Innsendt: 13.08.2025 18:30

Ref.nr: WBZJLI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SILJE EVY KORSVIK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Dette må avvises i sin helhet. Forurensningspotensialet er for stort til å ta sjangsen på utbygging. Naturen vil lide når vindmøllene hvert å vil ta liv av flere fugler og insekter enn det vår skjøre natur tåler. Støyen vil forringe levevilkårene og verdien på boliger i store deler av Grimstads og tilstøtende kommuner. Visuelt fourenser møllene i mils omkrets noe som også bidrar til å senke verdien av eiendommer ytterligere. Infrastrukturen som kreves er irreversibel når driften opphører. Samlet sett kan jeg ikke se noen positive effekter for lokalmiljøet.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "Erik Johann Duncan" <erikduncan@yahoo.no>
Sendt: onsdag 13. august 2025 13.33.30
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Hei,

Jeg leser med sterk bekymring at det ønskes å anlegge vindkraftturbiner i dette kystnære området, på nesten 100 meters høyde. Vindturbiner over samme høyde vil innebære synlige turbiner rett bak det gamle ladestedet Homborsund, midt i det som populært kalles for indrefileten på Sørlandet. Det er dypt urovekkende om politikere i Grimstad forringer egne stedskvaliteter til fordel for dette usikre prosjektet, også kommersielt.

Vindkraftanlegg i dette området vil også være synlig fra populære turmål ved Grimevannet og Reddalsvannet.

Det store flertallet av befolkningen i både Grimstad og nærliggende Lillesand kommune er sterkt imot vindkraftutbygging i kystnære strøk.

Summen av negative virkninger, både for turistindustrien og lokalbefolkningen, vil utvilsomt sterkt overstige eventuelt positive ringvirkninger - også i form av nedbygd natur i et ellers nydelig turområde.

Planene bør skrinlegges.

Hilsen
Erik Duncan

Innsendt: 14.08.2025 15:54

Ref.nr: IDMNZY

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn VIDAR KORSVIK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Dette prosjektet må overhode IKKE realiseres, Kun negative og miljø ødeleggelse av natur og omgivelser. TOTAL NEI til vindkraft i Grimstad Kommune.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "Bjarte Coward Larsen" <bjacow@gmail.com>
Sendt: søndag 17. august 2025 12.08.30
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Jeg viser til melding om oppstart av områderegulering og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk (inntil 60 MW). I henhold til plan- og bygningsloven § 4-2 og forskrift om konsekvensutredninger vil jeg påpeke flere vesentlige kunnskapsmangler og metodiske svakheter som må adresseres for å sikre et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag.

1. Naturmangfold og hydrologi

Naturtypelokaliteter og myrdrag: Det foreligger indikasjoner på at planområdet berører eller ligger i tilknytning til naturtypelokaliteter og våtmarkssystemer. KU må inkludere full naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks, med fokus på rødlistede naturtyper og funksjonsområder for fugl og flaggermus.

Hydrologiske effekter: Tiltaket vil innebære vegutbygging, fundamentering og eventuelle dreneringsinngrep. Det må gjennomføres en hydrologisk konsekvensanalyse med modellering av endret vannbalanse, flomdynamikk og risiko for dreneringsindusert karbonutslipp fra organisk jord.

2. Klimaregnskap og karbonbinding

Standardiserte LCA-analyser (10–15 g CO_2/kWh) er utilstrekkelige dersom de ikke inkluderer økosystemtjenester. KU må derfor:

Kvantifisere tap av årlig karbonopptak i skog (ref. NIBIO og Miljødirektoratets referanseverdier).

Beregne initiale utslipp fra felling av biomasse og evt. torvdrenering.

Vurdere effekten på langtidige karbonlagre i jord.

Disse parameterne må innarbeides i et utvidet klimaregnskap for tiltaket, slik at reell netto klimanytte kan dokumenteres.

3. Avfallshåndtering og livsløpsslutt

Rotorblader utgjør flere hundre tonn kompositttmateriale (glass-/karbonfiber, epoksy) pr. park. KU må dokumentere konkrete resirkuleringsløsninger (f.eks. pyrolyse eller sementovnssamprosessering) og beregne miljøbelastningen ved deponering.

Mikroplast: Ny forskning viser at bladslitasje gir kontinuerlig utslipp av mikroplast til jord og vannsystemer. Dette må kvantifiseres og vurderes som en miljøpåvirkning på linje med støy og visuell dominans.

Fundamenter: Det må spesifiseres om betongfundamentene skal fjernes fullstendig ved dekommisjonering eller forbli i grunnen som permanente arr.

4. Samfunnsøkonomiske effekter

KU bør inkludere en kost-nytte-analyse der lokal verdiskaping (eiendomsskatt, grunneierinntekter) veies mot eksterne kostnader (tap av landskapsverdi, boligverdier, turisme, friluftsliv).

Metodisk bør man benytte økosystemtjeneste-økonomi for å tallfeste verdien av naturtjenester som går tapt (karbonlagring, rekreasjon, biodiversitet).

5. Alternativvurderinger

I henhold til forskrift om KU § 17 skal tiltakshaver vurdere reelle alternativer. Herunder:

Potensial for takmontert solkraft i Grimstad/Lillesand/Birkenes-regionen (kWh-potensial vs. Omre).

Energieffektiviseringstiltak som alternativ til ny produksjon.

Oppgradering av eksisterende vannkraftverk (turbineffektivisering, effektkjøring).

Nullalternativet må belyses, inkludert kraftbalansens utvikling i Sør-Norge ved ikke gjennomføring.

6. Helse og trivsel

Støyutredningen må følge Nordisk beregningsmodell for vindkraftstøy (Nord2000) og inkludere vurdering av lavfrekvent støy.

Skyggekast og lysforurensning må modelleres med worst-case scenarier, inkludert blinklys-intensitet.

KU bør inkludere en folkehelsevurdering av psykologiske effekter (stress, søvnforstyrrelser) hos berørte naboer.

Oppsummering

For å oppfylle kravene til et kunnskapsbasert og helhetlig beslutningsgrunnlag må konsekvensutredningen utvides på følgende punkter:

1. Full naturtype- og hydrologikartlegging.

2. Utvidet klimaregnskap med tapt karbonopptak og torvutslipp.

3. Dokumentert plan for avfallshåndtering og mikroplastproblematikk.

4. Samfunnsøkonomisk analyse som inkluderer økosystemtjenester.

5. Reelle alternativvurderinger, herunder solkraft og energieffektivisering.

6. Helse- og trivselsvurdering basert på anerkjente beregningsmodeller.

Jeg ber derfor Grimstad kommune og NVE om å påse at ovennevnte temaer inkluderes i planprogrammet, slik at KU blir faglig robust og i tråd med krav til miljørettet kunnskapsgrunnlag.

Mvh
Bjarte Coward Larsen
969 10 434

Fra: "Post" <post@boat.no>
Sendt: mandag 18. august 2025 15.20.13
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "'Tom Eikså'" <tom@ttas.no>; "'Arnhild Bråstad'" <Arnhild.Brastad@grimstad.kommune.no>; "'Tveitereid, Hans'" <Hans.Tveitereid@grimstad.kommune.no>
Emne: Omre vindkraftverk, Grimstad - Ref.: 202509851 - 16

Hei!

Dette gjelder Norsk Vind AS som varsler om områderegulering og utredning for Omre vindkraftverk.

Jeg representerer fam. Eskelund og gnr 176 bnr 4 i Grimstad. Vi er største grunneier i området som er regulert til industri på Omre i Grimstad. På samme område ønsker Norsk Vind AS å etablere vindturbiner.
Vi har fått tilbud fra Norsk Vind AS, men har sagt nei til dette. De har ikke, og vil ikke få, avtale for å bygge ut dette området.
Vi ber om at det opplyses om dette på tillyst opplysningsmøte på skolen i Homborsund 19.aug.

Vennlig hilsen
Arve Eskelund

Homborsundveien 2
4887 GRIMSTAD
E-post: post@boat.no
Tlf: 9003 6660

Fra: "Bergstøl Andersen, Steinar" <Steinar.Andersen@politiker.agderfk.no>
Sendt: tirsdag 19. august 2025 12.41.23
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Høringsuttalelse og innspill

Foreligger det dokumentasjon på om det har konsekvenser for dyrelivet?
Hvor mye natur må ødelegges for å etablere vindkraftverket?
Hvor mye strøm vil et vindkraftverk produsere sammenliknet med et kjernekraftverk som er mindre arealkrevende?
Hvem er eieren av vindkraftverket, er noen av eieren registret på steder der man kan holde eierstrukturen unna offentligheten?
Vil dere ta initiativ til et åpent folkemøte med Norsk Kjernekraft AS, slik at alle innbyggere kan se forskjellen på vindkraft og kjernekraft?

Det jeg opplever er at aktørene bak vindkraft vil for enhver pris ha en sammenlikning av kjernekraft og vindkraft. Alle vet grunnen.
Vindkraft er såpass omdiskutert og lite populært blant befolkningen i Agder, men kjernekraft er mer populært. Grimstad gjør en stor feilvurdering ved å ikke invitere Norsk Kjernekraft inn på samme møte, slik at alle som vil kan se forskjellen mellom de to.

Forventer Grimstad at Agder fylkeskommune skal heftes med kostnader relatert til denne etableringen.

Med vennlig hilsen
Steinar Bergstøl Andersen

Agder Politikere
Mobil: +4790073291
E-post: Steinar.Andersen@politiker.agderfk.no

agderfk.no

Vennligst ikke send personlige eller taushetsbelagte opplysninger på e-post:
Send henvendelser og dokumenter på en sikker måte

Fra: "Arne Sandland" <arne.sandland@telenor.no>
Sendt: onsdag 20. august 2025 13.36.21
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Omre Vindkraftverk Høringsuttalelse 202509851 (INTERNAL)

Hei,

Telenor Norge AS (org.nr 976 967 631) har vurdert saken og har følgende uttalelse:

Generelt vil en slik vindmøllepark kunne påvirke radiobaserte signaler. For Telenor vil dette kunne gjelde radiolinjer (punkt-til-punkt transmisjonssystemer), mobildekning og TV/radio (RiksTV/DAB).

Her er det vurdert hvordan Telenors radiolinjesystemer vil kunne påvirkes i området.

I konsesjonsområdet har vi en eksisterende radiolinjetrase som går i gjennom den nordøstlige delen av området. Kartskissen under viser hvor denne går, se blå strek, Konsesjonsområdet for vindmølleparken er omtrentlig tegnet, for illustrasjon.

Noen kommentarer:

- Radiolinjetraseen vil kunne påvirkes av nærhindringer i det vertikale og horisontale planet
- Generelt bør det være en fri ”gate” gjennom området på ca. 100m for å unngå forstyrrelser, dette som en indikasjon

For å kunne si noe mer konkret bør dere imidlertid ta kontakt med oss når plassering – og høyde - er mer klart. Dette for ytterligere vurdering av eventuell påvirkning.

Vi har ikke vurdert alternative traseer/løsninger da dette vil kreve en del arbeid. Generelt vil det også være utbygger som må dekke kostnader for en slik flytting/ny løsning – dersom det er mulig med alternative løsninger.

Håper dette gir tilstrekkelig informasjon på nåværende tidspunkt.

Med vennlig hilsen
Arne Sandland

Overingeniør
Rådgiver Nettomlegginger

Fixed Network Planning & RollOut, Technology
Telenor Norge AS
+47 913 37 438
Kongensgt 20A
3717 Skien

Sensitivity: Internal

Innsendt: 20.08.2025 20:08

Ref.nr: AJRCHL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn EINAR JORDTVEIT
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg ønsker IKKE at dette etableres, så nært et attraktivt kyst/bolig/ferie paradis!
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 20.08.2025 21:57

Ref.nr: QKHXZQ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SVEIN ANDRE VASSBOTN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse At man fortsatt setter opp vindmøller er en skam, nok informasjon til og vite dette ikke er en lønnsomt eller grønn næring. At dere i tillegg åpner for og bygge så nærme eiendommer er helt ufattelig, vi vil få evt 9 blinkene lys rett inn stue vinduet. Så skal man altid ha gardinene for? Er det bra for psykisk helse? 100db lyd, er som og ha 9 gressklippere gående konstant, homborsund ligger i en dal der den lyden kommer til og ligge konstant. Ikke bare ødelegger dere utrolig mange arbeidsplasser med og bygge møller isteden for industri (Nei møllene kan ikke bygges inntil bygg) ei en vei. Men dere ødelegger for flere tusen mennesker som har valgt og bo på utsiden støy og høytblinkene lys, mennesker som liker det natur bilde vi har nå, som har valgt og oppdra barn vekk fra industrien.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 21.08.2025 19:18

Ref.nr: LKCFHD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JØRGEN SUNDE GROVAN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vi observerte røy ved Omre rasteplass 19. april 2025. Ønsker at dette blir tatt med i betrakningen før en avgjørelse tas om utvidelse av Omre industriområde og Omre vindkraftverk. Se vedlagte bilder.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder 20250419_142159.jpg
Vedlegg bilder Messenger_creation_98E7058E-ADB9-4F96-A195-D96F1EE3F5B6.jpeg

Innsendt: 26.08.2025 12:04

Ref.nr: YQDHAK

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ANDERS EDVIN GUSDAL
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Høringsuttalelse:

-Må utrede helsepåvirkning av støy, hørbar og ikke hørbar, samt visuelle virkninger, lyspåvirkning og skyggekasting fra vindturbinene for en radius på minimum 10 km avstand fra turbinene.

-Må utrede traseer for nettilknytning og visuelle og miljømessige konsekvenser, samt elektromagnetiske felt som kan påvirke mennesker og dyr i nærheten av traseene.

-Må utrede samlet belastning etter naturmangfoldloven for område med vindmøller og traseen for nettilkopling.

-Må gjennomføres en verdi- og sårbarhetsanalyse av påvirket kystlandskap, økonomiske konsekvenser for beboerne og konsekvenser for trivsel.

-Det må utredes konsekvenser for fisken i gytebekkene ved endret vanntilførsel og ved eventuell forurensing, samt sur avrenning av bergarter i område.

-Hva er minste antall turbiner Norsk Vind må installere for å gå i gang med prosjektet?

-Etter det jeg forstår skal sikkerhetssonen være ca 400m samt avstand til bolig på minimum 800m. Det må demonstreres på kart hvordan vindmøllene skal plasseres i forhold til E-18 og berørte boliger for å opprettholde dette.

-Vindkraftverk har bare ca 33 % kapasitetsutnyttelse i snitt. Hvordan skal man sikre forsyning av stabil strøm når det ikke blåser? Betyr det at også vannkraften som er vår stabile strømforsyning også må øke sin produksjon, som i sin tur også må øke sin kapasitet på strømnettet?

-Blir det avsatt midler til opprydding ved en eventuell konkurs eller nedleggelse, og hvem beregner hvor stort beløp

dette skal være og hvem har kontroll og tilgang til disse midlene?
-Er det gjort noen skriftlig avtale med andre parter om å sikre videre drift ved en eventuell konkurs eller nedleggelse?
-Med tanke på sikkerhetssonen, hvor stort beslag vil det legge på industriområde? Det kan f.eks ikke etableres kontorer innenfor sikkerhetssonen.
-Det må utredes om det i det hele tatt er mulig å kombinere industriområde med vindkraftanlegget. Eventuelt med de begrensningene dette gir med mennesker som jobber i område, enten inne eller ute, med nødvendige sikkerhetssoner, støy, hørbar og ikke hørbar, samt visuelle virkninger, lyspåvirkning og skyggekasting fra vindturbinene.
-Hvordan kan utbygger hevde at denne utbyggingen kan gi lavere energipriser for Grimstad? Denne strømmen går ut på nettet og vi som forbrukere må kjøpe den til markedspris som er påvirket av resten av Europa som all annen strøm som resultat av disse utenlandskablene.
-Det må lages en utredning av klimaregnskapet ved en slik utbygging. Utredning må inkludere minimum de resurser som skal til for å produsere disse vindmøllene, frakt, vedlikehold gjennom drift, gjenvinning, eventuelt skrot etter drift, resurser for å opparbeide område til vindmøllene, større veier, fraktkostnadder, osv. Hva vil det gi av inntjening for samfunnet og miljøgevinsten?

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Fra: "Edvard Evensen" <edvard.evensen@gmail.com>
Sendt: mandag 25. august 2025 10.59.21
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: vindkraft Omre, saksnr. 202509851

Vi er to brødre som eier gr.nr. 182.2 og 182,9 og 182,12/23. Vi eier hver vår hytte i Nørholmkilen som vil bli veldig berørt av dette. Vi har mange barn og barnebarn som elsker å være på hytta. de kunne også tenkt seg å bygge egne hytter der men nå vil jo eiendommen vår bli totalt verdiløs. Mye dyreliv vil også forsvinne. Vi har observert ørn i nærheten av mobilmasta, har hatt elg og masse rådyr på jordet .Håper dette vil bli tatt hensyn til, ser med skrekk og gru frem til både høye lyder og lys om natten.

Hilsen Edvard Evensen. Bydalsv. 133 4628 Kristiansand

Innsendt: 29.08.2025 17:11

Ref.nr: IBIDRU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELLEN SOLAAS
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er sterkt imot å rasere natur for å sette opp vindkraft! Naturverdier og eiendomsverdier reduseres for kapitalspekulasjon. Jeg eier nybygd hytte ved sjøen i Homborsund, hvor kommunens regulativer sier maks 2 utelys som skal lyse nedover. Og her tillates diskotek i 220 meters høyde rett bak oss? Det er totalt meningsløst og viser tydelig hvordan "nå er det den vanlige manns tur" blir omsatt til praksis. Jeg krever at utbygger kompenserer verdireduksjonen på min hytte dersom det, mot all fornuft, bygges vindkraftindustri, med den støyen, forurensningen av grunnen, og lysforurensningen det medfører.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder Avst vindindustriomrade.png

Innsendt: 01.09.2025 12:22

Ref.nr: MYBTAY

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ROLF BERNT PETTERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☒ Søker er et selskap under stiftelse
Navn på selskap under stiftelse (SUS) Rolf B Pettersen
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Prosjekt Springbrett representerer en unik mulighet for lokal leverandørindustri så vel som akademia til å "starte" reisen i det grønne skifte. Det er avgjørende å jobbe forebyggende, og da må vi forstå de funksjonelle kravene. Deretter kan vi sammen bygge kunnskap! Å utnytte "grå" områder er dessuten et eksempel til etterlevelse. Mulig det også vil bidra til mindre motstand generelt. Rolf B
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "Egil Didriksen" <Egil.Didriksen@live.com>
Sendt: fredag 29. august 2025 11.02.32
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Kritisk vurdering av Omre Vindkraftverk – uheldige konsekvenser og lærdom fra andre prosjekter.pdf

NVE

Høringsuttalelse 202509851

Hei,

Jeg viser til planinitiativet for Omre Vindkraftverk i Grimstad kommune, sendt inn av Norsk Vind AS
og nå til vurdering hos NVE.

Vedlagt følger min høringsuttalelse til prosjektet. Uttalelsen tar for seg en rekke sentrale forhold knyttet til naturinngrep, artsmangfold, støy, visuelle virkninger, forsyningssikkerhet, økonomisk risiko og demokratisk prosess.

Jeg ber NVE ta disse momentene med i den videre behandlingen og konsekvensvurderingen, og anbefaler at tiltaket avvises ut fra både miljømessige, samfunnsmessige og langsiktige hensyn.

Takk for at dere tar imot innspillet. Ta gjerne kontakt dersom det er behov for utfyllende informasjon.

Med vennlig hilsen

Egil Didriksen

Kirkegaten 37, 4878 Grimstad
456 01 914

Kritisk vurdering av Omre Vindkraftverk

– uheldige konsekvenser og lærdom fra andre prosjekter

Dokumentet er laget på bakgrunn av:

- Planinitiativ fra Norsk Vind AS, januar 2025
- Vedtak i Grimstad kommunestyre, mars 2025
- Melding med forslag til plan- og utredningsprogram Omre vindkraftverk, juli 2025

Utarbeidet av:
Egil Didriksen, med støtte av KI-tjenesten ChatGPT5.0

Her vil Norsk Vind AS bygge vindkraftverk

Innholdsfortegnelse:

1. Naturinngrep og økologisk risiko ---------- side 3
2. Støy, skyggekast og lysforurensning ---------- side 3
3. Visuelle inngrep og tap av landskapsverdi ---------- side 3
4. Kraftledninger, magnetfelt og fragmentering ---------- side 4
5. Friluftsliv og nærområder ---------- side 4
6. Helse og trygghet ---------- side 4
7. Demokratisk svekkelse og uavhengighet ---------- side 4
8. Grønnvasking og usikker effekt ---------- side 5
9. Økonomisk risiko og konkursproblematikk ---------- side 6
10. Variabel produksjon, behov for støttekraft og svekket forsyningssikkerhet ---------- side 6
11. Lønnsomhetsrisiko ---------- side 6
12. Oppsummering ---------- side 7
13. Anbefaling til Grimstad kommune og nasjonale myndigheter ---------- side 7

🟥 1. Naturinngrep og økologisk risiko

Planområdet inneholder verdifull og delvis truet natur:

- **Tre bekker**, hvorav to er dokumenterte **gytebekker for sjøørret** – sårbare for vannregulering, forurensning og inngrep. Tiltaket er søknadspliktig (Statsforvalteren i Agder)
- Rødlistede arter registrert innenfor planområdet:
  - **Sanglerke (NT)**, **sandsvale (VU)**, **granmeis (VU)**, **gulspurv (VU)**
  - Potensielt hekkeområde for: **hønsehauk, musvåk, hvitryggspett**, m.fl.
  - **Lind (NT)** i Penndalen, **ildsandbie (VU)** langs Fv420, **slettsnok (NT)** og **hare (NT)**
- **Rovfugltrekk** og fugletrekk generelt bør undersøkes grundig.
- **Området er delvis myr- og våtmarkspreget**, med risiko for betydelige tap av økosystemtjenester.

🔍 **Lærdom fra Smøla og Øyfjellet**:
Store tap av fugl (særlig rovfugl) og forverret vannmiljø etter utbygging – mange konsekvenser **undervurderes i tidlig fase**, og forvaltningsoppfølging svikter ofte.

🟧 2. Støy, skyggekast og lysforurensning

- **Støy fra vindturbiner** påvirker nabolag, dyreliv og friluftsopplevelse. LNF-områder er særlig følsomme – dette må utredes separat.
- **Skyggekast og blinkende hinderlys** gir økt belastning for befolkningen, særlig vinterstid.
- Det er indikasjoner på **sulfidholdige bergarter**, som kan føre til **sur avrenning** – kjent miljøproblem med stor skadepotensial.
-

🟩 3. Visuelle inngrep og tap av landskapsverdi

- Turbinene planlegges med høyder på **180–220 meter**, godt synlige fra:
  - Store deler av Grimstad
  - Kystområder fra Lillesand til Arendal
- **Visuelle inngrep forsterkes av planlagt 132 kV kraftlinje** – som vil krysse deler av befolkede og rekreasjonsnære områder.

🔍 **Erfaring fra Hitra og Fosen**:
Slik synlighet svekker både bolyst, eiendomsverdi og tilhørighet til landskapet.

🟨 4. Kraftledninger, magnetfelt og fragmentering

Prosjektet inkluderer etablering av ny **132 kV transformatorstasjon** og tilhørende linjer:

- Linjetraseer vil følge eksisterende infrastruktur der mulig (E18 eller eldre linjer), men **nye inngrep i urørt natur eller nær boliger er ikke utelukket**.
- **Magnetfelt fra kraftlinjene** må kartlegges grundig. Det må legges til grunn at **ingen boliger utsettes for nivåer over grenseverdiene**.
- **Trasejustering** må gjennomføres der det trengs, med **sikkerhetsmarginer til boligbebyggelse og lekeområder**.

🔍 **Erfaring fra Hardanger, Meløy og Ørskog**:
Store konflikter og helsebekymringer knyttet til magnetfelt og estetiske inngrep. God praksis tilsier **minst mulig linjebygging nær mennesker og sårbar natur**.

🟦 5. Friluftsliv og nærområder

- Området brukes til **skogturer, rekreasjon og naturkontakt**, og grenser til viktige kystområder og grønnstruktur.
- Økt støy og visuell dominans reduserer området som friluftsressurs.

🔍 **Lærdom fra Frøya og Guleslettene**:
Selv «marginale» områder har lokal verdi. Når inngrep først skjer, **utløses tap som ikke lar seg reversere**.

🟥 6. Helse og trygghet

- **Støy, vibrasjoner og skyggekast** gir dokumenterte helseplager: søvnforstyrrelser, stress og redusert livskvalitet.
- Risiko for **iskast** og havari, særlig vinterstid – det må etableres **sikkerhetssoner**, og tilrettelagt informasjon må gis til befolkningen.
- Mulige konsekvenser av **støy i kombinasjon med øvrig infrastruktur (trafikk, industri)** må utredes særskilt.

🟫 7. Demokratisk svekkelse og uavhengighet

- Utbygger (Norsk Vind) styrer både **informasjonsformidling** og konsekvensutredning.
- Forsøk på å inkludere **barn og unge i prosessen** er i realiteten et forsøk på å påvirke – **ikke reell medvirkning**.
- Vedtaket ble gjort til tross for negativ tilbakemelding fra **Barn og unges kommunestyre**.

🔍 **Lærdom fra Fosen-saken og Frøya**:
Konflikter oppstår der hvor prosessene oppfattes som **urettferdige eller udemokratiske** – også av barn og unge.

🟦 8. Grønnvasking og usikker effekt

- Påstått produksjon (165 GWh) gir **begrenset nasjonal nytte**, og lokal energibruk er usikker.

- Lokale arbeidsplasser og kompetansebygging er **lovet, men ikke bindende**.
- NVE har tidligere påpekt at mange vindkraftprosjekter har **for høyt konfliktnivå og for lav lokal forankring**

⚫ 9. Økonomisk risiko og konkursproblematikk

Selv om Norsk Vind AS i dag er et heleid norsk selskap, er det ingen garanti for at dette vil være tilfelle i fremtiden – eller at selskapet ikke kan gå konkurs underveis eller etter etablering.

Dersom selskapet går konkurs **etter at 6–9 turbiner er reist** på Omre, kan følgende skje:

❗Konsesjon og anlegg blir stående

- Konsesjonen er knyttet til tiltaket, ikke nødvendigvis til selskapet.
- Konkursboet vil forsøke å selge anlegget – trolig til høystbydende, som ofte er **utenlandske fond eller multinasjonale investorer**.
- Lokalsamfunnet vil da **miste enhver reell innflytelse** på drift og eierskap.

❗Ingen garantier for drift eller opprydding

- Dersom ingen tar over, kan anlegget stå ubrukt og forfalle.
- Det finnes flere eksempler fra Norge der **turbinene ikke er fjernet etter endt levetid** – og ingen har midler til å gjøre det.
- Kostnadene for tilbakeføring kan være på **20–50 millioner kroner eller mer** – og kan i verste fall **bli kommunens ansvar**.

❗Manglende sikkerhet og kontroll

- Det finnes **ingen informasjon i planinitiativet om økonomisk garanti eller tilbakeføringsfond**.
- Det er **ikke tinglyst** noe ansvar for opprydding.
- Det er uklart hva slags krav kommunen har satt ved eierskifte, driftsstans eller eierskapsendring.

🔍 **Erfaringer fra Haramsøya, Smøla, Bessakerfjellet og Nygårdsfjellet** viser at:

- Lokalsamfunn blir stående igjen med **miljøødeleggelser og usikkerhet** etter at eiere trekker seg ut.

- **Vedlikeholdssvikt og forlatte turbiner** er et økende problem.

🔻 10. Variabel produksjon, behov for støttekraft og svekket forsyningssikkerhet

Et vindkraftverk leverer **bare strøm når det blåser**, og dette skjer **i snitt kun 30–40 % av tiden** over året (kapasitetsfaktor). Det betyr at:

- Strømproduksjonen er **ustabil og uforutsigbar**
- Systemet er avhengig av **støttekraft** fra andre kilder (vannkraft, gass, kjernekraft eller import)
- I perioder med lite vind og høy etterspørsel **bidrar ikke vindkraft** til forsyningssikkerheten

Selv i områder med «gode vindforhold» varierer produksjonen kraftig fra uke til uke og år til år. Det betyr at vindkraft:

- **Ikke kan erstatte annen produksjon**, men kommer som et tillegg
- Krever **tilleggsinvesteringer i nett, batterier eller backup-kapasitet**
- **Øker presset på det eksisterende kraftsystemet**

🔍 *Erfaringer fra Europa og Norge viser at høy andel uregulerbar kraftproduksjon uten tilstrekkelig lagring eller fleksibilitet, fører til økt sårbarhet og høyere strømpriser i perioder med lav produksjon.*

📉 11. Lønnsomhetsrisiko

På grunn av den lave kapasitetsutnyttelsen (30–40 %) og store behov for nett og reservekraft, blir:

- **Investeringskostnadene per levert kWh høyere** enn for jevn produksjon
- **Vedlikeholdskostnader og slitasje** større på grunn av av- og påslag
- **Samfunnsøkonomisk nytte lavere** enn mange prosjekter gir inntrykk av

Lønnsomheten i vindkraftverk er derfor sterkt avhengig av:

- **Offentlige subsidier og støtteordninger**
- **Inntekter fra opprinnelsesgarantier og eksportkraft**
- **Kunstig lave kostnadsanslag i tidligfase**

🟡 12. Oppsummering

Omre Vindkraftverk innebærer betydelige **miljømessige, helsemessige, økonomiske og demokratiske** risikoer – i tillegg til usikker nytteverdi.

Spesielt:

1. Natur og økosystemer vil utsettes for store og irreversible inngrep

2. Lokalsamfunnets helse, friluftsliv og landskap vil forringes

3. Selskapets eierskap og drift er **ikke garantert over tid**

4. Det finnes **ingen bindende ordninger for opprydding etter drift**

5. Utbygger styrer både informasjon og utredning – **uten reell uavhengighet**

6. Sterkt avhengig av offentlige subsidier og støtteordninger

7. Ifølge Store norske leksikon ligger kapasitetsfaktoren for vindkraft i Norge typisk rundt 30–38 %

8. Samfunnsøkonomisk nytte lavere enn mange prosjekter gir inntrykk av

---

📢 11. Anbefaling til Grimstad kommune og nasjonale myndigheter

Omre Vindkraftverk er et høyrisikoprosjekt for natur, helse og lokalsamfunn – med lav garanti for nytteverdi. Det bør derfor:

📌 Avventes eller forkastes, inntil følgende krav er oppfylt:

✅ Fullt uavhengig og komplett konsekvensutredning for alle sider av utbyggingen, også den økonomiske

✅ Helhetlig ROS-analyse og plan for håndtering av mulig sulfidholdige bergarter og fremmede arter

✅ Tilbakeføringsfond eller økonomisk garanti, med tinglyste forpliktelser

✅ Sikkerhetssoner og støyutredning for LNF og boligområder

✅ Uavhengig informasjon til barn og unge, fra kommunen, ikke fra utbygger

✅ Reell medvirkning og offentlig eierskapskontroll

✅ Alternative løsninger blir utredet (sol, energisparing, lokalt samarbeid)

Innsendt: 02.09.2025 18:35

Ref.nr: NSCTSB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELI TØNNESEN HORPESTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Undertegnede anmoder NVE om å sette opp et eget punkt i konsekvensutredningen, kalt Helsekonsekvensutredning på støy , basert på erfaring fra dagens vindkraftverk i drift i Norge, som har klager på støy fra naboer. Ber spesifikt om at vindkraftverkene Tonstad Vindkraft, Vardafjell Vindkraft og Tysvær Vindkraft brukes som referanse, da alle disse har offisielle klager på støy etter at anlegget kom i drift. mvh Eli Tønnessen Horpestad
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 03.09.2025 17:51

Ref.nr: CXERER

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SVENN ANDRHE HAUGE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg ønsker at det konsekvens utredes hvilken effekt tiltaket vil ha på vann i brønner og oppkommer i området. Og om grunnvannet vil påvirkes i noen grad. Jeg ønsker også at tiltaket konsekvensutredes, mot andre lignende tiltak, angående hvilket verditap eiendommer vil få / hvilke trivselspåvirkning det vil ha, i minst den radius anlegget er synlig. Vi har tross alt bygd noen anlegg i landet i nærheten av folk allerede, så noen erfaringstall bør foreligge. Om ikke, forventer jeg at slike tall innhentes, og da delt i 2 grupper. Gruppe 1: grunneiere som får kompensasjon Gruppe 2: grunneiere som bare påvirkes av lyd, lys, utsikt, iskast, osv UTEN kompensasjon.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "Erland Dyrstad" <erlandedy@gmail.com>
Sendt: tirsdag 2. september 2025 14.39.46
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Janni Dyrstad" <janni_rd@hotmail.com>; "Sondre Hansen" <sha@frydenbo.no>; "Anna Rosåsen Dyrstad" <annrosdyr@gmail.com>
Emne: Høringingsuttalelse Omre vindkraft 202509851

Viser bla til orientering om vindkraftanlegget på Eide skole.
Vi bor alle i Lillesand sentrum og har også hytte i Hombersund - Kna veien 170. Vi er alle sterkt imot det planlagte vindturbinanlegget som vil skjemme vår utsikt både fra hjemsted og hytte. I tillegg til det visuelle er vi også sterkt kritisk til alle de miljømessige faktorene som vil spille inn dersom dette skulle bli realisert.

Janni Rosåsen Dyrstad
Sondre Hansen
Anna Rosåsen Dyrstad
Erland Dyrstad

Innsendt: 04.09.2025 16:15

Ref.nr: VZDDGB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MARGRETHE VORELAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Til NVE,

Vi ønsker å fremsette en høringsuttalelse angående den foreslåtte utbyggingen av vindkraft ved Omre.

Det er viktig å vurdere de negative konsekvensene denne utbyggingen kan ha for både lokalsamfunnet, miljøet og kulturminnene i området.

1. Helseskader relatert til støy og lysforurensning:

Det er velkjent at støy fra vindturbiner kan ha negative helseeffekter, inkludert søvnforstyrrelser og økt stressnivå både for mennesker og dyr.

Vi ber om at det gjennomføres en grundig konsekvensutredning som tar hensyn til disse faktorene, og hvordan de vil påvirke livskvaliteten til innbyggerne i området. Og at det tydeliggjøres innenfor hvilket område innbyggere påvirkes.

Det bes om at Folkehelseinstituttet blir rådført for et tydelig og kvalitativt mandat, og for krav til fagkompetanse og verktøy for gjennomføring av konsekvensutredning.

Lysforurensning fra turbinene vil også kunne forstyrre nattesøvnen og ha effekt på lokalt dyreliv.

Det bes om at naturvernforbundet eller offentlig tilsynsmyndighet blir rådført for kvalitativ og tydelig mandat til utredningen, og for innspill til gjennomføring av konsekvensutredning. Både støy og lys kan påvirke fauna.

2. Sikkerhetssoner:

Det er nødvendig å etablere hensiktsmessige sikkerhetssoner rundt vindturbinene for å minimere risikoen for nedfall av is og annet materiell. Dette er spesielt viktig i vintermånedene, hvor isdannelse kan utgjøre en betydelig fare for folk som ferdes i nærheten.

Det bes også om at det gjøres rede for hvilken/hva type sam industri det kan legges til rette for i samme område, og i hvilket område det pga sikkerhetshensyn ikke ville kunne være aktuelt. Og på hvilken måte det menes å kunne tilrettelegges for annen industri.

Vil sikkerhetssoner endre fauna/dyreliv og innbyggeres mulighet for ferdsel i friluftsliv? Det bes om at det gjøres rede for tydelige grenser for bevegelsesmuligheter, og ikke.

3. Påvirkning på dyreliv og sårbare arter:

Utbyggingen kan ha alvorlige konsekvenser for det lokale dyrelivet, særlig for sårbare arter i nærområdet.

Vi ber om at konsekvensutredningen også inkluderer en vurdering av hvordan prosjektet vil påvirke økosystemet i Omre, Homborsund og Eide. Herunder som tidligere nevnt at naturvern forbundet eller egnet offentlig tilsynsmyndighet blir med på utforming av mandat og gjennomføring.

4. Vern av Nørholmen som kulturminne:

Nørholmen er en viktig del av lokal kulturhistorie, og det er bekymringsfullt at utbyggingen av vindkraft kan komme i konflikt med dette kulturminnet.

Vi oppfordrer NVE til å vurdere hvordan byggingen vil påvirke Nørholmen, og til å garantere at det skjer en grundig vurdering av bevaringsverdien.

5. Økonomiske og sosiale konsekvenser:

Det er viktig å vurdere hva denne utbyggingen vil bety for innbyggerne, både i form av økonomiske gevinster og eventuelle tap. Hva slags fordeler vil lokalsamfunnet faktisk oppnå, og hvordan vil dette bli balansert opp mot de negative konsekvensene?

Konklusjon:

Det er av stor betydning hvem som må ta kostnaden for utredning/konsekvensanalyser ved overnevnte punkter. Det er også av betydning hvem som får oppdraget for konsekvensutredning, og hvordan resultat fra utredning forstås. Utbygger er subjektiv, og det bør stilles formelle krav til fag/kompetanse og tydelige mandat til utreder, og at det kreves fagkompetanse til personer som skal forstå utredningene. Et tall er ikke bare et tall før det forstås i sin rette sammenheng.

Vi oppfordrer NVE til å nøye vurdere de negative konsekvensene av vindkraftutbyggingen ved Omre. Dette vil få store konsekvenser for oss innbyggere og fauna i området.

Vi ber om at det blir innhentet erfaringer fra lignende anlegg i andre kommuner opp mot de overnevnte punkter.

I vurderingen om konsesjon skal gies eller ikke ber vi NVE ta med i betraktningen andre energi prosjekter i regionen, at det blant annet i Lindesnes vurderes utbygging for kjernekraft. Prosjekter må ses i en sammenheng og at det ikke for enhver pris gies konsesjon til vindkraft. Hva vil dette gi kommunen og innbyggere? Vi ber instendig om at det ikke gies konsesjon til utbygging av vindkraft på bekostning av lokalsamfunn, miljø og kulturminner.

Det er avgjørende at alle relevante aspekter blir belyst før det fattes en beslutning om konsesjon.

Takk for at dere tar hensyn til denne uttalelsen.

Med vennlig hilsen,
Margrethe Voreland og
Skjalg Klette

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Naturvernforbundet
Lillesand

Rapport fra el-fiske i 3 sjøørretbekker på Omre i Grimstad kommune.

Prosjekt/område: El-fiske i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.

Prosjektperiode: august og september 2025.

Ansvarlig: Erik Berglihn, Sjøørret Sørlandet.

Deltakere: Per Bendixen, Naturvernforbundet. Hjalmar Espevig, kjentmann.

1. Bakgrunn og formål.

El-fiske ble gjennomført for å kartlegge og dokumentere bestandene av ørret og ål i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.
Det var behov for å fremskaffe oppdatert kunnskap om tilstanden i alle de tre aktuelle bekkene.
Formålet var å vurdere rekruttering, bestandstetthet og habitatkvalitet.

2. Områdebeskrivelse.

Bekkene er en del av nedbørsfeltene nr 019.22Z og nr 019.220, ref NVE sin database REGINE.
Nedbørsfeltene er preget av mange småtjern og myrer, særlig høyest oppe i terrenget.

Nørholmsbekken:

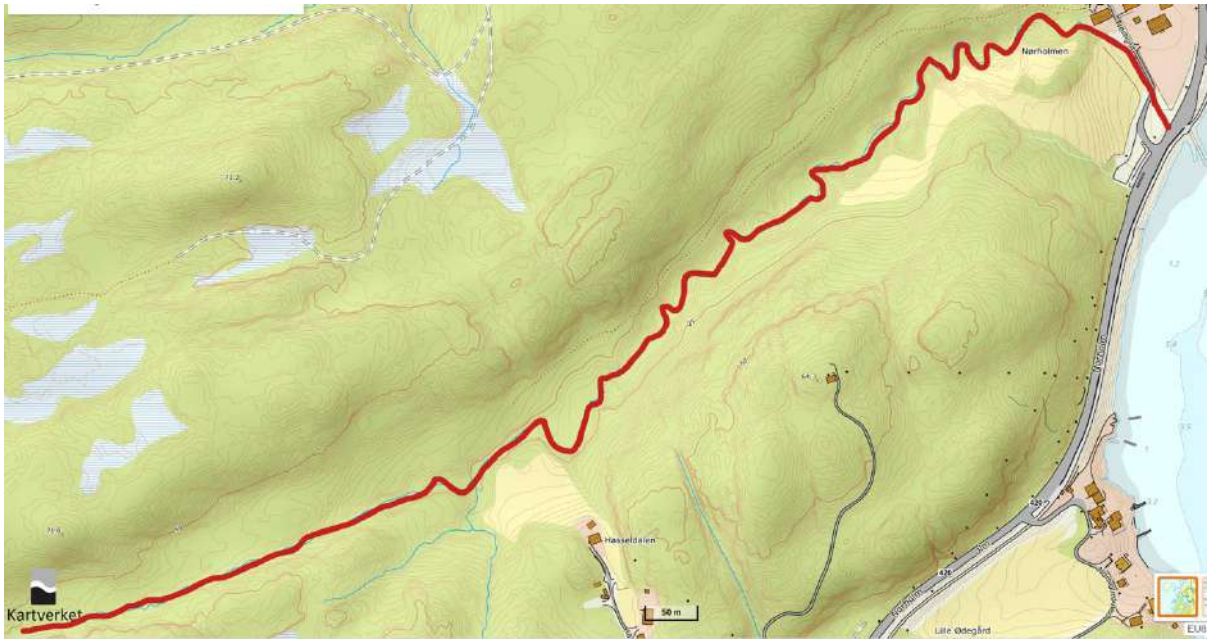
Nørholmsbekken renner østlig og ut i sjøen, innerst i Nørholmskilen. Den er ca. 0,5 til 2,5 m bred og 0,3–0,6 m dyp ved normal vannføring.
Bunnsubstratet består av grus og stein med enkelte partier sand. Kantvegetasjonen er tett og variert.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført den 21.august 2025, fra kl 16 – 18.00 i den midtre del over en strekning på ca 400 meter. Det var lav vannføring , klart vann og lett å observere.

Hasseldalsbekken:

En smal bekk som renner gjennom Hasseldalen og munner ut i sjøen ved Nørholm. Bredden varierer mellom 0,5 –2 m, og dypet er sjelden over 0,4 m. Bunnen domineres av stein og grus.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført 28.august fra kl 14 –16 fra den midtre til den øvre delen, over en strekning på ca 400 meter.

Det var lav vannføring og klart vann.

Penndalsbekken:

Penndalsbekken renner først vestlig i øvre del, men svinger så sørlig gjennom hele Penndalen. Her ses Omre Kroktjern:

Bekken fra Omre Kroktjern renner slagt ned via et lite tjern i myrlendt terreng. Vi konstaterte fisk helt opp til dette tjernet. Herfra går bekken ned til selve Penndalen, hvor den vider seg ut til 2–3 meters bredde i den midtre delen. Den er fra 0,5 til 2 meter helt ned til den nedre delen, ved FV 420. På nedsiden av FV 420 og til utløpet i sjøen kalles den Amtedalsbekken.

Substratet består hovedsaklig av grus og stein, med flere naturlige kulper og gyteområder. Kantvegetasjonen varierer mellom tett skog og mer åpne partier, hvor busker og høyt gress dominerer. Bekken er vurdert som svært viktig for lokal rekruttering.

Målepunkter.

Det ble gjennomført el-fiske i to omganger. Den første ble foretatt 28.august fra kl 13 – 14.30, på begge sider av FV 420, for å fange opp noe av den delen som kalles Amtedalsbekken. Det var da lav vannføring og klart vann.

Den andre ble gjennomført 2.september 2025 fra kl 14.30 til 18.00. Det ble el-fisket punktvis fra Omre Kroktjern og ned til RV 420. Det var normal vannstand og klart vann.

3. Metode.

El-fisket ble utført med utstyr fra Terik, model FA-55.
Alle fisk ble fanget med håv og satt tilbake i vassdraget.

4. Resultater.

Totalt observert individer, pr bekk.
Nørholmsbekken:
Sum individer: **147**
Hasseldalsbekken:
Sum individer: **123**
Penndalsbekken:
Sum individer: **189**

Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer.

5. Vurderinger.

Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del.
Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer.
Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm)

6. Konklusjoner.

Nørholmsbekken: Viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Ål registrert i lavt antall.

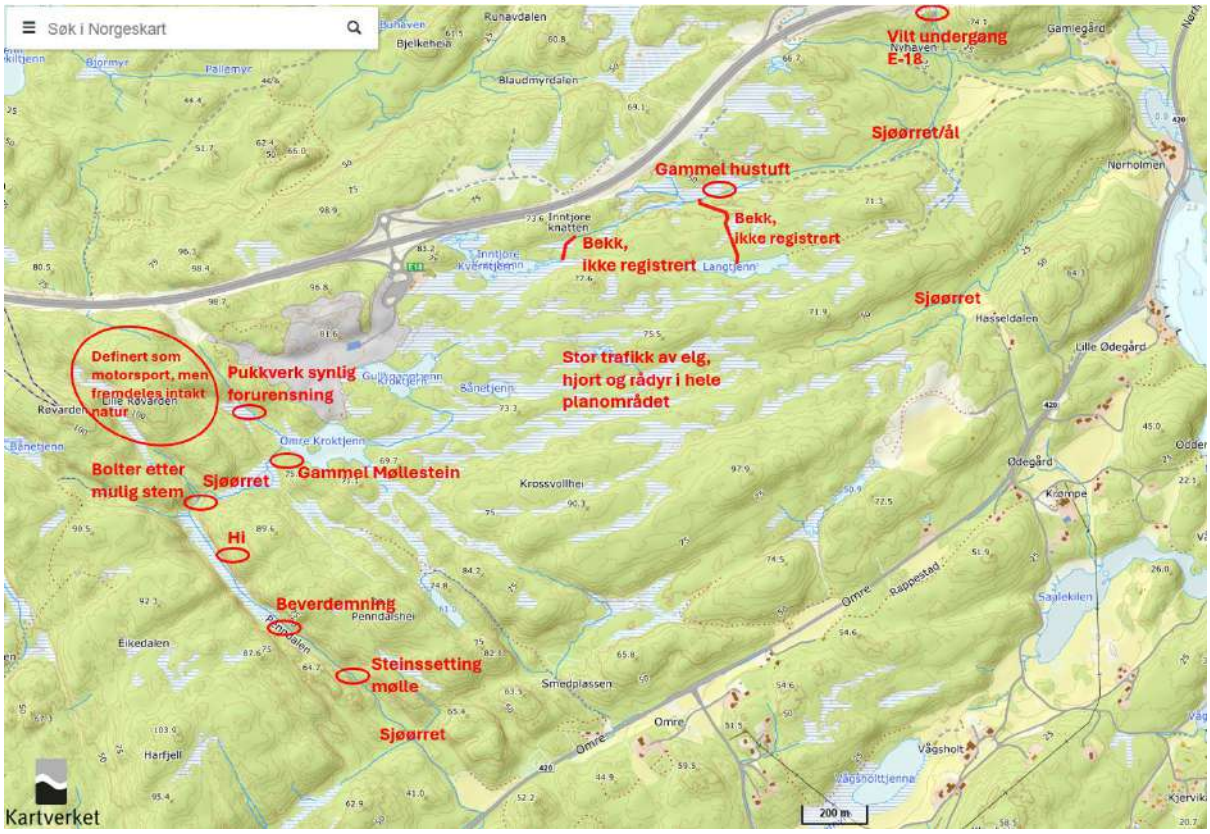
Hasseldalsbekken: Gyte- og oppvekstområde for ørret

Penndalsbekken: Nøkkellokalitet for både ørret og ål, med høy tetthet og gode habitatforhold.

Samlet sett: Penndalsbekken, et svært viktig vassdrag for begge artene, samtidig som vi opplevde en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser.

7. Vedlegg.

Kart over Omre, som viser alle bekkeløp og annen informasjon.

Fra: "Jonsson, Stefan Sven Berne" <Stefan.Sven.Berne.Jonsson@grimstad.kommune.no>
Sendt: fredag 5. september 2025 08.34.36
Til: "John Amund Lund" <john@vind.no>
Kopi: "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>
Emne: VS: Rapport fra el-fiske i 3 bekker på Omre i Grimstad kommune.
Vedlegg: Rapport fra el-fiske_Omre_Grimstad_2025.pdf

Videresender rapport fra el-fiske på Omre.

Vennlig hilsen
Stefan Jonsson
Arealplanlegger
Plan og landbruk

37 25 23 52
www.grimstad.kommune.no

Sendt fra Outlook for iOS

From: Berglihn, Erik <Erik.Berglihn@grimstad.kommune.no>
Sent: Thursday, September 4, 2025 7:22:18 PM
To: Omholt, Per Ketil <Per.Ketil.Omholt@grimstad.kommune.no>
Subject: Rapport fra el-fiske i 3 bekker på Omre i Grimstad kommune.

Hei. Sender som avtalt rapport etter el fiske på Omre
Alle bekkene befinner seg innenfor det naturområdet, hvor det er meldt oppstart for områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Vi har dessverre registrert at tidligere kartlegging av fiskebestander i dette området nå fremstår som svært mangelfulle og lite oppdatert.
Sjøørret Sørlandet og Naturvernforbundet har derfor samarbeidet om å fremskaffe en bedre oversikt og oppdaterte data, ved å gjennomføre el-fiske i Nørholmsbekken, i Hasseldalsbekken og i Penndalsbekken.
Rapporten er vedlagt.

Vennlig hilsen
Sjøørret Sørlandet
Erik Berglihn
+47 93084020
Erik.berglihn@grimstad.kommune.no

Fra: "John Amund Lund" <john@vind.no>
Sendt: fredag 5. september 2025 08.52.37
Til: "Jonsson, Stefan Sven Berne" <Stefan.Sven.Berne.Jonsson@grimstad.kommune.no>
Kopi: "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>
Emne: Sv: Rapport fra el-fiske i 3 bekker på Omre i Grimstad kommune.

Hei Stefan,

Takk for rapporten. Vi har planlagt et tilsvarende fiske om et par uker, og fikk de nødvendige tillatelsene fra statsforvalter i dag. Nå som Naturvernforbundet nå har gjort jobben, vil vi nå vurdere nødvendigheten av det.

Det er ikke gjennomført rusefiske etter ål som vi også har fått tillatelser til, men vi vil vurdere behovet i lys av rapporten.

mvh
John Amund Lund

Fra: Jonsson, Stefan Sven Berne <Stefan.Sven.Berne.Jonsson@grimstad.kommune.no>
Sendt: fredag 5. september 2025 08:34
Til: John Amund Lund <john@vind.no>
Kopi: Bente Tornsjø <beto@nve.no>
Emne: VS: Rapport fra el-fiske i 3 bekker på Omre i Grimstad kommune.

Videresender rapport fra el-fiske på Omre.

Vennlig hilsen
Stefan Jonsson
Arealplanlegger
Plan og landbruk

37 25 23 52
www.grimstad.kommune.no

Sendt fra Outlook for iOS

From: Berglihn, Erik <Erik.Berglihn@grimstad.kommune.no>
Sent: Thursday, September 4, 2025 7:22:18 PM
To: Omholt, Per Ketil <Per.Ketil.Omholt@grimstad.kommune.no>
Subject: Rapport fra el-fiske i 3 bekker på Omre i Grimstad kommune.

Hei. Sender som avtalt rapport etter el fiske på Omre
Alle bekkene befinner seg innenfor det naturområdet, hvor det er meldt oppstart for områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Vi har dessverre registrert at tidligere kartlegging av fiskebestander i dette området nå fremstår som svært mangelfulle og lite oppdatert.
Sjøørret Sørlandet og Naturvernforbundet har derfor samarbeidet om å fremskaffe en bedre oversikt og oppdaterte data, ved å gjennomføre el-fiske i Nørholmsbekken, i Hasseldalsbekken og i Penndalsbekken.
Rapporten er vedlagt.

Vennlig hilsen
Sjøørret Sørlandet
Erik Berglihn
+47 93084020
Erik.berglihn@grimstad.kommune.no

Innsendt: 07.09.2025 23:39

Ref.nr: PFWHQJ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn DANIEL GRINI BRENDEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Til: NVE (saksnr. 202509851) og Grimstad kommune

Høringsuttalelse – Omre vindkraftverk

Jeg bor i området og bruker naturen rundt Omre jevnlig til tur og rekreasjon – både korte hverdagsturer og lengre helgerunder. Det er her jeg henter ro, får stillhet, møter skogsfugl og ser flaggermus i sommerkvelden. Jeg er klart imot planene om Omre vindkraftverk.

Kort om hva som planlegges:
Tiltakshaver varsler 3–9 vindturbiner i tilknytning til Omre industriområde, ved E18. Det oppgis inntil ca. 60 MW installert effekt og inntil ca. 180 GWh årlig produksjon. Planområdet er stort, og det er flere mulige løsninger for tilknytning til strømnettet, med behov for oppgraderinger. For meg som nærbruker handler dette ikke om «for eller mot energi», men om at dette er et svært konfliktfylt sted å plassere et slikt anlegg.

Mine hovedinnvendinger

1) Landskap og naturopplevelse
Tårnhøyder opp mot om lag 200–220 meter vil dominere synslinjene langt utover industriområdet. I dag oppleves åskammene og skogteppene rundt Omre som rolige og sammenhengende – de er en viktig del av hverdagsnaturen

for oss som bor her. Roterende blader og hinderlys om natten vil bryte stillheten og mørket. Utsiktspunkter og åpne myrdrag som jeg og andre bruker vil miste den urørte karakteren som er hele poenget med å gå dit.

2) Friluftsliv og folkehelse
Området brukes aktivt til tur, sykling, bærplukking og korte avstikkere etter jobb. Et vindkraftverk med anleggsveier, masseutfylling og vedlikeholdstrafikk vil gjøre turopplevelsen mindre attraktiv. Når det først blir «industri i skogen», endres bruken varig. Dette går direkte ut over lavterskel friluftsliv – som er viktig for helse, trivsel og inkludering. Dette vil også gjøre at fuglelivet vil få varige og irreversible skader gjennom økt død og lidelse. Flere fugler i Norge sliter allerede med å overleve i naturen. Vi er avhengig av fugler for å holde gnagere, og annet unna bebyggelsen vår.

3) Støy og lys
Vindkraftstøy er ikke bare «en svak sus». Vindturbinlyd varierer med vindretning, topografi og vær. Jeg er bekymret for både sjenerende lyd og søvnforstyrrelser, særlig på kvelds- og nattestid når ellers alt er stille. Hinderlys på turbinene vil gi blink i mørke timer, synlig på lang avstand. Summen av støy, lavfrekvente komponenter og lysforstyrrelser er uforenlig med den roen området gir i dag. Dette vil også for turgåerne bli en psykisk belastning som ødelegger de helsemessige fordelene av å gå tur.

4) Naturmangfold – fugl og flaggermus
Vi har et rikt lokalt fugleliv i skogkantene, myrene og langs trekkkorridorene. Vindkraftverk gir risiko for kollisjoner, fortrengning og fragmentering av leveområder. For flaggermus er det i tillegg dokumentert dødelighet knyttet til trykkendringer nær rotorbladene. Bygging av anleggsveier, fundamenter og nettanlegg innebærer fjerning av vegetasjon, økt lysinnstråling og mer trafikk – alt som slår negativt ut for arter som er sårbare for forstyrrelse.

5) Arealbruk og inngrep
Planområdet er stort – og i praksis betyr det skjæring/fylling, nye veier, riggområder, masselagring, grøfter og drenering. Det gir fare for erosjon, endrede vannveier og avrenning til bekker som i dag er rene. Selv om det bygges «i tilknytning til industri», vil inngrepene merkes i skog og myr i randsonene – der vi ferdes. Det gir også risiko for at grunnvannskilder og brønner kan forurenses.

Det er i flere prosjekter dokumentert at grunneiere har fått ødelagt vannkildene sine. Her er et eksempel: Mattilsynet sier tvert nei til vindkraftverk som kan true drikkevannet i Berlevåg – NRK Troms og Finnmark

Vannkildene vi har i Norge må ha et særskilt vern. Jeg ser heller ingen fordeler av å ha så mye hydraulikkolje i skogen..

6) Nærhet til bosetting og hytter – bokvalitet og verdier
Området brukes av mange som bor i og rundt Grimstad og Lillesand. Et vindkraftverk her vil forringe bokvalitet, friluftsbruk og trivsel for naboene. Jeg er også urolig for effekten på eiendomsverdier, særlig for dem som bor eller har hytte med utsyn mot planområdet.

7) Nett og samlede belastninger
Tilknytning til nettet krever nye inngrep og/eller oppgraderinger. Det kommer i tillegg til selve turbinene. Kumulative virkninger sammen med støy/lys fra E18 og framtidig aktivitet i Omre industriområde blir store. Dette må vurderes samlet – ikke hver for seg.

8) Svak samfunnsnytte i forhold til kostnaden for natur og lokalmiljø
Det hevdes gevinster for industri og strømtilgang, men vi mister uerstattelig nærnatur. Energi kan produseres andre

steder eller på andre måter med lavere konflikt – for eksempel sol på tak og fasader i næringsområder, energieffektivisering, samt fornybarproduksjon der naturkonflikten er vesentlig lavere. Lokale tap av natur, landskap og friluftskvaliteter veier her tyngre enn de oppgitte gevinstene. Kommunen kan heller subsidiere og senke gebyr for etablering av solcelleanlegg. Dette kan gjøres gjennom lokale fond og samarbeid med næringslivet.

Krav til utredninger og minstevilkår (dersom saken likevel drivs videre)
• Nøyaktige støyberegninger med terrengmodell, inkludert lavfrekvent lyd og årstidsvariasjon; målinger før/etter idriftsettelse og bindende støygrenser med tiltak/innstramminger ved overskridelser.
• Løsning for hinderlys som minimerer lysforurensning (radarstyrt/dimmbar belysning med streng begrensning i driftstid).
• Full kartlegging av flaggermus og hekkende/trekkende fugl over flere sesonger; klare stanseregimer («curtailment») i perioder med høy aktivitet.
• Helhetlig naturkartlegging som dekker bekkedrag, myr, gammelskog og nøkkelbiotoper; plan for avbøtende tiltak og varig restaurering.
• Realistiske og skånsomme nettalternativer; åpne kart og profiltegninger for trasévalg, med konsekvenser for skog og friluftsbruk.
• 3D-visualiseringer fra utvalgte turmål/utsiktspunkter som folk faktisk bruker.
• Forpliktende plan for nedrigging og tilbakeføring, inkludert økonomisk sikkerhet (garanti) som ikke kan veltes over på kommunen/inbyggere.

Konklusjon
Jeg kan ikke støtte at Omre vindkraftverk bygges. Konfliktnivået for natur, friluftsliv, landskap og lokalmiljø er for høyt. Jeg ber derfor om at planene stanses. Skulle saken likevel gå videre, må kravene over være et absolutt minimum – men min klare anbefaling er at området vernes mot denne typen inngrep.

Mvh Daniel

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 08.09.2025 09:22

Ref.nr: DWSSYW

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JAN MAGNE STIANSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei Vi er bekymret for at et vindkraftverk på Omre kan ødelegge vår idyll på vår fritidseiendom i Kjerrviga, Eide. Min kone er ufør på grunn av vestibylær migrene, og er svært følsom for lyd, lydbølger og vibrasjon. Vindturbiner så nært vil sannsynligvis føre til at vi ikke kan benytte hytta så ofte som vi ønsker. Dersom vi på grunn av dette velger å selge, er vi redd for at eiendomsverdien vil være så redusert at vi går med økonomisk tap. Jeg vil også legge til en observasjon av Storfugl, Røy, som er rødlistet og som ble gjort den 19. april på Omre. Rett ved rasteplassen ved industriområdet. Dette registrerte jeg på artsdatabanken, artsobservasjoner. På grunn av at det var i hekkeperioden, og at Røya tydelig var parringsklar, ble funnet registrert som skjermet funn. Registreringen ligger dermed under "sensitive artsdata" hos Miljødirektoratet. Vennlig hilsen Jan Magne Stiansen
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Roy.jpg

Vedlegg bilder

Roy 2.jpg

Innsendt: 08.09.2025 10:28

Ref.nr: LBUUXI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MATHIAS SÆSTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Jeg viser til varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk og delområde B5 i Grimstad, med frist 28. september 2025 (planident 379) og henvisning «Høringsuttalelse 202509851». Saken er tatt til behandling etter vedtak i Grimstad kommunestyre 6. mars 2025, og det er varslet offentlig møte 19. august 2025 på Eide skole.
Grimstad Kommune

Som innbygger i Grimstad er jeg imot videre planlegging og realisering av vindkraft ved Omre industriområde. Mine viktigste begrunnelser er:

1) Tap av natur og konsekvenser for dyreliv

Planområdet ligger i en kystkommune med dokumenterte natur- og friluftskvaliteter, der Raet nasjonalpark strekker seg gjennom deler av Grimstad og nabokommunene. Dette er et område med rikt fugle- og planteliv og betydelige marine og kystnære naturverdier som utgjør en del av regionens identitet og tiltrekningskraft. Ytterligere tekniske inngrep og tilhørende infrastruktur (veier, kraftlinjer m.m.) vil bidra til arealfragmentering, forstyrrelse og varige inngrep i et sårbart landskap.
Statsforvalteren.no
Grimstad Kommune

2) Støy, helse og mistrivsel for befolkningen

Norske retningslinjer for støy tilsier at vindkraftverk skal planlegges og drives slik at støy ved bygg med støyfølsom bruk ikke overskrider Lden 45 dB. Selv innenfor denne rammen er støy og særlig lavfrekvent komponent vist å være en kilde til plage, søvnforstyrrelser og redusert trivsel, med dokumenterte helse-relaterte konsekvenser i litteraturen som ligger til grunn for norske og europeiske vurderinger. Å plassere et vindkraftverk i nærheten av eksisterende og framtidig bolig- og rekreasjonsbruk vil dermed gi reell risiko for forringet bokvalitet.
NVE
Regjeringen.no
Miljødirektoratet
Folkehelseinstituttet

3) Negativ påvirkning på andre næringer – særlig reiseliv og opplevelsesbasert aktivitet

Grimstad og Sørlandskysten profilerer seg på natur, skjærgård, friluftsliv, stillhet og kystkultur – verdier som også bæres av Raet nasjonalpark og tilknyttede tilbud. Synlige inngrep, støy og industrielt preg i landskapet kan svekke lokal attraktivitet for besøkende og for lokalt friluftsliv. Dette er i strid med kommunens og regionens posisjonering, og skaper risiko for ringvirkninger for reiseliv, uteliv og aktivitetsleverandører.
Grimstad Kommune
Raet nasjonalpark

Krav og anbefalinger til videre behandling

Lokalisering og null-alternativ: Det må utredes et reelt null-alternativ og alternative plasseringer utenfor Grimstad sitt kyst- og friluftspregete influensområde, med vekt på å unngå konflikt med natur, friluftsliv og reiseliv.

Helhetlig konsekvensutredning (KU): KU må omfatte:

Naturmangfold (inkludert trekk- og hekkeområder for fugl, flaggermus, og kumulative effekter av lys, støy og infrastruktur).

Landskap og visuell påvirkning, inkludert siktlinjer mot kyst og skjærgård.

Friluftsliv og rekreasjon (jf. Miljødirektoratets faggrunnlag som peker på kunnskapsbehov og effekter på bruk av områder), samt dokumenterte effekter på opplevelseskvaliteter som ro/stillhet.
Miljødirektoratet

Næringsliv og turisme, med særskilt analyse av omdømme, opplevelsesprodukter og besøksstrømmer.

Støy og helse:

Det skal utarbeides detaljerte støysonekart for driftssituasjoner (inkl. worst-case ved ugunstige vindforhold) og for bygge-/anleggsfasen.

Krav om etterprøvbar dokumentasjon på at Lden 45 dB overholdes ved alle støyfølsomme bygg, og at svingnings- og lavfrekvenskomponenter vurderes særskilt.

Ved tvil skal føre-var legges til grunn, og avbøtende/kompenserende tiltak beskrives før evt. videre behandling.
NVE

Medvirkning og lokaldemokrati:

Lokale berørte (naboer, hytteeiere, frilufts- og turistaktører) må gis reell medvirkning i tråd med plan- og bygningsloven.

Det offentlige møtet 19. august 2025 bør følges opp med tematiske arbeidsmøter om støy, natur og reiseliv, samt synfaringer i området.
Grimstad Kommune

Samfunnsøkonomisk vurdering:

Eventuelle produksjonsgevinster må veies mot verdien av intakt natur, friluftsliv, helse og reiseliv i et langsiktig perspektiv – inkludert irreversible tap.

Konklusjon

På bakgrunn av de ovennevnte forholdene ber jeg om at NVE ikke åpner for videre planlegging og at forslaget stanses. Min vurdering er at prosjektet, slik det nå er varslet, gir uakseptabel risiko for tap av natur og dyreliv, støy og mistrivsel for beboere, og negativ påvirkning på reiseliv og lokalt opplevelsesliv i Grimstad.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 08.09.2025 13:07

Ref.nr: TSBIYF

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn GUNNSTEIN HØRTE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Som privatperson bosatt i Myråsen boligfelt, Torvåsen 30, 4886 Grimstad, vil jeg med dette uttrykke min klare motstand mot etableringen av vindturbiner på Omre industriområde.

Fra min bolig er det 5,92 km til det planlagte utbyggerområdet. Selv om dette kan høres ut som en viss avstand, viser synlighetskartene tydelig at turbinene vil bli svært godt synlige – både fra min eiendom og fra en rekke sentrale og populære turområder i Grimstad. De vil dominere utsikten og utgjøre en betydelig visuell forringelse av landskapsbildet.

Vindturbinene vil ikke bare være godt synlige fra min bolig, men også fra steder som Bieheia, Hesnes og flere punkter i bynære områder. Dette innebærer at svært mange innbyggere, ikke bare jeg, vil oppleve det som en sjenerende og uønsket endring i nærmiljøet.

Jeg ber derfor kommunen skrinlegge planene om vindturbiner i Omre industriområde snarest, og heller satse på løsninger som ivaretar både naturverdier, friluftsliv og bokvalitet for innbyggerne. Det er også viktig å merke seg at dette er et tiltak som åpenbart vil møte sterk motstand i befolkningen. Politikere som velger å støtte en slik utbygging må være forberedt på å få svært mange engasjerte innbyggere imot seg.

Med vennlig hilsen

Innsending av høringsuttalelse

Gunnstein Hørte
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 08.09.2025 18:16

Ref.nr: KIZQCR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KENNETH LINDBERG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vedlagt ligger Klage/Høringsinnspill på Vindkraftverk Omre Vi er fire grunneiere som har underskrevet dokumentet, og vi forventer at pbl (Plan og bygningslov lovfestede klagerett) tas til følge. De folkevalgte må lytte til folket. Dessverre ser vi at all demokratisk medvirkning blir tilsidesatt ved disse sakene, til fordel for kapitalkrefter og føringer fra øverste hold. Naturen og folket må bære konsekvensene. Det bør ringe en bjelle når FN kommer med varsko om habitatsrasering og nedbygging. Jeg undrer på habilitet og uhildethet mellom de forskjellige aktører her. De såkalte folkemøter er stappfulle av fortvilte mennesker, som er vitne til et ferdigspikret salgsmøte mellom tiltakshaver, NVe og en representant fra kommunen som "Ikke hadde noe med det" ble det opplyst. Hele møtet skulle filmes så nær som på den strengt tilmålte selekterte spørsmålsrunden på slutten Da skal kameraet skrues av ble det opplyst fra NVE av alle, til salens høylytte protester. Hva er dette for noe ? En fortiing av berørte folks røst, under dekke av personvern. Vel personene gav klar beskjed om at de ikke ville vernes. Det skulle filmes også ved spørsmålsrunden ble det enstemmig både verbalt og ved håndsopprekning gjort klar for. . Du som leser dette vil neppe ha slike monstre ved din bolig eller fritidsbolig Eller hva ? Norge er bekymret for hyttefelt og nedbygging av Norsk natur, det er sikkert bra, men disse storstilte uopprettelige, ødeleggende, fugleutryddende vindmølleparker kommer til å utrydde rødlistearter i Norge om ikke det tas til fornuften. Vel les denne velbegrunnede klage.
Høringsuttalelse som vedlegg Underskrevet Horingsinnspill Klage pa Omre Vindpark i Grimstad.pdf

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill 202509851 – Omre vindkraftverk, i Grimstad kommune
Tiltakshaver: Norsk Vind AS
Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og til Grimstad kommune
Vedrørende planene for etablering av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune

<u>Klage fra berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad</u>

Vedlegg: Referat fra folkemøte, med innspill.

Vi som underskriver dette dokumentet, fremmer med dette en formell og samlet klage på planene for etablering av vindkraftverk ved Omre i Grimstad kommune, fremmet av Norsk Vind AS. Klagen bygger på en rekke veldokumenterte og alvorlige bekymringer knyttet til naturinngrep, økologiske konsekvenser, manglende lokal forankring og systemiske svakheter i beslutningsprosessen.

1. Naturmangfold og økologisk skade

Det foreligger omfattende dokumentasjon på at vindkraftverk har betydelig negativ påvirkning på dyreliv og økosystemer:

- Over 100 havørner er dokumentert drept av vindturbiner på Smøla. Totalt er over 500 fugler registrert drept, inkludert kongeørn, jaktfalk, liryper og svaner.
- En rapport fra Nord universitet viser at hubrobestanden er redusert med over 40 % i områder med vindkraftutbygging.
- Planene for havvind på Utsira viser at trekkfugler risikerer massedød når turbiner plasseres i viktige migrasjonskorridorer.
- Vindkraftverk fungerer som insektsfeller, med konsekvenser for hele næringskjeden.
- Sprengning og anleggsarbeid fortrenger landlevende arter som hjortevilt, jerv og småvilt, og skaper økologisk fragmentering.

Disse konsekvensene er ikke hypotetiske – de er dokumentert gjennom forskning fra NINA, Nord universitet, Havforskningsinstituttet og Miljødirektoratet.

2. Risiko for forurensning og tap av naturressurser

- Vindkraftanlegg medfører risiko for forurensning av drikkevann, særlig i vanntilsigsområder. Kjemikalier brukt under drift og vedlikehold kan lekke ut i vannkilder.
- Fiskebestander påvirkes av støy, elektromagnetiske felt og endrede strømforhold.
- Tap av urørt natur og biologisk mangfold er irreversible konsekvenser som ikke kan kompenseres med teknologiske løsninger. (Flere gytebekker i vanntilsigsområdet ref. Kommuneplan.)

3. Menneskelig belastning og landskapsforringelse

- Støy, blinkende lys og visuell dominans fra vindturbiner skaper psykisk og fysisk belastning for lokalbefolkningen.
- Landskapet endres dramatisk, og opplevelsen av natur og tilhørighet svekkes.
- Flere innbyggere rapporterer om tap av trivsel, søvnforstyrrelser og stress i områder med vindkraft.

4. Systemisk bekymring: habilitet, uhildethet og tillit

Vi uttrykker sterk bekymring for den systemiske sammenblandingen av roller i vindkraftprosessen:

- Staten er pådriver for utbygging gjennom politiske føringer.
- Olje- og energidepartementet (OED) fungerer både som kontrollorgan og beslutningstaker.
- NVE godkjenner konsesjoner, fungerer som tilsynsorgan, pådriver og klageinstans – samtidig som de skal kontrollere konsekvensutredninger. (Disse er ofte ikke uavhengige)
- Tiltakshaver samarbeider tett med offentlige aktører, og det er uklart hvordan uavhengighet og habilitet ivaretas.

Denne strukturen svekker tilliten til systemet og skaper mistanke om at kortsiktige økonomiske interesser prioriteres over langsiktig naturforvaltning og lokal medvirkning.

5. Manglende lokal forankring og demokratisk underskudd

Planene for Omre vindkraftverk er fremmet **mot lokalbefolkningens vilje**. Det er ikke gjennomført reell medvirkning, og innbyggernes stemmer har ikke blitt hørt i tilstrekkelig grad. Dette strider mot prinsippene for demokratisk planlegging og lokal selvbestemmelse.

Konklusjon og krav

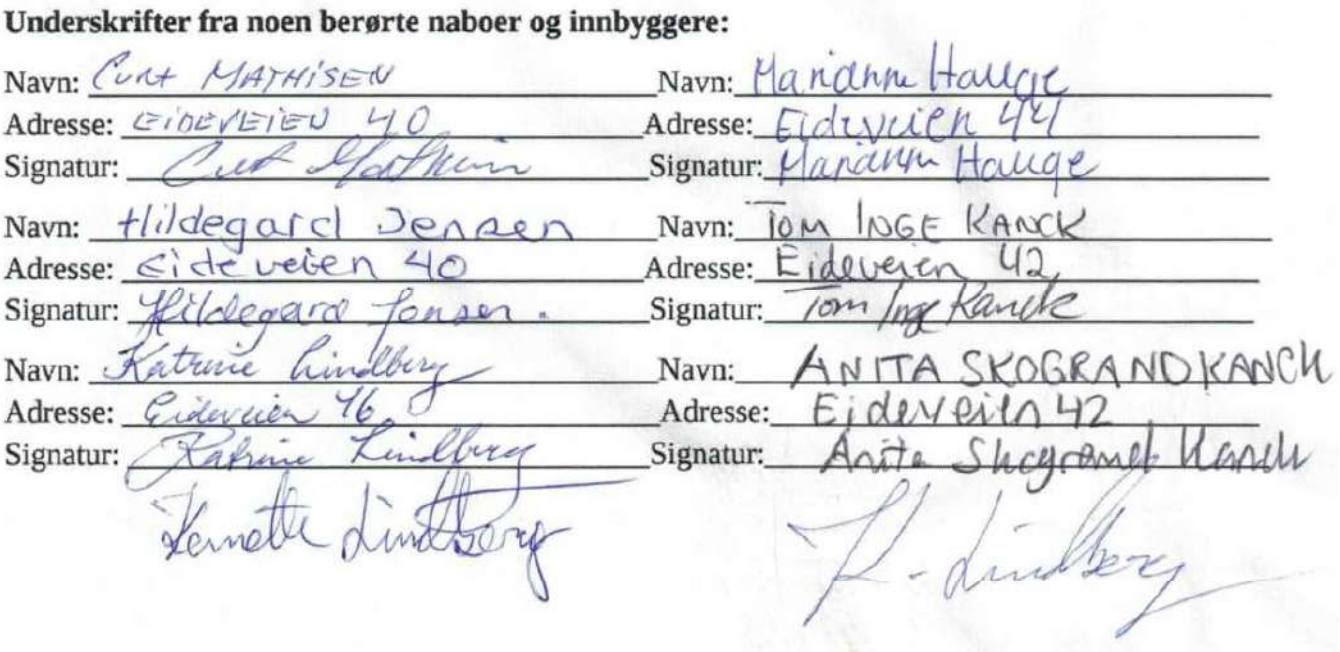
På bakgrunn av ovennevnte punkter krever vi:

- At videre utredninger og konsesjonssøknaden for Omre vindkraftverk avslås.
- At det gjennomføres en uavhengig vurdering av habilitet og rollefordeling i vindkraftprosessen.
- At lokalbefolkningens innsigelser og naturhensyn tillegges avgjørende vekt i videre behandling.

Vi ber om at denne klagen behandles med det alvor den fortjener, og at NVE og Grimstad kommune tar ansvar for å beskytte både natur, mennesker og tillit til forvaltningen.

Med vennlig hilsen, berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad kommune

Underskrifter fra noen berørte naboer og innbyggere:

Er dette skrekkens bilde av en havørn, som fikk kappet av vingen sin da den fløy inn i en vindmølle, **«Grønn omstilling»???** Mørketallene er store. Vindmølleparker er rene drapsmaskiner !

«Fra NRK»

KUTTET AV VINGEN: Havørnen ble observert flyvende inn en vindturbin, og vingen ble kuttet av. Bildet er tatt i 2014 og hendelsen skjedde ved vindkraftverket på Smøla. Ørnen var fortsatt levende da bildet ble tatt.

FOTO: ULLA FALKDALEN

FNs miljøstatus for jorden viser til et samfunn der menneskelig aktivitet skader planetens økosystemer og biologiske mangfold, som et resultat av forurensning, klimaendringer og **tap av leveområder**. FNs bærekraftsmål 13, 14 og 15 er sentrale i arbeidet med å snu utviklingen ved å stanse klimaendringer, bevare havet og livet i havet, og **beskytte landøkosystemer og artsmangfold.** Til tross for global innsats, må verden, inkludert Norge, redusere forbruket og ressursbruken betraktelig for å oppnå en bærekraftig fremtid.

Referat fra folkemøte ved Eide skole i Grimstad 19.8.2025

Det var fullt "til randen" og høyt engasjement ved Eide Skole i Grimstad, da planene om vindmøllepark ved Omre skulle presenteres.
Lokalbefolkning berørte nabokommuner og folk utover det ganske land er engasjerte og opplyste, og har satt seg meget godt inn i saken.
Erfaringene er mange og grelle om konsekvens for alt levende.
Helse, tap av eiendomsverdi, trivsel eller mangel på sådan, fra steder hvor de folkevalgte har tredd dette ned over hodene på lokalsamfunn mot folkets vilje.

Naturkjensla, kjærligheten og forståelsen av verdien ved økosystemets samspill ligger dypt forankret i den Norske folkesjela. Bærekraft handler om flere aspekter.
Blant de mange innleggene som klart avviste vindmøller, var det to 17 årige reflekterte unge mennesker som gjorde størst inntrykk med sin lille, men vektige tale til påfølgende trampeklapp. De appellerte innstendig til å tenke seg om. «Fremtidige generasjoner ville ikke arve en rasert natur». De evnet å beskrive så inderlig godt hva naturen betyr også for unge mennesker.
Opplegget var "å informere om planer for bygging av 3 til 9 vindmøller med høyde fra 180 til 220 meter i et allerede besluttet utbygd industriområde ved Omre slik at dette ikke ville føre til ytterligere nedbygging og konsekvens for natur, folk, dyr og miljø."
Det var en mildt sagt diffus, tåkelagt fremstilling og seanse, **hvor antall vindmøller var fra 3 til 9, med høyde fra 180 til 220 meter.**
Plassering og full utbredelse var ennå ikke kartlagt ble det hevdet. Plankartet på NVE forteller sitt. Her strekker området seg fra Røvarden, like over Kaldvellfjorden til

verdenskjente Nørholm, ved Hamsun og ut til Omresletta. Det er mere enn 25% ekstra inngripen i uberørt natur slik det ble hevdet, skjønt 25% er katastrofalt nok i seg selv, om det mot formodning skulle kveruleres på det. (Veier og infrastruktur må også medregnes)
De stygge brølende, skadelige monstrene må plasseres i betryggende avstand til industribygg, veier og infrastruktur. De må nødvendigvis plasseres i utkanten opp fra veinettet på begge sider. Både mot E18, Lillesands grense over Svennevig, innover i eksisterende tur/jaktområder, Omresletta mot Eide/Homborsund og like bort til Nørholm.

Kommunens folk, og beslutningstagere glimret med sitt fravær. Det vil si de var ikke selv "offisielt" til stede. Kun en representant fra planavdelingen "som ikke hadde noe med det", var sendt for å informere om videre saksgang og inspillsmuligheter (les mulighet for å klage).
Nabokommunen Lillesand, som også blir sterkt berørt, visuelt, støymessig, økonomisk eiendomstap og med forurensende avrenning, var ikke engang offisielt blitt invitert og varslet om møtet.
Området ligger midt i vakker natur med vid utsikt fra innseilingen til Kaldvellfjorden og like over den ærverdige Vesterlandske Hovedvei som er et flott kulturminne og ofte brukes til turopplevelser for undertegnede og av folk og familier på begge sider av kommunegrensene.
Det ble hevdet at støy fra rotorbladene, som kan nå skrekkelige 100 desibel ikke ville være av betydning utover 800 meters avstand. Trafikken som allerede går der støyer mye mere ble det sagt av representanten fra Norsk Vind. Godt kamuflert og innpakket ble det ikke nevnt at veier som oftest går nede i terrenget, er støyskjermet med gjerder, voller og topografi. Dette i motsetning til 100 desibels brølende monstre 220 meter opp i lufta med fri sikt og ingen hindre i 360 grader.
Forresten et psykologisk manipulerende navn, Norsk Vind, da realitetene viser at vindmølleparker ofte kjøpes opp av utlendinger med eierstrukturer godt forankret i skatteparadiser. En innspiller kom rett fra Arendalsuka med fersk info om at lobbyistene, aksjetraderne allerede var igang med å hente inn "risikofri kapital" til Omre Vindpark. Analysene fortalte at i sone 2 ville strømprisene være høye i overskuelig fremtid. Løp å kjøp var parolen, her er store sikre penger å tjene.

På forhånd hadde Norsk vind, som er et Norskt selskap eiet av en familiebedrift i Stavanger, gjort lobbyjobben sin med å "ta på seg timebasert undervisning ved UIA, og derved knytte til seg kontaktnett for forskning og innovasjon og snedig "innlemmes" i et allerede etablert program for Havvind og batteriteknologi, som oppsto i kjølvannet av Batterisatningen til Morrow.
Vi får se, men dette batterigreiene står allerede i fare for å bli til et reinspikka luftslott. Her var riktignok en representant fra Universitetet til stede, og la inn sine innspill om betydningen av lokal tilgang til data og «ren fornybar energi».

Med dette på plass var selvfølgelig veien og døren åpen til Grimstads folkevalgte politikere, med baklomma full av løfter om godt og vel årlige 9 millioner kroner til Grimstad kommunes sårt tiltrengte kommunekasse, og *det* uavhengig av overskudd eller ikke. Altså en garanti.
Her ble det besluttet at områdeplanen og prosjektet kunne jobbes videre med, på tross av tidligere tilsvarende runder med avvisning, etter mangfoldige rapporter , vurderinger, hensyntaging og massive protester.
Representanten fra Norsk Vind hadde stått på ansattlisten til UIA men var nå blitt fjernet, var det en skarp inspiller som opplyste ???
Staten og partiene møtte så stor motgang da de ved forrige runde hadde ansvar for vindmøllesaken, at det spøkte for makta i korridorene, så de overlot (lot i stikken) sitt ansvar til kommunene som stort sett er bunnskrapte ofre, og som derved lettere lar seg lokke og manipulere av lobbyisters åte, løfter om penger og arbeidsplasser.

Folk sto på utsiden og prøvde å få med seg det som ble sagt.
Kommet inn å fått borret seg frem gjennom folkehavet til en ståplass bakerst, merket man det med en gang. En underlig, **nei dette vil vi ikke ha** stemning lå tykt ladet i lokalet.
Alle velformede argumenter i motsatt retning skulle vise seg å prelle av som vann på gåsa.
Det norske folk har et sterkt behov og nær tilknytning til vår ubetalelige uberørte natur.
I dagens polariserte urolige verden har dette fått en ennå større verdi, også helsemessig for adspredelse fysisk og psykisk. Det å hente seg inn i kropp og sinn.
NVE (Norsk Vasskraft og Energivesen) var først ut og hadde tatt på seg "ordstyrer rollen".
Kamera går og det blir filmet ved presentasjonen, men ikke på slutten ved publikums innspill.
«La kamera gå også ved spørsmålstillinga ropte salen kontant og høylytt til klappsalver.
NVE har makta og er de endelige beslutningstagere for konsesjon, etter at "alle sider av saken er vektet" Er de uhildet ? For meg og mange fremsto det hele som et iscenesatt salgsmøte.

Konsekvensutredningene utføres vanligvis av konsulentselskaper **på oppdrag fra utbyggeren**, men de må følge kravene i forskrift om konsekvensutredninger. Statlige etater vurderer kvaliteten og innholdet i disse analysene før konsesjon gis. Her er føringene å bygge ut mest mulig fornybar energi fortest mulig. ??? (Bukken og havresekken)
Å ofre og nedbygge Norsk natur på kapitalismens alter, er et uopprettelig overgrep mot naturen selv, mot dyr, miljø og mennesker.
Bare synet av disse malplasserte roterende kolossene, kan få det til å gå rundt for noen og enhver. Mye av komponenter til vindkraft og batterier blir dessuten produsert i Kina hvor 60% av strømforbruket kommer fra fossile brensler. I tillegg må de fraktes langt.
Til deg som leser dette,vi vil du skal tenke igjennom et høyst relevant spørsmål.
Kan jeg selv tenke meg at det anlegges en vindmøllepark i nærheten av mitt barndomshjem, min bolig eller min fritidsbolig ?

Et studie gjort på grevling i og i nærheten av et slikt vindkraftanlegg viste økte forekomster av stresshormonet kortisol hadde en innspiller å fortelle. Det er hevet over enhver tvil at dette også gjelder for alle andre skapninger på planeten, deriblandt hos mennesker. Konsekvensene er alt fra økonomisk ruin, vantrivsel og følelsesmessige problemer viser all erfaring fra lignende prosjekter i Norge. Folk føler seg overkjørt. Dertil kommer støy som ikke kan høres, miljøstøy som lavfrekvendte eller høyfrekvendte lyder, som likevel oppfattes og medfører stress.

Grimstad, Lillesand, og Norges befolkning vil ikke ha skjemmende vindmølleparker.

<u>Jeg tillater meg å komme med noen konstruktive innspill og ideer til slutt (Et tenkt bilde)</u>

1. Oppgradering av vannkraft

- Øk produksjonen med 7,6–30 TWh uten nye naturinngrep
- Bruk pumpekraft og fjern grunnrenteskatt for bedre fleksibilitet og lønnsomhet (Stort potensiale for økt produksjon i små eksisterende vannkraftverk)

2. Egen forsyning før eksport (Styrkes ytterligere ved samkjøring av soner)

- Prioriter norsk behov før salg til utlandet (Utveksling = Balanse)
- Sikrer beredskap ved kriser og gir stabile strømpriser

3. Solkraft på bygg og boliger (Grønne lån, tilskudd, skattefradrag)

- Pålegg eller subsidier for solceller på tak på alle nye og eksisterende bygg
- Lokale mikronett gir effektiv bruk og mindre tap

4. Pilotprosjekt Ide: Vertikale vindmøller i høyspentmaster langt fra folk beskyttet mot fugl

- Utnytt eksisterende infrastruktur, strøm går rett ut i linja, batteribanker til utjevning/beredsk.
- Minimal visuell og økologisk påvirkning

5. Jordvarme som stabil energikilde

- Effektiv oppvarming med lavt naturavtrykk
- Øker lokal energiuavhengighet

Totalt potensial: (Bruk alle såkalte «grønne tilskudd» til noe som er bærekraftig)
24,6–111 TWh ny produksjon – nok til elektrifisering av transport og industri.
Hvorfor ikke store vindparker?

- **Skader natur, dyreliv og lokalsamfunn**
- **Skaper motstand og øker sårbarhet**

Konklusjon: Denne modellen:

- **Bevarer natur og biologisk mangfold**
- **Styrker lokal energiproduksjon og beredskap**
- **Skaper arbeidsplasser og økonomisk vekst**
- **Sørger for at det grønne skiftet blir genuint grønt – ikke grått eller svart**

Innsendt: 08.09.2025 18:26

Ref.nr: WMGALP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KENNETH LINDBERG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsuttalelse 202509851 Kenneth Lindberg Eideveien 46, Grimstad
Høringsuttalelse som vedlegg Underskrevet Horingsinnspill Klage pa Omre Vindpark i Grimstad.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon Underskrevet Horingsinnspill Klage pa Omre Vindpark i Grimstad_2.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill 202509851 – Omre vindkraftverk, i Grimstad kommune
Tiltakshaver: Norsk Vind AS
Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og til Grimstad kommune
Vedrørende planene for etablering av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune

<u>Klage fra berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad</u>

Vedlegg: Referat fra folkemøte, med innspill.

Vi som underskriver dette dokumentet, fremmer med dette en formell og samlet klage på planene for etablering av vindkraftverk ved Omre i Grimstad kommune, fremmet av Norsk Vind AS. Klagen bygger på en rekke veldokumenterte og alvorlige bekymringer knyttet til naturinngrep, økologiske konsekvenser, manglende lokal forankring og systemiske svakheter i beslutningsprosessen.

1. Naturmangfold og økologisk skade

Det foreligger omfattende dokumentasjon på at vindkraftverk har betydelig negativ påvirkning på dyreliv og økosystemer:

- Over 100 havørner er dokumentert drept av vindturbiner på Smøla. Totalt er over 500 fugler registrert drept, inkludert kongeørn, jaktfalk, liryper og svaner.
- En rapport fra Nord universitet viser at hubrobestanden er redusert med over 40 % i områder med vindkraftutbygging.
- Planene for havvind på Utsira viser at trekkfugler risikerer massedød når turbiner plasseres i viktige migrasjonskorridorer.
- Vindkraftverk fungerer som insektsfeller, med konsekvenser for hele næringskjeden.
- Sprengning og anleggsarbeid fortrenger landlevende arter som hjortevilt, jerv og småvilt, og skaper økologisk fragmentering.

Disse konsekvensene er ikke hypotetiske – de er dokumentert gjennom forskning fra NINA, Nord universitet, Havforskningsinstituttet og Miljødirektoratet.

2. Risiko for forurensning og tap av naturressurser

- Vindkraftanlegg medfører risiko for forurensning av drikkevann, særlig i vanntilsigsområder. Kjemikalier brukt under drift og vedlikehold kan lekke ut i vannkilder.
- Fiskebestander påvirkes av støy, elektromagnetiske felt og endrede strømforhold.
- Tap av urørt natur og biologisk mangfold er irreversible konsekvenser som ikke kan kompenseres med teknologiske løsninger. (Flere gytebekker i vanntilsigsområdet ref. Kommuneplan.)

3. Menneskelig belastning og landskapsforringelse

- Støy, blinkende lys og visuell dominans fra vindturbiner skaper psykisk og fysisk belastning for lokalbefolkningen.
- Landskapet endres dramatisk, og opplevelsen av natur og tilhørighet svekkes.
- Flere innbyggere rapporterer om tap av trivsel, søvnforstyrrelser og stress i områder med vindkraft.

4. Systemisk bekymring: habilitet, uhildethet og tillit

Vi uttrykker sterk bekymring for den systemiske sammenblandingen av roller i vindkraftprosessen:

- Staten er pådriver for utbygging gjennom politiske føringer.
- Olje- og energidepartementet (OED) fungerer både som kontrollorgan og beslutningstaker.
- NVE godkjenner konsesjoner, fungerer som tilsynsorgan, pådriver og klageinstans – samtidig som de skal kontrollere konsekvensutredninger. (Disse er ofte ikke uavhengige)
- Tiltakshaver samarbeider tett med offentlige aktører, og det er uklart hvordan uavhengighet og habilitet ivaretas.

Denne strukturen svekker tilliten til systemet og skaper mistanke om at kortsiktige økonomiske interesser prioriteres over langsiktig naturforvaltning og lokal medvirkning.

5. Manglende lokal forankring og demokratisk underskudd

Planene for Omre vindkraftverk er fremmet **mot lokalbefolkningens vilje**. Det er ikke gjennomført reell medvirkning, og innbyggernes stemmer har ikke blitt hørt i tilstrekkelig grad. Dette strider mot prinsippene for demokratisk planlegging og lokal selvbestemmelse.

Konklusjon og krav

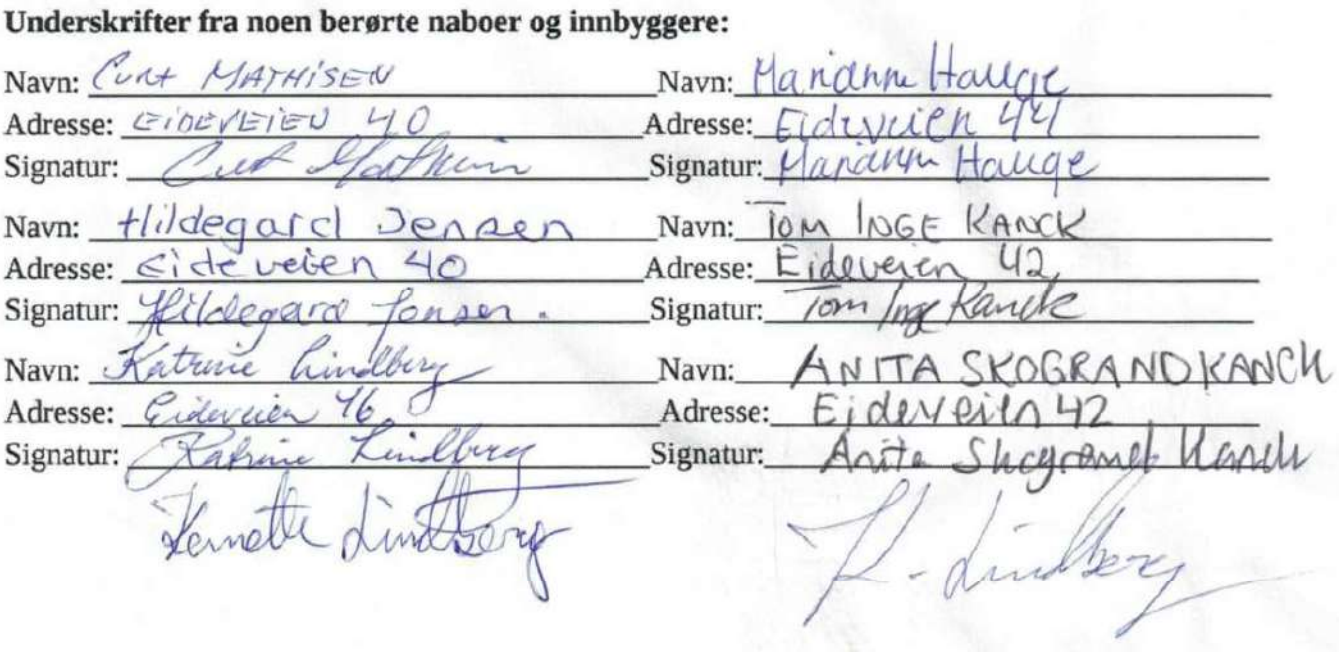
På bakgrunn av ovennevnte punkter krever vi:

- At videre utredninger og konsesjonssøknaden for Omre vindkraftverk avslås.
- At det gjennomføres en uavhengig vurdering av habilitet og rollefordeling i vindkraftprosessen.
- At lokalbefolkningens innsigelser og naturhensyn tillegges avgjørende vekt i videre behandling.

Vi ber om at denne klagen behandles med det alvor den fortjener, og at NVE og Grimstad kommune tar ansvar for å beskytte både natur, mennesker og tillit til forvaltningen.

Med vennlig hilsen, berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad kommune

Underskrifter fra noen berørte naboer og innbyggere:

Er dette skrekkens bilde av en havørn, som fikk kappet av vingen sin da den fløy inn i en vindmølle, **«Grønn omstilling»???** Mørketallene er store. Vindmølleparker er rene drapsmaskiner !

«Fra NRK»

KUTTET AV VINGEN: Havørnen ble observert flyvende inn en vindturbin, og vingen ble kuttet av. Bildet er tatt i 2014 og hendelsen skjedde ved vindkraftverket på Smøla. Ørnen var fortsatt levende da bildet ble tatt.

FOTO: ULLA FALKDALEN

FNs miljøstatus for jorden viser til et samfunn der menneskelig aktivitet skader planetens økosystemer og biologiske mangfold, som et resultat av forurensning, klimaendringer og **tap av leveområder**. FNs bærekraftsmål 13, 14 og 15 er sentrale i arbeidet med å snu utviklingen ved å stanse klimaendringer, bevare havet og livet i havet, og **beskytte landøkosystemer og artsmangfold.** Til tross for global innsats, må verden, inkludert Norge, redusere forbruket og ressursbruken betraktelig for å oppnå en bærekraftig fremtid.

Referat fra folkemøte ved Eide skole i Grimstad 19.8.2025

Det var fullt "til randen" og høyt engasjement ved Eide Skole i Grimstad, da planene om vindmøllepark ved Omre skulle presenteres.
Lokalbefolkning berørte nabokommuner og folk utover det ganske land er engasjerte og opplyste, og har satt seg meget godt inn i saken.
Erfaringene er mange og grelle om konsekvens for alt levende.
Helse, tap av eiendomsverdi, trivsel eller mangel på sådan, fra steder hvor de folkevalgte har tredd dette ned over hodene på lokalsamfunn mot folkets vilje.

Naturkjensla, kjærligheten og forståelsen av verdien ved økosystemets samspill ligger dypt forankret i den Norske folkesjela. Bærekraft handler om flere aspekter.
Blant de mange innleggene som klart avviste vindmøller, var det to 17 årige reflekterte unge mennesker som gjorde størst inntrykk med sin lille, men vektige tale til påfølgende trampeklapp. De appellerte innstendig til å tenke seg om. «Fremtidige generasjoner ville ikke arve en rasert natur». De evnet å beskrive så inderlig godt hva naturen betyr også for unge mennesker.
Opplegget var "å informere om planer for bygging av 3 til 9 vindmøller med høyde fra 180 til 220 meter i et allerede besluttet utbygd industriområde ved Omre slik at dette ikke ville føre til ytterligere nedbygging og konsekvens for natur, folk, dyr og miljø."
Det var en mildt sagt diffus, tåkelagt fremstilling og seanse, **hvor antall vindmøller var fra 3 til 9, med høyde fra 180 til 220 meter.**
Plassering og full utbredelse var ennå ikke kartlagt ble det hevdet. Plankartet på NVE forteller sitt. Her strekker området seg fra Røvarden, like over Kaldvellfjorden til

verdenskjente Nørholm, ved Hamsun og ut til Omresletta. Det er mere enn 25% ekstra inngripen i uberørt natur slik det ble hevdet, skjønt 25% er katastrofalt nok i seg selv, om det mot formodning skulle kveruleres på det. (Veier og infrastruktur må også medregnes)
De stygge brølende, skadelige monstrene må plasseres i betryggende avstand til industribygg, veier og infrastruktur. De må nødvendigvis plasseres i utkanten opp fra veinettet på begge sider. Både mot E18, Lillesands grense over Svennevig, innover i eksisterende tur/jaktområder, Omresletta mot Eide/Homborsund og like bort til Nørholm.

Kommunens folk, og beslutningstagere glimret med sitt fravær. Det vil si de var ikke selv "offisielt" til stede. Kun en representant fra planavdelingen "som ikke hadde noe med det", var sendt for å informere om videre saksgang og inspillsmuligheter (les mulighet for å klage).
Nabokommunen Lillesand, som også blir sterkt berørt, visuelt, støymessig, økonomisk eiendomstap og med forurensende avrenning, var ikke engang offisielt blitt invitert og varslet om møtet.
Området ligger midt i vakker natur med vid utsikt fra innseilingen til Kaldvellfjorden og like over den ærverdige Vesterlandske Hovedvei som er et flott kulturminne og ofte brukes til turopplevelser for undertegnede og av folk og familier på begge sider av kommunegrensene.
Det ble hevdet at støy fra rotorbladene, som kan nå skrekkelige 100 desibel ikke ville være av betydning utover 800 meters avstand. Trafikken som allerede går der støyer mye mere ble det sagt av representanten fra Norsk Vind. Godt kamuflert og innpakket ble det ikke nevnt at veier som oftest går nede i terrenget, er støyskjermet med gjerder, voller og topografi. Dette i motsetning til 100 desibels brølende monstre 220 meter opp i lufta med fri sikt og ingen hindre i 360 grader.
Forresten et psykologisk manipulerende navn, Norsk Vind, da realitetene viser at vindmølleparker ofte kjøpes opp av utlendinger med eierstrukturer godt forankret i skatteparadiser. En innspiller kom rett fra Arendalsuka med fersk info om at lobbyistene, aksjetraderne allerede var igang med å hente inn "risikofri kapital" til Omre Vindpark. Analysene fortalte at i sone 2 ville strømprisene være høye i overskuelig fremtid. Løp å kjøp var parolen, her er store sikre penger å tjene.

På forhånd hadde Norsk vind, som er et Norskt selskap eiet av en familiebedrift i Stavanger, gjort lobbyjobben sin med å "ta på seg timebasert undervisning ved UIA, og derved knytte til seg kontaktnett for forskning og innovasjon og snedig "innlemmes" i et allerede etablert program for Havvind og batteriteknologi, som oppsto i kjølvannet av Batterisatningen til Morrow.
Vi får se, men dette batterigreiene står allerede i fare for å bli til et reinspikka luftslott. Her var riktignok en representant fra Universitetet til stede, og la inn sine innspill om betydningen av lokal tilgang til data og «ren fornybar energi».

Med dette på plass var selvfølgelig veien og døren åpen til Grimstads folkevalgte politikere, med baklomma full av løfter om godt og vel årlige 9 millioner kroner til Grimstad kommunes sårt tiltrengte kommunekasse, og *det* uavhengig av overskudd eller ikke. Altså en garanti.
Her ble det besluttet at områdeplanen og prosjektet kunne jobbes videre med, på tross av tidligere tilsvarende runder med avvisning, etter mangfoldige rapporter , vurderinger, hensyntaging og massive protester.
Representanten fra Norsk Vind hadde stått på ansattlisten til UIA men var nå blitt fjernet, var det en skarp inspiller som opplyste ???
Staten og partiene møtte så stor motgang da de ved forrige runde hadde ansvar for vindmøllesaken, at det spøkte for makta i korridorene, så de overlot (lot i stikken) sitt ansvar til kommunene som stort sett er bunnskrapte ofre, og som derved lettere lar seg lokke og manipulere av lobbyisters åte, løfter om penger og arbeidsplasser.

Folk sto på utsiden og prøvde å få med seg det som ble sagt.
Kommet inn å fått borret seg frem gjennom folkehavet til en ståplass bakerst, merket man det med en gang. En underlig, **nei dette vil vi ikke ha** stemning lå tykt ladet i lokalet.
Alle velformede argumenter i motsatt retning skulle vise seg å prelle av som vann på gåsa.
Det norske folk har et sterkt behov og nær tilknytning til vår ubetalelige uberørte natur.
I dagens polariserte urolige verden har dette fått en ennå større verdi, også helsemessig for adspredelse fysisk og psykisk. Det å hente seg inn i kropp og sinn.
NVE (Norsk Vasskraft og Energivesen) var først ut og hadde tatt på seg "ordstyrer rollen".
Kamera går og det blir filmet ved presentasjonen, men ikke på slutten ved publikums innspill.
«La kamera gå også ved spørsmålstillinga ropte salen kontant og høylytt til klappsalver.
NVE har makta og er de endelige beslutningstagere for konsesjon, etter at "alle sider av saken er vektet" Er de uhildet ? For meg og mange fremsto det hele som et iscenesatt salgsmøte.

Konsekvensutredningene utføres vanligvis av konsulentselskaper **på oppdrag fra utbyggeren**, men de må følge kravene i forskrift om konsekvensutredninger. Statlige etater vurderer kvaliteten og innholdet i disse analysene før konsesjon gis. Her er føringene å bygge ut mest mulig fornybar energi fortest mulig. ??? (Bukken og havresekken)
Å ofre og nedbygge Norsk natur på kapitalismens alter, er et uopprettelig overgrep mot naturen selv, mot dyr, miljø og mennesker.
Bare synet av disse malplasserte roterende kolossene, kan få det til å gå rundt for noen og enhver. Mye av komponenter til vindkraft og batterier blir dessuten produsert i Kina hvor 60% av strømforbruket kommer fra fossile brensler. I tillegg må de fraktes langt.
Til deg som leser dette,vi vil du skal tenke igjennom et høyst relevant spørsmål.
Kan jeg selv tenke meg at det anlegges en vindmøllepark i nærheten av mitt barndomshjem, min bolig eller min fritidsbolig ?

Et studie gjort på grevling i og i nærheten av et slikt vindkraftanlegg viste økte forekomster av stresshormonet kortisol hadde en innspiller å fortelle. Det er hevet over enhver tvil at dette også gjelder for alle andre skapninger på planeten, deriblandt hos mennesker. Konsekvensene er alt fra økonomisk ruin, vantrivsel og følelsesmessige problemer viser all erfaring fra lignende prosjekter i Norge. Folk føler seg overkjørt. Dertil kommer støy som ikke kan høres, miljøstøy som lavfrekvendte eller høyfrekvendte lyder, som likevel oppfattes og medfører stress.

Grimstad, Lillesand, og Norges befolkning vil ikke ha skjemmende vindmølleparker.

<u>Jeg tillater meg å komme med noen konstruktive innspill og ideer til slutt (Et tenkt bilde)</u>

1. Oppgradering av vannkraft

- Øk produksjonen med 7,6–30 TWh uten nye naturinngrep
- Bruk pumpekraft og fjern grunnrenteskatt for bedre fleksibilitet og lønnsomhet (Stort potensiale for økt produksjon i små eksisterende vannkraftverk)

2. Egen forsyning før eksport (Styrkes ytterligere ved samkjøring av soner)

- Prioriter norsk behov før salg til utlandet (Utveksling = Balanse)
- Sikrer beredskap ved kriser og gir stabile strømpriser

3. Solkraft på bygg og boliger (Grønne lån, tilskudd, skattefradrag)

- Pålegg eller subsidier for solceller på tak på alle nye og eksisterende bygg
- Lokale mikronett gir effektiv bruk og mindre tap

4. Pilotprosjekt Ide: Vertikale vindmøller i høyspentmaster langt fra folk beskyttet mot fugl

- Utnytt eksisterende infrastruktur, strøm går rett ut i linja, batteribanker til utjevning/beredsk.
- Minimal visuell og økologisk påvirkning

5. Jordvarme som stabil energikilde

- Effektiv oppvarming med lavt naturavtrykk
- Øker lokal energiuavhengighet

Totalt potensial: (Bruk alle såkalte «grønne tilskudd» til noe som er bærekraftig)
24,6–111 TWh ny produksjon – nok til elektrifisering av transport og industri.
Hvorfor ikke store vindparker?

- **Skader natur, dyreliv og lokalsamfunn**
- **Skaper motstand og øker sårbarhet**

Konklusjon: Denne modellen:

- **Bevarer natur og biologisk mangfold**
- **Styrker lokal energiproduksjon og beredskap**
- **Skaper arbeidsplasser og økonomisk vekst**
- **Sørger for at det grønne skiftet blir genuint grønt – ikke grått eller svart**

Høringsinnspill 202509851 – Omre vindkraftverk, i Grimstad kommune
Tiltakshaver: Norsk Vind AS
Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og til Grimstad kommune
Vedrørende planene for etablering av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune

<u>Klage fra berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad</u>

Vedlegg: Referat fra folkemøte, med innspill.

Vi som underskriver dette dokumentet, fremmer med dette en formell og samlet klage på planene for etablering av vindkraftverk ved Omre i Grimstad kommune, fremmet av Norsk Vind AS. Klagen bygger på en rekke veldokumenterte og alvorlige bekymringer knyttet til naturinngrep, økologiske konsekvenser, manglende lokal forankring og systemiske svakheter i beslutningsprosessen.

1. Naturmangfold og økologisk skade

Det foreligger omfattende dokumentasjon på at vindkraftverk har betydelig negativ påvirkning på dyreliv og økosystemer:

- Over 100 havørner er dokumentert drept av vindturbiner på Smøla. Totalt er over 500 fugler registrert drept, inkludert kongeørn, jaktfalk, liryper og svaner.
- En rapport fra Nord universitet viser at hubrobestanden er redusert med over 40 % i områder med vindkraftutbygging.
- Planene for havvind på Utsira viser at trekkfugler risikerer massedød når turbiner plasseres i viktige migrasjonskorridorer.
- Vindkraftverk fungerer som insektsfeller, med konsekvenser for hele næringskjeden.
- Sprengning og anleggsarbeid fortrenger landlevende arter som hjortevilt, jerv og småvilt, og skaper økologisk fragmentering.

Disse konsekvensene er ikke hypotetiske – de er dokumentert gjennom forskning fra NINA, Nord universitet, Havforskningsinstituttet og Miljødirektoratet.

2. Risiko for forurensning og tap av naturressurser

- Vindkraftanlegg medfører risiko for forurensning av drikkevann, særlig i vanntilsigsområder. Kjemikalier brukt under drift og vedlikehold kan lekke ut i vannkilder.
- Fiskebestander påvirkes av støy, elektromagnetiske felt og endrede strømforhold.
- Tap av urørt natur og biologisk mangfold er irreversible konsekvenser som ikke kan kompenseres med teknologiske løsninger. (Flere gytebekker i vanntilsigsområdet ref. Kommuneplan.)

3. Menneskelig belastning og landskapsforringelse

- Støy, blinkende lys og visuell dominans fra vindturbiner skaper psykisk og fysisk belastning for lokalbefolkningen.
- Landskapet endres dramatisk, og opplevelsen av natur og tilhørighet svekkes.
- Flere innbyggere rapporterer om tap av trivsel, søvnforstyrrelser og stress i områder med vindkraft.

4. Systemisk bekymring: habilitet, uhildethet og tillit

Vi uttrykker sterk bekymring for den systemiske sammenblandingen av roller i vindkraftprosessen:

- Staten er pådriver for utbygging gjennom politiske føringer.
- Olje- og energidepartementet (OED) fungerer både som kontrollorgan og beslutningstaker.
- NVE godkjenner konsesjoner, fungerer som tilsynsorgan, pådriver og klageinstans – samtidig som de skal kontrollere konsekvensutredninger. (Disse er ofte ikke uavhengige)
- Tiltakshaver samarbeider tett med offentlige aktører, og det er uklart hvordan uavhengighet og habilitet ivaretas.

Denne strukturen svekker tilliten til systemet og skaper mistanke om at kortsiktige økonomiske interesser prioriteres over langsiktig naturforvaltning og lokal medvirkning.

5. Manglende lokal forankring og demokratisk underskudd

Planene for Omre vindkraftverk er fremmet **mot lokalbefolkningens vilje**. Det er ikke gjennomført reell medvirkning, og innbyggernes stemmer har ikke blitt hørt i tilstrekkelig grad. Dette strider mot prinsippene for demokratisk planlegging og lokal selvbestemmelse.

Konklusjon og krav

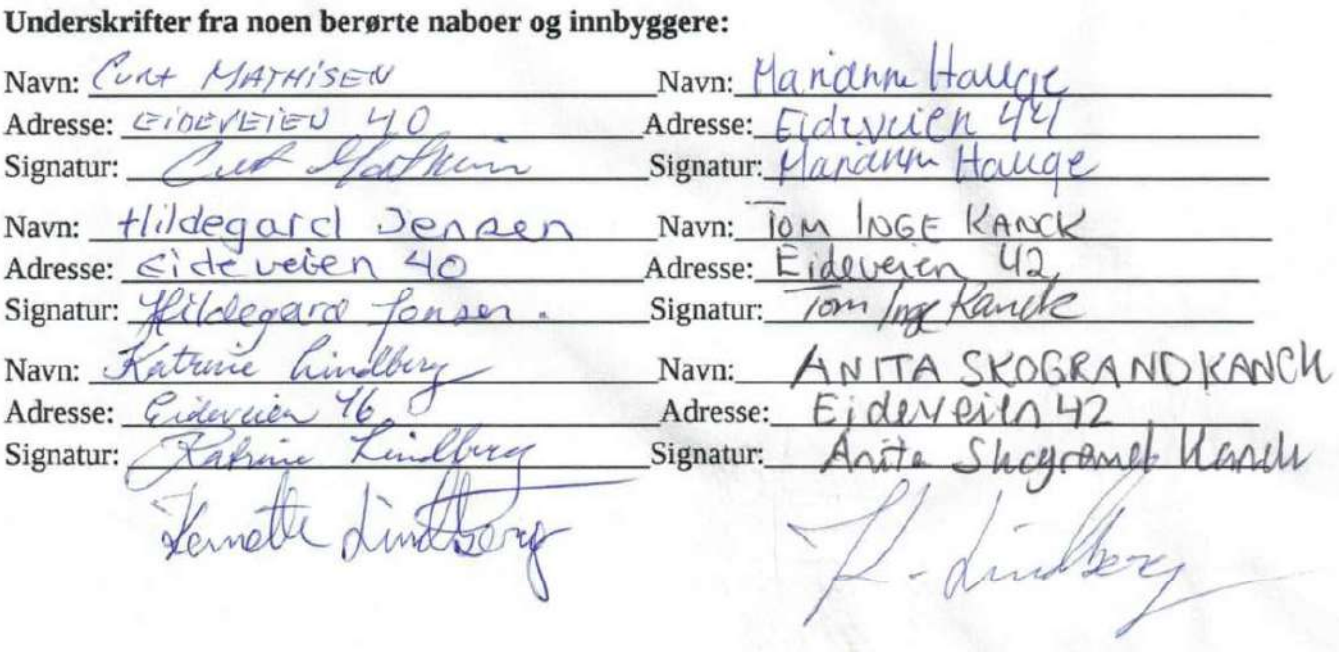
På bakgrunn av ovennevnte punkter krever vi:

- At videre utredninger og konsesjonssøknaden for Omre vindkraftverk avslås.
- At det gjennomføres en uavhengig vurdering av habilitet og rollefordeling i vindkraftprosessen.
- At lokalbefolkningens innsigelser og naturhensyn tillegges avgjørende vekt i videre behandling.

Vi ber om at denne klagen behandles med det alvor den fortjener, og at NVE og Grimstad kommune tar ansvar for å beskytte både natur, mennesker og tillit til forvaltningen.

Med vennlig hilsen, berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad kommune

Underskrifter fra noen berørte naboer og innbyggere:

Er dette skrekkens bilde av en havørn, som fikk kappet av vingen sin da den fløy inn i en vindmølle, **«Grønn omstilling»???** Mørketallene er store. Vindmølleparker er rene drapsmaskiner !

«Fra NRK»

KUTTET AV VINGEN: Havørnen ble observert flyvende inn en vindturbin, og vingen ble kuttet av. Bildet er tatt i 2014 og hendelsen skjedde ved vindkraftverket på Smøla. Ørnen var fortsatt levende da bildet ble tatt.

FOTO: ULLA FALKDALEN

FNs miljøstatus for jorden viser til et samfunn der menneskelig aktivitet skader planetens økosystemer og biologiske mangfold, som et resultat av forurensning, klimaendringer og **tap av leveområder**. FNs bærekraftsmål 13, 14 og 15 er sentrale i arbeidet med å snu utviklingen ved å stanse klimaendringer, bevare havet og livet i havet, og **beskytte landøkosystemer og artsmangfold.** Til tross for global innsats, må verden, inkludert Norge, redusere forbruket og ressursbruken betraktelig for å oppnå en bærekraftig fremtid.

Referat fra folkemøte ved Eide skole i Grimstad 19.8.2025

Det var fullt "til randen" og høyt engasjement ved Eide Skole i Grimstad, da planene om vindmøllepark ved Omre skulle presenteres.
Lokalbefolkning berørte nabokommuner og folk utover det ganske land er engasjerte og opplyste, og har satt seg meget godt inn i saken.
Erfaringene er mange og grelle om konsekvens for alt levende.
Helse, tap av eiendomsverdi, trivsel eller mangel på sådan, fra steder hvor de folkevalgte har tredd dette ned over hodene på lokalsamfunn mot folkets vilje.

Naturkjensla, kjærligheten og forståelsen av verdien ved økosystemets samspill ligger dypt forankret i den Norske folkesjela. Bærekraft handler om flere aspekter.
Blant de mange innleggene som klart avviste vindmøller, var det to 17 årige reflekterte unge mennesker som gjorde størst inntrykk med sin lille, men vektige tale til påfølgende trampeklapp. De appellerte innstendig til å tenke seg om. «Fremtidige generasjoner ville ikke arve en rasert natur». De evnet å beskrive så inderlig godt hva naturen betyr også for unge mennesker.
Opplegget var "å informere om planer for bygging av 3 til 9 vindmøller med høyde fra 180 til 220 meter i et allerede besluttet utbygd industriområde ved Omre slik at dette ikke ville føre til ytterligere nedbygging og konsekvens for natur, folk, dyr og miljø."
Det var en mildt sagt diffus, tåkelagt fremstilling og seanse, **hvor antall vindmøller var fra 3 til 9, med høyde fra 180 til 220 meter.**
Plassering og full utbredelse var ennå ikke kartlagt ble det hevdet. Plankartet på NVE forteller sitt. Her strekker området seg fra Røvarden, like over Kaldvellfjorden til

verdenskjente Nørholm, ved Hamsun og ut til Omresletta. Det er mere enn 25% ekstra inngripen i uberørt natur slik det ble hevdet, skjønt 25% er katastrofalt nok i seg selv, om det mot formodning skulle kveruleres på det. (Veier og infrastruktur må også medregnes)
De stygge brølende, skadelige monstrene må plasseres i betryggende avstand til industribygg, veier og infrastruktur. De må nødvendigvis plasseres i utkanten opp fra veinettet på begge sider. Både mot E18, Lillesands grense over Svennevig, innover i eksisterende tur/jaktområder, Omresletta mot Eide/Homborsund og like bort til Nørholm.

Kommunens folk, og beslutningstagere glimret med sitt fravær. Det vil si de var ikke selv "offisielt" til stede. Kun en representant fra planavdelingen "som ikke hadde noe med det", var sendt for å informere om videre saksgang og inspillsmuligheter (les mulighet for å klage).
Nabokommunen Lillesand, som også blir sterkt berørt, visuelt, støymessig, økonomisk eiendomstap og med forurensende avrenning, var ikke engang offisielt blitt invitert og varslet om møtet.
Området ligger midt i vakker natur med vid utsikt fra innseilingen til Kaldvellfjorden og like over den ærverdige Vesterlandske Hovedvei som er et flott kulturminne og ofte brukes til turopplevelser for undertegnede og av folk og familier på begge sider av kommunegrensene.
Det ble hevdet at støy fra rotorbladene, som kan nå skrekkelige 100 desibel ikke ville være av betydning utover 800 meters avstand. Trafikken som allerede går der støyer mye mere ble det sagt av representanten fra Norsk Vind. Godt kamuflert og innpakket ble det ikke nevnt at veier som oftest går nede i terrenget, er støyskjermet med gjerder, voller og topografi. Dette i motsetning til 100 desibels brølende monstre 220 meter opp i lufta med fri sikt og ingen hindre i 360 grader.
Forresten et psykologisk manipulerende navn, Norsk Vind, da realitetene viser at vindmølleparker ofte kjøpes opp av utlendinger med eierstrukturer godt forankret i skatteparadiser. En innspiller kom rett fra Arendalsuka med fersk info om at lobbyistene, aksjetraderne allerede var igang med å hente inn "risikofri kapital" til Omre Vindpark. Analysene fortalte at i sone 2 ville strømprisene være høye i overskuelig fremtid. Løp å kjøp var parolen, her er store sikre penger å tjene.

På forhånd hadde Norsk vind, som er et Norskt selskap eiet av en familiebedrift i Stavanger, gjort lobbyjobben sin med å "ta på seg timebasert undervisning ved UIA, og derved knytte til seg kontaktnett for forskning og innovasjon og snedig "innlemmes" i et allerede etablert program for Havvind og batteriteknologi, som oppsto i kjølvannet av Batterisatningen til Morrow.
Vi får se, men dette batterigreiene står allerede i fare for å bli til et reinspikka luftslott. Her var riktignok en representant fra Universitetet til stede, og la inn sine innspill om betydningen av lokal tilgang til data og «ren fornybar energi».

Med dette på plass var selvfølgelig veien og døren åpen til Grimstads folkevalgte politikere, med baklomma full av løfter om godt og vel årlige 9 millioner kroner til Grimstad kommunes sårt tiltrengte kommunekasse, og *det* uavhengig av overskudd eller ikke. Altså en garanti.
Her ble det besluttet at områdeplanen og prosjektet kunne jobbes videre med, på tross av tidligere tilsvarende runder med avvisning, etter mangfoldige rapporter , vurderinger, hensyntaging og massive protester.
Representanten fra Norsk Vind hadde stått på ansattlisten til UIA men var nå blitt fjernet, var det en skarp inspiller som opplyste ???
Staten og partiene møtte så stor motgang da de ved forrige runde hadde ansvar for vindmøllesaken, at det spøkte for makta i korridorene, så de overlot (lot i stikken) sitt ansvar til kommunene som stort sett er bunnskrapte ofre, og som derved lettere lar seg lokke og manipulere av lobbyisters åte, løfter om penger og arbeidsplasser.

Folk sto på utsiden og prøvde å få med seg det som ble sagt.
Kommet inn å fått borret seg frem gjennom folkehavet til en ståplass bakerst, merket man det med en gang. En underlig, **nei dette vil vi ikke ha** stemning lå tykt ladet i lokalet.
Alle velformede argumenter i motsatt retning skulle vise seg å prelle av som vann på gåsa.
Det norske folk har et sterkt behov og nær tilknytning til vår ubetalelige uberørte natur.
I dagens polariserte urolige verden har dette fått en ennå større verdi, også helsemessig for adspredelse fysisk og psykisk. Det å hente seg inn i kropp og sinn.
NVE (Norsk Vasskraft og Energivesen) var først ut og hadde tatt på seg "ordstyrer rollen".
Kamera går og det blir filmet ved presentasjonen, men ikke på slutten ved publikums innspill.
«La kamera gå også ved spørsmålstillinga ropte salen kontant og høylytt til klappsalver.
NVE har makta og er de endelige beslutningstagere for konsesjon, etter at "alle sider av saken er vektet" Er de uhildet ? For meg og mange fremsto det hele som et iscenesatt salgsmøte.

Konsekvensutredningene utføres vanligvis av konsulentselskaper **på oppdrag fra utbyggeren**, men de må følge kravene i forskrift om konsekvensutredninger. Statlige etater vurderer kvaliteten og innholdet i disse analysene før konsesjon gis. Her er føringene å bygge ut mest mulig fornybar energi fortest mulig. ??? (Bukken og havresekken)
Å ofre og nedbygge Norsk natur på kapitalismens alter, er et uopprettelig overgrep mot naturen selv, mot dyr, miljø og mennesker.
Bare synet av disse malplasserte roterende kolossene, kan få det til å gå rundt for noen og enhver. Mye av komponenter til vindkraft og batterier blir dessuten produsert i Kina hvor 60% av strømforbruket kommer fra fossile brensler. I tillegg må de fraktes langt.
Til deg som leser dette,vi vil du skal tenke igjennom et høyst relevant spørsmål.
Kan jeg selv tenke meg at det anlegges en vindmøllepark i nærheten av mitt barndomshjem, min bolig eller min fritidsbolig ?

Et studie gjort på grevling i og i nærheten av et slikt vindkraftanlegg viste økte forekomster av stresshormonet kortisol hadde en innspiller å fortelle. Det er hevet over enhver tvil at dette også gjelder for alle andre skapninger på planeten, deriblandt hos mennesker. Konsekvensene er alt fra økonomisk ruin, vantrivsel og følelsesmessige problemer viser all erfaring fra lignende prosjekter i Norge. Folk føler seg overkjørt. Dertil kommer støy som ikke kan høres, miljøstøy som lavfrekvendte eller høyfrekvendte lyder, som likevel oppfattes og medfører stress.

Grimstad, Lillesand, og Norges befolkning vil ikke ha skjemmende vindmølleparker.

<u>Jeg tillater meg å komme med noen konstruktive innspill og ideer til slutt (Et tenkt bilde)</u>

1. Oppgradering av vannkraft

- Øk produksjonen med 7,6–30 TWh uten nye naturinngrep
- Bruk pumpekraft og fjern grunnrenteskatt for bedre fleksibilitet og lønnsomhet (Stort potensiale for økt produksjon i små eksisterende vannkraftverk)

2. Egen forsyning før eksport (Styrkes ytterligere ved samkjøring av soner)

- Prioriter norsk behov før salg til utlandet (Utveksling = Balanse)
- Sikrer beredskap ved kriser og gir stabile strømpriser

3. Solkraft på bygg og boliger (Grønne lån, tilskudd, skattefradrag)

- Pålegg eller subsidier for solceller på tak på alle nye og eksisterende bygg
- Lokale mikronett gir effektiv bruk og mindre tap

4. Pilotprosjekt Ide: Vertikale vindmøller i høyspentmaster langt fra folk beskyttet mot fugl

- Utnytt eksisterende infrastruktur, strøm går rett ut i linja, batteribanker til utjevning/beredsk.
- Minimal visuell og økologisk påvirkning

5. Jordvarme som stabil energikilde

- Effektiv oppvarming med lavt naturavtrykk
- Øker lokal energiuavhengighet

Totalt potensial: (Bruk alle såkalte «grønne tilskudd» til noe som er bærekraftig)
24,6–111 TWh ny produksjon – nok til elektrifisering av transport og industri.
Hvorfor ikke store vindparker?

- **Skader natur, dyreliv og lokalsamfunn**
- **Skaper motstand og øker sårbarhet**

Konklusjon: Denne modellen:

- **Bevarer natur og biologisk mangfold**
- **Styrker lokal energiproduksjon og beredskap**
- **Skaper arbeidsplasser og økonomisk vekst**
- **Sørger for at det grønne skiftet blir genuint grønt – ikke grått eller svart**

Fra: "aboomcar" <as.boomcar@gmail.com>
Sendt: mandag 8. september 2025 22.21.22
Til: "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>
Emne: Konsesjonshøring Vindpark Omre i Grimstad

Området som vindparken er tiltenkt ligger i er flott naturområde ,mellom E18 ,4 felts motorvei med 100 km sone og Fylkesvei 420. Området har vært tiltenkt industri .En vindpark her vil påføre Subsonic støy til Homborsund Støle ,Inntjore ,Tjore og muligens også holvika Groosåsen og Myråsen boligfelter.Men dette er bare den plagsomme delen .

Da disse turbinene ved spesielle meterologiske forhold kan akumulere is på rotorblader kreves stor sikkerhetsavstand til motorvei og bebyggelse ,da mengde is samt hastighet på denne kastes langt .Hvem er ansvarlig om iskasting skaper farlige situasjoner på motorveien, og hvor mange er interessert i å bygge ut industri nær disse turbinene .

Sist men ikke minst hvem er ansvarlig for dette prosjektet som vi kan saksøke for verditap på eiendommene våre.

Mh Johnny Foss

Grimstad

--
Kind Regards/Med vennlig hilsen

Johnny Foss
Parateq A/S
www.flyfoto.com
Phone +47 911 911 10
email: as.boomcar@gmail.com

Skype: johnnyfoss

Innsendt: 09.09.2025 09:37

Ref.nr: SHJQFR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn STEVEN AXEL ASTRUP
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse En vindpark på Omre vil ødelegge verdifull natur, skade dyreliv og være sjenerende for mennesker mht lyd/støy. Vindparken vil ødelegge Grimstad sin unike arkitektur med ødeleggende visuelle vindmøller som vil bli synlige over et stort område, både fra sjø og land. Fra et innlegg i Grimstad Adressetidende (Erik Berglihn), konkluderer han med følgende; Vi vet at natur gir oss mer enn råstoffer: Naturen gir oss ren luft, reint vann, livskvalitet, helse og ro. Å miste slike områder kan aldri reverseres. Når fjellet er sprengt, bekken lagt i rør og fisken borte – da er det for sent.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 09.09.2025 11:33

Ref.nr: NQHURG

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ANNE BODIL HÅLAND ESPENES
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hvorfor tror Grimstads politikere at ting er så annerledes her enn i andre kommuner som har sagt ja til vindkraftverk? 1. Er det ikke kommunens oppgave å ta vare på innbyggerne sine? Ta da en prat med innbyggere i andre kommuner som har fått livene og eiendommene sine ødelagt pga disse monster-mastene! Mener de at det har blitt slik det ble forespeilet? Er kommunen selv fornøyd med hva de sitter igjen med av penger ift hva som er ødelagt av natur? Neppe.. 2. Lytt til politikerne i nabokommunen Lillesand! Har vi rett til å overkjøre deres standpunkt? Jeg håper fornuften seirer til slutt!!
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "Kenneth Lindberg" <lindbu@outlook.com>
Sendt: mandag 8. september 2025 18.36.14
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: ""mailto:postmottak"@grimstad.kommune.no" <"mailto:postmottak"@grimstad.kommune.no>; "postmottak@lillesand.kommune.no" <postmottak@lillesand.kommune.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Underskrevet Høringsinnspill Klage på Omre Vindpark i Grimstad.pdf

Kenneth Lindberg

Eideveien 46

4887 Grimstad

lindbu@outlook.com

Høringsuttalelse/Saksnummer 202509851

Kopi til Grimstad

(og Lillesand kommune til info som sterkt berørt part)

På vegne a 4 husstander/Grunneiere "Have Vel", Sender vi denne underskrevne klage på planer om å anlegge Vindparkanlegg ved Omre i Grimstad Kommune

Se vedlegg med utfyllende klage fra berørte beboere og grunneiere.

Høringsinnspill 202509851 – Omre vindkraftverk, i Grimstad kommune
Tiltakshaver: Norsk Vind AS
Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og til Grimstad kommune
Vedrørende planene for etablering av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune

<u>Klage fra berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad</u>

Vedlegg: Referat fra folkemøte, med innspill.

Vi som underskriver dette dokumentet, fremmer med dette en formell og samlet klage på planene for etablering av vindkraftverk ved Omre i Grimstad kommune, fremmet av Norsk Vind AS. Klagen bygger på en rekke veldokumenterte og alvorlige bekymringer knyttet til naturinngrep, økologiske konsekvenser, manglende lokal forankring og systemiske svakheter i beslutningsprosessen.

1. Naturmangfold og økologisk skade

Det foreligger omfattende dokumentasjon på at vindkraftverk har betydelig negativ påvirkning på dyreliv og økosystemer:

- Over 100 havørner er dokumentert drept av vindturbiner på Smøla. Totalt er over 500 fugler registrert drept, inkludert kongeørn, jaktfalk, liryper og svaner.
- En rapport fra Nord universitet viser at hubrobestanden er redusert med over 40 % i områder med vindkraftutbygging.
- Planene for havvind på Utsira viser at trekkfugler risikerer massedød når turbiner plasseres i viktige migrasjonskorridorer.
- Vindkraftverk fungerer som insektsfeller, med konsekvenser for hele næringskjeden.
- Sprengning og anleggsarbeid fortrenger landlevende arter som hjortevilt, jerv og småvilt, og skaper økologisk fragmentering.

Disse konsekvensene er ikke hypotetiske – de er dokumentert gjennom forskning fra NINA, Nord universitet, Havforskningsinstituttet og Miljødirektoratet.

2. Risiko for forurensning og tap av naturressurser

- Vindkraftanlegg medfører risiko for forurensning av drikkevann, særlig i vanntilsigsområder. Kjemikalier brukt under drift og vedlikehold kan lekke ut i vannkilder.
- Fiskebestander påvirkes av støy, elektromagnetiske felt og endrede strømforhold.
- Tap av urørt natur og biologisk mangfold er irreversible konsekvenser som ikke kan kompenseres med teknologiske løsninger. (Flere gytebekker i vanntilsigsområdet ref. Kommuneplan.)

3. Menneskelig belastning og landskapsforringelse

- Støy, blinkende lys og visuell dominans fra vindturbiner skaper psykisk og fysisk belastning for lokalbefolkningen.
- Landskapet endres dramatisk, og opplevelsen av natur og tilhørighet svekkes.
- Flere innbyggere rapporterer om tap av trivsel, søvnforstyrrelser og stress i områder med vindkraft.

4. Systemisk bekymring: habilitet, uhildethet og tillit

Vi uttrykker sterk bekymring for den systemiske sammenblandingen av roller i vindkraftprosessen:

- Staten er pådriver for utbygging gjennom politiske føringer.
- Olje- og energidepartementet (OED) fungerer både som kontrollorgan og beslutningstaker.
- NVE godkjenner konsesjoner, fungerer som tilsynsorgan, pådriver og klageinstans – samtidig som de skal kontrollere konsekvensutredninger. (Disse er ofte ikke uavhengige)
- Tiltakshaver samarbeider tett med offentlige aktører, og det er uklart hvordan uavhengighet og habilitet ivaretas.

Denne strukturen svekker tilliten til systemet og skaper mistanke om at kortsiktige økonomiske interesser prioriteres over langsiktig naturforvaltning og lokal medvirkning.

5. Manglende lokal forankring og demokratisk underskudd

Planene for Omre vindkraftverk er fremmet **mot lokalbefolkningens vilje**. Det er ikke gjennomført reell medvirkning, og innbyggernes stemmer har ikke blitt hørt i tilstrekkelig grad. Dette strider mot prinsippene for demokratisk planlegging og lokal selvbestemmelse.

Konklusjon og krav

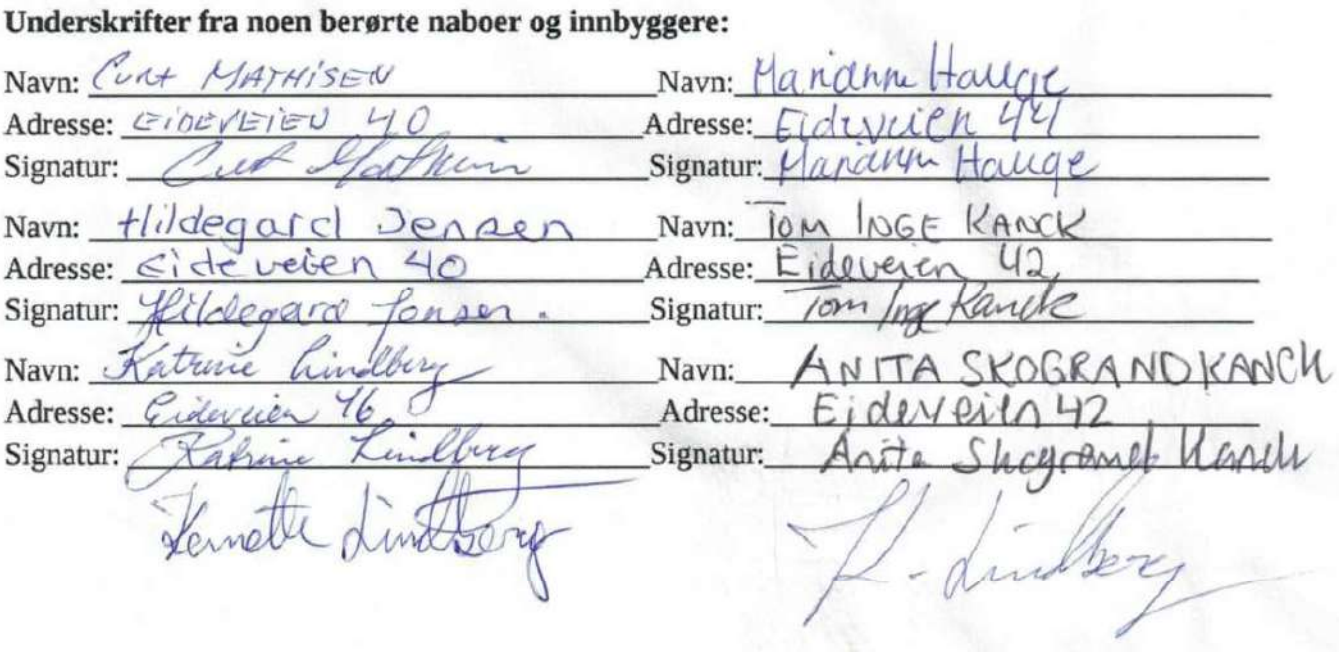
På bakgrunn av ovennevnte punkter krever vi:

- At videre utredninger og konsesjonssøknaden for Omre vindkraftverk avslås.
- At det gjennomføres en uavhengig vurdering av habilitet og rollefordeling i vindkraftprosessen.
- At lokalbefolkningens innsigelser og naturhensyn tillegges avgjørende vekt i videre behandling.

Vi ber om at denne klagen behandles med det alvor den fortjener, og at NVE og Grimstad kommune tar ansvar for å beskytte både natur, mennesker og tillit til forvaltningen.

Med vennlig hilsen, berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad kommune

Underskrifter fra noen berørte naboer og innbyggere:

Er dette skrekkens bilde av en havørn, som fikk kappet av vingen sin da den fløy inn i en vindmølle, **«Grønn omstilling»???** Mørketallene er store. Vindmølleparker er rene drapsmaskiner !

«Fra NRK»

KUTTET AV VINGEN: Havørnen ble observert flyvende inn en vindturbin, og vingen ble kuttet av. Bildet er tatt i 2014 og hendelsen skjedde ved vindkraftverket på Smøla. Ørnen var fortsatt levende da bildet ble tatt.

FOTO: ULLA FALKDALEN

FNs miljøstatus for jorden viser til et samfunn der menneskelig aktivitet skader planetens økosystemer og biologiske mangfold, som et resultat av forurensning, klimaendringer og **tap av leveområder**. FNs bærekraftsmål 13, 14 og 15 er sentrale i arbeidet med å snu utviklingen ved å stanse klimaendringer, bevare havet og livet i havet, og **beskytte landøkosystemer og artsmangfold.** Til tross for global innsats, må verden, inkludert Norge, redusere forbruket og ressursbruken betraktelig for å oppnå en bærekraftig fremtid.

Referat fra folkemøte ved Eide skole i Grimstad 19.8.2025

Det var fullt "til randen" og høyt engasjement ved Eide Skole i Grimstad, da planene om vindmøllepark ved Omre skulle presenteres.
Lokalbefolkning berørte nabokommuner og folk utover det ganske land er engasjerte og opplyste, og har satt seg meget godt inn i saken.
Erfaringene er mange og grelle om konsekvens for alt levende.
Helse, tap av eiendomsverdi, trivsel eller mangel på sådan, fra steder hvor de folkevalgte har tredd dette ned over hodene på lokalsamfunn mot folkets vilje.

Naturkjensla, kjærligheten og forståelsen av verdien ved økosystemets samspill ligger dypt forankret i den Norske folkesjela. Bærekraft handler om flere aspekter.
Blant de mange innleggene som klart avviste vindmøller, var det to 17 årige reflekterte unge mennesker som gjorde størst inntrykk med sin lille, men vektige tale til påfølgende trampeklapp. De appellerte innstendig til å tenke seg om. «Fremtidige generasjoner ville ikke arve en rasert natur». De evnet å beskrive så inderlig godt hva naturen betyr også for unge mennesker.
Opplegget var "å informere om planer for bygging av 3 til 9 vindmøller med høyde fra 180 til 220 meter i et allerede besluttet utbygd industriområde ved Omre slik at dette ikke ville føre til ytterligere nedbygging og konsekvens for natur, folk, dyr og miljø."
Det var en mildt sagt diffus, tåkelagt fremstilling og seanse, **hvor antall vindmøller var fra 3 til 9, med høyde fra 180 til 220 meter.**
Plassering og full utbredelse var ennå ikke kartlagt ble det hevdet. Plankartet på NVE forteller sitt. Her strekker området seg fra Røvarden, like over Kaldvellfjorden til

verdenskjente Nørholm, ved Hamsun og ut til Omresletta. Det er mere enn 25% ekstra inngripen i uberørt natur slik det ble hevdet, skjønt 25% er katastrofalt nok i seg selv, om det mot formodning skulle kveruleres på det. (Veier og infrastruktur må også medregnes)
De stygge brølende, skadelige monstrene må plasseres i betryggende avstand til industribygg, veier og infrastruktur. De må nødvendigvis plasseres i utkanten opp fra veinettet på begge sider. Både mot E18, Lillesands grense over Svennevig, innover i eksisterende tur/jaktområder, Omresletta mot Eide/Homborsund og like bort til Nørholm.

Kommunens folk, og beslutningstagere glimret med sitt fravær. Det vil si de var ikke selv "offisielt" til stede. Kun en representant fra planavdelingen "som ikke hadde noe med det", var sendt for å informere om videre saksgang og inspillsmuligheter (les mulighet for å klage).
Nabokommunen Lillesand, som også blir sterkt berørt, visuelt, støymessig, økonomisk eiendomstap og med forurensende avrenning, var ikke engang offisielt blitt invitert og varslet om møtet.
Området ligger midt i vakker natur med vid utsikt fra innseilingen til Kaldvellfjorden og like over den ærverdige Vesterlandske Hovedvei som er et flott kulturminne og ofte brukes til turopplevelser for undertegnede og av folk og familier på begge sider av kommunegrensene.
Det ble hevdet at støy fra rotorbladene, som kan nå skrekkelige 100 desibel ikke ville være av betydning utover 800 meters avstand. Trafikken som allerede går der støyer mye mere ble det sagt av representanten fra Norsk Vind. Godt kamuflert og innpakket ble det ikke nevnt at veier som oftest går nede i terrenget, er støyskjermet med gjerder, voller og topografi. Dette i motsetning til 100 desibels brølende monstre 220 meter opp i lufta med fri sikt og ingen hindre i 360 grader.
Forresten et psykologisk manipulerende navn, Norsk Vind, da realitetene viser at vindmølleparker ofte kjøpes opp av utlendinger med eierstrukturer godt forankret i skatteparadiser. En innspiller kom rett fra Arendalsuka med fersk info om at lobbyistene, aksjetraderne allerede var igang med å hente inn "risikofri kapital" til Omre Vindpark. Analysene fortalte at i sone 2 ville strømprisene være høye i overskuelig fremtid. Løp å kjøp var parolen, her er store sikre penger å tjene.

På forhånd hadde Norsk vind, som er et Norskt selskap eiet av en familiebedrift i Stavanger, gjort lobbyjobben sin med å "ta på seg timebasert undervisning ved UIA, og derved knytte til seg kontaktnett for forskning og innovasjon og snedig "innlemmes" i et allerede etablert program for Havvind og batteriteknologi, som oppsto i kjølvannet av Batterisatningen til Morrow.
Vi får se, men dette batterigreiene står allerede i fare for å bli til et reinspikka luftslott. Her var riktignok en representant fra Universitetet til stede, og la inn sine innspill om betydningen av lokal tilgang til data og «ren fornybar energi».

Med dette på plass var selvfølgelig veien og døren åpen til Grimstads folkevalgte politikere, med baklomma full av løfter om godt og vel årlige 9 millioner kroner til Grimstad kommunes sårt tiltrengte kommunekasse, og *det* uavhengig av overskudd eller ikke. Altså en garanti.
Her ble det besluttet at områdeplanen og prosjektet kunne jobbes videre med, på tross av tidligere tilsvarende runder med avvisning, etter mangfoldige rapporter , vurderinger, hensyntaging og massive protester.
Representanten fra Norsk Vind hadde stått på ansattlisten til UIA men var nå blitt fjernet, var det en skarp inspiller som opplyste ???
Staten og partiene møtte så stor motgang da de ved forrige runde hadde ansvar for vindmøllesaken, at det spøkte for makta i korridorene, så de overlot (lot i stikken) sitt ansvar til kommunene som stort sett er bunnskrapte ofre, og som derved lettere lar seg lokke og manipulere av lobbyisters åte, løfter om penger og arbeidsplasser.

Folk sto på utsiden og prøvde å få med seg det som ble sagt.
Kommet inn å fått borret seg frem gjennom folkehavet til en ståplass bakerst, merket man det med en gang. En underlig, **nei dette vil vi ikke ha** stemning lå tykt ladet i lokalet.
Alle velformede argumenter i motsatt retning skulle vise seg å prelle av som vann på gåsa.
Det norske folk har et sterkt behov og nær tilknytning til vår ubetalelige uberørte natur.
I dagens polariserte urolige verden har dette fått en ennå større verdi, også helsemessig for adspredelse fysisk og psykisk. Det å hente seg inn i kropp og sinn.
NVE (Norsk Vasskraft og Energivesen) var først ut og hadde tatt på seg "ordstyrer rollen".
Kamera går og det blir filmet ved presentasjonen, men ikke på slutten ved publikums innspill.
«La kamera gå også ved spørsmålstillinga ropte salen kontant og høylytt til klappsalver.
NVE har makta og er de endelige beslutningstagere for konsesjon, etter at "alle sider av saken er vektet" Er de uhildet ? For meg og mange fremsto det hele som et iscenesatt salgsmøte.

Konsekvensutredningene utføres vanligvis av konsulentselskaper **på oppdrag fra utbyggeren**, men de må følge kravene i forskrift om konsekvensutredninger. Statlige etater vurderer kvaliteten og innholdet i disse analysene før konsesjon gis. Her er føringene å bygge ut mest mulig fornybar energi fortest mulig. ??? (Bukken og havresekken)
Å ofre og nedbygge Norsk natur på kapitalismens alter, er et uopprettelig overgrep mot naturen selv, mot dyr, miljø og mennesker.
Bare synet av disse malplasserte roterende kolossene, kan få det til å gå rundt for noen og enhver. Mye av komponenter til vindkraft og batterier blir dessuten produsert i Kina hvor 60% av strømforbruket kommer fra fossile brensler. I tillegg må de fraktes langt.
Til deg som leser dette,vi vil du skal tenke igjennom et høyst relevant spørsmål.
Kan jeg selv tenke meg at det anlegges en vindmøllepark i nærheten av mitt barndomshjem, min bolig eller min fritidsbolig ?

Et studie gjort på grevling i og i nærheten av et slikt vindkraftanlegg viste økte forekomster av stresshormonet kortisol hadde en innspiller å fortelle. Det er hevet over enhver tvil at dette også gjelder for alle andre skapninger på planeten, deriblandt hos mennesker. Konsekvensene er alt fra økonomisk ruin, vantrivsel og følelsesmessige problemer viser all erfaring fra lignende prosjekter i Norge. Folk føler seg overkjørt. Dertil kommer støy som ikke kan høres, miljøstøy som lavfrekvendte eller høyfrekvendte lyder, som likevel oppfattes og medfører stress.

Grimstad, Lillesand, og Norges befolkning vil ikke ha skjemmende vindmølleparker.

<u>Jeg tillater meg å komme med noen konstruktive innspill og ideer til slutt (Et tenkt bilde)</u>

1. Oppgradering av vannkraft

- Øk produksjonen med 7,6–30 TWh uten nye naturinngrep
- Bruk pumpekraft og fjern grunnrenteskatt for bedre fleksibilitet og lønnsomhet (Stort potensiale for økt produksjon i små eksisterende vannkraftverk)

2. Egen forsyning før eksport (Styrkes ytterligere ved samkjøring av soner)

- Prioriter norsk behov før salg til utlandet (Utveksling = Balanse)
- Sikrer beredskap ved kriser og gir stabile strømpriser

3. Solkraft på bygg og boliger (Grønne lån, tilskudd, skattefradrag)

- Pålegg eller subsidier for solceller på tak på alle nye og eksisterende bygg
- Lokale mikronett gir effektiv bruk og mindre tap

4. Pilotprosjekt Ide: Vertikale vindmøller i høyspentmaster langt fra folk beskyttet mot fugl

- Utnytt eksisterende infrastruktur, strøm går rett ut i linja, batteribanker til utjevning/beredsk.
- Minimal visuell og økologisk påvirkning

5. Jordvarme som stabil energikilde

- Effektiv oppvarming med lavt naturavtrykk
- Øker lokal energiuavhengighet

Totalt potensial: (Bruk alle såkalte «grønne tilskudd» til noe som er bærekraftig)
24,6–111 TWh ny produksjon – nok til elektrifisering av transport og industri.
Hvorfor ikke store vindparker?

- **Skader natur, dyreliv og lokalsamfunn**
- **Skaper motstand og øker sårbarhet**

Konklusjon: Denne modellen:

- **Bevarer natur og biologisk mangfold**
- **Styrker lokal energiproduksjon og beredskap**
- **Skaper arbeidsplasser og økonomisk vekst**
- **Sørger for at det grønne skiftet blir genuint grønt – ikke grått eller svart**

Innsendt: 10.09.2025 08:33

Ref.nr: VGFYDB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn EIRIK STRØM NILSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Tull!! Nei til vindkraft. Utredningen i segselv er et hån av Grimsrads inbyggere.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 10.09.2025 10:19

Ref.nr: OZUKGB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn METTE SOLBERG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei Jeg er sterkt imot bygging av vindturbiner på omre. Jeg frykter for min egen og andres helse og enorme negative konsekvenser det vil ha for faunaen i området. Daglig ser vi rovfugl langs omresletta. Jeg er også bekymret for verditap på min eiendom i Homborsund Hilsen Mette Solberg
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 10.09.2025 10:30

Ref.nr: ZVIPZH

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn FRANK BROX NYHEIM
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse NEI TIL VINDKRAFT PÅ OMRE!!! Jeg er veldig bekymret vedrørende den planlagte konsesjonen om vindkraft park på Omre. Slike enorme vindturbiner vil påføre uopprettelig skade på natur og fauna. Jeg er svært bekymret at dette kan gå ut over min og andre folks helse og at slike prosjekter får negative økonomiske konsekvenser for min og andres eiendom. Grimstad kommune har åpnet opp dette for forhåpentligvis å få noe mere penger i kommunekassen på bekostning for innbyggere og dyreliv som ikke kan måles i kroner. Mvh Frank
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 10.09.2025 19:46

Ref.nr: HJENDT

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn BERIT MARIA BROX NYHEIM
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Ber om at Grimstad kommune og NVE legger et lokk på vindturbiner på Omre! Det er lagt frem tonnevis av beviser på at dette er ødeleggende. Fugleliv, insekter, dyr, på og under bakken, fisk og bekker/vann, myrer og alt av natur blir skadelidende! Vi mennesker som skal bo med dette blir og lidende. Det er mennesker i Norges idag som er syke pga vindturbiner. Bare å søke opp. Det finnes mennesker i Homborsund idag som er angstfulle på hvordan dette skal gå, og det gjelder bl.a verdifall på bolig. Dette lurer jeg på og! Vi bor her! Vi vil ikke ha vindturbiner og alt det som følger med dette. Det er ikke godt for miljø og alt som nevn tidligere, og så ser det forfærdelig ut fra land og vann! Skal ikke alt dette veie opp nok til at hele prosjektet legges brakk en gang for alle? Håper inderlig at fornuften seirer! Og fornuften er mot vindturbiner på Omre! Med hilsen Berit Maria Brox Nyheim
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 11.09.2025 21:17

Ref.nr: WFYRAV

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn RUNE ALEXANDER RUMMELHOF
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Jeg er sterkt imot dette prosjektet, og ber om at konsesjon ikke gis. Begrunnelsene er:

1. Naturinngrep og landskap

Utbyggingen vil medføre omfattende naturødeleggelse og irreversible inngrep i et område som i dag har stor verdi for biologisk mangfold, friluftsliv og landskapsopplevelse.
Dette er et av de få - ikke-utbygde områdene med tett skog i området, og bør ikke bli brukt til slike arealkrevende industrier.

2. Lokale konsekvenser

Prosjektet vil redusere bokvaliteten for beboere i området gjennom støy, negativ omtale og visuell forurensning. Det har også vært rapporterte pro lemer med avflasset maling som blir spredt over store områder.

Det kan svekke trivsel, lokalt friluftsliv og verdien av eiendommer.

3. Klima og energibehov

Vindkraft i denne skalaen innebærer store naturkostnader for en relativt liten og uforutsigbar energigevinst.

Energisparing, oppgradering av eksisterende vannkraft og satsing på solenergi gir langt bedre balanse mellom nytte og skade.

Ingen tenker på at de landene med høy utbygging av vindkraft er de landene som importerer mest kraft.

Hva skjer når det ikke blåser?

4. Demokratisk forankring

Det er tydelig lokal motstand mot prosjektet. Det er viktig at NVE legger vekt på lokalbefolkningens stemme og rett til å bevare sitt nærmiljø.
Det er et demokratisk problem at innbyggernes ønsker ikke blir tatt til følge, og det er elitistisk å tenke at menneskene som styrer vet bedre enn menneskene som bor.

Konklusjon:
Jeg ber NVE avslå søknaden om vindkraftutbygging på Omre i Grinstad. Skadene på natur, nærmiljø og lokalsamfunn står ikke i forhold til den potensielle nytten.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 15.09.2025 12:32

Ref.nr: GCNQPL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Kontaktinformasjon for virksomhet	
Organisasjonsnummer 936137873	Foretaksnavn BREIVIKODDEN HYTTEVELFORENING
Foretakets telefonnummer	Foretakets e-postadresse
Kontaktperson	
Navn FREDRIK EIDE	
Telefon 97520955	E-post freddyeide@hotmail.com
Er kontaktperson tilknyttet et **annet** foretak, legg inn organisasjonsnummer.	
Organisasjonsnummer	Foretaksnavn

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Vi viser til varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding med forslag til plan- og utredningsprogram for etablering av vindturbiner ved Omre industriområde i Grimstad kommune

Breivikodden Hyttevelforening ønsker med dette å fremme innsigelser mot planene, og ber om at våre synspunkter tas med i den videre behandlingen.

1. Visuell og estetisk påvirkning
Vindturbiner på 220 meter vil være dominerende i landskapet og fremstå som fremmedelementer i et ellers naturlig og rolig miljø. Rotorenes bevegelse skaper visuell uro, og skyggekast kan nå opp til 2 km, noe som vil påvirke vår hyttefelt direkte. Blinkende lys på turbinene vil forringe naturopplevelsen og stjernehimmelen, og skape lysforurensning som kan være problematisk for både beboere og skipstrafikk.

2. Støy og helse
Lavfrekvent støy og infralyd fra vindturbiner er dokumentert å kunne gi søvnproblemer og redusert livskvalitet.

Slike lyder går gjennom både vegetasjon og bygninger, og vil kunne påvirke oss negativt selv på 2 km avstand. Vi har investert i eiendommer her for å nyte naturens stillhet – ikke industriell støy.

3. Naturinngrep og dyreliv
Utbygging av vindkraftverk medfører betydelige naturinngrep, inkludert veibygging og kraftlinjer. Dette truer både naturmangfold og dyreliv, og strider mot intensjonen om å bevare områdets karakter som LNF-område (landbruk, natur og friluftsliv)

4. Sikkerhet og skipstrafikk
Iskast fra turbiner i vinterhalvåret utgjør en sikkerhetsrisiko. I tillegg er det bekymringsfullt at blinkende lys i over 200 meters høyde ikke er vurdert opp mot risiko for skipstrafikk. Da vi bygde våre hytter, ble vi pålagt i reguleringsplanen strenge regler for utelys og takmaterialer – det er urimelig at industriell belysning ikke underlegges tilsvarende vurderinger.

5. Eiendomsverdier
Ifølge Finansavisen (22. april 2024) kan eiendommer i nærheten av vindkraftanlegg miste opptil 15 % av sin verdi. Vi krever at utbygger og/eller grunneier som avgir grunn til vindturbinindustri på Omre, kompenserer for dette verditapet.

Konklusjon: Breivikodden Hyttevelforening ber om at planene for vindturbiner ved Omre industriområde skrinlegges, eller at det gjennomføres en grundig konsekvensutredning med særlig fokus på:
•Visuell og estetisk påvirkning
•Støy og helse
•Naturinngrep og dyreliv
•Eiendomsverdier
•Sikkerhet og lysforurensning

Vi ber om at våre innspill tas med i den videre prosessen, og at det legges til rette for en åpen og inkluderende dialog med berørte parter.

Med vennlig hilsen,
Fredrik Eide
Leder
Styret i Breivikodden Hyttevelforening

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Foreningen for Engekilens vel, v/Oddvar Kjekstad

Org no 929 702 689

Engeveien 11, 4888 Homborsund

e-post: okjekstad@gmail.com

NVE

Postboks 5091

Majorstuen, 0301 OSLO

Homborsund 13.09.2025

Høringsuttalelse til Områderegulering for Omre vindkraftverk delområde B5

Foreningen for Engekilens vel, heretter omtalt som «Foreningen» har mottatt brev fra NVE med anmodning om å gi høringsinnspill. Slik vi forstår planene til Norsk Vind AS, vil mesteparten av de planlagte tilførselsveiene og mastefundamentene bli liggende i nedbørsfeltet til Amtedalsbekken. Bekken fører alt av overflatevann ned i vannforekomsten Engekilen. Den har allerede et stort miljøproblem med høyt innhold av næringssalter i overflatevannet, og den tilfredsstiller ikke kravet til økologisk tilstand ifølge Vanndirektivet. Høyt innhold av næringssalter fører til stor alge oppblomstring i sommerhalvåret. Den 1.2 km lange kilen har begrensninger i vannutskiftning fra naturens side. Innløpet er smalt, og vanndybden er begrenset til 1.5m. Kilen er ved å gro til.

Vårt hovedanliggende er:

> *Planforslaget mangler en grundig analyse av hvordan det kan sikres at restnitrogen fra sprenging av fjell for anlegg av veier og planering for mastefundamenter ikke blir ført med overflatevannet til Engekilen, noe den ikke tåler, og som vil bli forklart nedenfor. Slik avrenning har ført til store negative konsekvenser for vannmiljøet ved mange byggeprosjekter i ulike deler av landet. Vi kjenner ikke til hva Norsk Vind A/S har i tanke om mulig kompenserende tiltak. Vi vet imidlertid at erfaringer fra byggeprosjekter andre steder i Norge viser at fullstendig rensing av nitrogenholdig overvann fra steinfyllinger er svært vanskelig.*
>
> *Miljømessige konsekvenser av nitrogenavrenning til vannmiljøet som følge av avrenning fra sprengt stein, har vi et ferskt eksempel på i vårt nærmiljø. Nylig analyserte laboratoriedata fra vannprøvetaking i Engekilen i sommer, hvor det også er analysert prøver av vannet nederst i Amtedalsbekken, viser at bekken har urovekkende høyt innhold av nitrogen. Tallene er titalls høyere enn verdiene målt i kilen. De høye verdiene kan med stor sannsynlighet ha sammenheng med sprenging av fjell ved Omre Pukkverk. I den 62 daa store tomten på industriområdet på Omre er det tatt ut fjellmasse siden 2020. Feltet har avrenning til Engekilen via Penndalsbekken/Amtedalsbekken.*

Miljøtilstanden i Engekilen

Foreningen, som ble startet av en gruppe beboere til Engekilen i 2022, har som mål å forbedre miljøtilstanden i Engekilen. Med midler fra Miljøverndirektoratet og faglig støtte fra NIVA (Norsk Institutt for Vannforskning) tok Foreningen initiativet til en grundig forundersøkelse av kilen. Den starten våren 2023 og fortsatte i 2024. Den ble gjennomført som et folkeforskningsprosjekt der feltarbeidene med målinger og vannprøvetaking ble gjort av medlemmene i foreningen. Den grundige forundersøkelsen avklarte følgende:

- Kilens økologiske tilstand er utilfredsstillende
- Den økologiske tilstanden (med referanse til Vanndirektivet) karakteriserte NIVA som «svært dårlig» angående oksygeninnholdet i bunnvannet.
- Med hensyn til innholdet av næringsstoffer i overflatevannet, ble tilstanden karakterisert som «moderat» til «dårlig».

Ifølge NIVA, er det oksygenfattige bunnvannet en kontinuerlig kilde til næringssalter som gir stor algevekst. VG valgte å trykke en fyldig reportasje etter besøk til Engekilen i deres avis 22.juli 2024. Grimstad Adressetidene har dekket undersøkelsene i kilen ved flere avisoppslag.

Tiltak i Foreningens regi

Basert på resultatene fra forundersøkelsen valgte Styret i Foreningen i januar 2025 å gå for et fysisk tiltak med å tilføre bunnvannet oksygen. Tiltaket består i å pumpe luft ned i det dypeste partiet av kilen ved et bobleanlegg. En trolig bedre og kostnadsbesparende løsning, anbefalt av NIVA, hadde vært å føre vann fra Amtedalsbekken ned i dypområdet på 10 m. Denne løsningen ble imidlertid frafalt av Foreningens styre på grunn av de mange lovverk som beskytter en fredet sjørretbekk mot fysiske inngrep. Sett i ettertid med det vi nå vet, hadde bruk av vann fra Amdalsbekken vært en dårlig løsning for kilen, ved at selve bunnvannet da ville blitt tilført ekstra mengder av uønsket nitrogen.

Etter en søknad til Miljøverndirektoratet, fikk Foreningen i mars 2025 innvilget midler til installering av et bobleanlegg. Midlene inkluderte kostnader for NIVAs oppfølging av målinger og laboratorieundersøkelser av vannprøver. Bobleanlegget med 3 diffusere på bunnen i det dypeste partiet, ca. 90 m fra land, ble installert og satt i drift tidlig mai. Det har siden vært i kontinuerlig drift uten problemer. Anslagsvis har anlegget pumpet inn 20 000 m ^{3} luft siden oppstart. Det er planlagt at bobleanlegget skal gå kontinuerlig gjennom vinteren.

På tiltakssiden har Foreningen også hatt en dugnad i juli i år med innsamling og fjerning av flytende algematter. Dette var et pilotprosjekt, støttet av Miljøverndirektoratet, for å vinne erfaring med hvordan lurv enkelt kan samles opp. Erfaringene kan ha nyttig overføringsverdi for andre kommuner på Sørlandskysten som sliter med oppblomstring av lurv.

Kontrollmålinger for oppfølging av tiltaket med bobleanlegg

Det er gjort profilmåling som bestemmer saltholdighet, temperatur, oksygenmetning og klorofyll i vannsøylen (1-10m) i dypvannsområdet 3 ganger gjennom sommeren 2025. Det er gjort vannprøvetaking hver 4 uke for å bestemme innholdet av nitrogeninnholdet i

overflatevannet i kilen og i kyststrømmen ved Kistevika. Disse dataene for 2025, sammenholdt med tilsvarende datasett fra målingene utført samme steder i 2023 og 2024, vil bli avklarende for å se om tiltaket virker. En foreløpig tolkning indikerer at surstoff forholdene i dypvannsområdet er blitt bedre. NIVAs analyse av årets måleprogram ventes å være klart i oktober/november. Styret er innstilt på at bobleanlegget trolig må gå et års tid før vi kan trekke konklusjon om virkningen.

Måling av nitrogeninnhold i Amtedalsbekken i 2025

Ved tolking av vannprøvene fra overflatevannet i Engekilen for årene 2023 og 2024 hadde NIVA og Styret vanskelighet med å forstå hvorfor nitrogeninnhold kunne være så høyt. Kystvannet ved Kistevika hadde et helt annet nivå på nitrogeninnhold. Styret fikk gjort en vurdering av mulige faktorer som kan ha bidratt til at nitrogeninnholdet i bekken er så høyt. Konklusjonen var at det ikke har skjedd en økning i tilsiget fra landområdene knyttet til menneskelig aktivitet de siste 5-6 årene. På jordene blir det nå dyrket gress som er lite næringskrevende i forhold til tidligere bruk av åkrene. Det er heller ikke kommet til flere boliger. Økt avrenning av næringssalter fra skog og udyrket mark på grunn av hyppige styrtregnperioder kan være medvirkende, men representerer trolig et marginalt bidrag. Terskeleffekten med det grunne og trange innløpet til kilen ble også vurdert til å kunne spille en mindre rolle.

I måleprogrammet for sommeren 2025 ble det valgt å teste ut om vannet fra Amtedalsbekken, kan gi noe av forklaringen. Vannprøvene, som ble tatt ca. 90m opp i bekken fra Engekilen i tiden mars til og med juni viser urovekkende høye verdier; i gjennomsnitt 475mikrogram nitrogen pr liter. Hvis vi legger til grunn at gjennomsnittsvannføringen i bekken er 104 liter/s (refr NIVA rapport 6648 fra 2014), kan bekken beregningsmessig levere 132 kg nitrogen pr mnd., For en 12 mnd. periode utgjør det 1.6 tonn. Disse verdien førte til mistanke om at Amdalsbekken kan være en hovedårsak til de høye nitrogenverdiene som måles i Engekilen.

Muligheten for at høyt nitrogeninnhold i Amtedalsbekken skyldes industri i Omre Industriområde

Foreningen har ikke full oversikt over industriaktiviteten i Omre industriområde bortsett fra informasjonen om det 62 daa store området hvor det er blitt sprengt ut stein siden 2020. Vi har prøvd overslagsmessig å tallfeste mulig utslipp fra det nevnte området ved å legge til grunn:

a) at Grimstad kommune ved et vedtak 30.09.2020 innvilget konsesjon til uttak av 100 000m3 fast fjell pr år, med en maksimal verdi på 740 000 m3 over 7-8 år,

b) at det i et oppslag i Grimstad Adressetidene 12.06.22 ble nevnt at det på dette tidspunktet var tatt ur 300 000 m 3 fast fjell, og

c) at NIBIO (Institutt for Bioøkonomi), som har en stor erfaringsbase hva angår nitrogenavrenning fra utsprengt stein, har som tommelfinger regel på generell basis at 1 million kubikkmeter av sprengt stein har potensiale til å gi en avrenning på 21-64 tonn.

Ved å benytte det laveste avrenningstallet (21), og et totalt uttakingsvolum på 740 000 m3, gir regnestykket et totalt potensielt utslipp på 15.5 tonn mengde av nitrogen. Det tilsvarer i gjennomsnitt 15.5/7.5 = 2.1 tonn pr år når vi antar at uttaket varer i 7.5 år. Talløvelsen og sammenligning med tall for verdiene av nitrogen målt i Amtedalsbekken, forsterker Foreningens tro på at pukkverket på Omre er en stor trussel for Engekilens miljøtilstand.

Videreføring av Foreningens tiltak

Miljøverndirektoratet har gjennom 2003, 2004 og 2005 gitt full støtte til Foreningens arbeid. Dette tror vi ikke er fordi Engekilen er spesiell unik i nasjonal sammenheng, men fordi det her ble lagt til rette for å skaffe et kunnskapsbasert grunnlag for å forstå utviklingen av lurv og hvilke tiltak som kan være relevante. Det kunnskapsbaserte grunnlaget vil uten tvil ha betydelig overføringsverdier for andre kommuner i Norge. Bruk av tung faglig kompetanse fra NIVA og gjennomføring som et folkeforskningsprosjekt kan også ha vært medvirkende til at Miljøverndirektoratet har støttet prosjektet med midler de siste 3 årene. Dette arbeidet ønsker Styret å følge opp, og vil fortsette de igangsatte tiltakene også i 2026. Det innbefatter god overvåkning med vannprøvetaking og jevnlig målinger fremover.

I vårt høringsdokument har vi brukt forholdvis mye plass på å beskrive et konkret eksempel på hvordan utsprengning av fjell i nærområdet vårt kan gi miljøproblemer i tilstøtende vannveier. Dette har vi valgt for å være konkret og til advarsel i forbindelse med det planlagte vindkraftverket.

Konklusjon

- **Nitrogenavrenning fra anleggsarbeidene knyttet til det planlagte vindkraftverket vil være en alvorlig trussel for Engekilen.**
- **Foreningen er imot bygging av vindkraftverket inntil det er dokumentert at anleggsarbeidene ikke vil gi nitrogenavrenning til kilen.**
- **Temaet «innvirkning og konsekvenser på vannmiljøet» i planforslaget til Norsk vind AS er meget ufullstendig behandlet, og mangler faglig grundighet.**
- **Norsk Vind AS må ta faren for nitrogenavrenning på største alvor i sin videre utredning.**
- **Lekkasje av nitrogen til Engekilen fra pukkverket på Omre truer kilens eksistens.**
- **Foreningen henstiller til Grimstad kommune og Statsforvalteren, i kraft av deres overordnet reguleringsmyndighet, å sikre og påse at utbyggingen i Omre industriområde skjer i henhold til Vanndirektivet. Dette gjelder for det planlagte vindkraftverket, masseuttak av fjell eller annen industri.**
- **Situasjonen er kritisk for Engekilen.**

På vegne av Styret

Oddvar Kjekstad, leder

Kopi til: Grimstad kommune, og Statsforvalteren i Agder

Fra: "Oddvar Kjekstad" <okjekstad@gmail.com>
Sendt: søndag 14. september 2025 11.48.43
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Oddvar Kjekstad" <okjekstad@gmail.com>
Emne: Høringsuttalelse sak 202509851 Omre vindkraftverk fra org no 929 702 689
Vedlegg: Høringsuttalelse fra Foreningen for Engekilens vel datert 13092025.pdf

Vedlagt følger høringsuttalelse fra Foreningen for Engekilens vel i Grimstad kommune. Dokumentet er også sendt via brev. Vi vil sette pris på bekreftelse på at denne e posten er mottatt hos NVE.

Oddvar Kjekstad

Fra: "post@met.no" <post@met.no>
Sendt: mandag 15. september 2025 15.47.42
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Brev fra Meteorologisk institutt
Vedlegg: Høring - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk.pdf

Vår ref 2025/707

Vennlig hilsen
Cecilie Stenersen (s) | direktør, Observasjons- og klimadivisjon
e-post: cecilies@met.no

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Meteorologisk institutt

Vår ref: 2025/707-6 Dato: 15.09.2025
Deres ref: 202509851 Saksb: CECILIES

Høring - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk

Takk for mulighet til å gi innspill på områderegulering og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk.

Meteorologisk institutt har ingen innspill i denne omgangen.

Med vennlig hilsen

Cecilie Stenersen (s)
direktør, Observasjons- og klimadivisjon

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskreven signatur.

Meteorologisk institutt
Org.nr 971274042
post@met.no
www.met.no / www.yr.no

Oslo
Pb 43, Blindern
0313 Oslo
T. 22 96 30 00

Bergen
Allégaten 70
5007 Bergen
T. 55 23 66 00

Tromsø
Pb 6314
9293 Tromsø
T. 77 62 13 00

Mattilsynet

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2025/194549
Dato: 18.09.2025

MATTILSYNETS UTTALELSE TIL VARSEL OM OPPSTART AV OMRÅDEREGULERING OG HØRING AV MELDING OG FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM FOR OMRE VINDKRAFTVERK

Vi viser til varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk, mottatt den 11.8.2025, ref. deres saks nr. 202509851.

Vår rolle
Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder. I denne høringen er temaene om drikkevannsforsyning, plantehelse dyrevelferd og dyrehelse relevante.

Forventninger til videre utredninger

Tiltakshaver må kartlegge om det er private vannforsyningssystem som kan bli negativt påvirket både på kort og lang sikt i planområdet. Dersom det er private vannforsyningssystem som blir berørt, må dere vurdere og omtale eventuelle tiltak for å forhindre forurensning i videre planarbeid.

Tiltakshaver må kartlegge om det er drikkevannsledninger i planområdet. Oppdaterte kart over drikkevannsledningene må være tilgjengelig for å unngå skade i anleggsfasen som kan medføre forurensning av drikkevannet.

Vi forventer at tiltakshaver kartlegger og omtaler jordas status i forhold til eventuelle planteskadegjørere og floghavre i videre utredninger. Dersom det viser seg at jorda inneholder planteskadegjørere, må det lages bestemmelser som hindrer spredning.

Det må utredes om vindkraftverket kan påvirke vilt og trekkmønster.

Bakgrunn for saken
Formålet med planarbeidet og meldingen er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. Meldingen med forslag til plan- og utredningsprogram er grunnlaget for utarbeidelse av en områdereguleringsplan med konsekvensutredning i regi av kommunen og konsesjonsbehandling i regi av NVE.

Vannforsyning

Mattilsynet forvalter drikkevannsforskriften (forskrift om vannforsyning og drikkevann, FOR-2016-12-22-1868). I forbindelse med planarbeid er vårt ansvarsområde knyttet til å beskytte eksisterende og fremtidige drikkevannskilder, samt sikre levering av trygt og tilstrekkelig drikkevann til innbyggerne.

I plan- og utredningsprogrammet kap. 5.7 beskrives at det ikke er registrerte nedbørsfelt for drikkevann i planområdet. Det fremgår ikke av dokumentasjonen om det er foretatt en kartlegging av private drikkevannskilder eller drikkevannsledninger.

Privat vannforsyning
Mattilsynet er ikke kjent med forhold som tilsier at planområdet kan medføre konflikt med nåværende eller kjent framtidige planlagte kommunale vannforsyningssystem. Informasjonen viser ikke om det er registrert private vannkilder i planområdet. Det er noe bebyggelse i nærheten av området. Mattilsynet har ingen fullstendig oversikt over private vannforsyningssystemer.

Risiko for forurensende avrenning til råvannskildene vil være aktuell ved alle stadier av anleggsfasen, fra innledende fjerning av vegetasjon, fjerning og tilføring av masser frem til ferdigstillelse. Det er derfor avgjørende å sikre at anleggsfasen ikke medfører forurensning som resulterer i at vannkvaliteten blir påvirket negativt.

Mulige forurensningskilder er avrenning av organisk materiale etter fjerning av vegetasjon eller skog, partikler etter sprengningsarbeider, nitrogen fra rester av sprengstoff, og uhell med drivstoff og oljeprodukter fra anleggsmaskiner. Disse forurensningsfaktorene kan ha ulike negative effekter på råvannet på både kort og lang sikt.

Dersom det er avrenning fra planområdet til kilder med privat vannforsyning, kan tiltak innenfor planområdet påvirke vannkvaliteten i kildene negativt. Det er derfor viktig å kartlegge og vurdere mulige uheldige konsekvenser for private vannforsyninger som ligger i nærheten av planområdet.

I den videre planleggingen bør det kartlegges om vannforsyningen kan påføres forurensende stoffer på kort og lang sikt, og om det bør gjøres tiltak for å forhindre forurensning.

Drikkevannsledninger
Det er eksisterende bebyggelse i området. I videre planarbeid må dere kartlegge om drikkevannsledninger til eksisterende bebyggelse kan bli berørt i forbindelse med utbyggingen for å unngå mulig skade og forurensning av drikkevannet. Det er derfor viktig at oppdaterte kart over ledningsnettet, og oversikt over aktuelle sårbarheter er tilgjengelig for vurdering i videre planprosesser.

Plantehelse

Mattilsynet forvalter plantehelseforskriften (forskrift om planter og tiltak mot planteskadegjørere FOR2000-12-01-1333). Mattilsynets ansvarsområde innenfor plantehelse er å forhindre spredning av planteskadegjørere som kan ha alvorlige samfunnsøkonomiske konsekvenser.

Det står i plan- og utredningsprogrammet kap. 5.17.5 at planområdet, ved Moen og Grimstad Vest, vil berøre dyrkamark. I denne prosessen vil det bli lagt vekt på å unngå eller minimere negative virkninger på landbruk og skogbruk.

Det er også meldt oppstart for planarbeid for Hasledalen masseuttak og -deponi. Formålet med planen er å ta ut og deponere masser samt tilrettelegge for jordbruk som etterbruk av arealene. Planforslaget grenser til omsøkt plangrense i øst.

Flytting av jord innebærer en risiko for spredning av planteskadegjørere og ugras. Det er viktig at anleggsvirksomhet som utbygging av veier, jernbanelinjer, bolig- og industriområder, skjer uten at alvorlige skadegjørere spres til nye områder.

Planteskadegjørere kan spres ved flytting av jordmasser, og med rester av jord, planter og frø på maskiner og utstyr. Noen av disse kan ha store negative konsekvenser for eiendommene jorda flyttes til. Faren for å spre planteskadegjørere og ugress er størst fra dyrkamark. I sjeldne tilfeller kan det forekomme alvorlige planteskadegjørere på gjengrodde arealer, i skog og i private hager.

Kommuner, entreprenører og andre som er ansvarlige for anleggsarbeid og flytting av jord, må allerede i planleggingsfasen gjøre en vurdering av om aktiviteten kan innebære fare for å spre nærmere spesifiserte planteskadegjørere og ugraset floghavre. De ansvarlige må gjøre denne vurderingen før de starter arbeidet med å grave, transportere, deponere og tilføre jord til nye områder.

Dere finner informasjon om dette temaet her:
Hvordan unngå å spre planteskadegjørere og ugras ved anleggsarbeid og flytting av jord | Mattilsynet

Dyrevelferd og dyrehelse

Mattilsynet forvalter lov om dyrevelferd, (LOV-2021-06-18-134). Lov om dyrevelferd stiller krav til at dyr skal beskyttes mot fare for unødvendige påkjenninger og belastninger. Dette gjelder både husdyr og viltlevende dyr.

I plan- og utredningsprogrammet kap. 6.4 står det at tiltakshaver skal vurdere virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet, herunder driftsulemper, tap av dyrka jord og dyrkbar jord, beiteareal, type skogsareal som berøres og virkning for produksjon. Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om nåværende og planlagt arealbruk til landbruksformål.

Anleggs- og driftsperioden av vindkraftverk kan medføre utslipp av stoffer som spres til beiteområder, noe som kan føre til opphopning av disse stoffene i næringskjeden via fôr. Det må vurderes om forurensningen kan bli så omfattende at det som produseres i nærheten er trygt dersom det skal brukes til humankonsum.

Ved planlegging av produksjon av vindkraftverk er det viktig å vurdere hvordan dette kan påvirke naturlige leveområder for fugler og vilt. Nedbygging av viktige områder for dyr kan

føre til stress og dårligere levekår for dyrene. Ivaretakelse av naturområder som viktige habitat, beiteområder og trekkveier kan bidra til bedre dyrevelferd. Naturområder må forvaltes på en slik måte at det ivaretar dyrevelferden og dyrehelsen.

Vi kan ikke se at vilt og trekkmønster er tatt med under tema som skal utredes videre og vi vurderer at det er en mangel i plan- og utredningsprogrammet.

Med hilsen

Mattilsynet, tilsynet

Eli Marie Thompson
seniorinspektør

Jorunn Aasgaard Grini
avdelingsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk / This document has been electronically approved

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I AGDER

Naturvernforbundet i Agder (NNV-Agder) Kristiansand 16. september 2025

Til Norges Vassdrags- og energidirektoratet
Sendes nve@nve.no og via høringsportal
Kopimottagere framgår av kopiliste under

NNV-Agder sin uttalelse til melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk

Vi viser til brev fra 11. august fra NVE, Grimstad kommune og Norsk Vind AS av 11. august i år med melding om oppstart av områderegulering og høring på melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk. På NVE sine nettsider https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?type=A-6&id=23640

Plan- og utredningsprogrammet omfatter mange fagtemaer, og Naturvernforbundet i Agder har valgt å konsentrere sin uttalelse til forhold direkte knyttet til naturmiljøet, friluftsliv og menneskelig helse og trivsel. NNV-Agder er svært kritisk til den rollen en seriøs kunnskapsbedrift som Universitetet i Agder har i å ensidig og ukritisk promotere og være faglig garantist for i et så kontroversielt prosjekt, Dette vil vi kommentere underveis.

Vi følger punktene slik disse framkommer i plan- og utredningsprogrammet, og der vi siterer fra programmet er det satt i *kursiv*.

2.2 Prosjekt Springbrett
NNV-Agder kan ikke se noen åpenbar forbindelse mellom et landbasert Omre vindkraftverk og kompetanse knyttet til havvindsatsing i Agder, og ser heller ingen faglig argumentasjon for det her. For øvrig har både Norsk Vind AS og Universitetet i Agder tidligere brukt prosjekt Springbrett i argumentasjon for Støleheia vindkraftverk, foreslått i Kristiansand. Det står mer enn 1400 landbaserte vindturbiner i landet, og i Agder er det mange vindkraftverk allerede tilgjengelige lærearenaer, og som vi som organisasjon har vært med å organisere åpne befaringer til.

Etter vår oppfatning er fokus på at Omre vindkraftverk skal kunne være en «*innovativ læringsarena*» for UiA et stråargument for å promotere et svært politisk kontroversielt vindkraftprosjekt, og dette skjer både skriftlig og verbalt. Det burde dessuten også klart framgått at det kun er teknologidelen ved UiA som her inngår, hvilket det ikke gjør verken høringsdokumentene eller på presentasjonsmøter. Vi har også lest intensjonsavtalen mellom UiA og Norsk Vind, og ser at det her bekreftes kun er den teknologiske delen av UiA som er involvert, og ikke inkluderer universitets øvrige brede og relevante fagmiljøer innen samfunns- og naturvitenskap, som kunne balansert denne ensidigheten. Vi mener UiA her ved å være påvirker i en tidlig politisk prosess helt klart bryter med sin samfunnskontakt som seriøs og politisk nøytral forsknings- og undervisningsinstitusjon.

2.6.2 Naturmangfoldloven
Naturmangfoldlovens bestemmelser kommer til anvendelse i konsekvensutredningen, blant annet i vurderingen om samlet belastning mv. (§§8 – 12).

NNV-Agder vil understreke betydningen av de krav som nevnte paragrafer stiller til kunnskap, og anvendelse av et «føre-var» prinsipp som skal komme naturen til gode ved tvil eller når kunnskap ikke anses god nok. Det å se «samla belastning» av flere negativer påvirkninger er viktig, siden mange av disse forsterker hverandre når de opptrer samlet.

2.6.4 Forurensingsloven

Erfaringsmessig oppstår det mye avrenning fra ulike former for forurensning. Vi savner en sammenstilling og evaluering av de erfaringene med forurensing fra vindkraftverk som foreligger. Loven omfatter:

1. tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen,
2. støy og rystelser,
3. lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndigheten bestemmer,
4. påvirkning av temperaturen

Erfaringsmessig er støy et stort problem ved vindkraftanlegg, og det hjelper ikke med fastsatte gjennomsnittsgrenser på 45 dbA når utslagene kan være langt høyere, og det i tillegg ikke registreres infralyd, bølger under 20 hertz som også anses som helseutfordrende.

Av hensyn til luftfarten må det stå sterke lys på toppen av mastene, som for folk framstår som blinkende lysorgel når det mørkner, og turbinbladene klipper lyset. Dette er innbefattet i lovens ramme, men disse plagsomme effektene vises eller omtales sjelden i konsesjonsprosesser.

Ellers viser vi til pkt. *5.13 Folkehelse* hvor temaet er utdypet.

2.6.5 Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag
Når det i *plan og utredningsprogrammet* står at det ikke forventes forekomster av anadrom laksefisk i planområdet er dette direkte feil. Under refereres fra en rapport utarbeidet av Naturvernforbundet i Lillesand og Sjøørret Sørlandet, etter nylig gjennomført e-fiske i tre av de aktuelle bekkene i området:
«**Resultater**. 4. Totalt observert individer, pr bekk. Nørholmsbekken: Sum individer: 147 Hasseldalsbekken: Sum individer: 123 Penndalsbekken: Sum individer: 189 Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer. 5. **Vurderinger**. Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del. Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer. Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca, 50cm). 6. **Konklusjoner**. Viktig gyte- og oppvekstområder for ørret. Ål registrert i lavt antall.»

I bekker av såpass begrenset lengde er det all grunn til å anta at det meste er sjøørret, og her inngår og en både nasjonalt og internasjonalt rødlisteført med status «sterkt truet», nemlig den katadrome europeiske ålen.

3.1 & 3.2 Om tiltaket og planområdet
Omre vindkraftverk planlegges etablert i randsonene til Omre industriområde, samt i områdene på sørsiden av E18 øst for det regulerte industriområdet…… Området består i dag i hovedsak av skog, med påbegynt grovplanering og masseuttak for industriområdet i de nordlige delene av det regulerte området. Områdene mellom masseuttaket og Røvarden er også preget av motorisert ferdsel, da det drives motorsport i dette området. Ved avkjøringen fra E18 er det etablert en rasteplass. Det finnes en sti langs Pennedalen, ellers er det noen mindre stier og skogbilsveier i og nær planområdet. Vindturbinene som planlegges etablert innenfor det regulerte industriområdet vil søkes lagt til regulert grønnstruktur i randsonene rundt arealene som er regulert til industri.

Søker argumenterer med at vindkraftanlegget skal etableres utenfor områdene som i utgangspunktet er regulert til industriformål, med andre ord bl.a. intakte naturområder.

3.5.2 Omre næringsområde (delområde BI6-BI9)
I den sørlige delen av områdeplanen for Omre industriområde foreligger det krav om detaljregulering. Planen har vært til førstegangsbehandling, men det forventes at det vil ta noe mer tid før planen fremmes for endelig behandling. Siden dette området p.t ikke har en

godkjent plan, vil nåværende naturtilstand ligge til grunn for nullalternativet, såfremt planen for Omre næringsområde ikke godkjennes i tilstrekkelig tid før planforslaget for Omre vindkraftverk fremmes.

Det er vanskelig for NNV-Agder å akseptere og forstå hvorfor et forslag til vindkraftverk kan fremmes uten at status for planen for industriformålet for Omre næringsområde er avklart.

3.6.1 Alternativvurdering

Grimstad kommune har i sitt planprogram til kommuneplanens arealdel (2024-2036) vedtatt at det som en del av arbeidet med kommuneplanens arealdel vil «åpnes opp for å vurdere områder til fornybar energiproduksjon, for eksempel vindkraft».

At kommunen her har foretatt en vurdering der 4 alternative områder for mulig vindkraftetablering som ble satt opp mot hverandre, rettferdiggjør etter NNV-Agder på ingen måte at Omre skulle være en taper i denne kommunale «stol-leken» mellom disse alternativene. Etter vår mening representerer denne vurderingen et helt uakseptabelt prinsipp for kommunal arealplanlegging, især når det her på ingen måte er kommunale behov som ligger til grunn.

5.1 Visuelle virkninger og landskapsvirkninger

I klarvær kan vindturbiner være synlige på opptil 40-50 km avstand, og gi tydelig visuelle virkninger på 15-20 kilometer. Noe avhengig av endelig høyde på vindturbinene vil vindkraftverket derfor være synlig over store deler av kommunen. Nærheten til sjøen gjør også at anlegget vil være synlig fra kystområdene mellom Lillesand og Arendal. Det forventes at anlegget vil medføre en viss endring av landskapskarakter for nærliggende kystlei, men avstanden er så stor at leia ligger utenfor vindkraftverkets «ytre visuelle dominanssone.

Dessverre vises det ikke til at roterende turbiner fanger folks blikk, og at når det er mørkt vil de kraftige lysene i mastetoppene bidra til at landskapet framstår som et svært forstyrrende lysorgel, og når turbinbladene passerer oppleves dette som blinkende lys. Det er kystområdene som gjør Sørlandet særlig attraktivt for friluftsliv, reiseliv og naturlig befolkning. Særlig tilreisende fra utlandet framhever opplevelsen av urørt norsk natur som viktige motiv for sine besøk.

5.3.1 Naturtyper

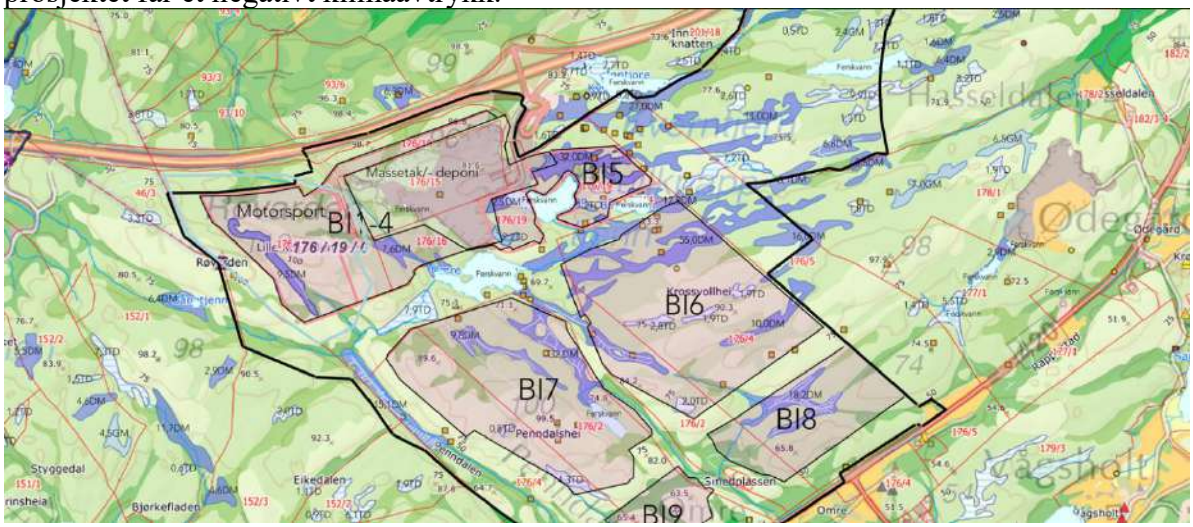
Det er gjort enkelte registreringer av «gammel furuskog» med «Stor» og «Svært stor» verdi, i tillegg til store områder med myr («Åpen myrflate i boreomoral til nordboreal sone» og «Flommyr») som ikke er verdisatt. Det vil være nødvendig med enkelte inngrep i myr, men ved god planlegging kan disse begrenses til enkelte kryssinger av myrdrag. …Etableringen av vindkraftverket vil medføre inngrep i naturen. Ved å gjennomføre gode registreringer kan tiltaket i detaljplanleggingen planlegges slik at inngrep i den viktigste naturen unngås og begrenses. …Eksempelvis vil enkelte inngrep i myr vil kunne være å foretrekke fremfor større inngrep i annen verdifull natur.

Regjeringen har for tiden ute på høring på forbud mot inngrep i myr, både av hensyn til naturmangfoldet, vannregulerende viktige funksjon og særdeles fokuserte klimafunksjon ved å lagre karbon og klimagasser.

I Regjeringens forventningsbrev til kommunene har denne formuleringen stått sentral både i år og i 2014: «Omdisponering og nedbygging av dyrka jord og karbonrike arealer, inkludert

myr, våtmark og skog, skal unngås så langt som mulig. Jordvern er også fremhevet som viktig for samfunnssikkerhet og beredskap.»

Omre inneholder langt høyere andel myr og våtmark enn omliggende arealer, og en forsiktig beregning i vindkraftprosjektets planområdevindkraftprosjekt gjennom NIBIO` Gardskart angir et myrareal på 330 da. Basert på den nasjonale veileder, og et anslag på gjennomsnittlig myrdybde på 2 meter, vil det slippe ut mer enn 111 000 tonn CO^2 til atmosfæren om disse dreneres ut som følge av vindkraftinngrep. NVE har erfaringsmessig ikke vektlagt dette momentet ved tidligere konsesjonstillatelser og har fått mye faglig kritikk, bl.a. fra autoriteter ved NTNU-Vitenskapsmuseet. Betydelige inngrep i Omres myrområder vil trolig gjøre at prosjektet får et negativt klimaavtrykk.

På NIBIO`s Gardskart framgår de omfattende myrer og våtmarker i planområdet. Her kan man også ta med at Penndalsmyra 3 og Penndalsmyra 4 som er store sammenhengende områder med dyp myr, er å finne midt i planområdet tiltenkt Omre vindkraftverk. Dyp myr på 32,0 daa i planområde BI5/ G.nr 176/19. Dyp myr på 55,0 daa er i planområde BI6.

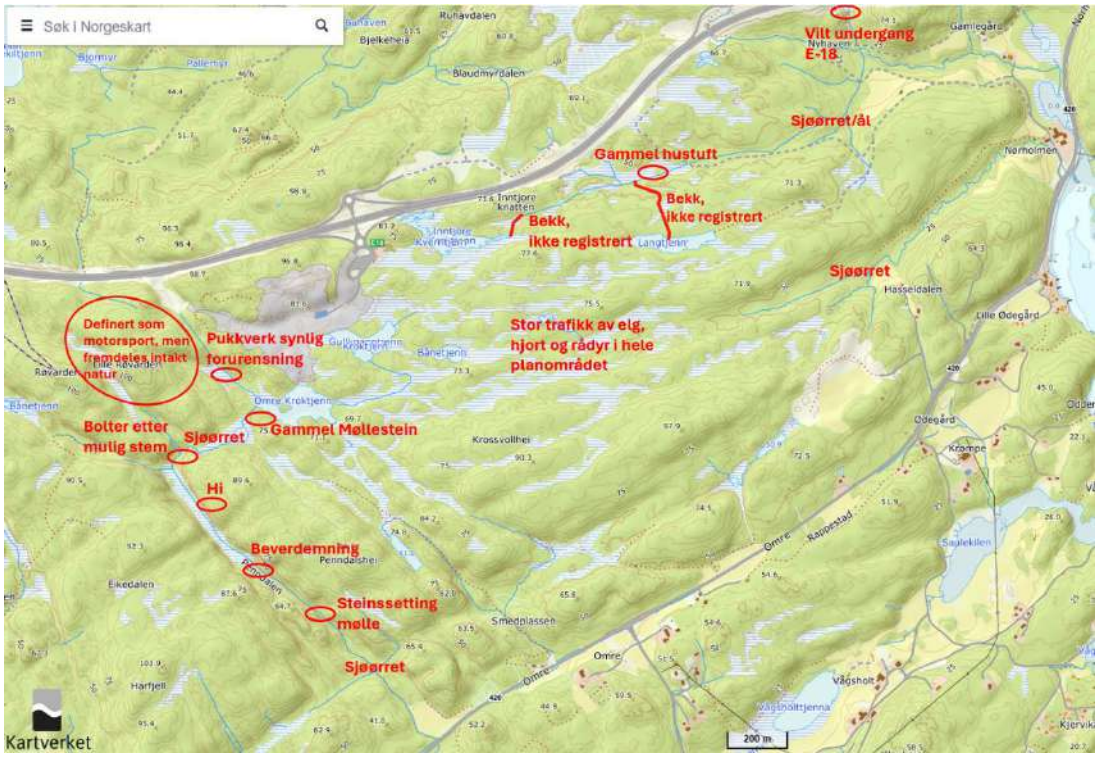
5.3.2 Fugl og flaggermus

I forbindelse med registreringene i 2018 ble det gjort enkelte observasjoner av rødlistede fugler i området. Det finnes også noen nyere registreringer fra mai 2025, bl.a. av sanglerke (NT), sandsvale (VU), granmeis (VU) og gulspurv (VU) som er observert innenfor plangrensen. Andre arter som kan være relevante er hønsehauk, musvåk, enkeltbekkasin, skogsnipe, nattravn, trelerke og hvitryggspett m.fl. Fugletrekk, herunder rovfugltrekket som forventes å følge kysten også i dette området, vil også 21 av 53 vurderes. Her kommer kunnskapen som er innhentet gjennom et femårig etterundersøkelsesprosjekt i flere vindkraftverk i Rogaland til anvendelse (se Ecofact, 2024). Utbyggingen forventes å kunne gi konsekvenser for fugl og flaggermus, både i form av direkte skade på enkeltindivider og gjennom fortrengning som følge av aktiviteten. En utredning av disse konsekvensene vil være sentralt i utredningsarbeidet. Det vil også vurderes hvorvidt det kan gjøres tilpasninger av vindkraftverket for å begrense virkningene.

I tillegg til de arter som her nevnes vil NNV-Agder framheve havørn som erfaringsmessig er en svært sårbar for vindkraft. Det er bl.a. registrert og dokumentert minimum 110 drepte havørner på Smøla i perioden 2006 – 2019. Siden den første registrerte havørnhekkingen i Agder i 2002, har bestandene økt kraftig, er grovt anslått på om lag 20 hekkende par. Av disse er også hekkinger påvist i nærheten av planområdet for vindkraftverket, og havørn registreres

regelmessig i Omre-området. Nettopp de omfattende myrer og våtmarkene i området antas å gjøre området insektrikt og dermed attraktive for en rekke fuglearter og flaggermus.

Under er vist et kart som er utarbeidet av lokale kjente og som annet blant viser kjente elgtrekk, sjøørretbekker og fornminner. I utkast vises det til et motorsportområde. Dette er tegnet inn og inneholder stort sett kun intakt natur, med enkel stier det kjøres på og som enkelt lar seg tilbakeføre.

5.3.6 Samlet belastning

Samlet belastning skal vurderes iht. naturmangfoldloven §10. Denne vurderingen tar sikte på å vurdere om tiltaket, sammen med andre eksisterende og planlagte tiltak påvirker økosystemet, og sikre at den totale belastningen ikke overskrider tålegrensen.

NNV-Agder savner her presentasjon av en troverdig metodikk som kan virkeliggjøre den ambisjonen som settes.

5.7 Vannmiljø, vassdrag, forurensing og drikkevann

Vindkraftverket vil i tillegg berøre et vannsystem som drenerer østover mot utløp innerst i Nørholmkilen som har god økologisk tilstand. Bekker og myrsystemene i dette vannsystemet løper i hovedsak utenfor de regulerte områdene i industriområdet. Statsforvalteren har rettet innsigelse til planforslaget for Omre industriområde delområde BI6-BI9 på grunn av risiko for at tiltakene i industriområdet kan medføre ytterligere reduksjon av den økologiske tilstanden i Engekilen. Dette vil i så tilfelle medføre at miljømålene i vannforskriftens §4 ikke oppnås….Det finnes imidlertid flere myrdrag, bekker og vann i området. Noen av disse kan ha stor verdi for naturmangfoldet….Vindkraftverk med tilhørende anlegg innebærer normalt liten forurensningsfare i anleggs- og driftsfasen, men uhell eller ulykker kan forekomme. I tillegg kan sprengning og massehåndtering medføre noe utslipp av nitrogen fra sprengstoff. Med god HMS og håndtering av masser samt god planlegging ved nærføring med åpne vannveier er det lite sannsynlig at etableringen av vindkraftverket vil påvirke vannforekomstene i området negativt.

Området på Omre har nedbørsfelt til flere vannforekomster av stor verdi. I lys av dette anser vi det som en vesentlig mangel at det ikke er gjort en konkret vurdering som sikrer miljømålene i vannforskriften. Det er en stor risiko for at en slik omfattende utbygging vil kunne utløse sulfid avrenning fra bergarter med syredannende gneis. Erfaringer fra flatsprenging av næringsområder i Lillesand tilsier at utbygging på Omre i denne størrelsesorden vil kunne medføre stor risiko for omfattende, langvarige og alvorlige miljøskader for vannforekomster nedstrøms. Det er heller ikke dokumentert at metoder og tiltak vil sikre at miljømålene for vannmiljøet blir nådd ved den planlagte utbyggingen.

Det er velkjent at store mengder mikroplast frigjøres fra turbinbladene og vil kunne tas opp i både omgivelsene og organisert liv. Uhell med utslipp av oljeprodukter nyttet i anleggende er heller ingen sjeldenhet.

5.8 Friluftsliv
«Vindkraftverket vil være synlig fra flere områder, spesielt de kystnære områdene, som er vurdert som "Svært viktige» friluftslivsområder.»

Et høyt ruvende og godt synlig vindkraftverk vil naturlig ha en sterkt negativ påvirkning på friluftsliv langt utenfor planområdet. Dette vil naturligvis være vanskelig å dokumentere, men et topografisk kart som viser synligheten av de høye turbinene i omgivende landskap.

5.9 Klimagassutslipp
En konsekvensutredning skal avdekke og dokumentere hvilke utslipp et tiltak kan føre til og hvilke konsekvenser det vil ha. En slik vurdering må både hensyn til de direkte klimagassutslippene etableringen av vindkraftverket bidrar med, inklusive bidrag fra arealbruksendringer, og samtidig de utslippene som unngås eller fortrenges som følge av etableringen. Klimaavtrykket til vindkraft er anslått å ligge mellom 9 og 14 gram CO2eq/kWh (NVE, 2023), mens kraften som vindkraften fortrenger fra det felles europeiske kraftsystemet i hovedsak vil være gass- eller kullkraft med utslipp på 600 – 1000 g CO2eq/kWh. Det vil benyttes anerkjente metoder for å beregne klimanytten av vindkraftverket. Det forventes en betydelig positiv klimanytte fra etableringen.»

NNV-Agder kjenner ikke til troverdige klimaregnskap som favner både produksjonen av de fysiske delene som inngår i anleggene, reising og drift av disse og ikke minst demontering og destruksjon av de fysiske strukturer etter produksjonsperioden er avsluttet. I tillegg vil det bli et betydelig klimaavtrykk av restaurering av landskapet i opprydningsfasen. I tillegg kommer at det må forventes et stort klimaavtrykk av forventede kraftig drenering av de mektige myrressursene i området. Påstanden fra utbygger om et forventet positivt klimaavtrykk av Omre vindkraftverk står derfor etter NNV-Agder ikke til troende!

5.13 Folkehelse
Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Det er i dag ingen klare retningslinjer for hvordan helsemessige konsekvenser av et tiltak skal vurderes, men det er gjennomført ulike helsekonsekvensutredninger av vindkraftverk for å avdekke mulige virkninger. Det er mange faktorer som kan påvirke folkehelsen, eksempelvis støy, skyggekast, landskapsvirkninger, tilgang til områder for å utøve friluftsliv, mv. Samtidig er disse sammenhengene ofte komplekse.

I tidligere konsekvensutredninger knyttet til vindkraft har NNV-Agder aldri sett medisinsk kyndige inkludert i faggruppenes ansvarlige. Internasjonalt har negative helseeffekter av vindkraft lenge vært et sentralt tema, mens dette temaet i liten grad har vært vektlagt i norsk behandling av vindkraftkonsesjoner.

Det nærmeste vi har sett av et objektivt studium på helseeffekter i Norge er den som ble bestilt av Tysvær kommune og hvis rapport ble publisert tidlig i fjor. Fra rapportens sammendrag refereres:
«Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Det er mer vanlig blant beboerne med søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene å være plaget av dette daglig eller flere ganger i uken sammenlignet med innbyggerne på landsbasis. 4 av 10 svarer at de er plaget av støy fra vindturbinene, og det er også relativt utbredt å oppleve problemer med søvn på grunn av støyen fra vindturbinene. Totalt sier 31 prosent at vindturbinene påvirker deres helsetilstand.»

Et forhold som aldri fokuseres i konsesjonssammenheng, men som vi allerede har mye erfaring med i Agder, er hvordan lokalsamfunn splittes av vindkraftsaker, og dette er naturligvis en sterkt helsemessig tilleggsbelastning. I denne konkrete saken rammes også i stor grad en betydelig del av befolkningen i nabokommunen Lillesand i tillegg.

Et forhold som naturligvis forsterker de lokale motsetningsforholdene, og dermed folkehelsa negativt, er det store verdifallet på eiendommer som grenser til vindkraftverk, godt dokumentert i bl.a. Norge og Sverige som i; «Effekt på boligverdier ved etablering av Moifjellet vindkraftverk» mars 2025 Oslo Economics (for Statkraft), «Effekter av landbasert vindkraft på boligpriser i Norge» Samfunnsøkonomen, april 2024 Menon Economics og SSB, «Valuating the negative externality of wind turbines», Diva, 2022, Kungliga Tekniska Høgskolan (KTH), «The Socio-Economic Cost of Wind Turbines: A Swedish Case Study» MDPI, 2021.

Det er dessverre ikke gjort studier på hvordan folk påvirkes fysiologisk av vindkraft, men på NVE sine nettsider vises til omfattende studier gjort på den svært stedbundne arten grevling i England, som ble publisert i 2016. Grevlinger bosatt innen 1 km fra turbinene hadde opptil 3 ganger høyere nivåer av stresshormonet kortisol, enn de etablert på utsiden. Nye studier 3 år seinere viste i 2019 de samme høye nivåer, så her var det ingen tegn til tilvenning. Det er ingen grunn til å tro at ikke tilsvarende stresseffekter rammer andre pattedyr, inkludert folk.

5.16 Naturfare
Planområdet berører enkelte flomutsatte områder, blant annet øverst i Penndalen samt i området ved Betlehem. Endelig konsekvensutredning vil måtte finne gode løsninger for å unngå forverring av situasjonen i de aktuelle vassdragene.

Endringer i klimaet slår ut iblant annet ekstreme nedbørsmengder, og myrene og våtmarkene i Omre-området betyr svært mye for å demme opp for negative effekter av dette. Det er all grunn til å anta at de fysiske inngrepene som følger med et vindkraftverk, ikke minst veinettet, vil bidra til drenering av fuktområdene og dermed deres flomdempende effekt.

6.4.13 Folkehelse
Tiltakshaver skal: - beskrive dagens helsetilstand og påvirkningsfaktorer i berørte kommuner - vurdere sumvirkninger/samlet belastning som følge av tiltaket på befolkningens helse. Metode/gjennomføring: Kommunens og fylkeskommunens oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal benyttes for å beskrive dagens situasjon, jf. krav i forskrift om

oversikt over folkehelsen. Utredningen av sumvirkninger/samlet belastning skal ta utgangspunkt i de tematiske utredningene av konsekvenser som kan påvirke befolkningens helse som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, skyggekast, visuelle virkninger, friluftsliv, sammenhengene naturområder, lokalt næringsliv og sysselsetting. Virkninger for områdets attraktivitet og kvaliteten på bo- og nærmiljø skal også inkluderes i utredningen.

De ambisjoner som er løftes fram i første punkt er det vanskelig for NNV-Agder å forstå hvordan skal kunne gjennomføres. Her skal åpenbart befolkningen i nabokommunen Lillesand også inngå i studiematerialet. Vi savner metodikken som ligger til grunn for oversikten over helsetilstanden hos kommunen og fylkeskommunen, og undres over hvordan effektene av vindkraftanlegg skal kunne skilles ut fra andre påvirkningsfaktorer her. Etter vår oppfatning står ikke denne ambisjonen til troende, og vi tenker erfaringene rapportert og tidligere referert fra Tysvær kommune heller legges til grunn når forventede helseeffekter skal presenteres!

Oppsummering av NNV-Agder sin høringsuttalelse til plan- og utredningsprogrammet
Hovedpunkter:

- Under prosjekt «Springbrett» påpekes UiA sin etter vår oppfatning svært tvilsomme rolle i å promotere et så kontroversielt prosjekt, og uten troverdig kobling opp mot en havvindsatsing.

- Hvor stort areal som påvirkes utenfor det definerte industriområdet underkommuniseres, likeledes at endelig godkjenning av plan for industriområdet enda ikke foreligger.

- Det er feil som hevdet at det ikke forventes anadrom fisk i bekkene, da ferske undersøkelser viser betydelig tettheter, samt forekomster av den sterkt truede ålen.

- Planområdet inneholder mye myr og våtmark, og drenering av disse vil få store konsekvenser for klimaregnskap, det biologiske mangfoldet og flomberedskapen. At Regjeringen har forbud mot inngrep i myr på høring. viser hvor høyt verdsatt denne naturtypen er.

- Havørn hekker i nærheten, og opptrer regelmessig i planområdet, og er erfaringsmessig en svevende art som utnytter varmluft-strømmer, og er sårbar for å bli tatt av turbinblader.

- Effekter av vindkraft på folkehelse er etter vårt ikke seriøst dekt opp under tidligere konsesjonsbehandling av vindkraftprosjekter, og framstår heller ikke her med en troverdig ambisjon. Splittede bygder og kraftig reduksjon av eiendomsverdier er ikke omtalt her, og naturligvis temaer som bør være av største betydning for politiske og administrative vedtak.

- Friluftslivet vil bli påvirket veldig langt utenfor planområdet, og det i landets antatt mest attraktive område for utøvelse av friluftsliv, rekreasjon og reiseliv.

Et viktig forhold som ikke omtales i dokumentet er at et vindkraftverk skal fjernes etter konsesjonsperiodens utløp, og naturen så langt råd er skal tilbakeføres til opprinnelig stand. Dette har vi ingen erfaring med i Norge, og utbyggingsselskap som Norsk Vind AS er også

kjent for å «omsette» gitte konsesjoner til andre eiere. I dag er det stor dominans av utenlandske eiere i norsk vindkraftverden, også etablert i skatteparadis. Ved unnlatelse eller konkurs hersker det tvil om det er grunneier eller det offentlige (kommune/ stat) som vil kunne sitte igjen med en oppryddingsansvaret.

Naturvernforbundet i Agder vil på det sterkeste fraråde at det åpnes for å utrede store negative konsekvenser gjennom en KU for Omre vindkraft, Vi anbefaler prosjektplanene stoppes tidlig i planprosessen, og dermed sparer både innsatsressurser og vil dempe konflikter i lokalsamfunnene som berøres.

Med hilsen

Marie Kvalheim Nilsen
Fylkessekretær i Naturvernforbundet i Agder

Peder Johan Pedersen
Leder i Naturvernforbundet i Agder

Høringsuttalelsen er utarbeidet av Tor Punsvik, fagrådgiver for NNV-Agder

Adresseliste, sendt som epost
Grimstad kommune, Lillesand kommune, Statsforvalteren i Agder, Agder fylkeskommune, Aust-Agder bonde- og småbrukarlag, Aust-Agder Turistforening, Birdlife Norge, avd. Aust Agder, Eide sanitetsforening; FNF-Agder, Friluftsrådet Sør, Grimstad JFF, Grimstad næringsforening, Midt-Agder friluftsråd, Naturvernforbundet i Lillesand, Motvind Grimstad, Grunneiere mot vindkraft i Omre, Motvind Sørvest, Norges Naturvernforbund, Motvind Norge, Universitetet i Agder, Norsk Vind AS, Grimstad Adressetidende, Lillesandsposten, Agderposten, Fædrelandsvennen, NRK Sørlandet, styret i Naturvernforbundet i Agder, de politiske partiene representert i fylkestinget i Agder og medlemmer i kommunestyret i Grimstad

Samlet epost adresseliste:
postmottak@grimstad.kommune.no; postmottak@lillesand.kommune.no; sfagpost@statsforvalteren.no; postmottak@agderfk.no; agder@smabrukarlaget.no; aat@turistforeningen.no; leder@agderfugl.net; maiturid@hotmail.com; agder@fnf-nett.no; geir@frilufts-sor.no; kjellsan@gmail.no; hanne@grimstad-nf.no; post@midt-agderfriluft.no; lillesand@naturvernforbundet.no: holtebutrude@hotmail.com; hanneeva@gmail.com; appelrasmussen@gmail.com; naturvern@naturvernforbundet.no; John.Fiskvik@motvind.org; post@uia.no; john@vind.no; redaksjonen@agderposten.no; red@gat.no; tips@lp.no; tips@fvn.no; 03030@nrk.no; beto@nve.no; agder@hoyre.no; agder@arbeiderpartiet.no; agder@fremskrittspartiet.no; agder@krf.no; agder@sv.no; agder@rodt.no; agder@venstre.no; agder@konservativt.no; agder@sentrum.no; agder@senterpariet.no; agder@mdg.no; agder@inp.no; torpunsvik@gmail.com; beate.skretting@politiker.grimstad.no; kjetil.glimsdal@politiker.grimstad.no; oystein.moretro@politiker.grimstad.no; lisbeth.udjus@politiker.grimstad.no; eyolf.aleksander.bakke@politiker.grimstad.no; astri.lunde.wilmann@politiker.grimstad.no; hanne.bie-lorentzen.schultz@politiker.grimstad.no; per.oyvind.erlandsen@politiker.grimstad.no; marit.grefstad@politiker.grimstad.no; havard.roiseland@politiker.grimstad.no; stine.o.kocian@politiker.grimstad.no; anne.merete.holmberg@politiker.grimstad.no; erling.gustav.frydenlund@politiker.grimstad.no; frederick.helleland.birkenes@politiker.grimstad.no; dagfinn.floystad@politiker.grimstad.no;

Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no;
grace.synnove.torsoe.johansen@politiker.grimstad.no; anette.jakobsen@politiker.grimstad.no;
lene.langemyr@politiker.grimstad.no; borre.kvarv.githmark@politiker.grimstad.no;
jan.gisle.majors@politiker.grimstad.no; dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no;
kathrine.ivsett.johnsen@politiker.grimstad.no; terje.gjosaeter@politiker.grimstad.no;
jorgen.dalaker@politiker.grimstad.no; gudveig.tonnesol.dalaker@politiker.grimstad.no;
arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no; vilde.haavik.tonnessen@politiker.grimstad.no;
paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no; marlene.imre@politiker.grimstad.no;
tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no; bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no;
havard.tlak.eriksen@politiker.grimstad.no; vidar.ovland@politiker.grimstad.no;
per.osnes@politiker.grimstad.no; odd.neset@politiker.grimstad.no;
anne.midtlien@politiker.grimstad.no; eva.iselin.larsen@politiker.grimstad.no;

Fra: "Naturvernforbundet i Agder" <agder@naturvernforbundet.no>
Sendt: torsdag 18. september 2025 14.48.28
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Postmottak Grimstad" <postmottak@grimstad.kommune.no>; "Postmottak Lillesand kommune" <postmottak@lillesand.kommune.no>; "Postmottak SFAG" <sfagpost@statsforvalteren.no>; "AGDER FYLKESKOMMUNE" <postmottak@agderfk.no>; "agder@smabrukarlaget.no" <agder@smabrukarlaget.no>; "aat@turistforeningen.no" <aat@turistforeningen.no>; "leder@agderfugl.net" <leder@agderfugl.net>; "maiturid@hotmail.com" <maiturid@hotmail.com>; "agder@fnf-nett.no" <agder@fnf-nett.no>; "geir@frilufts-sor.no" <geir@frilufts-sor.no>; "kjellsan@gmail.no" <kjellsan@gmail.no>; "hanne@grimstad-nf.no" <hanne@grimstad-nf.no>; "post@midt-agderfriluft.no" <post@midt-agderfriluft.no>; "lillesand@naturvernforbundet.no:" <holtebutrude@hotmail.com>; "hanneeva@gmail.com" <hanneeva@gmail.com>; "appelrasmussen@gmail.com" <appelrasmussen@gmail.com>; "Naturvern@naturvernforbundet.no" <Naturvern@naturvernforbundet.no>; "John.Fiskvik@motvind.org" <John.Fiskvik@motvind.org>; "post@uia.no" <post@uia.no>; "john@vind.no" <john@vind.no>; "Agderposten" <redaksjonen@agderposten.no>; "red@gat.no" <red@gat.no>; "tips@lp.no" <tips@lp.no>; "Fædrelandsvennen tips" <tips@fvn.no>; "03030@nrk.no" <03030@nrk.no>; "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>; "agder@hoyre.no" <agder@hoyre.no>; "Agder Arbeiderparti" <agder@arbeiderpartiet.no>; "agder@fremskrittspartiet.no" <agder@fremskrittspartiet.no>; "agder@krf.no" <agder@krf.no>; "Agder SV" <agder@sv.no>; "agder@rodt.no" <agder@rodt.no>; "agder@venstre.no" <agder@venstre.no>; "agder@konservativt.no" <agder@konservativt.no>; "agder@sentrum.no" <agder@sentrum.no>; "agder@senterpariet.no" <agder@senterpariet.no>; "Agder MDG" <agder@mdg.no>; "agder@inp.no" <agder@inp.no>; "Tor Punsvik" <torpunsvik@gmail.com>; "Skretting, Beate" <beate.skretting@politiker.grimstad.no>; "kjetil.glimsdal@politiker.grimstad.no" <kjetil.glimsdal@politiker.grimstad.no>; "oystein.moretro@politiker.grimstad.no" <oystein.moretro@politiker.grimstad.no>; "lisbeth.udjus@politiker.grimstad.no" <lisbeth.udjus@politiker.grimstad.no>; "eyolf.aleksander.bakke@politiker.grimstad.no" <eyolf.aleksander.bakke@politiker.grimstad.no>; "astri.lunde.wilmann@politiker.grimstad.no" <astri.lunde.wilmann@politiker.grimstad.no>; "hanne.bie-lorentzen.schultz@politiker.grimstad.no" <hanne.bie-lorentzen.schultz@politiker.grimstad.no>; "per.oyvind.erlandsen@politiker.grimstad.no" <per.oyvind.erlandsen@politiker.grimstad.no>; "marit.grefstad@politiker.grimstad.no" <marit.grefstad@politiker.grimstad.no>; "havard.roiseland@politiker.grimstad.no" <havard.roiseland@politiker.grimstad.no>; "stine.o.kocian@politiker.grimstad.no" <stine.o.kocian@politiker.grimstad.no>; "anne.merete.holmberg@politiker.grimstad.no" <anne.merete.holmberg@politiker.grimstad.no>; "erling.gustav.frydenlund@politiker.grimstad.no" <erling.gustav.frydenlund@politiker.grimstad.no>; "frederick.helleland.birkenes@politiker.grimstad.no" <frederick.helleland.birkenes@politiker.grimstad.no>; "dagfinn.floystad@politiker.grimstad.no" <dagfinn.floystad@politiker.grimstad.no>; "Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no" <Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no>; "grace.synnove.torsoe.johansen@politiker.grimstad.no" <grace.synnove.torsoe.johansen@politiker.grimstad.no>; "anette.jakobsen@politiker.grimstad.no" <anette.jakobsen@politiker.grimstad.no>; "lene.langemyr@politiker.grimstad.no" <lene.langemyr@politiker.grimstad.no>; "borre.kvarv.githmark@politiker.grimstad.no" <borre.kvarv.githmark@politiker.grimstad.no>; "jan.gisle.majors@politiker.grimstad.no" <jan.gisle.majors@politiker.grimstad.no>; "dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no" <dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no>; "kathrine.ivsett.johnsen@politiker.grimstad.no" <kathrine.ivsett.johnsen@politiker.grimstad.no>; "terje.gjosaeter@politiker.grimstad.no"

<terje.gjosaeter@politiker.grimstad.no>; "jorgen.dalaker@politiker.grimstad.no"
<jorgen.dalaker@politiker.grimstad.no>; "gudveig.tonnesol.dalaker@politiker.grimstad.no"
<gudveig.tonnesol.dalaker@politiker.grimstad.no>; "arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no"
<arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no>; "vilde.haavik.tonnessen@politiker.grimstad.no"
<vilde.haavik.tonnessen@politiker.grimstad.no>; "paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no"
<paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no>; "marlene.imre@politiker.grimstad.no"
<marlene.imre@politiker.grimstad.no>; "tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no"
<tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no>; "bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no"
<bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no>; "havard.tlak.eriksen@politiker.grimstad.no"
<havard.tlak.eriksen@politiker.grimstad.no>; "vidar.ovland@politiker.grimstad.no"
<vidar.ovland@politiker.grimstad.no>; "per.osnes@politiker.grimstad.no"
<per.osnes@politiker.grimstad.no>; "odd.neset@politiker.grimstad.no"
<odd.neset@politiker.grimstad.no>; "anne.midtlien@politiker.grimstad.no"
<anne.midtlien@politiker.grimstad.no>; "eva.iselin.larsen@politiker.grimstad.no"
<eva.iselin.larsen@politiker.grimstad.no>
Emne: Omre vindkraftverk - høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Agder
Vedlegg: NNVAgderuttalelseOmrevindkraftverk (1).pdf

Vedlagt ligger Naturvernforbundet i Agders uttalelse til melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk. Uttalelsen er skrevet av vår fagrådgiver Tor Punsvik.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet
Agder

/ Fylkessekretær
Marie Kvalheim Nilsen

FORSVARSBYGG

Til
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår saksbehandler
Steinar Nilsen

Vår dato
18.09.2025

Tidligere dato

Vår referanse
2020/461-58/345

Tidligere referanse
202509851

Høringsuttalelse til melding og forslag til planprogram - Omre vindkraftverk - Grimstad

Vi viser til høring av melding om Omre vindkraftverk i Grimstad kommune. Forsvarsbygg uttaler seg til saker etter energiloven og plan- og bygningsloven for å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Vi har ingen merknader til meldingen.

Med hilsen

Bjørn Bergesen
Leder Arealplan
Eiendomsforvaltning
Forsvarsbygg

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Postadresse
Postboks 405 Sentrum
0103 Oslo
Norge

Fakturaadresse
Fakturasenteret
Postboks 4394
2308 Hamar

Tlf: + 47 468 70 400
post@forsvarsbygg.no
www.forsvarsbygg.no

Org.nr. 975 950 662

Innsendt: 19.09.2025 20:28

Ref.nr: WBBMOA

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MARIA BYRKJELAND STØYL
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hørings uttalelse for både privat og bedrift. Maria og Trond støyl Midt- Tjore Gård
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill.docx
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill mot vindkraftutbygging

Innspill til behandling av vindkraft på Omre

Innledning

Vi på Midt-Tjore gård ønsker med dette å komme med et høringsinnspill i forbindelse med pågående planer om utbygging av vindkraft på Omre. Vår bekymring knytter seg til de omfattende konsekvensene slike utbygginger har for natur, lokalsamfunn, friluftsliv og det biologiske mangfoldet. Vi ber derfor om at myndighetene nøye vurderer de negative sidene ved vindkraft før det gis tillatelser til ytterligere utbygging.

Naturinngrep og økologiske konsekvenser

Vindkraftutbygging medfører omfattende naturinngrep. Store områder må ryddes og tilrettelegges for både turbiner, veier og infrastruktur. Dette fører til tap av urørt natur, fragmentering av leveområder og fortrengning av dyreliv. Særlig sårbare er fuglearter og rovdyr som allerede sliter med press på sine habitater. Norsk natur er en knapp ressurs, og det er avgjørende å ivareta de verdiene som ligger i intakt villmark.

Konsekvenser for friluftsliv og lokal identitet

Vår kultur er sterkt forankret i friluftsliv og nærhet til naturen. Vindkraftanlegg, med sine massive turbiner og støy, forringer naturopplevelsen og gjør tidligere stille områder mindre attraktive for turgåere, oss som bønder, dyra våre, den lokale faunaen og andre brukere. For mange lokalsamfunn er naturen selve livsgrunnlaget og en viktig del av den lokale identiteten. Her på gården driver vi blant annet en skolefritidsordning hvor vi har 60 barn innom hver uke fra 1-7 trinn som kommer fra skoler i hele Grimstad. Vi har også mye turisme i form av gårdsbesøk og alpakkaturer, i tillegg tar vi imot gjester fra ulike cruiseskip som ligger til kai i Arendal og Kristiansand via Cruise Sørlandet. Mange av våre besøkende bruker dette som en form for terapi og total avkobling fra en ellers stressende hverdag. Dersom vi selv blir plaget av støyforurensninger og andre negative bivirkninger, blir det vanskelig å fortsette dette arbeidet. I tillegg har vi stor bekymring for hvordan dyra våre håndterer dette. Når vi hører hvordan mange andre mennesker sliter psykisk og fysisk etter å ha fått vindkraftverk nærme seg, er det helt naturlig å tenke at dyra gjør det samme. Husdyr har ikke samme muligheten som de ville dyrene til å flykte unna støy og ubehageligheter. Derfor vil vi sannsynligvis opplever flere sykdommer, plager og f.eks. aborter. Dvs at ikke vi har mulighet (og ønske) til å fortsette med gårdsdriften som den dag i dag. Hvorfor skal vi belaste våre dyr med påførte plager? Og hvordan skal vi og andre gårdene rundt anlegget kunne fortsette og jobbe videre og samtidig ivareta god dyrevelferd?

Økonomiske og samfunnsmessige vurderinger

Selv om vindkraft ofte fremstilles som et viktig bidrag i det grønne skiftet, må vi ikke glemme at den økonomiske gevinsten ofte tilfaller store aktører. Lokalsamfunnene sitter igjen med ulempene, mens inntektene i liten grad kommer dem til gode. Dersom vi skulle få store utfordringer til videre drift og problemer selv ved å bli boende, vil vi heller ikke få den økonomiske verdien som gården har, ved et salg den dag i dag. Vi har heller ikke stor tro på at den neste generasjon ønsker å overta her dersom vi får et vindkraftverk på Omre.

Vi har selv bodd her siden 2016, altså i 9 år (5. generasjon på gården). På disse 9 årene har vi jobbet beinhardt for å bygge opp Midt-Tjore gård til den driften som er her i dag. Vi snakker blod, svette og tårer, for så å kanskje ende opp med å miste dette for noe som føles som et overgrep, kanskje til og med et brudd på FN's menneskerettighet? Vi viser til artikkel 1, artikkel 17 punkt 2 og artikkel 30. Har vi egentlig noe å si her, som grunneiere?
Hvem ønsker å ha dette i sin bakgård? For dette er nemlig noe som havner rett i vår bakgård. Vi vil sitte og grille på verandaen med vindmøller i synsfeltet, during inn i husveggen og hele den landlige stillheten og idyllen er ødelagt.
Hvordan skal vi kunne fortsette å fremme psykisk helse, når plassene vi bruker til dette brytes ned? I tillegg vil deler av befolkningen bli påført flere helseplager som vi leser om i media?
Det er vel en grunn for at dette blir plassert bort fra sentrum og bort fra der de aller fleste bor og ferdes daglig. Som politiker eller folkevalgt ville det nok ikke vært enkelt å få gjennomslag for dette sentrumsnært. Der tomtetettheten og media-trykket er høyere, hvorfor er vi grunneiere i utkanten mindre verd?
Vi snakker ikke bare om kraft og kraftmangel, vi snakker om å gå bort å ødelegge vår lokalhistorie, både for oss og våre nabogårder som har lagt ned all sin tid og kapital i generasjoner før oss. Alt dette skal vi bare godta fordi en stor aktør og en kommune i økonomisk nød, tenker det er god løsning?

Videre er det ikke alltid gitt at vindkraft er den mest effektive eller bærekraftige løsningen, særlig når man tar hensyn til tap av naturverdier og langsiktige miljøkostnader.
Hvordan har kommunen tenkt å kompensere oss som bor i nærheten for blant annet psykiske og fysiske plager, økonomisk tap ved salg av eiendommer, inntekt, og økte veterinærutgifter?
I Norge har vi et sterkt og godt mattilsyn, vi spør oss hvor de er i denne saken, da noen også burde tale dyrenes side!

Avslutning

På bakgrunn av ovenstående ber vi om at det vises tilbakeholdenhet med å gi konsesjon til dette vindkraft prosjektet. Vi har et ansvar for å sikre at kommende generasjoner også får oppleve norsk natur på sitt beste – uten å måtte se den dominert av vindturbiner.
I tillegg vet vi at psykiske lidelser er mer utbredt enn noen gang, dette gir økte økonomiske utgifter for kommune og stat. Mange mener dette skyldes mer tid foran skjerm, mer isolasjon og mindre fysisk aktivitet og naturopplevelser. Hvordan skal vindkraftverk da være en god løsning for oss? Det gir muligens kommunen en liten gevinst i startfasen, men på langsikt vil nok denne gevinsten bli oppspist av alle ulempene.
Vi er sterkt imot dette prosjektet, og håper vi, og de andre i nærområdet vårt blir hørt!

Med vennlig hilsen,

Maria og Trond Støyl
Midt-Tjore gård

Tjore 130

Innsendt: 20.09.2025 16:10

Ref.nr: TQEZQF

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JAN YNGVAR HANSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

I kommunene Grimstad og Lillesand er det tre kjente hubro lokaliteter som ligger registrert i databaser og som er godt dokumentert. Det er bare ett territorium som fortsatt er okkupert og hekker omtrent hvert år. I tillegg har det vært mange observasjoner av hubro i disse områdene vinterstid. Det kan være det faste paret og deres unger som bruker et meget stort område, spesielt vinterstid, opp til fem km fra reirområdet. Det kan også være hubro som holder til i innlandet, og som trekker ut til kysten vinterstid.

Denne vindparken vil komme i et leveområde for hubro og havørn. Det er viktig å ta vare på jaktområdene til disse artene. Det holder ikke bare å verne reirplassene. Det er også kjent at hubroen kan etablere nye reirplasser i pressområder med utbygging og mye menneskelig aktivitet selv om de gamle reir plassene har vært i bruk i flere hundre år.

Etter naturmangfoldloven er utbygger pliktig til å utrede status for hubro i et område som dette. Vindparken, adkomstveier, anleggsområder og helikopter traseer må være med i denne utredningen. Dette begrunnes med at det kan være ukjente hekkeplasser for hubro der det skal gjøres inngrep i naturen.

Konkrete hubro observasjoner i området (de jeg har gjort selv eller vet om)
i 2025 er:

Jan Hansen (undertegnede)
14.01.2025 kl 17:00 Under tur ved Hovekilen rundet jeg en kolle og sto plutselig 20 meter fra en hubro som satt i et tre kun fem meter over bakken. Den fløy avgårde i retning Kjekstadneset.

Anja Eline Espevig.
1: 26.02.25 kl 21:45 posisjon kryss Homborsundveien/Johan Markussens vei. Hubro fløy over veien i retning Jortveit.
2: 28.02.25 kl 22:15 posisjon Espevigveien/Buskjær. Hubro fløy over veien i retning Kjekstad.
Begge sett i skumring/gatelys

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 20.09.2025 16:14

Ref.nr: JEDCMH

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LARS GUNNAR HEITMANN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Link til høringsuttalelse https://docs.google.com/document/d/1LuOI338ia_mphxGYQW6abxKtZvWJ2c1vvzzR9cskMk0/edit?usp=sharing
Høringsuttalelse som vedlegg Innspill vindkraft i Grimstad - Horingsuttalelse 202509851.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk

Lars Gunnar Heitmann
Grimstad

Konklusjon

For Grimstad vil vindkraft gi lite, ødelegge mye og sannsynligvis medføre store kostnader og **høy risiko** for både grunneier, kommune og innbyggere.
Bidraget til forsyningssikkerhet og energipris kan bli negativt når vi ser på totalbildet. Det samme gjelder for natur og klima.

Belyser derfor også strømpris og systemkostnader da dette er en “dødelig miks” for næringslivet, spesielt på Sørlandet.

Gevinsten for utbygger ligger i en betydelig fortjeneste på videresalg. Derfor “cherry picking” av fakta og rene eventyr de hverken kan eller planlegger å levere på. Ikke la dere lure!

Konsekvenser til vurdering

Søknad om utredning

Ikke et eneste vindkraftverk er meg bekjent stoppet pga funn i en konsekvensutredning. Eventuelle funn avbøtes med penger eller buffersoner. Det er også grunn til å nevne at disse konsulentselskapene i stor grad skriver om tall og tekst til fordel utbygger. Dette er godt dokumentert i programmet “Oppsynsmannen” på NRK.
Kommunen får derfor en positiv utredning på et par tusen sider som er startskuddet for utbygging - ikke en vurdering av **reelle** konsekvenser for helse, bolyst, forurensning, naturtap, reelle CO2 utslipp, verditap på eiendom - og ikke minst: den økonomiske risiko kommunen pådrar seg.

Natur og klima

Tenker du at vindkraft er et klimatiltak? Det er en foreldet tanke å ofre naturen for å berge klimaet. Hvorfor?

1. det kommer ikke til å virke
2. det vil bety slutten for oss

Klimakrisen krever handling som **ikke forsterker naturkrisen**. Den suverent viktigste formen for CO2-fangst og lagring er den naturen stiller opp med – helt gratis – hvis vi lar den i fred. Det er klare grenser for hva vi kan gjøre for å fikse klimaet. Enkelt forklart av professor Vigdis Vandvik: https://www.besteforeldreaksjonen.no/2022/07/klar-tale-om-natur/

Livsløp CO_2-fotavtrykket til landbasert vindkraft viser seg å være langt høyere enn vindkraftbransjen gir inntrykk av. Jfr. International Journal of Sustainable Energy's publisering 16.jan.2025. Med Irland som case og vindkraft slik den drives per i dag, konkluderes med at det totale CO_2 livsløpsutslippet fra vindkraft **tilsvarer europeisk gasskraft!**
Vindkraft bryter en rekke kriterier innen hver av de tre bærekraftdimensjonene. Det er derfor ingen gode argumenter for at en lavverdig og prisdrivende energi skal rasere norsk natur og naturmangfold!

Norsk natur er en klimahelt som lagrer CO_2 hovedsakelig i bakken. Vindkraft i Agder vil derfor kunne gi negativ klimagevinst. Det er uansett umulig å si hva klimaeffekten av vindkraft vil være når myr ikke blir tatt med i beregningen.
https://www.nrk.no/klima/xl/vindkraft---ikke-sa-bra-for-klima-som-vi-tror_-1.15157461

Den boreale skogen (som Norge er en del av) er verdens største karbonlager. Den er viktigere for klimaet enn tropisk regnskog da nedbrytningen av plantemateriale går sakte og lagres i bakken.
https://www.nrk.no/innlandet/nve-har-mottatt-over-60-soknader-for-utbygging-av-solkraftverk--flest-er-i-innlandet-1.17055781
Myr vokser 1 mm i året. Graver vi 1m ned er vi 1000 år tilbake. Restaurering tar ditto lang tid.
https://www.nrk.no/ostfold/forsker-vil-ha-mer-midler-til-a-overvake-restaurert-myr-i-norge-1.17020687

FN vurderer naturkrisen som like alvorlig som klimakrisen. Vi skal derfor stanse tapet av natur med mål om **mer** natur innen 2030.
https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-starter-arbeidet-med-nasjonal-handlingsplan-for-natur/id2962229/

Og til slutt fra vår anerkjente biolog og professor Dag O. Hessen: "***Det viktigste er ikke å restaurere naturen, men å la være å ødelegge den***".

Ellers er naturverdiene vi kan miste for fugl, flaggermus og fisk godt beskrevet av Naturvernforbunder Agder.

Godt vi har langt bedre alternativer enn vindkraft - se "Alternativer" lengre ned.

Eierskap og skatt

Hva har Europas største svindelsak på 519,2 milliarder NOK med vindkraft å gjøre?
https://www.nrk.no/urix/norge-rammet-av-europeisk-skatteskandale-1.14253588.

27 av 30 vindkraftanlegg har helt eller delvis utenlandsk eierskap hvor over 40% er knyttet til skatteparadis. https://www.taxjustice.no/artikkel/skatteparadis-i-norsk-vindkraft

Eksempel: Buheii Vindkraftverk i Kvinesdal eies av Australske Macquarie Group som er dømt i denne omfattende skattesvindelen. Macquarie Group har pantsatt Buheii for svimlende 3,9 milliarder kroner for å realisere kapital.

Eierskapet kan like godt ende opp hos kinesere eller russiske oligarker. Dessverre har ikke Norge gjort som Danmark og satt krav om nasjonalt eierskap.

Dagens Næringsliv har i en artikkelserie avdekket hvordan norske myndigheter i dag ikke en gang har rett til informasjon om eierskap. Uansett er det svært krevende.

Dette er en sak fra TV2 om hvor lite som blir igjen av verdier lokalt og i Norge for vindkraft. Ikke nødvendigvis ulovlig, men vi tappes for store verdier
https://www.tv2.no/spesialer/longread/vindparadiset

Ønsker virkelig Grimstad denne type eiere inn i lokalmiljøet?

Grunneier og kostnader - en ny Terra-skandale?

I konsesjonen stilles det krav om at landskapet skal tilbakeføres til naturlig tilstand. Grunneier er uansett ansvarlig på egen eiendom, noe som faktisk også gjelder for alle tidligere miljøsynder.
Når vi kjenner eierstruktur og driftsform blir derfor opprydding, avfallshåndtering og restaurering av natur en STOR risiko for grunneier og kommunen når grunneiers konto tømmes.
Kostnaden pr. turbin er kanskje 1-2 millioner + avhending. Opprydding og tilbakeføring (hovedsakelig vei) av Hjerkinn skytefelt på 165 km2 kostet til sammenligning 585 millioner kroner og har pågått i 15 år. Med Agder's topografi kan dette bli betydelig høyere beløp.

Konsesjonæren skal sette av midler til tilbakeføring fra 12. driftsår, men NVE har ikke kapasitet til å følge opp denne type avsetninger eller eierskap. Det finnes allerede eksempler på at dette ikke gjøres.

Det naivt å tro at eiere med skattemotivert adresse i utlandet vil rydde opp når fortjenesten er ute - eller når konsesjonæren er konkurs, hvis de i det hele tatt finner eierne. Dette kan selvfølgelig inntre lenge før år 12 da vindkraft forutsetter en høy strømpris for lønnsomhet - og virksomheten kan uansett gå konkurs.

Jeg tenker det er sannsynlig at vi snart ser konkurser i Norge. I Sverige frykter man nå en konkursbølge. Årsaken er enkel. Siden værsystemet i Nordeuropa er det samme så produseres det allerede for mye vindkraft på samme tid. Strømprisen er lav når produksjonen er høy. Noen vindkraftverk betales til og med for å ikke lage strøm. Når det er kaldt og vindstille er prisen god, men de har ingen ting å selge. Vindkraft i et mettet marked er derfor en økonomisk elendig ide. Blir det havvind, forsterkes effektene ytterligere.
https://youtu.be/UZAWDGYL_c0?si=vIowko8nPavrsotY

Avfallshåndtering

Har vi plass på Østerhus? - eller skal vi overlate problemet til et fattig land?
Rotorblader er utslitt etter 10 til 20 år, noen langt tidligere. De kan ikke resirkuleres og må i hovedsak graves ned i enorme deponier. Vindkraftbransjen har snakket om løsninger i flere

tiår uten troverdig resultat.
https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/wAv0bA/texas-her-ligger-vindmoellenes-kirkegaard

Iskast

Livsfarlig iskast fra rotorblader er årsaken til at vindturbiner må plasseres i naturen i Norge. Her godt illustrert fra Sverige
https://www.facebook.com/groups/1379511478940601/permalink/4136420739916314
I Norge blir derfor vindkraftområdet med sikkerhetssoner et industriområde stengt og utilgjengelig for mennesker ved fare for frost, typisk fra november til mars.
Turbinene kan derfor heller ikke plasseres langs E18, slik det gis inntrykk av.

Helse

Kommunen er støy- og helsemyndighet. Stadig flere naboer til vindkraftverk opplever helseproblemer på grunn av støy, skyggekast, blinkende lys, store roterende bevegelser og tap av natur. Slike helsekonsekvenser er blant annet knyttet til søvnmangel, migrene, hodeverk, hjerteforstyrrelser, økt blodtrykk, svimmelhet, utmattelse, stress og depresjon. Konsekvensen av tapt eiendomsverdi kan fort medføre at du ikke har råd til å flytte.
Risiko for drikkevannet må vurderes grunnet fare for oljelekkasje og mikroplast kombinert med miljøgifter.
Grimstad kommune bør derfor ta med seg berørte nabokommuner i sine helse-vurderinger.

Eiendomsverdi

Turbiner på 200m+ plassert på Grimstads topper vil ruve langt mer enn Eiffeltårnet i Paris på 324m. Landskapet vil endres og blinkende lys og støy vil prege store deler av Agder avhengig av vindretning og topografi. Grimstad er en arealmessig liten kommune og berørt areal blir enormt STORT. Ingen ønsker å være her, men eiere av boliger og hytter kan bli tvunget til å bli boende når verdien på eiendommen raser.
Ikke minst gjelder dette også nabokommunen Lillesand som akkurat har kjempet sin egen kamp mot vindturbinene.

Splittet lokalmiljø

Lokalmiljøet blir splittet og ødelagt. Det er dessverre mange eksempler på dette, også i Agder, som flere ordførere kan bekrefte. Denne type konflikter stikker dypt og kan gi varige utfordringer for Grimstad og omkringliggende kommuner.
Noen grunneiere bor ikke på eiendommen eller i kommunen og bryr seg lite om konsekvensene lokalt.

Omdømme

Det er sannsynlig at det om kort tid blir helt utelukket å ødelegge så mye natur. Kommuner som nå legger til rette for vindkraft kan derfor framstå som "taperkommuner" som

kunnskapsløst ødela sine nærområder. Jeg tenker at etisk ansvarlige kommuner vil stå sterkt i kampen om ressurssterk arbeidskraft som ønsker nærhet til natur.

UiA og Havvind

Det virker merkelig og søkt at vindturbiner på Omre skal ha noen synergieffekter for havvindsatsingen på UiA. Det finnes dessverre 1400 andre turbiner å titte på over hele landet. Dette fremstår useriøst å promotere et så kontroversielt prosjekt. Det virker mest å være en kampsak fra en enkeltperson - som til og med har tilknytning til prosjektleder i Norsk Vind som tidligere ansatt!

Konsekvensutredninger og habilitet

Dessverre utføres ikke konsekvensvurderinger av en uhildet tredjepart. De kjøpes av utbygger. Utbygger vil naturligvis velge tilbyderne som gir minst problemer i forbindelse med realisering - les: avdekker minst konsekvenser. Det er derfor vanskelig å stole på resultatet av slike "bukken og havresekken" bindinger som grunnlag for beslutninger.
https://www.nrk.no/klima/xl/utbyggere-kjoper-konsekvensutredninger-_-naturen-kan-tape-1.15212845

Forurensing

Vindturbinblader er polert med et belegg som består av PFAS og vingen består av epoksy som inneholder ca 30% bisfenol A (BPA). Både PFAS og BPA er "evighets" miljøgifter som er svært skadelige for både barn og voksne når det havner i natur og drikkevannskilder. Miljødirektoratet foreslår forbud mot PFAS.
Forskning fra Skottland viser betydelig slitasje på turbinvinger, mens vindkraftbransjen marginaliserer problemet.
https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/9zqmap/fant-mikroplast-i-luft-og-vann-norge-rundt-miljoedirektoratet-bekymret

Det er 1-2000 liter gear og hydraulikkolje i hver turbin. Havari av vindturbiner skjer og kan ha store konsekvenser for natur og drikkevann. Grenseverdien for hydrokarboner i drikkevann er 0.
https://www.itromso.no/nyheter/i/GQE4Qq/mattilsynet-om-forurensning-risikerer-at-drikkevannet-er-odelagt-i-lang-tid

Miljøkonsekvenser er vanskelig å forutse. På Shetland er nylig en unik underart av ørret utryddet grunnet metaller fra boreslam fra turbinfester.

Lydforurensning fra vindkraft er ikke bare et folkehelseproblem, men har store konsekvenser for dyr, fugler og insekter. Beregningsmodellen for støy og grenseverdier er gjerne hentet fra flatlandet i Europa og gjenspeiler ikke hva som skjer i Norsk topografi med fjell, daler og turbiner på toppene.

Lysforurensning fra sterke strobelys gjør at stjernehimmelen blir borte. Forskere internasjonalt advart om at lys påvirker planter, insekter, fugler og fisker og andre dyr

https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/o3vKOm/lysforurensing-oedelegger-stjernehimmelen

Behovet for kraft

NVE har nedjustert forventet kraftforbruk betydelig i sin siste rapport.
Vi vasser i kraftoverskudd og NVE spår ingen kraftkrise nasjonalt (lokalt kan være en annen sak grunnet nett). Årsaken? "Grønne" kraftslukende luftslott som hydrogen, ammoniakk og batterifabrikker faller fra en etter en. Datasentre vil trekke det opp.

Eksempel: Hydro Aluminium frykter ikke kraftunderskudd for aluminium, MEN som kraftprodusent ønsker de å tjene mer penger på salg av strøm.
Hydro er derav tjent med dagens prismaksimerende strømpolitikk. Derfor krav om utbygging av vindkraft ved Jotunheimen nasjonalpark (Årdalsfjellet).
Jeg tenker Hydro som samfunnsbygger har blitt en grisk og ødeleggende virksomhet.
https://www.tu.no/artikler/en-byrakrat-slar-tilbake/561378

Naturlig nok blir behovet for kraft overdrevet av de som tjener penger på det.

Vi sløser

Som samfunn må vi prioritere bruk av strøm. Etter min mening har vi en meningsløs sløsing ved elektrifisering av sokkelen (totalt **20 TWh**). Gassen som da ikke brukes til produksjon (1-2%) selges og svis av i Europa utenfor norsk klimaregnskap, men klimaet er som kjent globalt https://youtu.be/WI-L7EriiGw

Et annet eksempel er datasentre for utvinning av kryptovaluta. Bare bitcoin overstiger på verdensbasis hele Norges kraftproduksjon - eller 17 ganger mer enn google!

Vi har en enorm sløsing av strøm i norske bygg med en foreldet bygningsstandard. Investeringer i Enøk kan gi oss opptil 45 tWh konfliktfri energi - en tredjedel av Norges totale forbruk!

Alternativer til vindkraft

Norsk kraftforbruk var i 2024 **138,7 TWh**, produksjon var **157,2 TWh**. NVE sier forbruket vil øke med **10 TWh** de neste 5 årene og ser ingen kraftkrise.

5 alternativer til vindkraft - nærmest uten konflikt

1. **-30 TWh** - prioritere bruk av strøm (kutt av krypto og elektrifisering av sokkelen)
2. **-45 TWh** - enøk i bygg (halvering av dagens forbruk innen 2050)
3. **+4-20 TWh** - utnytte eksisterende vannkraft (estimatene varierer)
4. **+66 TWh** - solenergi på eksisterende bygg (pt. mindre enn 0,4 TWh)
   https://www.tu.no/artikler/studie-avdekker-stort-potensial-for-solkraft-i-norge/521550/

5. **-33 TWh** - magasinere varme (geotermos). Fjell skole i Drammen har nærmest ingen strømutgifter til oppvarming
   https://www.nrk.no/norge/denne-skulen-har-sommarvarme-pa__termos_-1.16117889

Optimistisk og teoretisk sett kan vi øke produksjonen 4 ganger behovet til **+194 TWh** - uten å ødelegge natur og klima.
Det er selvfølgelig ikke realistisk eller gir kost/nytte-verdi, men å dekke behovet for kraft er ikke noe problem. Utfordringen er at noen er økonomisk interessert i å lage dette til et problem.

Ytterligere 3 alternativer

1. Kutt av eksport (ikke overskuddskraft) gir i snitt ytterligere **15 TWh.**
   Dette krever reforhandling av dagens Acer/EØS-avtale som kun er en viljesak. Naturvern, naturressurser, landbruk og fiskeri er allerede utelatt fra EØS-avtalen da de anses som viktige for Norge. Strømeksport fra Norge har store konsekvenser for Norge, men betyr ingenting for EU når man kjenner størrelsene = viljesak.

2. Kjernekraft. 4. generasjons små kjernekraft gir nærmest uendelige mengder stabil og trygg kraft med minimale utslipp og naturødeleggelser. De drives på normaltrykk, kan gå på restavfall fra eksisterende reaktorer eller drives med thorium, et råstoff Norge har mye av.
   I motsetning til vindkraft gir kjernekraftverkene mange lokale, varige og godt betalte jobber.
   https://www.universitetsavisa.no/energi-jan-emblemsvag-kjernekraft/mer-fornybarenergi-er-ingen-losning-pa-energikrisen-i-europa/359924
   https://www.tu.no/artikler/kjernekraft-betyr-ogsa-arbeidsplasser/542484

3. Storskala termisk jordvarme gir CO2-fri og stabil elproduksjon ved å benytte kompetanse fra oljesektoren er også et fremtidig alternativ.
   https://www.sintef.no/siste-nytt/2021/vi-er-et-steg-narmere-verdensrekord-i-jordvarme/

Behovet for stabil og regulerbar kraft

Planlagt vindkraft i Grimstad vil derfor binde opp kraft tilsvarende 3 ganger Bøylefoss.

Vindkraft produserer 0 når vi trenger det mest (kaldt og vindstille), og ellers i snitt ca 30% av tiden. Vi er derfor avhengig av stabil støttekraft i resterende 70%.
Stabil kraft må derav bygges ut og dimensjoneres for å takle toppene (les kostbart og høy risiko). Vi opplever allerede nå at systemkostnadene til nett og regulering har økt dramatisk.
Vi vet også at Norsk vannkraft ikke bygd for å effektkjøres etter behov fra ustabil vindkraft. "Jojo-kjøring" betyr økt belastning og kortere levetid for vannkraftverket, samt at livet i vannet nedenfor degraderes ytterligere.

Texas opplevde vinteren 2021 en blackout som tok hundrevis av liv og grillet det meste av elektronikk når nettet gikk "bananas". Årsaken var deregulering (privatisering) av nettet og bygging av mye ustabil vindkraft. Tyskland frykter det samme.
https://en.wikipedia.org/wiki/2021_Texas_power_crisis

Også i Norge har vi allerede strukket strikken langt med ustabil vindkraft
https://www.nettavisen.no/okonomi/sjokkrapport-fra-nve-og-statnett-vi-kan-mangle-strom-nar-vi-trenger-den-aller-mest/f/5-95-688831

Strømpriskrisen

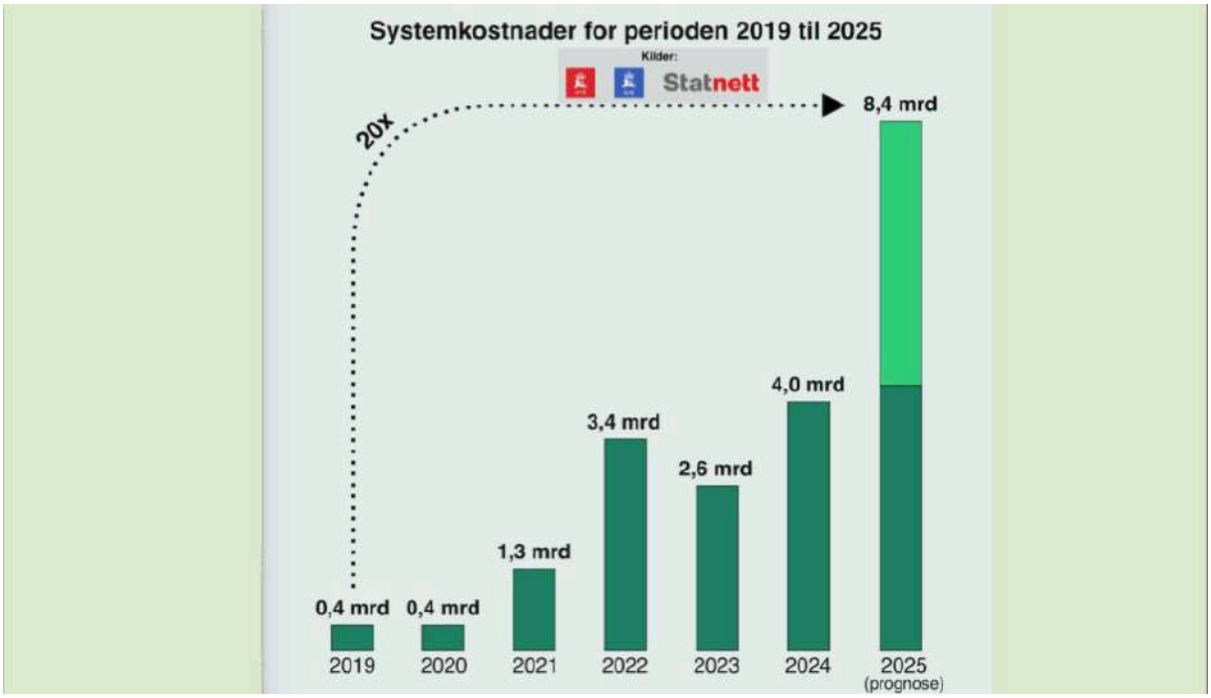
De siste fire årene har folk og bedrifter i Sør-Norge betalt 200 milliarder kroner mer for strømmen.
https://www.nettavisen.no/nyheter/stromprisene-ekstraregning-pa-200-milliarder-kroner-for-moms/s/5-95-2550482

Strøm selges på børs i Europa til høystbydende. Marsordren til energibransjen er å maksimere egen fortjeneste. Kraftprodusentene regulerer selvfølgelig magasinene for høyest mulig pris. Derfor har vi til tider Europas dyreste strøm.

Energibransjen påstår at vi må produsere mer kraft for å få ned prisen. De siste årene har vi produsert ca 19% mer kraft enn vi bruker, men allikevel har vi rekordpriser. Årsaken er at prisen settes på børs i Europa med et totalt energibehov på **21.430 TWh**. En årlig netto eksport på i snitt **15 TWh** er et "musepiss" og endrer ikke europeisk pris.

Derfor vil bygging av ny kraft i Norge i liten grad påvirke strømprisen. Det er kort sagt ikke mulig å produsere så mye kraft at det påvirker europeisk pris - og blir forskjellen stor mellom Norge og EU (innestengt kraft) er vi forpliktet via Acer til å utbedre eksportkapasiteten.

Nettleien og systemkostnader

Vindkraft medfører store utgifter på områder som ikke gjenspeiles direkte i strømprisen - såkalte systemkostnader. Dette er investeringer i nett, bygging trafostasjoner, enheter til

regulering og utvikling av styringssystemer for ustabil kraft. Dette betales av strømkundene med økt nettleie og blir gjerne dyrere enn selve produksjonskostnaden.
Samtidig gir vindkraft ustabil strøm som er verdiløs uten støttekraft. Vindkraftprodusenter selger stabil strøm, men betaler ikke for investeringer gjort i regulerbar vannkraft bygget over generasjoner.
Derfor er både systemkostnader og støttekraft skjulte subsidier av vindkraft, mens det kun er produksjonskost som nevnes av vindkraftbransjen. Bare linjenettet for Fosen kostet 5500 millioner!

Konsekvensene av høye energikostnader i Norge har vi bare sett starten på. Når industriens langsiktige kontrakter skal reforhandles vil prisen bli en helt annen og bærekraftig norsk industri vil flyttes fra til kullfyrte steder som Kina.
Vi ser også at industrien i økende grad ser seg tjent med å selge kraft fremfor å produsere.

Forsyningssikkerhet

Norge er verdens mest elektrifiserte land - noe vi skal være stolte av. Derfor er vi også langt mer avhengig av strøm enn alle andre land i Europa.
Regulering og forsyningssikkerhet håndteres i stor grad av EØS/Acer og EU´s overnasjonale kontrollorgan RME.
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/eu-advarer-norge-kutt-i-krafteksporten-er-i-strid-med-reglene/15055030/

Vi ser en nærmest hjelpeløs regjering som mangler handlingsrom. Tiltak som virker er vanskelig med inngåtte avtaler. Konsekvensen er et helt folk og næringsliv på midlertidige støtteordninger ingen ønsker.

Får vi lavere strømpris i Norge enn i EU skal **Acer/energipakke 3** sørge for at flaskehalsinntektene til Statnett brukes til å bygge økt eksportkapasitet (utenlandskabler). Dette overvåkes av RME.

Med **Acer/energipakke 4** fra EU vil vi få ytterligere mindre styringsrett på magasiner og forsyningssikkerhet og en større andel av kabelkapasiteten skal reserveres EU.

Europa kan sikre sin energiforsyning og pris ved å magasinere gass etter beste evne, uten restriksjoner, mens Norges kraftreserver styres av konkurransehensyn overvåket av EU.

Det er vanskelig å kalle dette en robust og sikker energiforsyning.

Innsendt: 21.09.2025 18:06

Ref.nr: OKMASE

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MARKUS HELLANDER GJESDAL
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er sterkt i mot at det skal etableres vindkraft i dette området da jeg mener det ikke er bærekraftig verken for miljøet eller lokalsamfunnet. Det finnes masse dokumentasjon på at vindkraft fører til unødvendig død og påvirkning av fugleliv, samt at det kreves nevneverdige naturinngrep for å få etablert et velfungerende og effektiv vindpark. I tillegg er det bevist at turbinbladene ikke kan gjenvinnes eller gjenbrukes etter sin levetid som bidrar til enda mer unødvendig miljøsvinn. I tillegg finnes det dokumentasjon på at anleggene støyer og vil være til sjenanse for nærtboende, og også oppleves plagsomt for naboer innenfor en betydelig radius. Som fastboende i Grimstad, som alt bor nær en støyende motorvei, motstår jeg meg derfor denne utbyggingen av egen og naturens vegne - og håper at planene for dette prosjektet vil opphøre snarest.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 21.09.2025 22:24

Ref.nr: EYCGRF

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MARIT OLSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg har aldri skrevet en høringsuttalelse. Men engang må jo være første gang. Jeg vil med dette virkelig reise handa og stemme MOT at det skal bygges vindkraft i Grimstad. Det er jo faktisk ingen positive historier å finne rundt om i landet der de har bygget vindkraftmøller. Det er støy, ikke minst. Det er store sår i landskapene, og er det nå egentlig lønnsomt? Det koster mer å planlegge, sette ut og bygge enn innkomst, og møllene varer jo ikke lenge før de må repareres og byttes ut. De eneste som kan ha solskinnshistorier om dette må være bedriftene som står bak alt dette, klart de tjener masse på det, men ikke folk som bor her, heller ikke naturen som vi har. Den landsdelen som har mest utbygget vindkraft er også den delen av landet som har høyest strømpriser. Ta vare på det vi har, ikke selg landet vårt mer nå. Det kommer en dag hvor alle vil forstå at vi lever ikke av penger, og utdødd og ødelagt natur kan ikke reverseres. Det kan planene om vindkraftbygging.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 05:51

Ref.nr: EHURFG

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ESPEN LONEBU LARSSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Nei til utbygging av vindkraft på Omre
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 09:23

Ref.nr: GWPZUA

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn HALLVARD BERGET
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse I nasjonal sammenheng er Omre vindkraftanlegg relativt lite. Lokalt vil dette anlegget virke voldsomt på sine omgivelser. Jeg kommer opprinnelig fra Fosen i Trøndelag hvor vindkraft har helt andre dimensjoner og påvirkning. Over 300 vindturbiner er reist, av disse over hundre i reinbeiteområder for den sørsamiske reindrifta. I Storheia vindpark ble vindturbinene av Høyesterett definert som ulovlig oppført. Vindparkene på Fosen legger beslag på over 100 kvadratkilometer tilnærmet urørt natur. Påvirkninger fra turbinene kan i areal ganges med 10. Dette kan sikkert overføres til Omre hvor synlighet vil påvirke langt utover de 2,6 kvadratkilometer som oppgitt i søknad. Agder er idag storeksportør av kraft. I en slik sammenheng virker det helt meningsløst å bygge ut uakseptabel vindkraft uansett hvor i fylket den befinner seg. De negative sidene som støy, synlighet, skyggekast, redusert naturopplevelse, burde i seg selv være nok til å trekke søknaden, for godt. Jeg anbefaler på det sterkeste at NVE avslår søknaden med bakgrunn i de negative sider denne utbyggingen vil medføre
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 16:13

Ref.nr: QQMICV

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SVEIN INGE ROSÅSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Ønsker ikke ny kraftlinje nær eiendom 88-137 Holteveien 50 4886 Grimsted da der er nok stråling fra før.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 18:48

Ref.nr: NMLJTY

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn STIAN VATNESTRAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei, jeg bor innerst på inntjore sammen med min samboer. Flyttet hit for noen år siden for å få fred og ro under landlige omgivelser. Dette er noe som er veldig viktig for mine helseutfordringer. Ser på kartene at vi havner veldig nærme utbyggingen (Inntjoreveien 59). Er bekymret for flere ting som kan påvirke meg/oss, blant annet; - Støy både fra (vinmøllene/opparbeiding/vedlikehold/tilløpsveier). Vi er nok plaget fra Støy fra E18. - Stor påvirkning av naturen og dyreliv. -Miljøpåvirkning (miljøregnskap (hvor stor er nytten av dette/mot alle ulempene), avfall av kjemikalier og mikroplast, og forurensning) - Tap av eiendomsverdi - Noe utbygging fører alltid til mere utbygging i områder på sikt, ønsker at området skal forbli fredelig slik det er nå. Viser også til høringsuttalelse fra Øivind Olsen på vegne av Inntjorebygda og grunneierforeningen mot vindkraft på Omre. Dette støtter jeg.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 19:33

Ref.nr: ZBLWKU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn PER OLAV HARDEBERG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Merknader til melding med forslag til plan og utredningsprogram. I henhold til utsendt forslag til kraftlinjen Omre-Grimstad vil min eiendom Gr.88 Br.2/11 bli sterkt berørt. Jeg aksepterer ikke bygging av ny kraftlinje på min eiendom. Per Olav Hardeberg
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 19:34

Ref.nr: EWCOQP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LILLIAN VATNESTRAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei er ei dame med store helseproblemer, er veldig engstelige for støyplager som forverrer livskvaliteten.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 22.09.2025 21:49

Ref.nr: BRXCKS

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn INGER LINE MELHUS
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Jeg, Inger Line Melhus, viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 25. Innspillet er herved innsendt innen fristen.

Jeg er bosatt på Inntjore sammen med min samboer.
Vi flyttet hit for å bo landlig og fredelig. Det var svært viktig for oss når vi skulle kjøpe bolig. Det er her vi vil bo og etablere oss fremtidig.

Utbyggingen av Omre Vindkraftverk ligger ganske nær oss (Inntjoreveien 59). Vi har E18 enda litt nærmere.
Det er flere områder rundt utredningen som bekymrer oss og prosjektet bør stoppes før i det hele tatt en konsekvens utredning fortsetter.

- Lyd og lys forstyrrelser. Undersøkelser viser at lyden bærer lengre enn de 800/880 meterene som er grensen. Hvilke fysiske og psykiske plager gir dette oss som er bosatt så nære. Det høres allerede støy fra E18 der vi bor.

- Naturmangfoldet som er rundt oss og i området der det er planlagt utbyggingen, trues. Det vil ødelegge viktig natur for fisk, fugl og dyreliv. Det er ørn i området, slike anlegg dreper store fugler.

- Irreversible naturinngrep som sprengning, avskoging, tapping av myr gir store utslipp av Co2.

- Det gir tap av eiendomsverdier.

- Det bør stoppes i tide. Det er unødvendig å gjennomføre full konsekvens utredning, det er flere ulemper enn fordeler her.

Viser også til høringsuttalelse fra:
Øyvind Olsen på vegne av Inntjorebygda
Grunneierforeningen mot vindkraft på Omre.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Høring. **11.09.25**

Kommentarer og tilbakemelding på områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde B5.

Sitater i kursiv er direkte sitater fra melding om forslag til plan- og utredningsprogram og noe fra kommuneoverlegen.

- Jon Amund Lund, leder i Norsk Vind, hadde inntil nylig en rolle som lektor på UIA. Hvordan stiller kommunen seg til habilitetsspørsmålet når blant annet Norsk Vind, UIA og MIL – Mechatronics Innovation Lab har inngått et samarbeid om forskning på havvind på land på Omre? Agder Fylkeskommune har ifølge forslag til plan- og utredningsprogrammet også inngått et samarbeid med Prosjekt Springbrett. Vi stiller spørsmål til om hvorfor blant annet Agder Fylkeskommune går inn i et privat prosjekt når det er flere uklare forhold på Omre, og kommunens arealplan ikke er godkjent og vedtatt?

- Regjeringens eget finanspolitikkutvalg rapporterte tidligere i år at staten ikke bør støtte utbygging av samfunnsøkonomisk ulønnsom kraftproduksjon eller subsidiere økt kraftforbruk (herunder batterisatsning og vindkraft/havvind), og bør definitivt ikke støtte begge deler på en gang. Jens Stoltenberg uttalte at han mener denne typen rapporter og analyser av langsiktighet i bærekraften i økonomien er viktig. Hvordan kan Grimstad kommune stole på, og være en del av satsning til private aktører når informasjon som dette ligger offentlig tilgjengelig?

- 2.3 krav om både melding og planprogram. *«Tiltaket vil kunne ha vesentlige virkninger for miljø og samfunn».* 2.6.5. Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Det foreligger ingen oppfølgning på rapport fra mai 2024; Konsekvensutredning vannmiljø ved Omre industriområde Grimstad. Med bakgrunn i funnene i denne rapporten stilles det krav om en ny omfattende rapport før utvidelse av industriområde og evt. bygging av vindkraftverk.

- *«Sjøørret Sørlandet mottar støtte til miljøarbeid.*
  Grimstad kommune er med i et stort samarbeid for å ta vare på sjøørreten langs kysten. Nå har prosjektet fått innvilget søknad om støtte fra Miljødirektoratet, og arbeidet fortsetter med å forbedre leveområdene for fisk og liv i elver og bekker Sjøørret Sørlandet har fått søknaden om støtte godkjent, og arbeidet for å styrke leveområdene til sjøørret langs kysten fortsetter. Prosjektet får 1,5 millioner kroner fra Miljødirektoratet til å videreføre tiltak i elver og bekker fra Risør til Kristiansand og er et samarbeidsprosjekt mellom flere kommuner i Agder». Kilde, Grimstad kommune hjemmeside publisert 10.06.2025. Merk datoen.
  Dette prosjektet blir vel startet for en grunn? Vi vet at i området Omre ligger Sørlandets beste gytebekker for ørret som igjen sørger for ørretbestanden i havet. Det er også observert ål i bekkene. Ålen er rødlistet og en truet art både i Norge og internasjonalt. Hvordan stiller kommunen seg til denne problemstillingen? Det er ironisk at man potensielt velger å ødelegge ørretens gyteforhold når det er noe gjennom nevnte prosjekt som er særdeles viktig å opprettholde. Også med tanke på nedbygging av intakt natur og med bakgrunn i vannmiljørapporten fra Mai 2024. Når det innvilges penger til viktige formål, hvordan kan kommunen stå for totalt motsatt

holdning av miljøarbeidet nevnt ovenfor? Herunder også i forbindelse med utvidelse av næringsområdet på Omre. Som også vil true det nevnte.

- 3.3. Beskrivelse og begrunnelse for valgt avgrensing. *«Områdene mellom masseuttaket og Røvarden er også preget av motorisert ferdsel, da det drives motorsport i dette området.»* Etter nøye gjennomgang av kommunens dokumenter i denne saken, foreligger det ingen tillatelse til å drive Endurokjøring i dette området oss bekjent. Viser da til epostkorrespondanse med arealplanlegger i kommunen 03.sept.2024 i postlisten. Grunneiere med eiendom mot Røvarden er ikke kontaktet eller har fått nabovarsel om dette. Jegere som er mye ute i felt rapporterer om vesentlig mindre spor og observasjoner etter kløvvilt i området etter oppstart av Endurokjøring som støyer mye, og det er hittil å regne som ulovlig motorisert ferdsel i utmark. Ser også av postlistene at Lillesand kommune har avslått søknad om Endurokjøring. Dette må kommunen dokumentere og gjøre rede for, da Norsk Vind bruker det som et av flere argument for bygging av vindkraft.

- 3.3. *«Avhengig av endelig detaljplanlegging kan det hende at vindkraftverket vil beslaglegge deler av det regulerte industriarealet enten gjennom direkte arealbeslag eller ved regulering av hensynssoner rundt vindturbinene.»* Hva vil dette bety for industriområdet i sin helhet? At vi kan risikere at man anser risikoen for å etablere næring så sikkerhetsmessig stor at hele industriområdet blir avsatt til flere vindturbiner istedenfor? At det ikke blir plass til næring i form av bygg? Hvilken næring har ytret ønske til kommunen om å etablere seg i umiddelbar nærhet til vindturbiner? Hva med risikoen og sikkerhetssonene dette innebærer?

- 3.3. *«… områdene som allerede er sterkt påvirket av støy, støv og visuelle virkninger fra motorveien.»* Her konkluderer Norsk Vind med at området allerede er sterkt belastet. Dersom kommunen godkjenner bygging av vindkraft, hvilke avbøtende tiltak gjøres for å skjerme dyreliv og befolkning for ytterlige problemer med støy, støv og visuelle virkninger ved bygging av vindturbiner? De konkluderer også med at det er behov for betydelig reduserte naturinngrep da adkomstvei fra e18 allerede er etablert. I samme draget: *«Mellom hver vindturbin vil det etableres veier som gjør det mulig å transportere inn de store vindturbinkomponentene……»* hvor bredde på veien anslås å være opptil 20 meter. I tillegg må det ryddes skog i et noe bredere felt!! Disse veiene eksisterer IKKE i dag og vil bli anlagt i intakt natur.

- 3.7 Transportrute. Hvem tar seg av det økonomiske dersom frakt av turbinkomponenter må gjøre endringer i veikonstruksjon?

- 3.8 Nettilknytning. Det må tydeliggjøres konsekvensene og avbøtende tiltak for folk og dyr ved bygging av høyspent.

- 4.1. *«Etableringen vil kunne gi bedre livsmestring gjennom økt tilgang på arbeid og utdanning for de som i dag faller utenfor. Skal vi lykkes med havvindsatsningen i Norge, må vi mobilisere alle deler av arbeidslivet for å skaffe nok arbeidskraft for å klare dette løftet».* Med dette utsagnet betyr det, som også siste nyheter tilsier, at forskning på havvind ikke er en suksess. Påstanden at etableringen vil kunne gi bedre

livsmestring må dokumenteres og gjøres rede for. Det er ingen naturlig sammenheng i den påstanden.

- 4.1. *«Et vindkraftinitiativ vil også kunne bidra til å redusere klimagassutslipp fra energisektoren og øke tilgangen på fornybar og utslippsfri energi».* **Legg merke til ordbruken *«vil også kunne…»*** *«Ved å sette av allerede regulerte og berørte arealer til vindkraftformål,* ***kan*** *de negative virkningene fra vindkraft reduseres…..»* Igjen, legg merke til ordbruken «kan» og «vil også kunne». Det betyr at utbygger ikke vet. Det er også en måte å ansvarsfraskrive seg på dersom natur, folk og dyr får plager som følge av vindkraftverket. Hvilke rettigheter har folket da?

  Dette er antakelser utbygger ikke kan stå for i sin fulle helhet og ei heller finnes det oss bekjent dokumentert at vindkraft er en grønn energikilde UTEN alvorlige avtrykk i miljøet. Det vi VET er at når myrer dreneres og fylles igjen, slipper det ut enorme mengder CO2. Myrene er det mest livsviktige grunnlaget for natur og økosystem. De fungerer som karbonlagre, vannrensere, flomdemper og viktige leveområder for planter og dyr. Bidrar til stabilisering av klimaet ved å lagre store mengder karbon i torven. Ødeleggelse av myrene er katastrofal. Omreområdet har mange myrer og tjern. Kommunen/utbygger må legge frem dokumentasjon på hvordan de kan, etter at Regjeringen har foreslått forbud mot all nedbygging av myrer, forsvare ødeleggelse av det viktigste vi har i naturen. Og hvilke kompensasjoner det vil gi folk dersom det i ettertid viser seg å være skadelig for folkehelsen.

- 5.3 Naturmangfold. Det vises til et antall undersøkelser fra 2018. De er altså åtte år gamle. Kommunedelplan for Naturmangfold er ute til høring i disse dager. Kommunens målsetning i denne planen stemmer ikke overens med bygging av vindkraft.

- 5.8 Friluftsliv. Området er Sørlandets grønne hjerte. Argumentet *«forholdsvis lite brukt i frilufts sammenheng»* gjør at det er nettopp et sted å ta vare på. Hjortevilt og øvrig vilt har færre og færre områder å være i fred, noe de har i dette området. Da E18 bygde ny trasé, mistet viltet enormt mye område. Vi må ivareta de få områdene som er igjen der dyrene får fred til å forplante seg, hvile og beite. Samt at planteliv, myrer og tjern blir utsatt for lite trykk. Kommunen/utbygger må gjøre rede for tapet av ytterligere naturressurser i slike områder som blir sjeldnere og sjeldnere. Viser til Storvaldets innsendte dokumenter og ønske om ivaretakelse av jakt- og rekreasjonsområder.

- Lillesand kommune ber Grimstad kommune si NEI til vindkraft da det vil ha negativ påvirkning på dem (og andre nabokommuner). Hvordan stiller kommunen seg til det?

- 5.18.4 Inntekter til kommunen. Norsk Vind har estimert om lag 9.5 million i inntekter til kommunen. Vi ønsker å se dokumentasjon på om dette er en sikker inntekt, eller om det er forhold som gjør at summen ikke vil være mulig å oppnå. Vi ønsker også mer informasjon om avgiften som skal gå til *«lokale formål som natur og andre forhold som er direkte påvirket arealbruken.»*

- 6.2 Tidlig medvirkning. Det er mangelfull varsling av berørte slik Norsk Vind påstår i dette punktet. Det har ikke vært etablert dialog med alle grunneiere som kan bli direkte berørt av tiltaket. Dette vil berøre og berører tusenvis av mennesker. Hvordan har kommunen tenkt å sikre at forhåndsvarsler blir sendt ut til alle de berørte?

- 5.13 Folkehelse.
  Administrasjon, politikere og utbyggere tar ikke så mye hensyn til følelser. Det er tall og kalde fakta som gjelder. For folket handler dette i aller høyeste grad like mye om følelser som noe annet. Redsel og helsebekymring, frykt og fortvilelse, økonomiske bekymringer da man vet at eiendommer taper seg stort i verdi, vanskelig å forstå hvorfor man ikke blir hørt og natursorg. Det skaper splid og splittelse i by og bygd, forhold som vanskelig lar seg reparere. Dette er en stor og viktig del av pakken som kalles folkehelse. Det har kommet tydelig fram på sosiale medier, i lokalaviser OG ved oppmøte på folkemøtene hva folket synes og føler om dette.
  I den forbindelse ble det sendt en epost til kommuneoverlege Vegard Vige datert 24.07.25. Nesten to måneder senere i sitt svar datert 10.09.25, har han valgt å totalt ansvarsfraskrive seg sin oppgave og ikke ta noe stilling til dette før en evt. konsekvensutredning er ferdigstilt. Dette på tross av at ifølge lov om folkehelsearbeid §4 er tydelig på følgende:
  «§ 4.Kommunens ansvar for folkehelsearbeid
  Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.
  Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.
  Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

  I sitt tilsvar skriver han innledningsvis:
  «Ved alle forslag til utbygginger stiller plan- og bygningsloven krav til prosessen, for å sikre at alle relevante forhold blir beskrevet før det gjøres et vedtak. Prosessen beskrives i lovens kapittel 4, og en sak som dette vil kreve at det lages en konsekvensutredning – og krav til dette finner du i Forskrift om konsekvensutredninger - Lovdata.»

  Og avslutningsvis: *«Det vil nok ikke være riktig for min rolle og de oppgaver jeg er ansatt for å ivareta, om jeg tar en veldig aktivt initiativ i denne saken før konsekvensutredningen er lagt frem.»*

  Kommuneoverlegen velger da å overse Folkehelselovens §4 (og 5) som det snodig nok vil være naturlig å tenke at han i første omgang skal prioritere? *«Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging.»*

Som da tar oss videre til lov om folkehelsearbeid §5. *«Kommunen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstanden i befolkningen og de positive og negative faktorer som kan virke inn på denne. Oversikten skal blant annet baseres på:*

a. opplysninger som statlige helsemyndigheter og fylkeskommunen gjør tilgjengelig etter §§ 20 og 25
b. kunnskap fra de kommunale helse- og omsorgstjenestene, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-3
c. kunnskap om faktorer og utviklingstrekk i miljø og lokalsamfunn som kan ha innvirkning på befolkn

Oversikten skal være skriftlig og identifisere folkehelseutfordringene i kommunen, herunder vurdere konsekvenser og årsaksforhold. Kommunen skal særlig være oppmerksom på trekk ved utviklingen som kan skape eller opprettholde sosiale eller helsemessige problemer eller sosiale helseforskjeller.»

I dette ligger det krav om at det er kvalifisert helsepersonell med kommuneoverlegen i spissen som skal kartlegge alle de berørtes helsetilstand FØR evt etablering av vindkraftverk, samt hva de negative helsekonsekvensene kan være. Når en konsekvensutredning skal utføres, gjort av utbygger uten kompetanse og lokalkunnskap, vil man ikke få de riktige opplysningene å legge til grunn for i det hele tatt starte en konsekvensutredning. Vi vet at et mulig vindkraftverk på Omre vil berøre tusenvis av mennesker. Hvordan tenker kommunen å utføre dette?

Ut fra de fakta som foreligger, finnes det ingen rasjonelle argumenter for å gjennomføre en konsekvensutredning. Vi stiller derfor spørsmål ved motivasjonen bak ønsket om en slik prosess, da det framstår som forankret i personlige eller partipolitiske prinsipper snarere enn saklige og faktabaserte vurderinger.

Vi støtter oss forøvrig til tilbakemelding på høringen sendt fra Naturvernforbundet, Motvind Sørvest og Grunneiere mot vindkraft på Omre.

På vegne av Styret i Motvind Grimstad,

Styreleder Trude Holtebu

Fra: "Frk. Holtebu" <holtebutrude@hotmail.com>
Sendt: fredag 19. september 2025 16.37.40
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>; "Postmottak Grimstad" <postmottak@grimstad.kommune.no>
Kopi: "Gerd Jorun Igland" <iglandgj@online.no>; "Tone Hovet Helle" <tonehh1@gmail.com>; "sigurditas@hotmail.com" <sigurditas@hotmail.com>; "Tove Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Høring vindkraft Omre pdf.pdf

Hei.

Vedlagt ligger høringsuttalelse fra Motvind Grimstad med org.nr 925619752.

På vegne av styret i Motvind Grimstad
Styreleder Trude Holtebu

Fra: "Arne Kristian Skiftenes" <akskiftenes@gmail.com>
Sendt: tirsdag 23. september 2025 08.48.32
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Protest mot vindkraft på Omre, 23.09.2025.pdf

Vedlegger herved min høringsuttalese ifm. Omre vindkraftverk i Grimstad kommune.
Jeg er privatperson.
Vennligst bekreft mottatt.

Mvh Arne Kristian Skiftenes,
Mollandsveien 50
4879 Grimstad

Jeg protesterer mot vindkraft på Omre av følgende grunner:

1. VINDKRAFT er ikke bærekraftig, hverken mht. økonomi, miljø eller sosialt. Tyskland har vært den ivrigste driveren i Europa med sitt EnergiWende. Og med det svekket ikke bare seg selv, men hele verdensdelen - i en tid med store globale utfordringer. Den tyske regjeringen skriver nå endelig som det er...*EnergiWende har vært den største tabben tyske politikere noen gang har gjort siden Andre Verdenskrig*. Det positive er at de nå tar rev i seilene, men først etter at 100 tusentalls arbeidsplasser har gått tapt. Vil vi ha det slik i Norge? Skal vi gå mot den samme tabben? Det ser slik ut, på regjering og noen kommuner, beklageligvis også Grimstad. Men det er ikke for sent. Ta rev i seilene og si stopp nå i høst 2025!
2. KLIMAUTSLIPP: Klimaforskere hevder at klimaendringene ikke forverres ved å redusere menneskenes utslipp av CO2. Andre forskere, uavhengig av FN systemet og desslike, viser at der er ingen sammenheng mellom CO2 økning og temperaturøkning. Det er aldri lagt frem observasjoner som viser at det er en oppvarmende effekt fra CO2 i atmosfæren. Man underslår også det faktum at menneskenes utslipp utgjør kun 4%, resten 96% er naturlige utslipp. Å redusere menneskenes utslipp fremstår derfor som veldig dumt, særlig sett ift. de tiltak som iverksettes, i 100 milliardklassen, elektrifisering, CCS, osv. for å oppnå utslippsreduksjon. Dette har nærmest null effekt på klimaendringene, og bør i alle fall ikke være et argument for vindkraftutbygging!
3. VINDKRAFT FORNYBAR? Forskningsartikkel fra professor Emblemsvåg har klart å definere livstidsutsleppa fra A til Å for vindkraft på land, fra første spadetak i gruvefasen til bruksfase og resirkuleringsfase. Inklusive kostnader og utslipp i samband med balanse-og resirkuleringsfase. Sluttresultatet viser at vindkraft har omlag - gjennom den totale livssyklusen - samme klimagassutslipp som gasskraft.. Dette innebærer at vindkraft i nåværende form IKKE ER FORNYBAR.
4. STØY: Utbygger trekker frem at motorvei og annen vei-støy som argument for at støy fra vindkraften ikke vil gjøre støysituasjonen for naboer verre. Det er ikke riktig. Fra motorveien er det ikke fri sikt og terrenget har i stor grad dempende effekt. Vindturbinen står mer enn 150 meter oppe i luften og vil ha tilnærmet fri sikt til omgivelsene, dvs. hus og hytter i 360 grader rundt.
5. FOLKEHELSE: Har blitt tatt altfor lett på i KU'er rundt omkring. Tysvær kommune føler seg fullstendig lurt opp i stry og overkjørt: 4 av 10 sier at de er plaget av støy fra vindturbinene, 31% sier at vindturbinene påvirker deres helsetilstand, ifølge en rapport som ble laget i Tysvær. Eksperter som har fulgt med i mange KU'er, sier at de enda ikke har sett en medisinsk kyndig person involvert i å utarbeide en slik KU.
6. MIKROPLAST OG NANOPLAST: Dette er et alvorlig miljø- og helseproblem da overflaten på reaktorbladene som er dekket av robuste plastbaserte materialer, over tid blir utsatt for overflateslitasje og erosjon. Dette fører til omfattende fragmentering, og store mengder mikroplast spres i naturen. Ved at mikro/nanoplast danner komplekser med skadelige forbindelser, kan både tungmetaller (for eks. bly, kvikksølv) og organiske uønskede stoffer (for eks. hormonforstyrrende bisfenol A og ftalater) transporteres inn i ulike organismer og deres organer.
7. MYR: Professor Hans K. Stenøien ved NTNU Vitenskapsmuseet, sammen med forsker Anders Slyngstad, har gått hardt ut mot NVE for ikke å ha vurdert klimamessige konsekvenser av inngrep i naturtyper som inneholder mye karbon i jordsmonnet, som

myr og våtmarker. De mener helt klart at konsesjoner er gitt til vindkraftprosjekter med negativt klimaavtrykk.

8. VERDITAP: Studier som er gjort i Omre- og nærområdene viser at verditapet på hus og hytter vil bli i milliardklassen.
9. VISUELT: Ikke noe vakkert syn, særlig ikke med blinkende lys.
10. INDUSTRI: Ikke særlig attraktivt å ferdes på et industriområde med støyende turbinblader over hodet, og fare om vinteren for iskast. Reelt uaktuelt.

KONKLUSJON: Valget i høst viser at partiene som sier NEI til vindkraftutbygging har hatt fremgang. Grimstad kommune bør følge strømmen, også hensyntatt den store lokale motstanden, og si NEI nå i høst 2025 til videre arbeid med plan og KU.

Grimstad 23.09.2025

Mvh Arne Kristian Skiftenes, Mollandsveien 50, 4879 Grimstad
Sivilingeniør

Fra: "Jørund Magnus Kalvehagen" <privatkonto3@hotmail.com>
Sendt: mandag 22. september 2025 16.49.28
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Motsetter meg ny ledning på eller nær min eiendom Grnr 88, Brnr 12 på landvik

Med hilsen
Jørund M Kalvehagen

Sendt fra Outlook for iOS

Fra: "Ånund Ettestad" <Anund.Ettestad@lillesand.kommune.no>
Sendt: tirsdag 23. september 2025 09.47.56
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Lillesand kommunes høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Lillesand kommunes høringsuttalelse 202509851.pdf

Vedlagt følger Lillesand kommunes høringsuttalelse til NVE, vedtatt av bystyret i møte 03.09.2025, sak 101/25. Uttalelsen bygger på kommunedirektørens forslag, med én endring vedtatt under politisk behandling: punkt 1 i vedtaket ble lagt til av bystyret og er ikke nærmere begrunnet i saksfremlegget.

Eventuelle svar sendes: postmottak@lillesand.kommune.no

Med vennlig hilsen
Lillesand kommune

Lillesand kommune

Lillesand kommunes høringsuttalelse til melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk

1. Grimstad kommune bes om å stanse prosessen allerede nå etter planprogram-høringen, dersom konsekvensutredning likevel skal gjennomføres gies følgende innspill:

2. Lillesand kommune ber om at det i den videre planprosessen gjennomføres grundige konsekvensutredninger for visuelle virkninger, støy, skyggekast, elektromagnetiske felt og nettilknytning, med særlig fokus på områder i Lillesand som ligger innenfor influensområdet.

3. Lillesand kommune ber om at det utarbeides visualiseringer fra relevante steder i Lillesand, inkludert kystområder, boligområder og friluftsområder, og at kommunen involveres i valg av fotopunkter.I tillegg bes det om at det lages en åpen interaktiv nettbasert løsning hvor enkeltpersoner kan vurdere landskapspåvirkning.

4. Lillesand kommune ber om at det gjennomføres en verdi- og sårbarhetsanalyse av det mulig påvirkede kystlandskapet, med fokus på sørlandskystens identitet og opplevelsesverdi, økonomiske konsekvenser for reiseliv, eiendomsverdier og lokal trivsel. Dette bør ligge til grunn for en konsekvensanalyse for landskap gitt i miljødirektoratets veileder M-1941.

5. Lillesand kommune ber om at det vurderes nedgravd kabel som alternativ til luftledning for nettilknytningsalternativer i Lillesand, spesielt der traseene kan berøre boligområder, kulturlandskap og friluftsområder. Videre må hensyn til Grimevannet som drikkevannskilde for Lillesand og Kristansand vurderes.

6. Lillesand kommune ber om at det redegjøres nærmere for hvordan samlet belastning og samfunnsøkonomisk balanse mellom berørte kommuner skal vurderes, herunder hvordan Lillesand kan kompenseres for negativ påvirkning knyttet til landskap, miljø og eiendom.

7. Lillesand kommune forutsetter at konsekvensutredningen inkluderer en vurdering av samlet belastning etter naturmangfoldloven § 10 med fokus på landskapsmessige mangfold, samt barn og unges interesser etter plan- og bygningsloven § 3-3.

8. Lillesand kommune ber om at det etableres en god medvirkningsprosess, og at kommunen involveres aktivt i planforum og samrådsgrupper gjennom hele plan- og utredningsarbeidet.

Sammendrag:

Lillesand kommune (Org.nr.: 964 965 404) avgir høringsuttalelse til melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk i nabokommunen Grimstad. Prosjektet vil få direkte konsekvenser for Lillesand, særlig knyttet til nettilknytning, visuelle virkninger og naturmiljø.

Kommunen ber derfor om grundige utredninger og medvirkning for å ivareta lokale interesser.

Bakgrunn for saken:
NVE har sendt på høring melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune. Planprogram etter plan og bygningsloven og utredningsprogram etter energiloven behandles parallelt.

Lillesand kommune er sterkt berørt gjennom foreslåtte traseer for nettilknytning og visuelle og miljømessige konsekvenser.

En melding med forslag til plan- og utredningsprogram er det første formelle dokumentet i prosessen for å etablere et vindkraftverk.

Saken ble lagt frem for politisk behandling for å avgi høringsuttalelse innen fristen 28. september 2025. Uttalelsen er vedtatt av bystyret i møte 03.09.2025, sak 101/25.

Uttalelsen bygger på kommunedirektørens forslag, med én endring vedtatt under politisk behandling: punkt 1 i høringsuttalelsen ble lagt til av bystyret og er ikke nærmere begrunnet i saksfremlegget.

Saksopplysninger:
Tiltaket gjelder etablering av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune, med en installert effekt på inntil 60 MW og en forventet årlig produksjon på 165 GWh. Det planlegges mellom 3 og 9 vindturbiner med en maksimal høyde på opptil 220 meter. Planområdet ligger omtrent 1 kilometer fra kommunegrensen til Lillesand, og vindturbinene vil kunne være synlige på opptil 40–50 kilometers avstand.

Selv om selve vindkraftverket lokaliseres i Grimstad, berører prosjektet Lillesand direkte gjennom flere foreslåtte alternativer for nettilknytning, særlig Alternativ 1A og 1B mot Moen transformatorstasjon, som går gjennom eller nær Lillesands arealer.

Prosjektet er varslet i henhold til plan- og bygningsloven og energiloven. Det er tidligere fremmet innsigelser fra Statsforvalteren knyttet til naturverdier og vannmiljø i området på Omre. Dokumentene er tilgjengelige på NVE og Grimstad kommunes nettsider.

Lillesand kommunes påvirkningsmuligheter

Plan og bygningsloven:
Fra 1. juli 2023 ble det innført krav om at kommunen det bygges vindkraft i dvs. Grimstad må ha vedtatt en planavklaring (som regel en områderegulering) før konsesjon kan gis. Dette gir Grimstad kommune

Som nabokommune får Lillesand formell rett til å uttale seg i høringer av planprogram, konsekvensutredning og reguleringsplan (pbl. §§ 4-1, 12-8).

Lillesand kan også fremme innsigelse til reguleringsplanen dersom planen får vesentlige negative virkninger for kommunen (pbl. § 5-4). Innsigelse må begrunnes i nasjonale eller vesentlige regionale/lokale interesser.

Energiloven:
Vindkraftverk over 1 MW er konsesjonspliktige (energilovforskriften § 3-1.Konsesjonsplikt for elektriske anlegg). NVE er konsesjonsmyndighet, men kommunens uttalelser til meldingen og konsesjonssøknaden skal vektlegges.

Folkehelseloven:
Kommunen er ansvarlig for befolkningens helse (§ 4 Kommunens ansvar for folkehelsearbeid). Lillesand kommune kan kreve at virkninger for helse (støy, skyggekast, visuell belastning, psykososiale effekter) utredes særskilt.

Vurderinger:

Etablering av vindturbiner på Omre vurderes til å ha vesentlig betydning for landskapsopplevelsen langs sørlandskysten. Turbinene vil være synlige fra store deler av kommunen og vil kunne påvirke landskapsopplevelsen, friluftslivet og boattraktiviteten i Lillesand. Det er derfor avgjørende at det gjennomføres grundige konsekvensutredninger, inkludert synlighetskart og støysonekart som dekker Lillesands influensområde.

Åpning for vindkraftutbygging på Omre – særlig i tilknytning til strandsonen – representerer en betydelig endring i hvordan landskapet langs Sørlandskysten oppfattes og verdsettes. Kystlandskapet har en sterk visuell identitet og et kulturelt særpreg, preget av småskala bebyggelse, natur og friluftsliv.

Dette landskapet er en bærende del av Lillesands identitet, og er fremhevet i kommuneplanens samfunnsdel som en verdi kommunen skal ta vare på.
Strandsonen har stor betydning for rekreasjon, friluftsliv og landskapsopplevelser, og er rik på kulturminner. Den utgjør en viktig del av steders særpreg og lokal identitet. Lillesand kommune er i stor grad avhengig av dette attraktive landskapet for videre vekst, trivsel og reiseliv.

En utbygging av vindturbiner i dette landskapet vil i overskuelig fremtid endre den visuelle karakteren og opplevelsen av kysten – både for innbyggere og besøkende. De samfunnsmessige og økonomiske konsekvensene av en slik endring er vanskelige å kvantifisere, men det er sannsynlig at de vil være betydelige over tid, særlig for reiseliv, eiendomsverdier, lokal trivsel og identitet.

De foreslåtte nettilknytningstraseene (Alternativ 1A og 1B) kan direkte berøre verdifulle naturtyper, kulturminner og etablerte bomiljøer i Lillesand. Det bør derfor vurderes bruk av jordkabel der luftledning medfører store ulemper. Det må også legges til rette for tidlig og reell medvirkning fra innbyggere og berørte grunneiere i Lillesand.

Meldingen viser til at sosialt konstruerte narrativ om vindkraft kan påvirke opplevelsen av helsevirkninger. I den forbindelse er det viktig å bemerke at det allerede eksisterer et sterkt lokalt engasjement mot etablering av vindturbiner i kommunen – særlig når det gjelder tiltak som kan påvirke skjærgården og opplevelsen av strandsonen.

Kommuneplanens samfunnsdel
Tiltaket er i tråd med kommuneplanens mål om klimavennlig utvikling og regional innovasjon (mål 1.2 og 1.3). Samtidig er det i direkte konflikt med mål 1.1 om å bevare Lillesands visuelle identitet og kulturmiljø, samt mål 2.1–2.3 om folkehelse, livskvalitet og oppvekstmiljø. Kystlandskapet, Blindleia og strandsonen har stor verdi for lokal identitet, trivsel og reiseliv, og er sårbare for visuelle inngrep.

Kystlandskapet og Blindleia er en del av Lillesands kulturelle arv og grunnlag for videre vekst, stolthet og tilhørighet til egen kommune. Vindkraftverkets visuelle dominans vil endre opplevelsen av dette landskapet, og dermed svekke stedets identitet, attraktivitet og trivsel. Dette kan stride med kommunens satsning om å være en kommune med gode bo- og oppvekstsvilkår for alle.
Lillesand kommune ber derfor om at det gjennomføres en verdi- og sårbarhetsanalyse av kystlandskapet, samt en konsekvensanalyse for visuell påvirkning, friluftsliv og boattraktivitet.

Mulig verditap for reiseliv, eiendom og lokal trivsel bør også inngå i KU som en del av samfunnsøkonomiske analyser.

Økonomiske konsekvenser
Grimstad kommune vil ifølge meldingen ha potensiell direkte inntekter på 9,5 millioner kroner per år. Lillesand kommune får i utgangspunktet ingen direkte økonomisk gevinst fra tiltaket, men kan få indirekte fordeler som økt tilgang på kraft og ringvirkninger fra etablering og drift.

Eventuelle kompensasjonsordninger mellom vertskommuner bør avklares.

Det vil ta betydelig administrativ kapasitet å følge opp i medvirkningsprosessen for planen.

Eventuelle konsekvenser knyttet til nettilknytning og arealinngrep innenfor Lillesands grenser må vurderes nærmere.

Samlet vurdering:

Kommunedirektøren vurderer at prosjektet har potensielle klima- og miljøgevinster, men innebærer betydelige naturinngrep og tap av naturmangfold. Barn og unges interesser kan bli berørt gjennom endringer i nærmiljø og friluftsområder. Samfunnsmessig har prosjektet allerede skapt engasjement og motstand.

Administrativt vil det kreve ressurser for oppfølging i plan- og byggesaker ved eventuell realisering.

Kommunedirektøren vurderer at prosjektet vil få betydelige negative konsekvenser for kommunen som må kartlegges.

Konklusjon:

Kommunedirektøren anbefaler at Lillesand kommune avgir høringsuttalelse til NVE med vekt på behovet for grundige utredninger, lokal medvirkning og tilpasning til natur- og bomiljø i Lillesand. Det bør særlig fokuseres på konsekvenser av visuelle virkninger av vindturbinene og nettilknytningstraseer.

Kommunedirektøren vil særlig peke på at barn og unges interesser etter pbl. § 3-3 må i særskilt grad ivaretas i konsekvensutredningen og får ta del i medvirkning jf. pbl. § 5-1.

Fra: "Tor Severin Eide" <tor.s.eide@gmail.com>
Sendt: lørdag 20. september 2025 10.48.11
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Fwd: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Vindturbiner Omre_Eide Storvald 20250428.pdf, Høringsinnspill til plan og utredningsprogram for -Omre vindkraftverk r02.pdf

---------- Forwarded message ---------
Fra: **Tor Severin Eide** <tor.s.eide@gmail.com>
Date: lør. 20. sep. 2025 kl. 10:43
Subject: Høringsuttalelse 202509851
To: <tilnve@nve.no>
Cc: Arnt Gunnar <arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no>, Mathisen, Magnus <magnus.mathisen@grimstad.kommune.no>, <beate.skretting@politiker.grimstad.no>, <marit.grefstad@politiker.grimstad.no>, Majors, Jan Gisle <Jan.Gisle.Majors@politiker.grimstad.no>, <oystein.moretro@politiker.grimstad.no>, <paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no>, <bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no>, <dagfinn.floystad@politiker.grimstad.no>, <marlene.imre@politiker.grimstad.no>, <tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no>, Klungerbo, Dan Børge <dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no>, <sfagpost@statsforvalteren.no>, Eirik Fosseli <eirik.fosseli@gmail.com>, OHEASK@GMAIL.COM <OHEASK@gmail.com>, Hjalmar Espevig <espevig@gmail.com>, Ole Rustad <hamrus8@gmail.com>, <olsbu74@hotmail.com>, Egil Pedersen <listiholding@gmail.com>, Kristian Lauvland <lauvland.naturtjenester@gmail.com>

Innspillsgiver: Eide Storvald
Kontaktperson: Tor Severin Eide, tor.s.eide@gmail.com, +47 930 11 613

Vennligst finn vedlagt høringsuttalelse fra Eide Storvald knyttet til plan og utredningsprogram for -Omre vindkraftverk

Hilsen
Eide Storvald v/Tor Eide

Til: Norges Vassdrags og Energidirektorat
Ref: 202509851
Fra: Eide Storvald
Dato: 20. september 2025
Emne: Høringsinnspill – Manglende utredning av jakt og jaktinteresser i planprogrammet for Omre Vindkraftverk

Innspillsgiver: Eide Storvald
Kontaktperson: Tor Severin Eide, tor.s.eide@gmail.com, +47 930 11 613

Vi viser til offentlig høring av planprogrammet for Omre Vindkraftverk, datert 02.07.2025, og ønsker med dette å gi innspill på vegne av Eide Storvald.

1. Innledning

Eide Storvald representerer grunneiere med jaktrettigheter og arealinteresser i og rundt planområdet for Omre Vindkraftverk. Omre Vindkraftverk vil være lokalisert sentralt i området som befattes som Eide Storvald. Vi ønsker med dette å påpeke en vesentlig mangel i planprogrammet: **fraværet av utredning knyttet til jakt, jaktinteresser og jaktens betydning for lokalmiljøet, miljøvern, bevaring av biologisk mangfold og lokal verdiskaping**.

2. Jaktens betydning for grunneiere

Jakt er en viktig del av arealbruken i planområdet og tilstøtende områder, både som:

- **Tradisjonell aktivitet** med sterk lokal forankring
- **Økonomisk ressurs** gjennom kjøttproduksjon og potensiell utleie av jaktrettigheter.
- **Forvaltningsverktøy** for å regulere bla hjorteviltbestander og ivareta skog og kulturlandskap.

Vindkraftverk kan medføre:

- Redusert viltbestand grunnet tap av leveområde for viltet, støy, menneskelig aktivitet og reduksjon av ferdselsruter for viltet.
- Redusert tilgang til jaktområdet
- Forringelse av jaktopplevelsen

- Tap av potensielle inntekter for grunneiere

3. Jaktens miljømessige rolle

Jakt bidrar til:

- **Bærekraftig forvaltning** av hjortevilt og småvilt
- **Reduksjon av skader** på skog og innmark
- **Miljøvern og bevaring av biologisk mangfold** da det ligger som basis for grunneiere/jegere å bevare grunnlaget for jakt.
- **Lære om natur og jaktressurser** for de neste generasjoner.

En nedgang i jaktaktivitet kan ha **negative miljøkonsekvenser**, som bør vurderes i konsekvensutredningen.

4. Tilgang til jaktområder

Vi ønsker også å påpeke at **landbasert vindkraft kan begrense fysisk tilgang til jaktområder** i jaktsesongen (1. april – 31. mars) gjennom:

- Midlertidige eller permanente sperringer av veier og stier
- Sikkerhetssoner rundt vindturbiner, spesielt ved risiko for iskast
- Økt anleggsaktivitet og støy som fortrenger vilt og jegere
- Begrenset adgang under anleggsperioden og ved vedlikehold

Dette kan føre til at jaktrettigheter ikke kan utøves i praksis, og at grunneiere mister verdien av arealene i store deler av året.

5. Forslag til utredning

Vi ber om at følgende inkluderes i det endelige konsekvensutredningsprogrammet:

- Kartlegging av **jaktområder og jaktformer** i og rundt planområdet, dvs hele Eide Storvald
- **Konsekvenser for jaktutøvelse**, inkludert støy, ferdsel, viltbestand i hele Eide Storvald og tilgang til planområdet og omliggende områder (ref pkt 4).
- **Konsekvenser for økonomiske tap,** aktuelle og potensielle, for grunneiere i hele Eide Storvald
- **Miljømessige konsekvenser** ved redusert jaktaktivitet

- **Kulturelle og historiske konsekvenser** ved redusert jaktaktivitet
- **Konsekvenser for landskap og miljømessige** endringer av viltets leveområder og biotoper og dets påvirkning av storvilt og småvilt i hele Eide Storvald.
- **Konsekvenser for støy og visuelle forstyrrelser**, med tanke på stress, trivsel, migrasjon/trekkruter og reproduksjon for storvilt og småvilt i hele Eide Storvald.

6. Avslutning

Eide Storvald ber om at jakt og jaktinteresser gis en tydelig plass i det videre planarbeidet, både som del av konsekvensutredningen og i dialog med berørte grunneiere og jaktlag. Vi forventer at dette temaet behandles på lik linje med andre vesentlige interesser som berøres av tiltaket.

Videre ønsker Eide Storvald å henvise til vårt innspill sendt Grimstad kommune 28. april 2025, *Vindturbiner Omre_Eide Storvald 20250428,* (vedlagt) knyttet til samme område.

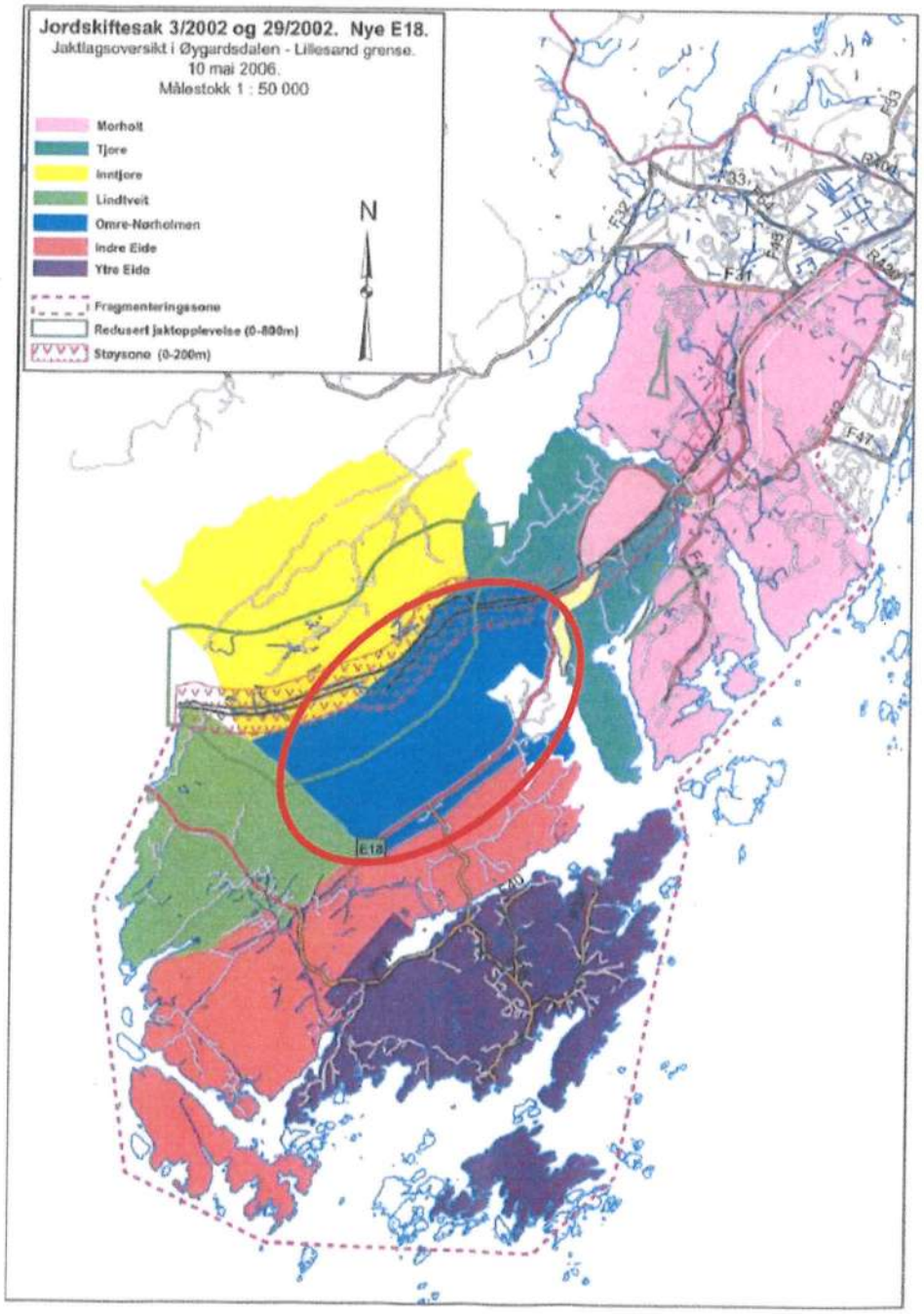
Med vennlig hilsen,
Eide Storvald

Tor Severin Eide

Høringsuttalelse vedrørende planlagt utbygging av vindkraftverk på Omre

Eide Storvald viser til planene om utbygging av vindkraftverk på Omre i Grimstad, og ønsker med dette å komme med innspill, særlig med hensyn til konsekvensene for hjortevilt og jakt interessene i nevnte og tilstøtende område. Eide storvald ligger langs kystlinjen, og strekker seg fra grensen mot Lillesand i vest, inkluderer Molland i øst og helt nord til Landvikvannet. Området hvor man skisserer et vindkraftverk, vil da være i selve hjertet av hele valdet.

Kartet viser utstrekningen til Eide storvald hvor en rød ring markerer området for vindkraftverk og industriområde.

1. Viktige leveområder for hjortevilt

Store deler av området som omfattes av planene er i dag et sentralt leveområde for hjortevilt, herunder nevnes elg, hjort og rådyr. Utbyggingen vil innebære omfattende inngrep i naturen, blant annet etablering av veier, oppstillingsplasser og annen infrastruktur, noe som vil føre til nedbygning og fragmentering av hjorteviltets naturlige leveområder og trekkruter. Dette vil hindre dyrenes bevegelse mellom beiteområder og vandringsmønster, og vil på sikt kunne svekke bestandens robusthet, spredning og økt beitepress i enkeltområder. Området foreslått for vindturbiner ligger sentralt i valdet, og er derfor å regne som vesentlige vandringsområder for hjortevilt

2. Økt forstyrrelser og stress

Vindkraftverk medfører økt støy, visuelle forstyrrelser, blinkende lys nattestid og økt menneskelig aktivitet både i anleggsperioden og under drift. Det er viktig å påpeke at Omre vindkraftverk foreslåtte geografiske utbredelse prosentvis er stort i forhold til Eide Storvalds totale areal, og at visuelle og støyende forstyrrelser påvirker utover kraftverkets grenser. Der er begrensede uforstyrrede skogsarealer igjen i Eide Storvald. Mangel på uberørte skogsarealer, som Omre, kan gi stresspåvirkning for hjorteviltet, og kan føre til negative endringer i dyrenes adferd og reproduksjon.

3. Konsekvenser for jakt og lokalsamfunn

Hjorteviltjakt har stor betydning for lokalsamfunnet, både økonomisk og kulturelt. Reduserte bestander og økt forstyrrelser vil ha direkte innvirkning på jaktkultur, jaktopplevelse, jaktutbytte og fokus på en bærekraftig bruk av naturens ressurser. Dette kan føre til lavere interesse for jakt i hele Eide Storvald, noe som igjen svekker interesse og kunnskap om lokal bærekraft.

4. E18 og eksisterende regulering til næring – behov for helhetlig vurdering

Eide Storvald vil også påpeke at deler av Omre tidligere har blitt regulert til næringsområde, men dette er så langt ikke utbygd. Av nyere arealplan ser dette næringsområdet ut til å få en betraktelig økning, samt at store LNF områder fra private grunneiere er tenkt slått sammen med dette for å danne vindkraftverk.
Da nye E18 ble etablert var det stor bekymring for at viltet skulle forsvinne på sydsiden av E18. Det har vist seg at ved målrettet forvaltning av Eide Storvald, så har bestanden ikke endret seg spesielt mye mer enn i resten av kommunen og det er gledelig for grunneierne i valdet at, på tross av at ny E18 ble etablert, har hjorten begynt å spre seg i hele valdet og blitt en ressurs for flere grunneiere. Det er dog viktig å bemerke at det i hovedsak er to

underganger under nye E18 som bidrar til trekk mellom nordsiden av E18 og sydsiden av E18, og den ene av disse to, er undergangen ved Trolldalen. Denne trekkruten vil i stor grad bli hindret for viltet pga sin nærhet til foreslått vindkraftverk. Det opprinnelige regulerte næringsområdet og ytterligere utbygging av private LNF arealer, i form av et vindkraftverk, vil okkupere og nedbygge viktige områder og trekkruter for viltet og kunne gi en negativ effekt for hele Eide Storvald. Med bakgrunn i dette mener vi det er nødvendig med en helhetlig vurdering, som tar hensyn til samlet belastning på naturen og hjorteviltets leveområder, og effekten et vindkraftverk på Omre vil ha for hele Eide Storvald.

5. Sentralt område for flere arter

Valdets hovedoppgave er å forvalte hjorteviltet på best mulig måte for nåværende og fremtidige grunneiere, og med dette følger også vår interesse for forvaltning av det totale naturmangfoldet og at økologiske funksjoner opprettholdes. Det betyr at det er andre viltarter i området som vil være viktig for naturmangfoldet. I den forbindelse vil vi nevne:

- Ål og Sjøørret i Engekilen/Bufjorden med tilhørende ørretbekk i Amtedal – det foreslåtte område for vindkraftverk vil være et nedslagsfelt for «Amtedalsvassdraget» og kan ha betydning dens eksistens. Avrenning i anleggsfase, forurensende preparater fra vindturbiner, avisnings kjemikalier og mikroplast under drift, vil kunne renne direkte i Amtedalsbekken.
- Det har de siste årene vært gjort et arbeid for å forbedre vannkvaliteten i Engekilen og et tilsig via Amtedalsbekken slik nevnt ovenfor kan ha et negativt bidrag til vannkvaliteten.
- Området har hatt stabil bestand av noen rovfugler som hønsehauk, musvåk, fiskeørn, samt nærhet til to registrerte hekkende par med havørn som jevnlig observeres over Eide. Sistnevnte vil ha trekkruter gjennom det aktuelle området for å komme til havet.
- Storfuglen har begynt å komme tilbake til området.
- Rovdyr som gaupe har trekkruter som går innom dette området og helt ut til ytterste kystområdet hvert år.
- Iht https://artsdatabanken.no/ er det også funnet flere andre rødlistede/truede dyrearter i området.

6. Langsiktig bærekraft og verdien av intakt natur

Jaktbasert bruk av området representerer en bærekraftig og langsiktig ressursutnyttelse som gir jevn lokal verdiskaping, samtidig som naturens økologiske funksjoner opprettholdes. En utbygging av vindkraftverk vil innebære irreversible naturinngrep og tap av viktige kvaliteter for både naturmangfold og lokalsamfunnets interesser med ringvirkninger langt utover Omre.

Oppsummering/Anbefaling

På bakgrunn av ovennevnte anbefaler Eide Storvald at det ikke gis tillatelse til utbygging av vindturbiner på Omre i Grimstad.

Eide Storvald 26. april 2025

Hjalmar Espevig; Formann
Ytre Eide Jaktlag

Torbjørn Olsbu; Nest formann
Tjore Jaktlag

Ole H. Askvik
Indre Eide Jaktlag

Kristian Lauvland
Inntjore Jaktlag

Erik A. Fosseli
Lindtveit Jaktlag

Egil Pedersen
Molland Jaktlag

Jan Ole Benestveit
Omre/Nørholmen Jaktlag

Innsendt: 23.09.2025 16:33

Ref.nr: ZTHSJP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KARI-ESTHER SELVAAG HØGEVOLD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlagte høringsuttalelse på vegne av min ektefelle, Odd Hauahei og u.t. som eier gnr 182 bnr 8 og 17, Nørholmkilen 1 og nr 3, 4887 Grimstad. Vi er fastboende.
Høringsuttalelse som vedlegg TIL NVE.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

TIL NVE
HØRINGSINNSPILL FRA EIERE AV GNR 182 BNR 8 OG GNR 182 BNR 17, NØRHOLMKILEN 1, 4887 GRIMSTAD: KARI HØGEVOLD OG ODD HAUAHEI.

Vi har bodd i Nørholmkilen 1, 4887 Grimstad siden 01.07.2009, og eier 2 boliger som vil bli direkte berørt av planene om bygging av vindkraft turbiner på Omre.

Vi er sterkt imot disse planene, og støtter innspill og uttalelsene til Motvind Norge, Lillesand kommune, uttalelser fra den lokale grunneierforeningen, m.fl.

Planene skaper stor usikkerhet og bekymring i lokalmiljøet og her i Nørholmkilen, og bør stoppes umiddelbart <u>uten</u> konsekvensutredning.

Området som vindturbinene er planlagt, egner seg ikke til vindkraft. Dessuten er det regulert til industriområde, og øvrige område er LNF område.

Det er foretatt en rekke undersøkelser av blant annet statsforvalteren og belyst en rekke forhold av lokale krefter som tilsier at dette prosjektet bør legges dødt nå.
Også det forhold at nabokommunen Lillesand, som vil bli direkte berørt, og har konkludert negativt i kommunestyret, bør ha avgjørende vekt for å avslutte prosjektet umiddelbart.
En rekke uttalelser i media både av enkeltpersoner og foreninger viser et sterkt engasjement i befolkningen og lokalsamfunnet MOT vindkraft på Omre.
Grimstad Kommune bør se hen til opplysningene og det engasjement som foreligger innad i kommunen og i nabokommunen, og stoppe dette prosjektet umiddelbart.
Denne prosessen er svært belastende og skaper stor usikkerhet i lokalsamfunnet.

I tillegg til selve prosjektet, vil jeg også påpeke den økte belastningen en slik utbygging vil medføre for RV 420 og for oss som bor i nærheten av riksveien, og på Tjore og frem til Ågre bru, hvor det ikke er bygget gang- og sykkelsti. Anleggstrafikken vil kjøres på skoleveien til barna som skal til Holviga skole, Landvik skole og Grimstad ungdomsskole.

Prosjektet bør av flere grunner STOPPES NÅ.

Dersom det likevel blir konsekvensutredning vil påpekes følgende:

Stopp i tide: Det er viktig å få avsluttet saken tidligst mulig. Det er såpass mye kunnskap om hvilke konsekvenser slik utbygning har, at det er unødvendig å gjennomføre en full konsekvensutredning for å se at ulempene er langt større enn fordelene

- **Statsforvalter** har allerede levert innsigelser mot næringsområdet på Omre som man kan slutte seg til i forhold til hva utbygging av området vil gjøre for natur og miljø av det området som er regulert til næring. NVV vil i tillegg benytte LNF område.
- **Tap i eiendomsverdi**:våre eiendommer vil bli sterkt berørt av å ha et slikt anlegg i umiddelbar nærhet. Det betyr tap i eiendomsverdi, vanskelig å få solgt eiendommen, fare for rystningsskader ved sprenging mm. Verdireduksjon betyr også mindre muligheter til å belåne eiendommen på gunstige lånevilkår.
- **Tap av utbyggingsmulighet:** Avhengig av hvor turbinene plasseres, så kan våre eiendommer ligge innenfor et område hvor lyden vil komme opp i over 45 Db. Da vil vi mest sannsynlig også miste muligheten for senere utbygging på eiendommene hvis

vi skulle ønske det. Det vil også vanskeliggjøre/umuliggjøre et eventuelt salg, når man ser dette argument i forlengelsen av det som nevnes under.

- **Lydforstyrrelser** : Vi frykter både lydforstyrrelser og lysforstyrrelser både i utbyggingsperioden og når anlegget er etablert. Undersøkelser fra lignende prosjekter på Lista og Tysvær viser at lyden bærer mye lengre enn de 800/880 metrene som er grensen. Vi flyttet til denne eiendommen nettopp på grunn av den flotte naturen rundt, og nærheten til sjøen og skjærgården. Å anlegge et slik anlegg i skjærgården her, er vi sterkt imot.
- **Lys:** Vi har fått opplyst at turbinene har rødt lys på toppen, og ikke på vingen, men det gir lysforstyrrelser for oss som vil se turbinene. Eventuelt vil det bli en form for blink når bladene sveiper forbi det røde lyset.
- **Skyggekast:** Vi bor i umiddelbar nærhet til turbinene og vil bli plaget med sol bak vindturbinblad som gir bevegende skygge hver gang bladet roterer.
- **Utsikt**: Anlegget vil være synlig på veldig lang avstand så og si i alle retninger, og definitivt fra våre 2 eiendommer. Både Nørholmkilen og Reddalskanalen er et padleparadis med sterke naturopplevelser for mange mennesker. Det uberørte i naturen både til lands og til vanns vil bli sterkt skadelidende.
- **Forurensning**: Vi frykter avrenning som følge av sprengning og øvrig forurensing knyttet til drift av turbinene, og i byggeprosessen, at dette vil nå ut i det vannsystemet som finnes i området. Engekilen og Nørholmkilen vil bli rammet direkte av dette.

  Vi har brygge og badestrand i Nørholmkilen, som vi bruker daglig. En forurensing dette anlegget medfører vil være helseskadelig for oss fastboende og hyttenaboer, men også for båtturister i Nørholmkilen, Strandfjorden og i Reddalskanalen. Dette er et yndet reisemål å overnatte på for dem som er på båttur langs kysten og i skjærgården, på båtturer mellom Grimstad og Lillesand. Vi har en bekk over vår eiendom som renner ut ved stranda vår i Nørholmkilen.
  Vi frykter også forurensing i luften ved svevestøv og hva turbinene gjør i forhold til RV420 og E18 når vindturbiner lager bevegelser i luften.
- **Naturmangfold**: Det viser til hva Statsforvalteren har påpekt i forhold til dette og bruk av Omre industriområde. I tillegg vil nevnes våre observasjoner av de 5 fiskeørnene som har tilhold i området, det er en økning av andre fuglearter så som hegre, skarv, ender, ærfugl, terne, svaner, måke, svaler, rovfugler som hauk ol og flaggermus. Anlegget vil ødelegge mye av viktig natur både for fugler, insekter og dyr.
  Vår eiendom grenser ned mot kilen, og vi observerer hver dag det yrende fuglelivet i området. Dette har tatt seg opp etter at vi flyttet hit. I tillegg er det fisk og ørret i kilen. Sistnevnte går oppover i bekkene innover i det aktuelle området.

  Flatsprengingen medfører irreversible naturinngrep og vil gjøre hele området utilgjengelig for tur og friluftsliv og jakt på rådyr, hjort og elg. Det vil medføre tapping av viktige myrer som er svært viktig i forhold til naturmangfold og ikke minst vil utbyggingen medføre store utslipp av Co2. Jeg plukker også ville orkideer i det aktuelle området. Jeg er oppvokst på Tjore og kjenner området svært godt. Jeg er svært redd for at dette nå skal gå tapt til bruk for friluftsliv, fiske, jakt og rekreasjon. Det vil bli farlig å bevege seg i området, og det vil være som om området er inngjerdet siden det er vfarlig å bevege seg rundt turbinene.
- **Kulturelle forhold.** Det aktuelle området brukes av Eide skole i tur-/ undervisningssammenheng. Dette gjelder både naturen og bekkene i området hvor det

er fisk. I tillegg befinner Knut Hamsuns hjem og Dikterstue seg i umiddelbar nærhet. Også Vestlandske hovedvei vil bli berørt.

- **Beredskap:** Vi som bor i nærheten frykter ulykker i området, og hvordan dette vil påvirke oss direkte og sette oss i fare. Vil «vår lille by» i form av brann- og helsevesen ha kapasitet og kunnskap til å takle eventuelle ulykker i anlegget?
- **Konflikter**: Allerede nå er det en del som kjenner på konflikter mellom dem som er «for og mot». Jo lengre denne prosessen pågår, jo lengre vedvarer konfliktene, og hvis prosjektet igangsettes vil de mellommenneskelige konfliktene vare livet ut. Dette kan også gi helseplager.
- **Turistnæringen:** Grimstad ønsker å fremstå som en helårs turistby med mye kultur og natur å by på. RV420 er velkjent sykkel- og treningsrute, og Nørholmkilen og Nørholmen et reisemål i seg selv.
- **Ansvar**: kommunen har et selvstendig ansvar i å utrede alle relevante negative konsekvenser av et slikt prosjekt. Dette følger av «føre-var-prinsippet» i Norsk rett. Dette må i det minste innebære at Grimstad kommune gjennomgår en eventuell Konsekvensutredning med faglig kompetent personell som ikke har noen binding til Norsk Vind AS. Hvis Grimstad Kommune kun legger konsekvensutredningen fra NVV til grunn uten noen selvstendig vurdering, er det min personlige oppfatning som advokat at kommunen kan bli holdt erstatningsrettslig ansvarlig for følgene som kunne vært unngått.
- **Lillesand kommune**: Det vil bemerkes at Lillesand er tydelige på at de er imot planene, og saken er behandlet i kommunestyret.. Hva kan dette innebære for foreholdet mellom Grimstad – Lillesand hvis Grimstad setter i gang et slikt prosjekt som også påvirker Lillesand direkte? Vi vil støtte deres forslag til utredningstemaer.

Innsendt: 23.09.2025 20:23

Ref.nr: OTUHPC

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JOHAN JANSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Jeg, Johan Jansen, bosatt på Homborsundveien 5 på Omre sammen med min familie, som inkluderer to voksne og en nyfødt, viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 2025. Innspillet er herved innsendt innen fristen.

Vi er nyetablerte i området og har investert alle våre midler i denne eiendommen med et langsiktig mål om å skape et trygt og godt hjem for familien vår. Av den grunn er jeg sterkt imot planforslaget.

Hvorfor prosjektet bør stoppes nå uten konsekvensutredning (KU):
Prosjektet bør stanses i denne fasen da det er åpenbart at konsekvensene vil være uakseptable for både innbyggere og nærmiljøet.

Min motstand er basert på følgende punkter:
* Tap av eiendomsverdi og salgbarhet: Plasseringen av vindturbiner så nær boligområder vil føre til et betydelig verditap for min eiendom. Usikkerheten rundt fremtidig salgbarhet er svært stor og vil påvirke våre investeringer i det som skulle være vårt faste, langsiktige hjem.
* Alvorlig støybelastning: Jeg frykter alvorlige støyplager, spesielt fra lavfrekvent turbinstøy. Vi valgte bevisst å bosette oss på Omre for å unngå støyforurensning, og denne planen vil skape et mye verre støymiljø enn det vi tidligere har erfart. Støyen vil også utgjøre en konstant plage for et lite barn.

* Mangel på forutsigbarhet fra kommunen: Beslutningen om å vurdere vindkraft på Omre er i strid med tidligere kommunale signaler og vedtak. Hadde vi visst at vindkraftutbygging var en mulighet, ville vi aldri ha kjøpt tomt og bygget bolig her. Denne mangelen på forutsigbarhet er uakseptabel.

Jeg ber på det sterkeste om at planforslaget stoppes umiddelbart og at det ikke igangsettes en konsekvensutredning, da det allerede nå er åpenbart at de negative konsekvensene langt overstiger de samfunnsnyttige fordeler. Prosjektet vil medføre uakseptable konsekvenser for lokalmiljøet og innbyggerne.

Med vennlig hilsen,
Johan Jansen

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 23.09.2025 21:05

Ref.nr: XBGYLW

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn BENTE SYVERTSEN LARSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Bente Syvertsen Larsen Johan Markussensvei 39. Det finnes andre alternativer til energi enn dette Norsk Vind vil utsette befolkningen i Homborsund og områdene rundt. Dette gjelder mange mennesker. Her er det mye å ta ta.,Verditapet som er enormt for menneskene som ikke klarer å bo i støyområdene.Hvem tar verditapet vårt? Her blir det støy,lysblink,støv ,plastbiter, iskasting. Naturen som vi ikke kan reversere forsvinner.Dyrelivet forsvinner.Myrene forsvinner. Det er vel ikke riktig at alt dette skal vike for at Norsk Vind skal tjene store summer for så og selge til utlandet etter en stund? For det er vel kansje dette som er reelt? Jeg sier NEI til vindmøller på Omre. Ta vare på menneskene og naturen. Håper NVE ser mennesket og naturen. Bente S.Larsen
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Fra: "Linda Birkedal" <linda.birkedal@outlook.com>
Sendt: tirsdag 23. september 2025 16.38.31
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Omre vindkraft-Landvik

Hei

Hvilke konsekvenser blir det for oss som bor på SANDKLEIVA 9 4886 GRIMSTAD.

Har prøvd å søke på nett og det er vanskelig. Vi har ikke fått noe varsel, men ser ut som vi er innenfor 2 km grensen for varsling.

Hvordan blir vi berørt?

Hilsen
Linda og Espen Birkedal
Sandkleiva 9
4886 Grimstad

Innsendt: 23.09.2025 22:06

Ref.nr: WWRQAO

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn OLE-TOM GUNDERSEN LARSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse 1vindmøllene vil redusere mangfoldet i et såbart område område myrer bekker og vann jeg har vært mange hundre timer i område og sett sjeldene fugl her som .konge ørn, hav ørn,fiske ørn,fossekall og natteravn ect. alle ørret bekker vil bli berørt. all rekreasjon i utmark blir påvirket som jakt og sanking støy av turbiner og forsøpling verditap av eiendomer hvem vil kompensere for det. og er det noen som vil kjøpe tomter i område med all den støyen?? dette ville være et stort tap for alle mellom lillesand og grimstad om detta skulle skje.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 23.09.2025 23:13

Ref.nr: DVSZRD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KIRSTEN MARGARET KJÆRSTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vi har hytte ca. 3 km fra det planlagte området. Hytta er svært mye brukt fordi det i motsetning til vår leilighet i Grimstad ikke er trafikkstøy. Et vindkraftverk vil med stor sannsynlighet medføre støy og blinkende lys, samt verdiforringelse. Viktigst er likevel nedbygging av natur, utslipp fra de mange myrer i området, avskalling av turbinvinger med bisfenol A, som vil følge vassdragene i området ned til Engenekilen. Dette er et område som har hatt mye sjøørret som vandrer opp bl.a. Amtedalsbekken. Engenekilen er i ferd med å ta seg opp igjen etter mye forurensing og lurv.. Dette hormonhemmende stoffet vil komme inn i kretsløpet og havne hos oss mennesker. Omre området har et rikt dyre og fugleliv , også med rødlistede arter. Dette vil bli sterkt berørt. Området har også en av flere turløyper. Vi vet at turbiner av og til havarerer med den følge at giroljen renner ut og forurenser grunnen og vannveiene. Gassen SF er en kraftig drivhusgass som brukes i koblinger for å hindre brann. Den vil i slike tilfeller frigis. Til slutt: det kjente Homborsund fyr vil få konkurranse av blinkende turbiner på en av Agders mest attraktive og turistvennlige kyststripe. Av dette vil jeg be om at det ikke gis konsesjon for for vindturbiner på Omre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "eli gundersen" <eli.gundersen@hotmail.no>
Sendt: tirsdag 23. september 2025 23.27.06
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851 Omre Vindkraftverk - Eli Løvaas Gundersen

Saksnummer: 202509851-
16

Viser til varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan-og reguleringsprogram for Omre
vindkraftverk.

Undertegnede bor på Hesthagen gård 92/1 Inntjoreveien 35, 4886 Grimstad som har utkjørsel direkte til E18 ved Trolldalen rett overfor planlagt vindkraftverk.Vi er 3 generasjoner på gården.Turbinene som er planlagt er enorme og "rød sone"må derfor utvides til mer enn 880m basert på erfaringer fra andre vindparker med mindre turbiner. Vi vil bli ekstremt eksponert for lyd,lys,larm,skyggekast og iskast.Vi ser ikke for oss en framtid på gården om denne vindparken skulle bli en realitet.- Iskast fra disse turbinene vil være til enorm fare for oss som oppholder oss på gården samt for di som ferdes på E18.Vinterværet her svinger stadig mellom pluss og minusgrader og vi opplever at alt ute er glasert av is før det regner bort og fryser på ny..... Et vindkraftverk på Omre vil både legge føringer for og beslag på store områder på begge sider av E18 for lang tid fremover. Både næringstomter,gårder og boliger vil være vanskeligere å selge og tap i eiendomsverdi for oss som besitter disse eiendommene er ikke nevnt i utredningen. Avskalling av mikroplast fra turbinene ødelegger miljøet og forurenser grunnen og strider mot alt av økologisk dyrkning på gården....Vindkraft på Omre bør stoppes allerede nå..... Mvh Beboerne på Hesthagen gård på Inntjore

Innsendt: 24.09.2025 08:36

Ref.nr: JORZAB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn HANNE STORM
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 24.09.2025 09:14

Ref.nr: IZRZOD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JESSICA RICHTER
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 24.09.2025 09:59

Ref.nr: UYPKTR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SVEIN HENRIK STEINSLAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

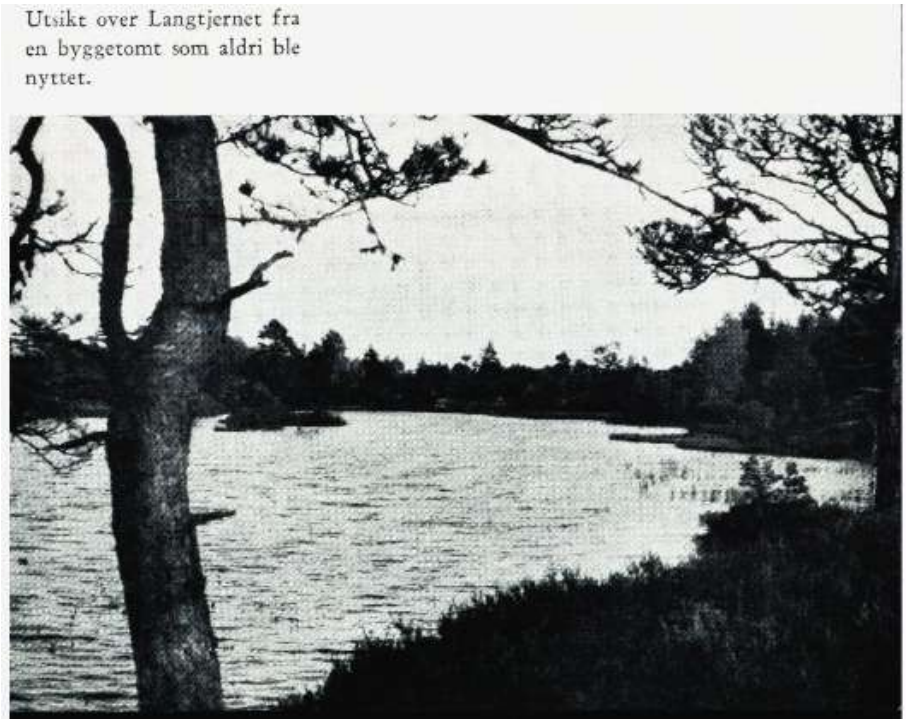
Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg, Svein H. Steinsland, Strandfjorden, Hegdekjær 3, 4887 Grimstad eier hytta ca. 1,5 km fra grensen til vindkraftområdet. Vi er to familier som bruker hytta både vår sommer og høst. Vi støtter fullt ut høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre. STOPP NÅ! Lillesand 25/9-25 Svein H. Steinsland Hytteeier på vegne av to familier.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Hva ville Knut Hamsun sagt.... om vindmøller på Omre?

Grimstad er dikternes by, Henrik Ibsens og Knut Hamsuns by. Her finnes det fremdeles mange spor etter begge to – og Grimstad har satt tydelige spor i diktningen deres. Historien har tildelt Grimstad en særlig rolle og et betydelig ansvar for å ivareta og formidle kulturarven etter de to verdensberømte dikterne. I dette ansvaret ligger naturlig at dikternes historiske tilknytning til Grimstad må være en forpliktende del av kommunens plan- og utviklingsarbeid.

Knut Hamsun kjøpte gården Nørholm midtsommers 1918 og flyttet hit med familien i november samme år. Hamsun gikk straks i gang med grøfting, vegbygging og planting for å utvide jordbruksarealet til Nørholm. Oppe i skogen bygde han to utløer til slåtten på myrene. Da veiene ble anlagt oppover til myrene var det stykkevis ganske vidløftig muring og steinsetting av veikanten. Knut Hamsun hadde vært veiarbeider i sin ungdom og deltok selv i veibyggingen.

I 1961 ga Arild Hamsun ut boka «Om Knut Hamsun og Nørholm». I boka forteller Marie Hamsun bl.a:
«Oppe i Nørholmskogene ligger et tjern som heter Langtjernet. Vi gikk ofte dit når vi skulle se til myrene eller til plantingen som han hadde der i skogen. Det var mest kveldsvandringer etter endt dag ved skrivebordet.
Ved Langtjernet ser det ut som i min barndoms trakter i innerste innlandet. En skulle ikke tro at det bare er noen få meter over havet og at havet bare er en par kilometer borte.
Knut sa en dag: Hvis du vil kan vi bygge et ørlite hus her.
Et innfall som han glemmer, tenkte jeg. Men det ble fast bestemt med det huset. Når vi engang ble gamle og nestemann gammel nok til å overta, ville vi jo gi fra oss Nørholm, og da ville vi bo her oppe.
Tomten var særlig vakker, på en liten haug. Og tjernet lå like ved, brunt og lunkent under et teppe av vannliljer hele sommeren.
Hvordan vinteren ville arte seg her oppe for gamle folk, tenkte vi vel mindre på. Så gamle var vi jo ikke. Knut skrittet opp tomten: en stue, et kammers, et kjøkken».

Utsikt over Langtjernet fra en byggetomt som aldri ble nyttet.

Bildet over er hentet fra boka «Om Knut Hamsun og Nørholm» og viser utsikten fra tomta som Marie Hamsun beskriver.

Rusler du i dag gjennom Nørholmskogen og opp til Langtjern, er det ikke vanskelig å finne igjen stedet. Og det er fremdeles like vakkert her oppe som da Marie og Knut Hamsun ruslet sine kveldsturer. Med glissen furuskog ispedd gran og bjørk. Det dufter av pors fra myrene og på vannet lyser både gule og hvite vannliljer.

Bildene over viser utsikt fra «byggetomta» i dag. Bildet til høyre med utsikt østover (som bilder fra boka til Arild Hamsun). Bildet til venstre viser utsikten vestover langs Langtjern.

-

Nå vil Norsk Vind AS bygge vindmøller i området. Det meste av Langtjern ligger innenfor planområdet. Store vindmøller, med høyde opp til 220 meter, vil forandre og dominere landskapsbildet fullstendig.

Knut Hamsun var både dikter og bonde og skal man fortelle historier om både bonden og dikteren, er få steder bedre egnet enn på en rusletur gjennom Nørholmskogen. Her er fremdeles de gamle gårdsveiene med tørrmurte veikanter og forseggjorte broer og stikkrenner. Her er vakker natur med høstgule myrer, bekker og tjern og bekkedaler som om våren er kledt i et magisk dekke av hvitveis og vårkål.

Men skulle vindmøllene bli en realitet, vil området miste sin autentisitet og Grimstad vil i stor grad frata seg selv muligheten til å ivareta og formidle kulturarven etter den

store dikterhøvdingen på Nørholm.

I 1928 skrev Knut Hamsun et essay hvor han reflekterer over framveksten av storbyer og industrialisering, på bekostning av jordbruk og gårdsdrift. Han avslutter essayet slik:
«Fremskritt – hva er det? At vi kan kjøre fortere på veiene? Nei, nei, gjør menneskene regnskapet opp efter den posteringsmåte vil de komme i underbalanse. – Fremskritt det er legemets nødvendige hvile og sjelens nødvendige ro. Fremskritt det er menneskets trivsel».

-

Så jeg tenker nok at Knut Hamsun ganske sikkert ville gi en tydelig melding til kommunestyret om å si enstemmig nei til de planlagte vindmøllene. Motorvei og industriområde må være nok. Nå må resten av det vakre landskapet forbeholdes legemets nødvendige hvile og sjelens nødvendige ro.

Bjørn Kristian Pedersen
Homborsund
b-kpeder@outlook.com

Fra: "Bjørn Kristian Pedersen" <b-kpeder@outlook.com>
Sendt: tirsdag 23. september 2025 12.31.59
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>; "Postmottak Grimstad" <postmottak@grimstad.kommune.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851 Omre vindkraft
Vedlegg: Hva ville Knut Hamsun sagt.docx

Vedlagt følger uttalelse til varsel om oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk.

Jeg kan ikke se at forslaget til plan- og utredningsprogram sier noe om Grimstad kommunes rolle og ansvar for å formidle kulturarven etter Knut Hamsun som er nær knyttet til det aktuelle området.

Vennlig hilsen
Bjørn Kristian Pedersen
Homborsund

Innsendt: 24.09.2025 21:39

Ref.nr: KXPXSQ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELIN HOLTE SANDBAKK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vindkraftverk vil vi virkelig ikke ha i Grimstad kommune, det vil fullstendig rasere naturen der det er tenkt og gjøre uopprettelig skade for all framtid. Jeg har brukt uker på å lese meg opp på hvordan vindmøller påvirker naturen, dyr fugler og mennesker for all framtid og generasjonene som kommer…og det er skremmende hvordan politikere i det hele tatt kan tenke i de baner med all informasjon som er tilgjengelig. De fleste kommuner som har sagt ja til vindmøller og sett ødeleggelsene det medfører, angrer i ettertid på valget de tok på vegne av natur, mennesker, dyr og fugler. Vi har nok vannkraft i Norge til hele befolkningen- og har også muligheten til å bygge atomkraftverk som kan avhjelpe en eventuell energikrise (og som faktisk er sikre) Så valget om vindmøller er er en idiotisk og kortsiktig tankegang som bunner i tanken om lettjente penger for utbyggere(subsidier) og en rask og latterlig lav inntekt for kommunen (og grunneiere som ser en mulighet for å berike seg på kort sikt) Jeg og veldig mange med meg som bor innenfor støysonen vil jo aldri finne oss i tap av livskvalitet og helseplager og verditap på eiendommene våre - så søksmål dersom vindmøller blir en realitet er nok et faktum.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 24.09.2025 21:40

Ref.nr: JWGDJU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn AUD IRENE BRYGGESÅ
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg har hytte i Veddeskogen 25, og blir berørt av Vindturbiner på Omre. Hytta ligger i ett eldre hyttefelt med store tomter og masse fellesareal med strandlinje. Stedet er meget fredfult og stille med ett yrende fugle og dyreliv. I de senere år ser vi ofte rovfugl og ørn. Jeg har til og med hatt flere ørn på mitt hyttetak. Dyrelivet i Eide og Homborsund er rikt.Elg, rådyr, hjort og rev er å se. Samt mye rovfugler. Jeg har bodd i Eide/ Homborsund i ca. 38 år. Nå er det andre gangen jeg blir rammet av kommunen sine planer. Grimstad kommune er en flott kommune for turister. Blir det bygd ut turbiner så kan ikke lengre kommunen kalle seg en helårsdestinasjon. Det blir ikke lengre en idylisk ferieby. Vindturbinene kan ses på lang avstad. Er det flatt så kan en se turbinene opp mot 5 mil. Ta dere en kjøre tur mot Rogaland så ser dere. Bare at disse turbinene er mye lavere. Eide og Homborsund er nydelige utkant bygder. Vi bor der for at vi elsker stillheten og nærheten til sjøen. Alt dette fine, blir borte om kommunen velger å si ja til vinturbiner. Grunnen til at jeg kjøpte hytte i Homborsund var på grunn av stillheten, naturen og sjøen. Alt dette blir ødelagt ikke bare for meg, men alle som har eiendommer her. Jeg har mistet nattesøvnen og er rett og slett kjempelei meg. Vet at jeg, med mange blir fattig. Hytta som jeg er så stolt av blir ikke verd mye. Naturødeleggelsene blir enorme. Bygder blir ødelagte. Uvennskap oppstår og enkelte blir rike på å avgi grunnen de eier, andre står ribbet tilbake. Bygda vil aldri bli den samme igjen. Det er mye som allerede er ødelagt. Jeg pendler og bor i Homborsund, men velger å endre bostedsadresse i folkeregisteret fra 1 oktober. Mange andre med meg. Jeg ber for hele bygda vår at

dette ikke kommer til å skje.
Omre er ett uberørt område som Eide skole har brukt som læringsarena i en årrekke. Vi har Beverdammen og gyting i bekkene. Mange kulturminner og historiske plasser. Med vindturbiner blir bekkene forurensa. Dette vannet renner ut i sjøen hvor vi fisker og bader. Alle som bor i nærheten vil bli plaga av lys og lyd. Da Omre ligger midt mellom to vakre sørlandsbyer, rekker konsekvensene langt. Begge byene både Lillesand og Grimstad vil berøres i stor grad. Dette må stanses. Planene forteller er at alle lysa skal vendes mot Homborsund. Det er som vi alltid har vist. Eide og Homborsund er ikke verd noe for Grimstad kommune. De som kjenner historien vet at Både Eide og Homborsund var rike kommuner. Mange tør å påsta at det er den vakreste kystbygden vi har på sørlandet. Det mener hvertfall jeg, og synes det er urimelig at vi skal ofre natur, helse og mennesker for at kommunen skal småpenger en liten stund.

Med Vennlig Hilsen
Aud Irene Bryggeså

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 24.09.2025 22:15

Ref.nr: YWUOOE

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ASBJØRN JOHAN PEDERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei. Jeg lurer bare hva kraften fra et eventuelt vindkraftverk skal brukes til. Er det beregnet på industri eller eksport? Om det er beregnet til industri, hva skal da supplere de dagene disse monstermøllene står? Vi som bor i dette landet vet at det er vindstille ca 2/3 av året. Gir dette stabil kraft? For at det skal være en realitet, så må det bygges ut kjerne/vannkraft tilsvarende den kraften som eventuelle møller produserer. Om så ikke blir tilfelle, skal da kraften tas fra eksisterende nett med den følge at vi, du og jeg, får ei skyhøy strømregning? Jeg bare spør. Et annet poeng er, hvordan skal den produserte kraften fraktes ut til forbrukerne? Skal det legges i kabler og ødelegge enda mer natur eller skal det bygges master? Hvor høy spenning skal produseres? Da jeg var høyspentmontør, beregnet vi avstanden mellom fasene og jordledning til 1/2 cm pr. kilovatt pluss 10 cm når det var ute. Jeg vet at det nå er kommet nye forskrifter, men for 22kV er det fremdeles 21cm, men da klarer ikke nettet å overføre nook kraft. Vi har i strømsamenheng også noe som heter motstand. Jo lavere spenning jo tykkere ledere! Skal vi ende opp med monstermaster i tillegg til disse monstrene av noen master? Kraften må jo sendes vekk! Jeg kan ikke forstå at det går ann å tenke på utbygging av vindkraft verken på land eller til sjøss, totalt ødeleggende på begge steder. Hvorfor er det gjort lydmålinger på Lista og Tysvær i etterkant av utbygginga? Det må jo ha en helsemessig grunn! Hvorfor har Sirdal kommune gått til sak mot utbyggerne av vindmølleparken som er mindre enn den som er skissert på Omre? Hva med rapporten so NIVA kom med i forbindelse med Engekilen, skal den bare legges i bunnen av ei skuff? Jeg bare undres. Hva utbygginga vil si for natur, fugleliv, innsekter og spredning av mikroplast er det sikkert mange som har nevnt, så det lar jeg være. Jeg vi på det sterkeste oppfordre de som har noe å si i dette og senere tilfeller om å stemme mot vindmøller på land

og til vanns. Det er jo lov å håpe at fornuften og forstanden går sammen og stopper galskapen!

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 24.09.2025 23:00

Ref.nr: PNAMHB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Kontaktinformasjon for virksomhet	
Organisasjonsnummer 915940714	Foretaksnavn ØYGARDENS INSTITUTT
Foretakets telefonnummer	Foretakets e-postadresse instituttet2@gmail.com
Kontaktperson	
Navn STINE MARIE KOCIAN	
Telefon 91692955	E-post instituttet2@gmail.com
Er kontaktperson tilknyttet et **annet** foretak, legg inn organisasjonsnummer.	
Organisasjonsnummer 915940714	Foretaksnavn ØYGARDENS INSTITUTT

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)[1]Høringsinnspill – Vindkraft på Omre Øygardens Institutt driver dagaktivitetstilbud for personer med demens. Vi benytter jevnlig Homborsund-området som rekreasjonsarena, da naturopplevelser, stillhet og ro har stor betydning for våre brukeres livskvalitet. Vi er bekymret for at etablering av vindkraftanlegg på Omre vil endre områdets karakter, både visuelt og lydmessig, og dermed redusere verdien som rekreasjonsområde. For våre brukere er det nettopp den rolige og naturlige atmosfæren som gjør Homborsund til et viktig sted å besøke. Vi ber derfor om at hensynet til sårbare grupper som trenger tilgang til stillhet og naturnære omgivelser, tas med i vurderingen før en beslutning fattes. Med vennlig hilsen Øygardens Institutt
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Høringsinnspill fra Kilen 9 og Kilen 11, Lillesand

Saksnummer: 202509851-16
Dato: 24.09.2025

1. Innledning

Vi, Nils Øvland (Kilen 11) og Johannes Øvland (Kilen 9), er grunneiere i Lillesand kommune. Våre boliger ligger ca. 3 km fra det planlagte vindkraftanlegget på Omre, og vi er blant de nærmeste naboene til prosjektområdet. I våre husstander bor flere personer, inkludert små barn – Johannes har en sønn på ett år. Vi viser til kunngjøring av høring med frist 28. september 2025, og sender med dette vårt innspill innen fristen. Vårt standpunkt er tydelig: **Prosjektet må stoppes før det går til konsekvensutredning (KU).**

2. Hvorfor prosjektet bør stoppes nå

Det er allerede omfattende kunnskap som viser at ulempene ved et slikt prosjekt er langt større enn fordelene. KU vil ikke tilføre ny innsikt av betydning, men føre til unødvendig ressursbruk og belastning på lokalsamfunnet.

2.1 Grense for risiko

Det er uklart hvor kommunen setter grensen for akseptabel risiko. Med dagens kunnskap om helse, natur og økonomiske konsekvenser bør prosjektet avsluttes tidligst mulig.

2.2 Statsforvalterens innsigelser

Statsforvalteren har allerede levert innsigelser mot næringsområdet på Omre. Disse innsigelsene er høyst relevante også for vindkraftplanene, og vi slutter oss til dem.

2.3 Tap av eiendomsverdi og rettigheter

Vindkraftutbygging reduserer dokumentert eiendomsverdi med 5–15 % innen 4 km. For oss som bor bare 3 km unna, betyr dette ikke bare tap av markedsverdi, men også redusert mulighet til å belåne eiendommene. Dersom eiendommene havner innenfor støysone >45 dB, vil vi også miste muligheten til fremtidig utbygging – et alvorlig inngrep i vår eiendomsrett.

3. Helsekonsekvenser

Forskning viser at vindturbiner kan gi helsemessige plager selv ved lave støynivåer. Folkehelseinstituttet peker på at søvnforstyrrelser og helseplager kan oppstå ved nivåer under Lden 40 dB. Studier fra Lista og Tysvær viser at lyd bærer mye lenger enn 800–880 meter, og at søvnplager forekommer på flere kilometers avstand.

3.1 Barn som sårbar gruppe

Vi har små barn, inkludert en sønn på ett år. Barn er spesielt sårbare for støy, søvnforstyrrelser og redusert bomiljø. WHO fremhever at barn har større behov for uavbrutt søvn, og langvarig eksponering for miljøstøy kan gi varige helsemessige konsekvenser.

3.2 Lys og skyggekast

Vindmøller har røde varslingslys som kan gi blinkende effekter når rotorbladene passerer. Skyggekast fra turbiner er en kjent plage og kan skape ubehag, stress og redusert trivsel.

4. Anleggsperiode og driftskonsekvenser

Byggefasen vil innebære sprengninger, tungtrafikk på FV420 og E18 samt nattarbeid, med støy, vibrasjoner og trafikale problemer. Risiko for rystningsskader på eiendommer er reell. Tilkomst til nærområder kan hindres, og sykkel- og gangstier kan bli utilgjengelige.

5. Landskap, friluftsliv og turisme

Vindturbinene vil være synlige i alle retninger, også fra sjøen. Kystlandskapet er en bærebjelke for reiseliv og bosettingsattraktivitet i regionen. NINA-rapporter dokumenterer at turister reagerer negativt på vindkraft i kyst- og friluftsområder. For Grimstad og Lillesand, som profilerer seg som turistkommuner, vil dette være et direkte angrep på merkevaren.

6. Natur og miljø

Vindkraft gir alvorlige naturinngrep. Turbinene truer fugle- og dyreliv, og ødelegger viktige naturtyper. Sprengning, drenering av myr og avskoging gir uopprettelige naturtap og CO■-utslipp som undergraver klimaeffekten. Avrenning kan skade Engekilen og Nørholmskilen, og det er risiko for påvirkning av brønner og drikkevann.

7. Kulturelle og samfunnsmessige forhold

Området brukes i skolesammenheng og har nærhet til viktige kulturminner, inkludert Knut Hamsuns hjem på Nørholmen og Vestlandske hovedvei. Prosjektet kan også skape konflikter i lokalsamfunnet og varige negative mellommenneskelige forhold, med direkte konsekvenser for trivsel og folkehelse.

8. Beredskap og sikkerhet

Brann i turbiner er ikke et hypotetisk scenario, men et spørsmål om når. Det er uklart om lokalt brann- og helsevesen har kapasitet til å håndtere slike ulykker. Kostnader til beredskap er ikke synliggjort i prosjektets regnskap.

9. Klima og CO■-regnskap

Norsk Vind AS sammenlikner prosjektet med kullkraft, men i Norge vil ikke vindkraft erstatte kull. Vi har allerede vannkraft. Når myr og skog ødelegges, kan prosjektet i praksis gi negativt klimaavtrykk.

10. Oppsummering

Vi ber om at prosjektet stoppes nå. KU er unødvendig, da vi allerede har tilstrekkelig kunnskap om de negative konsekvensene: helseplager og søvnforstyrrelser, barns sårbarhet, tap av eiendomsverdi, naturinngrep, ødelagt kystlandskap og svekket turisme, mangelfull beredskap og sosial konflikt. Konklusjonen er tydelig: **Prosjektet på Omre vindkraftverk må ikke realiseres.**

Med vennlig hilsen,
Nils Øvland, eier av Kilen 11
Johannes Øvland, eier av Kilen 9

Fra: "johannesovland@gmail.com" <johannesovland@gmail.com>
Sendt: onsdag 24. september 2025 23.08.50
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "nilsovland@gmail.com" <nilsovland@gmail.com>
Emne: Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk - Nils og Johannes Øvland
Vedlegg: Høringsinnspill_Kilen9_11_Lillesand_utfylt.pdf

Hei,

Vedlagt følger vårt høringsinnspill til planene om Omre vindkraftverk. Vi ber om at dette tas med i den videre behandlingen av saken.

Med vennlig hilsen

Johannes Øvland (Kilen 9, Lillesand)

Nils Øvland (Kilen 11, Lillesand)

Med vennlig hilsen:

Johannes Øvland

Daglig leder.
Øvland Eiendom A/S

Org nr. 976 182 820 MVA
Svennevig bro 4790 Lillesand.

Tlf +47 90073917
Johannesovland@gmail.com

Faktura-epost:
ovland@faktura.poweroffice.net

Innsendt: 25.09.2025 13:42

Ref.nr: DCAIAL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Kontaktinformasjon for virksomhet	
Organisasjonsnummer 931241028	Foretaksnavn NATURVERNFORBUNDET I LILLESAND
Foretakets telefonnummer	Foretakets e-postadresse lillesand@naturvernforbundet.no
Kontaktperson	
Navn PER OLAV BENDIXEN	
Telefon 97147783	E-post perbendixen@hotmail.com
Er kontaktperson tilknyttet et **annet** foretak, legg inn organisasjonsnummer.	
Organisasjonsnummer	Foretaksnavn

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Naturvernforbundet i Lillesand sender i vedlagte brev datert 25.september 2025 inn vår høringsuttalelse. I tillegg vedlegges rapport fra elfiske, datert 4.september 2025.
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill_Omre (1).pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon Rapport fra el-fiske_Omre_Grimstad_2025.pdf
Vedlegg bilder

Naturvernforbundet
Lillesand

NVE

Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Naturvernforbundet mener foreliggende forslag til områderegulering og planprogram inneholder både feil og mangler.

Vi kan heller ikke se at disse forslagene innfrir kravene i konsekvensforskriftens §20, når det gjelder å beskrive den nåværende miljøtilstanden.

Planområdet består av intakt natur med betydelige naturverdier.

Naturen på Omre er både en del av kystlandskapet, med fjordarmer, grunne viker, bekker, insektsrike myrer og større skogsområder. Det er nettopp i slike områder i Norge vi finner det største biologiske mangfoldet.

I området er det så godt som ingen tilrettelagte stier eller veier. Naturen er i hovedsak intakt, noe som gjenspeiler seg i det artsrike dyrelivet, fuglelivet og ikke minst alle gytebekkene. I tillegg til et variert artsmangfold, finner vi arter som er svært sårbare for vindturbiner, som f eks havørn. Denne arten har tilhold i området og nærliggende lokaliteter.

Det synes nokså klart at naturområdet ikke ble tilstrekkelig kartlagt og heller ikke særlig verdi- eller verdsatt, før det ble besluttet å starte prosessen med å åpne for regulering til vindkraftindustri.

Det ligger også store verdier i selve landskapet og de opplevelsene det gir fastboende og tilreisende. På verdensbasis ser vi stadig hvordan det å ta vare på landskapet og dets naturverdier gir større

verdiskapning gjennom opplevelsesbransjen. Omre ligger godt synlig i kystlandskapet, midt mellom Lillesand og Grimstad og representerer store regionale og nasjonale verdier. Denne delen av kysten er blant de mest attraktive områdene for utøvelse av friluftsliv i landet.

Vi har valgt å uttale oss om tema som i første rekke handler om naturperspektivet, både innenfor planområdet, men også i en noe større sammenheng. Samtidig handler det i stor grad om folk og folkehelse i Grimstad og Lillesand. De negative konsekvensene bryr seg lite om kommunegrensene. Vi stiller derfor et kritisk spørsmål ved hensiktsmessigheten ved at en av kommunene har valgt å starte en slik konsesjonsprosess alene, uten å rådføre seg eller lytte til halvparten av lokalbefolkningen som er direkte berørt.

Konflikt med nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser.

Ref. rundskriv T-2/16 pkt. 3.6 om *Intakte sammenhenger mellom eller i tilknytning til større naturområder som har en viktig funksjon som forflytnings- og spredningskorridor for arter.*

En utbygging vil medføre store negative konsekvenser for naturmangfold, herunder et større, sammenhengende naturområde med en funksjonell viltpassasje. Betydningen av viltpassasjen ved Trolldalen må komme tydelig frem i planforslaget. Denne viktige viltpassasjen vil miste sin funksjon ved utbygging.

- Vi ber Statsforvalteren fremme innsigelse med hensyn på dette punktet.

Økt stress på dyrelivet.

Planforslaget har heller ikke tatt i betraktning økt stress på dyrelivet i eller i nærheten av vindturbinene. På NVE sine nettsider vises det til rapporter om økte forekomster av stresshormonet kortisol i pattedyr, målt flere år etter at vindturbinene ble satt i drift.

Vannforekomster av stor verdi.

Området på Omre har nedbørsfelt til flere vannforekomster av stor verdi. I lys av dette anser vi det som en vesentlig mangel at det ikke er gjort en konkret vurdering som sikrer miljømålene i vannforskriften.

Vi mener Norsk Vind har skapt et feilaktig inntrykk av at vindturbinene skal plasseres i et i industriområde som allerede er etablert og/eller nedbygd. Vi registrerer at dette er et hovedargument fra Norsk Vind, som ofte omtaler deler eller hele området som "grått". Dette mener vi er helt feil. Så langt vi kan se er det kun Omre pukkverk (Reddal Sand AS) som befinner seg i et godkjent regulert industriområde.

Området er allerede utsatt for risiko for forurensning.

En utvidelse av Omre industriområde er riktignok foreslått, men er ikke godkjent pga mangelfull grunnleggende infrastruktur og innsigelser fra Statsforvalteren, særlig knyttet til miljøkonsekvenser for Engekilen. (Penndalsbekken/Amtedalsbekken har sitt utløp i Engekilen)

Statsforvalteren i Agder har senest i september 2025 bedt om en tilbakemelding fra Reddal Sand AS om dokumentasjon på at prosessvann og støv holder seg innenfor tillatte grenseverdier for forurensning av Penndalsbekken, i henhold til driftskonsesjonen fra direktoratet for mineralforvaltning.

Penndalsbekken er en av flere viktige gytebekker og oppvekstområde for sjøørret og ål i planområdet.

- Vi forventer at Statsforvalteren i Agder opprettholder og forsterker innsigelsen mot planlagt utvidelse av Omre Industriområde.

Risiko for ytterligere forurensning – sulfid avrenning.

Det er risiko for at en slik omfattende utbygging vil kunne utløse sulfid avrenning fra bergarter med syredannende gneis. Erfaringer fra flatsprenging av næringsområder i Lillesand tilsier at utbygging på

Omre i denne størrelsesorden vil kunne medføre stor risiko for omfattende, langvarige og alvorlige miljøskader for vannforekomster nedstrøms. Det er heller ikke dokumentert at metoder og tiltak vil sikre at miljømålene for vannmiljøet blir nådd ved den planlagte utbyggingen.

Vi henviser til at Statsforvalteren i Agder har reist innsigelse og nedlagt forbud mot videre sprenging i denne bergarten i Lillesand kommune.

- Vi forventer at Statsforvalteren fremmer en tilsvarende innsigelse i foreliggende planforslag på Omre.

Nåværende miljøtilstand - anadrome fisk og ål.

Vi har registrert at tidligere kartlegging av fiskebestander i dette området nå fremstår som svært mangelfulle og lite oppdatert.

Sjøørret Sørlandet og Naturvernforbundet har derfor samarbeidet om å fremskaffe en bedre oversikt og oppdaterte data, ved å gjennomføre el-fiske i Nørholmsbekken, i Hasseldalsbekken og i Penndalsbekken.

Vedlagte rapport dokumenterer livskraftige fiskebestander i alle bekkene.

Det er to nedbørsfelt på Omre, med en rekke myrer og mindre bekker som munner ut i grunne fjordarmer. Det biologiske mangfoldet i og rundt bekkene er avhengig av jevnt tilsig av vann fra intakte myrer, særlig i tørkeperioder. Vi er spesielt bekymret for de negative konsekvensene en nedbygging av myrene i planområdet vil føre til for det biologiske mangfoldet i bekkene og fjorden, dvs Engekilen og Nørholmskilen.

Nasjonalt forbud mot nedbygging av myr.

Regjeringen foreslo i 2025 et generelt forbud mot nedbygging av all myr i Norge, som et tiltak for klima og naturmangfold. Formålet er å

bevare myras viktige karbonlagringsfunksjon og hindre utslipp av klimagasser.

Statlige planretningslinjer er ikke fulgt opp.

Vi kan ikke se at planforslaget tar hensyn til statlige planretningslinjer om å unngå nedbygging av myr. Statsforvalteren har i sine forventningsbrev til kommunene både i 2024 og 2025 understreket at nedbygging av myr skal unngås så langt som mulig. Dette er statlige planretningslinjer som markerer nasjonal politikk på områder som det er spesielt viktig at blir fulgt opp i planleggingen.

Omre inneholder langt høyere andel myr og våtmark enn omliggende arealer, noe som må tillegges større vekt.

- Vi ber Statsforvalteren i Agder vurdere innsigelse mot den planlagte nedbyggingen av myrene på Omre.

Nullalternativet etter forskrift om konsekvensutredninger § 20 er ikke korrekt beskrevet.

Departementet har senest i mai 2025 på generelt grunnlag presisert hva som skal inngå i nullalternativet;

«Konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av den nåværende miljøtil-standen og en oversikt over hvordan miljøet antas å utvikle seg hvis planen eller tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).»

En naturlig forståelse av «nåværende miljøtilstanden» i bestemmelsens første del, er dagens faktiske og fysiske situasjon på stedet. Gjeldende plangrunnlag har dermed ikke betydning for hvordan den faktiske tilstanden for det aktuelle miljøet er, da arealplaner fastsetter fremtidig arealbruk for et område. Beskrivelsen av den nåværende miljøtilstanden må derfor skje på andre måter enn ut fra arealplaner, som for eksempel ved oppslag i databaser.

Beskrivelsen skal etter § 20 andre ledd bygge på tilgjengelig informasjon".

Vi er bekymret for at slike feil og mangler i forslagene allerede har påvirket beslutningsgrunnlaget i vesentlig grad.

Naturvernforbundet mener en grundigere og oppdatert beskrivelse av dagens miljøtilstand på Omre skulle ha vært fremlagt, før det ble igangsatt et plan- og utredningsprogram.

- Vi forventer at NVE avventer videre skritt i konsesjonsprosessen, inntil det er avklart om kravene til beskrivelse av miljøtilstanden etter §20 i konsekvensutredningsforskriften er innfridd.

Etter en samlet vurdering mener vi Norsk Vind og Grimstad kommune må stanse det videre arbeid med planprosessen. Det foreligger allerede et godt nok beslutningsgrunnlag som tilsier at de negative konsekvensene er altfor omfattende.

25. september 2025

Per Bendixen

Leder av Naturvernforbundet i Lillesand

Naturvernforbundet
Lillesand

NVE

Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Naturvernforbundet mener foreliggende forslag til områderegulering og planprogram inneholder både feil og mangler.

Vi kan heller ikke se at disse forslagene innfrir kravene i konsekvensforskriftens §20, når det gjelder å beskrive den nåværende miljøtilstanden.

Planområdet består av intakt natur med betydelige naturverdier.

Naturen på Omre er både en del av kystlandskapet, med fjordarmer, grunne viker, bekker, insektsrike myrer og større skogsområder. Det er nettopp i slike områder i Norge vi finner det største biologiske mangfoldet.

I området er det så godt som ingen tilrettelagte stier eller veier. Naturen er i hovedsak intakt, noe som gjenspeiler seg i det artsrike dyrelivet, fuglelivet og ikke minst alle gytebekkene. I tillegg til et variert artsmangfold, finner vi arter som er svært sårbare for vindturbiner, som f eks havørn. Denne arten har tilhold i området og nærliggende lokaliteter.

Det synes nokså klart at naturområdet ikke ble tilstrekkelig kartlagt og heller ikke særlig verdi- eller verdsatt, før det ble besluttet å starte prosessen med å åpne for regulering til vindkraftindustri.

Det ligger også store verdier i selve landskapet og de opplevelsene det gir fastboende og tilreisende. På verdensbasis ser vi stadig hvordan det å ta vare på landskapet og dets naturverdier gir større

verdiskapning gjennom opplevelsesbransjen. Omre ligger godt synlig i kystlandskapet, midt mellom Lillesand og Grimstad og representerer store regionale og nasjonale verdier. Denne delen av kysten er blant de mest attraktive områdene for utøvelse av friluftsliv i landet.

Vi har valgt å uttale oss om tema som i første rekke handler om naturperspektivet, både innenfor planområdet, men også i en noe større sammenheng. Samtidig handler det i stor grad om folk og folkehelse i Grimstad og Lillesand. De negative konsekvensene bryr seg lite om kommunegrensene. Vi stiller derfor et kritisk spørsmål ved hensiktsmessigheten ved at en av kommunene har valgt å starte en slik konsesjonsprosess alene, uten å rådføre seg eller lytte til halvparten av lokalbefolkningen som er direkte berørt.

Konflikt med nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser.

Ref. rundskriv T-2/16 pkt. 3.6 om *Intakte sammenhenger mellom eller i tilknytning til større naturområder som har en viktig funksjon som forflytnings- og spredningskorridor for arter.*

En utbygging vil medføre store negative konsekvenser for naturmangfold, herunder et større, sammenhengende naturområde med en funksjonell viltpassasje. Betydningen av viltpassasjen ved Trolldalen må komme tydelig frem i planforslaget. Denne viktige viltpassasjen vil miste sin funksjon ved utbygging.

- Vi ber Statsforvalteren fremme innsigelse med hensyn på dette punktet.

Økt stress på dyrelivet.

Planforslaget har heller ikke tatt i betraktning økt stress på dyrelivet i eller i nærheten av vindturbinene. På NVE sine nettsider vises det til rapporter om økte forekomster av stresshormonet kortisol i pattedyr, målt flere år etter at vindturbinene ble satt i drift.

Vannforekomster av stor verdi.

Området på Omre har nedbørsfelt til flere vannforekomster av stor verdi. I lys av dette anser vi det som en vesentlig mangel at det ikke er gjort en konkret vurdering som sikrer miljømålene i vannforskriften.

Vi mener Norsk Vind har skapt et feilaktig inntrykk av at vindturbinene skal plasseres i et i industriområde som allerede er etablert og/eller nedbygd. Vi registrerer at dette er et hovedargument fra Norsk Vind, som ofte omtaler deler eller hele området som "grått". Dette mener vi er helt feil. Så langt vi kan se er det kun Omre pukkverk (Reddal Sand AS) som befinner seg i et godkjent regulert industriområde.

Området er allerede utsatt for risiko for forurensning.

En utvidelse av Omre industriområde er riktignok foreslått, men er ikke godkjent pga mangelfull grunnleggende infrastruktur og innsigelser fra Statsforvalteren, særlig knyttet til miljøkonsekvenser for Engekilen. (Penndalsbekken/Amtedalsbekken har sitt utløp i Engekilen)

Statsforvalteren i Agder har senest i september 2025 bedt om en tilbakemelding fra Reddal Sand AS om dokumentasjon på at prosessvann og støv holder seg innenfor tillatte grenseverdier for forurensning av Penndalsbekken, i henhold til driftskonsesjonen fra direktoratet for mineralforvaltning.

Penndalsbekken er en av flere viktige gytebekker og oppvekstområde for sjøørret og ål i planområdet.

- Vi forventer at Statsforvalteren i Agder opprettholder og forsterker innsigelsen mot planlagt utvidelse av Omre Industriområde.

Risiko for ytterligere forurensning – sulfid avrenning.

Det er risiko for at en slik omfattende utbygging vil kunne utløse sulfid avrenning fra bergarter med syredannende gneis. Erfaringer fra flatsprenging av næringsområder i Lillesand tilsier at utbygging på

Omre i denne størrelsesorden vil kunne medføre stor risiko for omfattende, langvarige og alvorlige miljøskader for vannforekomster nedstrøms. Det er heller ikke dokumentert at metoder og tiltak vil sikre at miljømålene for vannmiljøet blir nådd ved den planlagte utbyggingen.

Vi henviser til at Statsforvalteren i Agder har reist innsigelse og nedlagt forbud mot videre sprenging i denne bergarten i Lillesand kommune.

- Vi forventer at Statsforvalteren fremmer en tilsvarende innsigelse i foreliggende planforslag på Omre.

Nåværende miljøtilstand - anadrome fisk og ål.

Vi har registrert at tidligere kartlegging av fiskebestander i dette området nå fremstår som svært mangelfulle og lite oppdatert.

Sjøørret Sørlandet og Naturvernforbundet har derfor samarbeidet om å fremskaffe en bedre oversikt og oppdaterte data, ved å gjennomføre el-fiske i Nørholmsbekken, i Hasseldalsbekken og i Penndalsbekken.

Vedlagte rapport dokumenterer livskraftige fiskebestander i alle bekkene.

Det er to nedbørsfelt på Omre, med en rekke myrer og mindre bekker som munner ut i grunne fjordarmer. Det biologiske mangfoldet i og rundt bekkene er avhengig av jevnt tilsig av vann fra intakte myrer, særlig i tørkeperioder. Vi er spesielt bekymret for de negative konsekvensene en nedbygging av myrene i planområdet vil føre til for det biologiske mangfoldet i bekkene og fjorden, dvs Engekilen og Nørholmskilen.

Nasjonalt forbud mot nedbygging av myr.

Regjeringen foreslo i 2025 et generelt forbud mot nedbygging av all myr i Norge, som et tiltak for klima og naturmangfold. Formålet er å

bevare myras viktige karbonlagringsfunksjon og hindre utslipp av klimagasser.

Statlige planretningslinjer er ikke fulgt opp.

Vi kan ikke se at planforslaget tar hensyn til statlige planretningslinjer om å unngå nedbygging av myr. Statsforvalteren har i sine forventningsbrev til kommunene både i 2024 og 2025 understreket at nedbygging av myr skal unngås så langt som mulig. Dette er statlige planretningslinjer som markerer nasjonal politikk på områder som det er spesielt viktig at blir fulgt opp i planleggingen.

Omre inneholder langt høyere andel myr og våtmark enn omliggende arealer, noe som må tillegges større vekt.

- Vi ber Statsforvalteren i Agder vurdere innsigelse mot den planlagte nedbyggingen av myrene på Omre.

Nullalternativet etter forskrift om konsekvensutredninger § 20 er ikke korrekt beskrevet.

Departementet har senest i mai 2025 på generelt grunnlag presisert hva som skal inngå i nullalternativet;

«Konsekvensutredningen skal inneholde en beskrivelse av den nåværende miljøtil-standen og en oversikt over hvordan miljøet antas å utvikle seg hvis planen eller tiltaket ikke gjennomføres (null-alternativet).»

En naturlig forståelse av «nåværende miljøtilstanden» i bestemmelsens første del, er dagens faktiske og fysiske situasjon på stedet. Gjeldende plangrunnlag har dermed ikke betydning for hvordan den faktiske tilstanden for det aktuelle miljøet er, da arealplaner fastsetter fremtidig arealbruk for et område. Beskrivelsen av den nåværende miljøtilstanden må derfor skje på andre måter enn ut fra arealplaner, som for eksempel ved oppslag i databaser.

Beskrivelsen skal etter § 20 andre ledd bygge på tilgjengelig informasjon".

Vi er bekymret for at slike feil og mangler i forslagene allerede har påvirket beslutningsgrunnlaget i vesentlig grad.

Naturvernforbundet mener en grundigere og oppdatert beskrivelse av dagens miljøtilstand på Omre skulle ha vært fremlagt, før det ble igangsatt et plan- og utredningsprogram.

- Vi forventer at NVE avventer videre skritt i konsesjonsprosessen, inntil det er avklart om kravene til beskrivelse av miljøtilstanden etter §20 i konsekvensutredningsforskriften er innfridd.

Etter en samlet vurdering mener vi Norsk Vind og Grimstad kommune må stanse det videre arbeid med planprosessen. Det foreligger allerede et godt nok beslutningsgrunnlag som tilsier at de negative konsekvensene er altfor omfattende.

25. september 2025

Per Bendixen

Leder av Naturvernforbundet i Lillesand

Innsendt: 25.09.2025 14:25

Ref.nr: GAXEVD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Kontaktinformasjon for virksomhet	
Organisasjonsnummer 923738789	Foretaksnavn MOTVIND SØRVEST
Foretakets telefonnummer	Foretakets e-postadresse appelrasmussen@gmail.com
Kontaktperson	
Navn TOVE EVY RASMUSSEN	
Telefon 97158954	E-post toveras@yahoo.no
Er kontaktperson tilknyttet et **annet** foretak, legg inn organisasjonsnummer.	
Organisasjonsnummer	Foretaksnavn

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Viser til vedlagt høringsuttalelse, 3 sider
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra Motvind Sørvest

Lillesand/Sandnes 25.09.2025

Til Norges Vassdrags- og Energidirektorat
nve@nve.no

og Grimstad kommune

Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851

Kommentarer til varsel om oppstart, melding om områderegulering og plan- og utredningsprogram

Det vises til varsel fra NVE datert 11.08.2025 med ref. 202509851-16.

Motvind Sørvest har vel 4.200 medlemmer i Agder og Rogaland og er regional organisasjon av landsdekkende Motvind Norge med totalt 24.000 medlemmer. Motvind Norge arbeider for å sikre at areal- og energiforvaltningen/politikken er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig. Motvind Grimstad er lokallag under Motvind Sørvest og sender eget høringsinnspill.

Oppsummering

Motvind Sørvest ber kommunestyret i Grimstad om å avslutte saken snarest, altså etter denne høringen - i forbindelse med fastsettelse av plan og utredningsprogram iht «Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land» (Kommunal- og Distriktsdepartementet/ Energidepartementet). **Hovedårsaken er at det allerede foreligger innsigelse fra Statsforvalteren i Agder vedr. regulering av Omre-området, at betydelige konsekvenser allerede er framkommet for naboer, natur og region – og at tiltaket møter omfattende motstand. Lillesand kommune ber også om at tiltaket avsluttes. Ulempene synes allerede nå å være klart større enn fordelene.**

Motvind Sørvest har følgende mer detaljerte kommentarer, innspill til selve planprogrammet kommer helt til slutt i dokumentet:

Oppstart områderegulering

I sak 25/29 med tittel «Prinsippavklaring vindkraft» fattet Grimstad kommunestyre den 06.03.2025 følgende vedtak:

> *«Kommunestyret aksepterer planinitiativet og gir mulighet for å melde oppstart for områderegulering. For å sikre en ryddig prosess avsluttes arbeidet med samme tiltak i kommuneplanens arealdel.»*

Det stilles spørsmål ved om prosessen har vært «ryddig», om det var god forvaltningsskikk – enn si lovlig ut fra følgende:

- Sakens tittel er misvisende ift innholdet og var tilgjengelig med svært kort varsel for allmenheten (vinterferie), selv om det måtte være kjent at tiltaket ville vekke reaksjoner
- Kommuneplanens arealdel var ikke ferdigbehandlet
- Arealbruken burde vært avklart i revisjonsarbeidet med kommuneplan før behandling av planinitiativ og oppstart av eventuelt reguleringsarbeid/områderegulering
- Vindkraftplanene omfatter nye LNF-områder
- Statsforvalteren i Agder har fremmet innsigelse mot forslag til reguleringsplan for Omre industriområde felt B16-B19 den 19.12.2023 ref 2022/7418. Innsigelsen er relevant for områderegulering Omre vindkraftverk.

  «Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12……»

Plan- og utredningsprogram

En rekke betydelige konsekvenser er allerede kjent, blant disse kan følgende nevnes:

- Ødeleggelse/forringelse av naturmangfold og vannøkologi i tjern, myr, bekker og Engekilen (ref også Statsforvalters innsigelser)
- Alvorlig forringelse av natur- og landskapsverdier i kyst- og heiområde, med stor betydning for identitet, trivsel, helse og reiseliv
- Vel 400 bolig- og fritidseiendommer kan bli berørt med forringelse av bruksverdi og redusert økonomisk verdi. Samlet mulig verditap kan beløpe seg til milliardbeløp. Dette tapet må innbyggere selv ta. Sånn sett vil vindkraftverket være en overføring av verdier fra privatpersoner til utbygger og stat, med «glassperler» til kommunen. Kommunale inntekter vil dessuten synke over levetiden pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid.
- Ødeleggelse av naturskog. Planområdet har områder med naturskog, hvorav også eldre naturskog (selvsyn og Miljødirektoratets kart)
- Ødeleggelse av karbonrik myr. Planområdet har mange karbonrike myrområder som vil bli ødelagt. Informasjonen er tilgjengelig i offentlige registere og kart.
- Forringelse av naturmangfold, økosystemer. Området har et rikt dyre- og fugleliv, hvorav kan nevnes at det fungerer som korridor nord/sør for E18 og som leveområde for blant annet elg. Det er jaktområder og rettigheter for elg i områdene Omre, Eide, Homborsund m.v.. Fylkesvei 420 er skiltet med «Stor elgfare» i Omre-området.
- Utrydningstruede arter vil bli rammet. Det er flere utrydningstruede arter i området, blant annet flere arter flaggermus (fire ulike arter?), noe utbygger selv har registrert. Det vises også til Artsdatabanken.
- Forringelse av kulturhistoriske steder. Her kan nevnes spesielt Hamsuns bolig Nørholm, Homborsund fyr, Saltholmen fyr og innseiling til trehusbyen Lillesand
- Konsekvenser for nabokommune Lillesand i form av ødelagt felles landskap, innbyggeres verditap og mulig tap av friluftsområder ifm nett-tilknytning – Lillesand varsler innsigelser

Fordeler som neppe finnes eller er mindre enn tidligere antatt

- Kommunale inntekter vil synke over vindkraftanleggets levetid pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid. Dessuten kan verdinedskriving av naboeiendommer som følge av vindkraft gi redusert inntekt til kommunen i form av eiendomsskatt.
- Det må forventes økt kommunal ressursbruk administrativt og politisk pga naboklager
- Risiko for kommune/grunneiere ift framtidig opprydding og tilbakeføring, vanlige konsesjonskrav er enda ikke prøvd i praksis og ved salg/konkurser
- Det er ingen regional eller nasjonal kraftmangel – og får vi, er det selvforskyldt. Norsk kraftproduksjon var i 2024 157,2 TWh, netto eksport var 18,4 TWh. 55 TWh (36%) av norsk kraftproduksjon skjer i NO2. Agder har ifølge «tall Strategi for kraftforedlende industri på Agder» 6–7 TWh kraftoverskudd. Morrows kraftbehov er muligens redusert. Men tilknytningskøen hos Statnett viser en rekke aktører med datasenterplaner og fortsatt plan for grønn ammoniakk tross sviktende marked. Det er opp til kommunestyrene å sikre oss mot sløsing av kraft!
- Klimautslippsreduksjoner får man neppe pga vindkraft på Omre grunnet at kraftetterspørselen domineres av næring som ikke kutter utslipp – og at utbyggingsområdet er karbonrikt
- Ny næringsetablering er ikke avhengig av vindkraft, men av nett (og bør ikke plasseres på Omre?)
- Anslagsvis 50 MW installert effekt (maks effekt i øyeblikk) er lite ift Tysklandskabelens 1400 MW (i tillegg kommer DK, UK, NL..). Produksjonen kan bli solgt ut av landet på et blunk. Skal vi ødelegge natur og private verdier for at noen skal tjene på strømeksport?
- Prosjekt Springbrett og UiA er ikke avhengige av Omre for FoU vedr havvind(!), det stilles også spørsmål ved gyldighet av evt avtaler dersom arealer som ikke er planavklart skulle inngå – og ved evt samrøre mellom UiA, Norsk Vind og Grimstad kommune

Kommentarer til selve utredningsprogrammet

Følgende forhold må legges til eller klargjøres i planprogrammet/konsekvensutredning:

- Målkonflikter mht kommunale og regionale planer for områder som innbyggeres trivsel, helse, bolyst og samhold må utredes
- Konsekvenser ift andre næringer (reiseliv, landbruk etc) må tydeliggjøres
- Helsekonsekvensutredning må omfatte alle helsekonsekvenser og må gjennomføres av helsefaglig personell, støykrav må tilpasses norsk topografi og ny kunnskap
- Verditap naboeiendommer må utredes ut til 10 km fra anlegget
- Effekt av støy fra E18 til nye områder pga terrengendringer og fjerning av skog må utredes
- Juridiske og økonomiske forhold knyttet til elgjakt og rettigheter må utredes
- Virkning av lysforurensing på trekkfugl, insekter og mennesker må utredes
- Tiltakets virkning på opplevelsen av Saltholmen fyr, innseilingen til trehusbyen Lillesand og Blindleia må utredes
- Tiltakets virkning på systemkostnader som belastes strømkunder må utredes
- Tiltakets virkning på vassdrag mht effektkjøring når vinden plutselig stilner må utredes
- **Avbøtende tiltak må være realistiske og forpliktende** (vi erfarer at avbøtende tiltak ofte er generelle, uforpliktende og tilsynelatende løser alt)

Motvind Sørvest

Tove Rasmussen
Styreleder

Innsendt: 25.09.2025 19:10

Ref.nr: ORWUTW

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LARS ATLE FOSSDAL
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse er imot en ny kraft linje til . bor ved siden av linje
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse Omre vindpark

Vi viser til høringsbrev datert 11. august 2025 "Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk"

Nasjonalt kompetansesenter for havvind takker for muligheten til å inngi høringssvar vedrørende Omre vindpark.

Nasjonalt kompetansesenter for havvind AS er et nasjonalt, non-profit, kompetanse- og utviklingssenter rettet mot havvind-sektoren. Selskapets formål er å bidra til å bygge og dele kunnskap og kompetanse i de relevante fagmiljøer, samt bidra til forskning og innovasjon på havvind-området.

Nasjonalt kompetansesenter for havvind AS inngikk høsten 2024 en intensjonsavtale om fremtidig samarbeid med prosjekt Springbrett og Norsk Vind AS. Hensikten med samarbeidet er å legge til rette for kompetansebygging for planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av vindkraft, herunder også testing og utvikling av teknologier for vindkraft til havs, drifts- og vedlikehold, optimal krafttransport og integrasjon med systemene for kraftbruk både til havs og på land.

Mer fornybar kraft er en forutsetning for å nå Norges klimamål. Samtidig er Agder en region i vekst, hvor etterspørselen etter elektrisitet forventes å øke betydelig i årene som kommer. For å få til en grønn omstilling av samfunnet, samtidig som vi sikrer lokal verdiskaping og arbeidsplasser, er det nødvendig å produsere mer fornybar energi.

VindKOMP-prosjektet, ledet av Nasjonalt kompetansesenter for havvind, har nylig dokumentert et betydelig behov for kvalifisert arbeidskraft i havvindbransjen. Rapporten peker på at det er et stort gap mellom dagens utdanningstilbud og det fremtidige behovet for fagarbeidere og teknisk personell.

Etableringen av Omre vindkraftverk som læringsarena vil kunne bidra til innovasjon og kompetansebygging for havvindsektoren. Det finnes i dag ingen tilsvarende anlegg hvor studenter, lærlinger og fagarbeidere kan få praksis nær opplæring i drift, vedlikehold og teknologiutvikling knyttet til vindkraft. Dette gjør prosjektet helt unikt og svært viktig for å bygge opp den kompetansen som trengs for å realisere Norges ambisjoner innen vindkraft.

Vi oppfordrer myndighetene til å vektlegge utdannings- og kompetanseaspektet i behandlingen av konsesjonssøknaden for Omre vindpark. Prosjektet vil kunne bli et viktig bidrag til å møte det dokumenterte behovet for kvalifisert arbeidskraft i vind industrien.

Nasjonalt kompetansesenter
for havvind AS
Tordenskjolds gate 9
4612 KRISTIANSAND S

www.havvind.no
post@havvind.no

Organisasjonsnummer:
930 456 055

Høringsuttalelse Omre vindpark

Vi viser til høringsbrev datert 11. august 2025 "Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk"

Nasjonalt kompetansesenter for havvind takker for muligheten til å inngi høringssvar vedrørende Omre vindpark.

Nasjonalt kompetansesenter for havvind AS er et nasjonalt, non-profit, kompetanse- og utviklingssenter rettet mot havvind-sektoren. Selskapets formål er å bidra til å bygge og dele kunnskap og kompetanse i de relevante fagmiljøer, samt bidra til forskning og innovasjon på havvind-området.

Nasjonalt kompetansesenter for havvind AS inngikk høsten 2024 en intensjonsavtale om fremtidig samarbeid med prosjekt Springbrett og Norsk Vind AS. Hensikten med samarbeidet er å legge til rette for kompetansebygging for planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av vindkraft, herunder også testing og utvikling av teknologier for vindkraft til havs, drifts- og vedlikehold, optimal krafttransport og integrasjon med systemene for kraftbruk både til havs og på land.

Mer fornybar kraft er en forutsetning for å nå Norges klimamål. Samtidig er Agder en region i vekst, hvor etterspørselen etter elektrisitet forventes å øke betydelig i årene som kommer. For å få til en grønn omstilling av samfunnet, samtidig som vi sikrer lokal verdiskaping og arbeidsplasser, er det nødvendig å produsere mer fornybar energi.

VindKOMP-prosjektet, ledet av Nasjonalt kompetansesenter for havvind, har nylig dokumentert et betydelig behov for kvalifisert arbeidskraft i havvindbransjen. Rapporten peker på at det er et stort gap mellom dagens utdanningstilbud og det fremtidige behovet for fagarbeidere og teknisk personell.

Etableringen av Omre vindkraftverk som læringsarena vil kunne bidra til innovasjon og kompetansebygging for havvindsektoren. Det finnes i dag ingen tilsvarende anlegg hvor studenter, lærlinger og fagarbeidere kan få praksis nær opplæring i drift, vedlikehold og teknologiutvikling knyttet til vindkraft. Dette gjør prosjektet helt unikt og svært viktig for å bygge opp den kompetansen som trengs for å realisere Norges ambisjoner innen vindkraft.

Vi oppfordrer myndighetene til å vektlegge utdannings- og kompetanseaspektet i behandlingen av konsesjonssøknaden for Omre vindpark. Prosjektet vil kunne bli et viktig bidrag til å møte det dokumenterte behovet for kvalifisert arbeidskraft i vind industrien.

Nasjonalt kompetansesenter
for havvind AS
Tordenskjolds gate 9
4612 KRISTIANSAND S

www.havvind.no
post@havvind.no

Organisasjonsnummer:
930 456 055

Fra: "Guri Linn" <gurimall@online.no>
Sendt: torsdag 25. september 2025 13.35.41
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Emne: Høringsuttalelse 202509851

Fra Guri Linn, Amtedal 2, 4887 Grimstad, org.nr. 927659271

Vindturbiner; en trussel mot menneskers livskvalitet og kultur.

Støy fra vindturbiner er svært plagsom, delvis på grunn av det varierende lydbildet og det at lyden kan være høy om natten. Vi ser med gru på en slik stressfaktor og kjenner fra venner på Lista at virkningene er støyplage, søvnforstyrrelser, høy stress faktor og en livskvalitet som generelt er blitt svært forringet.
Slik vi kjenner denne støyen skaper den kontinuerlig stress for vi som bor i nærheten av dette. Denne støyen kan vi ikke undervurdere på noen måte.

I disse planene er vindturbinene plassert i høyden. Det er helt klart at støyplager kan være vesentlig større i slike områder hvor støybildet får en annen karakter enn hvis støyturbinene er lokalisert i et flatere landskap .
Der vi før bodde i helt rolige omgivelser får man nå slik vedvarende støy, hele tiden, slik at freden og roen fullstendig blir spist opp av noe som aldri stopper.

Visuell forurensning:
Vindkraftverk som bygges i høyden med en slik størrelse, vil klart oppleves som visuelt forstyrrende. Bildet av diss enorme turbinene vil hele tiden prege synsfeltet og skape alt annet enn fred i blikket der det før var vakker natur og som var en av hovedgrunnene for at vi nettopp flyttet til Amtedal.

Kulturbasert næring;
Ettersom jeg er udannet musiker og driver kulturbasert næring på gården, sier det seg selv at med en slik støy bakrunn blir det umulig å holde konserter, undervisning og annen kulturbasert næring slik det nå drives fra gården her (Amtedal Gård og Musikksenter).

Vindkraft industrien har helt rett i at det er praktisk umulig å dempe lyd fra vindturbiner fra å trenge inn i hus nær et vindkraftverk. Man vet også lite om selve resonansen fra disse turbiner inne i rom der hus står tett ved slike turbinmonstre.
All erfaring fra andre som bor tett på slike turbiner viser til støy, også innomhus.

Hvordan kan jeg da drive sang og piano undervisning?
Slik undervisning krever en ro og en stillhet uten forstyrrende elementer, som nettopp disse turbinene kommer til å skape.
Det er avstand til støykilden som demper dette, intet annet!
Så det lar seg ikke forene .

Det er også helt klart at konsertene jeg holder på gården her kan bli avlyst på grunn av støy direkte fra vindturbinene.

Så konklusjonen er at det og drive kulturbasert næring her på gården vil bli vanskelig, for ikke å si umulig å fortsette med, dersom turbiner på Omre blir en realitet.

Gården i Amtedal er min arbeidsplass!

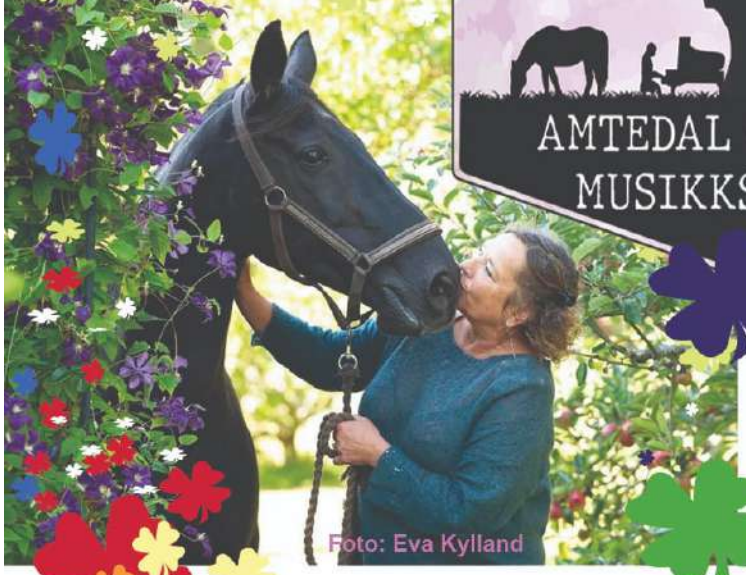
De gamle ikoniske vindmøllene var store treblåsere - vindturbiner er gedigne metall vifter.
Det er ikke forenelig med verken mennesker, eller næring på gården her i Amtedal.

Hilsen
Guri Linn

Sommer Konsert

LØRDAG 14 JUNI

AMTEDAL GÅRD OG MUSIKKSENTER

Korene:

LinnErlene

Sound of Rainbow

Musikere:
Kåre Garnes: Bass
Pelle: Gitar
Guri Linn: Piano/sang

Guri Linn

Velkommen til opplevelseskonsert på tunet i Amtedal!

Adresse: Amtedal 2, 4887 Grimstad

"Dørene" åpnes kl.16. Inngang kr. 200,-.
Ta deg en pust i bakken med noe godt i glasset!
Konserten begynner kl.18.

Ta gjerne med campingstol!

Fra Motvind Sørvest

Lillesand/Sandnes 25.09.2025

Til Norges Vassdrags- og Energidirektorat
nve@nve.no

og Grimstad kommune

Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851

Kommentarer til varsel om oppstart, melding om områderegulering og plan- og utredningsprogram

Det vises til varsel fra NVE datert 11.08.2025 med ref. 202509851-16.

Motvind Sørvest har vel 4.200 medlemmer i Agder og Rogaland og er regional organisasjon av landsdekkende Motvind Norge med totalt 24.000 medlemmer. Motvind Norge arbeider for å sikre at areal- og energiforvaltningen/politikken er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig. Motvind Grimstad er lokallag under Motvind Sørvest og sender eget høringsinnspill.

Oppsummering

Motvind Sørvest ber kommunestyret i Grimstad om å avslutte saken snarest, altså etter denne høringen - i forbindelse med fastsettelse av plan og utredningsprogram iht «Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land» (Kommunal- og Distriktsdepartementet/ Energidepartementet). **Hovedårsaken er at det allerede foreligger innsigelse fra Statsforvalteren i Agder vedr. regulering av Omre-området, at betydelige konsekvenser allerede er framkommet for naboer, natur og region – og at tiltaket møter omfattende motstand. Lillesand kommune ber også om at tiltaket avsluttes. Ulempene synes allerede nå å være klart større enn fordelene.**

Motvind Sørvest har følgende mer detaljerte kommentarer, innspill til selve planprogrammet kommer helt til slutt i dokumentet:

Oppstart områderegulering

I sak 25/29 med tittel «Prinsippavklaring vindkraft» fattet Grimstad kommunestyre den 06.03.2025 følgende vedtak:

> *«Kommunestyret aksepterer planinitiativet og gir mulighet for å melde oppstart for områderegulering. For å sikre en ryddig prosess avsluttes arbeidet med samme tiltak i kommuneplanens arealdel.»*

Det stilles spørsmål ved om prosessen har vært «ryddig», om det var god forvaltningsskikk – enn si lovlig ut fra følgende:

- Sakens tittel er misvisende ift innholdet og var tilgjengelig med svært kort varsel for allmenheten (vinterferie), selv om det måtte være kjent at tiltaket ville vekke reaksjoner
- Kommuneplanens arealdel var ikke ferdigbehandlet
- Arealbruken burde vært avklart i revisjonsarbeidet med kommuneplan før behandling av planinitiativ og oppstart av eventuelt reguleringsarbeid/områderegulering
- Vindkraftplanene omfatter nye LNF-områder
- Statsforvalteren i Agder har fremmet innsigelse mot forslag til reguleringsplan for Omre industriområde felt B16-B19 den 19.12.2023 ref 2022/7418. Innsigelsen er relevant for områderegulering Omre vindkraftverk.

  «Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12……»

Plan- og utredningsprogram

En rekke betydelige konsekvenser er allerede kjent, blant disse kan følgende nevnes:

- Ødeleggelse/forringelse av naturmangfold og vannøkologi i tjern, myr, bekker og Engekilen (ref også Statsforvalters innsigelser)
- Alvorlig forringelse av natur- og landskapsverdier i kyst- og heiområde, med stor betydning for identitet, trivsel, helse og reiseliv
- Vel 400 bolig- og fritidseiendommer kan bli berørt med forringelse av bruksverdi og redusert økonomisk verdi. Samlet mulig verditap kan beløpe seg til milliardbeløp. Dette tapet må innbyggere selv ta. Sånn sett vil vindkraftverket være en overføring av verdier fra privatpersoner til utbygger og stat, med «glassperler» til kommunen. Kommunale inntekter vil dessuten synke over levetiden pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid.
- Ødeleggelse av naturskog. Planområdet har områder med naturskog, hvorav også eldre naturskog (selvsyn og Miljødirektoratets kart)
- Ødeleggelse av karbonrik myr. Planområdet har mange karbonrike myrområder som vil bli ødelagt. Informasjonen er tilgjengelig i offentlige registere og kart.
- Forringelse av naturmangfold, økosystemer. Området har et rikt dyre- og fugleliv, hvorav kan nevnes at det fungerer som korridor nord/sør for E18 og som leveområde for blant annet elg. Det er jaktområder og rettigheter for elg i områdene Omre, Eide, Homborsund m.v.. Fylkesvei 420 er skiltet med «Stor elgfare» i Omre-området.
- Utrydningstruede arter vil bli rammet. Det er flere utrydningstruede arter i området, blant annet flere arter flaggermus (fire ulike arter?), noe utbygger selv har registrert. Det vises også til Artsdatabanken.
- Forringelse av kulturhistoriske steder. Her kan nevnes spesielt Hamsuns bolig Nørholm, Homborsund fyr, Saltholmen fyr og innseiling til trehusbyen Lillesand
- Konsekvenser for nabokommune Lillesand i form av ødelagt felles landskap, innbyggeres verditap og mulig tap av friluftsområder ifm nett-tilknytning – Lillesand varsler innsigelser

Fordeler som neppe finnes eller er mindre enn tidligere antatt

- Kommunale inntekter vil synke over vindkraftanleggets levetid pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid. Dessuten kan verdinedskriving av naboeiendommer som følge av vindkraft gi redusert inntekt til kommunen i form av eiendomsskatt.
- Det må forventes økt kommunal ressursbruk administrativt og politisk pga naboklager
- Risiko for kommune/grunneiere ift framtidig opprydding og tilbakeføring, vanlige konsesjonskrav er enda ikke prøvd i praksis og ved salg/konkurser
- Det er ingen regional eller nasjonal kraftmangel – og får vi, er det selvforskyldt. Norsk kraftproduksjon var i 2024 157,2 TWh, netto eksport var 18,4 TWh. 55 TWh (36%) av norsk kraftproduksjon skjer i NO2. Agder har ifølge «tall Strategi for kraftforedlende industri på Agder» 6–7 TWh kraftoverskudd. Morrows kraftbehov er muligens redusert. Men tilknytningskøen hos Statnett viser en rekke aktører med datasenterplaner og fortsatt plan for grønn ammoniakk tross sviktende marked. Det er opp til kommunestyrene å sikre oss mot sløsing av kraft!
- Klimautslippsreduksjoner får man neppe pga vindkraft på Omre grunnet at kraftetterspørselen domineres av næring som ikke kutter utslipp – og at utbyggingsområdet er karbonrikt
- Ny næringsetablering er ikke avhengig av vindkraft, men av nett (og bør ikke plasseres på Omre?)
- Anslagsvis 50 MW installert effekt (maks effekt i øyeblikk) er lite ift Tysklandskabelens 1400 MW (i tillegg kommer DK, UK, NL..). Produksjonen kan bli solgt ut av landet på et blunk. Skal vi ødelegge natur og private verdier for at noen skal tjene på strømeksport?
- Prosjekt Springbrett og UiA er ikke avhengige av Omre for FoU vedr havvind(!), det stilles også spørsmål ved gyldighet av evt avtaler dersom arealer som ikke er planavklart skulle inngå – og ved evt samrøre mellom UiA, Norsk Vind og Grimstad kommune

Kommentarer til selve utredningsprogrammet

Følgende forhold må legges til eller klargjøres i planprogrammet/konsekvensutredning:

- Målkonflikter mht kommunale og regionale planer for områder som innbyggeres trivsel, helse, bolyst og samhold må utredes
- Konsekvenser ift andre næringer (reiseliv, landbruk etc) må tydeliggjøres
- Helsekonsekvensutredning må omfatte alle helsekonsekvenser og må gjennomføres av helsefaglig personell, støykrav må tilpasses norsk topografi og ny kunnskap
- Verditap naboeiendommer må utredes ut til 10 km fra anlegget
- Effekt av støy fra E18 til nye områder pga terrengendringer og fjerning av skog må utredes
- Juridiske og økonomiske forhold knyttet til elgjakt og rettigheter må utredes
- Virkning av lysforurensing på trekkfugl, insekter og mennesker må utredes
- Tiltakets virkning på opplevelsen av Saltholmen fyr, innseilingen til trehusbyen Lillesand og Blindleia må utredes
- Tiltakets virkning på systemkostnader som belastes strømkunder må utredes
- Tiltakets virkning på vassdrag mht effektkjøring når vinden plutselig stilner må utredes
- **Avbøtende tiltak må være realistiske og forpliktende** (vi erfarer at avbøtende tiltak ofte er generelle, uforpliktende og tilsynelatende løser alt)

Motvind Sørvest

Tove Rasmussen
Styreleder

Fra: "Tove Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>
Sendt: torsdag 25. september 2025 14.27.50
Til: "Frk. Holtebu" <holtebutrude@hotmail.com>
Kopi: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>; "Postmottak Grimstad" <postmottak@grimstad.kommune.no>; "Gerd Jorun Igland" <iglandgj@online.no>; "Tone Hovet Helle" <tonehh1@gmail.com>; "sigurditas@hotmail.com" <sigurditas@hotmail.com>
Emne: Re: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851.pdf

Veldig bra!

Har sendt følgende høringsuttalelse på vegne av Motvind Sørvest.

Krysser fingre og tær!

Hilsen Tove

fre. 19. sep. 2025 kl. 16:37 skrev Frk. Holtebu <holtebutrude@hotmail.com>:

> Hei.
>
> Vedlagt ligger høringsuttalelse fra Motvind Grimstad med org.nr 925619752.
>
> På vegne av styret i Motvind Grimstad
> Styreleder Trude Holtebu

Fra Motvind Sørvest

Lillesand/Sandnes 25.09.2025

Til Norges Vassdrags- og Energidirektorat
nve@nve.no

og Grimstad kommune

Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851

Kommentarer til varsel om oppstart, melding om områderegulering og plan- og utredningsprogram

Det vises til varsel fra NVE datert 11.08.2025 med ref. 202509851-16.

Motvind Sørvest har vel 4.200 medlemmer i Agder og Rogaland og er regional organisasjon av landsdekkende Motvind Norge med totalt 24.000 medlemmer. Motvind Norge arbeider for å sikre at areal- og energiforvaltningen/politikken er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig. Motvind Grimstad er lokallag under Motvind Sørvest og sender eget høringsinnspill.

Oppsummering

Motvind Sørvest ber kommunestyret i Grimstad om å avslutte saken snarest, altså etter denne høringen - i forbindelse med fastsettelse av plan og utredningsprogram iht «Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land» (Kommunal- og Distriktsdepartementet/ Energidepartementet). **Hovedårsaken er at det allerede foreligger innsigelse fra Statsforvalteren i Agder vedr. regulering av Omre-området, at betydelige konsekvenser allerede er framkommet for naboer, natur og region – og at tiltaket møter omfattende motstand. Lillesand kommune ber også om at tiltaket avsluttes. Ulempene synes allerede nå å være klart større enn fordelene.**

Motvind Sørvest har følgende mer detaljerte kommentarer, innspill til selve planprogrammet kommer helt til slutt i dokumentet:

Oppstart områderegulering

I sak 25/29 med tittel «Prinsippavklaring vindkraft» fattet Grimstad kommunestyre den 06.03.2025 følgende vedtak:

> *«Kommunestyret aksepterer planinitiativet og gir mulighet for å melde oppstart for områderegulering. For å sikre en ryddig prosess avsluttes arbeidet med samme tiltak i kommuneplanens arealdel.»*

Det stilles spørsmål ved om prosessen har vært «ryddig», om det var god forvaltningsskikk – enn si lovlig ut fra følgende:

- Sakens tittel er misvisende ift innholdet og var tilgjengelig med svært kort varsel for allmenheten (vinterferie), selv om det måtte være kjent at tiltaket ville vekke reaksjoner
- Kommuneplanens arealdel var ikke ferdigbehandlet
- Arealbruken burde vært avklart i revisjonsarbeidet med kommuneplan før behandling av planinitiativ og oppstart av eventuelt reguleringsarbeid/områderegulering
- Vindkraftplanene omfatter nye LNF-områder
- Statsforvalteren i Agder har fremmet innsigelse mot forslag til reguleringsplan for Omre industriområde felt B16-B19 den 19.12.2023 ref 2022/7418. Innsigelsen er relevant for områderegulering Omre vindkraftverk.

  «Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12……»

Plan- og utredningsprogram

En rekke betydelige konsekvenser er allerede kjent, blant disse kan følgende nevnes:

- Ødeleggelse/forringelse av naturmangfold og vannøkologi i tjern, myr, bekker og Engekilen (ref også Statsforvalters innsigelser)
- Alvorlig forringelse av natur- og landskapsverdier i kyst- og heiområde, med stor betydning for identitet, trivsel, helse og reiseliv
- Vel 400 bolig- og fritidseiendommer kan bli berørt med forringelse av bruksverdi og redusert økonomisk verdi. Samlet mulig verditap kan beløpe seg til milliardbeløp. Dette tapet må innbyggere selv ta. Sånn sett vil vindkraftverket være en overføring av verdier fra privatpersoner til utbygger og stat, med «glassperler» til kommunen. Kommunale inntekter vil dessuten synke over levetiden pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid.
- Ødeleggelse av naturskog. Planområdet har områder med naturskog, hvorav også eldre naturskog (selvsyn og Miljødirektoratets kart)
- Ødeleggelse av karbonrik myr. Planområdet har mange karbonrike myrområder som vil bli ødelagt. Informasjonen er tilgjengelig i offentlige registere og kart.
- Forringelse av naturmangfold, økosystemer. Området har et rikt dyre- og fugleliv, hvorav kan nevnes at det fungerer som korridor nord/sør for E18 og som leveområde for blant annet elg. Det er jaktområder og rettigheter for elg i områdene Omre, Eide, Homborsund m.v.. Fylkesvei 420 er skiltet med «Stor elgfare» i Omre-området.
- Utrydningstruede arter vil bli rammet. Det er flere utrydningstruede arter i området, blant annet flere arter flaggermus (fire ulike arter?), noe utbygger selv har registrert. Det vises også til Artsdatabanken.
- Forringelse av kulturhistoriske steder. Her kan nevnes spesielt Hamsuns bolig Nørholm, Homborsund fyr, Saltholmen fyr og innseiling til trehusbyen Lillesand
- Konsekvenser for nabokommune Lillesand i form av ødelagt felles landskap, innbyggeres verditap og mulig tap av friluftsområder ifm nett-tilknytning – Lillesand varsler innsigelser

Fordeler som neppe finnes eller er mindre enn tidligere antatt

- Kommunale inntekter vil synke over vindkraftanleggets levetid pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid. Dessuten kan verdinedskriving av naboeiendommer som følge av vindkraft gi redusert inntekt til kommunen i form av eiendomsskatt.
- Det må forventes økt kommunal ressursbruk administrativt og politisk pga naboklager
- Risiko for kommune/grunneiere ift framtidig opprydding og tilbakeføring, vanlige konsesjonskrav er enda ikke prøvd i praksis og ved salg/konkurser
- Det er ingen regional eller nasjonal kraftmangel – og får vi, er det selvforskyldt. Norsk kraftproduksjon var i 2024 157,2 TWh, netto eksport var 18,4 TWh. 55 TWh (36%) av norsk kraftproduksjon skjer i NO2. Agder har ifølge «tall Strategi for kraftforedlende industri på Agder» 6–7 TWh kraftoverskudd. Morrows kraftbehov er muligens redusert. Men tilknytningskøen hos Statnett viser en rekke aktører med datasenterplaner og fortsatt plan for grønn ammoniakk tross sviktende marked. Det er opp til kommunestyrene å sikre oss mot sløsing av kraft!
- Klimautslippsreduksjoner får man neppe pga vindkraft på Omre grunnet at kraftetterspørselen domineres av næring som ikke kutter utslipp – og at utbyggingsområdet er karbonrikt
- Ny næringsetablering er ikke avhengig av vindkraft, men av nett (og bør ikke plasseres på Omre?)
- Anslagsvis 50 MW installert effekt (maks effekt i øyeblikk) er lite ift Tysklandskabelens 1400 MW (i tillegg kommer DK, UK, NL..). Produksjonen kan bli solgt ut av landet på et blunk. Skal vi ødelegge natur og private verdier for at noen skal tjene på strømeksport?
- Prosjekt Springbrett og UiA er ikke avhengige av Omre for FoU vedr havvind(!), det stilles også spørsmål ved gyldighet av evt avtaler dersom arealer som ikke er planavklart skulle inngå – og ved evt samrøre mellom UiA, Norsk Vind og Grimstad kommune

Kommentarer til selve utredningsprogrammet

Følgende forhold må legges til eller klargjøres i planprogrammet/konsekvensutredning:

- Målkonflikter mht kommunale og regionale planer for områder som innbyggeres trivsel, helse, bolyst og samhold må utredes
- Konsekvenser ift andre næringer (reiseliv, landbruk etc) må tydeliggjøres
- Helsekonsekvensutredning må omfatte alle helsekonsekvenser og må gjennomføres av helsefaglig personell, støykrav må tilpasses norsk topografi og ny kunnskap
- Verditap naboeiendommer må utredes ut til 10 km fra anlegget
- Effekt av støy fra E18 til nye områder pga terrengendringer og fjerning av skog må utredes
- Juridiske og økonomiske forhold knyttet til elgjakt og rettigheter må utredes
- Virkning av lysforurensing på trekkfugl, insekter og mennesker må utredes
- Tiltakets virkning på opplevelsen av Saltholmen fyr, innseilingen til trehusbyen Lillesand og Blindleia må utredes
- Tiltakets virkning på systemkostnader som belastes strømkunder må utredes
- Tiltakets virkning på vassdrag mht effektkjøring når vinden plutselig stilner må utredes
- **Avbøtende tiltak må være realistiske og forpliktende** (vi erfarer at avbøtende tiltak ofte er generelle, uforpliktende og tilsynelatende løser alt)

Motvind Sørvest

Tove Rasmussen
Styreleder

Fra: "Tove Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>
Sendt: torsdag 25. september 2025 14.33.25
Til: "Gjøsæter, Terje" <Terje.Gjosaeter@politiker.grimstad.no>
Kopi: "Naturvernforbundet i Agder" <agder@naturvernforbundet.no>; "NVE Postmottak" <nve@nve.no>; "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>; "Postmottak Lillesand kommune" <postmottak@lillesand.kommune.no>; "Postmottak SFAG" <sfagpost@statsforvalteren.no>; "agder@smabrukarlaget.no" <agder@smabrukarlaget.no>; "aat@turistforeningen.no" <aat@turistforeningen.no>; "leder@agderfugl.net" <leder@agderfugl.net>; "maiturid@hotmail.com" <maiturid@hotmail.com>; "agder@fnf-nett.no" <agder@fnf-nett.no>; "geir@frilufts-sor.no" <geir@frilufts-sor.no>; "kjellsan@gmail.no" <kjellsan@gmail.no>; "post@midt-agderfriluft.no" <post@midt-agderfriluft.no>; "lillesand@naturvernforbundet.no:" <holtebutrude@hotmail.com>; "hanneeva@gmail.com" <hanneeva@gmail.com>; "Naturvern@naturvernforbundet.no" <Naturvern@naturvernforbundet.no>; "John.Fiskvik@motvind.org" <John.Fiskvik@motvind.org>; "post@uia.no" <post@uia.no>; "john@vind.no" <john@vind.no>; "red@gat.no" <red@gat.no>; "tips@lp.no" <tips@lp.no>; "Fædrelandsvennen tips" <tips@fvn.no>; "03030@nrk.no" <03030@nrk.no>; "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>; "agder@hoyre.no" <agder@hoyre.no>; "Agder Arbeiderparti" <agder@arbeiderpartiet.no>; "agder@fremskrittspartiet.no" <agder@fremskrittspartiet.no>; "Agder SV" <agder@sv.no>; "agder@rodt.no" <agder@rodt.no>; "agder@venstre.no" <agder@venstre.no>; "agder@konservativt.no" <agder@konservativt.no>; "agder@sentrum.no" <agder@sentrum.no>; "agder@senterpariet.no" <agder@senterpariet.no>; "Agder MDG" <agder@mdg.no>; "agder@inp.no" <agder@inp.no>; "Tor Punsvik" <torpunsvik@gmail.com>; "Skretting, Beate" <Beate.Skretting@politiker.grimstad.no>; "Glimsdal, Kjetil" <Kjetil.Glimsdal@politiker.grimstad.no>; "Møretrø, Øystein" <Oystein.Moretro@politiker.grimstad.no>; "Udjus, Lisbeth" <Lisbeth.Udjus@politiker.grimstad.no>; "Bakke, Eyolf Aleksander" <Eyolf.Aleksander.Bakke@politiker.grimstad.no>; "Wilmann, Astri" <Astri.Lunde.Wilmann@politiker.grimstad.no>; "Schultz, Hanne Bie-Lorentzen" <Hanne.Bie-Lorentzen.Schultz@politiker.grimstad.no>; "Erlandsen, Per Øyvind" <Per.Oyvind.Erlandsen@politiker.grimstad.no>; "Grefstad, Marit" <Marit.Grefstad@politiker.grimstad.no>; "Røiseland, Håvard" <Havard.Roiseland@politiker.grimstad.no>; "Kocian, Stine M. Øygarden" <Stine.O.Kocian@politiker.grimstad.no>; "Holmberg, Anne M." <Anne.Merete.Holmberg@politiker.grimstad.no>; "Frydenlund, Erling" <Erling.Gustav.Frydenlund@politiker.grimstad.no>; "Birkenes, Frederick Helleland" <Frederick.Helleland.Birkenes@politiker.grimstad.no>; "Fløystad, Dagfinn" <Dagfinn.Floystad@politiker.grimstad.no>; "Gundersen, Gunnar Edvard" <Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no>; "Johansen, Grace Synnøve Torsøe" <Grace.Synnove.Torsoe.Johansen@politiker.grimstad.no>; "Jakobsen, Anette" <Anette.Jakobsen@politiker.grimstad.no>; "Langemyr, Lene Dolly Bjerkan" <Lene.Langemyr@politiker.grimstad.no>; "Githmark, Børre Kvarv" <Borre.Kvarv.Githmark@politiker.grimstad.no>; "Majors, Jan Gisle" <Jan.Gisle.Majors@politiker.grimstad.no>; "Klungerbo, Dan Børge" <Dan.Borge.Klungerbo@politiker.grimstad.no>; "Johnsen, Kathrine Ivsett" <Kathrine.Ivsett.Johnsen@politiker.grimstad.no>; "Dalaker, Jørgen" <Jorgen.Dalaker@politiker.grimstad.no>; "Dalaker, Gudveig Tønnesøl" <Gudveig.Tonnesol.Dalaker@politiker.grimstad.no>; "Tønnesen, Arnt Gunnar" <Arnt.Gunnar.Tonnessen@politiker.grimstad.no>; "Tønnessen, Vilde Haavik" <Vilde.Haavik.Tonnessen@politiker.grimstad.no>; "Sodefjed, Paal Ove"

<Paal.Ove.Sodefjed@politiker.grimstad.no>; "Imre, Marlene" <Marlene.Imre@politiker.grimstad.no>; "Valle, Tyra Felberg" <Tyra.Felberg.Valle@politiker.grimstad.no>; "Engen, Bjørn Arne" <Bjorn.Arne.Engen@politiker.grimstad.no>; "Eriksen, Håvard Tlak" <Havard.Tlak.Eriksen@politiker.grimstad.no>; "Øvland, Vidar" <Vidar.Ovland@politiker.grimstad.no>; "Osnes, Per" <Per.Osnes@politiker.grimstad.no>; "Neset, Odd" <Odd.Neset@politiker.grimstad.no>; "Midtlien, Anne" <Anne.Midtlien@politiker.grimstad.no>; "Larsen, Eva Iselin" <Eva.Iselin.Larsen@politiker.grimstad.no>; "AFK.Postmottak" <postmottak@agderfk.no>; "hanne" <hanne@grimstad-nf.no>; "Redaksjonen, Agderposten" <redaksjonen@agderposten.no>; "agder" <agder@krf.no>

Emne: Re: Omre vindkraftverk - høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Agder

Vedlegg: Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851.pdf

Tusen takk til Tor Punsvik - og til Peder Johan og flere andre!

Motvind Sørvest har nå sendt følgende høringsuttalelse.

Håper argumentene er mange og viktige nok og at kommunestyret i Grimstad tar dette innover seg.

Hilsen

Tove Rasmussen, styreleder Motvind Sørvest
(og medlem Norges Naturvernmedlem, dessuten medlem Venstre, pt ikke veldig aktiv pga disse vindkraftsakene…)

tor. 18. sep. 2025 kl. 20:53 skrev Gjøsæter, Terje <Terje.Gjosaeter@politiker.grimstad.no>:

Tusen takk for en solid og velbegrunnet høringsuttalelse!

Med vennlig hilsen
Terje Gjøsæter
Grimstad SV

Fra: Naturvernforbundet i Agder <agder@naturvernforbundet.no>
Sendt: torsdag, september 18, 2025 2:49 pm
Til: nve@nve.no <nve@nve.no>
Kopi: Postmottak Grimstad <Postmottak@grimstad.kommune.no>; Postmottak Lillesand kommune <postmottak@lillesand.kommune.no>; Postmottak SFAG <sfagpost@statsforvalteren.no>; AGDER FYLKESKOMMUNE <postmottak@agderfk.no>; agder@smabrukarlaget.no <agder@smabrukarlaget.no>; aat@turistforeningen.no <aat@turistforeningen.no>; leder@agderfugl.net <leder@agderfugl.net>; maiturid@hotmail.com <maiturid@hotmail.com>; agder@fnf-nett.no <agder@fnf-nett.no>; geir@frilufts-sor.no <geir@frilufts-sor.no>; kjellsan@gmail.no <kjellsan@gmail.no>; hanne@grimstad-nf.no <hanne@grimstad-nf.no>; post@midt-agderfriluft.no <post@midt-agderfriluft.no>; lillesand@naturvernforbundet.no: <holtebutrude@hotmail.com>;

hanneeva@gmail.com <hanneeva@gmail.com>; appelrasmussen@gmail.com <appelrasmussen@gmail.com>; Naturvern@naturvernforbundet.no <Naturvern@naturvernforbundet.no>; John.Fiskvik@motvind.org <John.Fiskvik@motvind.org>; post@uia.no <post@uia.no>; john@vind.no <john@vind.no>; Agderposten <redaksjonen@agderposten.no>; red@gat.no <red@gat.no>; tips@lp.no <tips@lp.no>; Fædrelandsvennen tips <tips@fvn.no>; 03030@nrk.no <03030@nrk.no>; beto@nve.no <beto@nve.no>; agder@hoyre.no <agder@hoyre.no>; Agder Arbeiderparti <agder@arbeiderpartiet.no>; agder@fremskrittspartiet.no <agder@fremskrittspartiet.no>; agder@krf.no <agder@krf.no>; Agder SV <agder@sv.no>; agder@rodt.no <agder@rodt.no>; agder@venstre.no <agder@venstre.no>; agder@konservativt.no <agder@konservativt.no>; agder@sentrum.no <agder@sentrum.no>; agder@senterpariet.no <agder@senterpariet.no>; Agder MDG <agder@mdg.no>; agder@inp.no <agder@inp.no>; Tor Punsvik <torpunsvik@gmail.com>; Skretting, Beate <Beate.Skretting@politiker.grimstad.no>; Glimsdal, Kjetil <Kjetil.Glimsdal@politiker.grimstad.no>; Møretrø, Øystein <Oystein.Moretro@politiker.grimstad.no>; Udjus, Lisbeth <Lisbeth.Udjus@politiker.grimstad.no>; Bakke, Eyolf Aleksander <Eyolf.Aleksander.Bakke@politiker.grimstad.no>; Wilmann, Astri <Astri.Lunde.Wilmann@politiker.grimstad.no>; Schultz, Hanne Bie-Lorentzen <Hanne.Bie-Lorentzen.Schultz@politiker.grimstad.no>; Erlandsen, Per Øyvind <Per.Oyvind.Erlandsen@politiker.grimstad.no>; Grefstad, Marit <Marit.Grefstad@politiker.grimstad.no>; Røiseland, Håvard <Havard.Roiseland@politiker.grimstad.no>; Kocian, Stine M. Øygarden <Stine.O.Kocian@politiker.grimstad.no>; Holmberg, Anne M. <Anne.Merete.Holmberg@politiker.grimstad.no>; Frydenlund, Erling <Erling.Gustav.Frydenlund@politiker.grimstad.no>; Birkenes, Frederick Helleland <Frederick.Helleland.Birkenes@politiker.grimstad.no>; Fløystad, Dagfinn <Dagfinn.Floystad@politiker.grimstad.no>; Gundersen, Gunnar Edvard <Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no>; Johansen, Grace Synnøve Torsøe <Grace.Synnove.Torsoe.Johansen@politiker.grimstad.no>; Jakobsen, Anette <Anette.Jakobsen@politiker.grimstad.no>; Langemyr, Lene Dolly Bjerkan <Lene.Langemyr@politiker.grimstad.no>; Githmark, Børre Kvarv <Borre.Kvarv.Githmark@politiker.grimstad.no>; Majors, Jan Gisle <Jan.Gisle.Majors@politiker.grimstad.no>; Klungerbo, Dan Børge <Dan.Borge.Klungerbo@politiker.grimstad.no>; Johnsen, Kathrine Ivsett <Kathrine.Ivsett.Johnsen@politiker.grimstad.no>; Gjøsæter, Terje <Terje.Gjosaeter@politiker.grimstad.no>; Dalaker, Jørgen <Jorgen.Dalaker@politiker.grimstad.no>; Dalaker, Gudveig Tønnesøl <Gudveig.Tonnesol.Dalaker@politiker.grimstad.no>; Tønnesen, Arnt Gunnar <Arnt.Gunnar.Tonnessen@politiker.grimstad.no>; Tønnessen, Vilde Haavik <Vilde.Haavik.Tonnessen@politiker.grimstad.no>; Sodefjed, Paal Ove <Paal.Ove.Sodefjed@politiker.grimstad.no>; Imre, Marlene <Marlene.Imre@politiker.grimstad.no>; Valle, Tyra Felberg <Tyra.Felberg.Valle@politiker.grimstad.no>; Engen, Bjørn Arne <Bjorn.Arne.Engen@politiker.grimstad.no>; Eriksen, Håvard Tlak

<Havard.Tlak.Eriksen@politiker.grimstad.no>; Øvland, Vidar <Vidar.Ovland@politiker.grimstad.no>; Osnes, Per <Per.Osnes@politiker.grimstad.no>; Neset, Odd <Odd.Neset@politiker.grimstad.no>; Midtlien, Anne <Anne.Midtlien@politiker.grimstad.no>; Larsen, Eva Iselin <Eva.Iselin.Larsen@politiker.grimstad.no>

Emne: Omre vindkraftverk - høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Agder

Some people who received this message don't often get email from agder@naturvernforbundet.no. Learn why this is important

Vedlagt ligger Naturvernforbundet i Agders uttalelse til melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk. Uttalelsen er skrevet av vår fagrådgiver Tor Punsvik.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet
Agder

/ Fylkessekretær
Marie Kvalheim Nilsen

Fra: "Øyvind Olsen" <yvind_olsen@yahoo.com>
Sendt: torsdag 25. september 2025 18.24.12
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Høringsuttalelse Omre vindkraftverk saksnummer 202509851-16.pdf

Viser til vedlegg med høringsuttalelse på vegne av Inntjorebygda i Grimstad, signert av beboerne.

Mvh.

Øyvind Trevinius Olsen
Inntjoreveien 51
4886 Grimstad

nve@nve.no

Grimstad, 20.09.2025

Høringsuttalelse saksnummer 202509851-16.

Viser til varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og reguleringsprogram for Omre vindkraftverk.

Inntjorebygda ligger med flere eiendommer innenfor/tett opp mot mulig «rød sone» (45dB Lden) til planlagt vindkraftverk på Omre i Grimstad.

Vi som er beboere her er svært bekymret for **støypåvirkning** dette vil medføre for oss. Dette gjelder både **aerodynamisk støy, maskinstøy, rentonestøy**, samt **infralyd**.

Bygda ligger nede i en dal fra det tiltenkte vindkraftverket og **vindskygge** vil derfor også være et moment som kan medføre at turbinstøyen ikke blir maskert og derfor mer hørbar i vårt område.

Turbinene som er planlagt i området har enorme dimensjoner og støyen fra dem vil derfor måtte bli sterkere enn mindre turbiner som er bygget andre steder i landet. «Rød sone» må derfor også utvides til **mer enn 880m** som er nevnt som minsteavstand.

Der det viktig å ta med i betraktning at støy også under 45dB(A)Lden kan føles plagsom og sjenerende.

Skyggekast er beskrevet som en negativ konsekvens i et område inntil 1500m fra turbinene. Hele Inntjorebygda vil være innenfor dette området og derav påvirket av dette.

Tap i eiendomsverdi er et moment som ikke er nevnt i utredningen til Norsk Vind A/S. Dette er trolig vanskelig å tallfeste konkret, men at en vindkraftutbygging vil ha en betydelig negativ innvirkning på verdien til omkringliggende eiendommer er utvilsom. **Ingen** ønsker å bo i nærheten av et vindkraftanlegg.

Avskalling av **mikroplast** er heller ikke nevnt konkret i utredningen fra Norsk Vind A/S. Dette er noe som åpenbart vil ha en negativ påvirkning på miljøet.

Det er også et yndet **tur- og rekreasjonsområde** der hvor vindkraftverket er planlagt. Dette vil ytterligere sterkt forringe livskvaliteten for lokalbefolkningen.

På bakgrunn av dette ber vi om at planene om vindkraft på Omre ikke blir gjennomført.

Inger Line Melhus
Stian Vatnestrand
Sulpe T. Gunden
Trine L. Gunderson
Kjellaug S. Burmann
Tor Holla.
Kai Vatnestrand
Una L. gundersn
Charlotte M. Kristiansen
Tobias Bjørge
Marit Bjørge

På vegne av Inntjorebygda
Øyvind Trevinius Olsen
Thor-Øyvind Bronnan
Erling Vatnestrand
Silliam Vatnestrand
Ola Sole Sæga-Olsen
Trine Elise Stenvold

Johan Ø. Lademo

Arild Øyvik

Kaja Saga-Olsen

Andrea Trevinius Saga-Olsen

Lene Therese Saga-Olsen

Innsendt: 26.09.2025 11:07

Ref.nr: TDNDYE

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JOHN EDVIN BERG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei, jeg bor på en familie gård i Eideveien 12. som ligger ca. 1500 meter fra planlagte vindturbiner. Støy fra disse og er veldig bekymrings fult for min del, dette er et sted som vi er veldig knyttet til og det er ikke bare å selge og flytte hvis det ikke er mulig å bo her fremover. Videre må jeg få si at å ødelegge så fin urørt natur som dette er med myrer, bekker, dyreliv, fugler og innsekter bekymrer oss veldig. Det er en stor bestand av musvåk i området som vil lide stort. Jeg synes dette er bare trist og en kamp vi skulle vert foruten. Det vil bli Skjemme hele dette fine området i Grimstad, og vi bør også lytte til Lillesand her som er imot dette og som også vil bli berørt. Mvh John Edvin Berg
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 11:07

Ref.nr: EVYJKJ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ALEKSANDER NIKOLAOS HONDRELIS SVENNEVIG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Ønsker ikke at det skal komme vind kraft på Omre. Jeg skal ta over gården til familien min på Eide ettersom den går fra generasjon til generasjon, og vind kraft kommer til å gjøre det helt uaktuelt å fortsette å bo der. Homborsund er Sørlandets perle, la oss beholde den flotte perlen. Mvh Aleksander Nikolaos Hondrelis Svennevig aka Dr HeartBreak
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 11:09

Ref.nr: OIYHKT

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LARS GUNNAR HEITMANN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Her er link til min høringsuttalelse https://docs.google.com/document/d/1LuOI338ia_mphxGYQW6abxKtZvWJ2c1vvzzR9cskMk0/edit?usp=sharing
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon Innspill vindkraft i Grimstad - Horingsuttalelse 202509851 v2.pdf
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk

Lars Gunnar Heitmann
Groosåsen, Grimstad

Konklusjon

For Grimstad vil vindkraft gi lite, ødelegge mye og sannsynligvis medføre store kostnader og **høy risiko** for både grunneier, kommune og innbyggere.
Bidraget til forsyningssikkerhet og energipris kan bli negativt når vi ser på totalbildet. Det samme gjelder for natur og klima.

Gevinsten for utbygger ligger i en betydelig fortjeneste på videresalg. Derfor “cherry picking” av fakta og rene eventyr de hverken kan eller planlegger å levere på.

Konsekvenser til vurdering

Søknad om utredning

Ikke et eneste vindkraftverk er meg bekjent stoppet pga funn i en konsekvensutredning. Eventuelle funn avbøtes med penger eller buffersoner. Det er også grunn til å nevne at disse konsulentselskapene i stor grad skriver om tall og tekst til fordel utbygger. Dette er godt dokumentert i programmet “Oppsynsmannen” på NRK.
Kommunen får derfor en positiv utredning på et par tusen sider som er startskuddet for utbygging - ikke en vurdering av **reelle** konsekvenser for helse, bolyst, forurensning, naturtap, CO2 utslipp, verditap på eiendom - og ikke minst: den økonomiske risiko kommunen pådrar seg.

Natur og klima

Tenker du at vindkraft er et klimatiltak? Det er en foreldet tanke å ofre naturen for å berge klimaet. Hvorfor?

1. det kommer ikke til å virke
2. det vil bety slutten for oss

Klimakrisen krever handling som **ikke forsterker naturkrisen**. Den suverent viktigste formen for CO2-fangst og lagring er den naturen stiller opp med – helt gratis – hvis vi lar den i fred. Det er klare grenser for hva vi kan gjøre for å fikse klimaet. Enkelt forklart av professor Vigdis Vandvik: https://www.besteforeldreaksjonen.no/2022/07/klar-tale-om-natur/

Livsløp CO2-fotavtrykket til landbasert vindkraft viser seg å være langt høyere enn vindkraftbransjen gir inntrykk av. International Journal of Sustainable Energy's publisering fra

januar 2025 har brukt Irland som case. Konklusjonen er at det totale CO2 **livsløpsutslippet** fra vindkraft **tilsvarer europeisk gasskraft!**
Vindkraft bryter en rekke kriterier innenfor hver av de tre bærekraftdimensjonene. Det er derfor ingen gode argumenter for at en lavverdig og prisdrivende energi skal rasere norsk natur og naturmangfold!

Norsk natur er en klimahelt som lagrer CO2 hovedsakelig i bakken. Vindkraft i Agder vil derfor kunne gi negativ klimagevinst. Det er uansett umulig å si hva klimaeffekten av vindkraft vil være når myr ikke blir tatt med i beregningen.
https://www.nrk.no/klima/xl/vindkraft---ikke-sa-bra-for-klima-som-vi-tror_-1.15157461

Den boreale skogen (som Norge er en del av) er verdens største karbonlager. Den er viktigere for klimaet enn tropisk regnskog da nedbrytningen av plantemateriale går sakte og lagres i bakken.
https://www.nrk.no/innlandet/nve-har-mottatt-over-60-soknader-for-utbygging-av-solkraftverk--flest-er-i-innlandet-1.17055781

Myr vokser 1 mm i året. Graver vi 1m ned er vi 1000 år tilbake. Restaurering tar ditto lang tid.
https://www.nrk.no/ostfold/forsker-vil-ha-mer-midler-til-a-overvake-restaurert-myr-i-norge-1.17020687

FN vurderer naturkrisen som like alvorlig som klimakrisen. Vi skal derfor stanse tapet av natur med mål om **mer** natur innen 2030.
https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-starter-arbeidet-med-nasjonal-handlingsplan-for-natur/id2962229/
FNs klimapanel sier at vi ikke kan ofre en millimeter mer natur. Friske og sunne økosystemer suger opp og lagrer mye mer CO_2 enn noen teknisk CO_2-fangst kan klare. Å redde resten av verdens natur er en forutsetning for å bremse oppvarmingen og tilpasse oss klimaendringene som uansett kommer

Og til slutt fra vår anerkjente biolog og professor Dag O. Hessen: “***Det viktigste er ikke å restaurere naturen, men å la være å ødelegge den***”.

Ellers er naturverdiene vi kan tape for fugl, flaggermus og fisk godt beskrevet av Naturvernforbundet Agder.

Godt vi har langt bedre alternativer enn vindkraft - se “Alternativer” lengre ned.

Eierskap og skatt

Hva har Europas største svindelsak på 519,2 milliarder NOK med vindkraft å gjøre? https://www.nrk.no/urix/norge-rammet-av-europeisk-skatteskandale-1.14253588.

Anbefaler å se den Dansk/Tyske serien på NRK https://tv.nrk.no/serie/andre-folks-penger. Den gir et godt og skremmende bilde av svindel på kildeskatt ved utenlandsk eierskap som selvfølgelig også pågår i Norge.

27 av 30 vindkraftanlegg har helt eller delvis utenlandsk eierskap hvor over 40% er knyttet til skatteparadis. https://www.taxjustice.no/artikkel/skatteparadis-i-norsk-vindkraft

Eksempel: Buheii Vindkraftverk i Kvinesdal eies av Australske Macquarie Group som er dømt i denne omfattende skattesvindelen. Macquarie Group har pantsatt Buheii for svimlende 3,9 milliarder kroner for å realisere kapital.
Eierskapet kan like godt ende opp hos kinesere eller russiske oligarker. Dessverre har ikke Norge gjort som Danmark og satt krav om nasjonalt eierskap.

Dagens Næringsliv har i en artikkelserie avdekket hvordan norske myndigheter i dag ikke en gang har rett til informasjon om eierskap. Uansett er det svært krevende.

Dette er en sak fra TV2 om hvor lite som blir igjen av verdier lokalt og i Norge for vindkraft. Ikke nødvendigvis ulovlig, men vi tappes for store verdier
https://www.tv2.no/spesialer/longread/vindparadiset

Ønsker virkelig Grimstad denne type eiere inn i lokalmiljøet?

Risiko og kostnader - en ny Terra-skandale?

I konsesjonen stilles det krav til demontering av turbiner, avhending og at landskapet skal tilbakeføres til naturlig tilstand. Konsesjonæren skal sette av midler til tilbakeføring fra 12. driftsår, men det finnes allerede eksempler i Norge på at dette ikke gjøres av konsesjonæren. NVE har ikke kapasitet til å følge opp denne type avsetninger eller eierskap.

Grunneier er uansett ansvarlig for sikkerheten på egen eiendom, noe som faktisk også gjelder for alle tidligere miljøsynder. Kostnaden for demontering av turbiner, avhending og restaurering av natur vil bli stor med Agder's topografi.

Det er naivt å tro at eiere med skattemotivert adresse i utlandet vil rydde opp når fortjenesten er ute - eller når konsesjonæren er konkurs, hvis det i det hele tatt er mulig å finne eierne. En konkurs kan selvfølgelig inntre lenge før år 12.

Lehtirova vindkraftspark med sina 40 turbiner i Norrbottens län, är en av de anläggningar som år efter år gått med förlust. Foto: Bilbo Lantto

Jeg tenker det er sannsynlig at vi snart ser konkurser i Norge. I Sverige frykter man nå en konkursbølge. Årsaken er enkel. Når værsystemene i Nord-Europa er de samme så produseres det allerede for mye vindkraft på samme tid. Strømprisen blir lav når produksjonen er høy. Når det er kaldt og vindstille er prisen god, men da er det lite eller ingen ting å selge.
Vindkraft i et mettet marked er derfor en elendig forretningside. Blir det havvind, forsterkes effektene ytterligere.
https://youtu.be/UZAWDGYL_c0?si=vIowko8nPavrsotY

Når vi kjenner grunneier og kommunens juridiske ansvar, eierstruktur og sannsynligheten for konkurs så blir dette en **STOR** økonomisk risiko som kan inntre tidligere enn fryktet. Grunneiers konto vil fort tømmes og kommunen overtar ansvaret. Da kan kommunen håpe

på støtte fra staten, men det er politisk betinget og høyst usikkert. Dette kan fort bli en ny Terra-skandale for kommunenorge.

Avfallshåndtering

Har vi plass på Østerhus? Skal vi overlate problemet til et fattig land? Kanskje Østlandet har jordsmonn nok?
Rotorblader er utslitt etter 10 til 20 år, noen langt tidligere. De kan ikke resirkuleres og må i hovedsak graves ned i enorme deponier. Vindkraftbransjen har snakket om løsninger i flere tiår uten troverdig resultat.
https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/wAv0bA/texas-her-ligger-vindmoellenes-kirkegaard

Iskast

Livsfarlig iskast fra rotorblader er årsaken til at vindturbiner må plasseres i naturen i Norge. Her godt illustrert fra Sverige
https://www.facebook.com/groups/1379511478940601/permalink/4136420739916314

I Norge blir derfor vindkraftområdet med sikkerhetssoner et industriområde stengt og utilgjengelig for mennesker ved fare for frost, typisk fra november til mars.
Turbinene kan derfor heller ikke plasseres langs E18, slik det gis inntrykk av.

Hvordan dette området samtidig skal brukes til annen næring er også vanskelig å forstå?

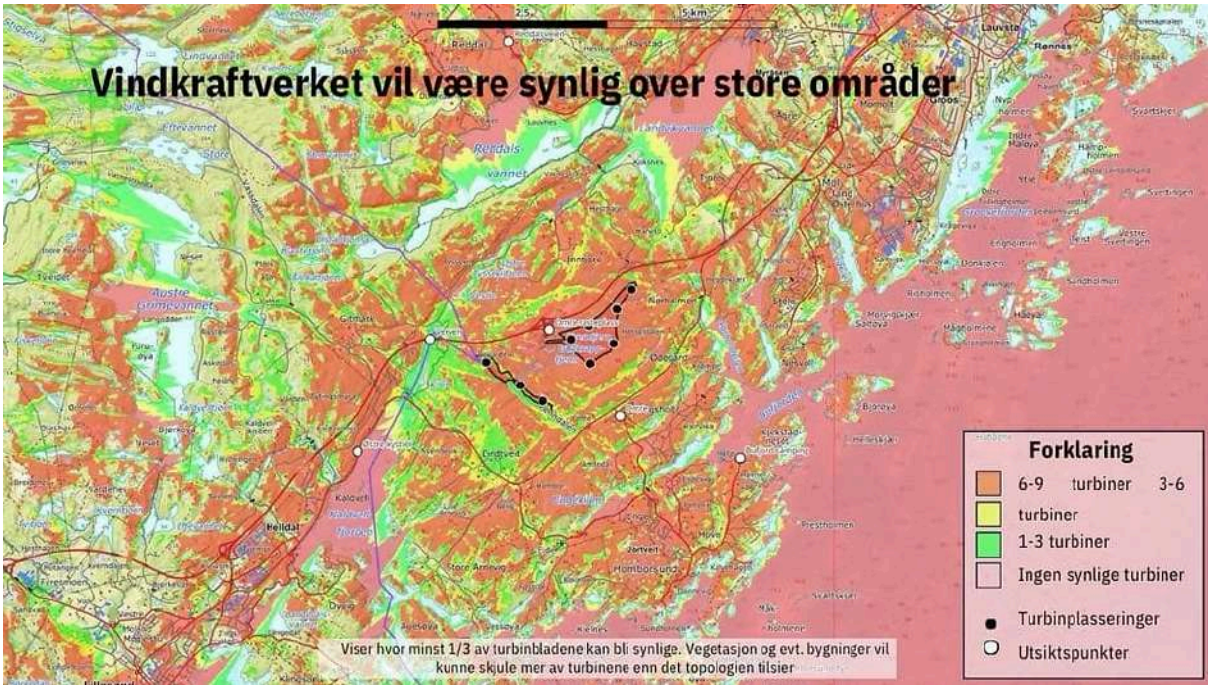
Helse og livskvalitet

Utbygger trekker frem veistøy fra motorvei som argument for at støy fra vindkraften ikke vil gjøre støy-situasjonen verre for naboer. Det stemmer neppe da det er fri sikt fra vindturbinene i 150m høyde til bebyggelse i store områder av Grimstad og Lillesand. Støyen fra vindturbiner er også vesentlig kraftigere og inkluderer også infralyd.

Kommunen er støy- og helsemyndighet. Stadig flere naboer til vindkraftverk opplever helseproblemer på grunn av støy, skyggekast, blinkende lys, store roterende bevegelser og tap av natur. Slike helsekonsekvenser er blant annet knyttet til søvnmangel, migrene, hodeverk, hjerteforstyrrelser, økt blodtrykk, svimmelhet, utmattelse, stress og depresjon. Konsekvensen av tapt eiendomsverdi kan fort medføre at du ikke har råd til å flytte - uansett helseproblemer.
Grimstad kommune bør derfor også inkludere Lillesand kommune i sine helse-vurderinger.

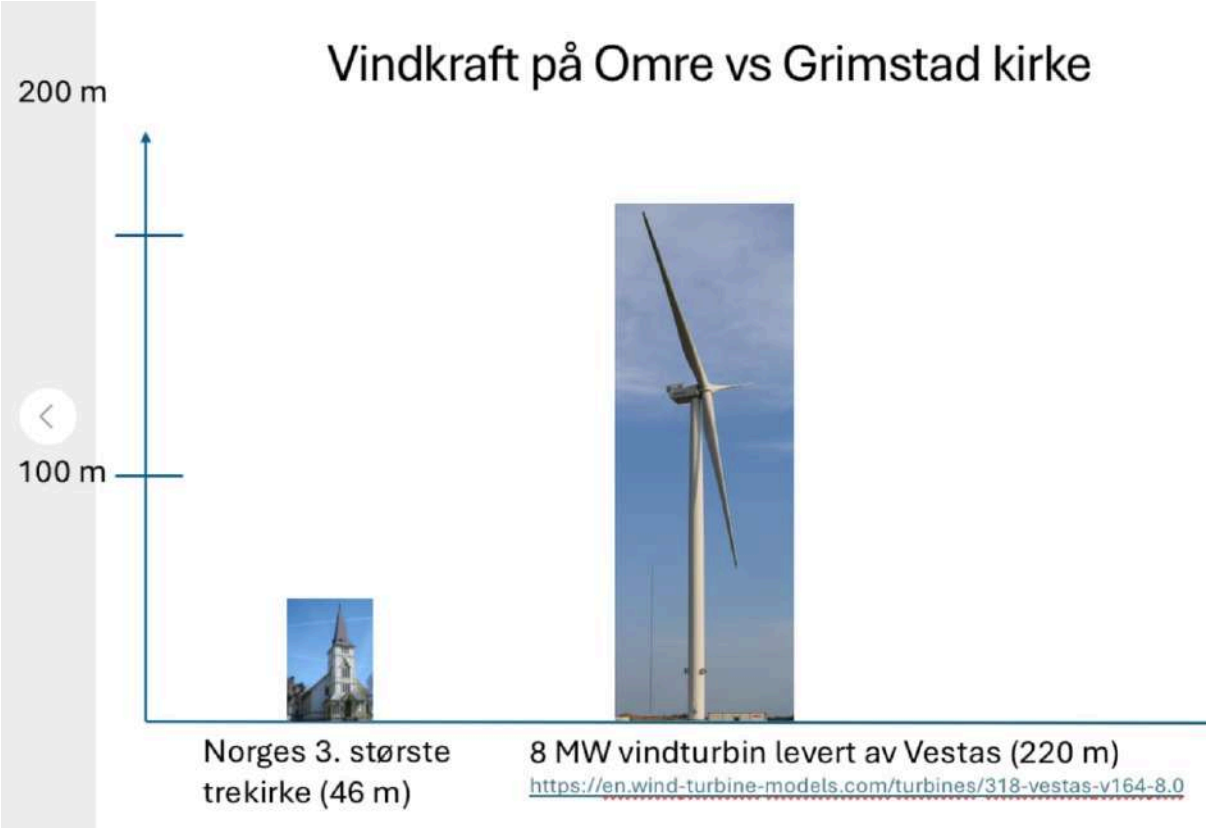
Eiendomsverdi

Turbiner på 200m+ plassert på Grimstads topper vil ruve langt mer enn Eiffeltårnet i Paris på 324m. Landskapet vil endres og blinkende lys og støy vil prege store deler av Agder avhengig av vindretning og topografi. Grimstad er en arealmessig liten kommune og berørt areal blir STORT. Eiere av boliger og hytter kan bli tvunget til å bli boende når verdien av eiendommen raser.

Det er derfor rimelig at eiere av boliger og hytter får redusert eiendomsskatt og formuesverdi på sine eiendommer opp til 10 km fra nærmeste turbin. Dette vil ikke dekke tapene, men kommunen kan ikke ensidig sitte med inntektene.
Dette gjelder også nabokommunen Lillesand som akkurat har kjempet sin egen kamp mot vindturbinene.

Splittet lokalmiljø

Erfaring viser at lokalmiljøet blir splittet og ødelagt i flere tiår. Det er dessverre mange eksempler på dette, også i Agder, som flere ordførere kan bekrefte. Denne type konflikter stikker dypt og kan gi varige utfordringer for Grimstad og omkringliggende kommuner.

Ordføreren i Åmli har et godt poeng: vindkraft ødelegger livet for mange.

Omdømme

Ordsky fra Norges Miljøvernforbund med de 68 mest brukte ordene om landbasert vindkraft. Det er en massiv og økende motstand i Norge, så dette er nok representativt for flertallet av innbyggere i Grimstad også.

Grunnet naturavtalen er det sannsynlig at det om kort tid blir helt utelukket å ødelegge så mye natur som vi gjør i dag.
Kommuner som nå legger til rette for vindkraft kan derfor framstå som "taperkommuner" som kunnskapsløst ødela sine nærområder. Jeg tenker at etisk ansvarlige kommuner vil stå sterkt i kampen om ressurssterk arbeidskraft som ønsker nærhet til natur.

UiA og Havvind

Det virker merkelig og søkt at vindturbiner på Omre skal ha noen synergieffekter for havvindsatsingen på UiA. Det finnes dessverre 1400 andre turbiner å titte på over hele landet. Dette fremstår useriøst av UIA å fremsnakke et så kontroversielt prosjekt. Er dette en

kampsak fra en enkeltperson i UIA - som til og med har tilknytning til prosjektleder i Norsk Vind som tidligere ansatt?!

Konsekvensutredninger og habilitet

Dessverre utføres ikke konsekvensvurderinger av en uhildet tredjepart. Den kjøpes av utbygger. Utbygger vil naturligvis velge tilbyderne som gir minst problemer i forbindelse med realisering - les: avdekker minst konsekvenser. Det er derfor vanskelig å stole på resultatet av slike "bukken og havresekken" bindinger som grunnlag for beslutninger.
https://www.nrk.no/klima/xl/utbyggere-kjoper-konsekvensutredninger-_-naturen-kan-tape-1.15212845

Forurensing

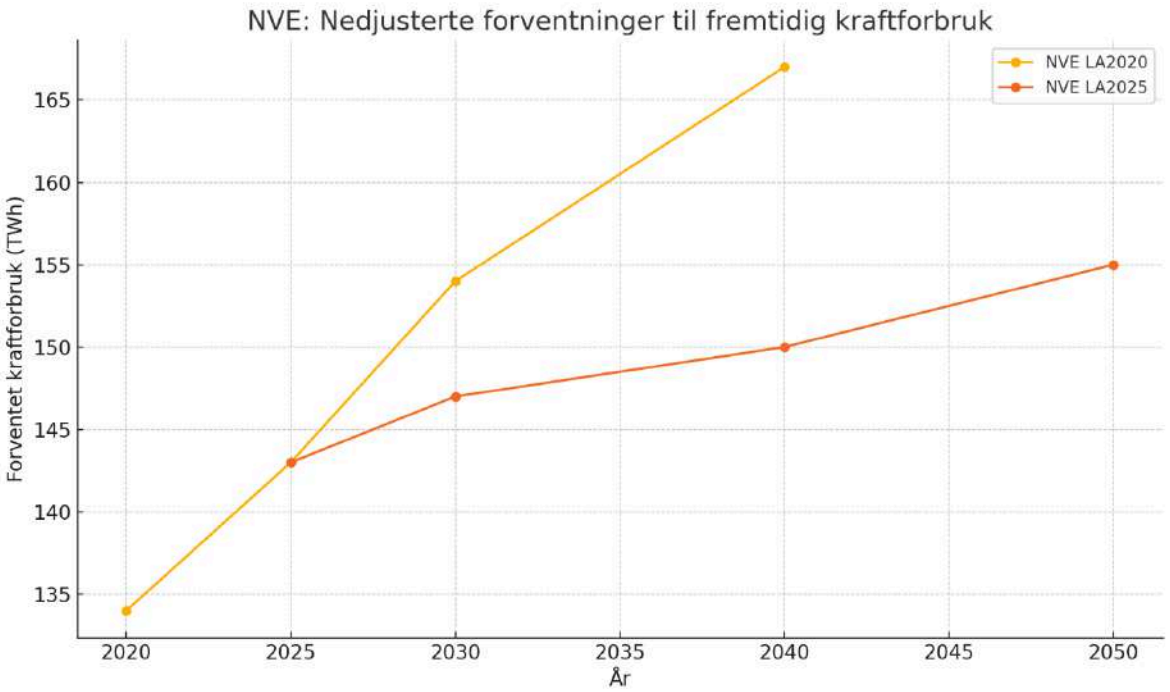
Vindturbinblader er polert med et belegg som består av PFAS og vingen består av epoksy som inneholder ca 30% bisfenol A (BPA). Både PFAS og BPA er "evighets" miljøgifter som er svært skadelige for både barn og voksne når det havner i natur og drikkevannskilder. Miljødirektoratet foreslår forbud mot PFAS.
Forskning fra Skottland viser betydelig slitasje på turbinvinger, mens vindkraftbransjen marginaliserer problemet.
https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/9zqmap/fant-mikroplast-i-luft-og-vann-norge-rundt-miljoedirektoratet-bekymret

Det er 1-2000 liter gear og hydraulikkolje i hver turbin. Havarier av vindturbiner skjer og kan ha store konsekvenser for naturen i nærmiljøet. Grenseverdien for hydrokarboner i drikkevann er 0.
https://www.itromso.no/nyheter/i/GQE4Qg/mattilsynet-om-forurensning-risikerer-at-drikkevannet-er-odelagt-i-lang-tid

Lydforurensning fra vindkraft er ikke bare et folkehelseproblem, men har store konsekvenser for dyr, fugler, flaggermus og insekter.

Lysforurensning fra sterke strobelys gjør at stjernehimmelen blir borte. Forskere internasjonalt advart om at lys påvirker planter, insekter, fugler og fisker og andre dyr
https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/o3vKOm/lysforurensing-oedelegger-stjernehimmelen

Behovet for kraft

NVE har nedjustert forventet kraftforbruk betydelig i sin siste rapport.

Vi vasser i kraftoverskudd og NVE spår ingen kraftkrise nasjonalt (lokalt kan være en annen sak grunnet nett). Årsaken er at "Grønne" kraftslukkende luftslott som hydrogen, ammoniakk og batterifabrikker faller fra en etter en. Datasentre veier så langt ikke opp, men her trengs helt andre tiltak enn vind og solkraft, spesielt med tanke på kravene til kunstig intelligens.

Eksempel: Hydro Aluminium frykter ikke kraftunderskudd for aluminium, MEN som kraftprodusent ønsker de å tjene mer penger på salg av strøm.
Hydro er derav tjent med dagens prismaksimerende strømpolitikk. Derfor krav om utbygging av vindkraft ved Jotunheimen nasjonalpark (Årdalsfjellet).
Jeg synes Hydro som samfunnsbygger har blitt en grisk og ødeleggende virksomhet.
https://www.tu.no/artikler/en-byrakrat-slar-tilbake/561378

Naturlig nok blir behovet for kraft overdrevet av de som tjener penger på strøm.

Vi sløser

Som samfunn må vi prioritere bruk av strøm da det er en begrenset ressurs - det er også natur. All strømproduksjon vil ha et fotavtrykk i naturen.

Etter min mening har vi en meningsløs sløsing ved elektrifisering av sokkelen (totalt **20 TWh**). Gassen som da ikke brukes til produksjon (1-2%) selges og svis av i Europa utenfor norsk klimaregnskap, men klimaet er som kjent globalt https://youtu.be/WI-L7EriiGw

Et annet eksempel er datasentre for utvinning av kryptovaluta. Bare bitcoin overstiger på verdensbasis hele Norges kraftproduksjon - eller 17 ganger mer enn google!

Vi har en enorm sløsing av strøm i norske bygg med en foreldet bygningsstandard. Investeringer i Enøk kan gi oss opptil 45 tWh konfliktfri energi - en tredjedel av Norges totale forbruk!

Alternativer til vindkraft

Norsk kraftforbruk var i 2024 **138,7 TWh**, produksjon var **157,2 TWh**. NVE sier forbruket vil øke med **10 TWh** de neste 5 årene og ser ingen kraftkrise.

5 alternativer til vindkraft - nærmest uten konflikt

1. **-30 TWh** - prioritere bruk av strøm (kutt av krypto og elektrifisering av sokkelen)
2. **-45 TWh** - enøk i bygg (halvering av dagens forbruk innen 2050)
3. **+4-20 TWh** - utnytte eksisterende vannkraft (estimatene varierer)
4. **+66 TWh** - solenergi på eksisterende bygg (pt. mindre enn 0,4 TWh)
   https://www.tu.no/artikler/studie-avdekker-stort-potensial-for-solkraft-i-norge/521550/
5. **-33 TWh** - magasinere varme (geotermos). Fjell skole i Drammen har nærmest ingen strømutgifter til oppvarming
   https://www.nrk.no/norge/denne-skulen-har-sommarvarme-pa__termos_-1.16117889

Optimistisk og teoretisk sett kan vi øke produksjonen 4 ganger behovet til **+194 TWh** - uten å ødelegge natur og klima.
Det er selvfølgelig ikke realistisk eller gir kost/nytte-verdi, men å dekke behovet for kraft er ikke noe problem. Utfordringen er at noen er økonomisk interessert i å lage dette til et problem.

Ytterligere 3 alternativer

1. **Kutt av eksport** (ikke overskuddskraft) gir i snitt ytterligere **15 TWh.**
   Dette krever reforhandling av dagens Acer/EØS-avtale som kun er en viljesak. Naturvern, naturressurser, landbruk og fiskeri er allerede utelatt fra EØS-avtalen da de anses som viktige for Norge. Strømeksport fra Norge har store konsekvenser for Norge, men betyr ingenting for EU når man kjenner størrelsene = en viljesak.

2. **Kjernekraft**. 4. generasjons små kjernekraft gir stabil og trygg kraft med minimale utslipp og naturødeleggelser. De drives på normaltrykk, kan gå på restavfall fra eksisterende reaktorer eller drives med thorium, et råstoff Norge har mye av.
   I motsetning til vindkraft gir kjernekraftverkene mange lokale, varige og godt betalte jobber. Sverige skal ha både storskala og SMR klare fra 2035 og utover.
   https://www.universitetsavisa.no/energi-jan-emblemsvag-kjernekraft/mer-fornybarenergi-er-ingen-losning-pa-energikrisen-i-europa/359924
   https://www.tu.no/artikler/kjernekraft-betyr-ogsa-arbeidsplasser/542484

3. **Storskala termisk jordvarme** gir CO2-fri og stabil elproduksjon ved å benytte kompetanse fra oljesektoren er også et fremtidig alternativ.

https://www.sintef.no/siste-nytt/2021/vi-er-et-steg-narmere-verdensrekord-i-jordvarme/

Behovet for stabil og regulerbar kraft

Planlagt vindkraft i Grimstad vil derfor binde opp kraft tilsvarende 3 ganger Bøylefoss.

Vindkraft produserer 0 når vi trenger det mest (kaldt og vindstille), og ellers i snitt ca 30% av tiden. Vi er derfor avhengig av stabil støttekraft i resterende 70%.
Stabil kraft må derav bygges ut og dimensjoneres for å takle toppene (les kostbart og høy risiko). Vi opplever allerede nå at systemkostnadene til nett og regulering har økt dramatisk.

Vi vet også at Norsk vannkraft ikke er bygd for å effektkjøres etter behov fra ustabil vindkraft. "Jojo-kjøring" betyr økt belastning og kortere levetid for vannkraftverket, samt at livet i vannet nedenfor degraderes ytterligere.

Texas opplevde vinteren 2021 en blackout som tok hundrevis av liv og grillet det meste av elektronikk når nettet gikk "bananas". Årsaken var deregulering (privatisering) av nettet og bygging av mye ustabil kraft (vind/sol) https://en.wikipedia.org/wiki/2021_Texas_power_crisis
Tyskland har hatt tilsvarende hendelser og sannsynligvis også Spania i sommer, selv om konklusjonen sitter langt inne og selvfølgelig tåkelegges av de med økonomiske interesser.

Også i Norge har vi allerede strukket strikken langt med ustabil vindkraft
https://www.nettavisen.no/okonomi/sjokkrapport-fra-nve-og-statnett-vi-kan-mangle-strom-nar-vi-trenger-den-aller-mest/f/5-95-688831

Strømpriskrisen

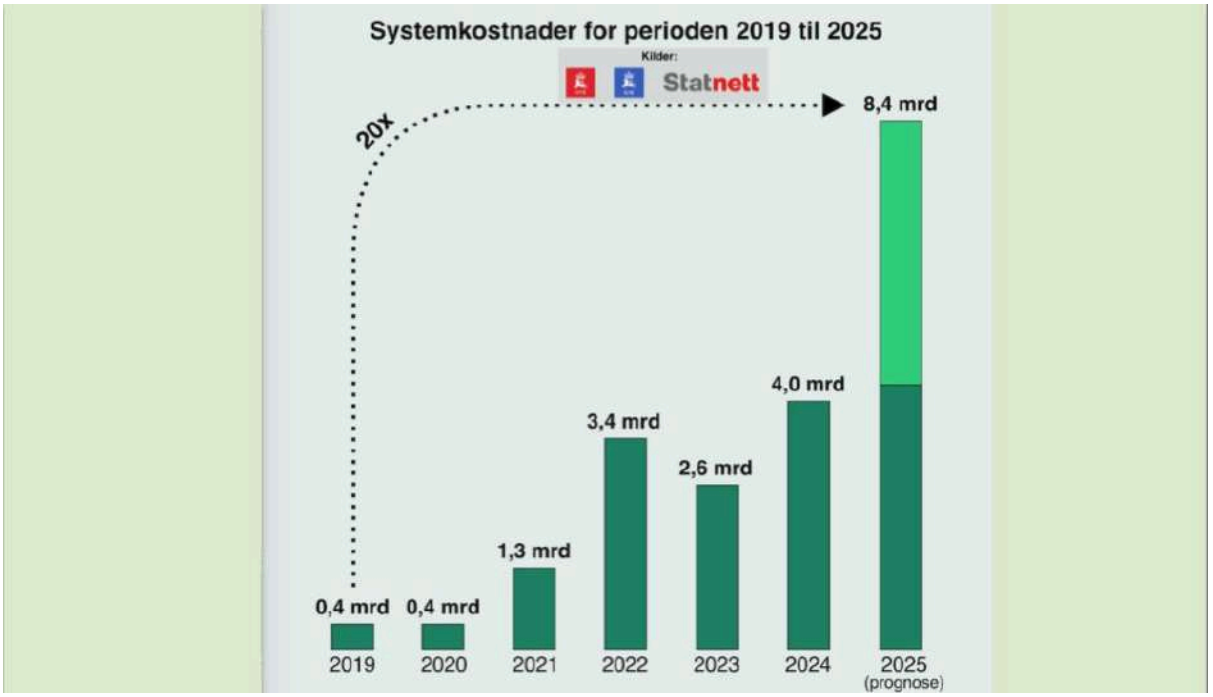
De siste fire årene har folk og bedrifter i Sør-Norge betalt 200 milliarder kroner mer for strømmen.
https://www.nettavisen.no/nyheter/stromprisene-ekstraregning-pa-200-milliarder-kroner-for-moms/s/5-95-2550482

Strøm selges på børs i Europa til høystbydende. Marsordren til energibransjen er å maksimere egen fortjeneste. Kraftprodusentene regulerer selvfølgelig magasinene for høyest mulig pris. Derfor har vi til tider Europas dyreste strøm.

Energibransjen påstår at vi må produsere mer kraft for å få ned prisen. De siste årene har vi produsert ca 19% mer kraft enn vi bruker, men allikevel har vi rekordpriser. Årsaken er at prisen settes på børs i Europa med et totalt energibehov på **21.430 TWh**. En årlig netto eksport på i snitt **15 TWh** er et "musepiss" og endrer ikke europeisk pris.

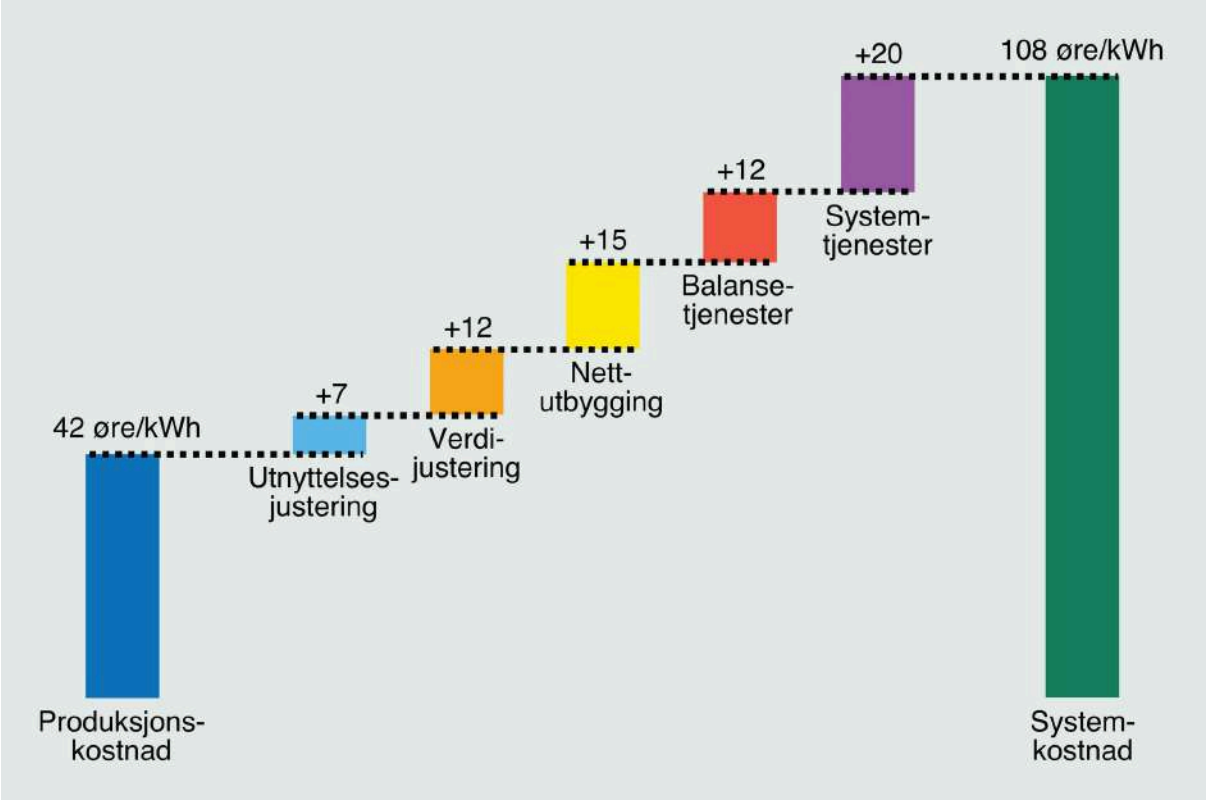
Derfor vil bygging av ny kraft i Norge i liten grad påvirke strømprisen. Det er kort sagt ikke mulig å produsere så mye kraft at det påvirker europeisk pris - og blir forskjellen stor mellom Norge og EU (innestengt kraft) er vi forpliktet via Acer til å utbedre eksportkapasiteten.

Nettleien og systemkostnader

Vindkraft medfører store utgifter på områder som ikke gjenspeiles direkte i strømprisen - såkalte systemkostnader. Dette er investeringer i nett, bygging trafostasjoner, enheter til regulering og utvikling av styringssystemer for ustabil kraft. Dette betales av strømkundene med økt nettleie og blir gjerne dyrere enn selve produksjonskostnaden.
Samtidig gir vindkraft ustabil strøm som er verdiløs uten støttekraft. Vindkraftprodusenter selger stabil strøm, men betaler ikke for investeringer gjort i regulerbar vannkraft bygget over generasjoner.
Derfor er både systemkostnader og støttekraft skjulte subsidier av vindkraft, mens det kun er produksjonskost som nevnes av vindkraftbransjen. Bare linjenettet for Fosen kostet 5500 millioner!

Her er en illustrasjon/estimering av kostnadene ut over produksjonsprisen for landbasert vindkraft

I tillegg kommer kostnader som er vanskelig å sette en pris på: naturtap, konsekvenser for klima, forurensing, folkehelse, bolyst, mm.

Konsekvensene av høye energikostnader i Norge har vi bare sett starten på. Når industriens langsiktige kontrakter skal reforhandles vil prisen bli en helt annen. Bærekraftig og grønn norsk industri vil flyttes til kullfyrte steder som Kina.
Vi ser også at industrien i økende grad ser seg tjent med å selge kraft fremfor å produsere.

Husk også at høye energipriser går ut over nasjonal konkurranseevne, rente, inflasjon, osv. Det er nok å vise til Tyskland for å forstå hvor alvorlig dette er.

Norgespris retter ikke opp i dette - tvert i mot. Regningen skal uansett betales tilsier uttak av 10 tall milliarder i skatter og avgifter, i verste fall opp mot nivået til valgkampens store snakkis: formueskatten på totalt 34 milliarder!
Støtteordningen vil trigge økt forbruk på samme tid, som igjen gir behov for økt nettutbygging da pris som viktig driver for å tilpasse forbruket etter produksjonen blir nærmest borte.

Forsyningssikkerhet

Norge er verdens mest elektrifiserte land - noe vi skal være stolte av. Derfor er vi også langt mer avhengig av strøm enn alle andre land i Europa.

Regulering og forsyningssikkerhet håndteres i stor grad av EØS/Acer og EU´s overnasjonale kontrollorgan RME.
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/eu-advarer-norge-kutt-i-krafteksporten-er-i-strid-med-reglene/15055030/

Vi ser en nærmest hjelpeløs regjering som mangler handlingsrom. Tiltak som virker er vanskelig med inngåtte avtaler. Konsekvensen er et helt folk og næringsliv på midlertidige støtteordninger ingen ønsker.

Husk at målet for Acer er lik strømpris i hele Europa. Får vi lavere strømpris i Norge enn i EU skal **Acer/energipakke 3** sørge for at flaskehalsinntektene til Statnett brukes til å bygge økt eksportkapasitet (utenlandskabler). Dette overvåkes av RME.

Med **Acer/energipakke 4** fra EU vil vi få ytterligere mindre styringsrett på magasiner og forsyningssikkerhet og en større andel av kabelkapasiteten skal reserveres til EU.

Europa kan sikre sin energiforsyning og pris ved å magasinere gass etter beste evne, uten restriksjoner, mens Norges kraftreserver styres av konkurransehensyn overvåket av EU.

Det er vanskelig å kalle dette en robust og sikker energiforsyning.

AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/20095-5
Saksbehandler Ingunn Dahlseng Håkonsen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	07.10.2025

Grimstad kommune - Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1) Fylkesutvalget stiller seg positivt til at Grimstad kommune ønsker å legge til rette for fornybar kraftproduksjon på en mer arealeffektiv måte.
2) Fylkesutvalget anbefaler at det redegjøres nærmere for hvilke synergier som kan oppnås ved samlokalisering av kraftproduksjon og industri.
3) Fylkesutvalget anbefaler at reduksjon av turbinenes høyde blir utredet som et alternativ i konsekvensutredningen.
4) Fylkesutvalget ber om en grundig utredning av konsekvensene av nettilknytning og kraftlinjetraseer, herunder behov for rydding, adkomst, nye master og andre inngrep.
5) Fylkesutvalget ber om at det ved valg av kraftlinjetrase tas særskilt hensyn til friluftsinteressene i det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen i Lillesand kommune. Tiltak her vil være avhengig av at det gis tillatelse til varig omdisponering av statlig sikret friluftsområde.
6) Fylkesutvalget anbefaler at tiltaket vurderes opp mot kulturmiljøverdiene ved Nørholm, og at det vurderes hvordan visuelle og opplevelsesmessig påvirkning skal reduseres.
7) Fylkesutvalget ber om at det utarbeides en helhetlig vurdering av beredskap og samfunnssikkerhet knyttet til plasseringen nær E18, inkludert konsekvenser ved ulykker, ekstremvær og teknisk svikt. Vurderinger knyttet til fremtidig fylkesvei innenfor Omre områdeplan og fv. 420 bør inngå i denne vurderingen.
8) Fylkesutvalget ber Grimstad kommune og NVE om å nyttiggjøre seg innspillene i saken og sikre bred medvirkning i den videre prosessen.

Vedlegg

Varselbrev fra NVE - Omre vindkraftverk
20250428 - Omre - v2_1 - melding med planprogram
Vedlegg 1 - Planavgrensing m nett (1_50 000)
Vedlegg 2 - Referat fra oppstartsmøte
Referat 12 juni planform - Omre vindkraftanlegg, Grimstad kommune
Grimstad kommunestyre- prinsippavklaring Omre_vindkraft

Sammendrag

NVE og Grimstad kommune har varslet oppstart av områderegulering og melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Planområdet omfatter Omre industriområde og tilgrensende arealer langs E18 i øst, samt ulike kraftlinjetraseer. Det er foreslått etablering av vindturbiner med høyde opptil 220 meter, samt ny transformator og nettilknytning.

Agder fylkeskommune er bedt om innspill til saken. Fylkeskommunedirektøren mener at det er behovet for grundig utredning av visuelle virkninger, nettilknytning, kulturmiljø, friluftsliv og samfunnssikkerhet. Ulike høydealternativer for vindturbinene må vurderes, og synergier mellom kraftproduksjon og industri må konkretiseres. Det pekes også på behovet for å vurdere konsekvenser for nærliggende boligområder og pågående boligplaner.

Fylkeskommunedirektøren understreker viktigheten av bred medvirkning og at berørte kommuners innspill til linjetraseer tillegges stor vekt.

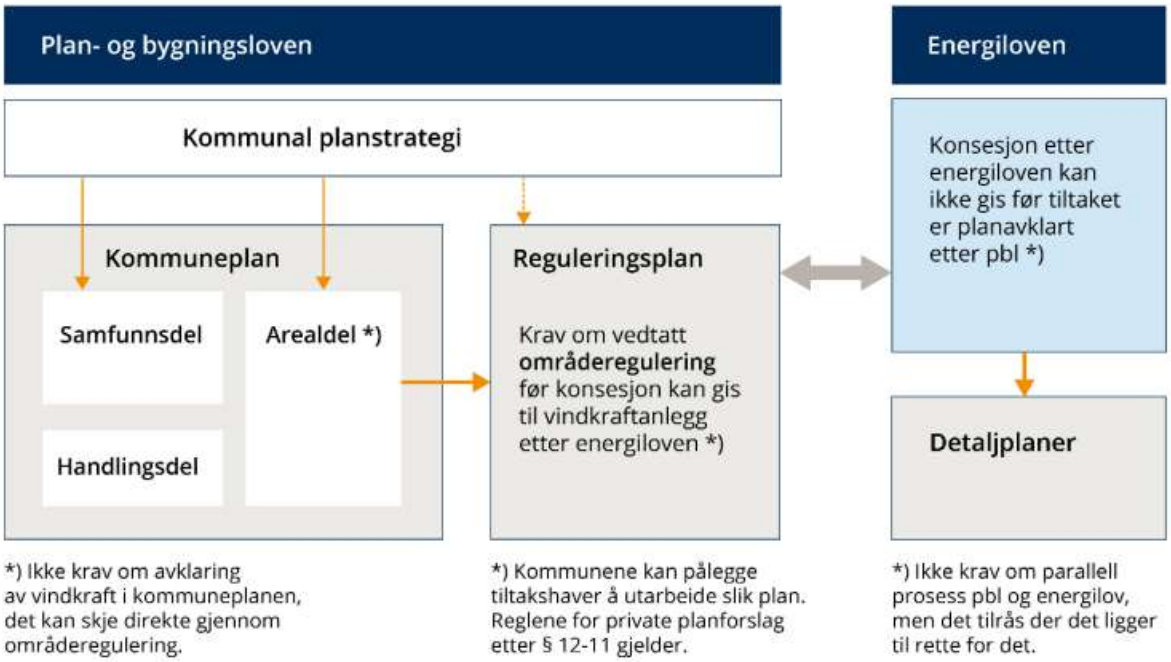
Saksopplysninger

Agder fylkeskommune har mottatt varsel om oppstart av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune og skal gi innspill til NVE med frist 9.oktober 2025.

Formålet med oppstarten er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. I tillegg til varslet planområde er det presentert 3 ulike traser for linjetrase tilkoblet ny transformator for nettilknytning til regionalnettet.

NVE behandler søknad (konsesjonsbehandling etter energiloven), mens Grimstad kommune har varslet oppstart av planarbeid for Omre vindkraft (etter plan- og bygningsloven). For å sikre god samordning mellom lokal og statlig behandling, legges det opp til at det utarbeides ett felles plan- og utredningsprogram. Kommunen har samtykket til at NVE håndterer oppstart og høring av planprogrammet parallelt med konsesjonsmeldingen i første omgang.

I det videre arbeid vil NVE fastsette utredningsprogrammet for konsesjonssøknaden og behandler konsesjonen, mens Grimstad kommune behandler områdereguleringen.

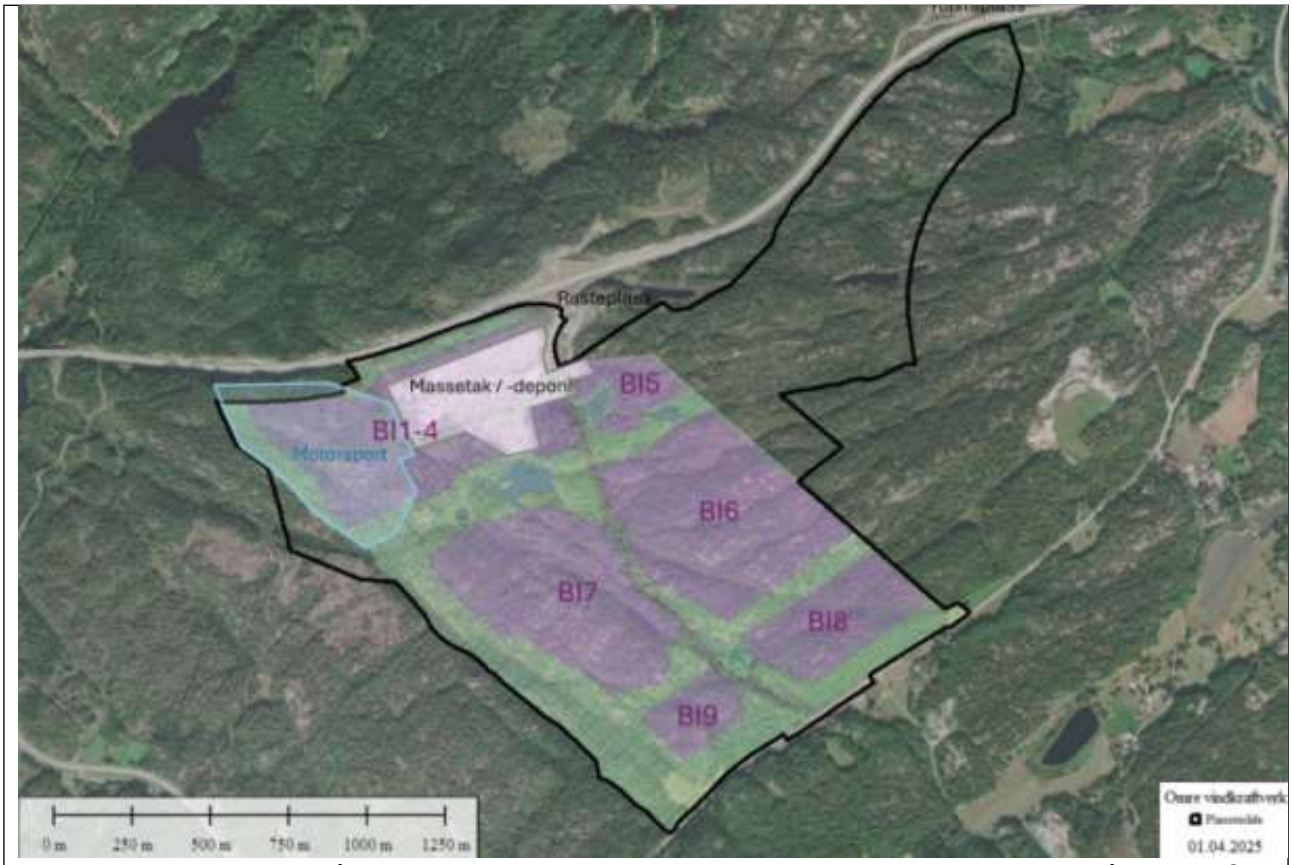
Figur 1 Illustrasjonen viser forholdet mellom Plan- og bygningsloven og Energiloven i denne saken. (Kilde: Veileder Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land - regjeringen.no s.7)

Tidlig dialog/møter
Saken har vært trukket opp til diskusjon i regionalt planforum 12. juni 2025 i forkant av oppstarten (se vedlagt referat).

NVE og Grimstad kommune inviterte til et eget orienteringsmøte for representanter fra fylkeskommunen, statsforvalteren og Statens vegvesen tirsdag 19. august 2025. Tiltakshaver og konsulent deltok også. NVE oppfordret alle aktører til å komme med innspill av ulik karakter, nettopp fordi dette er en type sak de har begrenset erfaring med. De ønsket bred belysning av mulige problemstillinger og perspektiver for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag.

Områdeplan for Omre vindkraftverk i korte trekk
Varslet planområdet på 2609 dekar omfatter eksisterende områdeplan for Omre industriområde (vedtatt i 2020) og en større uregulert strekning langs E18 mot øst. Det uregulerte arealet er avsatt til landbruk- natur- og friluftsformål i gjeldene kommuneplanens arealdel.

Områdene i sør, BI6–BI9, er under detaljregulering. Det ligger en innsigelse fra Statsforvalteren pr. dags dato tilknyttet disse arealene. Disse områdene er i dag uberørt og uten inngrep.

Figur 2 Viser planområdet markert med sort strek, sammen med vedtatt områdeplan for Omre Industriområde. I øst vises utvidelsen langs E18. (Skjermdump fra utredningsprogrammet s. 10.)

Innenfor områdeplanen er det foreslått følgende:

- Etablering av 3–9 vindturbiner med en samlet installert effekt på 30–60 MW.
- Turbiner med maksimal høyde på opptil 220 meter.
- Potensielt ny 132/33(22) kV transformatorstasjon.

Ved eksempelutbygging med 7 vindturbiner med samlet ca. 50 MW installert effekt, opplyses det at man da kan produsere opptil 165 GWh med kraft per år, det vil være tilsvarende årlig strømbehov for ca. 10 000 norske husstander.

Noen av argumentene som opplyses i saken for å etablere vindturbiner i dette område er:

- at det samlokaliseres med industriområdet for å redusere naturinngrep.
- sambruk av infrastruktur - adkomst skal skje via eksisterende rundkjøring og internveier i industriområdet.
- potensiale for lett tilgjengelig adkomst til vindturbin for innovasjon, utvikling og læring.

Tabell 1 Relevante interesser og temaer som berøres av arbeidet og vurderes utredet

Visuelle virkninger og landskapsvirkninger	Støy
Kulturminner og kulturmiljø	Skyggekast
Naturmangfold	Iskast og annen risiko
Sammenhengende naturområder	Fugler, artsmangfold
Vannmiljø, vassdrag, forurensing og drikkevann	Klimagassutslipp, klima
Friluftsliv	Luftfart
Land- og skogbruk	Elektronisk kommunikasjon og radarer
Mineralressurser (geologisk mangfold)	Samfunnssikkerhet
Folkehelse	Forsvaret
Lokal og regional verdiskapning	Naturfare

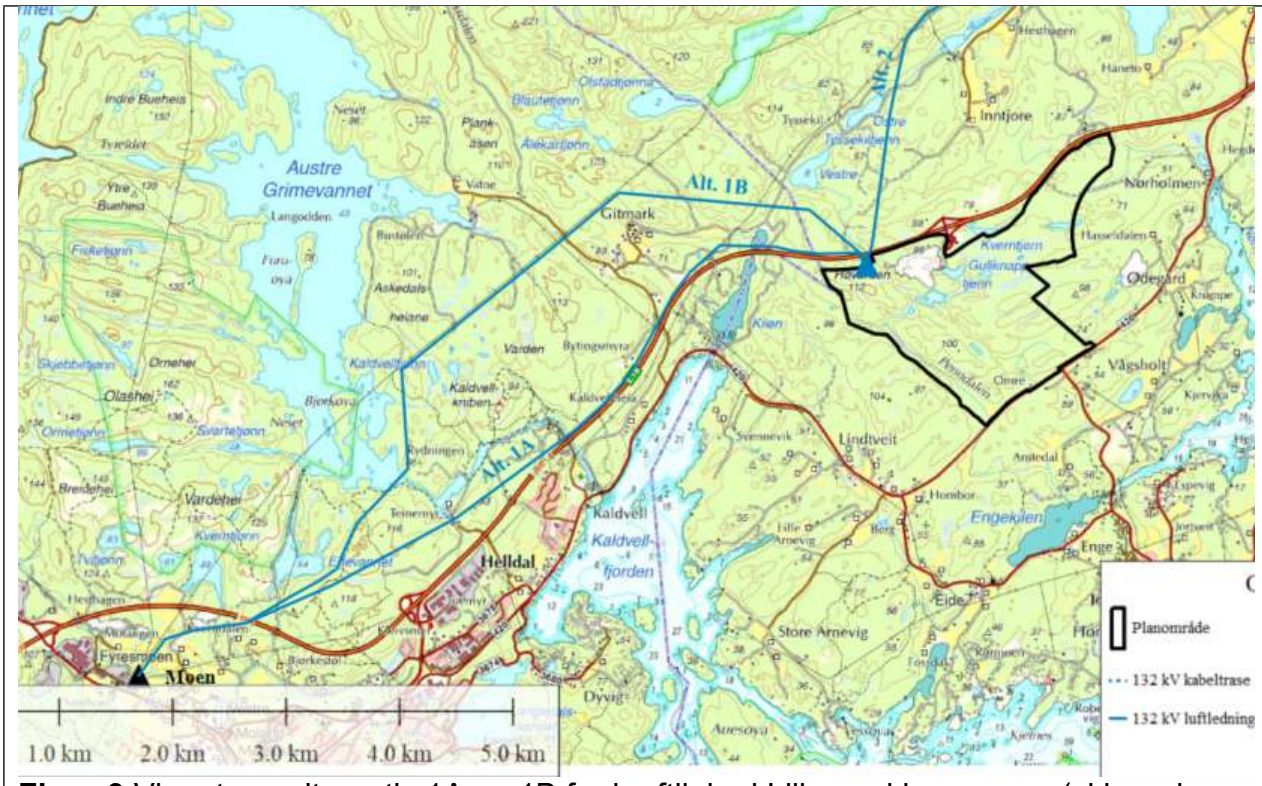
Det er uklart hvor vindturbinene skal plasseres, da dette er avhengig av vurderinger av konsekvenser tilknyttet flere temaer som skal utredes.

Alternative traseèr for kraftlinje

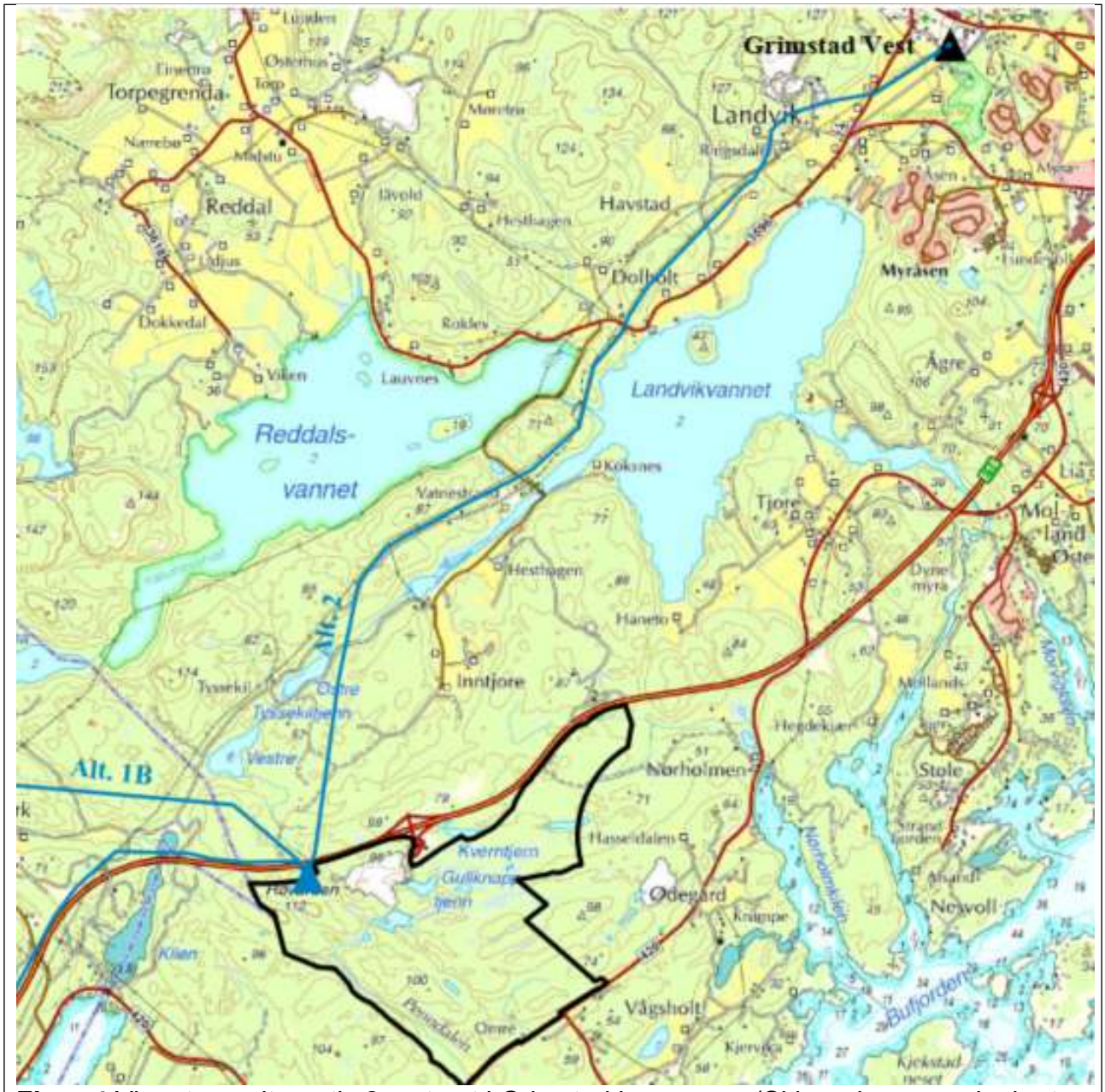
Tilknyttet ny transformatorstasjon er det foreslått 3 ulike traser for nye linjer. Dette omfatter alternativ 1A og 1B mot vest med kobling på Moen i Lillesand kommune, og alternativ 2 mot øst i Grimstad (se kart under). Det opplyses at eksisterende trase for dagens linje skal brukes i stor grad og der det er praktisk mulig, men dette er usikkert. Linjetrase vil være en del av konsesjonssøknaden, men ikke selve reguleringsplanen. Det er foreslått en kombinasjon av trase via luftlinje og nedgravd kabel for de ulike alternativene.

I forslag til utredningsprogram opplyses det at det ikke sikkert at anlegget vil trenge en ny 132 kV-transformatorstasjon – behovet for ny transformatorstasjon er betinget av den endelige utbyggingsløsningen og installert effekt.
Det vil si at:

- Ved full utbygging (ca. 50 MW) vil en ny 132 kV-transformatorstasjon er nødvendig.
- Ved mindre utbygging (under 30 MW) vil en tilknytning til eksisterende 22 kV-nett kan være tilstrekkelig.

Figur 3 Viser trasealternativ 1A og 1B for kraftlinjer i Lillesand kommune. (skjermdump av plankart for Omre vindkraftanlegg)

Figur 4 Viser trasealternativ 2 mot øst i Grimstad kommune. (Skjermdump av plankart for Omre vindkraftanlegg)

Innovasjon/forskningsprosjekt

Som en del av etablering av et slik vindkraftanlegg er det opprettet et prosjekt kalt «Prosjekt Springbrett». Det opplyses at dette skal gi mulighet for praksisnær utdanning og teknologiutvikling innen havvind, i samarbeid med UiA, Fagskolen i Agder og næringslivet. I saken viser tiltakshaver til at samlokalisering med Omre industriområde kan gi synergier mellom kraftproduksjon og industri, og kan styrke Grimstad som regionalt knutepunkt for grønn industri.

Vurderinger

Regionale føringer

Saken er vurdert opp mot Regionplan 2030:

- bærekraftig verdiskapning
- ivareta natur- og klimahensyn
- ta hele Agder i bruk og vi tar vare på det vi har
- beredskap og klimaendringer

Dette innebærer at nye tiltak må bidra til grønn omstilling, samtidig som de ivaretar naturverdier, er miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig og bidrar til lokal forankring. Beredskap er også høyst relevant for vurderingen, da tiltaket ligger tett mot E18, samfunnssikkerheten må ivaretas.

Vurdering av det regionale perspektiv

Forslaget om Omre vindkraftverk er et sammensatt tiltak med betydelige konsekvenser for natur, næring og samfunnsutvikling. Vindkraft kan være en viktig del av løsningen for det grønne skiftet, og det er behov for økt kraftproduksjon på Sørlandet. Dette må settes inn i en større regional sammenheng ut fra de muligheter etableringene gir både som leverandører til «den grønne omstillingen», samt de muligheter dette gir for landsdelen hva angår innovasjon og utvikling innenfor høyere utdanning.

Fylkeskommunedirektøren mener at det bør åpnes for å vurdere plasseringen av vindkraftverk. En utredning vil kunne gi klarere svar på om dette er riktig sted for et slikt anlegg. Forutsetninger er at tiltakene er godt tilpasset omgivelsene med minst mulig negativ påvirkning på natur og omgivelser. Utredningen må vise at det foreligger en reell balanse mellom nytte og belastning for lokalsamfunnet, og at samfunnsnytten klart veier tyngre enn de negative konsekvensene.

Intensjonen om samlokalisering med Omre industriområde fremstår som positiv og i tråd med ønsket om effektiv arealbruk. I planprogrammet er det signalisert at tiltak og lokalisering av vindturbinene planlegges langs E18 og innenfor arealer som allerede er berørt. Sambruk med eksisterende infrastruktur kan redusere naturinngrep og gi synergier mellom kraftproduksjon og industriell virksomhet. Samtidig er det knyttet betydelig usikkerhet til hvordan disse synergiene faktisk skal realiseres. Det er uklart hvilke bedrifter som vil etablere seg, hvordan de stiller seg til vindkraftverket, og hvordan samspillet mellom kraftproduksjon og industri skal organiseres. Dette er forhold som bør vurderes nærmere av kommunen i den videre prosessen.

Konsekvenser – størrelse på vindturbinene

Erfaringer fra Tonstad vindkraftverk viser at turbiner i denne størrelsesordenen har stor visuell påvirkning, også over lange avstander. Bildet under illustrerer størrelsen på vindturbinene av de dimensjonene som er foreslått i denne saken.

Figur 5 Viser etablerte vindturbiner på Tonstad med høyde på 220 m. (©Tonstad vindkraft-bildearkiv, https://tonstadvindpark.no/bildearkiv/)

Planområdet ligger i et landskap hvor eksisterende inngrep er begrenset til nordre del, nærmest E18. Det er massetak, motorsportområde, rasteplass, og adkomstveier i nord. Etableringen vil bli godt synlig fra lange avstander. Det må derfor vurderes hvordan tiltaket vil påvirke landskapet og visuell eksponering, både lokalt og regionalt, sammen med og uten realisering av industriområde. I områdeplanen for Omre er det satt høy utnyttelse av avsatte arealer. Påvirkning av høye vindturbiner, samt hensyn til intern trafikk av både harde og myke trafikanter og generelt trivsel på arbeidsplassen bør vurderes i det videre arbeidet.

Pågående planprosesser for boligutvikling på Vågsholt og Krømpe, samt eksisterende boligområder i nærheten, bør inngå i konsekvensutredningen som en del av nærmiljøet. Det er per i dag uklart hvordan disse områdene vil bli påvirket av etablering av et vindkraftverk i kombinasjon med et utbygd industriområde. Dersom hele Omre industriområde realiseres, vil store deler av terrenget bli planert og masser fjernet. Dette vil fjerne den naturlige skjermingen som i dag demper vind, støy og visuell eksponering. En slik endring kan få negative konsekvenser for bokvalitet og opplevelsesverdier i nærliggende boligområder, og bør derfor vurderes grundig i den videre prosessen.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler videre at det utredes hvordan ulike høydealternativer vil påvirke landskap, kulturmiljø, nærmiljøet og opplevelsesverdier. En slik vurdering bør være en del av utredningen med sikte på å begrense negative virkninger og sikre bedre tilpasning til omgivelsene.

Linjetrase - nettilknytning

Dersom Omre vindkraftverk blir bygget med færre turbiner med installert effekt på 10-30 MW, vil det være aktuelt å tilknytte seg eksisterende 22 kV nett. Vindkraftverket er for lite til å utløse investering i ny 132 kV infrastruktur, og de skisserte utbyggingsalternativene for traseer i meldingen vil ikke være aktuelle.

Tiltakshaver oppgir at Omre vindkraftverk er meldt inn til Glitre Nett AS og det gjøres for tiden en vurdering om anlegget er driftsmessig forsvarlig i eksisterende nett av Glitre og Statnett (DF-vurdering). Det opplyses at dagens nett allerede har utfordringer i forhold til kapasitet, inkludert flaskehalser blant annet i Brokke transformatorstasjon og eksisterende 132 kV ledning Senumstad- Lund. Det skal være meldt inn andre tiltak slik som solkraft og småkraft i samme nett som må sees i sammenheng med Omre vindkraftverk. Glitre Nett kommer ifølge meldingen høsten 2025 med en konseptvalgutredning for området.

Tiltakshaver oppgir å være villig til å tilknytte seg nettet på vilkår. Begrunnelsen er at vindkraftproduksjon i hovedsak skjer om høsten og vinteren, i perioder hvor belastningen på kraftnettet normalt er noe lavere i denne regionen. Det er uklart hvordan dette i praksis skal gjennomføres, om det finnes presedens for denne typen tilknytning av slike anlegg, eller om dette er en aktuell løsning for Glitre/Statnett. Eventuelt krafttap som følge av utkobling ved stor belastning må utredes nærmere.

De skisserte alternativene til trasé for nettilknytning innebærer alle innvirkninger på natur, friluftsliv, vannforekomster og mulig kulturminner m.m. Det er betydelig usikkerhet knyttet til tekniske løsninger for nettilknytning. Det opplyses at nye strømlinjer skal følge eksisterende traseer, men det er ikke redegjort for behovet for adkomst, rydding av skog, etablering av nye master eller bredere ryddebelter. Dersom det må etableres nye traseer eller ryddes bredt, vil dette medføre ytterligere naturinngrep som ikke er synliggjort i den foreløpige vurderingen. Dersom eksisterende master kan benyttes, vil inngrepene være mindre. Dette er ikke avklart.

Det understrekes at berørte kommuners tilbakemelding på de meldte alternativene bør ilegges stor vekt.

Friluftsliv:
Fylkeskommunedirektøren vil trekke frem at den foreslåtte kraftledningen sørover er planlagt gjennom et statlig sikret friluftslivsområde– Kaldvelleiendommen. Begge de foreslåtte alternativene, 1A og 1B, berører dette sikrede området, som også inngår i registrerte svært viktige friluftslivsområder. I tillegg er det registrerte turstier og dagsturhytta i Lillesand i dette området.
Dersom det skal etableres en kraftlinje gjennom et statlig sikret friluftslivsområde, kreves det samtykke til varig omdisponering fra Miljødirektoratet. Det gis kun slikt samtykk ved unntakstilfeller der tungtveiende samfunnstjenlige hensyn må prioriteres eller dersom en omdisponering vil kunne bedre de totale forholdene for utøvelse av friluftsliv i området. Søknad om omdisponering må følge saksgangen som beskrevet i Miljødirektoratets veileder:
https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/friluftslivsomrader/forvaltning-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/omdisponering-i-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/

Nyere tid:
Planområdet ligger helt inntil eiendommen Nørholm. Nørholm er opprinnelig en gammel adelig setegård og bærer en lang historie med skriftlige kilder helt tilbake til 1500-tallet. Den ble ervervet av forfatteren Knut Hamsun i 1918, og var hans hjem frem til hans død i 1952.

Eiendommens hovedbygning ble oppført i 1830 og senere ombygd i klassisistisk stil under Knut Hamsuns eie. Øvrige bygninger ble oppført av Hamsun, og gårdstunet er godt bevart slik det fremstod i hans tid. Diktestua som Hamsun tok i bruk som sitt arbeidssted, omtalte han som «Huset mitt». Bygget inneholdt hans store boksamling og ble nylig restaurert. Eiendommen er fremdeles i Hamsunfamiliens eie.

Det er ingen formelt vern over eiendommen i dag gjennom plan- og bygningsloven eller kulturminneloven. Kulturmiljøverdiene knyttet til gårdsanlegget på Nørholm og dets

tilknytning til Knut Hamsuns historie, vurderes å være av høy regional og nasjonal interesse.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at det foreslåtte vindkraftverket kan få negative virkninger på opplevelsesverdien knyttet til Nørholm og Knut Hamsuns historie, og hvordan konsekvensene vil være for gården som en helhet. Med hensyn til de kulturhistoriske verdiene av nasjonal betydning anbefales det ikke at det etableres vindkraftverk i området. Dersom det vil komme et vindkraftverk på Omre, er det viktig at vindturbinene og anlegget trekkes lengst mulig bort fra Nørholm og at omfang og høyde reduseres, slik at den negative påvirkningen reduseres i størst mulig grad.

Arkeologi
Deler av planområdet ble registrert i forbindelse med områdeplan for Omre Industriområde, uten nye funn. Utvidelsen av plangrensen fra Omre industripark mot øst er ikke tidligere registret. Det er behov for å foreta en registrering innenfor dette nye området. Det vil bli utarbeidet et budsjett og en prosjektbeskrivelse som vil bli sendt over til tiltakshaver i et eget skriv.

Fylkesvei
Fylkesvei 420 er omkjøringsvei for E18, og det er planlagt at veien gjennom områdeplanen for Omre industriområde kan bli fylkesvei i fremtiden. Plassering av eventuelle vindturbiner må ta hensyn til dette. Vindturbiner må plasseres slik at det ikke gir negativ konsekvens for de vegfarende når det gjelder skyggevirkning, iskast, brann, kollaps av vindmølle/ rotorblad og andre samfunnskritiske hendelser.

Fylkeskommunedirektøren forutsetter at det ikke etableres nye kryss/ avkjørsler langs fylkesvegen og evt. framtidig fylkesveg, og at byggegrensene langs nevnte vegnett ikke reduseres. Overvann og konsekvenser nedstrøms må behandles i planen. Langs fylkesveg 420 er overvannsledninger, stikkrenner, grøfter, kummer kun dimensjonert ut ifra gjeldene forhold den gang vegen ble bygget.

Ut fra planprogrammet er utbygger kjent med at krav knyttet til spesialtransport og utbedringer langs vegnettet kan føre til krav om utarbeidelse av reguleringsplan og gjennomføring av fysiske tiltak. Utbygger må i den forbindelse bære alle kostnader.

Når det gjelder tillatelse til å krysse fylkesvegnettet i luft og/eller grunn, behandles dette etter vegloven.

Vannmiljø
Målet med Regional plan for vannforvaltning (Agder vannregion - Agder fylkeskommune) og vannforskriften og er at miljøtilstanden i vann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Ifølge utredningsprogrammet skal tiltakets påvirkning for vann og vassdrag vurderes. Det er vannforekomst i planområdet, Amtedal-Penndalen bekkefelt (019-577-R). Vannforekomsten har «svært dårlig» økologisk tilstand, og miljømålet er god tilstand.

Fylkeskommunen vil gi råd om at vannforekomstene bevares og tiltak ikke medfører at miljømålet ikke oppnås. Dersom planen legger til grunn nye inngrep eller ny aktivitet i vannforekomster (innsjø, kystvann, vassdrag eller grunnvann) må det innhentes kunnskap om dagens tilstand i vannforekomster, og påvirkningsgraden av nye tiltak må anslås og vurderes.

Tiltakshaver er ansvarlig for at vannforekomstene ikke blir forringet, jf. miljømålene i vannforskriften § 4-7. Ved varig forringelse eller risiko for manglende måloppnåelse, må

vilkårene i § 12 være oppfylt for at tiltaket kan tillates. Økonomiske hensyn alene regnes ikke som overordnet samfunnsinteresse etter vanndirektivet.

Klimatilpasninger må også ses i sammenheng med vannmiljø. Statlige planretningslinjer for klima og energi er oppdatert i 2024, men kapittel 5 om klimatilpasninger er videreført fra tidligere (Statlige planretningslinjer for klima og energi - regjeringen.no).

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren mener at det i et regionalt perspektiv bør åpnes for å vurdere plassering av vindkraftverk på Omre.

Det er behov for nærmere vurdering av visuelle virkninger, alternative høyder på vindturbinene, nettilknytning, kulturmiljø, friluftsliv og samfunnssikkerhet.

Kristiansand, 22.09.2025

Tine Sundtoft	Kristin Tofte Andresen
Fylkeskommunedirektør	fylkesdirektør

Fra: "Håkonsen, Ingunn Dahlseng" <Ingunn.Dahlseng.Hakonsen@agderfk.no>
Sendt: onsdag 24. september 2025 10.04.18
Til: "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>; "Jonsson, Stefan Sven Berne" <Stefan.Sven.Berne.Jonsson@grimstad.kommune.no>
Emne: Omre vindkraftverk - fylkesadministrasjonens innstilling
Vedlegg: Grimstad kommune - Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.pdf

Hei,
Vedlagt er saksfremstilling til fylkesutvalget 7.oktober, endelig uttalelse sendes i etterkant av det politiske møtet.

Med vennlig hilsen
Ingunn Dahlseng Håkonsen
Rådgiver, Samfunn, plan og miljø
Mobil: +4790843226

Innsendt: 26.09.2025 11:51

Ref.nr: LCVKTD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELLEN GAUSLAA BENDIXEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Ang.planer om vindturbiner på Omre i Grimstad kommune. Vi bor i Lillesand kommune.Vindturbinene er planlagt helt vest i Grimstad rett ved kommunegrensen.Lillesand vil dermed få alle ulempene og uten mulighet for demokratisk påvirkning da det er kommunepolitiikerne i Grimstad som avgjør.Turbinene vil være synlige fra store deler av vår kommune - både fra sjø og land.Vi er også redd for potensiell støy.Det vil sterkt påvirke bokvalitet negativt.Lillesand sentrum blir liggende få kilometer fra turbinene.Mange eiendommer vil bli berørt.Området har stor nasjonal verdi som et uberørt kyst og kulturområde med vakre bygningsmiljøer.Vi mener ulempene er større enn fordelene av turbinene.Planene må avvises. Vi støtter Naturvernforbundets høringsnotat. Ellen og Tørres Bendixen.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 11:56

Ref.nr: MTALQV

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside

For mer informasjon les mer på:
NVEs hjemmeside

Fortsett med høringsutalelsen

☒ Ja

Personopplysninger

Navn

KRISTIN SKODDE HANSEN

Kontaktinformasjon

Er søker et selskap under stiftelse?

☐ Søker er et selskap under stiftelse

Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger

Innsending av høringsuttalelse til NVE.

NVEs saksnr.:	Sakstittel
202509851	Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Hei

Her kommer høringsuttalelse fra oss.

Med vennlig hilsen Kristin og Bård Harald Hansen

Høringsuttalelse som vedlegg

Horingsinnspill Vindkraftverk pa Omre.docx

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Dato 26.09.2025

Til: Norges vassdrag- og energidirektorat og Grimstad kommune

Fra: Kristin og Bård Harald Hansen, Tjore 77, Grimstad

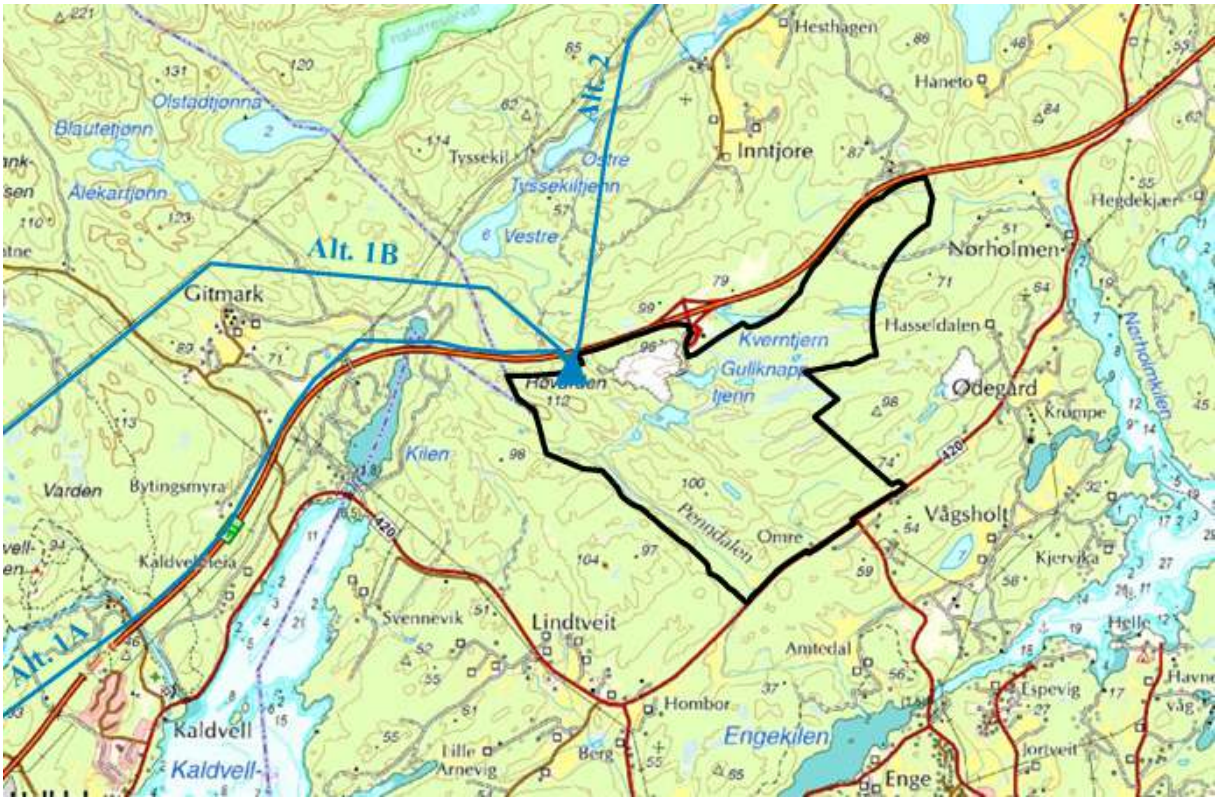
Høringsinnspill - OMRE VINDKRAFTVERK

Vindkraftverk planlagt av Norsk vind.

Litt om oss:

Vi heter Kristin og Bård Harald Hansen og står som eier av Hasseldalen, Eide 5. Som vist på kartet nedenfor vil tre av turbinene øst mot Nørholmen bli nærmeste nabo til vår eiendom. Vi avstår på det sterkeste at Norsk vind skal få etablere seg på Omre. Vi vil i dette høringsinnspillet fremme konsekvensene anlegget vil komme til å få for oss.

1.

- **Visuell belastning**

Bildene har vi mottatt av John Amund Lund i Norsk vind. Han har selv vært i Hasseldalen og tatt bildene fra hagen sett vendt mot E-18. På det første bildet er sannsynlig plassering visualisert på bildet og på det nederste er det laget ring rundt der ytterligere vindturbiner sannsynligvis vil plasseres. Ved telefonsamtale med John Amund Lund forteller han at lys på turbinene skal vendes mot horisonten, altså vil Hasseldalen få minst 3 kraftige lys rett mot huset.

Dette vil derfor være kraftige konsekvenser for eiendommen vår i Hasseldalen, både å måtte se på turbinene, samt kunstig lys vi ikke kan unngå.

2.

- **Støy belastning**

I Norsk vinds egen melding til plan og utredningsprogram pkt. 5.4 står det følgende:

5.4 Støy En etablering av vindkraftverket vil medføre støyvirkninger nær vindturbinene. I støyretningslinjen er støy fra vindkraftverk gitt en grenseverdi på 45 dB Lden. Normalt overholdes denne grenseverdien på om 22 av 53 lag 800 meters avstand fra nærmeste vindturbin. Avstanden på 800 meter er derfor anbefalt som en minsteavstand mellom vindturbiner og støyfølsom bebyggelse. Det viktigste tiltaket for å redusere støyvirkninger mot omgivelsene er å sikre tilstrekkelig avstand mellom vindturbinene og støyfølsom bebyggelse. Erfaringene viser at vindturbinstøy kan oppfattes mer sjenerende enn andre støykilder. En etablering av vindturbiner på Omre vil derfor kunne medføre en noe økt støybelastning for enkelte naboer. Det legges opp til at sumstøybetraktninger skal gjennomføres i konsekvensutredningene. Utgangspunktet er uansett at grenseverdier for støy fra vindkraftverket ikke skal overskrides. Selv om vindturbinene under enkelte vindforhold vil kunne høres på større avstander, forventes det at det er i hovedsak er den nærmeste bebyggelsen som vil kunne påvirkes av støyvirkninger fra vindturbinene. Dette gjelder primært bebyggelsen ved Omre, Ødegård og Nørholm hvor avstanden fra nærmeste vindturbin mot nærmeste boliger kan være ned mot 800 meter. Plangrensen er imidlertid trukket noe nærmere bebyggelsen, slik at det kan etableres nødvendig infrastruktur rundt en eventuell vindturbin.

Som Norsk vind selv påpeker vil vi som nærmeste nabo finne støyen fra turbinene sjenerende. Selv om turbinene plasseres 800 meter fra vår eiendom og støyen i gjennomsnitt skal være på lovlige 45 db Lden i løpet av året, vil det være nærliggende å forvente et støynivå langt over 53 db Lden i de periodene det blåser kraftig. Frykten vår er at det vil være vanskelig å nyte eiendommen både innendørs og utendørs. Frykten er at Hasseldalen vil være ubeboelig. På nattestid kan det være vanskelig å sove da huset kan fungere som en resonanskasse for støyen som vil forekomme. Verdt å merke seg er at i Tyskland er avstandskravet 10 ganger turbinhøyden iflg. NVE. Det ville altså gitt en avstand på over 2 kilometer.

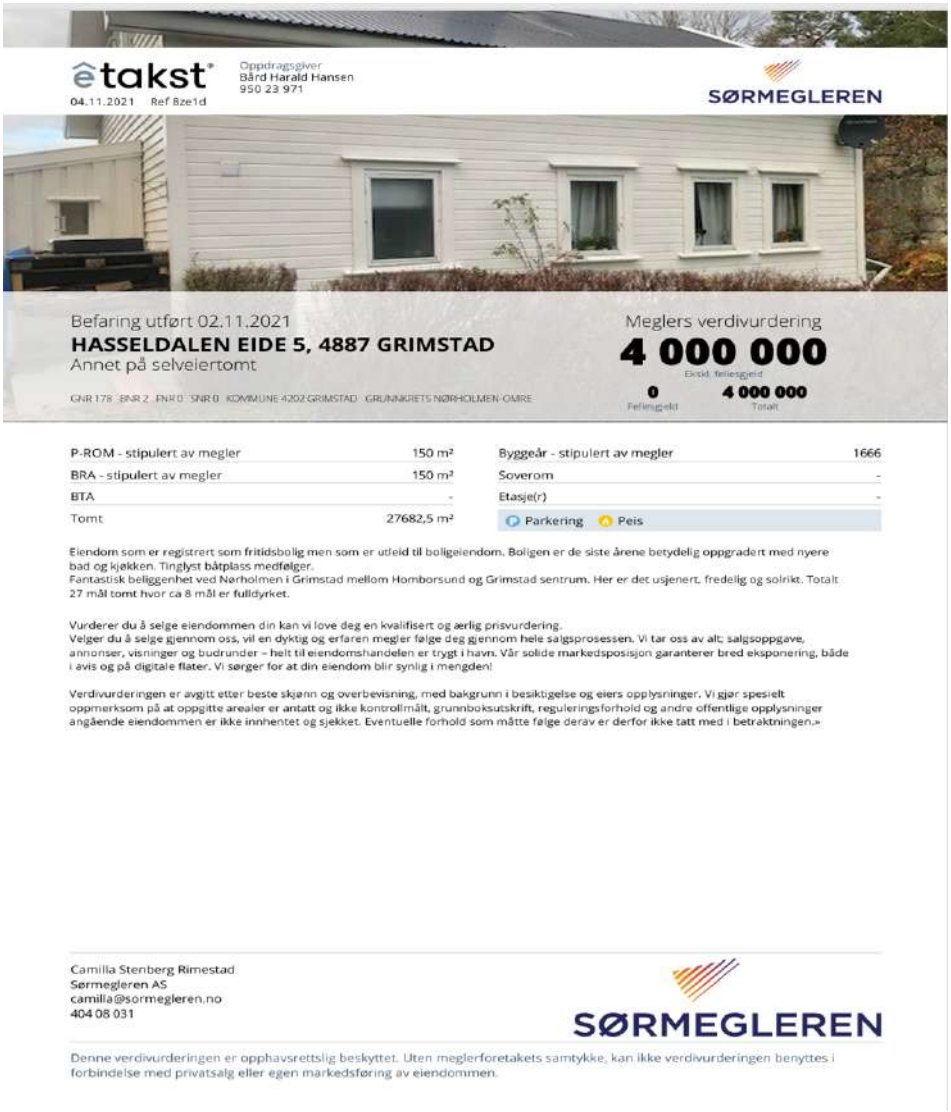
Det påpekes også i plan og utredningsprogrammet:

Området er i dag i noen grad preget av støy fra trafikken på E18 og Fv420, samt fra aktiviteten i massetaket.

Samlet vil støynivået være svært belastende for eiendommen i Hasseldalen.

3.

- **Økonomisk belastning (Se skjema og vedlegg eiendomstakst)**

etakst
04.11.2021 Ref 8ze1d
Oppdragsgiver
Bård Harald Hansen
950 23 971

SØRMEGLEREN

Befaring utført 02.11.2021
HASSELDALEN EIDE 5, 4887 GRIMSTAD
Annet på selveiertomt

GNR 178 BNR 2 FNR 0 SNR 0 KOMMUNE 4202 GRIMSTAD GRUNNKRETS NØRHOLMEN-OMRE

Meglers verdivurdering
4 000 000
Ekskl. fellesgjeld
0 Fellesgjeld
4 000 000 Totalt

P-ROM - stipulert av megler	150 m²	Byggeår - stipulert av megler	1666
BRA - stipulert av megler	150 m²	Soverom	-
BTA	-	Etasje(r)	-
Tomt	27682,5 m²	Parkering Peis	

Eiendom som er registrert som fritidsbolig men som er utleid til boligeiendom. Boligen er de siste årene betydelig oppgradert med nyere bad og kjøkken. Tinglyst båtplass medfølger.
Fantastisk beliggenhet ved Nørholmen i Grimstad mellom Homborsund og Grimstad sentrum. Her er det usjenert, fredelig og solrikt. Totalt 27 mål tomt hvor ca 8 mål er fulldyrket.

Vurderer du å selge eiendommen din kan vi love deg en kvalifisert og ærlig prisvurdering.
Velger du å selge gjennom oss, vil en dyktig og erfaren megler følge deg gjennom hele salgsprosessen. Vi tar oss av alt; salgsoppgave, annonser, visninger og budrunder – helt til eiendomshandelen er trygt i havn. Vår solide markedsposisjon garanterer bred eksponering, både i avis og på digitale flater. Vi sørger for at din eiendom blir synlig i mengden!

Verdivurderingen er avgitt etter beste skjønn og overbevisning, med bakgrunn i besiktigelse og eiers opplysninger. Vi gjør spesielt oppmerksom på at oppgitte arealer er antatt og ikke kontrollmålt, grunnboksutskrift, reguleringsforhold og andre offentlige opplysninger angående eiendommen er ikke innhentet og sjekket. Eventuelle forhold som måtte følge derav er derfor ikke tatt med i betraktningen.»

Camilla Stenberg Rimestad
Sørmegleren AS
camilla@sormegleren.no
404 08 031

SØRMEGLEREN

Denne verdivurderingen er opphavsrettslig beskyttet. Uten meglerforetakets samtykke, kan ikke verdivurderingen benyttes i forbindelse med privatsalg eller egen markedsføring av eiendommen.

Som vist på bildet er Hasseldalen Eide 5 taksert til kr 4 000 000,-
i november 2021. Om vi skal selge eiendommen vil antatt salgsverdi være høyere da slike øde eiendommer er svært attraktive. Etter etablering av andre vindkraftverk i Norge har eiendomsverdiene i områdene rundt sunket kraftig. Det vil derfor være grunn til å tro, samt forvente et voldsomt og katastrofalt verditap for oss som familie dersom det vil vise seg at eiendommen blir ubeboelig. Ved forespørsel til Norsk vind ved John Amund Lund, kommer de ikke til å kompensere oss for vårt verditap.

4.

* *

- **Helsemessig belasting**

Den helsemessige belastningen er ikke så lett å bevise for noen før vindkraftverket er en realitet, men vi vil gjøre et forsøk allikevel.

Helt siden ryktet begynte å gå om dette planlagte vindkraftverket på Omre har vi vært svært bekymret. Da varslingsbrevet fra Norsk vind ble tilsendt oss og alle andre berørte, satt frykten og ubehaget seg i kroppen. Sakens enorme og alvorlige karakter gjør oss oppmerksom på at konsekvensene for oss som eier av Hasseldalen Eide 5 er svært omfattende. Denne eiendommen er ment å skulle overtas av en av våre to sønner som kompensasjon for at den andre overtar odelsgården vi bor på Tjore 77. Hasseldalen er for tiden leid ut til et samboerpar.

Eiendommen i Hasseldalen er et småbruk med samlet 29 mål med dyrket mark og skog. Den ene av våre sønner ser for seg drift av Hasseldalen med bygging av lager/ fjøs etter overtagelse. Våre to sønner er nesten 15 og 20 år.

Videre vil tre store turbiner i Hasseldalens direkte nærområde, være svært krevende å forholde seg til med tanke på støy ved mye vind både innendørs og utendørs. Det vil kunne komme til å være svært belastende både med tanke på generell trivsel og ved avslapning, samt søvn.

Det visuelle belastningen er også svært nærliggende å være bekymret for da størrelsen på turbinene er så enorme og plasseres voldsomt høyt i terrenget. Dette er et massivt inngrep i naturen som vil vært ekstremt forstyrrende for oss som nærmeste nabo. I tillegg vil varsellys på minst 4 av turbinene være synlige for oss og det vil ifølge John Amund Lund kunne bli svært sjenerende når disse lysene lyser opp nattehimmelen.

De undersøkelser som er gjort i forbindelse med Tysvær og Lista vindkraftverk, viser også at en avstand å 880 m ikke er tilstrekkelig til å skjerme mot lyd.

Mange snakker om at fordi man forventer støy, så vil man også oppfatte dette sterkere (noceba-effekt). En studie foretatt grevling viser at de hadde et markant høyere nivå av stresshormonet cortisol etter at vindkraftverket var bygget. Dette er stedbundne dyr og etter 3 år var nivået like høyt. Dvs at selv om det finnes en forventningseffekt, så er pattedyr, som ikke kan ha en slik forventning, like fullt påvirket.

- **Sjøørret og ål i bekken**

Da Bård Harald arbeidet på jordene i Hasseldalen våren 2025, gikk han ned til bekken i jordekanten (vestre ende). Her observerte han liv og satt seg til å filme. I løpet av få minutter hadde han fire sjøørreter på tape. Samboerparet som leier av oss, sendte også en film helt tilfeldig fra mai 2025 som også viser sjøørret. Per Bendiksen fra Naturvernforbundet og Erik Berglihn var i Hasseldal bekken 28 august 2025 med utstyr for å kunne dokumentere at det er sjøørret her samt ål. Dette ligger på fylkesmannen.maps.arcgis.com.

Dersom det ved etablering av vindkraftverk i området ref bilder ovenfor, ligger dette i nedslagsfeltet for regnvann som renner til Hasseldal bekken og dermed stor sannsynlighet vil denne bli påvirket i negativ retning. Dette vil kunne føre til at fisk og ål forsvinner fra denne bekken med disse inngrepene i terrenget beskrevet av Norsk vind.

For øvrig slutter vi oss til høringsinnspillene fra Naturvernforbundet sentralt og lokalt (avd. Lillesand) samt Grunneiere mot vindkraft på Omre.

Grimstad 26.09.2025

Med vennlig hilsen

Kristin og Bård Harald Hansen

Innsendt: 26.09.2025 12:12

Ref.nr: UFPZVJ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ODD HEDLY JOHANSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Som grunneier i utbyggingsområdet for vindmøllene, vil jeg helt slutte meg til de konklusjoner og anbefalinger som Grunneierforeningen mot vindmøller i Omre fremholder. En personlig betraktning fra min side: Det er en skremmende tanke at en liten gruppe investorer ie.: (Norsk Vind)skal få fremme sine egne interesser på bekostning av tap av eiendomverdier og livskvalitet for innbyggerne i en hel kommune. MVH Odd Hedly Johansen
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Foreningen for Engekilens vel, v/Oddvar Kjekstad

Org no 929 702 689

Engeveien 11, 4888 Homborsund

e-post: okjekstad@gmail.com

NVE

Postboks 5091

Majorstuen, 0301 OSLO

Homborsund 13.09.2025

Høringsuttalelse til Områderegulering for Omre vindkraftverk delområde B5 (202 509 851)

Foreningen for Engekilens vel, heretter omtalt som «Foreningen» har mottatt brev fra NVE med anmodning om å gi høringsinnspill. Slik vi forstår planene til Norsk Vind AS, vil mesteparten av de planlagte tilførselsveiene og mastefundamentene bli liggende i nedbørsfeltet til Amtedalsbekken. Bekken fører alt av overflatevann ned i vannforekomsten Engekilen. Den har allerede et stort miljøproblem med høyt innhold av næringssalter i overflatevannet, og den tilfredsstiller ikke kravet til økologisk tilstand ifølge Vanndirektivet. Høyt innhold av næringssalter fører til stor alge oppblomstring i sommerhalvåret. Den 1.2 km lange kilen har begrensninger i vannutskiftning fra naturens side. Innløpet er smalt, og vanndybden er begrenset til 1.5m. Kilen er ved å gro til.

Vårt hovedanliggende er:

> *Planforslaget mangler en grundig analyse av hvordan det kan sikres at restnitrogen fra sprenging av fjell for anlegg av veier og planering for mastefundamenter ikke blir ført med overflatevannet til Engekilen, noe den ikke tåler, og som vil bli forklart nedenfor. Slik avrenning har ført til store negative konsekvenser for vannmiljøet ved mange byggeprosjekter i ulike deler av landet. Vi kjenner ikke til hva Norsk Vind A/S har i tanke om mulig kompenserende tiltak. Vi vet imidlertid at erfaringer fra byggeprosjekter andre steder i Norge viser at fullstendig rensing av nitrogenholdig overvann fra steinfyllinger er svært vanskelig.*
>
> *Miljømessige konsekvenser av nitrogenavrenning til vannmiljøet som følge av avrenning fra sprengt stein, har vi et ferskt eksempel på i vårt nærmiljø. Nylig analyserte laboratoriedata fra vannprøvetaking i Engekilen i sommer, hvor det også er analysert prøver av vannet nederst i Amtedalsbekken, viser at bekken har urovekkende høyt innhold av nitrogen. Tallene er titalls høyere enn verdiene målt i kilen. De høye verdiene kan med stor sannsynlighet ha sammenheng med sprenging av fjell ved Omre Pukkverk. I den 62 daa store tomten på industriområdet på Omre er det tatt ut fjellmasse siden 2020. Feltet har avrenning til Engekilen via Penndalsbekken/Amtedalsbekken.*

Miljøtilstanden i Engekilen

Foreningen, som ble startet av en gruppe beboere til Engekilen i 2022, har som mål å forbedre miljøtilstanden i Engekilen. Med midler fra Miljøverndirektoratet og faglig støtte fra NIVA (Norsk Institutt for Vannforskning) tok Foreningen initiativet til en grundig forundersøkelse av kilen. Den starten våren 2023 og fortsatte i 2024. Den ble gjennomført som et folkeforskningsprosjekt der feltarbeidene med målinger og vannprøvetaking ble gjort av medlemmene i foreningen. Den grundige forundersøkelsen avklarte følgende:

- Kilens økologiske tilstand er utilfredsstillende
- Den økologiske tilstanden (med referanse til Vanndirektivet) karakteriserte NIVA som «svært dårlig» angående oksygeninnholdet i bunnvannet.
- Med hensyn til innholdet av næringsstoffer i overflatevannet, ble tilstanden karakterisert som «moderat» til «dårlig».

Ifølge NIVA, er det oksygenfattige bunnvannet en kontinuerlig kilde til næringssalter som gir stor algevekst. VG valgte å trykke en fyldig reportasje etter besøk til Engekilen i deres avis 22.juli 2024. Grimstad Adressetidene har dekket undersøkelsene i kilen ved flere avisoppslag.

Tiltak i Foreningens regi

Basert på resultatene fra forundersøkelsen valgte Styret i Foreningen i januar 2025 å gå for et fysisk tiltak med å tilføre bunnvannet oksygen. Tiltaket består i å pumpe luft ned i det dypeste partiet av kilen ved et bobleanlegg. En trolig bedre og kostnadsbesparende løsning, anbefalt av NIVA, hadde vært å føre vann fra Amtedalsbekken ned i dypområdet på 10 m. Denne løsningen ble imidlertid frafalt av Foreningens styre på grunn av de mange lovverk som beskytter en fredet sjørretbekk mot fysiske inngrep. Sett i ettertid med det vi nå vet, hadde bruk av vann fra Amdalsbekken vært en dårlig løsning for kilen, ved at selve bunnvannet da ville blitt tilført ekstra mengder av uønsket nitrogen.

Etter en søknad til Miljøverndirektoratet, fikk Foreningen i mars 2025 innvilget midler til installering av et bobleanlegg. Midlene inkluderte kostnader for NIVAs oppfølging av målinger og laboratorieundersøkelser av vannprøver. Bobleanlegget med 3 diffusere på bunnen i det dypeste partiet, ca. 90 m fra land, ble installert og satt i drift tidlig mai. Det har siden vært i kontinuerlig drift uten problemer. Anslagsvis har anlegget pumpet inn 20 000 m ^{3} luft siden oppstart. Det er planlagt at bobleanlegget skal gå kontinuerlig gjennom vinteren.

På tiltakssiden har Foreningen også hatt en dugnad i juli i år med innsamling og fjerning av flytende algematter. Dette var et pilotprosjekt, støttet av Miljøverndirektoratet, for å vinne erfaring med hvordan lurv enkelt kan samles opp. Erfaringene kan ha nyttig overføringsverdi for andre kommuner på Sørlandskysten som sliter med oppblomstring av lurv.

Kontrollmålinger for oppfølging av tiltaket med bobleanlegg

Det er gjort profilmåling som bestemmer saltholdighet, temperatur, oksygenmetning og klorofyll i vannsøylen (1-10m) i dypvannsområdet 3 ganger gjennom sommeren 2025. Det er gjort vannprøvetaking hver 4 uke for å bestemme innholdet av nitrogeninnholdet i

overflatevannet i kilen og i kyststrømmen ved Kistevika. Disse dataene for 2025, sammenholdt med tilsvarende datasett fra målingene utført samme steder i 2023 og 2024, vil bli avklarende for å se om tiltaket virker. En foreløpig tolkning indikerer at surstoff forholdene i dypvannsområdet er blitt bedre. NIVAs analyse av årets måleprogram ventes å være klart i oktober/november. Styret er innstilt på at bobleanlegget trolig må gå et års tid før vi kan trekke konklusjon om virkningen.

Måling av nitrogeninnhold i Amtedalsbekken i 2025

Ved tolking av vannprøvene fra overflatevannet i Engekilen for årene 2023 og 2024 hadde NIVA og Styret vanskelighet med å forstå hvorfor nitrogeninnhold kunne være så høyt. Kystvannet ved Kistevika hadde et helt annet nivå på nitrogeninnhold. Styret fikk gjort en vurdering av mulige faktorer som kan ha bidratt til at nitrogeninnholdet i bekken er så høyt. Konklusjonen var at det ikke har skjedd en økning i tilsiget fra landområdene knyttet til menneskelig aktivitet de siste 5-6 årene. På jordene blir det nå dyrket gress som er lite næringskrevende i forhold til tidligere bruk av åkrene. Det er heller ikke kommet til flere boliger. Økt avrenning av næringssalter fra skog og udyrket mark på grunn av hyppige styrtregnperioder kan være medvirkende, men representerer trolig et marginalt bidrag. Terskeleffekten med det grunne og trange innløpet til kilen ble også vurdert til å kunne spille en mindre rolle.

I måleprogrammet for sommeren 2025 ble det valgt å teste ut om vannet fra Amtedalsbekken, kan gi noe av forklaringen. Vannprøvene, som ble tatt ca. 90m opp i bekken fra Engekilen i tiden mars til og med juni viser urovekkende høye verdier; i gjennomsnitt 475mikrogram nitrogen pr liter. Hvis vi legger til grunn at gjennomsnittsvannføringen i bekken er 104 liter/s (refr NIVA rapport 6648 fra 2014), kan bekken beregningsmessig levere 132 kg nitrogen pr mnd., For en 12 mnd. periode utgjør det 1.6 tonn. Disse verdien førte til mistanke om at Amdalsbekken kan være en hovedårsak til de høye nitrogenverdiene som måles i Engekilen.

Muligheten for at høyt nitrogeninnhold i Amtedalsbekken skyldes industri i Omre Industriområde

Foreningen har ikke full oversikt over industriaktiviteten i Omre industriområde bortsett fra informasjonen om det 62 daa store området hvor det er blitt sprengt ut stein siden 2020. Vi har prøvd overslagsmessig å tallfeste mulig utslipp fra det nevnte området ved å legge til grunn:

a) at Grimstad kommune ved et vedtak 30.09.2020 innvilget konsesjon til uttak av 100 000m3 fast fjell pr år, med en maksimal verdi på 740 000 m3 over 7-8 år,

b) at det i et oppslag i Grimstad Adressetidene 12.06.22 ble nevnt at det på dette tidspunktet var tatt ur 300 000 m 3 fast fjell, og

c) at NIBIO (Institutt for Bioøkonomi), som har en stor erfaringsbase hva angår nitrogenavrenning fra utsprengt stein, har som tommelfinger regel på generell basis at 1 million kubikkmeter av sprengt stein har potensiale til å gi en avrenning på 21-64 tonn.

Ved å benytte det laveste avrenningstallet (21), og et totalt uttakingsvolum på 740 000 m3, gir regnestykket et totalt potensielt utslipp på 15.5 tonn mengde av nitrogen. Det tilsvarer i gjennomsnitt 15.5/7.5 = 2.1 tonn pr år når vi antar at uttaket varer i 7.5 år. Talløvelsen og sammenligning med tall for verdiene av nitrogen målt i Amtedalsbekken, forsterker Foreningens tro på at pukkverket på Omre er en stor trussel for Engekilens miljøtilstand.

Videreføring av Foreningens tiltak

Miljøverndirektoratet har gjennom 2003, 2004 og 2005 gitt full støtte til Foreningens arbeid. Dette tror vi ikke er fordi Engekilen er spesiell unik i nasjonal sammenheng, men fordi det her ble lagt til rette for å skaffe et kunnskapsbasert grunnlag for å forstå utviklingen av lurv og hvilke tiltak som kan være relevante. Det kunnskapsbaserte grunnlaget vil uten tvil ha betydelig overføringsverdier for andre kommuner i Norge. Bruk av tung faglig kompetanse fra NIVA og gjennomføring som et folkeforskningsprosjekt kan også ha vært medvirkende til at Miljøverndirektoratet har støttet prosjektet med midler de siste 3 årene. Dette arbeidet ønsker Styret å følge opp, og vil fortsette de igangsatte tiltakene også i 2026. Det innbefatter god overvåkning med vannprøvetaking og jevnlig målinger fremover.

I vårt høringsdokument har vi brukt forholdvis mye plass på å beskrive et konkret eksempel på hvordan utsprengning av fjell i nærområdet vårt kan gi miljøproblemer i tilstøtende vannveier. Dette har vi valgt for å være konkret og til advarsel i forbindelse med det planlagte vindkraftverket.

Konklusjon

- **Nitrogenavrenning fra anleggsarbeidene knyttet til det planlagte vindkraftverket vil være en alvorlig trussel for Engekilen.**
- **Foreningen er imot bygging av vindkraftverket inntil det er dokumentert at anleggsarbeidene ikke vil gi nitrogenavrenning til kilen.**
- **Temaet «innvirkning og konsekvenser på vannmiljøet» i planforslaget til Norsk vind AS er meget ufullstendig behandlet, og mangler faglig grundighet.**
- **Norsk Vind AS må ta faren for nitrogenavrenning på største alvor i sin videre utredning.**
- **Lekkasje av nitrogen til Engekilen fra pukkverket på Omre truer kilens eksistens.**
- **Foreningen henstiller til Grimstad kommune og Statsforvalteren, i kraft av deres overordnet reguleringsmyndighet, å sikre og påse at utbyggingen i Omre industriområde skjer i henhold til Vanndirektivet. Dette gjelder for det planlagte vindkraftverket, masseuttak av fjell eller annen industri.**
- **Situasjonen er kritisk for Engekilen.**

På vegne av Styret

Oddvar Kjekstad, leder

Kopi til: Grimstad kommune, og Statsforvalteren i Agder

Innsendt: 26.09.2025 13:07

Ref.nr: MQHUJW

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn INGER-TORI SOLBERG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Omre vindkraftverk bør stoppes allerede nå. Ikke behov for utredning. Det er åpenbart at utbygging vil gjøre uopprettelig skade på naturmangfold og landskap- spesielt ille å ødelegge myrer og tjern. Det vil gi lys- og lydforurensning. Kulturmiljøet vil bli ødelagt - i nærområdet er Hamsuns Nørholmen, Uthavna i Homborsund og Homborsund fyr.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

HØRINGSUTTALELSE ANG. VINDKRAFTANLEGG PÅ OMRE.

Jeg viser til høringen om planlagt vindkraftanlegg på Omre og ønsker med dette å uttrykke min tydelige motstand mot prosjektet. Jeg er beboer i Homborsund som er i nærområdet og slutter meg til høringsuttalelsen fra «Grunneiere mot vindkraft på Omre». Jeg vil i tillegg påpeke følgende punkter som jeg mener er spesielt viktige og som alle i seg selv er meget gode grunner for å stoppe prosjektet:

1. Natur- og miljøhensyn: Utbygging av vindkraft på Omre vil innebære omfattende naturinngrep som ikke kan reverseres. Planområdet er i dag viktig både som turområde, jaktterreng, læringsarena for skolen og leveområde for dyr, fugler, insekter og fisk. Området er av stor betydning både for lokalbefolkningen, for folkehelsen og for de lokale artene som lever der, herunder også at det er flere bekker i området som er yngleplass for ørret.
2. Nedbygging av myr: Det er mye myr i planområdet som ved utbygging vil slippe ut mangfoldige tusen tonn med CO2-gass. Dette vil neppe bidra til grønn energi og bærekraftig utvikling, og det går også direkte imot regjeringens lovendringsforslag om generelt forbud mot nedbygging av myr.
3. Støy- og helsebelastning: Vindmøller avgir både hørbar støy, infralyd, skyggekast og stadige lysblink, noe som vil ha store helsemessige konsekvenser for folk som bor i området. Det bor svært mange i områdene rundt Omre som vil bli direkte berørt av dette, og i et folkehelseperspektiv er dette verken forsvarlig eller økonomisk bærekraftig.
4. Eiendomsprisene: Som følge av alle ulempene ved å ha et vindkraftanlegg i nærområdet så vil det bli mindre attraktivt å bo her og eiendomsprisene vil bli sterkt redusert. Dette vil ha store konsekvenser for oss som bor her og vil for mange rasere personøkonomien og med det mulighetene til å kunne flytte ut av området, ta opp lån eller f.eks. kjøpe seg leilighet i byen når man ikke klarer å ta vare på hus og hage lenger. Dette vil ha store direkte konsekvenser for svært mange!
5. Økonomisk utbytte: Beregninger som Grunneierforeningen har gjort (se deres innspill) viser at det økonomiske utbyttet av denne vindkraftparken vil bli langt mindre enn det Norsk Vind har lagt til grunn. I tillegg vil det medføre både økte helseutgifter og mindre skatteinntekt for kommunen både på eiendomsskatt og inntektskatt. Totalinntektene for kommunen vil ikke være så mye at de vil kunne forsvare alle ulempene som innbyggerne vil bli utsatt for.

Alle disse punktene er konsekvenser og ulemper som allerede er godt dokumentert fra andre steder der de allerede har satt opp vindkraftanlegg. En videre konsekvensutredning av dette prosjektet på Omre blir derfor bare å bruke masse ressurser på å finne opp kruttet på nytt. Både hver for seg og ikke minst samlet, så viser disse punktene at ulempene med dette prosjektet langt overgår fordelene, og at prosjektet derfor må stoppes nå. Fordelene og utbyttet som Norsk Vind viser til er både sterkt overdrevet, usant og usannsynlig, og er i realiteten heller ikke på langt nær så bærekraftig, grønt eller innbringende for kommunen som de påstår. Jeg viser til grunneierforeningens innspill som underbygger dette.

På bakgrunn av det ovenforstående så ber jeg om at planene om vindkraft på Omre og videre konsekvensutredning om dette blir avvist og stoppet nå på dette stadiet og at det ikke gås videre med dette prosjektet!

HØRINGSUTTALELSE ANG. VINDKRAFTANLEGG PÅ OMRE.

Jeg viser til høringen om planlagt vindkraftanlegg på Omre og ønsker med dette å uttrykke min tydelige motstand mot prosjektet. Jeg er beboer i Homborsund som er i nærområdet og slutter meg til høringsuttalelsen fra «Grunneiere mot vindkraft på Omre». Jeg vil i tillegg påpeke følgende punkter som jeg mener er spesielt viktige og som alle i seg selv er meget gode grunner for å stoppe prosjektet:

1. Natur- og miljøhensyn: Utbygging av vindkraft på Omre vil innebære omfattende naturinngrep som ikke kan reverseres. Planområdet er i dag viktig både som turområde, jaktterreng, læringsarena for skolen og leveområde for dyr, fugler, insekter og fisk. Området er av stor betydning både for lokalbefolkningen, for folkehelsen og for de lokale artene som lever der, herunder også at det er flere bekker i området som er yngleplass for ørret.
2. Nedbygging av myr: Det er mye myr i planområdet som ved utbygging vil slippe ut mangfoldige tusen tonn med CO2-gass. Dette vil neppe bidra til grønn energi og bærekraftig utvikling, og det går også direkte imot regjeringens lovendringsforslag om generelt forbud mot nedbygging av myr.
3. Støy- og helsebelastning: Vindmøller avgir både hørbar støy, infralyd, skyggekast og stadige lysblink, noe som vil ha store helsemessige konsekvenser for folk som bor i området. Det bor svært mange i områdene rundt Omre som vil bli direkte berørt av dette, og i et folkehelseperspektiv er dette verken forsvarlig eller økonomisk bærekraftig.
4. Eiendomsprisene: Som følge av alle ulempene ved å ha et vindkraftanlegg i nærområdet så vil det bli mindre attraktivt å bo her og eiendomsprisene vil bli sterkt redusert. Dette vil ha store konsekvenser for oss som bor her og vil for mange rasere personøkonomien og med det mulighetene til å kunne flytte ut av området, ta opp lån eller f.eks. kjøpe seg leilighet i byen når man ikke klarer å ta vare på hus og hage lenger. Dette vil ha store direkte konsekvenser for svært mange!
5. Økonomisk utbytte: Beregninger som Grunneierforeningen har gjort (se deres innspill) viser at det økonomiske utbyttet av denne vindkraftparken vil bli langt mindre enn det Norsk Vind har lagt til grunn. I tillegg vil det medføre både økte helseutgifter og mindre skatteinntekt for kommunen både på eiendomsskatt og inntektskatt. Totalinntektene for kommunen vil ikke være så mye at de vil kunne forsvare alle ulempene som innbyggerne vil bli utsatt for.

Alle disse punktene er konsekvenser og ulemper som allerede er godt dokumentert fra andre steder der de allerede har satt opp vindkraftanlegg. En videre konsekvensutredning av dette prosjektet på Omre blir derfor bare å bruke masse ressurser på å finne opp kruttet på nytt. Både hver for seg og ikke minst samlet, så viser disse punktene at ulempene med dette prosjektet langt overgår fordelene, og at prosjektet derfor må stoppes nå. Fordelene og utbyttet som Norsk Vind viser til er både sterkt overdrevet, usant og usannsynlig, og er i realiteten heller ikke på langt nær så bærekraftig, grønt eller innbringende for kommunen som de påstår. Jeg viser til grunneierforeningens innspill som underbygger dette.

På bakgrunn av det ovenforstående så ber jeg om at planene om vindkraft på Omre og videre konsekvensutredning om dette blir avvist og stoppet nå på dette stadiet og at det ikke gås videre med dette prosjektet!

Innsendt: 26.09.2025 15:09

Ref.nr: QZEAFL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JON HAUG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre støttes. Dersom det etableres en vindmøllepark på Omre kan man ikke beskytte seg mot de langsiktige, helseskadelige konsekvensene som vil oppstå. I psykologisk forskning og klinisk praksis benyttes det ved denne typen påvirkning betegnelsen - OVERGREP. Jon Haug Spesialist i klinisk psykologi, Dr.Philos., 4888 Homborsund
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 15:33

Ref.nr: BQDZGE

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SISSEL TONE HAUG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre støttes.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 16:35

Ref.nr: EEHRJD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn AMUND GAARE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter meg til grunneiere mot vindkraft på Omre. Det er ikke greit å ødelegge natur med miljøuvennlig vindkraft. Nei, nei , nei ! Heia fuglene, dyrene , stillheten og folkehelsa.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 17:57

Ref.nr: LPQWSF

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ONA VERONICA OLSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Jeg ønsker med dette å uttrykke min klare motstand mot planene om vindkraftutbygging på Omre. Begrunnelsen er både knyttet til personlige forhold, lokalmiljøet og bredere samfunnsmessige konsekvenser.

1. Negativ påvirkning på boligverdi og bokvalitet

Mange av oss som har bosatt oss i Homborsund, har gjort det fordi området har attraktive boområder til en overkommelig pris. Jeg, som mange andre, har bygd bolig med utsikt mot nord – direkte i retning av det planlagte vindkraftanlegget. Erfaring og analyser fra andre steder viser at boliger i nærheten av vindkraftanlegg opplever betydelig reduksjon i markedsverdi. Det er et alvorlig inngrep i den private økonomien til vanlige familier som har investert mye i sitt hjem.

2. Natur- og miljøhensyn

Homborsund har et rikt fugleliv, med arter som måker, kråker, skjærer og en rekke småfugler. Vindkraftanlegg representerer en stor risiko for fuglebestanden, både gjennom kollisjoner med turbinbladene og tap av leveområder. Dette kommer i tillegg til at utbyggingen vil gi irreversible naturinngrep, med veibygging, anleggsarbeid og ødeleggelse av landskap. Naturverdier som er bygget opp gjennom generasjoner vil gå tapt på kort tid.

3. Støy og helseplager

Vindkraftanlegg medfører både hørbar støy og lavfrekvent støy som kan være svært plagsom. Erfaringer fra andre

steder i Norge og utlandet viser at dette kan føre til søvnvansker, stress og redusert livskvalitet for beboere i nærheten. At vi risikerer å måtte leve med kontinuerlig støy er uakseptabelt.

4. Manglende dokumentasjon på samfunnsnytte
Utbygger hevder at vindkraft vil bidra til lavere strømpriser. Det finnes imidlertid ingen dokumentasjon som underbygger dette. Erfaring fra andre regioner viser at vindkraft ikke gir redusert strømpris lokalt, men snarere økte kostnader knyttet til nettutbygging og subsidier. Samfunnsnytten fremstår derfor svært usikker sammenlignet med de store kostnadene for lokalsamfunnet.

5. Habilitet og tillit
Jeg er også bekymret for habiliteten til aktører involvert i prosessen. Når personer med tilknytning til Norsk Vind samtidig har hatt oppdrag eller verv ved Universitetet i Agder, skaper dette inntrykk av uheldige bindinger. For å sikre legitimitet og tillit i prosessen er det avgjørende at slike interessekonflikter unngås.

6. Visuell forringelse av landskapet
Vindkraftanlegg med sine høye turbiner vil dominere landskapet og endre områdets karakter for alltid. Dette vil ramme både fastboende og tilreisende. Homborsund er et område med betydelige frilufts- og rekreasjonsverdier, og naturens opplevelsesverdi er en viktig del av lokalsamfunnets identitet.

7. Utslipp av mikroplast og glassfiberpartikler
Vindkraftanlegg har også en miljøside som ikke omtales nok: Turbinbladene er laget av glassfiber og plastkompositter som over tid brytes ned og avgir partikler til naturen. Dette kan skje både under drift – gjennom slitasje fra vær og vind – og senere når anleggene skal demonteres. Disse partiklene havner i jordsmonn, vann og til slutt i næringskjeden. Det er allerede dokumentert at dette er en betydelig utfordring, og det står i sterk kontrast til at utbyggerne fremstiller vindkraft som en «grønn» og bærekraftig løsning.

Videre strider forslaget om vindkraftanlegg på Omre mot FN sitt bærekraftsmål 15 – Livet på land, som vektlegger beskyttelse, gjenoppretting og bærekraftig bruk av økosystemer, samt stans i tap av biologisk mangfold. Utbygging vil etter min oppfatning føre til inngrep i lokal natur, skade på fugleliv, mulig spredning av glassfiber- og plastpartikler, og i sum svekke naturgrunnlaget i området slik Mål 15 krever at vi bevarer det.

Jeg viser til at Grimstad kommune har forankret FNs bærekraftsmål i sin planstrategi og ønsker å omsette dem lokalt, herunder i kommuneplan og arealstrategi.
Planen om vindkraft på Omre vil, slik jeg ser det, stride mot spesielt mål 15 (Livet på land), da den kan føre til tap av biologisk mangfold, inngrep i natur og skade på økosystemene som kommunen selv har sagt den ønsker å beskytte.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 20:28

Ref.nr: UGTLOJ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn WENCHE ARNEVIK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg slutter meg til høringsinnspillet fra Grunneiere mot vindkraft på Omre. Vi må ta vare på naturen vår og på dyrelivet vi har. Mvh Wenche Arnevik
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 21:16

Ref.nr: NNCSKX

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ODD JOHAN HOLST
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg slutter meg til hørings innspillet fra Grunneiere mot vindkraft på Omre. Vi kan ikke ødelegge naturen i Eide for at norsk vind skal tjene penger
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 26.09.2025 22:25

Ref.nr: TIMBOZ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELLEN KATRINE SJURSØ
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei. Vedlagt ligger høringsinspill, Omre vindkraftverk. Mvh Ellen Katrine Sjursø
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill NVE.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill

Datert: 25.09.25

Saksnummer: 202509851-16 - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Jeg Ellen Katrine Sjursø - viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. September 2025. Innspillet er herved innsendt innen fristen 28.09. Jeg er født og oppvokst i Eide, som eldst av 5 søsken. Jeg leier nå bolig i Homborsund, som ligger knappe 2 km fra Omre i luftlinje. Barndomshjemmet mitt, hvor familien min fremdeles bor, ligger rundt 800 meter i luftlinje fra Omre. Vi har også en familiehytte i sjøkanten i Homborsund, like i nærheten av Bufjorden. Ulempene ved et vindkraftanlegg på Omre, vil være så omfattende at en full konsekvensutredning fremstår unødvendig - Vi ser allerede at skadevirkningene er langt større en potensielle fordeler. Jeg vil nå redegjøre for bekymringer og hensyn knyttet til et tenkt vindkraftanlegg på Omre, og hvorfor jeg ser det unødvendig å gjennomføre konsekvensutredning.

Tap av natur og dyreliv

Plasseringen gjør at et vindkraftanlegg vil berøre innbyggere i begge kommuner. Det vil ikke bare påvirke en liten, vakker bygd langs kysten, men dominere landskapet vårt mange mil. To vakre sørlandske byer med særpreg samt en langstrakt, vakker skjærgård som myldrer av svaberg, båter, hytter og turister. Området rundt Eide er rikt på natur med et vakkert kystlandskap, skog og bekkeløp som huser ørret og annet dyreliv. En vindkraftutbygging vil innebære sprengning, veibygging og inngrep som ødelegger økosystemer som aldri kan erstattes. Turbinene vil kunne føre til forurensning av bekker som videre renner ut i sjøen. Badevannet i Bufjorden har direkte forbindelse med engekilen, hvor bekkene fra Omre renner ut. Bufjorden er nærmeste badeplass, og omtrent 5 minutters gangavstand fra familiehytta. Jeg frykter at vi ikke lenger vil kunne bade i våre vakre omgivelser.

Helse og livskvalitet

Følgende tema generelt tas alt for lett på, og det burde gjøres fullstendig folkehelsekartlegging med kompetent personell. Jeg er bekymret over følgende punkter:

Lys: Lysene sies å rettes mot Homborsund. Dette vil gi lysforstyrrelser mot min eiendom.

Skyggekast: Det er også fare for bevegende skygge hver gang bladet roterer.

Støy: I Tysvær kommune rapporterte innbyggere om søvnvansker, angst og uro etter at turbinene kom i drift. Undersøkelser fra Lista og Tysvær viser at lyden bærer mye lengre enn

de 800/880 meterne som er grensen. Dette kan bl.a. gi søvnforstyrrelser. Man vet at dårlig søvn kan gi eller øke helseplager. Andre tilfeller viser til at enkelte måtte ha lukkede gardiner hele dagen for å unngå skyggekast og lysblink, noe som påvirker følelsen av trygghet i eget hjem. Lignende eksempler ser vi også i andre kommuner, og tilfellene er ofte knyttet til høyere forekomst av stress og søvnvansker. På bakgrunn av dette frykter jeg for min egen og min families helse.

Man leser og hører ofte at: «Generelt lærer folk seg å leve med det, og det er gjerne de som er negative til prosjektet som klager.» Dette vil jeg tror er gjenkjennelig for de fleste, for det er jo dette man får i respons når man påpeker plager knyttet til vindturbiner. Forventningseffekt benyttes som en forklaringsmodell. Det er befolkningen som forventer noe negativt, derfor opplever vi symptomer. Når forventningseffekt brukes som en forklaringsmodell legges ansvaret over på oss som innbyggere. Når forventning blir brukt som en hovedårsak, forsterkes bare folks opplevelse av at plagene ikke er ekte, og behovet for mer forskning blir mindre prioritert.

Hvert menneske teller og betyr noe, uavhengig om det skyldes forventningseffekt, eller en faktisk fysiologisk reaksjon. Samtidig er det ikke nok at utbygginger og FHI peker på forventningseffekt. Medisinsk forskning i utlandet har allerede dokumentert symptomer som søvnvansker, stress og hodepine i nærområder rundt vindkraftverk – og i engelske studier er det målt høyere nivå av stresshormonet kortisol hos bevere. Dyr kan ikke forvente støyplager, men likevel viser de tydelige stressreaksjoner. Der bør gjøres grundigere forskning også her i Norge, rettet mot innbyggere som bor tett på vindkraftverk. Medisinsk fagkompetanse og studier gjort i andre land bekrefter at slike effekter kan forekomme, og dette bør også tas med i konsekvensanalysene her. En mulig forventningseffekt øker følelsen av frykt og bekymring, og forverrer hele opplevelsen. Dette bør også tas med i betraktning. Utbygginger av vindkraftannegg har ført til dype konflikter andre steder i landet. Lokalsamfunnene ser ofte ut til å miste tillit til resten av kommunen. Økende risiko for varige negative mellommenneskelige forhold, og et svekket felleskap, kan også gi helseplager. Nevnte tema tas alt for lett på, og det burde gjøres fullstendig folkehelsekartlegging med kompetent personell.

Boligverdier og fremtid

Flere studier viser at boligene vil synke i verdi, og mange vil ikke få solgt dem. Jeg ønsker å kjøpe bolig og etablere meg i Eide, i nær fremtid. Med vindturbiner i nabolaget blir dette uaktuelt. Tap av eiendomsverdi betyr også at man har mindre mulighet til å belåne eiendommen. Boligprisene vil falle betraktelig. Dette er et økonomisk og personlig tap som rammer flere kilometer unna. Familiehytta vår havner 2 km fra området i luftlinje. Store deler av året leies hytta ut. Turister kommer hit for stillhet, natur og rekreasjon. Utbygging av vindturbiner vil ødelegge dette grunnlaget, og Grimstad vil ikke lenger være en turistdestinasjon. Det er mange nyetablerte boligfelt både ved Kaldvell i Lillesand, og Støle i

Grimstad. Et mulig vindkraftanlegg vil gjøre det svært lite attraktivt å kjøpe bolig i disse områdene. Det finnes eksempler hvor folk føler seg fanget. De får ikke solgt, men de klarer heller ikke å bli. Når man ikke lenger kan slå rot, men føler at man sitter fast, gjør det noe med oss. Disse konsekvensene rokker ved vår følelse av trygghet og kontroll over eget liv, som igjen kan føre til redusert livskvalitet.

Visuell påvirkning, kulturarv og levende klasserom

Mange av oss har valgt å bo utenfor byene, nettopp fordi vi setter pris på landskapet, roen og meningen den gir oss. Store betongtårn i horisonten som gir blinkende lys, støy og skyggekast vil være umulig å ikke legge merke til. Landskapet forandres, og kysten vår samt utsikten fra sjøen, blir aldri den samme. Turbiner på 220 meter vil dominere landskapet mange mil. De vil ikke bare være synlige fra oss som bor tett på, men store deler av både Grimstad og Lillesand berøres. To vakre sørlandsbyer som er kjent for sitt særpreg. Dette står sterkt i strid med at Grimstad ønsker å fremstå som en helårs turistby. Kystkulturen er en del av vår identitet som sørlendinger. Her på Eide er naturen, havet og kulturminnene rundt oss ikke bare omgivelser, men det er også en del av historien vår. Det er vår stolthet, og det vi ønsker å gi videre til barna våre. Når naturen sprenges, og turbinene dominerer landskapet vårt mister vi kulturarv, og det som gjør Sørlandet unikt. For oss som et lokalt samfunn betyr Eide tilhørighet og identitet. Jeg jobber som lærer, og vi bruker naturen som et levende klasserom. Hvis naturen ødelegges mister vi en unik læringsarena, og en svært betydningsfull del av barnas oppvekstmiljø.

Oppsummering

Tap av natur og landskap, helse, tilhørighet og boligverdier (økonomi). I tillegg til en rekke bekymringer for egen og alle mine næres fremtid. Alle disse er faktorer som rommer vår **livskvalitet.** Disse store ulempene true selve grunnlaget for et godt liv, altså vår livskvalitet. De nevnte hensynene må og bør veie langt tyngre enn de påståtte fordelene, om det i det hele tatt finnes noen. Vindkraft på Omre er et prosjekt som vil ta mer fra oss, enn det noen gang kan gi tilbake. For meg og min familie er konsekvensene allerede svært tydelige: Vi risikerer å miste alt som gjør Eide til et godt sted å leve. Jeg ber NVE om å avvise planene om konsekvensutredning, og sette en stopper for dette prosjektet. Sist, men ikke minst. Jeg slutter meg i aller høyeste grad til høringsinnspillet sendt av grunneierforeningen, naturvernforbundet og Lillesand - kommunes krav om utredningstemaer.

Mvh Ellen Katrine Sjursø

Innsendt: 26.09.2025 22:53

Ref.nr: RRBDJP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn OLAV SJURSØ
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Saksnummer 202509851- 16. Jeg Olav Sjursø - viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 25. Innspillet er herved innsendt innen fristen. Jeg Olav Sjursø bor på Østerlød 16, ca. 800 meter fra det planlagte området for vindturbiner. I forhold til avstand, vil jeg blir sterkt berørt av planene. Eiendomsverdien på min bolig vil også bli sterkt forringet. Jeg er bekymret for lysforstyrrelser, da lyden bærer mye lenger enn de 800/880 meterne som benyttes som grense. Plasseringen av huset vil også innebære store plager med skyggekast. Jeg slutter meg videre fullt ut til høringsuttalser innsendt av grunneier foreningen, Motvind Grimstad, naturvernforbundet samt innsigelser fra Lillesand kommune og statsforvalter. Dersom disse planene iverksettes vil jeg kreve erstatning eventuellt full innløsning av min eindom. Dette grunnet at det blir så og si umulig for meg og min familie å kunne bo her videre. Mvh Olav Sjursø
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 10:08

Ref.nr: JMUKBM

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Kontaktinformasjon for virksomhet	
Organisasjonsnummer 991015132	Foretaksnavn EIDE SOGNELAG
Foretakets telefonnummer	Foretakets e-postadresse esognelag@gmail.com
Kontaktperson	
Navn JAN PETTER SVENNEVIG	
Telefon 95201977	E-post janpetter68@gmail.com
Er kontaktperson tilknyttet et **annet** foretak, legg inn organisasjonsnummer.	
Organisasjonsnummer	Foretaksnavn

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Styret i Eide Sognelags høringsuttalelse. Se vedlagt dok
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsuttalelse fra styret i Eide Sognelag_ 27-09.25 .pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse av plan om vindkraft Omre, delområde 15B,

Saksnummer: 202509851-16

Eide Sognelag Org no 991 015 132

https://eidesognelag.no/

Som vel- og historielag for Eidebygda, viser vi til våre vedtekter, paragraf 1 og 2, som grunnlag for vårt engasjement i denne saken:

§1 – Lagets formål:
Lagets formål er å ivareta alle kulturelle verdier med tilknytning til tidligere Eide kommune, få skrevet Eide sogns historie, samt – så langt det er mulig – arbeide for tiltak som øker trivselen for stedets befolkning.

§2 – Upolitisk virksomhet:
Laget er upolitisk.

Med dette som bakteppe mener styret i Eide Sognelag at det er vår plikt å engasjere oss når tiltak truer både natur, kulturarv og livskvalitet i bygda. Selv om vi har respekt for at det finnes ulike meninger i denne saken, er vi bekymret for de alvorlige konsekvensene som etablering av vindturbiner på Omre vil ha for Eide og Homborsund.

Innledning

Styret i Eide Sognelags høringsuttalelse består av 4 deler.

- I del 1 i vår høringsuttalelse tar vi opp spørsmål vedr. livskvalitet, kultur, verdier og rettigheter.
- I del 2 siterer vi fra vindkraftselskapet Norsk Vind sin ''melding og forslag til plan- og utredningsprogram''
- Del 3: Lovverket
- Del 4 : Avslutning og konklusjon

DEL 1 Naturmangfoldet i bygda står i fare

Skal virkelig bakteppet fra en **helt unik skjærgård** – brukt som rekreasjonsområde for fastboende og tilreisende gjennom generasjoner – reduseres til kulisse for 220 meter høye vindturbiner?

Vi snakker om en skjærgård som er en 10.000 år gammel arv fra istiden, et natur- og kulturmiljø uten sidestykke. Dersom dette tillates, vil det markere et mørkt kapittel i Sørlandets historie.

Norsk rett har lenge anerkjent kystsonens særlige verdi gjennom strenge vernetiltak: etablering av skjærgårdsparker, opprettelsen av Raet nasjonalpark, og ikke minst det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen. Disse tiltakene bygger på en grunnleggende erkjennelse: kysten er en

knapp og uerstattelig ressurs, som skal forvaltes til fellesskapets beste – ikke industrialiseres til det ugjenkjennelige.

Det er derfor på sin plass å stille spørsmålet: Hvordan kan man forsvare å bryte med en tiårig, konsekvent linje for kystvern, og åpne for en transformasjon som både visuelt, økologisk og kulturhistorisk er irreversibel?

Den aktuelle skjærgården representerer ikke bare natur, men identitet, historie og rettslig forankret vern. Å ofre dette landskapet til vindturbiner er å ofre vår egen arv – og å påføre kommende generasjoner et tap vi ikke har rett til å beslutte på deres vegne.

DEL 1, Kulturminner, som mølla i Penndalen trues

Etablering av vindturbiner med en høyde på hele 220 meter på Omre vil ikke bare innebære naturinngrep, men også en alvorlig trussel mot kulturhistoriske verdier i området. Et særlig relevant eksempel er **mølla i Penndalen**, som utgjør et viktig kulturminne og bærer av lokal identitet og historie.

Verdien av kulturminner er ikke begrenset til selve den fysiske strukturen, men også til deres landskapsmessige kontekst og den historiske fortellingen de formidler. En ruvende, industriell vindkraftutbygging vil dermed innebære en irreversibel forringelse av kulturmiljøet, i strid med både nasjonale og internasjonale forpliktelser Norge har påtatt seg for å verne kulturarv (jf. UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven).

Konklusjon
Kulturminner som mølla i Penndalen representerer en del av vår felles historie og identitet. Å tillate at slike verdier settes i fare av industrielle utbygginger er ikke bare kulturpolitisk uforsvarlig, men kan også være rettsstridig. Hensynet til uerstattelige kulturminner må gis betydelig vekt i vurderingen, og taler sterkt mot etablering av vindturbiner i denne størrelsesorden på Omre.

DEL 1, Synlighet og livskvalitet

Innledning
Planene om å reise vindturbiner med rotorer på 180 meter i Sørlandets skjærgård reiser grunnleggende spørsmål om rettigheter, livskvalitet og kystlandskapets fremtid.

Synsfysiologi og opplevelse
Det er et vitenskapelig faktum at menneskets perifere syn er særlig følsomt for bevegelse.
Hjernen fanger uvilkårlig opp bevegelser i synsfeltet, selv når blikket er rettet mot noe annet.
En vindturbinrotor på 180 meter, plassert mot en lys kveldshimmel, vil derfor uunngåelig trekke oppmerksomheten til seg. Den rolige opplevelsen av solnedgangen – et sentralt rekreasjonsøyeblikk for fastboende og tilreisende – vil bli vesentlig redusert eller i praksis umuliggjort.
Dette er et tap av livskvalitet av betydelig karakter.

Synlighet tallfestet
Opplevd størrelse (vinkelstørrelse) kan tallfestes:

- 3 km: ca. 3,4° – syv ganger solens bredde.
- 10 km: ca. 1,0° – dobbelt solens bredde.
- 20 km: ca. 0,5° – like stor som solen selv.

Med andre ord: Selv på betydelig avstand vil turbinene fremstå som dominerende i landskapet.

Å tillate vindturbiner som i praksis ødelegger naturopplevelsen i en unik bygd og unik skjærgård, strider mot både lovens ordlyd og dens intensjon.

Konklusjon
Skal Sørlandets skjærgård fortsatt være et sted for rekreasjon, stillhet og naturopplevelse, eller reduseres til kulisse for gigantiske, roterende industrimaskiner? Svaret må være klart. Dette prosjektet kan ikke gjennomføres uten å påføre lokalsamfunnet og fremtidige generasjoner et irreversibelt tap av livskvalitet og naturarv.

DEL 1 Homborsunds kulturhistoriske verdi

Innledning
Tiltaket vil få direkte og alvorlige konsekvenser for inntrykket av Homborsund som uthavn – et av Sørlandets mest særpregede kulturmiljøer.

Faktiske forhold
Homborsund er en gammel uthavn, formet av århundrer med kystkultur og sjøfart. Sett fra sjøveien fremstår stedet som et helhetlig kulturmiljø: hvitmalte trehus, fyr, skjær og hav. Dette helhetsinntrykket er en vesentlig del av regionens identitet og er kjernen i opplevelsen for både fastboende, turister og tilreisende sjøfarende.

Konsekvensene av vindturbiner
Gigantiske turbiner vil dominere synsfeltet fra sjøen og stå som et visuelt bakteppe for Homborsund. Rotorenes bevegelse vil trekke oppmerksomheten bort fra uthavnens småskala og forstyrre opplevelsen av et autentisk kulturmiljø. Inntrykket av Homborsund som tradisjonell uthavn vil dermed bli vesentlig forringet.

Konklusjon
Å tillate vindturbiner av denne størrelsesorden i nærheten av Homborsund vil være et irreversibelt inngrep som skader både kulturhistorisk verdi, landskapsbilde og livskvalitet. Myndighetene har etter gjeldende rett ikke bare mulighet, men plikt til å beskytte dette kulturmiljøet.

Det anbefales på det sterkeste at prosjektet avvises slik at Homborsunds rolle som autentisk uthavn og del av Sørlandets identitet ikke undergraves.

DEL 1, Helsemessige konsekvenser knyttet til støy og visuell forurensning

Det er vel dokumentert i både nasjonal og internasjonal forskning at store vindturbiner kan ha betydelige helsemessige konsekvenser, knyttet til både støy og visuell forurensning. Når det nå planlegges turbiner på hele **220 meters høyde**, er det uomtvistelig at både lydnivå og de visuelle inngrepene vil være av et omfang som må tillegges vesentlig vekt i en eventuell konsekvensutredning.

Støyproblematikk:
Vindkraftstøy har en sammensatt karakter, med lavfrekvente komponenter som kan trenge inn i boliger og forstyrre søvn og hvile. Helsedirektoratet har tidligere fremhevet at søvnforstyrrelser er blant de mest alvorlige helsekonsekvensene av støy, og Verdens helseorganisasjon (WHO) har tydelige anbefalinger om å begrense nattlig støy nettopp for å beskytte folkehelsen.

Når planlagte turbiner **har dimensjoner langt utover det som var vanlig da gjeldende retningslinjer ble utformet,** er det åpenbart at risikoen for overskridelser og helseskader er betydelig.

Visuell forurensning:
Visuelle inngrep av denne størrelsesorden innebærer ikke bare estetiske ulemper, men kan også ha direkte helsemessige konsekvenser. Flere studier har vist at konstant eksponering for visuell forurensning – i form av dominerende og blinkende objekter i landskapet – kan skape stress, redusere trivsel og medføre psykiske belastninger. Når turbiner på 220 meter skal dominere horisonten, vil hele lokalsamfunnet miste tilgang til et landskap uten industriell forstyrrelse. Dette er et irreversibelt inngrep som ikke bare forringer livskvaliteten, men kan også ha negative virkninger på både psykisk helse og sosial tilhørighet i bygda.

Oppsummering:
Å redusere komplekse helsemessige konsekvenser til et spørsmål om «akseptable grenseverdier» er rettslig utilstrekkelig. Plan- og bygningsloven krever en helhetlig vurdering av menneskers helse og trivsel, ikke bare tekniske støymålinger. Når det nå foreligger risiko for både søvnforstyrrelser, kronisk stress og redusert psykisk velvære, kan prosjektet vanskelig anses å være i tråd med de grunnleggende prinsipper i folkehelseloven, naturmangfoldloven og Grunnloven § 112.

Konklusjonen
De helsemessige konsekvensene knyttet til støy og visuell forurensning kan være alvorlige

DEL 1, Kollisjon mellom vindkraftplaner og kommunens arealdelplan 2026–2036

Det må reises et helt grunnleggende spørsmål om hvorvidt Grimstad kommune ved å åpne for etablering av gigantiske vindturbiner, setter seg i direkte motstrid til sin egen vedtatte arealdelplan 2026–2036.

I planen er **Homborsund utpekt som et av kommunens vekstsentra**, med ambisjon om å utvikle området til et attraktivt sted for bosetting, næringsliv og rekreasjon. En vindkraftutbygging av denne størrelsesorden, synlig og dominerende i hele landskapet, vil åpenbart undergrave disse målsettingene. Landskapet, bokvaliteten og områdets attraktivitet som vekstområde vil bli varig forringet.

Konklusjon
Ved å tillate vindturbiner på Omre vil Grimstad kommune bringe seg selv i direkte kollisjon med sin egen arealpolitikk og pådra seg betydelig rettslig og planfaglig risiko. Kommunen er bundet av plan- og bygningslovens klare bestemmelser, og kan derfor ikke godkjenne et prosjekt som undergraver Homborsunds rolle som vekstsenter uten å tilsidesette sitt eget styringsverktøy.

DEL 1, Ansvar til Grimstad kommunen

Et grunnleggende rettsprinsipp i norsk miljøforvaltning er at **det er myndighetene som bærer ansvaret for å anvende føre-var-prinsippet**.

Når det foreligger vitenskapelig usikkerhet om mulige skadevirkninger – slik situasjonen utvilsomt er her – har myndighetene en plikt til å iverksette tiltak som hindrer eller minsker risikoen.

Kommunen har et selvstendig og ufravikelig ansvar for å utrede alle relevante negative konsekvenser av et prosjekt av denne størrelsesorden. Dette ansvaret følger blant annet av føre-var-prinsippet i norsk rett, slik det kommer til uttrykk i både naturmangfoldloven §§ 8–9 og den alminnelige forvaltningsrettslige plikten til forsvarlig saksbehandling.

Dette innebærer som et minimum at en eventuell konsekvensutredning fra tiltakshaver må undergis en selvstendig og kritisk gjennomgang, foretatt av faglig kvalifisert personell uten bindinger til Norsk Vind AS. Det vil være uforsvarlig dersom kommunen ukritisk legger tiltakshavers utredning til grunn uten uavhengig vurdering.

Dersom kommunen unnlater å oppfylle sitt ansvar, og som følge av dette vedtar eller tillater tiltak som påfører innbyggere eller lokalsamfunn skade som kunne vært unngått gjennom forsvarlige undersøkelser, vil det etter omstendighetene kunne utløse erstatningsrettslig ansvar.

Konklusjon
Kommunen kan ikke fraskrive seg sitt ansvar ved å vise til tiltakshavers dokumentasjon alene.

DEL 1, Forurensing

Se også høringsuttalelse fra Foreningen for Engekilens vel for en detaljert utredning.

Målinger i Amtedalsbekken i 2025 dokumenterer **alarmerende høye nitrogenverdier,** med et årlig beregnet tilsig på ca. 1,6 tonn nitrogen til Engekilen. Tallene viser at bekken kan være en hovedårsak til den kritiske tilstanden i kilen.

Engekilen har allerede «svært dårlig» økologisk tilstand (jf. Vanndirektivet), med høyt næringssaltinnhold, oksygenfattig bunnvann og kraftig algeoppblomstring. Situasjonen er kritisk.

Sammenhengen med pukkverket på Omre er svært sansynlig. Basert på volumene av sprengt stein og NIBIOs erfaringsdata er det potensial for utslipp på over 15 tonn nitrogen i perioden. Dette forsterker mistanken om at industrivirksomheten er en vesentlig kilde til forurensningen.

Når et slikt miljøproblem allerede eksisterer, vil ytterligere anleggsarbeider og inngrep knyttet til vindkraftverket dramatisk forverre situasjonen. Risikoen for ytterligere nitrogenavrenning er stor, og temaet er tilnærmet fraværende i Norsk Vind AS' planforslag. Dette vitner om en ufullstendig og faglig sviktende utredning.

Observasjoner viser at støv fra pukkverket allerede legger seg som et lokk på en av myrene. Det er nærliggende å anta at dette også har bidratt til den dokumentert dårlige vannkvaliteten i Engekilen. Samtidig er det nå bevilget betydelige offentlige midler for å utbedre miljøtilstanden i Engekilen. At man da åpner for et tiltak som med stor sannsynlighet vil tilføre ytterligere forurensning, fremstår som både uforståelig og rettslig uforsvarlig.

Tillatelse til vindkraftverket under disse forholdene vil undergrave pågående miljøtiltak og være i strid med grunnleggende miljørettslige prinsipper.

Det følger av Vanndirektivet at vannforekomster skal beskyttes mot ytterligere forringelse. Både Grimstad kommune og Statsforvalteren har et klart og ufravikelig ansvar for å håndheve dette.

Konklusjon
Prosjektet med vindturbiner på Omre innebærer en alvorlig og dokumentert risiko for Engekilen. Nitrogenlekkasjer fra pågående og fremtidige anleggsarbeider kan i praksis true kilens eksistens.

DEL 1, Dyreliv

NVE sine uttalelser om dyreliv. Publisert 23.02.2022 , sist oppdatert 07.03.2023

https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/dyreliv

Vår kommentar

Det foreligger svært begrenset kunnskap om hvordan visuell påvirkning og støy fra vindturbiner innvirker på arealbruken til landlevende pattedyr. Forskning antyder at både vokal kommunikasjon og evnen til å oppfatte rovdyrfare kan forstyrres. Dette gjelder ikke bare større arter som hjortedyr og ulv, men også mindre pattedyrarter der kunnskapsgrunnlaget er nærmest fraværende.

Det finnes ingen solide studier fra Norge som belyser disse effektene. At man i etterkant skal måtte iverksette "oppfølgende studier" for å fange opp langtidseffekter, er et uholdbart premiss. Myndigheter og utbyggere kan ikke basere irreversible naturinngrep på spekulasjon og et dokumentert kunnskapsvakuum.

Konklusjonen:
Å igangsette et så omfattende inngrep uten nødvendig vitenskapelig grunnlag, innebærer en uakseptabel risiko for både store og små pattedyrarter – og dermed for økosystemene de opprettholder.

DEL 2, Feilaktig vurdering av vassdrag og forekomst av ørret på Omre

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 2.6.5

Tiltaket kan komme i berøring med vassdrag. Etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag vil tiltaket dermed kunne kreve en tillatelse. Ettersom vassdragene i tiltaksområdet ***ikke forventes å føre anadrome fisk*** *eller krepsedyr, vil Fylkeskommunen være ansvarlig myndighet.*

Vår kommentar

Norsk Vind anfører at de aktuelle vassdragene i tiltaksområdet ikke forventes å føre anadrom fisk eller krepsedyr, og konkluderer derfor med at Fylkeskommunen er ansvarlig myndighet etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Denne påstanden er både faktuelt og rettslig feil.

Det er vel kjent i lokalmiljøet, og dokumentert gjennom både observasjoner og fiskefangst, at det finnes rike bestander av sjøørret og den sterkt truede ålen i bekker og vann på Omre.

Dette innebærer at vassdragene klart omfattes av bestemmelsene i vassdragsloven og naturmangfoldloven, og at forvaltningen av tiltak som kan påvirke fiskebestandene faller inn under Statsforvalterens myndighetsområde.

Å nedtone eller overse forekomsten av ørret er ikke bare en grov faktuell feil, men innebærer også en vesentlig saksbehandlingsmangel. Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 4 pålegger tiltakshaver å dokumentere faktiske forhold knyttet til vassdraget, herunder forekomst av fisk. Ufullstendig eller misvisende informasjon kan ikke danne grunnlag for videre behandling av saken.

Konklusjon
Norsk Vinds fremstilling av vassdragene på Omre er feilaktig og rettslig utilstrekkelig. Vassdragene huser ørretbestander, og saken må derfor behandles av Statsforvalteren som ansvarlig myndighet. Ethvert vedtak som bygger på Norsk Vinds feilaktige premiss vil være beheftet med ugyldighet.

Området har i tillegg stor betydning for fugl og flaggermus, med jevnlige observasjoner av havørn – en art som er særlig sårbar for kollisjoner og tap av leveområder ved vindkraftutbygging. Risikoen for skade på både enkeltindivider og bestander er uakseptabelt høy.

Når et prosjekt truer flere prioriterte arter, kombinert med et betydelig kunnskapsmangel om langtidsvirkningene, er det rettslige utgangspunktet klart: forsiktighetsprinsippet skal gjelde. Utbygging i et slikt område bryter både naturmangfoldlovens krav til kunnskapsgrunnlag og plikten til å unngå alvorlig skade på truede arter og økosystemer.

Å gå videre med dette prosjektet vil være i strid med lovpålagte miljøhensyn og innebære en uakseptabel risiko for natur og artsmangfold.

DEL 2, Fraflytting og økonomiske konsekvenser ved etablering av vindturbiner

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 5.18.4

Grimstad kommune vil få direkte inntekter fra vindkraftverket gjennom eiendomsskatt og produksjonsavgift ***.***

Vår kommentar

Et sentralt spørsmål som i utilstrekkelig grad er adressert i konsekvensutredningen, er hvilke samfunnsøkonomiske følger etableringen av 220 meter høye vindturbiner vil ha for lokalsamfunnet i form av **fraflytting og inntektstap**. Erfaringer fra både Norge og utlandet viser at etablering av store vindkraftverk kan medføre betydelig motvilje mot å bosette seg i, eller oppholde seg i nærheten av, slike anlegg.

Flere studier dokumenterer at vindkraftverk kan påvirke **eiendomsverdier** negativt, særlig i områder med høy visuell dominans og støybelastning. En dansk undersøkelse (Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet, 2016) viste at eiendomsverdiene i gjennomsnitt sank med mellom 5–20 % i områder nært vindkraftverk. Lignende funn er gjort i Storbritannia og USA, hvor boligpriser i enkelte tilfeller har falt betraktelig i områder utsatt for både visuell forurensning og støy. Når eiendomsverdiene reduseres, svekkes også insentivene til å bli boende, noe som igjen kan bidra til økt fraflytting.

Økonomiske ringvirkninger er også betydelige: Fraflytting og redusert tilflytting fører til lavere lokal skatteinngang, svekkelse av kommunale tjenester og redusert kundegrunnlag for lokale næringsdrivende. Dette kan skape en selvforsterkende negativ spiral, hvor bygdas og byens økonomiske bærekraft undergraves. For Grimstad kommune, som i sine planverk har vektlagt levende bygder og attraktive boområder som en del av samfunnsutviklingen, vil en slik utvikling stå i direkte motstrid til de uttalte målsettingene.

I en rettslig sammenheng kan dette knyttes til **plan- og bygningslovens krav om samfunnsøkonomisk forsvarlighet**, hvor både kortsiktige og langsiktige virkninger skal vurderes. Det vil være klart uforsvarlig å ignorere dokumentert risiko for både verdifall, fraflytting og svekkelse av lokalt næringsgrunnlag.

Konklusjon
Det finnes klare indikasjoner på at etablering av vindturbiner i denne størrelsesorden kan utløse fraflytting, verdifall og inntektstap i lokalsamfunnet.
Hvordan er dette regnestykket versus kommunens antatte inntekter på 9.5MNOK?

DEL 2, Samarbeid med UIA

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 4.1

Omre vindkraftverk vil gi et betydelig bidrag til å oppnå de målene kommunen har satt i samfunnsdelen av kommuneplanen. En utbygging av vindkraftverket vil realisere Prosjekt Springbrett, og vil dermed gi betydelige bidrag for regional kompetansebygging for havvindsatsingen. Samarbeidet med UiA og Fagskolen (gjennom fylkeskommunen) vil være en viktig bærebjelke for å bygge kompetanse i regionen

Vår kommentar

Det er etter vårt syn et høyst svakt og uholdbart argument å begrunne en omfattende natur- og lokalsamfunnsødeleggelse med at Universitetet i Agder skal «bygge kompetanse» innen havvind. Kompetanseutvikling på dette området kan utmerket godt skje gjennom etablerte og veletablerte samarbeidspartnere i eksempelvis Danmark, som i flere tiår har hatt en ledende posisjon innen havvind. Geografiske avstander av den størrelsesorden det her er tale om, kan på ingen måte legitimere irreversible inngrep i et bygdesamfunn og tilhørende naturverdier.

Å påstå at bygda skal raseres for å redusere reisevei for enkelte studenter eller forskningsmiljøer, innebærer en feilaktig avveining av hensyn. Den marginale nytten som eventuelt oppnås i form av spart reisetid kan aldri forsvare de betydelige og varige belastningene prosjektet vil påføre lokalsamfunnet. Dette fremstår som et klart misforhold mellom formål og virkning, og kan vanskelig anses som en forsvarlig interesseavveining innenfor rammene av plan- og bygningsloven og de forvaltningsrettslige prinsipper om forholdsmessighet.

Det må derfor fastslås at kompetansehensyn knyttet til én utdanningsinstitusjon ikke kan gis forrang fremfor grunnleggende miljø- og lokalsamfunnsinteresser. En utbygging basert på et slikt argument vil mangle den nødvendige legitimitet og vil stå i fare for å fremstå som både usaklig og rettsstridig.

DEL 2, Klimagassutslipp

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 5.9

En konsekvensutredning skal avdekke og dokumentere hvilke utslipp et tiltak kan føre til og hvilke konsekvenser det vil ha. En slik vurdering må både hensyn til de direkte klimagassutslippene etableringen av vindkraftverket bidrar med, inklusive bidrag fra arealbruksendringer, og samtidig de utslippene som unngås eller fortrenges som følge av etableringen. Klimaavtrykket til vindkraft er anslått å ligge mellom 9 og 14 gram CO2eq/kWh (NVE, 2023), mens kraften som vindkraften fortrenger fra det felles europeiske kraftsystemet i hovedsak vil være ***gass- eller kullkraft med utslipp på 600 – 1000 g CO2eq/kWh.*** *Det vil benyttes anerkjente metoder for å beregne klimanytten av vindkraftverket. Det forventes en betydelig positiv klimanytte fra etableringen*

Vår kommentar

Det fremstår som både misvisende og villedende når tiltakshaver velger å sammenligne klimaavtrykket fra planlagte vindturbiner på Omre med utslippstall fra kull- og gasskraftverk. En slik fremstilling gir et kunstig bilde av klimanytten, all den tid Norge allerede har et kraftsystem dominert av fornybar energi, og hvor marginalen i stor grad kan påvirkes gjennom tiltak som effektivisering og oppgradering av eksisterende vannkraftverk.

Spørsmålet som da naturlig reiser seg, er hvorfor det ikke foretas en konsekvent og relevant sammenligning med de reelle alternativene i norsk sammenheng. Vannkraftverkene utgjør ryggraden i norsk kraftforsyning, og flere faglige utredninger har vist at det foreligger et betydelig potensial for både effektøkning og bedre utnyttelse av allerede utbygde vannkraftressurser. En juridisk forsvarlig konsekvensutredning kan ikke unnlate å vurdere dette alternativet, men må etter plan- og bygningsloven § 4-2 inkludere en helhetlig gjennomgang av tiltakets virkninger og realistiske alternativer.

Ved å basere argumentasjonen på sammenligning med kull og gass, skaper utbygger et narrativ som ikke reflekterer den faktiske norske energisituasjonen, og som dermed ikke kan anses å oppfylle kravene til saklighet og etterprøvbarhet. Dette kan vanskelig forenes med forvaltningsrettens krav til forsvarlig saksbehandling og gir grunnlag for å stille spørsmål ved om konsekvensutredningen er i tråd med lovens formål om å sikre beslutninger på et korrekt og balansert faktagrunnlag**.**

Planområdet omfatter store myr- og våtmarksområder, som er blant de mest sårbare og verdifulle naturtypene vi har. Inngrep her vil utløse betydelige klimagassutslipp, redusere biologisk mangfold og svekke områdets naturlige evne til flomdemping.

I planområde BI5 (Gnr. 176/19) er det registrert 32 dekar dyp myr, og i planområde BI6 ytterligere 55 dekar. Ifølge en fellesrapport fra Statens vegvesen, Nye Veier AS, Bane NOR, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Avinor og Miljødirektoratet er gjennomsnittlig myrdybde om lag 2 meter.

Drenering av disse myrene vil alene kunne frigjøre over 111 000 tonn CO_2 til atmosfæren – et massivt klimautslipp som i realiteten kan undergrave hele prosjektets påståtte klimaeffekt. Hvor raskt utslippene skjer, avhenger kun av hvor mye myr som dreneres samtidig, men konsekvensen er uansett irreversibel og alvorlig, og det kan være at utbyggingen i realiteten gir et negativt klimaavtrykk, i strid med prosjektets uttalte formål.

Regjeringen vurderer selv et generelt forbud mot nedbygging av myr. Dette understreker at slike områder anses å ha nasjonal miljøverdi.

https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/alternative-innretningar-for-innforing-av-forbod-mot-nedbygging-av-myr-i-norsk-rett/id3101757/

Å åpne for en vindkraftutbygging i strid med dette vil være både miljøfaglig og rettslig uforsvarlig.

DEL 3, Lovverket

- Grunnloven § 112 gir alle rett til et miljø og en kulturarv som sikrer helse og livskvalitet, og pålegger staten en plikt til å verne naturen for fremtidige generasjoner.
- Plan- og bygningsloven (§ 1-1, § 3-1): har som formål å sikre gode bomiljøer, vern av landskap og bærekraftig bruk av kystsonen.

- Det er en juridisk og forvaltningsmessig plikt å sikre at lokalbefolkningen ikke utsettes for helseskadelige støynivåer, jf. folkehelseloven § 4
- Kulturminneloven (§ 1 og § 2): pålegger myndighetene å ta vare på kulturmiljøer som representerer viktige deler av landets kulturarv.
- Naturmangfoldlovens prinsipper (særlig føre-var-prinsippet og samlet belastning) tilsier at usikkerhet skal falle i favør av naturen og at helheten av inngrep må vurderes.
- Grimstad kommune og Statsforvalteren må sikre at all utbygging i Omre skjer i samsvar med Vanndirektivet.
- Å tillate vindturbiner som i praksis ødelegger naturopplevelsen i en unik skjærgård, strider mot både lovens ordlyd og dens intensjon.

DEL 4, Avslutning & konklusjon

Overvekt av ulemper gjør det selv uten konsekvensutredning åpenbart at prosjektet ikke kan forsvares. De faktiske forhold viser at ulempene er betydelige og varige, mens de påståtte fordelene er svakt dokumentert.

Økonomi: Kommunens reelle inntekter vil bli lavere enn Norsk Vind AS estimerer. Når dette kombineres med betydelige tap i eiendomsverdier, overstiger kostnadene langt på vei de beskjedne inntektsanslagene. For detaljer se utredning i høringsuttalelse fra ***Grunneiere mot vindkraft på Omre***

Klima: Områdets store myrer innebærer høy risiko for et negativt klimaavtrykk, et paradoksalt og uakseptabelt utfall av et prosjekt som utgir seg for å være "grønt".

Naturinngrep: Utbyggingen vil medføre omfattende, irreversible naturødeleggelser tap av naturmangfold, forsterking av klimautslipp, undergraving av nasjonale miljømål og forurensning i et område med høy miljøverdi. Dette kan ikke avbøtes i etterkant.

Helse: Beboere i nærområdet må påregne helseplager knyttet til støy og visuelle belastninger. Dette er dokumenterte effekter fra sammenlignbare anlegg andre steder.

Eiendom: Verdifallet for boliger og fritidseiendommer i området vil alene overstige selv de mest optimistiske inntektsanslagene Norsk Vind AS opererer med.

Dertil kommer en rekke andre negative virkninger som samlet sett gjør bildet entydig: tyngden på vektskålen ligger klart på ulempene.

Konklusjon: Prosjektet på Omre mangler både økonomisk rasjonalitet, klimamessig legitimitet og økologisk forsvarlighet. Å gå videre vil være i strid med grunnleggende miljørettslige prinsipper og kommunens ansvar overfor sine innbyggere.

Det er forutsigbart at Norsk Vind AS vil forsøke å avfeie våre innsigelser som «ubegrunnede» og fremstilt som skremselspropaganda. Dette er en velkjent strategi fra utbyggere som mangler et solid kunnskapsgrunnlag.

Men bevisbyrden ligger ikke hos motstanderne av prosjektet – den ligger hos utbygger. Dersom Norsk Vind AS mener våre anførsler ikke har grunnlag, må de fremlegge troverdig, vitenskapelig dokumentasjon som viser det motsatte. Inntil slik dokumentasjon foreligger, må rettslig og forvaltningsmessig praksis være å legge forsiktighetsprinsippet til grunn.

Når prosjektet truer både klima, natur, folkehelse og eiendomsverdier – uten at utbygger kan underbygge sine påstander – er konklusjonen uunngåelig: Prosjektet på Omre må stoppes!

Styret i Eide Sognelag håper på en riktig og ansvarlig avgjørelse som sikrer natur, miljø og livskvalitet – både for dagens befolkning og for kommende generasjoner.

Ole Severin Bjellerås

Monika Thorsen Meijer

Odd Jarle Korsvik

Eva Sæther

Hans Andreas Gilje

Jan Petter Svennevig

Innsendt: 27.09.2025 12:54

Ref.nr: MHNZXZ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ESPEN REIAN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Høringsinnspill – Omre vindkraftverk

Til NVE og Grimstad kommune,

Vi som bor i og rundt Omre ønsker med dette å uttrykke vår sterke motstand mot planene om etablering av vindkraftverk i vårt nærområde.

Prosjektet vil medføre betydelige inngrep i naturen, landskapet og nærmiljøet vårt. Vi er bekymret for:

• Visuell forurensning og tap av landskapskvalitet: Vindturbinene vil dominere utsikten og endre karakteren til et område som i dag preges av ro, natur og lokal identitet.
• Støy og helseplager: Vindkraftverk genererer lavfrekvent støy som kan påvirke søvn, trivsel og livskvalitet – særlig for oss som bor tett på.
• Naturmangfold og dyreliv: Området huser flere arter som vil bli forstyrret eller fortrengt. Vi frykter irreversible skader på økosystemet.
• Demokratisk prosess: Mange innbyggere opplever at prosjektet er drevet fram uten tilstrekkelig lokal medvirkning. Folkemøtet var et viktig steg, men det må følges opp med reell lytting og respekt for lokal motstand.

Vi støtter utvikling av grønn energi, men ikke på bekostning av lokalsamfunnets trivsel og naturverdier. Vi ber om at planene for Omre vindkraftverk stanses, eller at det gjennomføres en grundigere konsekvensutredning med reell lokal involvering.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 14:16

Ref.nr: KDKWNL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LARS OLAV HOFGAARD-ESPELAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlagt ferdigskrevet høringsuttalelse.
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsuttalelse Omre Vindkraftverk.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse – Omre Vindkraftverk

Vi viser til melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk.

Høringsuttalelsen inngis av Olaug Ingeborg Hofgaard- Espeland og Lars Olav Hofgaard-Espeland, eiere av 4202-179/34. Vi er fast bosatt på eiendommen, som er lokalisert om lag 1.1 km. fra det foreslåtte planområdet.

Vi stiller oss bak høringsuttalelsen fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, og ønsker selv å poengtere følgende forhold:

- Det synes åpenbart at planene vil medføre redusert trivsel og høy risiko for nedsatt livskvalitet for berørte beboere i området.
- Vi observerer på jevnlig basis rovfugl som musvåk og ørn fra vår eiendom. Disse vil uten tvil bli skadelidende dersom planene realiseres.
- Utover direkte negative konsekvenser for berørte mennesker og natur, synes det strategisk uklokt å plassere vindkraft langs hovedfartsåren i Agder som felles bo- og arbeidsregion. Sentrale arealer bør videreutvikles på en bærekraftig måte ut fra hensynet til mennesker og natur, med særlig vekt på attraktive boforhold samt utvikling av arbeidsplasser og kompetanse i lokale små- og mellomstore bedrifter. Dette vil i større grad bidra til en bærekraftig økonomisk utvikling, fremfor et vindkraftverk som ikke har noen fordel av nærhet til viktige samferdselsårer. Motorveier medfører i seg selv negative konsekvenser for mennesker og natur i form av støy og terrenginngrep, og det er derfor avgjørende at videre utvikling av nærliggende arealer vektlegger tiltak som veier opp for dette og bidrar positivt til lokalsamfunnet. Flertallsvedtaket i Lillesand kommune om nei til videre konsekvensutvikling bør også vektlegges i denne sammenheng.

Vi ber om at prosjektplanene stoppes, og at videre konsekvensutredning ikke tillates.

Vågsholt, 27.09.2025

Olaug Ingeborg Hofgaard-Espeland

Lars Olav Hofgaard-Espeland

Innsendt: 27.09.2025 14:55

Ref.nr: FNRLRA

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn BJØRN OLAV KORSVIK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlegg (2 sider)
Høringsuttalelse som vedlegg Innspill til planlagt vindkraftutbygging pa Omre i Grimstad kommune.docx
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innspill til planlagt vindkraftutbygging på Omre i Grimstad kommune

Innledning

Undertegnede besitter boligeiendom i Grimstad samt fritidseiendom i Homborsund. På denne bakgrunn blir jeg og min familie sterkt berørt av den planlagte vindkraftutbyggingen på Omre, og
vi ønsker med dette å fremme en høringsuttalelse.
Vårt standpunkt er klart: Vi er imot etablering av vindkraftanlegg i dette området, og vi vil i det følgende begrunne våre synspunkter med vekt på naturverdier, friluftsliv, nærmiljø og samfunnsmessige konsekvenser.

Natur og artsmangfold

Omreområdet kjennetegnes av variert natur med skog, myrer og åpent landskap. Dette gir leveområder for en rekke plante- og dyrearter, inkludert flere rødlistede arter.
Vindkraftutbygging vil medføre store naturinngrep, blant annet gjennom bygging av veier, oppstilling av turbiner og linjenett. Slike tiltak vil fragmentere leveområdene, føre til tap av biologisk mangfold og forstyrre økosystemene. Erfaringer fra andre steder har vist at fugleliv, spesielt rovfugl og trekkfugl, er særlig utsatt for kollisjoner med vindturbiner.

Konsekvenser for friluftsliv og rekreasjon

Omre er et populært område for friluftsliv, med stier, badeplasser og turmuligheter for både fastboende og tilreisende. Vindkraftanlegg med høye turbiner og blinkende lys vil forringe naturopplevelsen og redusere områdets attraktivitet for turgåere, og andre brukere. Støy fra turbinene og økt trafikk i anleggsperioden vil ytterligere forringe områdets kvalitet som rekreasjonsområde. Dette strider mot den norske tradisjonen med å ha tilgang til urørt natur og friluftsliv på tvers av generasjoner.

Nærmiljø og bomiljø

Vindkraftverk medfører betydelige visuelle inngrep og kan føre til skyggekast og blinkende lyseffekter som påvirker både beboere og besøkende. Støyforurensning fra turbiner kan ha negativ innvirkning på livskvaliteten og helse til de som bor i nærheten. Det er også en risiko for at eiendomsverdier i området vil gå ned som følge av vindkraftutbyggingen, noe som skaper bekymring og utrygghet i lokalsamfunnet.

Samfunnsmessige konsekvenser

Vindkraftutbygging på Omre vil i liten grad bidra til lokal verdiskaping, da erfaring viser at arbeidsplassene som skapes i hovedsak er midlertidige i anleggsfasen. Inntektene tilfaller i stor grad utbygger og investorer, med hovedsete utenfor kommunen. Samtidig vil det lokale fellesskapet sitte igjen med de negative konsekvensene i form av naturtap, redusert bomiljø og svekket friluftstilbud.

Alternativer og bærekraft

Vi mener at omstillingen til fornybar energi bør skje på en måte som tar hensyn til både natur, mennesker og fremtidige generasjoner. Energieffektivisering, solenergi på eksisterende bygg og oppgradering av allerede utbygde vannkraftverk, og ikke minst etablering av små modulære kjernekraftverk (SMR teknologi) er tiltak som vil bidra til det grønne skiftet uten store naturinngrep. Det er viktig å ta vare på de få urørte naturområdene vi har igjen, og Omre bør vernes mot vindkraftutbygging.

Oppsummering

På bakgrunn av det ovenstående ber vi om at planene om vindkraftutbygging på Omre i Grimstad kommune skrinlegges. Naturverdiene, friluftslivet, nærmiljøet og hensynet til kommende generasjoner må veie tyngre enn kortsiktige økonomiske hensyn. Jeg vil samtidig nevne at vi slutter oss til de vurderinger og konklusjoner som organisasjonen «Grunneiere mot vindkraft på Omre» står for.
Vi ber om at kommunen og øvrige beslutningstakere tar ansvar for å bevare Omre som et verdifullt naturområde til glede for alle, og for kommende generasjoner.

Med vennlig hilsen
Bjørn Olav Korsvik

Innsendt: 27.09.2025 16:27

Ref.nr: DISRNY

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn CARL MORTEN MANGÅR NILSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra "Grunneiere mot Vindkraft på Omre" Vi har alle et stort ansvar med å ta vare på turområder og natur. Grimstad kommune synes jeg går foran med et veldig dårlig eksempel når det gjelder spesielt Homborsund og omegn. Er natur uviktig for Grimstad kommune?
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 19:13

Ref.nr: LSGKXV

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KEN HENRY ANDERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsuttalelse vedlagt som PDF-fil.
Høringsuttalelse som vedlegg 2025-09-27 KHA og BS Innspill til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse 202509851

Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Vi – Ken Henry Andersen og Benita Schjelderup - viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 2025. Innspillet er herved innsendt innen fristen.

Vi er et ektepar som bor på Høifjell 3, Homborsund i en bolig ca. 1,5 km sør for planområdet.

Dette prosjektet bør stoppes uten videre konsekvensutredning (KU) siden det ligger mellom og med korte avstander til tett befolkede områder rundt byene Grimstad og Lillesand. Størrelsen på disse vindturbinene gjør de synlige i flere 10-talls kilometer omkrets, forringer landskapet, produserer støy, ødelegger natur, dreper fugler, fordriver vilt og dyr fra deres naturlige habitat og potensielt kan gjøre uopprettelig skade på myr og vassdrag.

Slik vi ser det, er det nå såpass mye kunnskap at det er unødvendig å gjennomføre full KU for å se at ulempene er større enn fordelene.

Dersom det likevel blir KU mener vi følgende temaer må utredes bedre:

Støy

Ifølge tiltakshaver vil disse turbinene produsere 100dB støy under produksjon av strøm.

Grenseverdien tiltakshaver skal forholde seg til er Lden 45 dBA. Denne grenseverdien er en gjennomsnittlig støybelastning over et helt år vektet i frekvensbåndet for det menneskelige øret, altså de frekvenser mennesker normalt hører. Det inneholder altså ingen lavfrekvente komponenter, altså det som kalles infralyd.

Denne grenseverdier er altså helt uegnet for støy fra vindturbiner, siden vindturbiner produserer støy når det blåser og ingen støy når den står stille. Det anføres at verdens helseorganisasjon (WHO) er kritiske til Lden som en parameter for vindturbinstøy (WHO Noise guidelines). **Med andre ord, når det blåser vil støyen være høyere enn grenseverdien Lden 45 dBA og det er denne verdien som må tallfestes i KU.**

Når det gjelder infralyd, så er det et faktum at lavfrekvent lyd dempes med avstand fra kilden i mye mindre grad enn høyfrekvent lyd. Gitt høyden på de foreslåtte vindturbinene og total høyden over havet, vil infralyd lett nå ut 10 til 20 kilometer fra kilden altså inkludere både Grimstad og Lillesand by.

Ja vi vet at det forskes på plager (søvnvansker, øresus, svimmelhet, hodepine/migrene, nedstemthet, depresjon) med infralyd. Forskningen har ikke konkludert, og man bør være varsom med potensielt å påføre en *så* stor del av befolkningen risiko for store

helseplager. **KU bør altså tallfeste verdien av utsendt infralyd, samt utrede helserisiko.**

Eiendomsverdier

Det er forventet at eiendommer (boliger, hytter) får redusert sin verdi i forhold til nærhet til et vindkraftanlegg og KU må reflektere det. **KU må altså anslå et slikt verditap innenfor områder påvirket av det planlagte vindkraftanlegget.**

Avslutning

Avslutningsvis, så slutter vi oss fullt ut til høringsinnspillet fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, samt innspillet fra Naturvernforbundet.

Innsendt: 27.09.2025 21:02

Ref.nr: LVYZBA

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JULIA AAKHUS HAVSTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Som grunneier av gnr./bnr. 89/6, 89/7 og 89/8 godtar vi ikke kraftlinjer på og i nærheten av vår eiendom. Vi ønsker heller ikke vindpark i Grimstad kommune.

Det er ikke noe poeng i å ramse opp alle de negative konsekvensene ved vindkraft, vindmøller og kraftlinjer, da dette er nok veldig godt kjent fra deres side allerede.

Men vi tenker mye på alle de negative konsekvensene for oss, naboer og befolkningen i Grimstad generelt.

Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Dette blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister verdifull inntektsmulighet fra tømmerdrift. Vi kan ikke akseptere større linjer med enda bredere kraftgater gjennom vårt areal.

Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. Dette må hensyntas. Havstadgårdene utgjør tilsammen et spesielt gårdsmiljø. Det er gårdstun med tilhørende jord og skog sett i sammenheng som har stor verdi.

Vennligst stopp denne prosessen så tidlig som mulig.

Mvh Julia Havstad

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 21:06

Ref.nr: CIIEJD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Kontaktinformasjon for virksomhet	
Organisasjonsnummer 932881950	Foretaksnavn GRIMSTAD ENDUROKLUBB
Foretakets telefonnummer	Foretakets e-postadresse
Kontaktperson	
Navn KAI MAGNE NICOLAISEN	
Telefon 90555388	E-post kai.tomba@gmail.com
Er kontaktperson tilknyttet et **annet** foretak, legg inn organisasjonsnummer.	
Organisasjonsnummer	Foretaksnavn

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Grimstad enduroklubb ble kontakta av representanter fra Norsk Vind i forbindelse med Norsk Vinds ønske om å etablere vindmøllepark i Grimstad. Vi hadde lagt inn ønsker om samme område, 182/1 fra Omre rasteplass mellom E18 og Langtjenn østover mot Nyhaven/Trolldalen, i forbindelse med rullering av arealdelen i kommuneplanen. Vi i Grimstad enduroklubb tar ikke stilling for eller mot vindkraft, men dersom området skal reguleres til vindkraft så ønsker vi at vår aktivitet, motorsport med små terrenginngrep, blir tatt med i reguleringsplanen. Vi har snakka med representanter fra Norsk Vind og er enige om at vi kan fungere veldig godt i samme område. Grimstad enduroklubb blei stifta i november 2023. Vi har ca 80 medlemmer i alder 6-68 år, jenter og gutter i alle aldre. Vi driver stikjøring med motorsykkel. Vi trener for å kjøre lengst mulig i løpet av ca tre timer, flest runder i ei rundløype. Aktiviteten vår i dag begrenser seg til noen små klubbløp med tilhørende dugnader. Ellers arrangerer vi Norges største enduroløp i Froland. Vi håper derfor at vi blir tatt med i det videre arbeidet med planen for Omre vindmøllepark for å få ett fast område å trene i Hilsen

Innsending av høringsuttalelse

Kai Nicolaisen

Grimstad enduroklubb

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 21:13

Ref.nr: NHQVQP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JØRGEN FROM
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsuttalelse – Vindkraft på Omre Jeg er 25 år gammel og har bodd hele livet på Lindtveit 22, som ligger omtrent 1000 meter i luftlinje fra den nærmeste planlagte vindmøllen. Oppveksten min her har vært preget av ro, natur og friluftsliv. Dette er verdier jeg og min fremtidige kone ønsker å videreføre når vi tar over stedet. Med utbyggingen av vindkraftanlegget står denne livskvaliteten i fare for å bli ødelagt av et kommersielt prosjekt som først og fremst ser ut til å tjene penger på bekostning av natur, lokalsamfunn og trivsel. Helse og trivsel Jeg stiller spørsmål ved om politikerne faktisk kan dokumentere at vindkraftutbygging ikke medfører helseplager for de som bor i nærområdet. Ingen dokumentarer jeg har sett på NRK eller TV2, og heller ikke det jeg har lest på nett, viser til at vindmøller har en positiv effekt for lokalmiljøet. Tvert imot finner man mange eksempler på støyplager, skyggekast og negative konsekvenser for velvære. Natur og bygdeliv Hvis Homborsund/Eide virkelig skal være et satsingsområde, bør det innebære å styrke bygda og fellesskapet – ikke å svekke det. En utbygging som dette vil legge store deler av naturen i ruiner og gjøre området langt mindre attraktivt både for innbyggere og besøkende. Tillater dere dette prosjektet, tråkker dere samtidig på naturen, på

lokalbefolkningen og på tilliten vi har til lokalpolitikerne.

Lokal motstand og eiendomsverdier

Under folkemøtet uttalte Norsk Vind at «ja, men dere blir vant til vindmøllene». Det viser tydelig at selskapet ikke tar hensyn til de som faktisk bor her. Jeg vil også spørre om politikerne vil gjøre noe med den økonomiske belastningen dette prosjektet innebærer for oss som bor nærmest. Eiendommene våre vil sannsynligvis tape i verdi – slik man har sett i andre deler av landet. Hvorfor er dette et tema dere ikke tør å snakke åpent om?

Avslutning

Jeg ønsker å bidra til en bygd der vi kan videreføre idyllen: hvor naturen kan nytes, stillheten kan verdsettes på ettermiddagen, og utsikten fra Homborsund fyr kan forbli urørt av vindmøller. Spørsmålet mitt til dere er derfor: Vil dere være de i Grimstads historie som bidro til å ødelegge så mye for så lite for at noen andre skulle tjene mye penger?

Med vennlig hilsen
Jørgen From
Lindtveit 22, Grimstad

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 22:14

Ref.nr: GYFXWK

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MANUEL HAUGEREID
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse OBS! Se vedlagt fil!
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill_Omre_vindkraft_Manuel_Haugereid.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill – mot utbygging av Omre vindkraftverk

Til:
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
E-post: nve@nve.no

Dato: 27.09.2025

Deres ref.: 202509851-16

Jeg viser til høringen om «Melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk». Jeg ønsker med dette å uttrykke min **klare og helhjertede støtte** til høringsinnspillet fra *Grunneiere mot vindkraft på Omre*. Jeg slutter meg fullt og helt til deres vurderinger og deler bekymringen for de alvorlige konsekvensene en utbygging vil medføre. Jeg vil særlig understreke følgende punkter: - **Naturinngrep og klimaeffekt:** Området består av store myr- og våtmarksarealer. Drenering og nedbygging vil gi et betydelig negativt klimaavtrykk og uopprettelige skader på natur og biologisk mangfold.
- **Helse og trivsel:** Både støy, skyggekast og visuell dominans vil påvirke livskvalitet, helse og rekreasjonsmuligheter for beboere og brukere av området.
- **Turisme og lokalsamfunn:** Grimstad satser på naturbasert turisme. Vindkraftanlegg med turbiner på opptil 320 meter over havet vil ødelegge sentrale rekreasjons- og turistområder, og gi irreversible tap for lokalsamfunnet.
- **Økonomi og eiendomsverdier:** Dokumentasjon viser at tap i eiendomsverdier vil overstige kommunens estimerte inntekter. Risikoen for rettslige prosesser er derfor stor dersom prosjektet gjennomføres.
- **Lokaldemokratiet og samfunnskonflikt:** Vindkraftprosjekter skaper sterke konflikter lokalt og river samfunn fra hverandre. For å unngå ytterligere polarisering bør prosjektet stanses så tidlig som mulig. Jeg mener ulempene ved en vindkraftutbygging på Omre langt overstiger eventuelle fordeler, og ber derfor NVE og ansvarlige myndigheter om å avvise dette prosjektet. Det er viktig at fremtidig energipolitikk og utbygging skjer på en måte som ivaretar natur, klima, helse og lokalsamfunn. Omre vindkraftverk oppfyller ingen av disse kravene.

Med vennlig hilsen

Manuel Haugereid
Engeveien 35
4888 Homborsund

Innsendt: 27.09.2025 22:15

Ref.nr: QXMXVL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn NOEMI BENEDETTI
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlagt fil.
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill_Omre_vindkraft_Noemi_Haugereid.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill – nei til utbygging av Omre vindkraftverk

Til:
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
E-post: nve@nve.no

Dato: 27.09.2025

Deres ref.: 202509851-16

Jeg viser til den pågående høringen om «Melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk». Som fastboende i området ønsker jeg å gi min **tydelige og sterke motstand** mot dette prosjektet, og jeg slutter meg til høringsinnspillet sendt inn av *Grunneiere mot vindkraft på Omre*. Jeg deler fullt ut deres bekymringer og argumenter, og ønsker å understreke at en slik utbygging vil være svært skadelig både for lokalsamfunnet og naturen. Jeg vil særlig peke på følgende punkter: - **Klima og natur:** Området består av store våtmarker og myr som binder betydelige mengder CO■. En nedbygging vil frigjøre store utslipp og ødelegge viktige økosystemer som aldri kan gjenopprettes.
- **Folkehelse og trivsel:** Vindturbinene vil skape støy, lysforurensing og skyggekast som vil ramme beboere, med negative følger for søvn, helse og livskvalitet.
- **Lokal identitet og turisme:** Grimstad er kjent for sin vakre kystnatur og satser på turisme. Store vindturbiner på Omre vil dominere landskapet og gjøre uopprettelig skade på både friluftsområder og reiseliv.
- **Økonomiske tap:** Reduserte eiendomsverdier og risiko for rettslige prosesser gjør at samfunnsøkonomien i dette prosjektet ikke går opp. Inntektene kommunen kan få er marginale sammenlignet med de langsiktige tapene.
- **Sosiale konsekvenser:** Vindkraftsaker skaper sterke konflikter i små lokalsamfunn. Vi ser allerede hvordan denne prosessen splitter folk. Det er grunn til å frykte at dette vil gi varige sår i bygda dersom prosjektet ikke stanses nå.
Jeg ber derfor NVE på det sterkeste om å avslå videre planlegging av vindkraftverket på Omre. Konsekvensene er åpenbart større enn eventuelle fordeler, og prosjektet står i motstrid til både natur- og folkehelsehensyn. Det er avgjørende at fremtidige energitiltak skjer på en måte som styrker lokalsamfunn og tar vare på naturen. Utbygging på Omre gjør det motsatte.

Med vennlig hilsen

Noemi Haugereid
Engeveien 35
4888 Homborsund

Innsendt: 27.09.2025 22:26

Ref.nr: NYVDSD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LILLIAN MARIE EDVARDSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er grunneier på Eide og støtter flg. høringsinnspill: Grunneiere mot vindkraft på Omre org: 935534240, Naturvernforbundet Lillesand, Naturverforbundet Sentralt, Motvind Grimstad, Motvind Sørvest, Eide Storvald, Eide Sognelag og Engekilen Vel.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 22:53

Ref.nr: VGIUBH

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn OLE LØITE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er grunneier på Eide og støtter disse høringsinnspillene: Grunneiere mot vindkraft på Omre org: 935534240, Naturvernforbundet Sentralt, Naturvernforbundet Lillesand, Motvind Sørvest, Motvind Grimstad, Eide Sognelag, Engekilen Vel og Eide Storvald særlig vedr. vilt og jakt.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 23:00

Ref.nr: JIDCMS

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn STINE MARIE ØYGARDEN KOCIAN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Til: NVE

Høringsinnspill – Vindkraft på Omre

Vi ønsker å komme med et tydelig innspill mot planene om vindkraftutbygging på Omre.

Naturmangfold og leveområder

Området er et viktig leveområde for fuglearter, insekter og annet dyreliv som allerede er under press. Vindkraftanlegg med tilhørende infrastruktur – veier, fundamenter, sprenging og kraftlinjer – vil føre til tap og fragmentering av natur. Norge har forpliktet seg internasjonalt til å stanse tapet av naturmangfold, og å bygge vindturbiner i dette sårbare området vil være i direkte strid med disse forpliktelsene. Naturen på Sørlandet er allerede under sterkt press, og vi kan ikke tillate nye inngrep som ytterligere svekker den.

Vannkvalitet og forurensning

Et helt sentralt punkt er risikoen for forurensing av vann og bekker som renner ned mot Engekilen. Statsforvalteren har tidligere uttrykt bekymring for forurensing i dette området, og vi har allerede utfordringer med tilsig og vannkvalitet. Vindkraftutbygging med sprengningsarbeid, anleggsmaskiner og etablering av store fundamenter vil øke faren for avrenning, sedimenter, kjemikalier og forurensing i vannløpene. Dette er ikke bare uheldig – det er faktisk i strid med lovverket som forbyr ytterligere forurensning i allerede belastede områder. Engekilen er en viktig naturressurs som må beskyttes, ikke utsettes for nye inngrep.

Helse og livskvalitet for befolkningen

For oss som bor i Homborsund og områdene rundt vil vindkraft på Omre få alvorlige konsekvenser for helse og trivsel. Vindturbiner produserer lavfrekvent støy som kan forstyrre søvn, gi uro og bidra til stressrelaterte plager. I tillegg vil skyggekast fra turbinene være en konstant belastning. Dette er ikke teoretiske problemer – det er dokumenterte helseutfordringer fra andre steder i landet hvor vindturbiner er satt opp nært bosetning. Å utsette lokalbefolkningen for denne risikoen er uforsvarlig.

Landskap, kultur og lokal identitet

Homborsund og Omre er kjent for sitt landskap og sin kystnatur, som brukes av både fastboende og tilreisende til friluftsliv, rekreasjon, fiske og jakt. Vindkraftanlegg vil for alltid endre inntrykket av området, og ødelegge det særpregede kystlandskapet som er en del av vår identitet og kulturarv. Det vil også svekke opplevelsen for turister, som søker den sørnorske kystnaturen for ro og autentiske naturopplevelser.

Lokal forankring og demokrati

Det er massiv motstand mot vindkraft på Omre i lokalsamfunnet. Energiomstillingen kan ikke lykkes gjennom prosjekter som skaper konflikter og overkjører lokalbefolkningen. Når så mange innbyggere og organisasjoner sier tydelig nei, bør dette veie tungt i NVEs vurdering. Et prosjekt uten lokal forankring vil aldri kunne bli et bærekraftig bidrag til fellesskapet.

Konklusjon

Vindkraft på Omre er et prosjekt som vil medføre store og uopprettelige skader på natur, vannkvalitet, helse og lokalsamfunn. Jeg ber NVE om å avvise planene i sin helhet, og i stedet legge til rette for løsninger som respekterer både naturen og menneskene som lever her.

Med vennlig hilsen

Stine Ø Kocian og Dirk Johannes Kocian
Ospelia sør 51
4888 Homborsund

Høringsuttalelse som vedlegg

IMG_1253.jpeg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

IMG_1260.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1254.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1255.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1256.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1256_2.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1259.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1263.jpeg

Vedlegg bilder

IMG_1622.jpeg

Innsendt: 27.09.2025 23:22

Ref.nr: PPGKWB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn HJALMAR FLØRENES ESPEVIG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Min kone, våre to barn, og jeg bor på gården Espevig i Espevigveien 136, gnr 171, bnr 1, en slektsgård som har vær i familien siden 1830-tallet. Vi har fått melding om planene for Omre Vindkraftverk via Altinn, da gården vår ligger ganske nært planområdet.

Vi er stekt imot bygging av et vindkraftverk på Omre, og slutter oss til høringsinnspill fra foreningen "Grunneiere mot vindkraft på Omre" og oppfordrer til nøye gjennomgang av deres innspill.

Vi er direkte i nedslagsfeltet for støyen og de visuell påvirkning fra anlegget, og utsikten vår blir rett mot turbinene. Lyd, lys og skyggekast vil påvirke oss.

Vi holder også på å bygge et nytt våningshus på en tomt skilt ut fra hovedgården, gnr 171 bnr 19, som vil ligge enda mer utsatt til, og vi er nå bekymret for at byggekostnadene for å føre opp dette huset vil bli høyere enn salgsverdien på huset i etterkant av at et vindkraftverk blir bygget. Det samme gjelder for hovedgården, at verdien på den vil synke, ikke minst i forbindelse med lån, osv.

Min kone og jeg har begge kroniske helsediagnoser, vi er bekymret for forverring av disse i forbindelse med et vindkraftverk i nærheten. Det er ikke bare å selge å flytte, da vi har sterk tilknytning til plassen, og langsiktige planer i forbindelse med nytt hus.

Vi har også en sterk tilknytning til naturen, og ser at natur inngrepene og de miljømessige skadene vil strekke seg langt utover planområdet dersom dette prosjektet blir gjennomført.

Vi oppfordrer til at prosjektet stoppes omgående.

Hilsen Karin og Hjalmar Espevig

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 23:42

Ref.nr: HZQHPF

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ESPEN REIAN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Høringsinnspill – NEI til vindkraftverk på Omre

Til NVE og Grimstad kommune,

Vi som bor i og rundt Omre sier et klart og urokkelig NEI til planene om vindkraftverk i vårt nærmiljø.

Dette prosjektet er ikke grønt – det er grått, brutalt og naturødeleggende. Å plassere vindturbiner midt i et levende lokalsamfunn og verdifulle naturområder er ikke bærekraftig utvikling, det er industriell overkjøring.

Naturen er ikke til salgs

• Omre er et område med rik natur, fugleliv og biologisk mangfold. Vindkraftverket vil rasere landskapet, forstyrre dyrelivet og ødelegge uerstattelige naturverdier.
• Turbinene vil ruve over skog og åser, og gjøre det umulig å oppleve stillhet, stjernehimmel og naturlig utsyn.

Vi bor her – og vi protesterer

• Dette er ikke et øde industriområde. Det er hjemmet vårt. Her bor familier, barn, eldre – mennesker som vil leve i fred med naturen, ikke under skyggen av støyende maskiner.
• Lavfrekvent støy, blinkende lys og visuell dominans vil påvirke helse, trivsel og livskvalitet.

Grønnvasking og hastverk

• Prosjektet selges inn som grønn energi, men det er grønnvasking. Lokal motstand ignoreres, og planene drives fram med hastverk og minimal reell medvirkning.
• Vi krever at kommunen og NVE tar ansvar for en helhetlig vurdering – ikke bare teknisk nytte, men også sosial og økologisk bærekraft.

Vårt krav

Vi krever at planene for Omre vindkraftverk stanses umiddelbart. Vi ber om at Grimstad kommune trekker sin støtte, og at NVE avslår konsesjonssøknaden.

Grønn energi må bygges med respekt for natur og mennesker – ikke på bekostning av dem.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 27.09.2025 23:51

Ref.nr: CQQFBF

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KAJA TREVINIUS SAGA-OLSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspillet fra «Grunneiere mor vindkraft på Omre».
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 00:43

Ref.nr: HDCHPB

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LENE THERESE SAGA-OLSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, og ber om at prosjektet ikke gjennomføres. Er redd for støy, ødeleggelser i naturen og dyre-og fugleliv i området.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

1. Bakgrunn

- Tiltakshaver planlegger 3-9 turbiner med totalhøyde opptil 220 meter på Omre-området mellom E18 og Fv420

- **Jeg stiller meg bak Grunneiere mot vindkraft på Omre, Naturvernforbundet og lokal motstand mot prosjektet,** og sender innspill som understreker risiko og konsekvenser.

2. Hovedpunkter for motstand

- **Natur- og landskapsinngrep**
  - Området har viktige natur-, frilufts- og kulturverdier. Vindkraftverk med turbiner på 220 m vil bli dominerende i landskapet og føre til irreversible inngrep i skog, myr og kulturlandskap. Jeg kan heller ikke se hvilken høyde over havet turbinene vil ha i praksis? Står en turbin på f.eks på en knatt 100 moh, vil det si at den rager 320 moh..
Kumulativ effekt med andre inngrep må vurderes.

- **Sikkerhet - iskast:**
  - Turbiner på 220 meter kan gi iskast på opptil 460 meter fra hver turbin. Da turbinene skal ligge mellom E18 og Fv420 hvor korteste avstand mellom disse veiene er 1,5 km, sier det seg selv hvilken fare det utgjør for disse ferdselsårene. Jeg kan heller ikke forstå hvordan det i det hele tatt skal være mulig å ha annen industri/næring i området uten at det utgjør en enorm fare.
  - Som et eksempel på reell fare, viser jeg til hendelsen i Nord-Odal (Odal vindkraftverk, 10. april 2024) hvor et vingeblad på 72 m og 22 tonn løsnet fra en turbin og ble kastet cirka 50 m fra turbinens opprinnelige posisjon. Hendelsen førte til at alle turbinene i vindkraftverket ble stoppet, flere turbinblader måtte byttes, og produksjonen ble betydelig redusert. Dette illustrerer at reell risiko for folk, bygninger og infrastruktur, samt at det selv med moderne turbiner kan oppstå farlige ulykker, og at sikkerhetssoner må dokumenteres grundig.

- **Verditap for hytter og boliger:**
  - Nærliggende fritidseiendommer og boliger vil kunne miste verdi, uten kompensasjon til grunneiere. Attraktivitet for turisme og lokal økonomi vil også bli redusert.

- **Økonomiske konsekvenser for kommunen:**
  - Tapte inntekter fra turisme og fritidsboliger.
  - Økt vedlikehold på veier og infrastruktur under bygging og drift.
  - hva skjer om det hele går konkurs? Hva skjer hvis prosjektet legges ned? Får skader? Hvem har ansvaret? Norsk Vind? NVE? Grimstad kommune?

- **Uavhengig konsekvensutredning:**
  - Jeg stiller meg kritisk til at tiltakshaver utfører konsekvensutredningen, og ber derfor om at konsekvensutredning også utføres av en nøytral part, som ikke har økonomisk eller annen interesse i utbyggingen. Dette sikrer troverdighet og objektivitet i vurderingene.

3. Krav til dokumentasjon

- Kartfestede iskastsoner og operative sikkerhetstiltak (varsling, stenging, anti/avising).
- Kart og vurdering av verditap for eiendom og økonomiske konsekvenser for kommunen.
- Fullstendig kartlegging av naturtyper, arter og fugle-/flaggermusbestand over flere sesonger. Herunder også gyteplassene til ørreten.
- Visuelle konsekvensanalyser, støy-og skyggekast beregninger, og kumulative effekter.

4. Konklusjon

- På bakgrunn av sikkerhetsrisiko, verditap, økonomiske konsekvenser og naturinngrep, samt erfaring fra Nord-Odal, ber jeg Grimstad kommune og NVE om:

1. Å avvise planene for Omre vindkraftverk, eller

2. Å kreve at alle risikofaktorer dokumenteres grundig av en uavhengig, nøytral konsekvensutreder før videre behandling

5. Tilleggsopplysning

Hendelsen ved Nord-Odal vindkraftverk resulterte i full driftsstans, inntil problemet var løst. Driftsstansen varte i flere måneder, hvorpå kommunen tapte 3 millioner kroner. 04.04.25 ble 33 av 34 turbiner godkjent, altså nesten nøyaktig et år etter hendelsen.
Dette vindkraftverket har altså i alt 34 turbiner.

Hvordan kan da 3 - 9 vindturbiner gi en anslått årlig inntekt på 9 millioner kroner til Grimstad kommune? Vindturbinene i Nord-Odal er dessuten nye og effektive....

Grimstad kommune bør **vite med sikkerhet, ikke tro det tiltakshaver anslår** hva angår inntekter, risiko, skader, ringvirkninger, reversible og irreversible konsekvenser.

For meg høres det hele ut som et enormt tapsprosjekt på alle mulige måter.

Innsendt: 28.09.2025 09:50

Ref.nr: ZEPFTI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn NINA BIE-LORENTZEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Som grunneier av gnr./bnr. 90/6-7 på Dalholt ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk:

Det er to ting som vil berøre vår eiendom:
1 - Visuell påvirkning: slik vi antar det vil vindturbinene bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra vårt gårdstun. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapsrommet som omgir Dalholt, Landvikvannet og Reddalsvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Dalholt blir visualisert.

2 - Luftspenn alternativ 2 vil gå gjennom vår eiendom: Gårdseiendommene på Dalholt er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Dette blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister verdifull inntektsmulighet fra tømmerdrift. Belastningen på vår eiendom er allerede stor, og vi kan ikke akseptere større linjer med enda bredere kraftgater gjennom vårt areal.

Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut.

Innsending av høringsuttalelse

Vi følger prosessen videre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 10:23

Ref.nr: PKYLIL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn EINAR JORDTVEIT
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg protester mot vindmøllene, pga. at de forstyrrer et ferie paradis og fugle livet!
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 10:41

Ref.nr: YUOVAY

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ANNE GRETHE STØYL
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vi er sterkt imot vindkraftverk på Omre Industripark, fordi: -Dette blir et omfattende og uopprettelig inngripen i naturen i vårt nærområde -Frykt for forurensing i form av partikler i lufta og fare for avrenning av olje og søl -Lys og lyd- forurensing for alle som bor i nærområdet og nærliggende områder -Tap av eiendomsverdi for berørte eiendommer -Visuell forurensing av naturområder/rekreasjonsområder -Norsk Vind er ikke eid av et norsk firma, men et tysk forvaltningsselskap, så da blir vel inntekten ført ut av landet, mens vi sitter igjen med ødelagt natur og ulempene.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 11:42

Ref.nr: AVMJTI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KRISTIAN ØIE PEDERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlegg
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill – Vindmølleutbygging Omre: Potensielle negative verdisvirkninger for boliger og fritidseiendommer

Til: NVE og Grimstad kommune

Dato: 27.09.2024

Fra: Kristian Øie Pedersen

Emne: Innspill til konsekvensutredning – påvirkning på eiendomsverdier

---

Innledning

Jeg vil med dette fremme bekymring med hensyn til hvordan forslag til vindmølleutbygging ved Omre kan påvirke eiendomsverdiene for boliger og hytter i nærområdet. Det foreligger studier som viser at vindmøller kan påvirke boligmarkedet negativt, på grunn av visuell påvirkning, støy, skyggekast og nærhet til møllene. Dessuten er det vist at vindmøller i bebygde strøk kan påvirke folks helse negativt. Jeg oppfordrer til at disse virkningene blir grundig utredet og hensyntatt før utbygging eventuelt tillates.

Forskning og empiriske funn

På NVEs sider kan man lese mye hvordan vindmøller påvirker eiendomspriser i området rundt (https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/eiendomspriser/). Den norske studien fra 2024 er imidlertid ikke omtalt. Den tas med her. Her følger noen hovedfunn fra studier og publiseringer som belyser hvordan vindmøller påvirker boligpriser:

1. **Ny studie om boligprisfallet nær vindkraftanlegg (2024)**
   - En studie fra Kristine Grimsrud, Markus Lund Andersen og Henrik Lindhjem analyserer boligtransaksjoner ved alle 61 landbaserte vindkraftverk i Norge, i tidsrommet 2010-2022. Tu.no+2Nationen+2
   - Resultatene viser at boliger som ligger **1-2 km** fra slike anlegg i gjennomsnitt selges med ca. **15 % lavere pris**. Tu.no+2Nationen+2
   - Selv boliger så langt unna som **6-7 km** har signifikant lavere pris, i snitt ca. **4,4 %** under sammenlignbare boliger langt fra vindkraftverk. Tu.no+2Nettavisen+2
2. **NVE's kunnskapsgrunnlag**
   - Ifølge NVE påvirkes boliger som er eksponert for støy, skyggekast og visuelle virkninger fra vindturbiner. NVE
   - Internasjonale studier viser effekter inntil ca. **9 km** fra en vindturbin, men de tydeligste og størst målte prisene er innenfor 1-2 km. NVE
   - Målt verditap for boliger innenfor 1 km kan være over 6 %, og mellom 1-2 km typisk mellom 1,4-6 %. NVE

3. **Eksempler / medieomtale fra lokale områder**
    - I områder som Halden og Aremark har det vært rapportert om "store verditap" for eiendommer nær vindkraftverk, særlig fritidseiendommer der natur- og utsiktsverdiene anses som viktige. Halden Arbeiderblad

---

Mulige mekanismer og aspekter som forsterker effekten

Basert på forskningen finner man at følgende faktorer kan forsterke de negative virkningene:

1. **Avstand**: Jo nærmere boligen/hytten er møllene, desto større potensielt verditap. Studiene viser markant effekt innenfor ca. 1-2 km.
2. **Høyde og synlighet**: Høyere møller gir større visuell påvirkning og potensielt større prisreduksjon. Møllene som er tydelig synlige fra boligen har sterkere effekt enn de som er mer skjermet.
3. **Skyggekast, støy og andre ulemper**: Fenomener som skyggevirkninger, støy og lysreflekser kan øke den subjektive ulempen for beboere, som igjen kan redusere attraktiviteten og betalingsviljen for eiendom.
4. **Type og opprinnelse av eiendommen**: Fritidseiendommer/hytter kan være mer utsatt fordi de ofte kjøpes for utsikt, ro, naturopplevelse – og disse verdiene kan bli svekket betraktelig av nærvær av vindmøller. Selv om jeg ikke har funnet norske studier som spesifikt adresserer fritidseiendommer nær vindmøller, tilsier internasjonal forskning at "rekreasjon/utsikt/landskapsverdi" spiller en viktig rolle i kjøpers vurdering.

Argumenter knyttet til Omre-situasjonen

Basert på generelle prinsipper og forskningsfunn, her er hvordan negativ påvirkning kan arte seg for området rundt Omre:

- Boliger / hytter som ligger innenfor 1-2 km fra planlagte møller vil sannsynligvis oppleve størst verditap. Terrenget er ganske åpent, og møllene vil være 220 meter høye og kommer derfor til å være svært synlige. Utsikten og naturopplevelsen vil svekkes.
- For hytter spesielt: kjøpere av fritidseiendommer legger ofte stor vekt på naturkvaliteter, ro, utsikt og at området fremstår uberørt. Vindmøller kan endre landskapsbildet og skillet mellom natur og teknisk infrastruktur, hvilket kan redusere opplevd verdi mer enn for vanlige boliger.
- Planlagte møllers størrelse/høyde (hvis kjent) er sentral: store møller gir større visuell effekt, større skyggekast og – avhengig av avstand – kanskje også større støy eller lydnivå. Det er planlagt svært høye vindmøller (220 meter) på Omre.
- Dersom det fra offentlig side ikke blir lagt til rette for kompenserende tiltak (visuell skjerming, avstander, regulering av maksimal høyde, krav til avstand til fritidseiendommer/hytter), øker risikoen for verdifall.
- For boliger og hytter innen **1-2 km** fra planlagte møller ved Omre, kan det være realistisk å anta verditap i størrelsesorden **ca. 10-20 %**, særlig siden møllene er store og tydelig synlige.

- For boliger / hytter innen **4-6 km** kan man forvente mindre, men fortsatt målbar negativ effekt — kanskje **5-10 %**verditap, avhengig av terreng, synlighet, støy etc.
- For de som ligger mer enn ~ 6-9 km unna, særlig dersom landskapet mellom dem og møllene skjermes av terreng eller vegetasjon, vil prisvirkningen sannsynligvis være mindre, og kan avta til noen prosent – eller være vanskelig å skille statistisk.
- Priser for fritidsboliger i Grimstad ligger høyt: Grimstad og Tvedestrand nevnes som kommuner med noen av landets dyreste fritidsboliger, med gjennomsnittspris i hyttesegmentet (fritidsboliger) i de dyreste områdene mellom **ca. 8-9 millioner kroner**. NRK
- For boliger i Grimstad generelt finnes boligprisstatistikk og eksempler på leiligheter som selges for flere millioner og høye kvadratmeterpriser. Dagens Næringsliv+2FINN.no+2
- Etter mine beregninger ligger det omkring 100 hus og like mange hytter innenfor 2 km fra Omre. Tilsvarende over 4000 boliger og 700 hytter innenfor 2-6 km fra Omre. Med en gjennomsnittspris på 6 millioner, vil 15% verditap utgjøre 180 millioner for hus og hytter med beliggenhet innenfor 2 km. 5% verditap for boliger som ligger 2-6 km fra Omre vil utgjøre 1 410 millioner. Et grovt overslag viser at vindmøllene vil redusere boligprisene i området med over 1,4 milliarder kroner.

Forslag til hva utredningen bør inkludere

For å sikre at alle sider blir belyst, foreslår jeg at konsekvensutredningen for Omre-prosjektet inkluderer:

1. Kartfesting og analyse av alle berørte eiendommer (bolig og fritid) innenfor minst 2 km radius, med spesiell oppmerksomhet på de som har møllene i utsikt. I analysen bør det blant annet komme frem forventet verditap for de enkelte berørte eiendommene.
2. Visualisering av hvordan landskapet vil se ut fra disse eiendommene – f.eks. fotomontasjer, simuleringer av utsyn, skyggekast og støy.
3. Måling/estimering av støy, skyggekast og eventuelle andre miljømessige ulemper (f.eks. refleksjon, skygge) som kan påvirke livskvalitet.
4. Markedsanalyse: hva tilsvarende utbygginger har gjort med bolig og fritidsboligpriser i lignende landskap og nærhet – både nasjonalt og internasjonalt.
5. Vurdering av kompensasjonsordninger eller reguleringsbuffere – f.eks. krav om minimumsavstand til fritidseiendommer, skjerming, estetisk tilpasning, medvirkningsprosesser med lokale eiere.

Konklusjon

Ut fra eksisterende forskning er det rimelig å anta at vindmølleutbygging på Omre kan føre til **redusert eiendomsverdi** for boliger og hytter nært anleggene, særlig innenfor 1-2 km, fordi utsikten, naturkvaliteter, og rolige omgivelser blir betydelig påvirket.

Tiltakshaver (Norsk vind) vil gjøre en «*kort utrening for hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdier i influensområdet. Utredningen skal baseres på generell innsikt i forholdet mellom vindkraftverk ogeiendomspriser. Denne forståelsen suppleres med en konkret vurdering av situasjonen i influensområdet» (ref: forslag til utredningsprogram Norsk vind).*

Jeg er ikke prinsipielt motstander av vindkraft og anerkjenner fullt ut klimaendringenes påvirkning på mennesker og natur, men jeg mener at dette er et dårlig prosjekt på grunn av tapet i eiendomsverdi.

Etter mine beregninger vil verditapet komme opp i milliardklassen. Jeg mener derfor at det ikke holder med en kort utredning av tapet i eiendomsverdi for dette prosjektet. Det bør gjøres en *grundig* vurdering, da jeg mener at tapet i eiendomsverdi vil være i en slik størrelsesorden at den langt overgår den samfunnsøkonomiske gevinsten med å gi prosjektet konsesjon.

Med vennlig hilsen,
Kristian Øie Pedersen, hytteeier Homborsund, 2 km fra det planlagte vindkraftverket.

Innsendt: 28.09.2025 12:15

Ref.nr: ZMJEDW

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ODA SOFIE SAGA-OLSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er i mot vindmøl prosjekt fordi det ødelegger natur og skaper helse plager for befolkningen. Ber om at prosjektet stoppes.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 12:22

Ref.nr: XODMCE

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn HILDE ELIZA SJURSØ
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Mitt navn er Hilde Eliza Sjursø, jeg er født og oppvokst i Eide. Mitt barndomshjem er Østerlød 16. Vi har også en familiehytte i Veddeskogen 25 hvor jeg ofte oppholder meg. Jeg slutter meg til høringsinnspill fra grunneierforeningen naturvernforbundet, motvind, Grimstad og Lillesand kommunes innsigelser MOT vindkraft-prosjektet. Mvh, Hilde Eliza Sjursø.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 12:30

Ref.nr: SDIRNI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn OLAV MARKUS SJURSØ
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei. Jeg heter Olav Markus Sjursø, født og oppvokst i Eide. Mitt barndomshjem er Østerlød 16. Vi har også en familiehytte i Veddeskogen 25 hvor jeg ofte oppholder meg. Jeg slutter meg til høringsinnspill fra grunneier foreningen, naturvernforbundet, motvind, grimstad og Lillesand kommunes innsigelser mot vindkraft- prosjektet. Mvh, Olav Markus Sjursø.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 13:08

Ref.nr: RQCBBO

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KRISTIN ADELHEID ØDEGÅRD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, Naturvernforbundet
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 13:23

Ref.nr: ZRIVKZ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELISABETH NYMANN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg har eiendom i Homborsund og jeg støtter høringsuttalelsene til Grunneiere mot vindkraft på Omre og Naturvernforbundet. Skadeeffekten av vindturbiner på Omre vil langt overstige fordelene - hvis slike finnes da! Det er simpelthen ikke plass på Omre, det er ikke nok areal til et anlegg i den skala Norsk Vind drømmer om. La meg også få tilføye at det ser ut som om "det grønne skiftet" innebærer en blancofullmakt til å ødelegge naturressurser for å tekkes KLIMAET! og klimaaktivistene uten at man tar i betraktning at naturen selv er hovedkomponenten av de faktorer som regulerer klimaet.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 14:08

Ref.nr: JWYCOU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn TONE BEDA HOVET HELLE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Støtter Grunneier mot vindkraft på Omre
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 14:21

Ref.nr: OYDUHZ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KRISTIN BJERKNES AARRE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 15:01

Ref.nr: ZWQBAR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ELISABETH GRØNNEVOLD-OLSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlagt fil
Høringsuttalelse som vedlegg For ni a_r siden kjope vi hus i Espeviga i Homborsund.docx
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Til: Norges Vassdrags og Energidirektorat

Ref: 202509851

Fra: Elisabeth Grønnevold-Olsen

Dato: 28. september 2025

Emne: Høringsinnspill vedr, «Omre vindkraftverk. Melding med forslag til plan- og utredningsprogram

For ni år siden kjøpe vi hus i Espeviga i Homborsund. På jakt etter stillhet og vakker natur, var det her vi valgte å bo, med en perfekt beliggenhet mellom to små byer, omgitt av sjø, naturskog og gammelt kulturlandskap. Her er det hyggelige naboer, et rikt dyre- og fugleliv og en god blanding av fastboende og fritidsboliger. Men nå har vi begynt å kjenne utrygghet for fremtiden. Vindturbiner på Omre vil ødelegge livskvalitet og bomiljø for alltid. Det gjelder ikke bare oss i Espeviga, men alle som bor innen rekkevidde av disse 9 enorme turbinene.

Støy påvirker kroppen på ulike måter. Opplevelsen av støy er individuell, noen mennesker reagerer mer enn andre og sliter med søvnløshet. God søvn er viktig for å opprettholde en god helse. Dette er det forsket mye på. Men hva med dyrene?

Det er forsket en del på vindturbiners innvirkning på fugler og flaggermus (Zimmerling and Francis, 2016, Hartmann et al., 2021). Store fugler, som ørner, svaner og gjess er lette å se og lette å telle når de slås i hjel av vingene på vindmøllen og havner i terrenget som groteske og maltrakterte fuglelik. Alle småfuglene som går tapt, ser vi ikke så lett. På verdensbasis dreier det seg om millioner av fugler og flaggermus som blir drept av vindturbiner hvert år. Mange av disse artene er allerede utrydningstruet pga. andre menneskeskapte installasjoner og man ser at antallet fugler synker årlig med oppføringen av flere vindturbinparker. Store rovfugler, som kongeørn og havørn, har lav reproduksjonsevne. De får små kull og ofte overlever bare en av ungene kyllingstadiet. Mange unge ørner dør før de fyller ett år og rekker aldri å formere seg. I en amerikansk undersøkelse publisert i 2017 kom man fram til at 41% av menneskeskapte dødsfall hos kongeørn skyltes kollisjoner med vindturbiner (Grainger Hunt et al., 2017). Tilveksten i den norske ørnebestanden vil ikke være stor nok til å kompensere for dødsfallene og arten vil dø ut. Framtidig utbygging av vindturbiner, kraftgater og andre høye konstruksjoner bør ta hensyn til de store rovfuglene, for å hindre at de forsvinner helt fra vår natur. Den planlagte vindturbinparken på Omre ligger midt i trekkruten for mange trekkfuglarter og vil føre til at enda flere fugler dør.

I England har man gjort undersøkelser på hvordan ulike viltarter reagerer på vindturbiner. Man observerte rådyr, hare, rødrev og ville fasaner over en periode og fant ut at reven var likeglad og endret ikke adferd, fasanene så ut til å like vindturbinene og oppsøkte områdene oftere enn tidligere. Men rådyrene forsvant ut av området (Lopucki et al., 2017). Fra Nord-Norge er det kjent at reinsdyrene reagerer på samme måte, så dette gjelder trolig alt hjortevilt. På Omre er allerede dyrenes eldgamle trekkruter forstyrret av E 18, som deler terrenget i to. En vindturbinpark vil forstyrre dyrene, redusere beiteområdene og tvinge dem til å finne seg nye steder å ferdes. Spesielt elgen trenger ikke mer belastning nå, med stor

dødelighet hos kalvene og diaresykdommer som trolig skyldes endring i kostholdet fordi nye plantearter fortrenger deres foretrukne mat. Haren reagerer på samme måte som hjorteviltet og skyr områder nær vindturbinparker. Man vet ennå ikke hvorfor de planteetende dyrene reagerer forskjellig fra rovdyr og bakkehekkende hønsefugler.

I England har man også samlet inn hårprøver fra grevlingfamilier i hi nær vindturbinparker og i hi der det ikke finnes vindturbiner. Hårene testes for kortisolinnhold, som brukes for å måle stress. Det viser seg at dyr som lever 1 km. fra vindturbiner har 264% høyere kortisolinnhold i hårene enn dyr som lever 10 km. unna (Agnew et al., 2016).

Det er forsket skremmende lite på produksjonsdyrs forhold til vindturbiner. Hovedsakelig dreier det seg om å se på dyrenes adferd, som ikke ser ut for å forandre seg vesentlig. Men i Polen er det forsket på stress og tilvekst hos gjess. Det viser seg at gjess som vokser opp nær vindturbinparker har lavere tilvekst og høyere stressnivå enn de som vokser opp lenger fra vindturbinene. I de gruppene som vokste opp nær vindturbiner, så man også endret adferd og lavere aktivitet på gjessene (Mikolajczak et al., 2013). Grimstad er en jordbrukskommune der mange driver med avl av produksjonsdyr. Hva om det viser seg at høner og griser, storfe og sauer også får lavere produktivitet? Det er det ingen som har forsket på, så hvorfor ta sjansen på å tillate vindturbiner?

En tverrfaglig forskergruppe i Kina har tidligere i år publisert en viktig og interessant artikkel om vindturbinparkers påvirkning på jordsmonnet. De har konsentrert seg om mikrofaunaen i jorda, altså bakterier insekter og andre små organismer som lever av og i jorda. I dette forsøket var det hovedsakelig jordnematodene de forsket på. Nematodene omsetter planterester til næringsstoffer, som plantene igjen kan leve av. De tok for seg et fjellområde med tre ulike landskapstyper: skog, lyngheier og gressletter. Her var det oppført en vindturbinpark. Overraskende nok var det gresslettene som kom best ut av forsøket. Den biotopen som ble hardest rammet av vindmøller, var lyngheiene, samme type landskap som det er mye av rundt Omre. Nematodeinnholdet i jordsmonnet i lyngheiene sank med 77% og med dem ble næringsinnholdet i jorda tilsvarende lavere. Med andre ord, her blir det mindre og dårligere fôr til planteeterne (Li et al., 2025).

Småfuglenes liv blir også i stor grad påvirket av vindturbiner, både når det gjelder adferd og forplantning. Lyden fra vindturbiner forstyrrer småfuglenes sang, hindrer dem i å kommunisere med hverandre. For noen vanlige arter viser det seg at antallet fugler synker med 30-45% i områder nær vindmølleparker (Lehnardt et al., 2024, Gómez-Catasús et al., 2022).

Vindturbiner gir ikke så grønn energi som mange liker å tro. De store inngrepene i naturen som må til for å bygge turbinene og den stadige nedslaktingen av fugler og flaggermus, kombinert med konstant lyd- og lysforurensing gjør, etter min mening, at miljøregnskapet ender i minus. Er dette noe vi vil ha?

Mvh

Elisabeth Grønnevold-Olsen

Agnew, R. C. N., Smith, V. J. & Fowkes, R. C. 2016. Wind turbines cause chronic stress in badgers (meles meles) in great britain. *Journal of Wildlife Diseasis,* 52.

Gómez-Catasús, J., Barrero, A., Llusia, D., Iglesias-Merchan, C. & Traba, J. 2022. Wind farm noise shifts vocalizations of a threatened shrub-steppe passerine. *Environmental Pollution,* 303**,** 119144.

Grainger Hunt, W., David Wiens, J., Law, P. R., Fuller, M. R., Hunt, T. L., Driscoll, D. E. & Jackman, R. E. 2017. Quantifying the demographic cost of human-related mortality to a raptor population. *PloS one,* 12**,** e0172232.

Hartmann, S. A., Hochradel, K., Greule, S., Günther, F., Luedtke, B., Schauer-Weisshahn, H. & Brinkmann, R. 2021. Collision risk of bats with small wind turbines: Worst-case scenarios near roosts, commuting and hunting structures. *PloS one,* 16**,** e0253782.

Lehnardt, Y., Barber, J. R. & Berger-Tal, O. 2024. Effects of wind turbine noise on songbird behavior during nonbreeding season. *Conservation Biology,* 38**,** e14188.

Li, D., Ma, C., Yue, C., Lin, N., Zhu, Y. & Wu, J. 2025. Windfarm construction alters soil multinutrient cycling by destabilizing microfauna community in a mountain ecosystem. *Journal of Environmental Management,* 373**,** 123758.

Lopucki, R., Klich, D. & Gielarek, S. 2017. Do terrestrial animals avoid areas close to turbines in functioning wind farms in agricultural landscapes? *Environmental monitoring and assessment*.

Mikolajczak, J., Borowski, S., Marc-Pienkowska, J., Odrowaz-Sypniewska, G., Bernacki, Z., Siódmiak, J. & Szterk, P. 2013. Preliminary studies on the reaction of growing geese (Anser anser f. domestica) to the proximity of wind turbines. *Polish Journal of Veterinary Sciences,* 16.

Zimmerling, J. R. & Francis, C. M. 2016. Bat mortality due to wind turbines in Canada. *The Journal of wildlife management,* 80**,** 1360–1369.

Innsendt: 28.09.2025 15:03

Ref.nr: VUOJJP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn TOR RYNNING-TORP
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Til: Norges Vassdrags og Energidirektorat

Ref: 202509851

Fra: Tor Rynning-Torp

Dato: 27. september 2025

Emne: Høringsinnspill vedr. «Omre vindkraftverk. Melding med forslag til plan- og utredningsprogram.»

Verdens ledende forskere på klima er vel lite i tvil om at jordkloden gjennomgår store endringer i form av både tørrere, våtere, varmere og villere klima. Ifølge KS (kommunenes egen organisasjon) henger klimakrisen og naturkrisen tett sammen (1). Naturkrisen forverres bl.a. av manglende perspektiv hos lokalpolitikere på konsekvenser av flekkvis regulering av natur til ulike utbyggingsformål. Planlegging av industriområde og vindkraftverk på Omre er to eksempler. Kommunepolitikerne er ikke alene om å mangle perspektiv på naturkrisen, det gjelder også vindkraftutbyggere, slik som Norsk Vind AS. Den manglende nasjonale koordineringen av arealforvaltning bidrar negativt og konsekvensene av nedbygging av Omre vil bare bidra til å øke naturkrisen.

Norsk Vind AS forsøker å selge inn etableringen av vindkraftanlegg på Omre som en naturvennlig handling og tar i for liten grad opp til vurdering hvilke negative konsekvenser vindkraft anlegg kan medføre. At ikke Norsk Vind AS forholder seg til «føre-var-prinsippet» er et viktig moment i denne saken. I flg. Store Norske Leksikon er Føre-var-prinsippet et miljørettslig prinsipp om at man skal unngå vesentlig skade på naturen og miljøet når man fatter

beslutninger, og at manglende kunnskap ikke skal brukes som begrunnelse for å unnlate å treffe tiltak. Med utgangspunkt i alle ferdigbehandlede søknader om å få bygge vindkraftverk i Norge, samt den store kunnskapsbasen NVE har liggende åpent, foreligger det tilstrekkelig dokumentasjon på hvor skadelig slik utbygging er. Likevel argumenteres det fra Norsk Vind at vindkraft er nødvendig for det grønne skiftet. I tillegg til at eksisterende kunnskap om skadevirkningene av vindkraftanlegg holdes tilbake av utbygger, ble det i folkemøtet den 28.4.25 sagt at det var en vesensforskjell når det gjelder Omre, at dette er definert som et «grått område». Det er allerede et pukkverk der, og store arealer er avsatt til næringsområder. Disse opplysningene ble gjentatt under folkemøtet på Eide Skole hvor NVE var vertskap. Påstanden om at Omre er et «grått område» er åpenbart feil. Det er kun en mindre del av det området som er satt av til næringsvirksomhet og vindkraft hvor det i dag er virksomhet som har ødelagt naturområder. Statsforvalteren har også hatt store innsigelser til deler av området som er foreslått til næringsområde. Innsigelsene står fortsatt ved lag, og pr. i dag foreligger ingen løsning på disse. En del av arealet som vindkraftanlegget er planlagt på er i dag regulert som LNF-område, det er områdetyper som ikke bør omreguleres.

Det er svært mange gode argumenter for å overholde naturmangfoldlovens § 7 som bl.a. sier at Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Bl.a. på bakgrunn av denne bestemmelsen mener jeg at føre-varprinsippet må komme til anvendelse og at både videreutvikling av næringsområdet og vindkraftprosjektet må stoppes.

Vi er mange som husker NRKs store kartlegging av nedbygging av natur. Ifølge organisasjonen SABIMA kommer Grimstad kommune på 223 plass når det gjelder nedbygging av natur. Det vitner om liten interesse og vilje til å forstå konsekvensene av flekkvis utbygging. Lokalpolitikerne i Grimstad har derfor et behov for et kunnskapsgrunnlag de kan forstå og som kan øke deres kompetanse både når det gjelder skadeeffektene av flekkvis utbygging av urørt natur og oppføring og drift av vindkraft til lands.

Bl.a. på grunn av naturkrisen, og manglende nasjonal koordinering og planlegging av ytterligere nedbygging av natur, mener jeg det ikke bør gjennomføres konsekvensutredning for mulig oppføring av vindkraftverk på Omre.

For øvrig støtter jeg høringsuttalelsene bl.a.fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, Eide Storvald, Naturvernforbundet og Foreningen Engekilen vel.

Mvh

Tor Rynning-Torp

1) https://www.ks.no/fagomrader/samfunnsutvikling/klima/naturkrisen-og-klimakrisen-henger-tett-sammen/

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 15:06

Ref.nr: AHFDTY

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn TORUNN SVENNEVIK ANDREASSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg, Torunn S Andreassen, grunneier på adresse Eideveien 105, støtter høringsuttalelsen innsendt av Grunneiere mot Vindkraft på Omre, Naturvernforbundet.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 15:26

Ref.nr: HTFZIP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JENS ADRIAN MARCUSSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg motsetter meg vindkraft på Omre da det har konsekvenser for min helse og mine omgivelser, som er langt større enn den fordel samfunnet får. Derfor slutter jeg meg til høringsinnspill fra Ingvild Udjus Hanssen og Grunneiere mot vindkraft på Omre. Kommunen må nå stoppe dette.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 15:33

Ref.nr: RNPKAU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SIRI LUND BJERKENG
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre og Naturvernforbundet. Se vedlagt pdf for mitt eget høringsinnspill. Vennlig hilsen Siri Lund Bjerkeng
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill sept 2025.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Vi stiller oss fullt bak «Grunneierne mot vindkraft på Omre» og Naturvernforbundet sine hørings innspill.

I tillegg har vi egne argumenter mot vindturbiner på Omre som er i vårt nærområde, og dette bygger på våre svært belastende opplevelser med å bo på Østerlød, som nærmeste nabo til en som siden 1997 har drevet det vil vil karakterisere som skraphandel. Dette har vært ødeleggende på mange måter, og spesielt i forhold til alvorlig helse ulempe og forurensning.
Denne store inngripende belastningen på våre liv er en direkte konsekvens av hvordan Grimstad Kommune ikke har fulgt sitt lovpålagte ansvar for plikt og håndtering i henhold til Folkehelseloven, Forurensningsloven, og forskrift om kommunens myndighet etter forurensnings loven.

I Folkehelseloven står det:

Folkehelselovens § 4: Kommunens ansvar for folkehelsearbeid. Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.
Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

Jeg kjøpte eiendommen Østerlød 8 (158/6) i landlige omgivelser i 1996.
Allerede høsten 1997 ble det flyttet mer enn 50 utrangerte kjøretøy til vår naboeiendom som også ligger i LNF område, uten kommunens tillatelse. Vi gjorde Grimstad Kommune oppmerksom på at det foregikk arbeid til alle døgnets tider som var svært sjenerende for oss som nærmeste nabo.
I alle disse år har denne saken vært en gjenganger og gått mellom kommunen og fylket og tilbake igjen. Alltid er det meg selv som har «mast» på Kommunen for å høre hva som har skjedd med pålegg og dagbøter når for eksempel frister har gått ut. Til tross for mange vedtak har denne saken aldri blitt ordentlig håndtert og har derfor aldri fått noen form for ordentlig avslutning.
Så fremdeles i september 2025 kan vi oppleve at det er svært sjenerende «arbeid» på naboeiendommen. Gamle kjøretøy blir startet og blårøyken siver inn over vår eiendom, med gammel diesel røyk, støy, og vibrasjon i bakken i det gravemaskinen kjører rundt, graver og flytter på skrap. Det blir som alltid jobbet til alle døgnets tider. Oppstart av arbeid kan like godt være kl 21.00 på kvelden, og som oftest etter vanlig arbeidstid og utover kveldene.
Uberegneligheten er altså en ekstra belastende faktor, for i alle disse år har Tore Larsen startet de prosjektene han vil, uten tillatelse fra kommunen eller med noen form for varsel. Det være seg boring og sprenging i grunnfjell i 5 uker i

sommerferien 2013, med 10 timers arbeidsdager i følge han selv, som et eksempel.
Kommunen har vist seg unnfallende og latt Larsen ture frem uten konsekvenser til tross for brudd på frister, pålegg og dagbøter. I et møte sommeren 2013 med Ordfører, Rådmann og Miljøkonsulenten i Grimstad kommune etterspurte jeg hvor mye Larsen skyldte Grimstad Kommune i dagbøter o.l, fordi jeg var informert om at han skyldte flere millioner til Gjerstad Kommune i et lignende forhold, som han hadde startet flere år senere. Det kom fram at det eksisterte ingen oversikt, ettersom Grimstad Kommune aldri har effektuert pålegg og vedtak.

Den som har bært konsekvensene av kommunens unnfallenhet og ansvarsfraskrivelse er meg og min familie med så stor helsemessig belastning at det til slutt gjorde meg ufør.

Å leve som nærmeste nabo med en som ikke retter seg etter lover, regler, pålegg, dagbøter, og som ikke tar noen form for hensyn til arbeidstider eller forstyrrende oppførsel, og samtidig ikke få hjelp av Kommunen som kunne stoppe denne ulovlige virksomheten, har gjort meg maktesløs og handlingslammet, og til slutt alvorlig syk. Kommunen har med sin ansvarsfraskrivelse ikke stoppet ulovlig, forurensende og miljø ødeleggende virksomhet, men har også overlatt ansvaret til meg å være den som kunne kontakte politiet hvis Larsen ikke overholdt arbeidstidene!
Larsen har i alle år oppført seg skremmende og truet meg til taushet. Jeg er blitt kalt tyster, for realiteten er at hvis jeg ikke hadde kontaktet kommunen i alle disse år, hadde han kunne jobbet på og fortsatt gjort alle sine ulovligheter i fred.
Jeg har gjentatte ganger informert kommunen at deres løsning på «mitt» problem som var at jeg skulle bare kontakte politiet var en ekstrem ekstra belastningen for meg. Hvis jeg skulle ringe politiet og bruke deres ressurser var det jo først etter kl 23 på alle hverdager og kun søndager, og da visste også jo Larsen at det var meg som hadde ringt. Og hva med neste kveld? Politiet kunne jo ikke stoppe den ulovlige virksomheten. Det er jo Kommunens ansvar. Jeg måtte bare tåle å bære all lidelse på ubestemt tid.
Denne ekstra belastningen påla kommunen meg, fordi de ikke hadde fulgt lovene og tatt sitt ansvar eller plikter, og brukt sine virkemiddel i forhold Folkehelse loven og forurensningsloven, og forskrift om kommunens myndighet etter forurensnings loven til å stoppe ulovlig og miljøskadelig virksomhet. Det har gjort det mulig for Larsen å fortsette i 28 år uten at det har fått konsekvenser for han, og nærmest med klapp på skulderen for dårlig oppførsel.

Forurensning av det fysiske miljøet: i grunn, i grunnvann, forurensning av luft, lukt, lyd, skjemmende syn, støy, during og vibrasjon i grunn, boring og sprenging i grunnfjell, dumping og flytting av skrap osv.

Disse forurensningene/ helseulempene har hatt alvorlige konsekvenser for vår psykiske og somatiske helse og forringet vår livskvalitet betydelig. Jeg har utviklet høysensitivitet for lyd, lukt, synsinntrykk, vibrasjoner i grunn, som også har gjort meg utrygg og gitt meg store søvnproblemer. Vi har i lange perioder ikke hatt et

trygt hjem og en livgivende hage til å nyte, glede oss over, kunne samle krefter og rekreere i, for å være i stand til å stå i full jobb. Tilslutt ble jeg ufør.

I 2009 fikk E-18 ny trase og vi fikk en mye mindre trafikkert vei (Fv 420) i stedet for, noe som var veldig merkbart spesielt i forhold til støy.
I perioder med veiarbeid på E 18 de siste årene blir trafikken omdirigert til Fv 420 noe som fører til søvnløse netter pga av during og støy fra tunge kjøretøy. Enda et eksempel på at min tålegrense er overskredet for lenge siden.

I «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk» er det tatt med at der skal vises hensyn til helseulemper for naboer.
Da nevnes visuelt, støy, blinkende lys og skyggekast. NV har formulert hvordan det vil bli tatt hensyn til. Hvem har myndighet og ansvar for at dette faktisk blir tatt hensyn til? Skal NV som er penge styrt få bestemme når det er belastende for naboer?

Menneskers oppfatning og belastning av helse ulemper er vanskelig å dokumentere. I mitt tilfelle har kommunens ansvarsfraskrivelse ført til at jeg er blitt syk, høysensitiv og tilslutt arbeidsufør.
Som sagt har jeg blitt utsatt for dette i 28 år. I motsetning til Larsen som bryter lover og regler og slipper unna alle konsekvenser, har jeg som alltid har vært en lovlydig innbygger, som følger lover og regler, er miljøbevisst, som kildesorterer alt avfall og betaler skatt, blitt den som har fått all belastning.
Jeg frykter at kommunen igjen vil se bort fra sitt ansvar og sin plikt i henhold til for eksempel Folkehelseloven og overlate alt til NV. Jeg tror ikke at mine helseutfordringer vil bety noe som helst når strømprisen er høy og NV tjener penger.

Jeg har mange ganger tenkt at jeg må flytte fra mitt gamle fine hus og nydelige økologiske hage, for å få bedre livskvalitet. Men hvem vil kjøpe en eiendom som grenser til en søppelfylling med den forurensningen og plagene det gir.
Og nå vil verdien av min eiendom, som allerede er redusert pga kommunens ansvarsfraskrivelse, bli ytterligere redusert med enda mere forurensning og flere helse ulemper fra en vindmøllepark.
Jeg er enig med alle som har ytret seg om dette prosjektet at det MÅ STOPPES NÅ før det er for sent.

Vennlig hilsen Jan Haug og Siri Lund Bjerkeng

Innsendt: 28.09.2025 15:53

Ref.nr: STAGWL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KJELLRUNN RØYRØY
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Som hytteeier i Breivikodden hyttefelt ønsker jeg med dette å fremme innsigelser mot planene om vindturbiner i Omre industrifelt, og ber om at mine synspunkter tas med i den videre behandlingen.

1. Visuell og estetisk påvirkning

Vindturbiner på 220 meter vil være dominerende i landskapet og fremstå som fremmedelementer i et ellers naturlig og rolig miljø. Rotorenes bevegelse skaper visuell uro, og skyggekast kan nå opp til 2 km, noe som vil påvirke vårt hyttefelt direkte. Blinkende lys på turbinene vil forringe naturopplevelsen og stjernehimmelen, og skape lysforurensning som kan være problematisk for både beboere og skipstrafikk.

2. Støy og helse

Lavfrekvent støy og infralyd fra vindturbiner er dokumentert å kunne gi søvnproblemer og redusert livskvalitet. Slike lyder går gjennom både vegetasjon og bygninger, og vil kunne påvirke oss negativt selv på 2 km avstand. Vi har investert i eiendommen her for å nyte naturens stillhet – ikke for å høre på industriell støy.

3. Naturinngrep og dyreliv

Utbygging av vindkraftverk medfører betydelige naturinngrep, inkludert veibygging og kraftlinjer. Dette truer både naturmangfold og dyreliv, og strider mot intensjonen om å bevare områdets karakter som LNF-område (landbruk, natur og friluftsliv)

4. Sikkerhet og skipstrafikk
Iskast fra turbiner i vinterhalvåret utgjør en sikkerhetsrisiko. I tillegg er det bekymringsfullt at blinkende lys i over 200 meters høyde ikke er vurdert opp mot risiko for skipstrafikk. Reguleringsplanen som gjelder i vårt hytteområde har strenge regler for utelys, solceller (ikke lov mot kysten) og takmaterialer – det er urimelig at industriell belysning ikke underlegges tilsvarende krav og vurderinger.

5. Eiendomsverdier
Ifølge Finansavisen (22. april 2024) kan eiendommer i nærheten av vindkraftanlegg miste opptil 15 % av sin verdi. Utbygger, og/eller grunneier som avgir grunn til vindturbinindustri på Omre, må kompensere oss for dette verditapet.

Konklusjon: Som hytte-eier i Breivikodden hyttefelt ber jeg om at planene for vindturbiner ved Omre industriområde skrinlegges, eller at det gjennomføres en grundig konsekvensutredning med særlig fokus på:

Visuell og estetisk påvirkning
Støy og helse
Naturinngrep og dyreliv
Eiendomsverdier
Sikkerhet og lysforurensning

Vennlig hilsen
Kjellrunn Røyrøy

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 15:53

Ref.nr: DNPYDU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MADELÉN KONNESTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse – Vindkraft på Omre

Jeg ønsker å uttrykke min bekymring knyttet til planene om vindkraftutbygging på Omre. Sammen med min forlovede har jeg et ønske om å bosette meg på Lindtveit, omtrent 1000 meter fra nærmeste planlagte vindmølle. Drømmen vår er å bygge en framtid her – et trygt hjem i et område som er preget av ro, natur og fellesskap.

Jeg må være ærlig: jeg er nervøs for hva disse vindmøllene vil innebære for livskvaliteten vår. Støy, skyggekast og inngrep i naturen vil ha direkte konsekvenser for hvordan det blir å leve og trives i bygda. For meg er det vanskelig å forstå hvordan en så stor og irreversibel endring kan forsvares når vi vet at natur, helse og lokalsamfunn står på spill.

Jeg stiller spørsmål ved om politikerne faktisk kan garantere at vi ikke får helseplager av å bo så nært et vindkraftanlegg. Jeg har ennå ikke sett dokumentasjon på at dette er uproblematisk. Når vi vet at mange andre steder i landet har opplevd reduserte eiendomsverdier og forringet livskvalitet på grunn av vindkraft, blir usikkerheten ekstra stor.

Området rundt Homborsund og Eide har et unikt potensial som et sted hvor natur og lokalsamfunn kan vokse og utvikles sammen. Hvis dere virkelig ønsker å satse på bygda, bør det være med prosjekter som bygger opp under

livskvalitet, tilhørighet og naturverdier – ikke med tiltak som skaper frykt, konflikt og mistillit.

Jeg håper dere velger å stå sammen med oss som ønsker å skape et godt liv her, og at dere ikke vil være de som ødela for en hel generasjon som ønsker å satse på bygda.

Med vennlig hilsen
Madelen Konnestad

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 16:14

Ref.nr: VYAAMZ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ANNE-SOFIE HAVSTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

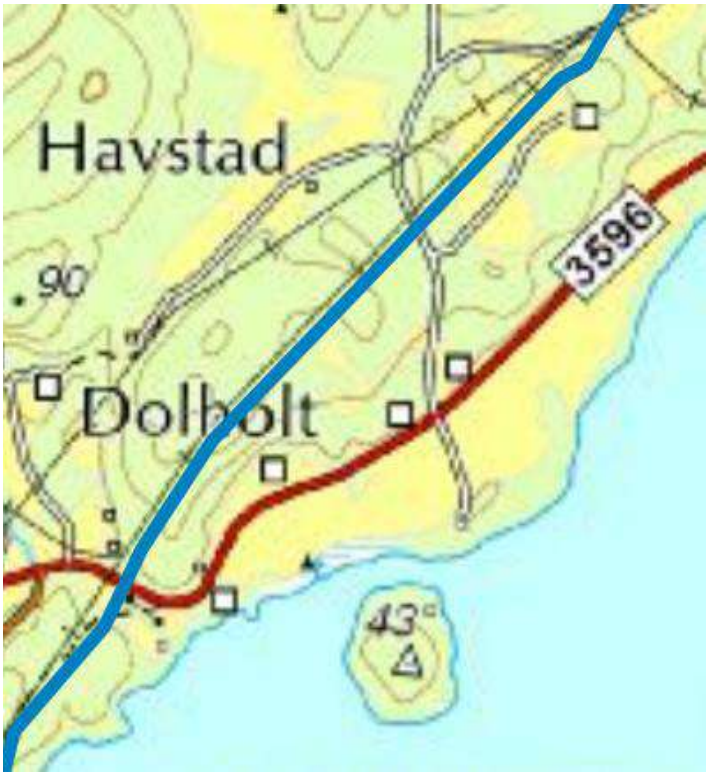
Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlagt høringsuttalelse.
Høringsuttalelse som vedlegg Gnr.89_ bnr. 4 og 5 -Uttalelse til Omre Vindkraftverk.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Som grunneier av **gnr./bnr. 89/4 og 5 på Havstad** ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk:

Det først og fremst to ting som vil berøre vår eiendom:

1 - Luftspenn alternativ 2, vil gå gjennom store deler av landbrukseiendommen vår, og svært nærme gårdstunet.

I henhold til kartet er kraftlinja planlagt å krysse skog og sammenhengende jordbruksareal på vei inn til gårdstunet, passere like ved gårdsdammen og ytre del av hagen og tunet på eiendommen. Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Begge disse er synlige fra kjøkkenvinduet og tunet. En av disse er kraftlinja «Fjære -Moen» med høy spenning, som også er oppgradert. Ryddebeltet blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister inntektsmulighet fra tømmerdrift. I tillegg gir strømstolper driftsulemper for drift av jordene. Belastningen på vår eiendom er gjennom dette allerede stor, og vi kan ikke akseptere flere større linjer med enda bredere kraftgater nært gårdstunet, gjennom vårt areal og vår eiendom.

Kilde: Kart hentet fra høringsdokumentene. Vår eiendom og gårdstun nord-øst i bilde.

2 - Visuell påvirkning av kraftlinjer og vindturbiner: Planlagt kraftlinje i luftspenn; hele veien inn til gården, over jordene, svært nærme huset, gårdsdammen og gårdstunet, vil ødelegge eiendommens beliggenhet og idyll. Slik vi antar det vil også vindturbinene bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra gårdstunet. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapet vårt på Havstad og ved Landvikvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Havstad blir visualisert.

Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. På Dalholt, Havstad og ved Landvik kirke er det gårdstun med tilhørende jord og skog som sett i sammenheng som har stor verdi. Vi kan ikke akseptere flere større linjer med brede kraftgater gjennom våre eiendommer.

Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut.

Vi følger prosessen videre.

Med hilsen

Ole Tom Stokkeland og Anne-Sofie Havstad

Reddalsveien 298

4886 Grimstad

Innsendt: 28.09.2025 16:27

Ref.nr: CELTCQ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn EILIF ELLEFSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsuttalelsen til Grunneiere mot vindkraft på Omre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 16:30

Ref.nr: XKDRPA

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ANNE-SOFIE HAVSTAD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Som grunneier av gnr./bnr. 89/4 og 5 på Havstad ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk:

Det først og fremst to ting som vil berøre vår eiendom:

1 - Luftspenn alternativ 2, vil gå gjennom store deler av landbrukseiendommen vår, og svært nærme gårdstunet.

I henhold til kartet er kraftlinja planlagt å krysse skog og sammenhengende jordbruksareal på vei inn til gårdstunet, passere like ved gårdsdammen og ytre del av hagen og tunet på eiendommen. Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Begge disse er synlige fra kjøkkenvinduet og tunet. En av disse er kraftlinja «Fjære -Moen» med høy spenning, som også er oppgradert. Ryddebeltet blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister inntektsmulighet fra tømmerdrift. I tillegg gir strømstolper driftsulemper for drift av jordene.

Belastningen på vår eiendom er gjennom dette allerede stor, og vi kan ikke akseptere flere større linjer med enda bredere kraftgater nært gårdstunet, gjennom vårt areal og vår eiendom.

2 - Visuell påvirkning av kraftlinjer og vindturbiner

Planlagt kraftlinje i luftspenn; hele veien inn til gården, over jordene, svært nærme huset, gårdsdammen og gårdstunet, vil ødelegge eiendommens beliggenhet og idyll.

Slik vi antar det vil også vindturbinene bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra gårdstunet. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapet vårt på Havstad og ved Landvikvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Havstad blir visualisert.

Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. På Dalholt, Havstad og ved Landvik kirke er det gårdstun med tilhørende jord og skog som sett i sammenheng som har stor verdi.

Vi kan ikke akseptere flere større linjer med brede kraftgater gjennom våre eiendommer.

Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut.

Vi følger prosessen videre.

Med hilsen
Ole Tom Stokkeland og Anne-Sofie Havstad
Reddalsveien 298
4886 Grimstad

Høringsuttalelse som vedlegg

Gnr.89_ bnr. 4 og 5 -Uttalelse til Omre Vindkraftverk.pdf

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

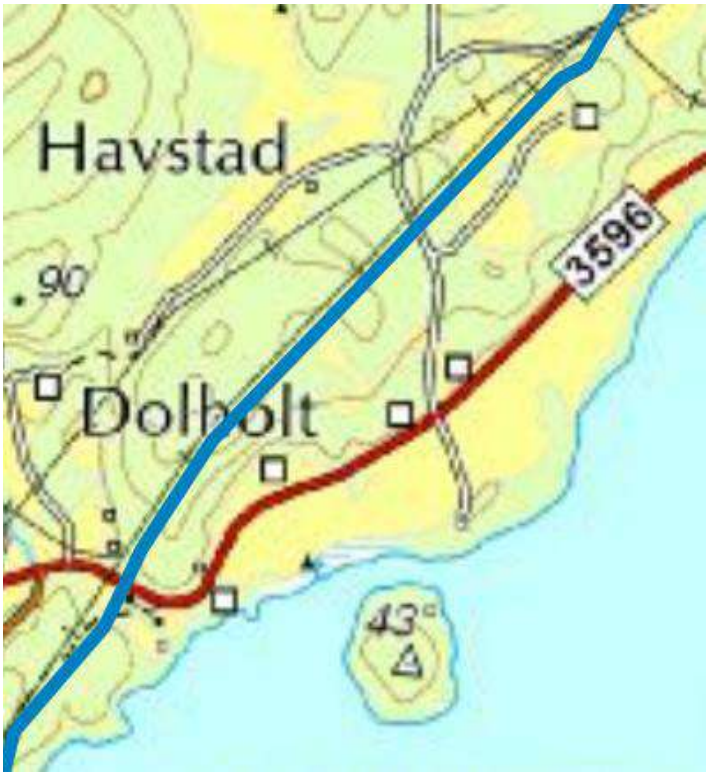
Vedlegg bilder

Som grunneier av **gnr./bnr. 89/4 og 5 på Havstad** ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk:

Det først og fremst to ting som vil berøre vår eiendom:

1 - Luftspenn alternativ 2, vil gå gjennom store deler av landbrukseiendommen vår, og svært nærme gårdstunet.

I henhold til kartet er kraftlinja planlagt å krysse skog og sammenhengende jordbruksareal på vei inn til gårdstunet, passere like ved gårdsdammen og ytre del av hagen og tunet på eiendommen. Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Begge disse er synlige fra kjøkkenvinduet og tunet. En av disse er kraftlinja «Fjære -Moen» med høy spenning, som også er oppgradert. Ryddebeltet blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister inntektsmulighet fra tømmerdrift. I tillegg gir strømstolper driftsulemper for drift av jordene. Belastningen på vår eiendom er gjennom dette allerede stor, og vi kan ikke akseptere flere større linjer med enda bredere kraftgater nært gårdstunet, gjennom vårt areal og vår eiendom.

Kilde: Kart hentet fra høringsdokumentene. Vår eiendom og gårdstun nord-øst i bilde.

2 - Visuell påvirkning av kraftlinjer og vindturbiner: Planlagt kraftlinje i luftspenn; hele veien inn til gården, over jordene, svært nærme huset, gårdsdammen og gårdstunet, vil ødelegge eiendommens beliggenhet og idyll. Slik vi antar det vil også vindturbinene bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra gårdstunet. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapet vårt på Havstad og ved Landvikvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Havstad blir visualisert.

Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. På Dalholt, Havstad og ved Landvik kirke er det gårdstun med tilhørende jord og skog som sett i sammenheng som har stor verdi. Vi kan ikke akseptere flere større linjer med brede kraftgater gjennom våre eiendommer.

Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut.

Vi følger prosessen videre.

Med hilsen

Ole Tom Stokkeland og Anne-Sofie Havstad

Reddalsveien 298

4886 Grimstad

Innsendt: 28.09.2025 16:54

Ref.nr: UHMPRM

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn RUTH ELISIV EKELAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

Norsk Vassdrag- og energidirektorat

Pr. Epost: nve@nve.no

Homborsund, 28.09.2025

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-
program for Omre vindkraftverk.

Undertegnede Ruth Elisiv Ekeland viser til kunngjøring av høring med frist 28. september. Jeg er bosatt i nærheten av planområdet, nærmere bestemt i Homborsund.

Jeg ber om at plan- og utrednings-programmet for Omre vindkraftanlegg stoppes. Jeg ser kun ulemper med et vindkraftanlegg på Omre.

Her i Homborsund opplever vi stadig vekk at utbyggere bygger ned naturområder hvor det er myrer og fugleliv, og vi som bor her mister turområder vi er glade i, og som er viktige for helsa vår. Vi merker også at fuglebestanden har minket voldsomt de siste årene, det samme gjelder bestanden av insekter. Dette kan få alvorlige konsekvenser for landbruket, og det er jorda vi til syvende og sist skal leve av.

Planene for Omre Vindkraft anlegg er i den forbindelse forferdelig bekymringsfullt. Planområdet omfatter store myr- og våtmarksområder. Inngrep her vil medføre betydelige klimagassutslipp og redusert biologisk mangfold. At regjeringen vurderer et generelt forbud mot nedbygging av myr, understreker områdets store miljøverdi. Jeg viser også til nye undersøkelser som dokumenterer rike bestander av sjøørret og sterkt truet ål i bekkene på Omre. Videre har området stor betydning for fugl og flaggermus, med regelmessige observasjoner av havørn, en art som er særlig

sårbar for vindkraftutbygging. Områder i stor omkrets rundt vindkraftanlegget vil også bli skadet blant annet av spredning av microplast fra turbinblader.
Vindkraftutbygging går også utover grunnvann og drikkevannskilder. I Buvika i Troms har vindkraftutbygging ført til at drikkevannet er blitt ubrukelig, folk der kan ikke drikke vannet fra springen og heller ikke vaske klær i vannet for da blir hvit vasken gul. Før utbyggingen startet, ble drikkevannet testet og godkjent av Mattilsynet. Etter anleggsarbeidet endret alt seg. Vannet ble misfarget, filtrene stopper seg raskt, og samtlige husstander måtte over på flasker og vannkanner levert utenfra. I 10 år er de blitt lovet et nytt vannkraftanlegg, men nå i 2025 har det fremdeles ikke skjedd noen forbedring. De drikker fremdeles flaskevann.
https://www.nordlys.no/nye-vannverk-forsinkelser-pa-kvaloya-vi-er-fortvilt-og-forbannet/s/5-34-1617038
https://www.motvind.org/post/vindkraft-%C3%B8dela-drikkevannet-i-buvika-har-levd-p%C3%A5-flaskevann-i-ti-%C3%A5r
Helseplager og støy
Folkehelse og vindkraft burde stått sentralt i de mange konsekvensutredningene (KU), men da disse er utarbeidet av konsulentselskaper bestilt av vindkraftutbyggerne, er ikke folkehelse noe tema. Ingen medisinsk kyndig person har vært involvert i konsekvensutredningene vedrørende helse.
Det er godt dokumentert at støy, skyggekast, blinkende lys og anleggets visuelle dominans medfører helseplager samt verdifall på boliger. I Tysvær i Rogaland gikk det kort tid fra turbinene var reist før massive klager om helseplager og støy kom. Jeg viser i den forbindelse også til en rapport fra Tysvær kommune publisert i fjor: «Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene er langt mer vanlig blant beboerne i Tysvær enn det som er vanlig på landsbasis. 4 av 10 svarer at de er plaget av støy fra vindturbinene, og det er også relativt utbredt å oppleve problemer med søvn på grunn av støyen fra vindturbinene. Totalt sier 31 prosent at vindturbinene påvirker deres helsetilstand.»
Kort tid etter at Lista vindkraftverk i Farsund, stod ferdig i 2011 mottok også Farsund kommune mer enn 100 klager på støy, mange utenfor det området utbygger, Fred Olsen Renewable, hadde laget sine støymodeller for.
Hvem tjener på vindkraft:
Vindkraftselskapene henvender seg til fattige kommuner og lover stor gevinst, men realiteten er at kommunene ofte har fått utgifter som følge av utbyggingen.
https://www.dn.no/marked/stavanger/lars-helge-helvig/norge/han-ble-rik-pa-vind-na-putter-lars-helge-helvig-penger-inn-i-kryptoindustrien/2-1-440032
https://tronderrod.no/naturvern/hvem-eier-vindkraftverkene/

Hvem skal fjerne vindturbinene etter konsesjonstidens utløp
Et viktig forhold som ikke omtales i dokumentet er at et vindkraftverk skal fjernes etter konsesjonsperiodens utløp, og naturen så langt råd er skal tilbakeføres til opprinnelig stand. Dette har vi ingen erfaring med i Norge, og utbyggingsselskap som Norsk Vind AS er også kjent for å «omsette» gitte konsesjoner til andre eiere.
I dag er det stor dominans av utenlandske eiere i norsk vindkraftverden, også etablert i skatteparadis. Ved unnlatelse eller konkurs hersker det tvil om det er grunneier eller det offentlige (kommune/ stat) som vil kunne sitte igjen med en oppryddingsansvaret, står det skrevet videre.
Stopp prosessen Vi trenger ikke mer kunnskap i dette! Det burde holde med et enkelt illustrasjonsbilde som viser Homborsund Fyr med turbinene i bakgrunnen. Vindturbinene vil ødelegge hele horisonten til kyststripen både for Lillesand og Grimstad. Og det er ingen avbøtende tiltak som kan hindre den visuelle ødeleggelsen dette vil gi.

Etterskrift: NVE, og Norsk Vind AS holdt et orienteringsmøte i Grimstad rådhus kl.12.00, tirsdag 19. august 2025 for regionale og kommunale myndigheter angående Omre Vindkraftanlegg.
Grimstad kommune med kommunepolitikere, ordfører og kommunedirektør har gjentatte ganger påpekt at møtene i Rådhuset er åpne for offentligheten. Derfor meldte jeg meg på møtet. Kort tid etter at møtet startet ble jeg av NVE

sin representant bedt om å forlate møtet selv om jeg forsikret dem om at jeg bare skulle observere, og ikke forstyrre. Situasjonen synliggjorde at NVE og Norsk Vind har for mye makt, når de overstyrer vanlig praksis i på Rådhuset.

Hilsen Ruth Elisiv Ekeland

.

Høringsuttalelse som vedlegg

Horingsuttalelse.pdf

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Horingsuttalelse_2.pdf

Vedlegg bilder

Norsk Vassdrag- og energidirektorat

Pr. Epost: nve@nve.no

Homborsund, 28.09.2025

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk.

Undertegnede Ruth Elisiv Ekeland viser til kunngjøring av høring med frist 28. september. Jeg er bosatt i nærheten av planområdet, nærmere bestemt i Homborsund.

Jeg ber om at plan- og utrednings-programmet for Omre vindkraftanlegg stoppes. Jeg ser kun ulemper med et vindkraftanlegg på Omre.

Her i Homborsund opplever vi stadig vekk at utbyggere bygger ned naturområder hvor det er myrer og fugleliv, og vi som bor her mister turområder vi er glade i, og som er viktige for helsa vår. Vi merker også at fuglebestanden har minket voldsomt de siste årene, det samme gjelder bestanden av insekter. Dette kan få alvorlige konsekvenser for landbruket, og det er jorda vi til syvende og sist skal leve av.

Planene for Omre Vindkraft anlegg er i den forbindelse forferdelig bekymringsfullt. Planområdet omfatter store myr- og våtmarksområder. Inngrep her vil medføre betydelige klimagassutslipp og redusert biologisk mangfold. At regjeringen vurderer et generelt forbud mot nedbygging av myr, understreker områdets store miljøverdi. Jeg viser også til nye undersøkelser som dokumenterer rike bestander av sjøørret og sterkt truet ål i bekkene på Omre. Videre har området stor betydning for fugl og flaggermus, med regelmessige observasjoner av havørn, en art som er særlig sårbar for vindkraftutbygging. Områder i stor omkrets rundt vindkraftanlegget vil også bli skadet blant annet av spredning av microplast fra turbinblader.
Vindkraftutbygging går også utover grunnvann og drikkevannskilder. I Buvika i Troms har vindkraftutbygging ført til at drikkevannet er blitt ubrukelig, folk der kan ikke drikke vannet fra springen og heller ikke vaske klær i vannet for da blir hvit vasken gul. Før utbyggingen startet, ble drikkevannet testet og godkjent av Mattilsynet. Etter anleggsarbeidet endret alt seg. Vannet ble misfarget, filtrene stopper seg raskt, og samtlige husstander måtte over på flasker og vannkanner levert utenfra. I 10 år er de blitt lovet et nytt vannkraftanlegg, men nå i 2025 har det fremdeles ikke skjedd noen forbedring. De drikker fremdeles flaskevann.

https://www.nordlys.no/nye-vannverk-forsinkelser-pa-kvaloya-vi-er-fortvilt-og-forbannet/s/5-34-1617038

https://www.motvind.org/post/vindkraft-%C3%B8dela-drikkevannet-i-buvika-har-levd-p%C3%A5-flaskevann-i-ti-%C3%A5r

Helseplager og støy

Folkehelse og vindkraft burde stått sentralt i de mange konsekvensutredningene (KU), men da disse er utarbeidet av konsulentselskaper bestilt av vindkraftutbyggerne, er ikke folkehelse noe tema. Ingen medisinsk kyndig person har vært involvert i konsekvensutredningene vedrørende helse.
Det er godt dokumentert at støy, skyggekast, blinkende lys og anleggets visuelle dominans medfører helseplager samt verdifall på boliger. I Tysvær i Rogaland gikk det kort tid fra turbinene var reist før massive klager om helseplager og støy kom. Jeg viser i den forbindelse også til en rapport fra Tysvær kommune publisert i fjor:
«Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene er langt mer vanlig blant beboerne i Tysvær enn det som er vanlig på landsbasis. 4 av 10 svarer at de er plaget av støy fra vindturbinene, og det er også relativt utbredt å oppleve problemer med søvn på grunn av støyen fra vindturbinene. Totalt sier 31 prosent at vindturbinene påvirker deres helsetilstand.»
Kort tid etter at Lista vindkraftverk i Farsund, stod ferdig i 2011 mottok også Farsund kommune mer enn 100 klager på støy, mange utenfor det området utbygger, Fred Olsen Renewable, hadde laget sine støymodeller for.

Hvem tjener på vindkraft:

Vindkraftselskapene henvender seg til fattige kommuner og lover stor gevinst, men realiteten er at kommunene ofte har fått utgifter som følge av utbyggingen.

https://www.dn.no/marked/stavanger/lars-helge-helvig/norge/han-ble-rik-pa-vind-na-putter-lars-helge-helvig-penger-inn-i-kryptoindustrien/2-1-440032

https://tronderrod.no/naturvern/hvem-eier-vindkraftverkene/

Hvem skal fjerne vindturbinene etter konsesjonstidens utløp

Et viktig forhold som ikke omtales i dokumentet er at et vindkraftverk skal fjernes etter konsesjonsperiodens utløp, og naturen så langt råd er skal tilbakeføres til opprinnelig stand. Dette har vi ingen erfaring med i Norge, og utbyggingsselskap som Norsk Vind AS er også kjent for å «omsette» gitte konsesjoner til andre eiere.
I dag er det stor dominans av utenlandske eiere i norsk vindkraftverden, også etablert i skatteparadis. Ved unnlatelse eller konkurs hersker det tvil om det er grunneier eller det offentlige (kommune/ stat) som vil kunne sitte igjen med en oppryddingsansvaret, står det skrevet videre.

Stopp prosessen

Vi trenger ikke mer kunnskap i dette! Det burde holde med et enkelt illustrasjonsbilde som viser Homborsund Fyr med turbinene i bakgrunnen. Vindturbinene vil ødelegge hele horisonten til kyststripen både for Lillesand og Grimstad. Og det er ingen avbøtende tiltak som kan hindre den visuelle ødeleggelsen dette vil gi.

Etterskrift: *NVE, og Norsk Vind AS holdt et orienteringsmøte i Grimstad rådhus kl.12.00, tirsdag 19. august 2025 for regionale og kommunale myndigheter angående Omre Vindkraftanlegg.*
Grimstad kommune med kommunepolitikere, ordfører og kommunedirektør har gjentatte ganger påpekt at møtene i Rådhuset er åpne for offentligheten. Derfor meldte jeg meg på

møtet. Kort tid etter at møtet startet ble jeg av NVE sin representant bedt om å forlate møtet selv om jeg forsikret dem om at jeg bare skulle observere, og ikke forstyrre. Situasjonen synliggjorde at NVE og Norsk Vind har for mye makt, når de overstyrer vanlig praksis i på Rådhuset.

Hilsen Ruth Elisiv Ekeland

Norsk Vassdrag- og energidirektorat

Pr. Epost: nve@nve.no

Homborsund, 28.09.2025

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk.

Undertegnede Ruth Elisiv Ekeland viser til kunngjøring av høring med frist 28. september. Jeg er bosatt i nærheten av planområdet, nærmere bestemt i Homborsund.

Jeg ber om at plan- og utrednings-programmet for Omre vindkraftanlegg stoppes. Jeg ser kun ulemper med et vindkraftanlegg på Omre.

Her i Homborsund opplever vi stadig vekk at utbyggere bygger ned naturområder hvor det er myrer og fugleliv, og vi som bor her mister turområder vi er glade i, og som er viktige for helsa vår. Vi merker også at fuglebestanden har minket voldsomt de siste årene, det samme gjelder bestanden av insekter. Dette kan få alvorlige konsekvenser for landbruket, og det er jorda vi til syvende og sist skal leve av.

Planene for Omre Vindkraft anlegg er i den forbindelse forferdelig bekymringsfullt. Planområdet omfatter store myr- og våtmarksområder. Inngrep her vil medføre betydelige klimagassutslipp og redusert biologisk mangfold. At regjeringen vurderer et generelt forbud mot nedbygging av myr, understreker områdets store miljøverdi. Jeg viser også til nye undersøkelser som dokumenterer rike bestander av sjøørret og sterkt truet ål i bekkene på Omre. Videre har området stor betydning for fugl og flaggermus, med regelmessige observasjoner av havørn, en art som er særlig sårbar for vindkraftutbygging. Områder i stor omkrets rundt vindkraftanlegget vil også bli skadet blant annet av spredning av microplast fra turbinblader.
Vindkraftutbygging går også utover grunnvann og drikkevannskilder. I Buvika i Troms har vindkraftutbygging ført til at drikkevannet er blitt ubrukelig, folk der kan ikke drikke vannet fra springen og heller ikke vaske klær i vannet for da blir hvit vasken gul. Før utbyggingen startet, ble drikkevannet testet og godkjent av Mattilsynet. Etter anleggsarbeidet endret alt seg. Vannet ble misfarget, filtrene stopper seg raskt, og samtlige husstander måtte over på flasker og vannkanner levert utenfra. I 10 år er de blitt lovet et nytt vannkraftanlegg, men nå i 2025 har det fremdeles ikke skjedd noen forbedring. De drikker fremdeles flaskevann.

https://www.nordlys.no/nye-vannverk-forsinkelser-pa-kvaloya-vi-er-fortvilt-og-forbannet/s/5-34-1617038

https://www.motvind.org/post/vindkraft-%C3%B8dela-drikkevannet-i-buvika-har-levd-p%C3%A5-flaskevann-i-ti-%C3%A5r

Helseplager og støy

Folkehelse og vindkraft burde stått sentralt i de mange konsekvensutredningene (KU), men da disse er utarbeidet av konsulentselskaper bestilt av vindkraftutbyggerne, er ikke folkehelse noe tema. Ingen medisinsk kyndig person har vært involvert i konsekvensutredningene vedrørende helse.
Det er godt dokumentert at støy, skyggekast, blinkende lys og anleggets visuelle dominans medfører helseplager samt verdifall på boliger. I Tysvær i Rogaland gikk det kort tid fra turbinene var reist før massive klager om helseplager og støy kom. Jeg viser i den forbindelse også til en rapport fra Tysvær kommune publisert i fjor:
«Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene er langt mer vanlig blant beboerne i Tysvær enn det som er vanlig på landsbasis. 4 av 10 svarer at de er plaget av støy fra vindturbinene, og det er også relativt utbredt å oppleve problemer med søvn på grunn av støyen fra vindturbinene. Totalt sier 31 prosent at vindturbinene påvirker deres helsetilstand.»
Kort tid etter at Lista vindkraftverk i Farsund, stod ferdig i 2011 mottok også Farsund kommune mer enn 100 klager på støy, mange utenfor det området utbygger, Fred Olsen Renewable, hadde laget sine støymodeller for.

Hvem tjener på vindkraft:

Vindkraftselskapene henvender seg til fattige kommuner og lover stor gevinst, men realiteten er at kommunene ofte har fått utgifter som følge av utbyggingen.

https://www.dn.no/marked/stavanger/lars-helge-helvig/norge/han-ble-rik-pa-vind-na-putter-lars-helge-helvig-penger-inn-i-kryptoindustrien/2-1-440032

https://tronderrod.no/naturvern/hvem-eier-vindkraftverkene/

Hvem skal fjerne vindturbinene etter konsesjonstidens utløp

Et viktig forhold som ikke omtales i dokumentet er at et vindkraftverk skal fjernes etter konsesjonsperiodens utløp, og naturen så langt råd er skal tilbakeføres til opprinnelig stand. Dette har vi ingen erfaring med i Norge, og utbyggingsselskap som Norsk Vind AS er også kjent for å «omsette» gitte konsesjoner til andre eiere.
I dag er det stor dominans av utenlandske eiere i norsk vindkraftverden, også etablert i skatteparadis. Ved unnlatelse eller konkurs hersker det tvil om det er grunneier eller det offentlige (kommune/ stat) som vil kunne sitte igjen med en oppryddingsansvaret, står det skrevet videre.

Stopp prosessen

Vi trenger ikke mer kunnskap i dette! Det burde holde med et enkelt illustrasjonsbilde som viser Homborsund Fyr med turbinene i bakgrunnen. Vindturbinene vil ødelegge hele horisonten til kyststripen både for Lillesand og Grimstad. Og det er ingen avbøtende tiltak som kan hindre den visuelle ødeleggelsen dette vil gi.

Etterskrift: *NVE, og Norsk Vind AS holdt et orienteringsmøte i Grimstad rådhus kl.12.00, tirsdag 19. august 2025 for regionale og kommunale myndigheter angående Omre Vindkraftanlegg.*
Grimstad kommune med kommunepolitikere, ordfører og kommunedirektør har gjentatte ganger påpekt at møtene i Rådhuset er åpne for offentligheten. Derfor meldte jeg meg på

møtet. Kort tid etter at møtet startet ble jeg av NVE sin representant bedt om å forlate møtet selv om jeg forsikret dem om at jeg bare skulle observere, og ikke forstyrre. Situasjonen synliggjorde at NVE og Norsk Vind har for mye makt, når de overstyrer vanlig praksis i på Rådhuset.

Hilsen Ruth Elisiv Ekeland

Innsendt: 28.09.2025 17:09

Ref.nr: XUVASR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn TOM BIRGER GLOMSAKER
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Min kone og meg stiller oss helt bak høringsuttalelsene fra Grunneierforeningen mot vindkraft på Omre og Engekilen vel. Mvh June og Tom Glomsaker Eiganesveien 70 4009 Stavanger
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 17:15

Ref.nr: KWLEMX

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LISE GUNN ANDERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsuttalelsene til foreningen Mot vindkraft på Omre, Naturvernforbundet. Dette er et unikt naturområde, som må vernes mot inngrep, som etablering av vindturbiner. Naturmangfoldet må vernes!
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 17:17

Ref.nr: RIQFKU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ERIK-ALEXANDER AAS
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter grunneierene i at vindmøller er en meget dårlig løsning.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 17:24

Ref.nr: VDLKVL

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ÅSHILD IGLAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Støtter grunneiere mot vindkraft på Omre, og naturvernforbundet
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 18:38

Ref.nr: GGBBDW

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MONA LILL ELLEFSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Støtter Grunneierne på Omre Samt naturvernforbundet sine innsigelser Tenk på være barn og barnebarn Natur helse er stikkord
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 19:13

Ref.nr: BHIIIP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn MARI-ANNE HAUGETO
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter ALLT i Høringsinnspillet fra Grunneiere MOT vindkraft på Omre. Dette vil ødelegge natur og levevilkår for alle generasjoner mennesker, dyr og planteliv framover, både psykisk og fysisk.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 20:08

Ref.nr: TRNAVN

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn HELLE NYGAARD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsutalelse i PDF vedlagt
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill om vindkraft pa Omre.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon 001 Statens Vegvesen.PDF
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon 003 Innsigelse fra Statsforvalteren.PDF
Vedlegg bilder 005 Multiconsult sammendrag_2.pdf
Vedlegg bilder 004 NVE Ytre Vikna.pdf
Vedlegg bilder 002 Rapport fra el-fiske.pdf

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi – Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 19.12.2023
Vår ref.: 2022/7418
Deres dato:
Deres ref.: 2022/6927

GRIMSTAD KOMMUNE

Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidrun Flognfeldt Andreassen, 37 01 78 50

Innsigelse og høringsuttalelse til offentlig ettersyn av forslag til reguleringsplan for Omre industriområde - felt BI6 - BI9 i Grimstad kommune

Vi viser til oversendelse datert 19.10.2023 fra Grimstad kommune med vedtak om å legge forslag til detaljregulering for Omre industriområde, delområde BI6 – BI9 ut til offentlig ettersyn. Vi viser videre til e-poster av 27.11.2023 og av 08.12.2023, der Statsforvalteren gis utsatt høringsfrist, sistnevnte til 19.12.2023.

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget.

Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres.

Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra *moderat* til *dårlig*, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12.

Vi finner at planforslaget må omarbeides/utbedres i vesentlig grad for å imøtekomme innsigelsen. Masse- og overvannshåndtering, samlet konsekvens for naturmangfold, konsekvenser for vannmiljø, samt planlegging for en mer effektiv arealdisponering, er sentrale forhold som må utredes og omarbeides/utbedres for å løse innsigelsen.

Bakgrunn

Formålet med planen er å legge til rette for industri og lager med tilhørende kontorplasser.

Arealene er i områderegulering for Omre regulert til industri, andre typer bebyggelse og anlegg, naturområde, LNF-formål, infiltrasjon/fordrøyning/avledning samt til en rekke underformål under samferdsel og infrastruktur.

Innspill fra Statsforvalteren
Vi viser til Statsforvalterens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, av 01.09.2022. Vi minte der om at det i bestemmelsene til områdereguleringa § 3 ble stilt en rekke krav til utredninger, illustrasjoner, rapporter og planer som skulle følge detaljreguleringa. Denne bestemmelsen var en viktig forutsetning for Statsforvalterens vurdering av forslag til områderegulering. Ved gjennomgang av planforslaget ser vi at flere av disse kravene er skjøvet på ved at det stilles krav til at slik dokumentasjon / slike planer skal foreligge før rammetillatelse eller igangsettingstillatelse for de enkelte delfelt. Spesielt for tema som overvannshåndtering, vannmiljøundersøkelser og massehåndtering mener vi at det å skyve på dette vil kunne medføre / bidra til miljøskade som kunne vært unngått eller begrenset gjennom arbeidet med detaljregulering.

Under følger en mer konkret vurdering av de viktigste tema.

Naturmangfold
I arbeidet med områdereguleringa ble det utarbeida en temarapport for naturmangfold, datert 21.10.2018. Rapporten konkluderte med at det ikke fantes registrerte naturtyper innenfor planområdet. I planbeskrivelsen til forslag til detaljregulering, datert 18.10.2023, konstateres følgende: *«Det er ikke registrert verdifulle naturområder, viktige naturtyper eller stedegne og faste arter som vil kunne ta varig skade eller bli desimert som følge av tiltaket.»* Samtidig beskrives det på s. 25 at det for planområdet er registret noen naturtyper, men at det ikke er *«registrert utvalgte naturtyper, men noen områder som generelt har middels til stor verdi.»* For den sårbare arten, *ildsandbie*, følger egen rapport.

Etter utsjekk i Naturbase finner vi at det er registrert flere naturtyper innenfor planområdet av nasjonal interesse. Kartlegging ble gjort i juni 2018, og registreringene ble publisert i Naturbase i april 2019. Flere av naturtyperegistreringene faller inn under kriterier for når Statsforvalteren skal vurdere å fremme innsigelse, jamfør *rundskriv om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet*, T2/16. Dette gjelder flere registreringer av naturtypen *gammel furuskog,* en naturtype som har sentral økosystemfunksjon. En av registreringene har *svært høy lokalitetskvalitet*, mens de øvrige har *høy lokalitetskvalitet*. Videre finnes en registrering av semi-naturlig våteng, med lokalitetskvalitet *moderat* og tilstand *dårlig.* 21.09.2023 ble forskrift om utvalgte naturtyper endret. Konkret innebærer endringa blant annet at nevnte registrering nå faller inn under utvalgskriterier for hva som er å regne som utvalgte naturtyper. Flere av de overnevnte naturtypene vil bli helt eller delvis ødelagt ved en utbygging i tråd med planforslaget.

Når det gjelder *ildsandbie* er dette en art med status sårbar (VU) på norsk rødliste over trua arter, og dermed en art av nasjonal interesse. Rapporten om ildsandbie sammenligner den påvirkning de ulike alternativene for atkomstvei (regulert atkomst i områderegulering versus nytt forslag i detaljregulering) vil gi for arten. Ved gjennomgang av nytt kunnskapsgrunnlag finner vi at det er

registrert naturtyper innenfor planområdet som vil kunne være av verdi for ildsandbie da vertsplanten blåknapp knyttes til den aktuelle naturtypen. Vi etterlyser at hensynet til ildsandbie vurderes i sammenheng med aktuelle naturtyper.

Naturmangfoldloven § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5.

Da planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse uten at oppdatert kunnskapsgrunnlag er benytta, og uten at det er vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres, finner vi ikke at den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven er oppfylt.

Arealdisponering

Planforslaget legger opp til nedbygging av store naturområder med til dels store naturverdier. Samtidig synes effektiv utnyttelse av arealene ikke å være sikret i planforslaget. Ut ifra illustrasjon synes det som at det planlegges for store arealer med parkering i dagen og bygg i én etasje. I plankart og bestemmelser stilles det ingen krav om at parkering skal legges i bygg, ingen krav om minimumshøyder, og det er heller ikke lagt inn krav om trinnvis utbygging. Effektiv utnyttelse av arealene er så langt vi kan se, ikke sikret i planforslaget. Uten krav om trinnvis utbygging kan potensielt store arealer sprenges ned uavhengig av behovet. Punkt 45 i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027* trekker frem arealplanlegging som reduserer arealbeslag som et bidrag til oppnåelse av klima- og miljømålene, og det poengteres i Veikart 2.0 *Grønt industriløft* at regjeringen vil at grønne industrietableringer skal være arealeffektive og at de ikke skal føre til unødvendig naturbelastning.

Vi forventer med bakgrunn i overnevnte at planforslaget endres slik at man sikrer en mer effektiv utnyttelse av arealene. Ved å redusere det samlede fotavtrykket av tiltakene gjennom en mer effektiv arealutnyttelse, vil naturbelastinga kunne reduseres tilsvarende. Dette vil også kunne være en del av løsninga for å sikre god overvannshåndtering.

Massehåndtering

Massehåndtering er lite omtalt i planforslaget, og kravet i områdereguleringas bestemmelser § 3, punkt g) 1-5 om å utarbeide en plan for massehåndtering skyves på til *«før det kan gis igangsettingstillatelse til grovplanering og sprengningsarbeid for opparbeidelse av industriareal og infrastruktur»* jamfør forslag til reguleringsbestemmelser § 3.2.3. Utfordringene ved å skyve på dette er kommentert av både Agder fylkeskommune og Direktoratet for mineralforvaltning i brev av henholdsvis 04.12.2023 og 01.12.2023. Vi støtter det som går frem av vurderinger i nevnte brev når det gjelder massehåndtering. Det er en nasjonal forventning, jamfør punkt 44 i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 - 2027, at helhetlig masseforvaltning skal avklares i regionale og kommunale planer. I denne konkrete saken finner vi at tidlige avklaringer rundt massehåndtering reelt vil kunne bidra til å redusere og avbøte negative konsekvenser ved planforslaget både når det gjelder hensyn til naturmangfold, vannmiljø, støy og støv.

Overvannshåndtering

I bestemmelsene til områdereguleringa § 3, punkt d) står det at det skal utarbeides en teknisk plan der det redegjøres for overvannshåndtering, flomveier, og hvordan vannmengden mot Penndalsbekken kan holdes mest mulig lik naturlig situasjon, samt tiltak for å rense vannet, både i anleggs- og permanent fase. Som del av planforslaget følger en «*beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering*» og en overvannsrapport, begge datert i 2023. Beskrevne mulige løsninger og strategier for overvannshåndtering er gode. Vi finner dog ikke at strategiene og løsningene som skisseres er sikret i plankart og/eller bestemmelser. Da gode løsninger for overvannshåndtering ofte er arealkrevende, bør slike arealer reguleres til dette formålet i plankartet. Med bakgrunn i overnevnte anbefaler vi at en plan for overvannshåndtering utarbeides og at løsninger sikres i plankart og bestemmelser.

Vannmiljø

I overnevnte rapporter gjøres enkelte vurderinger etter vannforskriften § 12. I *beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering* konstateres det på side 22 at «*ekstra nitrogen i en nitrogenbegrenset sjøvannsforekomst kan få eutrofieringseffekter*». Vi finner at vurderingene etter vannforskriften er noe mangelfulle. Dette knytter seg hovedsakelig til mangelfull vurdering av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og Bufjorden. Dette gjelder spesielt vurderinger rundt hvilken effekt nitrogen som vaskes ut av sprengstein eller føres til resipient via anleggsvann, vil ha på nevnte vannforekomster.

Engekilen er registrert med *moderat* økologisk tilstand, og det er kjent at det er dårlig vanngjennomstrømning i kilen. Vi er kjent med at det med bakgrunn i nevnte forhold pågår et prosjekt i regi av Engekilen vel for å bedre økologisk tilstand i vannforekomsten. Prosjektet er finansiert av midler fra Miljødirektoratet. Vi etterlyser at det gjøres grundige vurderinger av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og hvorvidt planforslaget vil ha innvirkning på måloppnåelse i det pågående miljøprosjektet. Vi påpeker at eventuell tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep som innebærer forringelse av økologisk tilstand etter vannforskriften § 12 b), kun gjelder forringelse fra *svært god* til *god tilstand*. Det er ikke anledning til å gi tillatelse etter § 12 til en reduksjon av økologisk funksjon i Engekilen fra *moderat* til *dårlig*.

Jamfør redegjørelsen over og med bakgrunn i det store omfanget av sprengning som planforslaget åpner for, finner vi det overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli forringet og redusert fra *moderat* til *dårlig*. Vi viser til vår innsigelse, s. 1 i dette brevet. Som del av arbeidet som må gjøres for å kunne trekke innsigelsen, må det godtgjøres gjennom faglige utredninger og med tilhørende krav til avbøtende tiltak at Engekilen ikke får redusert økologisk kvalitet som følge av planforslaget. Avbøtende tiltak må sikres juridisk i plankart og/eller bestemmelser.

Det er krevende å gjøre fullgode vurderinger av påvirkning på vannmiljø all den tid varighet av anleggsarbeid er ukjent, og siden det ikke er stilt krav til rekkefølge for opparbeidelse av arealer. Som et minimum forventer vi at det stilles rekkefølgekrav til at renseløsninger for de enkelte delfelt skal være etablert før det gis igangsettingstillatelse for øvrige anleggsarbeider tilhørende aktuelt delfelt.

Slik vi forstår, skal et eksisterende tjern innenfor planområdet fylles igjen. Selv om det ikke er registrert rødlistede arter i tilknytning til tjernet, er slike tjern ofte av stor verdi for biologisk mangfold generelt. Vi minner om at igjenfylling av tjernet må vurderes etter vannforskriften §12 som del av reguleringsplanarbeidet, og i tillegg krever særskilt tillatelse etter både forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og etter forurensingsloven. All den tid det er store tilgjengelige arealer innenfor planområdet og sett hen til våre merknader under overskrifta arealdisponering, ber vi kommunen gjøre konkrete vurderinger av hvorvidt det aktuelle tjernet kan ivaretas.

Støy og støv

Vedlagte støyutredning ble utarbeida i forbindelse med områdereguleringa og er datert i 2019. Den tar for seg veitrafikkstøy, støy fra industri og bygge- og anleggsstøy. Den konkluderer med at foreløpige støyutredninger viser at enkelte boliger langs fv. 420 vil kunne få overskridelser av anbefalte støygrenser fra tabell 2 og tabell 4 i T-1442/2021 – *retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging*, som følge av veitrafikkstøy og knytta til bygge- og anleggsstøy. Når det gjelder støy fra industri, konkluderes det med at denne virksomheten vurderes *«å ha liten negativ støymessig konsekvens for nærliggende boliger.*»

For å redusere belastning fra anleggsstøy anbefales det å tidsbegrense bygge- og anleggsarbeid innenfor de sørligste sonene som er foreslått regulert til industri. Dette er fulgt opp i forslag til bestemmelser § 2.4 ved at det er satt tidsbegrensninger for *«støyende anleggsarbeid»* tilknytta delområdene BI8, BI9a og BI9b. Vi finner at ordlyden *«støyende anleggsarbeid»* gir et stort rom for tolkning. Vi gir **faglig råd** om at nevnte tidsbegrensning i bestemmelsene gjøres gjeldende for alt anleggsarbeid. I støyrapporten anbefales det at *«det jobbes nordfra og sørover med planering»*. Bakgrunnen er at man slik lengst mulig vil opprettholde en buffersone som vil dempe støy mot boligområdet. Dette er ikke sikret i planforslaget, tvert om ble et tidligere krav om trinnvis opparbeidelse av området, fjernet fra bestemmelsene til områdereguleringa, ved en planendring etter forenklet prosess, jamfør pbl. § 12-14, annet ledd. Vi finner dette meget uheldig blant annet med tanke på støyhensyn, og gir **faglig råd** om at krav til trinnvis opparbeidelse av arealer tas inn igjen.

For vegtrafikkstøy er det i tråd med anbefalinger fra støyrapporten tatt inn bestemmelser om støysikring av boliger i § 2.4 og tilhørende rekkefølgekrav i § 3.2.2. § 2.4 knytter seg til *«eiendommer som får støynivå over ekvivalent nivå på 55 dBA utendørs ved bolig, og over 35 dBA inne i oppholdsrom»*. § 3.2.2 knytter seg til «bolig på gnr./bnr. 176/7». Vi ser ikke at det finnes faglige grunner til at kravet om støysikring kun skal knytte seg til sistnevnte gnr./bnr. Vi gir derfor **faglig råd** om at bestemmelsene § 3.2.2 justeres i henhold til å omfattes alle eiendommer som får støynivå høyere enn anbefalingene i T-1442, tabell 2.

For støy fra industrien som reguleres, anbefales det i støyrapporten at *«minst støyende industri plasseres i den sørligste delen av planområdet for å minimere støypåvirkning ved boligene nærmest planområdet i sør»* og at det bør *«vurderes å la terreng mot bebyggelse stå igjen for å danne en naturlig støyskjerming mot bebyggelse.»* Vi ser ikke at anbefaling fra støyrapporten referert over, er videreført i

de juridiske dokumentene. Vi gir **faglig råd** om at det i bestemmelsene styres at det innenfor BI8, BI9a og b kun tillates *«lett industri».* Vi ber videre om at det gjøres en konkret vurdering av om det som gjenstår av grønne arealer mellom boliger og BI8 og BI9a og b er tilfredsstillende med tanke på å opprettholde en funksjon som naturlig støyskjerming.

Jamfør tidligere kommentarer til at massehåndteringsplan skyves på, påpeker vi at en slik plan kunne vært et viktig verktøy også for å sikre tilfredsstillende forhold tilknytta støy og støv. I støyutredning fra 2019 redegjøres det for at bygge- og anleggsaktiviteten antas å innebære boring, sprengning, massehåndtering og bearbeiding/knusing av stein. Enkelte av aktivitetene, slik som aktivitet tilknytta knuseverk er mer støyende enn annen type anleggsvirksomhet. Vi gir **faglig råd** om at det som del av arbeidet med en plan for massehåndtering vurderes hvilke arealer som er best egna for denne typen meget støyende virksomhet, og at dette innarbeides i planens juridiske dokumenter. Som et minimum bør det låses i plankart og bestemmelser hvor dette ikke tillates. Ved slike tidlige vurderinger av hvor slik meget støyende virksomhet kan tillates, vil man eksempelvis kunne planlegge for å sette igjen terreng nær støykilden som naturlig støyskjerming. Vi minner om at pukkverksvirksomhet er meldepliktig etter forurensningsforskriften kap. 30. Mer informasjon samt meldeskjema kan finnes på vår hjemmeside (Forurensning fra produksjon av pukk, grus, sand og singel (kap. 30) | Statsforvalteren i Agder).

Når det gjelder støv, skisseres det i planbeskrivelsen, kapittel 5.9.2, enkelte konkrete tiltak for å begrense utfordringer knyttet til støvutvikling og den belastning dette vil kunne medføre for nærliggende boliger. Vi finner ikke at noen av disse konkrete tiltakene er sikret i planens juridiske dokumenter. Vi anbefaler at også denne type avbøtende tiltak sikres gjennom en massehåndteringsplan som gjøres juridisk bindende gjennom planbestemmelsene.

Medvirkning

I planbeskrivelsen står det at medvirkning er ivaretatt gjennom brev til offentlige og berørte parter samt gjennom avisannonse. Vi minner om at dette kun oppfyller plan- og bygningslovens krav til høring, jamfør § 5-2. Vi finner ikke at krav til medvirkning, jamfør § 5-1, er oppfylt. Vi ber kommunen gjøre en konkret vurdering av om medvirkning i tråd med sistnevnte paragraf, ville tilført saken beslutningsrelevant informasjon.

Energi

I forslag til reguleringsbestemmelser legges det til rette for at det kan etableres solfangere og solcellepaneler. Både nasjonalt og i Agder har det i den seinere tid dukka opp saker med ønske om å anlegge bakkemonterte solcelleanlegg. Dette er arealkrevende og går ofte på bekostning av naturområder. Å anlegge solceller på tak i forbindelse med eksisterende eller nye planlagte områder for næring vil være en mye mer arealeffektiv løsning som vil redusere behovet for inngrep i natur. Vi ber med bakgrunn i redegjørelsen over, kommunen vurdere om det bør stilles krav i bestemmelsene til etablering av solceller på tak for den aktuelle planen.

Veien videre

Grimstad kommune skal som del av arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, se på hvorvidt det er avsatte utbyggingsområder som ikke er egnet til utbygging, som skal tas ut av

kommuneplanen. Gitt nytt kunnskapsgrunnlag i denne konkrete saken om naturmangfold av nasjonal interesse og de tilhørende negative konsekvenser som planforslaget medfører, utfordringer knytta til vannmiljø i Engekilen, og i lys av overnevnte, ber vi kommunen vurdere hvorvidt deler av området bør tilbakeføres til LNF-formål i kommuneplanen.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

Vindkraftverk følger vedlegg I, pkt 28

SAMMENDRAG

Konsekvensutredninger skal sikre at virkninger for miljø, naturressurser og samfunn ligger til grunn når forvaltningen tar stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, en plan eller et tiltak kan gjennomføres. Forskrift om konsekvensutredninger inneholder en rekke krav til utredninger. Klima- og miljødepartementet (KLD) ønsker mer kunnskap om hvorvidt innholdet i konsekvensutredninger er i samsvar disse kravene. Basert på en anbudsrunde ble Multiconsult Norge AS tildelt oppdraget.

Undersøkelsen innebærer en evaluering av hvordan konsekvensutredninger etterlever krav til forskriftens kapittel 5. Den omfatter kun tiltak som trenger tillatelse etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven og som er oppført i KU-forskriftens vedlegg I og II. Hovedforskjellen mellom tiltak oppført i vedlegg I og II er at det alltid skal utarbeides melding og utredningsprogram for førstnevnte, mens dette ikke er et krav for vedlegg II-tiltak. Undersøkelsen skal også ta for seg om etterlevelsen av regelverket varierer mellom ulike tiltaksområder og de ulike ansvarlige myndigheter. Det var til dels utfordrende å spore opp konsekvensutredningene. Datagrunnlaget for undersøkelsen omfatter til sammen 35 tiltak, hvorav 11 omfattes av vedlegg 1.

Undersøkelsen har vist svært variabel etterlevelse av KU-forskriften avhengig av tema og tiltaksområde. Konsekvensutredninger etter vedlegg II er jevnt over av dårligere kvalitet enn konsekvensutredninger etter vedlegg I. Temavise svakheter har i stor grad vært på tvers av tiltaksområder. Dette kan komme av at det ikke er utviklet tilstrekkelige veiledere utredningsprogram. Dette gjelder blant annet tema vannmiljø, forurensning, miljømål og økosystemtjenester. Svært få av utredningene vurderte dessuten virkninger som følge av klimaendringer. Videre er det i liten grad begrunnet hvorfor enkelte tema er vurdert som uvesentlige.

Utredning av samlede virkningene av tiltaket og andre gjennomførte eller planlagte tiltak er også sjelden vurdert. Generelt er virkningene i liten grad vurdert i forhold til 0-alternativet, og det skilles i for liten grad mellom midlertidige og varige virkninger. Videre er påvirknings- og konsekvensvurderingene ofte mangelfulle. Begrensninger i data-/kunnskapsgrunnlaget er heller ikke er tilstrekkelig beskrevet i mange utredninger.

Vi har vurdert etterlevelsen av KU-forskriften, og ikke etterlevelsen av KU-programmet. I så måte vil konsekvensutredningene kunne bli vurdert som mangelfulle eller dårlige selv om de eventuelt skulle oppfylle alle kravene i utredningsprogrammene/veilederne siden disse ikke nødvendigvis dekker alle relevante punkter i KU-forskriften. Kravet til omfang av utredninger varierer svært mye mellom ulike tiltaksområder.

Vi har valgt å trekke fram følgende anbefalinger på bakgrunn av vår evaluering (i uprioritert rekkefølge):

1. Det kan anbefales å etablere et sted hvor konsekvensutredningene skal registreres, eller en side som viser referanse til hvor disse er lagret.
2. Det er behov for å harmonisere sektormyndighetenes utredningspraksis slik at disse blir i tråd med KU-forskriften og EU-reglementet. Utredningsprogram for vedlegg I-saker bør være bedre i samsvar med KU-forskriften, og praksis for vedlegg II-saker bør gjennomgås nærmere. Det er også behov for å revidere sektorvise veiledere, retningslinjer og maler slik at de gjenspeiler krav etter KU-forskriften fra 2017.
3. Sørge for at vurdering av alternativer i en tidlig fase (før søknad/KU) følger saken videre, slik at man ser hvordan dette temaet er håndtert.
4. I større grad stille konkrete krav til omfanget av feltarbeid, enten i KU-programmene eller ved at utreder/konsulent utarbeider et forslag til undersøkelsesprogram som skal godkjennes av sektormyndighet, i samråd med Statsforvalterens miljøvernavdeling, før feltarbeidet gjennomføres. Kravene bør være i tråd med internasjonale standarder på området.
5. I større grad stille konkrete krav til utredernes kompetanse i sektorvise veiledere/retningslinjer/ maler/KU-program. Vurdere å Innføre en egen sertifiseringsordning for feltbiologer for kompetanse på ulike artsgrupper.
6. I større grad definere og stille krav om bruk av anerkjent KU-metodikk (jf. for eksempel håndbok V712) for etterlevelse av forskriften og tilrettelegge for opplæring i metodikken. Videreutvikle metodikk for

konsekvensutredning for tema vannmiljø, jf. vannforskriften, samt andre tema hvor det metodiske grunnlaget er begrenset.

7. Innarbeide krav til usikkerhetsvurderinger i alle konsekvensutredninger. Disse vurderingene må omfatte usikkerhet knyttet til selve utbyggingsplanene, områdets verdier/tilstand og kvaliteter (kunnskapsgrunnlaget) virkningen av tiltaket og hvordan usikkerheten kan påvirke bl.a. valg av utbyggingsalternativ og de endelige konklusjonene.
8. Stille krav om at virkninger av avbøtende tiltak og konsekvensgrad etter gjennomførte avbøtende tiltak skal inngå som en del av sluttvurderingen. Det er behov for å vise om tiltakene vurderes å ha en effekt.
9. I større grad gjennomføre etterkontroll av utredninger for å vurdere i hvilken grad verdi- og konsekvensvurderinger framstår som velbegrunnede og balanserte, og hvorvidt utredningene bygger på et tilstrekkelig datagrunnlag (herunder feltarbeid).
10. Vurdere revisjon av KU-forskriften for å innarbeide krav til sammenstilling av konsekvenser for sammenligning av ulike alternativer og en samlet vurdering av tiltaket basert på konsekvensene (jf. praksis i Håndbok V712).
11. Evaluere hvordan sektormyndighetene etterlever kravet om at tiltak som har vesentlige virkninger for natur og samfunn skal konsekvensutredes.

Enkelte av disse anbefalingene er imøtekommet gjennom lanseringen i desember 2020 av ny veileder for konsekvensutredning for klima- og miljøtema som hører inn under KLD sine arbeidsområder. Dette gjelder først og fremst punktene 6, 7 og 8. Veilederen beskriver også vurdering av alternativer (jf. punkt 3) for overordnede planer, og sammenstilling av konsekvenser jf. punkt 10. Det er imidlertid flere tema jf. KU-forskriftens § 21 som ikke omfattes av veilederen.

NTE Energi AS - Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk – Nærøysund kommune, Trøndelag fylke

1 Prosess

Tiltakshaver skal:

- Sende konsekvensutredningen til NVE innen 2 år etter at utredningsprogram er fastsatt av NVE. Tiltakshaver kan søke NVE om utsatt frist. Behovet for utsatt frist må begrunnes.
- Videreføre den etablerte samrådsgruppen for arbeidet med konsekvensutredningen der vertskommunen, grunneiere, lokale organisasjoner og andre med relevant lokalkunnskap inviteres til å delta. I konsekvensutredningen skal samrådsgruppens medlemmer nevnes, og aktiviteter beskrives.

2 Begrunnelse for tiltaket

Tiltakshaver skal gi en begrunnelse for tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Behovet	Begrunne behovet for tiltaket. Beskrive viktige nytteeffekter av tiltaket.	Skal inkludere en overordnet vurdering av funksjonen av utbyggingen i et energisystem-perspektiv.
Valg av sted	Beskrive egnetheten til lokaliteten og de antatt hovedutfordringene knyttet til denne.	Tiltaket er i direkte konflikt med eksklusjonsområder i nasjonal ramme for vindkraft (2019). Det skal derfor begrunnes særskilt hvorfor området allikevel er valgt.
Alternative løsninger	Beskrive alternative utbyggingsløsninger i samme område, og eventuelle alternative lokaliteter hvis slike er vurdert.	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort begrunnelse for dette.

3 Beskrivelse av tiltaket

3.1 Tiltaket i korte trekk

Tiltakshaver skal gi en kortfattet beskrivelse av tiltaket og hvordan utbyggingen skal gjennomføres. Hoveddata oppgis i tabellformat. Dataene skal minst omfatte innholdet i de følgende tabellene:

3.1.1 Basisdata

	Enhet	Lavt anslag	Høyt anslag	Kommentar
Antall vindturbiner	antall			
Samlet installert effekt	MW			
Årsproduksjon	GWh			
Fullasttimer	antall			
Investeringskostnad	MNOK			
Turbinhøyde (til vingetippen)	m			
Tårnhøyde	m			
Vinger – lengde	m			
Transformatorer	antall			
Transformatorytelse (samlet)	MVA			
Internt nett – lengde	km			
Nettilknytning – lengde[1]	km			
Nettilknytning – spenningsnivå	kV			
Areal – vindkraftkonsesjon[2]	km^2			
Areal – direkte fysiske inngrep[3]	m^2			
Veilengde – internveier	km			
Veilengde – adkomstvei	km			

3.1.2 Stipulert arealbruk innenfor tiltaksområdet (mest sannsynlige anslag)

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Internveier m/skjæring og fylling	m^2			
Oppstillingsplasser	m^2			
Tekniske bygg og hjelpeanlegg	m^2			

[1] Nett frem til eksisterende punkt i nettet (den delen av nettet som behandles som del av vindkraftanlegget)
[2] Arealet for områdereguleringsplanen uten adkomstvei, når planen er spesifikk for vindkraftanlegget
[3] Sum av arealer spesifisert i kap. 0

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Masseuttak/-deponier	m^2			
Riggplasser	m^2			
Annet[4]	m^2			

3.2 Planområdet, komponenter og gjennomføring

Tiltakshaver skal gi en beskrivelse av tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Kartfesting[5]	Plassering i region og kommune	
Kartfesting	Omrisset og flaten for: ▪ Områdereguleringsplanen ▪ Konsesjonsarealet	Traséer for adkomstveier skal skisseres innenfor områdereguleringsplanen
Kartfesting	Forventet arealdisponering som er representativ for de mest aktuelle utbyggingsalternativene (f.eks. ulike turbinstørrelser).	Kartene skal inkludere vindturbiner med oppstillingsplasser, adkomst- og internveier, nettilknytning, transformatorstasjon, service-bygg, andre ev. bygninger, riggplasser, areal for mellomlagring av komponenter og/eller masse og andre hjelpeanlegg Det kreves omriss av aktuelle løsninger, men ikke data fra prosjekterte veitraséer etc. For massetak og massedeponi, som ikke tall- eller kartfestes i konsesjonssøknaden, skal det gis en beskrivelse av hvordan dette er planlagt, inkludert håndteringen av eventuelle midlertidige løsninger.
Kartfesting	Aktuelle ilandføringssteder (havner) for turbinkomponenter og tilhørende transportruter på offentlig vei	
Anleggsbeskrivelse	Aktuelle komponenter og inngrep	Skal illustreres med tegninger/skisser og bilder fra eksisterende vindkraftverk eller andre sammenlignbare utbygginger
Transport	Beskrive hvordan nødvendig transport er tenkt gjennomført og hvilket behov for oppgradering av veier, havner o.a. som forventes	Påvirkning på trafikale forhold i anleggs- og driftsfasen skal kort omtales, herunder trafikksikkerhet og behovet for avbøtende tiltak

[4] Annen arealbruk innenfor planområdet, inkluderer *ikke* adkomstvei, kaier etc.
[5] NVEs krav til kart kan hentes via denne lenken: Konsesjonssøknad nettanlegg: Vedlegg til søknaden

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Identifisering av parter som må involveres for tilgang til aktuelle fasiliteter, og en kort beskrivelse av hvordan disse har vært involvert
Avfall	Beskrive forventet type og mengde avfall og håndtering av dette under bygging, drift og avvikling.	Skal inkludere en vurdering av forventede resirkuleringsmuligheter ved nedleggelse.
Merking som luftfartshinder	Beskrive hvordan vindturbinene og eventuelle kraftledninger skal merkes.	Jf. forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder
Alternative løsninger	Beskrive reelle alternativ for hele eller vesentlige deler av tiltaket	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort forklaring på hvorfor dette er uaktuelt
Usikkerheter i prosjektutforming og gjennomføring	En generell beskrivelse av de største usikkerhetene i prosjektutforming og gjennomføring.	Spesifisere hvilke usikre forhold som forventes avklart i den videre konsesjonsprosessen og hvilke forhold som ***ikke*** forventes avklart før i en eventuell detaljplan
Tilbakeføring	Gi en kort beskrivelse av hvordan arealinngrepene av tiltaket planlegges tilbakeført etter endt konsesjonsperiode	

3.3 Nettløsning

Tiltakshaver skal beskrive nettilknytningen i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planlagte nettanlegg	Beskrive anlegg for tilknytning til eksisterende eller planlagt (meldt/konsesjonssøkt) nett. Permanente og midlertidige anlegg skal beskrives.	Beskrivelsen skal oppfylle kravene i kapittel 2 *Beskrivelse av planlagte anlegg* i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg Dersom flere tilknytningspunkt i overliggende/eksternt nett er aktuelle, skal disse beskrives kort og prioriteringen mellom dem skal begrunnes
Grensesnitt mot nettselskap og teknisk løsning	Det skal dokumenteres at det er enighet om grensesnitt og teknisk løsning med berørt nettselskap	Vedlegg til søknaden
Forsterkning av eksisterende nett	Beskrive tilgjengelig kapasitet i kraftnettet Beskrive eventuelle nødvendige forsterkninger i eksisterende nett	Skal dekke alle nettnivå

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Dersom anlegget utløser behov for å bygge nye nettanlegg eller forsterke nettanlegg i eksisterende nett, må det også søkes om dette. Se NVEs nettsider: Til deg som vil søke om konsesjon for nettanlegg - NVE
Kraftsensitiv informasjon	Opplysninger som inneholder kraftsensitiv informasjon, må legges i vedlegg unntatt offentlighet	Se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon

3.4 Energiproduksjon og kostnader

Tiltakshaver skal beskrive teknisk-økonomiske faktorer i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Vindressurser	Beskrive og dokumentere vindressursene i planområdet	Hvilken metodikk som ligger til grunn for evalueringen skal oppgis. Tiltakshaver skal dokumentere relevante parametere, som vindhastigheter, ekstremvind og turbulens. Vindmålinger, datasett og modellverktøy etc. skal legges ved søknad
Vindturbinklasse	Vurdere vindturbinklasse(r) som kan benyttes i planområdet og vise hvilke vurderinger som er gjort	Dokumentasjon iht. IEC 61400
Ising	Beskrive forventet konsekvens for produksjonen Beskrive behov for forebyggende tiltak og avisingssystemer. Hvis slike systemer ikke er relevante, skal tiltakshaver beskrive hvorfor	For vurdering av iskast, se kap. **Error! Reference source not found.** Dokumentasjon iht. IEC 61400-31
Kraftproduksjon	Beregne forventet årlig netto kraftproduksjon, oppgi forutsetningene for beregningen.	Faktorer som forventes å påvirke produksjonen skal beskrives og vurderes, herunder elektriske tap, ising, vaketap, planlagt- og uplanlagt nedetid Timesserie for estimert produksjon skal oversendes
Annen inntjening/ markedsdeltakelse	Beskrive hvilken andre inntjening som er aktuell utover direkte inntekt fra kraftsalg Beskrive markedsfunksjonen til eventuell batteridrift	Sertifikatordninger og opprinnelsesgarantier skal inkluderes Inntjening fra andre markeder som balansemarked, FCR etc. kan beskrives kvalitativt

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Levetid	Beskrive forventet teknisk levetid og mulige tiltak og kostnader for å forlenge denne	
Investerings-kostnader	Angi estimerte investeringskostnader	Investeringene skal settes opp med en totalkostnad og spesifiserte kostnads-elementer som følger: Turbiner m/alle nødvendige mekaniske og elektrotekniske komponenter, inkl. transport og installasjon Fundament m/materialbruk, sprenging, sikring etc. Bygg/Vei/Anlegg: Veier og oppstillingsplasser m/gravearbeider, massehåndtering, terreng-tilpasning/-oppretting, gjerder, bommer etc. Samt bygg med tilhørende utstyr Internt nett: Nettinfrastruktur fra turbiner til tilknytningspunkt mot eksternt nett inkludert intern nettstasjon Forsterkning av eksisterende nett: Vindkraft-verkets andel av kostnader til nødvendige oppgraderinger (jf. anleggsbidrag) Grunnerverv: Engangskostnader, ikke gjentakende leiekostnader Prosjektering, planlegging, administrasjon etc. som påløper etter investeringsbeslutning Prosjektkostnader før investeringsbeslutning; planlegging, prosessoppfølging, utredning, vindmåling etc. Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.
Andre kostnader	Estimerte kostnader for: Drift og vedlikehold Nedlegging/tilbakeføring	Kostnader for drift og vedlikehold skal angis som årlig kostnad på formatene øre/kW og mill. kr/år Følgende kostnader skal *ikke* inkluderes: ▪ Større investeringer/oppgraderinger ▪ Avgifter: elavgift, skatter etc. ▪ Avskrivninger ▪ Produksjonsrelaterte nettkostnader og punkttariffer/innmatingsavgift Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Batteri	Dersom anlegget planlegges med batteri, skal tiltakshaveren beskrive oppsett og driftsmønster	En generell beskrivelse støttet av følgende informasjon: ▪ Energilagringskapasitet (MWh) ▪ Effektkapasitet for opp- og utlading (MW) ▪ Antatt levetid (år og sykluser) ▪ Investering og driftskostnader
Omkringliggende vindkraftverk	Vurdering av produksjonstap og mekanisk belastning på eksisterende Ytre Vikna vindkraftverk Hvis det er turbiner med forventet produksjonstap over 1 %, skal påvirkning på produksjonen estimeres for hele anlegget	Det skal tas stilling til: (1) Produksjonstap fra vake- og oppbremsingseffekter; (2) Ulemper knyttet til ekstra mekanisk belastning som følge av det omsøkte vindkraftverket

3.5 Andre planer og tiltak og annet relevant lovverk

Tiltakshaver skal beskrive forholdet til andre planer, tiltak og lovverk i følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planer og vedtak	Beskrive forholdet til vedtatte arealplaner i influensområdet	
Andre tiltak	Beskrive kjente energianlegg og større utbygginger/arealinngrep fra andre sektorer som ikke dekkes av vedtatte arealplaner	Den geografiske avgrensningen av hvilke andre tiltak som inkluderes skal knyttes til hvorvidt det er vesentlige overlappende og/eller samlede effekter av tiltakene
Verneområder	Arealer som er vernet, eller planlagt vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven, plan- og bygningsloven, og vassdrag vernet etter Verneplan for vassdrag Hvis tiltaket er i strid med verneformålet, skal det vurderes hvordan tiltaket kan tilpasses vernet og opplyses om det er behov for søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene	Identifisering av kulturminner og kulturmiljø med vernestatus er utdypet i kap. **Error! Reference source not found.Error! Reference source not found.** Utredningskravet for arealer som er vernet etter naturmangfoldloven er beskrevet under naturmangfold i kap. 4.4 For vernede vassdrag i kategorien «referansevassdrag», skal beskrivelsen inkludere hele nedslagsfeltet
Annet lovverk	Angi nødvendige offentlige tillatelser og/eller dispensasjoner fra annet lovverk enn energiloven	Følgende liste er retningsgivende og ikke uttømmende: ▪ Forurensningsloven ▪ Kulturminneloven ▪ Sameloven

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		▪ Reindriftsloven ▪ Naturmangfoldloven ▪ Vannressursloven ▪ Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag ▪ Lakse- og innlandsfiskeloven ▪ Vegloven ▪ Havne- og farvannsloven ▪ Forskrift om elektriske forsyningsanlegg ▪ Forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder
Privatrettslige tillatelser	Beskrive nødvendige privatrettslige tillatelser, inkludert status for rettighetserverv, og andre avtaler av allmenn interesse	For rettigheter fra private grunneiere; bruk følgende veiledning fra konsesjonssøknader for nettanlegg: Forholdet til grunneiere og rettighetshavere

4 Konsekvensutredning

4.1 Generelle krav – gjelder alle tema

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Tiltaket	Arealet og alle komponenter beskrevet i kap. 3	
Utredningsomfang	Utredningene skal tilpasses det reelle behovet for behandling av prosjektet, og forenkles der det kan sannsynliggjøres at kravet i utredningsprogrammet ikke gir informasjon som er relevant for plan- eller konsesjonsbehandlingen	Dersom et krav i utrednings-programmet viser seg å ikke være relevant for tiltaket, skal dette begrunnes
Metode	Konsekvensutredningen (KU) skal oppfylle forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) sine krav til bruk av anerkjent metodikk og bruk av relevant faglig kompetanse Miljødirektoratets (og Riksantikvarens) veileder M-1941 skal benyttes så langt denne dekker det aktuelle temaet	For fagtema som verken er dekket av M-1941 eller nærmere spesifisert metodikk i dette utrednings-programmet, kan Statens vegvesens håndbok V712 benyttes Se spesielt tilpasninger av metode for kartlegging av naturtyper under fagtema naturmangfold, kap. 4.4
Kartlegging	Med «kartlegging» menes systematisering av all informasjon innhentet fra litteratur, feltarbeid, utveksling med relevante kilder etc.	Merk viktigheten av kildeangivelse og registreringsdato av data som samles inn

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Influensområde	Identifisere det området som påvirkes vesentlig av tiltaket	Gi en overordnet beskrivelse og begrunnelse for avgrensning av influensområdet Beskrives og kartfestes under hvert utredningstema der det er relevant
Nullalternativet	Beskrive dagens miljøtilstand og den sannsynlige utviklingen i influensområdet dersom det omsøkte tiltaket ikke gjennomføres (referansesituasjonen) Inkluderes i konsekvensvurderingen for alle tema der det er relevant Nullalternativet som skal legges til grunn ved utredninger er dagens situasjon uten utbygging. Det skal i den videre utredningen ikke vektlegges at området er regulert til utbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.	I tillegg til aktuelle inngrep/tiltak skal beskrivelsen inkludere forventet utvikling når det gjelder bruk og brukere, og en beskrivelse av forventede klimaendringer
Alternative løsninger	Utrede alle reelle alternativ	Jf. kap. 3.2 Skal også inkludere de nettløsningene som inngår i vindkraftsøknaden Skal inkludere vurdering av behov for nytt servicebygg
Ny kunnskap/ feltarbeid	Innhente ny kunnskap for tema der det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere virkninger av tiltaket	Feltarbeid gjennomføres til egnet tid på året og under egnede forhold for det enkelte fagtemaet For nye registreringer skal det oppgis befaringstidspunkt (datoer) og -rute, eller dekningskart, for undersøkte områder, hvem som har utført feltarbeidet og registreringer, og hvilken relevant kompetanse ressurspersonen(e) har. Kartleggingsomfang (tidsbruk i felt) og kartleggingsforhold skal også beskrives Dersom berørte områder utelates fra feltkartlegging, skal dette begrunnes Det skal tas bilder under feltbefaring som viser viktige miljøverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Erfaringer fra Ytre Vikna 1	Innhente erfaringer fra Ytre Vikna 1 vindkraftverk (Ytre Vikna 1) for tema der det er relevant	
Nasjonal ramme for vindkraft	Innhente bakgrunnskunnskapen fra analyseområde 27 https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/nasjonal-ramme-for-vindkraft/utpeking-av-omraader/	Informasjonen fra nve.no skal suppleres med basisdata gjennom en direkte forespørsel til NVE
Virkninger	Utrede positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, permanente, kortsiktige og langsiktige virkninger av tiltaket.	Varige virkninger legges til grunn for vurdering av konsekvens for det enkelte fagtema Midlertidige virkninger i anleggs- og ev. driftsfase beskrives separat Hvorvidt virkningene er permanente eller midlertidige, avhenger av hva som er påvirket og hvor lang tid det tar å gjenopprette den opprinnelige tilstanden, ev. hvor langt fra opprinnelig tilstand en forventer å komme
Separate tema	Utrede hvert tema separat. Temaenes innvirkning på hverandre skal omtales der det er relevant	Så langt det er mulig skal dobbelttelling av virkninger unngås.
Samlede virkninger	For hvert utredningstema, vurdere samlede virkninger i influensområdet av planen/tiltaket sett i lys av relevante tiltak som er gjennomført, vedtatt eller under planbehandling Vurderingen skal inkludere virkninger som følger av forventede klimaendringer for tema der dette er relevant Vurderingen skal inngå i fastsatt konsekvensgrad for den enkelte temautredningen, jf. M-1941	Se mer detaljerte krav under hvert fagtema samt kravene til utredning av samlet belastning for naturmangfold, jf. kap. 4.4.12 Virkninger som følge av klimaendringer skal vurderes på bakgrunn av Klimaframskrivninger - Norsk klimaservicesenter
Nasjonal/regional verdi	For hvert tema skal eventuelle verdier av nasjonal eller vesentlig regional interesse identifiseres og vurderes	Basert på Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv (T-2/16)
Usikkerhet	Drøfte usikkerhet som del av vurderingene for alle tema der det er relevant	Beskrivelse av utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler, samt viktige usikkerhetsfaktorer ved utredningen, herunder i datagrunnlaget Begrunnelse for ev. tilpasninger og avvik fra anerkjent metodikk

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Avbøtende tiltak	Beskrive tiltak som kan bidra til å unngå, redusere eller kompensere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen	Det skal skilles tydelig mellom tiltak som planlegges gjennomført og som er lagt til grunn i konsekvens-utredningene, og potensielle tiltak som krever endring av planene Det skal komme frem om det er usikkerhet knyttet til faktisk effekt og gjennomførbarhet av tiltakene For omfattende tiltak skal det gjøres en grov nytte-kostnadsvurdering
For- og etterundersøkelser	Vurdere behov og skissere et arbeidsopplegg dersom for- og etterundersøkelser er relevant	Dersom konsekvensutredningen og annen eksisterende kunnskap ikke er et tilstrekkelig grunnlag for etter-undersøkelsene skal dette presiseres
Sensitiv og hemmelig informasjon	Der det er nødvendig skal det utarbeides en offentlig og en passordbeskyttet ikke-offentlig versjon av fagutredninger slik at sensitive opplysninger skjermes i tråd med retningslinjer for det enkelte tema	Dette gjelder bl.a. krav til maskering av sensitive artsdata jf. Miljødirektoratets retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata (veileder M-606/2016) og kraftsensitiv informasjon jf. kraftberedskapsforskriften (se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon)
Prosjektbeskrivelse i fagutredninger	Separate fagrapporter skal inneholde en kort beskrivelse av tiltaket slik at rapportens innhold kan forstås av en leser uten tilgang til selve konsesjons-søknaden	
Kilder	Referanser i teksten og referanseliste/kildehenvisning	Referere og sammenstille alle kilder som er brukt i utredningen i en kildehenvisning eller referanseliste Datering av informasjon skal om mulig inneholde tidspunkt for både opprinnelig innsamling og uthenting
Rapportering av innsamlede data	Systematisere innsamlede data i samsvar med foreliggende standarder, og gjøre dem tilgjengelige for offentlige myndigheter eller legge dem inn i offentlige databaser der det er lagt til rette for dette	Databaser for vesentlige deler av disse dataene er beskrevet i Miljødirektoratets veileder M-1324; «Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data»

4.2 Landskap

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive landskap og landskapsverdier i plan- og influensområdet. Det skal presenteres et verdikart for definerte delområder. Beskrivelsene skal illustreres med fotografier.
- Utarbeide et teoretisk synlighetskart som viser vindkraftverkets synlighet inntil 30 kilometer fra planområdet.
- Utarbeide visualiseringer som gir et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger på nær avstand (opp til ca. 2-3 km) og midlere avstand (fra ca. 3-10 km). Utarbeide representative visualiseringer av kraftledninger og andre nettanlegg. Fotostandpunktene og -retning skal vises på et oversiktskart.
- Vurderingen skal dekke typisk påvirkning i det aktuelle terrenget fra turbiner, oppstillingsplasser og veier med skjæringer, fyllinger, massetak, trafo og drifts-/vedlikeholdssenter
- Beskrive og vurdere visuelle virkninger knyttet til gjeldende regler for lysmerking av vindturbinene (hinderlys). Løsningen skal sammenlignes med et alternativ der hinderlysene er aktive bare i perioder med aktivitet i luftrommet.
- Dersom noen luftspenn og master må merkes som luftfartshinder, må vurdering av påvirkning legge dette til grunn.
- Vurderingen skal inkludere visuelle virkninger fra andre vindkraftverk og kraftledninger i influensområdet.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk. Visuelle virkninger skal også vurderes for andre relevante temaer, som for eksempel kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv.

Synlighet:

- Synlighetsmodellering for aktuelle layouter med spesifisering av synlighet på 1, 5, 10, 20 og 30 km avstand.
- Modelleringen skal gjøres ut fra totalhøyde på turbinene (til vingetuppen) og i tårnhøyde for å vise synlighet av hinderlys.
- Synlighet fra eksisterende Ytre Vikna 1 skal inkluderes i modelleringen og spesifiseres i illustrasjonene.

Visualisering:

- Visualiseringene skal utføres som fotomontasjer og/eller 3D-visualisering.
- Aktuelle fotostandpunkt kan være ved bebyggelse, ferdselsårer, friluftslivsområder, utkikkspunkt, turistattraksjoner og kulturmiljø der tiltaket kan bli synlig.
- Utreder skal velge ut representative fotostandpunkt etter dialog med kommunen.
- Tiltaket skal minimum visualiseres fra følgende steder:
    - Kai på Tjørnsøyvågen

  - Vågsenget
  - Husfjellet
  - Sør Gjæslingan
  - Nordøyan
  - Borgan
  - Garstad
  - Nærøya

  Flere fotostandpunkter kan komme til under arbeidet med konsekvensutredninger.
- Merkepliktige luftspenn med master skal visualiseres.

Konsekvensutredning:

- Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk.
- Klassifiseringen i NiN landskap skal brukes som referanse.
- Det skal presiseres med spesifikke illustrasjoner dersom en forventer særlig problematiske enkeltinngrep.
- For kraftledninger skal det vurderes hvordan omsøkt(e) mastetype(r) passer inn i landskapet.

Det visuelle inntrykket mellom nye turbiner og eksisterende Ytre Vikna 1 vindkraftverk med tanke på ulik turbinstørrelse og rotasjonshastighet beskrives i ord og visualiseres gjennom animasjon.
Dersom det fins relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.

4.3 Kulturminner og kulturmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive og vise på kart kjente automatisk fredete, vedtaksfredete, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet.
- Vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi, og utarbeide et verdikart.
- Vurdere potensial for nye funn av automatisk fredete kulturminner, og vise dette på verdikartet. Befaring av områder med stort potensial for funn og områder som forventes å bli direkte berørt av inngrepene.
- Systematisere eksisterende kunnskap og supplere med feltkartlegging utfra en vurdering av potensialet for funn.
- Skal sørge for at utredning for kulturminner og kulturmiljø viser viktige sammenhenger mellom konkrete kulturminner og en bredere forståelse av landskap og kultur (jf. tema-utredningene for «Landskap» (kap. 4.2), «Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk» (kap. 4.7).
- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941, og Riksantikvarens veileder Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljø så langt denne passer.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke kulturminner/kulturmiljø direkte og indirekte.
- Visualiseringssteder må inkludere synsvinkler fra relevante kulturmiljøer og kulturminner, jf. krav i kapittel 4.2 «Landskap».

Metode:

Kontakte kulturminneforvaltningen for tilgang til eventuell kunnskap som ikke er gjort allment tilgjengelig.

Kartlegging:

- Omfanget og type feltarbeid skal vurderes ut fra de lovbestemte utredningskravene som kommer fra kulturminneforvaltningen (fylkeskommune og Sametinget).
- Arealene innenfor planområdet med høyt funnpotensial og størst sannsynlighet for inngrep skal ha høyest prioritet.
- Undersøke om det finnes informasjon om kulturminner (også immaterielle) hos lokale myndigheter, lokallag og foreninger.
- Kulturmiljøforvaltningen skal kontaktes for koordinering av eventuelt feltarbeid som ikke skjer på deres bestilling.
- Omfang og opplegg for gjennomføring av feltarbeid skal beskrives.
- Dersom det eksisterer relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.
- Hvis aktuelt med kartlegging av kulturminner under vann skal det tas kontakt med den regionalt ansvarlige institusjonen; NTNU Vitenskapsmuseet.

Konsekvensvurdering:

- Sammenstille informasjon fra tidligere rapporteringer, utredninger og arkeologiske registreringer
- Avgrense kulturmiljø
- Synliggjøre sammenheng mellom kulturminner og omgivelsene

Samiske kulturminner og immaterielle kulturminner skal inngå i samme utredning. Her skal det tas kontakt med Sametinget for oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det opprettes kontakt med personer som har god kjennskap til den samiske bruken av området som kan bidra med oppdatert kunnskap.

De ulike typer kulturminner og kulturmiljøer sees i sammenheng og beskrives gjennom en historisk skisse av området som tar for seg utviklingen tilbake gjennom historien.

Utredningen skal benytte oppdaterte synlighetsmodeller, basert på nytt layout og nye turbintyper.

Basert på fotovisualiseringer vurderes virkningen på følgende kulturmiljøer (flere standpunkter kan komme til i arbeidet med konsekvensutredninger):

- Sør Gjæslingan –lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.
- Nordøyan – lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.

4.4 Naturmangfold

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte naturområder, med vekt på naturgrunnlaget, hovedtyper av natur og andre karakteristiske trekk. Beskrivelse med

illustrasjoner og presentasjon av relevante kartgrunnlag (berggrunns- og løsmassekart, kart over kalkinnhold, fjernmålte naturtypedata, aktuelle og historiske flyfoto m.m.).
- Det skal avgrenses delområder for naturmangfold innen relevante registreringskategorier. Delområdene skal benyttes for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens etter KU-veileder M-1941. Se kap. 4.10.4 for naturmangfold i vann.
- Vurdere verdien, påvirkning og konsekvens for berørte delområder for naturmangfold (se kap. 4.4.1–4.4.8 for registreringskategorier).
- Gi en oversikt over forekomster av fremmede arter med stor risiko for å spre seg og påvirke biologisk mangfold negativt som følge av tiltaket.
- Presentere bilder fra området som viser viktige naturverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon.
- Beskrive tiltakets forhold til naturmangfoldloven §§ 4-5 og 8-12, inkludert en vurdering av usikkerhet og potensial for ytterligere naturverdier. Det understrekes at det er nødvendig å innhente informasjon om andre planer og tiltak som påvirker tilsvarende naturmangfold som grunnlag for en vurdering av påvirkning på forvaltningsmål for arter og naturtyper jf. naturmangfoldloven §§ 4-5, samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10, og samlede virkninger i influensområder jf. KU-forskriften § 21.

Metode:

Utredning av fagtema skal følge metodikken i håndbok M-1941, herunder skal kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens legges til grunn for alle registreringskategoriene under.

For samlet belastning (§ 10); et oppsummerende supplement til vurdering av samlet belastning for det enkelte utredningstema.

4.4.1 Vern og områder med båndlegging

Tiltakshaver skal:

- Vurdere hvilke direkte og indirekte påvirkninger og konsekvenser tiltaket vil ha for Kjønsøyhopen naturreservat og Kjønsøyhopen dyrefredningsområde, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen.

Metode:

Feltbefaring kan være nødvendig. Denne skal i så fall gjennomføres på hensiktsmessig tid av året og døgnet.

4.4.2 Naturtyper

Tiltakshaver skal:

- Gjennomføre feltkartlegging av naturtyper i planområdet og aktuelle traseer for adkomstvei.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke naturtyper, inkludert i aktuelle traseer for adkomstvei. Virkningene for naturtyper av nasjonal eller vesentlig regional interesse skal spesielt vurderes, jf. innsigelsesrundskriv T-2/16.

- Avgrense delområder med utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52, derunder lokaliteter med kystlynghei med «svært høy», «høy», «moderat» eller «lav lokalitetskvalitet».
- Utrede tiltakets påvirkning på skjøtsel av kystlynghei. Kartlegge tilstanden til kystlynghei, vurdere konsekvenser inngrepene kan ha for kystlyngheiområdene, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen, inkludert ev. inngrepsfrie områder.
- Kartfeste og beskrive myr og annen våtmark som blir berørt av tiltaket.
- Dybdemåle alle myrområder over 250 m^2 som kan bli direkte berørt i tiltaksområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal og forvaltningsinteresse og ansvarsarter i plan- og influensområdet.

Metode:

Naturtyper kartlegges etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for NiN. Oppdragsgiver i kartleggingsoppdraget må melde inn området som skal kartlegges på forhånd. Kartleggingen skal skje ved bruk av NiN-app. Utredningen skal gjøre rede for skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for kartlagte naturtyper, og for naturområder som av ulike grunner ikke ble vurdert til å utgjøre naturtype(r), dersom det er relevant. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Myrområder kan avgrenses basert på satellittfoto og suppleres med informasjon fra feltundersøkelser. Verdi, påvirkning og konsekvens vurderes for myrområder som landskapsøkologiske sammenhenger iht. M-1941.

4.4.3 Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for arter

Karplanter, moser, laver og sopper

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge beslutningsrelevante arter, med hovedvekt på arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse og områder disse er avhengige av.
- Presentere et verdikart som viser funksjonsområder for beslutningsrelevante arter.

Metode:

Beslutningsrelevante arter i artsgruppene karplanter, moser, laver og sopper skal registreres som del av naturtypekartleggingen etter Miljødirektoratets instruks. Det skal avgrenses økologiske funksjonsområder som viser den sannsynlige eller mulige utbredelsen til beslutningsrelevante arter. Det er særlig viktig å kartlegge funksjonsområdene til arter med spesifikke habitatkrav eller med begrenset forekomst, men avgrensning av større funksjonsområder for alminnelige arter kan også gi beslutningsrelevant informasjon. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Verdikartet skal vise funksjonsområder som polygoner, men beslutningsrelevante artsforekomster skal også kartfestes med punkt så langt det er hensiktsmessig.

Arter med overlappende økologi kan inngå i det samme økologiske funksjonsområdet.

4.4.4 Fugl

Tiltakshaver skal:

- Utarbeide en oversikt over fuglearter med økologiske (f.eks. hekkeområder) og/eller landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. trekkruter) i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av tiltaket. Det skal spesielt fokuseres på arter av nasjonal forvaltningsinteresse, rovfugl, ugler, og ev. andre arter som er særlig sårbare for å bli påvirket av tiltaket.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke arter beskrevet i første kulepunkt. Herunder skal områdets verdi som trekklokalitet, fare for kollisjoner og redusert/forringet økologisk funksjonsområde vurderes.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre forundersøkelser av hubro og trekkende fugl i plan- og influensområdet. Hekkelokaliteter/territorier for hubro som overlapper med tiltaksområdet skal kartlegges.
- Benytte seg av kjent kunnskap/etterundersøkelse dersom dette foreligger.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes. Det skal foretas feltbefaring på hensiktsmessig tid av året og døgnet med hensyn til for eksempel trekksesong, leik- og hekketider.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.5 Flaggermus

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge tilstedeværelse av flaggermus i plan- og influensområdet gjennom to trekksesonger (vår og høst). Det skal fokuseres spesielt på områder med potensiale for høy tetthet av flaggermus og forekomst av arter av nasjonal forvaltningsinteresse.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av flaggermusarter i plan- og influensområdet, som ikke er fanget opp av kartleggingen.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke flaggermus, herunder områdets verdi som økologisk funksjonsområde.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Det skal benyttes detektor i felt. Undersøkelsene skal gjennomføres på egnet tid på sesongen og i egnede værforhold. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Fremkommer det informasjon som tilsier at området ligger i trekkruten til arter av nasjonal forvaltningsinteresse, skal det gjennomføres undersøkelser med bruk av lydopptakere som står montert gjennom to trekksesonger.

4.4.6 Fremmede arter

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge forekomster av fremmede arter som (1) kan spre seg som følge av tiltaket inkludert anleggsarbeidene og (2) medføre risiko for negativ påvirkning på biologisk mangfold som følge av slik spredning

Metode:

Det skal fremgå om artene kan spres som en følge av anleggsarbeid eller drift av anlegget, og om og hvordan de kan skade naturmangfoldet.

Det skal gjøres en vurdering av om arter/slekter av fremmede arter listet i håndbok M-1941 kan finnes i plan-/tiltaksområdene.

Det skal gjøres en vurdering av behovet for nærmere kartlegging av fremmede arter i forbindelse med en detaljplan.

Se 1.2. Kunnskapsgrunnlaget - miljodirektoratet.no

4.4.7 Annet dyreliv

Tiltakshaver skal:

- Beskrive eksisterende registreringer av arter av nasjonal forvaltningsinteresse, ansvarsarter og deres økologiske funksjonsområder (f.eks. yngle- og beiteområder) og landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. vandringsruter), om disse kan bli vesentlig berørt av tiltaket.
- Beskrive trekkruter for hjortedyr og annet vilt, og vurdere hvordan tiltaket påvirker deres leveområder.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre kartlegging i områder med potensial for hittil ukjent forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse og viktige jaktbare arter.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke artene nevnt over og de økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområdene som følge av f.eks. arealbeslag, fragmentering, svekkelse/tap av landskapsøkologiske sammenhenger og forstyrrelser.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.8 Geologisk mangfold

Tiltakshaver skal:

- Kartfeste rødlistede landformer (geotoper) samt geosteder og andre geologiske forekomster av internasjonal, nasjonal eller regional verdi.
- Vurdere tiltakets virkninger for slike områder.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet.

Kartfestes basert på eksisterende kartgrunnlag (f.eks. høydedata, fjernmålte landformer, berggrunns- og løsmassekart), supplert med feltkartlegging ved behov

4.5 Sammenhengende naturområder med urørt preg

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive gjeldende inngrepsstatus og vise på kart. Data hentes fra Miljødirektoratets kartdatabase «Inngrepsfrie naturområder i Norge»
- Avklare endring av inngrepsstatusen knyttet til det forslåtte tiltaket. Vurderinger utfra kartgrunnlaget for «inngrepsfrie naturområder» skal suppleres med konkrete vurderinger av faktiske inngrep og betydningen av disse for den reelle inngrepssituasjonen i området.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Beskrivelse, kartfesting og presentasjon i tabellform av arealtap i de aktuelle inngrepskategoriene fra Miljødirektoratets database.

4.6 Reindrift

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan Åarjel Njaarke Sijte /Vestre Namdal reinbeitedistrikt har vært involvert.
- Klargjøre, for hver relevant problemstilling under reindriftstemaet, hvordan innspill fra reinbeitedistriktet er håndtert.
- Gi en kort beskrivelse av reindriftens erfaring med Ytre Vikna 1.
- Gi en kortfattet oppsummering av eksisterende generelle kunnskap om de viktigste problemstillingene knyttet til forholdet mellom vindkraftverk og tamrein/samisk tamreindrift.

- Avgrense influensområdet med kartfesting av arealet der reindriften kan bli direkte berørt av inngrep og av aktivitet fra vindkraftverket, inkludert beitetap, unnvikelse og barriereeffekter. Eventuelle arealer som kun berøres i anleggsfasen skal spesifiseres.
- Beskrive og kartfeste reindriftsnæringens arealbruk og reindriftsarealenes tilstand basert på reindriftens arealbrukskart (NIBIO). Det skal tas kontakt med reindriftsforvaltningen og -utøverne for supplerende og oppdatert informasjon. Data for oppdatering av arealbrukskartene skal deles med reindriftsforvaltningen hvis det er endringer av betydning.
- Vurdere direkte virkninger for reindriften, herunder beitetap, barriereeffekter, unnvikelse, og driftsutfordringer, inkludert virkninger på de samme forholdene som følge av ev. økt menneskelig ferdsel. Eksempler på driftsutfordringer er iskastrisiko, økt ressursbruk fra reindriften til oppfølging av flokken og luftfartshindre for reinsamling med helikopter.
- Vurdere indirekte virkninger knyttet til årssyklusen for de reindriftsenhetene som berøres av tiltaket.
- Vurdere samlede virkninger av tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer. Vurderingen skal sees i lys av situasjonen for reinbeitedistriktet gjennom hele årssyklusen. Eventuell vesentlig usikkerhet i den fremtidige situasjonen skal poengteres.

Metode:

Fagutreder må ha kunnskap om reindrift og sørsamisk, tilstrekkelig til å forstå stedsnavn og aktuelle begreper knyttet til reindrift, og kunne sette disse i system. Alternativt må fagutreder innhente bistand fra tolk eller annen samiskspråklig person.

Medvirkning fra reindriften:

- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltningen v/Statsforvalteren skal involveres i utredningene.
- De reindriftsutøverne i Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt som har aktivitet i det områderegulerte arealet, skal inviteres til minst én befaring under utredningen.
- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt skal ha de delene av konsekvens-utredningen som bygger på deres medvirkning til gjennomsyn og kommentarer i tre uker før den ferdigstilles.

Innenfor arealet for områdereguleringen skal nullalternativet for reindriftsutredningene være dagens miljøtilstand. Nullalternativet skal m.a.o. ikke inkludere at deler av området er avsatt til vindkraftutbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.

Innenfor det direkte berørte området (se over), skal det gjøres en så detaljert kartlegging at dataene kan brukes til konkret vurdering av konsekvenser for aktuelle funksjoner (beite, flytting, kalving etc.). For arealene med indirekte virkninger, skal vurderingen gjøres overordnet og rettet mot den generelle og samlede ressurssituasjonen, og med vekt på kritiske forhold i årssyklusen.

For problemstillinger der det ikke foreligger mer spesifikk veiledning skal utredningen bygge på metodikken i Vegdirektoratets Håndbok V712, herunder kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens.

Tradisjonell og erfaringsbasert kunnskap fra reindriften skal inkluderes ved fastsettelse av influensområde, vurdering av verdi, påvirkning og vurdering av konsekvens.

Utredningen skal også bygge på relevant informasjon fra temautredningene for (samiske) kulturminner og kulturmiljø, arealbruk, friluftsliv, reiseliv og ev. andre.

4.7 Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk

Tiltakshaver skal:

- Utrede virkninger for samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk basert på egne vurderinger og erfaring, tidligere meldinger om vindkraftverk og kraftledninger, og fra Sametingets retningslinjer for utmarksvurdering.
- Samisk næringsutøvelse som fangst, fiske, andre høstingsaktiviteter og utmarksbruk beskrives dersom den kan bli vesentlig påvirket.
- Tiltakets virkninger for næringsutøvelsen skal beskrives. Det skal framgå om tiltaket isolert, eller som følge av samlede virkninger, kan påvirke grunnlaget for næringsutøvelsen i nåtid og framtid i strid med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter § 27.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan medvirkning med samiske interessenter er gjennomført.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan informasjonen fra samiske interessenter er håndtert i KU-en.
- Beskrive den historiske bruken av området og virksomhetens betydning som kulturbærer.
- Utrede tiltakets virkninger for samisk utmarksbruk innenfor planområdet.

Metode:

Utredningen skal bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og fra reinbeitedistriktet. Eksisterende informasjon og dokumentasjon vedrørende utmarksbruk og utmarksutøvelse, inkludert utmarksnæring i området, skal gjennomgås og kompletteres med samtaler/intervjuer med berørte samiske utmarksutøvere og andre relevante kilder. Kunnskapen må bl.a. hentes fra kilder som er representative for de samiske interessene i området.

Vurdering av virkninger for samisk næringsutøvelse skal sees i sammenheng med vurderinger som gjøres av fagtema «reindrift», «kulturminner- og kulturmiljø», «landskap» og «friluftsliv».

4.8 Friluftsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Beskrive og kartfeste dette.
- Beskrive dagens bruk av influensområdet til friluftsliv gjennom hele året, inkludert høstingsbasert friluftslivsbruk inkludert jakt og fiske.
- Beskrive og kartfeste «Kartlagte friluftslivsområder», «statlig sikrede friluftslivsområder», «friluftslivets ferdselsårer» og turruter som finnes i Naturbase, Turrutebasen m.m.
- Alternative friluftslivsområder med tilsvarende aktivitetsmuligheter skal omtales kort.
- Kartlegging etter gjeldende metodikk skal gjøres for områder der dette mangler.

- Utrede etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes for innhenting av informasjon. Kartlagte og verdisatte friluftslivsområder, og viktige turstier og andre ferdselsårer skal vises på kart.

Datainnhentingen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Miljødirektoratets veileder M98-2013: Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Det skal gjennomføres befaring for å innhente kunnskap om friluftslivet i områder hvor kunnskapsgrunnlaget ellers er mangelfullt. Ev. ny verdisetting av friluftslivsområder skal bygge på eksisterende kommunale kartlegging. Manglende dekning skal så langt som mulig koordineres med kommunen.

Vurdering av friluftsliv skal også bygge på informasjon fra relevante temautredninger som har betydning for friluftslivsopplevelser eller -anlegg, herunder for arealbruk, naturmangfold, landskap, samisk kulturøvelse, kulturminner og kulturmiljø og støy. Konsekvensen for friluftslivet av iskastrisikoen for turgåere gjennom planområdet, skal inkluderes.

4.9 Nabovirkninger

4.9.1 Støy

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet beskrivelse av støysituasjonen i nullalternativet.
- Utarbeide støysonekart til mest aktuelle layout for vindkraftverket (den mest belastende hvis det er flere relevante alternativ). Det skal kartfestes soner for 40, 45 og 50 L_{den} dBA. Bygninger med beregnet støynivå over L_{den} 40 dB skal angis på kartet. Det skal oppgis støynivå og avstand til nærmeste vindturbin for alle bygninger med et støynivå på over L_{den} 40 dBA.
- Beskrive støy fra kraftledninger, transformatorstasjoner og ev. andre installasjoner. Nye transformatorstasjoner som er del av vindkraftverket, skal inkluderes i støysonekartet.
- Beregne sumstøy inkludert Ytre Vikna 1 vindkraftverk og andre relevante støykilder, og vurdere hvordan dette kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere hvordan støy fra vindkraftverket og transformatorstasjoner, og ev. fra flere støykilder, kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere sannsynlighet for spesielle støyvirkninger, jf. NVE og Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft.
- Vurdere avbøtende tiltak der støyfølsom bebyggelse kan få støy som overskrider grenseverdiene i T-1442.
- Legge til grunn den anbefalte minimumsavstanden fra støyfølsom bebyggelse på fire ganger vindturbinenes totalhøyde, minimum 800 meter, og gjeldende støygrense. Eventuelle avvik skal ha en god og konkret begrunnelse, inkludert en vurdering av avbøtende tiltak.

Metode:

Utredningen skal følge Miljødirektoratets krav og veiledning i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (M-2061). Det skal redegjøres for metodebruk.

For transformatorstasjoner med rentoner skal det benyttes samme korreksjon som for industri med impulslyd, jf. Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (Miljødirektoratet M-2061)

Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes.
I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.

4.9.2 Skyggekast

Tiltakshaver skal:

- Beregne og beskrive omfanget av skyggekast fra vindturbinene for mest aktuelle layout. Det skal utarbeides et kart som viser omfanget av skyggekast for berørte helårs- og fritidsboliger. Det skal oppgis tidspunkt og varighet for berørte helårs- og fritidsboliger, samt avstand til vindturbinen(e).
- Det skal redegjøres for, og om nødvendig beregnes, sumvirkninger av skyggekast fra tilgrensende vindkraftverk. Vurdere/beregne sumvirkninger av skyggekast for det eksisterende vindkraftverket på Ytre Vikna og det nye Ytre Vikna 2.0 samlet.
- Vurdere hvordan skyggekast fra vindturbinene kan påvirke bebyggelse, friluftsliv og eventuelle andre aktiviteter i plan- og influensområdet.

Metode:

Utredningen skal utarbeides i henhold til NVEs veileder Skyggekast fra vindkraftverk og NVEs oppdaterte kunnskapsgrunnlag for vindkraft på land (nve.no). Det skal redegjøres for metodebruk.

4.9.3 Elektromagnetiske felt

Tiltakshaver skal:

- Det skal vurderes om nettanlegg kan medføre at boliger, barnehager eller skoler (bygninger for varig opphold) får magnetfelt over utredningsnivået, 0,4 mikrotesla (µT).
- Dersom bygninger for varig opphold kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået, skal det utføres magnetfeltberegning.
- Vurdere tiltak for å redusere magnetfelt i de tilfeller der boliger, barnehager og skoler får magnetfelt som overstiger 0,4 mikrotesla i årsgjennomsnitt.

Metode:

Eventuell utredning skal gjøres iht. kravene i kapittel 5.12 «Elektromagnetiske felt» i NVEs veileder for konsesjonssøknader for nettanlegg

4.9.4 Folkehelse

Tiltakshaver skal:

- Gjøre en overordnet vurdering av antatte helsekonsekvenser for lokalbefolkningen.

Metode:

Utredningen skal ta utgangspunkt i de relevante tematiske utredningene av konsekvenser som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, visuelle virkninger, friluftsliv og sammenhengende naturområder.

Kommunen(e)s ansvarlige fagenhet for folkehelse skal kontaktes.

Siden mange av elementene under «folkehelse» dekkes også under andre tema, er det særlig viktig være våken på mulig dobbelttelling i konsekvensoppsummeringen.

4.9.5 Eiendomsverdi

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. En kort beskrivelse.
- Beskrive eiendomsmarkedet i influensområdet. En kort beskrivelse.
- Vurdere kort hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdier i influensområdet
- Kartlegge og beskrive konsekvensene for barn og unge. Dersom det er arealer som er i bruk av eller egnet til lek, må det gjøres en vurdering av behov for erstatningsarealer.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for fremtidig bolig- og fritidsbebyggelse.

Metode:

Utredningen skal baseres på generell innsikt i forholdet mellom vindkraftverk og eiendomspriser. Denne forståelsen suppleres med en konkret vurdering av situasjonen i influensområdet

4.10 Vannmiljø, vassdrag, forurensning og drikkevann

4.10.1 Forurensning til vann og grunn

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive mulige forurensningskilder i anleggs- og driftsfase. Vurdere og beskrive sannsynlighet for og omfang av slik forurensning til (1) grunn og (2) vann. Vurdere sannsynlighet for forurensning for både utbyggings- og driftsfase.
- For mikroplast fra vindturbiner, utføre en generell vurdering av virkning basert på kunnskapsgrunnlaget om mikroplastslitasje fra vindturbiner. Kunnskapsgrunnlaget skal inkludere erfaringer fra Ytre Vikna 1.

Metode:

Utslipp til vann og grunn skal ses i lys av ROS-analysen, jf. kap. 4.11.1.

Aktuelle kilder til forurensning som det skal tas hensyn til er bl.a. (ikke uttømmende liste):

- Utslipp av olje og kjemikalier fra turbiner, transformator-stasjoner/koblingsanlegg, betongarbeid, tanklagring og tilhørende utstyr etc. Inkluderer utslipp fra ev. turbinhavari og demontering/fjerning
- Nitrogenavrenning fra sprengstein i deponier, veifyllinger etc.
- Partikler fra massehåndtering i anleggsfasen inkl. fra syredannende bergarter

Informasjon om dagens bruk av plan- og influensområdet og tiltaksplaner for vannområdene skal innhentes. Kilder som Vann-Nett, Miljødirektoratets kartløsning Vannmiljø og kommunens egen kartløsning kan benyttes.

4.10.2 Vannmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive planlagte fysiske inngrep i/langs vassdrag og i sjø.
- Vurdere tiltakets virkninger på kvalitetselementer i vannmiljøene (jf. vannforskriften § 4).
- Vurdere hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag inkludert naturtyper som berører vassdraget som myr.
- Vurdere om tiltaket kan forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse i henhold til vannforskriften som en følge av kjemisk forurensning og fysiske inngrep.
- For naturmangfold i vann, kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Og presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene
- Vurdere behovet for ytterligere feltundersøkelser før byggestart. Undersøkelsene skal danne grunnlag for detaljplanlegging av anleggene for å unngå å forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse.

Metode:
Legge den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksplaner og oversikter over tilstand for ulike vannforekomster, samt miljømålene som er satt for vannforekomster, til grunn for utredningene.

Vannforekomster skal klassifiseres der dette er nødvendig. Behovet skal vurderes utfra en risikobasert vurdering av hvilken påvirkning tiltaket kan forventes å få for det enkelte vassdraget. Valg om å unnlate klassifisering skal begrunnes.

Utredningen skal gi grunnlag for NVEs vurdering av om vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse.

Behov for feltkartlegging skal vurderes der tiltaket berører vassdrag direkte, herunder ved kryssing/nærføring med vei.

Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

Kjemisk og økologisk kvalitet på vannet utredes i henhold til vannforskriften. Mattilsynet, kommunen, fylkeskommunen og evt. andre relevante skal kontaktes i forbindelse med utredningen. Kunnskap fra Vann-Nett.no kan med fordel benyttes.

4.10.3 Drikkevann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge alle vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservevannkilder, med tilhørende nedbørsfelt, som kan påvirkes av eventuell forurensning fra tiltaket og vise disse på kart.
- Vurdere risiko for at olje og andre kjemikalier, mikroplast, partikler, nitrogenavrenning etc. forurenser drikkevann.
- Vurdere behovet for avbøtende tiltak, og beskrive aktuelle tiltak. Planlagte tiltak for å forhindre forurensning av drikkevann, herunder ev. etablering av alternativ vannforsyning, skal beskrives.
- Foreta prøvetaking av private drikkevannskilder før oppstart av anleggsarbeid.

Metode:
Kontakte eiere/drivere av vannverk, reservevannkilder og enkeltbrønner, kommunen og Mattilsynet. Kilder som NGUs Granada og kommunens egen kartløsning skal også benyttes.

Det skal innhentes informasjon om forurensning fra utredningen av forurensning vil vann og grunn.

Risikovurderingen skal også gjøres i lys av resultatene fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin vurdering av risiko for forurensning av drikkevann ved etablering av vannkraftverk som etter planen skal ferdigstilles i desember 2025.

Tiltakshaver skal avklare med Mattilsynet hvor og hvordan prøvetaking av private drikkevannskilder skal foregå, og hva prøvene skal analysere for.

4.10.4 Naturmangfold i vann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene.

Metode:
Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

4.11 Samfunnssikkerhet

4.11.1 ROS-analyse

Tiltakshaver skal:

- Identifisere uønskede mulige hendelser, vurdere risiko og sårbarhet og identifisere tiltak for å håndtere ev. risiko og sårbarhet i en ROS-analyse. Dette inkluderer vurdering av risiko for stormflo og høy vannstand knyttet til planlagt kaianlegg.
- Iskast og naturfare som ikke er dekket av kravene under tema «flom, skred og overvann» skal inngå i analysen.

Metode:

ROS-analysen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder for risiko- og sårbarhetsanalyser i planlegging etter plan- og bygningsloven utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB): Samfunnssikkerhet i samfunns- og arealplanlegging (DSB).

Veileder om havnivåstigning og høyde vannstander i samfunnsplanlegging fra DSB skal også benyttes i arbeidet: Havnivåveileder (DSB).

ROS-analysen vedlegges konsesjonssøknaden, og vurderingene fra analysen tas inn i relevante temaer i konsekvensutredningen.

4.11.2 Iskast

Tiltakshaver skal:

- Beskrive iskast fra vindkraft av den aktuelle turbinstørrelsen som generell problemstilling. Kort beskrivelse med illustrasjoner.
- Beregne og beskrive risikoen knyttet til iskast på den aktuelle lokaliteten. En spesifikk lokalitetsbeskrivelse skal gis. Det skal brukes relevante turbindimensjoner.
- Beskrive aktuelle ferdselsbegrensninger og varslingstiltak.

Metode:

Gi en konkret henvisning til hva som vil bli spesifisert i en detaljplan.

4.11.3 Naturfare (flom, skred og overvann)

Oppsettet forutsetter at reell skred- og flomfare utredes på detaljplannivå.

Tiltakshaver skal:

- Gi en bekrivelse av fare- og aktsomhets-områder innenfor influensområdet.

  - Statusen skal baseres på eksisterende farekartlegging av områder (faresonekart) der det finnes, hvis ikke brukes potensiell fare (aktsomhetskart) fra NVE Atlas/NVE temakart og aktiv innhenting av informasjon fra kommunen.
  - Nivå på utredning bør minimum tilsvare kravene som gjelder for kommuneplanens arealdel, se Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel
- Hvis det er planlegges inngrep innenfor aktsomhets¬- eller fareområder skal det gjøres en utredning av reell fare og dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet på et detaljnivå som viser at løsningen kan realiseres.
- Vurdering av hvorvidt tiltaket kan bygges med tilfredsstillende sikkerhet mot flom og skred og overvann, og uten å øke faren for tredjepart.
  - Krav i TEK 17 gjelder så langt det passer.
  - Tiltakshaver må begrunne valg av sikkerhetsklasse/tiltakskategori.
  - For nettanlegg fra og med transformatorstasjon og frem til tilknytningspunkt i regionalnettet skal naturfare utredes iht. kravene i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg - Naturfare og beredskap
  - Transformatorstasjon til vindkraftanlegg med samlet installert ytelse på minst 75 MVA eller minst 500 MVA og tilhørende kraftledning er hhv. i klasse I og 2 jf. kraftberedskapsforskriften.

Metode:

Kartlegging skal skje utfra følgende NVE-veiledere:

- «Flaum- og skredfare i arealplanar», NVE 2/2011
- «Sikkerhet mot skred i bratt terreng», , digital veileder på nve.no
- «Sikkerhet mot kvikkleireskred», NVE 1/2019
- «Sikkerhet mot flom», NVE 3/2022
- «Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar», NVE 4/2022

Øvrige krav:

- Eventuelle faresoner skal kartfestes for aktuelle tiltak og gjentaksintervall, senest ved innsending av detaljplan for anlegget
- Eventuelle risikoreduserende (avbøtende) tiltak skal beskrives
- Fagutredninger skal utføres av fagkyndige

4.11.4 Forsvaret

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt over aktuelle forsvarsanlegg i området. Forsvarsbygg skal kontaktes.
- Få bekreftet Forsvarets utsagn fra meldingsfasen om at det ikke skal være konflikter så lenge anlegg rapporteres og merkes forskriftsmessig. Skulle det komme opp hittil ukjente utfordringer skal virkningene utredes.

Metode:

Det er i utgangspunktet ikke konflikt med forsvarsinteresser slik tiltaket er skissert. Tiltakshaver skal holde Forsvarsbygg orientert hvis det gjøres vesentlige endringer i planene.

4.11.5 Klimatilpasning

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan tiltaket er utformet for å være tilpasset et fremtidig endret klima.
- Beskrive aktuelle tiltak for klimatilpasning for de ulike delene av tiltaket, herunder dimensjonering og plassering med tanke på fremtidige ekstremværhendelser.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for tredjepart av tiltak som er nødvendig for å tilpasse anlegget til et fremtidig endret klima.

Metode:

De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR) skal legges til grunn.

Se klimatilpasning.no for fylkesvise klimaprofiler etc. og Klimatilpasning - forberede oss på og tilpasse oss til klimaendringene - miljodirektoratet.no

Konsekvenser knyttet direkte til andre utredningstema (som reindrift) vurderes under disse hovedoverskriftene.

4.12 Infrastruktur

4.12.1 Elektronisk kommunikasjon

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt og utrede eventuelle virkninger i tråd med retningslinjene.
- Se «Avbøtende tiltak» i kap. **Error! Reference source not found.**.

Metode:

Gjennomføring etter Nkom og NVEs Retningslinjer for ivaretakelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging, gjeldende fra 01.10.2021.

Aktuelle ekom-aktører skal kontaktes for innspill.

4.12.2 Luftfart

Tiltakshaver skal:

- Beskrive lufthavner i influensområdet, herunder ut- og innflyvningsprosedyrer og hinderflater i restriksjonsplaner.
- Beskrive kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer som benyttes av luftfartsaktører i influensområdet.
- Vurdere eventuelle virkninger av forhold listet i første og andre kulepunkt.
- Vurdere om tiltaket vil gi ytterligere hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter.

- Beskrive den tekniske og juridiske muligheten for etablering av radarsystemer som begrenser bruken av hinderbelysning når det ikke er flytrafikk i området.
- Det skal oppgis hvilke eventuelle luftstrekk og/eller master som antas at skal merkes etter forskrift om merking av luftfartshinder, og hvordan dette vil løses.
- Se ellers «Avbøtende tiltak» i kap. 4.1

Metode:

Avinor AS, Forsvarsbygg og Luftfartstilsynet skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Aktuelle operatører av lavtflygende fly og helikopterselskaper skal også kontaktes, herunder ruteflyginger, luftambulanseflyginger, redningshelikoptertjenesten, politihelikopter samt annen næringsmessig flyging i det aktuelle området som reinleting, turistflyging mm.

4.12.3 Vær- og/eller kystradar

Tiltakshaver skal:

- Beskrive vær-/kystradarer innenfor 50 km fra planområdet.
- Innhente aktuelle designforutsetninger fra MET angående værradarene.
- Vurdere om tiltaket vil gi virkninger for vær-/kystradarer.
- Vurdere hvordan designforutsetningene påvirker vindkraftanlegget.

Metode:

Meteorologisk Institutt og Kystverket skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Vurdere avbøtende tiltak basert på METs høringsuttalelse til meldingen og NVEs kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft. Kostnader og andre ulemper av de avbøtende tiltakene skal også vurderes.

4.12.4 Annen infrastruktur

Tiltakshaver skal:

- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for veitrafikk, kai, adkomst på offentlig veinett etc.
- Vurdere virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur (f.eks. VA-anlegg, kaianlegg)
- Utrede om Langsundbrua kan benyttes for transporter som tiltaket krever.

Metode:

Relevante eiere av anlegg skal kontaktes for informasjon og vurdering av risiko og behov for tiltak, herunder Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunene.

4.13 Kommuneøkonomi, lokalt og regionalt næringsliv

4.13.1 Kommuneøkonomi

Tiltakshaver skal:

- Klargjøre hvilke kommuner som kan forvente inntekter fra tiltaket.
- Beskrive inntektsmulighetene for involverte kommuner. Spesifisere hvilke ordninger for inntekt fra vindkraft påvirker kommuneøkonomien.
- Beregne årlige forventede inntekter for kommunen over hele anleggets levetid. Skal spesifiseres for hvert år i anleggets forventende levetid basert på gjeldende eller konkret varslet regelverk på utredningstidspunktet.

Metode:

Kommunen skal kontaktes.

4.13.2 Lokalt og regionalt næringsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen.
- Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet, og vise viktige attraksjoner/områder for reiselivet på kart
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen, sysselsetting og verdiskaping.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes.
Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner, naturmangfold osv., skal utredningen bygge på informasjon fra de respektive temautredningene og suppleres med informasjon fra de lokale aktørene

Eventuelle synergieffekter knyttet til etablering av eventuelle kaier o.a. infrastruktur (jf. kap. 4.12.4) skal inkluderes.

Tiltakets betydning for planlagt næringsutvikling i kommunen, blant annet hydrogensatsingen, vurderes.

4.13.3 Landbruk

Tiltakshaver skal:

- Beskrive landbruksarealer og landbruksaktivitet i plan- og influensområdet.

- Vurdere virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet, herunder driftsulemper, tap av dyrka jord og dyrkbar jord, beiteareal, type skogsareal som berøres og virkning for produksjon.
- Beskrive tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen. Dersom vindkraftverket berører dyrka eller dyrkbar jord, skal alternativ plassering av komponenter og terrenginngrep vurderes og beskrives.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om nåværende og planlagt arealbruk til landbruksformål. I tilfeller der beitearealer blir berørt, skal beitebruksplaner benyttes i arbeidet med utredningen dersom slike foreligger.

Indirekte konflikter med reindrift på landbruksareal etter fortrenging fra deres tradisjonelle beiter på grunn av vindkraftanlegget, håndteres i reindriftsutredningen.

4.13.4 Mineralressurser

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet.
- Beskrive og vise på kart alle registrerte mineralforekomster, herunder uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, i plan- og influensområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente mineralressurser i influensområdet.
- Vurdere tiltakets påvirkning på viktige forekomster med mineralske ressurser, uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, herunder hvordan tiltaket påvirker tilgangen til ressursene.
- Beskrive hvordan tiltaket kan påvirke undersøkelsesvirksomheten, dersom tiltaket berører tildelte rettigheter om undersøkelser etter statens mineraler.

Metode:

Kommunen skal kontaktes. Oppdaterte databaser for grus og pukk, og industrimineral, naturstein og metaller skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører ressurser i kjente mineralforekomster, -registreringer, -prospekter og -provinser.

Datasett fra Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører masseuttak, bergrettigheter og gamle gruver. DMFs mer omfattende datasett med undersøkelsesrapporter skal benyttes ved særlig behov.

I områder med uttak i drift skal tiltakshaver kontaktes.

I områder med rettigheter etter minerallovens kap. 4 (undersøkelsesrett) og kap. 6 (utvinningsrett) skal rettighetshaver kontaktes.

I områder med nedlagt gruvedrift skal DMF kontaktes.

Ved vurdering av potensial for funn av mineralressurser skal det vurderes om eksisterende kunnskapsgrunnlag er godt nok for å identifisere eventuelle konflikter med mineralske ressurser, uten å gå videre med utdypende geologiske undersøkelser.

4.14 Klimagassregnskap

4.14.1 Klimaeffekt av produksjonen

Tiltakshaver skal:

- Vurdere klimanytten av vindkraftanlegget.
- Vurdere hvorvidt alternative lagringsteknologier som batterier eller hydrogen kan erstatte nettutbygging.

Metode:

En kort beskrivelse av om/hvordan vindkraftproduksjonen kan fortrenge fossil kraft, med referanse til aktuelle utslippsfaktorer

En kort beskrivelse av andre mulige nytteeffekter, for eksempel knyttet til elektrifisering av industri.

4.14.2 Klimagassutslipp

Tiltakshaver skal:

- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.
- Beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.
- Beregne forventede utslipp tilknyttet materialbruk, transport og anleggsgjennomføring.
- Beskrive tiltak som kan redusere mengde utslipp av klimagasser, og potensialet for bruk av nullutslippsteknologi i transport og anleggsgjennomføring.

Metode:

Beregningene av forventede utslipp fra arealbruksendringer skal gjennomføres med bruk av standard utslippsfaktorer i henhold til Miljødirektoratets mal for beregning av klimaeffekten av arealbruks-endringer

Omfanget av inngrepene skal baseres på en overordnet vurdering av karbonrike arealer i planområdet, og et utkast til layout for vindkraftverket.

Der det ikke foreligger konkret informasjon om lokalitetene, skal en legge til grunn en myrdybde på 2,0 meter. Der tiltak gir direkte inngrep begrenset til deler av et myrområde, må beregningene ta hensyn til om tiltaket kan senke vannspeilet og dermed påvirke eventuell myr som ligger utenfor tiltaksområdet. Dersom kun direkte berørte myrområder tas med i utslippsberegningen, må det beskrives hvordan tiltaket skal gjennomføres uten å påvirke tilgrensende myrarealer gjennom drenering etc.

Kjente feilkilder og tilpasninger av metodikk ut fra nevnte veileder skal beskrives.

Utslipp knyttet til materialbruk skal inkludere komponenter opplistet i oppsettet for investeringskostnader, jf. kap. 3.4.

Naturvernforbundet
Lillesand

Rapport fra el-fiske i 3 sjøørretbekker på Omre i Grimstad kommune.

Prosjekt/område: El-fiske i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.

Prosjektperiode: august og september 2025.

Ansvarlig: Erik Berglihn, Sjøørret Sørlandet.

Deltakere: Per Bendixen, Naturvernforbundet. Hjalmar Espevig, kjentmann.

1. Bakgrunn og formål.

El-fiske ble gjennomført for å kartlegge og dokumentere bestandene av ørret og ål i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.
Det var behov for å fremskaffe oppdatert kunnskap om tilstanden i alle de tre aktuelle bekkene.
Formålet var å vurdere rekruttering, bestandstetthet og habitatkvalitet.

2. Områdebeskrivelse.

Bekkene er en del av nedbørsfeltene nr 019.22Z og nr 019.220, ref NVE sin database REGINE.
Nedbørsfeltene er preget av mange småtjern og myrer, særlig høyest oppe i terrenget.

Nørholmsbekken:

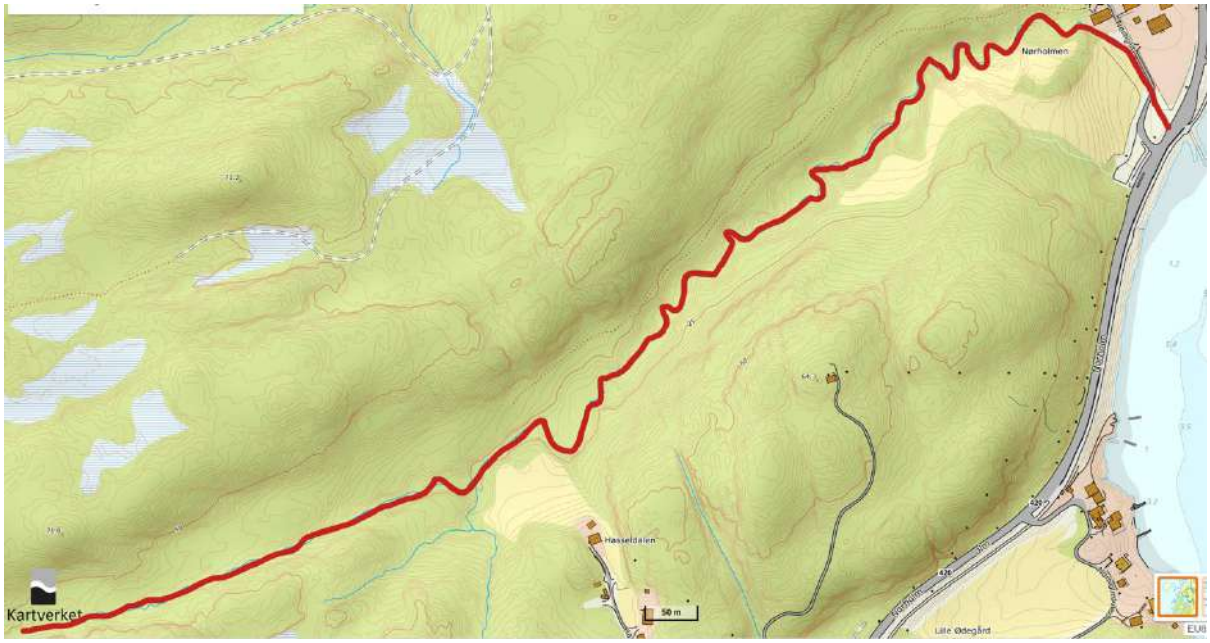
Nørholmsbekken renner østlig og ut i sjøen, innerst i Nørholmskilen. Den er ca. 0,5 til 2,5 m bred og 0,3–0,6 m dyp ved normal vannføring.
Bunnsubstratet består av grus og stein med enkelte partier sand. Kantvegetasjonen er tett og variert.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført den 21.august 2025, fra kl 16 – 18.00 i den midtre del over en strekning på ca 400 meter. Det var lav vannføring , klart vann og lett å observere.

Hasseldalsbekken:

En smal bekk som renner gjennom Hasseldalen og munner ut i sjøen ved Nørholm. Bredden varierer mellom 0,5 –2 m, og dypet er sjelden over 0,4 m. Bunnen domineres av stein og grus.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført 28.august fra kl 14 –16 fra den midtre til den øvre delen, over en strekning på ca 400 meter.

Det var lav vannføring og klart vann.

Penndalsbekken:

Penndalsbekken renner først vestlig i øvre del, men svinger så sørlig gjennom hele Penndalen. Her ses Omre Kroktjern:

Bekken fra Omre Kroktjern renner slagt ned via et lite tjern i myrlendt terreng. Vi konstaterte fisk helt opp til dette tjernet. Herfra går bekken ned til selve Penndalen, hvor den vider seg ut til 2–3 meters bredde i den midtre delen. Den er fra 0,5 til 2 meter helt ned til den nedre delen, ved FV 420. På nedsiden av FV 420 og til utløpet i sjøen kalles den Amtedalsbekken.

Substratet består hovedsaklig av grus og stein, med flere naturlige kulper og gyteområder. Kantvegetasjonen varierer mellom tett skog og mer åpne partier, hvor busker og høyt gress dominerer. Bekken er vurdert som svært viktig for lokal rekruttering.

Målepunkter.

Det ble gjennomført el-fiske i to omganger. Den første ble foretatt 28.august fra kl 13 – 14.30, på begge sider av FV 420, for å fange opp noe av den delen som kalles Amtedalsbekken. Det var da lav vannføring og klart vann.

Den andre ble gjennomført 2.september 2025 fra kl 14.30 til 18.00. Det ble el-fisket punktvis fra Omre Kroktjern og ned til RV 420. Det var normal vannstand og klart vann.

3. Metode.

El-fisket ble utført med utstyr fra Terik, model FA-55.
Alle fisk ble fanget med håv og satt tilbake i vassdraget.

4. Resultater.

Totalt observert individer, pr bekk.
Nørholmsbekken:
Sum individer: **147**
Hasseldalsbekken:
Sum individer: **123**
Penndalsbekken:
Sum individer: **189**

Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer.

5. Vurderinger.

Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del.
Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer.
Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm)

6. Konklusjoner.

Nørholmsbekken: Viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Ål registrert i lavt antall.

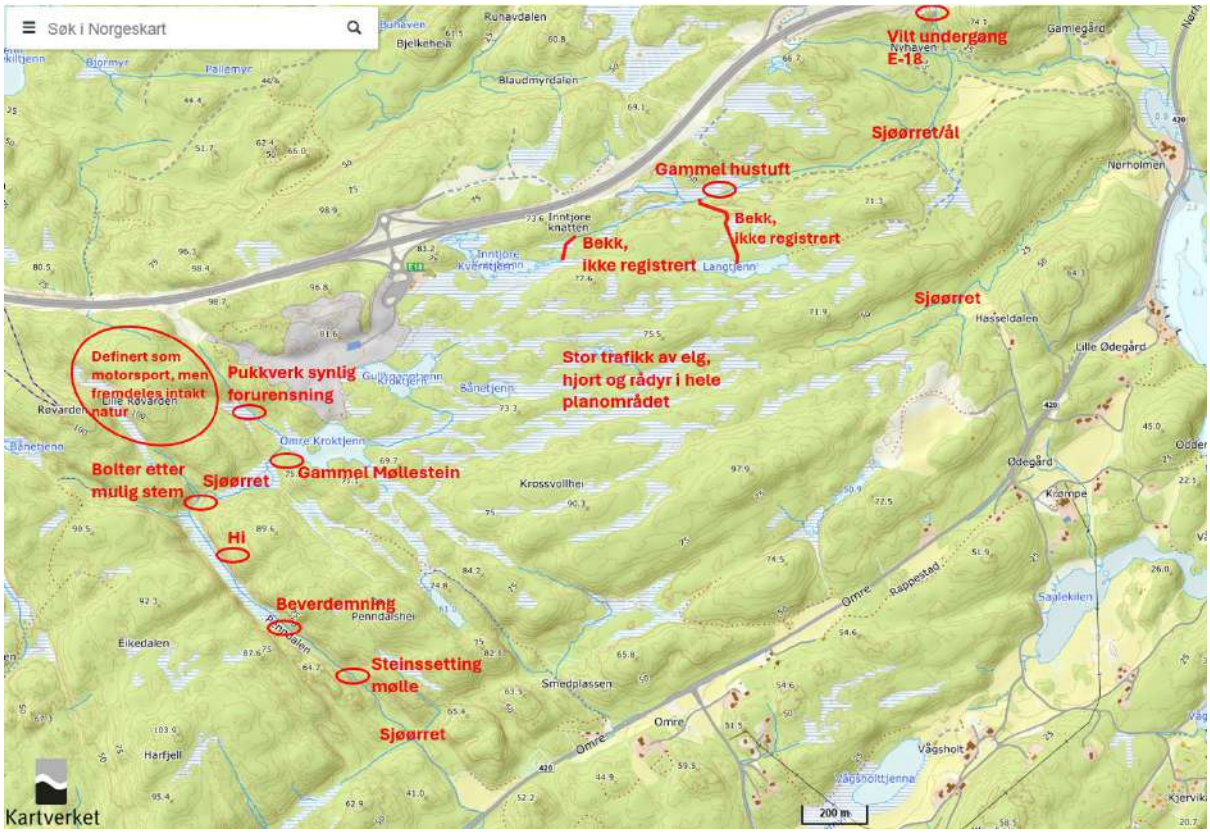
Hasseldalsbekken: Gyte- og oppvekstområde for ørret

Penndalsbekken: Nøkkellokalitet for både ørret og ål, med høy tetthet og gode habitatforhold.

Samlet sett: Penndalsbekken, et svært viktig vassdrag for begge artene, samtidig som vi opplevde en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser.

7. Vedlegg.

Kart over Omre, som viser alle bekkeløp og annen informasjon.

Høringsinnspill fra Helle Nygaard

Saksnummer: 202509851-16

Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Jeg – Helle Nygaard - viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 25. Innspillet er herved innsendt innen fristen.

Undertegnede - Helle Nygaard - er eier av fritidseiendommen Kilen 52, 4790 Lillesand. Eiendommen benyttes av hele vår utvidede familie og venner. Dette er et sted som er benyttet til både til hyggelige sammenkomster, lek og bading, men også til rekreasjon og avslapning veg vanskelige perioder i livet.

Flere generasjoner barn her lært svømme, og å bli trygge i vannet. Ikke minst viktig brukes stedet til å stresse ned samt finne ro når livet er spesielt vanskelig. Det er stillheten og nærheten til naturen som gir oss ny energi.

Allerede nå er det klart at ulempene er større enn fordelene ved et vindkraftanlegg på Omre. En Konsekvensutredning vil ikke endre dette vesentlig.

- Inntektene til kommunen er av Norsk Vind AS vist med beste estimat.
- Klimaavtrykket kan bli negativt med tanke på myrene i området.
- Helseplager må regnes med for de som bor nærmest.
- Tap av eiendomsverdi vil overstige inntektene Grimstad kommune kan innhente.
- Statens vegvesen fraråder vindkraft på Omre.

I tillegg kommer en rekke temaer som også virker negativt inn og øker «tyngden på vektskålen» hva angår omfanget av negative virkninger. Disse vil bare kommenteres kort og kun i enkelte tilfelle underbygges ytterligere («pkt.» viser til punkter i meldingen fra Norsk Vind AS, tekst i kursiv er min merknad):

1. Pkt. 2.3 Etablering av kraftproduksjon i industriområder gir synergieffekter særlig mht vei og sparte naturinngrep andre steder. *Det er ingen behov for å etablere veier i området hvis det ikke bygges vindkraft i området*

2. Pkt. 3.1 Industri kan sameksistere med vindkraft innenfor planområdet. *Arbeidstilsynet vil neppe godkjenne arbeidsplasser i området. Det må legges til grunn at sikkerhets-avstanden må gjelde både vis a vis E18 og FV 420, men også vis a vis næringsbygg og ny planlagt vei gjennom planområdet.*

3. Pkt. 5.18/6.4.10: Prosjektet vil gi arbeidsplasser. *Norsk Vind AS er vel ikke pålagt å benytte norsk arbeidskraft i utbyggingsfasen. Etter ferdigstillelse vil det ikke være menge arbeidsplasser der.*

4. Pkt 2.2 Prosjekt Springbrett vil tilføre området innovasjon, særlig mhp havvind. *På folkemøtet 19.08.25 sa representanter fra UIA at Omre IKKE var nødvendig for deres prosjekt. Det er allerede mange vindkraftverk tilgjengelige I Agder for læring.*

5. Pkt 2.2 Vindkraft er helt nødvendig for å fremskaffe kraft til kutt av klimagassutslipp. *Norsk Vind AS sammenlikner etablering av vindkraft på Omre med at det vil bli mindre co2 utslipp fra fossil energi. Dette prosjektet bidrar med svært lite klimakutt, hvis ikke det faktisk vil være negativt .*

6. Pkt 2.2 Vindkraft opprettholder industriproduksjonen. *Vi har overskudd av energi i området og kan opprettholde industrien - og utvide - uten ny kraft i mange år fremover. Gjelder pkt 5 og 6: https://energiognatur.no/kan-vi-fa-overskudd-av-kraft-i-2050-uten-ny-vindkraft/*

7. Pkt. 2.2 Vindkraft vil gi lavere priser. *Strømprisen reguleres av internasjonale forhold og algoritmer knyttet til forbruk og etterspørsel i Europa, og etablering av vindkraftverk på Omre er alt for lite til å ha noen innvirkning i så måte. Vindkraftverket vil imidlertid med sikkerhet føre til økte systemkostnader og nettkapasitet, som vil medføre økt nettleie for forbrukerne.*

8. Pkt. 3.1 En full realisering vil medføre etablering av en ny 132 kV nettstasjon, som gir ny næringsvirksomhet mulighet for uttak av betydelige mengder kraft. *En ny 132kV nettstasjon på Omre tilpasset vindkraftverkets installerte effekt vil være overdimensjonert for industri på Omre. Man bør først definere hvilken industri man ønsker å etablere og dets kraftbehov. Det ligger i dag allerede 22 kV klart på Omre og det er etablert 2 transformatorer.* Side av 2 36 Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, 28.09.2025

9. *Tap av læringsområder for elever på skoler i nærheten. Eide skole har i en årrekke benyttet området omkring Amtedalsbekken og andre arealer innenfor planområdet, til læringsarenaer mhp natur og klima, men også som turområde.*

10. Store vindturbiner vil imidlertid prege hele den vestlige delen av kommunen, også i sjønære områder. Det er også store områder utenfor kommunene som vil bli preget. Dette er områder turister søker nettopp for sin intakte og vakre natur. Videre pekes det på nærliggende turistattraksjoner som Knut Hamsuns hjem, Vestlandske hovedvei, Reddalskanalen og vannene innover samt Homborsund Fyr, hvor anlegget i stor grad vil være synlig og til dels hørbart.

11. *Norsk Vind AS´ medvirkningsplan for barn og unge i skolene, kan og bør være i strid med lovgivningen. Vi kan ikke la profittmotiverte aktører prege hva barn og ungdommer skal lære.*

12. *Monopoliserende situasjoner som dette river bygda i stykker innenfra, og etterlater varige spor selv om prosjektet ikke skulle bli en realitet. Derfor er det viktig å stoppe dette så tidlig som mulig for å begrense slike effekter.*

- I tillegg slutter jeg meg til høringsinnspillene - med respektive argumenter - fra:
- - Naturvernforbundet sentralt
- – Naturvernforbundet avd. Lillesand
- - Motvind Sørvest
- - Motvind Grimstad
- - Grunneiere mot vindkraft på Omre
- - Lillesand Kommune
- - Eide Sognelag v/Jan Petter Svennevig; særlig vedrørende kulturhistorie
- - Eide Storvald; særlig vedrørende forvaltning av viltet i området
- - Guri Linn; særlig vedrørende kulturbasert næring
- - Lars Gunnar Heitmann; særlig vedrørende en del økonomimodeller
- - Sølvi Ugland; særlig vedrørende Amtedalsbekkens betydning kulturelt og lokalt
- - Inntjorebygda v/Øyvind Trevinius Olsen; særlig vedrørende mikroplast og lydsoner
- - Engekilen Vel; særlig vedrørende forurensning av Engekilen
- - Ingvild Udjus Hanssen; særlig hva angår forholdene i Strandfjorden og området rundt
- - Adv. Kari Høgevold; særlig vedrørende forhold tett på anlegget v/Nørholmskilen - Berørte innbyggere og grunneiere v/Kenneth Lindberg; særlig pkt.4 om systemisk bekymring
- - Jon Haug; særlig mhp overgrep - Anne Karin Mosaker; mht lokalt næringsliv i Homborsund
- - Astrid Kvenild Eriksen; direkte virkning mhp helse og eiendomsverdi
- - Eskild Bothner, vedr. flytrafikk og innflygning samt fugledød
- - Jan Hansen, vedr. Hubro **3.**

DERSOM DET BLIR KU:

TEMAER SOM BØR UTREDES/UTREDES BEDRE

1. Utredning av støy, rystelser og plager for naboer under anleggsfasen Det må utredes grundig hva slags konsekvenser som kan forventes for de som oppholder seg langs de veier som vil bli benyttet under evt. oppføring av anlegget. Herunder hvilke

boliger som vil bli berørt og grunnlaget for å angi disse. Videre må det foretas foranstaltninger slik at rystelser og evt skader/ setningsskader kan detekteres, og erstatning kan beregnes. Også varigheten av denne fasen må redegjøres for grundig og hvilke veier, sykkelstier osv. som vil være stengt over tid, og til hvilke tider av døgnet. Hvordan dette skal kompenseres må det også redegjøres for.

2 Lyd, lys og skyggekast

2.1 Vurdere lavfrekvent lyd, infralyd, strukturlyder, tilpasset lokale forhold Hus er som resonanskasser og det kan gjøre at lyden inni, er høyere enn utenfor. Dvs at lyden må estimeres/måles i forhold til topografi og andre faktorer som innvirker på lydnivå, både utenfor og inni bygninger. Infralyd, dvs lyd vi ikke hører (under 20 Hz), er ikke anerkjent i Norge av FHI som en kilde til ubehag/ plager hos mennesker. Imidlertid er det veldig mange rapporter og ulike undersøkelser omkring dette som indikerer at dette er et problem for flere mennesker, om enn ikke alle. Videre pekes det på at det fra NVE ´s side i sin oversendelse*) av Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk i Nærøysund kommune, Trøndelag kommune, til NTE Energi AS, i pkt 4.9 har skrevet: *«Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes. I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.»* *) det fremkommer ingen dato på dokumentet, se vedlegg 4

NVE legger her vekt på å få frem lyder som ikke er med i de vanlige beregninger. Videre legges det også vekt på å fange opp spesielle støyvirkninger som følge av topografien og meteorologien i det aktuelle området, og hvordan den kan påvirke omgivelsene. Her går NVE langt i å kreve at lydforhold undersøkes og beskrives ut fra **lokale** forhold. Vi mener det ved evt. KU må foretas samme grundige og lokalt forankrete undersøkelser.

Fra Fra M-2061 ; Veileder om behandling av støy i arealplanlegging siteres: *https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/for-myndigheter/veileder-om-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging/ grenseverdier-for-stoy/anbefalte-grenseverdier-ved-nye-tiltak/ Det er ikke satt egne grenseverdier for lavfrekvent støy i den norske retningslinjen. Det finnes i dag mange studier på helse-effekter av støy i arbeidsmiljø og støy fra samferdsel, men det er forholdsvis få studier som dokumenterer hvordan spesifikt lavfrekvent støy påvirker mennesker. Forskning og faglig underlag (dose-respons-sammenhenger) som knytter eksponering for lavfrekvent støy til negative helse-effekter (skadelige virkninger) gir foreløpig ikke et tilstrekkelig grunnlag for fastsetting av internasjonalt anerkjente grenser. Det kan likevel være grunn til å være ekstra oppmerksom på lavfrekvent støy ved etablering av kilder som har et vesentlig innslag av lavfrekvent lyd, ettersom det særlig er tre egenskaper ved lavfrekvent støy som problematiske:*

- *Den lavfrekvente delen av støyen dempes mindre over avstand enn mellom- og høyfrekvent lyd. Dette betyr at all støy blir mer lavfrekvent etter hvert som avstand til kilden øker, noe som fører til at det lavfrekvente bidraget vil utgjøre mye av støyen på større avstander.*
- *Vanlige yttervegg- og takkonstruksjoner har dårlige reduksjonssegenskaper for lavfrekvent støy. Det vil si at det kan være umulig å oppnå tilstrekkelig isolasjon mot lavfrekvent støy innendørs.*
- *Tekniske utfordringer knyttet til måling av lave frekvenser innendørs, på grunn av lydens lange bølgelengder og rommenes begrensete dimensjoner.*

Flere land har etablert anbefalte grenseverdier for lavfrekvent støy. Disse er imidlertid ikke harmonisert seg imellom. Likevel tilsier det faktum at noen land har innført slike grenser, at det er behov for å ta hensyn til lavfrekvent støy i plan- og utbyggingssaker.

Ettersom det ennå ikke er fast satt grenseverdier for lavfrekvent støy i Norge, og det nærmest ikke finnes overkommelige bygningstekniske tiltak mot slik støy, anbefales en føre-var-tilnærming i saker med kjente lavfrekvente kilder. Dette fører blant annet til at avstand mellom kilde og mottaker er en avgjørende faktor.

Det må derfor utredes under hensyntagen til føre-var-prinsippet også for lyder som ikke fanges opp av de alminnelige modellene.

Skyggekast er en form for blinkende lys når turbinbladets bevegelse gir skygge for sola, og i mange tilfeller stanses vindturbinene nå dette oppstår. Det er derfor viktig at det nøye utredes hvor det vil oppstå slike skyggekast til de ulike tider av døgnet og året. Se pkt. 2.2 som også kommer inn på dette.

Lys fra turbintårnet står på døgnet rundt av hensyn til flytrafikken. Det må utredes nøye i hvilken retning disse lysene lyser, og hvilke eiendommer som i så fall rammes og hvor sterkt, samt hvilke avstander som i så fall gjør seg gjeldende.

Videre er det et motorsportområde vest for pukkverket. Det må utredes grundig hvilke risiki etablering av vindkraftverk på Omre vil ha for denne fritidsaktiviteten, og om det i det hele tatt er forsvarlig med slik aktivitet i dette området. Det vil ved etablering av vindkraftverk på Omre i så fall kunne innebære et tap av en fritidsaktivitet.

2.2 Skyggekasts virkning på kraftproduksjonen

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 6.4.7 Skyggekast. NVE beskriver skyggekast:«Når solen står lavt på himmelen kan de roterende turbinbladene kaste skygger som oppleves som sjenerende.»

Norsk Vind AS skriver*: «Denne virkningen vil kunne inntreffe i en avstand opp til ca. 1000-1500 meter fra vindkraftverket»,* mens NVE skriver: *«Den viser at skyggekast fra moderne vindturbiner kan nå mottaker inntil 2 km fra nærmeste vindturbin.» «Ved å stanse*

vindturbinen på tidspunkt hvor skyggekast inntreffer, for eksempel om morgenen og kvelden, kan virkningene for naboer og andre berørte reduseres.»

I forbindelse med skyggekast ut til 2 km gjennom året og varierende solvinkler, må det utredes:

- Skyggekast bolighus og fritidseiendommer.
- Skyggekast industriområde.
- Skyggekast på vei, omfang, risiko og konsekvenser.
- Skyggekast jakt og friluftsliv.
- Skyggekast påvirkning dyreliv.
- Reduksjon i kraftverkets effektivitet pga stopp ved skyggekast.

2.3 Landskapsvirkninger

Konkrete punkter for visualisering og vurdering av opplevelseskvaliteten fra Kjekstadneset, Bufjord camping, Kalvehageneset, Homborsund fyr, Auesøya, Håøya, Hesnes, Eide, Flørenes og Stølevarden samt fra boligfeltene i Homborsund med og uten vindkraftverk må inkluderes. Det holder ikke at det lages 3D modeller, hvis påvirkningen på opplevelsen av disse viktige rekreasjonsområdene ikke beskrives i detalj.

I tillegg kan det nevnes at Homborøya er definert som et verdifullt og tilskuddsberettiget kultur-landskap i naturbase. Opplevelseskvaliteten av kulturlandskapet vil forringes med synlige vindturbiner, og dette må være eget tema i konsekvensutredningen. Nærområdet til Omre inkluderer i tillegg en rekke statlig sikrede friluftsområder nær kysten som vil få utsikt til vindkraftverket i tillegg til det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen som kan bli direkte berørt av luftledningen dersom man går for alternativ 1B (132 kV). Virkninger av dette må utredes.

3 Elektromagnetiske felt.

Det må gis en oppsummering av oppdatert kunnskap om mulige helseeffekter av elektromagnetiske felt og det må utredes/måles for de ulike avstander fra anlegget, herunder hensyntatt topografi, og vekslende årstider (meteorologi).

4 Tap i eiendomsverdier

Hvis det likevel skal konsekvensutredes må influensområdet defineres og det samme gjelder begrepet «generell innsikt». Det kan neppe være innsikt fra de foreliggende undersøkelser for da må vi kunne legge til grunn at Norsk Vind AS hadde skrevet det, så dette må forklares nærmere. Dertil må det redegjøres grundig for hvorfor foreliggende undersøkelser ikke kan legges til grunn i dette området. Hva er det her som gjør at dette området fraviker så vesentlig fra andre områder at det er påkrevet med egen tapsutredning ? Dette temaet vil alltid innebære et estimat med stor usikkerhet, særlig hva angår fremover i tid. Så en særskilt vurdering av Omre, har lite for seg når man har såvidt mye kunnskap fra før av.

I denne sammenhengen bør influensområdet være i en diameter på minimum 9 km rundt vind-kraftverket slik at eiendomspriser vurderes for eiendommene som blir berørt i de ulike avstander de befinner seg. Hvordan dette skal kompenseres må også beskrives. Det må også tas med det tap som følger av å ikke kunne utnytte eiendommen mhp ny bebyggelse grunnet lyd over Lden 45 dB

5 Annet næringsliv

Det må vurderes hvilken innvirkning etablering av vindkraftverk vil ha på eksisterende og planlagt næringsvirksomhet i området, herunder virkningen for de som kommer til å ha eiendom under bygging i anleggstiden (adkomst for kunder med tap etc). Videre må det klarlegges hvordan anlegget vil kunne innvirke på byggeklare tomters verdi, samt hvordan turistnæringen påvirkes som sådan.

6 Kartlegging av mulig giftige og helsefarlige stoffer fra vindturbinanlegget
Mattilsynet opplyser at de for hvert eneste vindkraftverk som har vært satt opp i Norge, aldri har fått inn opplysninger de etterspør. Dette går på hva slags stoffer som er i turbinene og turbinbladene, og som kan forårsake giftutslipp. Dette medfører en ukjent risiko for dyr og mennesker som ikke kan aksepteres. Det må fremlegges nøyaktig informasjon slik at våre myndigheter, herunder helse-myndigheter, kan foreta en forsvarlig vurdering av risiki. Hjemmel for å få ut slik informasjon skal foreligge via Maskindirektivet, vedlegg VII.

7 Avklaring mhp konkurs, eierskifte og videreslag av konsesjon

Det må fremkomme klart hvordan kommunen skal forholde seg ved en evt konkurs og ved eierskifte. Det er kjent at Norsk Vind AS til tider selger konsesjonen til andre. Dette kan skape uklarheter som bør avklares i avtaleverket og ved konsesjon, før det tas en endelig beslutning.

8 Dokumentere prognoser for kraftforbruk og behov for nettutbygging knyttet til Omre.

Norsk Vind AS skriver i meldingens pkt.*«I årene som kommer vil kraftforbruket i Sør-Norge øke betydelig mer enn produksjonstilgangen.» « Etableringen av Omre vindkraftverk vil også gi muligheter for etablering av ny nettinfrastruktur til Omreindustriområde,»*

Både prognose for kraftforbruk og prognose for nettutbygginger som påstått ovenfor, må dokumenteres med data fra troverdige og uavhengige kilder. Dokumentasjonen må være inngående på hvert felt.

9 Meldingens Kapittel 6.2 Plan for medvirkning Strategi for å sammenstille og vekte motstridende hensyn (prissatte og ikke-prissatte konsekvenser).

Det er lagt opp til god opplysning/medvirkning i planprosessen, men det er uklart om medvirkningen får noen faktisk relevans eller betydning. Det oppleves som en stor mangel ved planprogrammet at det ikke står beskrevet hvordan ulike hensyn skal vektes mot hverandre, spesielt når det er mange utredningstemaer med potensielt motstridende hensyn; som naturmangfold, folkehelse, nærings-utvikling og landskap.

Det listes opp mange utredningstemaer i planprogrammet, men det mangler en overordnet strategi for hvordan disse skal sammenstilles og vurderes samlet. Dette er uforutsigbart for de som blir berørt og ikke minst for våre beslutningstakere i prosessen.

- Hvilke temaer anses som mest vesentlige for prosjektets gjennomførbarhet?
- Kommer det til å bli brukt en metode for å for å sammenligne konsekvenser på tvers av temaer?
- Hvordan vil man håndtere konflikter mellom f.eks. naturhensyn, næringsutvikling og folkehelse eller hensyn til berørte parter?

Hverken NVE eller Norsk Vind AS kunne svare på dette i folkemøtet på Eide skole 19.08.2025 da det ble stilt spørsmål om det. Det er forståelig at summen av virkninger vil avgjøre om området vurderes som egnet til vindkraftutbygging, men hvordan denne summen beregnes må fremkomme tydeligere.

10 Kartlegge tilgjengelig areal for turbiner basert på NVE sine støykrav og støysonekart.

Tillegg til Norsk Vind AS ´punkt 6.4.6 Støy.

Norsk Vind AS planlegger for turbiner med høyde opp til 220 meter høyde, og opplyser en avstand på 800 meter som minsteavstand til støyfølsom bebyggelse. I følge NVE Støy - NVE er den anbefalte minsteavstanden til støyfølsom bebyggelse (bolighus og hytter), fire ganger turbinens totalhøyde. Dvs 880 m i dette tilfellet. (Det pekes på at NVE opplyser at i Tyskland gjelder en minsteavstand på ti ganger vindturbinens totalhøyde, noe som ville gitt en avstand på over 2 km). Utover dette er den anbefalte grenseverdien for støy oppgitt til Lden 45 dB og fastsettes ved beregninger. Man ser av beregninger gjort ved andre norske vindkraftverk, at en støysone på 880m ofte ikke er tilstrekkelig. I praksis kan avstanden være mellom 1000-1500m for å komme under støynivå grensen på Lden 45 dB.

Rundt Omre planområde ligger en rekke boliger og hytter i nær avstand; Lindtveit, Lillesand, Inntjore, Tjore, Nørholmen, Krømpe, Vogsholdt, Eide osv.

- Det må lages et kart med 880 meter avstand til all eksisterende støyfølsom bebyggelse 360 grader rundt planområdet som da tydelig viser tilgjengelige områder for turbiner.

- Det må beregnes og lages et støysone kart som viser støyens utbredelse mot støyfølsom bebyggelse og hvordan det kan føre til at området for tilgjengelig turbinplassering blir ytterligere innsnevret for å oppnå < Lden 45 dB.
    - Støysone kartet må også ta høyde for et verst tenkelig senario der for eksempel dagens støydempende vegetasjon er fjernet i forbindelse med hogst, skogbrann osv.
    - Et eget støysonekart må lages basert på den samhandlende og total støyøkningen fra vindkraftverket, eksisterende veitrafikk og potensiell fremtidig industri, med de verst tenkelig topografi endringer, slik at den totale støyen for omkringliggende områder klart blir vist.
- Det må beregnes og lages et støysonekart som viser støyens utbredelse i det planlagte industriområdet, der det fremgår hvilke begrensinger dette kan gi for potensielle industriformer og kontorbygg. Ref Norsk Vind AS*: «Støyvirkninger i Omre industriområde skal vurderes spesielt, og det skal utarbeides retningslinjer for tiltak som sikrer et arbeidsmiljø i tråd med gjeldende lover og forskrifter.»*

11 Kart og vurdering av sikkerhetsavstander til veier, industri og friluftsområder.

Norsk Vind AS planlegger for turbiner med høyde opp til 220 meter høyde, der enkelte turbiner kan tenkes plassert nært og høyt i terrenget i forhold til veier og industri.

Norsk Vind AS beskriver: «*Vindturbinene vil plasseres i sikker avstand til motorvei, rasteplass og annen infrastruktur. Som et utgangspunkt antas det at en sikkerhetsavstand lik vindturbinens totalhøyde vil være tilstrekkelig for å ivareta sikkerhets- og beredskapshensyn langs motorveien. Sikkerhetsavstand mot øvrig infrastruktur og annen aktivitet i området vil kunne variere ut fra bruk, akseptabel risiko og andre faktorer. Etablering av gode rutiner for håndtering av risiko vil være viktig for å få til en god sambruk av arealene.»*

NVE beskriver sikkerhetsavstander sammen med iskast, altså fare ved at is som dannes på vindturbinene kan falle ned Iskast fra vindturbiner - NVE. Der er oppgitt to metoder:

1. Seiferts formel (Rotordiameter + Tårnhøyde) x 1,5. Norsk Vind AS Eksempel ((Norsk Vind AS 150-180) 170 meter + 135 meter) x 1,5 = **458 meter**
2. Rotordiamter + Tårnhøyde. Norsk Vind AS Eksempel (Norsk Vind AS 150-180) 170 meter + 135 = **305 meter**

Begge metoder gir en vesentlig lengre sikkerhetsavstand enn den korte avstanden Norsk Vind AS foreslår på opp mot 220m (en turbinhøyde). Se også vedlegg 1 fra Statens Vegvesen.

Det må tas hensyn til tre trafikkerte veier i nærheten og gjennom planområdet, E18, FV120 og planlagt vei gjennom planområdet for å forbinde FV420 med E18. Høydeforskjellen mellom turbin topp og vei kan også bli vesentlig mer en vindturbinens høyde, da turbiner plasseres høyt i terrenget og enkelte veistrekninger ligger lavere.

Turbinplasseringenes nærhet til industri må tas hensyn til i forbindelse med bla. menneskelig ferdsel, infrastruktur, bygninger, biler, maskiner og et forsvarlig arbeidsmiljø. Resterende arealer, randsoner og LNF, blir benyttet til friluftsliv og jakt og ferdsel, og utnyttelse av disse områdene må tas med i konsekvensutredning.

Det må lages et kart med sikkerhetssoner rundt turbinene i hht NVE :

- Sikkerhetssone mot veier (E18, FV420 og vei mellom E18 og FV420).
- Sikkerhetssone mot industri område.
- Sikkerhetssone mot jakt og friluftsliv område.

Dersom valgte sikkerhetssoner kombineres med tiltak for å avbøte konsekvenser må dette utredes og beskrives:

- Avbøtende tiltak.
- Metoder for å gjennomføre avbøtende tiltak.
- Hvem kontrollerer at avbøtende tiltak blir utført.
- Reduksjon i kraftverkets el produksjon i forbindelse med avbøtende tiltak.

Norsk Vind AS skriver: «*Sikkerhetsavstand mot øvrig infrastruktur og annen aktivitet i området vil kunne variere ut fra bruk, akseptabel risiko og andre faktorer.»*

- Hva er akseptabel risiko og hva er akseptable konsekvenser, når man vet at det er 100% risiko for ising i vinterhalvåret, og der er 100% risiko for at is faller til bakken?

- Der er også risiko for andre typer havari og nedfall, hvor store er disse risikoene, og hvilke konsekvenser kan de gi?

12 Iskast perioder og annen risiko

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 5.6 og 6.4.1

Iskast NVE Iskast fra vindturbiner - NVE «*I alle norske vindkraftverk kan det dannes is på vindturbinene. Denne isen kan falle ned eller bli kastet fra vindturbinene. Iskast kan medføre skader på folk, dyr, biler, bygninger og veier i nærheten av en* vindturbin.» *NVE:« I Norge kan det hovedsakelig dannes is på vindturbiner i perioden november – april.»*

Jeg bestrider dette og mener at forholdene på Omre kan føre til en lengre periode der is kan dannes. Fordi; eventuelle vindturbiner på Omre må nødvendigvis plasseres om lag 100 m over havet pga. de geografiske forholdene. Vindturbinenes høyde er planlagt til 220 m, noe som vil føre til at de øverste punktene vil være over 300 m over havnivå. Temperaturen synker 1 grad per 100 meter over havnivå, dvs. at i alle perioder der vi har lavere enn +3 grader Celsius ved havnivå og fuktighet i luften, ligger forholdene til rette for ising på turbinene. Dette kan inntreffe f.o.m. september t.o.m. mai. Det kan opplyses at i skrivende stund har de første frostnettene allerede satt inn, og da på havnivå.

NVE:«Isdannelse på vindturbiner gir også redusert kraftproduksjon og økt slitasje på vindturbinene.»

Norsk Vind AS: «Det vil kunne være aktuelt å drifte enkelte av vindturbinene slik at disse stoppes ved isingsforhold for å unngå iskast fullstendig. Isnedfall vil fremdeles kunne forekomme» Norsk Vind AS: «Risiko for havari vil også vurderes.»

I forbindelse med iskast, havari og annen risiko må det utredes:

- Laveste temperatur på høyeste turbin punkt gjennom året for å gi en riktig isingsperiode.
- Omgivelsestemperatur der ising kan oppstå pga trykkforskjeller på turbinblader i drift, for å gi en riktig isings periode.
- Periode for mulig ising på maskinhus og turbinenes passive komponenter. - Iskast soner ihht NVE anbefalinger uten avbøtende tiltak.
- Iskast soner ihht NVE anbefalinger evt med avbøtende tiltak.
- Statistiske opplysninger og risikovurdering for iskast, og konsekvenser.
- Ubalanse i nav pga varierende isingsforhold på turbinvinger
- Statistiske opplysninger og risikovurdering for havari og konsekvenser pga ubalanse.
- Statistiske opplysninger og risiko vurdering for nedfall av turbinkomponenter uavhengig av ising.
- Statistiske opplysninger og risiko vurdering for havari.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga ising, turbiner i drift.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga ising, turbiner stoppet.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga havari.

13 Potensiell kraft produksjon, vindressurser og begrensende faktorer

Norsk Vind AS har foreslått en eksempelutbygging på 50,4 MW som skal kunne gi ca 165 GWh/år. Dette gir en veldig optimistisk virkningsgrad for Omre Vindkraftverk på 37,4%. Tillegg til Norsk Vind AS punkt 6.3.3 Vindressurser, økonomi og produksjon.

Norsk Vind AS 3.1: *«Dette er et område med gode forutsetninger for utvikling av vindkraft, med gode vindforhold»*

Dette synes ikke å være korrekt da det av NVE Vindressurser (vi har benyttet brukstimer for turbinhøyde 120) kan estimeres opp mot 3000 vindturbintimer på Omre. Det er for lite vind på Omre til å oppnå 165 GWh slik Norsk Vind AS har i sitt beregningseksempel.

- Når turbiner er plassert i terreng må det opplyses korrekte brukstimer per turbin gjennom hele året.
- Det må utredes en utnyttelses faktor av de tilgengelig vindressurs per turbin basert på
    - Reduksjon i effektivitet pga redusert vindutnyttelse der turbinplasseringer påvirker hverandre.

- Reduksjon i effektivitet pga redusert vindutnyttelse ved eventuelle topografiske faktorer.
- Reduksjon i effektivitet pga teknisk virkningsgrad.
- Reduksjon i effektivitet pga ising på vindturbin. o Reduksjon i effektivitet pga stopp ved iskast fare.
- Reduksjon i effektivitet pga stopp ved skyggekast.
- Reduksjon i effektivitet pga stopp ved vedlikehold.
- Reduksjon i effektivitet pga stopp ved turbin tilgjengelig for UIA undervisning.
- Reduksjon i effektivitet pga havari.

Norsk Vind AS påpeker at det er flaskehalser i kraftsystemet i denne regionen, vår og tidlig sommer, og at de er villige til å knytte seg til nettet på vilkår. Man kan av dette forstå at det i perioder av året ikke er mulig å levere kraft fra Omre vindkraftverk, selv om det blåser. Det må basert på disse opplysningene utredes:

- Et best og et verst tenkelig senario for tidsrom og lengder for disse flaskehals periodene, og en utregning for utnyttelsesgraden som går tapt.

Det planlagte anlegget, med turbiner må tilføres effekt igjennom året (varme, kjøle, auxillary, osv.), både når turbinene er i drift og når de er i standby:

- Det må utredes hvilke effekter og hvilken form for effekter som må tilføres anlegget totalt, og per turbin, når under drift og i standby.
- Det må opplyses teknisk datablad for valgte turbiner og nettstasjon.
- Det må utredes et troverdig regnestykke basert på turbinvalg og antall, med realistiske verdier der årlig levert effekt og virkningsgrad i % kommer klart frem slik at en eventuell samfunnsmessig nytte i forbindelse med levert kraft og økonomi, reelt kan måles opp mot de totale konsekvensene.

14 Utredning av realistiske og korrekte grunnlag for kommunens potensielle inntekt

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 5.18.4 Inntekter til kommunen.

Tabell 6 - Oversikt over potensielle inntekter til kommune og lokale formål basert på gjeldende lovverk for grunnrenteskatt og eiendomsskatt

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering (750 MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	5.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 165 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	3.91 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.33 MNOK
Totale lokale inntekter		**9.5 MNOK**

14.1Eiendomsskatt:

I følge Fornybar Norge Dette kan en vertskommune få igjen for kraftproduksjon vindkraft: *«Eiendomsskatten fastsettes av hver enkelt kommunene. Den kan være på mellom 1 og 7 promille av eiendomsskattegrunnlaget.»*

I følge NVE er der to metoder for å verdsette vindktraftsverkets verdi, eiendomsskattegrunnlaget Skatt - NVE: *«Det kan verdsettes til teknisk verdi, som skal tilsvare gjenanskaffelseskostnaden etter fradrag for slit, elde og eventuell utidsmessighet. Eller det kan verdsettes etter avkastningsverdi, hvis det best reflekterer verdien.»*

Norsk Vind AS har i sitt eksempel med 7 turbiner satt skattegrunnlaget lik investeringen (750 MNOK) Oppgitte inntekter for Eiendomsskatt synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger.

På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite, og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet.

- Det må utredes et realistisk og korrekt eiendomsskattegrunnlag.

14.2 Produksjonsavgift:

Oppgitte inntekter for produksjonsavgift synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet.

- Det må utredes en realistisk og korrekt effekt (GWh) for produksjonsavgiftgrunnlag.

14 3Avgift til lokale formål:

- 0,2 øre/kWh til lokale formål:

Oppgitte inntekter for Avgift til lokale formål synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet

- En del av grunnrenteskatten:

Angående grunnrenteskatten så er det noen forbehold man må være klar over, og at denne posten kan i sin helhet bortfalle, anlegget må ha en viss størrelse og grunnrenteinntekten må være positiv. Ref Skatteetaten Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft - Skatteetaten:

- Det må utredes et realistisk og korrekt estimat over avgift til lokale formål, samt beskrivelse av begrensningene for hva denne inntekten kan benyttes til.

15 Avklaring av reell lokal/regional verdiskaping og forskjellen mellom industri- og vindkraft.

Tillegg til 5.18 og 6.4.10 Lokalt og regionalt næringsliv

Norsk Vind AS: *«Anvendes disse tallene på Omre vindkraftverk tilsvarer det om lag 140 millioner kroner i lokal og regional omsetning av en total investeringskostnad på om lag 750 millioner kroner.»*

Oppgitte omsetning for næringsliv og verdiskapning synes å være villedende og kan gi næringsliv og kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse, samt investeringskostnaden, kan bli meget begrenset. I tillegg kommer det faktum at vindkraftverket er tenkt bygget sammen med planlagt industri område og mange av investeringskostnadene vil uansett bli del av en industriutbygging.

- Det må utredes en realistisk og korrekt fordeling av arbeid og verdiskapning i forbindelse med etablering, der man klart skiller mellom industrianlegg og vindkraftanlegg.
- Det må utredes en realistisk og korrekt oversikt over muligheter for tjenesteyting i driftsfasen.
- Angående Prosjekt Springbrett, så har UIA bekreftet at lokaliteten på Omre ikke er avgjørende.

16 Utredning av totale systemkostnader (nett, flaskehalser, reguleringskostnader) og hvem som bærer dem.

Vindkraft fører til økte systemkostnader bla pga oppgradering av eksisterende kraftnett for å kunne levere produsert kraft, og for å unngå begrensede nettkapasiteter og flaskehalser, samt systemkostnader ved innreguleringen av den ustabile vindkraften med stabil vannkraft. Omre vindkraftverk kan ende med en beskjeden utnyttelsesgrad pga vindforhold og reduserende faktorer, på tross av at nett og systemkostnader må dimensjoneres etter den installerte effekten.

- Det må utredes de totale systemkostnader som vil påløpe i forbindelse med en utbygning av Omre Vindkraftverk
- hvem som skal dekke disse kostnadene.
- Det må utredes systemkostnader utover den fysiske nettilknytningen som er vist i planforslaget.
- Det må utredes den negative effekten og kompleksiteten Omre Vindkraftverk kan ha for kraftnettet det tilknyttes, målt opp mot den årlige effekten anlegget kan produsere.

17 Analyse av produksjon opp mot ustabile strømpriser og fremtidig prisvolatilitet.

Vindkraft er en ustabil kraftkilde som bare har mulighet til å produsere når det blåser. På grunn av store variasjoner i strømpriser, vet man da ikke hvilken pris man kan få for det man leverer. Man forutser en økt prisvolatilitet i strømmarkedet tiden fremover, da det er planlagt delt opp i kortere perioder, 15 minutters marked. Det gir stabile kraftprodusenter og produsenter som har mulighet for å styre uttaket av sin tilgjengelige kraft, store fordeler, typisk magasin vannkraft. Tidspunktet for produksjon blir altså viktigere enn før, og aktører som ikke klarer å tilpasse seg raskt nok risikerer høyere ubalansekostnader.

Dette vil bli ugunstig for vindkraft, og dermed også for et vindkraftverk på Omre, da prisene vil svinge mer fra kvarter til kvarter, og gi en større økonomisk usikkerhet. Man ser eksempler på at når strømprisen og etterspørselen er lav så står vindkraftverk stille selv om det blåser.

- Det må utredes hvordan kraftproduksjonen og økonomien til Omre Vindkraftverk vil bli, basert på variasjoner i strømmarkedet og forventet økt prisvolatilitet i tiden fremover.

18 Kraft- og forsyningssikkerhet, risiko for sabotasje og angrep på vindkraftverket.

18.1 Kraft og forsyningssikkerhet:

Vindkraft, solkraft og elvekraft er alle kraftkilder i Agder, og dette er kraft som må utnyttes når den er tilgjengelig, den kan ikke spares i et magasin. Utfordringer kan, som Norsk Vind AS beskriver, være nettkapasiteter og flaskehalser, som i perioder kan føre til at kraft ikke kan utnyttes og går tapt. Dette problemet øker i takt med installasjon av flere nye anlegg.

- Det må utredes en total oversikt over den nåværende situasjonen, og den tenkte fremtidige situasjonen for disse utfordringene, for å konkludere med om Omre Vindkraftverk er mer eller mindre nyttig i forhold til andre prosjekter i vår region.
- Vindkraft er en ustabil væravhengig kraftkilde, som behøver samhandling med balansekraft/ vannkraft. Det må utredes om anlegget er et bidrag til vår forsyningssikkerhet i regionen, og hvilke innvirkning anlegget alene, og sammen med andre og fremtidige ustabile kraftkilder kan ha for vårt kraftnett.
- Det må utføres en risikovurdering for strømstans og hvilke konsekvenser det kan gi.
- Det må utredes hva man taper i «vann» beroende på at man må ha balansekraft tilgjengelig for raske svingninger i vind og kraftproduksjon på Omre.

18.2 Sikkerhet i krigstid:

Omre vindkraftverk med nettstasjon og nett tilkobling, vil bli et synlig og sårbart anlegg i forbindelse med sabotasje eller angrep. Det kan vises til erfaring fra krigen i Ukraina der vindkraftverk enkelt og raskt blir satt ut av drift. Kraftverket er også planlagt tilkoblet

regionalnettet som ved angrep eller sabotasje lett kan gi følgefeil, slik at større deler av distribusjonsnettet kobles ut.

- Hvordan kan Omre Vindkraftverk forsvares i forbindelse med sabotasje eller angrep?
- Hvilke konsekvenser kan et angrep på Omre Vindkraftverk ha for kraftnettet?
- Hvilke konsekvenser kan et angrep på Omre Vindkraftverk ha for bebyggelsen, industrien og veiene lokalt

19 Annet ; utredning av veier, sprenging, drenering, CO_2-utslipp, forurensning og effekter på vann, fisk og dyreliv. Ny rapport kreves om vannmiljø .

19.1 Vei, kabelgrøfter og fundamenter til turbiner.

Turbiner og nettstasjon er planlagt sammenkoblet med veier og kabelgrøfter i et sårbart naturområde. Det er mye myr og tilsig til vann og bekker, med bla. ål og anadrome fisk.

- Det må utredes en plan med kart for hvor i terrenget dette er tenkt utført
- Det må opplyses hvor dypt det skal sprenges og graves.
- Det må utredes hvor mye, og hvor dypt myr og bekkesystemer blir drenert.
- Det må utredes hvor mye myr som blir forringet, og fremtidige CO2 utslipp må synliggjøres
- Det må utredes aktuelle og potensielle forurensningskilder dette kan gi til vannsystemene i planområdet og utenforliggende områder det også kan påvirke, spesielt Engekilen, Nørholmskilen og Bufjorden
- Det må spesielt utredes hvilke negative effekter dette kan ha for fisk og dyreliv.

19.2 Vann- og grunnforrurensning

Det foreligger ingen oppfølgning på rapport fra mai 2024; *«Konsekvensutredning vannmiljø ved Omre industriområde Grimstad».* Med bakgrunn i funnene i denne rapporten stilles det krav om en ny omfattende rapport bygging av vindkraftverk.

I tilknytning til meldingens punkt 6.4.8 «Vann- og grunnforurensning» legges det til grunn at også drikkevannet til Lillesand kommune, kartlegges.

Videre legges det til grunn at bekker o.a. innen planområdet og områdene i nær tilknytning blir klarlagt. Dette må da omfatte alle 3 bekker i planområdet og deres vei ut til hhv Engekilen og Nørholmskilen.

19.3: Beredskap forøvrig

Det er ikke et spørsmål om **hvis**, men **når**, uhell vil skje. Kommunen må være forberedt på - og tilpasse beredskapen særlig mhp brann - at det vil skje uhell i vindkraftverket. Det må derfor utredes:

- hvilket utstyr og opplæring brannvesenet evt må ha for å kunne håndtere brann i anlegget

- hvordan og med hvilke kostnader opprydding etter uhell skal skje

- hvilke årsaker som kan ligge til grunn for uhell, feks om lynnedslag har noen betydning

19.4 Annet

- Tap av turistinntekter må klargjøres og vurderes, herunder helårsturisme
- Muligheter for «grønn turisme» må utredes, så som ørretfiske o.a som man har hatt stort hell med å innføre i naturområder i Danmark
- Det må utredes hvor mange arbeidsplasser prosjektet vil gi både under anleggstiden og ved ordinær drift, inkl. ordinært vedlikehold.
- Det må utredes hvordan spregningsstøv vil bevege seg i og utenfor planområdet, både under og i etterkant av anleggsfasen.
- Det må utredes om og i såfall hvordan svevestøv fra trafikken vil kunne forflytte seg når anlegget er i drift samt når vegetasjon er fjernet.

Hvis det skal gjennomføres KU så er det verd å vite at Mulitconsult på vegne av Klima- og miljødepartementet i 2021 avga en *«Evaluering av konsekvensutredninger etter kapittel 5 i forskrift om konsekvensutredninger»* som dessverre ikke er så positiv. Det vil være en god idé å lese seg opp på denne før man foretar en vurdering av KU. Det er vel «Bukken og havresekken» når Norsk Vind AS skal stå for Konsekvens utredningen.

Et Annet spørsmål er hvor inntektene fra disse anleggene ender. Det er i mange tilfeller utenfor Norge: https://www.nrk.no/norge/xl/enorme-summer-ut-av-landet.-her-er-vindkraftens-norske-tapere- 1.17259452

Norsk Vind AS vil ganske sikkert hevde at det vi kommer med er «ubegrunnet» og kun frembragt i «skremselsøyemed». I så fall må Norsk Vind AS fremlegge **troverdig** dokumentasjon fra uavhengige kilder som viser det motsatte av hva som følger av de mange høringsinnlegg i saken.

Jeg oppfordrer Grimstad Kommune til å gjøre som Lillesand Kommune har gjort; si nei!

Med vennlig hilsen

Helle Nygaard

Kilen 52, 4790 Lillesand

Innsendt: 28.09.2025 20:16

Ref.nr: JUSVVD

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ØRJAN VORELAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre og Naturvernforbundet
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 20:28

Ref.nr: UVFZSR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn CARINA CHARLOTTE OLIVIA UGLAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsinnspill Omre Vindkraftverk, 28.09.2025 Fra Carina Ugland Tjore 66, 4887 Grimstad Norsk Vassdrag- og energidirektorat Pr. Epost: nve@nve.no Grimstad, 28.09.2025 NVEs saksnr.: 202509851. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings- program for Omre vindkraftverk», fra Carina Ugland. Jeg er bekymret for at Norsk Vind skal få lov til å bruke tid og ressurser for å utrede et prosjekt som allerede viser kan få negative konsekvenser for et stort naturområde og mange mennesker, hvis det blir realisert. I tillegg så stiller jeg kritisk til Norsk Vind AS sine estimater om inntektene til kommunen og andre fordeler. Referer her til Høringsinnspill fra Grunneiere mot Vindkraft på Omre. I dette høringsinnspill vil jeg sette søkelys på hvordan et slik etablering på Omre kan ha direkte negativt

konsekvenser for folk som bor og driver med landbruk og næring i nærområdet og indirekte negative konsekvenser for et bærekraftig samfunns utvikling i Grimstad og regionen generelt.
I tillegg slutter jeg meg til høringsinnspillene - med respektive argumenter - fra:
-Naturvernforbundet sentralt
-Grunneiere mot vindkraft på Omre

Nøkkelpunkter:
Kraftverket på Omre vil bidra til en utvidet ødeleggelse av et stort uberørt naturområde og ha negative påvirkninger for et mye større område enn planområdet alene på grunn høyden og støy.
Kraftverket vil svekke økonomiske verdier i nærområdet (som eiendom, matproduksjon og næringsliv) og såkalt «naturkapital» (som kulturlandskapet, karbon binding i jord, skog og myr, luft og vann kvalitet, økosystemer, dyrenes levested og naturmangfold).
Konflikt med arealbruk innenfor kultur, landbruk, naturopplevelser og friluftsliv
Konflikt med Grimstad som bærekraftig reisemål - Grimstad blir mindre attraktivt som reismål og næring knyttet reiseliv vil ikke utvikle seg
Næring knyttet landbruk, turisme og reiseliv kan lide
Næring som fiske, jakt, friluftsliv, småskala skogbruk kan tape tilgang til områder.
Hindring for at økonomisk verdier og «naturkapital» kan styrkes i området i fremtiden.
Helseplager for folk som bo i nærområde på grunn av støy, visuelle forurensing (lys/skyggekast, visuelle ødeleggelse av det naturlige landskapet) og psykisk påkjenning.
Mange opplever pågående stress i forbindelse med utredning av planene som kan ha negativt påvirkning for bosted, næring, eiendom, sosiale forhold og livskvalitet.
Eiendomsverdier blir negativt påvirket. Tap av verdier kan påvirker næringsliv og landbruk i Grimstad.
Tap i kulturarv og identitet hvis folk flytter vekk fra regionen/velger å drive landbruk og næring knyttet landbruk/natur/friluftsliv andre steder.

Kostnader til samfunnet og økosystemer blir større enn det som ganger kommunen økonomisk og i energi produksjon.
Andre muligheter for kommunen å redusere utslipp og produsere ren energi burde vurderes. Sol energi, og regenerativt landbruk er brukt som eksempler.
Betydning av kulturlandskap og landbruk i Grimstad
Det er vanskelig å spå inn i framtid hvilke muligheter som blir ødelagt med en slik etablering og nedbygging av natur. En ting som er ganske sikkert er at uberørt natur kommer til å stige i verdi i fremtiden. Verdiene er knyttet til både økonomiske verdier (som eiendom, matproduksjon og næringsliv) og såkalt «naturkapital» (som kulturlandskapet, karbon binding i jord, skog og myr, luft og vann kvalitet, økosystemer, dyrenes levested og naturmangfold).
På Tjore, som andre områder som ligger tett opp mot Omre, er det mange som setter stor pris på en livskvalitet som kommer fra kulturlandskapet og den uberørte naturen. Mange driver smågårder og produserer lokal mat som mange innbyggere i nærmiljø setter pris på. Lokal kvalitetsprodukter er med i å styrke Grimstad som et attraktive reisemål siden mange i det lokale matbransjen bruker lokal og sesong basert råvarer fra nærmiljø i Grimstad. Dette gir Grimstad matmiljø et konkuranse fortrinn over mange steder på Sørlandet.
Områdene som Tjore som ligger tett mot Omre, er populært i nærmiljø for friluftsaktiviteter, fra turområder til båtliv og kajakk. En voksende trend i nyere tid er dette med «gårdsturisme» representert for eks. som åpengårds dager, overnatting, spisesteder, og diverse aktiviteter som gårdene tilbyr. Som et lokalt eksempel legge jeg til link til nettside til en av gårdene på Tjore som driver med aktiviteter og åpengård samt fritidsordning for barn i Grimstad https://midttjore.no/ Midt-Tjore Gård er blitt de siste årene arbeidsgiver på grunn av den videreutviklet virksomhet på gården. Storegra Gård på Tjore driver også med gårdsbesøk, kulturopplevelser, events og catering, samt samarbeider med Ungt Entreprenørskap i et program for Barneskolene i Grimstad. Disse gårdene er bare to

eksempler som ligger innen 2 km fra planområdet til Norsk Vind.
Landbruk selv har gjennom historie spilt sentralt i formering og vedlikehold av kulturlandskapet og er en viktig kulturbærer. Fra mat produksjon til naturmangfold, i tidlig bosettinger og utvikling av samfunnet har landbruk vært sentralt, men betydning for samfunnet har kanskje forandret seg litt i dag. Nedbygging av naturen, fortetting, import, industri og dagligvarebutikker har endret den måte vi handler på og nærforhold til landbruk, natur og matproduksjon. På grunn av dette er det blitt enda viktigere å ta vare på det som vi har igjen av lokal kultur og kunnskap for natur og matproduksjon, dyrehold og skogforvaltning, håndverk og mattradisjoner. Det er viktig å gjøre sånne områder mer tilgjengelig for lokal samfunnet. Dette er viktig for helse, kultur og identitet i regionen. I tillegg styrke vi lokal matberedskap med å støtte landbruk i Grimstad.
Gårder og grunneiere åpner for lokalt samfunn og reiseliv
Mange gårder og grunneiere i nærheten Omre gjør gårdene og eiendommene sine mer åpen for lokale samfunnet enn noen gang før. I dag er det mange som ser verdien i en rik «naturkapital» som vi står ovenfor i Grimstad. Nye næringer knyttet «gårdsturisme», reiseliv, natur opplevelser og friluftsliv er med i å styrke lokal økonomi og bidrar til at det blir attraktive for fremtidige generasjoner å bo, satse og drive landbruk i Grimstad. Dette styrker Grimstad som et bærekraftig reisemål, hvor mat, kultur og naturopplevelser står sentralt. Dette styrker også Grimstad som et attraktive plass å bo og en bærekraftig samfunnsutvikling. Å kunne tilbyr opplevelser som bringer oss nærmere naturen og ærlig matproduksjon er med å støtte vår psykisk og fysisk helse. Dette gir merverdi for alle som bo i nærheten og de som bruker Grimstad som reisedestinasjon.
Med klimaforandring og uro i verden, kommer vi til å oppleve at steder som Grimstad kan være enda mer attraktivt som turistdestinasjon for flere, og bety enda mer for de som bo og vil satse på næringsliv her. At folk har mulighet å oppleve uberørt natur og kulturlandskap betyr mye for mange i dag og et slik etablering av vindturbiner på Omre vil ødelegge for fremtidig næring knyttet Grimstad som reisemål.

Vindkraft på Omre vil svekke for landbruk og næring i nærområdet og en ytterlig bærekraftig samfunns utvikling i Grimstad og regionen generelt
Det er ikke mange steder i verden hvor man kan oppleve naturen som er så lite berørt som vi er vant til i Grimstad og Homborsund. I Storbritannia får mange slike steder et eget vern som heter “areas of outstanding natural beauty”, og formål er å beskytte og regenerere økosystemer, dyrenes levested og kulturlandskap for fremtidig generasjoner. Under et slik vern må reiseliv, friluftsliv og sosiale og økonomiske vekst bidra til å verne området. Folk reiser langt for å bruke ferietid i slike deler av Storbritannia og næring knyttet reiseliv er av stort betydning for lokale samfunn. I Lake District i Cumbria (som eksempel) har det også vært stridt motstand til mindreskala vindturbiner som ble satt opp på 90 tallet i grense til det vernet område. Disse mindre 40m høy turbiner er nå fjernet etter 25 år. Forslag om å bygge nye turbiner på området ble stemt ned, da de forrige førte til en visuelle foruensning på landskapet og påvirket et bredt levested for dyreliv. https://newsblogs.ihbc.org.uk/?p=17685 - :~:text=Throughout their 25 years operation,now a World Heritage Site.

En nedbygging av naturen som er representert i planene til Norsk Vind AS berører et mye større område enn de 2609 daa planområdet til kraftverket på Omre. Den massive høyden (220m) på disse turbiner utgjør at de påvirker regionen fra Grimstad til Lillesand, fra sjøen og Blindleia. Kraftverket vil føre til ødeleggelser av et svært viktig naturområde gjennom ikke bare inngrep under konstruksjon, men også visuell forurensning, støy, og påvirkninger for dyreliv og naturmangfold. Den kan ha betydelig negative invirkninger på helse og livskvalitet for de som bor i nærheten og trekker betydelig fra “naturkapitalen” som er en viktig del av Grimstad sin verdi som et bærekraftig reisemål og attraktiv plass å bo. I tillegg er det mange turistattraksjoner som Reddalskanalen, Knut Hamsuns hjem, Vestlanske hovedvei, Homborsund Fyr og skjærgården generelt, som ligger tett opp mot planområdet på Omre og vil svekkes av et slik vindkraftverk.

De negative invirkninger på helse og livskvalitet for de som bor i nærheten vinkraftverket kan stemme fra sosiale, psykisk, fysisk og økonomiske påvirkninger. Støy og skyggekast fra vindturbinene er rapportert knyttet psykisk og

fysisk påkjenning og går direkte ut over helse til de som bor og jobber i nærheten i form av (for eks.) søvnforstyrelser og hodeverk og indirekte på grunn av faktorer som øker stress. Et sosial invirkning som kan også bidra til økt stress for de som bor i nærheten er forbundet med splittelser i samfunnet mellom de som får økonomisk kompensasjon eller gevnist i forbindelse med etablering av vind turbiner og de som ikke får, eller vil ta i mot, kompensasjon. Her er det blitt rapportert strid, mellom de som er for eller i mot, i områder hvor god naboskap og samarbeid er sentralt til et bærekraftig og velfungerende samfunn hvor bærekraftig vekst skal tilrettelegges. Dette kan gjelde både de som bor i nærområdet Omre, men også kan gjelder kommunen som i tilfelle her står som grunneiere og "naboene"sine som er innbyggere i både Grimstad og Lillesand kommune.

Norsk Vind mener at Omre er egnet til denne kollosal vindkraft anlegg begrunnet støy fra E18 og at E18 gjør naturen "mindre verdt". Det er viktig å bemerke at vi som bor i nærheten E18 opplever at det er lite trafikk og neste ikke støy fra veien på kvelder, søndager, og heligdager. Storsett når man er hjemme og har fri fra jobb er det lite støy forurensning i området knyttet tett opp mot E18. Vindkraft prosjektet til Norsk Vind vil føre til støy forurensning 24 timer i døgn, 7 dager i uka, og uansett heligdag.
De som bor i nærheten Kjølberget vindpark i Våler beskriver lyden fra turbinene som «et jetfly som du tror skal være ferdig, men aldri lander.» Kraftverket kan føre til helse konsekvenser for folk som bor i nærheten, og påvirker naturmangfoldet i et større område. Støyen kommer i tillegg til visuelle forurensning, ødeleggelse og videre forstyrelse av landskapet, økosystemer og dyrenes levested. Planområdet har flere viktig kryssningspunkter for vilt, og et presisering fra Norsk Vind at motorveien representere "en barriere for vilt i området" kjenner vi oss lite igjen i.

Boligprisene er også påvist i noen studier at de blir negativt påvirket og dette er en stor bekymring for mange hus og grunneiere i nærheten planområdet til Norsk Vind. https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/gone-with-the-wind/ -:~:text=Small wind farms have no,the turbines are not visible.
Redusert eiendomsverdi har både korte og langsiktig konsekvenser for lokal økonomi og samfunsutvikling. Her er en liste over noen påvirkninger som på sikt kan bidra til mindre økonomisk vekst:
-husholdninger får dårligere økonomi
-mindre mulighet for gjeldsopptak
-økt sykefravær
-færre nye etableringer
-flere bedrifter som melder konkurs
-mindre skatt intekter for kommunen.

Konklusjoner

Her i nærheten Omre er det mange som kan drives vekk fra bygda i stedet for at de får mulighet til å satse på landbruk og næring knyttet lokal matproduksjon, kultur, gårdsturisme, natur opplevelser, reiseliv og friluftsliv. Dette svekker Grimstad som et bærekraftig reismål og en øvrig bærekraftig samfunnsutvikling. Dette er bare noen av de dokumenterte påvirkninger som er blitt påvist andre steder i Norge, og andre steder i verden hvor slike prosjekter har fått lov å realiseres.

Det er mye som skal offres og risikeres for noen få vindturbiner i et område hvor det er nok energi produksjon per i dag i forhold til forbruk. Når vi skal finne måter å bidra til redusert klimautslipp trenger man en utredning som viser at tiltaket ikke går på bekostning av viktig "naturkapital" som ikke kan erstattes. Å bygge et slik vindkraft anlegg i et område med stort uberørt natur med skog og myr og bekker, til tross av motorveien, kan virke som "grønnvasking". Alternativer som sol energi på tilgjengelig overflater og nybygg kan utnyttes i mye større grad. Det kan utredes muligheter for å utnytte vannressursene mer effektivt, samt muligheter for pumpekraftverk regionalt. Regenerativt prinsipper i landbruk og skogsskjødsel kan også bidra til karbon binding over og under bakken sammetid som naturmangfoldet og økosystemprosessene styrkes. https://www.regenerativtnorge.no/regenerativt-

landbruk/

Landbruk, lokal matproduksjon, kultur, identitet og næringer knyttet slike verdier er viktig å ivareta. Motorveien E18 og den lille industri området som fins per i dag på Omre er ikke god nok begrunnelse for å fortsette med et mye større inngrep som kan føre til mer skade og klimautslipp enn vindkraftverket kan gjør opp for. Viser til et studie som viser klimautslipp knyttet landbasert vindkraft avhengig nedbygging av skog versus myr vs landbruk. Med mye myr og skog på Omre kan klimautslipp knyttet utbygging her bli betydelig.

https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652622020819?via=ihub

Høringsuttalelse som vedlegg

Omre Vind horingsinnspill_ Carina Ugland.docx

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Høringsinnspill Omre Vindkraftverk, 28.09.2025

Fra Carina Ugland
Tjore 66,
4887 Grimstad

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
Pr. Epost: nve@nve.no

Grimstad, 28.09.2025

NVEs saksnr.: 202509851. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings- program for Omre vindkraftverk», fra Carina Ugland.

Jeg er bekymret for at Norsk Vind skal få lov til å bruke tid og ressurser for å utrede et prosjekt som allerede viser kan få negative konsekvenser for et stort naturområde og mange mennesker, hvis det blir realisert. I tillegg så stiller jeg kritisk til Norsk Vind AS sine estimater om inntektene til kommunen og andre fordeler. Referer her til Høringsinnspill fra Grunneiere mot Vindkraft på Omre.

I dette høringsinnspill vil jeg sette søkelys på hvordan et slik etablering på Omre kan ha direkte negativt konsekvenser for folk som bor og driver med landbruk og næring i nærområdet og indirekte negative konsekvenser for et bærekraftig samfunns utvikling i Grimstad og regionen generelt.

I tillegg slutter jeg meg til høringsinnspillene - med respektive argumenter - fra:

- Naturvernforbundet sentralt
- Grunneiere mot vindkraft på Omre

Nøkkelpunkter:

Kraftverket på Omre vil bidra til en utvidet ødeleggelse av et stort uberørt naturområde og ha negative påvirkninger for et mye større område enn planområdet alene på grunn høyden og støy.

Kraftverket vil svekke økonomiske verdier i nærområdet (som eiendom, matproduksjon og næringsliv) og såkalt «naturkapital» (som kulturlandskapet, karbon binding i jord, skog og myr, luft og vann kvalitet, økosystemer, dyrenes levested og naturmangfold).

Konflikt med arealbruk innenfor kultur, landbruk, naturopplevelser og friluftsliv

Konflikt med Grimstad som bærekraftig reisemål - Grimstad blir mindre attraktivt som reismål og næring knyttet reiseliv vil ikke utvikle seg

Næring knyttet landbruk, turisme og reiseliv kan lide

Næring som fiske, jakt, friluftsliv, småskala skogbruk kan tape tilgang til områder.

Hindring for at økonomisk verdier og «naturkapital» kan styrkes i området i fremtiden.

Helseplager for folk som bo i nærområde på grunn av støy, visuelle forurensing (lys/skyggekast, visuelle ødeleggelse av det naturlige landskapet) og psykisk påkjenning.

Mange opplever pågående stress i forbindelse med utredning av planene som kan ha negativt påvirkning for bosted, næring, eiendom, sosiale forhold og livskvalitet.

Eiendomsverdier blir negativt påvirket. Tap av verdier kan påvirker næringsliv og landbruk i Grimstad.

Tap i kulturarv og identitet hvis folk flytter vekk fra regionen/velger å drive landbruk og næring knyttet landbruk/natur/friluftsliv andre steder.

Kostnader til samfunnet og økosystemer blir større enn det som ganger kommunen økonomisk og i energi produksjon.

Andre muligheter for kommunen å redusere utslipp og produsere ren energi burde vurderes. Sol energi, og regenerativt landbruk er brukt som eksempler.

Betydning av kulturlandskap og landbruk i Grimstad

Det er vanskelig å spå inn i framtid hvilke muligheter som blir ødelagt med en slik etablering og nedbygging av natur. En ting som er ganske sikkert er at uberørt natur kommer til å stige i verdi i fremtiden. Verdiene er knyttet til både økonomiske verdier (som eiendom, matproduksjon og næringsliv) og såkalt «naturkapital» (som kulturlandskapet, karbon binding i jord, skog og myr, luft og vann kvalitet, økosystemer, dyrenes levested og naturmangfold).

På Tjore, som andre områder som ligger tett opp mot Omre, er det mange som setter stor pris på en livskvalitet som kommer fra kulturlandskapet og den uberørte naturen. Mange driver smågårder og produserer lokal mat som mange innbyggere i nærmiljø setter pris på. Lokal kvalitetsprodukter er med i å styrke Grimstad som et attraktive reisemål siden mange i det lokale matbransjen bruker lokal og sesong basert råvarer fra nærmiljø i Grimstad. Dette gir Grimstad matmiljø et konkuranse fortrinn over mange steder på Sørlandet.

Områdene som Tjore som ligger tett mot Omre, er populært i nærmiljø for friluftsaktiviteter, fra turområder til båtliv og kajakk. En voksende trend i nyere tid er dette med «gårdsturisme» representert for eks. som åpengårds dager, overnatting, spisesteder, og diverse aktiviteter som gårdene tilbyr. Som et lokalt eksempel legge

jeg til link til nettside til en av gårdene på Tjore som driver med aktiviteter og åpengård samt fritidsordning for barn i Grimstad https://midttjore.no/ Midt-Tjore Gård er blitt de siste årene arbeidsgiver på grunn av den videreutviklet virksomhet på gården. Storegra Gård på Tjore driver også med gårdsbesøk, kulturopplevelser, events og catering, samt samarbeider med Ungt Entreprenørskap i et program for Barneskolene i Grimstad. Disse gårdene er bare to eksempler som ligger innen 2 km fra planområdet til Norsk Vind.

Landbruk selv har gjennom historie spilt sentralt i formering og vedlikehold av kulturlandskapet og er en viktig kulturbærer. Fra mat produksjon til naturmangfold, i tidlig bosettinger og utvikling av samfunnet har landbruk vært sentralt, men betydning for samfunnet har kanskje forandret seg litt i dag. Nedbygging av naturen, fortetting, import, industri og dagligvarebutikker har endret den måte vi handler på og nærforhold til landbruk, natur og matproduksjon. På grunn av dette er det blitt enda viktigere å ta vare på det som vi har igjen av lokal kultur og kunnskap for natur og matproduksjon, dyrehold og skogforvaltning, håndverk og mattradisjoner. Det er viktig å gjøre sånne områder mer tilgjengelig for lokal samfunnet. Dette er viktig for helse, kultur og identitet i regionen. I tillegg styrke vi lokal matberedskap med å støtte landbruk i Grimstad.

Gårder og grunneiere åpner for lokalt samfunn og reiseliv

Mange gårder og grunneiere i nærheten Omre gjør gårdene og eiendommene sine mer åpen for lokale samfunnet enn noen gang før. I dag er det mange som ser verdien i en rik «naturkapital» som vi står ovenfor i Grimstad. Nye næringer knyttet «gårdsturisme», reiseliv, natur opplevelser og friluftsliv er med i å styrke lokal økonomi og bidrar til at det blir attraktive for fremtidige generasjoner å bo, satse og drive landbruk i Grimstad. Dette styrker Grimstad som et bærekraftig reisemål, hvor mat, kultur og naturopplevelser står sentralt. Dette styrker også Grimstad som et attraktive plass å bo og en bærekraftig samfunnsutvikling. Å kunne tilbyr opplevelser som bringer oss nærmere naturen og ærlig matproduksjon er med å støtte vår psykisk og fysisk helse. Dette gir merverdi for alle som bo i nærheten og de som bruker Grimstad som reisedestinasjon.

Med klimaforandring og uro i verden, kommer vi til å oppleve at steder som Grimstad kan være enda mer attraktivt som turistdestinasjon for flere, og bety enda mer for de som bo og vil satse på næringsliv her. At folk har mulighet å oppleve uberørt natur og kulturlandskap betyr mye for mange i dag og et slik etablering av vindturbiner på Omre vil ødelegge for fremtidig næring knyttet Grimstad som reisemål.

Vindkraft på Omre vil svekke for landbruk og næring i nærområdet og en ytterlig bærekraftig samfunns utvikling i Grimstad og regionen generelt

Det er ikke mange steder i verden hvor man kan oppleve naturen som er så lite berørt som vi er vant til i Grimstad og Homborsund. I Storbritannia får mange slike steder et eget vern som heter “areas of outstanding natural beauty”, og formål er å beskytte og

regenerere økosystemer, dyrenes levested og kulturlandskap for fremtidig generasjoner. Under et slik vern må reiseliv, friluftsliv og sosiale og økonomiske vekst bidra til å verne området. Folk reiser langt for å bruke ferietid i slike deler av Storbritannia og næring knyttet reiseliv er av stort betydning for lokale samfunn. I Lake District i Cumbria (som eksempel) har det også vært stridt motstand til mindreskala vindturbiner som ble satt opp på 90 tallet i grense til det vernet område. Disse mindre 40m høy turbiner er nå fjernet etter 25 år. Forslag om å bygge nye turbiner på området ble stemt ned, da de forrige førte til en visuelle foruensning på landskapet og påvirket et bredt levested for dyreliv. https://newsblogs.ihbc.org.uk/?p=17685 -:~:text=Throughout their 25 years operation,now a World Heritage Site.

En nedbygging av naturen som er representert i planene til Norsk Vind AS berører et mye større område enn de 2609 daa planområdet til kraftverket på Omre. Den massive høyden (220m) på disse turbiner utgjør at de påvirker regionen fra Grimstad til Lillesand, fra sjøen og Blindleia. Kraftverket vil føre til ødeleggelser av et svært viktig naturområde gjennom ikke bare inngrep under konstruksjon, men også visuell forurensning, støy, og påvirkninger for dyreliv og naturmangfold. Den kan ha betydelig negative invirkninger på helse og livskvalitet for de som bor i nærheten og trekker betydelig fra "naturkapitalen" som er en viktig del av Grimstad sin verdi som et bærekraftig reisemål og attraktiv plass å bo. I tillegg er det mange turistattraksjoner som Reddalskanalen, Knut Hamsuns hjem, Vestlanske hovedvei, Homborsund Fyr og skjærgården generelt, som ligger tett opp mot planområdet på Omre og vil svekkes av et slik vindkraftverk.

De negative invirkninger på helse og livskvalitet for de som bor i nærheten vinkraftverket kan stemme fra sosiale, psykisk, fysisk og økonomiske påvirkninger. Støy og skyggekast fra vindturbinene er rapportert knyttet psykisk og fysisk påkjenning og går direkte ut over helse til de som bor og jobber i nærheten i form av (for eks.) søvnforstyrelser og hodeverk og indirekte på grunn av faktorer som øker stress. Et sosial invirkning som kan også bidra til økt stress for de som bor i nærheten er forbundet med splittelser i samfunnet mellom de som får økonomisk kompensasjon eller gevnist i forbindelse med etablering av vind turbiner og de som ikke får, eller vil ta i mot, kompensasjon. Her er det blitt rapportert strid, mellom de som er for eller i mot, i områder hvor god naboskap og samarbeid er sentralt til et bærekraftig og velfungerende samfunn hvor bærekraftig vekst skal tilrettelegges. Dette kan gjelde både de som bor i nærområdet Omre, men også kan gjelder kommunen som i tilfelle her står som grunneiere og "naboene"sine som er innbyggere i både Grimstad og Lillesand kommune.

Norsk Vind mener at Omre er egnet til denne kollosal vindkraft anlegg begrunnet støy fra E18 og at E18 gjør naturen "mindre verdt". Det er viktig å bemerke at vi som bor i nærheten E18 opplever at det er lite trafikk og neste ikke støy fra veien på kvelder, søndager, og heligdager. Storsett når man er hjemme og har fri fra jobb er det lite støy forurensning i området knyttet tett opp mot E18. Vindkraft prosjektet til Norsk Vind vil føre til støy forurensning 24 timer i døgn, 7 dager i uka, og uansett heligdag.
De som bor i nærheten Kjølberget vindpark i Våler beskriver lyden fra turbinene som «et jetfly som du tror skal være ferdig, men aldri lander.» Kraftverket kan føre til helse konsekvenser for folk som bor i nærheten, og påvirker naturmangfoldet i et større område. Støyen kommer i tillegg til visuelle forurensning, ødeleggelse og videre forstyrelse av landskapet, økosystemer og dyrenes levested. Planområdet har flere

viktig kryssningspunkter for vilt, og et presisering fra Norsk Vind at motorveien representere “en barriere for vilt i området“ kjenner vi oss lite igjen i.

Boligprisene er også påvist i noen studier at de blir negativt påvirket og dette er en stor bekymring for mange hus og grunneiere i nærheten planområdet til Norsk Vind. https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/gone-with-the-wind/ - :~:text=Small wind farms have no,the turbines are not visible.
Redusert eiendomsverdi har både korte og langsiktig konsekvenser for lokal økonomi og samfunsutvikling. Her er en liste over noen påvirkninger som på sikt kan bidra til mindre økonomisk vekst:

- husholdninger får dårligere økonomi
- mindre mulighet for gjeldsopptak
- økt sykefravær
- færre nye etableringer
- flere bedrifter som melder konkurs
- mindre skatt intekter for kommunen.

Konklusjoner

Her i nærheten Omre er det mange som kan drives vekk fra bygda i stedet for at de får mulighet til å satse på landbruk og næring knyttet lokal matproduksjon, kultur, gårdsturisme, natur opplevelser, reiseliv og friluftsliv. Dette svekker Grimstad som et bærekraftig reismål og en øvrig bærekraftig samfunnsutvikling. Dette er bare noen av de dokumenterte påvirkninger som er blitt påvist andre steder i Norge, og andre steder i verden hvor slike prosjekter har fått lov å realiseres.

Det er mye som skal offres og risikeres for noen få vindturbiner i et område hvor det er nok energi produksjon per i dag i forhold til forbruk. Når vi skal finne måter å bidra til redusert klimautslipp trenger man en utredning som viser at tiltaket ikke går på bekostning av viktig “naturkapital” som ikke kan erstattes. Å bygge et slik vindkraft anlegg i et område med stort uberørt natur med skog og myr og bekker, til tross av motorveien, kan virke som “grønnvasking”. Alternativer som sol energi på tilgjengelig overflater og nybygg kan utnyttes i mye større grad. Det kan utredes muligheter for å utnytte vannressursene mer effektivt, samt muligheter for pumpekraftverk regionalt. Regenerativt prinsipper i landbruk og skogsskjødsel kan også bidra til karbon binding over og under bakken sammetid som naturmangfoldet og økosystemprosessene styrkes. https://www.regenerativtnorge.no/regenerativt-landbruk/
Landbruk, lokal matproduksjon, kultur, identitet og næringer knyttet slike verdier er viktig å ivareta. Motorveien E18 og den lille industri området som fins per i dag på Omre er ikke god nok begrunnelse for å fortsette med et mye større inngrep som kan føre til mer skade og klimautslipp enn vindkraftverket kan gjør opp for. Viser til et studie som viser klimautslipp knyttet landbasert vindkraft avhengig nedbygging av skog versus myr vs landbruk. Med mye myr og skog på Omre kan klimautslipp knyttet utbygging her bli betydelig.
https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0959652622020819?via=ihub

Innsendt: 28.09.2025 20:32

Ref.nr: NNXZPK

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ATLE SKAARUD
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Dette naturinngrepet er svært negativt for både dyreliv og for beboere i nærområdet. Dyrelivet blir fordrevet bort og beboere vil oppleve negativitet ifm fremtidig etablering- spesielt også med tanke på flere potensielle fritidsboliger. Tapte skatteinntekter/eiendomskatt og krav til kompensasjon for allerede etablerte boliger og fritidsboliger må medtas i vurderingene til kommunen. Mener også at dette skaper er dårligere rykte for kommunen hvis ikke folk blir lyttet til i en så viktig sak.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 20:44

Ref.nr: PPHXWU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KEVIN CHARLES GARELICK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er imot etablering av Omre vindkraftverk. Prosjektet vil gi store inngrep i natur og landskap, med alvorlige konsekvenser for dyr og friluftsliv. Turbiner på opptil 220 meter vil redusere verdien av urørt natur og reiseliv i området, og vil samtidig påføre betydelige ulemper for dem som bor i nærheten gjennom støy, skyggekast og tap av bokvalitet og eiendomsverdi. Klimanytten står ikke i forhold til de lokale skadevirkningene, og jeg ber derfor NVE avslå konsesjon.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 20:46

Ref.nr: MAIKAE

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn BJØRN OLAV SANDBAKK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er sterkt i mot etablering av vindkraftverk på omre. Årsaken er flerdelt: 1: Naturen: Det ødelegger og forstyrrer viktig natur og fauna, både mht kraftverket i seg selv og nødvendig infrastruktur for etablering. I tillegg skal et slikt anlegg ses i et livsløpsperspektiv, og det er for mange usikkerhetmomenter forbundet med reversering av anlegget ved enden av levetiden. Det vil i Grimstad ikke la seg gjøre med kompensatoriske løsninger for å blidgjøre motstandere. Heller vil det nok anses fornærmende og føre til økt motstand. 2: Forringelse av verdier i omgivelsene: Det er åpenbart at et slikt anlegg vil føre til verdiforringelse for eiendommer og boliger som påvirkes av anlegget i en eller annen form, og kan ikke se hvordan kommunen eller kraftverket skal kunne kompensere for verditapet. Det vil nok ganske raskt oppstå enkeltsøksmål eller gruppesøksmål som gir presedens for alle tilsvarende saker. 3: Økonomien i prosjektet: Sammenlegger man punkt 1 og 2 + prosjektspesifikke kostnader for etablering, drift, vedlikehold og reversering antas økonomien å balansere på en særdeles tynn hyssing. Per 2025 antas vel LCCA å ligge over 45 øre kWh. Det skal da i tillegg legges profitt på dette. En god del av LCCA kostnadene kommer ved anleggets slutt. Dersom utbygger går konkurs på et sted underveis, og før reversering, kan det hende kommunen sitter med ansvaret.

4:

Folket: Nå skal Grimstad Kommune ta et valg om de skal gå videre med prosjektet og konsekvensutredning. Med all den motstanden som har oppstått lokalt, mener jeg kommunen bør lytte til sine arbeidsgivere (innbyggerne) og terminere dette før det oppstår kostnader til konsekvensutredning.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:03

Ref.nr: UULOSQ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JENS ADRIAN MARCUSSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Viser til tidligere innsending. Usikkerhet rundt om alt kom med. Sender på nytt.
Høringsuttalelse som vedlegg 280925 Innsendt horingsinnspill.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon 001 Statens Vegvesen 2.PDF
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon 002 Rapport fra el-fiske 2.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon 003 Innsigelse fra Statsforvalteren.PDF
Vedlegg bilder 004 NVE Ytre Vikna 2.pdf
Vedlegg bilder 005 Multiconsult sammendrag 3.pdf

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi – Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Naturvernforbundet
Lillesand

Rapport fra el-fiske i 3 sjøørretbekker på Omre i Grimstad kommune.

Prosjekt/område: El-fiske i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.

Prosjektperiode: august og september 2025.

Ansvarlig: Erik Berglihn, Sjøørret Sørlandet.

Deltakere: Per Bendixen, Naturvernforbundet. Hjalmar Espevig, kjentmann.

1. Bakgrunn og formål.

El-fiske ble gjennomført for å kartlegge og dokumentere bestandene av ørret og ål i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.
Det var behov for å fremskaffe oppdatert kunnskap om tilstanden i alle de tre aktuelle bekkene.
Formålet var å vurdere rekruttering, bestandstetthet og habitatkvalitet.

2. Områdebeskrivelse.

Bekkene er en del av nedbørsfeltene nr 019.22Z og nr 019.220, ref NVE sin database REGINE.
Nedbørsfeltene er preget av mange småtjern og myrer, særlig høyest oppe i terrenget.

Nørholmsbekken:

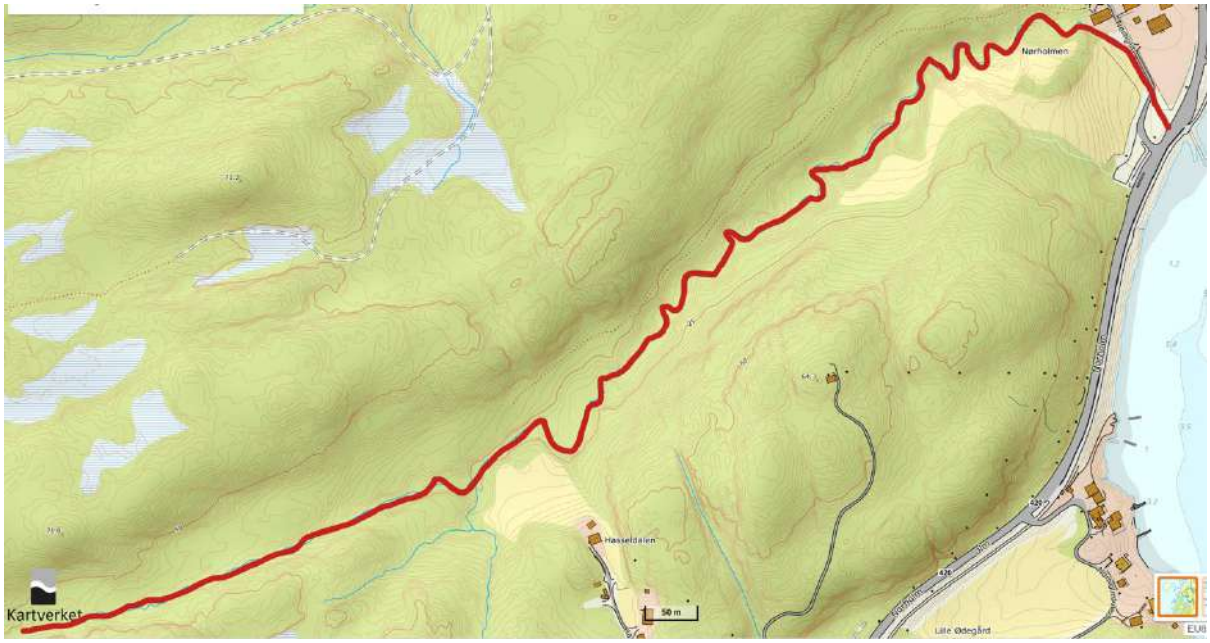
Nørholmsbekken renner østlig og ut i sjøen, innerst i Nørholmskilen. Den er ca. 0,5 til 2,5 m bred og 0,3–0,6 m dyp ved normal vannføring.
Bunnsubstratet består av grus og stein med enkelte partier sand. Kantvegetasjonen er tett og variert.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført den 21.august 2025, fra kl 16 – 18.00 i den midtre del over en strekning på ca 400 meter. Det var lav vannføring , klart vann og lett å observere.

Hasseldalsbekken:

En smal bekk som renner gjennom Hasseldalen og munner ut i sjøen ved Nørholm. Bredden varierer mellom 0,5 –2 m, og dypet er sjelden over 0,4 m. Bunnen domineres av stein og grus.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført 28.august fra kl 14 –16 fra den midtre til den øvre delen, over en strekning på ca 400 meter.

Det var lav vannføring og klart vann.

Penndalsbekken:

Penndalsbekken renner først vestlig i øvre del, men svinger så sørlig gjennom hele Penndalen. Her ses Omre Kroktjern:

Bekken fra Omre Kroktjern renner slagt ned via et lite tjern i myrlendt terreng. Vi konstaterte fisk helt opp til dette tjernet. Herfra går bekken ned til selve Penndalen, hvor den vider seg ut til 2–3 meters bredde i den midtre delen. Den er fra 0,5 til 2 meter helt ned til den nedre delen, ved FV 420. På nedsiden av FV 420 og til utløpet i sjøen kalles den Amtedalsbekken.

Substratet består hovedsaklig av grus og stein, med flere naturlige kulper og gyteområder. Kantvegetasjonen varierer mellom tett skog og mer åpne partier, hvor busker og høyt gress dominerer. Bekken er vurdert som svært viktig for lokal rekruttering.

Målepunkter.

Det ble gjennomført el-fiske i to omganger. Den første ble foretatt 28.august fra kl 13 – 14.30, på begge sider av FV 420, for å fange opp noe av den delen som kalles Amtedalsbekken. Det var da lav vannføring og klart vann.

Den andre ble gjennomført 2.september 2025 fra kl 14.30 til 18.00. Det ble el-fisket punktvis fra Omre Kroktjern og ned til RV 420. Det var normal vannstand og klart vann.

3. Metode.

El-fisket ble utført med utstyr fra Terik, model FA-55.
Alle fisk ble fanget med håv og satt tilbake i vassdraget.

4. Resultater.

Totalt observert individer, pr bekk.
Nørholmsbekken:
Sum individer: **147**
Hasseldalsbekken:
Sum individer: **123**
Penndalsbekken:
Sum individer: **189**

Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer.

5. Vurderinger.

Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del.
Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer.
Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm)

6. Konklusjoner.

Nørholmsbekken: Viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Ål registrert i lavt antall.

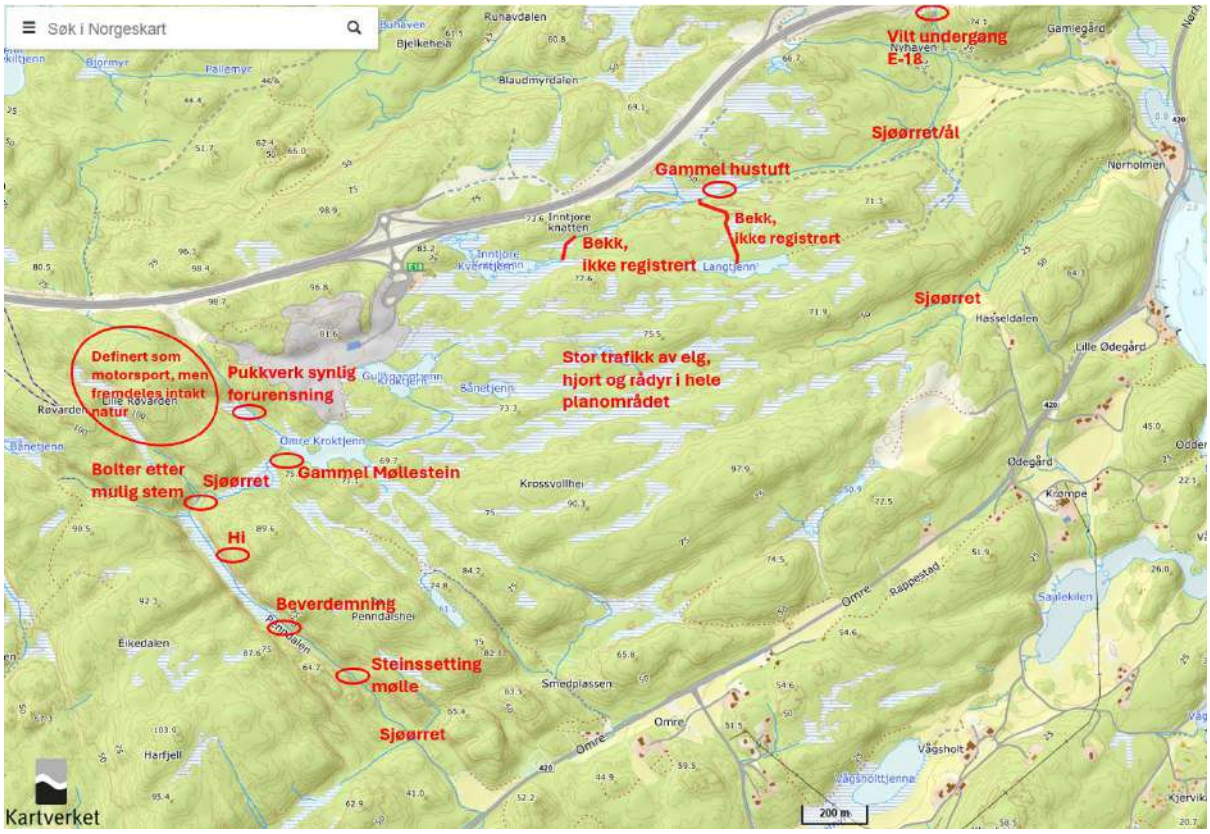
Hasseldalsbekken: Gyte- og oppvekstområde for ørret

Penndalsbekken: Nøkkellokalitet for både ørret og ål, med høy tetthet og gode habitatforhold.

Samlet sett: Penndalsbekken, et svært viktig vassdrag for begge artene, samtidig som vi opplevde en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser.

7. Vedlegg.

Kart over Omre, som viser alle bekkeløp og annen informasjon.

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 19.12.2023
Vår ref.: 2022/7418
Deres dato:
Deres ref.: 2022/6927

GRIMSTAD KOMMUNE

Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidrun Flognfeldt Andreassen, 37 01 78 50

Innsigelse og høringsuttalelse til offentlig ettersyn av forslag til reguleringsplan for Omre industriområde - felt BI6 - BI9 i Grimstad kommune

Vi viser til oversendelse datert 19.10.2023 fra Grimstad kommune med vedtak om å legge forslag til detaljregulering for Omre industriområde, delområde BI6 – BI9 ut til offentlig ettersyn. Vi viser videre til e-poster av 27.11.2023 og av 08.12.2023, der Statsforvalteren gis utsatt høringsfrist, sistnevnte til 19.12.2023.

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget.

Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres.

Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra *moderat* til *dårlig*, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12.

Vi finner at planforslaget må omarbeides/utbedres i vesentlig grad for å imøtekomme innsigelsen. Masse- og overvannshåndtering, samlet konsekvens for naturmangfold, konsekvenser for vannmiljø, samt planlegging for en mer effektiv arealdisponering, er sentrale forhold som må utredes og omarbeides/utbedres for å løse innsigelsen.

Bakgrunn

Formålet med planen er å legge til rette for industri og lager med tilhørende kontorplasser.

Arealene er i områderegulering for Omre regulert til industri, andre typer bebyggelse og anlegg, naturområde, LNF-formål, infiltrasjon/fordrøyning/avledning samt til en rekke underformål under samferdsel og infrastruktur.

Innspill fra Statsforvalteren
Vi viser til Statsforvalterens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, av 01.09.2022. Vi minte der om at det i bestemmelsene til områdereguleringa § 3 ble stilt en rekke krav til utredninger, illustrasjoner, rapporter og planer som skulle følge detaljreguleringa. Denne bestemmelsen var en viktig forutsetning for Statsforvalterens vurdering av forslag til områderegulering. Ved gjennomgang av planforslaget ser vi at flere av disse kravene er skjøvet på ved at det stilles krav til at slik dokumentasjon / slike planer skal foreligge før rammetillatelse eller igangsettingstillatelse for de enkelte delfelt. Spesielt for tema som overvannshåndtering, vannmiljøundersøkelser og massehåndtering mener vi at det å skyve på dette vil kunne medføre / bidra til miljøskade som kunne vært unngått eller begrenset gjennom arbeidet med detaljregulering.

Under følger en mer konkret vurdering av de viktigste tema.

Naturmangfold
I arbeidet med områdereguleringa ble det utarbeida en temarapport for naturmangfold, datert 21.10.2018. Rapporten konkluderte med at det ikke fantes registrerte naturtyper innenfor planområdet. I planbeskrivelsen til forslag til detaljregulering, datert 18.10.2023, konstateres følgende: *«Det er ikke registrert verdifulle naturområder, viktige naturtyper eller stedegne og faste arter som vil kunne ta varig skade eller bli desimert som følge av tiltaket.»* Samtidig beskrives det på s. 25 at det for planområdet er registret noen naturtyper, men at det ikke er *«registrert utvalgte naturtyper, men noen områder som generelt har middels til stor verdi.»* For den sårbare arten, *ildsandbie*, følger egen rapport.

Etter utsjekk i Naturbase finner vi at det er registrert flere naturtyper innenfor planområdet av nasjonal interesse. Kartlegging ble gjort i juni 2018, og registreringene ble publisert i Naturbase i april 2019. Flere av naturtyperegistreringene faller inn under kriterier for når Statsforvalteren skal vurdere å fremme innsigelse, jamfør *rundskriv om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet*, T2/16. Dette gjelder flere registreringer av naturtypen *gammel furuskog,* en naturtype som har sentral økosystemfunksjon. En av registreringene har *svært høy lokalitetskvalitet*, mens de øvrige har *høy lokalitetskvalitet*. Videre finnes en registrering av semi-naturlig våteng, med lokalitetskvalitet *moderat* og tilstand *dårlig.* 21.09.2023 ble forskrift om utvalgte naturtyper endret. Konkret innebærer endringa blant annet at nevnte registrering nå faller inn under utvalgskriterier for hva som er å regne som utvalgte naturtyper. Flere av de overnevnte naturtypene vil bli helt eller delvis ødelagt ved en utbygging i tråd med planforslaget.

Når det gjelder *ildsandbie* er dette en art med status sårbar (VU) på norsk rødliste over trua arter, og dermed en art av nasjonal interesse. Rapporten om ildsandbie sammenligner den påvirkning de ulike alternativene for atkomstvei (regulert atkomst i områderegulering versus nytt forslag i detaljregulering) vil gi for arten. Ved gjennomgang av nytt kunnskapsgrunnlag finner vi at det er

registrert naturtyper innenfor planområdet som vil kunne være av verdi for ildsandbie da vertsplanten blåknapp knyttes til den aktuelle naturtypen. Vi etterlyser at hensynet til ildsandbie vurderes i sammenheng med aktuelle naturtyper.

Naturmangfoldloven § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5.

Da planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse uten at oppdatert kunnskapsgrunnlag er benytta, og uten at det er vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres, finner vi ikke at den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven er oppfylt.

Arealdisponering

Planforslaget legger opp til nedbygging av store naturområder med til dels store naturverdier. Samtidig synes effektiv utnyttelse av arealene ikke å være sikret i planforslaget. Ut ifra illustrasjon synes det som at det planlegges for store arealer med parkering i dagen og bygg i én etasje. I plankart og bestemmelser stilles det ingen krav om at parkering skal legges i bygg, ingen krav om minimumshøyder, og det er heller ikke lagt inn krav om trinnvis utbygging. Effektiv utnyttelse av arealene er så langt vi kan se, ikke sikret i planforslaget. Uten krav om trinnvis utbygging kan potensielt store arealer sprenges ned uavhengig av behovet. Punkt 45 i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027* trekker frem arealplanlegging som reduserer arealbeslag som et bidrag til oppnåelse av klima- og miljømålene, og det poengteres i Veikart 2.0 *Grønt industriløft* at regjeringen vil at grønne industrietableringer skal være arealeffektive og at de ikke skal føre til unødvendig naturbelastning.

Vi forventer med bakgrunn i overnevnte at planforslaget endres slik at man sikrer en mer effektiv utnyttelse av arealene. Ved å redusere det samlede fotavtrykket av tiltakene gjennom en mer effektiv arealutnyttelse, vil naturbelastinga kunne reduseres tilsvarende. Dette vil også kunne være en del av løsninga for å sikre god overvannshåndtering.

Massehåndtering

Massehåndtering er lite omtalt i planforslaget, og kravet i områdereguleringas bestemmelser § 3, punkt g) 1-5 om å utarbeide en plan for massehåndtering skyves på til *«før det kan gis igangsettingstillatelse til grovplanering og sprengningsarbeid for opparbeidelse av industriareal og infrastruktur»* jamfør forslag til reguleringsbestemmelser § 3.2.3. Utfordringene ved å skyve på dette er kommentert av både Agder fylkeskommune og Direktoratet for mineralforvaltning i brev av henholdsvis 04.12.2023 og 01.12.2023. Vi støtter det som går frem av vurderinger i nevnte brev når det gjelder massehåndtering. Det er en nasjonal forventning, jamfør punkt 44 i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 - 2027, at helhetlig masseforvaltning skal avklares i regionale og kommunale planer. I denne konkrete saken finner vi at tidlige avklaringer rundt massehåndtering reelt vil kunne bidra til å redusere og avbøte negative konsekvenser ved planforslaget både når det gjelder hensyn til naturmangfold, vannmiljø, støy og støv.

Overvannshåndtering

I bestemmelsene til områdereguleringa § 3, punkt d) står det at det skal utarbeides en teknisk plan der det redegjøres for overvannshåndtering, flomveier, og hvordan vannmengden mot Penndalsbekken kan holdes mest mulig lik naturlig situasjon, samt tiltak for å rense vannet, både i anleggs- og permanent fase. Som del av planforslaget følger en «*beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering*» og en overvannsrapport, begge datert i 2023. Beskrevne mulige løsninger og strategier for overvannshåndtering er gode. Vi finner dog ikke at strategiene og løsningene som skisseres er sikret i plankart og/eller bestemmelser. Da gode løsninger for overvannshåndtering ofte er arealkrevende, bør slike arealer reguleres til dette formålet i plankartet. Med bakgrunn i overnevnte anbefaler vi at en plan for overvannshåndtering utarbeides og at løsninger sikres i plankart og bestemmelser.

Vannmiljø

I overnevnte rapporter gjøres enkelte vurderinger etter vannforskriften § 12. I *beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering* konstateres det på side 22 at «*ekstra nitrogen i en nitrogenbegrenset sjøvannsforekomst kan få eutrofieringseffekter*». Vi finner at vurderingene etter vannforskriften er noe mangelfulle. Dette knytter seg hovedsakelig til mangelfull vurdering av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og Bufjorden. Dette gjelder spesielt vurderinger rundt hvilken effekt nitrogen som vaskes ut av sprengstein eller føres til resipient via anleggsvann, vil ha på nevnte vannforekomster.

Engekilen er registrert med *moderat* økologisk tilstand, og det er kjent at det er dårlig vanngjennomstrømning i kilen. Vi er kjent med at det med bakgrunn i nevnte forhold pågår et prosjekt i regi av Engekilen vel for å bedre økologisk tilstand i vannforekomsten. Prosjektet er finansiert av midler fra Miljødirektoratet. Vi etterlyser at det gjøres grundige vurderinger av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og hvorvidt planforslaget vil ha innvirkning på måloppnåelse i det pågående miljøprosjektet. Vi påpeker at eventuell tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep som innebærer forringelse av økologisk tilstand etter vannforskriften § 12 b), kun gjelder forringelse fra *svært god* til *god tilstand*. Det er ikke anledning til å gi tillatelse etter § 12 til en reduksjon av økologisk funksjon i Engekilen fra *moderat* til *dårlig*.

Jamfør redegjørelsen over og med bakgrunn i det store omfanget av sprengning som planforslaget åpner for, finner vi det overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli forringet og redusert fra *moderat* til *dårlig*. Vi viser til vår innsigelse, s. 1 i dette brevet. Som del av arbeidet som må gjøres for å kunne trekke innsigelsen, må det godtgjøres gjennom faglige utredninger og med tilhørende krav til avbøtende tiltak at Engekilen ikke får redusert økologisk kvalitet som følge av planforslaget. Avbøtende tiltak må sikres juridisk i plankart og/eller bestemmelser.

Det er krevende å gjøre fullgode vurderinger av påvirkning på vannmiljø all den tid varighet av anleggsarbeid er ukjent, og siden det ikke er stilt krav til rekkefølge for opparbeidelse av arealer. Som et minimum forventer vi at det stilles rekkefølgekrav til at renseløsninger for de enkelte delfelt skal være etablert før det gis igangsettingstillatelse for øvrige anleggsarbeider tilhørende aktuelt delfelt.

Slik vi forstår, skal et eksisterende tjern innenfor planområdet fylles igjen. Selv om det ikke er registrert rødlistede arter i tilknytning til tjernet, er slike tjern ofte av stor verdi for biologisk mangfold generelt. Vi minner om at igjenfylling av tjernet må vurderes etter vannforskriften §12 som del av reguleringsplanarbeidet, og i tillegg krever særskilt tillatelse etter både forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og etter forurensingsloven. All den tid det er store tilgjengelige arealer innenfor planområdet og sett hen til våre merknader under overskrifta arealdisponering, ber vi kommunen gjøre konkrete vurderinger av hvorvidt det aktuelle tjernet kan ivaretas.

Støy og støv

Vedlagte støyutredning ble utarbeida i forbindelse med områdereguleringa og er datert i 2019. Den tar for seg veitrafikkstøy, støy fra industri og bygge- og anleggsstøy. Den konkluderer med at foreløpige støyutredninger viser at enkelte boliger langs fv. 420 vil kunne få overskridelser av anbefalte støygrenser fra tabell 2 og tabell 4 i T-1442/2021 – *retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging*, som følge av veitrafikkstøy og knytta til bygge- og anleggsstøy. Når det gjelder støy fra industri, konkluderes det med at denne virksomheten vurderes *«å ha liten negativ støymessig konsekvens for nærliggende boliger.*»

For å redusere belastning fra anleggsstøy anbefales det å tidsbegrense bygge- og anleggsarbeid innenfor de sørligste sonene som er foreslått regulert til industri. Dette er fulgt opp i forslag til bestemmelser § 2.4 ved at det er satt tidsbegrensninger for *«støyende anleggsarbeid»* tilknytta delområdene BI8, BI9a og BI9b. Vi finner at ordlyden *«støyende anleggsarbeid»* gir et stort rom for tolkning. Vi gir **faglig råd** om at nevnte tidsbegrensning i bestemmelsene gjøres gjeldende for alt anleggsarbeid. I støyrapporten anbefales det at *«det jobbes nordfra og sørover med planering»*. Bakgrunnen er at man slik lengst mulig vil opprettholde en buffersone som vil dempe støy mot boligområdet. Dette er ikke sikret i planforslaget, tvert om ble et tidligere krav om trinnvis opparbeidelse av området, fjernet fra bestemmelsene til områdereguleringa, ved en planendring etter forenklet prosess, jamfør pbl. § 12-14, annet ledd. Vi finner dette meget uheldig blant annet med tanke på støyhensyn, og gir **faglig råd** om at krav til trinnvis opparbeidelse av arealer tas inn igjen.

For vegtrafikkstøy er det i tråd med anbefalinger fra støyrapporten tatt inn bestemmelser om støysikring av boliger i § 2.4 og tilhørende rekkefølgekrav i § 3.2.2. § 2.4 knytter seg til *«eiendommer som får støynivå over ekvivalent nivå på 55 dBA utendørs ved bolig, og over 35 dBA inne i oppholdsrom»*. § 3.2.2 knytter seg til «bolig på gnr./bnr. 176/7». Vi ser ikke at det finnes faglige grunner til at kravet om støysikring kun skal knytte seg til sistnevnte gnr./bnr. Vi gir derfor **faglig råd** om at bestemmelsene § 3.2.2 justeres i henhold til å omfattes alle eiendommer som får støynivå høyere enn anbefalingene i T-1442, tabell 2.

For støy fra industrien som reguleres, anbefales det i støyrapporten at *«minst støyende industri plasseres i den sørligste delen av planområdet for å minimere støypåvirkning ved boligene nærmest planområdet i sør»* og at det bør *«vurderes å la terreng mot bebyggelse stå igjen for å danne en naturlig støyskjerming mot bebyggelse.»* Vi ser ikke at anbefaling fra støyrapporten referert over, er videreført i

de juridiske dokumentene. Vi gir **faglig råd** om at det i bestemmelsene styres at det innenfor BI8, BI9a og b kun tillates *«lett industri».* Vi ber videre om at det gjøres en konkret vurdering av om det som gjenstår av grønne arealer mellom boliger og BI8 og BI9a og b er tilfredsstillende med tanke på å opprettholde en funksjon som naturlig støyskjerming.

Jamfør tidligere kommentarer til at massehåndteringsplan skyves på, påpeker vi at en slik plan kunne vært et viktig verktøy også for å sikre tilfredsstillende forhold tilknytta støy og støv. I støyutredning fra 2019 redegjøres det for at bygge- og anleggsaktiviteten antas å innebære boring, sprengning, massehåndtering og bearbeiding/knusing av stein. Enkelte av aktivitetene, slik som aktivitet tilknytta knuseverk er mer støyende enn annen type anleggsvirksomhet. Vi gir **faglig råd** om at det som del av arbeidet med en plan for massehåndtering vurderes hvilke arealer som er best egna for denne typen meget støyende virksomhet, og at dette innarbeides i planens juridiske dokumenter. Som et minimum bør det låses i plankart og bestemmelser hvor dette ikke tillates. Ved slike tidlige vurderinger av hvor slik meget støyende virksomhet kan tillates, vil man eksempelvis kunne planlegge for å sette igjen terreng nær støykilden som naturlig støyskjerming. Vi minner om at pukkverksvirksomhet er meldepliktig etter forurensningsforskriften kap. 30. Mer informasjon samt meldeskjema kan finnes på vår hjemmeside (Forurensning fra produksjon av pukk, grus, sand og singel (kap. 30) | Statsforvalteren i Agder).

Når det gjelder støv, skisseres det i planbeskrivelsen, kapittel 5.9.2, enkelte konkrete tiltak for å begrense utfordringer knyttet til støvutvikling og den belastning dette vil kunne medføre for nærliggende boliger. Vi finner ikke at noen av disse konkrete tiltakene er sikret i planens juridiske dokumenter. Vi anbefaler at også denne type avbøtende tiltak sikres gjennom en massehåndteringsplan som gjøres juridisk bindende gjennom planbestemmelsene.

Medvirkning

I planbeskrivelsen står det at medvirkning er ivaretatt gjennom brev til offentlige og berørte parter samt gjennom avisannonse. Vi minner om at dette kun oppfyller plan- og bygningslovens krav til høring, jamfør § 5-2. Vi finner ikke at krav til medvirkning, jamfør § 5-1, er oppfylt. Vi ber kommunen gjøre en konkret vurdering av om medvirkning i tråd med sistnevnte paragraf, ville tilført saken beslutningsrelevant informasjon.

Energi

I forslag til reguleringsbestemmelser legges det til rette for at det kan etableres solfangere og solcellepaneler. Både nasjonalt og i Agder har det i den seinere tid dukka opp saker med ønske om å anlegge bakkemonterte solcelleanlegg. Dette er arealkrevende og går ofte på bekostning av naturområder. Å anlegge solceller på tak i forbindelse med eksisterende eller nye planlagte områder for næring vil være en mye mer arealeffektiv løsning som vil redusere behovet for inngrep i natur. Vi ber med bakgrunn i redegjørelsen over, kommunen vurdere om det bør stilles krav i bestemmelsene til etablering av solceller på tak for den aktuelle planen.

Veien videre

Grimstad kommune skal som del av arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, se på hvorvidt det er avsatte utbyggingsområder som ikke er egnet til utbygging, som skal tas ut av

kommuneplanen. Gitt nytt kunnskapsgrunnlag i denne konkrete saken om naturmangfold av nasjonal interesse og de tilhørende negative konsekvenser som planforslaget medfører, utfordringer knytta til vannmiljø i Engekilen, og i lys av overnevnte, ber vi kommunen vurdere hvorvidt deler av området bør tilbakeføres til LNF-formål i kommuneplanen.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

NTE Energi AS - Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk – Nærøysund kommune, Trøndelag fylke

1 Prosess

Tiltakshaver skal:

- Sende konsekvensutredningen til NVE innen 2 år etter at utredningsprogram er fastsatt av NVE. Tiltakshaver kan søke NVE om utsatt frist. Behovet for utsatt frist må begrunnes.
- Videreføre den etablerte samrådsgruppen for arbeidet med konsekvensutredningen der vertskommunen, grunneiere, lokale organisasjoner og andre med relevant lokalkunnskap inviteres til å delta. I konsekvensutredningen skal samrådsgruppens medlemmer nevnes, og aktiviteter beskrives.

2 Begrunnelse for tiltaket

Tiltakshaver skal gi en begrunnelse for tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Behovet	Begrunne behovet for tiltaket. Beskrive viktige nytteeffekter av tiltaket.	Skal inkludere en overordnet vurdering av funksjonen av utbyggingen i et energisystem-perspektiv.
Valg av sted	Beskrive egnetheten til lokaliteten og de antatt hovedutfordringene knyttet til denne.	Tiltaket er i direkte konflikt med eksklusjonsområder i nasjonal ramme for vindkraft (2019). Det skal derfor begrunnes særskilt hvorfor området allikevel er valgt.
Alternative løsninger	Beskrive alternative utbyggingsløsninger i samme område, og eventuelle alternative lokaliteter hvis slike er vurdert.	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort begrunnelse for dette.

3 Beskrivelse av tiltaket

3.1 Tiltaket i korte trekk

Tiltakshaver skal gi en kortfattet beskrivelse av tiltaket og hvordan utbyggingen skal gjennomføres. Hoveddata oppgis i tabellformat. Dataene skal minst omfatte innholdet i de følgende tabellene:

3.1.1 Basisdata

	Enhet	Lavt anslag	Høyt anslag	Kommentar
Antall vindturbiner	antall			
Samlet installert effekt	MW			
Årsproduksjon	GWh			
Fullasttimer	antall			
Investeringskostnad	MNOK			
Turbinhøyde (til vingetippen)	m			
Tårnhøyde	m			
Vinger – lengde	m			
Transformatorer	antall			
Transformatorytelse (samlet)	MVA			
Internt nett – lengde	km			
Nettilknytning – lengde[1]	km			
Nettilknytning – spenningsnivå	kV			
Areal – vindkraftkonsesjon[2]	km^2			
Areal – direkte fysiske inngrep[3]	m^2			
Veilengde – internveier	km			
Veilengde – adkomstvei	km			

3.1.2 Stipulert arealbruk innenfor tiltaksområdet (mest sannsynlige anslag)

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Internveier m/skjæring og fylling	m^2			
Oppstillingsplasser	m^2			
Tekniske bygg og hjelpeanlegg	m^2			

[1] Nett frem til eksisterende punkt i nettet (den delen av nettet som behandles som del av vindkraftanlegget)
[2] Arealet for områdereguleringsplanen uten adkomstvei, når planen er spesifikk for vindkraftanlegget
[3] Sum av arealer spesifisert i kap. 0

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Masseuttak/-deponier	m^2			
Riggplasser	m^2			
Annet[4]	m^2			

3.2 Planområdet, komponenter og gjennomføring

Tiltakshaver skal gi en beskrivelse av tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Kartfesting[5]	Plassering i region og kommune	
Kartfesting	Omrisset og flaten for: ▪ Områdereguleringsplanen ▪ Konsesjonsarealet	Traséer for adkomstveier skal skisseres innenfor områdereguleringsplanen
Kartfesting	Forventet arealdisponering som er representativ for de mest aktuelle utbyggingsalternativene (f.eks. ulike turbinstørrelser).	Kartene skal inkludere vindturbiner med oppstillingsplasser, adkomst- og internveier, nettilknytning, transformatorstasjon, service-bygg, andre ev. bygninger, riggplasser, areal for mellomlagring av komponenter og/eller masse og andre hjelpeanlegg Det kreves omriss av aktuelle løsninger, men ikke data fra prosjekterte veitraséer etc. For massetak og massedeponi, som ikke tall- eller kartfestes i konsesjonssøknaden, skal det gis en beskrivelse av hvordan dette er planlagt, inkludert håndteringen av eventuelle midlertidige løsninger.
Kartfesting	Aktuelle ilandføringssteder (havner) for turbinkomponenter og tilhørende transportruter på offentlig vei	
Anleggsbeskrivelse	Aktuelle komponenter og inngrep	Skal illustreres med tegninger/skisser og bilder fra eksisterende vindkraftverk eller andre sammenlignbare utbygginger
Transport	Beskrive hvordan nødvendig transport er tenkt gjennomført og hvilket behov for oppgradering av veier, havner o.a. som forventes	Påvirkning på trafikale forhold i anleggs- og driftsfasen skal kort omtales, herunder trafikksikkerhet og behovet for avbøtende tiltak

[4] Annen arealbruk innenfor planområdet, inkluderer *ikke* adkomstvei, kaier etc.
[5] NVEs krav til kart kan hentes via denne lenken: Konsesjonssøknad nettanlegg: Vedlegg til søknaden

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Identifisering av parter som må involveres for tilgang til aktuelle fasiliteter, og en kort beskrivelse av hvordan disse har vært involvert
Avfall	Beskrive forventet type og mengde avfall og håndtering av dette under bygging, drift og avvikling.	Skal inkludere en vurdering av forventede resirkuleringsmuligheter ved nedleggelse.
Merking som luftfartshinder	Beskrive hvordan vindturbinene og eventuelle kraftledninger skal merkes.	Jf. forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder
Alternative løsninger	Beskrive reelle alternativ for hele eller vesentlige deler av tiltaket	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort forklaring på hvorfor dette er uaktuelt
Usikkerheter i prosjektutforming og gjennomføring	En generell beskrivelse av de største usikkerhetene i prosjektutforming og gjennomføring.	Spesifisere hvilke usikre forhold som forventes avklart i den videre konsesjonsprosessen og hvilke forhold som ***ikke*** forventes avklart før i en eventuell detaljplan
Tilbakeføring	Gi en kort beskrivelse av hvordan arealinngrepene av tiltaket planlegges tilbakeført etter endt konsesjonsperiode	

3.3 Nettløsning

Tiltakshaver skal beskrive nettilknytningen i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planlagte nettanlegg	Beskrive anlegg for tilknytning til eksisterende eller planlagt (meldt/konsesjonssøkt) nett. Permanente og midlertidige anlegg skal beskrives.	Beskrivelsen skal oppfylle kravene i kapittel 2 *Beskrivelse av planlagte anlegg* i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg Dersom flere tilknytningspunkt i overliggende/eksternt nett er aktuelle, skal disse beskrives kort og prioriteringen mellom dem skal begrunnes
Grensesnitt mot nettselskap og teknisk løsning	Det skal dokumenteres at det er enighet om grensesnitt og teknisk løsning med berørt nettselskap	Vedlegg til søknaden
Forsterkning av eksisterende nett	Beskrive tilgjengelig kapasitet i kraftnettet Beskrive eventuelle nødvendige forsterkninger i eksisterende nett	Skal dekke alle nettnivå

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Dersom anlegget utløser behov for å bygge nye nettanlegg eller forsterke nettanlegg i eksisterende nett, må det også søkes om dette. Se NVEs nettsider: Til deg som vil søke om konsesjon for nettanlegg - NVE
Kraftsensitiv informasjon	Opplysninger som inneholder kraftsensitiv informasjon, må legges i vedlegg unntatt offentlighet	Se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon

3.4 Energiproduksjon og kostnader

Tiltakshaver skal beskrive teknisk-økonomiske faktorer i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Vindressurser	Beskrive og dokumentere vindressursene i planområdet	Hvilken metodikk som ligger til grunn for evalueringen skal oppgis. Tiltakshaver skal dokumentere relevante parametere, som vindhastigheter, ekstremvind og turbulens. Vindmålinger, datasett og modellverktøy etc. skal legges ved søknad
Vindturbinklasse	Vurdere vindturbinklasse(r) som kan benyttes i planområdet og vise hvilke vurderinger som er gjort	Dokumentasjon iht. IEC 61400
Ising	Beskrive forventet konsekvens for produksjonen Beskrive behov for forebyggende tiltak og avisingssystemer. Hvis slike systemer ikke er relevante, skal tiltakshaver beskrive hvorfor	For vurdering av iskast, se kap. **Error! Reference source not found.** Dokumentasjon iht. IEC 61400-31
Kraftproduksjon	Beregne forventet årlig netto kraftproduksjon, oppgi forutsetningene for beregningen.	Faktorer som forventes å påvirke produksjonen skal beskrives og vurderes, herunder elektriske tap, ising, vaketap, planlagt- og uplanlagt nedetid Timesserie for estimert produksjon skal oversendes
Annen inntjening/ markedsdeltakelse	Beskrive hvilken andre inntjening som er aktuell utover direkte inntekt fra kraftsalg Beskrive markedsfunksjonen til eventuell batteridrift	Sertifikatordninger og opprinnelsesgarantier skal inkluderes Inntjening fra andre markeder som balansemarked, FCR etc. kan beskrives kvalitativt

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Levetid	Beskrive forventet teknisk levetid og mulige tiltak og kostnader for å forlenge denne	
Investerings-kostnader	Angi estimerte investeringskostnader	Investeringene skal settes opp med en totalkostnad og spesifiserte kostnads-elementer som følger: Turbiner m/alle nødvendige mekaniske og elektrotekniske komponenter, inkl. transport og installasjon Fundament m/materialbruk, sprenging, sikring etc. Bygg/Vei/Anlegg: Veier og oppstillingsplasser m/gravearbeider, massehåndtering, terreng-tilpasning/-oppretting, gjerder, bommer etc. Samt bygg med tilhørende utstyr Internt nett: Nettinfrastruktur fra turbiner til tilknytningspunkt mot eksternt nett inkludert intern nettstasjon Forsterkning av eksisterende nett: Vindkraft-verkets andel av kostnader til nødvendige oppgraderinger (jf. anleggsbidrag) Grunnerverv: Engangskostnader, ikke gjentakende leiekostnader Prosjektering, planlegging, administrasjon etc. som påløper etter investeringsbeslutning Prosjektkostnader før investeringsbeslutning; planlegging, prosessoppfølging, utredning, vindmåling etc. Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.
Andre kostnader	Estimerte kostnader for: Drift og vedlikehold Nedlegging/tilbakeføring	Kostnader for drift og vedlikehold skal angis som årlig kostnad på formatene øre/kW og mill. kr/år Følgende kostnader skal *ikke* inkluderes: ▪ Større investeringer/oppgraderinger ▪ Avgifter: elavgift, skatter etc. ▪ Avskrivninger ▪ Produksjonsrelaterte nettkostnader og punkttariffer/innmatingsavgift Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Batteri	Dersom anlegget planlegges med batteri, skal tiltakshaveren beskrive oppsett og driftsmønster	En generell beskrivelse støttet av følgende informasjon: ▪ Energilagringskapasitet (MWh) ▪ Effektkapasitet for opp- og utlading (MW) ▪ Antatt levetid (år og sykluser) ▪ Investering og driftskostnader
Omkringliggende vindkraftverk	Vurdering av produksjonstap og mekanisk belastning på eksisterende Ytre Vikna vindkraftverk Hvis det er turbiner med forventet produksjonstap over 1 %, skal påvirkning på produksjonen estimeres for hele anlegget	Det skal tas stilling til: (1) Produksjonstap fra vake- og oppbremsingseffekter; (2) Ulemper knyttet til ekstra mekanisk belastning som følge av det omsøkte vindkraftverket

3.5 Andre planer og tiltak og annet relevant lovverk

Tiltakshaver skal beskrive forholdet til andre planer, tiltak og lovverk i følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planer og vedtak	Beskrive forholdet til vedtatte arealplaner i influensområdet	
Andre tiltak	Beskrive kjente energianlegg og større utbygginger/arealinngrep fra andre sektorer som ikke dekkes av vedtatte arealplaner	Den geografiske avgrensningen av hvilke andre tiltak som inkluderes skal knyttes til hvorvidt det er vesentlige overlappende og/eller samlede effekter av tiltakene
Verneområder	Arealer som er vernet, eller planlagt vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven, plan- og bygningsloven, og vassdrag vernet etter Verneplan for vassdrag Hvis tiltaket er i strid med verneformålet, skal det vurderes hvordan tiltaket kan tilpasses vernet og opplyses om det er behov for søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene	Identifisering av kulturminner og kulturmiljø med vernestatus er utdypet i kap. **Error! Reference source not found.Error! Reference source not found.** Utredningskravet for arealer som er vernet etter naturmangfoldloven er beskrevet under naturmangfold i kap. 4.4 For vernede vassdrag i kategorien «referansevassdrag», skal beskrivelsen inkludere hele nedslagsfeltet
Annet lovverk	Angi nødvendige offentlige tillatelser og/eller dispensasjoner fra annet lovverk enn energiloven	Følgende liste er retningsgivende og ikke uttømmende: ▪ Forurensningsloven ▪ Kulturminneloven ▪ Sameloven

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		▪ Reindriftsloven ▪ Naturmangfoldloven ▪ Vannressursloven ▪ Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag ▪ Lakse- og innlandsfiskeloven ▪ Vegloven ▪ Havne- og farvannsloven ▪ Forskrift om elektriske forsyningsanlegg ▪ Forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder
Privatrettslige tillatelser	Beskrive nødvendige privatrettslige tillatelser, inkludert status for rettighetserverv, og andre avtaler av allmenn interesse	For rettigheter fra private grunneiere; bruk følgende veiledning fra konsesjonssøknader for nettanlegg: Forholdet til grunneiere og rettighetshavere

4 Konsekvensutredning

4.1 Generelle krav – gjelder alle tema

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Tiltaket	Arealet og alle komponenter beskrevet i kap. 3	
Utredningsomfang	Utredningene skal tilpasses det reelle behovet for behandling av prosjektet, og forenkles der det kan sannsynliggjøres at kravet i utredningsprogrammet ikke gir informasjon som er relevant for plan- eller konsesjonsbehandlingen	Dersom et krav i utrednings-programmet viser seg å ikke være relevant for tiltaket, skal dette begrunnes
Metode	Konsekvensutredningen (KU) skal oppfylle forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) sine krav til bruk av anerkjent metodikk og bruk av relevant faglig kompetanse Miljødirektoratets (og Riksantikvarens) veileder M-1941 skal benyttes så langt denne dekker det aktuelle temaet	For fagtema som verken er dekket av M-1941 eller nærmere spesifisert metodikk i dette utrednings-programmet, kan Statens vegvesens håndbok V712 benyttes Se spesielt tilpasninger av metode for kartlegging av naturtyper under fagtema naturmangfold, kap. 4.4
Kartlegging	Med «kartlegging» menes systematisering av all informasjon innhentet fra litteratur, feltarbeid, utveksling med relevante kilder etc.	Merk viktigheten av kildeangivelse og registreringsdato av data som samles inn

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Influensområde	Identifisere det området som påvirkes vesentlig av tiltaket	Gi en overordnet beskrivelse og begrunnelse for avgrensning av influensområdet Beskrives og kartfestes under hvert utredningstema der det er relevant
Nullalternativet	Beskrive dagens miljøtilstand og den sannsynlige utviklingen i influensområdet dersom det omsøkte tiltaket ikke gjennomføres (referansesituasjonen) Inkluderes i konsekvensvurderingen for alle tema der det er relevant Nullalternativet som skal legges til grunn ved utredninger er dagens situasjon uten utbygging. Det skal i den videre utredningen ikke vektlegges at området er regulert til utbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.	I tillegg til aktuelle inngrep/tiltak skal beskrivelsen inkludere forventet utvikling når det gjelder bruk og brukere, og en beskrivelse av forventede klimaendringer
Alternative løsninger	Utrede alle reelle alternativ	Jf. kap. 3.2 Skal også inkludere de nettløsningene som inngår i vindkraftsøknaden Skal inkludere vurdering av behov for nytt servicebygg
Ny kunnskap/ feltarbeid	Innhente ny kunnskap for tema der det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere virkninger av tiltaket	Feltarbeid gjennomføres til egnet tid på året og under egnede forhold for det enkelte fagtemaet For nye registreringer skal det oppgis befaringstidspunkt (datoer) og -rute, eller dekningskart, for undersøkte områder, hvem som har utført feltarbeidet og registreringer, og hvilken relevant kompetanse ressurspersonen(e) har. Kartleggingsomfang (tidsbruk i felt) og kartleggingsforhold skal også beskrives Dersom berørte områder utelates fra feltkartlegging, skal dette begrunnes Det skal tas bilder under feltbefaring som viser viktige miljøverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Erfaringer fra Ytre Vikna 1	Innhente erfaringer fra Ytre Vikna 1 vindkraftverk (Ytre Vikna 1) for tema der det er relevant	
Nasjonal ramme for vindkraft	Innhente bakgrunnskunnskapen fra analyseområde 27 https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/nasjonal-ramme-for-vindkraft/utpeking-av-omraader/	Informasjonen fra nve.no skal suppleres med basisdata gjennom en direkte forespørsel til NVE
Virkninger	Utrede positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, permanente, kortsiktige og langsiktige virkninger av tiltaket.	Varige virkninger legges til grunn for vurdering av konsekvens for det enkelte fagtema Midlertidige virkninger i anleggs- og ev. driftsfase beskrives separat Hvorvidt virkningene er permanente eller midlertidige, avhenger av hva som er påvirket og hvor lang tid det tar å gjenopprette den opprinnelige tilstanden, ev. hvor langt fra opprinnelig tilstand en forventer å komme
Separate tema	Utrede hvert tema separat. Temaenes innvirkning på hverandre skal omtales der det er relevant	Så langt det er mulig skal dobbelttelling av virkninger unngås.
Samlede virkninger	For hvert utredningstema, vurdere samlede virkninger i influensområdet av planen/tiltaket sett i lys av relevante tiltak som er gjennomført, vedtatt eller under planbehandling Vurderingen skal inkludere virkninger som følger av forventede klimaendringer for tema der dette er relevant Vurderingen skal inngå i fastsatt konsekvensgrad for den enkelte temautredningen, jf. M-1941	Se mer detaljerte krav under hvert fagtema samt kravene til utredning av samlet belastning for naturmangfold, jf. kap. 4.4.12 Virkninger som følge av klimaendringer skal vurderes på bakgrunn av Klimaframskrivninger - Norsk klimaservicesenter
Nasjonal/regional verdi	For hvert tema skal eventuelle verdier av nasjonal eller vesentlig regional interesse identifiseres og vurderes	Basert på Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv (T-2/16)
Usikkerhet	Drøfte usikkerhet som del av vurderingene for alle tema der det er relevant	Beskrivelse av utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler, samt viktige usikkerhetsfaktorer ved utredningen, herunder i datagrunnlaget Begrunnelse for ev. tilpasninger og avvik fra anerkjent metodikk

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Avbøtende tiltak	Beskrive tiltak som kan bidra til å unngå, redusere eller kompensere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen	Det skal skilles tydelig mellom tiltak som planlegges gjennomført og som er lagt til grunn i konsekvens-utredningene, og potensielle tiltak som krever endring av planene Det skal komme frem om det er usikkerhet knyttet til faktisk effekt og gjennomførbarhet av tiltakene For omfattende tiltak skal det gjøres en grov nytte-kostnadsvurdering
For- og etterundersøkelser	Vurdere behov og skissere et arbeidsopplegg dersom for- og etterundersøkelser er relevant	Dersom konsekvensutredningen og annen eksisterende kunnskap ikke er et tilstrekkelig grunnlag for etter-undersøkelsene skal dette presiseres
Sensitiv og hemmelig informasjon	Der det er nødvendig skal det utarbeides en offentlig og en passordbeskyttet ikke-offentlig versjon av fagutredninger slik at sensitive opplysninger skjermes i tråd med retningslinjer for det enkelte tema	Dette gjelder bl.a. krav til maskering av sensitive artsdata jf. Miljødirektoratets retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata (veileder M-606/2016) og kraftsensitiv informasjon jf. kraftberedskapsforskriften (se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon)
Prosjektbeskrivelse i fagutredninger	Separate fagrapporter skal inneholde en kort beskrivelse av tiltaket slik at rapportens innhold kan forstås av en leser uten tilgang til selve konsesjons-søknaden	
Kilder	Referanser i teksten og referanseliste/kildehenvisning	Referere og sammenstille alle kilder som er brukt i utredningen i en kildehenvisning eller referanseliste Datering av informasjon skal om mulig inneholde tidspunkt for både opprinnelig innsamling og uthenting
Rapportering av innsamlede data	Systematisere innsamlede data i samsvar med foreliggende standarder, og gjøre dem tilgjengelige for offentlige myndigheter eller legge dem inn i offentlige databaser der det er lagt til rette for dette	Databaser for vesentlige deler av disse dataene er beskrevet i Miljødirektoratets veileder M-1324; «Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data»

4.2 Landskap

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive landskap og landskapsverdier i plan- og influensområdet. Det skal presenteres et verdikart for definerte delområder. Beskrivelsene skal illustreres med fotografier.
- Utarbeide et teoretisk synlighetskart som viser vindkraftverkets synlighet inntil 30 kilometer fra planområdet.
- Utarbeide visualiseringer som gir et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger på nær avstand (opp til ca. 2-3 km) og midlere avstand (fra ca. 3-10 km). Utarbeide representative visualiseringer av kraftledninger og andre nettanlegg. Fotostandpunktene og -retning skal vises på et oversiktskart.
- Vurderingen skal dekke typisk påvirkning i det aktuelle terrenget fra turbiner, oppstillingsplasser og veier med skjæringer, fyllinger, massetak, trafo og drifts-/vedlikeholdssenter
- Beskrive og vurdere visuelle virkninger knyttet til gjeldende regler for lysmerking av vindturbinene (hinderlys). Løsningen skal sammenlignes med et alternativ der hinderlysene er aktive bare i perioder med aktivitet i luftrommet.
- Dersom noen luftspenn og master må merkes som luftfartshinder, må vurdering av påvirkning legge dette til grunn.
- Vurderingen skal inkludere visuelle virkninger fra andre vindkraftverk og kraftledninger i influensområdet.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk. Visuelle virkninger skal også vurderes for andre relevante temaer, som for eksempel kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv.

Synlighet:

- Synlighetsmodellering for aktuelle layouter med spesifisering av synlighet på 1, 5, 10, 20 og 30 km avstand.
- Modelleringen skal gjøres ut fra totalhøyde på turbinene (til vingetuppen) og i tårnhøyde for å vise synlighet av hinderlys.
- Synlighet fra eksisterende Ytre Vikna 1 skal inkluderes i modelleringen og spesifiseres i illustrasjonene.

Visualisering:

- Visualiseringene skal utføres som fotomontasjer og/eller 3D-visualisering.
- Aktuelle fotostandpunkt kan være ved bebyggelse, ferdselsårer, friluftslivsområder, utkikkspunkt, turistattraksjoner og kulturmiljø der tiltaket kan bli synlig.
- Utreder skal velge ut representative fotostandpunkt etter dialog med kommunen.
- Tiltaket skal minimum visualiseres fra følgende steder:
    - Kai på Tjørnsøyvågen

  - Vågsenget
  - Husfjellet
  - Sør Gjæslingan
  - Nordøyan
  - Borgan
  - Garstad
  - Nærøya

  Flere fotostandpunkter kan komme til under arbeidet med konsekvensutredninger.
- Merkepliktige luftspenn med master skal visualiseres.

Konsekvensutredning:

- Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk.
- Klassifiseringen i NiN landskap skal brukes som referanse.
- Det skal presiseres med spesifikke illustrasjoner dersom en forventer særlig problematiske enkeltinngrep.
- For kraftledninger skal det vurderes hvordan omsøkt(e) mastetype(r) passer inn i landskapet.

Det visuelle inntrykket mellom nye turbiner og eksisterende Ytre Vikna 1 vindkraftverk med tanke på ulik turbinstørrelse og rotasjonshastighet beskrives i ord og visualiseres gjennom animasjon.
Dersom det fins relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.

4.3 Kulturminner og kulturmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive og vise på kart kjente automatisk fredete, vedtaksfredete, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet.
- Vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi, og utarbeide et verdikart.
- Vurdere potensial for nye funn av automatisk fredete kulturminner, og vise dette på verdikartet. Befaring av områder med stort potensial for funn og områder som forventes å bli direkte berørt av inngrepene.
- Systematisere eksisterende kunnskap og supplere med feltkartlegging utfra en vurdering av potensialet for funn.
- Skal sørge for at utredning for kulturminner og kulturmiljø viser viktige sammenhenger mellom konkrete kulturminner og en bredere forståelse av landskap og kultur (jf. tema-utredningene for «Landskap» (kap. 4.2), «Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk» (kap. 4.7).
- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941, og Riksantikvarens veileder Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljø så langt denne passer.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke kulturminner/kulturmiljø direkte og indirekte.
- Visualiseringssteder må inkludere synsvinkler fra relevante kulturmiljøer og kulturminner, jf. krav i kapittel 4.2 «Landskap».

Metode:

Kontakte kulturminneforvaltningen for tilgang til eventuell kunnskap som ikke er gjort allment tilgjengelig.

Kartlegging:

- Omfanget og type feltarbeid skal vurderes ut fra de lovbestemte utredningskravene som kommer fra kulturminneforvaltningen (fylkeskommune og Sametinget).
- Arealene innenfor planområdet med høyt funnpotensial og størst sannsynlighet for inngrep skal ha høyest prioritet.
- Undersøke om det finnes informasjon om kulturminner (også immaterielle) hos lokale myndigheter, lokallag og foreninger.
- Kulturmiljøforvaltningen skal kontaktes for koordinering av eventuelt feltarbeid som ikke skjer på deres bestilling.
- Omfang og opplegg for gjennomføring av feltarbeid skal beskrives.
- Dersom det eksisterer relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.
- Hvis aktuelt med kartlegging av kulturminner under vann skal det tas kontakt med den regionalt ansvarlige institusjonen; NTNU Vitenskapsmuseet.

Konsekvensvurdering:

- Sammenstille informasjon fra tidligere rapporteringer, utredninger og arkeologiske registreringer
- Avgrense kulturmiljø
- Synliggjøre sammenheng mellom kulturminner og omgivelsene

Samiske kulturminner og immaterielle kulturminner skal inngå i samme utredning. Her skal det tas kontakt med Sametinget for oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det opprettes kontakt med personer som har god kjennskap til den samiske bruken av området som kan bidra med oppdatert kunnskap.

De ulike typer kulturminner og kulturmiljøer sees i sammenheng og beskrives gjennom en historisk skisse av området som tar for seg utviklingen tilbake gjennom historien.

Utredningen skal benytte oppdaterte synlighetsmodeller, basert på nytt layout og nye turbintyper.

Basert på fotovisualiseringer vurderes virkningen på følgende kulturmiljøer (flere standpunkter kan komme til i arbeidet med konsekvensutredninger):

- Sør Gjæslingan –lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.
- Nordøyan – lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.

4.4 Naturmangfold

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte naturområder, med vekt på naturgrunnlaget, hovedtyper av natur og andre karakteristiske trekk. Beskrivelse med

illustrasjoner og presentasjon av relevante kartgrunnlag (berggrunns- og løsmassekart, kart over kalkinnhold, fjernmålte naturtypedata, aktuelle og historiske flyfoto m.m.).
- Det skal avgrenses delområder for naturmangfold innen relevante registreringskategorier. Delområdene skal benyttes for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens etter KU-veileder M-1941. Se kap. 4.10.4 for naturmangfold i vann.
- Vurdere verdien, påvirkning og konsekvens for berørte delområder for naturmangfold (se kap. 4.4.1–4.4.8 for registreringskategorier).
- Gi en oversikt over forekomster av fremmede arter med stor risiko for å spre seg og påvirke biologisk mangfold negativt som følge av tiltaket.
- Presentere bilder fra området som viser viktige naturverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon.
- Beskrive tiltakets forhold til naturmangfoldloven §§ 4-5 og 8-12, inkludert en vurdering av usikkerhet og potensial for ytterligere naturverdier. Det understrekes at det er nødvendig å innhente informasjon om andre planer og tiltak som påvirker tilsvarende naturmangfold som grunnlag for en vurdering av påvirkning på forvaltningsmål for arter og naturtyper jf. naturmangfoldloven §§ 4-5, samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10, og samlede virkninger i influensområder jf. KU-forskriften § 21.

Metode:

Utredning av fagtema skal følge metodikken i håndbok M-1941, herunder skal kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens legges til grunn for alle registreringskategoriene under.

For samlet belastning (§ 10); et oppsummerende supplement til vurdering av samlet belastning for det enkelte utredningstema.

4.4.1 Vern og områder med båndlegging

Tiltakshaver skal:

- Vurdere hvilke direkte og indirekte påvirkninger og konsekvenser tiltaket vil ha for Kjønsøyhopen naturreservat og Kjønsøyhopen dyrefredningsområde, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen.

Metode:

Feltbefaring kan være nødvendig. Denne skal i så fall gjennomføres på hensiktsmessig tid av året og døgnet.

4.4.2 Naturtyper

Tiltakshaver skal:

- Gjennomføre feltkartlegging av naturtyper i planområdet og aktuelle traseer for adkomstvei.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke naturtyper, inkludert i aktuelle traseer for adkomstvei. Virkningene for naturtyper av nasjonal eller vesentlig regional interesse skal spesielt vurderes, jf. innsigelsesrundskriv T-2/16.

- Avgrense delområder med utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52, derunder lokaliteter med kystlynghei med «svært høy», «høy», «moderat» eller «lav lokalitetskvalitet».
- Utrede tiltakets påvirkning på skjøtsel av kystlynghei. Kartlegge tilstanden til kystlynghei, vurdere konsekvenser inngrepene kan ha for kystlyngheiområdene, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen, inkludert ev. inngrepsfrie områder.
- Kartfeste og beskrive myr og annen våtmark som blir berørt av tiltaket.
- Dybdemåle alle myrområder over 250 m^2 som kan bli direkte berørt i tiltaksområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal og forvaltningsinteresse og ansvarsarter i plan- og influensområdet.

Metode:

Naturtyper kartlegges etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for NiN. Oppdragsgiver i kartleggingsoppdraget må melde inn området som skal kartlegges på forhånd. Kartleggingen skal skje ved bruk av NiN-app. Utredningen skal gjøre rede for skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for kartlagte naturtyper, og for naturområder som av ulike grunner ikke ble vurdert til å utgjøre naturtype(r), dersom det er relevant. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Myrområder kan avgrenses basert på satellittfoto og suppleres med informasjon fra feltundersøkelser. Verdi, påvirkning og konsekvens vurderes for myrområder som landskapsøkologiske sammenhenger iht. M-1941.

4.4.3 Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for arter

Karplanter, moser, laver og sopper

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge beslutningsrelevante arter, med hovedvekt på arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse og områder disse er avhengige av.
- Presentere et verdikart som viser funksjonsområder for beslutningsrelevante arter.

Metode:

Beslutningsrelevante arter i artsgruppene karplanter, moser, laver og sopper skal registreres som del av naturtypekartleggingen etter Miljødirektoratets instruks. Det skal avgrenses økologiske funksjonsområder som viser den sannsynlige eller mulige utbredelsen til beslutningsrelevante arter. Det er særlig viktig å kartlegge funksjonsområdene til arter med spesifikke habitatkrav eller med begrenset forekomst, men avgrensning av større funksjonsområder for alminnelige arter kan også gi beslutningsrelevant informasjon. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Verdikartet skal vise funksjonsområder som polygoner, men beslutningsrelevante artsforekomster skal også kartfestes med punkt så langt det er hensiktsmessig.

Arter med overlappende økologi kan inngå i det samme økologiske funksjonsområdet.

4.4.4 Fugl

Tiltakshaver skal:

- Utarbeide en oversikt over fuglearter med økologiske (f.eks. hekkeområder) og/eller landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. trekkruter) i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av tiltaket. Det skal spesielt fokuseres på arter av nasjonal forvaltningsinteresse, rovfugl, ugler, og ev. andre arter som er særlig sårbare for å bli påvirket av tiltaket.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke arter beskrevet i første kulepunkt. Herunder skal områdets verdi som trekklokalitet, fare for kollisjoner og redusert/forringet økologisk funksjonsområde vurderes.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre forundersøkelser av hubro og trekkende fugl i plan- og influensområdet. Hekkelokaliteter/territorier for hubro som overlapper med tiltaksområdet skal kartlegges.
- Benytte seg av kjent kunnskap/etterundersøkelse dersom dette foreligger.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes. Det skal foretas feltbefaring på hensiktsmessig tid av året og døgnet med hensyn til for eksempel trekksesong, leik- og hekketider.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.5 Flaggermus

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge tilstedeværelse av flaggermus i plan- og influensområdet gjennom to trekksesonger (vår og høst). Det skal fokuseres spesielt på områder med potensiale for høy tetthet av flaggermus og forekomst av arter av nasjonal forvaltningsinteresse.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av flaggermusarter i plan- og influensområdet, som ikke er fanget opp av kartleggingen.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke flaggermus, herunder områdets verdi som økologisk funksjonsområde.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Det skal benyttes detektor i felt. Undersøkelsene skal gjennomføres på egnet tid på sesongen og i egnede værforhold. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Fremkommer det informasjon som tilsier at området ligger i trekkruten til arter av nasjonal forvaltningsinteresse, skal det gjennomføres undersøkelser med bruk av lydopptakere som står montert gjennom to trekksesonger.

4.4.6 Fremmede arter

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge forekomster av fremmede arter som (1) kan spre seg som følge av tiltaket inkludert anleggsarbeidene og (2) medføre risiko for negativ påvirkning på biologisk mangfold som følge av slik spredning

Metode:

Det skal fremgå om artene kan spres som en følge av anleggsarbeid eller drift av anlegget, og om og hvordan de kan skade naturmangfoldet.

Det skal gjøres en vurdering av om arter/slekter av fremmede arter listet i håndbok M-1941 kan finnes i plan-/tiltaksområdene.

Det skal gjøres en vurdering av behovet for nærmere kartlegging av fremmede arter i forbindelse med en detaljplan.

Se 1.2. Kunnskapsgrunnlaget - miljodirektoratet.no

4.4.7 Annet dyreliv

Tiltakshaver skal:

- Beskrive eksisterende registreringer av arter av nasjonal forvaltningsinteresse, ansvarsarter og deres økologiske funksjonsområder (f.eks. yngle- og beiteområder) og landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. vandringsruter), om disse kan bli vesentlig berørt av tiltaket.
- Beskrive trekkruter for hjortedyr og annet vilt, og vurdere hvordan tiltaket påvirker deres leveområder.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre kartlegging i områder med potensial for hittil ukjent forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse og viktige jaktbare arter.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke artene nevnt over og de økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområdene som følge av f.eks. arealbeslag, fragmentering, svekkelse/tap av landskapsøkologiske sammenhenger og forstyrrelser.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.8 Geologisk mangfold

Tiltakshaver skal:

- Kartfeste rødlistede landformer (geotoper) samt geosteder og andre geologiske forekomster av internasjonal, nasjonal eller regional verdi.
- Vurdere tiltakets virkninger for slike områder.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet.

Kartfestes basert på eksisterende kartgrunnlag (f.eks. høydedata, fjernmålte landformer, berggrunns- og løsmassekart), supplert med feltkartlegging ved behov

4.5 Sammenhengende naturområder med urørt preg

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive gjeldende inngrepsstatus og vise på kart. Data hentes fra Miljødirektoratets kartdatabase «Inngrepsfrie naturområder i Norge»
- Avklare endring av inngrepsstatusen knyttet til det forslåtte tiltaket. Vurderinger utfra kartgrunnlaget for «inngrepsfrie naturområder» skal suppleres med konkrete vurderinger av faktiske inngrep og betydningen av disse for den reelle inngrepssituasjonen i området.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Beskrivelse, kartfesting og presentasjon i tabellform av arealtap i de aktuelle inngrepskategoriene fra Miljødirektoratets database.

4.6 Reindrift

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan Åarjel Njaarke Sijte /Vestre Namdal reinbeitedistrikt har vært involvert.
- Klargjøre, for hver relevant problemstilling under reindriftstemaet, hvordan innspill fra reinbeitedistriktet er håndtert.
- Gi en kort beskrivelse av reindriftens erfaring med Ytre Vikna 1.
- Gi en kortfattet oppsummering av eksisterende generelle kunnskap om de viktigste problemstillingene knyttet til forholdet mellom vindkraftverk og tamrein/samisk tamreindrift.

- Avgrense influensområdet med kartfesting av arealet der reindriften kan bli direkte berørt av inngrep og av aktivitet fra vindkraftverket, inkludert beitetap, unnvikelse og barriereeffekter. Eventuelle arealer som kun berøres i anleggsfasen skal spesifiseres.
- Beskrive og kartfeste reindriftsnæringens arealbruk og reindriftsarealenes tilstand basert på reindriftens arealbrukskart (NIBIO). Det skal tas kontakt med reindriftsforvaltningen og -utøverne for supplerende og oppdatert informasjon. Data for oppdatering av arealbrukskartene skal deles med reindriftsforvaltningen hvis det er endringer av betydning.
- Vurdere direkte virkninger for reindriften, herunder beitetap, barriereeffekter, unnvikelse, og driftsutfordringer, inkludert virkninger på de samme forholdene som følge av ev. økt menneskelig ferdsel. Eksempler på driftsutfordringer er iskastrisiko, økt ressursbruk fra reindriften til oppfølging av flokken og luftfartshindre for reinsamling med helikopter.
- Vurdere indirekte virkninger knyttet til årssyklusen for de reindriftsenhetene som berøres av tiltaket.
- Vurdere samlede virkninger av tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer. Vurderingen skal sees i lys av situasjonen for reinbeitedistriktet gjennom hele årssyklusen. Eventuell vesentlig usikkerhet i den fremtidige situasjonen skal poengteres.

Metode:

Fagutreder må ha kunnskap om reindrift og sørsamisk, tilstrekkelig til å forstå stedsnavn og aktuelle begreper knyttet til reindrift, og kunne sette disse i system. Alternativt må fagutreder innhente bistand fra tolk eller annen samiskspråklig person.

Medvirkning fra reindriften:

- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltningen v/Statsforvalteren skal involveres i utredningene.
- De reindriftsutøverne i Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt som har aktivitet i det områderegulerte arealet, skal inviteres til minst én befaring under utredningen.
- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt skal ha de delene av konsekvens-utredningen som bygger på deres medvirkning til gjennomsyn og kommentarer i tre uker før den ferdigstilles.

Innenfor arealet for områdereguleringen skal nullalternativet for reindriftsutredningene være dagens miljøtilstand. Nullalternativet skal m.a.o. ikke inkludere at deler av området er avsatt til vindkraftutbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.

Innenfor det direkte berørte området (se over), skal det gjøres en så detaljert kartlegging at dataene kan brukes til konkret vurdering av konsekvenser for aktuelle funksjoner (beite, flytting, kalving etc.). For arealene med indirekte virkninger, skal vurderingen gjøres overordnet og rettet mot den generelle og samlede ressurssituasjonen, og med vekt på kritiske forhold i årssyklusen.

For problemstillinger der det ikke foreligger mer spesifikk veiledning skal utredningen bygge på metodikken i Vegdirektoratets Håndbok V712, herunder kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens.

Tradisjonell og erfaringsbasert kunnskap fra reindriften skal inkluderes ved fastsettelse av influensområde, vurdering av verdi, påvirkning og vurdering av konsekvens.

Utredningen skal også bygge på relevant informasjon fra temautredningene for (samiske) kulturminner og kulturmiljø, arealbruk, friluftsliv, reiseliv og ev. andre.

4.7 Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk

Tiltakshaver skal:

- Utrede virkninger for samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk basert på egne vurderinger og erfaring, tidligere meldinger om vindkraftverk og kraftledninger, og fra Sametingets retningslinjer for utmarksvurdering.
- Samisk næringsutøvelse som fangst, fiske, andre høstingsaktiviteter og utmarksbruk beskrives dersom den kan bli vesentlig påvirket.
- Tiltakets virkninger for næringsutøvelsen skal beskrives. Det skal framgå om tiltaket isolert, eller som følge av samlede virkninger, kan påvirke grunnlaget for næringsutøvelsen i nåtid og framtid i strid med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter § 27.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan medvirkning med samiske interessenter er gjennomført.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan informasjonen fra samiske interessenter er håndtert i KU-en.
- Beskrive den historiske bruken av området og virksomhetens betydning som kulturbærer.
- Utrede tiltakets virkninger for samisk utmarksbruk innenfor planområdet.

Metode:

Utredningen skal bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og fra reinbeitedistriktet. Eksisterende informasjon og dokumentasjon vedrørende utmarksbruk og utmarksutøvelse, inkludert utmarksnæring i området, skal gjennomgås og kompletteres med samtaler/intervjuer med berørte samiske utmarksutøvere og andre relevante kilder. Kunnskapen må bl.a. hentes fra kilder som er representative for de samiske interessene i området.

Vurdering av virkninger for samisk næringsutøvelse skal sees i sammenheng med vurderinger som gjøres av fagtema «reindrift», «kulturminner- og kulturmiljø», «landskap» og «friluftsliv».

4.8 Friluftsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Beskrive og kartfeste dette.
- Beskrive dagens bruk av influensområdet til friluftsliv gjennom hele året, inkludert høstingsbasert friluftslivsbruk inkludert jakt og fiske.
- Beskrive og kartfeste «Kartlagte friluftslivsområder», «statlig sikrede friluftslivsområder», «friluftslivets ferdselsårer» og turruter som finnes i Naturbase, Turrutebasen m.m.
- Alternative friluftslivsområder med tilsvarende aktivitetsmuligheter skal omtales kort.
- Kartlegging etter gjeldende metodikk skal gjøres for områder der dette mangler.

- Utrede etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes for innhenting av informasjon. Kartlagte og verdisatte friluftslivsområder, og viktige turstier og andre ferdselsårer skal vises på kart.

Datainnhentingen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Miljødirektoratets veileder M98-2013: Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Det skal gjennomføres befaring for å innhente kunnskap om friluftslivet i områder hvor kunnskapsgrunnlaget ellers er mangelfullt. Ev. ny verdisetting av friluftslivsområder skal bygge på eksisterende kommunale kartlegging. Manglende dekning skal så langt som mulig koordineres med kommunen.

Vurdering av friluftsliv skal også bygge på informasjon fra relevante temautredninger som har betydning for friluftslivsopplevelser eller -anlegg, herunder for arealbruk, naturmangfold, landskap, samisk kulturøvelse, kulturminner og kulturmiljø og støy. Konsekvensen for friluftslivet av iskastrisikoen for turgåere gjennom planområdet, skal inkluderes.

4.9 Nabovirkninger

4.9.1 Støy

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet beskrivelse av støysituasjonen i nullalternativet.
- Utarbeide støysonekart til mest aktuelle layout for vindkraftverket (den mest belastende hvis det er flere relevante alternativ). Det skal kartfestes soner for 40, 45 og 50 L_{den} dBA. Bygninger med beregnet støynivå over L_{den} 40 dB skal angis på kartet. Det skal oppgis støynivå og avstand til nærmeste vindturbin for alle bygninger med et støynivå på over L_{den} 40 dBA.
- Beskrive støy fra kraftledninger, transformatorstasjoner og ev. andre installasjoner. Nye transformatorstasjoner som er del av vindkraftverket, skal inkluderes i støysonekartet.
- Beregne sumstøy inkludert Ytre Vikna 1 vindkraftverk og andre relevante støykilder, og vurdere hvordan dette kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere hvordan støy fra vindkraftverket og transformatorstasjoner, og ev. fra flere støykilder, kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere sannsynlighet for spesielle støyvirkninger, jf. NVE og Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft.
- Vurdere avbøtende tiltak der støyfølsom bebyggelse kan få støy som overskrider grenseverdiene i T-1442.
- Legge til grunn den anbefalte minimumsavstanden fra støyfølsom bebyggelse på fire ganger vindturbinenes totalhøyde, minimum 800 meter, og gjeldende støygrense. Eventuelle avvik skal ha en god og konkret begrunnelse, inkludert en vurdering av avbøtende tiltak.

Metode:

Utredningen skal følge Miljødirektoratets krav og veiledning i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (M-2061). Det skal redegjøres for metodebruk.

For transformatorstasjoner med rentoner skal det benyttes samme korreksjon som for industri med impulslyd, jf. Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (Miljødirektoratet M-2061)

Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes.
I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.

4.9.2 Skyggekast

Tiltakshaver skal:

- Beregne og beskrive omfanget av skyggekast fra vindturbinene for mest aktuelle layout. Det skal utarbeides et kart som viser omfanget av skyggekast for berørte helårs- og fritidsboliger. Det skal oppgis tidspunkt og varighet for berørte helårs- og fritidsboliger, samt avstand til vindturbinen(e).
- Det skal redegjøres for, og om nødvendig beregnes, sumvirkninger av skyggekast fra tilgrensende vindkraftverk. Vurdere/beregne sumvirkninger av skyggekast for det eksisterende vindkraftverket på Ytre Vikna og det nye Ytre Vikna 2.0 samlet.
- Vurdere hvordan skyggekast fra vindturbinene kan påvirke bebyggelse, friluftsliv og eventuelle andre aktiviteter i plan- og influensområdet.

Metode:

Utredningen skal utarbeides i henhold til NVEs veileder Skyggekast fra vindkraftverk og NVEs oppdaterte kunnskapsgrunnlag for vindkraft på land (nve.no). Det skal redegjøres for metodebruk.

4.9.3 Elektromagnetiske felt

Tiltakshaver skal:

- Det skal vurderes om nettanlegg kan medføre at boliger, barnehager eller skoler (bygninger for varig opphold) får magnetfelt over utredningsnivået, 0,4 mikrotesla (µT).
- Dersom bygninger for varig opphold kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået, skal det utføres magnetfeltberegning.
- Vurdere tiltak for å redusere magnetfelt i de tilfeller der boliger, barnehager og skoler får magnetfelt som overstiger 0,4 mikrotesla i årsgjennomsnitt.

Metode:

Eventuell utredning skal gjøres iht. kravene i kapittel 5.12 «Elektromagnetiske felt» i NVEs veileder for konsesjonssøknader for nettanlegg

4.9.4 Folkehelse

Tiltakshaver skal:

- Gjøre en overordnet vurdering av antatte helsekonsekvenser for lokalbefolkningen.

Metode:

Utredningen skal ta utgangspunkt i de relevante tematiske utredningene av konsekvenser som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, visuelle virkninger, friluftsliv og sammenhengende naturområder.

Kommunen(e)s ansvarlige fagenhet for folkehelse skal kontaktes.

Siden mange av elementene under «folkehelse» dekkes også under andre tema, er det særlig viktig være våken på mulig dobbelttelling i konsekvensoppsummeringen.

4.9.5 Eiendomsverdi

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. En kort beskrivelse.
- Beskrive eiendomsmarkedet i influensområdet. En kort beskrivelse.
- Vurdere kort hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdier i influensområdet
- Kartlegge og beskrive konsekvensene for barn og unge. Dersom det er arealer som er i bruk av eller egnet til lek, må det gjøres en vurdering av behov for erstatningsarealer.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for fremtidig bolig- og fritidsbebyggelse.

Metode:

Utredningen skal baseres på generell innsikt i forholdet mellom vindkraftverk og eiendomspriser. Denne forståelsen suppleres med en konkret vurdering av situasjonen i influensområdet

4.10 Vannmiljø, vassdrag, forurensning og drikkevann

4.10.1 Forurensning til vann og grunn

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive mulige forurensningskilder i anleggs- og driftsfase. Vurdere og beskrive sannsynlighet for og omfang av slik forurensning til (1) grunn og (2) vann. Vurdere sannsynlighet for forurensning for både utbyggings- og driftsfase.
- For mikroplast fra vindturbiner, utføre en generell vurdering av virkning basert på kunnskapsgrunnlaget om mikroplastslitasje fra vindturbiner. Kunnskapsgrunnlaget skal inkludere erfaringer fra Ytre Vikna 1.

Metode:

Utslipp til vann og grunn skal ses i lys av ROS-analysen, jf. kap. 4.11.1.

Aktuelle kilder til forurensning som det skal tas hensyn til er bl.a. (ikke uttømmende liste):

- Utslipp av olje og kjemikalier fra turbiner, transformator-stasjoner/koblingsanlegg, betongarbeid, tanklagring og tilhørende utstyr etc. Inkluderer utslipp fra ev. turbinhavari og demontering/fjerning
- Nitrogenavrenning fra sprengstein i deponier, veifyllinger etc.
- Partikler fra massehåndtering i anleggsfasen inkl. fra syredannende bergarter

Informasjon om dagens bruk av plan- og influensområdet og tiltaksplaner for vannområdene skal innhentes. Kilder som Vann-Nett, Miljødirektoratets kartløsning Vannmiljø og kommunens egen kartløsning kan benyttes.

4.10.2 Vannmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive planlagte fysiske inngrep i/langs vassdrag og i sjø.
- Vurdere tiltakets virkninger på kvalitetselementer i vannmiljøene (jf. vannforskriften § 4).
- Vurdere hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag inkludert naturtyper som berører vassdraget som myr.
- Vurdere om tiltaket kan forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse i henhold til vannforskriften som en følge av kjemisk forurensning og fysiske inngrep.
- For naturmangfold i vann, kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Og presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene
- Vurdere behovet for ytterligere feltundersøkelser før byggestart. Undersøkelsene skal danne grunnlag for detaljplanlegging av anleggene for å unngå å forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse.

Metode:
Legge den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksplaner og oversikter over tilstand for ulike vannforekomster, samt miljømålene som er satt for vannforekomster, til grunn for utredningene.

Vannforekomster skal klassifiseres der dette er nødvendig. Behovet skal vurderes utfra en risikobasert vurdering av hvilken påvirkning tiltaket kan forventes å få for det enkelte vassdraget. Valg om å unnlate klassifisering skal begrunnes.

Utredningen skal gi grunnlag for NVEs vurdering av om vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse.

Behov for feltkartlegging skal vurderes der tiltaket berører vassdrag direkte, herunder ved kryssing/nærføring med vei.

Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

Kjemisk og økologisk kvalitet på vannet utredes i henhold til vannforskriften. Mattilsynet, kommunen, fylkeskommunen og evt. andre relevante skal kontaktes i forbindelse med utredningen. Kunnskap fra Vann-Nett.no kan med fordel benyttes.

4.10.3 Drikkevann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge alle vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservevannkilder, med tilhørende nedbørsfelt, som kan påvirkes av eventuell forurensning fra tiltaket og vise disse på kart.
- Vurdere risiko for at olje og andre kjemikalier, mikroplast, partikler, nitrogenavrenning etc. forurenser drikkevann.
- Vurdere behovet for avbøtende tiltak, og beskrive aktuelle tiltak. Planlagte tiltak for å forhindre forurensning av drikkevann, herunder ev. etablering av alternativ vannforsyning, skal beskrives.
- Foreta prøvetaking av private drikkevannskilder før oppstart av anleggsarbeid.

Metode:
Kontakte eiere/drivere av vannverk, reservevannkilder og enkeltbrønner, kommunen og Mattilsynet. Kilder som NGUs Granada og kommunens egen kartløsning skal også benyttes.

Det skal innhentes informasjon om forurensning fra utredningen av forurensning vil vann og grunn.

Risikovurderingen skal også gjøres i lys av resultatene fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin vurdering av risiko for forurensning av drikkevann ved etablering av vannkraftverk som etter planen skal ferdigstilles i desember 2025.

Tiltakshaver skal avklare med Mattilsynet hvor og hvordan prøvetaking av private drikkevannskilder skal foregå, og hva prøvene skal analysere for.

4.10.4 Naturmangfold i vann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene.

Metode:
Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

4.11 Samfunnssikkerhet

4.11.1 ROS-analyse

Tiltakshaver skal:

- Identifisere uønskede mulige hendelser, vurdere risiko og sårbarhet og identifisere tiltak for å håndtere ev. risiko og sårbarhet i en ROS-analyse. Dette inkluderer vurdering av risiko for stormflo og høy vannstand knyttet til planlagt kaianlegg.
- Iskast og naturfare som ikke er dekket av kravene under tema «flom, skred og overvann» skal inngå i analysen.

Metode:

ROS-analysen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder for risiko- og sårbarhetsanalyser i planlegging etter plan- og bygningsloven utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB): Samfunnssikkerhet i samfunns- og arealplanlegging (DSB).

Veileder om havnivåstigning og høyde vannstander i samfunnsplanlegging fra DSB skal også benyttes i arbeidet: Havnivåveileder (DSB).

ROS-analysen vedlegges konsesjonssøknaden, og vurderingene fra analysen tas inn i relevante temaer i konsekvensutredningen.

4.11.2 Iskast

Tiltakshaver skal:

- Beskrive iskast fra vindkraft av den aktuelle turbinstørrelsen som generell problemstilling. Kort beskrivelse med illustrasjoner.
- Beregne og beskrive risikoen knyttet til iskast på den aktuelle lokaliteten. En spesifikk lokalitetsbeskrivelse skal gis. Det skal brukes relevante turbindimensjoner.
- Beskrive aktuelle ferdselsbegrensninger og varslingstiltak.

Metode:

Gi en konkret henvisning til hva som vil bli spesifisert i en detaljplan.

4.11.3 Naturfare (flom, skred og overvann)

Oppsettet forutsetter at reell skred- og flomfare utredes på detaljplannivå.

Tiltakshaver skal:

- Gi en bekrivelse av fare- og aktsomhets-områder innenfor influensområdet.

  - Statusen skal baseres på eksisterende farekartlegging av områder (faresonekart) der det finnes, hvis ikke brukes potensiell fare (aktsomhetskart) fra NVE Atlas/NVE temakart og aktiv innhenting av informasjon fra kommunen.
  - Nivå på utredning bør minimum tilsvare kravene som gjelder for kommuneplanens arealdel, se Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel
- Hvis det er planlegges inngrep innenfor aktsomhets¬- eller fareområder skal det gjøres en utredning av reell fare og dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet på et detaljnivå som viser at løsningen kan realiseres.
- Vurdering av hvorvidt tiltaket kan bygges med tilfredsstillende sikkerhet mot flom og skred og overvann, og uten å øke faren for tredjepart.
  - Krav i TEK 17 gjelder så langt det passer.
  - Tiltakshaver må begrunne valg av sikkerhetsklasse/tiltakskategori.
  - For nettanlegg fra og med transformatorstasjon og frem til tilknytningspunkt i regionalnettet skal naturfare utredes iht. kravene i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg - Naturfare og beredskap
  - Transformatorstasjon til vindkraftanlegg med samlet installert ytelse på minst 75 MVA eller minst 500 MVA og tilhørende kraftledning er hhv. i klasse I og 2 jf. kraftberedskapsforskriften.

Metode:

Kartlegging skal skje utfra følgende NVE-veiledere:

- «Flaum- og skredfare i arealplanar», NVE 2/2011
- «Sikkerhet mot skred i bratt terreng», , digital veileder på nve.no
- «Sikkerhet mot kvikkleireskred», NVE 1/2019
- «Sikkerhet mot flom», NVE 3/2022
- «Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar», NVE 4/2022

Øvrige krav:

- Eventuelle faresoner skal kartfestes for aktuelle tiltak og gjentaksintervall, senest ved innsending av detaljplan for anlegget
- Eventuelle risikoreduserende (avbøtende) tiltak skal beskrives
- Fagutredninger skal utføres av fagkyndige

4.11.4 Forsvaret

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt over aktuelle forsvarsanlegg i området. Forsvarsbygg skal kontaktes.
- Få bekreftet Forsvarets utsagn fra meldingsfasen om at det ikke skal være konflikter så lenge anlegg rapporteres og merkes forskriftsmessig. Skulle det komme opp hittil ukjente utfordringer skal virkningene utredes.

Metode:

Det er i utgangspunktet ikke konflikt med forsvarsinteresser slik tiltaket er skissert. Tiltakshaver skal holde Forsvarsbygg orientert hvis det gjøres vesentlige endringer i planene.

4.11.5 Klimatilpasning

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan tiltaket er utformet for å være tilpasset et fremtidig endret klima.
- Beskrive aktuelle tiltak for klimatilpasning for de ulike delene av tiltaket, herunder dimensjonering og plassering med tanke på fremtidige ekstremværhendelser.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for tredjepart av tiltak som er nødvendig for å tilpasse anlegget til et fremtidig endret klima.

Metode:

De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR) skal legges til grunn.

Se klimatilpasning.no for fylkesvise klimaprofiler etc. og Klimatilpasning - forberede oss på og tilpasse oss til klimaendringene - miljodirektoratet.no

Konsekvenser knyttet direkte til andre utredningstema (som reindrift) vurderes under disse hovedoverskriftene.

4.12 Infrastruktur

4.12.1 Elektronisk kommunikasjon

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt og utrede eventuelle virkninger i tråd med retningslinjene.
- Se «Avbøtende tiltak» i kap. **Error! Reference source not found.**.

Metode:

Gjennomføring etter Nkom og NVEs Retningslinjer for ivaretakelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging, gjeldende fra 01.10.2021.

Aktuelle ekom-aktører skal kontaktes for innspill.

4.12.2 Luftfart

Tiltakshaver skal:

- Beskrive lufthavner i influensområdet, herunder ut- og innflyvningsprosedyrer og hinderflater i restriksjonsplaner.
- Beskrive kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer som benyttes av luftfartsaktører i influensområdet.
- Vurdere eventuelle virkninger av forhold listet i første og andre kulepunkt.
- Vurdere om tiltaket vil gi ytterligere hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter.

- Beskrive den tekniske og juridiske muligheten for etablering av radarsystemer som begrenser bruken av hinderbelysning når det ikke er flytrafikk i området.
- Det skal oppgis hvilke eventuelle luftstrekk og/eller master som antas at skal merkes etter forskrift om merking av luftfartshinder, og hvordan dette vil løses.
- Se ellers «Avbøtende tiltak» i kap. 4.1

Metode:

Avinor AS, Forsvarsbygg og Luftfartstilsynet skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Aktuelle operatører av lavtflygende fly og helikopterselskaper skal også kontaktes, herunder ruteflyginger, luftambulanseflyginger, redningshelikoptertjenesten, politihelikopter samt annen næringsmessig flyging i det aktuelle området som reinleting, turistflyging mm.

4.12.3 Vær- og/eller kystradar

Tiltakshaver skal:

- Beskrive vær-/kystradarer innenfor 50 km fra planområdet.
- Innhente aktuelle designforutsetninger fra MET angående værradarene.
- Vurdere om tiltaket vil gi virkninger for vær-/kystradarer.
- Vurdere hvordan designforutsetningene påvirker vindkraftanlegget.

Metode:

Meteorologisk Institutt og Kystverket skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Vurdere avbøtende tiltak basert på METs høringsuttalelse til meldingen og NVEs kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft. Kostnader og andre ulemper av de avbøtende tiltakene skal også vurderes.

4.12.4 Annen infrastruktur

Tiltakshaver skal:

- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for veitrafikk, kai, adkomst på offentlig veinett etc.
- Vurdere virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur (f.eks. VA-anlegg, kaianlegg)
- Utrede om Langsundbrua kan benyttes for transporter som tiltaket krever.

Metode:

Relevante eiere av anlegg skal kontaktes for informasjon og vurdering av risiko og behov for tiltak, herunder Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunene.

4.13 Kommuneøkonomi, lokalt og regionalt næringsliv

4.13.1 Kommuneøkonomi

Tiltakshaver skal:

- Klargjøre hvilke kommuner som kan forvente inntekter fra tiltaket.
- Beskrive inntektsmulighetene for involverte kommuner. Spesifisere hvilke ordninger for inntekt fra vindkraft påvirker kommuneøkonomien.
- Beregne årlige forventede inntekter for kommunen over hele anleggets levetid. Skal spesifiseres for hvert år i anleggets forventende levetid basert på gjeldende eller konkret varslet regelverk på utredningstidspunktet.

Metode:

Kommunen skal kontaktes.

4.13.2 Lokalt og regionalt næringsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen.
- Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet, og vise viktige attraksjoner/områder for reiselivet på kart
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen, sysselsetting og verdiskaping.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes.
Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner, naturmangfold osv., skal utredningen bygge på informasjon fra de respektive temautredningene og suppleres med informasjon fra de lokale aktørene

Eventuelle synergieffekter knyttet til etablering av eventuelle kaier o.a. infrastruktur (jf. kap. 4.12.4) skal inkluderes.

Tiltakets betydning for planlagt næringsutvikling i kommunen, blant annet hydrogensatsingen, vurderes.

4.13.3 Landbruk

Tiltakshaver skal:

- Beskrive landbruksarealer og landbruksaktivitet i plan- og influensområdet.

- Vurdere virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet, herunder driftsulemper, tap av dyrka jord og dyrkbar jord, beiteareal, type skogsareal som berøres og virkning for produksjon.
- Beskrive tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen. Dersom vindkraftverket berører dyrka eller dyrkbar jord, skal alternativ plassering av komponenter og terrenginngrep vurderes og beskrives.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om nåværende og planlagt arealbruk til landbruksformål. I tilfeller der beitearealer blir berørt, skal beitebruksplaner benyttes i arbeidet med utredningen dersom slike foreligger.

Indirekte konflikter med reindrift på landbruksareal etter fortrenging fra deres tradisjonelle beiter på grunn av vindkraftanlegget, håndteres i reindriftsutredningen.

4.13.4 Mineralressurser

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet.
- Beskrive og vise på kart alle registrerte mineralforekomster, herunder uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, i plan- og influensområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente mineralressurser i influensområdet.
- Vurdere tiltakets påvirkning på viktige forekomster med mineralske ressurser, uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, herunder hvordan tiltaket påvirker tilgangen til ressursene.
- Beskrive hvordan tiltaket kan påvirke undersøkelsesvirksomheten, dersom tiltaket berører tildelte rettigheter om undersøkelser etter statens mineraler.

Metode:

Kommunen skal kontaktes. Oppdaterte databaser for grus og pukk, og industrimineral, naturstein og metaller skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører ressurser i kjente mineralforekomster, -registreringer, -prospekter og -provinser.

Datasett fra Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører masseuttak, bergrettigheter og gamle gruver. DMFs mer omfattende datasett med undersøkelsesrapporter skal benyttes ved særlig behov.

I områder med uttak i drift skal tiltakshaver kontaktes.

I områder med rettigheter etter minerallovens kap. 4 (undersøkelsesrett) og kap. 6 (utvinningsrett) skal rettighetshaver kontaktes.

I områder med nedlagt gruvedrift skal DMF kontaktes.

Ved vurdering av potensial for funn av mineralressurser skal det vurderes om eksisterende kunnskapsgrunnlag er godt nok for å identifisere eventuelle konflikter med mineralske ressurser, uten å gå videre med utdypende geologiske undersøkelser.

4.14 Klimagassregnskap

4.14.1 Klimaeffekt av produksjonen

Tiltakshaver skal:

- Vurdere klimanytten av vindkraftanlegget.
- Vurdere hvorvidt alternative lagringsteknologier som batterier eller hydrogen kan erstatte nettutbygging.

Metode:

En kort beskrivelse av om/hvordan vindkraftproduksjonen kan fortrenge fossil kraft, med referanse til aktuelle utslippsfaktorer

En kort beskrivelse av andre mulige nytteeffekter, for eksempel knyttet til elektrifisering av industri.

4.14.2 Klimagassutslipp

Tiltakshaver skal:

- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.
- Beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.
- Beregne forventede utslipp tilknyttet materialbruk, transport og anleggsgjennomføring.
- Beskrive tiltak som kan redusere mengde utslipp av klimagasser, og potensialet for bruk av nullutslippsteknologi i transport og anleggsgjennomføring.

Metode:

Beregningene av forventede utslipp fra arealbruksendringer skal gjennomføres med bruk av standard utslippsfaktorer i henhold til Miljødirektoratets mal for beregning av klimaeffekten av arealbruks-endringer

Omfanget av inngrepene skal baseres på en overordnet vurdering av karbonrike arealer i planområdet, og et utkast til layout for vindkraftverket.

Der det ikke foreligger konkret informasjon om lokalitetene, skal en legge til grunn en myrdybde på 2,0 meter. Der tiltak gir direkte inngrep begrenset til deler av et myrområde, må beregningene ta hensyn til om tiltaket kan senke vannspeilet og dermed påvirke eventuell myr som ligger utenfor tiltaksområdet. Dersom kun direkte berørte myrområder tas med i utslippsberegningen, må det beskrives hvordan tiltaket skal gjennomføres uten å påvirke tilgrensende myrarealer gjennom drenering etc.

Kjente feilkilder og tilpasninger av metodikk ut fra nevnte veileder skal beskrives.

Utslipp knyttet til materialbruk skal inkludere komponenter opplistet i oppsettet for investeringskostnader, jf. kap. 3.4.

Vindkraftverk følger vedlegg I, pkt 28

SAMMENDRAG

Konsekvensutredninger skal sikre at virkninger for miljø, naturressurser og samfunn ligger til grunn når forvaltningen tar stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, en plan eller et tiltak kan gjennomføres. Forskrift om konsekvensutredninger inneholder en rekke krav til utredninger. Klima- og miljødepartementet (KLD) ønsker mer kunnskap om hvorvidt innholdet i konsekvensutredninger er i samsvar disse kravene. Basert på en anbudsrunde ble Multiconsult Norge AS tildelt oppdraget.

Undersøkelsen innebærer en evaluering av hvordan konsekvensutredninger etterlever krav til forskriftens kapittel 5. Den omfatter kun tiltak som trenger tillatelse etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven og som er oppført i KU-forskriftens vedlegg I og II. Hovedforskjellen mellom tiltak oppført i vedlegg I og II er at det alltid skal utarbeides melding og utredningsprogram for førstnevnte, mens dette ikke er et krav for vedlegg II-tiltak. Undersøkelsen skal også ta for seg om etterlevelsen av regelverket varierer mellom ulike tiltaksområder og de ulike ansvarlige myndigheter. Det var til dels utfordrende å spore opp konsekvensutredningene. Datagrunnlaget for undersøkelsen omfatter til sammen 35 tiltak, hvorav 11 omfattes av vedlegg 1.

Undersøkelsen har vist svært variabel etterlevelse av KU-forskriften avhengig av tema og tiltaksområde. Konsekvensutredninger etter vedlegg II er jevnt over av dårligere kvalitet enn konsekvensutredninger etter vedlegg I. Temavise svakheter har i stor grad vært på tvers av tiltaksområder. Dette kan komme av at det ikke er utviklet tilstrekkelige veiledere utredningsprogram. Dette gjelder blant annet tema vannmiljø, forurensning, miljømål og økosystemtjenester. Svært få av utredningene vurderte dessuten virkninger som følge av klimaendringer. Videre er det i liten grad begrunnet hvorfor enkelte tema er vurdert som uvesentlige.

Utredning av samlede virkningene av tiltaket og andre gjennomførte eller planlagte tiltak er også sjelden vurdert. Generelt er virkningene i liten grad vurdert i forhold til 0-alternativet, og det skilles i for liten grad mellom midlertidige og varige virkninger. Videre er påvirknings- og konsekvensvurderingene ofte mangelfulle. Begrensninger i data-/kunnskapsgrunnlaget er heller ikke er tilstrekkelig beskrevet i mange utredninger.

Vi har vurdert etterlevelsen av KU-forskriften, og ikke etterlevelsen av KU-programmet. I så måte vil konsekvensutredningene kunne bli vurdert som mangelfulle eller dårlige selv om de eventuelt skulle oppfylle alle kravene i utredningsprogrammene/veilederne siden disse ikke nødvendigvis dekker alle relevante punkter i KU-forskriften. Kravet til omfang av utredninger varierer svært mye mellom ulike tiltaksområder.

Vi har valgt å trekke fram følgende anbefalinger på bakgrunn av vår evaluering (i uprioritert rekkefølge):

1. Det kan anbefales å etablere et sted hvor konsekvensutredningene skal registreres, eller en side som viser referanse til hvor disse er lagret.
2. Det er behov for å harmonisere sektormyndighetenes utredningspraksis slik at disse blir i tråd med KU-forskriften og EU-reglementet. Utredningsprogram for vedlegg I-saker bør være bedre i samsvar med KU-forskriften, og praksis for vedlegg II-saker bør gjennomgås nærmere. Det er også behov for å revidere sektorvise veiledere, retningslinjer og maler slik at de gjenspeiler krav etter KU-forskriften fra 2017.
3. Sørge for at vurdering av alternativer i en tidlig fase (før søknad/KU) følger saken videre, slik at man ser hvordan dette temaet er håndtert.
4. I større grad stille konkrete krav til omfanget av feltarbeid, enten i KU-programmene eller ved at utreder/konsulent utarbeider et forslag til undersøkelsesprogram som skal godkjennes av sektormyndighet, i samråd med Statsforvalterens miljøvernavdeling, før feltarbeidet gjennomføres. Kravene bør være i tråd med internasjonale standarder på området.
5. I større grad stille konkrete krav til utredernes kompetanse i sektorvise veiledere/retningslinjer/ maler/KU-program. Vurdere å Innføre en egen sertifiseringsordning for feltbiologer for kompetanse på ulike artsgrupper.
6. I større grad definere og stille krav om bruk av anerkjent KU-metodikk (jf. for eksempel håndbok V712) for etterlevelse av forskriften og tilrettelegge for opplæring i metodikken. Videreutvikle metodikk for

konsekvensutredning for tema vannmiljø, jf. vannforskriften, samt andre tema hvor det metodiske grunnlaget er begrenset.

7. Innarbeide krav til usikkerhetsvurderinger i alle konsekvensutredninger. Disse vurderingene må omfatte usikkerhet knyttet til selve utbyggingsplanene, områdets verdier/tilstand og kvaliteter (kunnskapsgrunnlaget) virkningen av tiltaket og hvordan usikkerheten kan påvirke bl.a. valg av utbyggingsalternativ og de endelige konklusjonene.
8. Stille krav om at virkninger av avbøtende tiltak og konsekvensgrad etter gjennomførte avbøtende tiltak skal inngå som en del av sluttvurderingen. Det er behov for å vise om tiltakene vurderes å ha en effekt.
9. I større grad gjennomføre etterkontroll av utredninger for å vurdere i hvilken grad verdi- og konsekvensvurderinger framstår som velbegrunnede og balanserte, og hvorvidt utredningene bygger på et tilstrekkelig datagrunnlag (herunder feltarbeid).
10. Vurdere revisjon av KU-forskriften for å innarbeide krav til sammenstilling av konsekvenser for sammenligning av ulike alternativer og en samlet vurdering av tiltaket basert på konsekvensene (jf. praksis i Håndbok V712).
11. Evaluere hvordan sektormyndighetene etterlever kravet om at tiltak som har vesentlige virkninger for natur og samfunn skal konsekvensutredes.

Enkelte av disse anbefalingene er imøtekommet gjennom lanseringen i desember 2020 av ny veileder for konsekvensutredning for klima- og miljøtema som hører inn under KLD sine arbeidsområder. Dette gjelder først og fremst punktene 6, 7 og 8. Veilederen beskriver også vurdering av alternativer (jf. punkt 3) for overordnede planer, og sammenstilling av konsekvenser jf. punkt 10. Det er imidlertid flere tema jf. KU-forskriftens § 21 som ikke omfattes av veilederen.

Fra Grunneiere mot vindkraft på Omre
C/o Hanne-Eva Müller ; hanneeva@gmail.com
Tjoreneset 1
4887 GRIMSTAD

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
Pr. Epost: nve@nve.no
Kopiliste på slutten

Grimstad, 28.09.2025

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk», fra Grunneiere mot vindkraft på Omre (org.nr. 935 534 240).

1. INNLEDNING

Undertegnede - Hanne-Eva Müller - er styreleder i Grunneiere Mot Vindkraft på Omre (Grunneierforeningen). Det vises til kunngjøring av høring med frist 28. september. Høringsinnspillet er med dette rettidig inngitt. Det sendes inn på vegne av våre medlemmer, som pr idag er ca 370 personer som i all hovedsak er bosatt eller har fritidseiendom i nærheten av planområdet. Med «kommunen» siktes det til Grimstad Kommune. En oversikt over innholdet:

- Temaer som tilsier at det allerede nå kan konstateres at ulempene ved tiltaket langt overgår de samfunnsmessige fordelene samt øvrige temaer som «drar» i samme retning. (Pkt. 2)
- Nærmere om de enkelte temaer under pkt. 2 a-e. (pkt. 3)
- Temaer som bør utredes/utredes bedre, dersom det blir vedtatt at konsekvensutredning m.v. (KU) skal gjennomføres (pkt. 4)
- Rettslige aspekter (pkt. 5)
- Oppsummering (pkt. 6)
- Avslutning (pkt. 7)

2. FORDELENE OVERGÅR IKKE ULEMPENE

Vi har følgende hovedtemaer som vi mener allerede nå - uten KU - viser at samfunnsfordelene ikke overgår ulempene, og at en KU ikke vil endre det på noen signifikant måte:

a) Inntektene til kommunen vil bli lavere enn det Norsk Vind AS estimerer.
b) Grunnet myrene i området kan man bl.a. risikere negativt klimaavtrykk
c) Omfattende irreversible inngrep i natur samt forurensning vil ødelegge viktige områder
d) Helseplager må påregnes for de som bor nærmest
e) Alene tapet i eiendomsverdier vil overstige Norsk Vind AS´ inntektseksempel på 9,5 MNOK
f) Statens Vegvesen fraråder vindkraftverk på Omre

I tillegg kommer en rekke temaer som også virker negativt inn og øker «tyngden på vektskålen» hva angår omfanget av negative virkninger. Disse vil bare kommenteres kort og kun i enkelte tilfelle underbygges ytterligere («pkt.» viser til punkter i meldingen fra Norsk Vind AS, tekst i kursiv er Grunneierforeningens merknad):

1. Pkt. 2.3 Etablering av kraftproduksjon i industriområder gir synergieffekter særlig mht vei og sparte naturinngrep andre steder. *Det vil være adkomstveier til turbinene som ellers ikke ville være nødvendig å lage, så det er ingen nevneverdig besparelse av naturen. De fleste av disse veiene vil være til selve turbinen og vil ikke benyttes av andre på området.*

2. Pkt. 3.1 Industri kan sameksistere med vindkraft innenfor planområdet. *Det vil neppe være plass til annen industri på planområdet, og om det skulle søkes å plassere arbeidsplasser der er det uvisst p.t. hvilke krav som vil bli stillet fra arbeidstilsynets side. Det må legges til grunn at sikkerhets-avstanden må gjelde både vis a vis E18 og FV 420, men også vis a vis næringsbygg og ny planlagt vei gjennom planområdet.*

3. Pkt. 5.18/6.4.10: Prosjektet vil gi arbeidsplasser. *Det er uvisst hvor mange arbeidsplasser anlegget vil gi, utover at det under selve anleggsfasen vil være behov for arbeidskraft. Videre er det et spørsmål om Norsk Vind AS da benytter norsk arbeidskraft eller utenlandsk.*

4. Pkt 2.2 Prosjekt Springbrett vil tilføre området innovasjon, særlig mhp havvind. *På folkemøtet 19.08.25 sa representanter fra UIA at Omre IKKE var nødvendig for deres prosjekt. I Agder er mange vindkraftverk allerede tilgjengelige for læring.*

5. Pkt 2.2 Vindkraft er helt nødvendig for å fremskaffe kraft til kutt av klimagassutslipp. *Norsk Vind AS sammenlikner etablering av vindkraft på Omre med at det vil bli mindre co2 utslipp fra fossil energi. Dette er naturlig nok ikke korrekt. Det er ingen planer om bygging av annen energitilførsel i området. Vi har mer enn nok grønn energi i og med vannkraften i området, og i Norge. Dette prosjektet bidrar forøvrig med et svært lite klimakutt, hvis ikke det faktisk vil være negativt .*

6. Pkt 2.2 Vindkraft opprettholder industriproduksjonen. *Vi har overskudd av energi i området og kan opprettholde industrien - og utvide - uten ny kraft i mange år fremover.*

Gjelder pkt 5 og 6: https://energiognatur.no/kan-vi-fa-overskudd-av-kraft-i-2050-uten-ny-vindkraft/

7. Pkt. 2.2 Vindkraft vil gi lavere priser. *Strømprisen reguleres av internasjonale forhold og algoritmer knyttet til forbruk og etterspørsel i Europa, og etablering av vindkraftverk på Omre vil ikke ha noen innvirkning i så måte. Vindkraftverket vil imidlertid med sikkerhet føre til økte systemkostnader og nettkapasitet, som vil medføre økt nettleie for forbrukerne.*

8. Pkt. 3.1 En full realisering vil medføre etablering av en ny 132 kV nettstasjon, som gir ny næringsvirksomhet mulighet for uttak av betydelige mengder kraft. *En ny 132kV nettstasjon på Omre tilpasset vindkraftverkets installerte effekt vil være overdimensjonert for industri på Omre. Man bør først definere hvilken industri man ønsker å etablere og dets kraftbehov. Det ligger i dag allerede 22 kV klart på Omre og det er etablert 2 transformatorer.*

9. Tap av læringsområder for elever på skoler i nærheten. Eide skole har i en årrekke benyttet området omkring Amtedalsbekken og andre arealer innenfor planområdet, til læringsarenaer mhp natur og klima, men også som turområde.

10. Kommunen satser stort på helårsturisme. Store vindturbiner vil imidlertid prege hele den vestlige delen av kommunen, også i sjønære områder. Dette er områder turister søker nettopp for sin intakte og vakre natur. Videre pekes det på nærliggende turistattraksjoner som Knut Hamsuns hjem, Vestlandske hovedvei, Reddalskanalen og vannene innover samt Homborsund Fyr, hvor anlegget i stor grad vil være synlig og til dels hørbart.

11. Norsk Vind AS´ medvirkningsplan for barn og unge i skolene, vil ikke være balansert og derfor ikke gi en reell innsikt i de fordeler og ulemper slike anlegg har. Dette kan være i strid med lovgivningen. Se mer om dette under pkt. 3.6.2.

12. Monopoliserende situasjoner som dette river bygda i stykker innenfra, og etterlater varige spor selv om prosjektet ikke skulle bli en realitet. Derfor er det viktig å stoppe dette så tidlig som mulig for å begrense slike effekter. Se mer om dette under pkt. 3.6.3.

I tillegg slutter vi oss til høringsinnspillene - med respektive argumenter - fra:

- Naturvernforbundet sentralt
- Naturvernforbundet avd. Lillesand
- Motvind Sørvest
- Motvind Grimstad
- Eide Sognelag v/Jan Petter Svennevig; særlig vedrørende kulturhistorie
- Eide Storvald; særlig vedrørende forvaltning av viltet i området
- Guri Linn; særlig vedrørende kulturbasert næring
- Lars Gunnar Heitmann; særlig vedrørende en del økonomimodeller
- Sølvi Ugland; særlig vedrørende Amtedalsbekkens betydning kulturelt og lokalt
- Inntjorebygda v/Øyvind Trevinius Olsen; særlig vedrørende mikroplast og lydsoner
- Engekilen Vel; særlig vedrørende forurensning av Engekilen
- Ingvild Udjus Hanssen; særlig hva angår forholdene i Strandfjorden og området rundt
- Adv. Kari Høgevold; særlig vedrørende forhold tett på anlegget v/Nørholmskilen
- Berørte innbyggere og grunneiere v/Kenneth Lindberg; særlig pkt.4 om systemisk bekymring
- Jon Haug; særlig mhp overgrep
- Anne Karin Mosaker; mht lokalt næringsliv i Homborsund
- Astrid Kvenild Eriksen; direkte virkning mhp helse og eiendomsverdi
- Eskild Bothner, vedr. flytrafikk og innflygning samt fugledød
- Jan Hansen, vedr. Hubro

3. NÆRMERE OM DE ENKELTE HOVEDTEMAENE

3.1 Prosjektets økonomi og gjennomføringsrealisme (pkt 2 a og f) ovenfor)

Norsk Vind AS viser til en eksempelutbygging med 7 turbiner som skal gi ca 165GWh/år.

Eksempelutbygging
50.4 MW
7.2 MW
7 stk
~135 meter
220 meter
Ca 165 GWh

Dette er igjen benyttet som et grunnlag for å gi en oversikt over potensielle inntekter til kommunen:

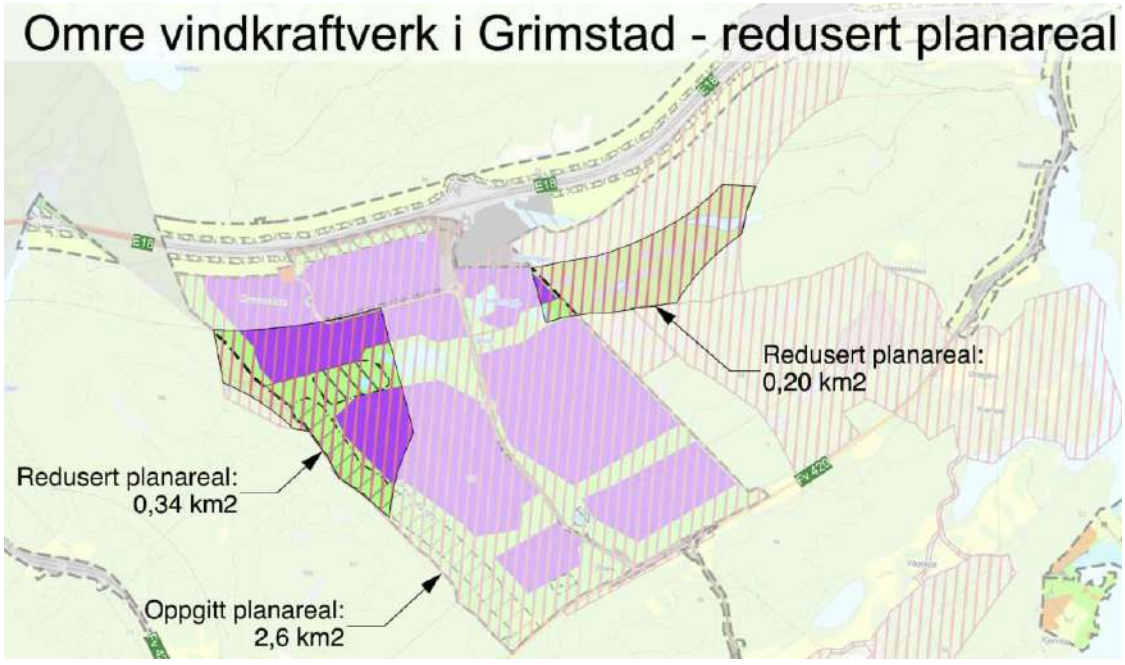
Tabell 6 - Oversikt over potensielle inntekter til kommune og lokale formål basert på gjeldende lovverk for grunnrenteskatt og eiendomsskatt

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering (750 MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	5.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 165 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	3.91 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.33 MNOK
Totale lokale inntekter		**9.5 MNOK**

Vi kan ikke se hvordan resultatet på 9.5 MNOK kan være oppnåelig og har satt opp et realistisk og optimistisk overslag, basert på følgende forutsetninger:

- Reduksjon av antall mulige installerte turbiner fra 7 til 3 basert på NVE´s anbefalte støy og sikkerhetssoner. Tre turbiner er forøvrig også et minimumsforslag fra Norsk Vind AS.

    - Reduksjon av tilgjengelig turbin område pga støysoner mot støyfølsom bebyggelse.
    - Reduksjon av tilgjengelig turbinområde pga sikkerhetssoner til vei.
    - Reduksjon av tilgjengelig turbinområde pga sikkerhetssoner til industri
      Basert på ca 300 m sikkerhetssone til vei og 880 m til støyfølsom bebyggelse.

Figur 32: Viser plankartet slik det fremmes i planforslaget.

Norsk Vind AS skriver i pkt. 5.4 : «*Det ligger også en fritidsbolig på Smedplassen innenfor det allerede regulerte industriområdet. Tomten er foreløpig avsatt til industriformål i områdeplanen for Omre industriområde.*»

I saksdokumentene for dette området, ligger Smedplassen utenfor industriområdet og er således tatt med som støyfølsom bebyggelse i illustrasjonen ovenfor.

Figuren her er hentet fra Detaljreguleringsplan for Omre Industriområde felt B16-B19, Grimstad kommune, planid. 362, side 33 figur 32. Markering av Smedplassen er inntatt av oss.

- NVE opplyser vindressurser på Omre til å være om lag 3000 timer. Reduksjon av utnyttelsesgraden av tilgjengelige vindressurser, settes optimistisk estimert til 0,90. Men etter all sannsynlighet vil den reelle reduksjonen være større, basert på følgende

    - Teknisk utnyttelsesgrad.
    - Ising og iskast
    - Skyggekast.
    - Vedlikehold
    - Undervisning UIA.

- Reduksjon av produksjon pga oppgitte flaskehalser i kraftsystemet om våren og tidlig sommer.

    - Beskjedent estimert til 4 uker (x 11/12)

Norsk Vind AS estimerer levert effekt til å bli ca 165 GWh/år, men vårt korrigerte overslag viser ca 53,46 GWh/år.

- 21,6 MW installert effekt (3 turbiner) x 3000 timer/år = 64,8 GWh/år
- 64,8 GWh/år x 0.90 Utnyttelsesgrad = 58,32 GWh/år
- Flaskehals vår/sommer 58,32 GWh/år x 11/12 = **53,46 GWh/år**

Investeringen Norsk Vind AS har lagt til grunn som eiendomsskattegrunnlag kan inneholde vesentlige unøyaktigheter, men vi har benyttet deres oppgitte grunnlag og korrigert fra 7 til 3 turbiner:
750 MNOK x 3/7 = **321 MNOK.**

Basert på ovenstående forutsetninger og optimistiske overslag, kommer vi frem til følgende potensielle inntekter til kommunen og lokale formål:

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering(750x3/7=321MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	2.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 53.46 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	1.27 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.11 MNOK
Totale lokale inntekter		**3.6 MNOK**

Utover dette er det ikke nevnt i forslag til plan- og utredningsprogram at turbinene må tilføres effekt for varme, kjøling, manøvrering osv. Dette gjelder både når de er i drift og når de står stille. Det har ikke lyktes oss å skaffe tilveie datablad for eksempelturbinene, men man kan estimere en tilført snitteffekt gjennom året på 150 kW, som for 3 installerte turbiner vil kunne bli i størrelsesorden 3,9 GWh/år. Veier man det opp mot vår årlige estimerte produserte effekt på 53,46 GWh/år, så blir totalresultatet om lag 49,5 GWh/år.

Vindturbinenes sikkerhetsavstand til motorvei er den eneste sikkerhetsavstanden som defineres i planprogrammet. Norsk Vind AS setter den lik vindturbinens høyde, mens NVE har to beregningsmetoder for anbefalt avstand som gir hhv 305 m eller 458 m som sikkerhetssone.
Det må forventes at sikkerhetsavstanden til bygninger og plasser der mennesker skal oppholde seg på industriområdet, må være minst like stor. Det står i planprogrammet at vindturbiner som planlegges etablert innenfor industriområdet vil søkes lagt til regulert grønnstruktur i randsonene rundt arealene regulert til industri.

Plankartet for områdereguleringen på Omre viser at alle grøntkorridorene på Omre industriområde er smalere enn 200 meter, grøntkorridoren langs østsiden og delområde BI5 er så smal som 13 meter. Det er derfor vanskelig å se for seg plassering av vindturbiner her uten at det beslaglegger store industriarealer eller uregulert natur. Støy fra vindturbinene, risiko for iskast og skyggekast tilsier også at de må plasseres en stykke fra industriområdet, for å sørge for et forsvarlig arbeidsmiljø.

I tillegg kommer Statens Vegvesens syn på saken i brev av 24.09.25 til Fylkeskommunen:

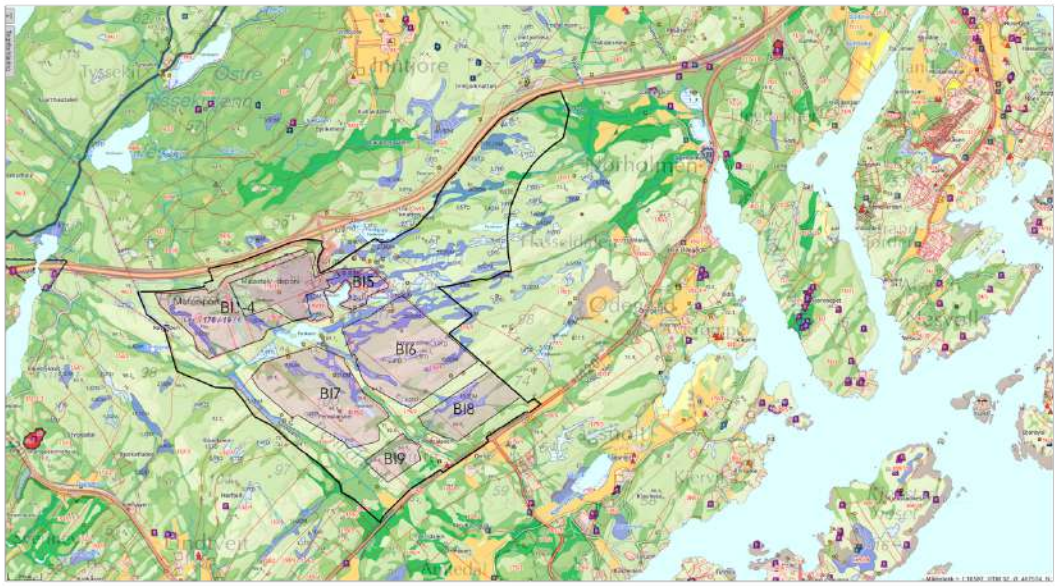
Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy årsdøgntrafikk. Iskast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m. På grunn av faren for iskast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.
Se vedlegg 1.

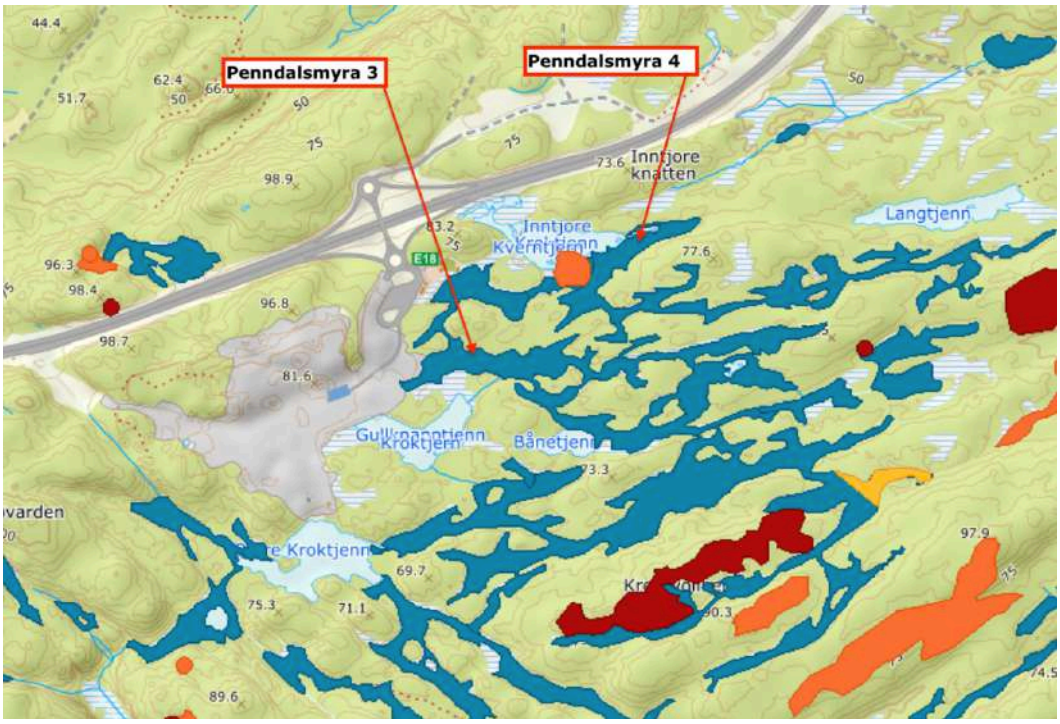
3.2 Risiko for negativt klimaavtrykk (pkt. 2 b) ovenfor)

3.2.1 Kart og beskrivelse av planområdet

Betydningen av myrene i området er omtalt også av Naturvernforbundet i en artikkel i Grimstad adressetidende: *https://www.gat.no/meninger/i/Oo4bAk/viktige-myrer-trues-av-vindkraften*

Planområdet inneholder langt høyere andel myr og sammenhengende våtmark (markert med mellomblått) enn omkringliggende arealer. Ovenstående kart benytter kartlag «AR5» fra Nibio Gardskart som utgangspunkt. Man har lagt over figur 4 på side10 fra «Melding med forslag til plan-og utrednings-program», og tatt hensyn til eiendomsgrenser, målestokk og E18/420. Kartet viser Omreområdet med myr, rødlistede arter og ferskvann, delområder og foreslått planavgrensning fra Norsk Vind AS.

Penndalsmyra 3 og Penndalsmyra 4 er store sammenhengende områder med myr, som er å finne midt i planområdet tiltenkt Omre vindkraftverk (kilde Nibio gardskart)

3.2.2 Co2 utslipp

"*Metoder for å beregne klimagassutslipp fra arealbeslag ANBEFALING 01.09.2022 (REVIDERT 28.09.2022) - Rapport fra et samarbeidsprosjekt mellom Statens vegvesen, Nye Veier AS, Bane NOR SF, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Avinor AS og Miljødirektoratet*" anbefaler å bruke utregningen 337 tonn CO2 - ekv./daa i stedet for 201,9 tonn CO2-ekv./daa som er benyttet tidligere. 337 tonn er et estimat på gjennomsnittsdybde 2 meter dyp myr. En forsiktig beregning i vindkraftprosjektets plan-område gjennom NIBIO Gardskart, angir et myrareal på over 330 daa dyp myr. Basert på utregningen 337 tonn CO2 -ekv/daa. vil det kunne slippe ut mer enn 111 000 tonn CO2 til atmosfæren om disse myrene dreneres ut. Man finner b.l.a dyp myr på 32,0 daa (Penndalsmyra 3) i planområde BI5/ G.nr 176/19, og det er også dyp myr på 55,0 daa i planområde BI6. Dette er et forsiktig anslag, da man ikke har tatt med myrtypen Torvdjup ukjent dybde 71,7 daa innenfor planområdet i denne beregningen.

Utslipp av CO2 fra drenering av myrene i Omre vil være høyere enn vårt forsiktige estimat, da gammel myr kan være langt dypere enn 2 meter. Hvor fort dette slippes ut avhenger av hvor mange myrer som dreneres ut samtidig.

Regjeringen har for tiden ute på høring et forbud mot inngrep i myr, både av hensyn til naturmang-foldet, myrenes vannregulerende viktige funksjon, og særdeles klimafunksjon, ved å holde tilbake karbon og klimagasser. Inngrep i myr gir også betydelig større karbonutslipp enn fra andre naturtyper.

https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/2025/juli-2025/forslag-om-endring-av-plan--og-bygningsloven---forbud-mot-nedbygging-av-myr/

Betydelige inngrep i Omres myrområder vil trolig gjøre at prosjektet får et negativt klimaavtrykk. Det er derfor viktig at det ikke åpnes opp for drenering og utbygging av myr i dette store våtmarksområdet.

3.2.3 Andre konsekvenser

Drenering av disse myrene vil få store konsekvenser for det biologiske mangfoldet og flombered-skapen. Mange insekter yngler som kjent i myrområder, og området er blant annet også viktig for fugleliv og flaggermus. Drenering av myrene vil også kunne påvirke vannmiljøet negativt og forårsake yngeldød, fordi rester av torv vil kunne forurense vannet i bekkene nedstrøms (kilde: SABIMA).

https://www.sabima.no/nytt-lovforslag-en-mulig-storseier-for-den-norske-myra/

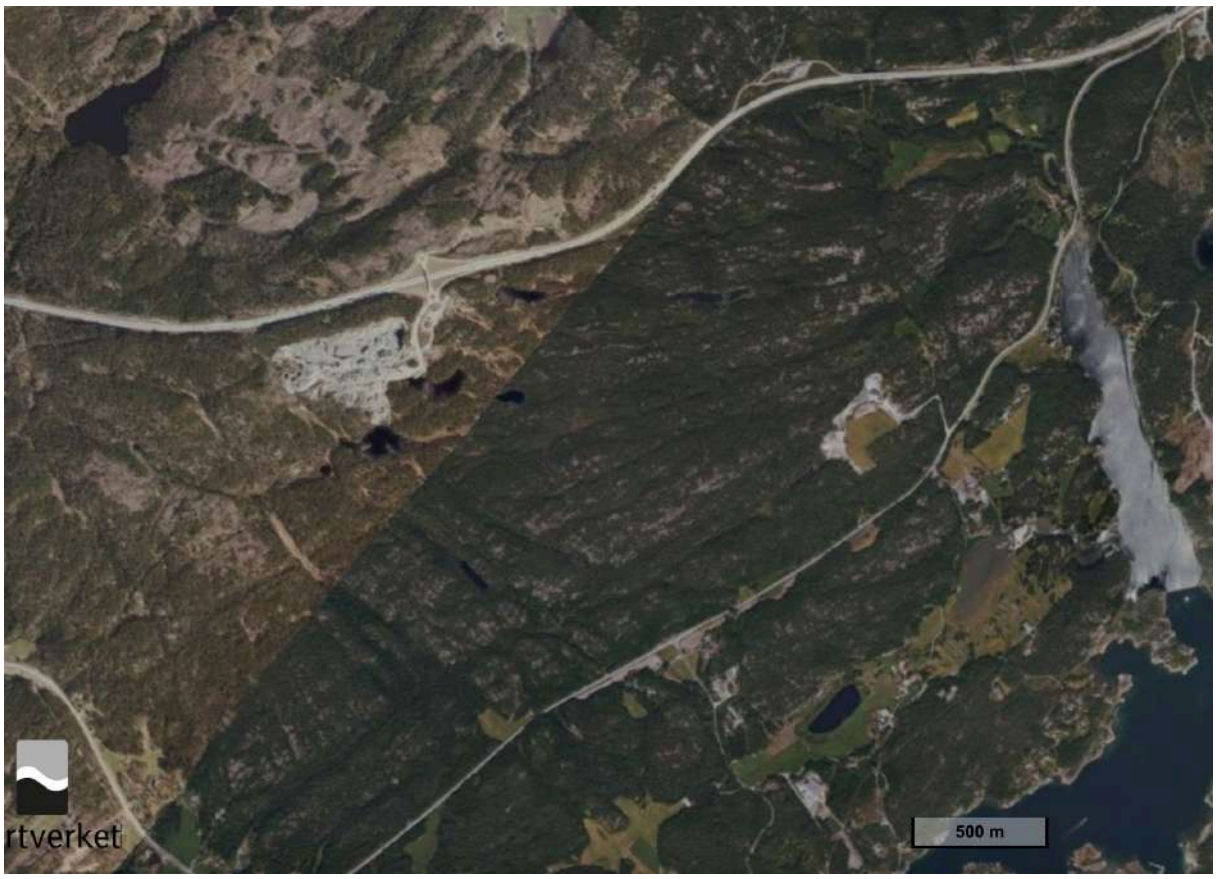
Dette kan lede til forurensning av Amtedalsbekken som renner ut i Engekilen samt Nørholmsbekken og Hasseldalbekken som renner ut i Nørholmskilen. Engekilen har allerede svært dårlig vannkvalitet og har mottatt midler fra Statsforvalteren til utbedring av dette.

3.3 Natur og forurensning, forhold ved området. Pkt. 2c) ovenfor

3.3.1 Plassering

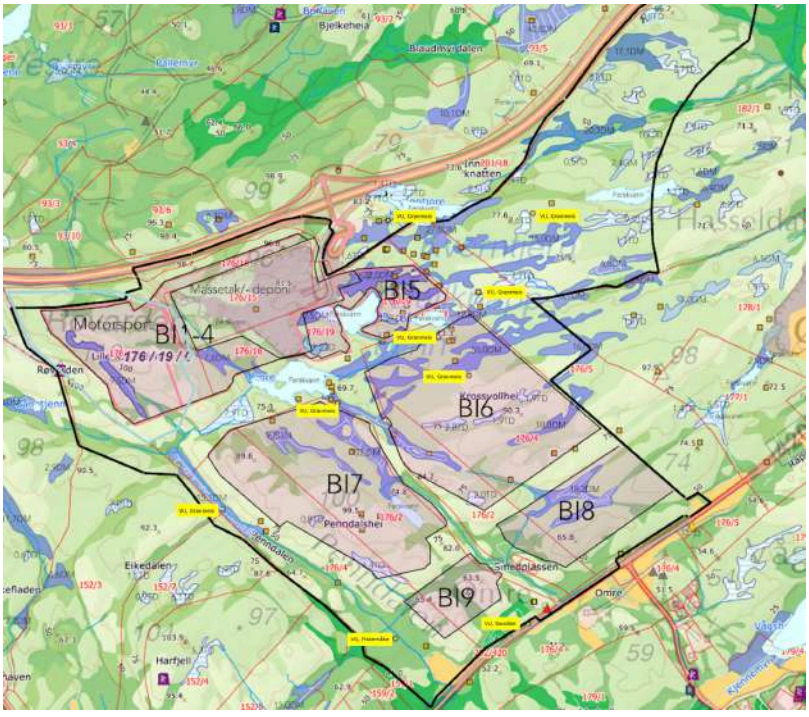
Norsk Vind AS argumenterer med at plasseringen av vindkraftverket er valgt fordi det er bedre å bygge nært E18 og på «grå» arealer. Altså områder som allerede er regulert til utbyggingsformål, men det fremgår ikke klart hvordan etablering av vindkraftverket kan foregå uten at det går på stor bekostning av uregulert natur eller regulerte industriarealer.

Planområdet inkluderer ca. 650 dekar uregulert LNF område. Dette er ikke «grått» areal. Det mangler god begrunnelse for hvorfor industriarealene og uregulert natur nå bør ofres for vindturbiner.

Flyfoto av planområdet og omgivelsene. Det fremstår å være hovedsakelig intakt natur.

3.3.2 Rødlistede arter VU.

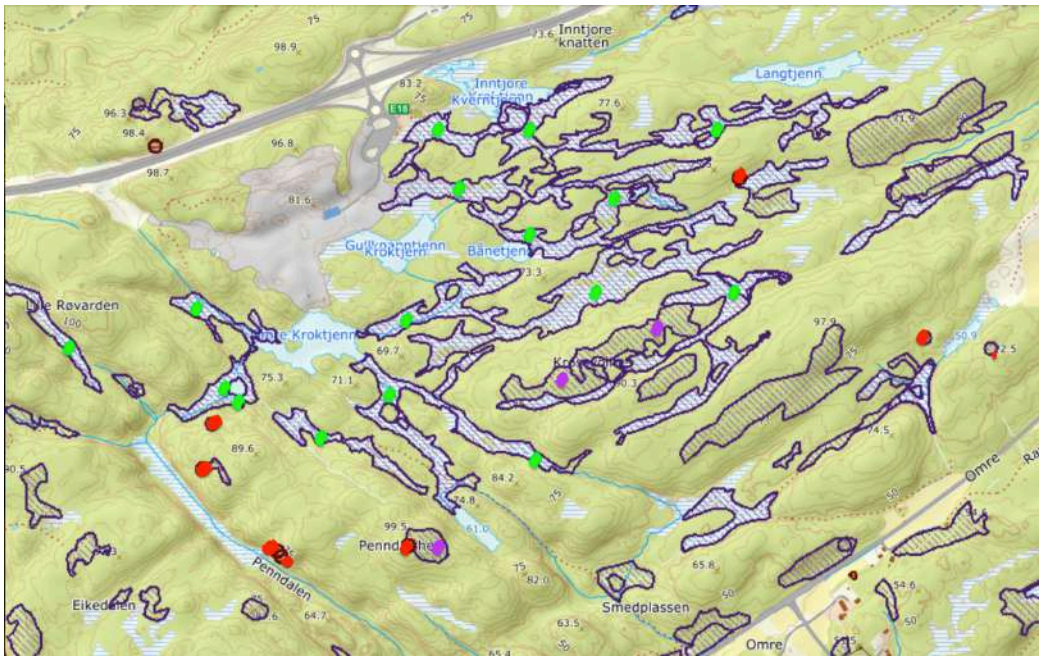

En art klassifisert som VU (sårbar) på Rødlista har en bekymringsfull utbredelse og/eller populasjonsstørrelse, og har derfor en høy risiko for å dø ut i Norge. Klassifiseringen understreker behovet for bevaringstiltak for å hindre at arten forsvinner helt fra Norge.

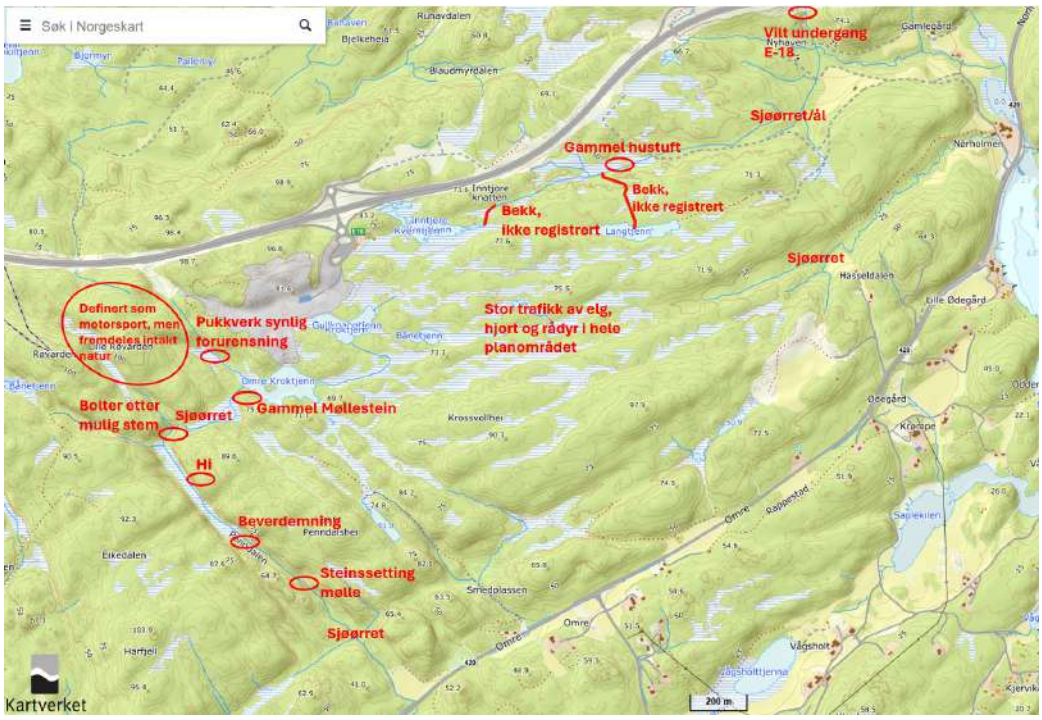
Innenfor planområdet er det allerede registrert 9 VU-registreringer.

3.3.3 Andre sårbare elementer

De røde punktene er hule eiker med en hensynssone i en radius på 15 meter fra stammen. I denne sonen skal man unngå å grave, bygge, kjøre med tunge kjøretøy, dyrke opp eller lignende. De grønne markeringene er åpen myr og er inkludert i bildet under pkt. 3.2.1. Lilla markering er gammel furuskog.

Annet i området:

De røde strekene markerer bekker (forlengelse) som man ikke fant på offentlige kart. Norsk Vind AS skriver i pkt. 2.5.6. at området ikke fører anadrome fisk. Dette er ikke korrekt.

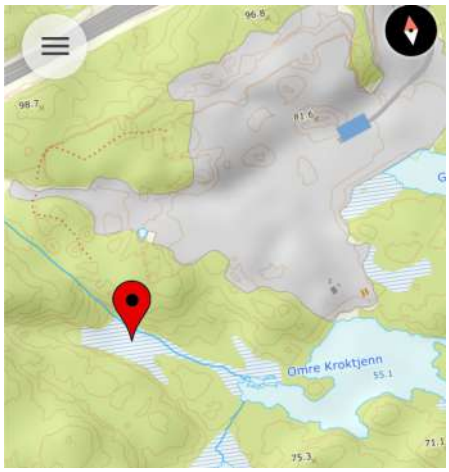
Erik Berglihn, fra Sjøørret Sørlandet har utarbeidet en rapport mhp fisk i området, for Lillesand Naturvernforbund. Han beskriver i sin rapport, se vedlegg 2, at Nørholmsbekken har en sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del. Hasseldalbekken har en høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer, og Penndals-bekken har enn svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm) .

Han konkluderte med at «Området er et svært viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Det ble observert en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser».

Steinsetting fra mølle, gammel hustuft og bolter etter mulig stem, kan være fornminner. Vi vil be Fylkeskommunen vurdere en undersøkelse av området, med henblikk på mulig registrering.

3.3.4 Forurensing - særlige områder
Engekilen Vel vil sende inn eget høringsinnspill som vi slutter oss til. Det vises også til Statsforvalterens innsigelse til områderegulering for industri, se vedlegg 3. Videre vises det til pkt. 3.2.3 her om forurensning som følge av torvjord som føres ut i forbindelse med drenering av myrer.

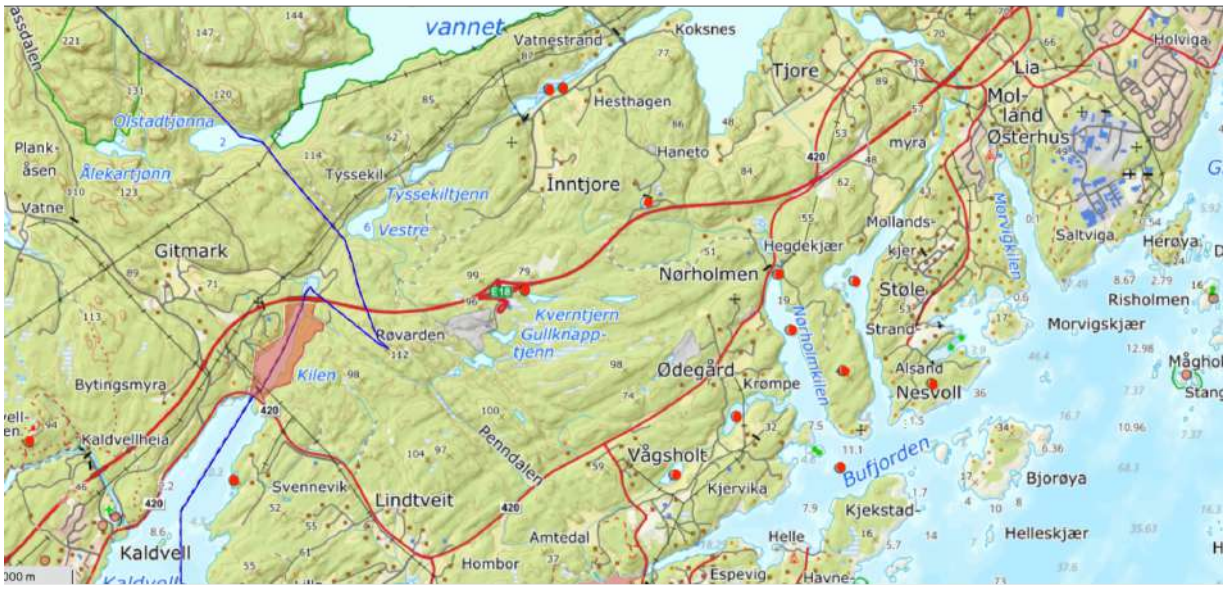

Dette er forøvrig et bilde av en myr, tatt i nærheten av pukkverket. Bildet er tatt der markeringen er. Det viser at støv fra pukkverket ligger som et lokk på en av myrene. Det er nærliggende å anta at pukkverket også har bidratt til Engekilens dårlige vannkvalitet. Det er nå gitt større beløp fra det offentlige til å utbedre Engekilen. Det fremstår da som underlig at det tillates tiltak som etter all sannsynlighet vil forurense området ned også til Engekilen.

3.3.5 Dyreliv

I meldingen fra Norsk vind står det i pkt 5.3.2: . *" I forbindelse med registreringene i 2018 ble det gjort enkelte observasjoner av rødlistede fugler i området. Det finnes også noen nyere registreringer fra mai 2025, bl.a. av sanglerke (NT), sandsvale (VU), granmeis (VU) og gulspurv (VU) som er observert innenfor plangrensen.»*

De røde markeringene representerer observasjoner av fiskeørn registrert i Artsdatabanken som VU. Det er korrekt at det ikke er observert fiskeørn **innenfor** planområdet men det fremstår svært tendensiøst at Norsk Vind AS ikke nevner dette. Observasjoner gjort tett inntil planområdet er jo bare et øyeblikks bilde. Disse registreringene viser at det er fiskeørn i området, og at de naturlig nok beveger seg over store avstander, og dermed også inn i planområdet hvor de mest sannsynlig vil bli drept før eller siden.

3.4. Helsevirkninger

3.4.1 Lyd, lys og skyggekast

Det er uomtvistet at mennesket påvirkes av lyd på ulike måter og at det kan lede til dårlig søvn. Det er også uomtvistet at også ulike former for lys - herunder blinkende eller blinkliknende lys - kan oppfattes som plagsomt og sjenerende, og også skape søvnproblemer. Videre er det uomtvistet at søvnvansker kan lede til ulike helseplager og redusert livskvalitet. Vi finner ikke grunn til å måtte dokumentere disse generelle påstander nærmere. Hva angår lyd så er det to vindkraftverk som har blitt underlagt nærmere undersøkelser om påvirkning på mennesker. Dette er Tysvær og Lista.

https://www.tysver.kommune.no/_f/p1/i9820ceda-3d74-4805-a06b-a76b09bd8b4a/rapport_helsekartlegging-blant-beboere-nar-tysvar-vindpark_20122023.pdf

https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=42058

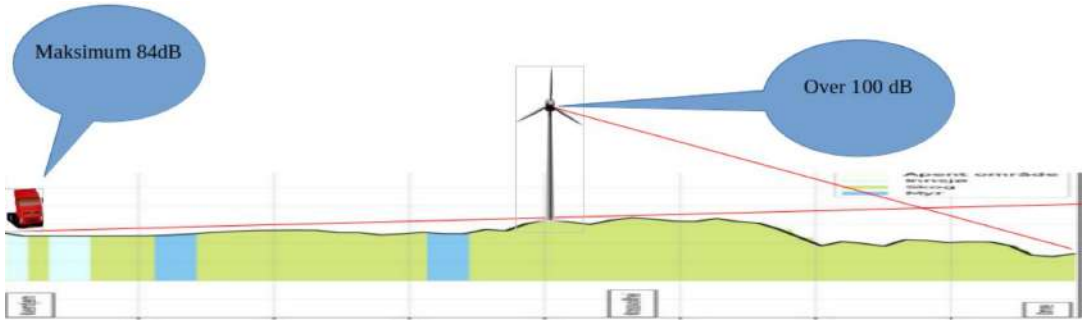
Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Det er mer vanlig blant beboerne med søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene å være plaget av dette daglig eller flere ganger i uken sammenlignet med innbyggerne på landsbasis.

Befolkningen i nærheten av Lista og Tysvær vindkraftverk, har vist at lydplager strekker seg langt utover de 800 metrene som er minstegrensen for hvor nær man kan plassere en vindturbin en bolig. I tillegg kommer visuelle forhold som utsikt, lys fra turbintårnet og skyggekast. Transport Økonomisk Institutt fant i forbindelse med sin undersøkelse på Lista, at virkningskurver for støyplage utenfor bolig tilsier at støy fra vindturbiner oppfattes som 17-18 dBA verre enn støy fra vegtrafikk.

Vindturbiner avgir lavfrekvent støy, samt infralyd (lyd med frekvenser under 20 Hz), som er vanskelig å dempe og kan oppleves som plagsomt på grunn av dens evne til å bære langt og trenge inn i boliger.

Norsk Vind AS skriver i pkt. 5.4 i meldingen: «*Det viktigste tiltaket for å redusere støyvirkninger mot omgivelsene er å sikre tilstrekkelig avstand mellom vindturbinene og støyfølsom bebyggelse. Området er i dag i noen grad preget av støy fra trafikken på E18 og Fv420, samt fra aktiviteten i massetaket. I fremtiden vil det også være et bidrag av støy fra industriområdet. Ettersom grenseverdien for vindturbinstøy er satt 10 dB lavere enn tilsvarende grenseverdi for veitrafikk- og industristøy er det sannsynlig at* ***andre støykilder enn vindturbinene vil være dominerende i lydbildet.*** *« (vår uthevning)*

Dette er i beste fall en påstand med store modifikasjoner. Lyden fra trafikken ligger hva angår E18 lavt i terrenget. Lyden fra FV 420 ligger tilnærmet på havnivå. Lyden fra turbinene skapes høyt oppe i luften, og bærer derfor **over** terrenget, slik som illustrert på denne tegningen:

I den vedlagte skissen ser man profilen mellom avkjørsel fra motorvei til steinbrudd og ned til Omre gård. Profilen er trekt ned i høyde slik at det er samsvar mellom lengden i den horisontale streken og høydene. Vindturbinen er tilpasset høyden i terrenget slik at den også står i stil med profilens høyde. Lastebilen er alt for stor, hadde den vært i riktig skala ville den vært svært vanskelig å se. Den er der for å illustrere plassering av største støykilde på motorveien. Kilde: Dagfinn Topland

Fjerning av vegetasjon vil gjøre at støyen bærer lengre.

«Vindkraftsupplysningen» i Sverige opplyser at EU nå setter vindkraftbråk («vindkraftsbuller») på dagsorden, herunder infralyd. Fra innlegget hitsettes:

De framhåller att nuvarande EU-regler inte specifikt täcker vindkraftsbuller eller de hälsorisker detta innebär för boende i närheten. Detta är utan tvekan ett verkligt genombrott. För första gången erkänner både Europaparlamentet och EU-kommissionen behovet av bättre regler och rättssäkrare mätmetoder för vindkraftsbuller. Sverige spelar en viktig roll i det pågående arbetet. Professor Ken Mattsson vid Uppsala universitet har tillsammans med sitt team utvecklat SoundSim360, en unik simuleringsmodell för att mäta och beräkna ***lågfrekvent*** *buller och* ***infraljud*** *från vindkraftverk.*

https://vindkraftsupplysningen.se/debatt/vindkraftsbuller-upp-pa-eu-s-agenda-genombrott-i-europaparlamentet?fbclid=IwY2xjawNFpUFleHRuA2FlbQIxMABicmlkETBLQ0dmbUVtenFhTnRRZkc5AR5r-dItaBE7xe7KwLP8JPR4sBR8THmQZXQZ-yCYJk99cf_HESEl2a963jCVNg_aem_yxZwFlPJIaRYqxPggt_r-w

3.4.2 Friluftsområder

Ved etablering av vindkraftverk vil det måtte foretas omfattende naturinngrep og dette vil endre lokalbefolkningens mulighet til å benytte området til rekreasjon. Tap av rekreasjonsområder kan ha negative effekter på helsen. Også mulighetene for jakt og regulering av viltbestand vil bli mindre.

3.4.3 Visuell påvirkning

Evt. turbiner vil stå på ca 100 m over havet. Dvs at toppen av bladene vil strekke seg opptil 220 meter over dette, totalt ca 320 m over havet. Med veier på begge sider av planområdet og også inni planområdet, samt Omres nærhet til sjøen, vil dette være synlig fra alle kanter av området langt fra, og langt utpå havet. Det er hevet over enhver tvil at vindkraftverket vil ha stor visuell dominans fra viktige områder for friluftsliv og rekreasjon, samt turistnæring og ferierende. Homborsundbildet er tatt ca 6,5 km fra Omre:

3.4.4. Kommunens ansvar

Folkehelselovens § 4: *Kommunens ansvar for folkehelsearbeid. Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.*

Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

Vi vil igjen understreke kommunens selvstendige ansvar og at det å legge til grunn en KU - eller annen helsevurdering - uten grundig gjennomgang av de grunnlag og metoder den hviler på, etter omstendighetene kan lede til erstatningsansvar for kommunen.

3.5 Tap i eiendomsverdi

3.5.1 Tap som følge av å ligge nær et vindkraftverk

Det foreligger allerede en rekke undersøkelser fra Norge og Sverige om dette tema. NVE henviser til slike på sine nettsider. *https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/eiendomspriser/*

I de nevnte studiene NVE henviser til, beskrives det innvirkning på eiendomspriser så langt som 9 km unna vindkraftverket. I studiene ble prisreduksjonen på eiendom på grunn av vindturbiner funnet til å variere mellom 0,2–14,4 prosent. Størrelse på turbinene og antall turbiner gir utslag i eiendomsverdien. Faktorene som ser ut til å påvirke eiendomspriser er i stor grad støy, skyggekast og landskap. Det er derfor liten tvil om at et vindkraftverk på Omre vil få store økonomiske konsekvenser i form av reduserte eiendomspriser for omkringliggende boliger og hytter, så langt bort som 9 kilometer. Det er uforståelig at dette skal utredes ytterligere, all den tid det ikke finnes holdepunkter for at dette området skiller seg vesentlig ut fra de områder som allerede er undersøkt.

https://www.samfunnsokonomen.no/aktuell-analyse/effekter-av-landbasert-vindkraft-pa-boligpriser-i-norge/

3.5.2 Tapte muligheter for utbygging.
Eiendommer som ligger i en støysone med L_{den} 45 dB eller høyre, vil normalt ikke få anledning til å bygge nytt på eiendommen så som hytte, bolig til barna osv. Dette innvirker ytterligere på tapet for de eiendommer som ligger nærmest området.

3.5.3 Avveining
Det understrekes at punktet om tap i eiendomsverdi, ikke må undervurderes i forhold til avveiningen som skal foretas ml. fordeler og ulemper ved å etablere vindkraftverk på Omre. Om man likevel legger til grunn 9,5 mill i året i inntekt for kommunen utgjør det over 30 år ca 285 mill, mens eiendomstapet - selv med et meget forsiktig anslag - klart overstiger dette. Også her er det ikke en teoretisk mulighet at saken må finne sin løsning i rettsapparatet dersom vindkraftverket blir en realitet; det er en reell mulighet.

I tillegg kommer at kommunen vil tape eiendomsskatteinntekter og i noen tilfeller også formuesskatteinntekter. Nevnes må også det faktum at Lillesand kommune - grunnet lavere eiendomsverdi på eiendommer nær anlegget - også vil kunne gå glipp av eiendomsskatt og i en del tilfeller også formuesskatt, uvisst hvilken størrelse. Om de vil rette noe krav mot kommunen, er helt uvisst.

3.6. Annet

3.6.1 Andre uhell og gifter
Det vedlegges en rekke linker til avisutklipp hva angår uhell på Norske vindkraftverk. Det fremgår videre at det ofte ikke ryddes opp eller at det tar langt tid før det skjer. I mellomtiden lekker det ut ulike stoffer som kan være giftige, i naturen og videre inn i matkjeden til mennesker da dyrene kan få dette i seg. Det holder ikke å si at mange slike giftige stoffer allerede slippes ut i naturen og at de små utslipp fra et vindkraftverk ikke er nødvendig å ta hensyn til. Som kjent: mange bekker små gjør en stor Å.

https://www.nrk.no/trondelag/knuste-deler-ligger-urort-etter-flere-havari_-_-burde-vaert-fjernet-med-en-gang-1.17427594

https://www.nrk.no/innlandet/frykter-dagens-vindkraftpolitikk-kan-kan-skade-natur-og-stromproduksjon-1.16811308

https://mepex.no/wp-content/uploads/2024/02/Norske-landbaserte-kilder-til-mikroplast.pdf

https://www.motvind.org/post/nok-et-uhell-ved-s%C3%B8rmarkfjellet

3.6.2 Norsk Vind AS' medvirkningsplan i skolene
Vi ønsker å uttrykke sterk bekymring over at NVAS skal gis tilgang til å undervise skoleelever om vindkraft.

* Undergraving av skolens rolle
NV i skolen vil stille spørsmål om habilitet, påvirkning og skolens rolle som kritisk og objektiv formidler av kunnskap. At en privat aktør med sterke økonomiske interesser skal gis en rolle i undervisningen, bryter med prinsippet om **objektiv kunnskapsformidling** og skolens mandat.

Opplæringsloven (LK 20) forutsetter at undervisningen skal være faglig, kritisk og nøytral. Den overordnede delen av læreplanverket for alle fag forteller at elevene skal etisk bevissthet, evne til åb ulike perspektiv i en undervisningssituasjon som er kritisk, inkluderende, og åpen.
Den skal ikke være styrt av én sannhet. Dersom Norsk vind får slippe til med sin ensidige fremstilling, undergraves denne rollen.

* Nøytral undervisning
Norsk Vind med sterke økonomiske interesser i få etablert et vindkraft verk på Omre, er en utbygger som tjener på å få flere prosjekter godkjent, og kan ikke formidle en nøytral fremstilling, men en vinklet presentasjon fra en aktør som tjener penger på utbygging. Deres versjon og formidling vil alltid være farget av økonomiske interesser. Dette vil hindre kritisk tenkning, fordi kun en side blir hørt. Skolen blir et verktøy for industriens markedsføring, i stedet for et sted for objektiv læring. Det vil undergrave elevenes rett til uavhengig kunnskap.

* Sårbar gruppe
Barn og unge er en spesielt sårbar målgruppe. Å gi en kommersiell aktør tid til undervisning i klasserommet setter elevene i en svært utsatt posisjon. De har ikke forutsetning for å stille kritiske spørsmål eller vurdere alternative kilder på samme måte som vi voksne kan. Dette er noe de lærer gjennom flere år på skolen fordi undervisningen nettopp er nøytral. . Når en voksen står foran dem og underviser, kan barna lett oppfatte det som blir sagt som en "sannhet". De har ikke samme evne som oss voksne til å stille kritiske spørsmål, vurdere kilder eller gjennomskue om noe er skjult reklame.

*Naturen i skolen
Utdrag fra læreplanverket (2020) belyser at: "*Mennesket er en del av naturen og har ansvar for å forvalte den på en forsvarlig måte. Gjennom opplæringen skal elevene få kunnskap om og utvikle respekt for naturen. De skal få oppleve naturen og se den som en kilde til nytte, glede, helse og læring. Elevene skal utvikle bevissthet om hvordan menneskets levesett påvirker naturen og klimaet, og dermed også våre samfunn. Skolen skal bidra til at elevene utvikler vilje til å ta vare på miljøet".*

Kulturen og landskapet rundt oss er en uvurderlig del av undervisningen. Eide skole har i en årrekke brukt nærmiljøet som et levende klasserom. Det har blitt undervist i alt fra kystkultur, lokal historie, og økosystem. Lærere ved skolen har i en årrekke gått opp og ned stiene, formidlet kunnskap om ørreten som gyter, fiskelivet i sjøen og de rike dyrelivet vi finner på Omre, og omgivelsene rundt oss for øvrig. Dette er levende læring som tar utgangspunkt i barnas omgivelser.

* Hva lærer de unge ved å la Norsk Vind AS komme inn i skolen
I lys av læreplanverket og hvordan lærere ved skolen i en årrekke har tatt i bruk omgivelsene, ser vi et klart motsetningsforhold dersom Norsk Vind AS får slippe til i undervisningen. Barna lærer et samtidig motsatt budskap. De vil lære at det er nødvendig å ofre naturen i deres nærmiljø for å "redde miljøet". Det er dypt selvmotsigende å påstå at vindturbiner bevarer naturen når det innebærer sprengning, ødeleggelse og irreversible inngrep i nettopp de områdene lokalbefolkningen hittil har brukt til undervisning. Hva lærer barna da ? At alt vi hadde kan ofres for penger. Samtidig vil de både se og lære at naturen og økosystemene aldri kommer tilbake slik de var.

Eksterne kilder kan undervise, men undervisning om energi og miljø bør gis av uavhengige fagmiljøer ikke av de som selv står til å tjene penger på utbygginger. **Dersom Norsk Vind AS får slippe til i**

undervisningen, må også fagpersoner som er kritiske til vindkraft eller ideelle organisasjoner mot vindkraft, få like mye taletid.

3.6.3 Vindkraftprosessens påvirkning på lokalsamfunnet

Både empiri og forskning viser at selve prosessen om hvorvidt man skal ha vindkraft eller ikke, påvirker lokalsamfunnet. Det blir grupperinger av de få som kan øyne økonomiske fordeler vs de som ikke gjør det, samt de som vil tape både på eiendomsverdi, helse og natur m.v.

Slike polariseringer kan være svært vanskelig å lege i etterkant, uansett hva utfallet blir. I kommunen har vi allerede sett eksempler av hvordan mennesker som tidligere har hatt gode naboforhold og gode relasjoner til «hele» bygda, nå får utfordringer med å se hverandre i øynene når de treffes på gata eller møtes på butikken. Konfrontasjoner, mistenkeliggjøring og polarisering river felleskapet i biter. Skaden har allerede skjedd og jo lengre denne prosessen pågår, desto verre blir situasjonen og jo lengre tid vil det ta før samfunnet kan jobbe med å lege sårene. Det er derfor viktig at prosessen ikke pågår lenger enn høyst nødvendig og vi anbefaler en snarlig avslutning av saken. Vi vet allerede nok om vindkraft til å kunne si nei. Anbefalt lesing om påvirkning av vindkraft på lokalsamfunn skrevet av Sunniva Midthaug Solnør: *https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/3016982*

Vi har innledningsvis sluttet oss til Jon Haug høringsinnspill. Han er spesialist i klinisk psykologi og Dr. Philos. Sitat tas med da dette er så til de grader «to-the-point»:

> *Dersom det etableres en vindmøllepark på Omre kan man ikke beskytte seg mot de langsiktige, helseskadelige konsekvensene som vil oppstå. I psykologisk forskning og klinisk praksis benyttes det ved denne typen påvirkning betegnelsen - overgrep.*

Begrepet «overgrep» beskriver veldig godt den følelsen mange av oss har nå; ingen mulighet til å vegre seg dersom vindkraftverket blir en realitet, maktesløshet overfor myndigheter og overveldende følelse av avmakt med henblikk på det omfattende materialet i saken og temaet. Nå får vi se hva høringen vil bringe, men hvis vindkraftverket blir etablert til tross for omfattende informasjon via de mange innspill, så er det nettopp det som skjer: et overgrep i mental forstand. Det vil også kunne svekke tilliten til kommunen og politikerne.

3.6.4 Agder Fylkeskommune: Forslag til planprogram, Regional plan for grønn industri og energi.

Formålet med planarbeidet er å søke regionale løsninger på fem sentrale spørsmål, som alle må sees i sammenheng, sitat i kursiv:

- *Hvilke prioriteringer er nødvendige for å sette kurs mot et lavutslippssamfunn?*
- *Hva må til for å sikre at kraftutbygging og industriutvikling skjer på naturens premisser?*
- *Hvordan bør vi legge til rette for verdiskaping og mer bærekraftig industri?*
- *Hva skal til for å sikre stabil og tilstrekkelig tilgang på energi i årene som kommer?*
- *Hvordan kan vi stå sammen om å løse utfordringene?*

Regional plan for grønn industri og energi, trekker frem flere vesentlige momenter som burde vært klarlagt i forkant av en avgjørelse om et vindkraftanlegg på Omre. Situasjonen for Omre er at Norsk Vind AS henvender seg til Grimstad Kommune med et ønske om å etablere et vindkraftverk og argumenterer ensidig for sin agenda som er en ustabil kraftproduksjon.

Regional plan for grønn industri og energi ønsker å løfte frem et kunnskapsgrunnlag om flere sider som må henge sammen; kraft produksjon, kraft forbruk, natur og klima. Noen punkter fra forslag til planprogrammet trekkes frem:

- *Med en ny regional plan for grønn industri og energi kan vi komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi.*
- *Agder har store fortrinn i det grønne skiftet gjennom høy andel fornybar energi og et betydelig kraftoverskudd.*
- *Det er ikke nok å vurdere om vi har tilstrekkelig energi – vi må også vurdere tilstrekkelig effekt for å sikre **stabil** forsyning av kraft når den trengs.*
- *Det er behov for en helhetlig tilnærming til arealbruk, med forståelse for hvordan utbygging påvirker naturen.*
- *Nedbygging av natur kan få konsekvenser utover selve planområdet der inngrepene skjer.*
- *Når naturområder blir delt opp, blir det vanskeligere for arter å bevege seg mellom leveområdene sine. I tillegg kan økt menneskelig aktivitet påvirke økosystemer og arter utenfor det berørte området*
- *bevaring av karbonrike områder som myr, tidevannssumper, våtmarker og skog, ved å unngå omdisponering og nedbygging*
- *Samtidig må vi ta vare på naturens evne til å ta opp og lagre karbon, slik som i skog og myr.*
- *Hva må til for å sikre at kraftutbygging og industriutvikling skjer på naturens premisser?*

Kommunen vedtok 25.09.25 å medvirke i dette viktige arbeidet; et kunnskapsgrunnlag som kan bli et nyttig verktøy for å balansere lokal naturforvaltning, klimaambisjoner og næringsutvikling. Det er da viktig at man ikke tar en forhastet beslutning om å etablere et vindkraftverk på Omre, en beslutning som i ettertid kan vise seg å være feil.

4 . DERSOM DET BLIR KU: TEMAER SOM BØR UTREDES/UTREDES BEDRE

4.1. Utredning av støy, rystelser og plager for naboer under anleggsfasen

Det må utredes grundig hva slags konsekvenser som kan forventes for de som oppholder seg langs de veier som vil bli benyttet under evt. oppføring av anlegget. Herunder hvilke boliger som vil bli berørt og grunnlaget for å angi disse. Videre må det foretas foranstaltninger slik at rystelser og evt skader/ setningsskader kan detekteres, og erstatning kan beregnes. Også varigheten av denne fasen må redegjøres for grundig og hvilke veier, sykkelstier osv. som vil være stengt over tid, og til hvilke tider av døgnet. Hvordan dette skal kompenseres må det også redegjøres for.

4.2 Lyd, lys og skyggekast

4.2.1 Vurdere lavfrekvent lyd, infralyd, strukturlyder, tilpasset lokale forhold
Hus er som resonanskasser og det kan gjøre at lyden inni, er høyere enn utenfor. Dvs at lyden må estimeres/måles i forhold til topografi og andre faktorer som innvirker på lydnivå, både utenfor og inni bygninger.

Infralyd, dvs lyd vi ikke hører (under 20 Hz), er ikke anerkjent i Norge av FHI som en kilde til ubehag/ plager hos mennesker. Imidlertid er det veldig mange rapporter og ulike undersøkelser omkring dette

som indikerer at dette er et problem for flere mennesker, om enn ikke alle. Videre pekes det på at det fra NVE´s side i sin oversendelse*) av Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk i Nærøysund kommune, Trøndelag kommune, til NTE Energi AS, i pkt 4.9 har skrevet:

«Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes. I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.»
*) det fremkommer ingen dato på dokumentet, se vedlegg 4

NVE legger her vekt på å få frem lyder som ikke er med i de vanlige beregninger. Videre legges det også vekt på å fange opp spesielle støyvirkninger som følge av topografien og meteorologien i det aktuelle området, og hvordan den kan påvirke omgivelsene. Her går NVE langt i å kreve at lydforhold undersøkes og beskrives ut fra **lokale** forhold. Vi mener det ved evt. KU må foretas samme grundige og lokalt forankrete undersøkelser.

Fra Fra M-2061 ; Veileder om behandling av støy i arealplanlegging siteres:
https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/for-myndigheter/veileder-om-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging/grenseverdier-for-stoy/anbefalte-grenseverdier-ved-nye-tiltak/

Det er ikke satt egne grenseverdier for lavfrekvent støy i den norske retningslinjen. Det finnes i dag mange studier på helse-effekter av støy i arbeidsmiljø og støy fra samferdsel, men det er forholdsvis få studier som dokumenterer hvordan spesifikt lavfrekvent støy påvirker mennesker. Forskning og faglig underlag (dose-respons-sammenhenger) som knytter eksponering for lavfrekvent støy til negative helse-effekter (skadelige virkninger) gir foreløpig ikke et tilstrekkelig grunnlag for fastsetting av internasjonalt anerkjente grenser. Det kan likevel være grunn til å være ekstra oppmerksom på lavfrekvent støy ved etablering av kilder som har et vesentlig innslag av lavfrekvent lyd, ettersom det særlig er tre egenskaper ved lavfrekvent støy som problematiske:

1. *Den lavfrekvente delen av støyen dempes mindre over avstand enn mellom- og høyfrekvent lyd. Dette betyr at all støy blir mer lavfrekvent etter hvert som avstand til kilden øker, noe som fører til at det lavfrekvente bidraget vil utgjøre mye av støyen på større avstander.*
2. *Vanlige yttervegg- og takkonstruksjoner har dårlige reduksjonssegenskaper for lavfrekvent støy. Det vil si at det kan være umulig å oppnå tilstrekkelig isolasjon mot lavfrekvent støy innendørs.*
3. *Tekniske utfordringer knyttet til måling av lave frekvenser innendørs, på grunn av lydens lange bølgelengder og rommenes begrensete dimensjoner.*

Flere land har etablert anbefalte grenseverdier for lavfrekvent støy. Disse er imidlertid ikke harmonisert seg imellom. Likevel tilsier det faktum at noen land har innført slike grenser, at det er behov for å ta hensyn til lavfrekvent støy i plan- og utbyggingssaker.

Ettersom det ennå ikke er fast satt grenseverdier for lavfrekvent støy i Norge, og det nærmest ikke finnes overkommelige bygningstekniske tiltak mot slik støy, anbefales en føre-var-tilnærming i saker med kjente lavfrekvente kilder. Dette fører blant annet til at avstand mellom kilde og mottaker er en avgjørende faktor.

Det må derfor utredes under hensyntagen til føre-var-prinsippet også for lyder som ikke fanges opp av de alminnelige modellene.

Skyggekast er en form for blinkende lys når turbinbladets bevegelse gir skygge for sola, og i mange tilfeller stanses vindturbinene nå dette oppstår. Det er derfor viktig at det nøye utredes hvor det vil oppstå slike skyggekast til de ulike tider av døgnet og året. Se pkt. 4.2.2 som også kommer inn på dette.

Lys fra turbintårnet står på døgnet rundt av hensyn til flytrafikken. Det må utredes nøye i hvilken retning disse lysene lyser, og hvilke eiendommer som i så fall rammes og hvor sterkt, samt hvilke avstander som i så fall gjør seg gjeldende.

Videre er det et motorsportområde vest for pukkverket. Det må utredes grundig hvilke risiki etablering av vindkraftverk på Omre vil ha for denne fritidsaktiviteten, og om det i det hele tatt er forsvarlig med slik aktivitet i dette området. Det vil ved etablering av vindkraftverk på Omre i så fall kunne innebære et tap av en fritidsaktivitet.

4.2.2 Skyggekasts virkning på kraftproduksjonen

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 6.4.7 Skyggekast. NVE beskriver skyggekast:«Når solen står lavt på himmelen kan de roterende turbinbladene kaste skygger som oppleves som sjenerende.»

Norsk Vind AS skriver*: «Denne virkningen vil kunne inntreffe i en avstand opp til ca. 1000-1500 meter fra vindkraftverket»,* mens NVE skriver: *«Den viser at skyggekast fra moderne vindturbiner kan nå mottaker inntil 2 km fra nærmeste vindturbin.» «Ved å stanse vindturbinen på tidspunkt hvor skyggekast inntreffer, for eksempel om morgenen og kvelden, kan virkningene for naboer og andre berørte reduseres.»*

I forbindelse med skyggekast ut til 2 km gjennom året og varierende solvinkler, må det utredes:

- Skyggekast bolighus og fritidseiendommer.
- Skyggekast industriområde.
- Skyggekast på vei, omfang, risiko og konsekvenser.
- Skyggekast jakt og friluftsliv.
- Skyggekast påvirkning dyreliv.
- Reduksjon i kraftverkets effektivitet pga stopp ved skyggekast.

4.2.3 Landskapsvirkninger

Konkrete punkter for visualisering og vurdering av opplevelseskvaliteten fra Kjekstadneset, Bufjord camping, Kalvehageneset, Homborsund fyr, Auesøya, Håøya, Hesnes, Eide, Flørenes og Stølevarden samt fra boligfeltene i Homborsund med og uten vindkraftverk må inkluderes. Det holder ikke at det lages 3D modeller, hvis påvirkningen på opplevelsen av disse viktige rekreasjonsområdene ikke beskrives i detalj.

I tillegg kan det nevnes at Homborøya er definert som et verdifullt og tilskuddsberettiget kulturlandskap i naturbase. Opplevelseskvaliteten av kulturlandskapet vil forringes med synlige vindturbiner, og dette må være eget tema i konsekvensutredningen. Nærområdet til Omre inkluderer i tillegg en rekke statlig sikrede friluftsområder nær kysten som vil få utsikt til vindkraftverket i tillegg til det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen som kan bli direkte berørt av luftledningen dersom man går for alternativ 1B (132 kV). Virkninger av dette må utredes.

4.3 Elektromagnetiske felt.

Det må gis en oppsummering av oppdatert kunnskap om mulige helseeffekter av elektromagnetiske felt og det må utredes/måles for de ulike avstander fra anlegget, herunder hensyntatt topografi, og vekslende årstider (meteorologi).

4.4 Tap i eiendomsverdier

Hvis det likevel skal konsekvensutredes må influensområdet defineres og det samme gjelder begrepet «generell innsikt». Det kan neppe være innsikt fra de foreliggende undersøkelser for da må vi kunne legge til grunn at Norsk Vind AS hadde skrevet det, så dette må forklares nærmere. Dertil må det redegjøres grundig for hvorfor foreliggende undersøkelser ikke kan legges til grunn i dette området. Hva er det her som gjør at dette området fraviker så vesentlig fra andre områder at det er påkrevet med egen tapsutredning ? Dette temaet vil alltid innebære et estimat med stor usikkerhet, særlig hva angår fremover i tid. Så en særskilt vurdering av Omre, har lite for seg når man har såvidt mye kunnskap fra før av.

I denne sammenhengen bør influensområdet være i en diameter på minimum 9 km rundt vind-kraftverket slik at eiendomspriser vurderes for eiendommene som blir berørt i de ulike avstander de befinner seg. Hvordan dette skal kompenseres må også beskrives.

Det må også tas med det tap som følger av å ikke kunne utnytte eiendommen mhp ny bebyggelse grunnet lyd over L_{den} 45 dB

4.5 Annet næringsliv

Det må vurderes hvilken innvirkning etablering av vindkraftverk vil ha på eksisterende og planlagt næringsvirksomhet i området, herunder virkningen for de som kommer til å ha eiendom under bygging i anleggstiden (adkomst for kunder med tap etc). Videre må det klarlegges hvordan anlegget vil kunne innvirke på byggeklare tomters verdi, samt hvordan turistnæringen påvirkes som sådan.

4.6 Kartlegging av mulig giftige og helsefarlige stoffer fra vindturbinanlegget

Mattilsynet opplyser at de for hvert eneste vindkraftverk som har vært satt opp i Norge, aldri har fått inn opplysninger de etterspør. Dette går på hva slags stoffer som er i turbinene og turbinbladene, og som kan forårsake giftutslipp. Dette medfører en ukjent risiko for dyr og mennesker som ikke kan aksepteres. Det må fremlegges nøyaktig informasjon slik at våre myndigheter, herunder helse-myndigheter, kan foreta en forsvarlig vurdering av risiki. Hjemmel for å få ut slik informasjon skal foreligge via Maskindirektivet, vedlegg VII.

4.7 Avklaring mhp konkurs, eierskifte og videreslag av konsesjon

Det må fremkomme klart hvordan kommunen skal forholde seg ved en evt konkurs og ved eierskifte. Det er kjent at Norsk Vind AS til tider selger konsesjonen til andre. Dette kan skape uklarheter som bør avklares i avtaleverket og ved konsesjon, før det tas en endelig beslutning.

4.8 Dokumentere prognoser for kraftforbruk og behov for nettutbygging knyttet til Omre.

Norsk Vind AS skriver i meldingens pkt.*«I årene som kommer vil kraftforbruket i Sør-Norge øke betydelig mer enn produksjonstilgangen.» « Etableringen av Omre vindkraftverk vil også gi muligheter for etablering av ny nettinfrastruktur til Omreindustriområde,»*

Både prognose for kraftforbruk og prognose for nettutbygginger som påstått ovenfor, må dokumenteres med data fra troverdige og uavhengige kilder. Dokumentasjonen må være inngående på hvert felt.

4.9 Meldingens Kapittel 6.2 Plan for medvirkning Strategi for å sammenstille og vekte motstridende hensyn (prissatte og ikke-prissatte konsekvenser).

Det er lagt opp til god opplysning/medvirkning i planprosessen, men det er uklart om medvirkningen får noen faktisk relevans eller betydning. Det oppleves som en stor mangel ved planprogrammet at det ikke står beskrevet hvordan ulike hensyn skal vektes mot hverandre, spesielt når det er mange utredningstemaer med potensielt motstridende hensyn; som naturmangfold, folkehelse, nærings-utvikling og landskap.

Det listes opp mange utredningstemaer i planprogrammet, men det mangler en overordnet strategi for hvordan disse skal sammenstilles og vurderes samlet. Dette er uforutsigbart for de som blir berørt og ikke minst for våre beslutningstakere i prosessen.

- Hvilke temaer anses som mest vesentlige for prosjektets gjennomførbarhet?
- Kommer det til å bli brukt en metode for å for å sammenligne konsekvenser på tvers av temaer?
- Hvordan vil man håndtere konflikter mellom f.eks. naturhensyn, næringsutvikling og folkehelse eller hensyn til berørte parter?

Hverken NVE eller Norsk Vind AS kunne svare på dette i folkemøtet på Eide skole 19.08.2025 da det ble stilt spørsmål om det. Det er forståelig at summen av virkninger vil avgjøre om området vurderes som egnet til vindkraftutbygging, men hvordan denne summen beregnes må fremkomme tydeligere.

4.10 Kartlegge tilgjengelig areal for turbiner basert på NVE sine støykrav og støysonekart.
Tillegg til Norsk Vind AS´punkt 6.4.6 Støy.

Norsk Vind AS planlegger for turbiner med høyde opp til 220 meter høyde, og opplyser en avstand på 800 meter som minsteavstand til støyfølsom bebyggelse. I følge NVE Støy - NVE er den anbefalte minsteavstanden til støyfølsom bebyggelse (bolighus og hytter), fire ganger turbinens totalhøyde. Dvs 880 m i dette tilfellet. (Det pekes på at NVE opplyser at i Tyskland gjelder en minsteavstand på ti ganger vindturbinens totalhøyde, noe som ville gitt en avstand på over 2 km). Utover dette er den anbefalte grenseverdien for støy oppgitt til L_{den} 45 dB og fastsettes ved beregninger. Man ser av beregninger gjort ved andre norske vindkraftverk, at en støysone på 880m ofte ikke er tilstrekkelig. I praksis kan avstanden være mellom 1000-1500m for å komme under støynivå grensen på L_{den} 45 dB.

Rundt Omre planområde ligger en rekke boliger og hytter i nær avstand; Lindtveit, Lillesand, Inntjore, Tjore, Nørholmen, Krømpe, Vogsholdt, Eide osv.

- Det må lages et kart med 880 meter avstand til all eksisterende støyfølsom bebyggelse 360 grader rundt planområdet som da tydelig viser tilgjengelige områder for turbiner.
- Det må beregnes og lages et støysone kart som viser støyens utbredelse mot støyfølsom bebyggelse og hvordan det kan føre til at området for tilgjengelig turbinplassering blir ytterligere innsnevret for å oppnå < L_{den} 45 dB.

    - Støysone kartet må også ta høyde for et verst tenkelig senario der for eksempel dagens støydempende vegetasjon er fjernet i forbindelse med hogst, skogbrann osv.
    - Et eget støysonekart må lages basert på den samhandlende og total støyøkningen fra vindkraftverket, eksisterende veitrafikk og potensiell fremtidig industri, med de verst tenkelig topografi endringer, slik at den totale støyen for omkringliggende områder klart blir vist.

- Det må beregnes og lages et støysonekart som viser støyens utbredelse i det planlagte industriområdet, der det fremgår hvilke begrensinger dette kan gi for potensielle industriformer og kontorbygg. Ref Norsk Vind AS*: «Støyvirkninger i Omre industriområde skal vurderes spesielt, og det skal utarbeides retningslinjer for tiltak som sikrer et arbeidsmiljø i tråd med gjeldende lover og forskrifter.»*

4.11 Kart og vurdering av sikkerhetsavstander til veier, industri og friluftsområder.

Norsk Vind AS planlegger for turbiner med høyde opp til 220 meter høyde, der enkelte turbiner kan tenkes plassert nært og høyt i terrenget i forhold til veier og industri.

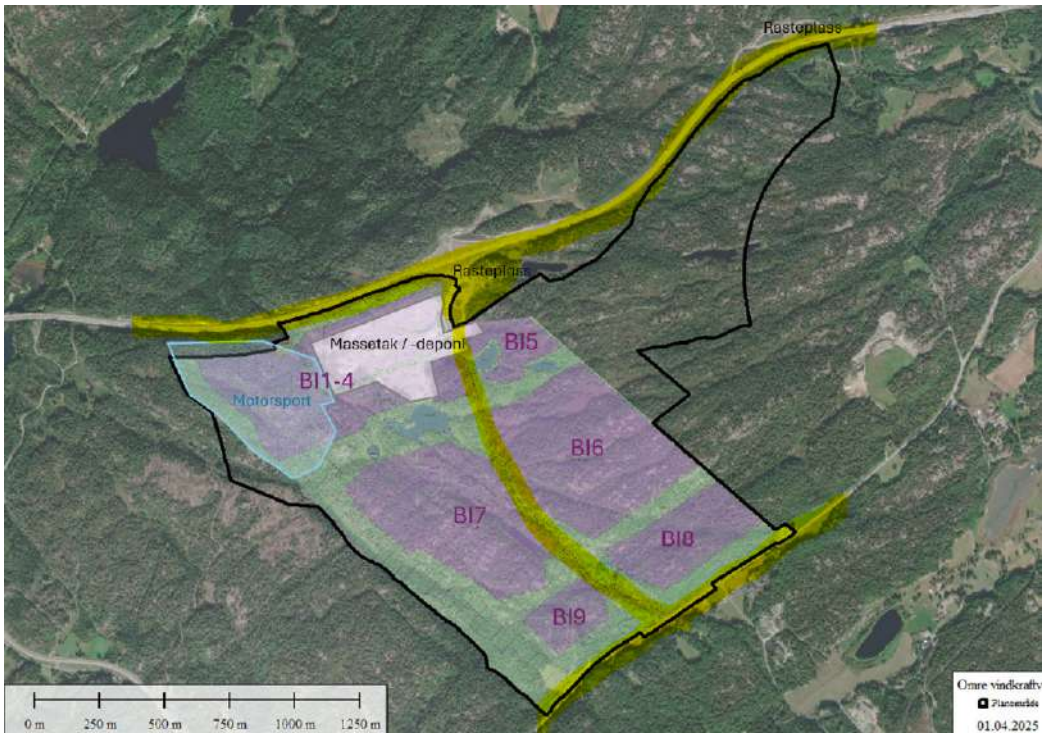
Norsk Vind AS beskriver: *«Vindturbinene vil plasseres i sikker avstand til motorvei, rasteplass og annen infrastruktur. Som et utgangspunkt antas det at en sikkerhetsavstand lik vindturbinens totalhøyde vil være tilstrekkelig for å ivareta sikkerhets- og beredskapshensyn langs motorveien. Sikkerhetsavstand mot øvrig infrastruktur og annen aktivitet i området vil kunne variere ut fra bruk, akseptabel risiko og andre faktorer. Etablering av gode rutiner for håndtering av risiko vil være viktig for å få til en god sambruk av arealene.»*

NVE beskriver sikkerhetsavstander sammen med iskast, altså fare ved at is som dannes på vindturbinene kan falle ned Iskast fra vindturbiner - NVE. Der er oppgitt to metoder:

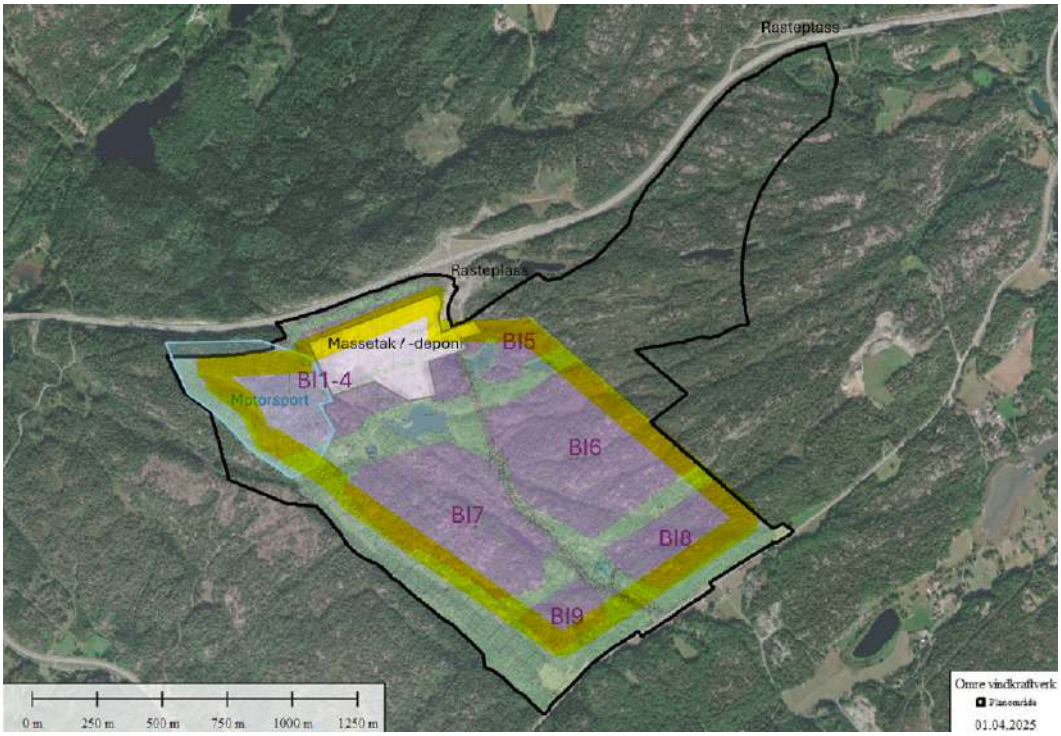
1. Seiferts formel (Rotordiameter + Tårnhøyde) x 1,5
   Norsk Vind AS Eksempel ((Norsk Vind AS 150-180) 170 meter + 135 meter) x 1,5 = **458 meter**
2. Rotordiamter + Tårnhøyde
   Norsk Vind AS Eksempel (Norsk Vind AS 150-180) 170 meter + 135 = **305 meter**

Begge metoder gir en vesentlig lengre sikkerhetsavstand enn den korte avstanden Norsk Vind AS foreslår på opp mot 220m (en turbinhøyde). Se også vedlegg 1 fra Statens Vegvesen.

Det må tas hensyn til tre trafikkerte veier i nærheten og gjennom planområdet, E18, FV120 og planlagt vei gjennom planområdet for å forbinde FV420 med E18. Høydeforskjellen mellom turbin topp og vei kan også bli vesentlig mer en vindturbinens høyde, da turbiner plasseres høyt i terrenget og enkelte veistrekninger ligger lavere.

Turbinplasseringenes nærhet til industri må tas hensyn til i forbindelse med bla. menneskelig ferdsel, infrastruktur, bygninger, biler, maskiner og et forsvarlig arbeidsmiljø. Resterende arealer, randsoner og LNF, blir benyttet til friluftsliv og jakt og ferdsel, og utnyttelse av disse områdene må tas med i konsekvensutredning.

Det må lages et kart med sikkerhetssoner rundt turbinene i hht NVE :

- Sikkerhetssone mot veier (E18, FV420 og vei mellom E18 og FV420).
- Sikkerhetssone mot industri område.
- Sikkerhetssone mot jakt og friluftsliv område.

Dersom valgte sikkerhetssoner kombineres med tiltak for å avbøte konsekvenser må dette utredes og beskrives:

- Avbøtende tiltak.
- Metoder for å gjennomføre avbøtende tiltak.
- Hvem kontrollerer at avbøtende tiltak blir utført.
- Reduksjon i kraftverkets el produksjon i forbindelse med avbøtende tiltak.

Norsk Vind AS skriver: «*Sikkerhetsavstand mot øvrig infrastruktur og annen aktivitet i området vil kunne variere ut fra bruk, akseptabel risiko og andre faktorer.»*

- Hva er akseptabel risiko og hva er akseptable konsekvenser, når man vet at det er 100% risiko for ising i vinterhalvåret, og der er 100% risiko for at is faller til bakken?
- Der er også risiko for andre typer havari og nedfall, hvor store er disse risikoene, og hvilke konsekvenser kan de gi?

4.12 Iskast perioder og annen risiko

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 5.6 og 6.4.1

Iskast NVE Iskast fra vindturbiner - NVE «*I alle norske vindkraftverk kan det dannes is på vindturbinene. Denne isen kan falle ned eller bli kastet fra vindturbinene. Iskast kan medføre skader på folk, dyr, biler, bygninger og veier i nærheten av en* vindturbin.» *NVE:« I Norge kan det hovedsakelig dannes is på vindturbiner i perioden november – april.»*

Grunneiere mot vindkraft på Omre bestrider dette og mener at forholdene på Omre kan føre til en lengre periode der is kan dannes. Fordi; eventuelle vindturbiner på Omre må nødvendigvis plasseres om lag 100 m over havet pga. de geografiske forholdene. Vindturbinenes høyde er planlagt til 220 m, noe som vil føre til at de øverste punktene vil være over 300 m over havnivå. Temperaturen synker 1 grad per 100 meter over havnivå, dvs. at i alle perioder der vi har lavere enn +3 grader Celsius ved havnivå og fuktighet i luften, ligger forholdene til rette for ising på turbinene. Dette kan inntreffe f.o.m. september t.o.m. mai. Det kan opplyses at i skrivende stund har de første frostnettene allerede satt inn, og da på havnivå.

NVE:«Isdannelse på vindturbiner gir også redusert kraftproduksjon og økt slitasje på vindturbinene.»

Norsk Vind AS: «Det vil kunne være aktuelt å drifte enkelte av vindturbinene slik at disse stoppes ved isingsforhold for å unngå iskast fullstendig. Isnedfall vil fremdeles kunne forekomme»
Norsk Vind AS: «Risiko for havari vil også vurderes.»

I forbindelse med iskast, havari og annen risiko må det utredes:

- Laveste temperatur på høyeste turbin punkt gjennom året for å gi en riktig isingsperiode.
- Omgivelsestemperatur der ising kan oppstå pga trykkforskjeller på turbinblader i drift, for å gi en riktig isings periode.
- Periode for mulig ising på maskinhus og turbinenes passive komponenter.
- Iskast soner ihht NVE anbefalinger uten avbøtende tiltak.
- Iskast soner ihht NVE anbefalinger evt med avbøtende tiltak.
- Statistiske opplysninger og risikovurdering for iskast, og konsekvenser.
- Ubalanse i nav pga varierende isingsforhold på turbinvinger
- Statistiske opplysninger og risikovurdering for havari og konsekvenser pga ubalanse.
- Statistiske opplysninger og risiko vurdering for nedfall av turbinkomponenter uavhengig av ising.
- Statistiske opplysninger og risiko vurdering for havari.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga ising, turbiner i drift.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga ising, turbiner stoppet.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga havari.

4.13 Potensiell kraft produksjon, vindressurser og begrensende faktorer

Norsk Vind AS har foreslått en eksempelutbygging på 50,4 MW som skal kunne gi ca 165 GWh/år. Dette gir en veldig optimistisk virkningsgrad for Omre Vindkraftverk på 37,4%. Tillegg til Norsk Vind AS punkt 6.3.3 Vindressurser, økonomi og produksjon.

Norsk Vind AS 3.1: *«Dette er et område med gode forutsetninger for utvikling av vindkraft, med gode vindforhold»*

Dette synes ikke å være korrekt da det av NVE Vindressurser (vi har benyttet brukstimer for turbinhøyde 120) kan estimeres opp mot 3000 vindturbintimer på Omre. Det er for lite vind på Omre til å oppnå 165 GWh slik Norsk Vind AS har i sitt beregningseksempel.

- Når turbiner er plassert i terreng må det opplyses korrekte brukstimer per turbin gjennom hele året.
- Det må utredes en utnyttelses faktor av de tilgengelig vindressurs per turbin basert på
    - Reduksjon i effektivitet pga redusert vindutnyttelse der turbinplasseringer påvirker hverandre.
    - Reduksjon i effektivitet pga redusert vindutnyttelse ved eventuelle topografiske faktorer.
    - Reduksjon i effektivitet pga teknisk virkningsgrad.
    - Reduksjon i effektivitet pga ising på vindturbin.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved iskast fare.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved skyggekast.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved vedlikehold.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved turbin tilgjengelig for UIA undervisning.
    - Reduksjon i effektivitet pga havari.

Norsk Vind AS påpeker at det er flaskehalser i kraftsystemet i denne regionen, vår og tidlig sommer, og at de er villige til å knytte seg til nettet på vilkår. Man kan av dette forstå at det i perioder av året ikke er mulig å levere kraft fra Omre vindkraftverk, selv om det blåser. Det må basert på disse opplysningene utredes:

- Et best og et verst tenkelig senario for tidsrom og lengder for disse flaskehals periodene, og en utregning for utnyttelsesgraden som går tapt.

Det planlagte anlegget, med turbiner må tilføres effekt igjennom året (varme, kjøle, auxillary, osv.), både når turbinene er i drift og når de er i standby:

- Det må utredes hvilke effekter og hvilken form for effekter som må tilføres anlegget totalt, og per turbin, når under drift og i standby.
- Det må opplyses teknisk datablad for valgte turbiner og nettstasjon.
- Det må utredes et troverdig regnestykke basert på turbinvalg og antall, med realistiske verdier der årlig levert effekt og virkningsgrad i % kommer klart frem slik at en eventuell samfunnsmessig nytte i forbindelse med levert kraft og økonomi, reelt kan måles opp mot de totale konsekvensene.

4.14 Utredning av realistiske og korrekte grunnlag for kommunens potensielle inntekt

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 5.18.4 Inntekter til kommunen.

Tabell 6 - Oversikt over potensielle inntekter til kommune og lokale formål basert på gjeldende lovverk for grunnrenteskatt og eiendomsskatt

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering (750 MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	5.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 165 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	3.91 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.33 MNOK
Totale lokale inntekter		**9.5 MNOK**

4,14.1Eiendomsskatt:
I følge Fornybar Norge Dette kan en vertskommune få igjen for kraftproduksjon vindkraft: *«Eiendomsskatten fastsettes av hver enkelt kommunene. Den kan være på mellom 1 og 7 promille av eiendomsskattegrunnlaget.»*

I følge NVE er der to metoder for å verdsette vindktraftsverkets verdi, eiendomsskattegrunnlaget Skatt - NVE: *«Det kan verdsettes til teknisk verdi, som skal tilsvare gjenanskaffelseskostnaden etter fradrag for slit, elde og eventuell utidsmessighet. Eller det kan verdsettes etter avkastningsverdi, hvis det best reflekterer verdien.»*

Norsk Vind AS har i sitt eksempel med 7 turbiner satt skattegrunnlaget lik investeringen (750 MNOK) Oppgitte inntekter for Eiendomsskatt synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger.

På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite, og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet.

- Det må utredes et realistisk og korrekt eiendomsskattegrunnlag.

4.14.2 Produksjonsavgift:
Oppgitte inntekter for produksjonsavgift synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet.

- Det må utredes en realistisk og korrekt effekt (GWh) for produksjonsavgiftgrunnlag.

4.14 3Avgift til lokale formål:
- 0,2 øre/kWh til lokale formål:

Oppgitte inntekter for Avgift til lokale formål synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet

- En del av grunnrenteskatten:

Angående grunnrenteskatten så er det noen forbehold man må være klar over, og at denne posten kan i sin helhet bortfalle, anlegget må ha en viss størrelse og grunnrenteinntekten må være positiv.
Ref Skatteetaten Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft - Skatteetaten:

- Det må utredes et realistisk og korrekt estimat over avgift til lokale formål, samt beskrivelse av begrensningene for hva denne inntekten kan benyttes til.

4.15 Avklaring av reell lokal/regional verdiskaping og forskjellen mellom industri- og vindkraft.

Tillegg til 5.18 og 6.4.10 Lokalt og regionalt næringsliv

Norsk Vind AS: *«Anvendes disse tallene på Omre vindkraftverk tilsvarer det om lag 140 millioner kroner i lokal og regional omsetning av en total investeringskostnad på om lag 750 millioner kroner.»*

Oppgitte omsetning for næringsliv og verdiskapning synes å være villedende og kan gi næringsliv og kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse, samt investeringskostnaden, kan bli meget begrenset. I tillegg kommer det faktum at vindkraftverket er tenkt bygget sammen med planlagt industri område og mange av investeringskostnadene vil uansett bli del av en industriutbygging.

- Det må utredes en realistisk og korrekt fordeling av arbeid og verdiskapning i forbindelse med etablering, der man klart skiller mellom industrianlegg og vindkraftanlegg.
- Det må utredes en realistisk og korrekt oversikt over muligheter for tjenesteyting i driftsfasen.
- Angående Prosjekt Springbrett, så har UIA bekreftet at lokaliteten på Omre ikke er avgjørende.

4.16 Utredning av totale systemkostnader (nett, flaskehalser, reguleringskostnader) og hvem som bærer dem.

Vindkraft fører til økte systemkostnader bla pga oppgradering av eksisterende kraftnett for å kunne levere produsert kraft, og for å unngå begrensede nettkapasiteter og flaskehalser, samt systemkostnader ved innreguleringen av den ustabile vindkraften med stabil vannkraft. Omre vindkraftverk kan ende med en beskjeden utnyttelsesgrad pga vindforhold og reduserende faktorer, på tross av at nett og systemkostnader må dimensjoneres etter den installerte effekten.

- Det må utredes de totale systemkostnader som vil påløpe i forbindelse med en utbygning av Omre Vindkraftverk
- hvem som skal dekke disse kostnadene.
- Det må utredes systemkostnader utover den fysiske nettilknytningen som er vist i planforslaget.
- Det må utredes den negative effekten og kompleksiteten Omre Vindkraftverk kan ha for kraftnettet det tilknyttes, målt opp mot den årlige effekten anlegget kan produsere.

4.17 Analyse av produksjon opp mot ustabile strømpriser og fremtidig prisvolatilitet.

Vindkraft er en ustabil kraftkilde som bare har mulighet til å produsere når det blåser. På grunn av store variasjoner i strømpriser, vet man da ikke hvilken pris man kan få for det man leverer. Man forutser en økt prisvolatilitet i strømmarkedet tiden fremover, da det er planlagt delt opp i kortere perioder, 15 minutters marked. Det gir stabile kraftprodusenter og produsenter som har mulighet for å styre uttaket av sin tilgjengelige kraft, store fordeler, typisk magasin vannkraft. Tidspunktet for produksjon blir altså viktigere enn før, og aktører som ikke klarer å tilpasse seg raskt nok risikerer høyere ubalansekostnader.

Dette vil bli ugunstig for vindkraft, og dermed også for et vindkraftverk på Omre, da prisene vil svinge mer fra kvarter til kvarter, og gi en større økonomisk usikkerhet. Man ser eksempler på at når strømprisen og etterspørselen er lav så står vindkraftverk stille selv om det blåser.

- Det må utredes hvordan kraftproduksjonen og økonomien til Omre Vindkraftverk vil bli, basert på variasjoner i strømmarkedet og forventet økt prisvolatilitet i tiden fremover.

4.18 Kraft- og forsyningssikkerhet, risiko for sabotasje og angrep på vindkraftverket.

4.18.1 Kraft og forsyningssikkerhet:

Vindkraft, solkraft og elvekraft er alle kraftkilder i Agder, og dette er kraft som må utnyttes når den er tilgjengelig, den kan ikke spares i et magasin. Utfordringer kan, som Norsk Vind AS beskriver, være nettkapasiteter og flaskehalser, som i perioder kan føre til at kraft ikke kan utnyttes og går tapt. Dette problemet øker i takt med installasjon av flere nye anlegg.

- Det må utredes en total oversikt over den nåværende situasjonen, og den tenkte fremtidige situasjonen for disse utfordringene, for å konkludere med om Omre Vindkraftverk er mer eller mindre nyttig i forhold til andre prosjekter i vår region.

- Vindkraft er en ustabil væravhengig kraftkilde, som behøver samhandling med balansekraft/ vannkraft. Det må utredes om anlegget er et bidrag til vår forsyningssikkerhet i regionen, og hvilke innvirkning anlegget alene, og sammen med andre og fremtidige ustabile kraftkilder kan ha for vårt kraftnett.
- Det må utføres en risikovurdering for strømstans og hvilke konsekvenser det kan gi.
- Det må utredes hva man taper i «vann» beroende på at man må ha balansekraft tilgjengelig for raske svingninger i vind og kraftproduksjon på Omre.

4.18.2 Sikkerhet i krigstid:
Omre vindkraftverk med nettstasjon og nett tilkobling, vil bli et synlig og sårbart anlegg i forbindelse med sabotasje eller angrep. Det kan vises til erfaring fra krigen i Ukraina der vindkraftverk enkelt og raskt blir satt ut av drift. Kraftverket er også planlagt tilkoblet regionalnettet som ved angrep eller sabotasje lett kan gi følgefeil, slik at større deler av distribusjonsnettet kobles ut.

- Hvordan kan Omre Vindkraftverk forsvares i forbindelse med sabotasje eller angrep?
- Hvilke konsekvenser kan et angrep på Omre Vindkraftverk ha for kraftnettet?
- Hvilke konsekvenser kan et angrep på Omre Vindkraftverk ha for bebyggelsen, industrien og veiene lokalt

4.19 Annet ; utredning av veier, sprenging, drenering, CO_2-utslipp, forurensning og effekter på vann, fisk og dyreliv. Ny rapport kreves om vannmiljø .

4.19.1Vei, kabelgrøfter og fundamenter til turbiner.
Turbiner og nettstasjon er planlagt sammenkoblet med veier og kabelgrøfter i et sårbart naturområde. Det er mye myr og tilsig til vann og bekker, med bla. ål og anadrome fisk.

- Det må utredes en plan med kart for hvor i terrenget dette er tenkt utført
- Det må opplyses hvor dypt det skal sprenges og graves.
- Det må utredes hvor mye, og hvor dypt myr og bekkesystemer blir drenert.
- Det må utredes hvor mye myr som blir forringet, og fremtidige CO2 utslipp må synliggjøres
- Det må utredes aktuelle og potensielle forurensningskilder dette kan gi til vannsystemene i planområdet og utenforliggende områder det også kan påvirke, spesielt Engekilen, Nørholmskilen og Bufjorden
- Det må spesielt utredes hvilke negative effekter dette kan ha for fisk og dyreliv.

4.19.2 Vann- og grunnforrurensning
Det foreligger ingen oppfølgning på rapport fra mai 2024; *«Konsekvensutredning vannmiljø ved Omre industriområde Grimstad»*. Med bakgrunn i funnene i denne rapporten stilles det krav om en ny omfattende rapport bygging av vindkraftverk.

I tilknytning til meldingens punkt 6.4.8 «Vann- og grunnforurensning» legges det til grunn at også drikkevannet til Lillesand kommune, kartlegges.

Videre legges det til grunn at bekker o.a. innen planområdet og områdene i nær tilknytning blir klarlagt. Dette må da omfatte alle 3 bekker i planområdet og deres vei ut til hhv Engekilen og Nørholmskilen.

4.19.3: Beredskap forøvrig
Det er ikke et spørsmål om **hvis**, men **når**, uhell vil skje. Kommunen må være forberedt på - og tilpasse beredskapen særlig mhp brann - at det vil skje uhell i vindkraftverket. Det må derfor utredes:

- hvilket utstyr og opplæring brannvesenet evt må ha for å kunne håndtere brann i anlegget
- hvordan og med hvilke kostnader opprydding etter uhell skal skje
- hvilke årsaker som kan ligge til grunn for uhell, feks om lynnedslag har noen betydning

4.19.4 Annet
- Tap av turistinntekter må klargjøres og vurderes, herunder helårsturisme
- Muligheter for «grønn turisme» må utredes, så som ørretfiske o.a som man har hatt stort hell med å innføre i naturområder i Danmark
- Det må utredes hvor mange arbeidsplasser prosjektet vil gi både under anleggstiden og ved ordinær drift, inkl. ordinært vedlikehold.
- Det må utredes hvordan spregningsstøv vil bevege seg i og utenfor planområdet, både under og i etterkant av anleggsfasen.
- Det må utredes om og i såfall hvordan svevestøv fra trafikken vil kunne forflytte seg når anlegget er i drift samt når vegetasjon er fjernet

5. RETTSLIGE ASPEKTER

5.1 Føre-var-prinsippet

Sentralt i de vurderinger Grunneiere mot Vindkraft på Omre (G) har gjort, er føre-var-prinsippet i Norsk rett. EU anvender føre-var-prinsippet ved mangelfull eller usikker vitenskapelig informasjon om potensielle skadevirkninger på miljø, mennesker eller dyrehelse. Føre-var-prinsippet har utviklet seg gjennom et samspill mellom norsk og internasjonal rett, og ble vedtatt på FN-toppmøtet om miljø og utvikling i Rio i 1992. Liknende hensyn til framtidige generasjoner og **plikt** til å utrede virkninger, finner man i selve Grunnlovens § 112. Den understreker at naturen er en ressurs som skal vernes for framtidige generasjoner. Dette prinsippet er altså godt forankret i Norsk rett og er sektorovergripende.

I Norge er prinsippet nedfelt i **Naturmangfoldloven § 9:** *Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.*

Føre-var-prinsippet er også et grunnleggende prinsipp - selv om det ikke er nedfelt i en paragraf - i vår forvaltning som krever at tiltak settes inn **før skade oppstår.** Hjemmelen for å gripe inn før vesentlig helseskade oppstår, finner man også i folkehelselovens bestemmelser om miljørettet helsevern.

Føre-var-prinsippet er ikke eksplisitt nedfelt i **forurensningsloven**, men er et viktig prinsipp innen norsk miljørett generelt som påvirker tolkningen og anvendelsen av loven.

Når det er usikkerhet om mulige skadevirkninger, må forvaltningen utrede disse og vurdere risikoen for skade. Mangelen på fullstendig vitenskapelig bevis for skade er ingen unnskyldning for ikke å handle, og det skal derfor iverksettes tiltak for å **forhindre** mulig skade.

5.2 Hvem skal anvende føre-var-prinsippet

I norsk rett er det **forvaltningsmyndigheten** som er ansvarlig for å utrede og anvende føre-var-prinsippet. Dette innebærer at myndighetene, når det foreligger vitenskapelig usikkerhet om mulige negative konsekvenser, skal vurdere og iverksette tiltak for å unngå eller minske skade, og ikke la manglende kunnskap være en begrunnelse for å unnlate handling.

I denne saken foreligger det en rekke temaer hvor dette prinsippet kommer til anvendelse. Det er tiltakshaver som skal forestå en vurdering av risiki ved prosjektet (konsekvensutredning o.a. undersøkelser/redegjørelser), og det er tiltakshaver som bestemmer hvem som evt. skal gjøre dette på deres vegne. Men dette kan ikke frita kommunen og/eller NVE fra å oppfylle sin selvstendige utredningsplikt der det hersker usikkerhet om virkninger. De må på et forsvarlig faglig grunnlag vurdere det tiltakshaver leverer. Kommunen/NVE kan ikke uten videre legge til grunn det som kommer frem i opplysninger fra tiltakshaver hva angår helse, natur og forurensning. De har et selvstendig ansvar som ikke kan delegeres, og unnlatelse av å utøve dette kan etter omstendighetene innebære et **ansvar** for kommunen og/eller NVE som i så fall må finne sin løsning i rettsapparatet.

Temaer hvor føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i denne saken er:

- helse alle varianter; lyd, lys, lavfrekvent lyd
- naturødeleggelser: arter som fordrives fra området, arter som står i fare for skader slik at de blir mer truet eller forsvinner helt samt reduserte habitater for stedbundne arter
- Forurensning både i og utenfor planområdet, dvs hvor langt forurensningen evt strekker seg , herunder til kilder, brønner og drikkevann i området, samt virkning på Engekilen og Nørholmskilen og andre bekker og vassdrag
- Farer som følge av iskast, nedfall fra turbinblader, brann i turbintårnet, giroljelekkasjer m.v.
- Ved arealplanlegging for nye tiltak som avgir lavfrekvent lyd: https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/for-myndigheter/veileder-om-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging/grenseverdier-for-stoy/anbefalte-grenseverdier-ved-nye-tiltak/ se også pkt 4.2.1 her.

Videre vil vi peke på NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester https://www.regjeringen.no/contentassets/c7ffd2c437bf4dcb9880ceeb8b03b3d5/no/pdfs/nou201320130010000dddpdfs.pdf

Sitat fra innlendingen:

«*Bakgrunn. Mennesker er avhengig av naturen Verdens små og store økosystemer leverer tjenester som vi mennesker er helt avhengig av, men som vi ikke alltid erkjenner eller reflekterer over. Økosystemene er grunnlaget for produksjon av mat, medisiner og en rekke materialer. De renser luft og vann, binder karbon, beskytter mot flom, ras, storm og erosjon, og de gir oss mulighet for både åndelige og fysiske opplevelser. Og ikke minst: ved en bærekraftig utnyttelse og forvaltning kan de fortsette å levere disse livsviktige tjenestene i overskuelig fremtid.*

5.3 Føre-var-prinsippet og bevisbyrde

Hovedregelen i norsk rett er at den som reiser sak også har bevisbyrden for det som anføres. Men i noen tilfeller kan føre-var-prinsippet innebære at **bevisbyrden** for å vise at en aktivitet er trygg, faller på de som tar til orde for det. Det vil si at de (tiltakshaver/kommunen/NVE) må vise at aktiviteten ikke vil føre til negative konsekvenser, for å unngå å ha brutt føre-var-prinsippet.

I dette prosjektet er det på flere områder stor usikkerhet om virkningene for mennesker, natur og dyr, og det taler for at bevisbyrden må snus og dermed påhvile tiltakshaver/kommunen/NVE.

Om planene blir en realitet, kan kommunen - evt også NVE - etter omstendighetene risikere erstatningskrav som følge av påførte tap. For god ordens skyld opplyses det at dette ikke er en teoretisk mulighet, men en reell mulighet.

5.4 Maskindirektivet

En vindturbin er en maskin som omdanner energi fra vind til elektrisitet. Den omfattes av Maskindirektivet som er et sentralt EU/EØS regelverk som stiller krav til sikkerheten for alle nye maskiner i EU/EØS-området, inkludert vindturbiner. Produsenter og importører av vindturbiner er ansvarlige for å utforme disse i samsvar med direktivets krav for å ivareta sikkerheten. Dette betyr at vindturbiner må oppfylle bestemte sikkerhetsstandarder før de kan tas i bruk, og disse kravene er likt formulert i ulike EU/EØS-land. Vi kan ikke se at dette er omhandlet i meldingen pr. nå.

Maskindirektivet fra EU er implementert i Norsk rett via «Forskrift om maskiner» av 20.05.2009 nr 544. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-05-20-544 . Det er fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 20. mai 2009 i samråd med Justis- og politidepartementet og Miljøvern-departementet. Forskriften har en rekke vedlegg og andre aktuelle direktiver, i tillegg til de sentrale reglene og kravene som fremgår av selve forskriften.

Forvaltningsmyndigheten må også undersøke at reglene som utgår fra Maskindirektivet er fulgt opp/ blir fulgt opp. Det er en rekke bestemmelser som tar sikte på å sikre helse og omgivelser, det skal foreligge samsvarserklæring og CE merking, risiko vurderinger mhp selve produktet og risikovurdering mhp de faktiske omgivelser det skal virke i. All informasjon om «produktet» (les: vindkraftturbinen) skal være tilgjengelig for myndighetene i hht. vedlegg VII til forskriften.

6. OPPSUMMERING

6.1 Temaer som allerede nå viser at ulempene ved vindkraftverket langt overstiger de samfunnsmessige fordeler:

- Inntektene til kommunen blir vesentlig lavere enn estimert
- Inngrepet i myrområdet kan gi negativt klimaavtrykk/ubetydelig positivt klimaavtrykk
- Omfattende irreversible naturinngrep er ikke til å unngå
- Helseplager for de som bor i nærheten
- Tap i eiendomsverdi for både næringer og private
- Statens Vegvesen fraråder vindkraftverk på Omre

6.2 Temaer som må utredes/utredes bedre dersom det bli konsekvensutredning

- Lyd og forstyrrelser under bygging (pkt. 4.1)
- Lyd, lys og skyggekast (pkt. 4.2.1)
- Skyggekast og kraftproduksjon (pkt. 4.2.2)
- Landskapsvirkninger (pkt. 4.2.3)
- Elektromagnetiske felt (pkt. 4.3)
- Tap i eiendomsverdier (pkt. 4.4)
- Påvirkning på annet næringsliv (pkt. 4.5)
- Kartlegging av mulig giftige og helsefarlige stoffer fra vindturbinanlegget (pkt. 4.6)
- Avklaring mhp konkurs, eierskifte og videreslag av konsesjon(pkt. 4.7)
- Prognoser for kraftforbruk og nettinfrastruktur (pkt. 4.8)
- Kartlegge tilgjengelig areal for turbiner basert på NVE krav (pkt. 4.10).
- Kart og vurdering av sikkerhetsavstander (pkt. 4.11)
- Iskast og annen risiko (pkt. 4.12)
- Kraftproduksjon, vindressurser og begrensende faktorer (pkt. 4.13)
- Inntekter til kommunen (pkt. 4.14)
- Lokalt og regionalt næringsliv (pkt. 4.15)
- Systemkostnader (pkt. 4.16)
- Kraftproduksjon og økonomi målt mot ustabile strømpriser (pkt. 4.17)
- Samfunnssikkerhet, krig, terror o.a. (pkt. 4.18)
- Annet (veier, kabler, vann, grunnmorurensning mm; pkt. 4.19)

7. AVSLUTNING

Hvis det skal gjennomføres KU så er det verd å vite at Mulitconsult på vegne av Klima- og miljødepartementet i 2021 avga en *«Evaluering av konsekvensutredninger etter kapittel 5 i forskrift om konsekvensutredninger»* som dessverre ikke er så positiv. Det vil være en god idé å lese seg opp på denne før man foretar en vurdering av KU. Sammendraget fra rapporten følger her i vedlegg 5.

Skal et slikt tiltak se dagens lys så er det et minimumskrav at de samfunnsmessige fordelene overgår ulempene. Og vi mener det i så fall må være i vesentlig grad, fordi dette er irreversible inngrep for en stor del, selv om anlegget «kun» får konsesjon for 30 år. Det er for en stor del umulig å tilbakeføre etterpå.

I denne saken mener vi at det ikke kan herske tvil om at vi vil komme i en situasjon hvor ulempene er mye større enn de - til tider usikre - fordelene. Vi kan ikke se at en KU vil endre på dette i vesentlig grad. Avbøtende tiltak vil ikke kunne forhindre de tyngste konsekvensene.

Dertil kommer at slike vedtak skal forankres i **lokale forhold**. I dette tilfellet er det et mindre antall eiendommer/personer om i all hovedsak vil måtte bære ulempene; tap i eiendomsverdi, helsemessige plager, tapte rekreasjonsmuligheter, mindre mulighet for å utnytte eiendommen og skoleelever som mister et verdifullt læringsområde, og de vil være svært urimelig at noen få skal bære ulempene alene. Det klinger ikke godt i et sosialdemokrati.

Vi viser også til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. (vår uthevning) *«Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er **gode vindforhold og lokal aksept**». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.*https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veikart-2.0-gront-industriloft/id2996119/

Vi mener det i denne saken hverken foreligger gode vindforhold eller lokal aksept.

Videre så er det få fordeler for lokalbefolkningen for øvrig. Det pekes på behov for nye arbeidsplasser og nye bedrifter, men hva vindkraftverket gir av denslags er høyst uvisst. Vi stiller oss også tvilende til at det er mange som vil etablere seg rett i nærheten av vindturbiner. Det er ikke sannsynlig at kommunen vil få 9,5 MNOK i året, men selv om det skulle skje, så oppveier ikke det ulempene for lokalbefolkningen.

Så og si alle negative konsekvenser rammer de som bor i nærheten, mens kommunen får - alle forhold tatt i betraktning - et mindre beløp.

Et aspekt vi ikke har gått inn på er hvor inntektene fra disse anleggene ender. Det er i mange tilfeller utenfor Norge: https://www.nrk.no/norge/xl/enorme-summer-ut-av-landet.-her-er-vindkraftens-norske-tapere-1.17259452

Norsk Vind AS vil ganske sikkert hevde at det vi kommer med er «ubegrunnet» og kun frembragt i «skremselsøyemed». I så fall må Norsk Vind AS fremlegge **troverdig** dokumentasjon fra uavhengige kilder som viser det motsatte av hva som følger av de mange høringsinnlegg i saken.

Vi oppfordrer Grimstad Kommune til å gjøre som Lillesand Kommune har gjort; si nei!

Med vennlig hilsen
På vegne av medlemmene i «Grunneiere mot vindkraft på Omre»
Hanne-Eva Müller
Styreleder

Kopi pr. epost til :
Medlemmene i «Grunneier mot vindkraft på Omre»
Statsforvalteren i Agder
Naturvernforbundet v/Tor Punsvik
Naturvernforbundet avd. Lillesand v/Bendixen
Motvind Grimstad
Motvind Sørvest
Motvind Norge
Fylkeskommunen
Statens Vegvesen
Eide Storvald
Eide Sognelag
Lillesandsposten
Grimstad Adressetidende
Lillesand kommunestyre

Innsendt: 28.09.2025 21:05

Ref.nr: ZPAIAP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LINNEA BJERKNES IVERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Hei, vi er lederene for Grunneierenes ungdommslag i Homborsund. Vi har lyst til å nå fram til dere personlig om våre tanker og meninger ovenfor deres ide angående bygging av vindmøller her på Omre. Vi mener dette hadde vert en forferdelig ide, nettopp på grunn av så mange faktorer som: - ødeleggelse av natur, økosystem og jaktområder - påvirkning på lyd, lys, helse og tålmodigheten til oss mennesker i nærområdet - skygge kast vendt mot Homborsund - bekostning av arter som dyr og planter (dette går både på biotiske og abiotiske faktorer. samt med at det finnes ørn og enormt mye fisk og ål i fjøset) - veiene har ikke kapasitet til transportering av deler samt med at det blir en enorm belastning for alle i området. - det krever mye tid og penger. (ikke bare krever det en enorm summ av penger, tid og behandling, men det krever penger å la de stå stille i tillegg til at de må bli tatt vare på regelmessig) - fare for is-kast og brann dersom vindmøllene starter igjen og at isen ikke legger seg jevnt over alle bladene. - det lønner seg ikke å bygge vindmøller dersom dere må ta trygghets hensyn til så mange områder som: fare, is-kast, så så mange meter fra veien, privat eide tomter og hus. - IKKE EN STABIL ENNERGI KILDE (det er ikke alltid vind og ikke alltid mulig å drive vindmøllene 24/7 året rundt) - det påvirker menneskene enormt. Mange har frykt for disse vindmøllene og det at dere er villige til å utsette mennesker i så stor grad mener vi er feil.

- det har også blitt oppdaget bever som har begynt å lage demning i løpet av sist sommer.
- ødeleggelse av tradisjon i Homborsund. hvert år går skole elever fra eide skole på tur opp til Amtedalen og ser på fisker og økosystemene der. dette må bevares dersom det har blitt en del av tradisjonen og vår kultur.
- ENERGI forsvinner ALDRI den bytter bare form.

Og til slutt men ikke minst kjære NVE om dere mener at dere har gode ressurser og forskning på mål feltet samt med bekkene rundt tror jeg virkelig dere trenger å se over deres arbeid på nytt, og muligens revurdere deres dårlige arbeid (på tanke med fisken som finnes i bekkene rundt forbi og sikkerhets områdene rundt vindmøllene) takk for oss og vi ønsker dere ikke lykke til videre.
MVH grunneiernes ungdomslag på Omre.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:16

Ref.nr: XVQMME

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn NANCY HELDAL
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:30

Ref.nr: IIJVSG

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn ØYSTEIN TANGÅS
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vindmøller er overhodet ikke klimavennlig, og direkte miljøskadelig. På toppen av dette gir det store skadevirkninger for berørt lokalbefolkning. Enkelt og greit, dropp planene om vindmøller på Omre
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:33

Ref.nr: VOJEYI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JENS OTTO GRAN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Vi er sterkt imot denne utbyggingen og henviser til utfyllende uttalelse fra Grunneiere på Omre. Det bør i tillegg nevnes at det er et spesielt rikt fugleliv i området som vil bli skadelidende, bl.a havørn.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:39

Ref.nr: SFBNSH

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn TOMMY SKIBELID
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter med høringsuttalselsen fra Grunneierene mot vindkraft på Omre, samt Naturforbundet. I tillegg så må det utredes mere fakta mht følgende saker: - Hva blir den konkrete økonomiske kompensasjonen som blir gitt til boligeiere som blir påvirket, Det vil jo helt klart blir et økononisk verdifall på boliger i området. - Det må kunne dokumenteres grundig, med henvising til erfaring fra de sist utbygde vindrkraftanleggene i Norge at det ikke er noe helesemessige risikoer for mennesker eller dyr som oppholder seg i nærheten av anleggene. Tenker da særlig på langtideffekter. - Det må også dokumenteres at dyr, fugler, fisk o.l ikke blir negativt pårvirket. Hvsi f.eks ørreten forsvinner fra bekkene er det mere enn god nok grunn til ikke å akseptere en slik utbygging. - Negativ effekt av CO2 utslipp fra myrer som tørlegges vil også gjøre at 'det grønne' regnenstykket ved priosjektet ikke er grønt alikevel. Dokumenter dette hvis dere mener det er posititivt. - Sist men ikke minst, så ønsker jeg ikke å se disse vindmøllene, da det helt klart vil ødelegge det visuelle inntrykket man får fra Blindleia. Tommy Skibelid -
Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:48

Ref.nr: WWHFLC

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn BJØRN KÅRE HASLE
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Viser til Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, dater 28.09.25., som jeg støtter i sin helhet. For meg er det viktig å få frem miljø, helse og sikkerhet, i tillegg til bærekraft. Se vedlegg
Høringsuttalelse som vedlegg Grunneiere mot vindkraft- BKH.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Bjørn Kåre Hasle
Kjekstadveien 170
4888 Homborsund

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
Pr. Epost: nve@nve.no

Støtte til Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre

Viser til Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, dater 28.09.25. som jeg støtter i sin helhet. Noen av disse punktene ser jeg som særdeles viktige når det gjelder miljø og bærekraft i en eventuell utbygging.

1. Ved å bygge ut vindkraft vil dette hindre annen industri og etablere seg i området, dels pga støy men mest pga sikkerhets område rundt annleggene pga iskast og risiko ved havari av anleggene (som har skjedd i andre deler av landet)

2. Prosjektet vil gi kortvarig arbeidsplasser mens etablering av annen industri som gir langvarig arbeidsplasser og skatteinntekter til kommunen vil flytte ut til andre kommuner pga mangel på industri tomter.

3. Prosjektet i seg selv er ikke bærekraftig da det kan bare levere strøm når strømprisene er lave (dvs når det er vind). Kommunen bør se på andre alternativer og da spesielt kjernekraft og neste generasjon minianlegg som krever mye mindre plass.

4. Anlegget vil utgjøre en helse risiko og berøre livskvaliteten til de som bor i nærheten

5. I tillegg til forurensing ved utbygging, vil anlegget forurense blant annet mikroplast når det er i produksjon.

6. En utbygging vil ha en negativ innvirkning på turisme i området. I tillegg forventes det at verdi av boliger og fritidsboliger vil bli redusert

7. Dyrelivet vil blir berørt under utbygging, men også etter anlegget er i drift. Skade på fugleliv er vel kjent.

Innsendt: 28.09.2025 21:49

Ref.nr: EUPPLP

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JORUNN ARNEVIK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter meg til høringsuttalelsen fra Grunneierne mot vindkraft på Omre. Vi må ta vare på ørretvassdragene, dyrelivet og naturen vår. Mvh Jorunn Arnevik
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 21:56

Ref.nr: IBWGTX

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn JOHN MAGNE HOMMERSAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Man trenger ikke mer kunnskap i dette! Det burde holde med et enkelt illustrasjonsbilde som viser Homborsund Fyr med møllene i bakkant. Bildet viser at møllene vil ødelegge hele horisonten til kyststripen både for Lillesand og Grimstad. Og det er ingen avbøtende tiltak som kan hindre den visuelle ødeleggelsen dette vil gi.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 22:02

Ref.nr: AMGGJQ

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn INGER MARIT LOVISENRO
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se vedlegg
Høringsuttalelse som vedlegg Grunneiere mot vindkraft - IML.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Inger Marit Lovisenro
Espevigveien 105
4888 Homborsund

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
Pr. Epost: nve@nve.no

Støtte til Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre

Viser til Høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre, dater 28.09.25., som jeg støtter i sin helhet. For meg er det viktig å få frem miljø, helse og sikkerhet, i tillegg til bærekraft.

1. Ved å bygge ut vindkraft vil dette hindre annen industri og etablere seg i området, dels pga støy men mest pga sikkerhets område rundt anleggene pga iskast og risiko ved havari av anleggene, som vi har lest i ulike artikler.

2. Viser til Tysvær vindpark der det er gjort en lokal undersøkelse i befolkningen hvor helseplager som søvnproblemer, irritasjon, ønske om å flytte som er knyttet til støy og opplevelser av vindturbinene. WHO og folkehelseinstituttet peker på støy er en viktig miljørisiko. WHO har dokumentert sammenheng mellom støy og en rekke helseutfall, og da som søvnforstyrrelser, hjerte og karsykdommer, metabolske påvirkninger og negative effekter på mental helse. (Protecting people from harmful exposure to envirinmental noise.)
   WHO, Guidelins for community noise (1999), er en eldre, men fortsatt en relevant rapport som gir retningslinjer for nivåer når det gjelder støy og helse og livskvalitet i nærmiljøet.

3. Psykososialt og sosialt
   Prosessen rundt utbygging, har skapt uenighet i lokalsamfunnet. I tillegg til og ikke ha kontroll skaper misnøye og fører til søvnproblemer og hodepine.

4. Området påvirker dyreliv og for mennesker i nærmiljøet som er kjent for alle.

Innsendt: 28.09.2025 22:05

Ref.nr: NCTMQV

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn IRIS HOLTE SANDBAKK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringssvar – Nei til vindkraftutbygging Jeg ønsker med dette å uttrykke min motstand mot planene om vindkraftutbygging. Vindkraft gir inngrep i naturen som er irreversible og svært omfattende. Utbygging innebærer store arealbeslag, ødeleggelse av myr, skog og viktige leveområder for fugl og dyreliv. Dette går direkte på bekostning av naturmangfoldet og viktige økosystemtjenester. Samtidig bidrar vindturbiner til store visuelle inngrep i landskapet, støybelastning for nærliggende beboere og redusert trivsel i friluftsområder. Disse verdiene er ikke fornybare på samme måte som energien som produseres. Det finnes også betydelige klimatiske og energimessige alternativer til vindkraft på land, som energieffektivisering, oppgradering av vannkraft, solenergi og en mer balansert energipolitikk. Det er ikke forsvarlig å ofre naturen når andre løsninger er tilgjengelige. Av disse grunnene mener jeg at vindkraftutbygging ikke er en bærekraftig vei videre, og jeg oppfordrer til å si nei til denne utbyggingen.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 22:06

Ref.nr: HLDCAU

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn LARS GUNNAR HEITMANN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Se dokument https://docs.google.com/document/d/1LuOI338ia_mphxGYQW6abxKtZvWJ2c1vvzzR9cskMk0/edit?usp=sharing
Høringsuttalelse som vedlegg Innspill vindkraft i Grimstad - Horingsuttalelse 202509851 v3.pdf
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk

Lars Gunnar Heitmann
Groosåsen, Grimstad

Konklusjon

For Grimstad vil vindkraft gi lite, ødelegge mye og sannsynligvis medføre store kostnader og **høy risiko** for både grunneier, kommune og innbyggere.
Bidraget til forsyningssikkerhet og energipris kan bli negativt når vi ser på totalbildet. Det samme gjelder for natur og klima.

Gevinsten for utbygger ligger i en betydelig fortjeneste på videresalg. Derfor “cherry picking” av fakta og rene eventyr de hverken kan eller planlegger å levere på.

Konsekvenser til vurdering

Søknad om utredning

Ikke et eneste vindkraftverk er meg bekjent stoppet pga funn i en konsekvensutredning. Eventuelle funn avbøtes med penger eller buffersoner. Det er også grunn til å nevne at disse konsulentselskapene i stor grad skriver om tall og tekst til fordel utbygger. Dette er godt dokumentert i programmet “Oppsynsmannen” på NRK.
Kommunen får derfor en positiv utredning på et par tusen sider som er startskuddet for utbygging - ikke en vurdering av **reelle** konsekvenser for helse, bolyst, forurensning, naturtap, CO2 utslipp, verditap på eiendom - og ikke minst: den økonomiske risiko kommunen pådrar seg.

Natur og klima

Tenker du at vindkraft er et klimatiltak? Det er en foreldet tanke å ofre natur for å berge klimaet. Hvorfor?

1. det kommer ikke til å virke
2. det vil bety slutten for oss

Klimakrisen krever handling som **ikke forsterker naturkrisen**. Den suverent viktigste formen for CO2-fangst og lagring er den naturen stiller opp med – helt gratis – hvis vi lar den i fred. Det er klare grenser for hva vi kan gjøre for å fikse klimaet. Enkelt forklart av professor Vigdis Vandvik: https://www.besteforeldreaksjonen.no/2022/07/klar-tale-om-natur/

Livsløp CO2-fotavtrykket til landbasert vindkraft viser seg å være langt høyere enn vindkraftbransjen gir inntrykk av. International Journal of Sustainable Energy's publisering fra

januar 2025 har brukt Irland som case. Konklusjonen er at det totale CO2 **livsløpsutslippet** fra vindkraft **tilsvarer europeisk gasskraft!**
Vindkraft bryter en rekke kriterier innenfor hver av de tre bærekraftdimensjonene. Det er derfor ingen gode argumenter for at en lavverdig og prisdrivende energi skal rasere norsk natur og naturmangfold!

Norsk natur er en klimahelt som lagrer CO2 hovedsakelig i bakken. Vindkraft i Agder vil derfor kunne gi negativ klimagevinst. Det er uansett umulig å si hva klimaeffekten av vindkraft vil være når myr ikke blir tatt med i beregningen.
https://www.nrk.no/klima/xl/vindkraft---ikke-sa-bra-for-klima-som-vi-tror_-1.15157461

Den boreale skogen (som Norge er en del av) er verdens største karbonlager. Den er viktigere for klimaet enn tropisk regnskog da nedbrytningen av plantemateriale går sakte og lagres i bakken.
https://www.nrk.no/innlandet/nve-har-mottatt-over-60-soknader-for-utbygging-av-solkraftverk--flest-er-i-innlandet-1.17055781

Myr vokser 1 mm i året. Graver vi 1m ned er vi 1000 år tilbake. Restaurering tar ditto lang tid.
https://www.nrk.no/ostfold/forsker-vil-ha-mer-midler-til-a-overvake-restaurert-myr-i-norge-1.17020687

FN vurderer naturkrisen som like alvorlig som klimakrisen. Vi skal derfor stanse tapet av natur med mål om **mer** natur innen 2030.
https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-starter-arbeidet-med-nasjonal-handlingsplan-for-natur/id2962229/
FNs klimapanel sier at vi ikke kan ofre en millimeter mer natur. Friske og sunne økosystemer suger opp og lagrer mye mer CO_2 enn noen teknisk CO_2-fangst kan klare. Å redde resten av verdens natur er en forutsetning for å bremse oppvarmingen og tilpasse oss klimaendringene som uansett kommer

Og til slutt fra vår anerkjente biolog og professor Dag O. Hessen: “***Det viktigste er ikke å restaurere naturen, men å la være å ødelegge den***”.

Ellers er naturverdiene vi kan tape for fugl, flaggermus og fisk godt beskrevet av Naturvernforbundet Agder.

Godt vi har langt bedre alternativer enn vindkraft - se “Alternativer” lengre ned.

Eierskap og skatt

Hva har Europas største svindelsak på 519,2 milliarder NOK med vindkraft å gjøre? https://www.nrk.no/urix/norge-rammet-av-europeisk-skatteskandale-1.14253588.

Anbefaler å se denne Dansk/Tyske serien på NRK https://tv.nrk.no/serie/andre-folks-penger. Den gir et godt og skremmende bilde av svindel på kildeskatt ved utenlandsk eierskap som selvfølgelig også pågår i Norge.

27 av 30 vindkraftanlegg har helt eller delvis utenlandsk eierskap hvor over 40% er knyttet til skatteparadis. https://www.taxjustice.no/artikkel/skatteparadis-i-norsk-vindkraft

Eksempel:
Buheii Vindkraftverk i Kvinesdal eies av Australske Macquarie Group som er dømt i denne omfattende skattesvindelen. Macquarie Group har pantsatt Buheii for svimlende 3,9 milliarder kroner for å realisere kapital.
Eierskapet kan like godt ende opp hos kinesere eller russiske oligarker.
Dessverre har vi ikke gjort som Danmark og satt **krav om nasjonalt eierskap**.

Dagens Næringsliv har i en artikkelserie avdekket hvordan norske myndigheter i dag ikke en gang har rett til informasjon om eierskap. Uansett er det svært krevende.

Dette er en sak fra TV2 om hvor lite som blir igjen av verdier lokalt og i Norge for vindkraft. Ikke nødvendigvis ulovlig, men vi tappes for store verdier
https://www.tv2.no/spesialer/longread/vindparadiset

Ønsker virkelig Grimstad denne type eiere inn i lokalmiljøet?

Risiko og kostnader - en ny Terra-skandale?

I konsesjonen stilles det krav til demontering av turbiner, avhending og at landskapet skal tilbakeføres til naturlig tilstand. Konsesjonæren skal sette av midler til tilbakeføring fra 12. driftsår, men det finnes allerede eksempler i Norge på at dette ikke gjøres av konsesjonæren. NVE har ikke kapasitet til å følge opp denne type avsetninger eller eierskap.

Grunneier er uansett ansvarlig for sikkerheten på egen eiendom, noe som også gjelder alle tidligere miljøsynder. Kostnaden for demontering av turbiner, avhending og restaurering av natur blir stor, spesielt med Agder's topografi.

Det er naivt å tro at eiere med skattemotivert adresse i utlandet vil rydde opp når fortjenesten er ute - eller når konsesjonæren er konkurs, hvis det i det hele tatt er mulig å finne eierne. En konkurs kan selvfølgelig inntre lenge før år 12.

Lehtirova vindkraftspark med sina 40 turbiner i Norrbottens län, är en av de anläggningar som år efter år gått med förlust. Foto: Bilbo Lantto

Jeg tenker det er sannsynlig at vi snart ser konkurser i Norge. I Sverige frykter man nå en konkursbølge da 9 av 10 vindkraftverk går med underskudd. Det er kun politisk vilje og overføringer som holder dette i gang, men det kan fort snu.
Årsaken er enkel. Værsystemene i Nord-Europa er de samme og det produseres allerede for mye vindkraft på samme tid. Strømprisen blir lav når produksjonen er høy. Når det er kaldt og vindstille er prisen god, men da er det lite eller ingen ting å selge.
Vindkraft i et mettet marked er derfor en elendig forretningside. Blir det havvind, forsterkes effektene ytterligere.
https://youtu.be/UZAWDGYL_c0?si=vlowko8nPavrsotY

Når vi kjenner grunneier og kommunens juridiske ansvar, eierstruktur og sannsynligheten for konkurs så blir dette en **STOR** økonomisk risiko som kan inntre tidligere enn fryktet.
Grunneiers konto vil fort tømmes og kommunen overtar ansvaret. Da kan kommunen håpe

på støtte fra staten, men det er politisk betinget og høyst usikkert. Dette kan fort bli en ny Terra-skandale for kommunenorge.

Avfallshåndtering

Har vi plass på Østerhus? Skal vi overlate problemet til et fattig land? Kanskje Østlandet har jordsmonn nok?
Rotorblader er utslitt etter 10 til 20 år, noen langt tidligere. De kan ikke resirkuleres og må i hovedsak graves ned i enorme deponier. Vindkraftbransjen har snakket om løsninger i flere tiår uten troverdig resultat som kan skaleres for disse enorme mengdene spesialavfall med vanskelige stoffer.
https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/wAv0bA/texas-her-ligger-vindmoellenes-kirkegaard

Iskast

Livsfarlig iskast fra rotorblader er årsaken til at vindturbiner må plasseres i naturen i Norge.
Her godt illustrert fra Sverige
https://www.facebook.com/groups/1379511478940601/permalink/4136420739916314

I Norge blir derfor vindkraftområdet med sikkerhetssoner et industriområde stengt og utilgjengelig for mennesker ved fare for frost, typisk fra november til mars.
Turbinene kan derfor heller ikke plasseres langs E18, slik det gis inntrykk av.

Hvordan Omre samtidig skal brukes til annen næring er også vanskelig å forstå.

Helse og livskvalitet

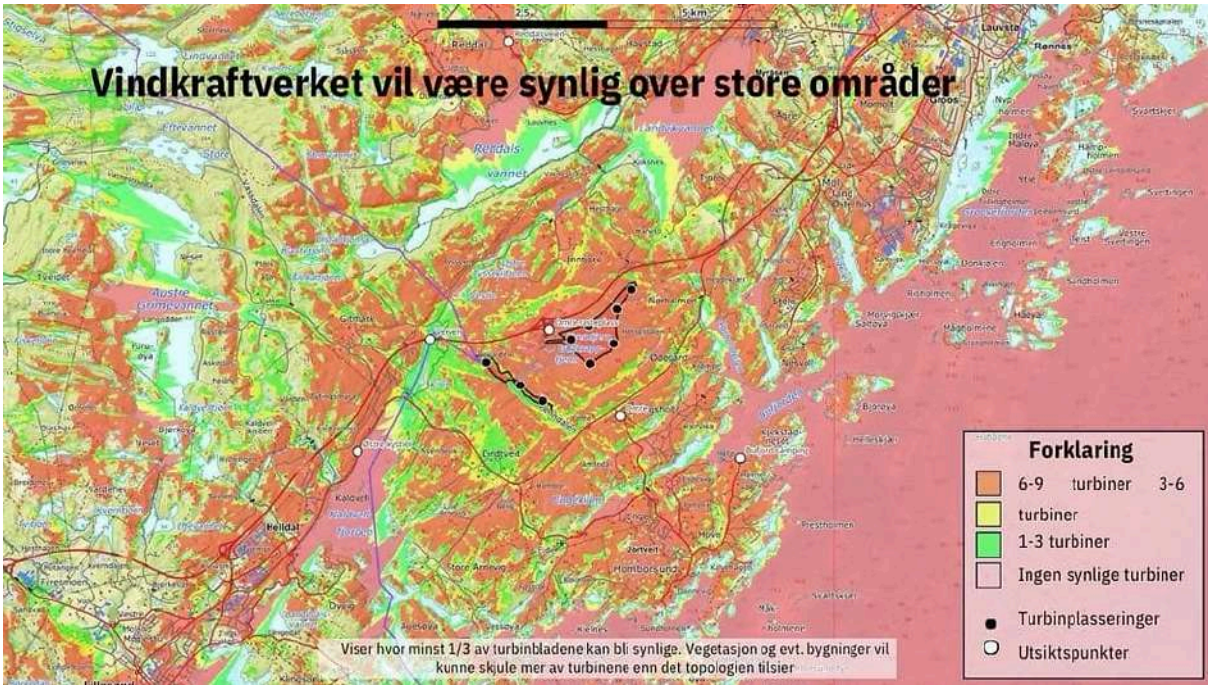

Utbygger trekker frem veistøy fra motorvei som argument for at støy fra vindkraften ikke vil gjøre støy-situasjonen verre for naboer. Det stemmer neppe da det er fri sikt fra vindturbinene i 150m høyde til bebyggelse i store områder av Grimstad og Lillesand. Støyen fra vindturbiner er også vesentlig kraftigere og inkluderer også infralyd.

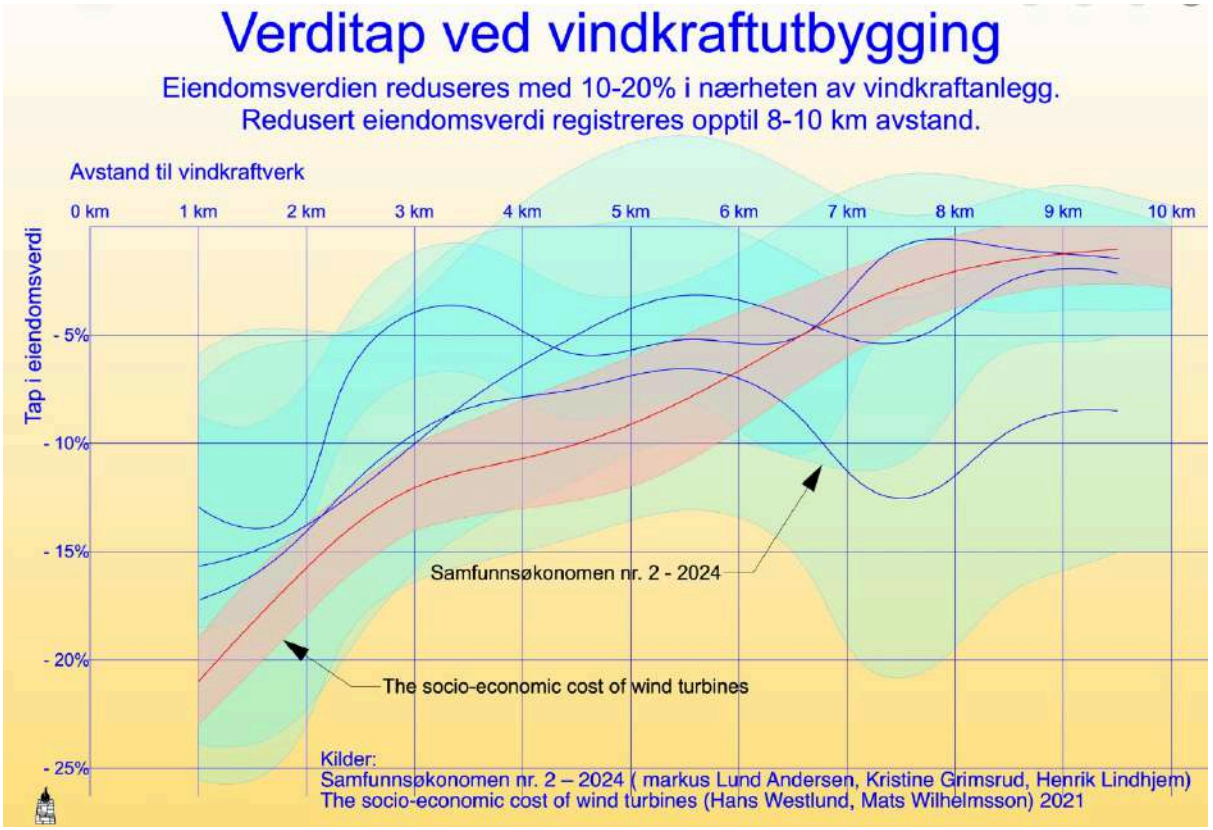
Kommunen er støy- og helsemyndighet. Stadig flere naboer til vindkraftverk opplever helseproblemer på grunn av støy, skyggekast, blinkende lys, store roterende bevegelser og tap av natur. Slike helsekonsekvenser er blant annet knyttet til søvnmangel, migrene, hodeverk, hjerteforstyrrelser, økt blodtrykk, svimmelhet, utmattelse, stress og depresjon. Konsekvensen av tapt eiendomsverdi kan fort medføre at du ikke har råd til å flytte - uansett helseproblemer.

Grimstad kommune bør også inkludere Lillesand kommune i sine helsevurderinger.

Eiendomsverdi

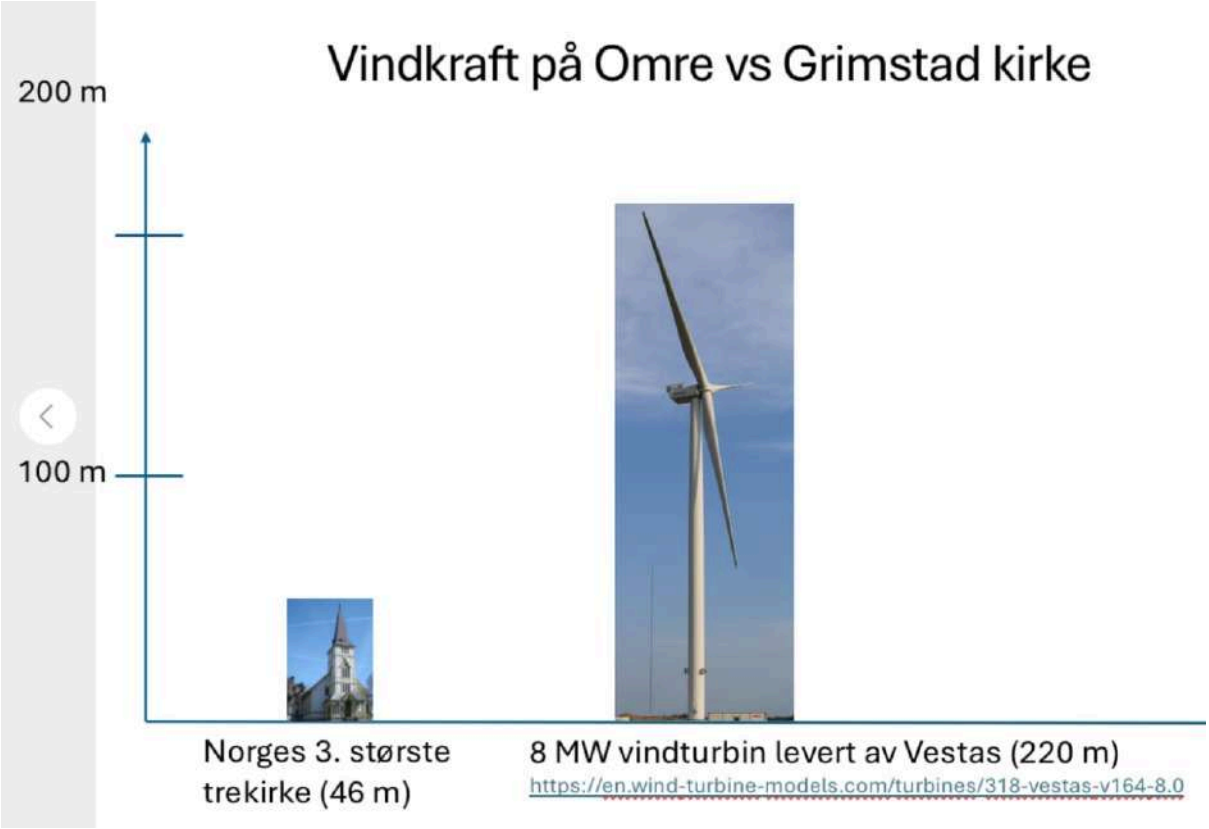
Turbiner på 200m+ plassert på Grimstads topper vil ruve langt mer enn Eiffeltårnet i Paris på 324m. Landskapet vil endres og blinkende lys og støy vil prege store deler av Agder avhengig av vindretning og topografi. Grimstad er en arealmessig liten kommune og berørt areal blir STORT. Eiere av boliger og hytter kan bli tvunget til å bli boende når verdien av eiendommen raser.

Det er rimelig at eiere av boliger og hytter får redusert eiendomsskatt og formuesverdi på sine eiendommer opp til 10 km fra nærmeste turbin. Dette vil ikke dekke tapene, men kommunen kan ikke ensidig sitte med inntektene.

Dette gjelder også nabokommunen Lillesand som akkurat har kjempet sin egen kamp mot vindturbinene.

Splittet lokalmiljø

Noen få tjener penger - det store flertallet taper. Erfaring viser at lokalmiljøet blir splittet og ødelagt i flere tiår. Det finnes dessverre mange eksempler, også i Agder. Denne type konflikter stikker dypt og kan gi varige utfordringer for Grimstad og omkringliggende kommuner.

Ordføreren i Åmli har et godt poeng: vindkraft ødelegger livet for mange.

Omdømme

Ordsky laget av Norges Miljøvernforbund med de 68 mest brukte ordene om landbasert vindkraft. Det er en massiv og økende motstand i Norge, så dette er nok representativt for flertallet av innbyggere i Grimstad også.

Grunnet naturavtalen er det sannsynlig at det om kort tid blir helt utelukket å ødelegge så mye natur som vi gjør i dag.
Kommuner som nå legger til rette for vindkraft kan derfor framstå som "taperkommuner" som kunnskapsløst ødela sine nærområder. Jeg tenker at etisk ansvarlige kommuner vil stå sterkt i kampen om ressurssterk arbeidskraft som ønsker nærhet til natur.

UiA og Havvind

Det virker merkelig og søkt at vindturbiner på Omre skal ha noen synergieffekter for havvindsatsingen på UiA. Det finnes dessverre 1400 andre turbiner å titte på over hele landet. Dette fremstår useriøst av UIA å fremsnakke et så kontroversielt prosjekt. Er dette en

kampsak fra en enkeltperson i UIA - som til og med har tilknytning til prosjektleder i Norsk Vind som tidligere ansatt?!

Konsekvensutredninger og habilitet

Dessverre utføres ikke konsekvensvurderinger av en uhildet tredjepart. Den kjøpes av utbygger.
Utbygger vil naturligvis velge tilbyderne som gir minst problemer i forbindelse med realisering - les: avdekker minst konsekvenser. Det er derfor vanskelig å stole på resultatet av slike "bukken og havresekken" bindinger som grunnlag for beslutninger.
https://www.nrk.no/klima/xl/utbyggere-kjoper-konsekvensutredninger-_-naturen-kan-tape-1.15212845

Hva gjør du som kommunepolitiker når den positive utredningen på tusenvis av sider foreligger? Ber om mer informasjon siden du ikke helt stoler på innholdet?

Forurensing

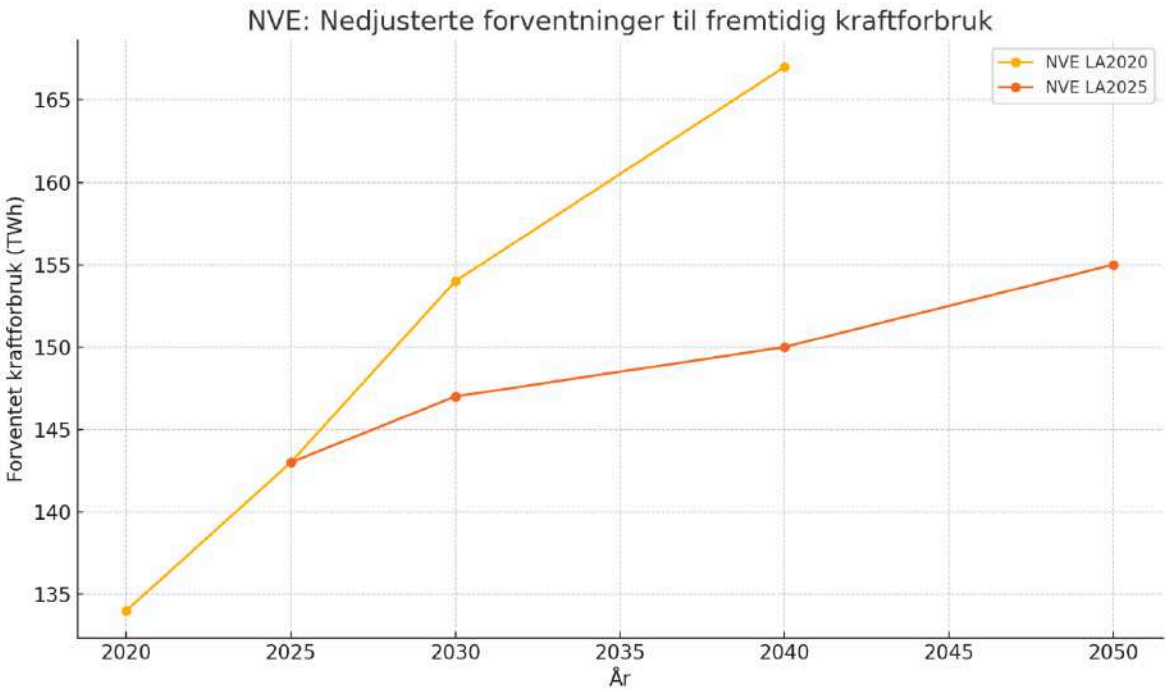
Vindturbinblader er polert med et belegg som består av PFAS og vingen består av epoksy som inneholder ca 30% bisfenol A (BPA). Både PFAS og BPA er "evighets" miljøgifter som er svært skadelige for både barn og voksne når det havner i natur og drikkevannskilder. Miljødirektoratet foreslår forbud mot PFAS.
Forskning fra Skottland viser betydelig slitasje på turbinvinger, mens vindkraftbransjen marginaliserer problemet.
https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/9zqmap/fant-mikroplast-i-luft-og-vann-norge-rundt-miljoedirektoratet-bekymret

Det er 1-2000 liter gear og hydraulikkolje i hver turbin. Havarier av vindturbiner skjer og kan ha store konsekvenser for naturen i nærmiljøet. Grenseverdien for hydrokarboner i drikkevann er 0.
https://www.itromso.no/nyheter/i/GQE4Qg/mattilsynet-om-forurensning-risikerer-at-drikkevannet-er-odelagt-i-lang-tid

Lydforurensning fra vindkraft er ikke bare et folkehelseproblem, men har store konsekvenser for dyr, fugler, flaggermus og insekter.

Lysforurensning fra sterke strobelys gjør at stjernehimmelen blir borte. Forskere internasjonalt advart om at lys påvirker planter, insekter, fugler og fisker og andre dyr
https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/o3vKOm/lysforurensing-oedelegger-stjernehimmelen

Behovet for kraft

NVE har nedjustert forventet kraftforbruk betydelig i sin siste rapport.

Vi vasser i kraftoverskudd og NVE spår ingen kraftkrise nasjonalt (lokalt kan være en annen sak grunnet nett). Årsaken er at "Grønne" kraftslukkende luftslott som hydrogen, ammoniakk og batterifabrikker faller fra en etter en. Datasentre veier så langt ikke opp, men her trengs helt andre tiltak enn vind og solkraft, spesielt med tanke på kravene til kunstig intelligens.

Eksempel: Hydro Aluminium frykter ikke kraftunderskudd for aluminium, MEN som kraftprodusent ønsker de å tjene mer penger på salg av strøm.
Hydro er derav tjent med dagens prismaksimerende strømpolitikk. Derfor krav om utbygging av vindkraft ved Jotunheimen nasjonalpark (Årdalsfjellet).
Jeg synes Hydro som samfunnsbygger har blitt en grisk og ødeleggende virksomhet.
https://www.tu.no/artikler/en-byrakrat-slar-tilbake/561378

Naturlig nok blir behovet for kraft overdrevet av de som tjener penger på strøm.

Vi sløser

Som samfunn må vi prioritere bruk av strøm da det er en begrenset ressurs - det er også natur. All strømproduksjon vil ha et fotavtrykk i naturen.

Etter min mening har vi en meningsløs sløsing ved elektrifisering av sokkelen (totalt **20 TWh**). Gassen som da ikke brukes til produksjon (1-2%) selges og svis av i Europa utenfor norsk klimaregnskap, men klimaet er som kjent globalt https://youtu.be/WI-L7EriiGw

Et annet eksempel er datasentre for utvinning av kryptovaluta. Bare bitcoin overstiger på verdensbasis hele Norges kraftproduksjon - eller 17 ganger mer enn google!

Vi har en enorm sløsing av strøm i norske bygg med en foreldet bygningsstandard. Investeringer i Enøk kan gi oss opptil 45 tWh konfliktfri energi - en tredjedel av Norges totale forbruk!

Alternativer til vindkraft

Norsk kraftforbruk var i 2024 **138,7 TWh**. Produksjon var **157,2 TWh**. NVE sier forbruket vil øke med **10 TWh** de neste 5 årene og ser ingen kraftkrise.

5 alternativer til vindkraft - nærmest uten konflikt

1. **-30 TWh** - prioritere bruk av strøm (kutt av krypto og elektrifisering av sokkelen)
2. **-45 TWh** - enøk i bygg (halvering av dagens forbruk innen 2050)
3. **+4-20 TWh** - utnytte eksisterende vannkraft (estimatene varierer)
4. **+66 TWh** - solenergi på eksisterende bygg (pt. mindre enn 0,4 TWh)
   https://www.tu.no/artikler/studie-avdekker-stort-potensial-for-solkraft-i-norge/521550/
5. **-33 TWh** - magasinere varme (geotermos). Fjell skole i Drammen har nærmest ingen strømutgifter til oppvarming
   https://www.nrk.no/norge/denne-skulen-har-sommarvarme-pa__termos_-1.16117889

Optimistisk og teoretisk sett kan vi øke produksjonen 4 ganger behovet til **+194 TWh** - uten å ødelegge natur og klima.
Det er selvfølgelig ikke realistisk eller gir kost/nytte-verdi, men å dekke behovet for kraft er ikke problemet. Utfordringen er at noen er økonomisk interessert i å gjøre dette til et problem.

Ytterligere 3 alternativer

1. **Kutt av eksport** (ikke overskuddskraft) gir i snitt ytterligere **15 TWh.**
   Dette krever reforhandling av dagens Acer/EØS-avtale som kun er en viljesak. Naturvern, naturressurser, landbruk og fiskeri er allerede utelatt fra EØS-avtalen da de anses som viktige for Norge. Strømeksport fra Norge har store konsekvenser for Norge, men betyr ingenting for EU når man kjenner størrelsene = en viljesak.

2. **Kjernekraft**. 4. generasjons små kjernekraft gir stabil og trygg kraft med minimale utslipp og naturødeleggelser. De drives på normaltrykk, kan gå på restavfall fra eksisterende reaktorer eller drives med thorium, et råstoff Norge har mye av.
   I motsetning til vindkraft gir kjernekraftverkene mange lokale, varige og godt betalte jobber. Sverige skal ha både storskala og SMR klare fra 2035 og utover.
   https://www.universitetsavisa.no/energi-jan-emblemsvag-kjernekraft/mer-fornybarenergi-er-ingen-losning-pa-energikrisen-i-europa/359924
   https://www.tu.no/artikler/kjernekraft-betyr-ogsa-arbeidsplasser/542484

3. **Storskala termisk jordvarme** gir CO2-fri og stabil elproduksjon ved å benytte kompetanse fra oljesektoren er også et fremtidig alternativ.

https://www.sintef.no/siste-nytt/2021/vi-er-et-steg-narmere-verdensrekord-i-jordvarme/

Behovet for stabil og regulerbar kraft

Planlagt vindkraft i Grimstad vil binde opp kraft tilsvarende 3 ganger Bøylefoss.

Vindkraft produserer 0 når vi trenger det mest (kaldt og vindstille), og ellers i snitt ca 30% av tiden. Vi er derfor avhengig av stabil støttekraft i resterende 70%.
Stabil kraft må derav bygges ut og dimensjoneres for å takle toppene (les kostbart og høy risiko). Vi opplever allerede nå at systemkostnadene til nett og regulering har økt dramatisk.

Vi vet også at Norsk vannkraft ikke er bygd for å effektkjøres etter behov fra ustabil vindkraft. "Jojo-kjøring" betyr økt belastning og kortere levetid for vannkraftverket, samt at livet i vannet nedenfor degraderes ytterligere.

Texas opplevde vinteren 2021 en blackout som tok hundrevis av liv og grillet det meste av elektronikk når nettet gikk "bananas". Årsaken var deregulering (privatisering) av nettet og bygging av mye ustabil kraft (vind/sol) https://en.wikipedia.org/wiki/2021_Texas_power_crisis
Tyskland har hatt tilsvarende hendelser og sannsynligvis også Spania i sommer, selv om konklusjonen sitter langt inne og selvfølgelig tåkelegges av de med økonomiske interesser.

Også i Norge har vi allerede strukket strikken langt med ustabil vindkraft
https://www.nettavisen.no/okonomi/sjokkrapport-fra-nve-og-statnett-vi-kan-mangle-strom-nar-vi-trenger-den-aller-mest/f/5-95-688831

Strømpriskrisen

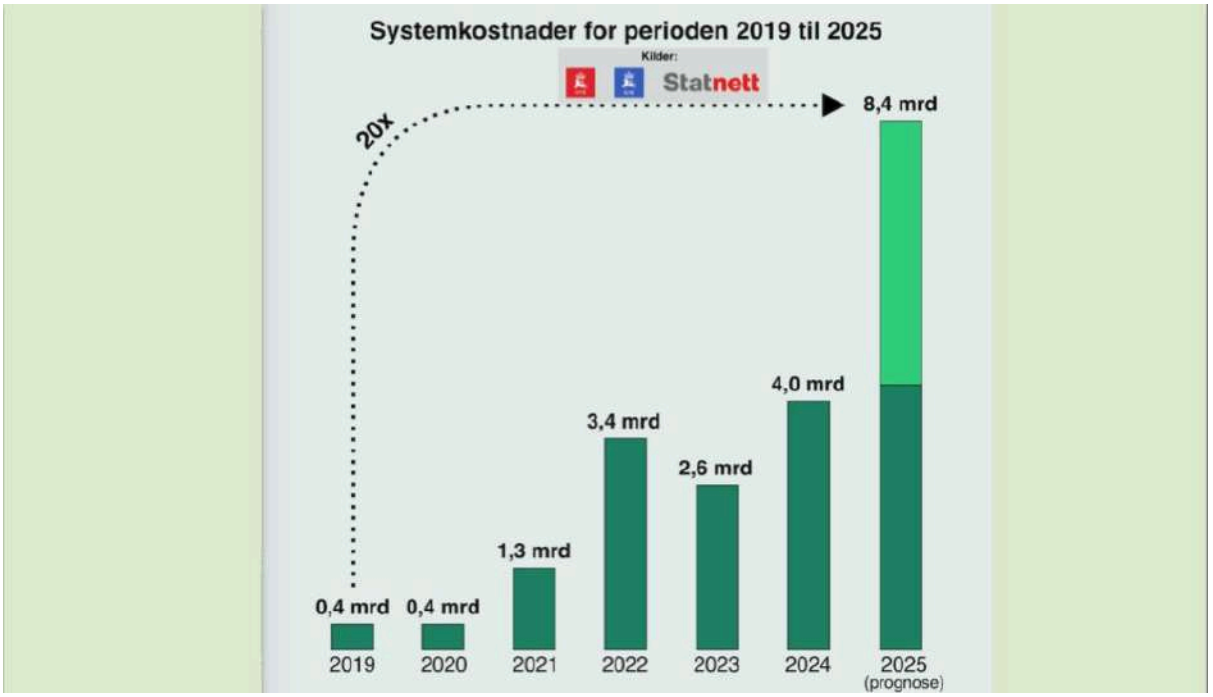
De siste fire årene har folk og bedrifter i Sør-Norge betalt 200 milliarder kroner mer for strømmen.
https://www.nettavisen.no/nyheter/stromprisene-ekstraregning-pa-200-milliarder-kroner-for-moms/s/5-95-2550482

Strøm selges på børs i Europa til høystbydende. Marsordren til energibransjen er å maksimere egen fortjeneste. Kraftprodusentene regulerer selvfølgelig magasinene for høyest mulig pris. Derfor har vi til tider Europas dyreste strøm.

Energibransjen påstår at vi må produsere mer kraft for å få ned prisen. De siste årene har vi produsert ca 19% mer kraft enn vi bruker, men allikevel har vi rekordpriser. Årsaken er at prisen settes på børs i Europa med et totalt energibehov på **21.430 TWh**. En årlig netto eksport på i snitt **15 TWh** er et "musepiss" og endrer ikke europeisk pris.

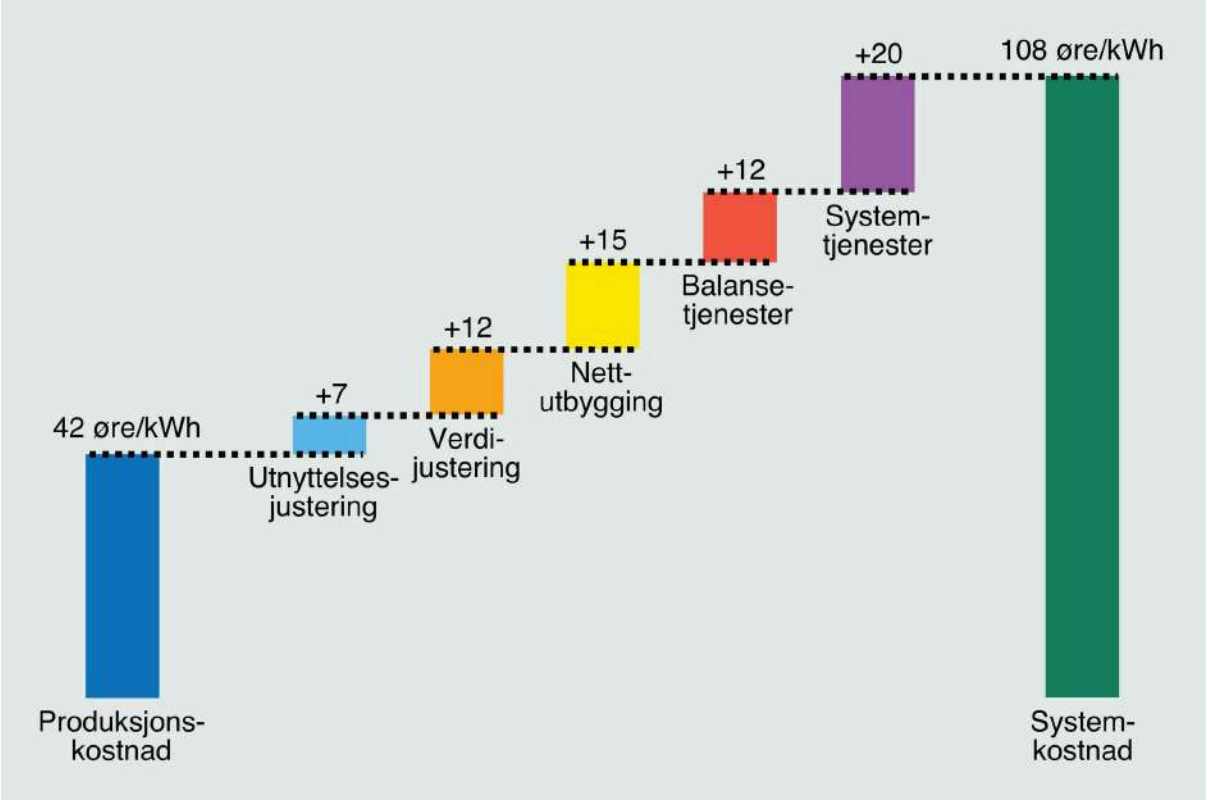
Derfor vil bygging av ny kraft i Norge i liten grad påvirke strømprisen. Det er kort sagt ikke mulig å produsere så mye kraft at det påvirker europeisk pris - og blir forskjellen stor mellom Norge og EU (innestengt kraft) er vi forpliktet via Acer til å utbedre eksportkapasiteten.

Nettleien og systemkostnader

Vindkraft medfører store utgifter på områder som ikke gjenspeiles direkte i strømprisen - såkalte systemkostnader. Dette er investeringer i nett, bygging trafostasjoner, enheter til regulering og utvikling av styringssystemer for ustabil kraft. Dette betales av strømkundene med økt nettleie og blir gjerne dyrere enn selve produksjonskostnaden.
Samtidig er ustabil vindkraft verdiløs uten støttekraft. Vindkraftprodusenter selger som det er stabil strøm, men betaler ikke for investeringer gjort i regulerbar vannkraft bygget over generasjoner.
Derfor er både systemkostnader og støttekraft skjulte subsidier av vindkraft, mens det kun er produksjonskost som nevnes av vindkraftbransjen. Bare linjenettet for Fosen kostet 5500 millioner!

Her er en illustrasjon/estimering av kostnadene ut over produksjonsprisen for landbasert vindkraft

I tillegg kommer kostnader som er vanskelig å sette en pris på: naturtap, konsekvenser for klima, forurensing, folkehelse, bolyst, mm.

Konsekvensene av høye energikostnader i Norge har vi bare sett starten på. Når industriens langsiktige kontrakter skal reforhandles vil prisen bli en helt annen. Bærekraftig og grønn norsk industri vil flyttes til kullfyrte steder som Kina.
Vi ser også at industrien i økende grad ser seg tjent med å selge kraft fremfor å produsere.

Husk også at høye energipriser går ut over nasjonal konkurranseevne, rente, inflasjon, osv. Det er nok å vise til Tyskland for å forstå hvor alvorlig dette er.

Norgespris retter ikke opp i dette - tvert i mot. Regningen skal uansett betales tilsier uttak av 10 tall milliarder i skatter og avgifter, i verste fall opp mot nivået til valgkampens store snakkis: formueskatten på totalt 34 milliarder!
Støtteordningen vil trigge økt forbruk på samme tid, som igjen gir behov for økt nettutbygging da pris som viktig driver for å tilpasse forbruket etter produksjonen blir nærmest borte.

Forsyningssikkerhet

Norge er verdens mest elektrifiserte land - noe vi skal være stolte av. Derfor er vi også langt mer avhengig av strøm enn alle andre land i Europa.

Regulering og forsyningssikkerhet håndteres i stor grad av EØS/Acer og EU´s overnasjonale kontrollorgan RME.
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/eu-advarer-norge-kutt-i-krafteksporten-er-i-strid-med-reglene/15055030/

Vi ser en nærmest hjelpeløs regjering som mangler handlingsrom. Tiltak som virker er vanskelig med inngåtte avtaler. Konsekvensen er et helt folk og næringsliv på midlertidige støtteordninger ingen ønsker.

Husk at målet for Acer er lik strømpris i hele Europa. Får vi lavere strømpris i Norge enn i EU skal **Acer/energipakke 3** sørge for at flaskehalsinntektene til Statnett brukes til å bygge økt eksportkapasitet (utenlandskabler). Dette overvåkes av RME.

Med **Acer/energipakke 4** fra EU vil vi få ytterligere mindre styringsrett på magasiner og forsyningssikkerhet og en større andel av kabelkapasiteten skal reserveres til EU.

Europa kan sikre sin energiforsyning og pris ved å magasinere gass etter beste evne, uten restriksjoner, mens Norges kraftreserver styres av konkurransehensyn overvåket av EU.

Det er vanskelig å kalle dette en robust og sikker energiforsyning.

Innsendt: 28.09.2025 22:08

Ref.nr: FHPWSO

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn SØLVI ELISABETH KLEIVA UGLAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsuttalelse 202509851 VEDRØRENDE VINDKRAFTPROSJEKT I PENNDALEN OG OMRESKOGENE Området som søkes utbygd har stor kulturhistorisk verdi og er et urørt og verdifullt naturområde. Etablering av vindmøllepark i dette området vil rasere området og verdiene gå tapt for all fremtid og kommende generasjoner. Området er dessuten verdsatt som arena for undervisning i naturfag, kulturhistorie og bærekraft ved den lokale skolen (Eide skole) og for lærerstudenter ved UiA. Undertegnede har gjennom nærmere 30 år gjennomført ulike naturfaglige og tverrfaglige undervisningsopplegg i området, og tilrettelagt for kartlegging av arter, lært bort naturfaglige arbeidsmetoder og gjennomført praktisk undervisning i rollen som grunnskolelærer og pedagogisk veileder av lærerstudenter / kommende lærere. Støle- og Homborsund området er et svært viktig område i Grimstad når det gjelder turisme, med 100% økning i folketallet i sommermånedene. Betydelige inntekter legges ned i lokalt næringsliv fra denne virksomheten, som sannsynligvis langt vil overgå usikre inntekter fra en vindpark. Støy og visuell forurensning fra en vindmøllepark vil ha en betydelig negativ innvirkning på en viktig næring, samt redusere livskvalitet for beboere i en stor region rundt vindparken. Satsingen på å løfte fram Grimstad, Lillesand og Sørlandet som destinasjon for nasjonal og internasjonal turisme står i sterk kontrast til en vindmøllesatsing.

AMTEDALSBEKKEN OG PENNDALEN – LIVSNERVEN I EIDEBYGDA
Natur og kulturhistorie.

Elev i 7.klasse ved Eide skole skrev i loggen sin: «Det er en nydelig morgen i Amtedalen. Elva flyter stille, og vi vet at her er et helt lite samfunn både over og under vannet – et samfunn for dyr, fugl, insekter, fisk og planter. Et rikt mangfold av bunndyr kan ikke ses, men vi vet at de er der. I tillegg er det mange dyr som søker til det reine vannet i bekken. For vi vet at vannet og bekken er en livsnerve, og i bekkeosen renner vannet ut i sjøen og blander seg til sist med saltvann»

Gjennom flere århundrer har Amtedalsbekken og Penndalen blitt betraktet som Eidebygdas livsnerve. Elvefaret er 4 km langt, og strekker seg innover i Omreskogen helt inntil Inntjore (se kart)
Et rikt dyre- og fugleliv i Omreskogene og rikelig med sjøørret i Amtebekken gav grobunn for fangst og fiske gjennom århundrene. Og et stykke oppe i Penndalen finnes sporene etter ei mølle og sag. Hit gikk kvinnene i bygda den lange veien for å male kornet som var høstet på gårdene, fordi her var det vannfall som drog kvernhjulet rundt. Tømmer ble sagd på saga i elva som lå litt lengre opp i dalen. Den ble bygd på 1700- tallet. Den gang måtte man søke danskekongen om tillatelse til å bygge, og etter godkjenning ble flere demninger laget. Det ble ei veldig bra sag med en sagbenk på 5 – 6 meter, til stor nytte for innbyggerne bygda, både til eget bruk og eksport av eik..
Naturen selv har gjennom årtusener laget et delta, dvs en tange nederst i Amtebekken mot Engekilen. Men vi mennesker har forurenset, og klarte etterhvert nesten å utrydde all fisk og annet liv i bekken. Men fra 1990- tallet og frem mot år 2000 grep Miljøverndepartementet inn og gav restriksjoner for å beskytte naturen. Begrunnet i den dramatiske fiskedøden på 50- og 60-tallet forårsaket av sur nedbør fra kontinentet og påfølgende lav pH i ferskvann og bekker på Sørlandet, bestemte Fylkesmannen i Aust- Agder å sette inn viktige og målretta tiltak. I Grimstad viste det seg at kun 5 bekker hadde liv i seg, derav var Amtebekken en av de beste bekkene i kommunen. I Amtebekken ble det nå bygd laksetrapper og vassdraget ble kalket, og forbud av garnfiske ble innført.
I kjølvannet av kalkingsprosjekter og bygging av laksetrapper ble det igjen gode livsvilkår for fisk og dyreliv, med en økende bestand av småfisk og sjøørret som går opp i Amtebekken for å gyte. Samtidig har det de to siste tiår vært en sterkt økende bestand av av fugle og dyreliv i vassdraget og Omreskogene, blant annet av ørret, sjøørret, ål, bever, hjort, rådyr, elg, hegre, musvåk og fiskeørn.
Norges riviera
Den engelske avisen Indipendent skrev om Grimstad og Sørlandskysten som "Norges riviera": "You can expect lots of little islands and small fjords, hidden bays and coves, forests and lakes, clapboard houses and picturesque towns". Det er dette som er Sørlandet og vår "asset". Det er ikke 230 meter høye vindmøller som ruver nærmest på dørstokken til folk. Det er viktig å ta vare på det som er unikt og verdifullt og som hvert år skaper store verdier i Grimstad i form av utleie i hoteller, campingplasser, restauranter samt alle service funksjoner.
I Homborsund/ Eide dobles folketallet hvert sommerhalvår i form av feriegjester og det er populært å bosette seg på strekningen Støle Homborsund. Dette området vil bli sterkt forringet ved en slik utbygging, og vi må tro at støy og visuell forringelse vil gjøre området betydelig mindre attraktivt.
Dette har en betydelig større verdi for Grimstad kommune enn usikre inntekter fra en håndfull vindturbiner på Omre området.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 22:15

Ref.nr: MVRGNT

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn GRETE ØVSTHUS
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Høringsuttalelse 202509851. Undertegnede støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre Med hilsen Grete øvsthus
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 22:26

Ref.nr: WYEMIT

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn OLE GISKEMO SLYNGSTADLI
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg støtter høringsuttalelsen fra Grunneiere mot vindkraft på Omre.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 22:28

Ref.nr: DVYURX

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn KRISTIANE KVAASE GARELICK
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Jeg er imot etablering av Omre vindkraftverk. Prosjektet vil gi store inngrep i natur og landskap, med alvorlige konsekvenser for dyr og friluftsliv. Turbiner på opptil 220 meter vil redusere verdien av urørt natur og reiseliv i området, og vil samtidig påføre betydelige ulemper for dem som bor i nærheten gjennom støy, skyggekast og tap av bokvalitet og eiendomsverdi. Klimanytten står ikke i forhold til de lokale skadevirkningene, og jeg ber derfor NVE avslå konsesjon.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Innsendt: 28.09.2025 22:31

Ref.nr: UBHZTV

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside

For mer informasjon les mer på:
NVEs hjemmeside

Fortsett med høringsutalelsen

☒ Ja

Personopplysninger

Navn

SVEIN SKAGEN

Kontaktinformasjon

Er søker et selskap under stiftelse?

☐ Søker er et selskap under stiftelse

Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger

Innsending av høringsuttalelse til NVE.

NVEs saksnr.:	Sakstittel
202509851	Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse

Høringsuttalelse

3 km vest for planområdet ligger et av de desidert mest brukte turområdene på Sørlandet, turområdet på Kaldvell. Her ble det for kort tid siden bygget ny dagsturhytte, Knibero med flott utsikt ut over Kaldvell og skjærgården utenfor. Området blir brukt ikke bare av Lillesands befolkning, men av turfolk fra alle kommunene i området. Dagsturhytta Knibero på utsiktspunktet Kniben vil bli meget sterkt berørt av vindparken som den er foreslått.
I delen som omfatter netttilknytning er forslag 1A i tillegg lagt tvers igjennom turområdet med kryssing av samtlige turstier inn i området og vil bli liggende svært skjenerende i landskapet. Dette forslaget vil i tillegg berøre flere av grendene/bebyggelsen fra Lillesand grense mot Grimstad og helt til trafostasjon ved Moen. At dette alternativet skal likestilles med 1B og som bedre en alt 2 virker veldig snodig. Dette alternativet for nettilknyttning bør ikke vurderes! Fant ingen illustrasjoner som vil vise hvordan mastene for en høyspenttrase ville bli synbare fra Kniben, så jeg har laget en helt enkel skisse med riktige mål i kartverktøyet ArcGIS. Mastene er lagt inn med 20 m høyde. I tillegg har jeg lagt inn to "vindmøller" på 200 m høyde i planområdet. Vedlagte illustrasjoner viser utsikten fra Knibero ut mot Kladvellfjorden med høyspentmaster og utsikten mot Omre med to "vindmøller". Den tredje illustrasjonen er et oversiktsbilde der Knibero er tegna inn med rød ring.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

Oversiktskart utskit fra dagsturhytta pa Kniben-Kaldvell.jpg

Vedlegg bilder Utsikt fra Kniben mot Kaldvellfjorden.jpg
Vedlegg bilder Utsikt fra Kniben mot Omre.jpg

Innsendt: 28.09.2025 23:41

Ref.nr: TGLYOR

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn THOR SØNDENAA
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Viser til vedlagte fill
Høringsuttalelse som vedlegg Horingsinnspill pr. 28.09.25.docx
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Høringsinnspill vedr. vindkraftverk på Omre pr. 28.09.2025 fra

Thor Søndenaa
Homborhave 11 4888 Homborsund

Til Norge vassdrags- og energidirektorat,
Middelthuns gate 29,
0368 Oslo

Det vises til Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk. Vindkraftverket er planlagt å bygges på Omre industriområde i Grimstad kommune. Noe av det man legger merke til i første omgang, er arealet vindkraftverket vil «spise» av det planlagte industriområdet.

Vindkraftverket krever store arealer
Med en sikkerhetsavstand på 300 m (antatt sirkulært) rundt hver vindturbin – 9 stk satt som maksimum i planen - vil dette alene kreve rundt 2500 daa. Forutsatt at vindturbinenes sikkerhetssoner ikke overlapper hverandre. Dette «spiser» en betydelig andel av industriområdet og reduserer den kommunale nytteverdien av området. Jo mindre plass det er på området, jo færre bedrifter blir det plass til. Likeledes vil det åpenbart være mindre attraktivt å etablere en bedrift på et innskrenket område sett i forhold til at det pr. i dag i Agder fylkeskommune finnes flere kommuner som tilbyr gode industriområder for etablering. Og med tilhørende god plass.
I den sammenheng kan det også påpekes at etablering i et område med støy, både visuell og lydmessig, i seg selv svekker attraktiviteten av området.
Slik bidrar vindturbinparken på en negativ måte sett i forhold til nyetableringer av bedrifter. Tilgjengelig el-kraft vil neppe veie opp for dette. Kraftlinjer på uansett bygges inn til området. Og med en kapasitet som til fulle dekker bedriftenes krav. Av den enkle grunnen at vindturbiner levere ustabil kraft og til ingen kraft i perioder de står stille.

Norsk Vind AS
Utbygger er ifølge planforslaget Norsk Vind AS, et Rogalandsbasert firma. Ut fra informasjon hos bl.a. Proff.no, handler dette om et privat firma som driver næringsutvikling bl.a. innen vindkraft. Og har således som målsetting å ha størst mulig fortjeneste. På lik linje med andre private aktører i markedet. Samtidig ønsker firmaet å markedsføre seg som en pådriver innen grønn og miljøvennlig samfunnsutvikling. Det gode samarbeidet med UiA er framhevet i ulike sammenhenger og omtalt i media. Problemet er bare at et søk på UiA sine hjemmesider null treff på «Norsk Vind». Og på direkte spørsmål fra undertegnede til bl.a. Lund og Grasmo på folkemøtet arrangert på Eide skole, kom det fram at samarbeidsavtalene med UiA er intensjonsavtaler.
I forbindelse med bygging av vindkraftverk, finnes der ikke ubetydelige offentlige bidrag man kan søke om. Når Norsk Vind skriver at der også skal etableres et senter for havvind i forbindelse med Omre, er det viktig å peke på regjeringen formidable løfter i milliardklassen mht havvindprosjekter.
For øvrig kan det åpenbart stilles spørsmål ved seriøsiteten hos Norsk Vind når man ser på eierstrukturen. Bak Norsk Vind ligger et eierselskap – Valinor AS – som igjen stort sett er

100% eid av Lars Helge Helvig og antatt hans barn. Deriblant en som har gitt sitt eierfirma det megetsigende navnet **Flirgott.** Her må det være lov å stille spørsmål ved seriøsiteten. Venter man bare på et salg til utenlandske kapitaleiere når anlegget står ferdig? Historien er i alle fall kjent fra andre vindkraftverk. En AI basert kilde hevder at «Vindmøllene i Norge har et flertall av utenlandske eiere, med rundt 67% av eierskapet».

Vindturbiner er enkle terrormål

Beredskap er et moment som bare i løpet av noen få år har fått en sentral plass både fold bevissthet og i mediebildet. En vindturbin er i seg selv et lysende mål for droner. I så måte er vindturbiner bortimot ubrukelig i en konfliktsituasjon med en motpart som går til angrep. Likeledes er vindturbiner relativt enkle mål for sabotører av ulike kategorier.
Å bygge opp igjen en vindturbin tar tid. Å rydde opp etter en vindturbin er forbundet med en rekke miljømessige problemer. Utslipp av olje, ikke-resirkulerbare materialer etc.
En etablering av vindkraftverk på Omre krever en dyptgående risikovurdering av svakheter og ulemper i forbindelse med internasjonale konfliktsituasjoner.

Gull og grønne skoger?

Planforslaget lover en slant på noen millioner til kommunekassen hvert år. En gulrot som politikere har lett for å svelge. Men ser vi på lønnsomheten innen vindkraft, finnes det flere anlegg både i Norge og Sverige som går med underskudd. Årsakene kan være flere. Vedlikeholdet av vindturbiner krever både spesialkompetanse og tid. Betalingen må nødvendigvis komme fra driften. Planforslaget går ikke i detalj med dette punktet. Vi må også anta at et eller flere firmaer i Norsk Vind-konsernet (noen ti-talls bedrifter) vil bli tildelt vedlikeholdsansvar. Altså borge for at pengestrømmen går dit man ønsker: Inn i konsernet. Slik sett må det også stilles spørsmål om hvorvidt vindkraftverket vil generere arbeidsplasser i Grimstad kommune, eller om ansatte i Norsk Vind/underselskaper i Rogaland plukker de arbeidsplassene som skapes av Omre Vindkraftverk

Miljøvennlighet

Mht. både miljøet rundt vindkraftverket og selve vindturbinene – oljesøl, spredning av mikroplast, bruk av ikke-resirkulerbare materialer, viser jeg til grundige høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre.

Sikkerhetsmarginer

Hvor farlige er vindkraftverk for omgivelsene? Flere ulike feil har oppstått på eksisterende anlegg. Lynnedslag, brann, rotorvinger som løsner og faller ned er blant de hendelsene som har skjedd. Iskast om vinteren er et tema i seg selv. Ikke minst på et sted som Omre, der lufttemperaturen kan variere med høyden over havet. Fenomenet er godt kjent fra veitrafikken. Mens veiene går øst – vest, går dalførene nord-syd. Og veiene går fra dalbunn opp i høyden og ned igjen – med ditto ulike kjøreforhold. Tidligere statsmeteorolog Kristen Gislefoss påpekte nettopp dette i et intervju jeg gjorde med ham for en del år tilbake. Mildvær i dalbunnen og snø og is på toppene var oppskriften på vanskelige kjøreforhold.
Når Norsk Vind sammenligner forholdene mellom vindturbiner på Jæren og Omre, blir bildet helt feil pga. de ulike klimaforholdene. En tenkt situasjon er at rotorbladene på Omre vil oppleve plussgrader og våre forhold på bunnen – og kulde og snø på toppen. Et skrekkscenario for iskasting.

Her er behov for detaljerte og dyptgående sikkerhetsanalyser før vindkraftverket evt. blir realisert.

Statens vegvesen fraråder.
Her vises til en annen høringsuttalelse av helt ny dato fra Statens vegvesen:
https://einnsyn.no/api/v2/fil?iri=http://data.einnsyn.no/80acb8e4-216a-4c38-8e2d-908a4c9d5c26
Dokumentet inneholder også flere grundige og godt dokumenterte, ulike vurderinger av vindkraftverket på Omre selv om dokumenter omfatter riksveier kontra vindkraftverk i hele Agder fylkeskommune.

Innsendt: 28.09.2025 23:44

Ref.nr: XMLTZI

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn DAGFINN TOPLAND
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse

Siden jeg er bosatt i nabokommunen har jeg strengt talt ikke lov av ministeren å blande meg inn i Grimstads "indre anliggende". Jeg velger likevel å gjøre det siden jeg har interesser i området. Åsland får bli så "forbanna" han bare vil, utbygger er heller ikke fra Grimstad.

En utbygging av Omre er ikke ønskelig. Utbygger har underkommunisert støyplagene ved å vise til at E18 vil gi mere støy. Det stemmer ikke for Omre og Homborsund da turbinene kommer både nærmere og høyere opp slik at det blir fri sikt. Anlegget omtales som plassert i nærheten av industri. Ja, det er riktig, men det er også svært nært store samlinger permanent og fritidsbebyggelse. Anlegget vil få stor visuell påvirkning i en skjærgård med fritidsaktiviteter som er en viktig næring i både Grimstad og omliggende kommuner. Anlegget vil også bli svært godt synlig fra den klassiske bebyggelsen i Grimstad, selv om den er utenfor "ti ganger høyden" og dermed ikke svært dominerende visuelt. Med ca 20 ganger høyden vil anlegget fortsatt bli meget godt synlig og en betydelig del av det visuelle i Grimstad.
Når utbygger viser til inngrepets størrelse regnes bare det området som fysisk berøres med maskiner eller konstruksjoner i en eller annen form. Berørt område er i praksis langt større, det blir en sone på omkring 250 meter rundt hver turbin som blir berørt i form av iskast. Fare for iskast strekker seg fra omkring Oktober til Mai. I denne perioden er området uegnet for friluftsliv. De kalkylene utbygger presenterer for iskast fare stemmer dårlig med historiske kart fra YR.NO.
Utbygger hevder de kan installere slukkbare hinderlys. Den påstanden kom de med også i Birkenes for omkring ti år

siden. I Birkenes valgte RWE bort dette med begrunnelse teknologien ikke var klar. Dette ble motbevist, da skylte utbygger på kostnad i stedet. (Martin Westin nå innleid konsulent til Norsk vind) Radar styrte lys kunne da leveres, det kan de nå også om viljen er tilstede. Dersom NVE velger å se positivt på søknaden MÅ det pålegges slukking av hinderlysene med radar teknologi fra første dag, teknologien finnes.
Dersom NVE velger å se positivt på søknaden må det pålegges bruk av elektriske kjøretøy og anleggsmaskiner. Teknologien finnes, og når utbygger legger så stor vekt på "grønt" og "klima" i sine presentasjoner til innbyggerne må dette følges opp med en elektrifisert utbygging. Fossile maskiner må bare benyttes unntaksvis og hvert enkelt tilfelle begrunnes og godkjennes. Krav om Euro-6 som minimum på alle forbrenningsmotorer uten unntak.
Det må selvfølgelig også benyttes biologisk nedbrytbare oljer både på hydraulikk og transmisjon. Det må også inn gode rutiner for overvåking og kontroll med klima og miljøarbeidet med en utenforstående 3. part uten bindinger til utbygger eller noen entreprenører engasjert på anlegget.

Jeg håper inderlig ikke området ødelegges mere. Jeg har selv løpt orienteringsløp i området for omkring 40 år siden,da med start på Nørholmen Knut Hamsuns hjem.

Høringsuttalelse som vedlegg

Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon

Vedlegg bilder

AVINOR

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Norge

Vår ref.
25/05969-2

Vår dato:
26.09.2025

Deres ref.
202509851

Deres dato:
11.08.2025

Vår saksbehandler:
Lena Haugan Andersen

Avinor AS - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune - Norsk Vind AS - Høringsuttalelse fra Avinor

Det vises til henvendelse vedrørende varsel av oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune, Agder fylke. Tiltakshaver Norsk vind AS.

Det aktuelle planområdet ligger om lag 24 km nordøst for Kristiansand lufthavn, som er utenfor hinderflatene i restriksjonsplanen for Kristiansand lufthavn, jf. EASA-krav CS ADR-DSN.H.430 og CS ADR-DSN.J.480, om hinderflater og begrensing av hinder, gjeldende fra 29.03.2022, samt § 3 i vedtatt restriksjonsplan etter luftfartsloven. Om vindturbinene påvirker eksisterende inn- og utflygingsprosedyrer for Kristiansand lufthavn vil bli vurdert i når Avinor kontaktes i forbindelse med en eventuell konsekvensutredning.

Avinor har følgende forslag til endring i tekst i forslag til plan- og utredningsprogram pkt**. 5.11 Luftfart**: (Originaltekst i *kursiv*, ønsket tillegg merket med **fet font**, sletting med ~~gjennomstekt tekst~~).

> *"Vindturbiner kan potensielt forstyrre luftfarten, men Omre vindkraftverk ligger mer enn 20 km fra både* **Kristiansand lufthavn,** *Kjevik og Gullknapp lufthavn~~er~~. Vindkraftverket forventes ikke å komme i konflikt med ~~restriksjonsområder for luftfart~~* **hinderflatene i restriksjonsplanen for Kristiansand lufthavn**. **Vurdering av eventuelle konsekvenser for eksisterende inn- og utflygningsprosedyrer for Kristiansand lufthavn gjøres i konsekvensutredningen.**
>
> *Vindturbinene må merkes med hinderlys og eventuelle markeringer i tråd med forskriftskrav. Man kan få aksept for at kun perimeterturbiner merkes, slik at enkelte turbiner kan stå umerket. Selv om lysene har fokusert strålen rundt horisontalplanet vil det likevel være synlig for naboer og nærboende. Det arbeides med løsninger for å stenge ned hinderlysene i perioder hvor det ikke finnes luftfartøy i 25 av 53 nærheten. Slike løsninger må i dag etableres med radar, noe som er teknisk og økonomisk krevende og tidvis umulig. Det forventes en viss utvikling av nye løsninger på dette området, og dersom det finnes teknisk- økonomisk akseptable metoder for å begrense lysbelastningen fra vindturbinene er dette noe som vi ønsker å legge til rette for."*

Avinor anser ordlyden i pkt. **6.4.3 Luftfart** som tilfredsstillende.

Med vennlig hilsen
Avinor AS
Lena Haugan Andersen
Seniorrådgiver masterplaner
Masterplan, flyplassutforming og kapasitet

Dokumentet er godkjent, og krever ikke en digital signatur.

Kopi til: Luftfartstilsynet

Avinor AS
Postboks 150
NO-2061 Gardermoen
Tlf: +47 67 03 00 00 / Fax: +47 64 81 20 01
post@avinor.no / avinor.no
NO 985 198 292 MVA

Innsendt: 29.09.2025 07:15

Ref.nr: GQLNMO

NVE

Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo
Hjemmeside: https://www.nve.no

Innsending av høringsuttalelse

Informasjonsside
For mer informasjon les mer på: NVEs hjemmeside
Fortsett med høringsutalelsen ☒ Ja

Personopplysninger
Navn NILS ARNE PEDERSEN
Kontaktinformasjon
Er søker et selskap under stiftelse? ☐ Søker er et selskap under stiftelse
Opplysningene er hentet fra Folkeregisteret og Kontakt og reservasjonsregisteret

Saksopplysninger	
Innsending av høringsuttalelse til NVE.	
NVEs saksnr.: 202509851	Sakstittel Omre vindkraftverk

Høringsuttalelse
Høringsuttalelse Mot vindturbiner uansett hvor på norsk jord de planlegges plassert.
Høringsuttalelse som vedlegg
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Last eventuelt opp fil med annen relevant inforamsjon
Vedlegg bilder

Fra: "Anne Marit Inntjore" <ami@jbu.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 09.19.54
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Til NVE
Høringsinnspill fra eier av gnr 182 brn 5, Haneto, Tjore 112, 4887 Grimstad. Eier Anne Marit Inntjore.

Gården jeg bor på har vært i familiens eie siden 1800 tallet og ønsket er at den fortsatt blir i familien. Håpet er at etterkommere kan drive gården, dyrke jordene og pleie skogen.

Stedet vil bli berørt av planene om bygning av vindkraft turbiner på Omre og jeg er derfor sterkt imot planene. Jeg støtter innspill fra den lokale grunneierforeningen, samt Lillesand kommune, m.fl.

Nedbygning av naturen som planene representerer berører store områder, den massive høyden (220m)på turbinene vil påvirke regionen vår. Dette tror jeg vil føre til ødeleggelser av svært viktig natur område, ikke bare inngrep, men også visuell forurensing og støy.
Støy forurensing fra E18 kan ikke sammenlignes. Motorveien er ganske stille fra kl. 19 til kl. 06.00 hverdag .Søndager og helligdager er det lite støy. Mener vindturbinene med sine 220 meter skal produsere støy 24 timer i døgnet 7 dager i uken når vinden blåser. De som bor i nærheten av vindparker beskriver lyden som " et jetfly som du tror skal være ferdig, men aldri lander". Det er skremmende og kan føre til helsekonsekvenser. "Faren" rundt dette er at påvirkningene fra vindturbinene kan drive folk fra bygdene eller ikke ønsker å etablere noe for fremtiden.
Det mener jeg er dokumentert fra andre steder i Norge og andre steder i verden hvor slike prosjekter har fått lov å etablere seg.

Ønsket er at prosjektet stoppes nå av mange grunner.

Sendt fra Outlook for iOS

Fra: "Trond Madsen" <trond.madsen@nho.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 13.05.19
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Høye Gerhard Høyesen" <hgh@nho.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Høringsuttalelse om Omre vindkraftverk på vegne av
NHO Agder
Kjøita 6
4630 Kristiansand
Org. nr. 955 600 436

NHO Agder har i samarbeid med blant andre LO Agder etablert prosjektet "Kraftløftet". Dette har vært en del av en nasjonal strategi for å få økt kunnskap og innsikt knyttet til det fremtidige kraftbehovet i de ulike landsdelene.

Tilgang til fornybar kraft har vært et strategisk fortrinn for Agder i over 100 år. Dette fortrinnet har skapt arbeidsplasser og store eksportinntekter fra en verdensledende prosessindustri i regionen. I en ny tid, der tilgang til ren, fornybar kraft blir enda viktigere, både strategisk og som et nødvendig virkemiddel for å redusere klimautslipp, må vi forvalte, og gjerne forsterke, våre naturgitte fortrinn.

Våre analyser peker entydig i retning av at Agder som region trenger mer fornybar kraft i fremtid, selv om vi per dato er blant regionene med størst kraftoverskudd. Tilgangen til ren energi tiltrekker seg kapital og investeringer som over tid vil svekke kraftbalansen, dersom vi ikke samtidig øker kraftproduksjonen i regionen.

Vi skal altså lykkes både med å kutte klimautslipp og møte økt etterspørsel etter elektrisk kraft. I den store omstillingen som industri og næringsliv nå forbereder seg på, trenger vi nye kraftprosjekter som Omre vindkraftverk, som også bidrar til å styrke lokal verdiskaping.

Et prosjekt som Omre kan gi betydelige ringvirkninger for lokalt og regionalt næringsliv – både i anleggsfasen og gjennom driftsfasen. Erfaring fra lignende prosjekter viser at dette kan gi arbeidsplasser, styrket kompetansemiljø lokalt og regionalt og økt aktivitet for lokale bedrifter.

Omre vindkraftverk er planlagt etablert i et område med eksisterende inngrep og planer om etablering av ny industri. Dette gir en unik mulighet for sambruk av areal, og gjør det mulig å utvikle ny kraftproduksjon med relativt små ytterligere naturinngrep. Det er nettopp slike prosjekter – hvor kraftproduksjonen kan skje i samspill med eksisterende aktivitet og infrastruktur – som må prioriteres dersom vi skal nå våre klimamål uten å påføre unødvendig belastning på urørt natur.

Samtidig vil etablering av vindkraft også kunne ha negative effekter på natur og samfunn. NHO Agder mener derfor det er viktig at prosjektet utredes videre. Å si nei til et prosjekt allerede på utredningsstadiet vil være å si nei til kunnskap – og potensielt også til en løsning som kan være både klimavennlig, samfunnsnyttig og akseptabel innenfor rammene av naturvern og bærekraftig arealforvaltning.

Vi har over tid erfart at aksjonsgrupper som har et ensidig engasjement for å stanse alle former for vindkraftutbygging, ønsker å legge press stort press på lokalpolitikere for å få stanset videre utredninger av ulike prosjekter for økt kraftproduksjon. Det kan ikke være en tilnærming som legges til grunn i ansvarlig saksbehandling. Vi mener også vindkraftproduksjon må inngå i fremtidens energimiks. Men alle vindkraftprosjekter bør neppe realiseres. Derfor trenger vi grundige utredninger for å fremskaffe fakta som gir nødvendig beslutningsgrunnlag for å godkjenne, eller eventuelt avvise, prosjekter som kan gi økt kraftproduksjon.

Derfor imøteser vi at det gjennomføres en komplett utredning av Omre vindkraftverk, der det også bør fremskaffes dokumentasjon knyttet til forhold som hvordan en eventuell utbygging vil påvirke nærmiljøet (lys, lyd, skyggekast m.v.), effekter for lokalt økosystem og hvordan et eventuelt vindkraftverk vil påvirke fugle- og dyreliv som kan bli berørt av utbyggingen. En slik utredning vil også kunne ha betydelig overføringsverdi for fremtidige prosjekter andre steder.

Vennlig hilsen

Trond Madsen
Seniorrådgiver | NHO Agder
+47 905 91 255
trond.madsen@nho.no

Næringslivets Hovedorganisasjon
Kjøita 6, 4630 Kristiansand
+47 23 08 80 00

nho.no | LinkedIn | Facebook

Fra: "Bjørgulv Rygnestad" <bry@wigemyr.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 13.54.00
Til: "john@vind.no" <john@vind.no>
Kopi: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>; "dg@jjuc.no" <dg@jjuc.no>
Emne: Høyringsuttale 202509851
Vedlegg: scanner_20250926_134130.pdf

Vedlagt følgjer høyringsuttale.

Med vennleg helsing

Bjørgulv Rygnestad
Advokat/partner
M: +47 901 44 587

Advokatfirma Wigemyr & Co DA
Vestre Strandgate 23 | Postboks 716 | 4666 Kristiansand
T: +47 38 17 87 10 | **E:** post@wigemyr.no | **W:** wigemyr.no

Denne e-post er kun til angitt adressat. E-post og evt. vedlegg kan inneholde opplysninger undergitt taushetsplikt i klientforhold. Hvis du ikke er rette mottaker av e-posten, gjøres du oppmerksom på at enhver kopiering eller annen form for videreformidling av opplysninger fra forsendelsen ikke er tillatt. Dersom du har mottatt e-posten ved en feiltakelse, bes du vennligst omgående gi oss beskjed pr. tlf. 38 17 87 10.

Fra: Scanner <scanner@wigemyr.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 13:42
Til: Bjørgulv Rygnestad <bry@wigemyr.no>
Emne: Skannet bilde fra MX-6071

Wigemyr

Norsk Vind AS
Pb. 8034
4068 Stavanger

Sendt på e-post: john@vind.no

Deres ref.:	Vår ref.:	34118	Kristiansand,	Velg dato

OMRE VINDKRAFTVERKK- HØYRINGSUTTALE

Eg representerer eigaren av gnr. 43, bnr. 3 i Lillesand (Magnus Heldal) og eigaren av gnr. 31, bnr. 1 i Lillesand (Dagfinn Grimenæs). Begge grunneigedommane blir berørt av ny 132 kW-linje frå planlagt vindkraftverk.

Begge eigedommane er jord- og skogbrukseigdommar, der det er drift i skogen og på jorda. Begge eigedommane har i ei årrekke blitt ramma av fleire offentlege inngrep, som har redusert eigedommanes produksjonspotensiale, spesielt når det gjeld skogareala. Eigedommane har tvangsmessig avgitt areal til ny E-18, til kraftlinje, klausulering av vassverk, tursti og for 31/1 ca 500 da til naturreservat.

Føreslått plan for 132 kW linja til vindkraftverket vil berøre begge eigedommane ved at det blir klausulert ei linjebreidde på 30 meter der det ikkje kan drivast skogproduksjon. For 43/3 vil linja berøre eigedommen ca 1 km, for 31/1 ca 2 km. Inngrepet vil i begge tilfella føre til stort tap i produktivt skogareal, og redusere dei to einingane kraftig som driftseining innan skogbruk. For begge eigedommane er det den beste skogsmarka som blir klausulert dersom planen blir gjennomført.

Mine klientar vil også peike på at det er mykje vilt i området. Området er svært mykje nytta som turområde for folk i Lillesand, og linjer med klausuleringsbelte vil senke områdets attraktivitet som turområde.

Dagens straumtrase (66 kV) går frå Fjære i Grimstad til Moen i Lillesand gjennom naturreservatet Olavshei. Dette blei freda som naturreservat i 1993. Kraftlinjetrase var då tablert gjennom reservatet. Den gongen var det også forslag om å legge straumtraseen utanfor verneområdet – omtrent slik som alternativ 1 B til linjetrase i Norsk Vind AS sin plan. Forutsetninga for grunneigar av 31/1 den gong for å gå med på freding, var at kraftlinjetraseen skulle gå der denne alt var lagt og ikkje flyttast slik at det forringa ytterlegare areal på eigedommen. Grunneigar av 31/1 opplever det nå som svært provoserande å forsøke å få gomgjort straumtraseen til å gå utanfor naturreservatet etter å ha gått med på freding av ca. 500 da til dette verneføremålet.

Begge grunneigarane protesterer på nye 132-kV-linje-alternativ frå planlagt vindkraftverk og

insisterer å at einaste alternativ eventuelt må bli å utvide dagens trase gjennom naturreservatet.

Forøvrig støttar begge grunneigarane alle innspel som går imot etablering av vindmølleparken.

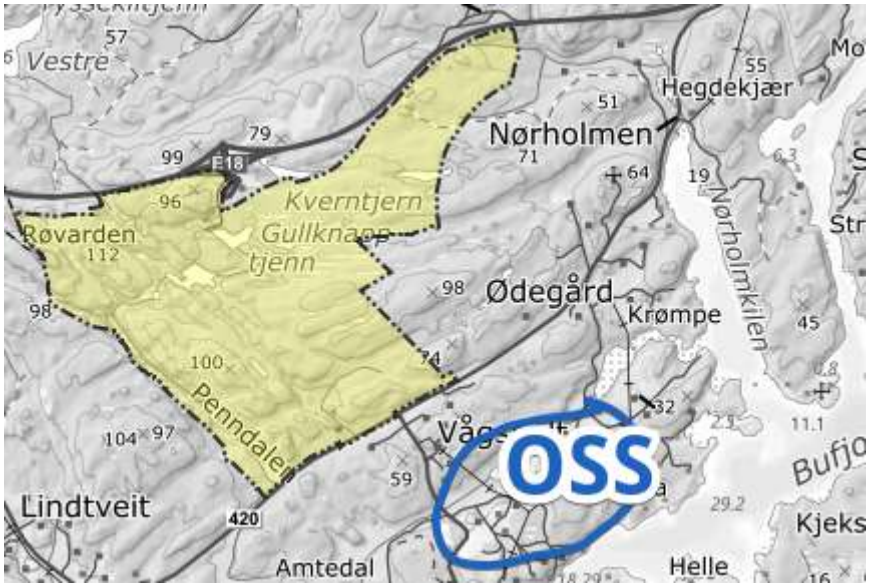
Med venleg helsing
Advokatfirma Wigemyr & Co DA

Bjørgulv Rygnestad
Advokat/Partner

Kopi: Magnus Heldal og Dagfinn Grimenæs, ,
NVE sendt pr. nve@nve.no, Høyringsuttale 202509851

Fra: "Hans Petter Gilje" <hpgilje@icloud.com>
Sendt: fredag 26. september 2025 14.18.29
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Anne Lena Gilje" <annelenagilje@icloud.com>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Vi er blant de grunneierne som bor nærmest området uten selv å ha interesser i det. Våre eiendommer er 179/4 og 179/25

Naturkrise
Norsk vind er ærlig på at dette er en ulempe/berører svært mange mennesker i dette konkrete prosjektet. Men det er et villet offer for å spare natur. Er det en god prioritering?

La oss se på litt statistikk:

Totalt bebygget (1,7%) og landbruksareal(3,5%) i Norge er på rundt 5% av landarealet.
Til sammenligning utgjør bebygd areal 5% og jordbruksareal 42% i EU.
Altså er det 95% natur i Norge, i motsetning til Europa som har ca halvparten natur igjen.

Naturreservater, nasjonalparker og lignende utgjør om lag 12% av fastlandsnorge.
Norge er kun slått av Island når det gjelder natur pr areal og pr innbygger.

Norge har estimert rundt **18 hektar naturlig areal per innbygger**.
EU-gjennomsnittet ligger mye lavere—bare ca. **0,5 ha per person**, altså **over 30 ganger mindre** enn i Norge.

Det er naturkrise noen steder i verden, men ikke i Norge. Det som derimot er en betydelig utfordring i Norge er gjengroing. Å heller etablere vindturbiner og tilkomstveier på områder som åpnes opp kan være en annen tilnærming å tenke på.
Må det bygges vindmøller i Norge bør de legges til arealer der de ikke er til ulempe og plager for mennesker i det hele tatt.

Ulemper:
Lyd er etter vårt syn den største ulempen. Vi opplever vindmøllestøy som særlig ubehagelig.

Vindmøller er ikke hørbart 1,5 km unna sa dere på orienteringsmøtet. Man vet at det stemmer ikke nødvendigvis alle steder. Tar dere risikoen? Kan dere utstede en garanti på dette, dersom det blir aktuelt? Ingen bør utsettes for støy fra vindturbiner.

Forutsigbarhet:
Ingen grunneiere som bor her protesterte på industiområdet som vi fikk med oss i hvertfall. Men det er slik at planer skal gi en forutsigbarhet. Dersom dette utvikler seg til noe annet er det noe myndighetene selv på det sterkeste fraråder. Hadde vi visst det ville det stilt seg annerledes.

Høyde/alternativer:
I Danmark kan man se relativt små vindturbiner på gårder og i industriområder. De gir nok ikke like mye energi, men ved å sette opp flere av dem kan man nok kompensere for noe av det. Det kan også produseres energi i form av energibrønner og solceller på tak, over parkeringsplasser, på sidearealer osv. Ved å redusere høyden reduserer man støybelastning og man reduserer sikringssone for iskast.

Utredningsalternativer:
Dere ber om innspill til hva som skal utredes i denne omgang. Det er derfor vårt hovedanliggende i dette innspillet: Det kan utredes alternativer. Vi har forståelse for at Norsk vind ønsker å utrede det som for dem er mest bedriftsøkonomisk. Det vi ønsker utredet må være følgende:
1 Utredningen bør ikke begrenses til å bare dreie seg om vindenergi. Det bør tenkes helhetlig om energitilførsel til området.
2 Utredningen bør gi svar på hvordan det belaster energinettet. Vi vil tro at vindkraft er så lite stabil at selv om det kan brukes lokalt når det produseres energi så må nettet ta høyde for forbrukstopper for strøm, når anlegget ikke er i drift i det hele tatt.
3 Hva slags energiforsyning og hvor kan anlegges mellom E18 og FV420 som ikke medfører noen form for ulemper for nåværende eller fremtidig bebyggelse på sjøsiden av FV420? VIKTIGST FOR OSS AT BLIR UTREDET

Vi vil allerede varsle at dersom vi blir utsatt for noen form for ulemper på tross av dette, vil vi be om å få en «cut» av inntektene. Dette kan andre grunneiere som evt. vil kjempe for vindkraft på sin eiendom sette som vilkår i sin forhandling.

Prosess
Denne prosessen bør bli ferdig så fort som overhode mulig. Riv av plasteret og ta en avgjørelse. Det verste av alt er nesten usikkerheten. Nå er det så mange i Grimstad som har levd i uvisse i så mange år for hvor E18 skal bli anlagt. Det er nesten umulig å selge en bolig og man vet ikke om man bør male huset eller ei. Nye Veier har nesten ført folk bak lyset i Grimstad. Forbudssone er forlenget år etter år uten at noe som helst skjer. Folk har sittet i uvisse til absolutt ingen nytte. Kun ulemper. Det er for galt. Usikkerheten for vindmøller strekker seg over en mye større avstand. Kan det være nødvendig?

Dersom kommunen tillater at det utredes bør det settes en veldig kort frist. Er det ikke ferdig innen da, avsluttes planarbeidet så ikke dette henger i lufta. Vi hørte blant annet om et prosjekt i Åseral som Norsk vind igangsatte for svært mange år siden. Muligens rundt 2017 Så har det bare ligget i ro i mange år. Ingen vet noe og det henger der som en stor usikkerhet. Det er virkelig ikke bra.

Lav arealutnyttelse.
I Grimstad har vi strandsone, sikringssone i nedslagsfelt til drikkevann, store samferdselsarealer, mye landbruk, for å nevne noe som ikke kan utnyttes. Fortettingspotensialet er også lavt av mange årsaker. For eksempel gamleby, heier osv. Vi kan rett og slett ikke ta oss råd til å «sløse» med areal som gir så dårlig utnyttelse som vindenergi. Flytt dette lengre inn i landet eller la det være.

Oppsummert:
Vi er ikke en gang i nærheten av å ha noe naturkrise i Norge. Må det absolutt bygges vindkraft er det ikke nødvendig å plage andre mennesker.
Et alternativ uten ulemper for nåværende og fremtidige beboere på sjøsiden av 420 må kommunen sette krav om at utredes dersom det skal utredes noe. Dette innslagspunktet må identifiseres.

Vindenergi bør etableres på en slik måte at det ikke fører til ulemper for fastboende. Fører det til ulemper bør de finne et annet sted, skalere ned så det ikke blir ulemper eller kjøpe grunneierne raust ut.
For at ikke alle disse menneskene i Lillesand, Eide, Omre osv skal bli satt i en uviss situasjon er min oppfordring at kommunen bør bruke sin vetorett og avslutte arbeidet nå før det utredes noe mer. Man vet allerede nok mener vi. Subsidiært sette en kort frist for å utrede og få det avgjort fortest mulig. 3 måneder foreslås.

Til orientering er det områder på vår eiendom som er avsatt til bebyggelse og under regulering. Ligger på høring nå. Husk å hensyna det ved eventuell støyvurdering.

PS/kilder: Endel info/fakta er hentet fra KI verktøy.

Anne Lena og Hans Petter Gilje
91174758

www.fb.com/foodnor
www.airbnb.com/h/strandpromenaden

Gilje
consulting farming estate
food of norway

Fra: "Torgeir" <torgrett@online.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 16.32.16
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Hanne-Eva Müller" <hanneeva@gmail.com>
Emne: «Høringsuttalelse 202509851»
Vedlegg: Innsendt vedlegg.jpg, Tenkt utsikt fra sjøen utenfor Homborsund.jpeg

Vedlagt følger høringsutalelse:

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk»,

mvh

Torgeir Retterstøl

Homborsundveien 95

4888 Homborsund¨

Fra: "Hanne Gulbrandsen" <hanne@grimstad-nf.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 16.57.33
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse til sak 202509851 planprogram for Omre vindkraftverk
Vedlegg: NVE-Høringsuttalelse 202509851-planprogram vindkraft på Omre.pdf

Hei!

Vedlagt følger vår høringsuttalelse til sak 202509851 planprogram for Omre vindkraftverk.

Eventuelle spørsmål kan rettes til undertegnede.

Med vennlig hilsen
Grimstad Næringsforening
Hanne Gulbrandsen
Daglig leder/ General Manager
M:+47 48 00 43 36

GRIMSTAD
NÆRINGSFORENING

Mail adresse for pdf faktura: 982467802@regnskap.sr-bank.no
Vi foretrekker EHF-faktura til: 982467802

Meld deg på vårt nyhetsbrev!

Følg oss på Facebook og www.grimstad-nf.no
Besøk oss: Storgaten 1, 4876 Grimstad (Sorenskrivergården)

Til: NVE, nve@nve.no
«Høringsuttalelse 202509851»

Kopi: Kommunestyret Grimstad Kommune

Grimstad, 260925

Høringsinnspill fra Grimstad Næringsforening til planprogram for Omre vindkraftverk

Grimstad Næringsforening er positive til at oppstart av planarbeid og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk legges ut på høring.

Norsk Vind AS har fremmet et planforslag for områderegulering av Omre vindkraftverk og delområde BI5 i Omre næringsområde. Infrastruktur og areal er forutsetning for fremtidig arbeidsplass-/ næringsetablering og vekstmuligheter for eksisterende virksomheter.

Vi ser med bekymring på at enkelte aktører tar til orde for at planforslaget avvises.
Vi mener derimot at en bra utredning av prosjektet vil være nyttig og nødvendig for å få en grundig og kunnskapsbasert utredning av fordelene og ulempene ved prosjektet.

Nettopp et solid faktagrunnlag er avgjørende i en sak som engasjerer sterkt, og vil gjøre at alle parter kan forholde seg til samme kunnskap i den videre prosessen.
GNF er derfor positive til plan- og utredningsprogrammet.

Vi gir honnør til politikerne for å ha åpnet døren for en grundig utredning før videre beslutninger tas. En utredning er ikke et ja til utbygging, men et ja til kunnskap – om både positive og negative konsekvenser.

Tilgang på næringsareal og kraft er kritiske forutsetninger for å realisere målsettingene i Grimstads «Kommuneplanens Samfunnsdel» der *næringsutvikling* og *grønn omstilling* står sentralt. Prosjektene kan bidra til å realisere/ åpne etterlengtede arealer for næringsutvikling samt løfte kommunen gjennom å skaffe ny fornybar kraft til industri og næring.

Fremdrift på Omre er særdeles viktig for å styrke Grimstads tilgjengelighet for næringsetablering. Tilgang på både næringsareal og kraft er vil være vesentlig for å oppfylle kommunens politiske vedtatte ambisjon om at «Grimstad skal være et nasjonalt tyngdepunkt for teknologi og innovasjon».
Utredningen bør derfor også belyse hvordan prosjektet kan bidra til samarbeid med forskningsmiljøer som Universitetet i Agder innen energi, teknologi og bærekraft.

Vi har respekt for det sterke engasjementet i saken, men ser nettopp derfor behovet for et solid kunnskapsgrunnlag som alle parter kan forholde seg til. Grimstad Næringsforening støtter videreføring av planarbeidet og ser frem til en åpen og grundig prosess hvor både næringsmuligheter, kraftbehov og miljøhensyn belyses grundig.

Med vennlig hilsen

Grimstad Næringsforening
Hanne Gulbrandsen
Daglig leder

Tlf 48 00 43 36, mail: hanne@grimstad-nf.no

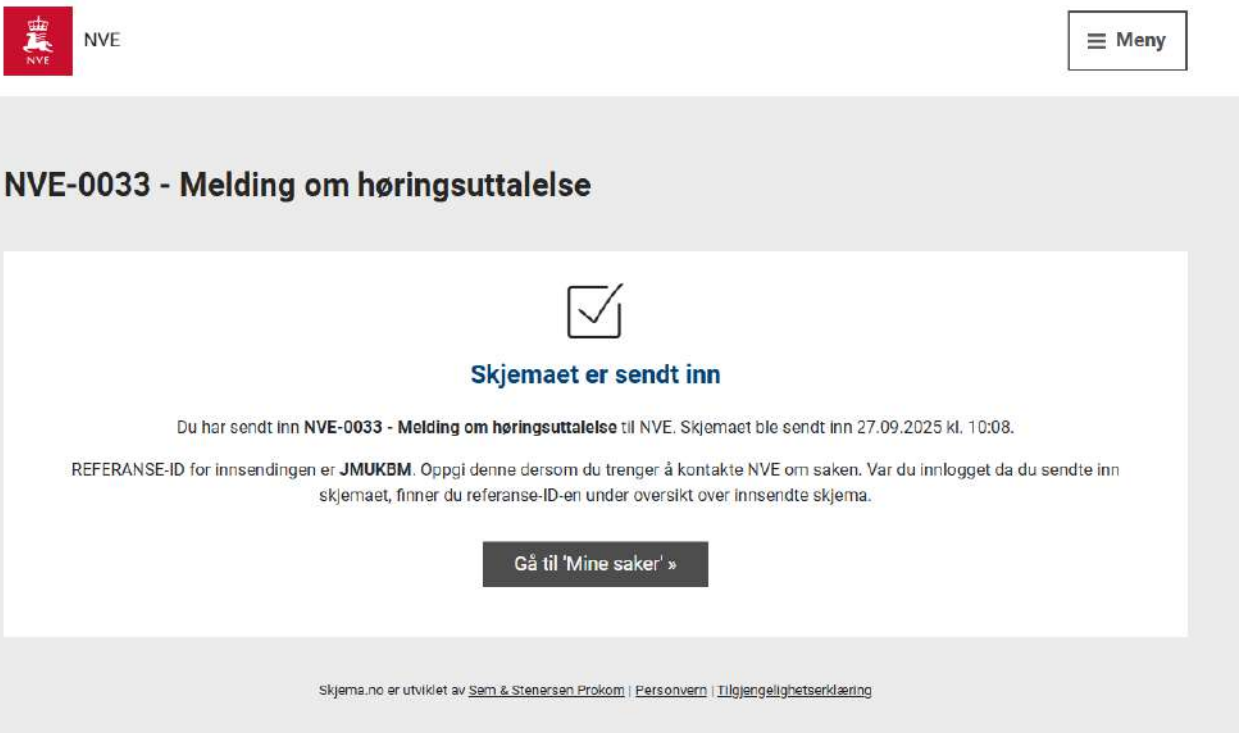
Fra: "Eide Sognelag" <esognelag@gmail.com>
Sendt: lørdag 27. september 2025 10.24.59
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Fwd: Høringsuttalelse av plan om vindkraft Omre, delområde 15B
Vedlegg: Høringsuttalelse fra styret i Eide Sognelag_ 27-09.25 .pdf

Hei,

Sender på mail i tillegg til at er sendt inn via hjemmeside

Innsending av høringsuttalelse

Mvh

Jan Petter Svennevig

Eide Sognelag

Høringsuttalelse av plan om vindkraft Omre, delområde 15B,

Saksnummer: 202509851-16

Eide Sognelag Org no 991 015 132

https://eidesognelag.no/

Som vel- og historielag for Eidebygda, viser vi til våre vedtekter, paragraf 1 og 2, som grunnlag for vårt engasjement i denne saken:

§1 – Lagets formål:
Lagets formål er å ivareta alle kulturelle verdier med tilknytning til tidligere Eide kommune, få skrevet Eide sogns historie, samt – så langt det er mulig – arbeide for tiltak som øker trivselen for stedets befolkning.

§2 – Upolitisk virksomhet:
Laget er upolitisk.

Med dette som bakteppe mener styret i Eide Sognelag at det er vår plikt å engasjere oss når tiltak truer både natur, kulturarv og livskvalitet i bygda. Selv om vi har respekt for at det finnes ulike meninger i denne saken, er vi bekymret for de alvorlige konsekvensene som etablering av vindturbiner på Omre vil ha for Eide og Homborsund.

Innledning

Styret i Eide Sognelags høringsuttalelse består av 4 deler.

- I del 1 i vår høringsuttalelse tar vi opp spørsmål vedr. livskvalitet, kultur, verdier og rettigheter.
- I del 2 siterer vi fra vindkraftselskapet Norsk Vind sin ''melding og forslag til plan- og utredningsprogram''
- Del 3: Lovverket
- Del 4 : Avslutning og konklusjon

DEL 1 Naturmangfoldet i bygda står i fare

Skal virkelig bakteppet fra en **helt unik skjærgård** – brukt som rekreasjonsområde for fastboende og tilreisende gjennom generasjoner – reduseres til kulisse for 220 meter høye vindturbiner?

Vi snakker om en skjærgård som er en 10.000 år gammel arv fra istiden, et natur- og kulturmiljø uten sidestykke. Dersom dette tillates, vil det markere et mørkt kapittel i Sørlandets historie.

Norsk rett har lenge anerkjent kystsonens særlige verdi gjennom strenge vernetiltak: etablering av skjærgårdsparker, opprettelsen av Raet nasjonalpark, og ikke minst det generelle byggeforbudet i 100-metersbeltet langs sjøen. Disse tiltakene bygger på en grunnleggende erkjennelse: kysten er en

knapp og uerstattelig ressurs, som skal forvaltes til fellesskapets beste – ikke industrialiseres til det ugjenkjennelige.

Det er derfor på sin plass å stille spørsmålet: Hvordan kan man forsvare å bryte med en tiårig, konsekvent linje for kystvern, og åpne for en transformasjon som både visuelt, økologisk og kulturhistorisk er irreversibel?

Den aktuelle skjærgården representerer ikke bare natur, men identitet, historie og rettslig forankret vern. Å ofre dette landskapet til vindturbiner er å ofre vår egen arv – og å påføre kommende generasjoner et tap vi ikke har rett til å beslutte på deres vegne.

DEL 1, Kulturminner, som mølla i Penndalen trues

Etablering av vindturbiner med en høyde på hele 220 meter på Omre vil ikke bare innebære naturinngrep, men også en alvorlig trussel mot kulturhistoriske verdier i området. Et særlig relevant eksempel er **mølla i Penndalen**, som utgjør et viktig kulturminne og bærer av lokal identitet og historie.

Verdien av kulturminner er ikke begrenset til selve den fysiske strukturen, men også til deres landskapsmessige kontekst og den historiske fortellingen de formidler. En ruvende, industriell vindkraftutbygging vil dermed innebære en irreversibel forringelse av kulturmiljøet, i strid med både nasjonale og internasjonale forpliktelser Norge har påtatt seg for å verne kulturarv (jf. UNESCO-konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven).

Konklusjon
Kulturminner som mølla i Penndalen representerer en del av vår felles historie og identitet. Å tillate at slike verdier settes i fare av industrielle utbygginger er ikke bare kulturpolitisk uforsvarlig, men kan også være rettsstridig. Hensynet til uerstattelige kulturminner må gis betydelig vekt i vurderingen, og taler sterkt mot etablering av vindturbiner i denne størrelsesorden på Omre.

DEL 1, Synlighet og livskvalitet

Innledning
Planene om å reise vindturbiner med rotorer på 180 meter i Sørlandets skjærgård reiser grunnleggende spørsmål om rettigheter, livskvalitet og kystlandskapets fremtid.

Synsfysiologi og opplevelse
Det er et vitenskapelig faktum at menneskets perifere syn er særlig følsomt for bevegelse.
Hjernen fanger uvilkårlig opp bevegelser i synsfeltet, selv når blikket er rettet mot noe annet.
En vindturbinrotor på 180 meter, plassert mot en lys kveldshimmel, vil derfor uunngåelig trekke oppmerksomheten til seg. Den rolige opplevelsen av solnedgangen – et sentralt rekreasjonsøyeblikk for fastboende og tilreisende – vil bli vesentlig redusert eller i praksis umuliggjort.
Dette er et tap av livskvalitet av betydelig karakter.

Synlighet tallfestet
Opplevd størrelse (vinkelstørrelse) kan tallfestes:

- 3 km: ca. 3,4° – syv ganger solens bredde.
- 10 km: ca. 1,0° – dobbelt solens bredde.
- 20 km: ca. 0,5° – like stor som solen selv.

Med andre ord: Selv på betydelig avstand vil turbinene fremstå som dominerende i landskapet.

Å tillate vindturbiner som i praksis ødelegger naturopplevelsen i en unik bygd og unik skjærgård, strider mot både lovens ordlyd og dens intensjon.

Konklusjon
Skal Sørlandets skjærgård fortsatt være et sted for rekreasjon, stillhet og naturopplevelse, eller reduseres til kulisse for gigantiske, roterende industrimaskiner? Svaret må være klart. Dette prosjektet kan ikke gjennomføres uten å påføre lokalsamfunnet og fremtidige generasjoner et irreversibelt tap av livskvalitet og naturarv.

DEL 1 Homborsunds kulturhistoriske verdi

Innledning
Tiltaket vil få direkte og alvorlige konsekvenser for inntrykket av Homborsund som uthavn – et av Sørlandets mest særpregede kulturmiljøer.

Faktiske forhold
Homborsund er en gammel uthavn, formet av århundrer med kystkultur og sjøfart. Sett fra sjøveien fremstår stedet som et helhetlig kulturmiljø: hvitmalte trehus, fyr, skjær og hav. Dette helhetsinntrykket er en vesentlig del av regionens identitet og er kjernen i opplevelsen for både fastboende, turister og tilreisende sjøfarende.

Konsekvensene av vindturbiner
Gigantiske turbiner vil dominere synsfeltet fra sjøen og stå som et visuelt bakteppe for Homborsund. Rotorenes bevegelse vil trekke oppmerksomheten bort fra uthavnens småskala og forstyrre opplevelsen av et autentisk kulturmiljø. Inntrykket av Homborsund som tradisjonell uthavn vil dermed bli vesentlig forringet.

Konklusjon
Å tillate vindturbiner av denne størrelsesorden i nærheten av Homborsund vil være et irreversibelt inngrep som skader både kulturhistorisk verdi, landskapsbilde og livskvalitet. Myndighetene har etter gjeldende rett ikke bare mulighet, men plikt til å beskytte dette kulturmiljøet.

Det anbefales på det sterkeste at prosjektet avvises slik at Homborsunds rolle som autentisk uthavn og del av Sørlandets identitet ikke undergraves.

DEL 1, Helsemessige konsekvenser knyttet til støy og visuell forurensning

Det er vel dokumentert i både nasjonal og internasjonal forskning at store vindturbiner kan ha betydelige helsemessige konsekvenser, knyttet til både støy og visuell forurensning. Når det nå planlegges turbiner på hele **220 meters høyde**, er det uomtvistelig at både lydnivå og de visuelle inngrepene vil være av et omfang som må tillegges vesentlig vekt i en eventuell konsekvensutredning.

Støyproblematikk:
Vindkraftstøy har en sammensatt karakter, med lavfrekvente komponenter som kan trenge inn i boliger og forstyrre søvn og hvile. Helsedirektoratet har tidligere fremhevet at søvnforstyrrelser er blant de mest alvorlige helsekonsekvensene av støy, og Verdens helseorganisasjon (WHO) har tydelige anbefalinger om å begrense nattlig støy nettopp for å beskytte folkehelsen.

Når planlagte turbiner **har dimensjoner langt utover det som var vanlig da gjeldende retningslinjer ble utformet,** er det åpenbart at risikoen for overskridelser og helseskader er betydelig.

Visuell forurensning:
Visuelle inngrep av denne størrelsesorden innebærer ikke bare estetiske ulemper, men kan også ha direkte helsemessige konsekvenser. Flere studier har vist at konstant eksponering for visuell forurensning – i form av dominerende og blinkende objekter i landskapet – kan skape stress, redusere trivsel og medføre psykiske belastninger. Når turbiner på 220 meter skal dominere horisonten, vil hele lokalsamfunnet miste tilgang til et landskap uten industriell forstyrrelse. Dette er et irreversibelt inngrep som ikke bare forringer livskvaliteten, men kan også ha negative virkninger på både psykisk helse og sosial tilhørighet i bygda.

Oppsummering:
Å redusere komplekse helsemessige konsekvenser til et spørsmål om «akseptable grenseverdier» er rettslig utilstrekkelig. Plan- og bygningsloven krever en helhetlig vurdering av menneskers helse og trivsel, ikke bare tekniske støymålinger. Når det nå foreligger risiko for både søvnforstyrrelser, kronisk stress og redusert psykisk velvære, kan prosjektet vanskelig anses å være i tråd med de grunnleggende prinsipper i folkehelseloven, naturmangfoldloven og Grunnloven § 112.

Konklusjonen
De helsemessige konsekvensene knyttet til støy og visuell forurensning kan være alvorlige

DEL 1, Kollisjon mellom vindkraftplaner og kommunens arealdelplan 2026–2036

Det må reises et helt grunnleggende spørsmål om hvorvidt Grimstad kommune ved å åpne for etablering av gigantiske vindturbiner, setter seg i direkte motstrid til sin egen vedtatte arealdelplan 2026–2036.

I planen er **Homborsund utpekt som et av kommunens vekstsentra**, med ambisjon om å utvikle området til et attraktivt sted for bosetting, næringsliv og rekreasjon. En vindkraftutbygging av denne størrelsesorden, synlig og dominerende i hele landskapet, vil åpenbart undergrave disse målsettingene. Landskapet, bokvaliteten og områdets attraktivitet som vekstområde vil bli varig forringet.

Konklusjon
Ved å tillate vindturbiner på Omre vil Grimstad kommune bringe seg selv i direkte kollisjon med sin egen arealpolitikk og pådra seg betydelig rettslig og planfaglig risiko. Kommunen er bundet av plan- og bygningslovens klare bestemmelser, og kan derfor ikke godkjenne et prosjekt som undergraver Homborsunds rolle som vekstsenter uten å tilsidesette sitt eget styringsverktøy.

DEL 1, Ansvar til Grimstad kommunen

Et grunnleggende rettsprinsipp i norsk miljøforvaltning er at **det er myndighetene som bærer ansvaret for å anvende føre-var-prinsippet**.

Når det foreligger vitenskapelig usikkerhet om mulige skadevirkninger – slik situasjonen utvilsomt er her – har myndighetene en plikt til å iverksette tiltak som hindrer eller minsker risikoen.

Kommunen har et selvstendig og ufravikelig ansvar for å utrede alle relevante negative konsekvenser av et prosjekt av denne størrelsesorden. Dette ansvaret følger blant annet av føre-var-prinsippet i norsk rett, slik det kommer til uttrykk i både naturmangfoldloven §§ 8–9 og den alminnelige forvaltningsrettslige plikten til forsvarlig saksbehandling.

Dette innebærer som et minimum at en eventuell konsekvensutredning fra tiltakshaver må undergis en selvstendig og kritisk gjennomgang, foretatt av faglig kvalifisert personell uten bindinger til Norsk Vind AS. Det vil være uforsvarlig dersom kommunen ukritisk legger tiltakshavers utredning til grunn uten uavhengig vurdering.

Dersom kommunen unnlater å oppfylle sitt ansvar, og som følge av dette vedtar eller tillater tiltak som påfører innbyggere eller lokalsamfunn skade som kunne vært unngått gjennom forsvarlige undersøkelser, vil det etter omstendighetene kunne utløse erstatningsrettslig ansvar.

Konklusjon
Kommunen kan ikke fraskrive seg sitt ansvar ved å vise til tiltakshavers dokumentasjon alene.

DEL 1, Forurensing

Se også høringsuttalelse fra Foreningen for Engekilens vel for en detaljert utredning.

Målinger i Amtedalsbekken i 2025 dokumenterer **alarmerende høye nitrogenverdier,** med et årlig beregnet tilsig på ca. 1,6 tonn nitrogen til Engekilen. Tallene viser at bekken kan være en hovedårsak til den kritiske tilstanden i kilen.

Engekilen har allerede «svært dårlig» økologisk tilstand (jf. Vanndirektivet), med høyt næringssaltinnhold, oksygenfattig bunnvann og kraftig algeoppblomstring. Situasjonen er kritisk.

Sammenhengen med pukkverket på Omre er svært sansynlig. Basert på volumene av sprengt stein og NIBIOs erfaringsdata er det potensial for utslipp på over 15 tonn nitrogen i perioden. Dette forsterker mistanken om at industrivirksomheten er en vesentlig kilde til forurensningen.

Når et slikt miljøproblem allerede eksisterer, vil ytterligere anleggsarbeider og inngrep knyttet til vindkraftverket dramatisk forverre situasjonen. Risikoen for ytterligere nitrogenavrenning er stor, og temaet er tilnærmet fraværende i Norsk Vind AS' planforslag. Dette vitner om en ufullstendig og faglig sviktende utredning.

Observasjoner viser at støv fra pukkverket allerede legger seg som et lokk på en av myrene. Det er nærliggende å anta at dette også har bidratt til den dokumentert dårlige vannkvaliteten i Engekilen. Samtidig er det nå bevilget betydelige offentlige midler for å utbedre miljøtilstanden i Engekilen. At man da åpner for et tiltak som med stor sannsynlighet vil tilføre ytterligere forurensning, fremstår som både uforståelig og rettslig uforsvarlig.

Tillatelse til vindkraftverket under disse forholdene vil undergrave pågående miljøtiltak og være i strid med grunnleggende miljørettslige prinsipper.

Det følger av Vanndirektivet at vannforekomster skal beskyttes mot ytterligere forringelse. Både Grimstad kommune og Statsforvalteren har et klart og ufravikelig ansvar for å håndheve dette.

Konklusjon
Prosjektet med vindturbiner på Omre innebærer en alvorlig og dokumentert risiko for Engekilen. Nitrogenlekkasjer fra pågående og fremtidige anleggsarbeider kan i praksis true kilens eksistens.

DEL 1, Dyreliv

NVE sine uttalelser om dyreliv. Publisert 23.02.2022 , sist oppdatert 07.03.2023

https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/dyreliv

Vår kommentar

Det foreligger svært begrenset kunnskap om hvordan visuell påvirkning og støy fra vindturbiner innvirker på arealbruken til landlevende pattedyr. Forskning antyder at både vokal kommunikasjon og evnen til å oppfatte rovdyrfare kan forstyrres. Dette gjelder ikke bare større arter som hjortedyr og ulv, men også mindre pattedyrarter der kunnskapsgrunnlaget er nærmest fraværende.

Det finnes ingen solide studier fra Norge som belyser disse effektene. At man i etterkant skal måtte iverksette "oppfølgende studier" for å fange opp langtidseffekter, er et uholdbart premiss. Myndigheter og utbyggere kan ikke basere irreversible naturinngrep på spekulasjon og et dokumentert kunnskapsvakuum.

Konklusjonen:
Å igangsette et så omfattende inngrep uten nødvendig vitenskapelig grunnlag, innebærer en uakseptabel risiko for både store og små pattedyrarter – og dermed for økosystemene de opprettholder.

DEL 2, Feilaktig vurdering av vassdrag og forekomst av ørret på Omre

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 2.6.5

Tiltaket kan komme i berøring med vassdrag. Etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag vil tiltaket dermed kunne kreve en tillatelse. Ettersom vassdragene i tiltaksområdet ***ikke forventes å føre anadrome fisk*** *eller krepsedyr, vil Fylkeskommunen være ansvarlig myndighet.*

Vår kommentar

Norsk Vind anfører at de aktuelle vassdragene i tiltaksområdet ikke forventes å føre anadrom fisk eller krepsedyr, og konkluderer derfor med at Fylkeskommunen er ansvarlig myndighet etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag. Denne påstanden er både faktuelt og rettslig feil.

Det er vel kjent i lokalmiljøet, og dokumentert gjennom både observasjoner og fiskefangst, at det finnes rike bestander av sjøørret og den sterkt truede ålen i bekker og vann på Omre.

Dette innebærer at vassdragene klart omfattes av bestemmelsene i vassdragsloven og naturmangfoldloven, og at forvaltningen av tiltak som kan påvirke fiskebestandene faller inn under Statsforvalterens myndighetsområde.

Å nedtone eller overse forekomsten av ørret er ikke bare en grov faktuell feil, men innebærer også en vesentlig saksbehandlingsmangel. Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag § 4 pålegger tiltakshaver å dokumentere faktiske forhold knyttet til vassdraget, herunder forekomst av fisk. Ufullstendig eller misvisende informasjon kan ikke danne grunnlag for videre behandling av saken.

Konklusjon
Norsk Vinds fremstilling av vassdragene på Omre er feilaktig og rettslig utilstrekkelig. Vassdragene huser ørretbestander, og saken må derfor behandles av Statsforvalteren som ansvarlig myndighet. Ethvert vedtak som bygger på Norsk Vinds feilaktige premiss vil være beheftet med ugyldighet.

Området har i tillegg stor betydning for fugl og flaggermus, med jevnlige observasjoner av havørn – en art som er særlig sårbar for kollisjoner og tap av leveområder ved vindkraftutbygging. Risikoen for skade på både enkeltindivider og bestander er uakseptabelt høy.

Når et prosjekt truer flere prioriterte arter, kombinert med et betydelig kunnskapsmangel om langtidsvirkningene, er det rettslige utgangspunktet klart: forsiktighetsprinsippet skal gjelde. Utbygging i et slikt område bryter både naturmangfoldlovens krav til kunnskapsgrunnlag og plikten til å unngå alvorlig skade på truede arter og økosystemer.

Å gå videre med dette prosjektet vil være i strid med lovpålagte miljøhensyn og innebære en uakseptabel risiko for natur og artsmangfold.

DEL 2, Fraflytting og økonomiske konsekvenser ved etablering av vindturbiner

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 5.18.4

Grimstad kommune vil få direkte inntekter fra vindkraftverket gjennom eiendomsskatt og produksjonsavgift ***.***

Vår kommentar

Et sentralt spørsmål som i utilstrekkelig grad er adressert i konsekvensutredningen, er hvilke samfunnsøkonomiske følger etableringen av 220 meter høye vindturbiner vil ha for lokalsamfunnet i form av **fraflytting og inntektstap**. Erfaringer fra både Norge og utlandet viser at etablering av store vindkraftverk kan medføre betydelig motvilje mot å bosette seg i, eller oppholde seg i nærheten av, slike anlegg.

Flere studier dokumenterer at vindkraftverk kan påvirke **eiendomsverdier** negativt, særlig i områder med høy visuell dominans og støybelastning. En dansk undersøkelse (Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet, 2016) viste at eiendomsverdiene i gjennomsnitt sank med mellom 5–20 % i områder nært vindkraftverk. Lignende funn er gjort i Storbritannia og USA, hvor boligpriser i enkelte tilfeller har falt betraktelig i områder utsatt for både visuell forurensning og støy. Når eiendomsverdiene reduseres, svekkes også insentivene til å bli boende, noe som igjen kan bidra til økt fraflytting.

Økonomiske ringvirkninger er også betydelige: Fraflytting og redusert tilflytting fører til lavere lokal skatteinngang, svekkelse av kommunale tjenester og redusert kundegrunnlag for lokale næringsdrivende. Dette kan skape en selvforsterkende negativ spiral, hvor bygdas og byens økonomiske bærekraft undergraves. For Grimstad kommune, som i sine planverk har vektlagt levende bygder og attraktive boområder som en del av samfunnsutviklingen, vil en slik utvikling stå i direkte motstrid til de uttalte målsettingene.

I en rettslig sammenheng kan dette knyttes til **plan- og bygningslovens krav om samfunnsøkonomisk forsvarlighet**, hvor både kortsiktige og langsiktige virkninger skal vurderes. Det vil være klart uforsvarlig å ignorere dokumentert risiko for både verdifall, fraflytting og svekkelse av lokalt næringsgrunnlag.

Konklusjon
Det finnes klare indikasjoner på at etablering av vindturbiner i denne størrelsesorden kan utløse fraflytting, verdifall og inntektstap i lokalsamfunnet.
Hvordan er dette regnestykket versus kommunens antatte inntekter på 9.5MNOK?

DEL 2, Samarbeid med UIA

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 4.1

Omre vindkraftverk vil gi et betydelig bidrag til å oppnå de målene kommunen har satt i samfunnsdelen av kommuneplanen. En utbygging av vindkraftverket vil realisere Prosjekt Springbrett, og vil dermed gi betydelige bidrag for regional kompetansebygging for havvindsatsingen. Samarbeidet med UiA og Fagskolen (gjennom fylkeskommunen) vil være en viktig bærebjelke for å bygge kompetanse i regionen

Vår kommentar

Det er etter vårt syn et høyst svakt og uholdbart argument å begrunne en omfattende natur- og lokalsamfunnsødeleggelse med at Universitetet i Agder skal «bygge kompetanse» innen havvind. Kompetanseutvikling på dette området kan utmerket godt skje gjennom etablerte og veletablerte samarbeidspartnere i eksempelvis Danmark, som i flere tiår har hatt en ledende posisjon innen havvind. Geografiske avstander av den størrelsesorden det her er tale om, kan på ingen måte legitimere irreversible inngrep i et bygdesamfunn og tilhørende naturverdier.

Å påstå at bygda skal raseres for å redusere reisevei for enkelte studenter eller forskningsmiljøer, innebærer en feilaktig avveining av hensyn. Den marginale nytten som eventuelt oppnås i form av spart reisetid kan aldri forsvare de betydelige og varige belastningene prosjektet vil påføre lokalsamfunnet. Dette fremstår som et klart misforhold mellom formål og virkning, og kan vanskelig anses som en forsvarlig interesseavveining innenfor rammene av plan- og bygningsloven og de forvaltningsrettslige prinsipper om forholdsmessighet.

Det må derfor fastslås at kompetansehensyn knyttet til én utdanningsinstitusjon ikke kan gis forrang fremfor grunnleggende miljø- og lokalsamfunnsinteresser. En utbygging basert på et slikt argument vil mangle den nødvendige legitimitet og vil stå i fare for å fremstå som både usaklig og rettsstridig.

DEL 2, Klimagassutslipp

Sitert fra Norsk Vind: MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM punkt 5.9

En konsekvensutredning skal avdekke og dokumentere hvilke utslipp et tiltak kan føre til og hvilke konsekvenser det vil ha. En slik vurdering må både hensyn til de direkte klimagassutslippene etableringen av vindkraftverket bidrar med, inklusive bidrag fra arealbruksendringer, og samtidig de utslippene som unngås eller fortrenges som følge av etableringen. Klimaavtrykket til vindkraft er anslått å ligge mellom 9 og 14 gram CO2eq/kWh (NVE, 2023), mens kraften som vindkraften fortrenger fra det felles europeiske kraftsystemet i hovedsak vil være ***gass- eller kullkraft med utslipp på 600 – 1000 g CO2eq/kWh.*** *Det vil benyttes anerkjente metoder for å beregne klimanytten av vindkraftverket. Det forventes en betydelig positiv klimanytte fra etableringen*

Vår kommentar

Det fremstår som både misvisende og villedende når tiltakshaver velger å sammenligne klimaavtrykket fra planlagte vindturbiner på Omre med utslippstall fra kull- og gasskraftverk. En slik fremstilling gir et kunstig bilde av klimanytten, all den tid Norge allerede har et kraftsystem dominert av fornybar energi, og hvor marginalen i stor grad kan påvirkes gjennom tiltak som effektivisering og oppgradering av eksisterende vannkraftverk.

Spørsmålet som da naturlig reiser seg, er hvorfor det ikke foretas en konsekvent og relevant sammenligning med de reelle alternativene i norsk sammenheng. Vannkraftverkene utgjør ryggraden i norsk kraftforsyning, og flere faglige utredninger har vist at det foreligger et betydelig potensial for både effektøkning og bedre utnyttelse av allerede utbygde vannkraftressurser. En juridisk forsvarlig konsekvensutredning kan ikke unnlate å vurdere dette alternativet, men må etter plan- og bygningsloven § 4-2 inkludere en helhetlig gjennomgang av tiltakets virkninger og realistiske alternativer.

Ved å basere argumentasjonen på sammenligning med kull og gass, skaper utbygger et narrativ som ikke reflekterer den faktiske norske energisituasjonen, og som dermed ikke kan anses å oppfylle kravene til saklighet og etterprøvbarhet. Dette kan vanskelig forenes med forvaltningsrettens krav til forsvarlig saksbehandling og gir grunnlag for å stille spørsmål ved om konsekvensutredningen er i tråd med lovens formål om å sikre beslutninger på et korrekt og balansert faktagrunnlag**.**

Planområdet omfatter store myr- og våtmarksområder, som er blant de mest sårbare og verdifulle naturtypene vi har. Inngrep her vil utløse betydelige klimagassutslipp, redusere biologisk mangfold og svekke områdets naturlige evne til flomdemping.

I planområde BI5 (Gnr. 176/19) er det registrert 32 dekar dyp myr, og i planområde BI6 ytterligere 55 dekar. Ifølge en fellesrapport fra Statens vegvesen, Nye Veier AS, Bane NOR, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Avinor og Miljødirektoratet er gjennomsnittlig myrdybde om lag 2 meter.

Drenering av disse myrene vil alene kunne frigjøre over 111 000 tonn CO_2 til atmosfæren – et massivt klimautslipp som i realiteten kan undergrave hele prosjektets påståtte klimaeffekt. Hvor raskt utslippene skjer, avhenger kun av hvor mye myr som dreneres samtidig, men konsekvensen er uansett irreversibel og alvorlig, og det kan være at utbyggingen i realiteten gir et negativt klimaavtrykk, i strid med prosjektets uttalte formål.

Regjeringen vurderer selv et generelt forbud mot nedbygging av myr. Dette understreker at slike områder anses å ha nasjonal miljøverdi.

https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/alternative-innretningar-for-innforing-av-forbod-mot-nedbygging-av-myr-i-norsk-rett/id3101757/

Å åpne for en vindkraftutbygging i strid med dette vil være både miljøfaglig og rettslig uforsvarlig.

DEL 3, Lovverket

- Grunnloven § 112 gir alle rett til et miljø og en kulturarv som sikrer helse og livskvalitet, og pålegger staten en plikt til å verne naturen for fremtidige generasjoner.
- Plan- og bygningsloven (§ 1-1, § 3-1): har som formål å sikre gode bomiljøer, vern av landskap og bærekraftig bruk av kystsonen.

- Det er en juridisk og forvaltningsmessig plikt å sikre at lokalbefolkningen ikke utsettes for helseskadelige støynivåer, jf. folkehelseloven § 4
- Kulturminneloven (§ 1 og § 2): pålegger myndighetene å ta vare på kulturmiljøer som representerer viktige deler av landets kulturarv.
- Naturmangfoldlovens prinsipper (særlig føre-var-prinsippet og samlet belastning) tilsier at usikkerhet skal falle i favør av naturen og at helheten av inngrep må vurderes.
- Grimstad kommune og Statsforvalteren må sikre at all utbygging i Omre skjer i samsvar med Vanndirektivet.
- Å tillate vindturbiner som i praksis ødelegger naturopplevelsen i en unik skjærgård, strider mot både lovens ordlyd og dens intensjon.

DEL 4, Avslutning & konklusjon

Overvekt av ulemper gjør det selv uten konsekvensutredning åpenbart at prosjektet ikke kan forsvares. De faktiske forhold viser at ulempene er betydelige og varige, mens de påståtte fordelene er svakt dokumentert.

Økonomi: Kommunens reelle inntekter vil bli lavere enn Norsk Vind AS estimerer. Når dette kombineres med betydelige tap i eiendomsverdier, overstiger kostnadene langt på vei de beskjedne inntektsanslagene. For detaljer se utredning i høringsuttalelse fra ***Grunneiere mot vindkraft på Omre***

Klima: Områdets store myrer innebærer høy risiko for et negativt klimaavtrykk, et paradoksalt og uakseptabelt utfall av et prosjekt som utgir seg for å være "grønt".

Naturinngrep: Utbyggingen vil medføre omfattende, irreversible naturødeleggelser tap av naturmangfold, forsterking av klimautslipp, undergraving av nasjonale miljømål og forurensning i et område med høy miljøverdi. Dette kan ikke avbøtes i etterkant.

Helse: Beboere i nærområdet må påregne helseplager knyttet til støy og visuelle belastninger. Dette er dokumenterte effekter fra sammenlignbare anlegg andre steder.

Eiendom: Verdifallet for boliger og fritidseiendommer i området vil alene overstige selv de mest optimistiske inntektsanslagene Norsk Vind AS opererer med.

Dertil kommer en rekke andre negative virkninger som samlet sett gjør bildet entydig: tyngden på vektskålen ligger klart på ulempene.

Konklusjon: Prosjektet på Omre mangler både økonomisk rasjonalitet, klimamessig legitimitet og økologisk forsvarlighet. Å gå videre vil være i strid med grunnleggende miljørettslige prinsipper og kommunens ansvar overfor sine innbyggere.

Det er forutsigbart at Norsk Vind AS vil forsøke å avfeie våre innsigelser som «ubegrunnede» og fremstilt som skremselspropaganda. Dette er en velkjent strategi fra utbyggere som mangler et solid kunnskapsgrunnlag.

Men bevisbyrden ligger ikke hos motstanderne av prosjektet – den ligger hos utbygger. Dersom Norsk Vind AS mener våre anførsler ikke har grunnlag, må de fremlegge troverdig, vitenskapelig dokumentasjon som viser det motsatte. Inntil slik dokumentasjon foreligger, må rettslig og forvaltningsmessig praksis være å legge forsiktighetsprinsippet til grunn.

Når prosjektet truer både klima, natur, folkehelse og eiendomsverdier – uten at utbygger kan underbygge sine påstander – er konklusjonen uunngåelig: Prosjektet på Omre må stoppes!

Styret i Eide Sognelag håper på en riktig og ansvarlig avgjørelse som sikrer natur, miljø og livskvalitet – både for dagens befolkning og for kommende generasjoner.

Ole Severin Bjellerås

Monika Thorsen Meijer

Odd Jarle Korsvik

Eva Sæther

Hans Andreas Gilje

Jan Petter Svennevig

Anne Karin Mosaker
Homborsundveien 156
4888 Homborsund

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
nve@nve.no

27.09.2025

Ref.202509851. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk», fra Anne Karin Mosaker.

Jeg har gjennom «Grunneiere mot vindkraft på Omre», i folkemøter, media og andre kilder tilegnet meg informasjon, så gjør meg bekymret for prosjektet og jeg stiller meg negativ til det. Jeg støtter innspillet fra «Grunneiere mot vindkraft på Omre».

Mine bekymringer knytter seg i hovedsak til hvilke helsemessige utfordringer prosjektet kan føre til for oss som bor her, til inngrep i natur, som ikke kan reverseres og til forurensing av natur og miljø.

En annen bekymring for meg knytter seg til at vindkraftverk på Omre også kan få negative konsekvenser, både for tilflytting til bygda og for turisme. Jeg både bor og driver kafe/pub i sommersesongen og i helger i det gamle posthuset i Homborsund. Jeg leier også ut og jeg vurderer videreutvikling av driften. Slik jeg vurdere det kan prosjektet få negativer konsekvenser for denne driften og generelt for næringsvirksomhet i bygda.

Mvh
Anne Karin Mosaker

Fra: "Anne Karin Mosaker" <annekarinmosaker@hotmail.no>
Sendt: lørdag 27. september 2025 11.21.31
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: 202509851 Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk».pdf

Fra: "Astrid Kvenild Eriksen" <astridkveriksen@gmail.com>
Sendt: lørdag 27. september 2025 13.05.13
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsinnspill til vindkraftverk på Omre.
Vedlegg: Høringsinnspill.docx

Astrid Marie Kvenild Eriksen

Espevigveien 141

4888 Homborsund

Mail: astridkveriksen@grmail.com

Norsk Vassdrag – og energidirektorat

Pr. Epost; nve@nve.no

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan – og utredningsprogram for Omre vindkraftverk», fra eier av fritidseiendom i Espevigveien 141, Homborsund.

Undertegnede Astrid M Kvenild Eriksen, eier av ovennevnte eiendom, viser til kunngjøring av høring med frist 28.09.25 og dermed rettidig høringsinnspill:

Det er ikke ønskelig at vindkraftverket etableres basert på følgende hovedanliggende:

1. Helseeffekter og Støybelastning (Lyd, Infralyd, Resonans)

Eiendommens beliggenhet har «orkesterplass» til de foreslåtte vindturbiners plassering, med avstand i luftlinje på 2-3-km. Beliggenheten er direkte til Bufjorden. Se vedlagt bilde med utsikt fra terrassen og stuen. Det vil derfor ha store konsekvenser for trivsel, livskvalitet og eiendomsverdi

Lyd og Infralyd:

- Selv om støygrenser overholdes for målt lyd (dB(A)), er det bekymring for infralyd (lavfrekvent støy) som er vanskeligere å måle og regulere.
- Infralyd kan føre til helseplager som hodepine, øresus og søvnforstyrrelser. Fritidseiendommen er ment for rekreasjon og hvile, og støyforstyrrelser er derfor spesielt alvorlige.
- Det er frykt for at lavfrekvent støy kan skape resonans inne i huset (vibrasjoner/hørbar lyd) selv ved lave desibelnivåer, noe som ytterligere forstyrrer nattesøvn og opphold.
- Det forventes at konsekvensutredningen vurderer effekten av infralyd og lavfrekvent støy spesifikt for eiendommer, og ikke begrenser seg til generelle støygrenser.

Lysforhold (Skyggekast og Solglimt):

- Eiendommen har god utsikt til vindkraftverket, og jeg frykter å oppleve omfattende skyggeslag/skyggekast og mulig sterke solglimt (blink) når solen står bak turbinbladene.
- Skyggekast kan virke svært forstyrrende og oppfattes som en betydelig helseulempe og sjenanse, spesielt på en fritidseiendom.
- Det forventes at konsekvensutredningen inkluderer en detaljert analyse av solglimt og skyggekast spesifikt for min eiendom.

I forhold til helseplager og trivsel henvises til Tysvær kommune der dere f.t utfører støymålinger mm basert på beboeres reduserte livskvalitet og mistrivsel. Stiller spørsmål ved at så mange steder rapporterer dette og at det samtidig legges planer for nye vindkraftverk før resultatene av undersøkelser foreligger. Burde det ikke være nok til å anvende føre-var prinsioppet?

2. Redusert Eiendomsverdi og Tapt Livskvalitet

Verdireduksjon:

- Drastisk reduksjonen i eiendommens markedsverdi er en direkte og uunngåelig konsekvens av at vindmøllene blir godt synlige fra eiendommen.
- Eiendommens verdi er knyttet til beliggenhet, utsikt og stille omgivelser/rekreasjonsverdi, og dette vil forsvinne.
- Jeg krever at det foretas en uavhengig vurdering av verditapet for eiendommen (og tilsvarende nærliggende eiendommer) dersom prosjektet realiseres. Jeg forbeholder meg retten til å kreve erstatning for verditap, Et gruppesøksmål vil fremmes.

Visuell Påvirkning og Sjenanse:

- Turbinene vil rage høyt over åsen og dominere utsikten fra oppholdsrom og terrasse/hage, brygge.
- Det visuelle inntrykket av vindturbinene er i strid med forventningene til en fritidseiendom i landlige omgivelser. Eiendommen ble anskaffet nettopp for rekreasjon og trivsel i et nydelig område som ikke må forringes av utbygging av et vindkraftverk

På bakgrunn av de alvorlige konsekvensene knyttet til helse, støy og verdireduksjon, er det min sterke anmodning at planene og all videre utredning for vindkraftverket på Omre stanses!

Jeg stiller meg i tillegg 100% bak felles høringsuttallelse fra « grunneiere mot vindkraft på Omre»

28.09.25

Mvh.

Astrid Kvenild Eriksen

Figur 1: Utsikt fra eiendommen med vindmøller skissert

Fra: "atti-w" <atti-w@online.no>
Sendt: lørdag 27. september 2025 15.01.29
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Importance: Normal

Høringsinnspill fra Astri Irene Wåga og Trine Linn Wåga

Selv om fornybar energi trengs for å fase ut fossil energi, er vi også avhengig av en robust og intakt natur. Vi ønsker ikke vindkraftutbygging på Omre grunnet;

- intakte naturområder er uforenlig med vindkraftindustrien. Betydelige arelinngrep med bygging av anleggsveier med mer, fører til at store naturområder blir ødelagt. Omre/Nørholmskogen består av myr, flere tjern og et rikt fugle,- og dyreliv. En vindkraftutbygging her vil føre til et stort tap av et rikt naturmangfold.

- i område ligger det også en viktig gytebekk for ørret. Med en utbygging er det betydelige fare for økt forurensning av denne bekken som renner ut i Engekilen.

- som alle vet kan vindkraftutbygging føre til helseplager for naboer i form av støy, lys med mer. Det vil i aller høyeste grad også være en betydelig visuell forurensing fra alle kanter i meget stor omkrets.

Sendt fra min Galaxy

Fra: "Aanon Bernt Winge Grimnes" <aanon.grimnes@uia.no>
Sendt: lørdag 27. september 2025 15.02.30
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Høringsuttalelse 202509851.pdf

Vedlagt høringsuttalelse 202509851 fra:

Aanon B.W. Grimnes
Amtedal 2
4887 Grimstad

Aanon B.W. Grimnes
Amtedal 2
4887 Grimstad

Amtedal, 26.09.2025

NVE
Majorstuen
0301 OSLO

Høringsinnspill til «Melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraft», høringsuttalelse 202509851

Familien eier en av gårdene og en hytteeiendom i Amtedal (175/2 og 175/5). Disse eiendommene vil bli sterkt berørt av vindturbinene som planlegges ved Omre Vindkraft.

Temaene nedenfor utdypes og forklares nærmere i tekstdelen om hvorfor Omre Vindkraftverk ikke må bli nærmere konsekvens utredet. Her er samlet sett ulempene anlegget medfører mye større enn fordelene, og dette negative utkommet må klart vise at en videre prosess med konsekvensutredninger må stoppes nå.

Kortfattet konklusjon er at slike irreversible naturinngrep for en tilsynelatende miljømessig vinning, ikke kan forsvares med de mange ødeleggelser vindkraftanlegget medfører både naturen, kulturhistorie og for mennesker, dyr, fugler og annet biomangfold i området.
Hevdes det tvil i momenter, så gjelder føre var prinsippet jfr. Naturmangfoldsloven §9.

Disse temaene blir nærmere omtalt:

1. Støy og visuell påvirkning
2. Fugle- dyreliv og vilt
3. Myrområder
4. Kulturminner
5. Kulturelle forhold
6. Fisk i tjern og vassdrag
7. Forurensning
8. Verdiforringelser

1 Støy- og visuell påvirkning;
Hytte og boligen på slektsgården vår i Amtedal ligger åpent eksponert i landskapet, og har utsikt med lav horisont mot nord-nordvest der vindturbinene kommer. Det er ikke skjermende topografi med fjellformasjoner og annet hinder i terrenget. Avstanden fra bebyggelsen til planområdet er ca800m, og vil få et gjennomsnittlig støynivå på 45dB. Det betyr at det i perioder vil bli et langt høyere støynivå.
Det er uforståelig at ikke Amtedal og boligene der blir nevnt i Norsk Vind sitt utrednings-program mht. støy.
Vi som bor her vil bli sterkt berørt mht. lyd og støy, samt det visuelle bilde med blinkende lys og skinn fra turbinblader.

Mht. støy, så har vår familie dårlig erfaringer fra Lista Vindkraftverk sine turbiner der vi i mange år har feriert på en hytte før og etter de ble etablert. Vi har derfor opplevd hvilken forskjell det innebar av støy og ulemper før og etter. Erfaringen er at vi heldigvis ikke er fastboende på Lista, men kun ferierer der noen dager. Vi tenker med skrekk og gru på hva følgende blir for alle oss fastboende i Amtedal med støy og visuelle plager konstant i årene fremover.

Et annet moment av allmenn interesse er hvileplassen ved E 18. Litt nord for avkjørselen fra E 18 (exit 83) til næringsområdet på Omre er det etablert en hvileplass for yrkessjåfører og rasteplass for bilister. Det er også bygd et utsiktstårn slik at besøkende kan nyte utsikten mot havet. Denne hvileplasser er med på å senke stress nivået hos trafikantene, men vil miste sin funksjon av utbyggingen. Det er særs kort avstand fra hvileplassen til det planområde for vindturbinene rett over på den andre siden av E-18 få meter borte.

2 Fugle- dyreliv og vilt;

I Amtedal ser vi ofte havørnen kommer seilende over oss til - fra sjøen og inn mot områdene på Omre der vindturbinene planlegges. Havørnen er det lite av, og den må beskyttes, og ikke bli utsatt for roterende vindmølleblad.

Mht. storvilt, så er området syd for den nye E-18 traseen blitt isolert fra skogområdene nord for firefelts motorveien. Viltundergangen på Inntjoreheia er eneste passasje for elg og annet hjortevilt mellom skogsområdene i nord og område syd for E-18.
Elgbestanden syd for E-18 har gått betraktelig tilbake og er nærmest fraværende (ingen elgjakt de nærmeste 3år). Med nye tilkomstveier og støy fra flere store vindturbiner i disse nå uberørte naturområdene (LNF), så vil ikke det bli et naturlig habitat for viltet å trekke ned mot fra nord.
Ytterligere reduserte skogarealer som i tillegg får støyende virksomhet vil ikke bli et foretrukket leveområde å trekke til, så området blir ytterligere isolert og værende uten storvilt med elg og hjort.

3 Myrområder;

Arealene for områdereguleringen består særs mye av myr. Disse store myrområdene har flere viktige funksjoner, bl.a. CO_2 lagring sett i et større perspektiv.
I et mer lokalt perspektiv har de en veldig viktig funksjon som store viktig vannfordrøyingsbasseng spredt ut over store arealer (330da). Det er høyst relevant med det vi opplever for tiden, og dette været kan og vil det bli mer av fremover i tid med store nedbørsmengder og styrtregn.
Nedslagsfeltet fører den ene veien ut mot Nørholmkilen, og den andre veien mot Amtedal og ut i Engekilen. Flom og erosjon langs disse bekkene må forhindres, og de store uberørte myrområdene på Omre må sikres og bevares.
I følge planprogrammet til NV pkt.5.3.1 skal inngrep begrenses til *«enkelte krysninger av myr»*, mens lenger ned i samme avsnitt står det «*inngrep i myr vil kunne være å foretrekke fremfor større inngrep i annen verdifull natur»*. Verdifull natur og myr er begge svært viktig å verne, og må ikke ofres for å gi plass til vindturbiner.

4 Kulturminner;
Innenfor reguleringsområde er det flere viktige historiske kulturminner av stor betydning. Penndalsbekken var i tidligere tider Eide bygdas største energikilde, og i Penndalen var det både sag og mølle. Steinmurer og ruiner fra denne virksomheten kan fortsatt sees og vitner om en viktig fortid.
Rett sydvest av Omre Kroktjenn ligger den store kvernsteinen fortsatt synlig i terrenget, og historien bak kvernsteinen der er nedtegnet.

Steinmurer for vannføring til saga, og kvernsteinen ved Omre Kroktjenn tatt i sept.'25

5 Kulturelle forhold;
Som beboere og eiere av gårdsbruk i Amtedal synes vi det er flott at Eide skole jevnlig er på ekskursjoner og bruker uteområdene og kulturlandskapet i undervisningen.
Der opplever elevene naturmangfoldet med bl.a. å følge levende fisk oppover i Amtedalsbekken som lengre oppe blir til Penndalsbekken, og ellers annet vilt i områdene med fugler, ugler, hjortevilt, gamle hule eiker og viktige kulturminner.

6 Fisk i tjern og vassdrag;
Penndalsbekken inngår i reguleringsområde tiltenkt vindkraftverk. Det er levende fisk i bekken, og fisk i tjern i reguleringsområdet (fisk sett i bekken og fiskevak i tjern sep.'25).
Det er etablert fisketrapper, og sjøørreten går opp i bekken og gyter.
I Norsk Vind i sitt plan- og utredningsprogram pkt. 2.6.5 pkt. så kan tiltaket komme i berøring med vassdrag, og det vil kreve en tillatelse.
Men de skriver dernest;
«Ettersom vassdragene i tiltaksområdet ikke forventes å føre anadrome fisk eller krepsedyr vil Fylkeskommunen være ansvarlig myndighet».
Dette er ikke korrekt, bekken fører anadrome fisk som vi som bor ved bekken har sett over mange år og de befinner seg fortsatt der.
Bekken er i kommuneplanen angitt i hele sin strekning opp og inn i reguleringsområdet med hensynsone «Fiskebekk H560».
Bekken må ikke utsettes for verken forurensning fra anleggsarbeider (fjellsprengning, nitrogen etc) eller utslipp fra tekniske anlegg (hydraulikkolje, microplast etc).

Bekken må heller ikke utsettes for erosjon (flom) som kan ødelegge, grave ut og fjerne viktig vegetasjonen med trær langs sidene som fisken har behov for (insekter, skjerming etc). Penndalsbekken/Amtedalsbekken er en særs viktig livsnerve for naturens store

biomangfold. Her spesielt at det fremover ivaretas og sikres riktig miljø og vannkvalitet for fisk og tilgang for sjøørreten sitt viktige gyteområde.

7 Forurensing;
Penndalsbekken - Amtedalsbekken har sitt utspring i nedslagsfeltet til områdereguleringen for Omre Vindkraftverket. Bekken munner ut i Engekilen hvor det over flere år har pågått et større statlig finansiert prosjekt for å bedre vannkvaliteten. En viktig faktor som påvirker sjøvannet negativt i kilen er tilrenning fra bekken og dens nedbørsfelt.
Vannanalyser av bekkevannet har vist særs høye forekomster av nitrogen, og det kan med all sannsynlighet tilbakeføres pågående fjellsprengning ved Omre næringsområdet. Dette er sterkt bekymringsfullt!
Ytterligere terrengmessige inngrep vil kunne øke disse nivåene, og det må ikke forekomme.

8 Verdiforringelse;
Vi bor i en unik bygd i Eide der verdien i nærheten til naturen og dens innhold med bekker og skog som har levende innhold av fisker, dyr og fugler betyr særs mye. Innmarken dyrkes og skogen forvaltes. Denne unike bolysten med trivsel, opplevelser og frihet satt sammen med korte avstander til større jobbmiljøer gir store verdier til eiendommen og dens muligheter.
Etablering av Omre Vindkraftverk vil redusere den økonomiske verdien vesentlig. Det gjelder i høyeste grad våre bebodde gårdseiendommer i Amtedal i dag, men også muligheten for utvikling av eiendommen fremover i tid. Deler av gårdseiendommen vår ligger innenfor 800m til planområdet for vindkraftverket. Mulighet til regulering av fremtidige boliger blir vanskelig eller umulig som følge av nivå krav for støy på maks 45dB.

Hilsen
Aanon B.W. Grimnes

Fra: "Berit Voreland" <bvoreland@yahoo.no>
Sendt: lørdag 27. september 2025 17.18.29
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk med frist 28/9-2025. Innspill herved innsendt innen fristen. Vi Berit og Arild Voreland har hus i Eideveien og hytte i KNA-veien. Begge plasser blir berørt av planen. Vi har også trådløst nettverk. STOPP I TIDE: Det er såpass mye kunnskap at det burde være unødvendig å gjennomføre full konsekvensutredning for å se at ulempene er mye større enn fordelene.
VI SLUTTER OSS TIL HØRINGSINNSPILL FRA:
1. Grunneiere mot vindkraft på Omre 2. Motvind Grimstad
3. Naturforbundet
4. Motvind Sørvest

STOPP I TIDE

Mvh Berit og Arild Voreland
Sendt fra min iPhone

Fra: "Øystein Aakhus Havstad" <oystein.havstad@gmail.com>
Sendt: lørdag 27. september 2025 21.03.21
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Hei.

Som grunneier av gnr./bnr. 89/6, 89/7 og 89/8 godtar vi ikke kraftlinjer på og i nærheten av vår eiendom. Vi ønsker heller ikke vindpark i Grimstad kommune.

Det er ikke noe poeng i å ramse opp alle de negative konsekvensene ved vindkraft, vindmøller og kraftlinjer, da dette er nok veldig godt kjent fra deres side allerede.

Men vi tenker mye på alle de negative konsekvensene for oss, naboer og befolkningen i Grimstad generelt.

Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Dette blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister verdifull inntektsmulighet fra tømmerdrift. Vi kan ikke akseptere større linjer med enda bredere kraftgater gjennom vårt areal.

Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. Dette må hensyntas. Havstadgårdene utgjør tilsammen et spesielt gårdsmiljø. Det er gårdstun med tilhørende jord og skog sett i sammenheng som har stor verdi.

Vennligst stopp denne prosessen så tidlig som mulig.

Mvh Øystein Havstad

Innspill til melding med plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk

Fra Folkehelseutvalget i Motvind Norge

STØY

Norsk vind skriver følgende om støy:
«*En etablering av vindkraftverket vil medføre støyvirkninger nær vindturbinene. I støyretningslinjen er støy fra vindkraftverk gitt en grenseverdi på 45 dB Lden. Normalt overholdes denne grenseverdien på om lag 800 meters avstand fra nærmeste vindturbin. Avstanden på 800 meter er derfor anbefalt som en minsteavstand mellom vindturbiner og støyfølsom bebyggelse. Det viktigste tiltaket for å redusere støyvirkninger mot omgivelsene er å sikre tilstrekkelig avstand mellom vindturbinene og støyfølsom bebyggelse. Området er i dag i noen grad preget av støy fra trafikken på E18 og Fv420, samt fra aktiviteten i massetaket. I fremtiden vil det også være et bidrag av støy fra industriområdet. Ettersom grenseverdien for vindturbinstøy er satt 10 dB lavere enn tilsvarende grenseverdi for veitrafikk- og industristøy er det sannsynlig at andre støykilder enn vindturbinene vil være dominerende i lydbildet. Samtidig viser erfaringene at vindturbinstøy kan oppfattes mer sjenerende enn andre støykilder. En etablering av vindturbiner på Omre vil derfor kunne medføre en noe økt støybelastning for enkelte naboer. Det legges opp til at sumstøybetraktninger skal gjennomføres i konsekvensutredningene. Utgangspunktet er uansett at grenseverdier for støy fra vindkraftverket ikke skal overskrides.*»

<u>Innspill fra folkehelseutvalget:</u>

Grenseverdier og utredningsmetoder
Dagens grenseverdi for støy fra vindturbiner fungerer ikke etter intensjonen. Formålet er å sørge for god beskyttelse av miljøer gjennom høyt nivå på konsekvensutredningene. For at dette formålet skal oppfylles når det gjelder støypåvirkninger, må nødvendigvis utredningsmetoder, grenseverdier og minsteavstander inkludere og ta høyde for den støyen som faktisk påvirker støyfølsomme miljøer. Ikke bare A-veiet støy, slik det praktiseres i dag.

Lavfrekvent og amplitudemodulert støy
Som folkehelseutvalg har vi merknader til NVE sine standardkrav til utredning av støy, og Miljødirektoratets veileder om støy fra vindturbiner. Beregningsmetodene som brukes inkluderer ikke lavfrekvent støy, infralyd og amplitudemodulert støy. Norge har heller ikke grenseverdier for slik støy. Dette til tross for at vindkraftnaboer over hele landet opplever disse støyvariantene som svært plagsomme.

Studier fra UK fastslår at lyd fra vindturbiner alltid vil være mer eller mindre amplitudemodulert. Det stadig vekslende nivået til lydene fra vindturbiner kan variere med opptil 10 dB. Det er den stadige variasjonen som skaper ubehaget selv ved relativt lavt støynivå. Sammenlignet med andre typer miljøstøy ved samme eksponeringsnivå,

antas denne AM-støyen å være en faktor som bidrar sterkt til støyplager rundt vindkraftverk.

Grenseverdien Lden 45 dBA
Erfaringer fra eksisterende vindkraftverk (f.eks. Raskiftet Vindkraftverk i Trysil) viser at støy fra vindturbiner kan medføre støyplager på avstander over 3 km. Den anbefalte grenseverdien for støy fra vindkraftverk Lden 45 dBA, er en gjennomsnittlig støybelastning over et helt år. Den fungerer ikke etter intensjonen når det gjelder vindkraft, fordi grenseverdien i praksis er umulig å kontrollere. Det er ikke fastsatt noen øvre støygrense for vindturbinstøy verken på natt, dag eller kveld. Det medfører at støyen i lange perioder kan være langt over 45 dBA og utløse søvnvansker, konsentrasjonsproblemer og vil forstyrre hvileperioder, men fremdeles være innenfor grenseverdien.

Grenseverdien og dagens beregningsmetoder mangler vurdering av lavfrekvent støy og tar heller ikke høyde for at støy oftest er amplitudemodulert. Erfaringer fra mange vindkraftverk, samt helsekartlegginger (Lista og Tysvær) bekrefter at lavfrekvent støy er svært plagsom, også på større avstander som 2 til 3 km.

Hør Dr Håkan Enbom MD PhD Sweden, forelese om mekanismene bak hvorfor lavfrekvent lyd og infralyd mm er skadelig for så stor del av befolkningen:

https://youtu.be/S-PYodXfl34?si=UfQ3DtrlPBgC33bH

Minsteavstand til bebyggelse
NVE legger til grunn en anbefalt minsteavstand på 800 meter eller 4 ganger turbinhøyden mellom vindkraftverk og bebyggelse. Denne «anbefalingen» er basert på erfaringer med støyutbredelse i flate danske og nederlandske områder, og tar ikke høyde for en markert større støyutbredelse der vindturbinene er plassert høyere i terrenget og med ekkovirkninger fra knauser og dalsøkk i norsk topografi. Denne minsteavstanden ivaretar ikke hensynet til støyfølsom bebyggelse som kan påvirkes av lavfrekvent og amplitudemodulert støy. Minsteavstanden tar heller ikke hensyn til at støyen i lange perioder kan være langt over 45 dBA, og dermed være svært plagsom, selv om den gjennomsnittlige støybelastningen over et helt år overholdes. Dette er et klart brudd på bestemmelsene i folkehelselovens § 4 gjengitt nedenfor.

Grimstad kommune bør stille som krav at lavfrekvent støy inkluderes i støyberegninger og støykart. Kommunen bør også stille krav om at amplitudemodulert støy tas med i betraktningen i matrisene over sumvirkninger for folkehelsen. Samt at minsteavstanden til nærmeste turbin bør økes langt ut over 800 m. Dette for at utredningen av støy i det hele tatt skal ha noen verdi for befolkningen i Grimstad kommune og for å unngå at kommunen som ansvarlig folkehelsemyndighet senere kan komme i et folkehelseuføre. Med de omkostninger og lidelser det vil medføre.

SKYGGEKAST

Norsk vind skriver følgende om skyggekast:

«Når vindturbinene er i drift og står mellom solen og en observatør, kan vingebladene gi en pulserende skyggevirkning. Denne virkningen vil kunne inntreffe i en avstand opp til ca. 1000-1500 meter fra vindkraftverket, primært øst, vest og nord for turbinene. Det finnes noe bebyggelse som muligens kan utsettes for skyggekast ved Lindtveit, innerst i Kaldvellfjorden og ved Inntjore. Avstandene er imidlertid i de fleste tilfeller over 1000 meter, og avbøtende tiltak forventes å kunne være effektive. I tilfeller hvor boliger eller andre bygninger med hyppig bruk utsettes for skyggekast over anbefalt verdi i retningslinjene fra NVE (NVE 2014), vil det implementeres styringssystemer som stopper turbinene i perioder hvor skyggekast inntreffer for å redusere belastningen slik at den ikke overstiger anbefalt verdi. Det vil også vurderes hvordan skyggekast vil påvirke bygg og oppholdsområder i industriområdet.»

Innspill fra folkehelseutvalget:

Grenseverdiene for skyggekast er ikke basert på faglige utredninger i forhold til norsk topografi og bosettingsmønster. De tar heller ikke høyde for at folk bruker uteområdene sine, da det kun er boliger og annen bebyggelse som regnes som «mottakere» for skyggekast. Dette kan medføre at skyggekast blir en større belastning for naboer enn det beregninger etter NVE sin veileder vil tilsi.

Stans av turbiner blir oppgitt som avbøtende tiltak mot skyggekast. Dette har liten troverdighet, fordi det medfører produksjonstap for vindkraftverket. Erfaringer fra eksisterende vindkraftverk viser at naboene må klage hver gang de utsettes for plagene, for at vedtatte avbøtende tiltak skal bli iverksatt. Dette kommer ofte som ekstra belastning på allerede plagede mennesker. Resultatet er at de til slutt resignerer, slutter å klage, og omorganiserer livet sitt så det blir levelig (lystette gardiner, slutter å bruke hagen, mindre turer, reiser bort når bråket er ulevelig). Dette igjen blir brukt som argument for at folk ikke er plaget, som f.eks. ved Vardafjell og Tysvær Vindkraftanlegg.

ISKAST

Norsk vind skriver om iskast:
«Iskast og annen risiko Vindkraftverket vil medføre en viss risiko for omgivelsene. Dette vil hovedsakelig være knyttet til risiko for iskast i vinterhalvåret. Risiko for havari vil også vurderes. Dette innebærer at ferdsel og aktivitet tett på vindkraftverket må vurderes, og at det må etableres tilstrekkelig avstand mellom vindturbinene og industriområder, offentlige veier og andre arealer som benyttes av tredjeparter. En grundig gjennomgang av dette vil gjennomføres som en del av konsekvensutredningen, og må avklares i planprosessen.
Det vil kunne være aktuelt å drifte enkelte av vindturbinene slik at disse stoppes ved isingsforhold for å unngå iskast fullstendig. Isnedfall vil fremdeles kunne forekomme, men de berørte arealene vil være betydelig begrenset.»

Innspill fra folkehelseutvalget:

Som nevnt under avsnitt om skyggekast, er avbøtende tiltak som stansing av vindturbinene lite troverdige tiltak, da det medfører produksjonstap og tapte inntekter for utbygger.

Det er misvisende av utbygger å reklamere for at anleggsveier i et vindkraftanlegg åpner for at flere kan ta i bruk området til turer og annet friluftsliv. Det blir mer riktig å informere om at tidligere stier og ferdselsårer i planområdet må stenges av på grunn av fare for iskast eller løse biter eller hele vinger som løsner ved havari.

FOLKEHELSE

Norsk vind skriver:
«*Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Det er i dag ingen klare retningslinjer for hvordan helsemessige konsekvenser av et tiltak skal vurderes, men det er gjennomført ulike helsekonsekvensutredninger av vindkraftverk for å avdekke mulige virkninger. Det er mange faktorer som kan påvirke folkehelsen, eksempelvis støy, skyggekast, landskapsvirkninger, tilgang til områder for å utøve friluftsliv, mv. Samtidig er disse sammenhengene ofte komplekse. Eksempelvis viser nyere forskning at linken mellom helsevirkninger og vindturbinstøy ikke nødvendigvis handler om årsak-virkning, og at sosialt konstruerte narrativ om vindkraft kan spille en viktig rolle i forståelsen av helsevirkninger av vindkraft (Rosciszewska, 2025). I lys av dette vil sikring av bred medvirkning og god informasjon om vindkraftverket være en viktig del av folkehelsearbeidet.*»

Innspill fra folkehelseutvalget:

Det blir litt for enkelt å hevde at «nyere forskning», som baserer seg på en studie av en kort lytteøkt, skal vise at helsevirkninger og vindturbinstøy ikke nødvendigvis handler om årsak-virkning. Norsk Vind antyder «sosialt konstruerte narrativ» om vindkraft kan spille en viktig rolle i forståelsen av helsevirkninger av vindkraft.

Forfatterne av studien erkjenner at deltakerne er utsatt for kort lydeksponering og at avspilling i laboratoriet ikke kan fange opp alle vær- og terrengmønstre utenfor. Det sier seg selv at en kort lytteøkt kan ikke erstatte måneder og år med opphold i nærheten av vindturbiner. Det blir litt som å be et utvalg av forsøkspersoner om å røyke en pakke sigaretter og deretter teste om de har fått kols.

Norsk vind prøver her å fremstille det som om støy fra vindturbiner ikke medfører støyplager på linje med annen støy, men kun er innbilte plager på grunn av «sosialt konstruerte narrativ». En helt ny vri for å bagatellisere helsepåvirkninger.

Folkehelseutvalget erfarer fra en rekke anlegg at sammenhenger mellom eksponeringer fra vindturbiner og helseplager forsterkes kraftig ved flere sammenfallende eksponeringer og følelsen av å bli «overkjørt». Sumvirkninger er derfor viktig, men også

kumulativ effekt. Akkurat som en som først har blitt allergisk for noe, kan reagere kraftig på svært små konsentrasjoner av et allergen i nærheten, så kan en som har blitt stresset av dårlig nattesøvn pga vindturbinstøy, reagere kraftig også på skyggekast og visuell forurensning, som isolert sett ikke ville utløse en slik stressreaksjon. Og der innspill fra berørt befolkning ikke har blitt fulgt, og konsesjon er gitt med de plager som det ble advart mot, er også terskelen for å reagere negativt helsemessig på eksponeringer fra vindturbinene mye lavere. Stressrelaterte helseplager er høyst reelle, med redusert livskvalitet og bl.a. forhøyet risiko for hjerte- og karsykdom.

Støy som folkehelseproblem
Støy er faktisk et betydelig folkehelseproblem, da det bidrar til søvnforstyrrelser, redusert livskvalitet, stress, og kan øke risikoen for hjerte- og karsykdommer og angst/depresjon. Verdens Helseorganisasjon anser støy som en av de største miljømessige helserisikoene i Europa. De skriver også at plagegraden for vindturbinstøy begynner ved støy < 40dB og øker med lydnivået, samt at Lden kan være en dårlig parameter for støy fra vindturbiner.

FHI skriver: «I overkant av to millioner nordmenn er utsatt for støy over anbefalt nivå der de bor. Støyforurensning øker, og kan gi ulike helseplager. Støy kan føre til søvnforstyrrelser, redusert livskvalitet og redusert helse. Noen typer støy kan også føre til hørseltap og plager med øresus (tinnitus).»

Redusert søvn rapporteres som den vanligste plagen av støyen fra vindkraftverk. Forskning på fibromyalgi fra Canada av Harvey Moldovsky, 1976, 2012, 2013, 2015, viste at forsøkspersoner fikk muskelsmerter når de ble frarøvet dyp søvn over flere netter. Dette samsvarer godt med helsekartleggingen rundt Tysvær Vindkraftverk. Den viste en økning på 37% flere med søvnproblemer i Tysvær i forhold til en referansekommune, samt en økning på 17% med muskulære smerter i forhold til samme referansekommune.

Det er godt dokumentert at summen av mange påvirkninger kan gi søvnvansker, migrene, atrieflimmer, høyt blodtrykk, øresus, stress og depresjon. Men det er ikke lett å forutsi hvor grensen går for når det enkelte mennesket tipper ut i en nedadgående helsespiral.

Ansvar og lovverk for folkehelsa
Både utbygger og kommune har ansvar for å ivareta hensynet til folks helse.

Forskrift om miljørettet helsevern fastslår at virksomheter og eiendommer skal planlegges, bygges, tilrettelegges, drives og avvikles på en helsemessig tilfredsstillende måte, slik at de ikke medfører fare for helseskade eller helsemessig ulempe. Den ansvarlige for virksomheten (Norsk vind) skal ihht. forskriften utføre de beskyttelsestiltak og ta de forholdsregler som ellers er nødvendige for å forebygge, hindre eller motvirke at slik virkning oppstår.

Folkehelselovens § 4 sier: Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

VERDITAP

Norsk vind skriver om visuelle virkninger og landskapsvirkninger:
«*I klarvær kan vindturbiner være synlige på opptil 40-50 km avstand, og gi tydelig visuelle virkninger på 15-20 kilometer. Noe avhengig av endelig høyde på vindturbinene vil vindkraftverket derfor være synlig over store deler av kommunen. Nærheten til sjøen gjør også at anlegget vil være synlig fra kystområdene mellom Lillesand og Arendal. Det forventes at anlegget vil medføre en viss endring av landskapskarakter for nærliggende kystlei, men avstanden er så stor at leia ligger utenfor vindkraftverkets «ytre visuelle dominanssone».*

Innspill fra folkehelseutvalget:

Det foreligger flere studier som viser at vindkraftverk gir vesentlige verditap på boliger og eiendom. Flere studier fra 2021til 2025 viser verditap opp til 10 km fra vindturbinene. Verditapene påvirkes både av avstand og turbinstørrelse. I perioden fram til 2016 var vindturbinene inntil 150 meter høye, så man må forvente at de negative effektene vil nå enda lenger desto høyere og kraftigere vindturbinene blir.

Det sier seg selv at betydelig verditap på familiens hovedinvestering vil føre til stress og bekymring for fremtiden. Dette kan påvirke helsen negativt. For de som ønsker å flytte fra de negative konsekvensene vindkraftverket medfører, kan redusert eiendomsverdi gjøre at de ikke har råd til å kjøpe bolig et annet sted. Eiendommen kan også bli umulig å få solgt. For å unngå rettslige etterspill, bør kommunen derfor stille krav om at tiltakshaver erstatter redusert eiendomsverdi, og eventuelt løser ut de som ikke får solgt.

Dette er ikke bare er en privatrettslig sak mellom utbygger og grunneiere. Redusert eiendomsverdi innenfor kommunegrensene som en konsekvens av et kommunalt ja til vindkraftverk, slår tilbake på kommunen fordi det rammer boligverdien i store deler av kommunen og det rammer deler av befolkningen økonomisk, som en av flere faktorer som kan påvirke helsen.

Kommunen bør også skaffe seg en oversikt over hvor stort det totale eiendomstapet til innbyggerne vil bli, og se dette i sammenheng med kommunens vindkraftinntekter.

SAMRÅDSGRUPPE OG INFORMASJON

Innspill fra folkehelseutvalget:

Alle potensielt berørte naboer bør bli representert i samrådsgruppa og gjennom den kunne komme med innspill og krav i forhold til konsekvensutredningen. Når det er snakk om vindturbiner på opptil 220 meters høyde, kan all støyfølsom bebyggelse innenfor 3 km avstand fra nærmeste vindturbin bli berørt. Det kan være vanlig A-veiet støy, lavfrekvent støy, amplitudemodulert støy, skyggekast, visuell forurensning, lysblink og redusert eiendomsverdi.

Det må også informeres om mulig verditap for eiendommer både i lokalaviser og på folkemøter.

KONSEKVENSER FOR NATUR. FORTRENGNING AV FUGLER OG DYR

Innspill fra folkehelseutvalget:

Det finske instituttet LUKE har hatt en gjennomgang av 84 studier fra 22 land som viser at det er stor fortrenging av fugler og dyr fra vindkraftverk. For flere arter kan fortrengingen være opp til 5 km. Det vil si at Omre vindkraftverk kan fortrenge mange arter fra planområdet til andre områder, noe som kan skape stor ubalanse i forhold til hekke- og yngleplasser og mattilgang. Dette kan føre til bestandsreduksjoner og få store negative konsekvenser. Man kan anta at mange av de samme faktorene som gjør at dyr skyr vindkraftverk også er gjeldende for mennesker. Vi har de fleste fysiologiske funksjoner til felles med dyr, i tillegg til at vi har evnen til å resonnere over de negative følgene.

https://www.luke.fi/en/news/review-several-groups-of-birds-and-mammals-avoid-wind-turbines

SAMFUNNSSIKKERHET

Innspill fra folkehelseutvalget:

Det er ikke uvanlig at turbinblader kollapser, noe som også NVE har påpekt. Siden januar 2024 har det vært 9 fysiske turbinhavarier pluss flere lekkasjer av olje og kjølevæske (totalt 59 uhell fra 2002 til 2025) i Norge. Når turbinblader på 15 – 20 tonn detter ned fra > 100 m høyde og ødelegges, kan store glassfiber- og epoksydeler havne langt fra vindturbinen, noe som medfører en stor risiko for folk og dyr som ferdes i eller nær planområdet. Se mer om dette under kapittelet om forurensing.

FORURENSING

Innspill fra folkehelseutvalget:

Forurensing fra vingeslitasje
Et vindkraftverk kan forurense omgivelsene både under etablering, drift og avvikling. Det spesielle med alle slike anlegg er at de er plassert på toppen av geografien. Det vil si at de har alle muligheter for forurensing nedover i terrenget, det være seg med vind eller vann. Alt vil nedover av tyngdekraften. Så innen forurensingen har havnet i havet, har det på sin vei forurenset først de alpine myrene, deretter skogene, beiteområder og jordsmonnet, deretter små bekker (og drikkevannskilder) som til slutt ender i en stor å som igjen renner ut i havet.

Når det gjelder spredning av mikroplast på grunn av slitasje på turbinblader, er det enormt stor forskjell på vindkraftbransjens tall på 150 til 200 gram pr. vindturbin, og studier som offentlige myndigheter og andre har fått utarbeidet.

I 2020 utarbeidet Mepex en rapport for Miljødirektoratet om norske landbaserte kilder til mikroplast (M-1920). I denne rapporten har Mepex estimert et utslipp på mellom 10 og 170 tonn/år fra vindturbiner, basert på de under 1000 turbinene som fantes på det tidspunktet. Mepex skriver selv at anslaget er basert på et begrenset og usikkert grunnlag, men setter 50 tonn/år som antatt middelverdi. Det vil si ca. 50 kg i året pr. vindturbin. En nederlandsk rapport, RIVM-briefrapport 2022-0235 (RIVM tilsvarer norske FHI), estimerer et realistisk utslipp fra innlandsturbiner på 1 kg pr år. Rapporten estimerer også et worst case scenario hvor utslippet er over 14 kg pr vindturbin pr år. RIVM påpeker at det er store variasjoner, basert på værforhold mm.

I stedet for å få satt i gang tiltak for å kartlegge omfanget av slitasjeforurensning, har NVE spurt åtte norske vindkraftaktører om deres erfaring med slitasje på turbinblader. NVE har så valgt å forholde seg til vindkraftbransjens tall på 200 gram/turbin/år, til tross for at offentlige rapporter viser helt andre mengder.

Bisfenol A og drikkevannskilder
Glassfiber og epoksy inneholder ofte Bisfenol A (BPA) som ligner kjemisk på østrogen. Inntak av BPA er derfor spesielt ugunstig for menn og gutter, fordi det bl a kan føre til redusert formeringsevne og kan være skadelig for foster. Drikkevannskilder må derfor beskyttes mot BPA forurensning. 19. desember 2024 innførte også EU-Kommisjonen et forbud mot BPA i all plastikk i kontakt med mat (Reg 2024/3190).

Når det gjelder forurensning av drikkevannskilder, viser vi til Mattilsynet, som mener at konsekvensutredninger og miljø-, transport- og anleggsplaner (MTA) ofte er mangelfulle når det gjelder hensynet til drikkevann.

VKM (Vitenskapskomiteen for mat og miljø) skal, på bestilling fra Mattilsynet, lage oversikt over hvilke krav som bør stilles til konsekvensutredninger ved planlegging av nye vindkraftprosjekter, for å unngå forurensing av vannet. Oversikten skal også omfatte bruk av kjemiske stoffer og annen aktuell forurensing, som kan utgjøre en risiko for drikkevann gjennom hele vindkraftverkets livsløpssyklus (anlegg, drift, vedlikehold og avvikling). Denne skal publiseres **01.12.25,** og konsekvensutredninger for vann og drikkevann bør derfor utsettes til etter denne dato.

https://vkm.no/8102.htm?utm_content=bufferb8cc6&utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=buffer&fbclid=IwY2xjawJTWe9leHRuA2FlbQIxMQABHf3l8-r2-fpGE2cQ5PKBppYMqjEeMchma0EPgQovzlG4PY_hNaN0Yw6vwA_aem_1jAM0bb0QyPo-WmOAZUDzA

Mikro og nanoplast
NTNU-professor Anne Fiksdahl skriver i en artikkel publisert 13.09.2025 i avisa Hitra-Frøya om mikro- og nanoplast: «Når mikroplast nedbrytes videre, dannes nanoplast, som betraktes som "sluttstadiet" i nedbrytningen av plast. Fragmenteringen skjer gjennom ulike mekanismer (mekanisk, kjemisk, biologisk, varme, sollys), og nanoplast kan derfor dannes overalt hvor mikroplast finnes. Nanoplast vil med andre ord også være del av miljø- og helseproblemer som oppstår når plast-partikler løsrives fra vindturbiner.» (...) «Fordi nanoplast-partiklene er så små, kan de trenge inn i mikroorganismer, celler, vev og organer i forsøksdyr på en måte mikroplast ikke kan, da

mikroplast ofte bare utskilles i fordøyelseskanalen. Det gir økende bekymring at nanoplast, i motsetning til «store» mikroplast-partikler, kan krysse cellemembraner, (eks. blod-hjerne). Nanoplast kan derfor nå indre organer og påvirke disse. Nanoplast er påvist i menneskelig blod, lunger, hjerte, morkake o.a. de siste par år. Det er nylig utvetydig dokumentert at nanoplast også akkumuleres i hjerne, lever og nyre*). Mengde nanoplast i hjerner var opptil 30 ganger så stor som i lever/nyrer. Det var en klar økning i løpet av 8 år, og demente hadde høyest konsentrasjon.»

https://www.hitra-froya.no/meninger/i/4BMXrE/vi-har-tilstrekkelig-kunnskap-til-aa-hindre-de-dramatiske-mikro-nanoplast-effektene?fbclid=IwY2xjawMzoRBleHRuA2FlbQIxMABicmlkETBsbFVkRkJOaGI1QktSTWpyAR4ngUyDAhKSZOzmi2iXlwEyXbQj3mTZqvmNxPtYbz889tef0iZCjzHyPCZLsA_aem_vS20HWUJbtjfRLa6z2d5fw

DETALJPLAN

Innspill fra folkehelseutvalget:

Folkehelseutvalget mener at kommunen må kreve at detaljplanens/MTA-planens tekniske beskrivelse kommer **før** konsesjonsvedtaket, slik at kommunen faktisk vet hva de sier ja eller nei til. Dette vil også gjøre klageretten på detaljplanen reell for berørte parter og organisasjoner.

Den tekniske beskrivelsen skal gjelde samtlige komponenter og installasjoner, samt kart som viser den nøyaktige plasseringen av alle anlegg og hjelpeanlegg/tekniske inngrep (herunder anleggsveier, masseuttak, masselagre og riggplasser mv.)

Når konsesjonen er gitt og MTA-planen foreligger, er kommunen kun en høringspart uten reell myndighet i forhold til plassering av anlegg og inngrep som følge av det.

Plassering av vindturbinene vil påvirke støy- og helsepåvirkninger og må fastsettes før helsekonsekvenser og støysoner utredes. Det samme gjelder turbinstørrelsen. Det har vært flere eksempler på at turbinstørrelsen har blitt endret etter at konsesjonsbehandlingen har startet. Det kan være stor forskjell på utbredelsen av støy, skyggekast og iskast fra f.eks. 180 meter høye vindturbiner i forhold til 220 meter høye.

KONSEKVENSUTREDNINGER

Innspill fra folkehelseutvalget:

Fravær av anerkjent metodikk og helsefaglig kompetanse
Det finnes i dag ingen anerkjent metodikk for å utrede helsekonsekvenser som følge av vindkraft, slik forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) krever. I dag er det slik at utredere lager sine egne metodikker, og selv bestemmer hvordan de vil vekte de forskjellige faktorene som kan påvirke helsen, uten bruk av helsefaglig kompetanse!

Erfaringer viser at dagens utredningspraksis for vindkraft ikke gir et riktig bilde av helsekonsekvensene. Det er kun gjennomført to offentlige helsekartlegginger av naboer

til vindkraftverk i Norge. Lista i 2015 (turbinhøyde 126,5 meter), og Tysvær i 2023 (turbinhøyde 150 meter). Felles for disse to kartleggingene er et stort antall personer som har fått støy- og helseplager. Helsekartleggingene viser at over 40 % er plaget av støy fra vindturbinene. Dette gjelder for hus og fritidsboliger innenfor en avstand på 2 km fra de nærmeste vindturbinene. Ser man kun på de fastboende i Tysvær, er det 47 % som er plaget av støy. 31% opplever at vindturbinene påvirker helsen negativt.

https://www.tysver.kommune.no/_f/p1/i9820ceda-3d74-4805-a06b-a76b09bd8b4a/rapport_helsekartlegging-blant-beboere-nar-tysvar-vindpark_20122023.pdf

Vårt forslag til metodikk for utredning av helsekonsekvenser
Vi vil også informere om at Folkehelseutvalget har laget et utkast til innhold i metodikk for utredning av helsekonsekvenser av vindkraft som tidligere er forelagt konsesjonsmyndigheten. Denne bør også Grimstad kommune se på med tanke på at de er ansvarlig myndighet for både helse og støy.

https://motvind.no/wp-content/uploads/2025/02/Metode-for-HKU-fra-FMN-28.08.2024-endelig.pdf

Krev uavhengige konsekvensutredninger
I dag er praksis at tiltakshaver betaler for konsekvensutredningene og bestemmer hvem som skal utføre dem. Utredninger fra blant annet Multiconsult, Biofokus og Menon/Sweco, viser at mange konsekvensutredninger har dårlig kvalitet. Dette gjelder for mange typer tiltak, ikke bare spesielt for vindkraft. Det gjelder både utredninger på detaljnivå og på overordnet nivå. Informasjon fra miljøorganisasjoner og statsforvaltere viser at de opplever variert kvalitet på de konsekvensutredningene som gjennomføres, og at kvaliteten ofte avhenger av hvem som bestiller utredningene. Flere har krevd endringer i systemet for å unngå at forslagsstiller selv bestiller utredningene og velger utreder.

Det påpekes flere årsaker til at utredningene ikke gir et godt nok beslutningsgrunnlag. Med bakgrunn i rapporter og egne erfaringer, vurderer Miljødirektoratet at følgende forhold kan forklare dårlig kvalitet på konsekvensutredninger:

- Manglende eller uspesifikke plan- eller utredningsprogram
- Forslagsstiller får selv bestemme innhold i og omfang av utredninger
- Relevante parter har ikke medvirket i prosessen
- Forskriften har uklare krav til innhold i konsekvensutredningen
- Manglende bruk av anerkjent metodikk
- Utredere har ikke relevant faglig kompetanse
- Forslagsstiller utøver press på utreder
- Forslagsstiller velger pris foran kvalitet og kompetanse
- Konsekvensene blir ikke synlige for beslutningstaker

• Det er ikke et godt nok system for kontroll av utredning

Det må komme på plass utredningssystemer hvor relevante fagmyndigheter fastsetter innhold og omfang av utredninger for de enkelte tema. Krav om bruk av anerkjent metodikk må overholdes, og ansvarlige fagdirektorater må utarbeide slik metodikk for de fagtemaene hvor dette mangler. Konsekvensutredningene må kvalitetssikres og kontrolleres av relevante fagmyndigheter.

Det kan heller ikke være slik at tiltakshaver bestemmer hvem som skal utrede.

AVSLUTNING

Erfaringer viser at lokalsamfunn skades av årelange kamper om vindkraft. Noen må ta kostnadene i form av stress, bekymring, støy og redusert helse, mens andre får fordeler og inntekter. Konflikter oppstår, og familier, naboer og venner splittes. Sårene kan vedvare i mange år, også etter at kampen om utbygging er avsluttet, uavhengig av resultatet.

Det er heller ingen selvfølge at krav som en kommune stiller for å si ja til vindkraftutbygging, f.eks. krav om en egen støygrense for kveld og natt, blir tatt hensyn til når NVE vedtar konsesjonen. Konsesjonen som ble gitt til Gulakraft vindkraftverk i Gulen kommune er et sørgelig eksempel på dette. Her satte kommunen som vilkår for å si ja, et krav om maksimalgrense for støy om natt på 37dB LpAeq8h. NVE valgte å ikke ta hensyn til kravet basert på likhetsprinsipp. Dette er den første konsesjonen som er gitt siden lovendringene trådte i kraft 01.07.2023, da kommunene ble gitt vetorett. Kommunen fikk ikke beskjed om at vilkåret ikke ville bli hensyntatt før konsesjonen var vedtatt. Hadde de fått det, kunne kommunen brukt vetoretten og sagt nei i stedet for ja. Det er merkelig og veldig uheldig at NVE velger å bruke likhetsprinsipp som begrunnelse, når det er den første konsesjonen som gis etter at de nye lovendringene kom på plass. NVE bør gjøre kommunene oppmerksom på at krav som stilles for å si ja til utbygging, ikke nødvendigvis vil bli hensyntatt i konsesjonsbehandlingen.

Oslo 25.09.2025

Folkehelseutvalget i Motvind Norge

Siri Fjeseth - Sykepleier
Raine Olaf Ørsnes - Selvstendig næringsdrivende
Ørn Terje Foss - Spesialist i arbeidsmedisin. DPH
Sonja Bjørknes - Yrkeshygieniker
Steven Crozier – Lege
Jannicke Modell Røhmen – Skogingeniør
Marit Brevik -Veterinær
Ellen Nergård Thompson -Lege
Jørgen Åkre - Lege

Fra: "Folkehelse Motvind Norge" <Folkehelse@motvind.org>
Sendt: søndag 28. september 2025 09.28.12
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "sirifjeseth" <sirifjeseth@gmail.com>; "John Fiskvik" <John.Fiskvik@motvind.org>
Emne: «Høringsuttalelse 202509851» fra Folkehelseutvalget i Motvind Norge
Vedlegg: Innspill Omre Vindkraftverk fra folkehelseutvalget i MN.pdf

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi – Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Naturvernforbundet
Lillesand

Rapport fra el-fiske i 3 sjøørretbekker på Omre i Grimstad kommune.

Prosjekt/område: El-fiske i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.

Prosjektperiode: august og september 2025.

Ansvarlig: Erik Berglihn, Sjøørret Sørlandet.

Deltakere: Per Bendixen, Naturvernforbundet. Hjalmar Espevig, kjentmann.

1. Bakgrunn og formål.

El-fiske ble gjennomført for å kartlegge og dokumentere bestandene av ørret og ål i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.
Det var behov for å fremskaffe oppdatert kunnskap om tilstanden i alle de tre aktuelle bekkene.
Formålet var å vurdere rekruttering, bestandstetthet og habitatkvalitet.

2. Områdebeskrivelse.

Bekkene er en del av nedbørsfeltene nr 019.22Z og nr 019.220, ref NVE sin database REGINE.
Nedbørsfeltene er preget av mange småtjern og myrer, særlig høyest oppe i terrenget.

Nørholmsbekken:

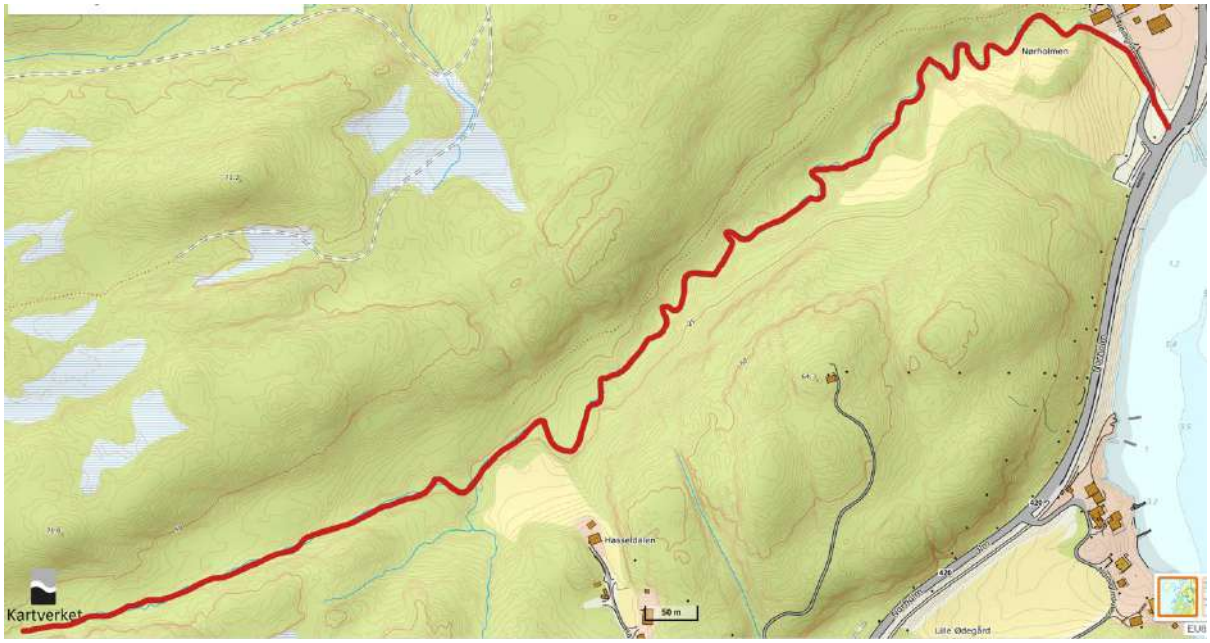
Nørholmsbekken renner østlig og ut i sjøen, innerst i Nørholmskilen. Den er ca. 0,5 til 2,5 m bred og 0,3–0,6 m dyp ved normal vannføring.
Bunnsubstratet består av grus og stein med enkelte partier sand. Kantvegetasjonen er tett og variert.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført den 21.august 2025, fra kl 16 – 18.00 i den midtre del over en strekning på ca 400 meter. Det var lav vannføring , klart vann og lett å observere.

Hasseldalsbekken:

En smal bekk som renner gjennom Hasseldalen og munner ut i sjøen ved Nørholm. Bredden varierer mellom 0,5 –2 m, og dypet er sjelden over 0,4 m. Bunnen domineres av stein og grus.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført 28.august fra kl 14 –16 fra den midtre til den øvre delen, over en strekning på ca 400 meter.

Det var lav vannføring og klart vann.

Penndalsbekken:

Penndalsbekken renner først vestlig i øvre del, men svinger så sørlig gjennom hele Penndalen. Her ses Omre Kroktjern:

Bekken fra Omre Kroktjern renner slagt ned via et lite tjern i myrlendt terreng. Vi konstaterte fisk helt opp til dette tjernet. Herfra går bekken ned til selve Penndalen, hvor den vider seg ut til 2–3 meters bredde i den midtre delen. Den er fra 0,5 til 2 meter helt ned til den nedre delen, ved FV 420. På nedsiden av FV 420 og til utløpet i sjøen kalles den Amtedalsbekken.

Substratet består hovedsaklig av grus og stein, med flere naturlige kulper og gyteområder. Kantvegetasjonen varierer mellom tett skog og mer åpne partier, hvor busker og høyt gress dominerer. Bekken er vurdert som svært viktig for lokal rekruttering.

Målepunkter.

Det ble gjennomført el-fiske i to omganger. Den første ble foretatt 28.august fra kl 13 – 14.30, på begge sider av FV 420, for å fange opp noe av den delen som kalles Amtedalsbekken. Det var da lav vannføring og klart vann.

Den andre ble gjennomført 2.september 2025 fra kl 14.30 til 18.00. Det ble el-fisket punktvis fra Omre Kroktjern og ned til RV 420. Det var normal vannstand og klart vann.

3. Metode.

El-fisket ble utført med utstyr fra Terik, model FA-55.
Alle fisk ble fanget med håv og satt tilbake i vassdraget.

4. Resultater.

Totalt observert individer, pr bekk.
Nørholmsbekken:
Sum individer: **147**
Hasseldalsbekken:
Sum individer: **123**
Penndalsbekken:
Sum individer: **189**

Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer.

5. Vurderinger.

Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del.
Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer.
Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm)

6. Konklusjoner.

Nørholmsbekken: Viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Ål registrert i lavt antall.

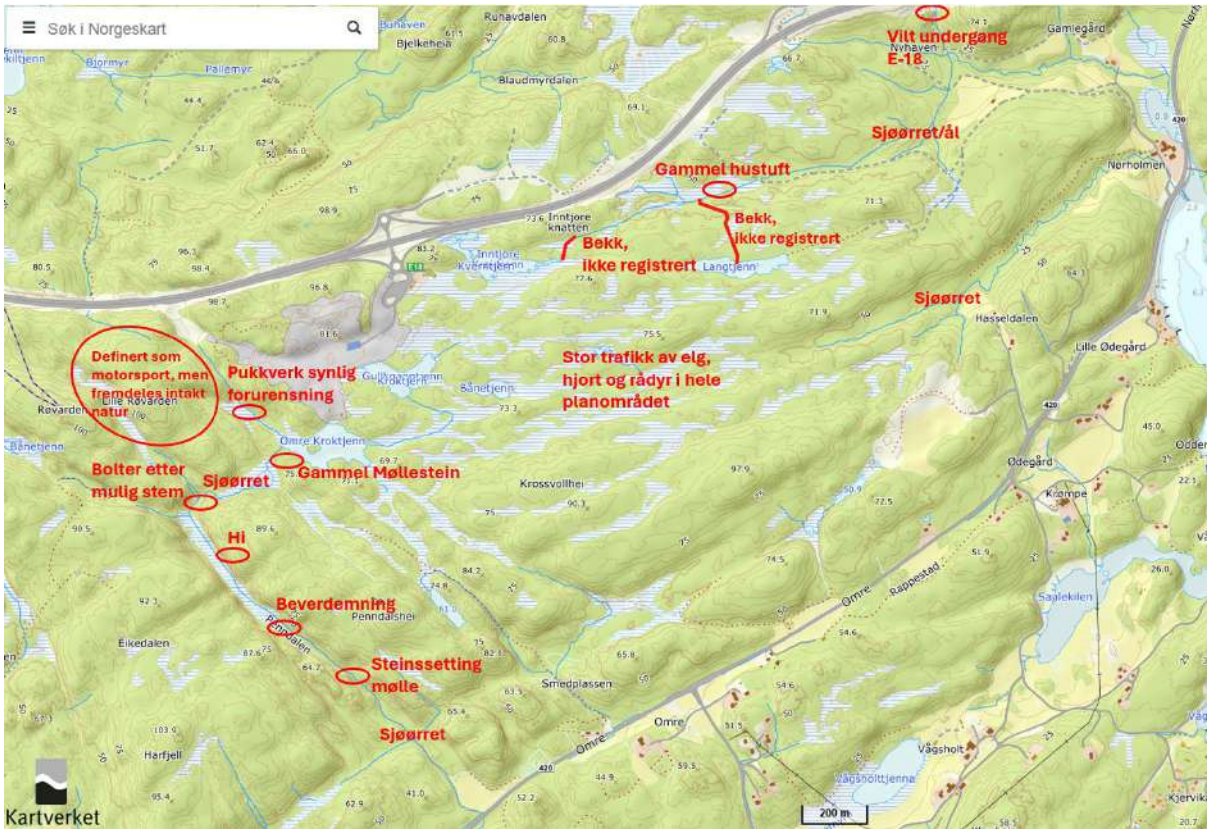
Hasseldalsbekken: Gyte- og oppvekstområde for ørret

Penndalsbekken: Nøkkellokalitet for både ørret og ål, med høy tetthet og gode habitatforhold.

Samlet sett: Penndalsbekken, et svært viktig vassdrag for begge artene, samtidig som vi opplevde en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser.

7. Vedlegg.

Kart over Omre, som viser alle bekkeløp og annen informasjon.

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 19.12.2023
Vår ref.: 2022/7418
Deres dato:
Deres ref.: 2022/6927

GRIMSTAD KOMMUNE

Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidrun Flognfeldt Andreassen, 37 01 78 50

Innsigelse og høringsuttalelse til offentlig ettersyn av forslag til reguleringsplan for Omre industriområde - felt BI6 - BI9 i Grimstad kommune

Vi viser til oversendelse datert 19.10.2023 fra Grimstad kommune med vedtak om å legge forslag til detaljregulering for Omre industriområde, delområde BI6 – BI9 ut til offentlig ettersyn. Vi viser videre til e-poster av 27.11.2023 og av 08.12.2023, der Statsforvalteren gis utsatt høringsfrist, sistnevnte til 19.12.2023.

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget.

Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres.

Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra *moderat* til *dårlig*, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12.

Vi finner at planforslaget må omarbeides/utbedres i vesentlig grad for å imøtekomme innsigelsen. Masse- og overvannshåndtering, samlet konsekvens for naturmangfold, konsekvenser for vannmiljø, samt planlegging for en mer effektiv arealdisponering, er sentrale forhold som må utredes og omarbeides/utbedres for å løse innsigelsen.

Bakgrunn

Formålet med planen er å legge til rette for industri og lager med tilhørende kontorplasser.

Arealene er i områderegulering for Omre regulert til industri, andre typer bebyggelse og anlegg, naturområde, LNF-formål, infiltrasjon/fordrøyning/avledning samt til en rekke underformål under samferdsel og infrastruktur.

Innspill fra Statsforvalteren
Vi viser til Statsforvalterens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, av 01.09.2022. Vi minte der om at det i bestemmelsene til områdereguleringa § 3 ble stilt en rekke krav til utredninger, illustrasjoner, rapporter og planer som skulle følge detaljreguleringa. Denne bestemmelsen var en viktig forutsetning for Statsforvalterens vurdering av forslag til områderegulering. Ved gjennomgang av planforslaget ser vi at flere av disse kravene er skjøvet på ved at det stilles krav til at slik dokumentasjon / slike planer skal foreligge før rammetillatelse eller igangsettingstillatelse for de enkelte delfelt. Spesielt for tema som overvannshåndtering, vannmiljøundersøkelser og massehåndtering mener vi at det å skyve på dette vil kunne medføre / bidra til miljøskade som kunne vært unngått eller begrenset gjennom arbeidet med detaljregulering.

Under følger en mer konkret vurdering av de viktigste tema.

Naturmangfold
I arbeidet med områdereguleringa ble det utarbeida en temarapport for naturmangfold, datert 21.10.2018. Rapporten konkluderte med at det ikke fantes registrerte naturtyper innenfor planområdet. I planbeskrivelsen til forslag til detaljregulering, datert 18.10.2023, konstateres følgende: *«Det er ikke registrert verdifulle naturområder, viktige naturtyper eller stedegne og faste arter som vil kunne ta varig skade eller bli desimert som følge av tiltaket.»* Samtidig beskrives det på s. 25 at det for planområdet er registret noen naturtyper, men at det ikke er *«registrert utvalgte naturtyper, men noen områder som generelt har middels til stor verdi.»* For den sårbare arten, *ildsandbie*, følger egen rapport.

Etter utsjekk i Naturbase finner vi at det er registrert flere naturtyper innenfor planområdet av nasjonal interesse. Kartlegging ble gjort i juni 2018, og registreringene ble publisert i Naturbase i april 2019. Flere av naturtyperegistreringene faller inn under kriterier for når Statsforvalteren skal vurdere å fremme innsigelse, jamfør *rundskriv om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet*, T2/16. Dette gjelder flere registreringer av naturtypen *gammel furuskog,* en naturtype som har sentral økosystemfunksjon. En av registreringene har *svært høy lokalitetskvalitet*, mens de øvrige har *høy lokalitetskvalitet*. Videre finnes en registrering av semi-naturlig våteng, med lokalitetskvalitet *moderat* og tilstand *dårlig.* 21.09.2023 ble forskrift om utvalgte naturtyper endret. Konkret innebærer endringa blant annet at nevnte registrering nå faller inn under utvalgskriterier for hva som er å regne som utvalgte naturtyper. Flere av de overnevnte naturtypene vil bli helt eller delvis ødelagt ved en utbygging i tråd med planforslaget.

Når det gjelder *ildsandbie* er dette en art med status sårbar (VU) på norsk rødliste over trua arter, og dermed en art av nasjonal interesse. Rapporten om ildsandbie sammenligner den påvirkning de ulike alternativene for atkomstvei (regulert atkomst i områderegulering versus nytt forslag i detaljregulering) vil gi for arten. Ved gjennomgang av nytt kunnskapsgrunnlag finner vi at det er

registrert naturtyper innenfor planområdet som vil kunne være av verdi for ildsandbie da vertsplanten blåknapp knyttes til den aktuelle naturtypen. Vi etterlyser at hensynet til ildsandbie vurderes i sammenheng med aktuelle naturtyper.

Naturmangfoldloven § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5.

Da planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse uten at oppdatert kunnskapsgrunnlag er benytta, og uten at det er vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres, finner vi ikke at den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven er oppfylt.

Arealdisponering

Planforslaget legger opp til nedbygging av store naturområder med til dels store naturverdier. Samtidig synes effektiv utnyttelse av arealene ikke å være sikret i planforslaget. Ut ifra illustrasjon synes det som at det planlegges for store arealer med parkering i dagen og bygg i én etasje. I plankart og bestemmelser stilles det ingen krav om at parkering skal legges i bygg, ingen krav om minimumshøyder, og det er heller ikke lagt inn krav om trinnvis utbygging. Effektiv utnyttelse av arealene er så langt vi kan se, ikke sikret i planforslaget. Uten krav om trinnvis utbygging kan potensielt store arealer sprenges ned uavhengig av behovet. Punkt 45 i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027* trekker frem arealplanlegging som reduserer arealbeslag som et bidrag til oppnåelse av klima- og miljømålene, og det poengteres i Veikart 2.0 *Grønt industriløft* at regjeringen vil at grønne industrietableringer skal være arealeffektive og at de ikke skal føre til unødvendig naturbelastning.

Vi forventer med bakgrunn i overnevnte at planforslaget endres slik at man sikrer en mer effektiv utnyttelse av arealene. Ved å redusere det samlede fotavtrykket av tiltakene gjennom en mer effektiv arealutnyttelse, vil naturbelastinga kunne reduseres tilsvarende. Dette vil også kunne være en del av løsninga for å sikre god overvannshåndtering.

Massehåndtering

Massehåndtering er lite omtalt i planforslaget, og kravet i områdereguleringas bestemmelser § 3, punkt g) 1-5 om å utarbeide en plan for massehåndtering skyves på til *«før det kan gis igangsettingstillatelse til grovplanering og sprengningsarbeid for opparbeidelse av industriareal og infrastruktur»* jamfør forslag til reguleringsbestemmelser § 3.2.3. Utfordringene ved å skyve på dette er kommentert av både Agder fylkeskommune og Direktoratet for mineralforvaltning i brev av henholdsvis 04.12.2023 og 01.12.2023. Vi støtter det som går frem av vurderinger i nevnte brev når det gjelder massehåndtering. Det er en nasjonal forventning, jamfør punkt 44 i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 - 2027, at helhetlig masseforvaltning skal avklares i regionale og kommunale planer. I denne konkrete saken finner vi at tidlige avklaringer rundt massehåndtering reelt vil kunne bidra til å redusere og avbøte negative konsekvenser ved planforslaget både når det gjelder hensyn til naturmangfold, vannmiljø, støy og støv.

Overvannshåndtering

I bestemmelsene til områdereguleringa § 3, punkt d) står det at det skal utarbeides en teknisk plan der det redegjøres for overvannshåndtering, flomveier, og hvordan vannmengden mot Penndalsbekken kan holdes mest mulig lik naturlig situasjon, samt tiltak for å rense vannet, både i anleggs- og permanent fase. Som del av planforslaget følger en «*beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering*» og en overvannsrapport, begge datert i 2023. Beskrevne mulige løsninger og strategier for overvannshåndtering er gode. Vi finner dog ikke at strategiene og løsningene som skisseres er sikret i plankart og/eller bestemmelser. Da gode løsninger for overvannshåndtering ofte er arealkrevende, bør slike arealer reguleres til dette formålet i plankartet. Med bakgrunn i overnevnte anbefaler vi at en plan for overvannshåndtering utarbeides og at løsninger sikres i plankart og bestemmelser.

Vannmiljø

I overnevnte rapporter gjøres enkelte vurderinger etter vannforskriften § 12. I *beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering* konstateres det på side 22 at «*ekstra nitrogen i en nitrogenbegrenset sjøvannsforekomst kan få eutrofieringseffekter*». Vi finner at vurderingene etter vannforskriften er noe mangelfulle. Dette knytter seg hovedsakelig til mangelfull vurdering av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og Bufjorden. Dette gjelder spesielt vurderinger rundt hvilken effekt nitrogen som vaskes ut av sprengstein eller føres til resipient via anleggsvann, vil ha på nevnte vannforekomster.

Engekilen er registrert med *moderat* økologisk tilstand, og det er kjent at det er dårlig vanngjennomstrømning i kilen. Vi er kjent med at det med bakgrunn i nevnte forhold pågår et prosjekt i regi av Engekilen vel for å bedre økologisk tilstand i vannforekomsten. Prosjektet er finansiert av midler fra Miljødirektoratet. Vi etterlyser at det gjøres grundige vurderinger av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og hvorvidt planforslaget vil ha innvirkning på måloppnåelse i det pågående miljøprosjektet. Vi påpeker at eventuell tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep som innebærer forringelse av økologisk tilstand etter vannforskriften § 12 b), kun gjelder forringelse fra *svært god* til *god tilstand*. Det er ikke anledning til å gi tillatelse etter § 12 til en reduksjon av økologisk funksjon i Engekilen fra *moderat* til *dårlig*.

Jamfør redegjørelsen over og med bakgrunn i det store omfanget av sprengning som planforslaget åpner for, finner vi det overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli forringet og redusert fra *moderat* til *dårlig*. Vi viser til vår innsigelse, s. 1 i dette brevet. Som del av arbeidet som må gjøres for å kunne trekke innsigelsen, må det godtgjøres gjennom faglige utredninger og med tilhørende krav til avbøtende tiltak at Engekilen ikke får redusert økologisk kvalitet som følge av planforslaget. Avbøtende tiltak må sikres juridisk i plankart og/eller bestemmelser.

Det er krevende å gjøre fullgode vurderinger av påvirkning på vannmiljø all den tid varighet av anleggsarbeid er ukjent, og siden det ikke er stilt krav til rekkefølge for opparbeidelse av arealer. Som et minimum forventer vi at det stilles rekkefølgekrav til at renseløsninger for de enkelte delfelt skal være etablert før det gis igangsettingstillatelse for øvrige anleggsarbeider tilhørende aktuelt delfelt.

Slik vi forstår, skal et eksisterende tjern innenfor planområdet fylles igjen. Selv om det ikke er registrert rødlistede arter i tilknytning til tjernet, er slike tjern ofte av stor verdi for biologisk mangfold generelt. Vi minner om at igjenfylling av tjernet må vurderes etter vannforskriften §12 som del av reguleringsplanarbeidet, og i tillegg krever særskilt tillatelse etter både forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og etter forurensingsloven. All den tid det er store tilgjengelige arealer innenfor planområdet og sett hen til våre merknader under overskrifta arealdisponering, ber vi kommunen gjøre konkrete vurderinger av hvorvidt det aktuelle tjernet kan ivaretas.

Støy og støv

Vedlagte støyutredning ble utarbeida i forbindelse med områdereguleringa og er datert i 2019. Den tar for seg veitrafikkstøy, støy fra industri og bygge- og anleggsstøy. Den konkluderer med at foreløpige støyutredninger viser at enkelte boliger langs fv. 420 vil kunne få overskridelser av anbefalte støygrenser fra tabell 2 og tabell 4 i T-1442/2021 – *retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging*, som følge av veitrafikkstøy og knytta til bygge- og anleggsstøy. Når det gjelder støy fra industri, konkluderes det med at denne virksomheten vurderes *«å ha liten negativ støymessig konsekvens for nærliggende boliger.*»

For å redusere belastning fra anleggsstøy anbefales det å tidsbegrense bygge- og anleggsarbeid innenfor de sørligste sonene som er foreslått regulert til industri. Dette er fulgt opp i forslag til bestemmelser § 2.4 ved at det er satt tidsbegrensninger for *«støyende anleggsarbeid»* tilknytta delområdene BI8, BI9a og BI9b. Vi finner at ordlyden *«støyende anleggsarbeid»* gir et stort rom for tolkning. Vi gir **faglig råd** om at nevnte tidsbegrensning i bestemmelsene gjøres gjeldende for alt anleggsarbeid. I støyrapporten anbefales det at *«det jobbes nordfra og sørover med planering»*. Bakgrunnen er at man slik lengst mulig vil opprettholde en buffersone som vil dempe støy mot boligområdet. Dette er ikke sikret i planforslaget, tvert om ble et tidligere krav om trinnvis opparbeidelse av området, fjernet fra bestemmelsene til områdereguleringa, ved en planendring etter forenklet prosess, jamfør pbl. § 12-14, annet ledd. Vi finner dette meget uheldig blant annet med tanke på støyhensyn, og gir **faglig råd** om at krav til trinnvis opparbeidelse av arealer tas inn igjen.

For vegtrafikkstøy er det i tråd med anbefalinger fra støyrapporten tatt inn bestemmelser om støysikring av boliger i § 2.4 og tilhørende rekkefølgekrav i § 3.2.2. § 2.4 knytter seg til *«eiendommer som får støynivå over ekvivalent nivå på 55 dBA utendørs ved bolig, og over 35 dBA inne i oppholdsrom»*. § 3.2.2 knytter seg til «bolig på gnr./bnr. 176/7». Vi ser ikke at det finnes faglige grunner til at kravet om støysikring kun skal knytte seg til sistnevnte gnr./bnr. Vi gir derfor **faglig råd** om at bestemmelsene § 3.2.2 justeres i henhold til å omfattes alle eiendommer som får støynivå høyere enn anbefalingene i T-1442, tabell 2.

For støy fra industrien som reguleres, anbefales det i støyrapporten at *«minst støyende industri plasseres i den sørligste delen av planområdet for å minimere støypåvirkning ved boligene nærmest planområdet i sør»* og at det bør *«vurderes å la terreng mot bebyggelse stå igjen for å danne en naturlig støyskjerming mot bebyggelse.»* Vi ser ikke at anbefaling fra støyrapporten referert over, er videreført i

de juridiske dokumentene. Vi gir **faglig råd** om at det i bestemmelsene styres at det innenfor BI8, BI9a og b kun tillates *«lett industri».* Vi ber videre om at det gjøres en konkret vurdering av om det som gjenstår av grønne arealer mellom boliger og BI8 og BI9a og b er tilfredsstillende med tanke på å opprettholde en funksjon som naturlig støyskjerming.

Jamfør tidligere kommentarer til at massehåndteringsplan skyves på, påpeker vi at en slik plan kunne vært et viktig verktøy også for å sikre tilfredsstillende forhold tilknytta støy og støv. I støyutredning fra 2019 redegjøres det for at bygge- og anleggsaktiviteten antas å innebære boring, sprengning, massehåndtering og bearbeiding/knusing av stein. Enkelte av aktivitetene, slik som aktivitet tilknytta knuseverk er mer støyende enn annen type anleggsvirksomhet. Vi gir **faglig råd** om at det som del av arbeidet med en plan for massehåndtering vurderes hvilke arealer som er best egna for denne typen meget støyende virksomhet, og at dette innarbeides i planens juridiske dokumenter. Som et minimum bør det låses i plankart og bestemmelser hvor dette ikke tillates. Ved slike tidlige vurderinger av hvor slik meget støyende virksomhet kan tillates, vil man eksempelvis kunne planlegge for å sette igjen terreng nær støykilden som naturlig støyskjerming. Vi minner om at pukkverksvirksomhet er meldepliktig etter forurensningsforskriften kap. 30. Mer informasjon samt meldeskjema kan finnes på vår hjemmeside (Forurensning fra produksjon av pukk, grus, sand og singel (kap. 30) | Statsforvalteren i Agder).

Når det gjelder støv, skisseres det i planbeskrivelsen, kapittel 5.9.2, enkelte konkrete tiltak for å begrense utfordringer knyttet til støvutvikling og den belastning dette vil kunne medføre for nærliggende boliger. Vi finner ikke at noen av disse konkrete tiltakene er sikret i planens juridiske dokumenter. Vi anbefaler at også denne type avbøtende tiltak sikres gjennom en massehåndteringsplan som gjøres juridisk bindende gjennom planbestemmelsene.

Medvirkning

I planbeskrivelsen står det at medvirkning er ivaretatt gjennom brev til offentlige og berørte parter samt gjennom avisannonse. Vi minner om at dette kun oppfyller plan- og bygningslovens krav til høring, jamfør § 5-2. Vi finner ikke at krav til medvirkning, jamfør § 5-1, er oppfylt. Vi ber kommunen gjøre en konkret vurdering av om medvirkning i tråd med sistnevnte paragraf, ville tilført saken beslutningsrelevant informasjon.

Energi

I forslag til reguleringsbestemmelser legges det til rette for at det kan etableres solfangere og solcellepaneler. Både nasjonalt og i Agder har det i den seinere tid dukka opp saker med ønske om å anlegge bakkemonterte solcelleanlegg. Dette er arealkrevende og går ofte på bekostning av naturområder. Å anlegge solceller på tak i forbindelse med eksisterende eller nye planlagte områder for næring vil være en mye mer arealeffektiv løsning som vil redusere behovet for inngrep i natur. Vi ber med bakgrunn i redegjørelsen over, kommunen vurdere om det bør stilles krav i bestemmelsene til etablering av solceller på tak for den aktuelle planen.

Veien videre

Grimstad kommune skal som del av arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, se på hvorvidt det er avsatte utbyggingsområder som ikke er egnet til utbygging, som skal tas ut av

kommuneplanen. Gitt nytt kunnskapsgrunnlag i denne konkrete saken om naturmangfold av nasjonal interesse og de tilhørende negative konsekvenser som planforslaget medfører, utfordringer knytta til vannmiljø i Engekilen, og i lys av overnevnte, ber vi kommunen vurdere hvorvidt deler av området bør tilbakeføres til LNF-formål i kommuneplanen.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

NTE Energi AS - Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk – Nærøysund kommune, Trøndelag fylke

1 Prosess

Tiltakshaver skal:

- Sende konsekvensutredningen til NVE innen 2 år etter at utredningsprogram er fastsatt av NVE. Tiltakshaver kan søke NVE om utsatt frist. Behovet for utsatt frist må begrunnes.
- Videreføre den etablerte samrådsgruppen for arbeidet med konsekvensutredningen der vertskommunen, grunneiere, lokale organisasjoner og andre med relevant lokalkunnskap inviteres til å delta. I konsekvensutredningen skal samrådsgruppens medlemmer nevnes, og aktiviteter beskrives.

2 Begrunnelse for tiltaket

Tiltakshaver skal gi en begrunnelse for tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Behovet	Begrunne behovet for tiltaket. Beskrive viktige nytteeffekter av tiltaket.	Skal inkludere en overordnet vurdering av funksjonen av utbyggingen i et energisystem-perspektiv.
Valg av sted	Beskrive egnetheten til lokaliteten og de antatt hovedutfordringene knyttet til denne.	Tiltaket er i direkte konflikt med eksklusjonsområder i nasjonal ramme for vindkraft (2019). Det skal derfor begrunnes særskilt hvorfor området allikevel er valgt.
Alternative løsninger	Beskrive alternative utbyggingsløsninger i samme område, og eventuelle alternative lokaliteter hvis slike er vurdert.	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort begrunnelse for dette.

3 Beskrivelse av tiltaket

3.1 Tiltaket i korte trekk

Tiltakshaver skal gi en kortfattet beskrivelse av tiltaket og hvordan utbyggingen skal gjennomføres. Hoveddata oppgis i tabellformat. Dataene skal minst omfatte innholdet i de følgende tabellene:

3.1.1 Basisdata

	Enhet	Lavt anslag	Høyt anslag	Kommentar
Antall vindturbiner	antall			
Samlet installert effekt	MW			
Årsproduksjon	GWh			
Fullasttimer	antall			
Investeringskostnad	MNOK			
Turbinhøyde (til vingetippen)	m			
Tårnhøyde	m			
Vinger – lengde	m			
Transformatorer	antall			
Transformatorytelse (samlet)	MVA			
Internt nett – lengde	km			
Nettilknytning – lengde[1]	km			
Nettilknytning – spenningsnivå	kV			
Areal – vindkraftkonsesjon[2]	km^2			
Areal – direkte fysiske inngrep[3]	m^2			
Veilengde – internveier	km			
Veilengde – adkomstvei	km			

3.1.2 Stipulert arealbruk innenfor tiltaksområdet (mest sannsynlige anslag)

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Internveier m/skjæring og fylling	m^2			
Oppstillingsplasser	m^2			
Tekniske bygg og hjelpeanlegg	m^2			

[1] Nett frem til eksisterende punkt i nettet (den delen av nettet som behandles som del av vindkraftanlegget)
[2] Arealet for områdereguleringsplanen uten adkomstvei, når planen er spesifikk for vindkraftanlegget
[3] Sum av arealer spesifisert i kap. 0

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Masseuttak/-deponier	m^2			
Riggplasser	m^2			
Annet[4]	m^2			

3.2 Planområdet, komponenter og gjennomføring

Tiltakshaver skal gi en beskrivelse av tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Kartfesting[5]	Plassering i region og kommune	
Kartfesting	Omrisset og flaten for: ▪ Områdereguleringsplanen ▪ Konsesjonsarealet	Traséer for adkomstveier skal skisseres innenfor områdereguleringsplanen
Kartfesting	Forventet arealdisponering som er representativ for de mest aktuelle utbyggingsalternativene (f.eks. ulike turbinstørrelser).	Kartene skal inkludere vindturbiner med oppstillingsplasser, adkomst- og internveier, nettilknytning, transformatorstasjon, service-bygg, andre ev. bygninger, riggplasser, areal for mellomlagring av komponenter og/eller masse og andre hjelpeanlegg Det kreves omriss av aktuelle løsninger, men ikke data fra prosjekterte veitraséer etc. For massetak og massedeponi, som ikke tall- eller kartfestes i konsesjonssøknaden, skal det gis en beskrivelse av hvordan dette er planlagt, inkludert håndteringen av eventuelle midlertidige løsninger.
Kartfesting	Aktuelle ilandføringssteder (havner) for turbinkomponenter og tilhørende transportruter på offentlig vei	
Anleggsbeskrivelse	Aktuelle komponenter og inngrep	Skal illustreres med tegninger/skisser og bilder fra eksisterende vindkraftverk eller andre sammenlignbare utbygginger
Transport	Beskrive hvordan nødvendig transport er tenkt gjennomført og hvilket behov for oppgradering av veier, havner o.a. som forventes	Påvirkning på trafikale forhold i anleggs- og driftsfasen skal kort omtales, herunder trafikksikkerhet og behovet for avbøtende tiltak

[4] Annen arealbruk innenfor planområdet, inkluderer *ikke* adkomstvei, kaier etc.
[5] NVEs krav til kart kan hentes via denne lenken: Konsesjonssøknad nettanlegg: Vedlegg til søknaden

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Identifisering av parter som må involveres for tilgang til aktuelle fasiliteter, og en kort beskrivelse av hvordan disse har vært involvert
Avfall	Beskrive forventet type og mengde avfall og håndtering av dette under bygging, drift og avvikling.	Skal inkludere en vurdering av forventede resirkuleringsmuligheter ved nedleggelse.
Merking som luftfartshinder	Beskrive hvordan vindturbinene og eventuelle kraftledninger skal merkes.	Jf. forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder
Alternative løsninger	Beskrive reelle alternativ for hele eller vesentlige deler av tiltaket	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort forklaring på hvorfor dette er uaktuelt
Usikkerheter i prosjektutforming og gjennomføring	En generell beskrivelse av de største usikkerhetene i prosjektutforming og gjennomføring.	Spesifisere hvilke usikre forhold som forventes avklart i den videre konsesjonsprosessen og hvilke forhold som ***ikke*** forventes avklart før i en eventuell detaljplan
Tilbakeføring	Gi en kort beskrivelse av hvordan arealinngrepene av tiltaket planlegges tilbakeført etter endt konsesjonsperiode	

3.3 Nettløsning

Tiltakshaver skal beskrive nettilknytningen i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planlagte nettanlegg	Beskrive anlegg for tilknytning til eksisterende eller planlagt (meldt/konsesjonssøkt) nett. Permanente og midlertidige anlegg skal beskrives.	Beskrivelsen skal oppfylle kravene i kapittel 2 *Beskrivelse av planlagte anlegg* i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg Dersom flere tilknytningspunkt i overliggende/eksternt nett er aktuelle, skal disse beskrives kort og prioriteringen mellom dem skal begrunnes
Grensesnitt mot nettselskap og teknisk løsning	Det skal dokumenteres at det er enighet om grensesnitt og teknisk løsning med berørt nettselskap	Vedlegg til søknaden
Forsterkning av eksisterende nett	Beskrive tilgjengelig kapasitet i kraftnettet Beskrive eventuelle nødvendige forsterkninger i eksisterende nett	Skal dekke alle nettnivå

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Dersom anlegget utløser behov for å bygge nye nettanlegg eller forsterke nettanlegg i eksisterende nett, må det også søkes om dette. Se NVEs nettsider: Til deg som vil søke om konsesjon for nettanlegg - NVE
Kraftsensitiv informasjon	Opplysninger som inneholder kraftsensitiv informasjon, må legges i vedlegg unntatt offentlighet	Se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon

3.4 Energiproduksjon og kostnader

Tiltakshaver skal beskrive teknisk-økonomiske faktorer i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Vindressurser	Beskrive og dokumentere vindressursene i planområdet	Hvilken metodikk som ligger til grunn for evalueringen skal oppgis. Tiltakshaver skal dokumentere relevante parametere, som vindhastigheter, ekstremvind og turbulens. Vindmålinger, datasett og modellverktøy etc. skal legges ved søknad
Vindturbinklasse	Vurdere vindturbinklasse(r) som kan benyttes i planområdet og vise hvilke vurderinger som er gjort	Dokumentasjon iht. IEC 61400
Ising	Beskrive forventet konsekvens for produksjonen Beskrive behov for forebyggende tiltak og avisingssystemer. Hvis slike systemer ikke er relevante, skal tiltakshaver beskrive hvorfor	For vurdering av iskast, se kap. **Error! Reference source not found.** Dokumentasjon iht. IEC 61400-31
Kraftproduksjon	Beregne forventet årlig netto kraftproduksjon, oppgi forutsetningene for beregningen.	Faktorer som forventes å påvirke produksjonen skal beskrives og vurderes, herunder elektriske tap, ising, vaketap, planlagt- og uplanlagt nedetid Timesserie for estimert produksjon skal oversendes
Annen inntjening/ markedsdeltakelse	Beskrive hvilken andre inntjening som er aktuell utover direkte inntekt fra kraftsalg Beskrive markedsfunksjonen til eventuell batteridrift	Sertifikatordninger og opprinnelsesgarantier skal inkluderes Inntjening fra andre markeder som balansemarked, FCR etc. kan beskrives kvalitativt

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Levetid	Beskrive forventet teknisk levetid og mulige tiltak og kostnader for å forlenge denne	
Investerings-kostnader	Angi estimerte investeringskostnader	Investeringene skal settes opp med en totalkostnad og spesifiserte kostnads-elementer som følger: Turbiner m/alle nødvendige mekaniske og elektrotekniske komponenter, inkl. transport og installasjon Fundament m/materialbruk, sprenging, sikring etc. Bygg/Vei/Anlegg: Veier og oppstillingsplasser m/gravearbeider, massehåndtering, terreng-tilpasning/-oppretting, gjerder, bommer etc. Samt bygg med tilhørende utstyr Internt nett: Nettinfrastruktur fra turbiner til tilknytningspunkt mot eksternt nett inkludert intern nettstasjon Forsterkning av eksisterende nett: Vindkraft-verkets andel av kostnader til nødvendige oppgraderinger (jf. anleggsbidrag) Grunnerverv: Engangskostnader, ikke gjentakende leiekostnader Prosjektering, planlegging, administrasjon etc. som påløper etter investeringsbeslutning Prosjektkostnader før investeringsbeslutning; planlegging, prosessoppfølging, utredning, vindmåling etc. Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.
Andre kostnader	Estimerte kostnader for: Drift og vedlikehold Nedlegging/tilbakeføring	Kostnader for drift og vedlikehold skal angis som årlig kostnad på formatene øre/kW og mill. kr/år Følgende kostnader skal *ikke* inkluderes: ▪ Større investeringer/oppgraderinger ▪ Avgifter: elavgift, skatter etc. ▪ Avskrivninger ▪ Produksjonsrelaterte nettkostnader og punkttariffer/innmatingsavgift Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Batteri	Dersom anlegget planlegges med batteri, skal tiltakshaveren beskrive oppsett og driftsmønster	En generell beskrivelse støttet av følgende informasjon: ▪ Energilagringskapasitet (MWh) ▪ Effektkapasitet for opp- og utlading (MW) ▪ Antatt levetid (år og sykluser) ▪ Investering og driftskostnader
Omkringliggende vindkraftverk	Vurdering av produksjonstap og mekanisk belastning på eksisterende Ytre Vikna vindkraftverk Hvis det er turbiner med forventet produksjonstap over 1 %, skal påvirkning på produksjonen estimeres for hele anlegget	Det skal tas stilling til: (1) Produksjonstap fra vake- og oppbremsingseffekter; (2) Ulemper knyttet til ekstra mekanisk belastning som følge av det omsøkte vindkraftverket

3.5 Andre planer og tiltak og annet relevant lovverk

Tiltakshaver skal beskrive forholdet til andre planer, tiltak og lovverk i følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planer og vedtak	Beskrive forholdet til vedtatte arealplaner i influensområdet	
Andre tiltak	Beskrive kjente energianlegg og større utbygginger/arealinngrep fra andre sektorer som ikke dekkes av vedtatte arealplaner	Den geografiske avgrensningen av hvilke andre tiltak som inkluderes skal knyttes til hvorvidt det er vesentlige overlappende og/eller samlede effekter av tiltakene
Verneområder	Arealer som er vernet, eller planlagt vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven, plan- og bygningsloven, og vassdrag vernet etter Verneplan for vassdrag Hvis tiltaket er i strid med verneformålet, skal det vurderes hvordan tiltaket kan tilpasses vernet og opplyses om det er behov for søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene	Identifisering av kulturminner og kulturmiljø med vernestatus er utdypet i kap. **Error! Reference source not found.Error! Reference source not found.** Utredningskravet for arealer som er vernet etter naturmangfoldloven er beskrevet under naturmangfold i kap. 4.4 For vernede vassdrag i kategorien «referansevassdrag», skal beskrivelsen inkludere hele nedslagsfeltet
Annet lovverk	Angi nødvendige offentlige tillatelser og/eller dispensasjoner fra annet lovverk enn energiloven	Følgende liste er retningsgivende og ikke uttømmende: ▪ Forurensningsloven ▪ Kulturminneloven ▪ Sameloven

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		▪ Reindriftsloven ▪ Naturmangfoldloven ▪ Vannressursloven ▪ Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag ▪ Lakse- og innlandsfiskeloven ▪ Vegloven ▪ Havne- og farvannsloven ▪ Forskrift om elektriske forsyningsanlegg ▪ Forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder
Privatrettslige tillatelser	Beskrive nødvendige privatrettslige tillatelser, inkludert status for rettighetserverv, og andre avtaler av allmenn interesse	For rettigheter fra private grunneiere; bruk følgende veiledning fra konsesjonssøknader for nettanlegg: Forholdet til grunneiere og rettighetshavere

4 Konsekvensutredning

4.1 Generelle krav – gjelder alle tema

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Tiltaket	Arealet og alle komponenter beskrevet i kap. 3	
Utredningsomfang	Utredningene skal tilpasses det reelle behovet for behandling av prosjektet, og forenkles der det kan sannsynliggjøres at kravet i utredningsprogrammet ikke gir informasjon som er relevant for plan- eller konsesjonsbehandlingen	Dersom et krav i utrednings-programmet viser seg å ikke være relevant for tiltaket, skal dette begrunnes
Metode	Konsekvensutredningen (KU) skal oppfylle forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) sine krav til bruk av anerkjent metodikk og bruk av relevant faglig kompetanse Miljødirektoratets (og Riksantikvarens) veileder M-1941 skal benyttes så langt denne dekker det aktuelle temaet	For fagtema som verken er dekket av M-1941 eller nærmere spesifisert metodikk i dette utrednings-programmet, kan Statens vegvesens håndbok V712 benyttes Se spesielt tilpasninger av metode for kartlegging av naturtyper under fagtema naturmangfold, kap. 4.4
Kartlegging	Med «kartlegging» menes systematisering av all informasjon innhentet fra litteratur, feltarbeid, utveksling med relevante kilder etc.	Merk viktigheten av kildeangivelse og registreringsdato av data som samles inn

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Influensområde	Identifisere det området som påvirkes vesentlig av tiltaket	Gi en overordnet beskrivelse og begrunnelse for avgrensning av influensområdet Beskrives og kartfestes under hvert utredningstema der det er relevant
Nullalternativet	Beskrive dagens miljøtilstand og den sannsynlige utviklingen i influensområdet dersom det omsøkte tiltaket ikke gjennomføres (referansesituasjonen) Inkluderes i konsekvensvurderingen for alle tema der det er relevant Nullalternativet som skal legges til grunn ved utredninger er dagens situasjon uten utbygging. Det skal i den videre utredningen ikke vektlegges at området er regulert til utbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.	I tillegg til aktuelle inngrep/tiltak skal beskrivelsen inkludere forventet utvikling når det gjelder bruk og brukere, og en beskrivelse av forventede klimaendringer
Alternative løsninger	Utrede alle reelle alternativ	Jf. kap. 3.2 Skal også inkludere de nettløsningene som inngår i vindkraftsøknaden Skal inkludere vurdering av behov for nytt servicebygg
Ny kunnskap/ feltarbeid	Innhente ny kunnskap for tema der det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere virkninger av tiltaket	Feltarbeid gjennomføres til egnet tid på året og under egnede forhold for det enkelte fagtemaet For nye registreringer skal det oppgis befaringstidspunkt (datoer) og -rute, eller dekningskart, for undersøkte områder, hvem som har utført feltarbeidet og registreringer, og hvilken relevant kompetanse ressurspersonen(e) har. Kartleggingsomfang (tidsbruk i felt) og kartleggingsforhold skal også beskrives Dersom berørte områder utelates fra feltkartlegging, skal dette begrunnes Det skal tas bilder under feltbefaring som viser viktige miljøverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Erfaringer fra Ytre Vikna 1	Innhente erfaringer fra Ytre Vikna 1 vindkraftverk (Ytre Vikna 1) for tema der det er relevant	
Nasjonal ramme for vindkraft	Innhente bakgrunnskunnskapen fra analyseområde 27 https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/nasjonal-ramme-for-vindkraft/utpeking-av-omraader/	Informasjonen fra nve.no skal suppleres med basisdata gjennom en direkte forespørsel til NVE
Virkninger	Utrede positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, permanente, kortsiktige og langsiktige virkninger av tiltaket.	Varige virkninger legges til grunn for vurdering av konsekvens for det enkelte fagtema Midlertidige virkninger i anleggs- og ev. driftsfase beskrives separat Hvorvidt virkningene er permanente eller midlertidige, avhenger av hva som er påvirket og hvor lang tid det tar å gjenopprette den opprinnelige tilstanden, ev. hvor langt fra opprinnelig tilstand en forventer å komme
Separate tema	Utrede hvert tema separat. Temaenes innvirkning på hverandre skal omtales der det er relevant	Så langt det er mulig skal dobbelttelling av virkninger unngås.
Samlede virkninger	For hvert utredningstema, vurdere samlede virkninger i influensområdet av planen/tiltaket sett i lys av relevante tiltak som er gjennomført, vedtatt eller under planbehandling Vurderingen skal inkludere virkninger som følger av forventede klimaendringer for tema der dette er relevant Vurderingen skal inngå i fastsatt konsekvensgrad for den enkelte temautredningen, jf. M-1941	Se mer detaljerte krav under hvert fagtema samt kravene til utredning av samlet belastning for naturmangfold, jf. kap. 4.4.12 Virkninger som følge av klimaendringer skal vurderes på bakgrunn av Klimaframskrivninger - Norsk klimaservicesenter
Nasjonal/regional verdi	For hvert tema skal eventuelle verdier av nasjonal eller vesentlig regional interesse identifiseres og vurderes	Basert på Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv (T-2/16)
Usikkerhet	Drøfte usikkerhet som del av vurderingene for alle tema der det er relevant	Beskrivelse av utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler, samt viktige usikkerhetsfaktorer ved utredningen, herunder i datagrunnlaget Begrunnelse for ev. tilpasninger og avvik fra anerkjent metodikk

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Avbøtende tiltak	Beskrive tiltak som kan bidra til å unngå, redusere eller kompensere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen	Det skal skilles tydelig mellom tiltak som planlegges gjennomført og som er lagt til grunn i konsekvens-utredningene, og potensielle tiltak som krever endring av planene Det skal komme frem om det er usikkerhet knyttet til faktisk effekt og gjennomførbarhet av tiltakene For omfattende tiltak skal det gjøres en grov nytte-kostnadsvurdering
For- og etterundersøkelser	Vurdere behov og skissere et arbeidsopplegg dersom for- og etterundersøkelser er relevant	Dersom konsekvensutredningen og annen eksisterende kunnskap ikke er et tilstrekkelig grunnlag for etter-undersøkelsene skal dette presiseres
Sensitiv og hemmelig informasjon	Der det er nødvendig skal det utarbeides en offentlig og en passordbeskyttet ikke-offentlig versjon av fagutredninger slik at sensitive opplysninger skjermes i tråd med retningslinjer for det enkelte tema	Dette gjelder bl.a. krav til maskering av sensitive artsdata jf. Miljødirektoratets retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata (veileder M-606/2016) og kraftsensitiv informasjon jf. kraftberedskapsforskriften (se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon)
Prosjektbeskrivelse i fagutredninger	Separate fagrapporter skal inneholde en kort beskrivelse av tiltaket slik at rapportens innhold kan forstås av en leser uten tilgang til selve konsesjons-søknaden	
Kilder	Referanser i teksten og referanseliste/kildehenvisning	Referere og sammenstille alle kilder som er brukt i utredningen i en kildehenvisning eller referanseliste Datering av informasjon skal om mulig inneholde tidspunkt for både opprinnelig innsamling og uthenting
Rapportering av innsamlede data	Systematisere innsamlede data i samsvar med foreliggende standarder, og gjøre dem tilgjengelige for offentlige myndigheter eller legge dem inn i offentlige databaser der det er lagt til rette for dette	Databaser for vesentlige deler av disse dataene er beskrevet i Miljødirektoratets veileder M-1324; «Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data»

4.2 Landskap

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive landskap og landskapsverdier i plan- og influensområdet. Det skal presenteres et verdikart for definerte delområder. Beskrivelsene skal illustreres med fotografier.
- Utarbeide et teoretisk synlighetskart som viser vindkraftverkets synlighet inntil 30 kilometer fra planområdet.
- Utarbeide visualiseringer som gir et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger på nær avstand (opp til ca. 2-3 km) og midlere avstand (fra ca. 3-10 km). Utarbeide representative visualiseringer av kraftledninger og andre nettanlegg. Fotostandpunktene og -retning skal vises på et oversiktskart.
- Vurderingen skal dekke typisk påvirkning i det aktuelle terrenget fra turbiner, oppstillingsplasser og veier med skjæringer, fyllinger, massetak, trafo og drifts-/vedlikeholdssenter
- Beskrive og vurdere visuelle virkninger knyttet til gjeldende regler for lysmerking av vindturbinene (hinderlys). Løsningen skal sammenlignes med et alternativ der hinderlysene er aktive bare i perioder med aktivitet i luftrommet.
- Dersom noen luftspenn og master må merkes som luftfartshinder, må vurdering av påvirkning legge dette til grunn.
- Vurderingen skal inkludere visuelle virkninger fra andre vindkraftverk og kraftledninger i influensområdet.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk. Visuelle virkninger skal også vurderes for andre relevante temaer, som for eksempel kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv.

Synlighet:

- Synlighetsmodellering for aktuelle layouter med spesifisering av synlighet på 1, 5, 10, 20 og 30 km avstand.
- Modelleringen skal gjøres ut fra totalhøyde på turbinene (til vingetuppen) og i tårnhøyde for å vise synlighet av hinderlys.
- Synlighet fra eksisterende Ytre Vikna 1 skal inkluderes i modelleringen og spesifiseres i illustrasjonene.

Visualisering:

- Visualiseringene skal utføres som fotomontasjer og/eller 3D-visualisering.
- Aktuelle fotostandpunkt kan være ved bebyggelse, ferdselsårer, friluftslivsområder, utkikkspunkt, turistattraksjoner og kulturmiljø der tiltaket kan bli synlig.
- Utreder skal velge ut representative fotostandpunkt etter dialog med kommunen.
- Tiltaket skal minimum visualiseres fra følgende steder:
    - Kai på Tjørnsøyvågen

  - Vågsenget
  - Husfjellet
  - Sør Gjæslingan
  - Nordøyan
  - Borgan
  - Garstad
  - Nærøya

  Flere fotostandpunkter kan komme til under arbeidet med konsekvensutredninger.
- Merkepliktige luftspenn med master skal visualiseres.

Konsekvensutredning:

- Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk.
- Klassifiseringen i NiN landskap skal brukes som referanse.
- Det skal presiseres med spesifikke illustrasjoner dersom en forventer særlig problematiske enkeltinngrep.
- For kraftledninger skal det vurderes hvordan omsøkt(e) mastetype(r) passer inn i landskapet.

Det visuelle inntrykket mellom nye turbiner og eksisterende Ytre Vikna 1 vindkraftverk med tanke på ulik turbinstørrelse og rotasjonshastighet beskrives i ord og visualiseres gjennom animasjon.
Dersom det fins relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.

4.3 Kulturminner og kulturmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive og vise på kart kjente automatisk fredete, vedtaksfredete, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet.
- Vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi, og utarbeide et verdikart.
- Vurdere potensial for nye funn av automatisk fredete kulturminner, og vise dette på verdikartet. Befaring av områder med stort potensial for funn og områder som forventes å bli direkte berørt av inngrepene.
- Systematisere eksisterende kunnskap og supplere med feltkartlegging utfra en vurdering av potensialet for funn.
- Skal sørge for at utredning for kulturminner og kulturmiljø viser viktige sammenhenger mellom konkrete kulturminner og en bredere forståelse av landskap og kultur (jf. tema-utredningene for «Landskap» (kap. 4.2), «Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk» (kap. 4.7).
- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941, og Riksantikvarens veileder Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljø så langt denne passer.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke kulturminner/kulturmiljø direkte og indirekte.
- Visualiseringssteder må inkludere synsvinkler fra relevante kulturmiljøer og kulturminner, jf. krav i kapittel 4.2 «Landskap».

Metode:

Kontakte kulturminneforvaltningen for tilgang til eventuell kunnskap som ikke er gjort allment tilgjengelig.

Kartlegging:

- Omfanget og type feltarbeid skal vurderes ut fra de lovbestemte utredningskravene som kommer fra kulturminneforvaltningen (fylkeskommune og Sametinget).
- Arealene innenfor planområdet med høyt funnpotensial og størst sannsynlighet for inngrep skal ha høyest prioritet.
- Undersøke om det finnes informasjon om kulturminner (også immaterielle) hos lokale myndigheter, lokallag og foreninger.
- Kulturmiljøforvaltningen skal kontaktes for koordinering av eventuelt feltarbeid som ikke skjer på deres bestilling.
- Omfang og opplegg for gjennomføring av feltarbeid skal beskrives.
- Dersom det eksisterer relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.
- Hvis aktuelt med kartlegging av kulturminner under vann skal det tas kontakt med den regionalt ansvarlige institusjonen; NTNU Vitenskapsmuseet.

Konsekvensvurdering:

- Sammenstille informasjon fra tidligere rapporteringer, utredninger og arkeologiske registreringer
- Avgrense kulturmiljø
- Synliggjøre sammenheng mellom kulturminner og omgivelsene

Samiske kulturminner og immaterielle kulturminner skal inngå i samme utredning. Her skal det tas kontakt med Sametinget for oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det opprettes kontakt med personer som har god kjennskap til den samiske bruken av området som kan bidra med oppdatert kunnskap.

De ulike typer kulturminner og kulturmiljøer sees i sammenheng og beskrives gjennom en historisk skisse av området som tar for seg utviklingen tilbake gjennom historien.

Utredningen skal benytte oppdaterte synlighetsmodeller, basert på nytt layout og nye turbintyper.

Basert på fotovisualiseringer vurderes virkningen på følgende kulturmiljøer (flere standpunkter kan komme til i arbeidet med konsekvensutredninger):

- Sør Gjæslingan –lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.
- Nordøyan – lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.

4.4 Naturmangfold

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte naturområder, med vekt på naturgrunnlaget, hovedtyper av natur og andre karakteristiske trekk. Beskrivelse med

illustrasjoner og presentasjon av relevante kartgrunnlag (berggrunns- og løsmassekart, kart over kalkinnhold, fjernmålte naturtypedata, aktuelle og historiske flyfoto m.m.).
- Det skal avgrenses delområder for naturmangfold innen relevante registreringskategorier. Delområdene skal benyttes for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens etter KU-veileder M-1941. Se kap. 4.10.4 for naturmangfold i vann.
- Vurdere verdien, påvirkning og konsekvens for berørte delområder for naturmangfold (se kap. 4.4.1–4.4.8 for registreringskategorier).
- Gi en oversikt over forekomster av fremmede arter med stor risiko for å spre seg og påvirke biologisk mangfold negativt som følge av tiltaket.
- Presentere bilder fra området som viser viktige naturverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon.
- Beskrive tiltakets forhold til naturmangfoldloven §§ 4-5 og 8-12, inkludert en vurdering av usikkerhet og potensial for ytterligere naturverdier. Det understrekes at det er nødvendig å innhente informasjon om andre planer og tiltak som påvirker tilsvarende naturmangfold som grunnlag for en vurdering av påvirkning på forvaltningsmål for arter og naturtyper jf. naturmangfoldloven §§ 4-5, samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10, og samlede virkninger i influensområder jf. KU-forskriften § 21.

Metode:

Utredning av fagtema skal følge metodikken i håndbok M-1941, herunder skal kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens legges til grunn for alle registreringskategoriene under.

For samlet belastning (§ 10); et oppsummerende supplement til vurdering av samlet belastning for det enkelte utredningstema.

4.4.1 Vern og områder med båndlegging

Tiltakshaver skal:

- Vurdere hvilke direkte og indirekte påvirkninger og konsekvenser tiltaket vil ha for Kjønsøyhopen naturreservat og Kjønsøyhopen dyrefredningsområde, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen.

Metode:

Feltbefaring kan være nødvendig. Denne skal i så fall gjennomføres på hensiktsmessig tid av året og døgnet.

4.4.2 Naturtyper

Tiltakshaver skal:

- Gjennomføre feltkartlegging av naturtyper i planområdet og aktuelle traseer for adkomstvei.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke naturtyper, inkludert i aktuelle traseer for adkomstvei. Virkningene for naturtyper av nasjonal eller vesentlig regional interesse skal spesielt vurderes, jf. innsigelsesrundskriv T-2/16.

- Avgrense delområder med utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52, derunder lokaliteter med kystlynghei med «svært høy», «høy», «moderat» eller «lav lokalitetskvalitet».
- Utrede tiltakets påvirkning på skjøtsel av kystlynghei. Kartlegge tilstanden til kystlynghei, vurdere konsekvenser inngrepene kan ha for kystlyngheiområdene, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen, inkludert ev. inngrepsfrie områder.
- Kartfeste og beskrive myr og annen våtmark som blir berørt av tiltaket.
- Dybdemåle alle myrområder over 250 m^2 som kan bli direkte berørt i tiltaksområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal og forvaltningsinteresse og ansvarsarter i plan- og influensområdet.

Metode:

Naturtyper kartlegges etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for NiN. Oppdragsgiver i kartleggingsoppdraget må melde inn området som skal kartlegges på forhånd. Kartleggingen skal skje ved bruk av NiN-app. Utredningen skal gjøre rede for skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for kartlagte naturtyper, og for naturområder som av ulike grunner ikke ble vurdert til å utgjøre naturtype(r), dersom det er relevant. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Myrområder kan avgrenses basert på satellittfoto og suppleres med informasjon fra feltundersøkelser. Verdi, påvirkning og konsekvens vurderes for myrområder som landskapsøkologiske sammenhenger iht. M-1941.

4.4.3 Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for arter

Karplanter, moser, laver og sopper

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge beslutningsrelevante arter, med hovedvekt på arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse og områder disse er avhengige av.
- Presentere et verdikart som viser funksjonsområder for beslutningsrelevante arter.

Metode:

Beslutningsrelevante arter i artsgruppene karplanter, moser, laver og sopper skal registreres som del av naturtypekartleggingen etter Miljødirektoratets instruks. Det skal avgrenses økologiske funksjonsområder som viser den sannsynlige eller mulige utbredelsen til beslutningsrelevante arter. Det er særlig viktig å kartlegge funksjonsområdene til arter med spesifikke habitatkrav eller med begrenset forekomst, men avgrensning av større funksjonsområder for alminnelige arter kan også gi beslutningsrelevant informasjon. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Verdikartet skal vise funksjonsområder som polygoner, men beslutningsrelevante artsforekomster skal også kartfestes med punkt så langt det er hensiktsmessig.

Arter med overlappende økologi kan inngå i det samme økologiske funksjonsområdet.

4.4.4 Fugl

Tiltakshaver skal:

- Utarbeide en oversikt over fuglearter med økologiske (f.eks. hekkeområder) og/eller landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. trekkruter) i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av tiltaket. Det skal spesielt fokuseres på arter av nasjonal forvaltningsinteresse, rovfugl, ugler, og ev. andre arter som er særlig sårbare for å bli påvirket av tiltaket.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke arter beskrevet i første kulepunkt. Herunder skal områdets verdi som trekklokalitet, fare for kollisjoner og redusert/forringet økologisk funksjonsområde vurderes.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre forundersøkelser av hubro og trekkende fugl i plan- og influensområdet. Hekkelokaliteter/territorier for hubro som overlapper med tiltaksområdet skal kartlegges.
- Benytte seg av kjent kunnskap/etterundersøkelse dersom dette foreligger.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes. Det skal foretas feltbefaring på hensiktsmessig tid av året og døgnet med hensyn til for eksempel trekksesong, leik- og hekketider.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.5 Flaggermus

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge tilstedeværelse av flaggermus i plan- og influensområdet gjennom to trekksesonger (vår og høst). Det skal fokuseres spesielt på områder med potensiale for høy tetthet av flaggermus og forekomst av arter av nasjonal forvaltningsinteresse.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av flaggermusarter i plan- og influensområdet, som ikke er fanget opp av kartleggingen.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke flaggermus, herunder områdets verdi som økologisk funksjonsområde.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Det skal benyttes detektor i felt. Undersøkelsene skal gjennomføres på egnet tid på sesongen og i egnede værforhold. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Fremkommer det informasjon som tilsier at området ligger i trekkruten til arter av nasjonal forvaltningsinteresse, skal det gjennomføres undersøkelser med bruk av lydopptakere som står montert gjennom to trekksesonger.

4.4.6 Fremmede arter

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge forekomster av fremmede arter som (1) kan spre seg som følge av tiltaket inkludert anleggsarbeidene og (2) medføre risiko for negativ påvirkning på biologisk mangfold som følge av slik spredning

Metode:

Det skal fremgå om artene kan spres som en følge av anleggsarbeid eller drift av anlegget, og om og hvordan de kan skade naturmangfoldet.

Det skal gjøres en vurdering av om arter/slekter av fremmede arter listet i håndbok M-1941 kan finnes i plan-/tiltaksområdene.

Det skal gjøres en vurdering av behovet for nærmere kartlegging av fremmede arter i forbindelse med en detaljplan.

Se 1.2. Kunnskapsgrunnlaget - miljodirektoratet.no

4.4.7 Annet dyreliv

Tiltakshaver skal:

- Beskrive eksisterende registreringer av arter av nasjonal forvaltningsinteresse, ansvarsarter og deres økologiske funksjonsområder (f.eks. yngle- og beiteområder) og landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. vandringsruter), om disse kan bli vesentlig berørt av tiltaket.
- Beskrive trekkruter for hjortedyr og annet vilt, og vurdere hvordan tiltaket påvirker deres leveområder.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre kartlegging i områder med potensial for hittil ukjent forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse og viktige jaktbare arter.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke artene nevnt over og de økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområdene som følge av f.eks. arealbeslag, fragmentering, svekkelse/tap av landskapsøkologiske sammenhenger og forstyrrelser.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.8 Geologisk mangfold

Tiltakshaver skal:

- Kartfeste rødlistede landformer (geotoper) samt geosteder og andre geologiske forekomster av internasjonal, nasjonal eller regional verdi.
- Vurdere tiltakets virkninger for slike områder.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet.

Kartfestes basert på eksisterende kartgrunnlag (f.eks. høydedata, fjernmålte landformer, berggrunns- og løsmassekart), supplert med feltkartlegging ved behov

4.5 Sammenhengende naturområder med urørt preg

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive gjeldende inngrepsstatus og vise på kart. Data hentes fra Miljødirektoratets kartdatabase «Inngrepsfrie naturområder i Norge»
- Avklare endring av inngrepsstatusen knyttet til det forslåtte tiltaket. Vurderinger utfra kartgrunnlaget for «inngrepsfrie naturområder» skal suppleres med konkrete vurderinger av faktiske inngrep og betydningen av disse for den reelle inngrepssituasjonen i området.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Beskrivelse, kartfesting og presentasjon i tabellform av arealtap i de aktuelle inngrepskategoriene fra Miljødirektoratets database.

4.6 Reindrift

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan Åarjel Njaarke Sijte /Vestre Namdal reinbeitedistrikt har vært involvert.
- Klargjøre, for hver relevant problemstilling under reindriftstemaet, hvordan innspill fra reinbeitedistriktet er håndtert.
- Gi en kort beskrivelse av reindriftens erfaring med Ytre Vikna 1.
- Gi en kortfattet oppsummering av eksisterende generelle kunnskap om de viktigste problemstillingene knyttet til forholdet mellom vindkraftverk og tamrein/samisk tamreindrift.

- Avgrense influensområdet med kartfesting av arealet der reindriften kan bli direkte berørt av inngrep og av aktivitet fra vindkraftverket, inkludert beitetap, unnvikelse og barriereeffekter. Eventuelle arealer som kun berøres i anleggsfasen skal spesifiseres.
- Beskrive og kartfeste reindriftsnæringens arealbruk og reindriftsarealenes tilstand basert på reindriftens arealbrukskart (NIBIO). Det skal tas kontakt med reindriftsforvaltningen og -utøverne for supplerende og oppdatert informasjon. Data for oppdatering av arealbrukskartene skal deles med reindriftsforvaltningen hvis det er endringer av betydning.
- Vurdere direkte virkninger for reindriften, herunder beitetap, barriereeffekter, unnvikelse, og driftsutfordringer, inkludert virkninger på de samme forholdene som følge av ev. økt menneskelig ferdsel. Eksempler på driftsutfordringer er iskastrisiko, økt ressursbruk fra reindriften til oppfølging av flokken og luftfartshindre for reinsamling med helikopter.
- Vurdere indirekte virkninger knyttet til årssyklusen for de reindriftsenhetene som berøres av tiltaket.
- Vurdere samlede virkninger av tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer. Vurderingen skal sees i lys av situasjonen for reinbeitedistriktet gjennom hele årssyklusen. Eventuell vesentlig usikkerhet i den fremtidige situasjonen skal poengteres.

Metode:

Fagutreder må ha kunnskap om reindrift og sørsamisk, tilstrekkelig til å forstå stedsnavn og aktuelle begreper knyttet til reindrift, og kunne sette disse i system. Alternativt må fagutreder innhente bistand fra tolk eller annen samiskspråklig person.

Medvirkning fra reindriften:

- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltningen v/Statsforvalteren skal involveres i utredningene.
- De reindriftsutøverne i Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt som har aktivitet i det områderegulerte arealet, skal inviteres til minst én befaring under utredningen.
- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt skal ha de delene av konsekvens-utredningen som bygger på deres medvirkning til gjennomsyn og kommentarer i tre uker før den ferdigstilles.

Innenfor arealet for områdereguleringen skal nullalternativet for reindriftsutredningene være dagens miljøtilstand. Nullalternativet skal m.a.o. ikke inkludere at deler av området er avsatt til vindkraftutbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.

Innenfor det direkte berørte området (se over), skal det gjøres en så detaljert kartlegging at dataene kan brukes til konkret vurdering av konsekvenser for aktuelle funksjoner (beite, flytting, kalving etc.). For arealene med indirekte virkninger, skal vurderingen gjøres overordnet og rettet mot den generelle og samlede ressurssituasjonen, og med vekt på kritiske forhold i årssyklusen.

For problemstillinger der det ikke foreligger mer spesifikk veiledning skal utredningen bygge på metodikken i Vegdirektoratets Håndbok V712, herunder kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens.

Tradisjonell og erfaringsbasert kunnskap fra reindriften skal inkluderes ved fastsettelse av influensområde, vurdering av verdi, påvirkning og vurdering av konsekvens.

Utredningen skal også bygge på relevant informasjon fra temautredningene for (samiske) kulturminner og kulturmiljø, arealbruk, friluftsliv, reiseliv og ev. andre.

4.7 Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk

Tiltakshaver skal:

- Utrede virkninger for samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk basert på egne vurderinger og erfaring, tidligere meldinger om vindkraftverk og kraftledninger, og fra Sametingets retningslinjer for utmarksvurdering.
- Samisk næringsutøvelse som fangst, fiske, andre høstingsaktiviteter og utmarksbruk beskrives dersom den kan bli vesentlig påvirket.
- Tiltakets virkninger for næringsutøvelsen skal beskrives. Det skal framgå om tiltaket isolert, eller som følge av samlede virkninger, kan påvirke grunnlaget for næringsutøvelsen i nåtid og framtid i strid med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter § 27.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan medvirkning med samiske interessenter er gjennomført.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan informasjonen fra samiske interessenter er håndtert i KU-en.
- Beskrive den historiske bruken av området og virksomhetens betydning som kulturbærer.
- Utrede tiltakets virkninger for samisk utmarksbruk innenfor planområdet.

Metode:

Utredningen skal bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og fra reinbeitedistriktet. Eksisterende informasjon og dokumentasjon vedrørende utmarksbruk og utmarksutøvelse, inkludert utmarksnæring i området, skal gjennomgås og kompletteres med samtaler/intervjuer med berørte samiske utmarksutøvere og andre relevante kilder. Kunnskapen må bl.a. hentes fra kilder som er representative for de samiske interessene i området.

Vurdering av virkninger for samisk næringsutøvelse skal sees i sammenheng med vurderinger som gjøres av fagtema «reindrift», «kulturminner- og kulturmiljø», «landskap» og «friluftsliv».

4.8 Friluftsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Beskrive og kartfeste dette.
- Beskrive dagens bruk av influensområdet til friluftsliv gjennom hele året, inkludert høstingsbasert friluftslivsbruk inkludert jakt og fiske.
- Beskrive og kartfeste «Kartlagte friluftslivsområder», «statlig sikrede friluftslivsområder», «friluftslivets ferdselsårer» og turruter som finnes i Naturbase, Turrutebasen m.m.
- Alternative friluftslivsområder med tilsvarende aktivitetsmuligheter skal omtales kort.
- Kartlegging etter gjeldende metodikk skal gjøres for områder der dette mangler.

- Utrede etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes for innhenting av informasjon. Kartlagte og verdisatte friluftslivsområder, og viktige turstier og andre ferdselsårer skal vises på kart.

Datainnhentingen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Miljødirektoratets veileder M98-2013: Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Det skal gjennomføres befaring for å innhente kunnskap om friluftslivet i områder hvor kunnskapsgrunnlaget ellers er mangelfullt. Ev. ny verdisetting av friluftslivsområder skal bygge på eksisterende kommunale kartlegging. Manglende dekning skal så langt som mulig koordineres med kommunen.

Vurdering av friluftsliv skal også bygge på informasjon fra relevante temautredninger som har betydning for friluftslivsopplevelser eller -anlegg, herunder for arealbruk, naturmangfold, landskap, samisk kulturøvelse, kulturminner og kulturmiljø og støy. Konsekvensen for friluftslivet av iskastrisikoen for turgåere gjennom planområdet, skal inkluderes.

4.9 Nabovirkninger

4.9.1 Støy

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet beskrivelse av støysituasjonen i nullalternativet.
- Utarbeide støysonekart til mest aktuelle layout for vindkraftverket (den mest belastende hvis det er flere relevante alternativ). Det skal kartfestes soner for 40, 45 og 50 L_{den} dBA. Bygninger med beregnet støynivå over L_{den} 40 dB skal angis på kartet. Det skal oppgis støynivå og avstand til nærmeste vindturbin for alle bygninger med et støynivå på over L_{den} 40 dBA.
- Beskrive støy fra kraftledninger, transformatorstasjoner og ev. andre installasjoner. Nye transformatorstasjoner som er del av vindkraftverket, skal inkluderes i støysonekartet.
- Beregne sumstøy inkludert Ytre Vikna 1 vindkraftverk og andre relevante støykilder, og vurdere hvordan dette kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere hvordan støy fra vindkraftverket og transformatorstasjoner, og ev. fra flere støykilder, kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere sannsynlighet for spesielle støyvirkninger, jf. NVE og Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft.
- Vurdere avbøtende tiltak der støyfølsom bebyggelse kan få støy som overskrider grenseverdiene i T-1442.
- Legge til grunn den anbefalte minimumsavstanden fra støyfølsom bebyggelse på fire ganger vindturbinenes totalhøyde, minimum 800 meter, og gjeldende støygrense. Eventuelle avvik skal ha en god og konkret begrunnelse, inkludert en vurdering av avbøtende tiltak.

Metode:

Utredningen skal følge Miljødirektoratets krav og veiledning i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (M-2061). Det skal redegjøres for metodebruk.

For transformatorstasjoner med rentoner skal det benyttes samme korreksjon som for industri med impulslyd, jf. Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (Miljødirektoratet M-2061)

Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes.
I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.

4.9.2 Skyggekast

Tiltakshaver skal:

- Beregne og beskrive omfanget av skyggekast fra vindturbinene for mest aktuelle layout. Det skal utarbeides et kart som viser omfanget av skyggekast for berørte helårs- og fritidsboliger. Det skal oppgis tidspunkt og varighet for berørte helårs- og fritidsboliger, samt avstand til vindturbinen(e).
- Det skal redegjøres for, og om nødvendig beregnes, sumvirkninger av skyggekast fra tilgrensende vindkraftverk. Vurdere/beregne sumvirkninger av skyggekast for det eksisterende vindkraftverket på Ytre Vikna og det nye Ytre Vikna 2.0 samlet.
- Vurdere hvordan skyggekast fra vindturbinene kan påvirke bebyggelse, friluftsliv og eventuelle andre aktiviteter i plan- og influensområdet.

Metode:

Utredningen skal utarbeides i henhold til NVEs veileder Skyggekast fra vindkraftverk og NVEs oppdaterte kunnskapsgrunnlag for vindkraft på land (nve.no). Det skal redegjøres for metodebruk.

4.9.3 Elektromagnetiske felt

Tiltakshaver skal:

- Det skal vurderes om nettanlegg kan medføre at boliger, barnehager eller skoler (bygninger for varig opphold) får magnetfelt over utredningsnivået, 0,4 mikrotesla (µT).
- Dersom bygninger for varig opphold kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået, skal det utføres magnetfeltberegning.
- Vurdere tiltak for å redusere magnetfelt i de tilfeller der boliger, barnehager og skoler får magnetfelt som overstiger 0,4 mikrotesla i årsgjennomsnitt.

Metode:

Eventuell utredning skal gjøres iht. kravene i kapittel 5.12 «Elektromagnetiske felt» i NVEs veileder for konsesjonssøknader for nettanlegg

4.9.4 Folkehelse

Tiltakshaver skal:

- Gjøre en overordnet vurdering av antatte helsekonsekvenser for lokalbefolkningen.

Metode:

Utredningen skal ta utgangspunkt i de relevante tematiske utredningene av konsekvenser som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, visuelle virkninger, friluftsliv og sammenhengende naturområder.

Kommunen(e)s ansvarlige fagenhet for folkehelse skal kontaktes.

Siden mange av elementene under «folkehelse» dekkes også under andre tema, er det særlig viktig være våken på mulig dobbelttelling i konsekvensoppsummeringen.

4.9.5 Eiendomsverdi

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. En kort beskrivelse.
- Beskrive eiendomsmarkedet i influensområdet. En kort beskrivelse.
- Vurdere kort hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdier i influensområdet
- Kartlegge og beskrive konsekvensene for barn og unge. Dersom det er arealer som er i bruk av eller egnet til lek, må det gjøres en vurdering av behov for erstatningsarealer.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for fremtidig bolig- og fritidsbebyggelse.

Metode:

Utredningen skal baseres på generell innsikt i forholdet mellom vindkraftverk og eiendomspriser. Denne forståelsen suppleres med en konkret vurdering av situasjonen i influensområdet

4.10 Vannmiljø, vassdrag, forurensning og drikkevann

4.10.1 Forurensning til vann og grunn

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive mulige forurensningskilder i anleggs- og driftsfase. Vurdere og beskrive sannsynlighet for og omfang av slik forurensning til (1) grunn og (2) vann. Vurdere sannsynlighet for forurensning for både utbyggings- og driftsfase.
- For mikroplast fra vindturbiner, utføre en generell vurdering av virkning basert på kunnskapsgrunnlaget om mikroplastslitasje fra vindturbiner. Kunnskapsgrunnlaget skal inkludere erfaringer fra Ytre Vikna 1.

Metode:

Utslipp til vann og grunn skal ses i lys av ROS-analysen, jf. kap. 4.11.1.

Aktuelle kilder til forurensning som det skal tas hensyn til er bl.a. (ikke uttømmende liste):

- Utslipp av olje og kjemikalier fra turbiner, transformator-stasjoner/koblingsanlegg, betongarbeid, tanklagring og tilhørende utstyr etc. Inkluderer utslipp fra ev. turbinhavari og demontering/fjerning
- Nitrogenavrenning fra sprengstein i deponier, veifyllinger etc.
- Partikler fra massehåndtering i anleggsfasen inkl. fra syredannende bergarter

Informasjon om dagens bruk av plan- og influensområdet og tiltaksplaner for vannområdene skal innhentes. Kilder som Vann-Nett, Miljødirektoratets kartløsning Vannmiljø og kommunens egen kartløsning kan benyttes.

4.10.2 Vannmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive planlagte fysiske inngrep i/langs vassdrag og i sjø.
- Vurdere tiltakets virkninger på kvalitetselementer i vannmiljøene (jf. vannforskriften § 4).
- Vurdere hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag inkludert naturtyper som berører vassdraget som myr.
- Vurdere om tiltaket kan forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse i henhold til vannforskriften som en følge av kjemisk forurensning og fysiske inngrep.
- For naturmangfold i vann, kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Og presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene
- Vurdere behovet for ytterligere feltundersøkelser før byggestart. Undersøkelsene skal danne grunnlag for detaljplanlegging av anleggene for å unngå å forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse.

Metode:
Legge den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksplaner og oversikter over tilstand for ulike vannforekomster, samt miljømålene som er satt for vannforekomster, til grunn for utredningene.

Vannforekomster skal klassifiseres der dette er nødvendig. Behovet skal vurderes utfra en risikobasert vurdering av hvilken påvirkning tiltaket kan forventes å få for det enkelte vassdraget. Valg om å unnlate klassifisering skal begrunnes.

Utredningen skal gi grunnlag for NVEs vurdering av om vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse.

Behov for feltkartlegging skal vurderes der tiltaket berører vassdrag direkte, herunder ved kryssing/nærføring med vei.

Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

Kjemisk og økologisk kvalitet på vannet utredes i henhold til vannforskriften. Mattilsynet, kommunen, fylkeskommunen og evt. andre relevante skal kontaktes i forbindelse med utredningen. Kunnskap fra Vann-Nett.no kan med fordel benyttes.

4.10.3 Drikkevann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge alle vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservevannkilder, med tilhørende nedbørsfelt, som kan påvirkes av eventuell forurensning fra tiltaket og vise disse på kart.
- Vurdere risiko for at olje og andre kjemikalier, mikroplast, partikler, nitrogenavrenning etc. forurenser drikkevann.
- Vurdere behovet for avbøtende tiltak, og beskrive aktuelle tiltak. Planlagte tiltak for å forhindre forurensning av drikkevann, herunder ev. etablering av alternativ vannforsyning, skal beskrives.
- Foreta prøvetaking av private drikkevannskilder før oppstart av anleggsarbeid.

Metode:
Kontakte eiere/drivere av vannverk, reservevannkilder og enkeltbrønner, kommunen og Mattilsynet. Kilder som NGUs Granada og kommunens egen kartløsning skal også benyttes.

Det skal innhentes informasjon om forurensning fra utredningen av forurensning vil vann og grunn.

Risikovurderingen skal også gjøres i lys av resultatene fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin vurdering av risiko for forurensning av drikkevann ved etablering av vannkraftverk som etter planen skal ferdigstilles i desember 2025.

Tiltakshaver skal avklare med Mattilsynet hvor og hvordan prøvetaking av private drikkevannskilder skal foregå, og hva prøvene skal analysere for.

4.10.4 Naturmangfold i vann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene.

Metode:
Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

4.11 Samfunnssikkerhet

4.11.1 ROS-analyse

Tiltakshaver skal:

- Identifisere uønskede mulige hendelser, vurdere risiko og sårbarhet og identifisere tiltak for å håndtere ev. risiko og sårbarhet i en ROS-analyse. Dette inkluderer vurdering av risiko for stormflo og høy vannstand knyttet til planlagt kaianlegg.
- Iskast og naturfare som ikke er dekket av kravene under tema «flom, skred og overvann» skal inngå i analysen.

Metode:

ROS-analysen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder for risiko- og sårbarhetsanalyser i planlegging etter plan- og bygningsloven utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB): Samfunnssikkerhet i samfunns- og arealplanlegging (DSB).

Veileder om havnivåstigning og høyde vannstander i samfunnsplanlegging fra DSB skal også benyttes i arbeidet: Havnivåveileder (DSB).

ROS-analysen vedlegges konsesjonssøknaden, og vurderingene fra analysen tas inn i relevante temaer i konsekvensutredningen.

4.11.2 Iskast

Tiltakshaver skal:

- Beskrive iskast fra vindkraft av den aktuelle turbinstørrelsen som generell problemstilling. Kort beskrivelse med illustrasjoner.
- Beregne og beskrive risikoen knyttet til iskast på den aktuelle lokaliteten. En spesifikk lokalitetsbeskrivelse skal gis. Det skal brukes relevante turbindimensjoner.
- Beskrive aktuelle ferdselsbegrensninger og varslingstiltak.

Metode:

Gi en konkret henvisning til hva som vil bli spesifisert i en detaljplan.

4.11.3 Naturfare (flom, skred og overvann)

Oppsettet forutsetter at reell skred- og flomfare utredes på detaljplannivå.

Tiltakshaver skal:

- Gi en bekrivelse av fare- og aktsomhets-områder innenfor influensområdet.

  - Statusen skal baseres på eksisterende farekartlegging av områder (faresonekart) der det finnes, hvis ikke brukes potensiell fare (aktsomhetskart) fra NVE Atlas/NVE temakart og aktiv innhenting av informasjon fra kommunen.
  - Nivå på utredning bør minimum tilsvare kravene som gjelder for kommuneplanens arealdel, se Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel
- Hvis det er planlegges inngrep innenfor aktsomhets¬- eller fareområder skal det gjøres en utredning av reell fare og dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet på et detaljnivå som viser at løsningen kan realiseres.
- Vurdering av hvorvidt tiltaket kan bygges med tilfredsstillende sikkerhet mot flom og skred og overvann, og uten å øke faren for tredjepart.
  - Krav i TEK 17 gjelder så langt det passer.
  - Tiltakshaver må begrunne valg av sikkerhetsklasse/tiltakskategori.
  - For nettanlegg fra og med transformatorstasjon og frem til tilknytningspunkt i regionalnettet skal naturfare utredes iht. kravene i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg - Naturfare og beredskap
  - Transformatorstasjon til vindkraftanlegg med samlet installert ytelse på minst 75 MVA eller minst 500 MVA og tilhørende kraftledning er hhv. i klasse I og 2 jf. kraftberedskapsforskriften.

Metode:

Kartlegging skal skje utfra følgende NVE-veiledere:

- «Flaum- og skredfare i arealplanar», NVE 2/2011
- «Sikkerhet mot skred i bratt terreng», , digital veileder på nve.no
- «Sikkerhet mot kvikkleireskred», NVE 1/2019
- «Sikkerhet mot flom», NVE 3/2022
- «Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar», NVE 4/2022

Øvrige krav:

- Eventuelle faresoner skal kartfestes for aktuelle tiltak og gjentaksintervall, senest ved innsending av detaljplan for anlegget
- Eventuelle risikoreduserende (avbøtende) tiltak skal beskrives
- Fagutredninger skal utføres av fagkyndige

4.11.4 Forsvaret

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt over aktuelle forsvarsanlegg i området. Forsvarsbygg skal kontaktes.
- Få bekreftet Forsvarets utsagn fra meldingsfasen om at det ikke skal være konflikter så lenge anlegg rapporteres og merkes forskriftsmessig. Skulle det komme opp hittil ukjente utfordringer skal virkningene utredes.

Metode:

Det er i utgangspunktet ikke konflikt med forsvarsinteresser slik tiltaket er skissert. Tiltakshaver skal holde Forsvarsbygg orientert hvis det gjøres vesentlige endringer i planene.

4.11.5 Klimatilpasning

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan tiltaket er utformet for å være tilpasset et fremtidig endret klima.
- Beskrive aktuelle tiltak for klimatilpasning for de ulike delene av tiltaket, herunder dimensjonering og plassering med tanke på fremtidige ekstremværhendelser.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for tredjepart av tiltak som er nødvendig for å tilpasse anlegget til et fremtidig endret klima.

Metode:

De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR) skal legges til grunn.

Se klimatilpasning.no for fylkesvise klimaprofiler etc. og Klimatilpasning - forberede oss på og tilpasse oss til klimaendringene - miljodirektoratet.no

Konsekvenser knyttet direkte til andre utredningstema (som reindrift) vurderes under disse hovedoverskriftene.

4.12 Infrastruktur

4.12.1 Elektronisk kommunikasjon

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt og utrede eventuelle virkninger i tråd med retningslinjene.
- Se «Avbøtende tiltak» i kap. **Error! Reference source not found.**.

Metode:

Gjennomføring etter Nkom og NVEs Retningslinjer for ivaretakelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging, gjeldende fra 01.10.2021.

Aktuelle ekom-aktører skal kontaktes for innspill.

4.12.2 Luftfart

Tiltakshaver skal:

- Beskrive lufthavner i influensområdet, herunder ut- og innflyvningsprosedyrer og hinderflater i restriksjonsplaner.
- Beskrive kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer som benyttes av luftfartsaktører i influensområdet.
- Vurdere eventuelle virkninger av forhold listet i første og andre kulepunkt.
- Vurdere om tiltaket vil gi ytterligere hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter.

- Beskrive den tekniske og juridiske muligheten for etablering av radarsystemer som begrenser bruken av hinderbelysning når det ikke er flytrafikk i området.
- Det skal oppgis hvilke eventuelle luftstrekk og/eller master som antas at skal merkes etter forskrift om merking av luftfartshinder, og hvordan dette vil løses.
- Se ellers «Avbøtende tiltak» i kap. 4.1

Metode:

Avinor AS, Forsvarsbygg og Luftfartstilsynet skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Aktuelle operatører av lavtflygende fly og helikopterselskaper skal også kontaktes, herunder ruteflyginger, luftambulanseflyginger, redningshelikoptertjenesten, politihelikopter samt annen næringsmessig flyging i det aktuelle området som reinleting, turistflyging mm.

4.12.3 Vær- og/eller kystradar

Tiltakshaver skal:

- Beskrive vær-/kystradarer innenfor 50 km fra planområdet.
- Innhente aktuelle designforutsetninger fra MET angående værradarene.
- Vurdere om tiltaket vil gi virkninger for vær-/kystradarer.
- Vurdere hvordan designforutsetningene påvirker vindkraftanlegget.

Metode:

Meteorologisk Institutt og Kystverket skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Vurdere avbøtende tiltak basert på METs høringsuttalelse til meldingen og NVEs kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft. Kostnader og andre ulemper av de avbøtende tiltakene skal også vurderes.

4.12.4 Annen infrastruktur

Tiltakshaver skal:

- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for veitrafikk, kai, adkomst på offentlig veinett etc.
- Vurdere virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur (f.eks. VA-anlegg, kaianlegg)
- Utrede om Langsundbrua kan benyttes for transporter som tiltaket krever.

Metode:

Relevante eiere av anlegg skal kontaktes for informasjon og vurdering av risiko og behov for tiltak, herunder Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunene.

4.13 Kommuneøkonomi, lokalt og regionalt næringsliv

4.13.1 Kommuneøkonomi

Tiltakshaver skal:

- Klargjøre hvilke kommuner som kan forvente inntekter fra tiltaket.
- Beskrive inntektsmulighetene for involverte kommuner. Spesifisere hvilke ordninger for inntekt fra vindkraft påvirker kommuneøkonomien.
- Beregne årlige forventede inntekter for kommunen over hele anleggets levetid. Skal spesifiseres for hvert år i anleggets forventende levetid basert på gjeldende eller konkret varslet regelverk på utredningstidspunktet.

Metode:

Kommunen skal kontaktes.

4.13.2 Lokalt og regionalt næringsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen.
- Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet, og vise viktige attraksjoner/områder for reiselivet på kart
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen, sysselsetting og verdiskaping.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes.
Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner, naturmangfold osv., skal utredningen bygge på informasjon fra de respektive temautredningene og suppleres med informasjon fra de lokale aktørene

Eventuelle synergieffekter knyttet til etablering av eventuelle kaier o.a. infrastruktur (jf. kap. 4.12.4) skal inkluderes.

Tiltakets betydning for planlagt næringsutvikling i kommunen, blant annet hydrogensatsingen, vurderes.

4.13.3 Landbruk

Tiltakshaver skal:

- Beskrive landbruksarealer og landbruksaktivitet i plan- og influensområdet.

- Vurdere virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet, herunder driftsulemper, tap av dyrka jord og dyrkbar jord, beiteareal, type skogsareal som berøres og virkning for produksjon.
- Beskrive tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen. Dersom vindkraftverket berører dyrka eller dyrkbar jord, skal alternativ plassering av komponenter og terrenginngrep vurderes og beskrives.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om nåværende og planlagt arealbruk til landbruksformål. I tilfeller der beitearealer blir berørt, skal beitebruksplaner benyttes i arbeidet med utredningen dersom slike foreligger.

Indirekte konflikter med reindrift på landbruksareal etter fortrenging fra deres tradisjonelle beiter på grunn av vindkraftanlegget, håndteres i reindriftsutredningen.

4.13.4 Mineralressurser

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet.
- Beskrive og vise på kart alle registrerte mineralforekomster, herunder uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, i plan- og influensområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente mineralressurser i influensområdet.
- Vurdere tiltakets påvirkning på viktige forekomster med mineralske ressurser, uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, herunder hvordan tiltaket påvirker tilgangen til ressursene.
- Beskrive hvordan tiltaket kan påvirke undersøkelsesvirksomheten, dersom tiltaket berører tildelte rettigheter om undersøkelser etter statens mineraler.

Metode:

Kommunen skal kontaktes. Oppdaterte databaser for grus og pukk, og industrimineral, naturstein og metaller skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører ressurser i kjente mineralforekomster, -registreringer, -prospekter og -provinser.

Datasett fra Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører masseuttak, bergrettigheter og gamle gruver. DMFs mer omfattende datasett med undersøkelsesrapporter skal benyttes ved særlig behov.

I områder med uttak i drift skal tiltakshaver kontaktes.

I områder med rettigheter etter minerallovens kap. 4 (undersøkelsesrett) og kap. 6 (utvinningsrett) skal rettighetshaver kontaktes.

I områder med nedlagt gruvedrift skal DMF kontaktes.

Ved vurdering av potensial for funn av mineralressurser skal det vurderes om eksisterende kunnskapsgrunnlag er godt nok for å identifisere eventuelle konflikter med mineralske ressurser, uten å gå videre med utdypende geologiske undersøkelser.

4.14 Klimagassregnskap

4.14.1 Klimaeffekt av produksjonen

Tiltakshaver skal:

- Vurdere klimanytten av vindkraftanlegget.
- Vurdere hvorvidt alternative lagringsteknologier som batterier eller hydrogen kan erstatte nettutbygging.

Metode:

En kort beskrivelse av om/hvordan vindkraftproduksjonen kan fortrenge fossil kraft, med referanse til aktuelle utslippsfaktorer

En kort beskrivelse av andre mulige nytteeffekter, for eksempel knyttet til elektrifisering av industri.

4.14.2 Klimagassutslipp

Tiltakshaver skal:

- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.
- Beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.
- Beregne forventede utslipp tilknyttet materialbruk, transport og anleggsgjennomføring.
- Beskrive tiltak som kan redusere mengde utslipp av klimagasser, og potensialet for bruk av nullutslippsteknologi i transport og anleggsgjennomføring.

Metode:

Beregningene av forventede utslipp fra arealbruksendringer skal gjennomføres med bruk av standard utslippsfaktorer i henhold til Miljødirektoratets mal for beregning av klimaeffekten av arealbruks-endringer

Omfanget av inngrepene skal baseres på en overordnet vurdering av karbonrike arealer i planområdet, og et utkast til layout for vindkraftverket.

Der det ikke foreligger konkret informasjon om lokalitetene, skal en legge til grunn en myrdybde på 2,0 meter. Der tiltak gir direkte inngrep begrenset til deler av et myrområde, må beregningene ta hensyn til om tiltaket kan senke vannspeilet og dermed påvirke eventuell myr som ligger utenfor tiltaksområdet. Dersom kun direkte berørte myrområder tas med i utslippsberegningen, må det beskrives hvordan tiltaket skal gjennomføres uten å påvirke tilgrensende myrarealer gjennom drenering etc.

Kjente feilkilder og tilpasninger av metodikk ut fra nevnte veileder skal beskrives.

Utslipp knyttet til materialbruk skal inkludere komponenter opplistet i oppsettet for investeringskostnader, jf. kap. 3.4.

Vindkraftverk følger vedlegg I, pkt 28

SAMMENDRAG

Konsekvensutredninger skal sikre at virkninger for miljø, naturressurser og samfunn ligger til grunn når forvaltningen tar stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, en plan eller et tiltak kan gjennomføres. Forskrift om konsekvensutredninger inneholder en rekke krav til utredninger. Klima- og miljødepartementet (KLD) ønsker mer kunnskap om hvorvidt innholdet i konsekvensutredninger er i samsvar disse kravene. Basert på en anbudsrunde ble Multiconsult Norge AS tildelt oppdraget.

Undersøkelsen innebærer en evaluering av hvordan konsekvensutredninger etterlever krav til forskriftens kapittel 5. Den omfatter kun tiltak som trenger tillatelse etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven og som er oppført i KU-forskriftens vedlegg I og II. Hovedforskjellen mellom tiltak oppført i vedlegg I og II er at det alltid skal utarbeides melding og utredningsprogram for førstnevnte, mens dette ikke er et krav for vedlegg II-tiltak. Undersøkelsen skal også ta for seg om etterlevelsen av regelverket varierer mellom ulike tiltaksområder og de ulike ansvarlige myndigheter. Det var til dels utfordrende å spore opp konsekvensutredningene. Datagrunnlaget for undersøkelsen omfatter til sammen 35 tiltak, hvorav 11 omfattes av vedlegg 1.

Undersøkelsen har vist svært variabel etterlevelse av KU-forskriften avhengig av tema og tiltaksområde. Konsekvensutredninger etter vedlegg II er jevnt over av dårligere kvalitet enn konsekvensutredninger etter vedlegg I. Temavise svakheter har i stor grad vært på tvers av tiltaksområder. Dette kan komme av at det ikke er utviklet tilstrekkelige veiledere utredningsprogram. Dette gjelder blant annet tema vannmiljø, forurensning, miljømål og økosystemtjenester. Svært få av utredningene vurderte dessuten virkninger som følge av klimaendringer. Videre er det i liten grad begrunnet hvorfor enkelte tema er vurdert som uvesentlige.

Utredning av samlede virkningene av tiltaket og andre gjennomførte eller planlagte tiltak er også sjelden vurdert. Generelt er virkningene i liten grad vurdert i forhold til 0-alternativet, og det skilles i for liten grad mellom midlertidige og varige virkninger. Videre er påvirknings- og konsekvensvurderingene ofte mangelfulle. Begrensninger i data-/kunnskapsgrunnlaget er heller ikke er tilstrekkelig beskrevet i mange utredninger.

Vi har vurdert etterlevelsen av KU-forskriften, og ikke etterlevelsen av KU-programmet. I så måte vil konsekvensutredningene kunne bli vurdert som mangelfulle eller dårlige selv om de eventuelt skulle oppfylle alle kravene i utredningsprogrammene/veilederne siden disse ikke nødvendigvis dekker alle relevante punkter i KU-forskriften. Kravet til omfang av utredninger varierer svært mye mellom ulike tiltaksområder.

Vi har valgt å trekke fram følgende anbefalinger på bakgrunn av vår evaluering (i uprioritert rekkefølge):

1. Det kan anbefales å etablere et sted hvor konsekvensutredningene skal registreres, eller en side som viser referanse til hvor disse er lagret.
2. Det er behov for å harmonisere sektormyndighetenes utredningspraksis slik at disse blir i tråd med KU-forskriften og EU-reglementet. Utredningsprogram for vedlegg I-saker bør være bedre i samsvar med KU-forskriften, og praksis for vedlegg II-saker bør gjennomgås nærmere. Det er også behov for å revidere sektorvise veiledere, retningslinjer og maler slik at de gjenspeiler krav etter KU-forskriften fra 2017.
3. Sørge for at vurdering av alternativer i en tidlig fase (før søknad/KU) følger saken videre, slik at man ser hvordan dette temaet er håndtert.
4. I større grad stille konkrete krav til omfanget av feltarbeid, enten i KU-programmene eller ved at utreder/konsulent utarbeider et forslag til undersøkelsesprogram som skal godkjennes av sektormyndighet, i samråd med Statsforvalterens miljøvernavdeling, før feltarbeidet gjennomføres. Kravene bør være i tråd med internasjonale standarder på området.
5. I større grad stille konkrete krav til utredernes kompetanse i sektorvise veiledere/retningslinjer/ maler/KU-program. Vurdere å Innføre en egen sertifiseringsordning for feltbiologer for kompetanse på ulike artsgrupper.
6. I større grad definere og stille krav om bruk av anerkjent KU-metodikk (jf. for eksempel håndbok V712) for etterlevelse av forskriften og tilrettelegge for opplæring i metodikken. Videreutvikle metodikk for

konsekvensutredning for tema vannmiljø, jf. vannforskriften, samt andre tema hvor det metodiske grunnlaget er begrenset.

7. Innarbeide krav til usikkerhetsvurderinger i alle konsekvensutredninger. Disse vurderingene må omfatte usikkerhet knyttet til selve utbyggingsplanene, områdets verdier/tilstand og kvaliteter (kunnskapsgrunnlaget) virkningen av tiltaket og hvordan usikkerheten kan påvirke bl.a. valg av utbyggingsalternativ og de endelige konklusjonene.
8. Stille krav om at virkninger av avbøtende tiltak og konsekvensgrad etter gjennomførte avbøtende tiltak skal inngå som en del av sluttvurderingen. Det er behov for å vise om tiltakene vurderes å ha en effekt.
9. I større grad gjennomføre etterkontroll av utredninger for å vurdere i hvilken grad verdi- og konsekvensvurderinger framstår som velbegrunnede og balanserte, og hvorvidt utredningene bygger på et tilstrekkelig datagrunnlag (herunder feltarbeid).
10. Vurdere revisjon av KU-forskriften for å innarbeide krav til sammenstilling av konsekvenser for sammenligning av ulike alternativer og en samlet vurdering av tiltaket basert på konsekvensene (jf. praksis i Håndbok V712).
11. Evaluere hvordan sektormyndighetene etterlever kravet om at tiltak som har vesentlige virkninger for natur og samfunn skal konsekvensutredes.

Enkelte av disse anbefalingene er imøtekommet gjennom lanseringen i desember 2020 av ny veileder for konsekvensutredning for klima- og miljøtema som hører inn under KLD sine arbeidsområder. Dette gjelder først og fremst punktene 6, 7 og 8. Veilederen beskriver også vurdering av alternativer (jf. punkt 3) for overordnede planer, og sammenstilling av konsekvenser jf. punkt 10. Det er imidlertid flere tema jf. KU-forskriftens § 21 som ikke omfattes av veilederen.

Fra: "Hanne-Eva Müller" <hanneeva@gmail.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 20.45.32
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Deres ref.: 202509851-16.
Vedlegg: 001 Statens Vegvesen.PDF, 003 Innsigelse fra Statsforvalteren.PDF, 005 Multiconsult sammendrag.pdf, 004 NVE Ytre Vikna.pdf, 002 Rapport fra el-fiske.pdf

Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk», fra Grunneiere mot vindkraft på Omre (org.nr. 935 534 240).

(grunnet edb problematikk sendes dette for 3. gang nå ...)

280925 Innsendt høringsinnspill.pdf

Statens vegvesen

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/184711-12	202509851	28.09.2025

Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune

Vi viser oversendelse i brev av 11.08.2025. Vi viser også til orienteringsmøte 19.08.2025 i Grimstad. Vi uttaler oss her om områdeplanen og forslaget til planprogram.
Denne uttalen oversendes også tiltakshaver Norsk Vind AS, som har oppstartvarsel for områderegulering og forslag til plan- og utredningsprogram av versjon 2.0 til høring.

Statens vegvesen forutsetter at arealplaner for kraftgater og transformatorer blir framlagt i egen plan. Vi har ikke tatt standpunkt til dette i denne uttalen.

Vi ser av forslaget at planområdet i utvidelsen av B15 foreslår endret formål til næring, kontor og forretning. Informasjon om at kommunen ønsker å åpne for forretninger i dette området, ble ikke framlagt i orienteringsmøte.

Angående vårt sektoransvar i klima- og areal problematikken i nasjonal satsing for kraftproduksjon, viser vi til regjeringens Grønt industri løft 2.0 og vårt brev av 24.09.25 til Agder FK sitt planprogram for Regional plan for grønn industri og energi.
Denne uttalen i brev av 24.09.2025 vedlegges.

Sammendrag

Statens vegvesen har søkelyset, først og fremst på å sikre trygg, forutsigbar framkommelighet på E18 og å ivareta drift av rasteplassen på Omre og hvileplassene på Omre (østgående godstrafikk) og i Trolldalen (vestgående godstrafikk).
Vi har ansvar for trafikksikkerheten på E18, FV.420 og det planlagte framtidige veg- og transportsystemet mellom E18 og FV.420.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Ifølge våre utredninger av iskast fra framtidige kraftturbiner i Omre, vil disse komme i konflikt med veg- og transport systemet E18, på næringsarealene på Omre og FV.420, jvf. NVE Veileder Nr.5 / 2018.

Statens vegvesen anbefaler derfor at områdeplanen for Omre vindkraftanlegg innstilles.

Dersom Grimstad kommune går videre med Norsk Vind AS sine planer for etablering av vindkraftverk på Omre, vil Statens vegvesen gå til innsigelse på planen dersom veginfrastruktur blir liggende i fareområdet for iskast fra kraftturbinenes rotorblader, eller at andre forhold gjør at sikkerheten til E18 og veg-transport- mobilitet ikke er ivaretatt.

For at dette skal være ivaretatt må planområdet begrenses.

- Planområdet må trekkes tilbake, slik at grensa til områdeplanen for kraftverket legges i formåls grensa for næringsområde B14, B11 og B15 i gjeldende plan.
- Planområdet må begrenses slik at utvidelsen av B15 trekkes tilbake.

Planområdets formål for B15 til forretning-kontor-industri må trekkes tilbake. Det skal ikke åpnes for forretninger på næringsarealet. Det er i konflikt med ATP planen for regionen, Grimstads vedtatte nullvekstmål, regional plan for Agder, senterstrukturplanen for Agder og Statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR-AM) med mer.

Endelig planforslag må i plankartet vise anbefalt løsning for antall vindkraftturbiner, plassering og sikringssoner/ hensynssoner for fare for iskast. Kraftturbinenes utforming må framgå av reguleringsbestemmelser. Eventuelle avbøtende tiltak som regulering av ferdsel i området og varslingsprosedyrer, må innarbeides i reguleringsplanbestemmelser.

Planprogrammet må utrede:

- Nytt fagtema. Sikkerhetssoner med fare for iskast. Sikkerhetssonen bør være større enn NVEs minste beregnede (observerte) kastelengde. Kastelengde: 1.0 X (H+D), der H = tårn høyde og D =rotordiameter, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. Det følger av dette at Statens vegvesen avviser den sikkerhetsavstand på 200 meter som er foreslått i meldinga (planprogrammet).
- Nytt fagtema. Trafikksikkerhet. Faren for iskast. Faren for uoppmerksomhet på grunn av forstyrrelser fra blinkende lys på vindturbiner, roterende turbiner m.m.
- Nytt tema. Annen infrastruktur, veg og mobilitet. Her må utredes hvilke samlede konsekvenser kraftanlegget har på vegtransport, drift og vedlikehold av E18 og for mobilitet og all ferdsel. Konsekvensene for det internt vegsystem og på FV 420 inngår i dette tema.

Vi viser til faglige råd om innhold i de foreslåtte fagtema i planprogrammet, i omtalen.

Omtale

Det er flere grunner til at utvidelsen av B15 må trekkes ut av planområdet. Det er uaktuelt å legge næringsområdet nærmere E18 enn gjeldene byggegrense på 100 meter. Området er også uaktuelt for kraftturbiner, da E18, rasteplassen på Omre og hvileplassene på både

Omre og Trolldalen blir liggende innenfor disse kraftturbinenes sikkerhetssoner, med fare for iskast, etter de utredninger vi har foretatt i medhold av NVE Veileder Nr.5./2018.

Formålsendring for B15 til forretning-kontor-industri må absolutt trekkes tilbake. Vi har tidligere akseptert at vårt areal i reguleringsplanen for E18 anlegget, ble omregulert fra samferdselsformål til næring. Dette fordi næring fortsatt gir mulighet for veg serviceanlegg, holdeplass/kollektivknutepunkt som opprinnelig planlagt. Vi viser til begrunnelsen i sammendraget for at Omre næring/industriområde ikke skal åpnes for forretningsformål eller annen besøksintensiv virksomhet.

Statens vegvesens vegvesen legger fram følgende faglige anbefalinger til planprogrammet utredningene.

Det nye fagtema Sikkerhetssoner med fare for iskast må utredes i eget tema og da det er vesentlig for flere tema må det også omtales i disse. Det gjelder blant annet er;

Fagtema 6.4.1. Samfunnssikkerhet. Iskast utredes og vi foreslår at temaet inngår i ROS-analysen. Videre at hendelser som brann i turbiner blir utredet og konsekvenser dette får for stengte veier m.m.

Fagtema 6.4.6. Støy, skal utredes og her må akkumulert støy utredes. Dette er spesielt viktig for arealet med E18 hvileplasser og rasteplassen.

Fagtema. 6.4.7. Skyggekast på næringstomtene og på E18, rasteplassen og hvileplassen.

Fagtema. 6.4.10. Lokalt Næringsliv og regionalt næringsliv. Dette fagtema bør utvides til også å utrede hvordan iskast kan komme til å begrense ferdsel og mobilitet på næringstomtene. Videre om dette kan virke til å begrense etterspørselen etter næringstomter og føre til synkende tomteverdien.
Statens vegvesen viser til at arealer nærmest hovedruter for næringstransport, som E18, skal prioriteres til lager, logistikk, transportnæringer, samt industribedrifter hvor transport er en vesentlig del av virksomheten, If. Statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR-AM).

Fagtema 6.4.26. Klima. Klimagevinst ved etablering av kraftanlegget, bør dokumenteres med et areal- og klimaregnskap og inngå som del av Grimstad kommunes klima- og arealregnskap i revisjon av kommuneplanen. Klimautslipp og arealbeslag som følger av veg - og transport, som følger av etablering og drift av kraftanlegget og drift må også med i regnskapet.

Statens vegvesen forutsetter at vi blir kontaktet dersom det blir aktuelt med videre utredninger.

Med hilsen
Erling B. Jonassen
Seksjonsleder

Solveig Hellevig

Tekst for godkjenning settes inn ved ekspedering.

Vedlegg: 1

Kopi
AGDER FYLKESKOMMUNE, Postboks 788 Stoa, 4809 ARENDAL
Agder OPS Vegselskap, Postboks 793, 4666 KRISTIANSAND S
GRIMSTAD KOMMUNE, Postboks 123, 4891 GRIMSTAD
NORSK VIND AS, Postboks 8034, 4068 STAVANGER
NYE VEIER AS, Kjøita 6, 4630 KRISTIANSAND S
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL
Interkommunalt råd E18, Arendal kommune Postboks 123 4893 Grimstad

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi - Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Fra: "noreply.saksbehandling@vegvesen.no" <noreply.saksbehandling@vegvesen.no>
Sendt: søndag 28. september 2025 16.09.30
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Dokument 25/184711-12 Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune sendt fra Statens vegvesen
Vedlegg: 25_184711-12Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune med v.pdf

Til NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Vedlagt oversendes dokument **25/184711-12 Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune** i sak **Mulig etablering av vindkraftverk på Omre ved E18 - Grimstad kommune** fra **Statens vegvesen**. Se vedlegget for innholdet i utsendelsen.

Eventuelle henvendelser vedrørende behandlingen kan rettes til firmapost@vegvesen.no eller i vårt kontaktskjema.

Dette er en systemgenerert e-post, og skal ikke besvares.

Til NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Vedlagt sender vi dokument **25/184711-12 Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune** i sak **Mulig etablering av vindkraftverk på Omre ved E18 - Grimstad kommune** frå **Statens vegvesen**. Sjå vedlegget for innhaldet i utsendinga.

Eventuelle førespurnader som gjeld behandlinga kan rettast tilfirmapost@vegvesen.no eller i kontaktskjemaet vårt.

Dette er ein systemgenerert e-post du ikkje kan svare på.

Attn. NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Enclosed you will find the document **25/184711-12 Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune** from the Norwegian Public Roads Administration.

If you have queries regarding this case, please contact firmapost@vegvesen.no.

This is an automatically generated email – please do not reply.

Fra: "Trude Malterud" <Trude.Malterud@ntv.no>
Sendt: søndag 28. september 2025 18.26.10
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Odd Engh" <odd.engh@ntv.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851 fra NTV
Vedlegg: Høringsuttalelse 202509851 Omre vindkraftverk fra NTV 2809 2025.pdf

Vedlagt NTVs høringssvar - høringsuttalelse 202509851 om Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Mvh

Trude Malterud
Norges televisjon AS
Org.nr. 984 358 059

NVE

Sendt på e-post: nve@nve.no

Oslo, 28. september 2025

Høringsuttalelse 202509851: Høring av varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk – innspill fra Norges televisjon AS

1. Innledning

Norges televisjon AS (NTV) viser til høringsbrev datert 11. august 2025 fra NVE og Grimstad kommune som gjelder varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Det bes her om tilbakemelding på forhold som tiltakshaver bør vurdere i den videre planleggingen av tiltaket og om å få synliggjort mulige mangler, virkninger og konsekvenser som bør tas med når det endelige konsekvensutredningsprogrammet skal utformes.

NTV er en tilbyder av ekomtjenester og har konsesjon for utbygging og drift av det digitale bakkenettet for TV, og frekvenstillatelse for frekvensspektrumet 470 - 694 MHz. NTV leverer distribusjonskapasitet og tjenester til sine kunder B2B kunder, og sørger for stabil utsending av TV- og radiokanaler i det digitale bakkenettet til sluttbrukerne. NTV er gitt et samfunnsoppdrag gjennom frekvenskonsesjon tildelt av Samferdselsdepartementet etter ekomloven (nå underlagt Kommunal- og forvaltningsdepartementet - DFD), noe som gir rett til å utnytte det nevnte frekvensspektrumet. Samt en anleggskonsesjon gitt av Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) for å gi et mangfold til publikum nasjonalt mhp. formidling av TV- og radioinnhold. NTVs konsesjon gir NTV rett og plikt til å benytte luftrommet for fremføring av DTT-signaler.

I enhver utbygging av vindkraft er det viktig å avklare i forhold til alle ekom tjenester jf. alle ekom aktører om tjenestene og aktørene således potensielt kan påvirkes av den planlagte etableringen av vindkraftutbyggingen. Herunder er det viktig at forholdet til NTVs DTT-signaler utredes som ledd i konsekvensutredningen, og at avbøtende tiltak knyttet til DTT-signalene kartlegges når dette er relevant. Avbøtende tiltak skal rettes inn mot den tjenesten som forstyrres slik at tjenesten kan gjenetableres.

2. Vindkraftverks påvirkning på DTT-signaler

Vindkraftverk kan erfaringsmessig forårsake signalforstyrrelser for ekomsignaler. Med signalforstyrrelser mener NTV forstyrrelser av en art som forårsaker synlige forstyrrelser (i bildet)

eller hørbare forstyrrelser for mottaker (TV-seer) eller forstyrrer matesignal til øvrige sendestasjoner.

Det påligger konsesjonssøker for vindkraft å utrede hvorvidt det er sannsynlig at utbyggingen i det konkrete tilfellet kan medføre skadelig forstyrrelser eller redusert tilgjengelighet for ekomsignaler, og bære kostnadene ved slik utredning, jf. Nkom og NVEs Retningslinjer for ivaretakelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging. Tilsvarende gjelder ved senere utvidelse eller annen endring av vindkraftanlegget, jf. Retningslinjenes punkt 5.3.4.

Ulike typer ekomsignaler er basert på ulike teknologier. Noen er basert på en-til-en signaloverføringer (radiolinjer), mens andre, slik som DTT-nettet er basert på en-til-mange signaloverføringer Et særtrekk ved DTT-nettet, er at DTT-nettet også utnytter signalrefleksjon, dvs. at DTT-nettet utnytter topografiske forhold, f.eks. fjellsider, til å reflektere signalene slik at de kan mottas av mottakere som ikke har direkte siktlinjer til en DTT-sender.

I henhold til ITUs (International Telecommunication Union) retningslinjer kan vindturbiner skape forstyrrelser for signalene i DTT-nettet på i hovedsak tre ulike måter - såkalt ”forward scatter”, ”backscatter” og tilfeller hvor det ikke foreligger fri sikt mellom sender og mottaker. De tre viktigste parameterne for omfanget av interferens er:

- Avstanden mellom ekomsender og vindturbiner
- I hvilken grad vindturbinene står mellom sender og mottaker og skygger for signalgangen
- Hvordan vindturbinene sprer/reflekterer radiosignalene

Dimensjonene på vindkraftverket er av stor betydning når det gjelder risikoen for at vindkraftverket vil kunne forstyrre våre DTT-signaler. Det vil i enhver sak være den endelige plassering av turbinene, mastenes høyde og turbinrotorenes dimensjoner (totalhøyde) samt samvirke mellom de ulike turbinene i en vindkraftpark som avgjør om og hvor sterk interferens vindturbinene vil kunne skape for DTT-signalene, herunder om det vil oppstå signalforstyrrelser. Dersom dimensjonene og/eller plassering av anlegget senere endres må det foretas nye konsekvensvurderinger av risikoen for forstyrrelser.

Dersom en vindkraftpark består av mange turbiner (master), vil samvirket mellom disse øke risikoen for signalforstyrrelser. Det samme gjelder dersom det er flere vindkraftparker/vindkraftinstallasjoner i et område. En vindkraftutbygger som etablerer seg i et område der det allerede fins flere vindkraftparker, må ta høyde for den interferens eksisterende anlegg allerede forårsaker, da summen av interferens fra flere vindkraftparker kan føre til ytterligere signalforstyrrelser.

Det er ikke mulig - på forhånd - å gi noe helt sikkert svar på om planlagte vindkraftparker vil forårsake signalforstyrrelser. Det er imidlertid mulig å foreta teoretiske beregninger basert på ITUs prosedyrer for forenklet vurdering av risiko for interferens. Der slike teoretiske beregninger tilsier at det kan være en risiko for interferens, bør det foretas konkrete målinger i felt som kan bidra til å identifisere den aktuelle risikoen i mer detalj. I den forbindelse kan man også kartlegge eventuelle avbøtende tiltak på og for NTVs DTT-signaler, for å gjenetablere DTT/NTVs signaler.

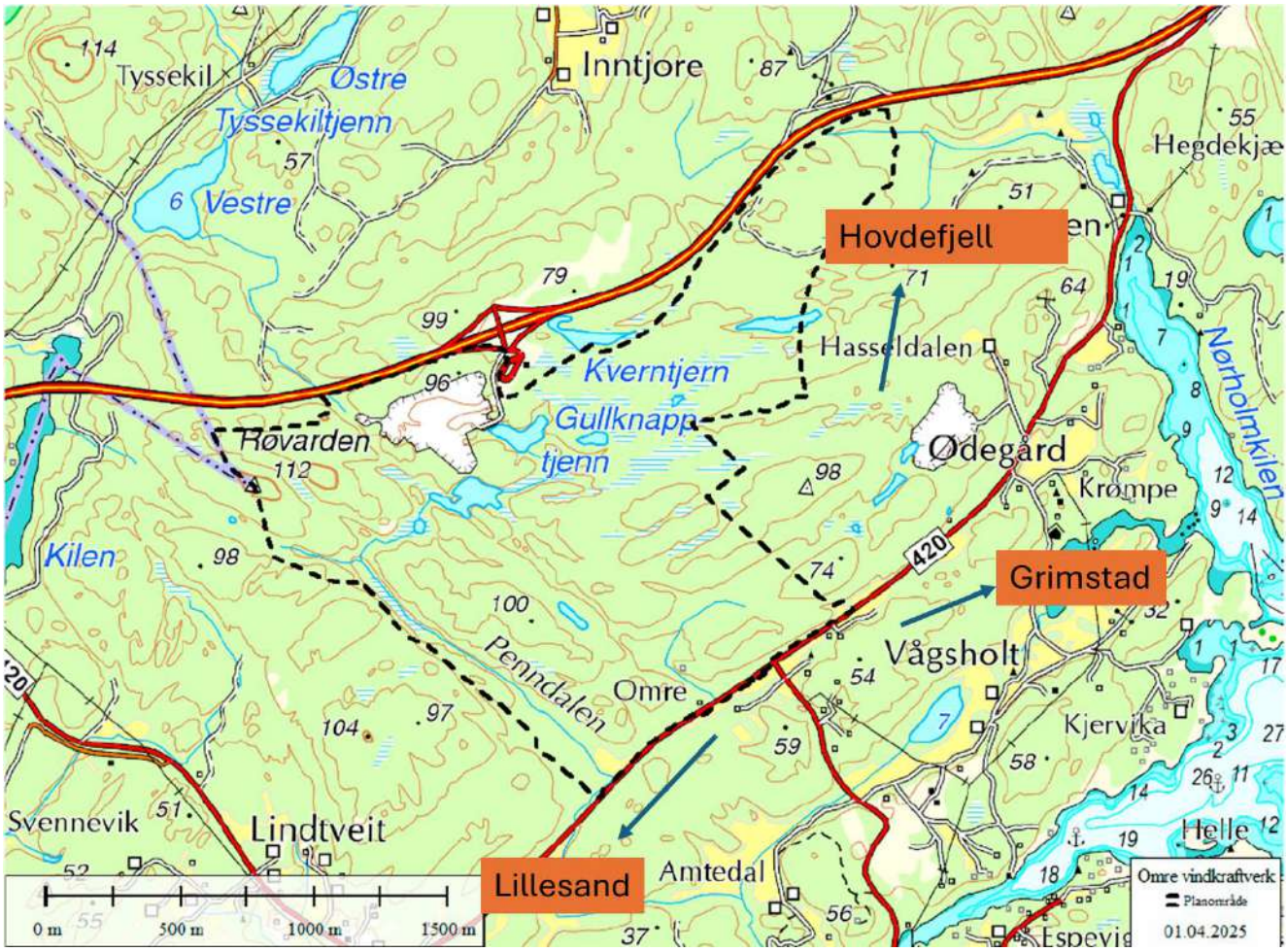
3. Foreløpig innspill i relasjon til det aktuelle prosjektets forhold til NTVs DTT-signaler

Planene er å forstå at det planlegges med å etablere tre til ni vindturbiner i området (stiplet linje på figuren under) med totalhøyde mellom 180 og 220 meter. Området ligger nær E18 mellom Lillesand og Grimstad.

Det er noe befolkning rundt dette området. Særlig i retning sør og sørøst. Dette sees på kartet under. Det er tre DTT sendestasjoner som dekker i dette området. Det er Lillesand senderstasjon som kommer inn fra sørvest, Grimstad som kommer inn fra nordøst og Hovdefjell som kommer inn fra nord-nordøst. Disse retningene er tegnet inn på figuren under.

Det er ingen fjell eller høyder i dette området som er naturlig å benytte som refleksjonspunkt for signaler. Det er derfor «forward scatter» som er mest aktuelt å undersøke.
De som bor på sørsiden av planområdet, dvs. i området Vågsholt, kan ta inn signaler fra Lillesand eller Grimstad. De vil ikke ha antenneretning mot planområdet.
De som bor i området Lindtveit, som er på vestsiden av området, tar imot signaler fra Lillesand. Da er antenneretningen vekk fra planområdet. De som bor i området Ødegård ligger på østsiden av planområdet, og kan ta inn signaler fra Grimstad. Da vil antenneretningen være i motsatt retning av planområdet.
Det kan imidlertid ikke utelukkes at det er enkelte sluttbrukere som kan oppleve forstyrrelser. Det må utredes nærmere i forbindelse med detaljreguleringen hvor eksakte koordinater for hver enkelt turbin og med totalhøyde må oppgis.

NTV må vite antall turbiner, eksakt plassering av turbinene, dvs. koordinat-angivelse for hver turbin og total høyde (mast inkl. rotorblad høyde) for å kunne uttale oss om evt. fare for interferens på våre ekom signaler.

NTV legger til grunn at det blir en ny høring jf. ekom tjenester når endelig antall, plassering av turbiner og høyde er fastlagt. Videre forbeholder NTV seg retten til alltid å komme tilbake og få dekket avbøtende tiltak for DTT signalene gitt at det skulle vise seg at forstyrrelser oppstår på tross av at sannsynligheten i forkant ser ut til å være liten.

NTV oppfatter det som positivt at det i planprogrammet legges opp til at det proaktivt skal utredes forholdet til alle ekom tjenester ref. punkt 5.12. Siden Omre vindkraftverk planlegges i området nær E18 mellom Lillesand og Grimstad er det viktig å avklare også om mobilsignaler langs veien kan bli forstyrret og ikke minst sikring av adkomstveier m.v.

Avslutningsvis presiserer vi nok en gang at det er anleggets eksakte høyde og plassering som erfaringsmessig har stor betydning for risikoen for signalforstyrrelser. NTV forutsetter at det er myndighetene som eventuelt vedtar endringer eller dispensasjon fra gjeldene reguleringsplan etter gjennomføring av konsekvensutredning, og at NTV i tilfelle vil få anledning til å uttale seg ved enhver endring som evt. tilkommer.

Med vennlig hilsen
for Norges televisjon AS

Trude Malterud
Administrerende direktør

Fra: "Anne Gunn Lovisenro" <aglovisenro@gmail.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 20.38.01
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Et vindkraftverk på Omre vil være et irreversibelt inngrep i naturen. Et slikt anlegg vil forstyrre både dyre- og fugleliv i området i tillegg til den enorme forurensningen det vil påføre bekker og vann i nærheten. Befolkningen i kystbygda Eide vil med et slikt anlegg bli svært skadelidende i forhold til støy, dur og vibrasjon.

Det er pr i dag ingen strømkrise i Norge. Hvorfor skal vi derfor si ja til vindturbiner? La oss stå sammen om å ta vare på naturen slik at kommende generasjoner kan leve og bo i fredelige områder omringet av et rikt dyre- og fugleliv med et variert liv i bekker og vann.

La oss være framtidsrettet.

Mvh
Anne Gunn Lovisenro
Homborsund

Fra: "cathrinellingsen@icloud.com" <cathrinellingsen@icloud.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 21.18.30
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Cathrine Ellingsen, på vegne av BirdLife Aust-Agder (org.nr. 994 852 302)

Høringsinnspill til Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk

Vi viser til varsel om oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk. BirdLife Aust-Agder (org. Nr. 994 852 302) gir herved vårt høringsinnspill til melding og forslag til plan- og utredningsprogram.

Bevaring av fugleartene og deres leveområder står sentralt i BirdLife sitt arbeid. Vår høringsuttalelse konsentrerer seg derfor om utredningstemaet naturmangfold, jf. meldingens kap. 5 og forslag til utredningsprogram (kap. 6). Vi vil innledningsvis påpeke at vindmøller og tilhørende infrastruktur kan innebære store påvirkninger på fuglelivet, og at vi på generelt grunnlag er kritiske til utbygging av vindparker i områder med viktige økologiske funksjoner.

Det framgår av meldingen at anerkjent utredningsmetodikk for konsekvensutredninger av klima- og miljøtema skal følges, jf. Miljødirektoratets håndbok M-1941. For fugl er det i så måte de to kategoriene «arter med økologiske funksjonsområder» og «landskapsøkologiske sammenhenger» som er aktuelle. I motsetning til naturtyper finnes ingen fast registreringsinstruks for disse to kategoriene, og veiledningen i håndbok M-1941 er ganske generell. Det kreves derfor svært god kompetanse og økologisk forståelse for å utrede disse kategoriene på en etterrettelig måte som forsyner beslutningstaker med all beslutningsrelevant informasjon. Kompetanse og erfaring hos fagutreder er derfor helt sentralt, og BirdLife forutsetter at det benyttes konsulenter med ornitologisk spisskompetanse og den økologiske forståelse som trengs for å relatere fuglelivet i området til påvirkningen av det planlagte inngrepet. Videre vil vi informere om at det finnes lokale ressurspersoner med betydelig detaljkunnskap om fuglelivet i området; særlig hekkeplasser for dagrovfugler og ugler. Vi forutsetter av konsulenten som utreder naturmangfold tar kontakt med slike sentrale kilder, og at disse godtgjøres på en fornuftig måte. BirdLife Aust-Agder vil være behjelpelig med navn på aktuelle kontaktpersoner.

Det er helt sentralt at det samles inn relevant, oppdatert informasjon om fuglelivet, og at denne settes sammen med kunnskapen om kritiske ressurser for de ulike fugleartene som forekommer i området. Vi anbefaler at fagrapporten om økologiske funksjonsområder som var på høring sammen med ny, oppdatert håndbok V712 fra Statens vegvesen benyttes for grunnlag for å identifisere, avgrense og dokumentere relevante arters funksjonsområder. Riktignok er veilederen et utkast, men inneholder viktige presiseringer til og operasjonaliseringer av metoden i Miljødirektoratets håndbok M-1941. Dette gjør det mulig å utrede registreringskategorien «arter med økologiske

funksjonsområder» på en mer treffsikker måte. Veilederen kan lastes ned fra følgende adresse: https://www.vegvesen.no/globalassets/fag/horinger/2025/23-50086-revidert-veileder-v712/okologisk-funksjonsomrader-metodeutvikling_horingsutgave_april2025.pdf?v=4998ae

Vi forventer at det defineres et stort nok influensområde og at avgrensningen av dette begrunnes faglig. Dette for å sikre at all relevant påvirkning av vindparken med planlagte tilkoblingstraseer til aktuelle trafo-tomter omfattes av utredningen.

I meldingen vises det til enkelte tidligere registreringer av fugl i området. Riktignok finnes en del spredte observasjoner av fugler av nasjonal forvaltningsinteresse i influensområdet for det planlagte vindkraftverket. Etter vårt syn er imidlertid eksisterende kunnskap om fugl i området av beskjedent omfang, av svært variabel kvalitet og uegnet som beslutningsgrunnlag. For å oppfylle kunnskapskravet i håndbok M-1941 kreves derfor betydelig kartleggingsinnsats. Utredningsprogrammet gjengir de generelle kravene, jf. NVEs mal for utredningsprogram og håndbok M-1941. I tillegg gir tiltakshaver enkelte presiseringer. Dette må suppleres og presiseres:

- Feltarbeid må framskaffe et godt nok datagrunnlag til å kunne avgrense økologiske funksjonsområder og landskapsøkologiske sammenhenger for alle relevante arter i alt areal som kan bli påvirket. Kartet over økologiske funksjonsområder må være heldekkende. Alle viktige landskapsøkologiske sammenhenger skal kartfestes.
- Det det skal legges særlig stor ressursinnsats mot arter av nasjonal forvaltningsinteresse, jf. Miljødirektoratets inndeling, her under norsk rødliste. Arter av særlig stor eller stor nasjonal forvaltningsinteresse er et særlig viktig fokus. Registreringer nevnt i utredningsprogrammet er ikke tilstrekkelig. Dette kommenteres under:
    - Hekkefugltaksering: En standard hekkefugltaksering gir en grei oversikt over tilstedeværende arter, men er alene langt i fra (og knapt nok relevant) som grunnlag for å treffe forvaltningsavgjørelser. Det derimot vesentlig å gjennomføre gode habitatanalyser, og kombinere dette datagrunnlaget med forekomst og potensial for forekomst av relevante arter. Det er f.ø. positivt at det trekkes fram «flere besøk for å fange opp variasjonsbredden i fuglelivet».
    - Det bør stilles krav til spesialundersøkelser av særlig relevante og kollisjonsutsatte arter som flere rovfugler og ugler. Noe informasjon om slike arter finnes i området allerede. Bruk av lyttebokser eller andre passive installasjoner vil være viktig for å komplettere bildet. Her er sesong viktig, og flere av de relevante artene må overvåkes fra senvinteren, gjennom våren og (enkelte arter) igjen på sensommeren/høsten.
    - Registrering av trekkende arter: Det er positivt at tiltakshaver trekker fram bruk av lyttebokser. Vi vil imidlertid framheve at lyttebokser har kort rekkevidde, og ikke stedfester presist hvor høyt og i hvilken retning fuglene trekker. Disse undersøkelsene er derfor av begrenset verdi som metode for å dokumentere trekkende fugl. For å undersøke omfanget av trekk hos arter som ikke kan detekteres visuelt, og få informasjon om viktige parametere som trekkhøyde etc., anbefaler vi radarundersøkelser.

- Virkninger for trekkende rovfugl: Det må legges betydelig innsats i å undersøke trekkruter for trekkende dagrovfugler. I det aktuelle området er det kjent at det trekker mye rovfugl SV-NØ langs høydedraget som Omre/E18 er en del av. BirdLife understreker at det må gjøres systematiske tellinger av rovfugltrekk i området, dvs. visuell observasjon på et representativt utvalg gode trekkdager for rovfugl på høsttrekket, i perioden slutten av august til midt i oktober. Trekkretning, høyde over bakken etc. må registreres. Andre kollisjonsutsatte arter bruker gjerne de samme forflytningskorridorene, og må også kartlegges. Tiltakshaver viser til at *«Virkninger for trekkende rovfugl vil vurderes på bakgrunn av erfaringene fra etterundersøkelser av trekkende rovfugl som er gjennomført i flere vindkraftverk i Rogaland.»*Erfaringene fra de nevnte undersøkelsene kan brukes som et referansemateriale, men det vesentlige for Omre er at det samles stedfestede feltdata om aktuelle trekk-korridorer i dette konkrete området. Data om slike trekkruter mangler i Østre Agder/Aust-Agder. Denne typen undersøkelser må gjennomføres for å opplyse saken tilstrekkelig.

- En grundig utredning av sumvirkninger/samla belastning, jf. naturmangfoldloven (nml) § 10 er vesentlig forutsetning for å gjennomføre en solid konsekvensutredning av naturmangfoldtemaet. Vi minner om at påvirkningen av nasjonalt forvaltningsmål for arter, jf. nml §5, inngår som en del av slike vurderinger. Flere av artene som kan bli påvirket av tiltaket har relativt lave nasjonale bestandsstørrelser, slik at vurdering av tiltakets påvirkning opp mot artenes nasjonale forvaltningsmål blir en nøkkel for å forstå tiltakets totale konsekvens.

Det eksisterer mye god litteratur på problemstillinger knyttet til fuglers kollisjonsrisiko med vindmøller. Noe av dette er sammenstilt av NVE, og finnes på direktoratets nettsider. For øvrig finnes god litteratur på området, som forventes benyttet i arbeidet med konsekvensutredningen.

Når det gjelder konkrete arter kjenner vi til at flere arter av nasjonal forvaltningsinteresse har funksjonsområder innenfor planens influensområde. Informasjon om noen av disse artene er unntatt offentligheten, jf. Miljødirektoratets veileder M-606 om retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata, og nevnes ikke her. Generelt mener vi det er vesentlig å samle informasjon om alle relevante arter – og særlig trekk-korridorer for dagrovfugl som nevnt over. Vi vil også minne om at det finnes en særlig tett bestand av nattravn i dette området.

MVH

Leder

BirdLife Aust-Agder

Sendt fra min iPhone

Fortidsminneforeningen
Aust-Agder lokallag

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

nve@nve.no

Dato: 28. september 2025

Deres sak: Høring 202509851

Høringssvar - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vind industrianlegg, Grimstad kommune

Det vises til altinn.no varsel av 11. august 2025 angående varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindindustri anlegg i Grimstad kommune. Høringsfrist er satt til 28. september 2025. Vi i Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag ønsker her å komme med våre innspill i saken.

Fortidsminneforeningen har som formål å arbeide for langsiktig bevaring av kulturminner og kulturmiljøer, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Vi jobber gjennom frivilligheten. Våre hovedoppgaver er blant annet å arbeide for god stedstilpasning og å styrke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, engasjere oss i lokale vernesaker og påvirke kulturmiljøvernpolitikken i Norge.

Vår konklusjon:

Formålet med planarbeidet er i følge varslingsbrevet å legge til rette for et vindindustrianlegg i tilknytning til Omre industriområde, mens formålet med regulering av delområde B15 (gnr./bnr. 176/19), er å tilrettelegge for forretning-kontor-industri og tilhørende infrastruktur (vei, VA med mer.). Tiltakshaver er Norsk Vind AS.

Planområdet er i kommuneplanens arealdel avsatt til nåværende og fremtidig næringsvirksomhet, samt LNF (landbruks-, natur- og friluftsområde). Det meldes om at tiltaket vil kreve direkte inngrep fra 50 til 130 dekar og det sies i oppstartsmeeldingen at det ikke er registrerte kulturminner innenfor planområdet.

Det er snakk om tre (3) til ni (9) vindturbiner med rotordiameter på ca. 150-170 meter og totalhøyder på 180-220 meter, noe som vil få åpenbare store fjernvirkninger. Oppstartmeldingen sier at turbinene vil være synlig opptil 40-50 km og at de kan gi tydelig visuelle virkninger på

15-20 km. Nærheten til sjøen gjør også at anlegget vil være synlig fra kystområdene mellom Lillesand og Arendal. Det sies videre at det forventes at anlegget vil medføre en viss endring av landskapskarakter for nærliggende kystlei.

Fjernvirkningene fra områdene rundt slik som viktige kulturmiljøverdier ved Nørholmen, Homborsund området, Homborsund fyr, Lillesand, Inntjore, Tjore, Reddal, Landvik kirke, Rønnes, osv. nevnes ikke selv om dette åpenbart burde vært nevnt under kulturmiljødelen.

I perioden 2011-2015 foregikk det også tilsvarende planer om vindindustri i omsøkt planområde, da under prosjektet «E18 Vindpark» og delområde «E18 II». Tiltakshaver var den gang selskapet Havgul Clean Energy AS og hos NVE hadde planarbeidet saksnummer 201103352. Etter det som synes som stor skepsis ble meldingen trukket etter oppstart i brev datert 27. februar 2015 og prosjektet avsluttet.

I forbindelse med oppstart til dette arbeidet uttalte Riksantikvaren, den gang Aust-Agder fylkeskommune og Fortidsminneforeningen Aust-Agder avdeling seg.

Vi i Fortidsminneforeningen påpekte i brev av 20. september 2011 blant annet nærheten til Knut Hamsuns hjem (Nørholm) og mente da at vindindustrianlegget ville gi forstyrrende og uønskede virkninger for dette stedet. Videre bad man om at eventuell utbygging respekterer kulturverdiene i Nørholm, enten ved at reguleringsområdet trekkes lenger vest, eller ved at det gjøres vernebestemmelser for kulturlandskapet rundt Nørholm.

Aust-Agder fylkeskommune uttalte i brev av 30. september 2011 blant annet at tiltaket vil kreve omfattende konsekvensutredninger, blant annet innen kulturminner- og miljøer, samt visuelle virkninger for natur, landskap, kulturminner og kulturmiljøverdier i både planområdet og tilstøtende områder. De informerte videre om at det ikke var gjennomført systematisk registrering av kulturminner i planområdene, men at kulturminnevernet var kjent med en rekke kulturminner i og i nærheten til områdene. Fylkeskommunen uttalte videre at de ville komme tilbake til viktige regionale og lokale kulturminner etter at konsekvensutredningen og kml. §9 undersøkelser var gjennomført.

Riksantikvaren uttalte i brev av 24. oktober 2011 blant annet at det må legges vekt på verdier i tilknytning til kystlandskapet, og fremhever byene Lillesand og Grimstad som viktige deler av dette. Riksantikvaren skrev videre at det ved valg av metode for vurdering av landskap må tas utgangspunkt i en helhetlig forståelse av landskapet, inkludert det naturgitte, det kulturhistoriske og det rom-estetiske innholdet i landskapet.

Flere høringsuttalelser påpekte også tiltakets lokalisering i forhold til sørlandskysten og at man i tillegg måtte utrede virkninger tiltaket vil få for reiseliv og turisme.

Kulturminner og kulturmiljøer er en ikke-fornybar ressurs. De skal i utgangspunktet tas vare på der de er, som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk. Samtidig er de sårbare for både direkte og indirekte inngrep, og endringer i omgivelsene påvirker opplevelsen og forståelsen av dem.

Grimstad kommune har per i dag dessverre intet adekvat forhold til sine lokale kulturmiljøverdier i deres planverk, da de ikke har en kulturminneplan eller en eneste hensynssone kulturmiljø H570 i gjeldene kommuneplan. Siden dette ikke på noen måte er en realistisk situasjon må man i større grad forvente at det lyttes til andre som besitter denne fagkompetansen, slik som Riksantikvaren, Agder fylkeskommune sin kulturmiljøvernavdeling, Lillesand kommune som har nødvendig kunnskap om sine lokale kulturmiljøverdier eller frivilligheten innen kulturmiljøvernet.

I tillegg til Nørholm hvor Knut Hamsun hadde sitt hjem har kystens kulturmiljøverdier langs Sørlandskysten stor verdi. Homborsund er en uthavn og man har i Agder gjennom mange år jobbet hardt med å løfte disse kulturmiljøverdiene. Uthavnene er en type kulturmiljø som begge Agder fylkene har arbeidet med i flere år med tanke på at disse stedene bør inn på UNESCOs Verdensarvliste. Dette må få betydelig følger for det videre arbeidet med planen og disse kulturmiljøverdiene må derfor kunne sies å ha både regional til nasjonal verneinteresser.

Disse store kulturmiljøverdiene vil etter vår mening uten tvil bli påvirket negativt av vindindustrianleggene som planlegges. En utvikling her må skje skånsomt og med langsiktig forutsigbarhet. Vi mener at noen av de nevnte kulturmiljøverdier ikke vil tåle å bli liggende i nærheten av den type vindindustrianlegg som det her legges opp til. Selv skriver NVE på sine egne nettsider at «*Det foreligger foreløpig lite norsk og internasjonal litteratur om hvordan etablering av vindkraftverk påvirker på kulturminner og kulturmiljøer*.». En slik type forskning må forventes at blir tilgjengelig før arbeidet eventuelt skal få fortsette slik at man sikrer en godt opplyst sak.

Vi er derfor sterkt kritiske til omsøkt tiltak og fraråder sterkt tiltaket slik det er lagt opp til med dagens omfang og plassering.

Vi takker til slutt for at dere har inkludert oss i dette planarbeidet og vi ber om at vi blir varslet og får mulighet til å uttale oss videre i denne saken, frem til planarbeidet er avsluttet eller endelig områderegulering er vedtatt. Har dere spørsmål rundt våre merknader så er vi takknemlige for å bli kontaktet.

Beste hilsen,

Styret i Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag
v/Torgrim Landsverk
Styreleder

KOPI:
- Fortidsminneforeningen, Agder avdeling
- Agder Fylkeskommune v/Seksjonen for kulturminnevern og kulturturisme
- Statsforvalteren i Agder
- Riksantikvaren

Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag | Gamle Tollboden, Nedre Tyholmsvei 7 | N-4836 Arendal |
aust-agder@fortidsminneforeningen.no | www.fmfaustagder.no | Bankgiro 2801.57.16306 | Org. nr: NO 995 291 436 MVA

Fra: "Fortidsminneforeningen Aust-Agder lokallag" <aust-agder@fortidsminneforeningen.no>
Sendt: søndag 28. september 2025 21.07.46
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Postmottak Grimstad" <postmottak@grimstad.kommune.no>; "Postmottak Lillesand kommune" <postmottak@lillesand.kommune.no>; "AFK.Postmottak" <postmottak@agderfk.no>; "RIKSANTIKVAREN" <postmottak@ra.no>; "Postmottak SFAG" <sfagpost@statsforvalteren.no>; "Fortidsminneforeningen Agder" <agder@fortidsminneforeningen.no>
Emne: Høringssvar - Oppstart av områderegulering og høring, forslag til plan- og utredning for Omre vindkraftindustrianlegg, Grimstad
Vedlegg: Høringssvar - Oppstart av områderegulering og høring, forslag til plan- og utredning for Omre vindkraftindustrianlegg, Grimstad, 28092025.pdf

Hei 😊

Vedlagt finner dere vårt høringssvar ifm oppstart av områderegulering og høring, forslag til plan- og utredning for Omre vindindustrianlegg, i Grimstad kommune.

Vi ber om å bli inkludert i eventuelt videre høringsarbeid.

Ha en god uke!

Beste hilsen,
Torgrim Landsverk
Styreleder

Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag
Gamle Tollboden (Ikke betjent),
Nedre Tyholmsvei 7
4836 Arendal

aust-agder@fortidsminneforeningen.no
www.fmfaustagder.no

Fortidsminneforeningen er en frivillig organisasjon som kjemper for at verdifulle kulturminner og kulturmiljøer skal tas vare på, slik at kommende generasjoner også skal kunne glede seg over dem. Støtt oss, bli medlem og bli grasrotgiver!

Fra: "Geir Grasmo" <geir.grasmo@uia.no>
Sendt: søndag 28. september 2025 18.31.24
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Paal Pedersen" <paal.pedersen@uia.no>; "Hans Kjetil Lysgård" <hans.k.lysgard@uia.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: UiA - Intensjonsavtale Prosjekt Springbrett_signert.pdf

Universitetet i Agder org.nr. 970546200

Vedrørende Norsk Vind AS sin konsesjonssøknad om vindkraftverk på Omre i Grimstad

UiA har strategisk engasjerte forskere inn mot nødvendig grønn omstilling og elektrifisering grunnet akkumulerte klimaeffekter av global fossil forbrenning. Våre teknologiske miljøer underviser og medvirker til utvikling av løsninger for konstruksjon, installasjon, drift og vedlikehold av systemer for energiproduksjon i havrommet. For havvind er dette inspirert av Energidepartementets Samarbeidsforum for Havvind sitt «Veikart for forskning, innovasjon og utdanning innen havvind».

Universitetet i Agder (UiA) bekrefter sin interesse i Prosjekt Springbrett, ref. «Omre vindkraftverk, melding med forslag til plan- og utredningsprogram», versjon 2.1 datert 02.07.2025 fra Norsk Vind AS (NVAS), kap. 2.2. Det er inngått en intensjonsavtale om samarbeid mellom NVAS og UiA i denne forbindelse, se vedlegget. Den overordnede interessen for UIA er nytteverdien dette initiativet vil ha for vår forskning og undervisning på fagområdet. UIA ønsker ikke å gjøre noen vurdering av de øvrige samfunnsmessige konsekvensene av konsesjonssøknaden.

UiA vil for ordens skyld samtidig informere om at prosjektleder fra NVAS John Amund Lund har ved flere anledninger vært engasjert i undervisningsformål og til samarbeid om studentoppgaver hos oss.

Geir Grasmo
Professor, Dr.Ing.
Prosjektleder UiA:Havvind
geir.grasmo@uia.no

UiA Universitetet i Agder

Norsk Vind

Intensjonsavtale

mellom

Norsk Vind AS (NVAS)

og

Universitetet i Agder (UiA)

Bakgrunn

Det er i dag brede initiativ for å bygge opp en internasjonalt konkurransedyktig havvindnæring i Agder-regionen. Omstilling og videreutvikling av regionens internasjonale offshore leverandørindustri og sterk samhandling mellom industri, utbyggere, myndigheter og forsknings- og innovasjonsmiljøer er sentrale elementer i satsingen.

UiA har sterke fagmiljøer innenfor havvind og teknologi, og har flere pågående forsknings- og utdanningsprosjekter som gir et solid fundament for å utvikle internasjonale forskningsmiljøer og stabile utdanningsprogrammer. Flere av disse prosjektene skjer i nært samarbeid med andre forskningsmiljøer, næringslivet og offentlige organer.

NVAS ønsker å bygge ut et vindkraftverk hvor vindturbinene plasseres nær infrastruktur og/eller industriområder i Agder. For å støtte opp om satsingen på offshore vindkraft, og bidra til kompetansebygging i akademia og næringsliv, planlegger NVAS å gjøre vindkraftverket tilgjengelig for undervisning, forskning og utvikling samt utprøving av nye teknologier.

I lys av at både UiA og NVAS har ambisjoner om å styrke havvindsatsingen i Agder-regionen, har partene kommet fram til en intensjon om samarbeid.

Ambisjoner for samarbeidet

NVAS og UiA har ambisjoner om et samarbeid som skal fungere som et springbrett for kompetansebygging for planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av vindkraft, herunder også muliggjørende teknologier for vindkraft til havs, drifts- og vedlikehold, optimal krafttransport og integrasjon med systemene for kraftbruk både til havs og på land.

NVAS har til hensikt å gjøre vindkraftverket tilgjengelig for UiAs ulike fagmiljøer og fakulteter for å gjennomføre undervisning, forskning og utvikling samt testing av nye teknologier.

NVAS vil utvikle, bygge og drifte vindkraftverket som et kommersielt prosjekt. Prosjektets form vil i står grad forme rammene for deling og samarbeid. NVAS vil derfor holde UiA informert under planleggingen av prosjektet.

For å begrense mulige barrierer for informasjons- og datadeling, vil NVAS i samarbeid med aktørene som ønsker tilgang til vindkraftverket arbeide for størst mulig grad av åpenhet i prosjektet. NVAS og UiA skal ha jevnlige møter for å diskutere samarbeidsmuligheter.

Partene skal starte dialogen om en konkret samarbeidsavtale når NVAS sender inn konsesjonssøknad for anlegget.

Partene har en felles ambisjon om å inkludere NORCE, Mechatronics Innovation Lab og andre relevante næringslivsaktører og forskningsinstitusjoner i samarbeidet.

Partene er enige om å legge til rette for gjensidig profilering og informasjon om intensjonsavtalen og samarbeidet generelt, konkrete prosjekter spesielt, samt av relevante arrangementer og aktiviteter. Formålet med dette er å stimulere til økt samarbeid og interesse for samarbeid, i tråd intensjonsavtalens formål.

Økonomiske forhold

Innenfor de rammer som senere avtales, har NVAS til hensikt å stille hele eller deler av anlegget vederlagsfritt til disposisjon for UiA sine undervisnings- og interne forskningsaktiviteter.

Det vil også avtales rammer for prosjekter med ekstern finansiering med retningslinjer for kostnadsdekning eller leie for bruk av anlegget.

Endringer/avslutning

Dersom det skjer vesentlige endringer i satsingen, eller at satsingen avsluttes før anleggene kommer i bruk, skal partene informere hverandre for dialog om videre samarbeid. Avtalen løper til den sies opp av en av partene.

Generelle forhold

Denne intensjonsavtalen innebærer ingen finansiell, kommersiell, juridisk, teknisk eller annen bindende forpliktelse mellom partene. Ingen av partene pådrar seg gjennom denne intensjonsavtalen forpliktelser eller ansvar av noen art, uten at dette er skriftlig avtalt i en separat avtale.

Kristiansand 23. januar 2023

For Norsk Havvind AS

Per Ove Skorpen
Daglig leder

For Universitetet i Agder

Seunn Smith-Tønnessen
Universitetsdirektør

Styreleder

Fra: "Carina Ausdal" <carina.ausdal@FNF-nett.no>
Sendt: søndag 28. september 2025 21.28.00
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "AFK.Postmottak" <postmottak@agderfk.no>; "Postmottak SFAG" <sfagpost@statsforvalteren.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk, Grimstad
Vedlegg: Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk.pdf

Vedlagt ligger høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv (FNF) Agder, til Omre vindkraftverk - forslag til plan- og utredningsprogram, og oppstart områderegulering

Vennlig hilsen

Carina Reierson Ausdal
fylkeskoordinator
Forum for natur og friluftsliv Agder
mobil: 48125352 | www.fnf-nett.no/agder | agder@fnf-nett.no
c/o DNT Sør, Gyldenløvesgate 2, 4611 Kristiansand

nve@nve.no

Kristiansand, 28.9.2025

Dette brevet sendes på vegne av Agder botaniske forening, Aust-Agder Turistforening, Birdlife Vest-Agder, DNT Sør, Naturvernforbundet i Agder, Norges jeger- og fiskerforbund Aust-Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Skogselskapet i Agder, Sørlandets krets av Norsk speiderforbund.

Omre vindkraftverk, Grimstad, planid 379

Høringsuttalelse fra FNF Agder, til forslag til plan- og utredningsprogram, og oppstart områderegulering

Forum for natur og friluftsliv Agder (FNF Agder) representerer 14 organisasjoner med over 23 000 medlemmer i Agder (tall fra 2023), og vi takker for at vi får gi innspill til plan- og utredningsprogrammet i denne viktige saken som engasjerer mange.

Vi er opptatt av at beslutninger må bygge på solid kunnskap. Først når vi vet om natur, friluftsliv, kulturmiljøer og lokalsamfunn kan ivaretas, kan vi vurdere om prosjektet bør gjennomføres.

Prosjektet omfatter 3–9 turbiner på opptil 220 meters høyde, med forventet produksjon på opptil 180 GWh. Planområdet er ca. 2 600 dekar og ligger ved E18 og Omre industriområde, med nye veier og nettilknytning som vil gi betydelige arealinngrep.

Naturmangfold må kartlegges grundig
Planområdet og en buffersone på minst 500–1000 meter må kartlegges etter NiN-metodikk. Rødlistede arter som lind (NT), hare (NT), slettsnok (NT) og lidsandbie (VU) må kartlegges målrettet. Fuglelivet må undersøkes gjennom hele året (hekkesesong, trekk og vinter), og flaggermus må kartlegges med akustiske metoder fra mai til november.

I tillegg må gode metodevalg, uavhengighet og innsyn sikres. Kartleggingene må gjennomføres av uavhengige fagmiljøer, følge gjeldende veiledere for NiN-kartlegging og publisere rådata (arter, spor, akustikklogger, koordinater). Dette i henhold til offentleglova og Miljødirektoratets krav til datadeling, for å sikre åpenhet, etterprøvbarhet og reell lokal medvirkning. Kumulative virkninger må også belyses eksplisitt på tvers av veier, kraftlinjer, industriområder og planlagt nettilknytning.

Vi støtter Naturvernforbundet i Agders uttalelse (NNV-Agder) som dokumenterer ferske e-fiske-undersøkelser med sterke bestander av sjøørret og registrert ål (sterkt truet) i flere av bekkene i området. Dette viser at tiltaket berører viktige gyte- og oppvekstområder som må sikres mot negative inngrep. Vi deler også deres bekymring for risiko for sulfidavrenning fra sprengning, som kan gi langvarig skade på vannmiljøet (erfaringer fra lignende prosjekter i Lillesand viser dette).

Kritisk truet hubro krever helårs kartlegging og beskyttelse
Vi har mottatt ferske observasjoner av hubro fra Homborsund-området vinteren 2025, inkludert nærmøter ved Hovekilen og flere observasjoner ved Homborsundveien, Jortveit og Kjekstad. Disse observasjonene underbygger at området brukes aktivt som jakt- og leveområde for hubro – en art som er kritisk truet (CR) på Norsk Rødliste og strengt beskyttet etter naturmangfoldloven.

Det er kjent at hubro har store jaktområder, ofte opptil 5 km fra reirplassen, og at arten kan etablere nye reirplasser i pressområder dersom gamle reirplasser forstyrres. Vi deler innspillet fra lokale observatører og minner om at utbygger har plikt til å utrede status for hubro og havørn i hele influensområdet, inkludert jaktområder, adkomstveier, anleggsområder og helikoptertraseer. Vern av kun eksisterende reirplasser er ikke tilstrekkelig; også leve- og jaktområder må ivaretas.

Vi ber om at det legges inn helårs kartlegging av hubro og havørn i plan- og utredningsprogrammet, og at det vurderes avbøtende tiltak og eventuelle justeringer av turbinplassering for å unngå konflikt med disse artene.

Myr og klima - forbud i sikte og krav til fullstendig klimaregnskap
Det er dokumentert at store deler av planområdet inneholder betydelige myr- og våtmarksarealer som lagrer karbon, jevner ut flomtopper og gir livsgrunnlag for mange arter. Naturvernforbundet i Agder har beregnet at drenering kan slippe ut over 111 000 tonn CO_2, noe som kan gi prosjektet et negativt klimaregnskap. Dette må regnes inn i KU og vektlegges tungt i avveiingen.

Miljødirektoratet har på høring et forslag til ny § 1-8a i plan- og bygningsloven som vil forby nedbygging av alle myrtyper: Forslag om endring av plan- og bygningsloven - forbud mot nedbygging av myr. Dette uavhengig av dybde, med unntak kun dersom en klar overvekt av samfunnsinteresser taler for det. Vi ber om at utredningen følger intensjonen i forslaget, og dokumenterer hvordan prosjektet forholder seg til hovedregelen om et forbud mot nedbygging av myr (med snevre unntak).

Vi mener et klimaregnskap må sammenstille utslippene mot påstått klimanytte, og vise om tiltaket gir netto økte utslipp. Hvis nettoen er negativ for klima, kan tiltaket da forsvare naturtapet?

Dersom dette prosjektet gir netto økte klimagassutslipp, kan det i realiteten svekke Norges klimamål i stedet for å bidra til dem. Myr og våtmark er ikke bare karbonlagre, men også viktige naturtyper i Naturavtalen fra 2022 som vi har forpliktet oss til å bevare og restaurere. Både gjennom Naturavtalen og Parisavtalen har vi forpliktelser om å stanse tap av natur og redusere utslipp, og nedbygging av myr strider mot begge disse målene. Nedbygging av myr vil øke utslippene fra Grimstad kommune og svekke muligheten til å nå klimamålene i kommuneplanen.

Vi mener det er grunn til å kreve at Omre-prosjektet må kartfeste og dokumentere all myr/våtmark i planområdet, og hydrologiske sammenhenger. Også krav om fullt karbonregnskap som inkluderer utslipp fra drenering, masseflytting, fundamentering og varig endring av vannbalanse. Samt et reelt nullalternativ basert på dagens naturtilstand. I tillegg sikkerhetsmekanismer/-tillatelse for restaurering dersom utbygging tillates - garantier for hvordan tap av myr og karbonlag skal kompenseres, og hvordan hydrologien skal gjenskapes (så langt mulig) etter prosjektets slutt, slik at kostnader og klimarisiko ikke bare veltes over på lokalsamfunnet.

Samlet belastning og nullalternativ må belyses
Utredningen må vurdere samlet belastning (nml. § 10) i kombinasjon med E18, Omre industriområde og annen arealbruk. Nullalternativet må være reelt og basert på dagens naturtilstand, ikke hypotetiske fremtidige utbygginger. I tillegg anbefaler vi at planarbeidet aktivt benytter fylkeskommunens eget arealregnskap for Agder https://agdertall.no/areal-og-natur/arealregnskap/

som kunnskapsgrunnlag. Dette gir et oppdatert bilde av hvor mye natur som allerede er omdisponert og planlagt bygget ned, og er et viktig verktøy for å følge opp mål om null netto tap av natur.

Vannmiljø må sikres
Alle bekker og myrsystemer må kartlegges og vurderes for økologisk tilstand. Det må lages en plan for massehåndtering, avrenning, sedimentbarrierer og beredskap for å hindre forurensning i anleggs- og driftsfasen. Alle konsekvenser må vurderes opp mot miljømål i vannforskriften som gir rettslig vern - krav om null-forringelse, som betyr at det er forbudt å gi tillatelse som medfører varig forringelse uten å gjennomføre en § 12-prosess. Slike unntak etter § 12 krever i tilfelle at samfunnsnytten er grundig dokumentert og at det finnes avbøtende tiltak som gjør skaden så liten som mulig.

Friluftsliv, folkehelse og kulturmiljø må ivaretas
Prosjektet berører viktige friluftsområder, blant annet Kaldvell (statlig sikra) og den historiske Vestlandske Hovedvei. Vi krever en konfliktanalyse som tydelig viser konsekvensene og vurderer kabling der konflikttrykket er størst.

Vi støtter oss til vurderinger gjort av Aust-Agder Turistforening og Havrefjell Turlag tilgjengelig på deres nettsider, riktignok om sak på Vegårshei, men med mange relevante argumenter også for denne saken for Omre: de påpeker bl.a. at høyreiste turbiner og veibygging gir store og varige landskapsinngrep og reduserer opplevelseskvaliteten for friluftslivet i hele distrikt. Erfaringene viser at slike konsekvenser må vurderes langt utover selve planområdet.

Bevaring av nærturterreng er et av de mest kostnadseffektive folkehelsetiltakene kommunen har. Helsedirektoratets samfunnsøkonomiske analyser viser at økt fysisk aktivitet gir store gevinster i form av flere friske leveår og reduserte helseutgifter. Et vindkraftanlegg som reduserer tilgjengelighet og kvaliteten på nærturområder kan svekke innbyggernes mulighet for lavterskel fysisk aktivitet og friluftsliv, og gi økte helsekostnader for samfunnet på sikt. Dette tydeliggjør at det ikke bare handler om trivsel, men at det også berører viktige deler av samfunnsøkonomien. Vi mener at redusert tilgjengelighet til nærnatur, stillhet og opplevelseskvalitet må inngå i beslutningsgrunnlaget på lik linje med energibehov.

Helsevirkninger må utredes grundig
Vi støtter Naturvernforbundets vurdering av at helsekonsekvenser ofte er underbelyst i slike prosesser. Utredningen må inkludere virkninger på søvn, stress og trivsel, og se dette i sammenheng med støy, lys, skyggekast og sikkerhet.

Støyanalysene må følgegjeldende nasjonale retningslinjer for støy (T-1442 med tilhørende veileder fra Miljødirektoratet), og inkludere lavfrekvent støy og amplitudemodulasjon (svingende lydnivå) som kan forstyrre søvn og skape uro. Vi viser til Folkehelseinstituttets rapport (2023), som dokumenterer sammenheng mellom vindkraftstøy og søvnforstyrrelser. Lys og skyggekast må beregnes med årlige minuttgrenser, og risiko for is- og rotorhendelser må vurderes spesielt opp mot ferdsel langs E18.

Naturvernforbundet har påpekt at lysmerkingen kan oppleves som et «blinkende lysorgel» i mørket. Dette må synliggjøres i visualiseringene og vurderes som en del av de samlede helse- og trivselseffektene.

Sosiale konsekvenser og lokalsamfunn
Vindkraftprosjekter kan skape varig sosial uro i lokalsamfunn. Erfaringer fra andre utbygginger viser at konfliktnivået i bygder kan øke og at eiendomsverdier kan falle betydelig. Dette er en viktig

samfunnskostnad og må inngå i konsekvensutredningen. Vi ber om at utredningen vurderer disse effektene, samt hvordan prosjektet kan påvirke livskvalitet, tilhørighet og opplevelse av trygghet for de som bor i området.

Landskap og visuelle virkninger må vises med fotomontasjer og siktanalyser
Vi ber om at det lages kumulative siktanalyser som viser samlet landskapsbelastning fra Omre-prosjektet i kombinasjon med eksisterende infrastruktur og andre planlagte tiltak i området. Det må inkludere sumvirkninger av både eksisterende og planlagte høyspentlinjer, E18-utvidelse og industriområde. Fotomontasjer må lages fra bestemte punkter, inkludert E18, kyststiene i Raet nasjonalpark, Kaldvell og andre utsiktspunkter – og referansepunkter må være georefererte og etterprøvbare. Visualiseringene må også vise både dag- og nattforhold (inkludert lysmerking). Alternativer med færre og lavere turbiner må vurderes på lik linje med fullskala utbygging.

Nettilknytning må vurderes helhetlig
Alle alternativer for nettilknytning (luftlinje og kabel) må vurderes likt. Kabel må velges der det gir størst reduksjon i konflikter med natur, friluftsliv og kulturmiljø – uavhengig av kostnader. Vi mener at det også må vurderes driftsulemper for jord- og skogbruk, samt etterlevelse av gjeldende retningslinjer for elektromagnetiske felt (EMF) for nærføring til boliger, skoler og friluftsområder.

Plan for tilbakeføring må være på plass
Vi deler Naturvernforbundets bekymring for at oppryddingsansvaret kan bli liggende på grunneiere eller kommunen dersom utbygger selger seg ut eller går konkurs. Det må derfor stilles krav om økonomisk sikkerhet og en forpliktende plan for tilbakeføring av området etter endt drift.

Dersom utredningene viser at konsekvensene er for store eller ikke kan avbøtes forsvarlig, bør prosjektet stanses. Å bevare intakt natur er ikke bare klokt – det er den mest langsiktige investeringen vi kan gjøre for klima, natur og folk, også i Grimstad.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Agder

Carina Reierson Ausdal
Koordinator
FNF Agder

Fra: "Johnny Njåstad" <littannaeiendom@outlook.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 21.51.59
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "johnny.njaastad@outlook.com" <johnny.njaastad@outlook.com>
Emne: Høringsuttalelse 202509851 Omre Vindpark

Viser til kunngjøring på Grimstad kommunes hjemmeside, samt tilsendt brev til oss som grunneiere av gnr/bnr 152/25

Vi er antagelig blant de nærmeste boligene til området der det planlegges vindpark og vil dermed blir sterkt berørt.

Vi er sterkt imot denne etableringen, og håper kommunen vil stoppe dette planarbeidet så snart som mulig.

For oss som har vokst opp her på Lindtveit, og brukt skogen og nærområdet aktivt som rekreasjon hele livet, vil det være vår lokale katastrofe om dette realiseres.

Vi har fått bygge hus på gården til barndomshjemmet, og bygget opp hele stedet og eiendommen fra bunnen av . For oss som både ønsker og trenger å bo i rolige omgivelser var dette et bevisst valg.

Dersom det påtenkte vindkraftanlegget realiseres vil der være en stor belastning og verdiforringelse, både økonomisk såvel som vår egen livskvalitet.
Vi er bekymret for vilt og naturmangfold. Det er antagelig andre instanser som dokumenterer vilt og dyreliv, men vi vil blant annet trekke frem den stabile bestanden av Musvåk som stadig kretser over våre huser og inni skogen mot Omre. De har vært her i svært mange år nå, og har nye ungekull hvert år.

Vi er også bekymret for helsemessig påvirkning og lydforurensning mot vår bolig. Vi har allerede fått vridningspåvirkning av vårt hus som følge av sprenging i steinbruddet som idag har produksjon på Omre. Trykkbølgen etter sprenging har opplevdes som hele huset vrir seg. Dette forteller oss at det er terrengmessige forutsetninger for at lydbølger vil treffe sterkt ned mot vår bolig.

Utover dette vil det helt klart være en forringet livskvalitet å ha utsikt til vindkraftanlegg, i tillegg til de restriksjoner som blir satt på bruken av skogen og nærområdene.

Oppsummert er vi svært bekymret for verdiforringelse både for livskvalitet, rekreasjonsområder og verdien på vår eiendom dersom dette blir realisert. Vi vil uttrykke vår sterkeste motvilje mot prosjektet, og håper som nevnt at kommunen stanser prosessen så raskt som mulig, slik at vi kan føle oss trygge her vi har valgt å bygge vår bolig.

Ber om bekreftelse på mottak av denne e-post

Hilsen
Anna Elise Svennevig
Johnny Njåstad

Lindtveit 10
4887 GRIMSTAD

Fra: "Grete Øvsthus" <ovsthus.grete@gmail.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 22.06.01
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851

Undertegnede støtter høringsinnspill fra grunneierne mot vindkraft på Omre Grimstad kommune.

Vh Grete Øvsthus
Stølevarden 23
4887 Grimstad
mob 92032575

NYTT

NVE: Større kraftoverskudd enn ventet de nærmeste årene

Oslo 20220202. Vanlig Lauvli, NVE-direktør tar ordet under lanseringen. Foto: Stian Lysberg Solum / NTB

Kraftbalansen: Mye tyder på at det vil bli et større overskudd av kraft i Norge de nærmeste årene enn det vi har sett tidligere, skriver NVE.

Vi kan med formen til å bli kraftoverskudd i Norge i mange år, selv om overskuddet vil endre seg i dag, sier Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i en rapport.

I fjor hadde Norge et overskudd på 20 TWh. Det vil ligge på 11 TWh i 2030, ifølge prognosen. – Det er store forskjeller til tidligere modeller, sier vassdrags- og energidirektør Kjetil Lauvli.

Kortet Sørlet Bidrukker og lig drogeramering

Kraftmarkedsanalyser er jaunes med norsk 11 TWh i forhold til tidligere prognoser, sier gjodt fram til 2024. Som tidligere prognoser er store endringer i prisene vår betydningen. «Det betyr produksjon og markedene, mener vilde svinge.

På den andre siden viser vinter til å forsikre til dramatiske med store svinger.

– Resultatene er likevel relativt robuste kraftmarkedene og svinger prisene på kraftbalansen, sier Lauvli.

– Vi har også likevel store usikkerhetsfaktorer, så vi kan få underskudd i enkeltår. Med dette vil også kan tidligere, sier han.

Kraftbalansen vil ikke med norsk 11 TWh de neste tre årene. Det sier vil endre seg raskt, sier.

* Elektrifisering av transportsektoren.

* Elektrifisering av sokkelen – petroleumsanleggene.

* Ny datasenter.

Store til handelen påvirket

Nytt likevel store kraft på nivå for utenlandet og noe mer nylandt de nærmeste årene. NVE har også vært vinnfallsvirkning i produksjon de neste årene.

Avlandt vinker dramatet store tingene som tidligere antatt. Grunnet av at prisene kraftkvalitet ligger og nå ikke nærmeste kraftbalansen har betydelige og ikke tidligere kraftmarkedene.

NVE har både negative påvirkningsfaktorer og positive. Negative er for eksempel elektrifisering av transportsektoren og økt energieffektivisering.

– Det er en interesting tendens å gå tilsyglet, men både strømprisen og strømgjelfleksibelen, sier Lauvli.

Langsiktig måder mot strømsparing

Store spørsmål er om Norge ligger bærekraft store økt energibruk måler av strømsparing i lange går det. Som av NVEs oppmerksomhet.

Beregningene viser at mindre kan kunne kunne 11 TWh i kraftbalanse i årene av det kjørsperiode. Det ligger til grunn at det kommer til måler – NVE skriver at vil vil ha oppdatert strømprognose på 4 TWh i 2030 i det dagene vil dramatiske kraft.

– Dette kan vi også lenge, med store svinger vinter mellom. Med dagene store mildt klimat er dessuten usikkert, sier energidirektøren.

– Det betyr politisk, fortsatt og og store mennesker lenger betyr en til for å motvirkningene til det vinkler, sier han.

Relevant kap strømsparefaktorer i fjor

Rapporten og prognosene er også utviklingen i 2030. Hovedpunktene er:

* Kraftbalanse ikke og var det kommer videre 2028. Kraftmarkedet gikk opp i underlige underskudd.

* Strømprisene har mindre mildre overnight-store og få kjent på norsk med prisene for 2030.

* Norge hadde en overskuddsgrad på ovanfor. 20 TWh. Det var mye mellom i fjor, og Norge hadde virkeslikhet kraft produksjon.

* Det var vannskapen til å dele nybrukt i store mot Sverige.

* Kraftbalansen for det samme nivåmidlertid er vanskelig kraft (mindre 10 TWh), det ikke Norge Danmark 8,2 TWh), Tyskland (12 TWh) og Nederland (12,6 TWh).

Kjøp «Den norske klagemurspiloten. Fra Brundtlands statsminister til Stoltenbergs utenriksjeger» av Alf R. Jacobsen her!

Kjøp Hans Rustads bok om 'Trumps hær'. Klikker her, du kjøper her.

Kjøp «Et konservativt manifest» av Jordan Peterson her!

Document.no krever at du godtar vår personvernerklæring og informasjonskapsler for å kommentere.

Document.no

Hjem
Kontakt oss
Personvernerklæring

Følg oss

Document.no
Norsk - Sápmi - Kontaktskjema - Annonsemulighet - Redaksjonelt ansvar - Bruk av bilder - Bruk av tekst - Tips oss - Personvernerklæring - Cookies - Redaksjonelle plakater

Document.no AS

Fra: "eskild bothner" <eskildbothner@gmail.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 23.36.04
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Deres ref.: 202509851-16
Vedlegg: ENCN Arrival Chart RWY 21.jpeg, ENCN IAF INSAP.jpeg, ENCN ILS RWY 21.jpeg, NVE Større kraftoverskudd enn ventet de nærmeste årene – Document.pdf, kp2_2_1_energinatur_Kan-vi-få-overskudd-av-kraft-i-2050-uten-ny-vindkraft.pdf, SID ENCN RWY 03.png, Høringsinnspill fra Eskild Bothner mot vindkraft på Omre.docx

Se vedlegg!

Mvh
Eskild Bothner

Høringsinnspill fra Eskild Bothner mot vindkraft på Omre, 28.09.2025

Fra Eskild Bothner
Svennevig 8,
4887

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
Pr. Epost: nve@nve.no

Grimstad, 28.09.2025

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk»,

INNLEDNING
Undertegnede er eier av eiendommene 151/4 og 152/9-10 i Grimstad kommune. Har bakgrunn som Flykaptein hovedsakelig i Widerøe, kontrollant for Luftfartstilsynet og flyinstruktør.
Begge eiendommene er berørt av vindkraftutbyggingen, vi har rettslig klageinteresse og vi er rettidig varslet.

1. NÆRMERE OM DE ULIKE TEMAER
   (Noen av disse er ytterligere utdypet nedenfor)

2.1 Vindkraftverkets betydning for luftfart og eventuelle avbøtende tiltak i den sammenheng. Jfr 6.4.3
2.2 Ising, og reelle konsekvenser som følge av ising. Både i horisontal- og vertikalplanet. Herunder varslingsrutiner og fordeling av ansvar og garantier for trygg ferdsel.
2.3 En presis angivelse av nøyaktigheten i de aktuelle målesystemer for is som skal anvendes. Bruk av eventuelle anti-eller avising- systemer og prosedyrene for disse.
2.4 En nøyaktig vurdering av antall dager og i hvilke perioder man har isingsforhold i området, og hvor mange % man mener det vil påvirke produksjonen.
2.5 Risikovurdering av skader og havari på turbinene som følge av: Ising(ubalanse), konvektiv aktivitet(lynnedslag), andre (også uforutsette) værforhold som overstiger tålegrensen, risiko som følge av krig, sabotasje eller terroranslag og annen mekanisk/strukturell svikt. Herunder sikkerhetsavstand ved havari bl.a separasjon av turbinblader på turbin i drift - også under ekstremvær.
2.6 En faktisk og visuell vurdering av sikkerhetssoner og samhandling med det planlagte industriområdet på Omre, (*Jfr Pkt. 3.1 Industri kan sameksistere med vindkraft innenfor planområdet)*,E18, RV420 og andre tilførselsveier og ferdselsområder. Herunder om det er mulig å anlegge et industriområde som planlagt på Omre, og i så fall med hvilke begrensninger.
2.7 Lysstøy som følge av høyintensitets-hinderlys for luftfarten
2.8 Vindkraftverkets betydning for tap og skade av fugler som blir rammet av turbinene.
2.9 En reell vurdering av alle konsekvenser ved å anlegge Norges høyeste vindturbiner i et sentralisert område som dette - kontra mere øde områder som er praksis i dag. Jfr bl.a Kjølberget vindkraftverk som bør være sammenlignbart.
2.10 Antall arbeidsplasser. *Pkt. 5.18/6.4.10: Prosjektet vil gi arbeidsplasser.*

2.11 *Pkt. 2.2 Vindkraft vil gi lavere priser.* Ber om at det utarbeides en objektiv rapport som bekrefter denne påstanden. Jfr NRK artikkel

2.12 Bruk av LNF-områder. Norsk Vind gir inntrykk av at det er snakk om bruk av sk.»grå arealer» Men, det er tydelig at det legges opp til utstrakt bruk av LNF-områder. Ber om at det redegjøres nøyaktig hvor, og hvor store arealer det er snakk om.

2.13 Tap i eiendomsverdi og eventuell fremtidig utnyttelse av eiendommene.

2.14 Norsk Vind påstår at vi går mot et kraftunderskudd – NVE beskriver motsatt senario.

2.1 Betydning for luftfarten

Jeg ser at både Avinor og Luftfarstilsynet er varslet. Hvorvidt de vil komme med en innsigelse eller vurdering så tidlig i prosessen, er jeg usikker på.

Pkt 6.4.2 i MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM
beskriver dette forholdet

Et vindkraftanlegg på Omre vil berøre luftfarten i området lokalt, og innflyging for Kjevik , da det vil bli ansett som en sk. «luftfartshindring». Dette omfatter all lufttrafikk, sivil, militær og luftambulanse.
Det må derfor konsekvensutredes hvilke eventuelle avbøtende tiltak som legges til grunn.

I den sammenheng er det bl.a høyintensiteslys som skal gi et visuelt forvarsel, spesielt i dårlige værforhold, og når det er mørkt. Mer om det under pkt 2.7 nedenfor.

Med en totalhøyde på over 300m over havet, vil disse også kunne utgjøre en hindring ifm innflyging til Kjevik. Både under visuelle forhold, og under instrumentflygeforhold.
Omre ligger ca 2nm(Ca 3,7km) fra innflygingspunktet «INSAP» for rullebane 21 på Kjevik. Se vedlagte innflygingskart. Det samme gjelder for utflyging for rullebane 03 på Kjevik. Her er det spesielt utflygingspunkt CN410 som må vurderes. Se vedlegg
Det må derfor beregnes om disse utgjør en luftfartshindring og om det eventuelt må gjøres avbøtende tiltak i den sammenheng.
Hvilke tiltak det eventuelt vil bli snakk om, vil være en vurdering som gjøres av PANS-OPS avdelingen i Avinor.
Et sannsynlig senario er at dette punktet flyttes lengre NØ mot/over Grimstad. Det vil jeg tro er en kurant endring rent «flyteknisk»
Det vil derimot medføre en lengre (og mindre miljøvennlig) flygerute, og betydelig mere flystøy over sentrumsnære områder i Grimstad.

Det vil også måtte vurderes om disse luftfartshindringene vil berøre «minste sikre flygehøyde» (sk MSA) for Kjevik. Både innenfor sikkerhetssonen på 25NM(46Km) og i innflygingssektorene.
En økning av disse som følge av vindkraftverket, vil være uheldig i sett i et flysikkerhetsperspektiv. Da det er ønskelig å operere med lavest mulig MSA - spesielt i forbindelse med en nødsituasjon.

Siden en vindturbin er en roterende enhet, som kan deformeres, og under isingsforhold, kaste is over store avstander – også vertikalt - vil må det måtte konsekvensutredes sikkerhetsavstander i hele rotorens diameter.
Som det fremgår nedenfor, er definisjonen på isingsforhold 0 grader eller lavere, fuktighet i luften og noe fast å ise på.
Luftfartøy som flyr fulle prosedyrer, (dvs via INSAP) gjør dette som oftest når det er dårlig vær, altså skyer som = fuktighet.
Grovt regnet vil det temperaturmessig kunne være isingsforhold i toppen av vindturbinene mellom 6-7mnd i året. Altså ikke kun i vinterhalvåret som Norsk Vind AS beskriver.

1.2 Ising og reele konsekvenser av ising

Som beskrevet i pkt 2.1 ovenfor, vil det være potensiale for ising på vindturbinene store deler av året. Ref. Yr.no temperatur ca 3 grader eller kaldere ved havnivå (Homborsund) og en temperaturreduksjon med høyden på underkant av 1 grad /pr.100m Vindturbinhøyde 300-350m
Isingsforhold definisjon: Mindre enn 0 grader + fuktighet + noe fast å ise på. Eksempelvis en flypropell eller et vindturbinblad.
Det kan akkumulere seg svært mye is på relativt kort tid under gitte forhold. Det er bred enighet om at det er umulig å fastslå dette med nøyaktighet, det er også umulig å fastslå med 100% nøyaktighet hvor mye is som blir liggende på vindturbinbladene. Selv etter eventuelt avvisningsutstyr er tatt i bruk.
Norsk vind legger til grunn en sikkerhetsavstand på 220m.
Det er en særdeles liberal og mest sannsynlig lite korrekt beregningsmåte. Det forskes på dette feltet, men det er ingen som konkluderer med sikkerhet hvor langt isen kastes. Det er gjort studier hvor is på 1kg har blitt kastet 200m og flatere fragmenter 350m. Pedersen, M. C. (2018). *Modelling Icing on Structures for Wind Power Applications*
Og, at dette utgjør en stor fare for mennesker og dyr som oppholder seg innenfor disse sonene. Se under!

NVE operer med to utregningsmodeller som begge ville gitt betydelig større sikkerhetsavstad enn Norsk Vinds eget grunnlag. De fleste eksisterende anlegg ligger i øde områder med lite bebyggelse og menneskelig aktivitet. Til tross for det, så velger Norsk Vind å kalkulere med en sikkerhetsavstand på Omre som:
For det første: er betydelig lavere enn NVE´s egne beregningsmodeller
For det andre: er betydelig lavere enn f.eks Kjølberget Vindkraftverk (samme turbinhøyde som på Omre 220m) som legger til grunn 400m sikkerhetsavstand og som ligger in et relativt øde område. Spesielt sammenlignet med Omre.
https://austri.no/elementor-1974/

Omres sentrale beliggenhet vil utvilsomt utgjøre et langt større farepotensiale enn f.eks de fleste andre vindkraftverk. Bare E18 og industriområdet alene, vil etter mitt syn utgjøre en så høy risikofaktor, at den ikke kan kalkuleres inn som «akseptabel risiko».
Sikkerhetsavstandene bør derfor økes tilsvarende.

1. Safety issues: Safety issue are related to ice being thrown off the wind turbine blade during operation or stand-still. The phenomenon is in ge- neral referred to as ice shedding and it can give rise to serious risks for passers-by, service personal and nearby buildings. A straightforward approach to gather information about the severity of ice shedding on a site is by inspection and

collecting ice fragments [4]. Ice throw models also exists such as, for example, that presented by Biswas et al. [5]. It was shown, that an ice-fragment of 1 kg will travel up to 200 meters and if the fragment is rather flat, the lift force will increase the distance up to 350 meters. Another ice throw model was presented by Bredesen et al.(2015) [6], who used numerical weather prediction (NWP) models and collected pieces of ice to develop a statistical model, applicable for wind turbines and other tall structures. From the statistical results, risk zones and safety zones could be identified. In some parts of northern Sweden, Norway and Finland the indigenous people might pass by the wind turbines with herds of reindeers and so ice shedding can be a great risk for both people and animals, if they are not warned. Some wind farm owners, for example Vattenfall, have put in-place a texting- system, which helps reduce the risks for the indigenous people [7].

2.3 og 2.4 Nøyaktighet, bruk av anti-og avvisingsystemer, prosedyrer for dette og antall dager med isingsforhold

Det må gjøres en reell konsekevensutredning på nøyaktigheten til varslingssystemene ved fare for ising og ved reell ising (Metrological and Instrumentical icing) Bruk av systemer for å fjerne is og prosedyrer for dette. Og antall dager med isingsforhold. Herav antall dager med nedstegning som følge av ising, samt hvor mange % dette utgjør pr.år.

2.6 Risikovurdering ved sameksistens med Omre industriområde, E18, RV420 og annen infrastruktur og aktivitet.

Norsk vind: *Pkt. 3.1 Industri kan sameksistere med vindkraft innenfor planområdet*
Det må utredes hvordan Norsk Vind har kommet frem til denne konklusjonen, og hvilken type industri de mener kan operere forsvarlig innenfor planområdet. Det samme gjelder som nevnt ovenfor - øvrig infrastruktur og samferdsel.

2.7 Lysstøy som følge av høyintensitetslys for luftfarten

Det må utredes hvilke skadevirkninger høyintensitetslys på 100000 Candela (Lumen)vil utgjøre for befolkningen og dyrelivet i minimum 3km avstand. Spesielt i mørke og med skydekke (refleksjon) liggende rett over vindturbinene. Det må også vurderes hvilken betydning det vil ha for trafikken på E18 og rv420, også under forhold med lavt skydekke/tåke. Det er for øvrig under slike forhold og på nattestid det er viktigst at hinderlysene er i funksjon. Det arbeides med å søke å aktivisere disse fra luftfartøyene. Men, det er pr i dag, så vidt meg bekjent, ikke tillatt. En av årsakene, er at det er mange luftfartøyer som ikke er utstyrt med systemer som vil kunne aktivisere hinderlysene.

2.8 Tap/skade av fugler som følge av vindturbinene

Når det gjelder registrering av tap av fugler, er dette et felt hvor en må fysisk være til stede, hele tiden, for å kunne vurdere omfanget.
På Smøla er det forsket noe på dette, og de har funnet over 100 drepte havørner og over 400 ryper (ryper flyr ikke på termikk selv om Norsk Vind hevder at det hovedsakelig er fugler som flyr på termikk som blir drept av vindturbiner.)

Se vedlagt artikkel fra NRK.
https://www.nrk.no/mr/vindkraftverk-trenger-ikke-varsle-om-dode-fugler-_-kan-kastes-i-sopla-1.15335674

Dette tapet er garantert betydelig høyere.
Fordi:
1. Så vidt jeg kjenner til, er det ikke blitt gjort kontinuerlige observasjoner 24h/365dager. Naturen er utrolig effektiv til å "rydde opp" og skadde fugler vil også kunne løpe, og delvis fly, over store avstander slik at de havner utenfor den perimeteren som blir kontrollert.
2. Jeg har p.t ikke fått fullt innsyn i hvordan målingene er utført. Men, de skal bl.a være gjort med hunder. Det er en god, men langt fra fullgod metode. Hvis hundene ikke er kontinuerlig til stede, så vil dødt eller skadet vilt(fugler) forsvinne (som nevnt i pkt 1) Og, hundene finner heller ikke alle fuglene som ligger i terrenget. Det er også individuelle forskjeller på de enkelte hundene hvor flinke de er og hvor godt de er trenet/ført.
Undertegnede er selv jakt- og apporthundinstruktør, og har drevet med søk og apporterende hunder i over 40år. Hovedsakelig fuglehunder. All erfaring (subjektivt og objektivt) er at hundene er et godt hjelpemiddel, men ikke fullgodt. Som eksempel har jeg flere tilfeller hvor jeg har blitt bedt om å finne døde eller skadeskutte fugler som vi ofte må lete etter dagen etter. De er stort sett borte. I hovedsak fordi de er "ryddet" bort av åtseletere, har flyttet seg ut av området "til fots», eller delvis fløyet, men også fordi vi ikke finner dem.

Jeg reagerer kraftig på Prosjektleder Lunds forsøk på bagatellisering og sammenligning mellom antall drepte fugler som følge av vindturbiner og en middels norsk huskatt. Se vedlagte artikkel fra Grimstad Adresstidende: https://www.gat.no/nyheter/n/252ezx/lytter-etter-fugl-der-de-vil-bygge-turbiner

For det første: Katten dreper som regel byttet sitt, det gjør ikke nødvendigvis vindturbinene, med påfølgende langvarige lidelser.
For det andre: Det er riktig at det er et problem med katter som dreper fugl. Men, å forsøke å rettferdiggjøre at vindturbiner også dreper fugl fordi katter også gjør det - er mildt sagt en svært uheldig sammenligning
For det tredje: Som beskrevet ovenfor, vil det reelle tapet være langt høyere. Og svært vanskelig å beregne.

Dette bildet av en fremdeles levende Havørn, burde vekke litt følelser hos folk med normalt utviklede empatiske verdier: Bildet er tatt på Smøla hvor Havørnen har fått kuttet av den ene vingen i en av vindturbinene.

Det må utredes konsekvenser for tap og skade av fugler som følge av vindkraftanlegget på Omre.
Området huser mange fuglearter, deriblant orrfugl, storfugl og rugde.

2.10 Arbeidsplasser

Norsk Vind: Prosjektet vil gi arbeidsplasser
Det er ikke definert nøyaktig hvor mange, men hvis vi ser bort i fra anleggsperioden, så oppgir Norsk Vind at det blir én arbeidsplass pr.7. turbin. Altså mellom ca 0,5 og 1,5 arbeidsplass(**er**).
Det er svært lite, og meget betenkelig at det brukes som argument, da det er en overhengende fare for at tilstedeværelsen av vindturbinanlegget vil kunne redusere mulighetene for arbeidsplasser på industriområdet. Det lave antallet sier også noe om hvor enkelt det er å overvåke og forske på vindturbiner. Så lenge man har strøm og internettdekning.
Det må utredes nøyaktig hvor mange arbeidsplasser selve vindturbinanlegget vil gi, og det reelle behovet for et vindkraftanlegg av dette omfanget, plassert på Omre, ifm forskningsarbeide på havvind.

2.11 Vindkraft vil gi lavere priser

Norsk vind hevder at vindkraft vil gi lavere priser.

Viser til vedlagte NRK-artikkel som har kommet frem til motsatt konklusjon. Ber om at Norsk Vinds påstand utredes og dokumenteres.
I den samme artikkelen kommer det frem at støynivået under visse forhold er så kraftige at de må reise hjem. Den aktuelle hytta ligger ca 1km fra nærmeste vindturbin. Avstandskravet ifm støy er etter vårt syn alt for lavt og må utredes nærmere. Spesielt med tanke på nærheten til relativt mye bebyggelse.

https://www.nrk.no/norge/xl/enorme-summer-ut-av-landet.-her-er-vindkraftens-norske-tapere-1.17259452

2.13 Tap av eiendomsverdi og muligheter

Det må utredes nøye hvilke reelle tap av eiendomsverdi og tap av utviklingsmuligheter anlegget vil utgjøre for lokalbefolkningen.

Dette anlegget, er som tidligere nevnt, plassert svært nær to byer, Lillesand og Grimstad. Det bor mange mennesker i nærområdet som vil bli berørt og få redusert verdi på sine eiendommer.

Minner også om at det er en privat aktør som er tiltakshaver og som ønsker å profitere på anlegget. Det må selvfølgelig vurderes opp mot tap og kostnader for de som blir berørt av utbyggingen og driften.

Andre vindturbinanlegg som heller ikke er så store (høye) ligger i all hovedsak et godt stykke fra områder med mye folk og bebyggelse.

Det vil være naturlig å anta at det kan bli omfattende rettslig etterspill, hvis prosjektet blir vedtatt. Det vil utgjøre en betydelig kostnad og belastning for alle involverte.

2.14 Påstått kraftunderskudd- NVE hevder det motsatte

I kvartalsrapporten til NVE den fremgår det at vi går mot et kraftoverskudd-ikke et kraftunderskudd som er et av argumentene til Norsk Vind for å anlegge vindturbiner på Omre.se vedlegg

Det fremgår også av vedlagte rapport at det ikke vil være behov for nye kraftanlegg innen 2050.

Med hilsen
Eskild Bothner

Kan vi få overskudd av kraft i 2050 uten ny vindkraft?

I den norske debatten om det grønne skiftet snakkes det om behovet for mer kraft. I dette kapittelet viser utredningsgruppen at det er mulig å skaffe mer enn nok kraft uten å bygge et eneste nytt kraftverk.

Av: Sverre Sivertsen, Mads Løkeland-Stai, Kjell Sivertsen & Magne Vågsland

Oppsummering

Her analyseres kraftsituasjonen i Norge fram mot 2050. Dette gjøres ved å benytte to ulike tilnærminger eller metoder:

Del 1 tar utgangspunkt i offisielle rapporter fra SINTEF og Statnett om forbruk og produksjon av elektrisk energi fram mot 2050, supplert med tall fra Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) analyser. I analysen legger utredningsgruppen stor vekt på energiøkonomisering og bedre utnytting av eksisterende vannkraftverk. Med dette som bakgrunn tegnes det et framtidsbilde av kraftsituasjonen i 2050 som et alternativ til de offisielle rapportene.

Del 2 analyserer mulighetene for tilgang på ny elektrisk energi fram mot 2050, med utgangspunkt i dagens forbruk, uten å legge til nytt forbruk. Utredningsgruppen vurderer hvor mye strøm det er mulig å «frigjøre» gjennom tiltak for redusert energibruk i bygg, industri, offentlig forvaltning og næringslivet ellers. I tillegg vurderes potensialet for effektivisering av eldre kraftverk og potensialet for solenergi på tak og fasader. I analysene er det brukt utredninger fra Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett, SINTEF og mange andre kilder som grunnlag.

Resultat

Del 1 viser at med målrettet satsing på enøk, bedre utnytting av allerede utbygd vannkraft og skrinlegging av planene om videre elektrifisering av oljevirksomheten, kan Norge få et kraftoverskudd på rundt 46 TWh i 2050. I tallet er det allerede tatt høyde for økt bruk av strøm til «det grønne skiftet» ved blant annet elektrifisering av bilparken og til ferger, og til å dekke en betydelig vekst i nye kraftkrevende næringer.

Mulig kraftsituasjon i 2050:

Total produksjon:	178	TWh
Totalt forbruk:	133	TWh
Produksjons-overskudd i 2050:	**46**	**TWh**

Del 2 viser at summen av tilgjengelig kraft til «fri benyttelse» i 2050 kan være om lag 82 TWh med utgangspunkt dagens produksjons- og driftsnivå. Se tabell under.

Tilgjengelig kraft sammenlignet med 2020:

		2030	2040	2050
Økt kraftproduksjon		15 TWh	20,7 TWh	22,8 TWh
Redusert forbruk		16,9 TWh	36,8 TWh	45,1 TWh
Sum ny tilgjengelig kraft		**31,9 TWh**	**57,5 TWh**	**67,3 TWh**
Kraftoverskudd 2020	15 TWh	15 TWh	15 TWh	15 TWh
Tilgjengelig kraft til nye formål	**15 TWh**	**46,9 TWh**	**72,5 TWh**	**82,3 TWh**

I «økt kraftproduksjon» ligger blant annet kraftverk under bygging, mer nedbør (klimaendring), oppgradering av gamle vannkraftverk og ny solenergi, minus nedlegging av en del vindkraftverk.

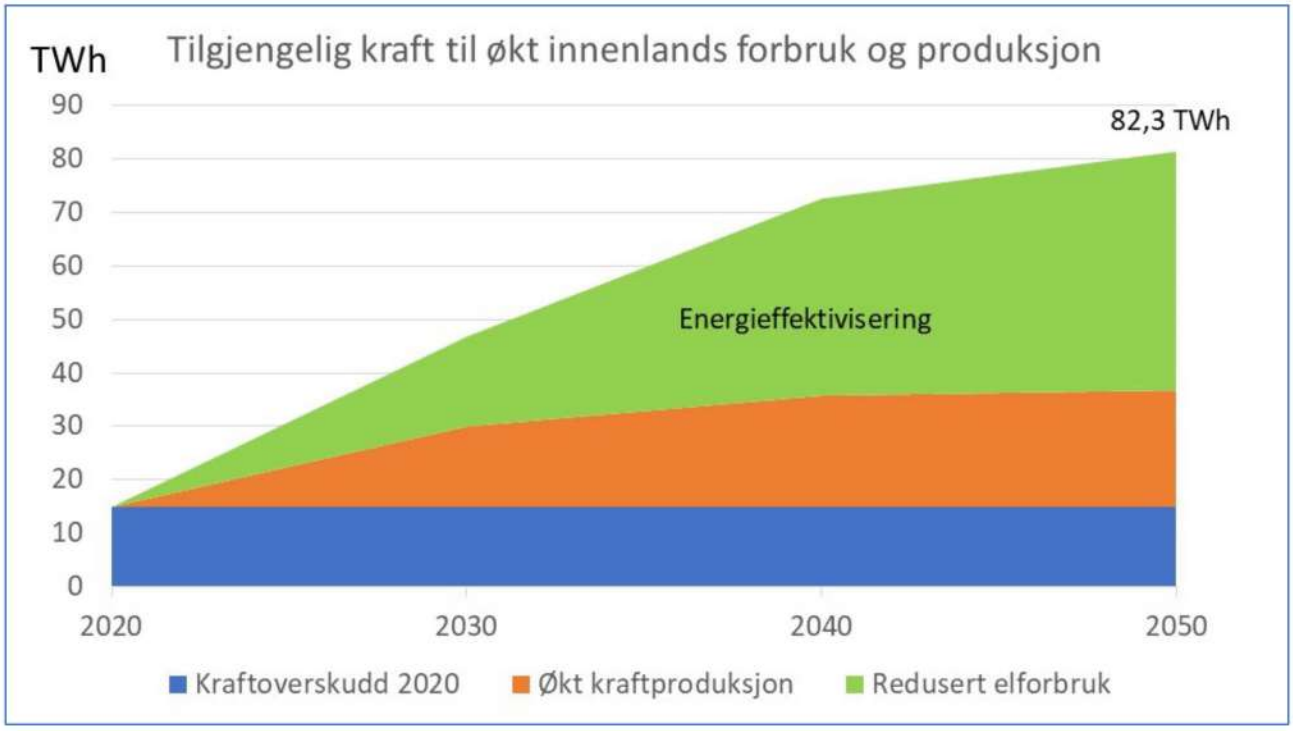

Fig. 1: 82,3 TWh tilgjengelig for industri etc.

Statnett hevder at 25 TWh kraft er tilstrekkelig for å oppnå «omfattende elektrifisering» av det norske samfunnet, når man ser bort fra elektrifisering av sokkelen[1]. Selv etter slik «omfattende elektrifisering» vil det være 82,3 TWh minus 25 TWh = 57,3 TWh tilgjengelig til andre formål.

Statnett har i tillegg et scenario som heter «fullelektrifisering med hydrogen», som vil kreve 47 TWh når man ser bort fra elektrifisering av sokkelen. Selv etter slik «fullelektrifisering med hydrogen» vil det være 82,3 TWh-47 TWh = 35,3 TWh tilgjengelig for andre formål. Her vil utredningsgruppen også skyte inn at man er sterkt kritiske til slik satsing på hydrogen som Statnett foreskriver. Biogass fra husdyrgjødsel og andre avfalls ressurser kan blant annet erstatte kraftkrevende hydrogen i mange sammenhenger.

Begge tilnærmingene viser at det er fullt mulig å gjennomføre omfattende elektrifisering og samtidig ha nok kraft til storstilt utvikling av industri, bygg, og andre næringer uten å starte bygging av nye kraftverk.

1 Et elektrisk Norge – fra fossilt til strøm, Statnett, 19.03.2019.

Ett viktig vilkår er omlegging av energipolitikken og at det blir vedtatt langt sterkere tiltak for energieffektivisering enn de ganske forsiktige tiltakene man har sett til nå.

Innhold

1: Del 1: Utredning basert på analyser fra SINTEF, Statnett og NVE (s. 6)

1.1: Fire rapporter som utgangspunkt (s. 6)

1.2: Oppsummering av rapportene (s. 9)

1.3: Et alternativt framtidsbilde (s. 9)

1.4: Konklusjon for et alternativt framtidsbilde (s. 13)

1.5: Sluttmerknad (s. 13)

2: Del 2 – Slik skaffer vi tilstrekkelig fornybar energi (s. 15)

2.1: Generelt om energi (s. 16)

2.1.1: Norsk energibruk i dag (s. 16)

2.1.2: Norsk el-produksjon 2019 (s. 17)

2.1.3: Energi og effekt (s. 18)

2.1.4: Energikvalitet (s. 18)

2.1.5: Fornybar energi (s. 18)

2.1.6: Fossil energi (s. 19)

2.1.7: Kjernekraft (s. 19)

2.2: Energiproduksjon (s. 19)

2.2.1: Vannkraft (s. 19)

2.2.2: Vindkraft (s. 20)

2.2.2.1: Vindkraft til havs (s. 22)

2.2.3: Solenergi (s. 22)

2.2.4: Bioenergi (s. 24)

2.2.5: Geotermisk energi (s. 25)

2.2.6: Spillvarme (s. 26)

2.2.7: Andre energikilder (s. 26)

2.3: Energieffektivisering og redusert energibruk (s. 27)

2.3.1: Internasjonal satsing på energieffektivisering (s. 27)

2.3.2: Energieffektivisering i Norge (s. 28)

2.4: Økt tilgjengelig energi i Norge (s. 29)

2.4.1: Redusert energibruk i bygg (s. 29)

2.4.1.1: Energieffektivisering i bygg gjennom tekniske tiltak (s. 29)

2.4.1.2: Energisparing i bygg gjennom energiledelse (s. 29)

2.4.1.3: Nye varmepumper (s. 30)

2.4.1.4: Andre rapporter om redusert energibruk i bygg (s. 30)

2.4.1.5: Oppsummert om bygg (s. 31)

2.4.2: Redusert elforbruk i industri (s. 31)

2.4.2.1: Aluminiumsindustrien (s. 32)

2.4.2.2: Kjemisk industri og annen metallindustri (s. 32)

2.4.2.3: Annen industri enn metall, kjemisk og treforedling (s. 32)

2.4.2.4: Treforedling (s. 32)
2.4.2.5: Oppsummering av redusert bruk av elektrisitet i industri. 2030 og 2040 er basert på SINTEFs rapport (s. 33)
2.4.3: Redusert elforbruk i annet næringsliv og offentlig forvaltning (s. 33)
2.4.4: Oppgradering/ utviding av gamle vannkraftverk (s. 34)
2.4.5: Endret produksjon på grunn av klima og vassdragsrevisjoner (s. 34)
2.4.6: Vind- og vasskraftverk under bygging (s. 35)
2.4.7: Vindkraftproduksjon og nedlegging av anlegg (s. 35)
2.4.8: Nye vannkraftanlegg (s. 35)
2.4.9: Solceller på tak og i fasader (s. 36)
2.4.10: Biogass (s. 36)
2.4.11: Nye energiformer (s. 36)
3: Oppsummert om tilgang på kraft (s. 37)
3.1: Elektrisitetsproduksjon (s. 37)
3.2: Redusert elforbruk (ikke innlagt økt aktivitet i industri og samfunnet ellers) (s. 38)
3.3: Tilgjengelig kraft sammenlignet med 2020 (s. 38)
3.4: Statnetts prognose for elektrifisering av Norge (s. 39)
3.5: Krafttilgang målt opp mot Statnetts prognose (s. 40)
3.5.1: Statnetts satsing på hydrogen er delvis et sidespor (s. 40)
4: Tiltak for å oppnå energieffektivisering (s. 40)
4.4: Hvite sertifikat som tiltak for energieffektivisering (s. 40)
4.5: Offentlige innkjøpsordninger (s. 41)
4.6: Krav til informasjon om kraftbruk (s. 41)
4.7: Tiltak for biogass (s. 41)
4.8: Andre tiltak (s. 41)
5: Vedlegg 1: Beregningsunderlag for del 1 (s. 41)

1: Del 1 - Utredning basert på analyser fra SINTEF, Statnett og NVE

Utredningsgruppen tar utgangspunkt i offisielle rapporter fra SINTEF og Statnett om forbruk og produksjon av elektrisk energi fram mot 2050, supplert med tall fra Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) analyser. Man gjør endringer i tallene for produksjon og forbruk begrunnet i en alternativ energipolitikk som blant annet legger langt større vekt på energiøkonomisering og bedre utnytting av eksisterende vannkraftverk. Med dette som bakgrunn tegnes det et framtidsbilde av kraftsituasjonen i 2050 som alternativ til de offisielle rapportene.

Utredningsgruppen viser at med en målrettet satsing på enøk, bedre utnytting av allerede utbygd vannkraft og skrinlegging av planene om videre elektrifisering av oljevirksomheten, kan Norge få et kraftoverskudd på rundt 46 TWh i 2050. I tallet er det allerede tatt høyde for økt bruk av strøm til «det grønne skiftet» ved blant annet elektrifisering av bilparken og til ferger, og til å dekke en betydelig vekst i nye kraftkrevende næringer.

1.1: Fire rapporter som utgangspunkt

Det tas utgangspunkt i fire rapporter som omhandler det framtidige elektrisitetsbehovet i Norge:

- Rapportene «*Strømforbruk mot 2040*»[2] fra 2019 og «*Langsiktig kraftmarkedsanalyse 2020 - 2040*»[3] fra 2020, er utarbeidet av NVE og analyserer strømforbruket i Norge og i en del europeiske land fram mot 2040.
- Rapporten «*Langsiktige markedsanalyse - Norden og Europa 2020-2050*»[4] er utarbeidet av Statnett i 2020.
- Rapporten «*Veikart for energi i Norge mot 2050*»[5] er utarbeidet av SINTEF i 2020.

I tillegg vises det til tilgjengelige data og analyser på ulike deltema som blant annet energiøkonomisering, solenergi, opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftanlegg, som er omtalt senere i dette dokumentet.

Prosess21, som er et strategiarbeid for norsk prosessindustri, har levert et partsinnspill til regjeringen om kraftbehovet i denne industrien framover. Rapporten omtales, men analyseres ikke i denne sammenhengen.

Alle rapportene peker på to store tendenser som kan bidra til å øke strømforbruket mot 2050. Den viktigste er overgangen fra fossil energi til fornybar strøm, og den andre er framveksten av nye kraftintensive næringer som datasentre, batterifabrikker og produksjon av hydrogen som ledd i «Det grønne skiftet».

SINTEF og Statnett analyserer situasjonen fram mot 2050, mens NVE har valgt 2040 som sluttår. Utredningsgruppen har valgt 2050, blant annet fordi det da forventes at oljeproduksjonen nærmer seg null, og at de fleste vindkraftkonsesjoner da har løpt ut og må bli fornyet.

I den følgende tabellen vises sammenslåtte verdier fra rapportene. Underlaget er hentet fra tabeller, grafer og regneark i rapportene, og presenteres som rådata, dvs. uredigerte. Men utredningsgruppen har i sine regneark rettet opp helt innlysende summeringsfeil, slik at kolonnene får riktig totalsum, og noen verdier er avrundet.

---

2 «Strømforbruk mot 2040»: https://publikasjoner.nve.no/rapport/2019/rapport2019_22.pdf

3 «Kraftmarkedsanalyse 2020 – 2040»: https://www.nve.no/energiforsyning/kraftmarkedsdata-og-analyser/langsiktig-kraftmarkedsanalyse

4 Langsiktig kraftmarkedsanalyse Norden Europa 2020 – 2050: https://www.statnett.no/globalassets/for-aktorer-i-kraftsystemet/planer-og-analyser/langsiktig-markedsanalyse-norden-og-europa-2020-50_revidert.pdf

5 «Veikart for energi i Norge fram mot 2050»: https://www.sintef.no/publikasjoner/publikasjon/?pubid=1793057

Som tabell 1.1.1 under viser, er det store sprik mellom anslagene for strømforbruk og strømproduksjon i de ulike rapportene. Usikkerheten blir naturlig nok større jo lengre tidsperspektivet er. Det betyr at tallverdiene kan betraktes som framtidsbilder mer enn prognoser.

Ut fra tabellen ligger Norge an til få et netto strømoverskudd på om lag 13 TWh i 2050 med de nevnte rapportene som utgangspunkt. Dette er en middelverdi av flere scenarier.

Sammenslått NVE, SINTEF og Statnett-verdier
Rådata fra rapportene er uredigerte

		SINTEF				Statnett				NVE		
	Fasit	Tjeneste-samf.		Industri-samf.		Basis-prognose				Basis-scenariet		
[TWh]	2020	2030	2050	2030	2050	2020_E	2030	2040	2050	2020_E	2030	2040
Vannkraft	136,4	136	135	138	143	139	148	150	152	140	146	149,3
Vindkraft land	13,1	12	12	13	39	11	21	24	24	14	18	20
Vindkraft hav		0	0	0	1	0	4	15	20	0	2	4
Solkraft		4	7	0	1	0	3	5	10	0	2	7
Termisk	3,4	0	0	0	0	2	0	0	0	2	1	1
Total prod	**152,9**	**152**	**154**	**151**	**184**	**152**	**176**	**193**	**206**	**156**	**169**	**182**
Industri, petroleum, datasentre ol		45	45	62	80	45,4	71	74	77	60	73	74
Bygg, alminnelig forbruk, husholdninger, tjenesteyting		60	62	63	68	92	88	85	77	64	59	57
Transport inkl. hydrogen-satsing		12	13	11	25	3	13	24	35	1	9	17
Nett-tap		9	10	10	12	0	0	0	0	12	13	14
Total forbruk	**132,9**	**126**	**130**	**146**	**185**	**140,4**	**172**	**183**	**189**	**137**	**155**	**163**
Netto overskudd	20	26	24	5	-1	11,6	4	10,6	17	19	14,4	19

Midlere netto strøm-overskudd i 2050: 13 TWh

Tabell 1.1.1: Framtidig strømproduksjon og forbruk basert på rapporter fra SINTEF, Statnett og NVE.

Forklarende kommentarer til tabell 1.1.1:

1. *Statnetts rapport har flere poster for forbruk enn de to andre selskapene. Utredningsgruppen har valgt å transformere disse til de samme postene som SINTEF og NVE har.*
2. *Statnett oppgir ikke nett-tap. Det kan vurderes slik at de har inkludert verdiene i de andre forbrukstallene. Nett-tap er jo rimelig godt definert.*
3. *Fra SINTEF-rapporten har utredningsgruppen valgt å bruke data fra scenariene «Tjeneste-samfunnet» og «Industrisamfunnet» som er SINTEFs mest ekspansive scenario. Det betyr at man har valgt bort «Referanse-scenariet», som forutsetter få endringer i samfunnsutviklingen, blant annet at oljeutvinningen vil fortsette som nå. SINTEF sier selv at energisystemet mest sannsynlig vil utvikle seg et sted mellom de to valgte scenariene.*
4. *Verdier i tabellen merket «2020_E» representerer selskapets estimat for 2020 før 2020 har gått. Endelig verdi for 2020 står i kolonne 1 «Fasit».*
5. *Midlere netto strømoverskudd (nederst): Tallene er midlet SINTEF og Statnett-verdier for 2050. NVE-tall er ikke medregnet, siden de bare har regnet fram til 2040.*

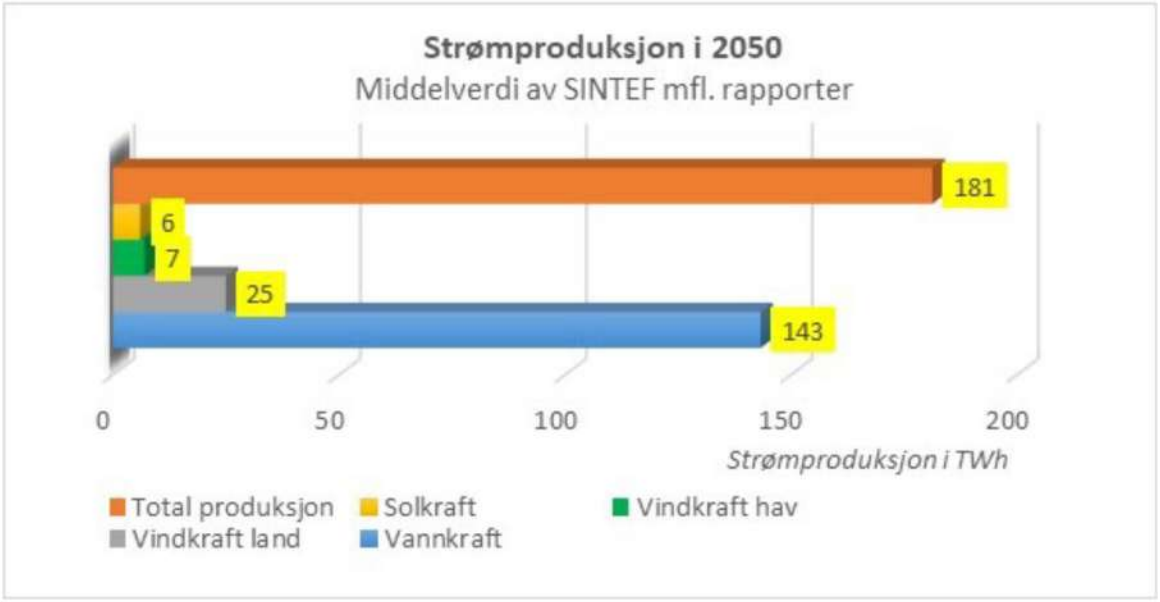
I den følgende tabellen er hovedtabellen komprimert og forenklet ytterligere, slik at den kan leses på en enklere måte.

Sammenslåtte og midlede SINTEF og Statnettverdier:

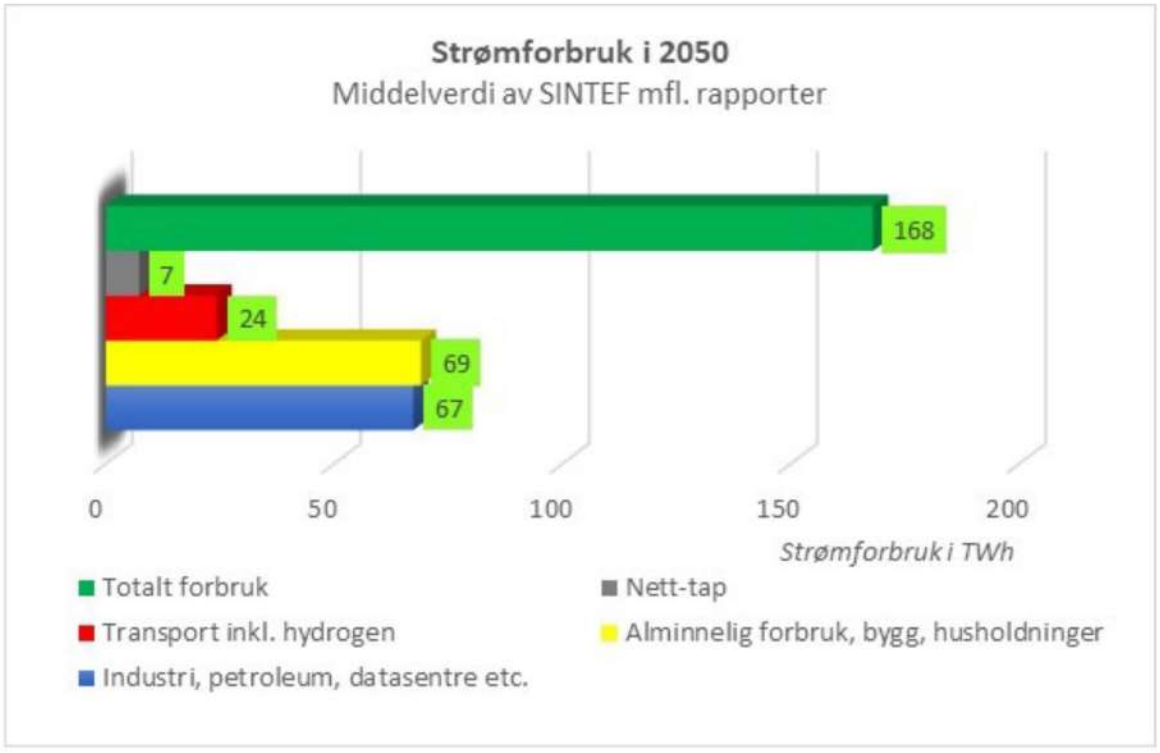
Produksjon i 2050 [TWh]	Middel
Vannkraft	143
Vindkraft land	25
Vindkraft hav	7
Solkraft	6
Termisk	0
Total produksjon	**181**

Forbruk i 2050 [TWh]	Middel
Industri, petroleum, datasentre etc.	67
Alminnelig forbruk, bygg, husholdninger	69
Transport inkl. hydrogen	24
Nett-tap	7
Totalt forbruk	**168**
Produksjonsoverskudd	**13**

Tabell 1.1.2: Komprimerte og midlede produksjons- og forbrukstall.

Figur 1.1.3 Midlere strømproduksjon i 2050.

Figur 1.1.4 Midlere strømforbruk i 2050

1.2: Oppsummering av rapportene

Rapportene fra NVE, Statnett og SINTEF viser at Norge kan få et komfortabelt kraftoverskudd fram mot 2050. Da er det tatt høyde for økt bruk av strøm til «det grønne skiftet» ved blant annet elektrifisering av bilparken og til ferger, og til å dekke en betydelig vekst i nye kraftkrevende næringer som datasentre og batterifabrikker.

Påstandene om at Norge kan få et stort strømunderskudd i 2050 er derfor ikke riktig ifølge disse rapportene. Bildet om kraftunderskudd blir ytterligere svekket dersom man legger inn realistiske tall for energieffektivisering av bygninger og kraftintensiv og annen industri. Det er tiltak som i liten grad er analysert og tatt hensyn til i rapportene fra NVE og Statnett.

Samtidig kan man øke vannkraftproduksjonen vesentlig mer enn det rapportene viser gjennom å oppgradere og eventuelt utvide eksisterende vannkraftanlegg. Det kan skje uten eller med minimale naturinngrep.

De samme rapportene legger også til grunn at det skal gjennomføres en ytterligere elektrifisering av petroleumsvirksomheten fram mot 2050. Nytten av å føre strøm fra land og ut til installasjoner på sokkelen er neppe effektiv klimapolitikk. Det bør derfor ikke gjennomføres, selv om det kan bli lønnsomt for oljeselskapene på grunn av økt kvotepris og stigende CO2-avgift, og fordi mesteparten av kostnaden betales av forbrukerne via skatte- og avskrivningssystemet. Strøm fra land til sokkelen gir sannsynligvis liten global reduksjon av CO2-utslipp, uavhengig av diskusjoner om turbineffektivitet og Norges tilknytning til EUs kvotesystem [ETS]. Dette fordi strøm fra land til sokkelen uansett vil bety tilsvarende redusert mulighet til å eksportere kraftoverskudd direkte til kraftmarkeder i Europa, der kullkraft i hovedsak er marginalkraft.

Analysene viser også at det nordiske kraftmarkedet kan få et betydelig kraftoverskudd fram mot 2050, noe Norge vil kunne dra fordel av og som kan være en garanti for norsk strømforsyning i eventuelle tørrårssituasjoner.

1.3: Et alternativt framtidsbilde

I tabell 1.3.1 har utredningsgruppen revurdert tallene for forbruk og produksjon i 2050 i de omtalte rapportene, basert på en alternativ tilnærming der det blant annet legges inn en realiserbar satsing på enøk og høyere vannkraftproduksjon som følge av oppgradering av kraftanleggene.

For strømproduksjonen brukes NVE/SSB-tall for 2020 som referanse, og kolonnen kalles «Fasit 2020». For strømforbruket er ikke tilsvarende SSB-tall tilgjengelige på det nåværende tidspunkt. Derfor bruker utredningsgruppen middelverdiene fra de omtalte rapportene som referanse for endringene. Denne kolonnen kalles for «SINTEF mfl. 2020». Sluttverdiene (resultatet) finnes i kolonne helt til høyre «Alternativt scenario».

Hovedendringene for strømproduksjonen i 2050:

- Vannkraftproduksjonen økes med 25 TWh fra dagens nivå, uten nye anlegg. Det skjer gjennom økt satsing på oppgradering og eventuelle utvidelser av gamle vannkraftanlegg, teknologiutvikling og gjennom økt nedbør/tilsig.
- Vindkraft på land fryses på dagens nivå, påbegynte anlegg ferdigstilles, og dette gir 17 TWh i 2022. Det betyr at de gjenværende konsesjonene ikke blir utbygd.
- Vindkraft-konsesjoner går ut etter 25 år, og mange av disse vil ikke bli fornyet, bl.a. omstridte anlegg som Haramsøya, Okla (Stadt) og Frøya. Begrunnelsen er opinionspress, redusert lønnsomhet, strømoverskudd på grunn av ENØK-satsing, nye helseopplysninger (infralyd, forurensing) mm. Derfor vil det bare være 7 TWh vindkraftproduksjon igjen i 2050.
- Havvind koblet til det norske kraftnettet justeres ned fra 7 til 3 TWh (NVE antar 4 TWh), noe utredningsgruppen mener er ambisiøst nok fordi utbyggingskostnadene og kabelpris blir veldig høy.
- Totalproduksjonen blir da 178 TWh, som er en økning på 25 TWh fra dagens nivå.

Hovedendringene for strømforbruket i 2050:

- Enøktiltak i bygg reduserer forbruket til 34 TWh. Det er lavere enn det forbruket Arnstadutvalget[6] kom fram til for 2040 (40 TWh). FME ZEN Forskningssenter[7] mener Norge kan redusere dagens forbruk med 38 TWh mot 2050, altså til ca. 30 TWh i 2050.
- Elektrifiseringen av olje- og gassinstallasjonene fra land fryses på dagens nivå (ca. 10 TWh), og vil gå ned til 8 TWh i 2050 på grunn av nedgang i produksjonen.
- For datasentre og batteriproduksjon beholdes middelverdien fra analysene i rapportene som er på 7 TWh. For datasentre er det grunn til å bremse og avvente utredninger som viser om de tjener samfunnet, jfr. erfaringer fra Luleå[8] og Ballangen[9]. Satsingen på batterifabrikker derimot kan øke forbruket en god del om de blir realisert. I sum altså ingen endring.
- Totalforbruket endres dermed til 133 TWh. Da ender man opp med 35 TWh lavere forbruk enn de analyserte rapportenes oppsummering.

Sammenlagt fører det til at Norge kan få et produksjonsoverskudd på om lag 46 TWh i 2050.

[6] Arnstadutvalget i 2010: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/boby/rapporter/energieffektivisering_av_bygg_rapport_2010.pdf

[7] https://energiogklima.no/to-grader/ekspertintervju/ekspertintervjuet-energibruken-i-bygg-kan-naer-halveres-pa-30-ar

[8] https://svenska.yle.fi/artikel/2020/10/14/30-000-utlovade-jobb-blev-i-verkligheten-56-nar-datajatte-kom-till-lulea

[9] https://www.nrk.no/nordland/skulle-bli-verdens-storste-datasenter-med-3000-arbeidsplasser-_-kan-i-stedet-bli-10_15-1.14228232

Strømproduksjon i 2050 i TWh Økt vannkraft O/U og mindre vindkraftutbygging	**Fasit** **2020**	**SINTEF mfl.** **2050**	**Endring** **ift. 2020**	**Alternativt** **scenario**
Vannkraft	136	143	24,8	161
Vindkraft land	13	25	-6	7
Vindkraft hav	0	7	3	3
Solkraft	0	6	6	6
Termisk	3,4	0	-2	1
Total produksjon	153	**181**		**178**

Strømforbruk i 2050 i TWh Økt ENØK-satsing, elektrifisering av transport og mindre til oljeindustrien	**SINTEF mfl.** **2050**	**Endring** **ift. SINTEF**	**Alternativt** **scenario**
Industri, petroleum, datasentre ol	67	-11	57
Alminnelig forbruk, bygg	69	-29	40
Transport inkl. hydrogen	24	0	24
Nett-tap	7	-	12
Totalt forbruk	**168**		**133**

Produksjonsoverskudd [TWh]	**13**	**46**

Tabell 1.3.1 Justerte produksjons- og forbrukstall i et alternativt framtidsbilde.

Tilleggsopplysning til tabellen over:
I kolonne «Fasit 2020» er oppgitt normalårsproduksjonen (med normalnedbør/normalvind)[10]. Den faktiske produksjonen for 2020 var 141.6 TWh for vannkraft og 9.9 TWh for vindkraft av en totalproduksjon på 154.2 TWh.

Tar man med bare sluttresultatet, blir tabellen slik:

Strømproduksjon i 2050 i TWh Økt vannkraft O/U og mindre vindkraftutbygging	**Alternativt scenario**
Vannkraft	161
Vindkraft land	7
Vindkraft hav	3
Solkraft	6
Termisk	1
Total produksjon	**178**
Strømforbruk i 2050 i TWh Økt ENØK-satsing, elektrifisering av transport og mindre til "sokkelen"	
Industri, petroleum, batterifabrikker ol.	57
Alminnelig forbruk, bygg	40
Transport inkl. hydrogen	24
Nett-tap	12
Totalt forbruk	**133**
Produksjonsoverskudd [TWh]	**46**

Tabell 1.3.2: Komprimert framstilling av tabell 1.3.1

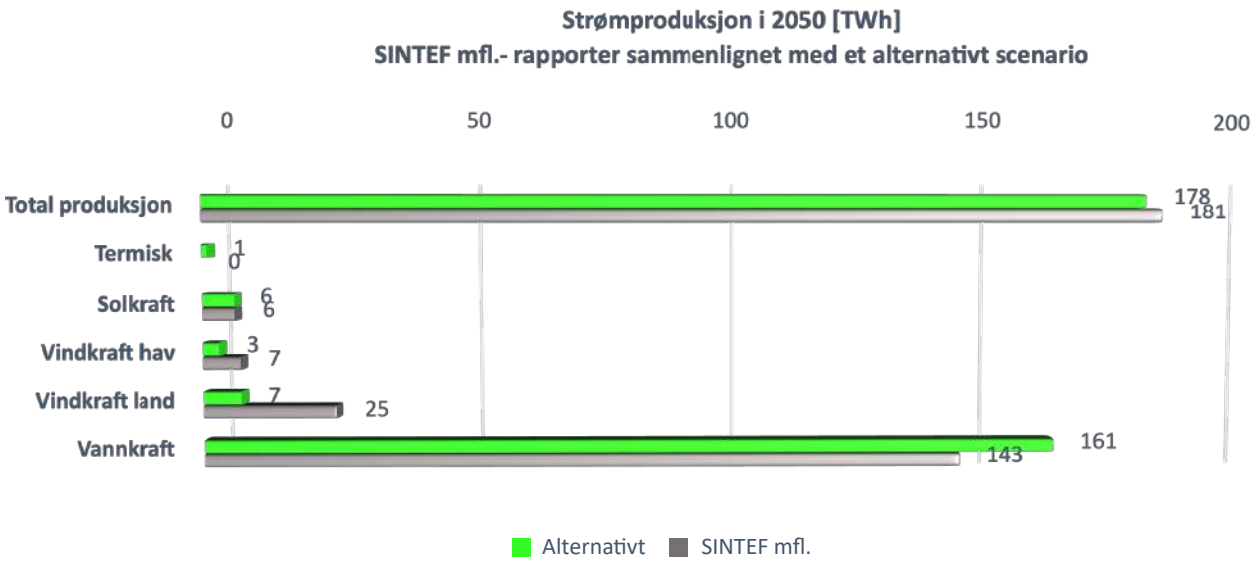

Fig. 1.3.3: Sammenligning av produksjonstall for 2050: Rapportenes middelverdi og alternativt scenario.

[10] NVE, Kraftsituasjonen: https://www.nve.no/energiforsyning/kraftproduksjon/?ref=mainmenu

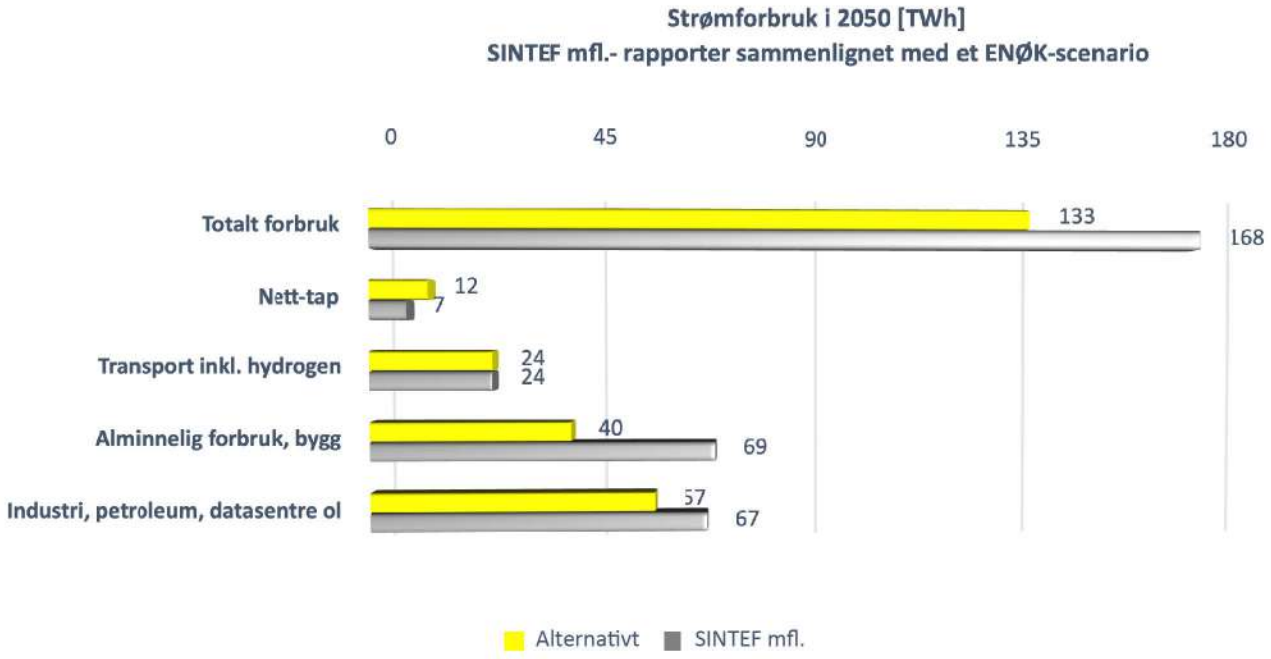

Fig. 1.3.4: Sammenligning av forbrukstall for 2050: Rapportenes middelverdi og alternativt enøk-scenario.

1.4: Konklusjon for et alternativt framtidsbilde

Med målrettet satsing på enøk, bedre utnytting av allerede utbygd vannkraft og skrinlegging av planene om videre elektrifisering av oljevirksomheten, kan Norge få et kraftoverskudd på rundt 46 TWh i 2050. Dette gir blant annet muligheter for Hydro Aluminium til å realisere sine planer om et nytt anlegg for aluminiumsproduksjon på Karmøy, og Yara Porsgrunn kan modernisere sitt gjødsel-anlegg med CO2-fjerning. Begge prosjektene krever ifølge selskapene store mengder stabil kraft (1500 MW/12 TWh) fra vannkraft[11].

1.5: Sluttmerknad

Et generelt bilde er at Norge mangler en helhetlig energipolitikk der energiproduksjon og energisparing ses i sammenheng. I dette bildet må enøk spille en langt mer framskutt rolle i framtiden. I scenariene for kraftbehov fra myndighetene framskrives stort sett dagens enøk-nivå uten at det blir gjenstand for nærmere analyse.

Fra viktige fagorganer som SINTEF og NTNU samt Arnstad-utvalget er det dokumentert et betydelig potensial for enøk innen bygningssektoren, kraftkrevende industri og annen industri, samt fra energiproduksjon innen vannkraft. Dette er stort sett neglisjert i myndighetsrapportene og i rapporten fra Prosess21. Selv Prosess21 påpeker at Norge mangler et ambisiøst regelverk og en virkemiddelpakke for energiøkonomisering.

På den måten legitimerer analysene til SINTEF, Statnett, NVE og Prosess21 en politikk og en tenkemåte der økt energibehov skal dekkes ved stadig ny utbygging uten å vurdere måten man bruker energien på.

Det er også grunn til å minne om at FNs bærekraftsmål ikke kan nås hvis reduksjon av CO2-utslippene medfører et stadig økende tap av verdifull natur. Det vil bli konsekvensen hvis utformingen av ny politikk følger logikken i disse rapportene.

[11] TU-artikkel, debatt: 2021-03-23-prioriter vannkraft til prosessindustrien-TU.pdf

Framtidig energibehov må derfor vurderes i et bærekraftperspektiv der mål og forpliktelser på klimaområdet balanseres mot tilsvarende mål for å bevare natur og artsmangfold.

Vi redder ikke klimaet ved å ødelegge naturen. Derfor er det tvingende nødvendig med en total omlegging av energipolitikken.

Prosess 21 mener det må bygges ut 56 TWh mer kraft til 2050

Prosess21 er et strategiarbeid for norsk prosessindustri og ble etablert av Nærings- og fiskeridepartementet i 2018. I en nylig framlagt rapport peker de på at kraftbehovet i Norge kan øke med hele 82 TWh fram til 2050. Av dette vil blant annet 15 TWh gå til datasentre og batterifabrikker og tilsvarende til hydrogenproduksjon i industrielle prosesser.

I tillegg regner de med 15 TWh til videre elektrifisering av oljeinstallasjoner på sokkelen og på land. I sine anslag har de lagt inn et enøkpotensial i industrien på 2 TWh og i bygninger på 8 TWh i perioden.

Ifølge Prosess21 må Norge bygge ut 56 TWh mer kraft utover det som er normalproduksjonen i dag i tillegg det som er under bygging. De understreker samtidig at det er umulig å vite hvordan det framtidige energiforbruket kommer til å se ut. Ulike prognoser spriker i mange retninger, noe som gjenspeiler hvor stor usikkerheten er både når det gjelder hvor mye elektrifisering som er realistisk. Mye må ses på som ambisjoner heller enn prognoser, heter det i rapporten.

«Kraftmarkedet- Prosess21- Ekspertgrupperapport»12.

[12] https://www.prosess21.no/contentassets/39713b28868a41858fc2c8a5ff347c0b/nf_prosess21_ekspertgrupperapport_kraftmarkedet_def_131020.pdf

2: Del 2 - Slik skaffer vi tilstrekkelig fornybar energi

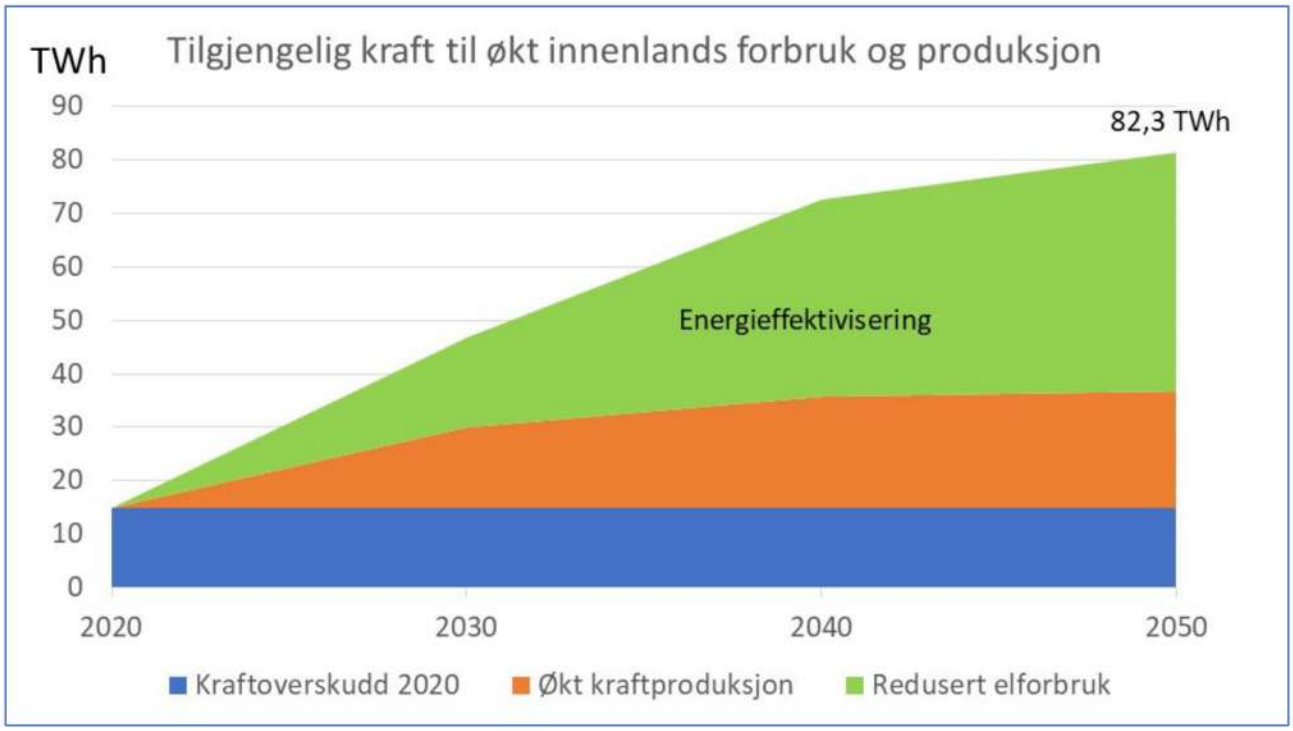
Her analyserer utredningsgruppen mulighetene for tilgang på ny elektrisk energi fram mot 2050, med utgangspunkt i dagens forbruk, uten å legge til nytt forbruk. Det vurderes hvor mye strøm det er mulig å «frigjøre» gjennom tiltak for redusert energibruk i bygg, industri, offentlig forvaltning og næringslivet ellers. I tillegg vurderes potensialet for effektivisering av eldre kraftverk og potensialet for solenergi på tak og fasader. I analysene er det brukt utredninger fra Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett, SINTEF og mange andre kilder som grunnlag.

Utredningsgruppen viser at summen av tilgjengelig kraft til «fri benyttelse» i 2050 kan være om lag 82 TWh med utgangspunkt dagens produksjons- og driftsnivå. Se tabell under.

Tilgjengelig kraft sammenlignet med 2020:

		2030	2040	2050
Økt kraftproduksjon		15 TWh	20,7 TWh	22,8 TWh
Redusert forbruk		16,9 TWh	36,8 TWh	45,1 TWh
Sum ny tilgjengelig kraft		**31,9 TWh**	**57,5 TWh**	**67,3 TWh**
Kraftoverskudd 2020	15 TWh	15 TWh	15 TWh	15 TWh
Tilgjengelig kraft til nye formål	**15 TWh**	**46,9 TWh**	**72,5 TWh**	**82,3 TWh**

I «økt kraftproduksjon» ligger blant annet kraftverk under bygging, mer nedbør (klimaendring), oppgradering av gamle vannkraftverk og ny solenergi, minus nedlegging av en del vindkraftverk.

Statnett har laget prognose for elektrifisering av Norge, og alternativet «omfattende elektrifisering» krever 25 TWh utvidet kraftbehov når man ser bort fra elektrifisering av sokkelen. Dersom dette legges inn i anslagene for energieffektivisering, blir det fortsatt 57,3 TWh tilgjengelig kraft til videre utvikling av industri etc, ut over det som ligger i Statnetts prognose.

Statnett har i tillegg et scenario som heter «fullelektrifisering med hydrogen», som vil kreve 47 TWh når man ser bort fra elektrifisering av sokkelen. Selv etter slik «fullelektrifisering med hydrogen» vil det være 35,3 TWh tilgjengelig for andre formål. Her vil man også skyte inn at utredningsgruppen er sterkt kritiske til slik satsing på hydrogen som Statnett foreskriver. Biogass

fra husdyrgjødsel og andre avfalls ressurser kan blant annet erstatte kraftkrevende hydrogen i mange sammenhenger.

2.1: Generelt om energi

2.1.1: Norsk energibruk i dag

Norges innenlandske forbruk av energi var 214 TWh i 2019, og 75,2 TWh av dette var fossilt. I tillegg ble det brukt 28,9 TWh energiråvarer i industrien, som steinkull til produksjon av silisium, aluminium og andre metaller, gass til produksjon av metanol, olje til asfalt etc. Kilde: Statistisk sentralbyrå[13].

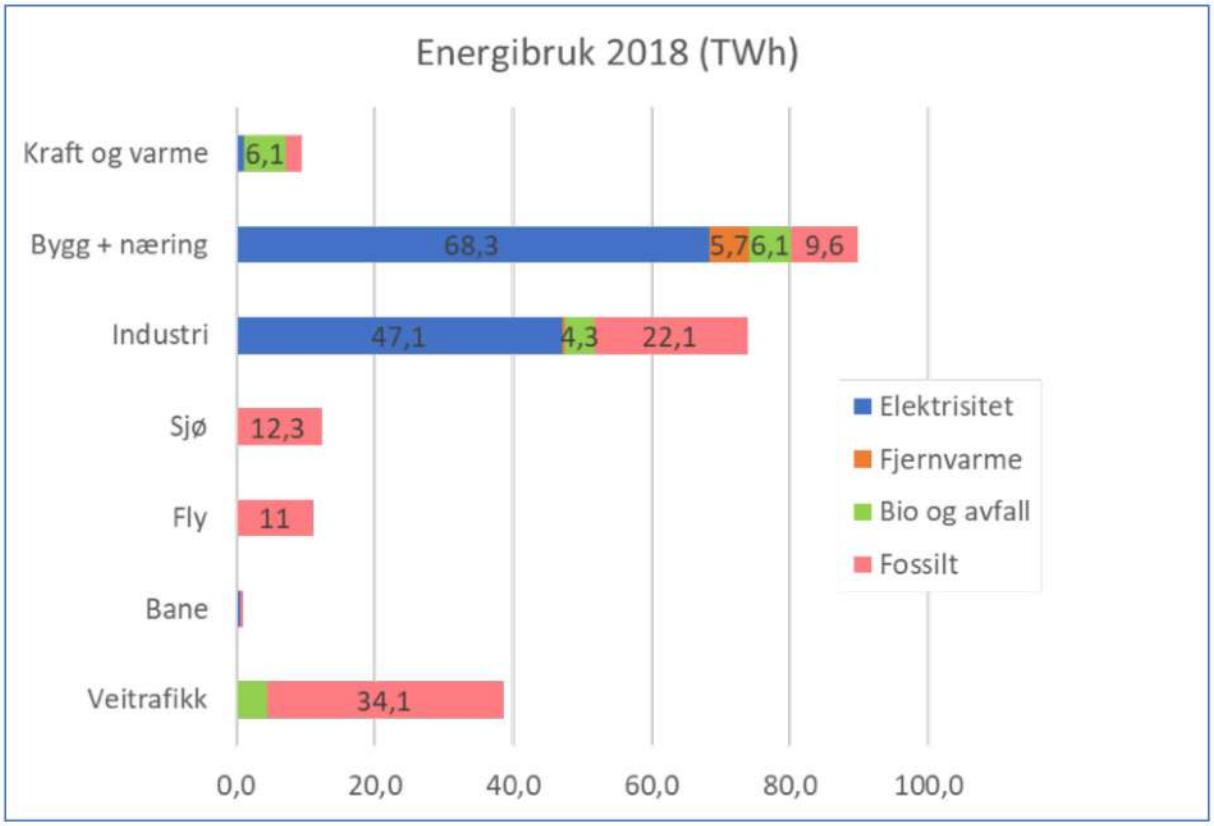
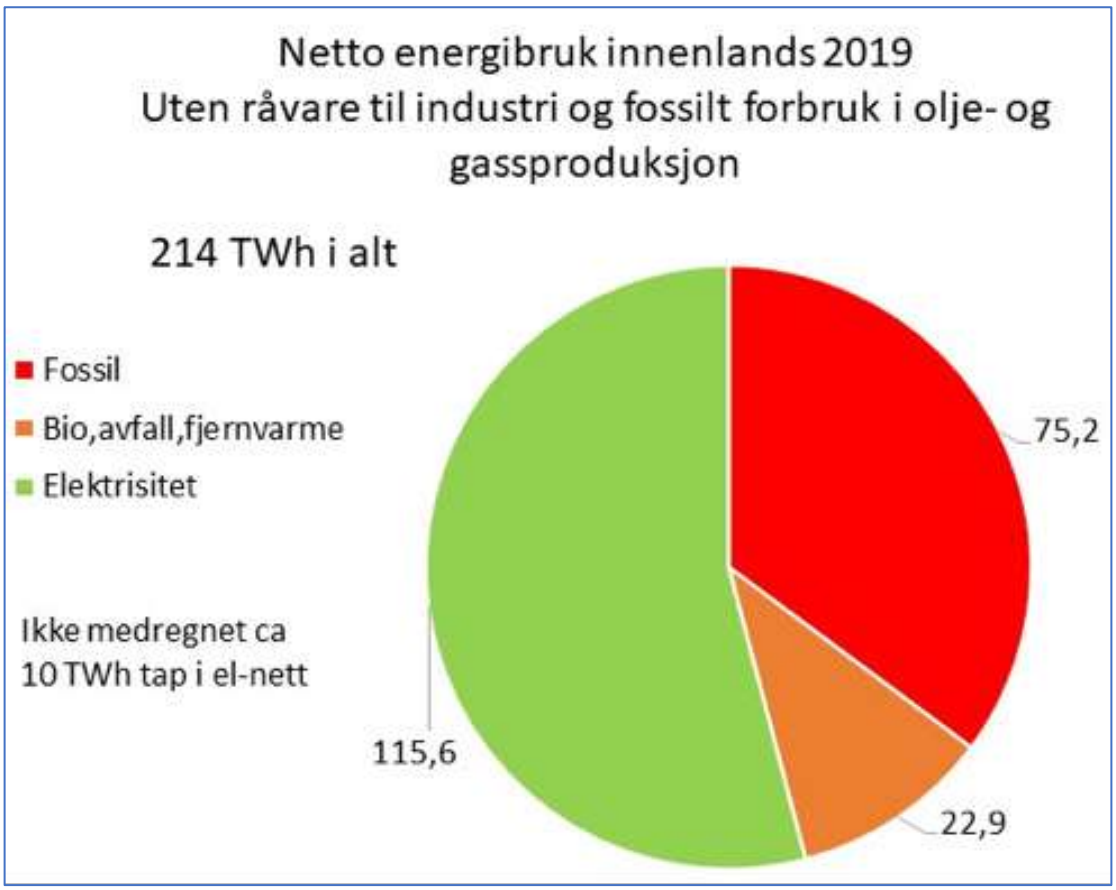

Fig. 4: Fordeling av energi i ulike sektorer. Ingen del av olje- og gassproduksjonen er med, verken til havs, eller på land.

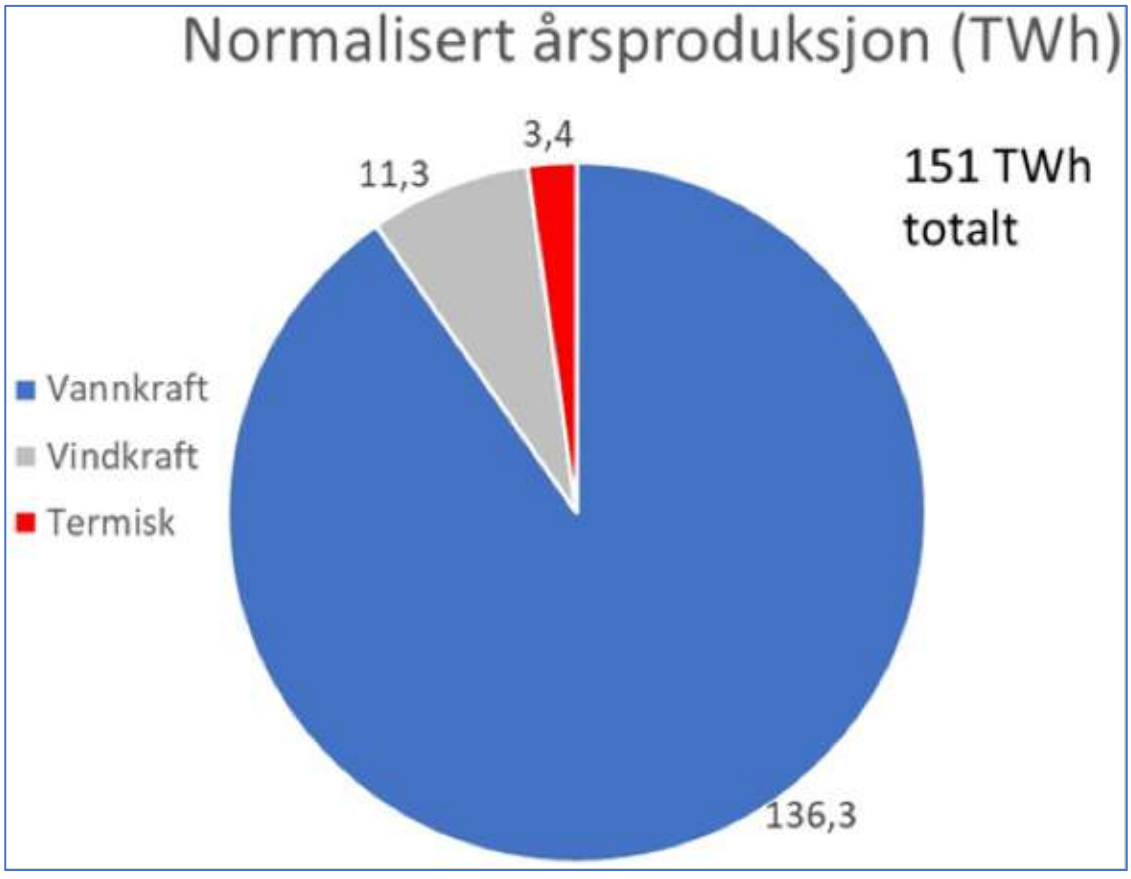
Det er 22,9 TWh bio, avfall og fjernvarme. Av dette ca 6 TWh importert bioenergi, der palmeolje og andre lite bærekraftige former for bioenergi også inngår.

Dette bør også bli vurdert for utfasing.

[13] https://www.ssb.no/energi-og-industri/statistikker/energibalanse/aar

2.1.2: Norsk el-produksjon 2019

«*Normalisert*» årsproduksjon er hva NVE forventer i et år med gjennomsnittlig vær, basert på gjennomsnittlig tilsig for perioden 1981-2010[14]. Produksjonen i et enkelt år vil avvike fra dette. Termisk produksjon er spesielt knyttet til gasskraftverket på Mongstad, som skal stanse produksjonen. Vindkraft er basert på installert effekt ved utgangen av 2019, og ikke produksjonen i 2019.

2.1.3: Energi og effekt

Effekt er det man bruker i øyeblikket, for eksempel varmeovn på 2000 W (2 kilowatt eller 2 kW). Energien måler man som effekt x tid. Når varmeovnen på 2 kW har stått på i 1 time, så har den blitt tilført 2 kWt eller 2 kWh, om man bruker norsk eller engelsk bokstav for time.

En vindturbin på 4,2 MW (4.2000 kW = 4,2 Megawatt) leverer 4,2 MWh i timen når den går for fullt. Fordi vinden er variabel, brukes årstimetall eller kapasitetsfaktor for å regne ut årsproduksjonen. Det er 8.760 timer i et år, og årstimetallet for en turbin på land er ca 3.200 timer. Kapasitetsfaktoren er da 37%. En 4,2 MW turbin produserer 4,2 x 3.200 = 13.440 MWh, eller 13,44 GWh i året. Den totale norske elproduksjonen minus ledningstap er 135 - 145 TWh (terawattimer) i året. En del blir vanligvis eksportert. Netto eksport var 20,5 TWh i 2020 og 0 TWh i 2019. «Normalisert» netto eksport er 15 TWh i året.

Fakta om energi	**Fakta om effekt**
1 kWh, kilowattime, er mål for energi. 1000 kWh = 1 MWh (Megawattime) 1000 MWh = 1 GWh (Gigawattime) 1000 GWh = 1 TWh (Terawattime) Norsk elproduksjon er 135 - 145 TWh/år	1 kW, kilowatt, er mål for effekt 1000 kW = 1 MW (Megawatt) 1000 MW = 1 GW (Gigawatt) Norsk vasskraft: totalt ca 33 GW Vindkraft 2019: 3,5 GW

2.1.4: Energikvalitet

Statnett sier at 97 TWh fossil energi kan bli erstattet med 30-50 TWh elektrisitet. Årsaka er at elektrisitet har høy energikvalitet. Mens en elektrisk motor har virkningsgrad på over 90%, utnytter en dieselmotor 35 % av energien i dieselen.

For varmeenergi er temperaturen viktig. Spillvarme med temperatur 50°C, har høyere energikvalitet enn spillvarme med temperatur 15 °C. Mens spillvarme på 50°C kan bli brukt direkte til oppvarming av bygg, må man tilføre ekstra energi med varmepumpe for å kunne bruke spillvarme på 15°C.

I avisartikler står det ofte feil om energi. 5 kWh elektrisitet kan bli lagt sammen med 5 kWh spillvarme, til 10 kWh for å illustrere energibruk, selv om det er stor forskjell på energikvaliteten. Slik addisjon er ofte meningsløs. Fysikkinteresserte kan søke på nettet om exergi og anergi.

2.1.5: Fornybar energi

> «*Fornybare energikilder er en betegnelse på energikilder som har sin opprinnelse i naturens eget kretsløp og som, innenfor et menneskelig tidsperspektiv, kontinuerlig fornyes og kan dermed anses som uuttømmelige.*[15]»

[14] https://www.nve.no/energiforsyning/kraftproduksjon/?ref=mainmenu

[15] Store Norske Leksikon (SNL)

Dette kan være energi fra vind, sol, vann, biomasse, geovarme og bølgekraft. Bortsett fra geovarme har alle disse energiformene direkte opphav i energi fra sola. Dette er den variable innsatsfaktoren for å produsere anvendelig energi, mens utstyret (faste innsatsfaktoren) vil ha innbygd fossil energibruk og en begrenset levetid. Det betyr at selv fornybar energi vil ha en fossil CO_2-faktor. Norsk vannkraft er den kommersielle energien med lavest fossil CO_2-faktor, 6 g CO_2/kWh. Grunnen er at de faste innsatsfaktorene (tunnel, dam etc) har svært lang levetid.

2.1.6: Fossil energi

Energikilder *«som, innenfor et menneskelig tidsperspektiv, ikke fornyes og dermed må betraktes som en ressurs som kan gå tom.»* (Store Norske Leksikon).

CO_2 fra disse energikildene går ikke tilbake i naturens lager i *«et menneskelig tidsperspektiv»*. Omfattende bruk av slike energikilder er årsaken til økt innhold av CO_2 i atmosfæren. Kull, olje og gass er lagret i flere millioner år, og torv i tusenvis av år.

Ved bruk av fossil energi (og bioenergi) er det mulig å samle opp CO_2 fra avgassen, og injisere dette i velegnede bergarter (CCS). Foreløpig er dette kostbart, og krever i tillegg en god del energi.

2.1.7: Kjernekraft

Dagens verk er basert på energi fra spalting av atomer (fisjon). Disse reaktorene kan produsere materiale for atomvåpen, opererer under høyt trykk, og har vesentlige avfallsproblemer.

Det er i dag under utvikling alternative fisjonsreaktorer, spesielt saltsmeltereaktorer, som både kan brenne grunnstoffet Thorium og radioaktivt avfall fra tradisjonell kjernekraft. Radioaktivt avfall og spredning av atomvåpen er vurdert som de to største problemene med kjernekraft. Saltsmeltereaktorer med Thorium er dårligere egnet til å produsere materiale til atomvåpen enn tradisjonelle reaktortyper. De opererer under normaltrykk, og er «passivt sikre» mot nedsmelting. Avfallsproblemene er radikalt mindre enn fra tradisjonelle atomkraftverk. Det antas at slike kraftverk kan utvikles i løpet av 10-15 år.

Kjernekraft basert på sammensmelting av hydrogenatomer (fusjon) er under utvikling. Det største internasjonale prosjektet, «ITER» i Frankrike, planlegger å starte anlegget som prototyp i 2035, om forsøk på igangkjøring i 2025 blir vellykka. Det blir lite stråling og lite problem med radioaktivt avfall, men det er sannsynligvis svært lenge til dette kan bli en reell energikilde.

2.2: Energiproduksjon

Ulike former for aktuell energiproduksjon i Norge.

2.2.1: Vannkraft

Ca 60% av alle norske elver er bygget ut, med store konsekvenser for vannmiljøet. Etter omfattende aksjoner mot utbygging fra 1970 (Mardøla) og utover i 1980-åra, der den mest kjente er Alta-aksjonen, ble det gjennom flere år vedtatt verneplaner for vassdrag[16] og det blir arbeidet for å verne flere vassdrag. 2000 markert en form for stans i utbygging av store vasskraftverk i Norge: *«Uberørt natur får en stadig større verdi. Vi er nå kommet dit at tiden for nye, store vannkraftutbygginger i Norge er over[17]»*.

---

[16] https://www.nve.no/vann-vassdrag-og-miljo/verneplan-for-vassdrag

[17] St.meld. nr. 37 (2000-2001), Om vasskrafta og kraftbalansen, https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Stmeld-nr-37-2000-2001-/id194921/sec3

De senere årene er det åpnet for utbygging av mindre anlegg i verna vassdrag, og det er dessverre i tillegg nylig lagt fram forslag om å utvide slike inngrep i verna vassdrag[18].

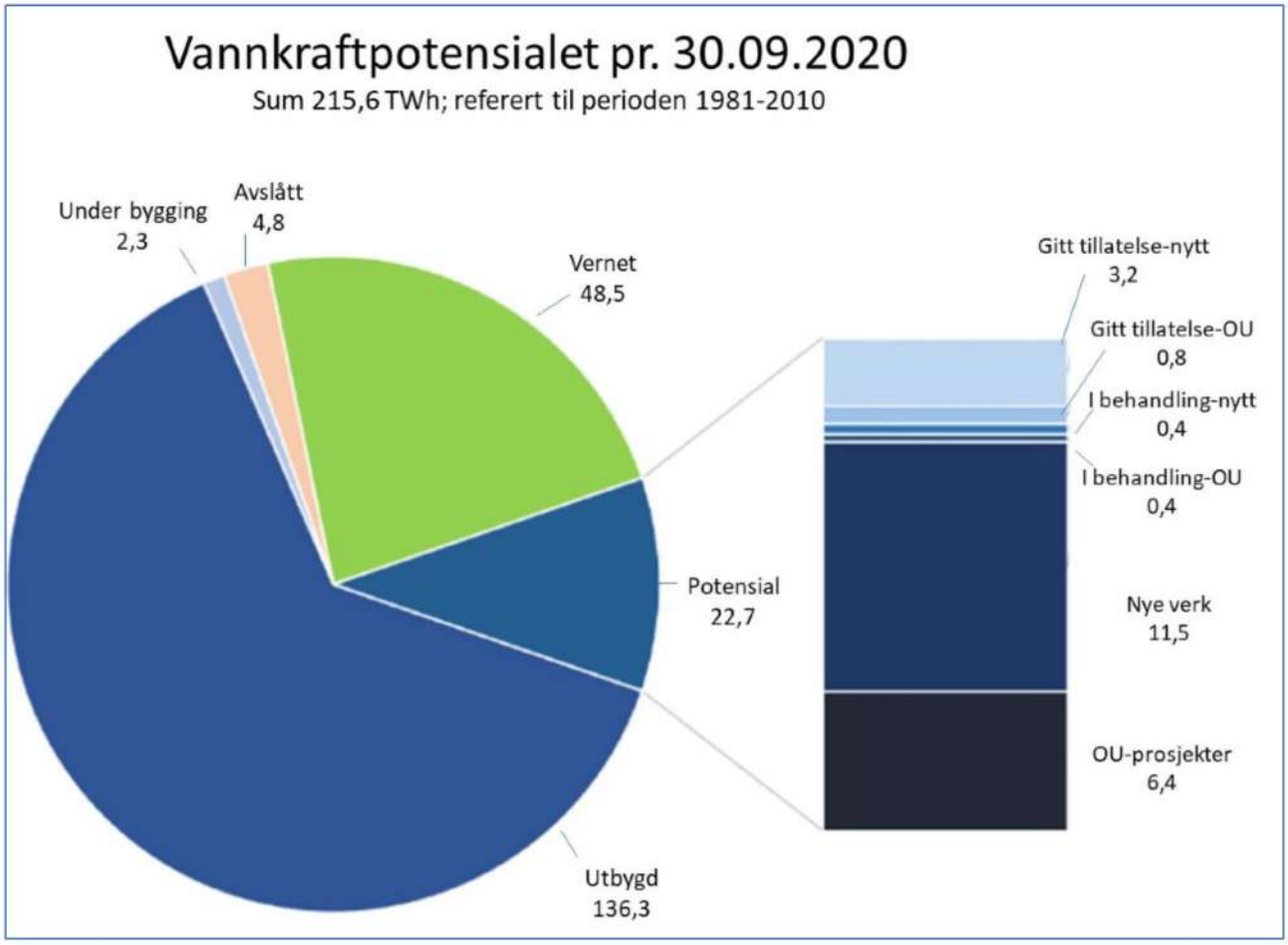

Fig. 1: NVE, 06.10.2020, https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-energi/hvor-mye-kraft-kan-vi-fa-ved-oppgradering-og-utvidelse-av-kraftverkene/

Total utbygget kapasitet i vannkrafta er 33.000 MW, fordelt på ca 1.150 kraftverk. Midlere produksjon er 136,4 TWh, og 11,4 TWh av dette er småkraft[19]. Samlet magasinkapasitet er 87 TWh, 4.000 dammer i 2021[20]. Det vil si at magasinkapasiteten svarer til ca 64% av et års kraftproduksjon.

Det er noen få pumpekraftverk i Norge, der det blir pumpet vann opp i et magasin ved kraftoverskudd, og produsert elektrisitet med dette vannet etter behov.

2.2.2: Vindkraft

Det finnes ulike beregninger for energipotensialet for vindkraft på land i Norge. Teoretisk potensiale hvis man ekskluderer alle hensyn til mennesker, dyre-, fugle- og planteliv, økosystemer og vernet natur, er trolig et sted mellom 420 og 480 TWh (kilder: NVE og NTNU).

Totalt utbygd kapasitet på land 08.03.2021: 4.000 MW. Midlere produksjon ca 13 TWh/år.

Figuren under, fra NVE viser en voldsom økning i installert produksjonskapasitet i årene 2016-2020, fra 2,2 TWh til 13 TWh.

---

[18] Høyre-forslag vil tillate kraft-utbygging i vernede vassdrag, Bergens tidende, 05.09.2020

[19] NVE, 01.01.2021, https://www.nve.no/energiforsyning/kraftproduksjon/vannkraft/?ref=mainmenu

[20] NVE, 03.06.2020, https://www.nve.no/energiforsyning/kraftmarkedsdata-og-analyser/om-magasinstatistikken

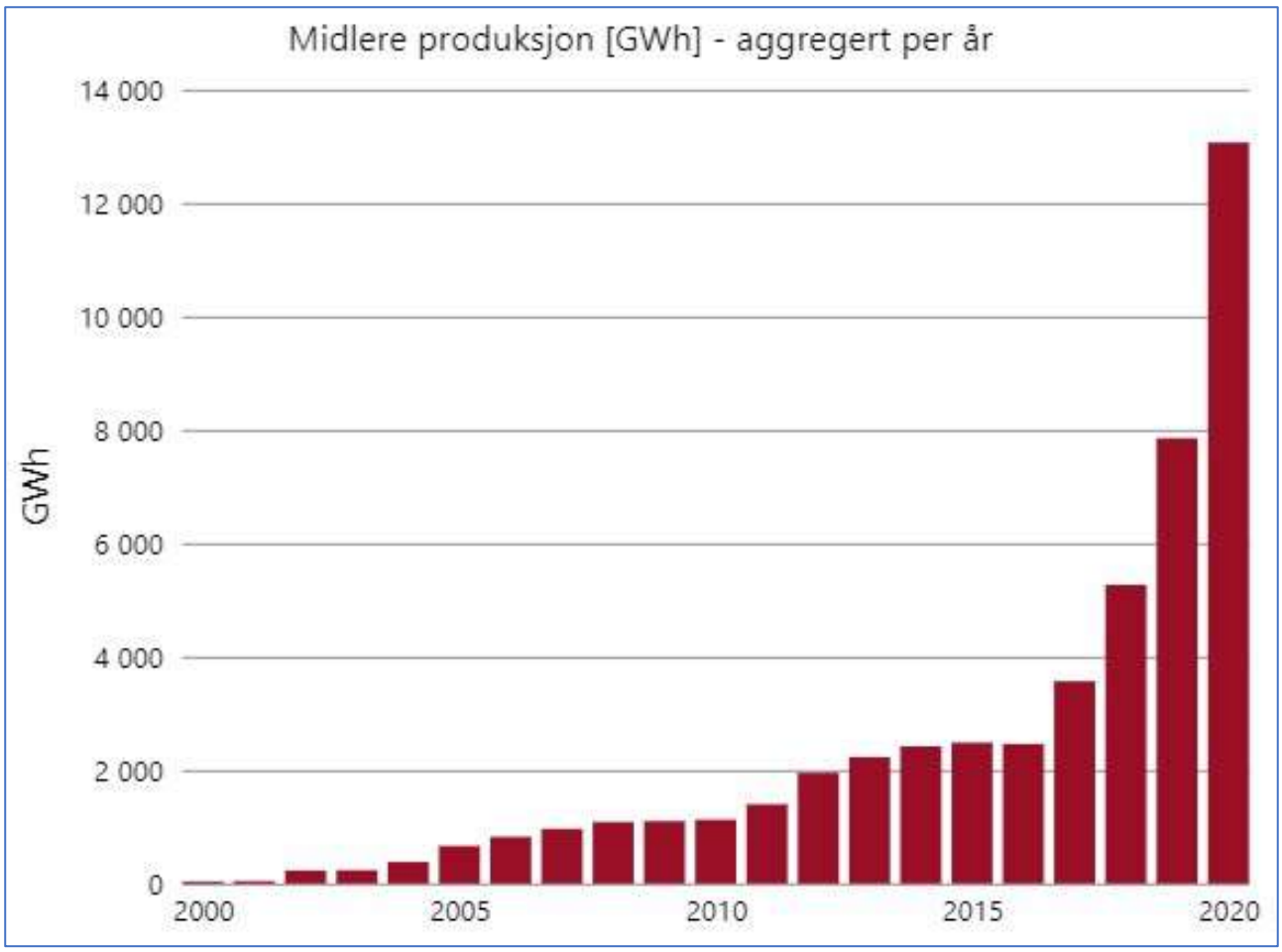
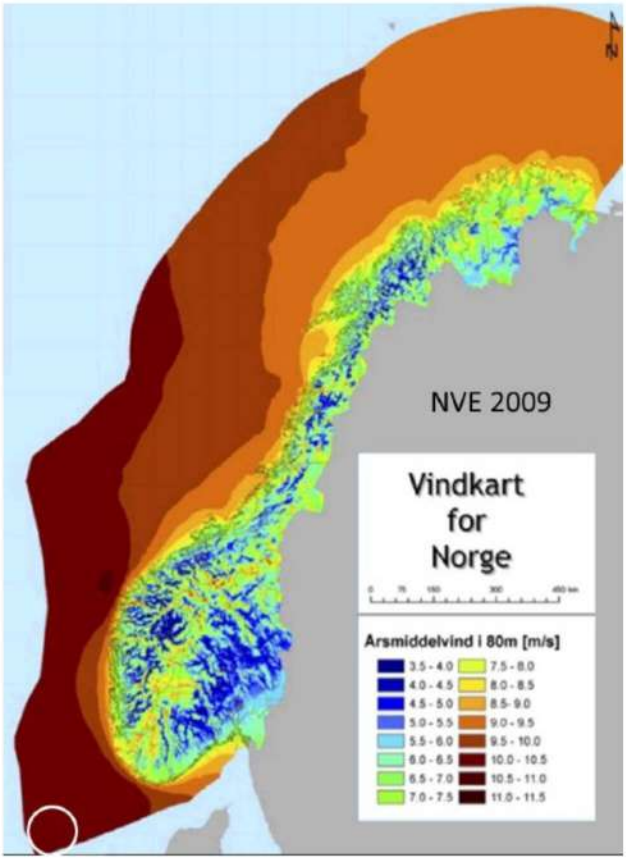

Fig. 2: NVE 08.03.2021, https://www.nve.no/energiforsyning/kraftproduksjon/vindkraft/

2.2.2.1: Vindkraft til havs

NVEs vindkart viser at de store vindkraftressursene er til havs. Fordi vindenergien øker sterkt med vindfarten, vil en økning fra 8 m/s til 9,5 m/s øke energien med 60%. Samtidig er brukstida for anlegg til havs i gjennomsnitt over 4.000 timer, mens den er 3.200 timer på land.

Den hvite sirkelen i sørlige del av Nordsjøen, nær Ekofisk, viser hvor NVE mener det er mulig med bunnfaste installasjoner i Norge. Basert på tall fra den Europeiske vindunionen, kan et felt her, på 70x70 km produsere opp mot 135 TWh, like mye som Norges vannkraftproduksjon.

Vindkraft til havs er foreløpig lite undersøkt for negative miljøvirkninger. Det kan være negativt for fiskeriene, er kostbart, og vil kreve store subsidier.

I denne utredningen ser man bort fra vindkraft til havs, da utredningsgruppen ser det som mulig å få tilstrekkelig energi uten havvind. Diskusjonen om havvind overlates til andre fora.

2.2.3: Solenergi

Markedet for solceller i Norge er i forandring. Fra et tidlig, og i internasjonal sammenheng kjempestort «hyttemarked», har solceller også inntatt hustak på boliger og yrkesbygg i sentrale strøk.

Potensialet kan være ganske stort, også uten å ta i bruk anlegg på bakken, som går på bekostning av dyrket mark og natur. Institutt for Energiteknikk (IFE) og Solenergiklyngen har denne prognosen:

> *«Ifølge veikartet er det teoretiske potensialet for årlig kraftproduksjon fra solceller på norske tak på hele 30 terawattimer (TWh).[21]»*

Men:

> *«Med dagens rammeverk tror bransjen imidlertid at den årlige produksjonen av solkraft på norske tak «bare» vil øke til mellom to og fire terawattimer (TWh) i 2030.»*

Statnett opererer med totalt 3 TWh solkraft i 2030, 5 TWh i 2040 og 10 TWh i 2050[22].

---

[21] E24, 08.12.2020, https://e24.no/olje-og-energi/i/1Bvq9W/nytt-veikart-om-solkraft-kan-bygge-ut-mye-mer

[22] Langsiktig kraftmarkedsanalyse Norden Europa 2020 – 2050, figur 11-2, s 49, https://www.statnett.no/globalassets/for-aktorer-i-kraftsystemet/planer-og-analyser/langsiktig-markedsanalyse-norden-og-europa-2020-50_revidert.pdf

Solceller produserer mest når forbruket er lavest, med en produksjon nær null i perioden desember – januar, slik at det er behov for vesentlige tiltak for å balansere produksjonen. Forskjellen mellom sommer og vinter er en faktor på 20-40.

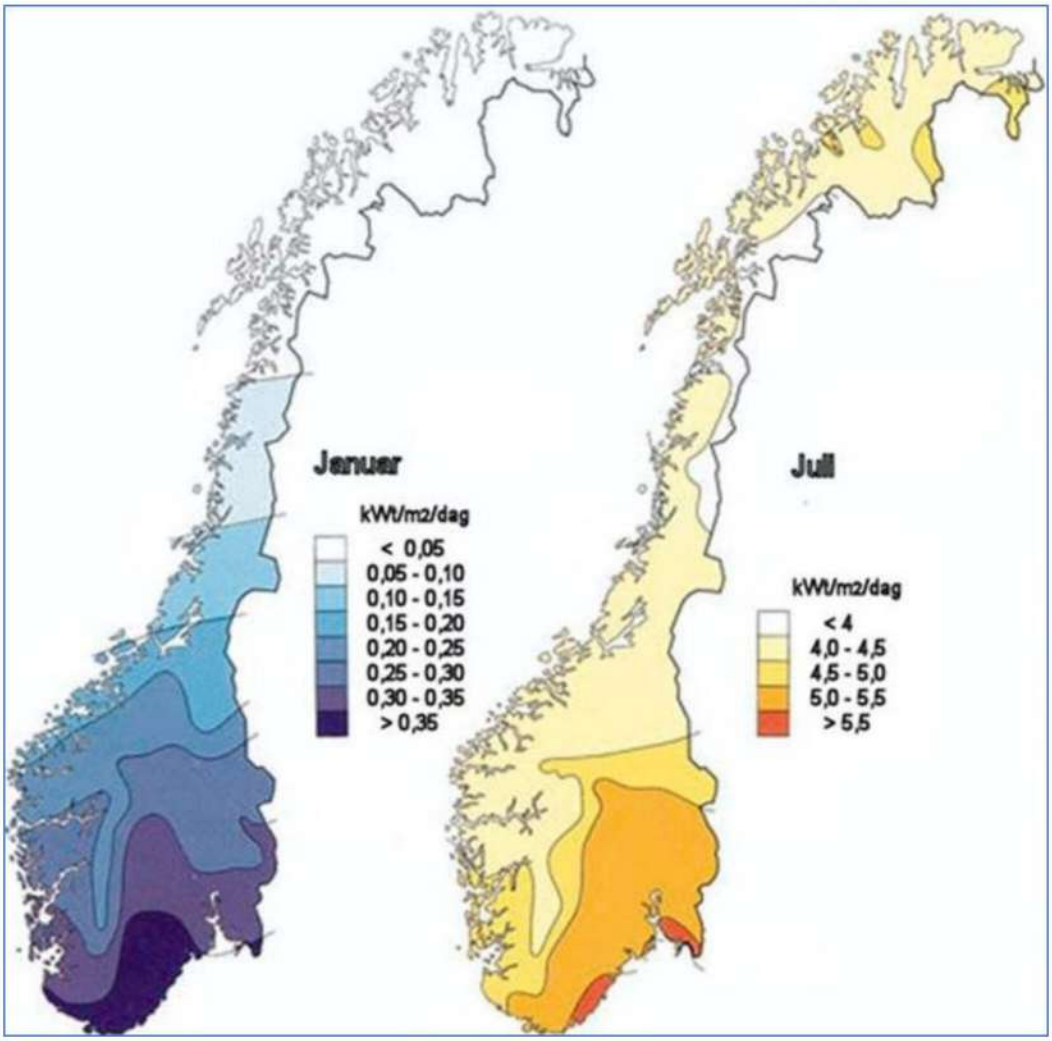

Fig. 3: Absorbert solenergi i Norge i januar og juli, kWh per m² og dag. Kilde: Norsk solenergiforening.

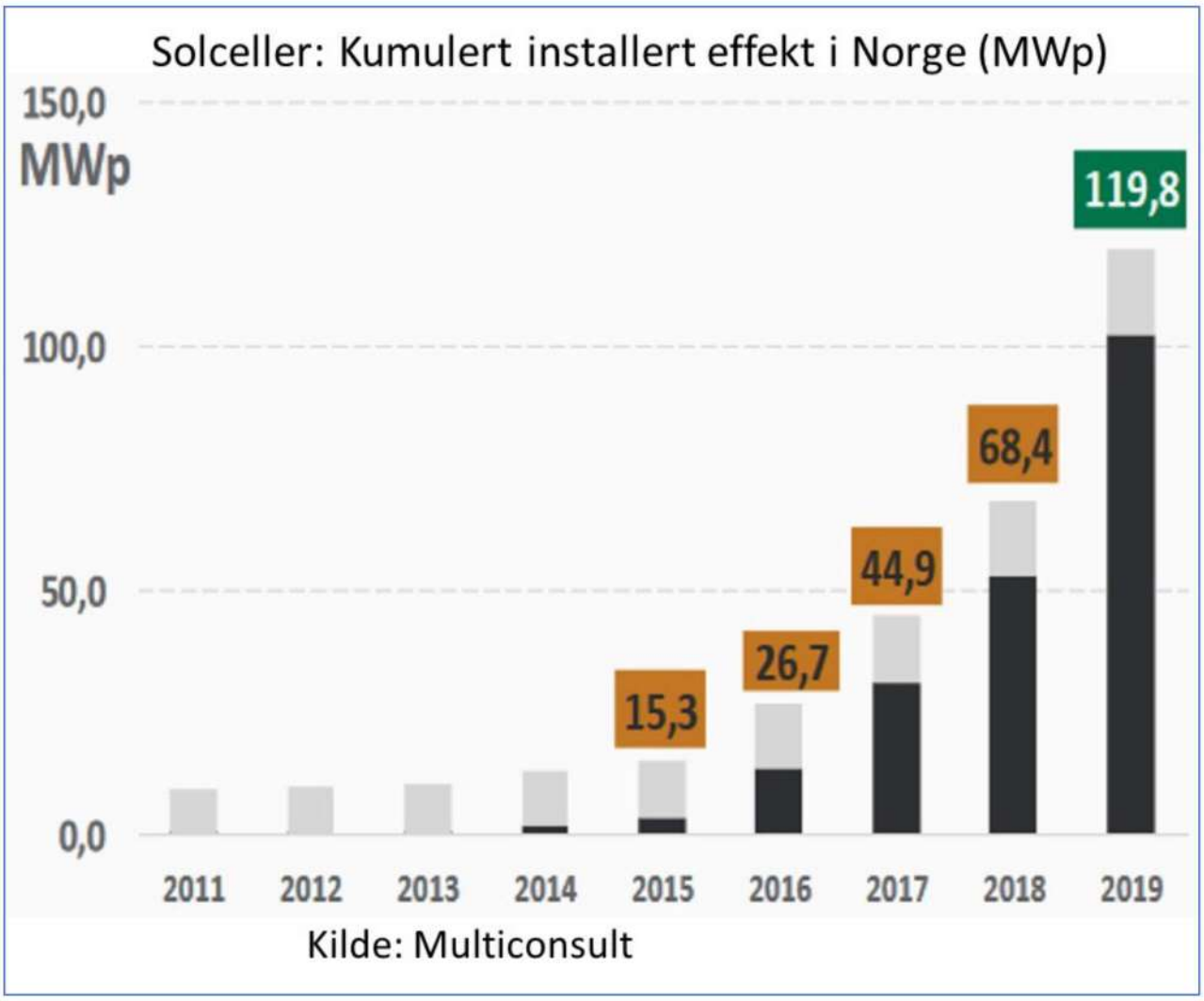

Fig. 4: Grå; ikke koblet til nettet. Svart; koblet til nettet.

CO_2-faktoren for solceller er komplisert å beregne, og studier tyder på store forskjeller på hvor mye CO_2 som slippes ut i anleggets livsløp (LCA). Utslippene er høyest for små anlegg, plassert i områder med lav solinnstråling. Utslipp fra monteringssystemet kan reduseres med ca 60 prosent om anlegget erstatter annet takbelegg som takstein og liknende. Utslipp over anleggets forventede levetid utgjør 30-120 CO_2eq/kWh. Lavest utslipp kommer fra de største anleggene med enklest montering. CO_2-faktoren er også avhengig av hvor i verden delene blir produsert og type energi som blir brukt. Man kan regne med 120-150 kWh/ m^2 produsert energi i året i Norge, og at det trengs ca 7 km^2 flate for å produsere 1 TWh.

Det er under utvikling solceller for integrering i fasader, som ytterligere kan øke potensialet.

2.2.4: Bioenergi

Norge brukte 22,9 TWh bioenergi, fjernvarme og avfallsforbrenning i 2019 (SSB). Av dette var 4,6 TWh importert. Mye av dette går til innblanding av biodrivstoff i diesel, og kan gi store utslipp av klimagass, naturskade og bruk av areal for matproduksjon i andre land.

Avansert biodrivstoff, fra rester fra papirproduksjon, trelastbruk og av rivningsmateriale kan være akseptabelt, men er en begrenset ressurs. Skogsdrift til denne typen drivstoff vil gi økt avvirkning, både i Norge og andre land, og legger beslag på store areal. Bioenergi skal i prinsippet gi nullutslipp, men når CO_2 fra skogsdrift har en svært lang sirkulasjonstid, vil satsing på dette i dag, gi et økt CO_2 innhold i atmosfæren i flere generasjoner. Det er mange grunner til å dempe entusiasmen for bioenergi som er i en del kretser, og planene om storstilt eksport av tre-pellets fra

Norge til Tyskland, for brenning i tyske varmekraftverk, bør bli lagt bort. Rester fra papirproduksjon og trelastbruk, rivningsmateriale og annen aktuell biomasse bør bli prioritert til størst mulig erstatning av fossilt kull i smelteverk.

Flere former:

1. **Bra/akseptabelt**

- Biogass basert på avfall (husdyrgjødsel, septikslam, våtorganisk avfall, slam fra fiskeoppdrett etc.) Målsettinga til Avfall Norge er 10 TWh i 2030[23]. Potensialet fram mot 2040 er sannsynligvis en del større, kanskje 15 TWh
- Biokarbon til erstatning av fossilt kull i smelteverk (avhengig av tilgang)
- Vedfyring har lang tradisjon, men det bør bli brukt norsk, og ikke importert virke

2. **Tvilsomt/negativt**

- Bruk av hogstavfall (GROT), vil føre til økt CO_2 utslipp fra skogsdrift
- Produksjon av pellets for eksport til andre land
- Fortsatt satsing på flisfyringsanlegg
- Import av biodrivstoff fra andre land

2.2.5: Geotermisk energi

I Norge dreier dette seg stort i hovedsak om oppvarming (og kjøling) ved hjelp av varmepumper fra berggrunnen og vannressurser. Eksempler på store anlegg av denne typen, er Oslo Lufthavn (Gardermoen) og Akershus Universitetssykehus, der grunnvannsbasseng (Gardermoen) og berggrunn (Akershus) blir brukt for både oppvarming og kjøling.

Slike anlegg kan også bli brukt til både sesonglagring av varme, og som energikilde til fjernvarmeanlegg etc. Avantor Nydalen energisentral er godt eksempel på bruk av geotermisk energi og lagring av varme i 2 millioner m^3 fjell[24], [25].

Geotermisk energi fra dype borehull ligger nok et stykke inn i framtida for å gi et vesentlig tilskudd til elektrisitetsproduksjon, men forskere på SINTEF og i Polen har startet et felles prosjekt med bruk av CO_2 som medium[26]. Geotermisk energi på sokkelen er også under vurdering av store aktører[27].

På Gardermoen er rusegropa holdt snøfri med varme fra sirkulasjon gjennom to 1.500 m borehull (2018). Hvert borehull leverer 100 kW varme med driftskostnader på 5-10 øre/kWh[28].

> *«Det skal normalt ikke brukes varmepumpe for å heve temperaturen. Vannet som kommer opp, vil holde rundt 10 grader, og det er nok til å gjøre jobben.»*

---

[23] Epost fra direktør Cecilie Lund i Avfall Norge, 18.02.2021

[24] https://afgruppen.no/prosjekter/energi/nydalen-energisentral

[25] https://avantor.no/nydalen-energi

[26] Vil forbedre potensialet for geotermisk energi, 26.11.2020. https://www.geoforskning.no/nyheter/grunnforskning/2408-vil-forbedre-potensialet-for-geotermisk-energi

[27] Klima - norsk sokkel i endring Konkraft-rapport 2016-2, https://konkraft.no/wp-content/uploads/2016/08/Konkraftrapport_komprimert_web.pdf

[28] Norges dypeste energibrønner skal levere 100 kWh hver, Teknisk Ukeblad, 11.06.2018, https://www.tu.no/artikler/norges-dypeste-energibronner-skal-levere-inntil-100-kilowatt-hver/439344?key=hVa3UuEe

2.2.6: Spillvarme

Høytemperatur spillvarme i smelteverka blir allerede i stor grad brukt til elproduksjon, men det er fortsatt enkelte smelteverk der dette ikke er implementert.

Det er store mengder lavtemperatur spillvarme i industrien, og med tida kanskje også fra datasentre. Ikke minst gjelder dette aluminiumsverkene. Energigjenvinning i aluminiumsverkene for å bedre prosessen, til fjernvarme og eventuelt til elproduksjon er utviklet[29], men hittil ikke tatt i bruk.

> «*Studies show that this has the potential to improve … cell current efficiency and energy consumption. Further uses can include district heating/cooling,* [or] *depending on the geographical location of the plant, by converting the heat to electricity using an Organic Rankine Cycle unit (ORC).*[30]»

I tilknytning til matvareindustri og butikker for dagligvarer er det er det store anlegg for kjøle- og frysebehov. Her er det spillvarme fra store kondensatorbatterier som i varierende grad blir utnyttet, og kan brukes direkte til oppvarming, eller bli lagret i energibrønner om sommeren for å hente ut varmen med varmepumper om vinteren.

Spillvarme egner seg godt til fjernvarme, og som innsats i andre bedrifter. Dette bør bli brukt i større grad, og slik gjenbruk bør bli lagt inn som vilkår ved lokalisering av ny industri og datasentre. Det er vanskelig å tallfeste framtidig virkning fra spillvarme på redusert behov for elektrisk energi til oppvarming i bygg. Varme i avløp kan også v.h.a. varmepumpe bli utnyttet til fjernvarme. Eksempel er Lillestrøm fjernvarme.

Det blir forsket på elproduksjon fra lavtemperatur spillvarme. Det er lav virkningsgrad, men med store energimengder kan det likevel gi en del elkraft[31]. Ikke minst gjelder det aluminiumsverkene.

2.2.7: Andre energikilder

En oversikt over noen andre energikilder, som sannsynligvis ikke vil gi vesentlige bidrag til norsk elproduksjon på lang tid, men fram mot 2050 kan det bli merkbart.

Bølgekraft
Norge har over 2000 km kyststripe som typisk mottar bølgeenergi på 24 kW/meter. Det betyr totalt 500 TWh energi i året. Som høyeste anslag kan man ta utgangspunkt i 10 prosent utbygging av en kyststripe på 2000 km, med en virkningsgrad på 20 prosent. Det ville gi en effekt 1,1 GW, eller ca 10 TWh i året.

Det er mange pågående forsøk på å etablere godt fungerende bølgekraft, men foreløpig har det vist seg vanskelig å etablere godt fungerende anlegg som samtidig tåler ekstremvær, og er økonomisk akseptabelt. Spørsmål rundt konsekvenser for miljø, sikkerhet til sjøs og fiskeri som følge av bølgekraft, er hittil i liten grad vurdert. Det har vært antydet 10% av Europas kraftforsyning fra bølgekraft i 2050[32], men dette er foreløpig luftige anslag.

Ut ifra dette velger utredningsgruppen å se bort fra vesentlige bidrag fra bølgekraft i Norge fram mot 2040, men fram mot 2050 kan bølgekraft i f.eks. moloer, brygger (etc) kunne gi bidrag.

---

[29] https://www.goodtech.no/losninger/miljo/energigjenvinning

[30] Heat Recovery from Aluminium Cells Based on Heat Pipe Technology, Amal Aljasmi & al (Dubai Aluminium); Didier Ostorero & al (Goodtech recovery technology - Norway), 2017

[31] TEGMA, http://tegma.no

[32] https://www.sintef.no/siste-nytt/2021/impact-sintef-er-med-i-europeisk-bolgekraftprosjekt-til-35-millioner-nok

Saltkraft ved osmose
Det har vært vurdert et potensiale på 12 TWh/år ved utløp til hav fra elver i Norge. Statkrafts forsøk på å etablere et pilotanlegg ved Tofte i Hurum er lagt ned. Systemet krever blanding av 1 del ferskvann med 2 deler saltvann. Selv om systemet ikke medfører direkte forurensning, vil det kunne medføre betydelige miljøpåvirkninger ved elvemunningen.

Elproduksjon fra svært små temperaturforskjeller
Dette kan for eksempel være forskjell mellom overflatetemperatur og temperatur dypt nede i havet. Virkningsgraden for elproduksjon er veldig lav ved slike temperaturforskjeller.

2.3: Energieffektivisering og redusert energibruk

Utredningsgruppen skal beskrive to ulike metoder for redusert energibruk, og skiller mellom de på følgende måte:

Energieffektivisering/redusert energibruk i form av tekniske tiltak.
Eks.: Bygg: mer isolasjon, nye vindu og varmepumpe. Industri: Nye produksjonsmetoder, energigjenvinning, energieffektive motorer etc

Sparing/ redusert energibruk med grunnlag i endret bruk/adferd
Eks.:
Bygg: slå av lys, lavere innetemperatur, mindre luftskifte og mindre bruk av varmtvann.
Industri: vedlikehold av trykkluftanlegg og andre former for smartere energibruk i produksjonen.

Når en skal vurdere hva som er mulig å oppnå, må en først vite **hvilke formål energien brukes til og hvor mye som går til de ulike behovene**. Dette gjelder både for industriproduksjon og drift av bygg. Det sentrale verktøyet her er innføring av Energiledelse (se; NS-EN ISO 50001:2011).

2.3.1: Internasjonal satsing på energieffektivisering

EUs energieffektiviseringsdirektiv
EU vedtok energieffektiviseringsdirektivet i 2012, og det ble oppgradert i 2018. Mens Norge i mange andre sammenhenger har vært rask til å innlemme direktiv fra EU, har det tatt lang tid med dette direktivet. Regjeringa konkluderte i mai 2019 med at direktivet skal inn i EØS-avtalen:

> *«Regjeringen har konkludert med at Energieffektiviseringsdirektivet skal innlemmes i EØS-avtalen med nødvendige tilpasninger.*[33]»

Norge vil kreve tilpassinger til direktivet, og Energi Norge hevdet i 2012 at Norge er i en spesiell situasjon med den omfattende fornybare produksjonen, og bør ha lavere mål for energieffektivisering enn land som i stor utstrekning kan nå målene sine ved bedre effektivitet i energisektoren[34]. Energi Norge gjentok dette i 2019.

Energieffektivisering er sentralt i EUs energi- og klimapolitikk, og direktivet for energieffektivisering har et samlet mål på 32,5 prosent energieffektivisering innen 2030 for EU totalt. Som en del av dette, er medlemslandene forpliktet til 0,8% redusert energibruk i året[35].

---

[33] Energieffektiviseringsdirektivet, EØS-notat/ posisjonsnotat 28.05.2019, Regjeringen. https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2011/sep/energieffektiviseringsdirektivet/id2433307

[34] Norwegian Implementation of EU Directives on Energy Efficiency, Tor Kristian Overå Haldorsen, master thesis, Universitetet i Oslo 2016.

[35] Energy Efficiency Directive, European Commission, https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/energy-efficiency-directive (Referert 09.07.2019)

Det internasjonale energibyrået (IEA)
25.06.2019 etablerte IEA en internasjonal kommisjon for energieffektivisering: «*Global Commission for Urgent Action on Energy Efficiency*»[36].

IEAs direktør, Dr. Fatih Birol om energieffektivisering:

> «*No meaningful energy transition can take place without energy efficiency.*»

IEA slo allerede i 2010 fast at energieffektivisering er det viktigste tiltaket i kraftsektoren for å oppnå klimamålet[37]. Energieffektivisering skulle alene stå for minst 57% av tiltakene.

Mai 2021 lanserte IEA en rapport om hvordan energibransjen skulle bidra til å oppnå Parisavtalens mål om maks 1,5 graders temperaturstigning. Det ble raskt debatt om IEAs forslag om å stanse leting etter mer olje- og gass. At IEA har energieffektivisering som et grunnleggende vilkår, er ikke like kjent:

> «*A major worldwide push to increase energy efficiency is an essential part of these efforts, resulting in the annual rate of energy intensity improvements averaging 4% to 2030 – about three-times the average rate achieved over the last two decades.*»[38]

4% energieffektivisering i året er en høy målsetting, som også Norge må ta alvorlig.

2.3.2: Energieffektivisering i Norge

I Norge er det hittil satset relativt lite på energieffektivisering. I stedet er det i første rekke satset på ny energi. Det er påvist stort potensiale for å frigjøre fornybar energi i Norge gjennom energieffektivisering i bygg, industri og andre område, men Enova ser nå ut til å ha fått ordre om å satse mest på andre tiltak enn energieffektivisering/energisparing.

I regjeringserklæringa «Soria Moria II» (2009) lovte regjeringa å…:

> «*…lage en handlingsplan for energieffektivisering i bygg, med mål om å redusere samlet energibruk vesentlig i byggsektoren innen 2020.*»[39]

Dette løftet ble sterkt motarbeidet av energibransjen, med frykt for overskudd av elektrisitet, og det ble gjort lite med dette.

I regjeringserklæringa «Granavolden» (2019) kom det tilsvarende løfte fra Solbergregjeringa om å «*realisere målet om 10 TWh energisparing i bygg innen 2030*», men hittil er det ikke lagt fram troverdige tiltak for å oppnå dette.

Det er likevel lyspunkter. SINTEF har et eget senter for energieffektivisering i industri[40], med mål om å redusere spesifikk energibruk (energi pr produsert enhet) med 20-30%. I et innlegg i Dagens Næringsliv blir dette satt i perspektiv:

---

[36] IEA holds largest ever energy efficiency conference and launches new global commission for urgent action, 25.06.2019, https://www.iea.org/newsroom/news/2019/june/iea-holds-largest-ever-energy-efficiency-conference-and-launches-new-global-commi.html

[37] Energy Efficiency and Carbon Pricing, Lisa Ryan, 30.06.2010, IEA Paris.

[38] Net Zero by 2050, A Roadmap for the Global EnergySector, IEA, May 2021, Side 14, https://iea.blob.core.windows.net/assets/ad0d4830-bd7e-47b6-838c-40d115733c13/NetZeroby2050-ARoadmapfortheGlobalEnergySector.pdf

[39] Politisk plattform for flertallsregjeringen utgått av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet 07.10.2009, https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/stoltenberg-ii/smk/rapporter-og-planer/rapporter/2009/politisk-plattform-for-flertallsregjerin/id579058

[40] HighEff, https://www.sintef.no/projectweb/higheff

«Den grønneste kilowattimen er den vi ikke trenger å produsere. Det er kortversjonen av en viktig forutsetning som det internasjonale energibyrået IEA har lagt inn i sine beregninger.

IEAs premiss er at hele 37 prosent av utslippskuttet som må til for å innfri togradersmålet, tas gjennom mer effektiv utnyttelse av energi som alt er tatt i bruk. Men det budskapet ser ofte ut til å bli glemt.»[41]

2.4: Økt tilgjengelig energi i Norge

2.4.1: Redusert energibruk i bygg

2.4.1.1: Energieffektivisering i bygg gjennom tekniske tiltak

- Mer isolasjon i gulv, vegger og tak og av varme rør etc.
- Bedre vinduer og dører og varmegjenvinner i ventilasjon.
- Strengere krav til tetthet.
- Mer energieffektive motorer og styringssystem i ventilasjon.

Dette har ført til at et kontorbygg før 1987 kunne ha et forbruk på ca 180 kWh/m², mens kravet nå (TEK17) er 115 kWh/m².

Etter å ha analysert ulike bygningskategorier og areal har utredningsgruppen kommet fram til at ved oppgradering eller erstatning av tilsvarende areal vil det være mulig å redusere forbruket med 20 TWh. Av dette er ca. 19 TWh elektrisitet og 1 TWh er fjernvarme og biobrensel. For å være litt varsomme, velges det å legge seg på 6 TWh i 2030, 15 TWh i 2040 og 16 TWh 2050 som potensiale.

2.4.1.2: Energisparing i bygg gjennom energiledelse

Dette dreier seg om driftstiltak med relativt liten investeringskostnad. Et vilkår er at byggeier skaffer seg god kunnskap om hvilke formål energien brukes til og hvor mye som går til de ulike behovene. Med systematisk energioppfølging vil en kunne avdekke om drift og driftstider er tilpasset behov.

Med nye målere har både store og små forbrukere mulighet til å se variasjon i forbruk ned til timesnivå. Man vil anta at for alle sluttbrukere av elektrisitet vil det komme nettariffer som stimulerer til å flytte forbruk til andre tider på døgnet (eks. utkobling av varmtvannsbereder under matlaging). Dette vil føre til mer kunnskap om eget forbruk og mindre sløsing. Dette vil også kunne redusere tap i overføringsnett ved at spissbelastninga blir mindre.

Arnstadutvalget 2010[42] skriver følgende:

«Erfaringer fra Enova og en rekke byggeiere viser at det er et stort potensial for redusert energibruk (20-30 %) kun ved bedre energioppfølging og ledelse.»

---

[41] Vi kan bruke spillvarme til å lage norske avokadofarmer, Petter Røkke m.f, Dagens Næringsliv, 25.03.2021, https://www.dn.no/innlegg/industri/miljo/klima/innlegg-vi-kan-bruke-spillvarme-til-a-lage-norske-avokadofarmer/2-1-986723

[42] KRDs arbeidsgruppe for energieffektivisering av bygg, Eli Arnstad m.fl. 23.08.2010, https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/boby/rapporter/energieffektivisering_av_bygg_rapport_2010.pdf

Typiske områder er følgende:

- Driftstider og luftmengder i ventilasjon.
- Sirkulasjon i vannbåren oppvarming og sirkulasjon av varmt tappevann (gjelder større bygg).
- Nattsenking av temperatur (Oppvarming må starte før ventilasjon og bruk av arealer).
- Lysstyring etter behov og kontroll av snøsmelting o.l.
- Effektstyring. Utkobling av trege laster for å redusere belastning i nettet. Varme til vann og oppvarming.

I koronaårene 2020-2021 med mye hjemmekontor og undervisning kan man anta at det er brukt store mengder energi til å varme opp areal og ventilasjonsluft som ingen har behov for.

I 2021 melder Rosenholm Campus at de i 2020 sparte 1 GWh (ca 25 %) sammenlignet med 2019. Dette er oppnådd ved at Sentral Driftskontroll (SD-anlegg) gir mulighet til å styre bl.a. varme, ventilasjon og lys slik at det ble tilpasset nærvær av folk[43].

Teknisk museum m.fl. har kuttet energiforbruket med 48% med slikt anlegg[44].

Med etablering av Energiledelse, Systematisk EnergiOppfølging (EOS) og nye nettariffer har utredningsgruppen gjort et litt mer moderat anslag. Her oppnår man 5 TWh i 2030, 9 TWh i 2040 og 10 TWh i 2050.

2.4.1.3: Nye varmepumper

Varmepumpebransjen hevder at det er mulig med 7,5 TWh gevinst i 2030 i bygg ved ytterligere installasjon av varmepumper. NVE har noe lavere prognose, at nyinstallasjon av varmepumper i bygg vil føre til 5 TWh redusert energibruk[45]. Utredningsgruppen velger å fordele dette med 2 TWh i 2030, 4 TWh i 2040 og 5 TWh i 2050.

2.4.1.4: Andre rapporter om redusert energibruk i bygg

Noen av de mange rapportene og innspillene fra forskere og bransjeorganisasjoner om energieffektivisering i bygg, som bygger opp under våre analyser.

- Arnstadutvalget (2010): Energibruk i eksisterende bygg ned fra 80 TWh til 40 TWh i 2040[46]
- SINTEF 2019: 10 TWh spart energi i bygg innen 2020, og 40 TWh innen 2040[47]
- Byggenæringas landsforening 2019: 10 TWh spart energi i bygg innen 2030[48]

---

[43] 36 år gammelt bygg oppnådde Breem In-Use Excellent, Tekniske nyheter, 011.03.2021, https://www.tekniskenyheter.no/forside/aktuelt/36-ar-gammelt-bygg-oppnadde-breeam-in-use-excellent

[44] Kuttet strømbruken med 48 prosent, Teknisk Ukeblad, 22.03.2021.

[45] Kartlegging og vurdering av potensial for effektivisering av oppvarming og kjøling i Norge, Oslo Economics / Asplan Viak, NVE-nr 8/2020, http://publikasjoner.nve.no/eksternrapport/2020/eksternrapport2020_08.pdf

[46] Kommunal- og Regionaldepartementets arbeidsgruppe for energieffektivisering av bygg, sluttrapport, Eli Arnstad m.fl. 23.08.2010. (Arnstadutvalget) https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/krd/vedlegg/boby/rapporter/energieffektivisering_av_bygg_rapport_2010.pdf

[47] https://www.sintef.no/siste-nytt/hvorfor-vinner-vindkraft-nar-det-er-store-mengder-energi-a-hente-i-byggene-vare

[48] Jon Sandnes, adm. Dir. i Byggenæringens landsforening. Behov for 800 færre vindmøller med energieffektivisering av bygg, www.nationen.no, 15.06.2019

- Norges Boligbyggelag 2019: 9 TWh spart, bare i burettslag og sameie innen 2030[49]
- Norsk Varmepumpeforening: 7,5 TWh spart med varmepumper innen 2030[50]
- Regjeringa Solberg (Granavolden): «*10 TWh energisparing i bygg innen 2030*»

85% av dagens energibruk i bygg er elektrisitet. Resten er fjernvarme og fossil energi. Man regner derfor 85% reduksjon elektrisitet av totalforbruket.

2.4.1.5: Oppsummert om bygg

Type tiltak	Reduksjon 2020-2030	Reduksjon 2020-2040	Reduksjon 2020-2050
Tekniske byggtiltak	6 TWh	15 TWh	17 TWh
Energiledelse/ energistyring	5 TWh	9 TWh	10 TWh
Nye varmepumper	2 TWh	5 TWh	7 TWh
Sum bygg	**13 TWh**	**29 TWh**	**34 TWh**

I tillegg kommer redusert tilført energi til bygg gjennom installasjon av solcelleanlegg på tak og i fasader. Dette behandles i et eget avsnitt.

2.4.2: Redusert elforbruk i industri

Her vurderer utredningsgruppen redusert bruk av elektrisitet i 2030 og 2040, basert på dagens produksjonsvolum. Elektrisitet til økt produksjon og ny industri må skje innenfor de store energimengdene som blir frigjort gjennom energieffektivisering.

Det er bare energi brukt til produksjon som det er regnet på i dette avsnittet. Oppvarming av bygninger er med i foregående avsnitt.

Drivhus er likevel med her, fordi energi til varme blir sett på som «*råvare*» i produksjonen. En slik oppdeling følge stort sett regelverket for redusert elavgift.

Enova la i 2010 fram en rapport med potensiale på 20% energieffektivisering i industrien i perioden 2012 – 2020[51]. Underlaget til rapporten viser stort potensiale for energieffektivisering ut over dette. Tiltakene går både på direkte sparing ved bedre energistyring, bedre/ nye produksjonsprosesser, energigjenvinning og bruk av spillvarme.

I 2020 leverte SINTEF Energi AS en rapport med tallfesting av årlig redusert energibruk i industri og annet næringsliv [52], og SINTEFs forskningssenter HighEff[53] har som mål 20 – 30% redusert energibruk pr produsert enhet i industrien.

---

[49] 07.06.2019, Enerwe.no

[50] 18.06.2019, mynewsdesk.com

[51] Potensial for energieffektivisering i norsk landbasert industri, Enova, Enovarapport 2009-5, https://www.enova.no/upload_images/EC1F6780830743F3950356367CBD45F9.pdf

[52] Veikart for energi i Norge mot 2050, Linn Emielie Schäffer m.fl. Sintef Energi AS, 2020-01-31, https://www.sintef.no/publikasjoner/publikasjon/?pubid=1793057

[53] https://www.sintef.no/projectweb/higheff

ABB hevder at økt bruk av høyeffektive motorer og frekvensomformere alene kan redusere det globale strømforbruket med 10%[54]. I stor grad i industri, men også i bygningsdrift. Dette styrker tallene fra SINTEF Energi AS når det gjelder årlig redusert energibruk i industri og annet næringsliv.

2.4.2.1: Aluminiumsindustrien

SINTEF: «*Aluminiumsindustrien har et årlig effektiviseringspotensial på 1%.*»

Med utgangspunkt i dagens produksjon og energibruk[55] kan dette redusere dette energibruken med

- 1,9 TWh (10%) i 2030.
- 3,8 TWh (20%) i 2040.

2.4.2.2: Kjemisk industri og annen metallindustri

SINTEF: «E*t potensial for energieffektivisering som tilsvarer en årlig forbedring på 0,4% av elforbruket*»

Med utgangspunkt i dagens produksjon og energibruk[56] reduserer dette energibruken med

- 0,6 TWh (10%) i 2030.
- 1,2 TWh (20%) i 2040.

2.4.2.3: Annen industri enn metall, kjemisk og treforedling

SINTEF: Potensial for effektivisering av elforbruk på 1% årlig.
Med utgangspunkt i dagens produksjon og energibruk[57] reduserer dette energibruken med

- 0,6 TWh (10%) i 2030.
- 1,2 TWh (20%) i 2040.

2.4.2.4: Treforedling

Treforedling er vanskelig å vurdere ut ifra SINTEFs tall, som sier 10% total reduksjon i 2050 (elektrisitet og varme), men utredningsgruppen har tatt utgangspunkt i 10% reduksjon i elforbruk i 2050, eller 0,33% i året.

- 0,2 TWh (3,3%) i 2030.

---

[54] Økt bruk av høyeffektive motorer og frekvensomformere kan redusere det globale strømforbruket med 10%, NTB kommunikasjon, 02.03.2021, https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/abb-okt-bruk-av-hoyeffektive-motorer-og-frekvensomformere-kan-redusere-det-globale-stromforbruket-med-10?publisherId=5310709&releaseId=17902332

[55] Elektrisitet til «produksjon av aluminium» var 68 PJ (18,9 TWh) i 2015. https://www.ssb.no/statbank/table/10705/tableViewLayout1

[56] Elektrisitet til kjemisk industri og metaller etc, var 55 PJ (15,3 TWh) i 2015. https://www.ssb.no/statbank/table/10705/tableViewLayout1

[57] Elektrisitet til annen industri, var 22 PJ (6,1 TWh) i 2015. https://www.ssb.no/statbank/table/10705/tableViewLayout1

- 0,4 TWh (6,6%) i 2040.

2.4.2.5: Oppsummering av redusert bruk av elektrisitet i industri. 2030 og 2040 er basert på SINTEFs rapport

Type industri	Reduksjon 2020-2030	Reduksjon 2020-2040	Reduksjon 2020-2050
Aluminium	1,9 TWh	3,8 TWh	
Kjemisk og andre metaller	0,6 TWh	1,2 TWh	
Treforedling	0,2 TWh	0,4 TWh	
Annen industri	0,6 TWh	1,2 TWh	
Sum industriprosesser	**3,3 TWh**	**6,6 TWh**	**9 TWh**

2050 er langt inn i framtida, og man vet lite om teknologiutvikling etc i et så langt tidsperspektiv. Utredningsgruppen har for 2050 anslått en forsiktig videreføring fra perioden 2020-2040.

Potensialet for å erstatte varmebehov i industrien (spesielt næringsmiddelindustri og papirindustrien) med nyutviklede høytemperatur varmepumper, er sannsynligvis ikke vurdert her, og vil komme i tillegg. Det er i dag utviklet høytemperatur varmepumper som kan levere opp til 180°C[58], og som derfor kan erstatte direkte bruk av gass eller elektrokjeler i næringsmiddelindustri, papirfabrikker etc.

Bruk av spillvarme fra ei industribedrift til ei annen bedrift, gjerne på tvers av industritype, er sannsynligvis heller ikke medregnet. I tillegg kommer spillvarme fra industri til fjernvarme. Anlegg for energigjenvinning i aluminiumsindustrien er i liten grad implementert, og kan gi et vesentlig tillegg.

Redusert elforbruk i industri på 3,3 TWh i 2030 og totalt 6,6 TWh i 2040 er med andre ord konservative og forsiktige tall.

2.4.3: Redusert elforbruk i annet næringsliv og offentlig forvaltning

I alt er energibruk til annet næringsliv og offentlig forvaltning oppgitt til 34 TWh elektrisitet i 2015. Landtransport er ikke medregnet. Energibruk i bygg for annet næringsliv og offentlig forvaltning var 34 TWh i 2011 (uten industri)[59]. Av dette utgjør elektrisitet 82 % (SINTEF). Det gir 6 TWh elektrisitet til andre formål enn drift av bygg. Dette er for eksempel vannforsyning, mobilnett etc. Om man regner 1% effektiviseringsgevinst i året, som i «annen industri», får man disse mulige reduksjonene i elforbruk, basert på reduksjon i forhold til dagens bruksmønster:

	Reduksjon 2020-2030	Reduksjon 2020-2040	Reduksjon 2020-2050
Annet næringsliv og off. forvaltning	0,6 TWh	1,2 TWh	1,5 TWh

[58] Utvikler verdens hittil heteste varmepumpe, Gemini, 15.04.2021, https://gemini.no/2021/04/utvikler-verdens-hittil-heteste-varmepumpe

[59] SLIK KUTTER VI ENERGIBRUKEN I BYGG, Sindre Østby Stub og Kristin Antonsen Brenna, ZERORAPPORT 2017, https://zero.no/wp-content/uploads/2017/08/Energisparing-i-bygg-1-1.pdf

NB! *Redusert elektrisitetsbehov til oppvarming av bygg er ikke medregnet her.*

Reduksjonen er basert på dagens produksjon og aktivitet. Økt produksjon/ aktivitet må bli vurdert ut ifra prioritering av tilgjengelig energi.

2.4.4: Oppgradering/utvidelse av gamle vannkraftverk

Her er det stor diskusjon og mange tall. NVE opererer med 4,4 TWh teknisk potensiale ved utskifting av turbinhjul etc. I tillegg er det mulig med utviding av tunneler (mindre friksjon) og installasjon av større turbiner (mindre flomtap). Ifølge NVE er det en del steder behov for økt slukeevne for å kunne nyttiggjøre seg økt nedbør fullt ut. NTNU/Hydrocen har beregnet et potensiale på 15-20 TWh ved oppgradering og noe utviding, der også tiltak for å ta inn flere bekker og øke magasin også er inne i bildet.

Utredningsgruppen har valgt å være forsiktige med prognosene, da utviding kan medføre uakseptable naturinngrep. Hvert tilfelle må bli vurdert individuelt, så det er vanskelig å sette opp «sikre» tall. I 2050 tas det høyde for at det blir ytterligere teknologiutvikling, med større virkningsgrad, og legger inn 12 TWh.

Tiltak	Økt produksjon 2020-2030	Økt produksjon 2020-2040	Økt produksjon 2020-2050
Oppgradering av utstyr	2 TWh	4 TWh	
Utviding av tunnel, større turbin etc	3 TWh	6 TWh	
Totalt	**5 TWh**	**10 TWh**	**12 TWh**

2.4.5: Endret produksjon på grunn av klima og vassdragsrevisjoner

Klimaendringene fører til varmere og våtere vær, og gir økt produksjon i vasskraftverkene. Mildere vintrer redusere kraftbehovet til oppvarming. NVE har vurdert spørsmålet om økt kraftproduksjon på grunn av mer nedbør, og konkluderer slik:

> *«Den gjennomsnittlige vannkraftproduksjonen i Norge øker med i overkant av 10 TWh mot midten av århundret og ytterligere 5 TWh i siste periode*[60]*»*

NVE skriver videre at endret klima kan gi redusert energibruk på grunn av mindre kalde vintrer, noe som vil utgjøre ca 1 TWh fram mot 2030. I alt kan endret klima gi en «*gevinst*» på 4 TWh mer tilgjengelig energi fram mot 2030, eller ca 8 TWh fram mot 2040.

Samtidig er det på gang revisjon av gamle vassdragskonsesjoner, for å redusere negative miljøpåvirkninger. Dette kan gi redusert produksjon på grunn av krav til minstevassføring/ miljøvassføring og endret regulering av magasin.

> *«Marianne Holmen, avdelingsleder for konsesjoner i Statkraft, sier at i deres beregninger basert på NVE og Miljødirektoratets rapport om vilkårsrevisjoner, kan krafttapet årlig ligge mellom 2 og 6 TWh regulerbar vannkraft, med et snitt på 4 TWh.*[61]*»*

---

[60] Et væravhengig kraftsystem - og et klima i endring, NVE-rapport 85/2015. http://publikasjoner.nve.no/rapport/2015/rapport2015_85.pdf

[61] Nå står kampen om vannet i norske vassdrag- Hva skal prioriteres, bedre laksefiske eller produksjon av strøm? Aftenposten 14.01.2019

NVE opererer med lavere tall enn Statkraft[62], og ut ifra de vassdraga som er prioriterte for revisjon, regner man tap på 2 TWh i 2030 og anslår 6 TWh akkumulert i 2050 – men dette er veldig usikre tall. Det har kommet mye ny kunnskap om miljøvannføring og andre tiltak som kan gi langt bedre miljøsituasjon etter revisjon, uten at det nødvendigvis gir de helt store produksjonstapene.

Hendelse	Kraftøkning 2020-2030	Kraftøkning 2020-2040	Kraftøkning 2020-2050
Mer nedbør	4 TWh	8 TWh	10 TWh
Varmere vintrer	0,5 TWh	1 TWh	2 TWh
Tap på grunn av revisjoner	- 2 TWh	- 4 TWh	-6 TWh
Netto økt kraftproduksjon	**2,5 TWh**	**5 TWh**	**6 TWh**

2.4.6: Vind- og vasskraftverk under bygging

6,2 TWh er under bygging ved utgangen av 2020. ca 4 TWh vindkraft og 2 TWh vasskraft[63].

2.4.7: Vindkraftproduksjon og nedlegging av anlegg

Når konsesjonstida har gått ut (25-30 år), er utgangspunktet i konsesjonene at anleggene blir rigget ned, og at naturområdene i størst mulig grad blir restaurert. Etter forsvarets restaurering på Dovre, er det mye kunnskap om hvordan slikt kan gjøres på en god måte. Utredningsgruppen vil arbeide for at vindkraft ikke blir videreført, men blir lagt ned ved konsesjonstidens utløp. For å være realistiske, antas det likevel at ikke alle anlegg blir lagt ned, men at noen får fornyet konsesjon.

Med utgangspunkt i eksisterende konsesjoner (inkludert anlegg under bygging), anslår utredningsgruppen følgende utvikling i vindkraftproduksjonen:

Vindkraft	2020/21	Endring 2020-2030	Endring 2030-2040	Endring 2040-2050
Vindkraft under bygging i 2021		4,2 TWh		
Vindkraft nedlagt i perioden		-0,5 TWh	-1,4 TWh	-7,3 TWh
Endring		**3,7 TWh**	**-1,4 TWh**	**-7,3 TWh**
Total vindkraftproduksjon	**12,3 TWh**	**16 TWh**	**14,6 TWh**	**7,3 TWh**

En del anlegg har fått konsesjon, og er fortsatt ikke under bygging. Det er i dag uklart hvor mange av disse som får beholde konsesjonen, og som vil bli bygget. Utredningsgruppen ser bort fra disse, men de kan komme i tillegg til de som er lagt inn her.

2.4.8: Nye vannkraftanlegg

En del mindre anlegg har fått konsesjon, og noen kan bli bygget ut før fristen går ut. Dette er vanskelig å vurdere, og utredningsgruppen ser bort fra denne krafta.

---

[62] Vannkraftkonsesjoner som kan revideres innen 2022, Nasjonal gjennomgang og forslag til prioritering, NVE-rapport 49/2013. https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/M49/M49.pdf

[63] Ny kraft: Endelige tillatelser og utbygging Fjerde kvartal 2020, NVE, https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/b61a5621-9aad-44b7-8e8a-e322bcbe9dbb/201202014/3420898

2.4.9: Solceller på tak og i fasader

Solenergiklyngen og Institutt for energiteknikk opererer med et totalt potensiale på 30 TWh, men dette er avhengig av sterke støtteordninger. Som et varsomt anslag, brukes Statnetts prognose på å nå 3 TWh i 2030 og totalt 5 TWh i 2040. Statnett opererer med 10 TWh i 2050, mens SINTEF og NVE opererer med 7 TWh. 10 TWh i 2050 virker høyt, så utredningsgruppen har lagt seg på 7 TWh.

	2020	Økning 2020-2030	Økning 2020-2040	Økning 2020-2050
Solceller på tak og fasader	**0,2 TWh**	**3 TWh**	**5 TWh**	**7 TWh**

2.4.10: Biogass

Biogass produsert på avfall kan i tillegg gi store bidrag til energi for havgående skip og andre formål der det er vanskelig å erstatt fossil energi med elektrisitet. Biogassbransjen opererer med 10 TWh potensiale innen 2030[64]. Det gjør at utredningsgruppen vurderer det som mulig å oppnå 15 TWh i 2040.

Biogass kan bli brukt til transport med forbrenningsmotor i stedet for hydrogen og brenselcelle. Fordi biogass kan erstatte bruk av hydrogen i transport, kan man få store besparelser i bruk av elektrisitet til elektrolyse for å lage hydrogen i forhold til en del prognoser. Man kan regne med å spare ca 1 TWh elektrisitet for hver TWh biogass som erstatter hydrogen. Utredningsgruppen regner 35-40% virkningsgrad i forbrenningsmotor med biogass, og 35-40% virkningsgrad ved bruk av elektrisitet til hydrogen til transport (elektrolyse, komprimering/transport og brenselcelle).

Biogass går med andre ord ikke direkte inn med formål elektrisitetsproduksjon, men kan bidra til å redusere behovet for elektrisitet ved å erstatte hydrogen i flere sammenhenger.

	Produksjon 2030	Kumulativt 2040
Biogass	10 TWh	15 TWh

2.4.11: Nye energiformer

Dype geotermiske brønner og mange andre former for ny elektrisitetsproduksjon, ligger et stykke inn i framtida, og man må ta forbehold om påvirkning på natur og miljø etc. Men utredningsgruppen velger likevel å legge inn et forsiktig anslag, på 3 TWh i 2050. Det er grunn til å vente vesentlig teknologiutvikling.

[64] Epost fra direktør Cecilie Lund i Avfall Norge til Mads Løkeland-Stai, 18.02.2021

3: Oppsummert om tilgang på kraft

3.1: Elektrisitetsproduksjon

Vannkraft	**2020/21**	**Endring 2020-2030**	**Endring 2030-2040**	**Endring 2040-2050**
Vannkraft som blir bygget i periodene		2 TWh	1 TWh	
Mer nedbør og varmere vintrer		4,5 TWh	4,5 TWh	4 TWh
Revisjon av gamle konsesjoner		- 2 TWh	- 2 TWh	- 2 TWh
Oppgradering gamle verk		5 TWh	5 TWh	2 TWh
Endring		**9,5 TWh**	**7,5 TWh**	**4 TWh**
Total vannkraftproduksjon	**136 TWh**	**145,5 TWh**	**153 TWh**	**157 TWh**

Vindkraft	**2020/21**	**Endring 2020-2030**	**Endring 2030-2040**	**Endring 2040-2050**
Vindkraft under bygging i 2021		4,2 TWh		
Vindkraft nedlagt i perioden		-0,5 TWh	-1,4 TWh	-7,3 TWh
Endring		**3,7 TWh**	**-1,4 TWh**	**-7,3 TWh**
Total vindkraftproduksjon	**12,3 TWh**	**16 TWh**	**14,6 TWh**	**7,3 TWh**

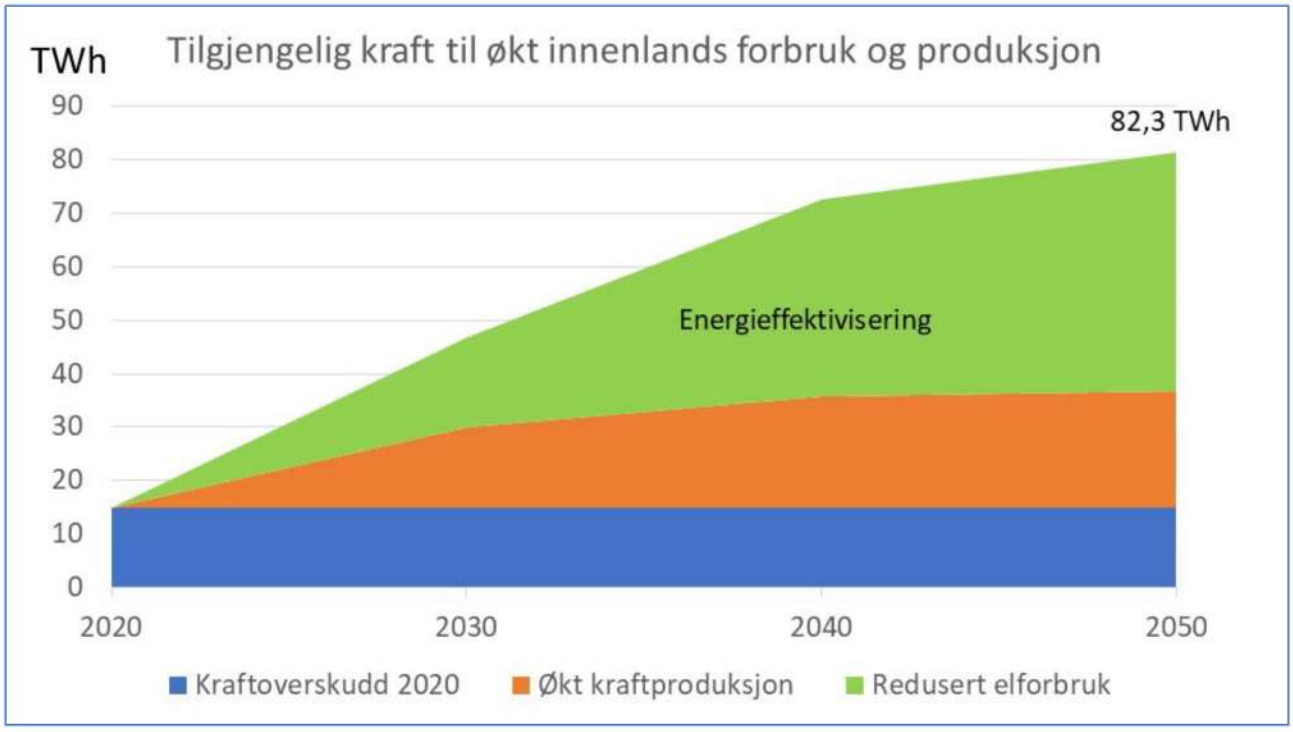
Kraftproduksjon minus tap	**2020/21**	**2030**	**2040**	**2050**
Vannkraft totalt	136 TWh	145,5 TWh	153 TWh	157 TWh
Vindkraft totalt	12,3 TWh	16 TWh	13,2 TWh	7,3 TWh
Solceller på tak og fasader	0,2 TWh	3 TWh	5 TWh	7 TWh
Nye energiformer				3 TWh
Tap i overføringsnett	-10 TWh	- 11 TWh	- 12 TWh	-13 TWh
Total kraftproduksjon minus tap	**138,5 TWh**	**153,5 TWh**	**159,2 TWh**	**161,3 TWh**
Økt krafttilgang sammenlignet med 2020	**0 TWh**	**15 TWh**	**20,7 TWh**	**22,8 TWh**

3.2: Redusert elforbruk (ikke innlagt økt aktivitet i industri og samfunnet ellers)

		Endring 2020-2030	Endring 2030-2040	Endring 2040-2050
Redusert elforbruk i industriproduksjon		3,3 TWh	3,3 TWh	3 TWh
Redusert elforbruk i næringsliv ellers og offentlig forvaltning, ut over drift av bygg		0,6 TWh	0,6 TWh	0,3 TWh
Redusert elforbruk i bygg		13 TWh	16 TWh	5 TWh
Totalt redusert forbruk i periodene		**16,9 TWh**	**19,9 TWh**	**8,3 TWh**
Redusert forbruk sammenlignet med 2020		**16,9 TWh**	**36,8 TWh**	**45,1 TWh**

3.3: Tilgjengelig kraft sammenlignet med 2020

		2030	2040	2050
Økt kraftproduksjon		15 TWh	20,7 TWh	22,8 TWh
Redusert forbruk		16,9 TWh	36,8 TWh	45,1 TWh
Sum ny tilgjengelig kraft		**31,9 TWh**	**57,5 TWh**	**67,3 TWh**
Kraftoverskudd 2020	15 TWh	15 TWh	15 TWh	15 TWh
Tilgjengelig kraft til nye formål	**15 TWh**	**46,9 TWh**	**72,5 TWh**	**82,3 TWh**

3.4: Statnetts prognose for elektrifisering av Norge

Statnett har laget prognoser for elektrifisering av Norge, der det også er lagt inn økende forbruk til industri etc. Utgangspunktet er denne framstillinga av dagens energibruk[65].

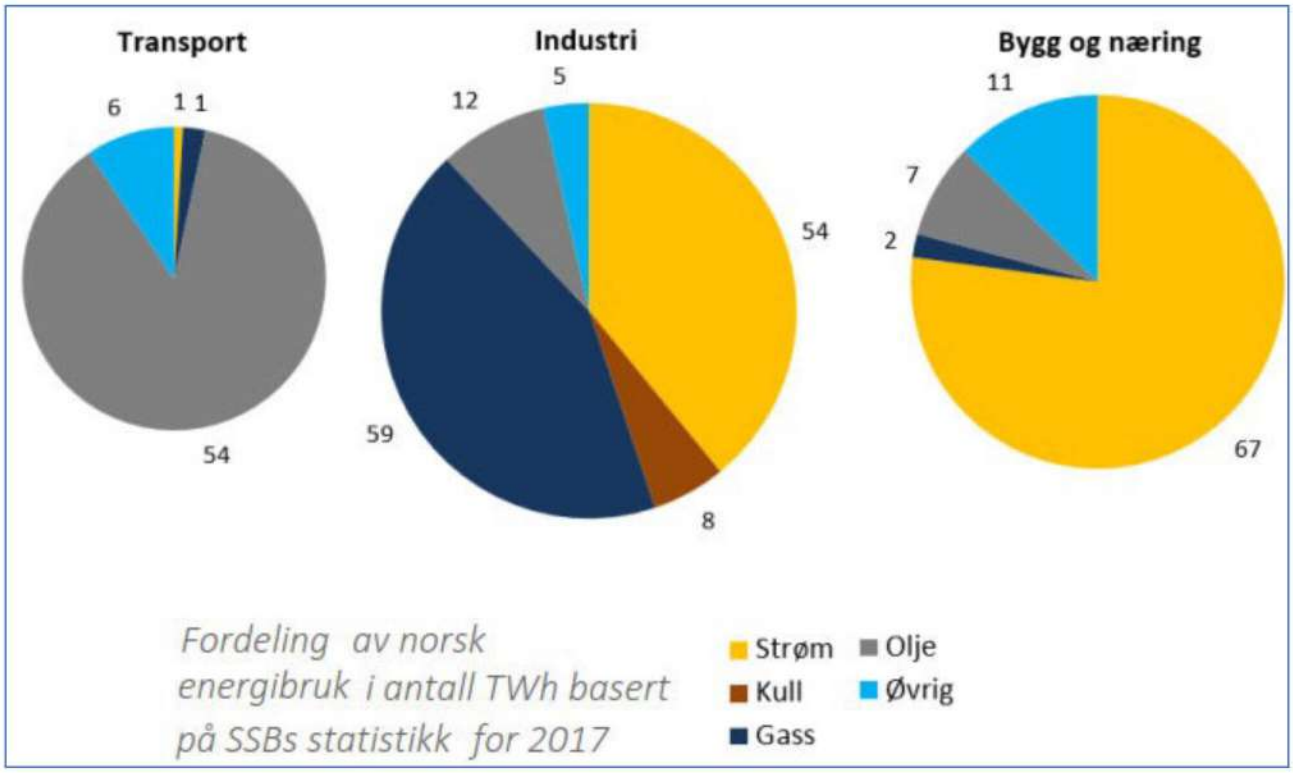

Fig. 5: Statnetts presentasjon av energibruk i ulike sektorer. «Øvrig» er bioenergi, fjernvarme etc.

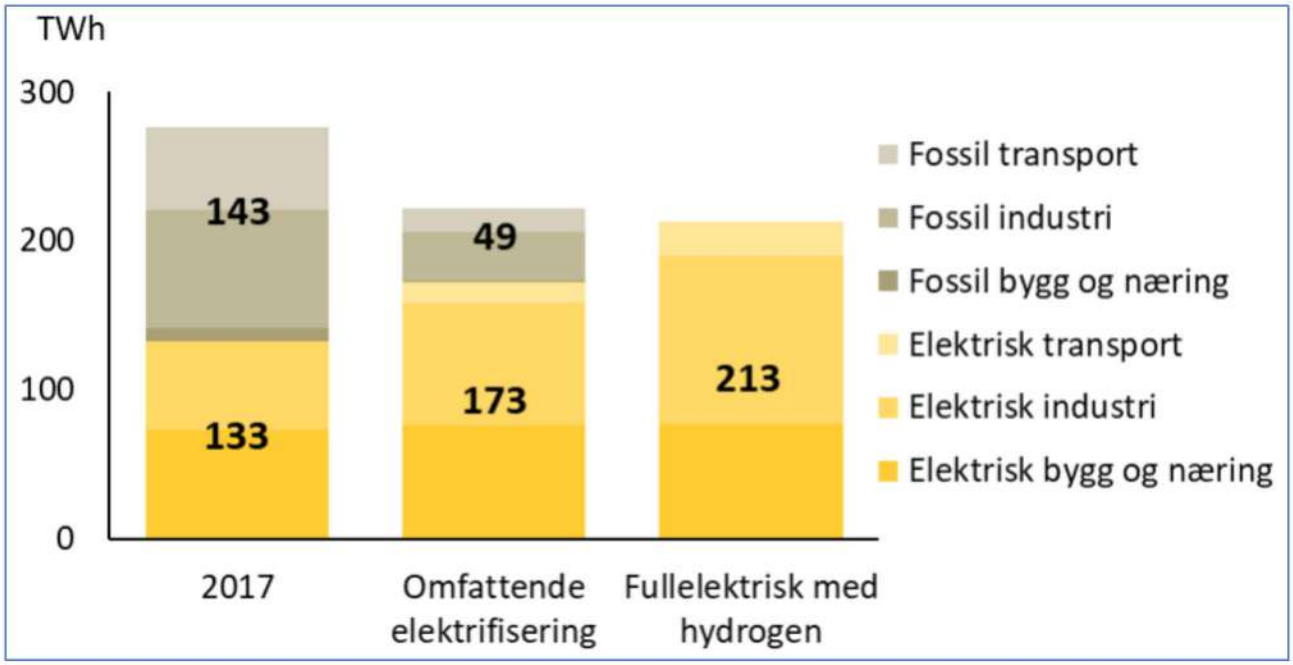

Fig. 6: Oppsummering av Statnetts prognose for elektrifisering, med to scenarier.

[65] Et elektrisk Norge – fra fossilt til strøm, Statnett 19.03.2019

Statnetts to scenarier for utvidet bruk av elektrisitet for å oppnå elektrifisering av Norge i 2050:

- + 40 TWh: «omfattende elektrifisering» (173 TWh-133 TWh)
- + 80 TWh: «fullelektrisk med hydrogen» (213 TWh – 133 TWh)

I begge scenarier er det lagt inn elektrifisering av sokkelen, henholdsvis 15 og 33 TWh. Elektrifiseringa skal skje, både med kabler og i siste tilfelle, ganske aggressivt med hydrogen. Dersom man ser bort fra elektrifisering av sokkelen, kan man oppsummere Statnetts prognoser for økt behov for elektrisitet slik:

- + 25 TWh: «Omfattende elektrifisering»
- + 47 TWh: «Fullelektrisk med hydrogen»

3.5: Krafttilgang målt opp mot Statnetts prognose

Utredningsgruppen viste at det er mulig å frigjøre/skaffe 82,3 TWh kraft dersom det blir satset på energieffektivisering.

Etter å ha brukt 25 TWh til det som Statnett kaller «omfattende elektrifisering» av Norge, er det fortsatt 57 TWh til gode for ytterligere utvikling av industri, nye bygg etc.

Dersom man bruker 47 TWh til det som Statnett kaller «fullelektrisk med hydrogen» for Norge, er det fortsatt 35 TWh til gode for ytterligere utvikling av industri, nye bygg etc.

3.5.1: Statnetts satsing på hydrogen er delvis et sidespor

Statnett tar inn satsing på hydrogen produsert med elektrolyse som en hovedløsning for elektrifisering av det som ikke kan skje direkte med kabler eller med dagens batteriløsninger.

Hydrogen er absolutt aktuelt til en del industrielle formål, men til transport kan hydrogen ofte være feil valg. Elektrifisering, direkte eller med batteri bør være førstevalg der det er mulig. Det store potensialet for biogass fra avfall, 10 TWh innen 2030 (ifølge Avfall Norge) kan dekke opp en god del av behovet for energi i båttransport etc der det er vanskelig med elektrifisering og batteri. Dette vil komme i stedet for hydrogen eller «e-fuel» produsert med utgangspunkt i elektrolyse.

4: Tiltak for å oppnå energieffektivisering

4.4.1: Hvite sertifikat som tiltak for energieffektivisering

Et eksempel på tiltak, er såkalte «hvite sertifikat», som premierer energisparing på samme måte som dagens elsertifikat gir premie for ny energi[66].

Det kan fungere slik at de som gjennomfører tiltak for å redusere bruken av elektrisitet kan få utstedt bevis (hvite sertifikat) for den mengden strøm som blir «frigjort». Dette krever en offentlig kontroll som grunnlag for å tildele slike sertifikat. Disse kan de selge til krafthandlere. De som selger kraft, må bli pålagt å kjøpe slike «hvite sertifikat» for en viss minste andel av den strømmen de selger. Det fører til at kraftselskapene må sikre at det faktisk blir investert i tiltak for energieffektivisering. Hvite sertifikat blir brukt i ulike former i minst 15 EU-land, med varierende,

[66] White certificates, Wikipedia. https://en.wikipedia.org/wiki/White_certificates

men mange gode resultat[67]. Eksempel på land med «Hvite sertifikat»: Irland, Storbritannia, Frankrike, Spania, Danmark, Italia, Polen, Latvia, Austerrike, Luxemburg, Kroatia, Slovenia, Bulgaria og Hellas.

4.4.2: Offentlige innkjøpsordninger

Krav om at leverandører av varer og tjenester skal ha et fungerende og sertifisert system for energiledelse i hele produksjons- og leverings-kjeden.

4.4.3: Krav til informasjon om kraftbruk

Alle nettselskap må bli pålagt å gi lett lesbar informasjon om kraftbruk og priser gjennom døgnet, som grunnlag for å forstå hvilke tiltak abonnentene bør ta for å redusere både effekttopper og energibruk.

4.4.4: Tiltak for biogass

Avfall Norge arbeider for å kunne oppnå 10 TWh i 2030, men det skjer ikke av seg selv. Det krever tilrettelegging, tiltak for pris, bruk av offentlig innkjøpsordning, tiltak gjennom landbruksavtalen etc.

4.4.5: Andre tiltak

Krav til at kraftforbruk i bygninger skal ligge under en viss verdi per kvadratmeter.

5: Vedlegg 1 – Beregningsunderlag for del 1

Her finner man tekst og tallverdier kopiert fra excel-arket som er underlaget for beregninger og for tabeller og grafer som er vist i kapittel 1. PDF-versjonen finnes som separat vedlegg.

[67] Snapshot hof Energy Efficiency Obligations in Europe: 2017 update. Associatioin Technique Energie Environnement, http://atee.fr/sites/default/files/part_6-_2017_snapshot_of_eeos_in_europe.pdf

Esben Gilje
Vafjellveien 1
4887 Grimstrad 28.9.25.

NVE

Høringsuttalelse 202509851

Gjelder eiendom gnr. 179, bnr. 19, Vafjellveien 30, 4887 Grimstad.

Min eiendom har en minste avstand til planområdet på litt i overkant av 1000 meter. Mitt hus har en gulvhøyde i 1 etg på ca 33 moh. Planområdet for møllene har en høyde fra 30 – 100 moh, mens største delen av området ligger fra 50 -80 moh.

I utgangspunktet er jeg ikke negativ til bruk av vindmøller som energikilde, men frem til nå forskånet for å måtte vurdere konsekvenser mot egen bolig. Har også forståelse for at flertallet av politikerne i Grimstad kommune har vedtatt at dette skal utredes nærmere.

Fra «OMRE VINDKRAFTVERK MELDING MED FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM» datert 2.7.2025 har jeg hentet ut anbefalt grenseverdier og målt på kart følgende av disse.

Støy
Grenseverdi for avstanden mellom vindturbiner og støyfølsom bebyggelse oppgis å ligge på ca 800 meter. Hvis en måler fra planavgrensningen vil det ligge ca 25 boliger innenfor denne grenseverdien. I tillegg vil hele industriområdet være innenfor denne grensen.

Skyggekast
Oppgitt grenseverdi for dette oppgis til å være fra 1000 – 1500 meter. Primært øst, vest og nord for turbinene. Det oppgis at noen boliger på Lindtveit og innerst i kaldvellfjorden kan være utsatt for dette. Målt på kart er dette ca. 50 bebygde eiendommer hvorav noen er fritidsboliger. I tillegg må en hensynta store deler av industriområde.

Iskast
Dette innebærer at ferdsel og aktivitet tett på vindkraftverket må vurderes, og at det må etableres tilstrekkelig avstand mellom vindturbinene og industriområder, offentlige veier og andre arealer som benyttes av tredjeparter.
Her er i utgangspunktet ikke oppgitt avstander, men ganske åpenbart at E.18, rv 420, ny tilførselsvei til Homborsund gjennom industriområdet, hele industriområdet og muligens noen boligeiendommer vil være innenfor fareområder for iskast.

Min vurdering
For å kunne gi en egenvurdering av dette har jeg brukt denne helgen 27 – 28 september 2025 til å besøke Buheii vindkraftverk i nærheten av Knaben i Kvinesdal.
Her er totalhøyden for turbinene oppgitt til å være 180 meter. Altså minimum av høyden på turbiner som er planlagt på Omre (180 – 220 m).
Jeg valgte å bo ca 1800 meter fra nærmeste turbin, og omtrent 400 meter lavere. Dette var 50 meter fra en elv, like inntil fylkesveien og bekkeutløp. Omtrent hele den nærmeste turbinen var synlig fra bostedet.
Den 27/9 var vindstyrken på overnattingsstedet ca 10 m/sek. Dvs at støy fra vind var hovedstøykilden på stedet den dagen. Brukte dagen til å gå opp til turbinene. Rastet ca 1600 meter fra nærmeste turbin (høydeforskjell 100meter), tross vinden (rimelig sikker på at vindstyrken var høyere på denne høyden) var det da mulig å høre turbinene, men ble ikke oppfattet som sjenerende.

Når vi var mindre enn 500 meter fra turbinene og ca 50 meter lavere var lyden relativ tydelig. Besøk frem til turbinen var fascinerende, men skremmende. Føles som ganske enorme installasjoner og en tydelig og intens lyd tross all vinden.
På vegen opp til turbinene ble vi advart med fareskilt om fare for iskast innenfor 250 meter fra turbinene.

28/9 på morgenen var vindstyrken noe mindre. Fra bostedet (1800 meter) var da lyden relativ tydelig, men ikke sjenerende (forutsetter at dette var en vurdering basert på en øyeblikksoppfatning der og da).

Sammendrag
Som beskrevet innledningsvis er jeg ikke negativ til bruk av vindmøller som energikilde. Heller ikke skremt over terrenginngrep og plassering mot bosetting rundt Buheii vindkraftverk. Antar det er svært få om noen som blir påvirket av plasseringen. Synsmessig er det nok flere som kan se turbinene, men dette blir på en relativ stor avstand og ikke noe som jeg kan se som inneholder stor sjenanse på Buheii.

Når det gjelder Omre kraftverk er det relativt mange flere som blir påvirket av dette. Relativt unødvendig mange når en ivaretar oppgitte grenseverdier. Tar en med min faktiske opplevelse fra Buheii kraftverk antagelig mange flere.

Men det som ble opplevd som mest skremmende var nærheten til turbinene både når det gjelder støy og iskast. Å tenke seg dette plassert i et industriområde og tett på både Europavei og fylkesveier må nødvendigvis være uheldig og tilsi at dette ikke er et egnet sted for etablering av vindturbiner.

Norge er i en særstilling i og med at rundt 95 % av landet er ubebygget. Det kan ikke være tvil om at det er en rekke andre områder som har betydelig mindre uheldige konsekvenser og dermed mer egnet for utbygging en området rundt Omre industriområde.

I dette relativt begrensede området er det ikke særlig forenlig å ha en kombinert utbygging for industri og vindkraft. Full vindkraft utbygging vil helt klart sette begrensninger for utbredelse av industriarealer og ikke minst hva slags industri området skal inneholde. Hvis en skal legge til grunn forslagstillers overslag til maks inntjening og legge til grunn en «edruelig» vurdering av dette, samt legge til en stor begrensende faktor for etablering av industri og ikke minst type industri er det klart at Grimstad kommune ikke er tjent med vindkraft utbygging i dette området.

I denne vurderingen er det ikke tatt stilling til naturinngrep mm.

Mvh Esben Gilje

Fra: "Esben Gilje" <esbengilje@hotmail.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 23.54.03
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "Esben, Gilje Byggrådgivning" <esben@giljebyggraadgivning.no>
Emne: «Høringsuttalelse 202509851"
Vedlegg: Høringsinnspill_202509851_gnr.179_bnr. 19_Gilje_Esben.pdf

Hei, se vedlegg.
Fint med tilbakemelding om at høringsuttalelsen er mottatt hos rett instans.

mvh Esben Gilje

Fra: "Trond Arild Reiersølmoen" <Trond.Arild.Reiersolmoen@glitrenett.no>
Sendt: mandag 29. september 2025 01.17.47
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Høringsuttalelse Glitre Nett - Melding om Omre Vindkraftverk.pdf

Hei

Vedlagt oversendes Glitre Nett sin høringsuttalelse til melding om Omre Vindkraftverk

Med vennlig hilsen/Best regards,
Trond Arild Reiersølmoen
Nettutredningsansvarlig
+4799742693

Glitre Nett AS

Glitre Nett

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091, Majorstua
0301 Oslo

Dato: 26.09.2025
Vår referanse: AEN-S62493
Dokumentansvarlig: Trond Arild Reiersølmoen
Deres referanse: 202509851

Høringsuttalelse – Melding om Omre Vindkraftverk

Det vises til Norsk Vind sin melding om Omre Vindkraftverk i Grimstad kommune datert 2.7.2025.

Som det er beskrevet i kapittel 3.8, side 15, andre avsnitt, er det kapasitetsbegrensninger i regionalnettet i området (østre del av Agder), samt transformatorkapasitet mot transmisjonsnettet, for tilknytning av Omre Vindkraftverk og andre innmeldte produksjonsanlegg i området. Det er derfor ikke driftsmessig forsvarlig å tilknytte Omre Vindkraftverk til eksisterende kraftnett i området. Kapasitetsbegrensningene er nærmere beskrevet i områdestudie Agder øst[1].

Med bakgrunn i områdestudie Agder øst, samt mange forespørsler om tilknytning av både nytt forbruk og produksjon, har Glitre Nett, i samarbeid med Statnett, påbegynt en konseptvalgutredning[2] høsten 2025 for å vurdere hvordan regionalnettstrukturen i Agder Øst bør utvikles for å legge til rette for tilknytning av ny produksjon og forbruk. Konseptvalgutredningen vurderer overordnet struktur i hele regionalnettet mellom Kristiansand i sør, Valle kommune i nord (Brokke kraftstasjon) og fylkesgrensen mot Telemark i øst, da regionalnettet i dette området består av et samlet driftet 132 kV regionalnett. Konseptvalgutredningen inkluderer også vurdering av behov for fremtidig transformeringskapasitet mot transmisjonsnettet. Konseptvalgutredningen er planlagt ferdigstilt i løpet av 2025.

Ovennevnte konseptvalgutredning er nødvendig å gjennomføre før nærmere vurdering av «lokale» tilknytningsløsninger (deriblant alternativ 1 til 3 som beskrevet i kapittel 3.8 i meldingen) for Omre Vindkraftverk kan gjennomføres. Dette da fremtidig overordnet nettstruktur vil kunne ha betydning for både kapasitet til Omre Vindkraftverk og hvordan dette vindkraftverket vil påvirke regionalnettet i området. Det bemerkes at dersom det er ønskelig/nødvendig at Glitre Nett inkluderes i en vurdering av «lokal» tilknytningsløsning (i praksis en konseptvalgutredning) er dette en utredning som Norsk Vind må bekoste ifølge Forskrift om tariffer og rapporteringsplikt for omsetningskonsesjonærer, § 17-5. Eventuell tilknytning av Omre Vindkraftverk på vilkår, som Norsk Vind beskriver at de kan være villige til å inngå avtale om (kapittel 3.8, side 15, avsnitt 3), vil først kunne vurderes om er aktuelt i et slikt utredningsarbeid.

Med hilsen

Glitre Nett AS

Trond Arild Reiersølmoen
Nettutredningsansvarlig (for koordineringsområde Agder)

[1] https://plannett.nve.no/omraadestudie/20250174
[2] https://plannett.nve.no/konseptvalgutredning/20250224

Fra: "Post" <post@boat.no>
Sendt: fredag 26. september 2025 15.39.25
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Kopi: "'Grete'" <grete@boat.no>; "'Arvid'" <arvid@boat.no>
Emne: Høringsuttalelse 2509851 - Arve Eskelund - gnr 176 bnr 4
Vedlegg: Innkalling til grunneiermøte vedrørende vindkraft på Omre 26. august kl 09.00 - 10.00

Høringsuttalelse vedr. Omre Vindkraftverk i Grimstad kommune.

Jeg representerer største grunneier for både industriområdet på Omre og Omre vindkraftverk. Vår eiendom har gnr 176 bnr 4 i Grimstad. Min datter Grete Eskelund Vaksdal har fått eiendommen av min kone og meg og er hjemmelshaver. (Kopi av denne mailen går til henne og hennes mann.)

Norsk vind har tatt seg til rette uten grunneieres tillatelser. Jeg viser til møte på Grimstad rådhus 26.aug. 2025. Hvor alle grunneiere bekreftet at de ikke har inngått noen avtale med Norsk Vind AS. Se vedlegg.

Norsk Vind har kontaktet meg flere ganger og gitt oss tilbud / forslag til en grunneieravtale for å komme i gang med Omre Vindkraftverk, men jeg har flere ganger sagt NEI og at vi ikke er interessert i dette tilbudet.

Norsk vind har ikke brydd seg om at vi har svart nei og bare fortsatt videre som om de har alle tillatelser og rettigheter.
Så vidt jeg kjenner til må de da basere seg på at rettigheter på vår eiendom skal eksproprieres for å komme videre.

Vi synes nå at det er på tide at NVE stanser dette narrespillet Norsk Vind holder på med.

Vennlig hilsen
Arve Eskelund

Homborsundveien 2
4887 GRIMSTAD
E-post: post@boat.no
Tlf: 9003 6660

Fra: "Bråstad, Arnhild" <Arnhild.Brastad@grimstad.kommune.no>
Sendt: fredag 15. august 2025 12.05.16
Til: "hamrus8@gmail.com" <hamrus8@gmail.com>; "post@boat.no" <post@boat.no>; "tom.eiksaa@ttas.no" <tom.eiksaa@ttas.no>
Kopi: "Bråstad, Arnhild" <Arnhild.Brastad@grimstad.kommune.no>; "Tveitereid, Hans" <Hans.Tveitereid@grimstad.kommune.no>; "Jonsson, Stefan Sven Berne" <Stefan.Sven.Berne.Jonsson@grimstad.kommune.no>
Emne: Innkalling til grunneiermøte vedrørende vindkraft på Omre 26. august kl 09.00 - 10.00

Hei
I forbindelse med at Norsk Vind har en pågående reguleringsprosess vedrørende vindkraft på Omre ønsker vi å innkalle til et møte med berørte grunneiere. Vi tenker i møtet å ha samtaler knyttet til hvordan grunneierne skal eller ønsker å forholde seg til nevnte aktør eller eventuelt andre vindkraft aktører som kan være interessert i å etablere seg i dette området. Håper dere har anledning til å delta på dette ***26. august kl 09.00 – 10.00*** på Rådhuset. Fra Grimstad kommune stiller jeg samt Hans Tveitereid og Stefan B. Johansson fra planavdelingen.

Jeg kaller inn til nevnte møte via outlook i kalenderen.

Vennlig hilsen
Arnhild Bråstad
Eiendomsforvalter
Eiendom og Investeringsprosjekter

Mobil: 918 83 424
www.grimstad.kommune.no

Grimstad

Varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 varsles det med dette om oppstart av reguleringsplanarbeid for Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5 i Grimstad kommune.

Du kan uttale deg om planen frem til fristen: 28.09.2025
Forslagsstiller skal vurdere alle uttalelser. Uttalelsene er med på å danne grunnlaget for forslaget som senere skal behandles av kommunen.

Detaljer om reguleringsplanen

Plantype: Områderegulering
Navn på planforslaget: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Arealplan-ID: 379
Saksnummer: 2025 / 226

Hensikten med planarbeidet

Formålet med planarbeidet er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. Formål med regulering av delområde BI5 i Omre industriområde, er å tilrettelegge for forretning, kontor, industri og tilhørende infrastruktur (vei, VA mm.) Omre vindkraftverk skal utvikles til en innovativ læringsarena hvor lokale og regionale aktører kan bygge kompetanse som er nødvendig for havvindsatsningen på Agder. Dette samarbeidsprosjektet har fått navnet Prosjekt Springbrett, og er et bredt samarbeid mellom offentlige og private aktører som arbeider for å sette Agder på kartet til havvindindustrien, både i Norge, men også internasjonalt. I samarbeidet deltar blant annet Universitetet i Agder, Agder Fylkeskommune, MIL, Nymo og Nasjonalt kompetansesenter for havvind.

Krav til konsekvensutredning

Denne planen vil kunne få virkninger for miljø og samfunn. Den skal derfor konsekvensutredes etter plan og bygningsloven § 4-2, og forskrift om konsekvensutredninger kapittel 2.

Begrunnelse
I følge forskrift om konsekvensutredninger §6 samt forskriftens vedlegg I, skal vindkraftverk med en installert effekt på mer enn 10 MW alltid konsekvensutredes. Det vil benyttes anerkjente metoder for utredningene, herunder Håndbok M-1941 samt relevante veiledere og metoder som spesifisert i utredningsprogrammet. Forslaget til utredningsprogram er basert på NVEs forslag til utredningsprogram for vindkraftverk (NVE, 2022). Forslaget fra NVE er omfattende, og er stort sett beholdt uendret. I enkelte tilfeller er det gjort relevante tilpasninger. Tiltaket skal i tillegg vurderes og utredes i tråd med kravene som er listet i referatet fra oppstartsmøtet, herunder kravene i kommuneplanens § 2.13.

Saksgang og medvirkning

NVE og Grimstad kommune holder et offentlig møte om saken tirsdag 19. august 2025 kl. 18.00. Møtet finner sted på Eide skole, Johan Markussens vei 90, 4888 Homborsund. På møtet vil NVE og Grimstad kommune orientere om saksbehandlingen, og Norsk Vind AS vil informere om prosjektet. Møtet er åpent for alle. Omre vindkraftverk ble våren 2024 spilt inn av Norsk Vind som et forslag til kommunens revidering av kommuneplanens arealdel. Kommunedirektøren anbefalte innspillet utredet, og kommunestyret vedtok den 12.06.2024 å utrede Omre vindkraftverk videre (sak 24/143). Ettersom kun ett vindkraftverk ble anbefalt utredet i kommuneplanen, har rådmannen anbefalt at Omre vindkraftverk ikke utredes i kommuneplanen, men at det i stedet kan meldes oppstart av planarbeid, slik at det unngås en to-stegs behandling av samme tiltak. Grimstad kommune fattet den 06.03.2025 et vedtak hvor det legges til rette for at Norsk Vind kan melde oppstart i planarbeidet. Planprogrammet og områdereguleringen skal vedtas av kommunestyret i Grimstad etter plan og bygningsloven. Utredningsprogrammet for konsesjonssøknaden fastsettes av NVE etter energiloven. Nettanlegg, herunder vindkraftverkets transformatorstasjon med tilhørende nettilknytning, er unntatt bestemmelsen om planavklaring, og vil kun bli behandlet etter energilovens §3-1. I denne høringen ønsker vi først og fremst innspill til (1) mangler i den foreløpige konsekvensbeskrivelsen i meldingen og forslag til planprogrammet og (2) innhold i forslag til plan- og utredningsprogram, inkludert tema som mangler, spesielle lokale forhold som ikke er ivaretatt og innspill til metoder som bør benyttes til særskilte tema i utredningen. NVE og kommunen ønsker at innspill sendes til NVE på én av følgende måter (1) via skjema for uttalelser, som dere finner på våre nettsider www.nve.no/23640/A (2) via e-post til

nve@nve.no (merk e-post med «Høringsuttalelse 202509851» i emnefeltet og oppgi navn og/eller organisasjonsnummer i innledningen) eller (3) via brev til NVE, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO. Innspill kan også sendes via Altinn eller til tiltakshaver som vil videreformidle innspillene til NVE.

Her kan du se flere dokumenter i saken:

https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=23640&type=A-1,A-6
https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?id=23640&type=A-1,A-6

Følgende vedlegg er sendt med varselet:

Dokument	Filnavn
ReferatOppstartsmoete	Vedlegg 2 - Referat fra oppstartsmøte.PDF
PlanomraadeSosi	Omre_plangrense.sos
PlanomraadePdf	Vedlegg 1 - Planavgrensing m nett (1_50 000).pdf
Annet	20250811 - Varslingsbrev.PDF
Planinitiativ	20250428 - Omre - v2_1 - melding med planprogram.pdf

Frist for uttalelse

28.09.2025

Uttalelser til planarbeidet kan leveres via Altinn eller sendes som e-post eller brev til avsender.

Forslagstiller

Navn og adresse	Telefon	E-postadresse
Norsk Vind AS Postboks 8034 4068 STAVANGER	+4790877871	john@vind.no

Varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid er sendt inn elektronisk av:

Norsk Vind AS, 13.08.2025

Kvittering for varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid

Navn på plan: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Forslagsstiller: Norsk Vind AS
Varselet er sendt via: Fellestjenester PLAN og BYGG
Referanse: 912482a4a0b3

Følgende vedlegg er sendt med varselet:

Dokument	Filnavn
Planvarsel	Planvarsel.pdf
Planinitiativ	20250428 - Omre - v2_1 - melding med planprogram.pdf
PlanomraadePdf	Vedlegg 1 - Planavgrensing m nett (1_50 000).pdf
PlanomraadeSosi	Omre_plangrense.sos
ReferatOppstartsmoete	Vedlegg 2 - Referat fra oppstartsmøte.PDF
Annet	20250811 - Varslingsbrev.PDF

Følgende har mottatt informasjonen:

Berørt part: AAKRE ELLEN MARGRETHE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	4	0	0

Berørt part: AAKRE RUBEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	4	0	0

Berørt part: AALAND DINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	44	0	0

Berørt part: AALAND KNUT AASMUND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	44	0	0

Berørt part: AAS CILIE BJELLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	194	0	0

Berørt part: AAS EDVARD FROHOLT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	1	0	0
-	172	112	0	0
-	172	304	0	0
-	172	332	0	0
-	172	357	0	0
-	172	386	0	0
-	172	392	0	0
-	172	396	0	0

Berørt part: AAS ELISE EDVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	189	0	0

Berørt part: AAS GLENN ROBERT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	79	0	0

Berørt part: AAS HANS MARKUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	189	0	0

Berørt part: AAS INGVAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	11	0	0
-	152	12	0	0

Berørt part: AAS MAGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	75	0	0

Berørt part: AAS SVERRE SELMAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	195	0	0

Berørt part: AAS TOMMY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	194	0	0

Berørt part: AAS TORLEIV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	60	0	0

Berørt part: AASE GULLBORG HELLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	170	6	0	0

Berørt part: AASEN JOHNNY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	286	0	0

Berørt part: ACOSTA NO'OMI-ANN BERGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	276	0	0

Berørt part: ALSAND OLE CHRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	1	0	0
-	74	133	0	0
-	74	193	0	0
-	74	197	0	0
-	74	199	0	0
-	74	200	0	0
-	74	233	4	0

Berørt part: AMTEDAL EGIL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	175	3	0	0

Berørt part: ANDERSEN KEN HENRY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	184	0	0

Berørt part: ANDERSEN WENCHE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	27	0	0

Berørt part: ANDERSSEN ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	323	0	0

Berørt part: ANDERSSON JAKOB STORJORD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	191	0	0

Berørt part: ANDREASSEN TORUNN S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	11	0	0
-	174	16	0	0

Berørt part: ANDREASSEN-ROSMER EIVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	240	0	0

Berørt part: ANDREASSEN-ROSMER TORUNN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	240	0	0

Berørt part: ÅNESTAD INGER MARIE V

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	77	0	0

Berørt part: ARGE ELDER INGER-JOHANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	110	0	0
-	168	75	0	0

Berørt part: ARGE GEIR KAARE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	75	0	0

Berørt part: ARGE NJÅL EIRIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	65	0	0

Berørt part: ARNEVIK WENCHE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	282	0	0

Berørt part: ARNTSEN GUNNAR ARNOLD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	159	3	0	0

Berørt part: ASKEDAL KAI ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	47	0	0

Berørt part: ASTRUP JEANNE SVARTS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: BAE JAEYOUNG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	247	0	0

Berørt part: BECH ANNE LISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	343	0	0

Berørt part: BECH EVA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: BECH RAYMOND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	343	0	0

Berørt part: BEISLAND MARGIT KRISTINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	53	0	0

Berørt part: BEISLAND ROLV KÅRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	53	0	0

Berørt part: BENESTVEDT PER IVAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	5	0	0
-	178	8	0	0
-	181	1	0	0

Berørt part: BENESTVEIT FRODE J

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: BENESTVEIT JAN OLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	1	0	0

Berørt part: BENESTVEIT MARIANN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: BENESTVEIT OLE KRISTIAN S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	23	0	0

Berørt part: BERG JOHN EDVIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	1	0	0

Berørt part: BERG SINDRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	5	0	0

Berørt part: BERGAN HELLE E

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	60	0	0
-	46	61	0	0

Berørt part: BERGE JAN KRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: BERGE ØYSTEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: BERGGREN TONJE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	3	0	0
-	75	4	0	0

Berørt part: BIE-LORENTZEN NINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	90	6	0	0
-	90	7	0	0
-	90	8	0	0

Berørt part: BIERNACIK SYLWESTER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	226	0	0

Berørt part: BIRKELAND ELLEN C E

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	4	0

Berørt part: BIRKELAND THOM OLAV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	30	20	0	0
-	30	29	0	0

Berørt part: BIRKENES INGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	2	0	0
-	155	5	0	0

Berørt part: BJÅEN ASLAK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	5	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	87	0	0

Berørt part: BJELLERÅS HANS M HANSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	18	0	0
-	152	21	0	0

Berørt part: BJELLERÅS JULIE HEGE P

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	159	2	0	0

Berørt part: BJELLERÅS KJETIL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	4	0	0
-	155	8	0	0

Berørt part: BJELLERÅS LARS ANTON

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	159	2	0	0

Berørt part: BJELLERÅS OLE SEVERIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	347	0	0

Berørt part: BJELLERÅS SIGURD O HANSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	8	0	0
-	153	1	0	0

Berørt part: BJERKENG SIRI LUND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	158	6	0	0

Berørt part: BJERKSTAD MARIA SANDVAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	183	0	0

Berørt part: BJØRGE STIG CHRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	3	0	0
-	93	17	0	0

Berørt part: BJØRKEGRA ARNFINN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	5	0	0
-	71	16	0	0
-	71	18	0	0

Berørt part: BJØRKLUND MARIT KATHRINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	11	0	0

Berørt part: BLÜTECHER ELIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	23	0	0

Berørt part: BØCKMAN KRISTIN SUNDE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	318	0	0

Berørt part: BØCKMAN NILS KRISTOFFER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	318	0	0

Berørt part: BØCKMAN SIGRID JOHANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	318	0	0

Berørt part: BØCKMAN SØREN GOTTFRIED

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	318	0	0

Berørt part: BØCKMAN THOR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	318	0	0

Berørt part: BOHGE PETER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	9	0	0

Berørt part: BOSTRØM LINDA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	30	0	0
-	179	31	0	0

Berørt part: BOTHNER ESKILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	4	0	0
-	152	9	0	0
-	152	10	0	0

Berørt part: BOTHNER KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	4	0	0
-	152	9	0	0
-	152	10	0	0

Berørt part: BRAVIC JASENKO

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	191	0	0

Berørt part: BREDIN IDA CELINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	195	0	0

Berørt part: BREIVEGEN YNGVE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	20	0	0

Berørt part: BREKKE PER-ARNFINN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: BREKKE RUTH-KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: BRINGSVERD HEGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	28	0	0

Berørt part: BROCH ULLA MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	65	0	0
-	172	88	0	0
-	172	113	0	0

Berørt part: BROMAN KJELLAUG SOMA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	10	0	0

Berørt part: BROVIG REIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	158	2	0	0

Berørt part: BRYGGESÅ AUD IRENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	71	0	0

Berørt part: BUGGE ANNE BRITH BREDSTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	5	0

Berørt part: BUNDSGAARD BO

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	245	0	0

Berørt part: BURDACK KATRIN STEFANIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	12	0	0

Berørt part: BYE BJØRNAR JOHANNES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	6	0	0

Berørt part: BYLUND ANETTE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	233	1	0

Berørt part: DALHOLT PEDER REINERT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	90	10	0	0

Berørt part: DALHOLT THOR A HEITMANN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	90	1	0	0
-	90	2	0	0
-	91	8	0	0

Berørt part: DALTVEIT KIRSTEN SYNNØVE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	77	0	0
-	168	113	0	0

Berørt part: DALTVEIT MAGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	77	0	0
-	168	113	0	0

Berørt part: DANBOLT ANNE MARIT V

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	79	0	0

Berørt part: DANBOLT LARS JOHAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	79	0	0

Berørt part: DOKKEDAL TOM SIGURD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	95	2	0	0

Berørt part: DØNNESTAD ANNA SIGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	4	0	0
-	91	14	0	0

Berørt part: DUESUND ÅSE GUNHILD WOIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	57	0	0
-	71	85	0	0

Berørt part: DUESUND HALVARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	57	0	0

Berørt part: DYBEDOKKEN NINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	272	0	0

Berørt part: DYPVIK ARILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	17	0	0

Berørt part: DYRØY JOHNY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	11	0	0
-	155	12	0	0

Berørt part: DYRØY REIDUN TEISTEDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	11	0	0
-	155	12	0	0

Berørt part: EDVARDSEN LILLIAN MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	20	0	0
-	163	62	0	0
-	163	73	0	0

Berørt part: EGELAND ELLEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	2	0

Berørt part: EGHOLM ANNE TORILL WÅLAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	374	0	0

Berørt part: EGHOLM CHRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	374	0	0

Berørt part: EGHOLM MARY ANN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	281	0	0

Berørt part: EIDE IVAR JOHAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	15	0	0

Berørt part: EIDE MAGNE HELDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	1	0	0

Berørt part: EIDE TOM SEVERIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	9	0	0
-	163	18	0	0

Berørt part: EIKENES BRIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	20	0	0

Berørt part: EIKENES ELISABETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	17	0	0

Berørt part: EIKENES KRISTINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0

Berørt part: EIKENES MONA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0

Berørt part: EIKENES TOM VIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	17	0	0

Berørt part: EIKENES TORE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	20	0	0

Berørt part: EIKENES TOVE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	17	0	0

Berørt part: ELDE KRISTINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	389	1	0

Berørt part: ELLEFSEN EILIF

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	76	0	0

Berørt part: ELLEFSEN MONA LILL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	118	0	0

Berørt part: ELLINGSEN RUNE EIKENES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0

Berørt part: ENGER INGER JOHANNE V

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	292	0	0

Berørt part: ENGER TORE KJELL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	292	0	0

Berørt part: ENGESET BENTE BREKKE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: ENQVIST KARL ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	11	0	0
-	182	13	0	0
-	182	15	0	0

Berørt part: ERI INGER JOHANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	49	0	0

Berørt part: ERI LARS SIGURD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	49	0	0

Berørt part: ERI RAGNHILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	49	0	0

Berørt part: ERI TROND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	49	0	0

Berørt part: ERIKSEN ASTRID M KVENILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	6	0	0
-	171	13	0	0

Berørt part: ERIKSEN DANUTA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	202	0	0

Berørt part: ESKELUND ARVE REIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	7	0	0

Berørt part: ESKELUND GJERTRUD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	7	0	0

Berørt part: ESPEVIG HJALMAR FLØRENES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	1	0	0
-	171	19	0	0

Berørt part: ESPOLIN-JOHNSON ELINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	1	0	0
-	180	12	0	0

Berørt part: ESPOLIN-JOHNSON JONATHAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	1	0	0
-	180	12	0	0

Berørt part: ESPOLIN-KAHRS KATARINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	1	0	0
-	180	12	0	0

Berørt part: EVENSEN EDVARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	2	0	0
-	182	9	0	0
-	182	23	0	0

Berørt part: EVENSEN GEIR KÅRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	2	0	0
-	182	9	0	0
-	182	22	0	0

Berørt part: FARSTAD ELSE MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	287	0	0

Berørt part: FARSTAD ØYVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	287	0	0

Berørt part: FELIX ELISABETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	242	0	0

Berørt part: FELIX MORTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	242	0	0

Berørt part: FLÅTEN DAG-JOSTEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	187	0	0

Berørt part: FLÅTEN TONE ESKEDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	187	0	0

Berørt part: FLATØY CELINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	246	0	0

Berørt part: FOLKMAN ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	10	0	0
-	176	11	0	0

Berørt part: FOLKMAN MARGARETH BARSTAD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	26	0	0

Berørt part: FØREID CATO

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	389	5	0

Berørt part: FØREID ERLING

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	2	0	0
-	179	20	0	0

Berørt part: FØREID KARL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	74	0	0
-	179	14	0	0
-	179	15	0	0

Berørt part: FØREID RUTH I HALVORSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	2	0	0
-	179	20	0	0

Berørt part: FØREID TOR ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	9	0	0

Berørt part: FOSLI BJØRN WELLEY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	56	0	0

Berørt part: FOSS TOMMY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	250	0	0

Berørt part: FOSS TURID ENGLØK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	59	0	0

Berørt part: FOSSDAL CARL GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	1	0	0

Berørt part: FOSSDAL ELIN ØSTMOEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	1	0	0

Berørt part: FOSSELI AILEEN ASKILDSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	2	0	0

Berørt part: FOSSING ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	348	0	0

Berørt part: FOSSING HANNE SIRI HODNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	348	0	0

Berørt part: FREDRIKSEN HELENE JAMVOLD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: FRIGSTAD KRISTIAN J

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	15	0	0
-	46	16	0	0

Berørt part: FROM ELISABETH ENGSVIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	19	0	0

Berørt part: FROM KENNETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	19	0	0

Berørt part: FRYDENBERG THOMAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	100	0	0
-	172	139	0	0

Berørt part: FUGLÅR ANNE ELISABETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	24	0	0
-	46	35	0	0

Berørt part: FUGLSETH SIRI HAAGENSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	50	0	0

Berørt part: GAUPERAA HELEN JAYNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	382	0	0

Berørt part: GAUPERAA THOMAS WAAGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	382	0	0

Berørt part: GEIGER-JORDTVEIT ANNATALA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	131	0	0
-	172	387	0	0

Berørt part: GILJE ANNE BERIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	17	0	0

Berørt part: GILJE ESBEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	17	0	0
-	179	19	0	0

Berørt part: GILJE HANS PETTER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	4	0	0
-	179	25	0	0

Berørt part: GILJE KJELL HANS OMRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	13	0	0
-	179	17	0	0

Berørt part: GILJE SVEN ÅGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	18	0	0

Berørt part: GITHMARK ANITA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	26	0	0
-	46	3	0	0

Berørt part: GITHMARK ANNE L FOSSDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	71	0	0

Berørt part: GITHMARK ASLE MARIUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	26	0	0
-	46	3	0	0

Berørt part: GITHMARK INGUNN ANDERSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	68	0	0

Berørt part: GITHMARK IRENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	65	0	0

Berørt part: GITHMARK LINN THERESE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	62	0	0

Berørt part: GITHMARK MARIUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	62	0	0

Berørt part: GITHMARK SØREN GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	4	0	0
-	46	5	0	0
-	46	6	0	0
-	46	37	0	0

Berørt part: GITHMARK SVEIN ARILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	31	0	0
-	46	63	0	0

Berørt part: GITHMARK SVEIN JØRUND K

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	71	0	0

Berørt part: GITMARK ERLING

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	55	0	0

Berørt part: GITMARK JENS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	55	0	0
-	46	43	0	0

Berørt part: GITMARK PREBEN BRONSTA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	1	0	0

Berørt part: GITMARK THOR AAGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	55	0	0
-	46	44	0	0

Berørt part: GJERDE EIVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	283	0	0

Berørt part: GJERTZ IAN L BJELLAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	181	2	0	0

Berørt part: GJESDAL JENS ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	30	72	0	0

Berørt part: GJESTVANG INGE MARKUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	233	3	0

Berørt part: GLOMSAKER TOM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	11	0	0
-	174	16	0	0

Berørt part: GONZALEZ MONTSERRAT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	4	0	0

Berørt part: GRIMENÆS DAGFINN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	31	1	0	0

Berørt part: GRIMNES AANON BERNT WINGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	175	2	0	0

Berørt part: GRØSLE JAN TORMOD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	2	0	0

Berørt part: GRØSLE PER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	19	0	0
-	46	21	0	0

Berørt part: GRØSLE REIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	170	3	0	0
-	170	4	0	0

Berørt part: GRØSLE TURID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	22	0	0

Berørt part: GRØSLE UNNI SYNNØVE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	1	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	3	0	0
-	179	37	0	0

Berørt part: GROSVOLD GRETE TORUNN J

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	273	0	0

Berørt part: GRUBEN NIKLAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	8	0

Berørt part: GRUDE IRENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	21	0	0

Berørt part: GRYTING ELLEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	8	0	0

Berørt part: GULBRANDSEN JOHANNE C H

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	94	1	0	0

Berørt part: GULENG BJØRG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	11	0	0

Berørt part: GULENG ROALD JARL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	11	0	0

Berørt part: GUNDERSEN ELI LØVAAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	92	1	0	0

Berørt part: GUNDERSEN ELIN MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	77	0	0
-	71	88	0	0

Berørt part: GUNDERSEN GUNNAR JAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	77	0	0
-	71	88	0	0

Berørt part: GUNDERSEN LENA ELISABETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	345	0	0

Berørt part: GUNDERSEN MARCUS K T L

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	92	2	0	0

Berørt part: GUNDERSEN RANDI STRAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	249	0	0

Berørt part: GUNDERSEN ROBIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	335	0	0

Berørt part: GUNDERSEN SILJE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	335	0	0

Berørt part: GUNDERSEN SILJE THERESE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	9	0	0

Berørt part: GUNDERSEN TERJE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	249	0	0

Berørt part: GUNDERSEN TOR MAGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	345	0	0

Berørt part: GUNVALDSEN EMMA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	3	0	0
-	168	4	0	0

Berørt part: GUSDAL ANDERS EDVIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	159	4	0	0
-	159	6	0	0

Berørt part: GUTTORMSEN LISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	18	0	0

Berørt part: GUTTORMSEN MARGRETE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	18	0	0

Berørt part: GUTTORMSEN MONA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	18	0	0

Berørt part: HAAGENSEN PREBEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	50	0	0

Berørt part: HAAGENSEN THOR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	50	0	0

Berørt part: HAALAND MARIA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	1	0

Berørt part: HAALAND THOMAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	195	0	0

Berørt part: HADDELAND STEINAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	14	0	0
-	152	16	0	0
-	152	22	0	0

Berørt part: HÆGELAND ELIN TVEIDE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	181	0	0

Berørt part: HÆGELAND HÅKON SVERRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	181	0	0

Berørt part: HÆSTAD-STORMARK BÅRD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	377	0	0

Berørt part: HAGEN KIRSTEN JÅVOLL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	19	0	0

Berørt part: HAGEN SVERRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	19	0	0

Berørt part: HÅLAND KJELL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	192	0	0
-	88	205	0	0

Berørt part: HALVORSEN ODD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	69	0	0

Berørt part: HAMNER PER ANTHONY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	12	0	0

Berørt part: HANDELAND KARI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	2	0	0

Berørt part: HANSEN BÅRD HARALD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	2	0	0

Berørt part: HANSEN EDVIN HÅGEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	7	0	0

Berørt part: HANSEN KRISTIN SKODDE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	8	0	0

Berørt part: HANSEN MAGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	65	0	0

Berørt part: HANSEN MARIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	7	0	0

Berørt part: HANSSEN INGVILD UDJUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	7	0	0

Berørt part: HARALDSEN ELISABETH K

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	5	0

Berørt part: HARDEBERG PER OLAV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	2	0	0

Berørt part: HÅSTØ LISA RENATE BROVIG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	383	0	0

Berørt part: HATLELID ANNE K MARØY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	241	0	0

Berørt part: HATLELID ASBJØRN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	241	0	0

Berørt part: HAUAHEI ODD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	8	0	0
-	182	17	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	25	0	0

Berørt part: HAUG JON

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	2	0	0

Berørt part: HAUGE MARIANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	13	0	0

Berørt part: HAUGE RENATE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	1	0	0
-	161	3	0	0
-	161	8	0	0

Berørt part: HAUGEN LINE DITLEFSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	4	0	0

Berørt part: HAUGEN SIGMUND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	4	0	0

Berørt part: HAUGENES ELDRI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	7	0	0

Berørt part: HAUGEREID MANUEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	47	0	0

Berørt part: HAUGETO MARI-ANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	21	0	0

Berørt part: HAUGETO REIDUN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	31	0	0

Berørt part: HAUGSRUD JULIA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	208	0	0

Berørt part: HAUGSRUD TRULS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	208	0	0

Berørt part: HÅVIK KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	39	0	0

Berørt part: HAVSTAD ANNE-SOFIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	89	4	0	0
-	89	5	0	0

Berørt part: HAVSTAD ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	89	1	0	0
-	89	2	0	0
-	89	9	0	0
-	89	10	0	0

Berørt part: HAVSTAD MARGRETE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	89	3	0	0

Berørt part: HAVSTAD ØYSTEIN AAKHUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	89	6	0	0
-	89	7	0	0
-	89	8	0	0

Berørt part: HEGLAND HELGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	248	0	0

Berørt part: HELDAL ANDRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	45	0	0

Berørt part: HELDAL MAGNUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	43	3	0	0

Berørt part: HELLE GRETHE ASKHOV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	1	0	0

Berørt part: HELLE TONE BEDA HOVET

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	170	7	0	0

Berørt part: HELLE TURID HOVET

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	170	1	0	0
-	170	1	0	1

Berørt part: HENRIKSEN JUDITH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	288	0	0

Berørt part: HENRIKSEN KARSTEN A

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	288	0	0

Berørt part: HERMANSEN CHRISTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	344	0	0

Berørt part: HERMANSEN GUNN-KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	233	2	0

Berørt part: HETLAND ASLAK PER WAAGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	37	0	0
-	71	38	0	0
-	71	39	0	0

Berørt part: HETLAND BJØRN INGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	80	0	0

Berørt part: HETLAND INGEBRIGT WAAGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	37	0	0
-	71	38	0	0
-	71	39	0	0

Berørt part: HETLAND INGVILD WAAGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	37	0	0
-	71	38	0	0
-	71	39	0	0

Berørt part: HETLAND KARL REINERT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	13	0	0

Berørt part: HETLAND ØYSTEIN WAAGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	37	0	0
-	71	38	0	0
-	71	39	0	0

Berørt part: HETLAND SIDSEL PERSDATTER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	13	0	0

Berørt part: HILDE ASBJØRN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	9	0	0

Berørt part: HILDE ASTRID MARGRETHE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	9	0	0

Berørt part: HJORTLAND BJØRG ELIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	320	0	0

Berørt part: HJORTLAND FRED VIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	320	0	0

Berørt part: HODNEBROG KRISTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	207	0	0

Berørt part: HOELFELDT LUND PER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	156	6	0	0

Berørt part: HOFGAARD-ESPELAND LARS O

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	34	0	0

Berørt part: HOFGAARD-ESPELAND OLAUG I

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	34	0	0

Berørt part: HØGEVOLD KARI-ESTHER S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	72	0	0
-	182	8	0	0
-	182	17	0	0
-	182	25	0	0

Berørt part: HØGEVOLD TELLEF

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	55	0	0

Berørt part: HOLEN MIKKEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	192	0	0

Berørt part: HOLST NILS EIVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	15	0	0

Berørt part: HOLST TERJE HALVARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	15	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	261	0	0

Berørt part: HOLTEBU TORE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	4	0	0

Berørt part: HOMME LISBETH HURTHI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: HORTEMO NILS AUGUST FIANE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	94	5	0	0

Berørt part: HOTI VALMIR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	86	0	0

Berørt part: HOVDA FRODE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	13	0	0

Berørt part: HURTHI KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: HURTHI THORLEIV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: IBBOTSON TRACEY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	11	0	0

Berørt part: IBER OLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	8	0	0
-	46	12	0	0

Berørt part: IDALEN NILS JØRGEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	389	4	0

Berørt part: IMENES BJARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	9	0	0

Berørt part: IMENES TORUN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	24	0	0
-	46	35	0	0

Berørt part: INGEBERG BOLETTE SOFIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	72	0	0

Berørt part: INGEBRIGTSEN NINA HELENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	4	0	0

Berørt part: INNTJORE ANNE MARIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	5	0	0

Berørt part: IVERSEN WILLI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	1	0	1

Berørt part: IVERSEN YVONNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	1	0	1

Berørt part: JACOBSEN CAMILLA ALETTE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	198	0	0

Berørt part: JACOBSEN CHRISTOPHER H

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	198	0	0

Berørt part: JACOBSEN ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	69	0	0

Berørt part: JACOBSEN HELGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	12	0	0

Berørt part: JACOBSEN KAREN M H

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	12	0	0

Berørt part: JACOBSEN KARI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	69	0	0

Berørt part: JACOBSEN ODA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	70	0	0

Berørt part: JAHR KATHRINE HARDY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	271	0	0

Berørt part: JAKOBSEN MARIANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	190	0	0

Berørt part: JAKOBSEN SVEIN ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	2	0

Berørt part: JAMVOLD KRISTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	18	0	0

Berørt part: JANSEN JOHAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	30	0	0
-	179	31	0	0

Berørt part: JÅVOLD ODA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	354	0	0

Berørt part: JENSEN HILDEGARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	11	0	0

Berørt part: JENSEN INGER-J NESHEIM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	160	2	0	0

Berørt part: JENSEN MARI STØLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	191	0	0

Berørt part: JENTOFT ANDERS MATHIESEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	1	0	0

Berørt part: JENTOFT HARRY MAGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	9	0	0

Berørt part: JENTOFT SOLVEIG KRØGER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	9	0	0

Berørt part: JOHANSEN LASSE VILKER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	236	0	0

Berørt part: JOHANSEN MORTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	225	0	0

Berørt part: JOHNSEN KARL ANDREAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	6	0

Berørt part: JORDTVEIT EINAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	92	0	0

Berørt part: JORDTVEIT INGUNN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	92	0	0

Berørt part: JORDTVEIT ODD TELLEF

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	2	0	0
-	172	329	0	0

Berørt part: JORDTVEIT ODDBJØRG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	117	0	0
-	172	130	0	0

Berørt part: JØRGENSEN CECILIE K

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: JØRGENSEN JAN ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: JØRGENSEN KIM A JAMVOLD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	389	6	0

Berørt part: JØRGENSEN LENE F SONESEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	21	0	0

Berørt part: JØRGENSEN LISBETH K

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: JØRGENSEN PER I EIKENES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0

Berørt part: JØRGENSEN ROY MORTEN S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	21	0	0

Berørt part: JORTVEIT KARL KRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	12	0	0
-	172	333	0	0
-	172	394	0	0
-	172	395	0	0

Berørt part: JØRUNDLAND EIVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	11	0	0
-	174	16	0	0

Berørt part: JUVEN HEIDI SLETTENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	289	0	0

Berørt part: KANCK ANITA SKOGRAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	12	0	0

Berørt part: KANCK TOM INGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	12	0	0

Berørt part: KARLSEN ASTRID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	15	0	0

Berørt part: KARLSEN JEANETTE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	7	0

Berørt part: KÅSEN GLENN ÅGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	380	0	0

Berørt part: KASSEM KASEM MOHAMMED

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	378	0	0

Berørt part: KILEN KRISTIN GROOS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	73	0	0

Berørt part: KITTEL MARCUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	12	0	0

Berørt part: KJÆRSTAD KIRSTEN MARGARET

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	78	0	0

Berørt part: KJÆRSTAD KJELL EINAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	78	0	0

Berørt part: KJEKSTAD CATHRINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	27	0	0

Berørt part: KJEKSTAD EARL LEONARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	5	0	0

Berørt part: KJEKSTAD INGRID SARAH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	336	0	0

Berørt part: KJEKSTAD ODDVAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	4	0	0
-	174	8	0	0
-	174	33	0	0
-	174	67	0	0

Berørt part: KJELDSBERG ANNELI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	244	0	0

Berørt part: KJELDSBERG SVEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	244	0	0

Berørt part: KJENNBAKKEN MARTE SOFIE Ø

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	389	2	0

Berørt part: KJUUS MARGIT HOLEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	11	0	0
-	174	16	0	0

Berørt part: KLEIVENE MARIT GITMARK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	42	0	0
-	46	55	0	0

Berørt part: KLEMMETSEN MALIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	86	0	0

Berørt part: KLØCKNER VOLKER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	3	0

Berørt part: KLUCK BENEDICTE THUNNING

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	286	0	0

Berørt part: KNUDSEN CAROLINE S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	44	3	0	0

Berørt part: KNUDSEN INGER BEATE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	39	0	0

Berørt part: KNUDSEN KNUT OLAV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	39	0	0

Berørt part: KNUTSEN LEIV FRANK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	316	0	0

Berørt part: KNUTSEN NINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	92	0	0

Berørt part: KNUTSEN NINA ISAKSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	316	0	0

Berørt part: KNUTSEN PER DAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	5	0	0

Berørt part: KNUTSON CHARLOTTE M

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	92	2	0	0

Berørt part: KOCIAN DIRK JOHANNES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	315	0	0

Berørt part: KOCIAN STINE M ØYGARDEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	315	0	0

Berørt part: KOLSTØ PATRICK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	373	0	0

Berørt part: KONGSRUD METTE HOLMEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	18	0	0

Berørt part: KONGSRUD TOR DAG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	18	0	0

Berørt part: KONNESTAD ANNE MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	7	0	0

Berørt part: KORSVIK MIRJAM SVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	21	0	0

Berørt part: KORSVIK MORGAN V SVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	21	0	0

Berørt part: KORSVIK ODD JARLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	50	0	0

Berørt part: KRISTIANSEN INGER T S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	36	0	0

Berørt part: KRISTIANSEN LARS KJETIL M

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	338	0	0

Berørt part: KRÜGER PETRA BETTINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	9	0	0

Berørt part: KRÜGER ROBIN LANGEFOSS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	389	3	0

Berørt part: KULIA GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	42	1	0	0

Berørt part: KULIA INGJERD FOSSANGER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	42	1	0	0

Berørt part: KVADE INGER MARGRETE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	15	0	0

Berørt part: KVASJORD ANNA TORP

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	27	0	0

Berørt part: KVASJORD RUBEN TORP

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	27	0	0

Berørt part: KVERNELAND TONE WOIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	73	0	0
-	71	87	0	0

Berørt part: KVERNELAND TØNNES HELGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	73	0	0
-	71	87	0	0

Berørt part: LÆGREID ÅSMUND LARSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	3	0	0
-	168	4	0	0

Berørt part: LAMMERT KAI SAMUEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	36	0	0

Berørt part: LANDÅS STEFFEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	3	0	0

Berørt part: LANGERØD TRYGVE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	27	0	0

Berørt part: LARSEN BEATA JANINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	368	0	0

Berørt part: LARSEN BENTE SYVERTSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	264	0	0

Berørt part: LARSEN ESPEN ARE SÆBØ

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	138	0	0

Berørt part: LARSEN ESPEN GUNDERSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	349	0	0

Berørt part: LARSEN JAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	8	0	0

Berørt part: LARSEN JOAKIM MYHREN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	289	0	0

Berørt part: LARSEN LISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	8	0	0
-	46	12	0	0

Berørt part: LARSEN MARIT GJØRVAD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	8	0	0

Berørt part: LARSEN MORTEN ANDRE G

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	368	0	0

Berørt part: LARSEN OLE-TOM GUNDERSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	264	0	0

Berørt part: LARSEN REMI SVERRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	190	0	0

Berørt part: LARSEN TORHILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	158	1	0	0

Berørt part: LAUVDAL BJØRGULF

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	90	3	0	0

Berørt part: LAVRELL KARIANNE B

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: LEHLAND ANITA STORVOLD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	8	0	0
-	93	4	0	0
-	93	16	0	0

Berørt part: LEHNE KATHRINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	322	0	0

Berørt part: LIBERG FRODE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	31	0	0
-	46	57	0	0

Berørt part: LIBERG KRISTINE CHARLOTTE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	31	0	0
-	46	57	0	0

Berørt part: LIEN HENRIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	6	0

Berørt part: LILLELUND MARIA AGNETHE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	338	0	0

Berørt part: LINDBERG KATRINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	14	0	0

Berørt part: LINDBERG KENNETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	14	0	0

Berørt part: LINDIN INGVILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	74	0	0

Berørt part: LØDRUP HEDDA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	12	0	0

Berørt part: LØDRUP NANNA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	12	0	0

Berørt part: LØDRUP PEER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	12	0	0

Berørt part: LØITE OLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	20	0	0
-	163	62	0	0
-	163	73	0	0

Berørt part: LØKKERBEKKEN ASTRI SOLLI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	14	0	0

Berørt part: LØKKERBEKKEN ERIK SOLLI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	1	0	0
-	155	13	0	0

Berørt part: LORENTZEN UNNI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	27	0	0

Berørt part: LØVAAS BERIT C MUREN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	376	0	0

Berørt part: LØVAAS FREDRIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	376	0	0

Berørt part: LOVISENRO AGNES SOFIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	17	0	0

Berørt part: LOVISENRO ANNE GUNN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	215	0	0

Berørt part: LOVISENRO GRO JOHANNESSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	205	0	0

Berørt part: LOVISENRO IDA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	317	0	0

Berørt part: LOVISENRO JAN HELGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	197	0	0

Berørt part: LOVISENRO SVEIN ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	205	0	0

Berørt part: LOVISENRO THOMAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	317	0	0

Berørt part: LUND CHRISTOFFER SOLBERG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	5	0	0

Berørt part: LUND LILLIAN CHRISTINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	26	0	0

Berørt part: LUND ODD ARNSTEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	8	0	0

Berørt part: LUND THOMAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	26	0	0

Berørt part: LUND TURID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	8	0	0

Berørt part: LUNDE MAI HILDEGUNN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	100	0	0
-	172	139	0	0

Berørt part: MÆLAND ØYVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	183	1	0	1

Berørt part: MAGNUSSEN BJØRN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	28	0	0

Berørt part: MARCUSSEN JENS ADRIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	22	0	0

Berørt part: MARKUSSEN KJERSTI NORMANN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	39	0	0

Berørt part: MARMØY ØYSTEIN RUNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	47	0	0

Berørt part: MARNSEG KRISTHILD E T

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	63	0	0

Berørt part: MARNSEG SOLVEIG B T

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	26	0	0

Berørt part: MATHISEN CURT W GALICKI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	11	0	0

Berørt part: MATHISEN DAGNY MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	5	0	0

Berørt part: MEIDELL ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	61	0	0
-	172	103	0	0

Berørt part: MELHUS INGER LINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	18	0	0

Berørt part: METS KARIN JOYCE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	188	0	0

Berørt part: MIKOSZ BEATA MARIA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	235	0	0

Berørt part: MIKOSZ TOMASZ GRZEGORZ

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	235	0	0

Berørt part: MJAUGEDAL ÅSHILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	40	0	0
-	46	41	0	0

Berørt part: MOEN ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	6	0	0
-	163	60	0	0
-	163	69	0	0

Berørt part: MOEN LEIF THEODOR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	193	0	0

Berørt part: MOEN MARIE ROSENBORG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	370	0	0

Berørt part: MOEN MONICA GRØNN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	193	0	0

Berørt part: MOEN PER CATO

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	183	1	0	0

Berørt part: MOEN SANDER ROSENBORG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	370	0	0

Berørt part: MOLLAND OLE CHRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	9	0	0
-	74	42	0	0

Berørt part: MOLLATT MICHAEL JOHANNES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	43	9	0	0

Berørt part: MOLLATT REIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	18	0	0

Berørt part: MOLLATT SIRI TOVE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	18	0	0

Berørt part: MOLLATT THOMAS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	43	9	0	0

Berørt part: MØRETRØ GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	326	0	0

Berørt part: MØRETRØ JULIANE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	373	0	0

Berørt part: MØRETRØ MONICA SVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	326	0	0

Berørt part: MØRETRØ TROND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	26	0	0
-	88	123	0	0
-	88	198	0	0

Berørt part: MOSEID ELLEN CHRISTINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	70	0	0

Berørt part: MOSSING TERJE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	38	0	0

Berørt part: MOSSING TURID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	38	0	0

Berørt part: MÜLLER ELINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	251	0	0

Berørt part: MÜLLER FRANK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	251	0	0

Berørt part: MÜLLER HANNE EVA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	22	0	0

Berørt part: MUNTHE JON GERHARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	80	0	0

Berørt part: MYHRE ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: MYHRE JON

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	21	0	0

Berørt part: MYHRE LENE MARIA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	109	0	0
-	172	259	0	0

Berørt part: MYHREN KIM-ANDRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	2	0	0

Berørt part: MYHREN RUNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	2	0	0

Berørt part: NÆREBØ ANDREAS NOLDUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	99	0	0

Berørt part: NÆSBU KARIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	19	0	0

Berørt part: NILSEN CARL MORTEN MANGÅR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	7	0	0

Berørt part: NILSEN JENS MANGÅR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	10	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	86	0	0

Berørt part: NILSEN SCOTT-BERNHARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	5	0	0
-	75	6	0	0

Berørt part: NISSEN STIG ØIVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	162	2	0	0

Berørt part: NORDAL OLA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	4	0	0
-	180	7	0	0

Berørt part: NORDAN JACOB WILHELM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	14	0	0

Berørt part: NORDAN TONJE HAUGSGJERD A

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	14	0	0

Berørt part: NORDVIK JOSTEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	285	0	0

Berørt part: NORMANN ASLAK RINGVOLL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	39	0	0

Berørt part: NYGAARD HELLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	34	0	0

Berørt part: NYGÅRD GEIR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	23	0	0

Berørt part: ØDEGÅRD ERIC ANTON

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	19	0	0

Berørt part: ØDEGÅRD KRISTIN ADELHEID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	263	0	0

Berørt part: ØDEGÅRD LAILA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	170	0	0
-	88	184	0	0

Berørt part: ØDEGÅRD LARS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	170	0	0
-	88	184	0	0

Berørt part: ØKSENDAL BILLY ROBERT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	12	0	0

Berørt part: ØKSENDAL UNNI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	12	0	0

Berørt part: OLSBU GRETA INGER-MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	59	0	0

Berørt part: OLSBU TORBJØRN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	7	0	0
-	71	25	0	0
-	71	26	0	0

Berørt part: OLSBU TOVE MAY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	59	0	0

Berørt part: OLSEN MARION SVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	6	0	0

Berørt part: OLSEN ONA VERONICA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	380	0	0

Berørt part: OLSEN ØYVIND TREVINIUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	5	0	0

Berørt part: OLSEN TOMMY SVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	16	0	0

Berørt part: OLSEN TROND ODDVAR SVANG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	276	0	0

Berørt part: OMRE DORIS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	5	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	177	1	0	0

Berørt part: OMRE JOHN CATO

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	10	0	0

Berørt part: OMSLANDSETER REBEKKA O

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	1	0

Berørt part: OPHAUG VEGARD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	346	0	0

Berørt part: ORRE TOR ARILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	67	0	0

Berørt part: ØSTLIEN VIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	284	0	0

Berørt part: ØVERLAND ØRJAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	246	0	0

Berørt part: ØVLAND JOHANNES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	17	0	0

Berørt part: ØVLAND NILS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	46	0	0
-	46	72	0	0

Berørt part: PALMGREN FRIDE B SOLVIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	274	0	0

Berørt part: PALMGREN MARKUS JOHANNES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	274	0	0

Berørt part: PAULSEN PER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	110	0	0
-	168	79	0	0

Berørt part: PAWLAK AGNIESZKA DOROTA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	226	0	0

Berørt part: PEDERSEN ASBJØRN JOHAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	48	0	0

Berørt part: PEDERSEN JOAKIM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	247	0	0

Berørt part: PEDERSEN KRISTIAN ØIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	7	0	0

Berørt part: PEDERSEN RAGNFRID ØIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	7	0	0

Berørt part: PEDERSEN RUBEN PETER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	314	0	0

Berørt part: PEDERSEN TORGEIR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	5	0	0

Berørt part: PEDERSEN TRULS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	7	0	0

Berørt part: PESUT MILOVAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	336	0	0

Berørt part: POZELA AUDRIUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	102	0	0

Berørt part: RABBEVÅG ROAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	16	0	0

Berørt part: RABBEVÅG TONE MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	16	0	0

Berørt part: RAKNES ÅSE ELISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	177	2	0	0

Berørt part: RAUDSANDMOEN NILS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	372	0	0

Berørt part: RAUGSTAD JOHN FRODE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	43	0	0

Berørt part: REEHORST ANNE-LISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	22	0	0
-	174	51	0	0

Berørt part: REINERTSEN BENTE FØREID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	22	0	0

Berørt part: REINHARTSEN MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	69	0	0

Berørt part: REITAN ELIN MARGRETHE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	3	0	0
-	163	8	0	0
-	163	15	0	0

Berørt part: REPSTAD ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	96	4	0	0

Berørt part: REPSTAD LINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	98	8	0	0

Berørt part: RETTERSTØL KNUT TELLEF

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	124	0	0

Berørt part: RETTERSTØL TORGEIR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	3	0	0
-	172	204	0	0
-	172	393	0	0

Berørt part: RIDDERVOLD JAN TERJE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	341	0	0

Berørt part: RISHOLM GERD T GRØSLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	25	0	0
-	46	27	0	0

Berørt part: RØINAAS GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	29	0	0

Berørt part: RØRE KRISTIAN HENRIK SAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	66	0	0

Berørt part: RØRE LOUISE WANVIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	66	0	0

Berørt part: RØRMOEN ANE RAVNA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	2	0	0
-	163	70	0	0
-	163	71	0	0
-	163	72	0	0

Berørt part: RØRMOEN KJERSTI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	91	0	0

Berørt part: RØRMOEN ØRJAN RAVNA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	2	0	0
-	163	70	0	0
-	163	71	0	0
-	163	72	0	0

Berørt part: ROSÅSEN MÅLFRID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	137	0	0

Berørt part: ROSÅSEN SVEIN INGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	137	0	0

Berørt part: ROSENBERG BØRGE ABRAHAM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	4	0	0

Berørt part: ROSSELAND TONE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	45	0	0

Berørt part: RUDSLI KRISTINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	192	0	0

Berørt part: RUSTAD KJELL LEVI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	6	0	0

Berørt part: RUSTAD KURT WILLY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	17	0	0

Berørt part: RUSTAD OLE ANDREAS H

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	1	0	0

Berørt part: RYDÉN KIRSTEN Å AMTEDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	175	1	0	0
-	175	5	0	0

Berørt part: RYNNING-TORP TOR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	12	0	0
-	171	17	0	0

Berørt part: SAGA-OLSEN LENE THERESE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	5	0	0

Berørt part: SALVESEN ANN URSULA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	5	0	0
-	179	32	0	0
-	179	33	0	0

Berørt part: SALVESEN SVEIN MAGNUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	5	0	0

Berørt part: SALVESEN SVEN ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	239	0	0

Berørt part: SAMUELSEN BENTE A VINJE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	8	0	0

Berørt part: SAMUELSEN FINN REINHOLDT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	8	0	0

Berørt part: SANDÅKER ANE G BREKKHUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	18	0	0

Berørt part: SANDÅKER ØYVIND BREKKHUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	18	0	0

Berørt part: SANDKJÆR HANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	1	0	0

Berørt part: SANDKJÆR JENS OLAV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	1	0	0

Berørt part: SAUR TOMMY OLSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	371	4	0

Berørt part: SCHENK ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	54	0	0

Berørt part: SCHENK JAN WILHELM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	11	0	0

Berørt part: SCHENK STEINAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	11	0	0

Berørt part: SCHENK TOR HENRIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	11	0	0

Berørt part: SCHERJON MARC

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	342	0	0

Berørt part: SCHJELDERUP BENITA SPINK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	184	0	0

Berørt part: SCHJOLDAGER INGER M A

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: SCHJOLDAGER PEDER HAKON

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	30	0	0

Berørt part: SCUMPU CRISTINA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	275	0	0

Berørt part: SCUMPU DANIEL SAMUEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	275	0	0

Berørt part: SELMER KAJA KRISTINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	154	1	0	0

Berørt part: SELMER PEDER CHRISTIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	154	1	0	0

Berørt part: SENUM JANNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	68	0	0

Berørt part: SETEKLEIV ALF EDDIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	67	0	0

Berørt part: SETEKLEIV DAG HELGE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	67	0	0

Berørt part: SJØSTRØM JENNY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	191	0	0

Berørt part: SJURSØ OLAV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	158	3	0	0
-	158	4	0	0

Berørt part: SJUSTØL KJELL ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	159	1	0	0

Berørt part: SKOCZYLAS MALGORZATA K

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	243	0	0

Berørt part: SKOCZYLAS PIOTR WITOLD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	243	0	0

Berørt part: SKODDE MAGNE ODDVAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	73	1	0	0

Berørt part: SKOGEN KARI JOHANNESEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	185	0	0

Berørt part: SKOGEN ODD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	185	0	0

Berørt part: SKOLAND ANNA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	3	0	0

Berørt part: SLYNGSTADLI OLE GISKEMO

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	19	0	0

Berørt part: SMELAND REBEKKA OHLDIECK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	17	0	0
-	174	21	0	0

Berørt part: SMELAND SONDRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	17	0	0
-	174	21	0	0

Berørt part: SOLHEIM ASLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	10	0	0

Berørt part: SOLHEIM CECILIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	10	0	0
-	179	12	0	0

Berørt part: SOLLI IDA-MARIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	245	0	0

Berørt part: SØRVÅG DANIEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	383	0	0

Berørt part: SØRVÅG KARIN BIRKEDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	3	0	0

Berørt part: SØRVÅG TORE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	3	0	0

Berørt part: STALLELAND ANNE MARIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	337	0	0

Berørt part: STALLELAND ASLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	337	0	0

Berørt part: STANGELAND LINDA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	158	5	0	0

Berørt part: STEENSEN BRITT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	30	0	0

Berørt part: STEENSEN TOV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	30	0	0

Berørt part: STEFFENSEN KNUT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	9	0	0

Berørt part: STEFFENSEN MARIANNE B

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	178	9	0	0

Berørt part: STEINMOEN MARIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	12	0	0

Berørt part: STEINSLAND ERIK NIKOLAI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	73	0	0

Berørt part: STEINSLAND SVEIN HENRIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	48	0	0

Berørt part: STEINSLAND TOR OLE B

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	48	0	0

Berørt part: STEINSLAND TORGEIR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	5	0	0

Berørt part: STENFELDT-NILSEN ARE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	322	0	0

Berørt part: STENSTAD HILDE EIKENES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	17	0	0

Berørt part: STEPHANSEN STIG S

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	179	5	0	0

Berørt part: STIANSEN JAN MAGNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	15	0	0

Berørt part: STIANSEN MONA BERG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	15	0	0

Berørt part: STOKSTAD EGIL GRUNDTVIG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	164	2	0	0

Berørt part: STOKSTAD LINN-TORILD HAUG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	164	2	0	0

Berørt part: STORMARK JOHNNY ANDERSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	140	0	0

Berørt part: STORMOEN DAG GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	30	0	0

Berørt part: STORMOEN SOLFRID LAUVÅS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	30	0	0

Berørt part: STØRSET ØYVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	11	0	0

Berørt part: STORVOLD TRINE ELISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	8	0	0

Berørt part: STØYL MARIA BYRKJELAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	14	0	0

Berørt part: STØYL TROND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	14	0	0

Berørt part: STRAND SILJE C REKSTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	329	0	0
-	172	327	0	0

Berørt part: STRAND VIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	329	0	0
-	172	327	0	0

Berørt part: STRANDMYR-ØDEGAARD PER Ø

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	182	3	0	0
-	182	4	0	0
-	182	20	0	0

Berørt part: STRIBOLT BERNHARD A R

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	156	1	0	0

Berørt part: SVENDSEN DAGRUN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	11	0	0

Berørt part: SVENDSEN GEIR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	7	0	0

Berørt part: SVENDSEN KAREN HELDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	7	0	0

Berørt part: SVENDSEN KARI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	324	0	0

Berørt part: SVENDSEN NICOLAY

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	5	0	0

Berørt part: SVENDSEN TORILL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	3	0

Berørt part: SVENNEVIG ANNA ELISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	25	0	0
-	174	45	0	0

Berørt part: SVENNEVIG ARNFINN JOHAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	31	0	0
-	174	46	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	49	0	0
-	174	65	0	0

Berørt part: SVENNEVIG DIANA TIDHOLM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	186	0	0

Berørt part: SVENNEVIG GERD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	1	0	0
-	174	3	0	0
-	174	7	0	0

Berørt part: SVENNEVIG GUDRUN LOVISE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	2	0	0
-	151	3	0	0

Berørt part: SVENNEVIG JAN PETTER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	186	0	0
-	174	66	0	0

Berørt part: SVENNEVIG KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	2	0	0

Berørt part: SVENNEVIG OLE PETTER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	10	0	0

Berørt part: SVENNEVIG SIDSEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	49	0	0
-	174	65	0	0

Berørt part: SVENNEVIG SIREN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	37	0	0

Berørt part: SVENNEVIG TOM HARALD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	3	0	0
-	152	4	0	0
-	152	6	0	0
-	152	27	0	0

Berørt part: SVENNEVIG TOR ARNFINN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	37	0	0

Berørt part: SVENNEVIG-BROSI TURID E

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	44	0	0

Berørt part: SVENNEVIK OLAV

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	174	11	0	0
-	174	16	0	0

Berørt part: SYNSTAD GRETE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	155	10	0	0

Berørt part: SYSTAD ATLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	40	0	0
-	46	41	0	0

Berørt part: SYVERTSEN KNUD HVIDBERG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	340	0	0

Berørt part: TALLOEN DAVID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	188	0	0

Berørt part: TANGEN-TOFSLAND BJØRN I V

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	277	0	0

Berørt part: TEITELBAUM KRISTIN UDJUS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	10	0	0

Berørt part: TERKELSEN GUNN BRITT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	4	0	0
-	71	6	0	0
-	71	56	0	0

Berørt part: TERKELSEN NILS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	12	0	0

Berørt part: THINGSAKER ALBERT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	42	2	0	0

Berørt part: THOMASSEN ÅDNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	7	0	0

Berørt part: THOMASSEN EILERT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	13	0	0

Berørt part: THORSEN ARNE BYDAL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	14	0	0

Berørt part: THORSEN INGJERD AUKAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	171	14	0	0

Berørt part: TINGVOLD ANNE LISE LUNDE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	13	0	0

Berørt part: TINGVOLD BJØRN ERIK

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	13	0	0

Berørt part: TJOMSÅS LENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	30	11	0	0

Berørt part: TØNNESSEN ELLEN SOFIE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	44	10	0	0

Berørt part: TØNNESSEN KURT ANDRE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	44	3	0	0

Berørt part: TORELLO XAVIER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	161	4	0	0

Berørt part: TORGERSEN GØRAN KROGSTAD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	192	0	0

Berørt part: TORJESEN PETTER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	70	0	0

Berørt part: TRAA ODDNY HELENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	43	0	0

Berørt part: TRONSTAD KRISTIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	76	0	0

Berørt part: TVEDE MONICA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	140	0	0

Berørt part: TVEIT SVENJA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	381	0	0

Berørt part: TVEITANE IRENE AGUILLON

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	13	0	0

Berørt part: TVEITE KJETIL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	182	0	0

Berørt part: TVEITE MARIANNE ALSAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	182	0	0

Berørt part: TVEITE NILSINE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	12	0	0

Berørt part: UDJUS ØYSTEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	3	0	0
-	71	21	0	0
-	93	10	0	0

Berørt part: UDJUS TRINELISE LAUVLAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	6	0	0
-	96	3	0	0

Berørt part: UGLAND CARINA CHARLOTTE O

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	91	0	0

Berørt part: UGLAND JOHAN B

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	1	0	0
-	71	9	0	0
-	71	11	0	0
-	71	13	0	0
-	71	61	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	74	0	0
-	71	84	0	0
-	71	89	0	0
-	72	1	0	0
-	72	2	0	0

Berørt part: UGLAND KNUT AXEL

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	63	0	0
-	88	6	0	0

Berørt part: ULSUND PER ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	2	0

Berørt part: ULSUND RUTH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	388	2	0

Berørt part: UNANDER NILS STIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	45	2	0	0

Berørt part: USLAND BIRGER

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	13	0	0

Berørt part: USLAND SIGRUN LINDTVEIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	152	13	0	0

Berørt part: VAGLE ELIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	3	0	0

Berørt part: VAGLE OLE JARLUF

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	169	3	0	0

Berørt part: VÅJE PER LØLAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	89	11	0	0

Berørt part: VAKSDAL GRETE ESKELUND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	4	0	0

Berørt part: VALLE AUDUN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	75	0	0
-	163	76	0	0

Berørt part: VASSBOTN MARIT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	75	9	0	0
-	75	11	0	0

Berørt part: VASSENDEN TURID G

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	2	0	0
-	180	18	0	0

Berørt part: VATNESTRAND ERLING

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	9	0	0

Berørt part: VATNESTRAND KAI

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	11	0	0

Berørt part: VATNESTRAND STIAN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	93	18	0	0

Berørt part: VATNESTRAND WIDAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	91	1	0	0
-	91	2	0	0
-	91	5	0	0
-	91	6	0	0
-	91	7	0	0

Berørt part: VEHUS JOHN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	72	0	0

Berørt part: VIK KNUT LAMBRIGT

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	1	0	0
-	163	64	0	0

Berørt part: VIK MARKUS GULDBERG

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	109	0	0
-	172	259	0	0

Berørt part: VORELAND ARILD

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	57	0	0

Berørt part: VORELAND HANS ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	313	0	0

Berørt part: VORHAUG GUNBORG E HUNNES

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	319	0	0

Berørt part: VORHAUG TROND WILBERFORCE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	319	0	0

Berørt part: VULLSTAD ALF ARNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	238	0	0

Berørt part: VULLSTAD KARI BÆRUM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	238	0	0

Berørt part: WAAGE ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	37	0	0
-	71	38	0	0
-	71	39	0	0

Berørt part: WAAGE HALFRID

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	37	0	0
-	71	38	0	0
-	71	39	0	0

Berørt part: WESTERHUS ELFI MARGARETH

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	5	0	0

Berørt part: WIBORG ØYSTEIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	43	9	0	0

Berørt part: WIBORG THOMAS COLIN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	43	9	0	0

Berørt part: WIIG GRETHE MARIE ØVLAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	46	24	0	0
-	46	35	0	0

Berørt part: WILHELMSEN EIVIND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	379	0	0

Berørt part: WILHELMSEN RITA

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	379	0	0

Berørt part: WILLOCH HARALD ISAACHSEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	16	0	0
-	163	34	0	0

Berørt part: WILSON JACK GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	168	86	0	0
-	168	110	0	0
-	168	78	0	0

Berørt part: WINDEGAARD PER STÅLE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	7	0	0

Berørt part: WINGER ODD MORTEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	180	12	0	0

Berørt part: WINTERSTØ ANETTE AASLAND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	283	0	0

Berørt part: WOIE ÅDNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	85	0	0

Berørt part: WOIE ANDERS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0
-	71	24	0	0

Berørt part: WOIE GUDMUND

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	85	0	0

Berørt part: WOIE NILS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	71	85	0	0

Berørt part: WOXHOLT GUNNAR

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	325	0	0

Berørt part: WOXHOLT KAROLINE OPHEIM

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	375	0	0

Berørt part: AGDER FYLKESKOMMUNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	202	420	0	0
-	203	31	0	0
-	203	32	0	0
-	203	37	0	0
-	203	38	0	0
-	203	39	0	0
-	203	40	0	0
-	600	18	0	0

Berørt part: GRIMSTAD KOMMUNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	74	206	0	0
-	163	45	0	0
-	172	120	0	0
-	172	143	0	0
-	172	328	0	0
-	172	391	0	0
-	176	14	0	0
-	204	1	0	0

Berørt part: LILLESAND KOMMUNE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	30	86	0	0
-	44	2	0	0
-	602	6	0	0
-	602	24	0	0

Berørt part: ALLSTAD GRUNNEIENDOM AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	30	1	0	0

Berørt part: EIDE SOKN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	163	24	0	0

Berørt part: GBNU OMRE AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	19	0	0

Berørt part: GLITRE NETT AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	30	37	0	0

Berørt part: IDRETTSLAGET EIDEKAMERATENE

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	159	5	0	0

Berørt part: MILJØDIREKTORATET

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	10	0	0
-	169	28	0	0
-	169	33	0	0
-	175	4	0	0
-	46	48	0	0

Berørt part: MIRA REPSTAD AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	88	216	0	0
-	88	282	0	0

Berørt part: NORDIC ASFALT EIENDOM AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	16	0	0

Berørt part: NORDIC EIENDOM II AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	17	0	0

Berørt part: OMRE INDUSTRIPARK 2 AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	18	0	0

Berørt part: OMRE INDUSTRIPARK AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	15	0	0

Berørt part: OMRE NÆRINGSPARK AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	2	0	0

Berørt part: P.S. WINDEGAARD AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	151	6	0	0

Berørt part: RYGENE-SMITH & THOMMESEN AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	72	1	0	0

Berørt part: STATENS VEGVESEN

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	12	0	0
-	201	18	0	0
-	600	180	0	0

Berørt part: STATENS VEGVESEN ARENDAL KONTORSTED

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	201	18	0	0
-	600	180	0	0
-	202	420	0	0

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	203	31	0	0
-	203	32	0	0
-	203	37	0	0
-	203	38	0	0
-	203	39	0	0
-	203	40	0	0

Berørt part: TELENOR TOWERS NORWAY AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	172	40	0	0

Berørt part: THORVALD HANSEN AS

Adresse	Gårdsnr.	Bruksnr.	Seksjonsnr.	Festenr.
-	176	9	0	0

Varslingen mislyktes for én eller flere berørte parter. Se gjennom listen for å finne ut hvilke(n) berørt(e) part(er) det gjelder.

Digital varsling vil for eksempel mislykkes dersom den berørte part ikke kan nås digitalt og ikke har gyldig postadresse, dersom hjemmelshaveren er død og det ikke er foretatt eierskifte, eller dersom eiendommen er registrert på et foretak med ugyldig organisasjonsnummer.

Følgende mottakere kunne IKKE varsles:

Berørt part: BLACK KAREN HELEN
Berørt part: GOTTFRIED GÜNTHER K F
Berørt part: KJEKSTAD STANLEY ARNOLD
Berørt part: KOOPS GRUENZNER CARMEN
Berørt part: KOPP HEINZ-GUNTER
Berørt part: TEITELBAUM MARI
Berørt part: TEITELBAUM SARA

Dokumentet er sendt inn elektronisk av:

Norsk Vind AS, 13.08.2025

Uttalelse fra EIDE MAGNE HELDAL

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har EIDE MAGNE HELDAL, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Uttalelse – Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5 Jeg uttrykker med dette sterk motstand mot planene om Omre vindkraftverk og utbygging av delområde BI5. Tiltaket innebærer uakseptable inngrep i natur, lokalmiljø, friluftsliv og landskap, og kan ikke forsvares verken miljømessig, samfunnsmessig eller økonomisk. 1. Uopprettelig naturtap Området som foreslås berørt, består av sårbar natur med verdifulle økosystemer og artsmangfold. Vindkraftutbygging medfører omfattende sprenging, planering og bygging av veier, noe som permanent ødelegger leveområder for fugl, pattedyr og insekter. Slike inngrep kan ikke "reverseres" når anlegget en dag avvikles. 2. Forringelse av landskap og friluftsområder Vindkraftanlegg med turbiner på over 200 meter vil dominere landskapet i mils omkrets. Det vil redusere områdets verdi som rekreasjons- og friluftsområde, både for lokalbefolkning og besøkende. Den visuelle forurensningen er betydelig, og opplevelsen av urørt natur vil forsvinne. 3. Støy og helseplager Lavfrekvent støy og skyggekast fra vindturbiner er godt dokumentert å gi ubehag og søvnforstyrrelser for mennesker, samt stressreaksjoner hos husdyr og vilt. Det er uforsvarlig å utsette fastboende og dyr for en slik konstant belastning. 4. Svakt klimaregnskap Vindkraft fremstilles ofte som "grønn energi", men klimanytten reduseres kraftig når man tar hensyn til produksjon, transport og montering av turbiner, samt inngrep i myr og skog som slipper ut store mengder lagret karbon. Norge har allerede en høy andel fornybar energi, og det finnes langt mindre naturødeleggende alternativer for å møte fremtidens energibehov. 5. Manglende lokal aksept En grunnleggende forutsetning for store naturinngrep må være at lokalbefolkningen stiller seg bak prosjektet. Motstanden mot Omre vindkraftverk er tydelig, og det bør veie tungt i vurderingen. Demokratisk legitimitet forsvinner når prosjekter presses gjennom mot lokalsamfunnets vilje. Konklusjon: Jeg ber om at planene for Omre vindkraftverk og delområde BI5 skrinlegges i sin helhet. Natur- og lokalmiljøverdiene som står på spill er uvurderlige, og de langsiktige skadevirkningene overstiger langt den potensielle nytten. Norge trenger en energipolitikk som beskytter naturen, ikke ødelegger den.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for EIDE MAGNE HELDAL:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra LARSEN MORTEN ANDRE G

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har LARSEN MORTEN ANDRE G, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Er i mot vindmøller

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for LARSEN MORTEN ANDRE G:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra LARSEN BEATA JANINA

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har LARSEN BEATA JANINA, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er for

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for LARSEN BEATA JANINA:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra KOLSTØ PATRICK

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har KOLSTØ PATRICK, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Dette er jeg helt imot! Ødleggendes for alle som bor rundt Homborsund. Måtte de brenne ned

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for KOLSTØ PATRICK:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra SVENNEVIG ARNFINN JOHAN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har SVENNEVIG ARNFINN JOHAN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg ønsker planforslaget velkomment og støtter det fullt ut. Jeg er også sjokkert over så mange negative og usaklige innspill i saken. Vindmøllene kan sees fra min eiendom men ansees ikke som negativt. Lykke til med utbyggingen

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for SVENNEVIG ARNFINN JOHAN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra KORSVIK MORGAN V SVANG

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har KORSVIK MORGAN V SVANG, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Sterkt uenig, Dette går utover helse og natur. Eiendommen vil falle betraktelig i verdi. Stopp denne galskapen, grimstad og norge ,trenger IKKE vindkraft...

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for KORSVIK MORGAN V SVANG:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra PALMGREN MARKUS JOHANNES

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har PALMGREN MARKUS JOHANNES, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Uttalelse vedrørende oppstart av områderegulering – Omre vindkraftverk og delområde BI5 Arealplan-ID 379 – Grimstad kommune Til Grimstad kommune v/ planavdelingen og Norsk Vind AS Undertegnede, som eier og rettighetshaver til eiendom i berørt område (Gnr/Bnr: 172/274), fremmer herved en formell og rettslig fundert uttalelse med innsigelse til det varslede planarbeidet for Omre vindkraftverk og delområde BI5, jf. plan- og bygningsloven §§ 12-8 og 5-1. Jeg stiller meg prinsipielt og konkret imot at planinitiativet fremmes videre, og anfører følgende: 1. Tiltaket er i strid med gjeldende kommuneplan og mangler forankring i overordnet planverk. Det er ikke vedtatt noen overordnet plan som åpner for vindkraftformål i det aktuelle området, og planområdet berører LNF-områder og hensynssoner. Planinitiativet fremstår derfor som planstridig og burde vært avvist allerede på innledende stadium. 2. Det foreligger ingen dokumentert vurdering av alternative lokaliseringer eller samfunnsmessig behov, i strid med forskrift om konsekvensutredninger § 17 og plan- og bygningsloven § 4-2. Uten en klar og etterprøvbar behovsvurdering foreligger det ikke tilstrekkelig grunnlag for å tillate omfattende naturinngrep og landskapsendringer. 3. Helse- og miljøkonsekvenser er ikke tilstrekkelig utredet. Tiltaket kan medføre støy, visuell dominans, søvnforstyrrelser og psykososial belastning for beboere og brukere av nærområdet. Det foreligger ingen tilfredsstillende plan for utredning av helseeffekter i samsvar med folkehelseloven §§ 5 og 7. 4. Naturmangfoldlovens krav til kunnskapsgrunnlag og føre-var-prinsipp er ikke oppfylt. Det er ikke dokumentert vurdering av artsforekomster, verneinteresser eller samlet belastning i tråd med §§ 8–12. Planområdet er fra før utsatt for tekniske inngrep og skal derfor vurderes ut fra samlet belastning, jf. § 10. 5. Medvirkningsprosessen i plansammenheng er fortsatt utilstrekkelig. Det er positivt at det er gjennomført folkemøte på initiativ fra sivilsamfunnet – herunder Grunneiere mot vindkraft på Omre (GMVO) – men kommunen og tiltakshaver har etter plan- og bygningsloven fortsatt ansvar for å legge til rette for offentlig planfaglig medvirkning. Det er ikke dokumentert at utbygger eller kommunen har oppfylt kravene til planfaglig involvering i tråd med pbl. § 5-1 eller forvaltningsloven § 17. 6. Tiltaket vil innebære betydelig risiko for verditap på min eiendom. Etablering av vindturbiner i dette området vil etter all sannsynlighet føre til redusert bruksverdi og markedsverdi for

omkringliggende eiendommer. Jeg forbeholder meg krav om erstatning dersom tiltaket fremmes og vedtas. På bakgrunn av ovenstående krever jeg: – At planforslaget ikke fremmes for offentlig ettersyn før lovpålagte krav til utredning, dokumentasjon og medvirkning er fullt ut oppfylt. – At kommunen benytter sin myndighet etter plan- og bygningsloven § 12-8 annet ledd til å avvise eller stille planinitiativet i bero. – At uttalelsen protokolleres og behandles som formell innsigelse i plansaken. Jeg ber om å bli varslet ved videre behandling og tar forbehold om å benytte kommuneloven § 27-1 (lovlighetskontroll) og rettslig prøving ved eventuelt planvedtak som ikke er i samsvar med lovens krav. Med dette anses mine interesser som ivaretatt. Jeg vil ikke følge opp saken videre med mindre ny varsling skjer. Med vennlig hilsen Markus Johannes Palmgren Johan Markussens vei 16, 4888 Homborsund Gnr/Bnr: 172/274 Dato: 13.08.2025

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for PALMGREN MARKUS JOHANNES:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra KORSVIK MIRJAM SVANG

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har KORSVIK MIRJAM SVANG, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Sterkt uenig! Helse: Dette vil gå ut over helsa. Sykefravær og uføre vil det bli mer av. Folk vil ikke orke å stå i jobb, når man får ødelagt nattesøvn grunnet lydfrekvens. Mange vil bli urolige i kroppen. Miljø: Miljøet vil bli ødelagt. Dyrene vil forsvinne. Vi har mange dyre- og fuglearter her i Eide, som vi vil miste. Eiendom: Stort tap på eiendomsverdi. Eiendommsverdien vil synke. Ingen kommer til å være interessert i kjøpe eiendom med vindmølle som nabo og ingen få solgt. Eiendomstap! Industriområde: Det vil aldri være mulig å bygge noe annet på industriområdet når det står vindmøller der. Kommunen vil tjene mer ved å ha et reelt Industriområde med bedrifter. Nå må kommunen våkne og høre på folket!! Vi vil ikke ha noen vindmøller på Omre!!!

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for KORSVIK MIRJAM SVANG:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra LINDBERG KENNETH

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har LINDBERG KENNETH, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Dette reagerer vi sterkt på. Det er rasering av miljø i en utstrekning hinsides all fornuft. Støy både av lyd og visuelt. Fugleliv, og dyreliv.Ytterligere rasering av turområder for adspredelse, trim og helse fysisk og psykisk. Se foreksempel hvordan vindmøller har rasert natur når du kommer kjørende mot stavanger fra Bjerkreim. Galskap er ordet. Dette blir en byggesak som vi alle protesterer kraftig på. Vi bor her i fredelige omgivelser og vil ha det slik. Folket i Grimstad og Norge sier NEI. Mvh. Kenneth Lindberg, Eideveien 46, Grimstad

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for LINDBERG KENNETH:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra EGHOLM ANNE TORILL WÅLAND

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har EGHOLM ANNE TORILL WÅLAND, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er helt imot dette, da det vil gå utover oss som bor her. Så håper virkelig at dette ikke blir noe av.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for EGHOLM ANNE TORILL WÅLAND:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra MYHRE JON

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har MYHRE JON, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Hei. Jeg mener vi ikke bør ha vindmøller på Omre. Det er nok støy fra motorveien. Så jeg er sterkt imot på grunn av støyen og ødeleggelsen av naturen. Er det ingen som ser at vindmøller er å gå baklengs inn i fremtiden. Lite strøm, må ha balansekraft, ødeleggelse av natur, støy, pluss rasering av fugleliv og tonnevis av microplast. Dette må stoppes! Mvh Jon Myhre

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for MYHRE JON:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4815, SALTRØD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BERG SINDRE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BERG SINDRE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Boligens verdi synker, det bråker og jeg kommer til å se de hjemmefra. Jeg stemmer Nei for dette prosjektet. Det er bare ulemper for min del. Jeg er ikke intresssert i å ha vinmakere park på Omre.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BERG SINDRE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra MARMØY ØYSTEIN RUNE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har MARMØY ØYSTEIN RUNE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg vil be om at det tas hensyn til at regjeringen forbereder en sak om forbud mot utbygging av myrområder. Det er en del våtmark i de aktuelle områdene. Øystein Marmøy

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for MARMØY ØYSTEIN RUNE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4879, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra OLSEN MARION SVANG

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har OLSEN MARION SVANG, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi er imot vindmøller her! Dette går utover helse pga. lydfrekvens. Verditap på bolig og dyrelivet som er her. Naturen vil bli ødelagt med de store vindmøllenes høyde og arealet de trenger. Arealet var vel tiltenkt industri område.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for OLSEN MARION SVANG:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BJELLERÅS KJETIL

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BJELLERÅS KJETIL, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Helt imot dette!!!

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BJELLERÅS KJETIL:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra JÅVOLD ODA

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har JÅVOLD ODA, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Helt imot dette, ødelegge for fugleliv og dyr , blir mye ødelagt natur , lys og bråk fra vindmøller. De lager ikke mye strøm uten vind. Dette må stoppes , tenk dere godt om . Vi som bor i Homborsund er redd for at husprisene vil bli redusert.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for JÅVOLD ODA:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra SKOCZYLAS PIOTR WITOLD

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har SKOCZYLAS PIOTR WITOLD, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Hei, Jeg bor på Homborsund og det er under 3 km fra planlagt vindkraftverk. Jeg har flyttet til Homborsund 4 år siden og en av hovedgrunnene var at det en fint rolige natur området. Hvis på den tidspunktet bli vindkraftverk på Omre jeg vil aldri kjøpe huset her. Jeg forstår ikke hvorfor det er tenk å bygge en vindkraftverk i så tett befolkede områder. Jeg vet at hvis det bli vindkraftverk på Omre verdi på eiendommen min vil falle ned og jeg vil for sikkert flytte fra (men hvem betale meg for verdi tapp på eiendommen min?!). Jeg og familien min trives veldig på Homborsund og vi har absolutt ingen planer å flytte men vindkraftverk på Omre vil forandre den situasjonen. Jeg er klar over studier om helse påvirkning av permanent støy fra turbiner driften og er enig at turbiner i så nærme avstand fra husene vil påvirke negativt på helsen i hele familien min. Jeg har jobbet i Ålgård på Skurve industriområde hvor var bygget vindkraftverk og husker en støy/susse lyd hele dagen mens jeg var på jobben og det vil jeg ikke ha når er hjemme-min roligste plass for å slappe av. For oppsummert jeg er absolutt mot vindkraftverk på Omre fordi den vil ødlegge bo miljø i hele området for alle som bor her. Mvh Piotr Skoczylas

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for SKOCZYLAS PIOTR WITOLD:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BIE-LORENTZEN NINA

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BIE-LORENTZEN NINA, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi er sterkt i mot denne reguleringen.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BIE-LORENTZEN NINA:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4876, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra LARSEN JOAKIM MYHREN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har LARSEN JOAKIM MYHREN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Nei for my støy nei nei

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for LARSEN JOAKIM MYHREN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BJELLERÅS HANS M HANSEN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BJELLERÅS HANS M HANSEN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Hei, er fullstendig IMOT vindkraft på Omre. For det første så er det ustabil strøm og vi har ikke mangel på strøm i Agder, heller for mye så syntes det blir for dumt at du John og Norsk Vind kjemper for å ødelegge både natur og livskvalitet for bygda og innbyggerne våre for at noen få enkelt individer skal tjene noen kroner. Vi som innbyggere og pårørte blir overkjørt på det groveste. Dere i Norsk Vind tar overhode ikke hensyn til dyr, insekter, gytebekker og økonomien til de som blir berørt av dette, selv om dere selv sier dere gjør det. Så er det forska på at det er overhode ikke nok og bevist at det ikke stemmer det dere legger frem. Våres hus/gårder mister store verdier som det er bevist alle plasser det kommer vindkraft uten kompensasjon eller noen form for hensyn av oss som må leve med dette hver dag. Vi vet at det foreligger en vannmiljørappart fra 2024 utført av Rambøll for TT Anlegg. Denne gir opplysninger om at vannmiljø i og rundt Omre allerede er svært belastet. Jeg/vi har IKKE sett noen ny utredning i den forbindelse. Ei heller er kommunens arealplan vedtatt. Håper virkelig ikke dette blir noe av! Må være rart at du og norsk vind kan ha samvittighet da dere vet hvor mange mennesker dere ødelegger for. I mine øyer så burde det vært en straff for dette da dere virkelig rævkjører Grimstad! Mvh Hans Martin Bjellerås, Lindtveit 7.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BJELLERÅS HANS M HANSEN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra FOSS TOMMY

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har FOSS TOMMY, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg stiller meg helt i mot utbygging av vindmøller på Omre. NEI TIL VINDKRAFT!!!!!

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for FOSS TOMMY:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra RØRE KRISTIAN HENRIK SAND

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har RØRE KRISTIAN HENRIK SAND, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg stiller meg meget kritisk til plan om vindpark. Dette området vil bli sterkt berørt og ikke lenger bli det fredelige og rolige området. Kan ikke fatte at kommunen i det hele tatt tenker på noe slikt! Få vindmøllene plassert slik at de ikke ødelegger for så mange og i et område hvor det allerede er etablert industri! Alle jeg har snakket med rister på hodet og fatter ikke hva man tenker på! La planen ligge, det må da være nok av prosjekter folk vil ha for å utvikle kommunen til beste for befolkningen!!!!

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for RØRE KRISTIAN HENRIK SAND:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4020, STAVANGER

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra TALLOEN DAVID

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har TALLOEN DAVID, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Positivt til vind utvikling i Norge generelt og til Omre utbygging spesifikt

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for TALLOEN DAVID:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra METS KARIN JOYCE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har METS KARIN JOYCE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er ikke imot vindkratverk på Omre med mindre konsekvenser er godt utredet

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for METS KARIN JOYCE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra FLATØY CELINA

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har FLATØY CELINA, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg ønsker å uttrykke min klare motstand mot planene om å etablere vindmøller i omre . Prosjektet vil innebære store og uopprettelige inngrep i et område som er kjent for sitt særpreg, sin ro og sin naturskjønnhet. Vindkraftutbyggingen vil etter mitt syn ha en rekke alvorlige negative konsekvenser: • Utsikt og landskap: Vindmøllene vil dominere kystlandskapet og være synlige fra lang avstand, både fra land og sjø. Dette ødelegger områdets unike preg. • Fred og ro: Støy fra turbinene vil redusere bokvaliteten for fastboende og feriegjester. • Innsyn fra sjøen: Kystlinjen mister sitt naturlige uttrykk, og idyllen som kjennetegner Homborsund forringes. • Boligpriser: Et vindkraftanlegg i nærheten vil sannsynligvis senke verdien på boliger og fritidseiendommer. • Naturinngrep: Bygging av turbiner, veier og kraftlinjer vil skade naturområder og påvirke dyre- og fugleliv negativt. • Friluftsliv: Områder som i dag brukes til turgåing og rekreasjon blir ødelagt eller oppleves mindre attraktive. • Lysforurensning: Varsellys på turbinene vil forstyrre nattehimmelen og bidra til et kunstig preg. • Turisme: Homborsund er kjent som et idyllisk kystsamfunn. Vindmøller vil kunne gjøre stedet mindre attraktivt for tilreisende og skade lokal næring. • Usikker klimaeffekt lokalt: Den faktiske nytten av vindkraftprosjektet oppveier ikke de store lokale kostnadene og tapene. Jeg oppfordrer derfor til at planene om vindkraft i Homborsund ikke settes i gang .

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for FLATØY CELINA:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra ELLINGSEN RUNE EIKENES

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har ELLINGSEN RUNE EIKENES, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er imot vindkraft på omre

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for ELLINGSEN RUNE EIKENES:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra JOHANSEN MORTEN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har JOHANSEN MORTEN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er generelt imot dårlige ideer om å makulere natur for å bygge luftslott. Det er allerede revet ned og sprengt bort natur i områdene det er snakk om, men som innbygger i Homborsund så ser jeg på det med skrekk hvordan dette vil påvirke livskvaliteten og bo kvaliteten dersom dette anlegget realiseres! dette kan utredes i det uendelige, den som påstår at vindkraft ``betaler`` seg selv og tilbyr en stabil og god strøm har ikke fulgt med. Dersom dette realiseres så vil støyen fra vindkraftverket ødelegge bo miljøet i Homborsund, sende hus prisene til bunns og ødelegge et lite samfunn som folk faktisk bor i for å komme seg bort fra dårlige politiske avgjørelser og elendig styring som stort sett holder seg i sentrumsområdene. STOPP IDIOTIEN FØR DET ER FOR SEINT.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for JOHANSEN MORTEN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra SVENNEVIG SIDSEL

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har SVENNEVIG SIDSEL, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Har ikke innvendinger mot planene

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for SVENNEVIG SIDSEL:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BECH RAYMOND

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BECH RAYMOND, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

jeg er i mot vindmøller på omre.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BECH RAYMOND:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BUGGE ANNE BRITH BREDSTEN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BUGGE ANNE BRITH BREDSTEN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg vil ikke ha vindkraft

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BUGGE ANNE BRITH BREDSTEN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra EVENSEN EDVARD

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har EVENSEN EDVARD, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi er to brødre som eier gr.nr 182,2 og 182,9 0g 182,12/23. Vi eier hver vår hytte i Nørholmkilen som vil bli veldig berørt av dette. Vi har barn og barnebarn som elsker å være på hytta. De kunne også tenkt seg å bygge egne hytter der, men nå vil jo eiendommen vår bli totalt verdiløs. Mye dyreliv vil også forsvinne. Vi har observert ørn i nærheten av mobilmasta, hatt elg og masse rådyr på jordet. Håper dette vil bli tatt hensyn til, ser med skrekk og gru fram til både høye lyder og lys om natten. Hilsen Edvard Evensen Bydalsv. 133 4628 Kristiansand

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for EVENSEN EDVARD:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4628, KRISTIANSAND S

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra ARNTSEN GUNNAR ARNOLD

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har ARNTSEN GUNNAR ARNOLD, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Ved å bygge vindmøller på Omreheia med så mange fugle og dyrearter vil ikke være særlig lurt når en tenker miljø. Det er jo nettopp miljø som er på myndighetens dagsorden, derfor er det underlig at Norsk Vind a/s vil være med på å bygge ned naturen. Eller er det fordi at da kan mer strøm sendes ut av landet, og vi må kjøpe den dyrt tilbake, altså en form for å tjene penger hos norske myndigheter. Jeg er ikke direkte involvert med å avgi grunn til dette, men samtidig indirekte siden min eiendom gnr.159 bnr. 3 ligger ganske nær til ytterpunktet Penndalen. Jeg ligger ca 400 til 1000 meter fra Penndalen og vil både se og høre vindmøllene, noe jeg ikke tør tenke på. Til orientering kan jeg i dag høre steinknuseriet i Hasseldalen, og høre det smeller i stein, fjell. Livskvaliteten for meg og mitt hjem vil bli sterkt redusert, samtidig vil det bli vanskelig å selge tomter i fremtiden uten å få noe som helst form for kompensasjon idag. Så denne galskapen går jeg STERKT I MOT. Hombor 25. august 2025 Mvh Gunnar Arnold Arntsen Hombor 16 4887 Grimstad

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for ARNTSEN GUNNAR ARNOLD:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra GUSDAL ANDERS EDVIN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har GUSDAL ANDERS EDVIN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

- Må utrede helsepåvirkning av støy, hørbar og ikke hørbar, samt visuelle virkninger, lyspåvirkning og skyggekasting fra vindturbinene for en radius på minimum 10 km avstand fra turbinene. - Må utrede traseer for nettilknytning og visuelle og miljømessige konsekvenser, samt elektromagnetiske felt som kan påvirke mennesker og dyr i nærheten av traseene. - Må utrede samlet belastning etter naturmangfoldloven for område med vindmøller og traseen for nettilkopling. - Må gjennomføres en verdi- og sårbarhetsanalyse av påvirket kystlandskap, økonomiske konsekvenser for beboerne og konsekvenser for trivsel. - Det må utredes konsekvenser for fisken i gytebekkene ved endret vanntilførsel og ved eventuell forurensing, samt sur avrenning av bergarter i område. - Hva er minste antall turbiner Norsk Vind må installere for å gå i gang med prosjektet? - Etter det jeg forstår skal sikkerhetssonen være ca 400m samt avstand til bolig på minimum 800m. Det må demonstreres på kart hvordan vindmøllene skal plasseres i forhold til E-18 og berørte boliger for å opprettholde dette. - Vindkraftverk har bare ca 33 % kapasitetsutnyttelse i snitt. Hvordan skal man sikre forsyning av stabil strøm når det ikke blåser? Betyr det at også vannkraften som er vår stabile strømforsyning også må øke sin produksjon, som i sin tur også må øke sin kapasitet på strømnettet? - Blir det avsatt midler til opprydding ved en eventuell konkurs eller nedleggelse, og hvem beregner hvor stort beløp dette skal være og hvem har kontroll og tilgang til disse midlene? - Er det gjort noen skriftlig avtale med andre parter om å sikre videre drift ved en eventuell konkurs eller nedleggelse? - Med tanke på sikkerhetssonen, hvor stort beslag vil det legge på industriområde? Det kan f.eks ikke etableres kontorer innenfor sikkerhetssonen. - Det må utredes om det i det hele tatt er mulig å kombinere industriområde med vindkraftanlegget. Eventuelt med de begrensningene dette gir med mennesker som jobber i område, enten inne eller ute, med nødvendige sikkerhetssoner, støy, hørbar og ikke hørbar, samt visuelle virkninger, lyspåvirkning og skyggekasting fra vindturbinene. - Hvordan kan utbygger hevde at denne utbyggingen kan gi lavere energipriser for Grimstad? Denne strømmen går ut på nettet og vi som forbrukere må kjøpe den til markedspris som er påvirket av resten av Europa som all annen strøm som resultat av disse utenlandskablene. - Det må lage en utredning av klimaregnskapet ved en slik utbygging. Utredning må inkludere minimum de resurser som skal til for å produsere disse vindmøllene, frakt, vedlikehold gjennom drift, gjenvinning,

eventuelt skrot etter drift, resurser for å opparbeide område til vindmøllene, større veier, fraktkostnadder, osv. Hva vil det gi av inntjening for samfunnet og miljøgevinsten?

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for GUSDAL ANDERS EDVIN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra VORELAND HANS ARNE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har VORELAND HANS ARNE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Er imot at dette iverksettes!

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for VORELAND HANS ARNE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BJELLERÅS LARS ANTON

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BJELLERÅS LARS ANTON, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi er helt imot etablering av vindmøller!!

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BJELLERÅS LARS ANTON:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra RUSTAD KURT WILLY

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har RUSTAD KURT WILLY, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

> Hei Dette er en uttalelse fra Lindtveit 58, 4887 Grimstad Vi ser oss naturligvis negative til vindmøller på Omre da vi vil bli berørt av vindmøller så nærme til huset vårt. Etter som lest på referat vil huset vårt bli berørt ganske kraftig ved og sette vindmøller på Omre så naturligvis ser vi oss negative til dette. Mvh Kurt Willy Rustad

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for RUSTAD KURT WILLY:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HAUGE MARIANNE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HAUGE MARIANNE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er sterkt imot vindkraft pga ødeleggelse av naturen og dyreliv. Det vil ødlegge roen og jeg får det rett i synet nå jeg sitter ute på min veranda Det blir forurensning og boligen min vil falle i pris Jeg flyttet på landet for å nyte fred og ro og ikke se på noen store vindmøller med blinkende lys og lyd.Det blir dyrt og vi på Sørlandet har nok strøm .Hele kaldvellfjorden vil også bli ødelagt med vindmøller rett over oss på badestranden vår. Jeg er i mot vindmøller på omre

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HAUGE MARIANNE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra STOKSTAD LINN-TORILD HAUG

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har STOKSTAD LINN-TORILD HAUG, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi er sterkt imot vindkraftverket på Omre. Dette er altfor invaderende i noe som er et naturlig vakkert og urørt område. Vi opplever det som destruerende for innbyggerne i nærmiljøet å ha massive vindmøller som ruver over skogen og horisonten. Vi ønsker sørlandsidyll, ikke en industriell næringspark i nabolaget.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for STOKSTAD LINN-TORILD HAUG:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 3179, ÅSGÅRDSTRAND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra STIANSEN JAN MAGNE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har STIANSEN JAN MAGNE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Hei Vi er bekymret for at et vindkraftverk på Omre kan ødelegge vår idyll på vår fritidseiendom i Kjerrviga, Eide. Min kone er uør på grunn av vestibylær migrene, og er svært følsom for lyd, lydbølger og vibrasjon. Vindturbiner så nært vil sannsynligvis føre til at vi ikke kan benytte hytta så ofte som vi ønsker. Dersom vi på grunn av dette velger å selge, er vi redd for at eiendomsverdien vil være så redusert at vi går med økonomisk tap. Jeg vil også legge til en observasjon av Storfugl, Røy, som er rødlistet og som ble gjort den 19. april på Omre. Rett ved rasteplassen ved industriområdet. Dette registrerte jeg på artsdatabanken, artsobservasjoner. På grunn av at det var i hekkeperioden, og at Røya tydelig var parringsklar, ble funnet registrert som skjermet funn. Registreringen ligger dermed under "sensitive artsdata" hos Miljødirektoratet. Jeg forsøkte å legge til bilder for å dokumentere denne observasjonen, men opplasting feilet flere ganger. Da jeg er meget skeptisk til at denne henvendelsen skal sendes til Norsk Vind, blir det også sendt en kopi til Grimstad kommune. Vennlig hilsen Jan Magne Stiansen

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for STIANSEN JAN MAGNE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4878, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra RYDÉN KIRSTEN Å AMTEDAL

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har RYDÉN KIRSTEN Å AMTEDAL, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg har eiendom ,Amtedal 1, 4887 Grimstad. Dette er svært nær det planlagte vindkraftverk, som jeg håper ikke blir noe av. Ser med gru hvordan det ville bli med både lyd og lys, for ikke å snakke om dyrelivet i strøket. Her er både elg, hjort og rådyr, og et rikt fugleliv. I Amtedalsbekken er det satt ut ørrettrapp flere steder, fisken blir trolig skadelidende da vannkvaliteten blir endret etter det tas ut steinmasser. Når det gjelder bygda Eide og nabolaget på begge sider vil en utbygging gi en markert verdiforringelse på både hus og hytter, for ikke å snakke om livskvalitet. Håper det tas til fornuft og avslutter dette jo før jo heller.!,

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for RYDÉN KIRSTEN Å AMTEDAL:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 1358, JAR

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra OMSLANDSETER REBEKKA O

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har OMSLANDSETER REBEKKA O, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg er sterkt imot dette prosjektet, og ber om at konsesjon ikke gis. Begrunnelsene er: 1. Naturinngrep og landskap: Utbyggingen vil medføre omfattende naturødeleggelse og irreversible inngrep i et område som i dag har stor verdi for biologisk mangfold, friluftsliv og landskapsopplevelse. Man vil ikke kunne ferdes i et stort område rundt der vindmøllene plasseres og jeg rir ofte i dette området. Dette vil føre til stor ulempe for turgåere og dyr. Dette er et av de få - ikke-utbygde områdene med tett skog i området, og bør ikke bli brukt til slike arealkrevende industrier. 2. Lokale konsekvenser: Prosjektet vil redusere bokvaliteten for beboere i området gjennom støy, negativ omtale og visuell forurensning. Det har også vært rapporterte problemer med avflasset maling som blir spredt over store områder. Jeg er bekymret for de helsemessige påvirkningene dette kan ha. Vindkraft-selskaper viser ofte til at det er mindre plast enn fra båthold i Norge, men jeg er kritisk til dette, da det er luftbårne plastpartikler det er snakk med vindmøller. Plasten fra båtene havner i havet, og blir ikke pustet inn av mennesker og dyr på samme måte som fra vindmøller. Jeg er mest bekymret for menneskene og dyrene som puster dette inn - over lang tid. Jeg blir helt dårlig ved tanken.... På Tjore passer jeg ofte dyrene, og vet de er veldig ømfintlige for støy i tillegg. Nei, disse vindmøllene er jeg veldig imot. Det kan svekke trivsel, lokalt friluftsliv og verdien av eiendommer. 3. Klima og energibehov: Vindkraft i denne skalaen innebærer store naturkostnader for en relativt liten og uforutsigbar energigevinst. Energisparing, oppgradering av eksisterende vannkraft og satsing på solenergi gir langt bedre balanse mellom nytte og skade. Ingen tenker på at de landene med høy utbygging av vindkraft er de landene som importerer mest kraft. Hva skjer når det ikke blåser? For ikke å snakke om at vindmøller bare funker når vindhastigheten er i et gitt intervall. Ofte når man kjører fordi vindmøller og de "går", er det ikke slik at de lager energi, de kan bare ikke stoppe dem selv om det blåser for mye/for lite. I disse periodene bruker de energi! Norge eksporterer energi fra Sørnorge. Når det blåser i Europa, blåser det også i Norge, vi har ikke bruk for den strømmen som lages! Og ikke får vi solgt den heller (strømmen er billig når det produseres mer enn det som trengs, da tjener vi ikke på å selge strømmen, og det er jo heller ingen i Europa som trenger den, siden de da produserer sin egen!). Det er også en misforståelse blant politikere. Kapasitet i

strømnettet og kraft er to forskjellige ting. Folk kan ikke bygge nye boliger/industri fordi det ikke er kapasitet i strømnettet, dette er ikke fordi det ikke er tilgjengelig nok strøm! Det er strømnettet som er bygget med for dårlige ledninger og for lite kapasitet på nettstasjoner og liknende. Dette må oppgraderes. Det hjelper ikke å lage mer strøm, når strømnettet ikke håndterer det uansett. I tillegg er strøm "der og da", vi har ikke mulighet til å lagre overskudds strøm som lages på en god måte generelt her i Norge. Det betyr at strøm som lages, ikke selges, og ikke brukes, går til spille... Det vil antagelig skje i veldig mange tilfeller med vindmøller (siden ingen i Europa trenger strømmen når vi lager den fra vindmøller). Det er det som gjør vannkraft så bra, og Norge unikt som har den typen. Vi kan selv bestemme når vi produserer strøm fra vannlagrene våre. Dett er en mye mer bærekraftig tilnærming til strøm. Se på regnestykkene på hvor mye strøm vi får ved bare f. eks 1 m høyere vannstand i vannmagasinene våre. Dette er mye mindre invasiv tilnærming. 4. Demokratisk forankring: Det er tydelig lokal motstand mot prosjektet. Det er viktig at NVE legger vekt på lokalbefolkningens stemme og rett til å bevare sitt nærmiljø. Det er et demokratisk problem at innbyggernes ønsker ikke blir tatt til følge, og det er elitistisk å tenke at menneskene som styrer vet bedre enn menneskene som bor. Konklusjon: Jeg ber NVE avslå søknaden om vindkraftutbygging på Omre i Grimstad. Skadene på natur, nærmiljø og lokalsamfunn står ikke i forhold til den potensielle nytten.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for OMSLANDSETER REBEKKA O:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra KJÆRSTAD KJELL EINAR

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har KJÆRSTAD KJELL EINAR, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg bor i Grimstad og har hytte i KNA-veien i Homborsund. På begge adressene vil jeg sannsynligvis bli påvirket av vindturbinene på Omre. Størst ulempe vil jeg få på hytta i KNA-veien 23. Hytta ligger innenfor en radius på 3 km og all teori tilsier at jeg vil bli plaget av støy, lysforstyrrelser og ulemper som kan føre til helseplager. Dette er problemer som har oppstått rundt de fleste vindkraftverket som allerede er etablert i landet. Det er ingen grunn til å tro at ikke de samme problemene vil oppstå rundt dette vindkraftverket. Fra sjøsiden vil vindkraftverket bli svært dominerende på horisonten. De vil stå å lyse i konkurranse med Homborsund fyr. I tillegg til ulempene vil verdien på eiendommen min bli redusert. Landskapet på Omre består hovedsak av fjellknauser, vann og myrlendt terreng. Gjennom området renner det to sjø-ørretbekker. Det er et rikt fugle- og dyreliv i området som brukes til rekreasjon og friluftsliv. Statsforvalteren har tidligere stoppet utviklingen av industriområdet og har stiltkrav som Grimstad kommune ikke har etterkommet. Vindturbinene blir plassert tett opp til Nørholmen hvor Hamsunsenteret gård og skriverstue ligger. Det er ganske merkelig at for å sikre vår væravhengig vannkraft skal bygge enda mer ustabil og væravhengig kraft basert på sol og vind. Dette vil føre til unødvendig store kostnader til nettutbygging. De økonomiske kostnadene til regulering kan bli svært høye Vi har etter hvert forstått at det ikke er Norges behov for strøm som skal dekkes, men at vi også skal bidra til Tyskland og Englands strømbehov. Utenlandskablene som skulle gi oss forsyningsforsikkerhet synes å ha ført til motsatt resultat. Med dagens utenlandskabler kan vi eksportere 60% av strømproduksjonen vår og det må sies å ligge langt i overkant av det som er nødvendig. Da er det ikke forsyningssikkerheten som er prioritert, men eksport av strøm. Er dette hovedgrunnen til at det må byggespill mange vindturbiner? Min påstand: Til flere vindturbiner som bygges jo dyrere blir strømmen. Fordi etterspørselen etter balansekraft vil øke (vannkraft) og dermed øker prisen på strøm produsert med vannkraft. Atomkraft er løsningen. Lite inngrep i naturen, stabil produksjon, væruavhengig, krever enklere og billigere nettløsninger. Vindkraft er et blindspor som aldri kan gi tilstrkkrlig strøm til det grønne skiftet.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for KJÆRSTAD KJELL EINAR:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4877, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HÅLAND KJELL

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HÅLAND KJELL, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Viser til møte av U34-25 vedr område regulering for høyspent linje som knytter sammen Omre vindkraftverk og Hippen transformatorstasjon. Under dette reguleringsplanforslaget vil to av mine eiendommer (parseller) bli berørt, noe som forringer verdi, i tillegg til at min eiendom allerede ligger tett opp mot og i tillegg er belastet med flere linjer. Det bemerkes også at kryssingen går nær ved beboelseshus (magnetisk stråling, føre var prinsippet) og i tillegg vil berøre verdifullt skogareal. Videre ligger planlagt linje i nærheten av Landvik steinbrudd, noe som kan hindre fremtidig utvidelse. Her er jeg eier inntil steinbruddet Jeg finner det underlig at linjen som som over lang avstand følger Fjære - Monen traseen (132 kV) skal "skjære" ut over et kort stykke hvor mine eiendommer blir berørt i stor grad, for så å svinge inn igjen å følge traseen videre inn mot Hippen Transformatorstasjon. På bakgrunn av overnevnte prinsipper og argumentasjon ber jeg om at traseen blir revurdert slik at mine eiendommer ikke berøres. Det vil være naturlig for ny høyspentlinje å følge Fjære - Monen traseen helt frem til Hippen transformator stasjon. Jeg motsetter meg at planlagt trase over min eiendom benyttes. MvH Kjell Håland

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HÅLAND KJELL:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4886, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra JENTOFT ANDERS MATHIESEN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har JENTOFT ANDERS MATHIESEN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Snu i tide! Sist det ble foreslått vindmøller i samme område skapte dette ett stort engasjement, men denne gangen er det større og bredere oppslutning mot. Når man andre steder kan se vindmøllenes påvirkning på miljø, natur og folks bo- og rekreasjonsområde, og den massive motstanden mot vindmøller, undrer jeg meg over at kommunen enda ikke har stoppet dette. Det er jo bare å se på nabokommuner som har tatt til fornuft og høre på deres historier. Jeg har overtatt gnr 151-1, som sjette generasjon,og da jeg også har vokst opp her setter jeg naturlig nok pris på naturen og friluftskvalitetene i område - og da særlig jakt. Jeg vil strekke meg så langt å si det slik at hvis det kommer vindmøller på Omre, vil dette gjøre området bortimot verdiløst hva jakt angår. Folkehelse bør kartlegges bedre. Verditap på boliger bør kartlegges. Påvirkning på byer som Grimstad og Lillesand bør kartlegges. Påvirkning på kyst-og turistnæringen bør kartlegges. Bekker der fisk lever og gyter bør kartlegges grundig. Lavfrekvent lyd bør sjekkes. Strømunderskudd bør sjekkes Så kommer det store spørsmålet jeg bet meg merke i under folkemøtet 19.august. Uansett problem fantes det alltid mottiltak og løsninger, og jeg sitter da med en følelse av at her prøver vi for enhver pris å tilpasse situasjonen, mer enn å ta hensyn til de faktiske påvirkninge vindmøller har for kommunen og innbyggerne. Med all den tilgjengelige informasjonen som finnes om skader vindmøller har på nærmiljøet, er vel dette ikke nødvendig å gå videre med. Med dette vil jeg avslutte med å si: Det er ingen skam å snu. Med vennlig hilsen Anders M. Jentoft

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for JENTOFT ANDERS MATHIESEN:
Telefon:
Epost:

Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra SØRVÅG KARIN BIRKEDAL

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har SØRVÅG KARIN BIRKEDAL, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi tillater oss med dette å klage på <Varsel om omregulering for Omre vindkraftverk>. Klagen gjelder for gnr/bnr 171/3, festenr. 0, seksjonsnr. 0, Espevigveien 159. Hvorfor klager vi? Vi er sterkt imot vindturbiner i nærheten av eiendommen. For oss vil utsikten fra hytta bli helt annerledes og ødelagt når vi må se over på store turbiner, og vi synes det er et stort inngrep i vakker og urørt natur. Vi vil få utsikt mot blinkende lys, skyggekasting, støy og vibrasjoner som vil påvirke helsa vår. Om utbyggingen blir vedtatt, hvem vil da ta ansvar for det økonomiske tapet på eiendommen vår? Hva med helse utfordringene dette vil gi oss? Slik vi ser det, så vil vi ikke kunne bruke fritids eiendommen om vindturbinene kommer til Omre. Mvh, Karin og Tore Sørvåg

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for SØRVÅG KARIN BIRKEDAL:
Telefon:
Epost:
Adresse: GRØM GÅRD
Postnummer og sted: 4877, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BIRKELAND ELLEN C E

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BIRKELAND ELLEN C E, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg ønsker med dette å uttrykke min klare motstand mot reguleringsplanforslaget for etablering av vindkraftverk på Omre i Grimstad kommune. Omre er et område med stor naturverdi, rikt biologisk mangfold og betydning for lokal rekreasjon og friluftsliv. Planlagt utbygging vil medføre omfattende naturinngrep, inkludert nedbygging av skogsområder, sprengning, veibygging og etablering av store vindturbiner. Dette vil føre til irreversible skader på landskapet og forringelse av leveområder for hjortevilt og andre arter. Området har allerede vært utsatt for betydelige inngrep gjennom utbyggingen av E18, og ytterligere belastning vil være uakseptabel. Det er viktig å se dette i sammenheng – summen av inngrep truer både økologisk balanse og lokalbefolkningens tilgang til urørt natur. I tillegg vil vindkraftverket medføre støy, lysforurensning og visuell dominans som reduserer områdets verdi for friluftsliv, jakt og naturopplevelser samt boligverdi . Dette er ikke bare et miljøspørsmål, men også et spørsmål om livskvalitet og lokal identitet. Jeg ber kommunen og ansvarlige myndigheter om å avvise reguleringsplanforslaget og heller arbeide for å bevare Omre som et naturområde til glede for nåværende og kommende generasjoner. Med vennlig hilsen Ellen Birkeland

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BIRKELAND ELLEN C E:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4885, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra MOSEID ELLEN CHRISTINA

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har MOSEID ELLEN CHRISTINA, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Det vil være ødeleggende for natur og miljø å bygge vindmøllene på Omre. Det vil være ødeleggende for det unike kyst- og nærmiljøet i Homborsund og Bufjorden med en skyline med vindmøller.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for MOSEID ELLEN CHRISTINA:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 1387, ASKER

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra KRISTIANSEN INGER T S

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har KRISTIANSEN INGER T S, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Syns der er mange ting som taler imot bygging av vindkraft på omre . Det er mange rødlista arter i området . Det er et område med lite vind . Det er observert havørn i området Det er forurensende for bekker og fjord . Bekkene er gyte område for sjø ørret . Det er mye bebyggelse på Lillesand siden av kalvellfjorden . Mye av bebyggelsen risikerer oppi 45 desibel . Er ikke interessert i lyd , og blink/skygge kast fra disse turbinene over eiendommen min . Det er og stygt i naturen . Vil ha det som det er i dag Grunneier Kilen 28 .

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for KRISTIANSEN INGER T S:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4820, FROLAND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra JANSEN JOHAN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har JANSEN JOHAN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg, Johan Jansen, bosatt på Homborsundveien 5 på Omre sammen med min familie, som inkluderer to voksne og en nyfødt, viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 2025. Innspillet er herved innsendt innen fristen. Vi er nyetablerte i området og har investert alle våre midler i denne eiendommen med et langsiktig mål om å skape et trygt og godt hjem for familien vår. Av den grunn er jeg sterkt imot planforslaget. Hvorfor prosjektet bør stoppes nå uten konsekvensutredning (KU): Prosjektet bør stanses i denne fasen da det er åpenbart at konsekvensene vil være uakseptable for både innbyggere og nærmiljøet. Min motstand er basert på følgende punkter: * Tap av eiendomsverdi og salgbarhet: Plasseringen av vindturbiner så nær boligområder vil føre til et betydelig verditap for min eiendom. Usikkerheten rundt fremtidig salgbarhet er svært stor og vil påvirke våre investeringer i det som skulle være vårt faste, langsiktige hjem. * Alvorlig støybelastning: Jeg frykter alvorlige støyplager, spesielt fra lavfrekvent turbinstøy. Vi valgte bevisst å bosette oss på Omre for å unngå støyforurensning, og denne planen vil skape et mye verre støymiljø enn det vi tidligere har erfart. Støyen vil også utgjøre en konstant plage for et lite barn. * Mangel på forutsigbarhet fra kommunen: Beslutningen om å vurdere vindkraft på Omre er i strid med tidligere kommunale signaler og vedtak. Hadde vi visst at vindkraftutbygging var en mulighet, ville vi aldri ha kjøpt tomt og bygget bolig her. Denne mangelen på forutsigbarhet er uakseptabel. Jeg ber på det sterkeste om at planforslaget stoppes umiddelbart og at det ikke igangsettes en konsekvensutredning, da det allerede nå er åpenbart at de negative konsekvensene langt overstiger de samfunnsnyttige fordeler. Prosjektet vil medføre uakseptable konsekvenser for lokalmiljøet og innbyggerne. Med vennlig hilsen, Johan Jansen

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for JANSEN JOHAN:
Telefon:

Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra SVENNEVIG KRISTIN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har SVENNEVIG KRISTIN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg ønsker ikke vindkraftutbygging på Omre. Er skeptisk til økt støy både ute og inne pga turbinene, og at støyen er negativ for psykisk helse. Det er heller ikke bra å ødelegge myrene på Omre. Utslipp i grunnvann og bekker er også veldig negativt. Det er fortsatt en del som har brønn som kilde til drikkevann, vi har ørret i bekken her, og mye rådyr, hjort som drikker i bekkene. Vi er veldig mange som bor i berørt område, og ingen ønsker å få ødelagt nærområdet med vindturbiner

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for SVENNEVIG KRISTIN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra GUNDERSEN ELI LØVAAS

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har GUNDERSEN ELI LØVAAS, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Undertegnede bor på Hesthagen gård som har utkjørsel direkte til E18 ved Trolldalen rett overfor planlagt vindkraftverk. Vi er 3 generasjoner på gården.Turbinene som er planlagt er enorme og "rød sone"må derfor utvides til mer enn 880m basert på erfaringer fra andre vindparker med mindre turbiner.Vi vil bli ekstremt eksponert for lyd ,lys,larm,skyggekast og iskast. Vi ser ikke for oss en framtid på gården om denne vindparken skulle bli en realitet.- Iskast fra disse turbinene vil være til enorm fare for oss som oppholder oss på gården samt di som ferdes på E18 .da vinterværet her stadig svinger mellom pluss og minusgrader og vi opplever at alt ute er glasert av is før det regner bort og fryser på ny.....- Et vindkraftverk på Omre vil både legge føringer for og beslag på store områder på begge sider av E18 for lang tid fremover.Både næringstomter,gårder og boliger vil antagelig være vanskeligere å selge og tap i eiendomsverdi for oss som besitter disse eiendommene er ikke nevnt i utredningen..Hva med avskalling av mikroplast..? Vindkraft på Omre bør stoppes allerede nå. Mvh beboerne på Hesthagen gård

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for GUNDERSEN ELI LØVAAS:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4886, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HANSEN MARIT

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HANSEN MARIT, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Hei Jeg er ikke interessert i vindkraft i området. Grunnen er at det ødelegger fuglelivet i området. Vi har ravn og musevåk i området. Og det er imot min oppfatning at de skal bygge ut dette da det virker ødeleggende på alt fugleliv i området. Kan de ikke heller oppgradere vannkraftverkene i Norge. De som står og ruster ned. Istedenfor bygger de ut vindkraftverk for millioner av penger. Mvh Marit

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HANSEN MARIT:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BERGAN HELLE E

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BERGAN HELLE E, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg stiller spørsmål ved nødvendigheten av å etablere nye traseer for framføring av strøm fra Omre vindkraftverk som vil gå ut over private boliger, hytter, kulturminner, friluftsinteresser og næring (Gitmark Gårds selskapslokaler) i Lillesand kommune, som vil bli sterkt berørt ved valg av Alternativ 1A. Jeg ber derfor om at det jobbes for å framføre strømmen fra anlegget via eksisterende nett (Glitre). Min eiendom er en av de som kommer nærmest traseen i alternativ 1A. Jeg ligger allerede i helseskadelig støysone fra motorveien, og ytterligere forverring av dette ved hogging av skjermende vegetasjon som blir nødvendig ved etablering av kraftlinje vil utløse krav om erstatning fra min side. Det er også kjent at det medfører kreftfare å bo nær kraftlinjer. For min del vil det ikke bli snakk om mange meter til traseen. Mitt krav er derfor at trasevalg 1A ikke tas med i videre planlegging.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BERGAN HELLE E:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4790, LILLESAND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HAVSTAD MARGRETE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HAVSTAD MARGRETE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Som grunneier av gnr./bnr. 89/3 på Havstad ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk: Det er to ting som vil berøre vår eiendom: 1 - Visuell påvirkning: slik vi antar vil vindturbinene vil bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra vårt gårdstun. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapsrommet som omgir Havstad og Landvikvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Havstad blir visualisert. 2 - Luftspenn alternativ 2 vil gå gjennom vår eiendom: Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Dette blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister verdifull inntektsmulighet fra tømmerdrift. Belastningen på vår eiendom er allerede stor, og vi kan ikke akseptere større linjer med enda bredere kraftgater gjennom vårt areal. Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. Dette må hensyntas. Havstadgårdene utgjør tilsammen et spesielt gårdsmiljø. Det er gårdstun med tilhørende jord og skog sett i sammenheng som har stor verdi. Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut. Vi følger prosessen videre. Mvh Børge Hagen og Margrete Havstad

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HAVSTAD MARGRETE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4634, KRISTIANSAND S

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra PEDERSEN RUBEN PETER

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har PEDERSEN RUBEN PETER, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Ang. Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5. ref. pkt ang. rødlistede fugler: 5.3.2 Fugl og flaggermus I forbindelse med registreringene i 2018 ble det gjort enkelte observasjoner av rødlistede fugler i området. Det finnes også noen nyere registreringer fra mai 2025, bl.a. av sanglerke (NT), sandsvale (VU), granmeis (VU) og gulspurv (VU) som er observert innenfor plangrensen. Andre arter som kan være relevante er hønsehauk, musvåk, enkeltbekkasin, skogsnipe, nattravn, trelerke og hvitryggspett m.fl. Fugletrekk, herunder rovfugltrekket som forventes å følge kysten også i dette området, vil også 22 av 53 vurderes. Her kommer kunnskapen som er innhentet gjennom et femårig etterundersøkelsesprosjekt i flere vindkraftverk i Rogaland til anvendelse (se Ecofact, 2024). Utbyggingen forventes å kunne gi konsekvenser for fugl og flaggermus, både i form av direkte skade på enkeltindivider og gjennom fortrengning som følge av aktiviteten. En utredning av disse konsekvensene vil være sentralt i utredningsarbeidet. Det vil også vurderes hvorvidt det kan gjøres tilpasninger av vindkraftverket for å begrense virkningene Har noen spørsmål: - Har vindmøllene blitt videre vurdert i forhold til påvirkning av fuglelivet i området? - Skal støy-problematikken videre vurderes? - Hvor mange vindmøller er det snakk om? - Er det vurdert å plassere vindmøllene på sjø / havvind? Ruben Pedersen

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for PEDERSEN RUBEN PETER:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra VORELAND ARILD

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har VORELAND ARILD, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Viser til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid - Områderegulering for Omre vindkraftverk med frist 28/9-2025. Innspill er herved innsendt innen fristen. Vi Berit og Arild Voreland har hus i Eideveien og hytte i KNA-veien. Begge plasser blir berørt av planen. Vi har også trådløst nettverk. Stopp i tide: Det er såpass mye kunnskap om vindkraft at det burde være unødvendig å gjennomføre full konsekvensutredning for å se at ulempene er mye større enn fordelene. Vi slutter oss til høringsinnspill fra: 1. Grunneiere mot vindkraft på Omre 2. Motvind Grimstad 3. Motvind Sørvest 4. Naturforbundet STOPP I TIDE. Mvh Berit og Arild Voreland

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for VORELAND ARILD:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BROCH ULLA MARIE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BROCH ULLA MARIE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

1. Bakgrunn • Tiltakshaver planlegger 3-9 turbiner med totalhøyde opptil 220 meter på Omre-området mellom E18 og Fv420 • Jeg stiller meg bak Grunneiere mot vindkraft på Omre, Naturvernforbundet og lokal motstand mot prosjektet, og sender innspill som understreker risiko og konsekvenser. 2. Hovedpunkter for motstand • Natur- og landskapsinngrep - Området har viktige natur-, frilufts- og kulturverdier. Vindkraftverk med turbiner på 220 m vil bli dominerende i landskapet og føre til irreversible inngrep i skog, myr og kulturlandskap. Jeg kan heller ikke se hvilken høyde over havet turbinene vil ha i praksis? Står en turbin på f.eks på en knatt 100 moh, vil det si at den rager 320 moh.. Kumulativ effekt med andre inngrep må vurderes. • Sikkerhet - iskast: - Turbiner på 220 meter kan gi iskast på opptil 460 meter fra hver turbin. Da turbinene skal ligge mellom E18 og Fv420 hvor korteste avstand mellom disse veiene er 1,5 km, sier det seg selv hvilken fare det utgjør for disse ferdselsårene. Jeg kan heller ikke forstå hvordan det i det hele tatt skal være mulig å ha annen industri/næring i området uten at det utgjør en enorm fare. • Som et eksempel på reell fare, viser jeg til hendelsen i Nord-Odal (Odal vindkraftverk, 10. april 2024) hvor et vingeblad på 72 m og 22 tonn løsnet fra en turbin og ble kastet cirka 50 m fra turbinens opprinnelige posisjon. Hendelsen førte til at alle turbinene i vindkraftverket ble stoppet, flere turbinblader måtte byttes, og produksjonen ble betydelig redusert. Dette illustrerer at reell risiko for folk, bygninger og infrastruktur, samt at det selv med moderne turbiner kan oppstå farlige ulykker, og at sikkerhetssoner må dokumenteres grundig. • Verditap for hytter og boliger: - Nærliggende fritidseiendommer og boliger vil kunne miste verdi, uten kompensasjon til grunneiere. Attraktivitet for turisme og lokal økonomi vil også bli redusert. • Økonomiske konsekvenser for kommunen: - Tapte inntekter fra turisme og fritidsboliger. - Økt vedlikehold på veier og infrastruktur under bygging og drift. - hva skjer om det hele går konkurs? Hva skjer hvis prosjektet legges ned? Får skader? Hvem har ansvaret? Norsk Vind? NVE? Grimstad kommune? • Uavhengig konsekvensutredning: - Jeg stiller meg kritisk til at tiltakshaver utfører konsekvensutredningen, og ber derfor om at konsekvensutredning også utføres av en nøytral part, som ikke har økonomisk eller annen interesse i utbyggingen. Dette sikrer troverdighet og objektivitet i vurderingene. 3. Krav til dokumentasjon - Kartfestede iskastsoner og operative sikkerhetstiltak (varsling, stenging, anti/avising). - Kart og vurdering av verditap for eiendom og økonomiske konsekvenser for kommunen. -

Fullstendig kartlegging av naturtyper, arter og fugle-/flaggermusbestand over flere sesonger. Herunder også gyteplassene til ørreten. - Visuelle konsekvensanalyser, støy-og skyggekast beregninger, og kumulative effekter. 4. Konklusjon - På bakgrunn av sikkerhetsrisiko, verditap, økonomiske konsekvenser og naturinngrep, samt erfaring fra Nord-Odal, ber jeg Grimstad kommune og NVE om: 1. Å avvise planene for Omre vindkraftverk, eller 2. Å kreve at alle risikofaktorer dokumenteres grundig av en uavhengig, nøytral konsekvensutreder før videre behandling 5. Tilleggsopplysning Hendelsen ved Nord-Odal vindkraftverk resulterte i full driftsstans, inntil problemet var løst. Driftsstansen varte i flere måneder, hvorpå kommunen tapte 3 millioner kroner. 04.04.25 ble 33 av 34 turbiner godkjent, altså nesten nøyaktig et år etter hendelsen. Dette vindkraftverket har altså i alt 34 turbiner. Hvordan kan da 3 - 9 vindturbiner gi en anslått årlig inntekt på 9 millioner kroner til Grimstad kommune? Vindturbinene i Nord-Odal er dessuten nye og effektive…. Grimstad kommune bør vite med sikkerhet, ikke tro det tiltakshaver anslår hva angår inntekter, risiko, skader, ringvirkninger, reversible og irreversible konsekvenser. For meg høres det hele ut som et enormt tapsprosjekt på alle mulige måter.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BROCH ULLA MARIE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 0475, OSLO

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HAVSTAD ØYSTEIN AAKHUS

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HAVSTAD ØYSTEIN AAKHUS, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Hei. Som grunneier av gnr./bnr. 89/6, 89/7 og 89/8 godtar vi ikke kraftlinjer på og i nærheten av vår eiendom. Vi ønsker heller ikke vindpark i Grimstad kommune. Det er ikke noe poeng i å ramse opp alle de negative konsekvensene ved vindkraft, vindmøller og kraftlinjer, da dette er nok veldig godt kjent fra deres side allerede. Men vi tenker mye på alle de negative konsekvensene for oss, naboer og befolkningen i Grimstad generelt. Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Dette blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister verdifull inntektsmulighet fra tømmerdrift. Vi kan ikke akseptere større linjer med enda bredere kraftgater gjennom vårt areal. Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. Dette må hensyntas. Havstadgårdene utgjør tilsammen et spesielt gårdsmiljø. Det er gårdstun med tilhørende jord og skog sett i sammenheng som har stor verdi. Vennligst stopp denne prosessen så tidlig som mulig. Mvh Øystein Havstad

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HAVSTAD ØYSTEIN AAKHUS:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4886, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra FROM ELISABETH ENGSVIK

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har FROM ELISABETH ENGSVIK, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Vi bor på Lindtveit i Eide, og trives svært godt her. Etter at E-18 ble lagt om, har vi hatt stor glede av og benytter oss av naturen og alt den har å by på av turer, rekreasjon og sosiale sammenkomster ute. I skogen, på høyder og ved sjøen. Vi har valgt å bo landlig, med de negative konsekvensene det har. Bussforbindelsen er for eksempel svært begrenset, og vi er ikke tilkoblet offentlig vann og kloakk. Sånn er det, det vil alltid være fordeler og ulemper med der man velger å bosette seg. Vi har en forholdsvis romslig eiendom med stort hus og garasje. Nå har vi planer om å la sønn og svigerdatter overta. De ønsker å etablere seg og stifte familie hvor man kan høre fuglene synge og se rådyra beite på jordene. Vi selv er friske og raske og tidlig i femtiåra. Og verken byen eller leilighet frister. Så vi har planer om å bygge noe i nærheten, og kanskje til og med få bedre tilgang til sjøen som vi så gjerne bruker på ulike måter. Alle disse planene er overskygget av et stort hvis. Hvis ikke det blir vindmøller på Omre. Hvis det skulle bli noe av, frykter vi at omgivelsene, helsen og trivselen vi forringes i stor grad. Etter å ha lest helserapporten i fra Tysvær, frykter vi for støy og uante negative helseeffekter. Det er 1000 meter til nærmeste planlagte vindmølle, så det vil merkes. Både støy og dyreliv vil endres betydelig. Vi er redd «orkesteret» av fuglesang, vil byttes ut med støy fra vindmøllene, og vi frykter lydbølgene som viser seg å gi vibrasjoner selv inn i hus. Vi ønsker tilbakemelding på støy vil ramme vår eiendom? Hvor stor vil verdiforringelsen for vår eiendom være (1 km unna)? Hvilke negative helseeffekter må vi kunne regne med med tanke på andre undersøkelser som er gjort? Mvh Elisabeth E From

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for FROM ELISABETH ENGSVIK:
Telefon:
Epost:

Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra FROM KENNETH

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har FROM KENNETH, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Eiendommen ligger 1 km unna planlagt vindmøllepark. Har bodd i huset i 51 år. Ønsker ikke denne utbyggingen. Kjenner på stor bekymring rundt følgende punkter 1. Støy fra Vindmølle park, ser på kart at vi vil bli påvirket. Hvilke tiltak setter dere inn for å hindre støy? 2. Verdi foringelse av eiendom. Legges det opp til økonomisk kompensasjon eller innløsning av eiendom? 3. Helseplager, lavfrekvent og skyggekast har flere plasser rundt vindmølle parker i lamdet gitt store Helseplager. Blir dette utredet og ivaretatt ? Hvordan stiller Grimstad Kommune seg til dette? 4. Bygda er i utvikling. Dette vil redusere og foringe utviklingen. Er stor motstand i bygda. Har Grimstad Kommune fått meg seg at dette ønsker ikke bygda ? Tenk dere godt om dette er ikke bra for Natur, bebyggelse, miljø og utvikling i Eide og Homborsund. Dette er ikke ønsket, stopp videre utredning.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for FROM KENNETH:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4887, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra MJAUGEDAL ÅSHILD

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har MJAUGEDAL ÅSHILD, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Ønsker med dette å uttrykke motstand mot vindkraft utbygging I dette området. Det er for stor inngripen i natur og nærmiljø! Det vil påvirke i negativ grad natur, dyreliv og bebyggelse.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for MJAUGEDAL ÅSHILD:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4519, HOLUM

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HELLE TONE BEDA HOVET

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HELLE TONE BEDA HOVET, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Ang vindkraft på Omre. Vi som driver Bufjord Camping blir veldig berørt av dette, i forhold til lyd, blinkende lys, miste kveldssol, og helsemessige problemer som vil oppstå. Vi får dette rett i øyesyn, uansett hvilket tid på døgnet det blir. Dette går utover natur, dyreliv og turister og mennesker som bor her. Utlendinger kommer fra andre land som syns naturen i Grimstad og ellers rundt om er nydelig, vi har gjester som er innom som syns at dette er et fantastisk område, og nyter stillheten og lyden av dyreliv på kveldene. Vi har ca 200 faste gjester her hos oss, og hytter i nærheten som vil bli berørt av dette. Vindturbiner er ikke miljøvennlig på noen måter, Dette dreier seg kun om profitt, som ikke har noe med hverken,natur, dyr og mennesker å gjøre. Dette vil da gå tapt, pga vindturbiner som ødelegger idyllen på sørlandet. Hvem skal dekke tap av inntekter som vi vil tape pga dette? Hvem skal dekke tap av verdier av evnt salg av bolig? Hvem skal dekke skader på menneskers helseproblemer som oppstår pga vindturbiner? Fakta er at vindturbiners kraft vil ikke gå til andre en utlandet i kabler, som vi innbyggere blir krevd for i form av høyere avgifter. Så IKKE ØDELEGG SØRLANDET OG OMRE pga vindkraft. NATUR, DYR OG MENNESKENE RUNDT OSS ER MER VERDT EN VINDTURBINER. MVH Tone Helle med familie

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HELLE TONE BEDA HOVET:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BERGGREN TONJE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BERGGREN TONJE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Jeg støtter høringsinnspill fra Grunneiere mot vindkraft på Omre og Naturvernforbundet i denne saken. Det vises derfor til deres høringsinnspill med vedlegg.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BERGGREN TONJE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 0766, OSLO

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra HAVSTAD ANNE-SOFIE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har HAVSTAD ANNE-SOFIE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Som grunneier av gnr./bnr. 89/4 og 5 på Havstad ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk: Det først og fremst to ting som vil berøre vår eiendom: 1 - Luftspenn alternativ 2, vil gå gjennom store deler av landbrukseiendommen vår, og svært nærme gårdstunet. I henhold til kartet er kraftlinja planlagt å krysse skog og sammenhengende jordbruksareal på vei inn til gårdstunet, passere like ved gårdsdammen og ytre del av hagen og tunet på eiendommen. Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Begge disse er synlige fra kjøkkenvinduet og tunet. En av disse er kraftlinja «Fjære -Moen» med høy spenning, som også er oppgradert. Ryddebeltet blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister inntektsmulighet fra tømmerdrift. I tillegg gir strømstolper driftsulemper for drift av jordene. Belastningen på vår eiendom er gjennom dette allerede stor, og vi kan ikke akseptere flere større linjer med enda bredere kraftgater nært gårdstunet, gjennom vårt areal og vår eiendom. 2 - Visuell påvirkning av kraftlinjer og vindturbiner. Planlagt kraftlinje i luftspenn; hele veien inn til gården, over jordene, svært nærme huset, gårdsdammen og gårdstunet, vil ødelegge eiendommens beliggenhet og idyll. Slik vi antar det vil også vindturbinene bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra gårdstunet. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapet vårt på Havstad og ved Landvikvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Havstad blir visualisert. Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. På Dalholt, Havstad og ved Landvik kirke er det gårdstun med tilhørende jord og skog som sett i sammenheng som har stor verdi. Vi kan ikke akseptere flere større linjer med brede kraftgater gjennom våre eiendommer. Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut. Vi følger prosessen videre. Med hilsen, Ole Tom Stokkeland og Anne-Sofie Havstad Reddalsveien 298 4886 Grimstad

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for HAVSTAD ANNE-SOFIE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4886, GRIMSTAD

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

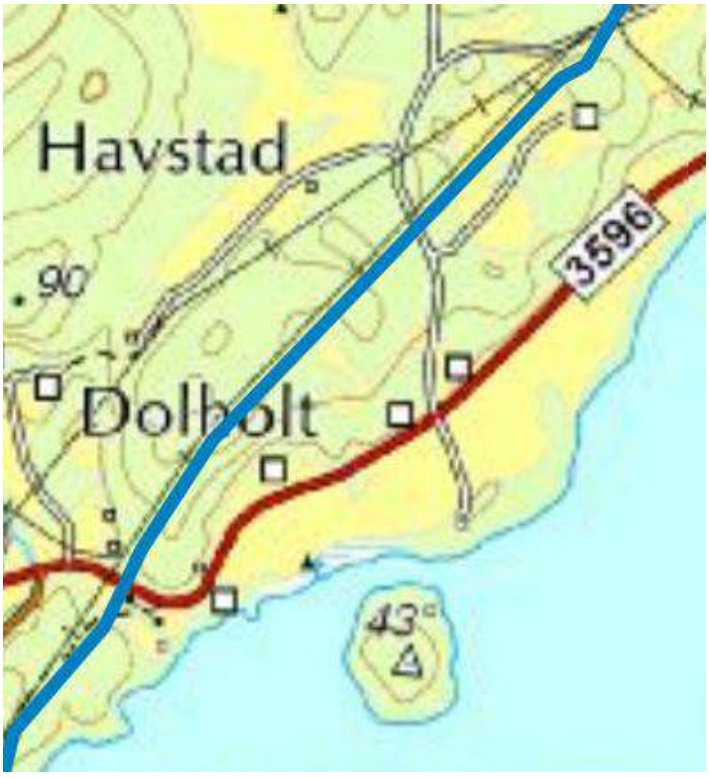
Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Som grunneier av **gnr./bnr. 89/4 og 5 på Havstad** ønsker vi å gi følgende innspill til oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk:

Det først og fremst to ting som vil berøre vår eiendom:

1 - Luftspenn alternativ 2, vil gå gjennom store deler av landbrukseiendommen vår, og svært nærme gårdstunet.

I henhold til kartet er kraftlinja planlagt å krysse skog og sammenhengende jordbruksareal på vei inn til gårdstunet, passere like ved gårdsdammen og ytre del av hagen og tunet på eiendommen. Gårdseiendommene på Havstad er relativt små. Vi har allerede to kraftlinjer i luftspenn over eiendommen med pålagte ryddebelter. Begge disse er synlige fra kjøkkenvinduet og tunet. En av disse er kraftlinja «Fjære -Moen» med høy spenning, som også er oppgradert. Ryddebeltet blir uproduktive areal sett i skogsammenheng. På mindre landbrukseiendommer utgjør det betydelig areal der vi mister inntektsmulighet fra tømmerdrift. I tillegg gir strømstolper driftsulemper for drift av jordene. Belastningen på vår eiendom er gjennom dette allerede stor, og vi kan ikke akseptere flere større linjer med enda bredere kraftgater nært gårdstunet, gjennom vårt areal og vår eiendom.

Kilde: Kart hentet fra høringsdokumentene. Vår eiendom og gårdstun nord-øst i bilde.

2 - Visuell påvirkning av kraftlinjer og vindturbiner: Planlagt kraftlinje i luftspenn; hele veien inn til gården, over jordene, svært nærme huset, gårdsdammen og gårdstunet, vil ødelegge eiendommens beliggenhet og idyll. Slik vi antar det vil også vindturbinene bli synlige i heilandskapet som er utsikten fra gårdstunet. Vindturbinene vil bli negative fremmedelement i landskapet vårt på Havstad og ved Landvikvannet. Vi ser at visuell påvirkning skal utredes videre i planarbeidet, og ber om at fjernvirkningen fra Havstad blir visualisert.

Det er et stort antall både naturmangfold- og kulturminnevernregistreringer på Havstad jf. naturbasen og kulturminnesøk. På Dalholt, Havstad og ved Landvik kirke er det gårdstun med tilhørende jord og skog som sett i sammenheng som har stor verdi. Vi kan ikke akseptere flere større linjer med brede kraftgater gjennom våre eiendommer.

Etter vårt syn bør større naturødeleggelser, både visuelle og fysiske inngrep legges i områder som allerede er ødelagt av stor menneskelig påvirkning. Vi vil derfor henstille til at trasevalg som følger E18, alternativ 1A blir valgt ut.

Vi følger prosessen videre.

Med hilsen

Ole Tom Stokkeland og Anne-Sofie Havstad

Reddalsveien 298

4886 Grimstad

Uttalelse fra LOVISENRO ANNE GUNN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har LOVISENRO ANNE GUNN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Et vindkraftverk på Omre vil være et irreversibelt inngrep i naturen. Et slikt anlegg vil forstyrre både dyre- og fugleliv i området i tillegg til den enorme forurensningen det vil påføre bekker og vann i nærheten. Befolkningen i kystbygda Eide vil med et slikt anlegg bli svært skadelidende i forhold til støy, dur og vibrasjon. Det er pr i dag ingen strømkrise i Norge. Hvorfor skal vi derfor si ja til vindturbiner? La oss stå sammen om å ta vare på naturen slik at kommende generasjoner kan leve og bo i fredelige områder omringet av et rikt dyre- og fugleliv med et variert liv i bekker og vann. La oss være framtidsrettet.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for LOVISENRO ANNE GUNN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4888, HOMBORSUND

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra SYSTAD ATLE

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har SYSTAD ATLE, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Ønsker med dette å uttrykke motstand mot vindkraft utbygging i dette området. Det er for stor inngripen i natur og nærmiljø. Det vil påvirke i negativ grad natur, dyreliv og bebyggelse.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for SYSTAD ATLE:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 4519, HOLUM

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Uttalelse fra BLÜTECHER ELIN

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 er det varlset om oppstart av reguleringsplanarbeid.

I forbindelse med varslingen har BLÜTECHER ELIN, levert en uttalelse.

Uttalelsen gjelder for:
PlanID: 379
Plannavn: Områderegulering for Omre vindkraftverk og delområde BI5
Kommune: Grimstad
Uttalelsefrist: 28.09.2025

Uttalelse

Kommentar

Viser til mottatt planforslag om omregulering forsonte vindkraftverk og delområde B15 Vi stiller oss svært negative til planforslaget og til en utbygging i et lite nedbygd naturområde. Området er et viktig naturområde med verdifulle naturtyper som gammel furuskog, store intakte myrområder, intakte bekkesystem og vassdrag. Flere rødlistede arter er knyttet til disse naturtypene. En utbygging slik planforslaget viser strekker seg langt utover E18 og grå areal og vil beslaglegge store intakte skogareal.

Kommentar mulig konflikt

Kontaktinformasjon for BLÜTECHER ELIN:
Telefon:
Epost:
Adresse:
Postnummer og sted: 3825, LUNDE

Vedlegg til uttalelsen finnes i altinnmeldingen

Uttalelsen er levert gjennom altinn.no

Statens vegvesen

NORSK VIND AS
Postboks 8034

4068 STAVANGER

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/184711-13	2025 / 226	28.09.2025

Innspill til oppstartvarsel for regulering til Omre vindkraftverk på områdeplan for Omre næringsområde og delområde BI5 - Grimstad kommune

Viser til oversendt 14.08.2025.
Vi viser til orienteringsmøte 19.08.2025 i Grimstad.

Grimstad kommune, i samarbeid med NVE, har sendt forslaget til områdeplan for Omre vindkraftverk til høring og offentlig ettersyn. Da uttalen omhandler samme sak og med samme uttalefrist, sender statens vegvesen denne uttalen og som svar på oversendelse av 14.08. 2025 fra Norsk Vind AS.
Brevet til NVE av 28.09.2025 vedlegges.

Statens vegvesen er part i byutviklinga i Agder og i arbeidet med klimakutt og folkehelse, blant annet for bedre luftkvalitet. Vi viser til at Kristiansand regionen har inngått byvekstavtale og at Lillesand kommune er med i denne avtalen. Lillesand kommune er nabokommune til Grimstad og ligger i influensområdet til Vindkraftanlegget. Grimstad kommune er i Arendalsregionen og her har kommunene vedtatt nullvekstmål for økning i personbiltrafikken. Disse kommunene er aktuelle for belønningsmidler, (jf. Nasjonal transportplan). Vi viser og til statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR- AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima og energi (SPR-KE) av 20.12.2024. Angående Statens sektoransvar i klima – og areal politikken i Agder, vedlegger vi vår uttale til Agder fylkeskommens planprogram for Grønn industri og energi.

Dersom det blir aktuelt med videre planlegging er det viktig at Statens vegvesen blir kontaktet og får anledning til å medvirke i de tema som angår trygg og forutsigbar framkommelighet på E18 og trafikksikkerheten i hele vegsystemet, også transport og mobilitet i Omre næringsområde.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Med hilsen
Erling B. Jonassen Solveig Gunn Hellevig
Seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Vedlegg: 2

Kopi
AGDER FYLKESKOMMUNE, Postboks 788 Stoa, 4809 ARENDAL
Agder OPS Vegselskap, Postboks 793, 4666 KRISTIANSAND S
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL
NORSK VIND AS, Postboks 8034, 4068 STAVANGER

Statens vegvesen

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/184711-12	202509851	28.09.2025

Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune

Vi viser oversendelse i brev av 11.08.2025. Vi viser også til orienteringsmøte 19.08.2025 i Grimstad. Vi uttaler oss her om områdeplanen og forslaget til planprogram.
Denne uttalen oversendes også tiltakshaver Norsk Vind AS, som har oppstartvarsel for områderegulering og forslag til plan- og utredningsprogram av versjon 2.0 til høring.

Statens vegvesen forutsetter at arealplaner for kraftgater og transformatorer blir framlagt i egen plan. Vi har ikke tatt standpunkt til dette i denne uttalen.

Vi ser av forslaget at planområdet i utvidelsen av B15 foreslår endret formål til næring, kontor og forretning. Informasjon om at kommunen ønsker å åpne for forretninger i dette området, ble ikke framlagt i orienteringsmøte.

Angående vårt sektoransvar i klima- og areal problematikken i nasjonal satsing for kraftproduksjon, viser vi til regjeringens Grønt industri løft 2.0 og vårt brev av 24.09.25 til Agder FK sitt planprogram for Regional plan for grønn industri og energi.
Denne uttalen i brev av 24.09.2025 vedlegges.

Sammendrag

Statens vegvesen har søkelyset, først og fremst på å sikre trygg, forutsigbar framkommelighet på E18 og å ivareta drift av rasteplassen på Omre og hvileplassene på Omre (østgående godstrafikk) og i Trolldalen (vestgående godstrafikk).
Vi har ansvar for trafikksikkerheten på E18, FV.420 og det planlagte framtidige veg- og transportsystemet mellom E18 og FV.420.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Ifølge våre utredninger av iskast fra framtidige kraftturbiner i Omre, vil disse komme i konflikt med veg- og transport systemet E18, på næringsarealene på Omre og FV.420, jvf. NVE Veileder Nr.5 / 2018.

Statens vegvesen anbefaler derfor at områdeplanen for Omre vindkraftanlegg innstilles.

Dersom Grimstad kommune går videre med Norsk Vind AS sine planer for etablering av vindkraftverk på Omre, vil Statens vegvesen gå til innsigelse på planen dersom veginfrastruktur blir liggende i fareområdet for iskast fra kraftturbinenes rotorblader, eller at andre forhold gjør at sikkerheten til E18 og veg-transport- mobilitet ikke er ivaretatt.

For at dette skal være ivaretatt må planområdet begrenses.

- Planområdet må trekkes tilbake, slik at grensa til områdeplanen for kraftverket legges i formåls grensa for næringsområde B14, B11 og B15 i gjeldende plan.
- Planområdet må begrenses slik at utvidelsen av B15 trekkes tilbake.

Planområdets formål for B15 til forretning-kontor-industri må trekkes tilbake. Det skal ikke åpnes for forretninger på næringsarealet. Det er i konflikt med ATP planen for regionen, Grimstads vedtatte nullvekstmål, regional plan for Agder, senterstrukturplanen for Agder og Statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR-AM) med mer.

Endelig planforslag må i plankartet vise anbefalt løsning for antall vindkraftturbiner, plassering og sikringssoner/ hensynssoner for fare for iskast. Kraftturbinenes utforming må framgå av reguleringsbestemmelser. Eventuelle avbøtende tiltak som regulering av ferdsel i området og varslingsprosedyrer, må innarbeides i reguleringsplanbestemmelser.

Planprogrammet må utrede:

- Nytt fagtema. Sikkerhetssoner med fare for iskast. Sikkerhetssonen bør være større enn NVEs minste beregnede (observerte) kastelengde. Kastelengde: 1.0 X (H+D), der H = tårn høyde og D =rotordiameter, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. Det følger av dette at Statens vegvesen avviser den sikkerhetsavstand på 200 meter som er foreslått i meldinga (planprogrammet).
- Nytt fagtema. Trafikksikkerhet. Faren for iskast. Faren for uoppmerksomhet på grunn av forstyrrelser fra blinkende lys på vindturbiner, roterende turbiner m.m.
- Nytt tema. Annen infrastruktur, veg og mobilitet. Her må utredes hvilke samlede konsekvenser kraftanlegget har på vegtransport, drift og vedlikehold av E18 og for mobilitet og all ferdsel. Konsekvensene for det internt vegsystem og på FV 420 inngår i dette tema.

Vi viser til faglige råd om innhold i de foreslåtte fagtema i planprogrammet, i omtalen.

Omtale

Det er flere grunner til at utvidelsen av B15 må trekkes ut av planområdet. Det er uaktuelt å legge næringsområdet nærmere E18 enn gjeldene byggegrense på 100 meter. Området er også uaktuelt for kraftturbiner, da E18, rasteplassen på Omre og hvileplassene på både

Omre og Trolldalen blir liggende innenfor disse kraftturbinenes sikkerhetssoner, med fare for iskast, etter de utredninger vi har foretatt i medhold av NVE Veileder Nr.5./2018.

Formålsendring for B15 til forretning-kontor-industri må absolutt trekkes tilbake. Vi har tidligere akseptert at vårt areal i reguleringsplanen for E18 anlegget, ble omregulert fra samferdselsformål til næring. Dette fordi næring fortsatt gir mulighet for veg serviceanlegg, holdeplass/kollektivknutepunkt som opprinnelig planlagt. Vi viser til begrunnelsen i sammendraget for at Omre næring/industriområde ikke skal åpnes for forretningsformål eller annen besøksintensiv virksomhet.

Statens vegvesens vegvesen legger fram følgende faglige anbefalinger til planprogrammet utredningene.

Det nye fagtema Sikkerhetssoner med fare for iskast må utredes i eget tema og da det er vesentlig for flere tema må det også omtales i disse. Det gjelder blant annet er;

Fagtema 6.4.1. Samfunnssikkerhet. Iskast utredes og vi foreslår at temaet inngår i ROS-analysen. Videre at hendelser som brann i turbiner blir utredet og konsekvenser dette får for stengte veier m.m.

Fagtema 6.4.6. Støy, skal utredes og her må akkumulert støy utredes. Dette er spesielt viktig for arealet med E18 hvileplasser og rasteplassen.

Fagtema. 6.4.7. Skyggekast på næringstomtene og på E18, rasteplassen og hvileplassen.

Fagtema. 6.4.10. Lokalt Næringsliv og regionalt næringsliv. Dette fagtema bør utvides til også å utrede hvordan iskast kan komme til å begrense ferdsel og mobilitet på næringstomtene. Videre om dette kan virke til å begrense etterspørselen etter næringstomter og føre til synkende tomteverdien.
Statens vegvesen viser til at arealer nærmest hovedruter for næringstransport, som E18, skal prioriteres til lager, logistikk, transportnæringer, samt industribedrifter hvor transport er en vesentlig del av virksomheten, If. Statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR-AM).

Fagtema 6.4.26. Klima. Klimagevinst ved etablering av kraftanlegget, bør dokumenteres med et areal- og klimaregnskap og inngå som del av Grimstad kommunes klima- og arealregnskap i revisjon av kommuneplanen. Klimautslipp og arealbeslag som følger av veg - og transport, som følger av etablering og drift av kraftanlegget og drift må også med i regnskapet.

Statens vegvesen forutsetter at vi blir kontaktet dersom det blir aktuelt med videre utredninger.

Med hilsen
Erling B. Jonassen
Seksjonsleder

Solveig Hellevig

Tekst for godkjenning settes inn ved ekspedering.

Vedlegg: 1

Kopi
AGDER FYLKESKOMMUNE, Postboks 788 Stoa, 4809 ARENDAL
Agder OPS Vegselskap, Postboks 793, 4666 KRISTIANSAND S
GRIMSTAD KOMMUNE, Postboks 123, 4891 GRIMSTAD
NORSK VIND AS, Postboks 8034, 4068 STAVANGER
NYE VEIER AS, Kjøita 6, 4630 KRISTIANSAND S
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL
Interkommunalt råd E18, Arendal kommune Postboks 123 4893 Grimstad

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi - Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Outlook

Hubro i Homborsund - Høringsinnspill Vindkraft på Omre

From Jan Hansen <jan.hansen@truitte.com>
Date Sat 2025-09-20 16:24
To Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no <Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no>; grace.synnove.torsoe.johansen@politiker.grimstad.no <grace.synnove.torsoe.johansen@politiker.grimstad.no>; anette.jakobsen@politiker.grimstad.no <anette.jakobsen@politiker.grimstad.no>; lene.langemyr@politiker.grimstad.no <lene.langemyr@politiker.grimstad.no>; borre.kvarv.githmark@politiker.grimstad.no <borre.kvarv.githmark@politiker.grimstad.no>; jan.gisle.majors@politiker.grimstad.no <jan.gisle.majors@politiker.grimstad.no>; dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no <dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no>; kathrine.ivsett.johnsen@politiker.grimstad.no <kathrine.ivsett.johnsen@politiker.grimstad.no>; terje.gjosaeter@politiker.grimstad.no <terje.gjosaeter@politiker.grimstad.no>; jorgen.dalaker@politiker.grimstad.no <jorgen.dalaker@politiker.grimstad.no>; gudveig.tonnesol.dalaker@politiker.grimstad.no <gudveig.tonnesol.dalaker@politiker.grimstad.no>; arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no <arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no>; vilde.haavik.tonnessen@politiker.grimstad.no <vilde.haavik.tonnessen@politiker.grimstad.no>; paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no <paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no>; marlene.imre@politiker.grimstad.no <marlene.imre@politiker.grimstad.no>; tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no <tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no>; bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no <bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no>; havard.tlak.eriksen@politiker.grimstad.no <havard.tlak.eriksen@politiker.grimstad.no>; vidar.ovland@politiker.grimstad.no <vidar.ovland@politiker.grimstad.no>; per.osnes@politiker.grimstad.no <per.osnes@politiker.grimstad.no>

You don't often get email from jan.hansen@truitte.com. Learn why this is important

Hei,
Jeg og andre har sett hubro i Homborsund i vinter. Jeg håper dere vil ta dette til etterretning i den videre prosessen. Følgende høringsinspill er sent NVE i dag:

I kommunene Grimstad og Lillesand er det tre kjente hubro lokaliteter som ligger registrert i databaser og som er godt dokumentert. Det er bare ett territorium som fortsatt er okkupert og hekker omtrent hvert år. I tillegg har det vært mange observasjoner av hubro i disse områdene vinterstid. Det kan være det faste paret og deres unger som bruker et meget stort område, spesielt vinterstid, opp til fem km fra reirområdet. Det kan også være hubro som holder til i innlandet, og som trekker ut til kysten vinterstid.

Denne vindparken vil komme i et leveområde for hubro og havørn. Det er viktig å ta vare på jaktområdene til disse artene. Det holder ikke bare å verne reirplassene. Det er også kjent at hubroen kan etablere nye reirplasser i pressområder med utbygging og mye menneskelig aktivitet selv om de gamle reir plassene har vært i bruk i flere hundre år.

Etter naturmangfoldloven er utbygger pliktig til å utrede status for hubro i et område som dette. Vindparken, adkomstveier, anleggsområder og helikopter traseer må være med i denne utredningen. Dette begrunnes med at det kan være ukjente hekkeplasser for hubro der det skal gjøres inngrep i naturen.

Konkrete hubro observasjoner i området (de jeg har gjort selv eller vet om)
i 2025 er:

Jan Hansen (undertegnede)
14.01.2025 kl 17:00 Under tur ved Hovekilen rundet jeg en kolle og sto plutselig 20 meter fra en hubro som satt i et tre kun fem meter over bakken. Den fløy avgårde i retning Kjekstadneset.

Anja Eline Espevig.
1: 26.02.25 kl 21:45 posisjon kryss Homborsundveien/Johan Markussens vei. Hubro fløy over veien i retning Jortveit.
2: 28.02.25 kl 22:15 posisjon Espevigveien/Buskjær. Hubro fløy over veien i retning Kjekstad.
Begge sett i skumring/gatelys

Mvh
Jan

--

Jan Hansen | **truitte.com**

M: +47 9168 4082

Fra: "John Amund Lund" <john@vind.no>
Sendt: mandag 29. september 2025 07.07.30
Til: "Bente Tornsjø" <beto@nve.no>; "Jonsson, Stefan Sven Berne" <stefan.sven.berne.jonsson@grimstad.kommune.no>
Kopi: "Jonas Helvig" <jonas@vind.no>; "Per Ove Skorpen" <skorpen@vind.no>
Emne: Høringsinnspill - Omre vindkraftverk
Vedlegg: 1. Kvittering_Omre vindkraftverk.pdf, 2. Høringsuttalelser_digital varsling_kombinert.pdf, 3. Innspill til oppstartvarsel for regulering til Omre vindkraftverk på områdeplan for Omre næringsområde og delområde BI5 - Grimstad kom.pdf, 4. Høringsuttalelse_Jan Hansen.pdf

Hei Bente og Stefan,

Jeg sender her over de høringsinnspill som vi har mottatt. Filene inneholder som følger:

1. Kopi av digitalt varsel samt liste (kvittering) over varslede parter
2. Alle høringsuttalelser mottatt via digital løsning (byggesoknaden.no)
3. Et følgebrev til Statens vegvesens høringsuttalelse som er sendt til Norsk Vind.
4. En høringsuttaelse som er sendt til saksbehandler i NVEs epost, men som sendes på nytt for å sikre at den blir registrert.

Vi avventer oversendelse av deres mottatte høringsuttalelser og vil svare ut disse med eventuelle kommentarer så snart som mulig.

Best regards,

NORSK VIND
John Amund Lund
Project Manager
+47 908 77 871
john@vind.no

Prof. Olav Hanssens vei 7A
N-4068 Stavanger
vindenergi.no

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 26.09.2025
Vår ref.: 2025/7490
Deres dato:
Deres ref.: 202509851-16

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidrun Flognfeldt Andreassen, 37 01 78 50

Innspill til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for områderegulering for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune samt offentlig ettersyn av forslag til planprogram

Vi viser til brev av 11.08.2025 fra NVE på vegne av NVE og Grimstad kommune, med melding om påbegynt reguleringsplanarbeid for områderegulering for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune.

Formål og planstatus
Formålet med planen er å legge til rette for et vindkraftverk med installert effekt på inntil 60 MW og årlig energiproduksjon på inntil 180 GWh. Antall turbiner som skal etableres anslås til mellom 3 og 9. I plan- og utredningsprogrammet er tre alternative traséer for nettilknytning presentert. Traséene går langt utover planens avgrensning.

I kommuneplanens arealdel er området avsatt til nåværende og fremtidig næring og LNF-formål. Store deler av området er regulert i områderegulering for Omre industriområde. For delområdene BI5-BI9 kreves ytterligere detaljregulering før områdene kan bygges ut.

Innspill fra Statsforvalteren
Mange tema og problemstillinger er belyst i oversendte dokumenter, herunder omtalt i plan- og utredningsprogrammet. Under kommenterer vi kun på forhold/tema/problemstillinger der vi vil understreke, utdype eller tilføye noe utover hva som omtales i melding med forslag til plan- og utredningsprogram.

Forhold til Omre industriområde
Planens avgrensning overlapper med arealer som inngår i forslag til detaljregulering for Omre industriområde, delområde BI6-BI9, som var på offentlig ettersyn i desember 2023. Statsforvalteren fremmet i brev av 19.12.2023 innsigelse til planforslaget. Denne innsigelsen er fortsatt uløst og omtales nærmere under avsnittene om naturmangfold og vannmiljø.

Det er uklart hvordan dette pågående planarbeidet er tenkt videreført.

I plan- og utredningsprogrammet, kapittel 3.9, står følgende:

«Vindkraftverket vil etableres som et industrivindprosjekt hvor sambruk av arealer minimerer behovet for inngrep i uberørt natur.»

Samtidig er det i innledende informasjonsmøter, herunder i planforum, redegjort for at det av sikkerhetshensyn må være visse minimumsavstander mellom vindturbiner og annen arealbruk. Det ble i disse møtene gitt noe ulike signaler om hvilke sikkerhetsavstander det var snakk om, og dermed i hvilken grad næring og vindkraft vil kunne samlokaliseres. Det er avgjørende at samlokalisering av næringsvirksomhet og vindkraft drøftes grundig, herunder hvilke sikkerhetsavstander som kreves mellom turbiner og annen bebyggelse eller aktivitet. I tråd med dette må planforslaget gi en realistisk vurdering av hvilket areal som reelt sett vil kunne benyttes til næringsformål.

Med bakgrunn i redegjørelsen over legger vi til grunn at hele området som inngår i planens avgrensning, reguleres samlet. Dette er nødvendig for å kunne vurdere samlede konsekvenser for miljø og samfunn, og for å kunne belyse hvordan ulike arealinteresser påvirker hverandre gjensidig.

Konsekvensutredning

Det aktuelle planområdet berører en rekke nasjonale og vesentlig regionale verdier som vil kunne påvirkes negativt av det aktuelle planforslaget. Vi viser i den forbindelse til tiltakshierarkiet, se illustrasjon i M-1941. Vi forventer at konsekvensutredninga for samtlige tema beskriver hva som er planlagt for å unngå, begrense, istandsette og om mulig kompensere (i denne rekkefølgen) vesentlige negative virkninger for miljø og samfunn, både i bygge- og driftsfase.

Vi minner om at konsekvensutredningen skal gjennomføres i tråd med føringene i M-1941 – «Håndbok for konsekvensutredning av miljøtema».

Planområdet inneholder naturmangfold av nasjonal og vesentlig regional verdi. Dette gjør at potensialet for store negative konsekvenser er betydelig. Vi har tidligere anbefalt at det vurderes et alternativ i en helt annen skala, eksempelvis basert på lokal energiforsyning gjennom småskala vind og solenergi integrert i næringsbebyggelse. Dette, eller et tilsvarende alternativ, er ikke omtalt i planprogrammet, noe vi finner uheldig.

Vi gir faglig råd om at det utredes et alternativ som representerer et vesentlig lavere inngrepsnivå og som i større grad tar hensyn til lokale og nasjonale miljøverdier.

Klimagassutslipp

Når det gjelder utredning av temaet *klimagassutslipp*, omtales dette i planprogrammet, kapittel 6.4.26 - *klima*. Det står der at tiltakshaver skal *«gi et generelt anslag over klimanytten i et energisystem-*

perspektiv» og at tiltakshaver skal *«beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.»*

M-1941, kapittel 6.1.4, omtaler hvilke utslipp som skal inkluderes ved konsekvensutredning av klimagassutslipp. Det slås der fast at utredningen som minimum skal inneholde direkte klimagassutslipp i influensområdet, altså i det geografiske området som vil påvirkes av tiltaket.

For type aktivitet som kan ha stor påvirkning på utslippene utenfor influensområdet, står det i M-1941 at disse bør beskrives. Dersom man i den aktuelle utredninga inkluderer slik påvirkning, må alle relevante utslipp inkluderes. Eksempelvis må da også utslipp som følge av energiforbruk ved produksjon, frakt og etablering av vindmøller også utredes. Utredning av utslipp utenfor influensområdet vil være innbefatta med stor grad av usikkerhet. For vindkraft vil det være krevende å med sikkerhet si noe om alle overnevnte aspekter. Dersom usikkerheten blir veldig stor, bør man vurdere om dette heller bør inngå i en tilleggsutredning fremfor å inkluderes i konsekvensutredninga. Gitt kompleksiteten i saken og da det fremdeles råder noe usikkerhet rundt metodikken, vil vi i denne konkrete saken henvise til Miljødirektoratet for ytterligere veiledning på utredning av det aktuelle temaet.

Nasjonale føringer

Tilrettelegging for fornybar energi omtales i *nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2023 - 2027*, vedtatt ved kgl.res. 20.06.2023, i statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, vedtatt 24.01.2025, samt i statlige planretningslinjer for klima og energi vedtatt 20.12.2024. Oppsummert går det frem at kommuner, fylkeskommune og statlige myndigheter skal samarbeide for å legge til rette for fornybar kraftproduksjon, og det er uttalt at særlig samfunnsnyttige formål, som fornybar kraftproduksjon, skal vektes tungt ved konflikt med ønske om utbygging til andre formål.

Samtidig understrekes følgende i SPR for AM, kapittel 3.10

«Det skal tas hensyn til viktige arealer for friluftsliv og naturmangfold, samt karbonrike arealer, slik at disse arealenes kvalitet og evne til økosystemtjenester, karbonlagring og klimatilpasning opprettholdes. Muligheten for å bygge innenfor eller i tilknytning til eksisterende byggeområde skal kartlegges og utnyttes før det vurderes å ta i bruk områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsformål samt reindrift (LNFR-områder) og grøntområder til utbyggingsformål. Planlegging skal bidra til å nå målet om å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer.»

I de nasjonale forventningene er det videre presisert i punkt 32 at *«Det er viktig å sikre god balanse mellom mer fornybar energi og miljøhensyn.»*

Med bakgrunn i redegjørelsen over og gitt de kjente nasjonale og vesentlig regionale naturverdier som knytter seg til området, jamfør den uløste innsigelsen som knytter seg til forslag til detaljregulering for Omre næringsområde, delområde BI6-BI9, forventer vi at hensyn til natur, friluftsliv og karbonrike arealer veier tungt i de konkrete vurderingene.

Nettilknytning

Vindkraftverket med tilhørende industriaktivitet på Omre forventes å utløse behov for ny nettinfrastruktur. De alternative traséene for fremføring av nettilknytning berører blant annet flere områder kartlagt som svært viktige friluftsområder, inkludert et statlig sikra friluftsområde ved Kaldvell i Lillesand kommune. Videre ligger Olashei og Reddalsvann naturreservater nært henholdsvis alternativ 1.B og alternativ 2 for fremføring av nettilknytning. For Reddalsvann naturreservat er det registrert til sammen 127 fuglearter, og området er et svært viktig trekkområde for ender. Samtlige alternative traséer vil for deler av traséene komme relativt nær registreringer av sensitive arter. Vi legger til grunn at kunnskapsgrunnlaget vurderes, at det innhentes nødvendig ny kunnskap for et fullgodt beslutningsgrunnlag og at konsekvens for aktuelle arter utredes. Vi ber utreder kontakte Statsforvalteren for ytterligere informasjon rundt nevnte registreringer av sensitive arter.

Vi legger til grunn at konsekvensutredninga redegjør for den samlede belastninga av tiltaket, i form av at konsekvenser av all nødvendig infrastruktur tilknytta vindkraftverket inngår i konsekvensutredninga samt konsekvensene av all næringsutvikling innenfor planområdet. Vi viser til naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Slik vi forstår kapittel 5.17.1 i forslag til plan- og utredningsprogram vil det bli/er det utført feltkartlegginger for å kartlegge naturtyper, arter og økologiske funksjonsområder også innenfor influensområdene til de foreslåtte traséene for nettilknytning. Vi har lagt dette til grunn i vår vurdering.

Vi etterlyser at beskrivelse av de ulike traséene for nettilknytning i noe større grad beskriver de faktiske inngrep som tiltaket vil medføre, herunder at det følger illustrasjoner som viser mastehøyde, hogstbelte og lignende. Dette synes spesielt relevant med tanke på medvirkning og for å sikre et godt beslutningsgrunnlag.

Så lenge tiltaket åpner for energiproduksjon av et slikt omfang at dette utløser behov for ny nettinfrastruktur, forutsetter vi at konsekvensene av dette inngår i konsekvensutredninga av tiltaket for relevante tema.

Naturmangfold

Innsigelse til detaljregulering for Omre næringsområde

Innsigelsen av 19.12.2023 ble blant annet begrunnet med naturverdier av nasjonal verdi ville bli ødelagt/forringet og risiko for redusert økologisk tilstand i vannforekomster. Innsigelsen lyder:

«Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12. Vi finner at planforslaget må omarbeides/utbedres i vesentlig grad for å imøtekomme innsigelsen. Masse-

og overvannshåndtering, samlet konsekvens for naturmangfold, konsekvenser for vannmiljø, samt planlegging for en mer effektiv arealdisponering, er sentrale forhold som må utredes og omarbeides/utbedres for å løse innsigelsen.»

For de utvidede arealene, mot nordøst, avsatt til LNF-formål, er det utover de naturtyper som var grunnlag for deler av innsigelsen referert over, ytterligere to registreringer av trua eller nær trua naturtyper i form av naturtypen *åpen myrflate i boreonemoral til nordboreal sone*, med lokalitetskvalitet *høy* og *svært høy.* I henhold til rundskriv T2/16 som omhandler miljøforvaltningens innsigelsespraksis, når også de sistnevnte naturtyperegistreringene opp til innslagspunkt for når Statsforvalteren skal vurdere å fremme innsigelse til et planforslag.

Det redegjøres i planprogrammet for at gjeldende kunnskapsgrunnlag skal suppleres med kartlegging av arter og økologiske funksjonsområder. På informasjonsmøte 19.08.2025 ble det sagt at slik kartlegging har vært utført i felt-sesongen 2025.

Fugl
Allerede med bakgrunn i kjent kunnskap kan det slås fast at fugler av nasjonal og vesentlig regional verdi vil kunne bli negativt berørt av planforslaget. Flere av artene som er registrert innenfor planområdet og tilhørende influensområde, når opp til innslagspunkt for når innsigelse skal vurderes ved konflikt med planforslaget, jamfør T2/16, punkt 3.8, under overskrifta *arter*. Utredning av konsekvenser for fugl er derfor spesielt relevant for det aktuelle planarbeidet. Det må utredes hvilken påvirkning den faktiske drifta av vindturbinene vil medføre, eksempelvis i form av fare for kollisjon og forstyrrelser som følge av lysblink og støy. Samtidig må det utredes hvilken konsekvens ødeleggelse av økosystemer som følge av planlagte arealinngrep, vil ha for fugl.

Vannmiljø og massehåndtering
Som beskrevet i ovenfor refererte innsigelse, er det vurdert at områderegulering for Omre næringsområde, delområde BI6-BI9, kan medføre at økologisk tilstand for Engekilen blir redusert fra *moderat* til *dårlig*, noe det ikke er anledning til etter vannforskriften § 12. Vi viser til redegjørelsen i sin helhet under overskrifta *vannmiljø* i nevnte brev. Problemstillinga er aktuell også for dette planarbeidet, og på samme vis forventer vi dermed at det også i dette planarbeidet godtgjøres gjennom grundige faglige utredninger og med tilhørende krav til avbøtende tiltak, at Engekilen ikke får redusert økologisk kvalitet som følge av planforslaget. Avbøtende tiltak må sikres juridisk i plankart og/eller bestemmelser.

Vannmiljø og massehåndtering er hensyn som påvirker hverandre. For forsvarlig håndtering av masser, se Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 pkt. 44. Miljødirektoratets veileder om massehåndtering anbefales. Vi legger til grunn at det også gjøres vurderinger rundt sulfid. Se ellers tidligere omtalte innsigelse hva gjelder temaet vannmiljø og massehåndtering.

Som utgangspunkt forventer vi at det ikke gjøres inngrep i vannforekomster og at det reguleres inn funksjonell kantsone for samtlige vannforekomster innenfor planområdet. Bredden på kantsoner må basere seg på grundige faglige utredninger. Vurderingene må gå frem av plandokumentene.

I planprogrammet kapittel 2.6.5 står følgende:

«Ettersom vassdragene i tiltaksområdet ikke forventes å føre anadrome fisk eller krepsedyr, vil Fylkeskommunen være ansvarlig myndighet.»
Det fremkommer ikke her entydig hva som menes med tiltaksområdet. Vi finner det derfor relevant å påpeke at Penndalsbekken, som inngår i planområdet, er registrert sjøørretførende for et lengre strekke. Vi utelukker heller ikke at også andre bekker innenfor planområdet fører anadrom fisk samt kan være leveområde for den rødlista arten ål. Fisk kan påvirkes av planforslaget, enten i form av direkte inngrep i vannforekomster, eller indirekte via avrenning, herunder sedimentering. Vi finner ikke at fisk er omtalt i planprogrammet.

Vi vurderer det som en mangel ved planprogrammet at det ikke går frem at konsekvens for fisk skal utredes. Vi legger til grunn at plan- og utredningsprogrammet utbedres på dette punktet før fastsettelse.

Vi minner om at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 alltid skal vurderes jamfør krav i § 7.

Myrer
I planprogrammet kapittel 5.3.1 slås det fast at det i områdene der man ser for seg å etablere vindturbiner, er registrert store områder med myr. De negative konsekvensene ved nedbygging av myr har fått et økende fokus de siste åra. I juli sendte Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet et forslag om forbud mot nedbygging av myr på høring, med høringsfrist 1. november. I statlige planretningslinjer for klima og energi er følgende spesifisert i kapittel 4.3, punkt e)

«Omdisponering og nedbygging av karbonrike arealer, inkludert myr, tidevannssump og andre typer våtmark og skog, skal unngås så langt som mulig, slik at arealenes evne til lagring og opptak av karbon opprettholdes. Alternative arealer skal vurderes, og konsekvenser skal belyses.»

Med bakgrunn i overnevnte forventer vi at planforslaget utformes slik at behovet for inngrep i myrer minimeres.

Videre står følgende i planprogrammet, kapittel 5.3.1:

«Det vil være nødvendig med enkelte inngrep i myr, men ved god planlegging kan disse begrenses til enkelte kryssinger av myrdrag.»

Vi vil bemerke at også mindre inngrep i myrer kan føre til at de hydrologiske forholdene endres slik at også de deler av myra som ikke blir direkte berørt av tiltaket kan påvirkes. Slik vil også små inngrep i myrer potensielt kunne frigjøre store mengder CO2. Vi legger til grunn at utredningene rundt inngrep i myr, herunder utredninger knytta til CO2-utslipp, tar opp i seg dette aspektet.

Merk at T2/16 sier at innsigelse skal vurderes når planforslaget medfører «middels negativ konsekvens» i henhold til konsekvenstabell for klimagassutslipp i kapittel 6 i Miljødirektoratets veileder M-1941, uavhengig av kilde til utslipp.

Friluftsliv, landskap og støy

I tillegg til at området i seg selv har verdi for friluftsliv, vil vindmøllene bli synlige langt utover planens avgrensning, noe som tilsier at områder registrert som svært viktige friluftslivsområder i noe avstand fra planområdet vil kunne bli påvirket av tiltaket. Vi konstaterer at planforslaget skal utarbeide kart og illustrasjoner som viser dette. Vi minner om at hensynet til estetisk utforming skal ivaretas i planlegging, jamfør plan- og bygningsloven § 1-1, femte ledd.

Med bakgrunn i de friluftlivsinteresser som finnes i og nært planområdet er det viktig at støypåvirkning på friluftsområder utredes. Vi konstaterer at dette er omtalt i planprogrammet. Vi etterlyser at det i planprogrammet også stilles krav om at bygge- og anleggsstøy utredes. Videre etterlyser vi at det presiseres at det skal utredes hvordan fugler, flaggermus og andre relevante arter påvirkes av støy. Se retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442/2021.

Som del av arbeidet med å kartlegge friluftsliv, legger vi til grunn at også barns bruk av friluftsområdene blir vurdert.

Vi viser ellers til kommunens ansvar for folkehelsearbeid, jamfør jf. lov om folkehelsearbeid § 4.

Planforslagets utforming

NVE redegjorde på møte 19.08.2025 for at nøyaktig plassering av vindturbiner ikke reguleres i en områderegulering. Dette tilsier at det er desto viktigere at man regulerer områder der det ikke tillates oppført vindturbiner, dersom konsekvensutredninga tilsier at det er nødvendig for å ivareta nasjonale og vesentlige regionale hensyn. Konkret kan dette gjøres ved hjelp av valgt arealformål eller som hensynssoner eller bestemmelsesområder i kart med tilhørende bestemmelser.

Risiko- og sårbarhetsanalyse.

Det skal alltid utarbeides en ROS-analyse for planarbeid. Resultatet fra analysen skal innarbeides i plan og bestemmelser, jf. pbl. § 4-3. Veilederen «Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging – metode for risiko- og sårbarhetsanalyse i planleggingen» (DSB/2017) anbefales. Klimaendringer/klimatilpasning skal også belyses i ROS-analysen, se i denne sammenheng bl.a. www.klimatilpasning.no.

Avslutningsvis vil vi oppfordre til at planen på ny drøftes i planforum når konsekvensutredninga er ferdig, og før endelig utforming av et planforslag.

Med hilsen

Gunnar Ogwyn Lindaas (e.f.)
miljøverndirektør

Heidrun Flognfeldt Andreassen
seniorrådgiver

Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND

NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår dato: 26.09.2025
Vår ref.: 202516628-2 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.: 202509851

Saksbehandler: Maria Solem/
22959764/maws@nve.no

NVEs innspill - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk

Vi viser til brev datert 11.08.2025. Saken gjelder varsel om oppstart av arbeid med områderegulering og høring av melding til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Formålet med planarbeidet er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. Formålet med reguleringen av delområde BI5 (gnr./bnr. 176/19), er å tilrettelegge for forretning-kontor-industri og tilhørende infrastruktur.

Om NVE

NVE som høringsinstans etter plan og bygningsloven
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVE som konsesjonsmyndighet etter energiloven og vannressursloven
NVE behandler søknader og gjør vedtak i saker om vindkraft på land etter energiloven (enl.)

Ved inngrep i vassdrag, og i nedbørsfeltet til verna vassdrag, vil NVE vurdere om tiltak er konsesjonspliktige etter vannressursloven (vrl.) Gjennom konsesjonsbehandlingen vurderer NVE hvilke konsekvenser et vassdragstiltak kan få for allmenne interesser, og gjør vedtak etter vrl.

NVEs innspill til planprogram

Samordning av plan- og konsesjonsprosessen

I områdereguleringen i vindkraftsaker skal konsekvensutredningene for miljø og samfunn være på et overordnet nivå. Utredningene skal begrenses til de forholdene som er relevante for kommunens beslutning om arealbruk for vindkraftverket.

Områdereguleringen skal angi arealbruksgrenser for vindkraftverket og adkomstveger. NVE, kommunen og tiltakshaver skal avklare om hjelpeanlegg som ikke ligger i eller i direkte tilknytning til planområdet, bør behandles som en del av områdereguleringsplanen og konsesjonssaken.

Kommunen kan også fastsette planbestemmelser om relevante overordnede forhold som:

- synlighet av vindturbiner
- maksimal turbinhøyde
- avgrensing av inngrepsfrie områder (som hensynssone eller redusere planområdet)
- andre overordnede krav som for eksempel hensyn til natur- og friluftsliv

Plassering av internveger, turbinpunkter, maksimal installert effekt (samlet og per turbin), antall turbiner, dimensjoner på disse og andre detaljer behandles i konsesjon og detaljplan etter energiloven.

Videre arbeid med aktuelle nettløsninger vil diskuteres og avtales nærmere med Glitre Nett AS i prosessen. Herunder teknisk løsning, nettkapasitet, DF-vurdering, samt fremtidig driftsskille og eierskap. Planen for Omre vindkraftverk må også sees i sammenheng med Statnett sin gjeldende områdeplan for Sør Rogaland og Agder (Statnett, 2023) samt Glitre Nett sin gjeldende kraftsystemutredning (Agder Energi, 2022).

Nettanlegg, herunder vindkraftverkets transformatorstasjon med tilhørende nettilknytning, er unntatt bestemmelsen om planavklaring, og vil således kun bli behandlet etter energilovens §3-1.

Naturfarer
I henhold til pbl. § 4-3 Samfunnssikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyse, er det for planer for utbygging krav om utarbeidelse av ROS-analyse som viser alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for planområdet.

Utbygging av energianlegg og adkomstveger må legges til trygge områder. Det er ikke krav til å avklare reell fare i områdereguleringsplaner for vindkraft. Reell fare skal senest avklares i forbindelse med konsesjonsbehandling etter energiloven. Naturfare skal være utredet slik at det kan dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet for selve tiltaket og for tredjepart i henhold til sikkerhetskravene i TEK 17 kapittel 7.

Aktsomhetsområder og faresoner for flom og skred avmerkes i plankartet som hensynssoner med tilhørende bestemmelser.

For ivaretakelse av naturfare viser vi til relevante veiledere:

- NVE Veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred
- NVE veileder - Sikkerhet mot skred i bratt terreng - Kartlegging av skredfare i reguleringsplan og byggesak
- NVE Veileder 3/2023: Sikkerhet mot flom. Utredning av flomfare i reguleringsplan og byggesak

Naturfare er beskrevet på en god måte i planprogrammets kapittel 6.3.6, 6. 3.7 og kapittel 6.4.1.

Overvann
Fortetting og økt utbygging uten å ta hensyn til at vannet trenger plass, kan øke problemene med overvann. Klimaendringene er forventet å gi flere og mer intense nedbørshendelser, og i utbygde strøk kan dette gi skade på byggverk, infrastruktur og helse og miljø. Det er derfor viktig at det i planarbeidet er høy bevissthet rundt hvilke arealer som kan være utsatt for skade fra overvann. De generelle sikkerhetskravene i byggteknisk forskrift (TEK17) § 7-1 gjelder for overvann. Kommunen må bestemme hva som er tilstrekkelig sikkerhet eller bruke NVEs anbefaling, se kap. 4.1.2 i NVE Veileder 4/2022. For mer informasjon om hvordan kommunen kan ivareta tilstrekkelig sikkerhet mot fare og skade fra overvann i arealplanleggingen viser vi til NVEs veiledere 2/2023 – Kartlegging av fare fra overvann og 4/2022 – Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar.

Overvann er beskrevet i planprogrammets kapittel 6.3.6 og 6.3.7

Vassdrag
Det planlegges å etablere vindturbinene i området som i gjeldende områdeplan er regulert til grønnstruktur i randsonene rundt arealer regulert til industri. Grønnstrukturene i gjeldende områdeplan ligger i tilknytning til vassdrag. Det er viktig at grønnstruktur og vassdragene blir bevart. Ellers vil planlagte vindturbiner legges i LNFR- områder øst for gjeldende områdeplan. I dette området er det flere vassdrag og vann som må ivaretas i det videre planarbeidet, og vi anbefaler at utbyggingsområder trekkes vekk fra vassdragene.

Planområdet har et stort nettverk av bekker og innsjøer. Bygging av vindkraftverk med adkomstveier, internveier, turbinpunkter, fyllinger og andre inngrep vil berøre vassdragene. Samtidig vil internveier for adkomst til turbiner krysse vassdrag. Det gjelder særlig adkomstveger med kryssing og nærføring til vassdrag. Krysningspunkt må etableres slik at de ikke er til hinder for toveis vandring av eventuell fisk, eller er til hinder for andre økologiske funksjoner.

Vannressursloven skal ivareta hensynet til allmenne interesser i og ved vassdrag. Vannressursloven § 8 sier at det ikke skal iverksettes vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser uten konsesjon.

Dersom det er tvil om et tiltak i forbindelse med vindkraftanlegg er konsesjonspliktig etter vannressursloven, skal tiltakshaver sende en melding til NVE om konsesjonspliktvurdering etter vannressursloven § 18. Konsesjonspliktige vassdragstiltak behandles etter vannressursloven § 8 i forkant av eller samtidig med konsesjonsbehandling etter energiloven. Konsesjonsvedtak med vilkår følges opp av NVE i detaljplan.

Kommunen kan avsette hensynssoner langs vassdrag som kommunen mener er viktig å ivareta for eksempel grunnet friluftsliv.

Planprogrammet kapittel 6.4.8 gjelder vann- og grunnforurensning. Vi gir råd om at det vurderes om tiltakene vil kunne påvirke vassdragene fysisk, og hvordan kantvegetasjon, fordrøyning og vassdragsnatur vil bli ivaretatt. Viktige virkemidler kan være byggegrense mot vassdrag, bevaring av kantsone, tydelige krav i reguleringsplanen om at det ikke tillates inngrep i vassdrag m.m.

Generelle råd
For å få en fullstendig oversikt over hvordan dere kan ta hensyn til våre tema i reguleringsplanen anbefaler vi dere å bruke våre internettsider for arealplanlegging. Her er informasjonen og veiledningen lagt opp etter plannivå. Vi vil særlig vise til Kartbasert veileder for reguleringsplan. Veilederen leder dere gjennom alle våre fagområde, og gir dere verktøy og innspill til planarbeidet. Den som utarbeider planen, har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

Meld inn fareutredninger
Naturfareutredninger som er bestilt etter 01.01.2025 skal meldes inn til NVE i henhold til pbl § 2-4 og Forskrift om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger. Vi ønsker også å få inn naturfareutredninger bestilt før denne datoen. Geotekniske grunnundersøkelser skal leveres inn til NGU via NADAG. Informasjon finnes her: Meld inn naturfareutredninger - NVE.

NVEs oppfølging av planarbeidet
Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt planer som sendes på høring til NVE. Vi ber om at alle plandokument blir sendt elektronisk til NVE.

Ta gjerne kontakt på e-post eller telefon ved konkrete spørsmål om NVEs saksområder.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Maria Solem
Senioringeniør

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Kopimottakere:
Grimstad kommune
STATSFORVALTEREN I AGDER

Fra: "nve@nve.no" <nve@nve.no>
Sendt: mandag 29. september 2025 12.06.48
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: NVEs innspill-Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk. NVEs referanse: 202516628-2
Vedlegg: NVEs innspill-Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk.pdf

Til NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Vedlagt følger dokument **202516628-2 NVEs innspill-Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk** fra **NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat**.

Fra: "Ingvild Udjus Hanssen" <ingvildus@hotmail.com>
Sendt: tirsdag 30. september 2025 21.24.47
Til: "NVE Postmottak" <nve@nve.no>
Emne: Høringsuttalelse 202509851
Vedlegg: Høringsinnspill Omre.pdf

Til
Dokumentasjonssenteret i NVE

På deres oppfordring sender jeg på nytt mitt høringsinnspill, i utgangspunktet sendt 26.09.2025, denne gang i PDFformat. Håper dette lar seg åpne.

Mvh.
Ingvild Udjus Hanssen

Sendt fra min iPad

Saksnummer: 202509851-16
Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Jeg - Ingvild Udjus Hanssen - viser til kunngjøring av høring med frist for innsendelse av høringsinnspill 28. september 25. Innspillet er herved innsendt innen fristen.

Min vurdering er at planene for et vindkraftverk på Omre bør stoppes umiddelbart.

DEN GENERELLE BEGRUNNELSEN er grundig dokumentert av organisasjonene Grunneiere mot vindkraft på Omre og Motvind Grimstad. Jeg er medlem av begge og slutter meg helhjertet til deres argumentasjon.

MIN INDIVIDUELLE BEGRUNNELSE bunner seg i mitt bosted på Stølehalvøya, med adresse Strandfjorden 26, drøye 3 km fra det planlagte vindkraftverket på Omre. I skråningen opp fra Strandfjorden ligger huset mitt vestvendt, med en nydelig utsikt til uberørt natur over Strandfjorden til Tjoreneset. (Se bilde!) Bak Tjoreneset ligger Nørholmen innerst i Nørholmskilen.

- Helse og rekreasjon

Dersom en vindpark etableres på Omre, vil turbinene bli det dominerende i denne utsikten, en rad turbiner over skogen på Tjoreneset. At det mentalhygieniske aspektet i å se uberørt natur blir borte, er en ting. Men det turbinene fører med seg av øvrig helseskadelig påvirkning er minst like alvorlig. Skader som lysvirkning, gjennomtrengende lyd og iskast påfører mennesker og natur er grundig dokumentert i andre høringsinnspill. Utsikten mot naturen vestover har blitt det jeg hviler blikket på når den massive utbyggingen av Stølehalvøya stadig rykker nærmere, nå helt ut til min nabogrense. Over et par kvadratkilometer er skog fjernet, fjell knust og myrer tømt og gjenfylt med stein, det meste irreversible tiltak. Å tillate samme ramponering av natur på Omre som jeg har vært vitne til her på Støle, vil ikke tjene våre etterkommere. Folk trenger rekreasjonsområder. Jo tettere det bygges, jo større områder trengs til rekreasjon i umiddelbar nærhet, og i Grimstad foregår en storstilt boligutbygging. Omre er et viktig rekreasjonsområde det vil være stort behov for i fremtiden.

- Reduksjon av naturmangfold

En alvorlig konsekvens av store naturinngrep, som på Støle, er arter som reduseres eller forsvinner helt. Jeg har selv observert at elgen, som tidligere ofte var å se nær bebyggelsen, er forsvunnet under nedbyggingen. Flaggermus og mår er borte. Jeg har i en årrekke matet småfuglene i vinterhalvåret og det er forstemmende å se bestanden reduseres også her, det samme gjelder sjøfugl. Fiskeørn observerer jeg fremdeles noen ganger i løpet av sommerhalvåret,

men musvåken som tidligere hekket på Stølehalvøya har trukket vekk. Hvordan eventuelle vindturbiner på Omre vil forverre denne svekkelsen av dyr- og fugleliv i området, er forstemmende å tenke på.

- Tap av myrer/ konsekvenser

På Støle har en om lag kvadratkilometer stor myr, Ellingsmyr, blitt tømt ned til fjell, gjenfylt med stein og så hevet den siste tiden. (Se bilde!) Samtidig var man andre steder i Norge opptatt av å restaurere ødelagte myrer, nettopp pga. deres verdi som viktige karbonfangere, vannansamlere og grunnlag for dyreliv. Fra statlig hold er et forslag om forbud mot nedbygging av myrer på trappene. I Omreområdet er det spesielt mange myrer. Hvor mye vil disse bli hensyntatt i en eventuell etablering av vindpark? Kanskje på tide at Sørlandet tar grep for å bevare naturverdiene sine før det er for sent…

- Motsetningsforhold mellom vindkraftverk og helårsdestinasjon

Det er for meg uforståelig hvordan Grimstad kommune først proklamerer at Grimstad nå skal satse stort som helårsdestinasjon… Nye folk er ansatt for å ivareta den nye næringen. …Og omtrent samtidig legges en sak frem for politikerne angående planer for vindkraftverk på Omre. Med overbevisende flertall vedtar man å gå videre med disse planene. For meg er de to målene uforenlige: å trekke folk til Grimstad hele året samtidig som store deler av områdene folk skal nyte skjemmes av vindkraft. Utrykket «å skite i eget reir» må være dekkende her. Turistnæringen, som er så viktig for Grimstad, vil i høy grad bli skadelidende ved en slik etablering. Faktorer vi profilerer oss på, er jo nettopp naturen og kulturen. Grimstads kystområder oppfattes som Norges Syden, med flest soldager i året. Ikke vanskelig å forestille seg at vindturbiner som forstyrrer bildet, både til lands og til vanns, vil ødelegge denne imagen. Det samme gjelder for kulturen. Vi ynder å kalle oss «Dikternes by», men hvem vil ha glede av et besøk på Nørholm, Hamsuns hjem, med vindturbiner surrende i luften over… Også Strandfjorden rett i nærheten vil affiseres. Her ligger skipshistoriske steder tett, samt den gamle Lensmannsgården Strandfjorden fra 1771. Strandfjorden er innløpet til Reddalskanalen, et populært turist- og rekreasjonsmål, som i kulturminneåret 1997 ble kåret til kommunens statlige kulturminne.

- Tap av eiendomsverdi

Som grunneier i nærområdet til Omre er jeg klar over hvordan eiendomsverdi har blitt betraktelig redusert andre steder hvor vindkraftverk har blitt etablert. I tillegg kan man miste muligheten til å utvikle/ bebygge egen eiendom. Jeg er ikke uten videre villig til å akseptere at mine etterkommere skal frarøves arv på denne måten og varsler herved at jeg vil holde Grimstad kommune ansvarlig for dette verditapet.

Planene for Omre vindkraftverk må stoppes! Høringsinnspillene fra Grunneiere mot vindkraft på Omre og Motvind Grimstad, samt mitt og andres innspill, understreker forhåpentligvis at ulempene langt overskygger fordelene ved en slik etablering.

Mvh.
Ingvild Udjus Hanssen

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi – Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Naturvernforbundet
Lillesand

Rapport fra el-fiske i 3 sjøørretbekker på Omre i Grimstad kommune.

Prosjekt/område: El-fiske i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.

Prosjektperiode: august og september 2025.

Ansvarlig: Erik Berglihn, Sjøørret Sørlandet.

Deltakere: Per Bendixen, Naturvernforbundet. Hjalmar Espevig, kjentmann.

1. Bakgrunn og formål.

El-fiske ble gjennomført for å kartlegge og dokumentere bestandene av ørret og ål i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.
Det var behov for å fremskaffe oppdatert kunnskap om tilstanden i alle de tre aktuelle bekkene.
Formålet var å vurdere rekruttering, bestandstetthet og habitatkvalitet.

2. Områdebeskrivelse.

Bekkene er en del av nedbørsfeltene nr 019.22Z og nr 019.220, ref NVE sin database REGINE.
Nedbørsfeltene er preget av mange småtjern og myrer, særlig høyest oppe i terrenget.

Nørholmsbekken:

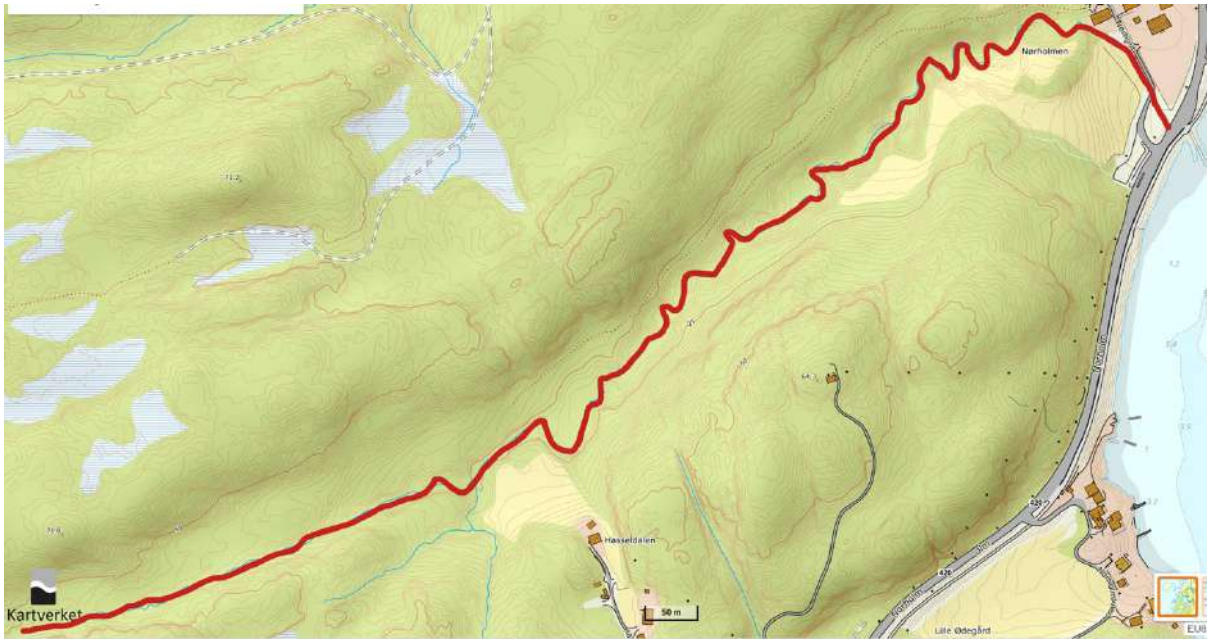
Nørholmsbekken renner østlig og ut i sjøen, innerst i Nørholmskilen. Den er ca. 0,5 til 2,5 m bred og 0,3–0,6 m dyp ved normal vannføring.
Bunnsubstratet består av grus og stein med enkelte partier sand. Kantvegetasjonen er tett og variert.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført den 21.august 2025, fra kl 16 – 18.00 i den midtre del over en strekning på ca 400 meter. Det var lav vannføring , klart vann og lett å observere.

Hasseldalsbekken:

En smal bekk som renner gjennom Hasseldalen og munner ut i sjøen ved Nørholm. Bredden varierer mellom 0,5 –2 m, og dypet er sjelden over 0,4 m. Bunnen domineres av stein og grus.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført 28.august fra kl 14 –16 fra den midtre til den øvre delen, over en strekning på ca 400 meter.

Det var lav vannføring og klart vann.

Penndalsbekken:

Penndalsbekken renner først vestlig i øvre del, men svinger så sørlig gjennom hele Penndalen. Her ses Omre Kroktjern:

Bekken fra Omre Kroktjern renner slagt ned via et lite tjern i myrlendt terreng. Vi konstaterte fisk helt opp til dette tjernet. Herfra går bekken ned til selve Penndalen, hvor den vider seg ut til 2–3 meters bredde i den midtre delen. Den er fra 0,5 til 2 meter helt ned til den nedre delen, ved FV 420. På nedsiden av FV 420 og til utløpet i sjøen kalles den Amtedalsbekken.

Substratet består hovedsaklig av grus og stein, med flere naturlige kulper og gyteområder. Kantvegetasjonen varierer mellom tett skog og mer åpne partier, hvor busker og høyt gress dominerer. Bekken er vurdert som svært viktig for lokal rekruttering.

Målepunkter.

Det ble gjennomført el-fiske i to omganger. Den første ble foretatt 28.august fra kl 13 – 14.30, på begge sider av FV 420, for å fange opp noe av den delen som kalles Amtedalsbekken. Det var da lav vannføring og klart vann.

Den andre ble gjennomført 2.september 2025 fra kl 14.30 til 18.00. Det ble el-fisket punktvis fra Omre Kroktjern og ned til RV 420. Det var normal vannstand og klart vann.

3. Metode.

El-fisket ble utført med utstyr fra Terik, model FA-55.
Alle fisk ble fanget med håv og satt tilbake i vassdraget.

4. Resultater.

Totalt observert individer, pr bekk.
Nørholmsbekken:
Sum individer: **147**
Hasseldalsbekken:
Sum individer: **123**
Penndalsbekken:
Sum individer: **189**

Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer.

5. Vurderinger.

Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del.
Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer.
Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm)

6. Konklusjoner.

Nørholmsbekken: Viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Ål registrert i lavt antall.

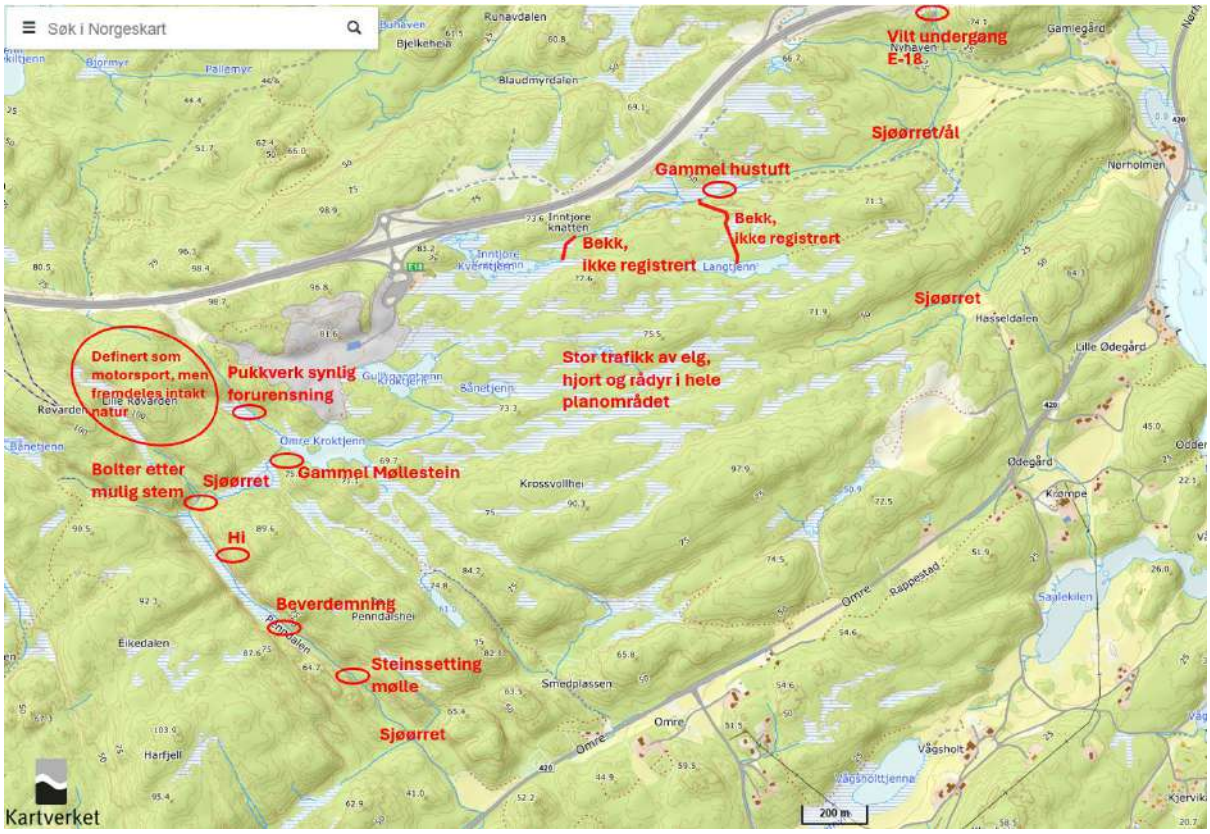
Hasseldalsbekken: Gyte- og oppvekstområde for ørret

Penndalsbekken: Nøkkellokalitet for både ørret og ål, med høy tetthet og gode habitatforhold.

Samlet sett: Penndalsbekken, et svært viktig vassdrag for begge artene, samtidig som vi opplevde en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser.

7. Vedlegg.

Kart over Omre, som viser alle bekkeløp og annen informasjon.

NTE Energi AS - Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk – Nærøysund kommune, Trøndelag fylke

1 Prosess

Tiltakshaver skal:

- Sende konsekvensutredningen til NVE innen 2 år etter at utredningsprogram er fastsatt av NVE. Tiltakshaver kan søke NVE om utsatt frist. Behovet for utsatt frist må begrunnes.
- Videreføre den etablerte samrådsgruppen for arbeidet med konsekvensutredningen der vertskommunen, grunneiere, lokale organisasjoner og andre med relevant lokalkunnskap inviteres til å delta. I konsekvensutredningen skal samrådsgruppens medlemmer nevnes, og aktiviteter beskrives.

2 Begrunnelse for tiltaket

Tiltakshaver skal gi en begrunnelse for tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Behovet	Begrunne behovet for tiltaket. Beskrive viktige nytteeffekter av tiltaket.	Skal inkludere en overordnet vurdering av funksjonen av utbyggingen i et energisystem-perspektiv.
Valg av sted	Beskrive egnetheten til lokaliteten og de antatt hovedutfordringene knyttet til denne.	Tiltaket er i direkte konflikt med eksklusjonsområder i nasjonal ramme for vindkraft (2019). Det skal derfor begrunnes særskilt hvorfor området allikevel er valgt.
Alternative løsninger	Beskrive alternative utbyggingsløsninger i samme område, og eventuelle alternative lokaliteter hvis slike er vurdert.	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort begrunnelse for dette.

3 Beskrivelse av tiltaket

3.1 Tiltaket i korte trekk

Tiltakshaver skal gi en kortfattet beskrivelse av tiltaket og hvordan utbyggingen skal gjennomføres. Hoveddata oppgis i tabellformat. Dataene skal minst omfatte innholdet i de følgende tabellene:

3.1.1 Basisdata

	Enhet	Lavt anslag	Høyt anslag	Kommentar
Antall vindturbiner	antall			
Samlet installert effekt	MW			
Årsproduksjon	GWh			
Fullasttimer	antall			
Investeringskostnad	MNOK			
Turbinhøyde (til vingetippen)	m			
Tårnhøyde	m			
Vinger – lengde	m			
Transformatorer	antall			
Transformatorytelse (samlet)	MVA			
Internt nett – lengde	km			
Nettilknytning – lengde[1]	km			
Nettilknytning – spenningsnivå	kV			
Areal – vindkraftkonsesjon[2]	km^2			
Areal – direkte fysiske inngrep[3]	m^2			
Veilengde – internveier	km			
Veilengde – adkomstvei	km			

3.1.2 Stipulert arealbruk innenfor tiltaksområdet (mest sannsynlige anslag)

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Internveier m/skjæring og fylling	m^2			
Oppstillingsplasser	m^2			
Tekniske bygg og hjelpeanlegg	m^2			

[1] Nett frem til eksisterende punkt i nettet (den delen av nettet som behandles som del av vindkraftanlegget)
[2] Arealet for områdereguleringsplanen uten adkomstvei, når planen er spesifikk for vindkraftanlegget
[3] Sum av arealer spesifisert i kap. 0

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Masseuttak/-deponier	m^2			
Riggplasser	m^2			
Annet[4]	m^2			

3.2 Planområdet, komponenter og gjennomføring

Tiltakshaver skal gi en beskrivelse av tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Kartfesting[5]	Plassering i region og kommune	
Kartfesting	Omrisset og flaten for: ▪ Områdereguleringsplanen ▪ Konsesjonsarealet	Traséer for adkomstveier skal skisseres innenfor områdereguleringsplanen
Kartfesting	Forventet arealdisponering som er representativ for de mest aktuelle utbyggingsalternativene (f.eks. ulike turbinstørrelser).	Kartene skal inkludere vindturbiner med oppstillingsplasser, adkomst- og internveier, nettilknytning, transformatorstasjon, service-bygg, andre ev. bygninger, riggplasser, areal for mellomlagring av komponenter og/eller masse og andre hjelpeanlegg Det kreves omriss av aktuelle løsninger, men ikke data fra prosjekterte veitraséer etc. For massetak og massedeponi, som ikke tall- eller kartfestes i konsesjonssøknaden, skal det gis en beskrivelse av hvordan dette er planlagt, inkludert håndteringen av eventuelle midlertidige løsninger.
Kartfesting	Aktuelle ilandføringssteder (havner) for turbinkomponenter og tilhørende transportruter på offentlig vei	
Anleggsbeskrivelse	Aktuelle komponenter og inngrep	Skal illustreres med tegninger/skisser og bilder fra eksisterende vindkraftverk eller andre sammenlignbare utbygginger
Transport	Beskrive hvordan nødvendig transport er tenkt gjennomført og hvilket behov for oppgradering av veier, havner o.a. som forventes	Påvirkning på trafikale forhold i anleggs- og driftsfasen skal kort omtales, herunder trafikksikkerhet og behovet for avbøtende tiltak

[4] Annen arealbruk innenfor planområdet, inkluderer *ikke* adkomstvei, kaier etc.
[5] NVEs krav til kart kan hentes via denne lenken: Konsesjonssøknad nettanlegg: Vedlegg til søknaden

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Identifisering av parter som må involveres for tilgang til aktuelle fasiliteter, og en kort beskrivelse av hvordan disse har vært involvert
Avfall	Beskrive forventet type og mengde avfall og håndtering av dette under bygging, drift og avvikling.	Skal inkludere en vurdering av forventede resirkuleringsmuligheter ved nedleggelse.
Merking som luftfartshinder	Beskrive hvordan vindturbinene og eventuelle kraftledninger skal merkes.	Jf. forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder
Alternative løsninger	Beskrive reelle alternativ for hele eller vesentlige deler av tiltaket	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort forklaring på hvorfor dette er uaktuelt
Usikkerheter i prosjektutforming og gjennomføring	En generell beskrivelse av de største usikkerhetene i prosjektutforming og gjennomføring.	Spesifisere hvilke usikre forhold som forventes avklart i den videre konsesjonsprosessen og hvilke forhold som ***ikke*** forventes avklart før i en eventuell detaljplan
Tilbakeføring	Gi en kort beskrivelse av hvordan arealinngrepene av tiltaket planlegges tilbakeført etter endt konsesjonsperiode	

3.3 Nettløsning

Tiltakshaver skal beskrive nettilknytningen i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planlagte nettanlegg	Beskrive anlegg for tilknytning til eksisterende eller planlagt (meldt/konsesjonssøkt) nett. Permanente og midlertidige anlegg skal beskrives.	Beskrivelsen skal oppfylle kravene i kapittel 2 *Beskrivelse av planlagte anlegg* i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg Dersom flere tilknytningspunkt i overliggende/eksternt nett er aktuelle, skal disse beskrives kort og prioriteringen mellom dem skal begrunnes
Grensesnitt mot nettselskap og teknisk løsning	Det skal dokumenteres at det er enighet om grensesnitt og teknisk løsning med berørt nettselskap	Vedlegg til søknaden
Forsterkning av eksisterende nett	Beskrive tilgjengelig kapasitet i kraftnettet Beskrive eventuelle nødvendige forsterkninger i eksisterende nett	Skal dekke alle nettnivå

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Dersom anlegget utløser behov for å bygge nye nettanlegg eller forsterke nettanlegg i eksisterende nett, må det også søkes om dette. Se NVEs nettsider: Til deg som vil søke om konsesjon for nettanlegg - NVE
Kraftsensitiv informasjon	Opplysninger som inneholder kraftsensitiv informasjon, må legges i vedlegg unntatt offentlighet	Se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon

3.4 Energiproduksjon og kostnader

Tiltakshaver skal beskrive teknisk-økonomiske faktorer i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Vindressurser	Beskrive og dokumentere vindressursene i planområdet	Hvilken metodikk som ligger til grunn for evalueringen skal oppgis. Tiltakshaver skal dokumentere relevante parametere, som vindhastigheter, ekstremvind og turbulens. Vindmålinger, datasett og modellverktøy etc. skal legges ved søknad
Vindturbinklasse	Vurdere vindturbinklasse(r) som kan benyttes i planområdet og vise hvilke vurderinger som er gjort	Dokumentasjon iht. IEC 61400
Ising	Beskrive forventet konsekvens for produksjonen Beskrive behov for forebyggende tiltak og avisingssystemer. Hvis slike systemer ikke er relevante, skal tiltakshaver beskrive hvorfor	For vurdering av iskast, se kap. **Error! Reference source not found.** Dokumentasjon iht. IEC 61400-31
Kraftproduksjon	Beregne forventet årlig netto kraftproduksjon, oppgi forutsetningene for beregningen.	Faktorer som forventes å påvirke produksjonen skal beskrives og vurderes, herunder elektriske tap, ising, vaketap, planlagt- og uplanlagt nedetid Timesserie for estimert produksjon skal oversendes
Annen inntjening/ markedsdeltakelse	Beskrive hvilken andre inntjening som er aktuell utover direkte inntekt fra kraftsalg Beskrive markedsfunksjonen til eventuell batteridrift	Sertifikatordninger og opprinnelsesgarantier skal inkluderes Inntjening fra andre markeder som balansemarked, FCR etc. kan beskrives kvalitativt

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Levetid	Beskrive forventet teknisk levetid og mulige tiltak og kostnader for å forlenge denne	
Investerings-kostnader	Angi estimerte investeringskostnader	Investeringene skal settes opp med en totalkostnad og spesifiserte kostnads-elementer som følger: Turbiner m/alle nødvendige mekaniske og elektrotekniske komponenter, inkl. transport og installasjon Fundament m/materialbruk, sprenging, sikring etc. Bygg/Vei/Anlegg: Veier og oppstillingsplasser m/gravearbeider, massehåndtering, terreng-tilpasning/-oppretting, gjerder, bommer etc. Samt bygg med tilhørende utstyr Internt nett: Nettinfrastruktur fra turbiner til tilknytningspunkt mot eksternt nett inkludert intern nettstasjon Forsterkning av eksisterende nett: Vindkraft-verkets andel av kostnader til nødvendige oppgraderinger (jf. anleggsbidrag) Grunnerverv: Engangskostnader, ikke gjentakende leiekostnader Prosjektering, planlegging, administrasjon etc. som påløper etter investeringsbeslutning Prosjektkostnader før investeringsbeslutning; planlegging, prosessoppfølging, utredning, vindmåling etc. Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.
Andre kostnader	Estimerte kostnader for: Drift og vedlikehold Nedlegging/tilbakeføring	Kostnader for drift og vedlikehold skal angis som årlig kostnad på formatene øre/kW og mill. kr/år Følgende kostnader skal *ikke* inkluderes: ▪ Større investeringer/oppgraderinger ▪ Avgifter: elavgift, skatter etc. ▪ Avskrivninger ▪ Produksjonsrelaterte nettkostnader og punkttariffer/innmatingsavgift Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Batteri	Dersom anlegget planlegges med batteri, skal tiltakshaveren beskrive oppsett og driftsmønster	En generell beskrivelse støttet av følgende informasjon: ▪ Energilagringskapasitet (MWh) ▪ Effektkapasitet for opp- og utlading (MW) ▪ Antatt levetid (år og sykluser) ▪ Investering og driftskostnader
Omkringliggende vindkraftverk	Vurdering av produksjonstap og mekanisk belastning på eksisterende Ytre Vikna vindkraftverk Hvis det er turbiner med forventet produksjonstap over 1 %, skal påvirkning på produksjonen estimeres for hele anlegget	Det skal tas stilling til: (1) Produksjonstap fra vake- og oppbremsingseffekter; (2) Ulemper knyttet til ekstra mekanisk belastning som følge av det omsøkte vindkraftverket

3.5 Andre planer og tiltak og annet relevant lovverk

Tiltakshaver skal beskrive forholdet til andre planer, tiltak og lovverk i følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planer og vedtak	Beskrive forholdet til vedtatte arealplaner i influensområdet	
Andre tiltak	Beskrive kjente energianlegg og større utbygginger/arealinngrep fra andre sektorer som ikke dekkes av vedtatte arealplaner	Den geografiske avgrensningen av hvilke andre tiltak som inkluderes skal knyttes til hvorvidt det er vesentlige overlappende og/eller samlede effekter av tiltakene
Verneområder	Arealer som er vernet, eller planlagt vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven, plan- og bygningsloven, og vassdrag vernet etter Verneplan for vassdrag Hvis tiltaket er i strid med verneformålet, skal det vurderes hvordan tiltaket kan tilpasses vernet og opplyses om det er behov for søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene	Identifisering av kulturminner og kulturmiljø med vernestatus er utdypet i kap. **Error! Reference source not found.Error! Reference source not found.** Utredningskravet for arealer som er vernet etter naturmangfoldloven er beskrevet under naturmangfold i kap. 4.4 For vernede vassdrag i kategorien «referansevassdrag», skal beskrivelsen inkludere hele nedslagsfeltet
Annet lovverk	Angi nødvendige offentlige tillatelser og/eller dispensasjoner fra annet lovverk enn energiloven	Følgende liste er retningsgivende og ikke uttømmende: ▪ Forurensningsloven ▪ Kulturminneloven ▪ Sameloven

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		▪ Reindriftsloven ▪ Naturmangfoldloven ▪ Vannressursloven ▪ Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag ▪ Lakse- og innlandsfiskeloven ▪ Vegloven ▪ Havne- og farvannsloven ▪ Forskrift om elektriske forsyningsanlegg ▪ Forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder
Privatrettslige tillatelser	Beskrive nødvendige privatrettslige tillatelser, inkludert status for rettighetserverv, og andre avtaler av allmenn interesse	For rettigheter fra private grunneiere; bruk følgende veiledning fra konsesjonssøknader for nettanlegg: Forholdet til grunneiere og rettighetshavere

4 Konsekvensutredning

4.1 Generelle krav – gjelder alle tema

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Tiltaket	Arealet og alle komponenter beskrevet i kap. 3	
Utredningsomfang	Utredningene skal tilpasses det reelle behovet for behandling av prosjektet, og forenkles der det kan sannsynliggjøres at kravet i utredningsprogrammet ikke gir informasjon som er relevant for plan- eller konsesjonsbehandlingen	Dersom et krav i utrednings-programmet viser seg å ikke være relevant for tiltaket, skal dette begrunnes
Metode	Konsekvensutredningen (KU) skal oppfylle forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) sine krav til bruk av anerkjent metodikk og bruk av relevant faglig kompetanse Miljødirektoratets (og Riksantikvarens) veileder M-1941 skal benyttes så langt denne dekker det aktuelle temaet	For fagtema som verken er dekket av M-1941 eller nærmere spesifisert metodikk i dette utrednings-programmet, kan Statens vegvesens håndbok V712 benyttes Se spesielt tilpasninger av metode for kartlegging av naturtyper under fagtema naturmangfold, kap. 4.4
Kartlegging	Med «kartlegging» menes systematisering av all informasjon innhentet fra litteratur, feltarbeid, utveksling med relevante kilder etc.	Merk viktigheten av kildeangivelse og registreringsdato av data som samles inn

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Influensområde	Identifisere det området som påvirkes vesentlig av tiltaket	Gi en overordnet beskrivelse og begrunnelse for avgrensning av influensområdet Beskrives og kartfestes under hvert utredningstema der det er relevant
Nullalternativet	Beskrive dagens miljøtilstand og den sannsynlige utviklingen i influensområdet dersom det omsøkte tiltaket ikke gjennomføres (referansesituasjonen) Inkluderes i konsekvensvurderingen for alle tema der det er relevant Nullalternativet som skal legges til grunn ved utredninger er dagens situasjon uten utbygging. Det skal i den videre utredningen ikke vektlegges at området er regulert til utbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.	I tillegg til aktuelle inngrep/tiltak skal beskrivelsen inkludere forventet utvikling når det gjelder bruk og brukere, og en beskrivelse av forventede klimaendringer
Alternative løsninger	Utrede alle reelle alternativ	Jf. kap. 3.2 Skal også inkludere de nettløsningene som inngår i vindkraftsøknaden Skal inkludere vurdering av behov for nytt servicebygg
Ny kunnskap/ feltarbeid	Innhente ny kunnskap for tema der det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere virkninger av tiltaket	Feltarbeid gjennomføres til egnet tid på året og under egnede forhold for det enkelte fagtemaet For nye registreringer skal det oppgis befaringstidspunkt (datoer) og -rute, eller dekningskart, for undersøkte områder, hvem som har utført feltarbeidet og registreringer, og hvilken relevant kompetanse ressurspersonen(e) har. Kartleggingsomfang (tidsbruk i felt) og kartleggingsforhold skal også beskrives Dersom berørte områder utelates fra feltkartlegging, skal dette begrunnes Det skal tas bilder under feltbefaring som viser viktige miljøverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Erfaringer fra Ytre Vikna 1	Innhente erfaringer fra Ytre Vikna 1 vindkraftverk (Ytre Vikna 1) for tema der det er relevant	
Nasjonal ramme for vindkraft	Innhente bakgrunnskunnskapen fra analyseområde 27 https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/nasjonal-ramme-for-vindkraft/utpeking-av-omraader/	Informasjonen fra nve.no skal suppleres med basisdata gjennom en direkte forespørsel til NVE
Virkninger	Utrede positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, permanente, kortsiktige og langsiktige virkninger av tiltaket.	Varige virkninger legges til grunn for vurdering av konsekvens for det enkelte fagtema Midlertidige virkninger i anleggs- og ev. driftsfase beskrives separat Hvorvidt virkningene er permanente eller midlertidige, avhenger av hva som er påvirket og hvor lang tid det tar å gjenopprette den opprinnelige tilstanden, ev. hvor langt fra opprinnelig tilstand en forventer å komme
Separate tema	Utrede hvert tema separat. Temaenes innvirkning på hverandre skal omtales der det er relevant	Så langt det er mulig skal dobbelttelling av virkninger unngås.
Samlede virkninger	For hvert utredningstema, vurdere samlede virkninger i influensområdet av planen/tiltaket sett i lys av relevante tiltak som er gjennomført, vedtatt eller under planbehandling Vurderingen skal inkludere virkninger som følger av forventede klimaendringer for tema der dette er relevant Vurderingen skal inngå i fastsatt konsekvensgrad for den enkelte temautredningen, jf. M-1941	Se mer detaljerte krav under hvert fagtema samt kravene til utredning av samlet belastning for naturmangfold, jf. kap. 4.4.12 Virkninger som følge av klimaendringer skal vurderes på bakgrunn av Klimaframskrivninger - Norsk klimaservicesenter
Nasjonal/regional verdi	For hvert tema skal eventuelle verdier av nasjonal eller vesentlig regional interesse identifiseres og vurderes	Basert på Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv (T-2/16)
Usikkerhet	Drøfte usikkerhet som del av vurderingene for alle tema der det er relevant	Beskrivelse av utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler, samt viktige usikkerhetsfaktorer ved utredningen, herunder i datagrunnlaget Begrunnelse for ev. tilpasninger og avvik fra anerkjent metodikk

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Avbøtende tiltak	Beskrive tiltak som kan bidra til å unngå, redusere eller kompensere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen	Det skal skilles tydelig mellom tiltak som planlegges gjennomført og som er lagt til grunn i konsekvens-utredningene, og potensielle tiltak som krever endring av planene Det skal komme frem om det er usikkerhet knyttet til faktisk effekt og gjennomførbarhet av tiltakene For omfattende tiltak skal det gjøres en grov nytte-kostnadsvurdering
For- og etterundersøkelser	Vurdere behov og skissere et arbeidsopplegg dersom for- og etterundersøkelser er relevant	Dersom konsekvensutredningen og annen eksisterende kunnskap ikke er et tilstrekkelig grunnlag for etter-undersøkelsene skal dette presiseres
Sensitiv og hemmelig informasjon	Der det er nødvendig skal det utarbeides en offentlig og en passordbeskyttet ikke-offentlig versjon av fagutredninger slik at sensitive opplysninger skjermes i tråd med retningslinjer for det enkelte tema	Dette gjelder bl.a. krav til maskering av sensitive artsdata jf. Miljødirektoratets retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata (veileder M-606/2016) og kraftsensitiv informasjon jf. kraftberedskapsforskriften (se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon)
Prosjektbeskrivelse i fagutredninger	Separate fagrapporter skal inneholde en kort beskrivelse av tiltaket slik at rapportens innhold kan forstås av en leser uten tilgang til selve konsesjons-søknaden	
Kilder	Referanser i teksten og referanseliste/kildehenvisning	Referere og sammenstille alle kilder som er brukt i utredningen i en kildehenvisning eller referanseliste Datering av informasjon skal om mulig inneholde tidspunkt for både opprinnelig innsamling og uthenting
Rapportering av innsamlede data	Systematisere innsamlede data i samsvar med foreliggende standarder, og gjøre dem tilgjengelige for offentlige myndigheter eller legge dem inn i offentlige databaser der det er lagt til rette for dette	Databaser for vesentlige deler av disse dataene er beskrevet i Miljødirektoratets veileder M-1324; «Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data»

4.2 Landskap

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive landskap og landskapsverdier i plan- og influensområdet. Det skal presenteres et verdikart for definerte delområder. Beskrivelsene skal illustreres med fotografier.
- Utarbeide et teoretisk synlighetskart som viser vindkraftverkets synlighet inntil 30 kilometer fra planområdet.
- Utarbeide visualiseringer som gir et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger på nær avstand (opp til ca. 2-3 km) og midlere avstand (fra ca. 3-10 km). Utarbeide representative visualiseringer av kraftledninger og andre nettanlegg. Fotostandpunktene og -retning skal vises på et oversiktskart.
- Vurderingen skal dekke typisk påvirkning i det aktuelle terrenget fra turbiner, oppstillingsplasser og veier med skjæringer, fyllinger, massetak, trafo og drifts-/vedlikeholdssenter
- Beskrive og vurdere visuelle virkninger knyttet til gjeldende regler for lysmerking av vindturbinene (hinderlys). Løsningen skal sammenlignes med et alternativ der hinderlysene er aktive bare i perioder med aktivitet i luftrommet.
- Dersom noen luftspenn og master må merkes som luftfartshinder, må vurdering av påvirkning legge dette til grunn.
- Vurderingen skal inkludere visuelle virkninger fra andre vindkraftverk og kraftledninger i influensområdet.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk. Visuelle virkninger skal også vurderes for andre relevante temaer, som for eksempel kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv.

Synlighet:

- Synlighetsmodellering for aktuelle layouter med spesifisering av synlighet på 1, 5, 10, 20 og 30 km avstand.
- Modelleringen skal gjøres ut fra totalhøyde på turbinene (til vingetuppen) og i tårnhøyde for å vise synlighet av hinderlys.
- Synlighet fra eksisterende Ytre Vikna 1 skal inkluderes i modelleringen og spesifiseres i illustrasjonene.

Visualisering:

- Visualiseringene skal utføres som fotomontasjer og/eller 3D-visualisering.
- Aktuelle fotostandpunkt kan være ved bebyggelse, ferdselsårer, friluftslivsområder, utkikkspunkt, turistattraksjoner og kulturmiljø der tiltaket kan bli synlig.
- Utreder skal velge ut representative fotostandpunkt etter dialog med kommunen.
- Tiltaket skal minimum visualiseres fra følgende steder:
    - Kai på Tjørnsøyvågen

  - Vågsenget
  - Husfjellet
  - Sør Gjæslingan
  - Nordøyan
  - Borgan
  - Garstad
  - Nærøya

  Flere fotostandpunkter kan komme til under arbeidet med konsekvensutredninger.
- Merkepliktige luftspenn med master skal visualiseres.

Konsekvensutredning:

- Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk.
- Klassifiseringen i NiN landskap skal brukes som referanse.
- Det skal presiseres med spesifikke illustrasjoner dersom en forventer særlig problematiske enkeltinngrep.
- For kraftledninger skal det vurderes hvordan omsøkt(e) mastetype(r) passer inn i landskapet.

Det visuelle inntrykket mellom nye turbiner og eksisterende Ytre Vikna 1 vindkraftverk med tanke på ulik turbinstørrelse og rotasjonshastighet beskrives i ord og visualiseres gjennom animasjon.
Dersom det fins relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.

4.3 Kulturminner og kulturmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive og vise på kart kjente automatisk fredete, vedtaksfredete, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet.
- Vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi, og utarbeide et verdikart.
- Vurdere potensial for nye funn av automatisk fredete kulturminner, og vise dette på verdikartet. Befaring av områder med stort potensial for funn og områder som forventes å bli direkte berørt av inngrepene.
- Systematisere eksisterende kunnskap og supplere med feltkartlegging utfra en vurdering av potensialet for funn.
- Skal sørge for at utredning for kulturminner og kulturmiljø viser viktige sammenhenger mellom konkrete kulturminner og en bredere forståelse av landskap og kultur (jf. tema-utredningene for «Landskap» (kap. 4.2), «Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk» (kap. 4.7).
- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941, og Riksantikvarens veileder Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljø så langt denne passer.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke kulturminner/kulturmiljø direkte og indirekte.
- Visualiseringssteder må inkludere synsvinkler fra relevante kulturmiljøer og kulturminner, jf. krav i kapittel 4.2 «Landskap».

Metode:

Kontakte kulturminneforvaltningen for tilgang til eventuell kunnskap som ikke er gjort allment tilgjengelig.

Kartlegging:

- Omfanget og type feltarbeid skal vurderes ut fra de lovbestemte utredningskravene som kommer fra kulturminneforvaltningen (fylkeskommune og Sametinget).
- Arealene innenfor planområdet med høyt funnpotensial og størst sannsynlighet for inngrep skal ha høyest prioritet.
- Undersøke om det finnes informasjon om kulturminner (også immaterielle) hos lokale myndigheter, lokallag og foreninger.
- Kulturmiljøforvaltningen skal kontaktes for koordinering av eventuelt feltarbeid som ikke skjer på deres bestilling.
- Omfang og opplegg for gjennomføring av feltarbeid skal beskrives.
- Dersom det eksisterer relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.
- Hvis aktuelt med kartlegging av kulturminner under vann skal det tas kontakt med den regionalt ansvarlige institusjonen; NTNU Vitenskapsmuseet.

Konsekvensvurdering:

- Sammenstille informasjon fra tidligere rapporteringer, utredninger og arkeologiske registreringer
- Avgrense kulturmiljø
- Synliggjøre sammenheng mellom kulturminner og omgivelsene

Samiske kulturminner og immaterielle kulturminner skal inngå i samme utredning. Her skal det tas kontakt med Sametinget for oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det opprettes kontakt med personer som har god kjennskap til den samiske bruken av området som kan bidra med oppdatert kunnskap.

De ulike typer kulturminner og kulturmiljøer sees i sammenheng og beskrives gjennom en historisk skisse av området som tar for seg utviklingen tilbake gjennom historien.

Utredningen skal benytte oppdaterte synlighetsmodeller, basert på nytt layout og nye turbintyper.

Basert på fotovisualiseringer vurderes virkningen på følgende kulturmiljøer (flere standpunkter kan komme til i arbeidet med konsekvensutredninger):

- Sør Gjæslingan –lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.
- Nordøyan – lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.

4.4 Naturmangfold

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte naturområder, med vekt på naturgrunnlaget, hovedtyper av natur og andre karakteristiske trekk. Beskrivelse med

illustrasjoner og presentasjon av relevante kartgrunnlag (berggrunns- og løsmassekart, kart over kalkinnhold, fjernmålte naturtypedata, aktuelle og historiske flyfoto m.m.).
- Det skal avgrenses delområder for naturmangfold innen relevante registreringskategorier. Delområdene skal benyttes for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens etter KU-veileder M-1941. Se kap. 4.10.4 for naturmangfold i vann.
- Vurdere verdien, påvirkning og konsekvens for berørte delområder for naturmangfold (se kap. 4.4.1–4.4.8 for registreringskategorier).
- Gi en oversikt over forekomster av fremmede arter med stor risiko for å spre seg og påvirke biologisk mangfold negativt som følge av tiltaket.
- Presentere bilder fra området som viser viktige naturverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon.
- Beskrive tiltakets forhold til naturmangfoldloven §§ 4-5 og 8-12, inkludert en vurdering av usikkerhet og potensial for ytterligere naturverdier. Det understrekes at det er nødvendig å innhente informasjon om andre planer og tiltak som påvirker tilsvarende naturmangfold som grunnlag for en vurdering av påvirkning på forvaltningsmål for arter og naturtyper jf. naturmangfoldloven §§ 4-5, samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10, og samlede virkninger i influensområder jf. KU-forskriften § 21.

Metode:

Utredning av fagtema skal følge metodikken i håndbok M-1941, herunder skal kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens legges til grunn for alle registreringskategoriene under.

For samlet belastning (§ 10); et oppsummerende supplement til vurdering av samlet belastning for det enkelte utredningstema.

4.4.1 Vern og områder med båndlegging

Tiltakshaver skal:

- Vurdere hvilke direkte og indirekte påvirkninger og konsekvenser tiltaket vil ha for Kjønsøyhopen naturreservat og Kjønsøyhopen dyrefredningsområde, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen.

Metode:

Feltbefaring kan være nødvendig. Denne skal i så fall gjennomføres på hensiktsmessig tid av året og døgnet.

4.4.2 Naturtyper

Tiltakshaver skal:

- Gjennomføre feltkartlegging av naturtyper i planområdet og aktuelle traseer for adkomstvei.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke naturtyper, inkludert i aktuelle traseer for adkomstvei. Virkningene for naturtyper av nasjonal eller vesentlig regional interesse skal spesielt vurderes, jf. innsigelsesrundskriv T-2/16.

- Avgrense delområder med utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52, derunder lokaliteter med kystlynghei med «svært høy», «høy», «moderat» eller «lav lokalitetskvalitet».
- Utrede tiltakets påvirkning på skjøtsel av kystlynghei. Kartlegge tilstanden til kystlynghei, vurdere konsekvenser inngrepene kan ha for kystlyngheiområdene, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen, inkludert ev. inngrepsfrie områder.
- Kartfeste og beskrive myr og annen våtmark som blir berørt av tiltaket.
- Dybdemåle alle myrområder over 250 m^2 som kan bli direkte berørt i tiltaksområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal og forvaltningsinteresse og ansvarsarter i plan- og influensområdet.

Metode:

Naturtyper kartlegges etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for NiN. Oppdragsgiver i kartleggingsoppdraget må melde inn området som skal kartlegges på forhånd. Kartleggingen skal skje ved bruk av NiN-app. Utredningen skal gjøre rede for skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for kartlagte naturtyper, og for naturområder som av ulike grunner ikke ble vurdert til å utgjøre naturtype(r), dersom det er relevant. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Myrområder kan avgrenses basert på satellittfoto og suppleres med informasjon fra feltundersøkelser. Verdi, påvirkning og konsekvens vurderes for myrområder som landskapsøkologiske sammenhenger iht. M-1941.

4.4.3 Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for arter

Karplanter, moser, laver og sopper

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge beslutningsrelevante arter, med hovedvekt på arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse og områder disse er avhengige av.
- Presentere et verdikart som viser funksjonsområder for beslutningsrelevante arter.

Metode:

Beslutningsrelevante arter i artsgruppene karplanter, moser, laver og sopper skal registreres som del av naturtypekartleggingen etter Miljødirektoratets instruks. Det skal avgrenses økologiske funksjonsområder som viser den sannsynlige eller mulige utbredelsen til beslutningsrelevante arter. Det er særlig viktig å kartlegge funksjonsområdene til arter med spesifikke habitatkrav eller med begrenset forekomst, men avgrensning av større funksjonsområder for alminnelige arter kan også gi beslutningsrelevant informasjon. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Verdikartet skal vise funksjonsområder som polygoner, men beslutningsrelevante artsforekomster skal også kartfestes med punkt så langt det er hensiktsmessig.

Arter med overlappende økologi kan inngå i det samme økologiske funksjonsområdet.

4.4.4 Fugl

Tiltakshaver skal:

- Utarbeide en oversikt over fuglearter med økologiske (f.eks. hekkeområder) og/eller landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. trekkruter) i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av tiltaket. Det skal spesielt fokuseres på arter av nasjonal forvaltningsinteresse, rovfugl, ugler, og ev. andre arter som er særlig sårbare for å bli påvirket av tiltaket.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke arter beskrevet i første kulepunkt. Herunder skal områdets verdi som trekklokalitet, fare for kollisjoner og redusert/forringet økologisk funksjonsområde vurderes.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre forundersøkelser av hubro og trekkende fugl i plan- og influensområdet. Hekkelokaliteter/territorier for hubro som overlapper med tiltaksområdet skal kartlegges.
- Benytte seg av kjent kunnskap/etterundersøkelse dersom dette foreligger.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes. Det skal foretas feltbefaring på hensiktsmessig tid av året og døgnet med hensyn til for eksempel trekksesong, leik- og hekketider.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.5 Flaggermus

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge tilstedeværelse av flaggermus i plan- og influensområdet gjennom to trekksesonger (vår og høst). Det skal fokuseres spesielt på områder med potensiale for høy tetthet av flaggermus og forekomst av arter av nasjonal forvaltningsinteresse.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av flaggermusarter i plan- og influensområdet, som ikke er fanget opp av kartleggingen.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke flaggermus, herunder områdets verdi som økologisk funksjonsområde.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Det skal benyttes detektor i felt. Undersøkelsene skal gjennomføres på egnet tid på sesongen og i egnede værforhold. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Fremkommer det informasjon som tilsier at området ligger i trekkruten til arter av nasjonal forvaltningsinteresse, skal det gjennomføres undersøkelser med bruk av lydopptakere som står montert gjennom to trekksesonger.

4.4.6 Fremmede arter

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge forekomster av fremmede arter som (1) kan spre seg som følge av tiltaket inkludert anleggsarbeidene og (2) medføre risiko for negativ påvirkning på biologisk mangfold som følge av slik spredning

Metode:

Det skal fremgå om artene kan spres som en følge av anleggsarbeid eller drift av anlegget, og om og hvordan de kan skade naturmangfoldet.

Det skal gjøres en vurdering av om arter/slekter av fremmede arter listet i håndbok M-1941 kan finnes i plan-/tiltaksområdene.

Det skal gjøres en vurdering av behovet for nærmere kartlegging av fremmede arter i forbindelse med en detaljplan.

Se 1.2. Kunnskapsgrunnlaget - miljodirektoratet.no

4.4.7 Annet dyreliv

Tiltakshaver skal:

- Beskrive eksisterende registreringer av arter av nasjonal forvaltningsinteresse, ansvarsarter og deres økologiske funksjonsområder (f.eks. yngle- og beiteområder) og landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. vandringsruter), om disse kan bli vesentlig berørt av tiltaket.
- Beskrive trekkruter for hjortedyr og annet vilt, og vurdere hvordan tiltaket påvirker deres leveområder.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre kartlegging i områder med potensial for hittil ukjent forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse og viktige jaktbare arter.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke artene nevnt over og de økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområdene som følge av f.eks. arealbeslag, fragmentering, svekkelse/tap av landskapsøkologiske sammenhenger og forstyrrelser.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.8 Geologisk mangfold

Tiltakshaver skal:

- Kartfeste rødlistede landformer (geotoper) samt geosteder og andre geologiske forekomster av internasjonal, nasjonal eller regional verdi.
- Vurdere tiltakets virkninger for slike områder.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet.

Kartfestes basert på eksisterende kartgrunnlag (f.eks. høydedata, fjernmålte landformer, berggrunns- og løsmassekart), supplert med feltkartlegging ved behov

4.5 Sammenhengende naturområder med urørt preg

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive gjeldende inngrepsstatus og vise på kart. Data hentes fra Miljødirektoratets kartdatabase «Inngrepsfrie naturområder i Norge»
- Avklare endring av inngrepsstatusen knyttet til det forslåtte tiltaket. Vurderinger utfra kartgrunnlaget for «inngrepsfrie naturområder» skal suppleres med konkrete vurderinger av faktiske inngrep og betydningen av disse for den reelle inngrepssituasjonen i området.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Beskrivelse, kartfesting og presentasjon i tabellform av arealtap i de aktuelle inngrepskategoriene fra Miljødirektoratets database.

4.6 Reindrift

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan Åarjel Njaarke Sijte /Vestre Namdal reinbeitedistrikt har vært involvert.
- Klargjøre, for hver relevant problemstilling under reindriftstemaet, hvordan innspill fra reinbeitedistriktet er håndtert.
- Gi en kort beskrivelse av reindriftens erfaring med Ytre Vikna 1.
- Gi en kortfattet oppsummering av eksisterende generelle kunnskap om de viktigste problemstillingene knyttet til forholdet mellom vindkraftverk og tamrein/samisk tamreindrift.

- Avgrense influensområdet med kartfesting av arealet der reindriften kan bli direkte berørt av inngrep og av aktivitet fra vindkraftverket, inkludert beitetap, unnvikelse og barriereeffekter. Eventuelle arealer som kun berøres i anleggsfasen skal spesifiseres.
- Beskrive og kartfeste reindriftsnæringens arealbruk og reindriftsarealenes tilstand basert på reindriftens arealbrukskart (NIBIO). Det skal tas kontakt med reindriftsforvaltningen og -utøverne for supplerende og oppdatert informasjon. Data for oppdatering av arealbrukskartene skal deles med reindriftsforvaltningen hvis det er endringer av betydning.
- Vurdere direkte virkninger for reindriften, herunder beitetap, barriereeffekter, unnvikelse, og driftsutfordringer, inkludert virkninger på de samme forholdene som følge av ev. økt menneskelig ferdsel. Eksempler på driftsutfordringer er iskastrisiko, økt ressursbruk fra reindriften til oppfølging av flokken og luftfartshindre for reinsamling med helikopter.
- Vurdere indirekte virkninger knyttet til årssyklusen for de reindriftsenhetene som berøres av tiltaket.
- Vurdere samlede virkninger av tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer. Vurderingen skal sees i lys av situasjonen for reinbeitedistriktet gjennom hele årssyklusen. Eventuell vesentlig usikkerhet i den fremtidige situasjonen skal poengteres.

Metode:

Fagutreder må ha kunnskap om reindrift og sørsamisk, tilstrekkelig til å forstå stedsnavn og aktuelle begreper knyttet til reindrift, og kunne sette disse i system. Alternativt må fagutreder innhente bistand fra tolk eller annen samiskspråklig person.

Medvirkning fra reindriften:

- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltningen v/Statsforvalteren skal involveres i utredningene.
- De reindriftsutøverne i Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt som har aktivitet i det områderegulerte arealet, skal inviteres til minst én befaring under utredningen.
- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt skal ha de delene av konsekvens-utredningen som bygger på deres medvirkning til gjennomsyn og kommentarer i tre uker før den ferdigstilles.

Innenfor arealet for områdereguleringen skal nullalternativet for reindriftsutredningene være dagens miljøtilstand. Nullalternativet skal m.a.o. ikke inkludere at deler av området er avsatt til vindkraftutbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.

Innenfor det direkte berørte området (se over), skal det gjøres en så detaljert kartlegging at dataene kan brukes til konkret vurdering av konsekvenser for aktuelle funksjoner (beite, flytting, kalving etc.). For arealene med indirekte virkninger, skal vurderingen gjøres overordnet og rettet mot den generelle og samlede ressurssituasjonen, og med vekt på kritiske forhold i årssyklusen.

For problemstillinger der det ikke foreligger mer spesifikk veiledning skal utredningen bygge på metodikken i Vegdirektoratets Håndbok V712, herunder kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens.

Tradisjonell og erfaringsbasert kunnskap fra reindriften skal inkluderes ved fastsettelse av influensområde, vurdering av verdi, påvirkning og vurdering av konsekvens.

Utredningen skal også bygge på relevant informasjon fra temautredningene for (samiske) kulturminner og kulturmiljø, arealbruk, friluftsliv, reiseliv og ev. andre.

4.7 Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk

Tiltakshaver skal:

- Utrede virkninger for samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk basert på egne vurderinger og erfaring, tidligere meldinger om vindkraftverk og kraftledninger, og fra Sametingets retningslinjer for utmarksvurdering.
- Samisk næringsutøvelse som fangst, fiske, andre høstingsaktiviteter og utmarksbruk beskrives dersom den kan bli vesentlig påvirket.
- Tiltakets virkninger for næringsutøvelsen skal beskrives. Det skal framgå om tiltaket isolert, eller som følge av samlede virkninger, kan påvirke grunnlaget for næringsutøvelsen i nåtid og framtid i strid med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter § 27.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan medvirkning med samiske interessenter er gjennomført.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan informasjonen fra samiske interessenter er håndtert i KU-en.
- Beskrive den historiske bruken av området og virksomhetens betydning som kulturbærer.
- Utrede tiltakets virkninger for samisk utmarksbruk innenfor planområdet.

Metode:

Utredningen skal bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og fra reinbeitedistriktet. Eksisterende informasjon og dokumentasjon vedrørende utmarksbruk og utmarksutøvelse, inkludert utmarksnæring i området, skal gjennomgås og kompletteres med samtaler/intervjuer med berørte samiske utmarksutøvere og andre relevante kilder. Kunnskapen må bl.a. hentes fra kilder som er representative for de samiske interessene i området.

Vurdering av virkninger for samisk næringsutøvelse skal sees i sammenheng med vurderinger som gjøres av fagtema «reindrift», «kulturminner- og kulturmiljø», «landskap» og «friluftsliv».

4.8 Friluftsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Beskrive og kartfeste dette.
- Beskrive dagens bruk av influensområdet til friluftsliv gjennom hele året, inkludert høstingsbasert friluftslivsbruk inkludert jakt og fiske.
- Beskrive og kartfeste «Kartlagte friluftslivsområder», «statlig sikrede friluftslivsområder», «friluftslivets ferdselsårer» og turruter som finnes i Naturbase, Turrutebasen m.m.
- Alternative friluftslivsområder med tilsvarende aktivitetsmuligheter skal omtales kort.
- Kartlegging etter gjeldende metodikk skal gjøres for områder der dette mangler.

- Utrede etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes for innhenting av informasjon. Kartlagte og verdisatte friluftslivsområder, og viktige turstier og andre ferdselsårer skal vises på kart.

Datainnhentingen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Miljødirektoratets veileder M98-2013: Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Det skal gjennomføres befaring for å innhente kunnskap om friluftslivet i områder hvor kunnskapsgrunnlaget ellers er mangelfullt. Ev. ny verdisetting av friluftslivsområder skal bygge på eksisterende kommunale kartlegging. Manglende dekning skal så langt som mulig koordineres med kommunen.

Vurdering av friluftsliv skal også bygge på informasjon fra relevante temautredninger som har betydning for friluftslivsopplevelser eller -anlegg, herunder for arealbruk, naturmangfold, landskap, samisk kulturøvelse, kulturminner og kulturmiljø og støy. Konsekvensen for friluftslivet av iskastrisikoen for turgåere gjennom planområdet, skal inkluderes.

4.9 Nabovirkninger

4.9.1 Støy

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet beskrivelse av støysituasjonen i nullalternativet.
- Utarbeide støysonekart til mest aktuelle layout for vindkraftverket (den mest belastende hvis det er flere relevante alternativ). Det skal kartfestes soner for 40, 45 og 50 L_{den} dBA. Bygninger med beregnet støynivå over L_{den} 40 dB skal angis på kartet. Det skal oppgis støynivå og avstand til nærmeste vindturbin for alle bygninger med et støynivå på over L_{den} 40 dBA.
- Beskrive støy fra kraftledninger, transformatorstasjoner og ev. andre installasjoner. Nye transformatorstasjoner som er del av vindkraftverket, skal inkluderes i støysonekartet.
- Beregne sumstøy inkludert Ytre Vikna 1 vindkraftverk og andre relevante støykilder, og vurdere hvordan dette kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere hvordan støy fra vindkraftverket og transformatorstasjoner, og ev. fra flere støykilder, kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere sannsynlighet for spesielle støyvirkninger, jf. NVE og Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft.
- Vurdere avbøtende tiltak der støyfølsom bebyggelse kan få støy som overskrider grenseverdiene i T-1442.
- Legge til grunn den anbefalte minimumsavstanden fra støyfølsom bebyggelse på fire ganger vindturbinenes totalhøyde, minimum 800 meter, og gjeldende støygrense. Eventuelle avvik skal ha en god og konkret begrunnelse, inkludert en vurdering av avbøtende tiltak.

Metode:

Utredningen skal følge Miljødirektoratets krav og veiledning i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (M-2061). Det skal redegjøres for metodebruk.

For transformatorstasjoner med rentoner skal det benyttes samme korreksjon som for industri med impulslyd, jf. Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (Miljødirektoratet M-2061)

Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes.
I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.

4.9.2 Skyggekast

Tiltakshaver skal:

- Beregne og beskrive omfanget av skyggekast fra vindturbinene for mest aktuelle layout. Det skal utarbeides et kart som viser omfanget av skyggekast for berørte helårs- og fritidsboliger. Det skal oppgis tidspunkt og varighet for berørte helårs- og fritidsboliger, samt avstand til vindturbinen(e).
- Det skal redegjøres for, og om nødvendig beregnes, sumvirkninger av skyggekast fra tilgrensende vindkraftverk. Vurdere/beregne sumvirkninger av skyggekast for det eksisterende vindkraftverket på Ytre Vikna og det nye Ytre Vikna 2.0 samlet.
- Vurdere hvordan skyggekast fra vindturbinene kan påvirke bebyggelse, friluftsliv og eventuelle andre aktiviteter i plan- og influensområdet.

Metode:

Utredningen skal utarbeides i henhold til NVEs veileder Skyggekast fra vindkraftverk og NVEs oppdaterte kunnskapsgrunnlag for vindkraft på land (nve.no). Det skal redegjøres for metodebruk.

4.9.3 Elektromagnetiske felt

Tiltakshaver skal:

- Det skal vurderes om nettanlegg kan medføre at boliger, barnehager eller skoler (bygninger for varig opphold) får magnetfelt over utredningsnivået, 0,4 mikrotesla (µT).
- Dersom bygninger for varig opphold kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået, skal det utføres magnetfeltberegning.
- Vurdere tiltak for å redusere magnetfelt i de tilfeller der boliger, barnehager og skoler får magnetfelt som overstiger 0,4 mikrotesla i årsgjennomsnitt.

Metode:

Eventuell utredning skal gjøres iht. kravene i kapittel 5.12 «Elektromagnetiske felt» i NVEs veileder for konsesjonssøknader for nettanlegg

4.9.4 Folkehelse

Tiltakshaver skal:

- Gjøre en overordnet vurdering av antatte helsekonsekvenser for lokalbefolkningen.

Metode:

Utredningen skal ta utgangspunkt i de relevante tematiske utredningene av konsekvenser som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, visuelle virkninger, friluftsliv og sammenhengende naturområder.

Kommunen(e)s ansvarlige fagenhet for folkehelse skal kontaktes.

Siden mange av elementene under «folkehelse» dekkes også under andre tema, er det særlig viktig være våken på mulig dobbelttelling i konsekvensoppsummeringen.

4.9.5 Eiendomsverdi

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. En kort beskrivelse.
- Beskrive eiendomsmarkedet i influensområdet. En kort beskrivelse.
- Vurdere kort hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdier i influensområdet
- Kartlegge og beskrive konsekvensene for barn og unge. Dersom det er arealer som er i bruk av eller egnet til lek, må det gjøres en vurdering av behov for erstatningsarealer.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for fremtidig bolig- og fritidsbebyggelse.

Metode:

Utredningen skal baseres på generell innsikt i forholdet mellom vindkraftverk og eiendomspriser. Denne forståelsen suppleres med en konkret vurdering av situasjonen i influensområdet

4.10 Vannmiljø, vassdrag, forurensning og drikkevann

4.10.1 Forurensning til vann og grunn

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive mulige forurensningskilder i anleggs- og driftsfase. Vurdere og beskrive sannsynlighet for og omfang av slik forurensning til (1) grunn og (2) vann. Vurdere sannsynlighet for forurensning for både utbyggings- og driftsfase.
- For mikroplast fra vindturbiner, utføre en generell vurdering av virkning basert på kunnskapsgrunnlaget om mikroplastslitasje fra vindturbiner. Kunnskapsgrunnlaget skal inkludere erfaringer fra Ytre Vikna 1.

Metode:

Utslipp til vann og grunn skal ses i lys av ROS-analysen, jf. kap. 4.11.1.

Aktuelle kilder til forurensning som det skal tas hensyn til er bl.a. (ikke uttømmende liste):

- Utslipp av olje og kjemikalier fra turbiner, transformator-stasjoner/koblingsanlegg, betongarbeid, tanklagring og tilhørende utstyr etc. Inkluderer utslipp fra ev. turbinhavari og demontering/fjerning
- Nitrogenavrenning fra sprengstein i deponier, veifyllinger etc.
- Partikler fra massehåndtering i anleggsfasen inkl. fra syredannende bergarter

Informasjon om dagens bruk av plan- og influensområdet og tiltaksplaner for vannområdene skal innhentes. Kilder som Vann-Nett, Miljødirektoratets kartløsning Vannmiljø og kommunens egen kartløsning kan benyttes.

4.10.2 Vannmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive planlagte fysiske inngrep i/langs vassdrag og i sjø.
- Vurdere tiltakets virkninger på kvalitetselementer i vannmiljøene (jf. vannforskriften § 4).
- Vurdere hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag inkludert naturtyper som berører vassdraget som myr.
- Vurdere om tiltaket kan forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse i henhold til vannforskriften som en følge av kjemisk forurensning og fysiske inngrep.
- For naturmangfold i vann, kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Og presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene
- Vurdere behovet for ytterligere feltundersøkelser før byggestart. Undersøkelsene skal danne grunnlag for detaljplanlegging av anleggene for å unngå å forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse.

Metode:
Legge den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksplaner og oversikter over tilstand for ulike vannforekomster, samt miljømålene som er satt for vannforekomster, til grunn for utredningene.

Vannforekomster skal klassifiseres der dette er nødvendig. Behovet skal vurderes utfra en risikobasert vurdering av hvilken påvirkning tiltaket kan forventes å få for det enkelte vassdraget. Valg om å unnlate klassifisering skal begrunnes.

Utredningen skal gi grunnlag for NVEs vurdering av om vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse.

Behov for feltkartlegging skal vurderes der tiltaket berører vassdrag direkte, herunder ved kryssing/nærføring med vei.

Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

Kjemisk og økologisk kvalitet på vannet utredes i henhold til vannforskriften. Mattilsynet, kommunen, fylkeskommunen og evt. andre relevante skal kontaktes i forbindelse med utredningen. Kunnskap fra Vann-Nett.no kan med fordel benyttes.

4.10.3 Drikkevann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge alle vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservevannkilder, med tilhørende nedbørsfelt, som kan påvirkes av eventuell forurensning fra tiltaket og vise disse på kart.
- Vurdere risiko for at olje og andre kjemikalier, mikroplast, partikler, nitrogenavrenning etc. forurenser drikkevann.
- Vurdere behovet for avbøtende tiltak, og beskrive aktuelle tiltak. Planlagte tiltak for å forhindre forurensning av drikkevann, herunder ev. etablering av alternativ vannforsyning, skal beskrives.
- Foreta prøvetaking av private drikkevannskilder før oppstart av anleggsarbeid.

Metode:
Kontakte eiere/drivere av vannverk, reservevannkilder og enkeltbrønner, kommunen og Mattilsynet. Kilder som NGUs Granada og kommunens egen kartløsning skal også benyttes.

Det skal innhentes informasjon om forurensning fra utredningen av forurensning vil vann og grunn.

Risikovurderingen skal også gjøres i lys av resultatene fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin vurdering av risiko for forurensning av drikkevann ved etablering av vannkraftverk som etter planen skal ferdigstilles i desember 2025.

Tiltakshaver skal avklare med Mattilsynet hvor og hvordan prøvetaking av private drikkevannskilder skal foregå, og hva prøvene skal analysere for.

4.10.4 Naturmangfold i vann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene.

Metode:
Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

4.11 Samfunnssikkerhet

4.11.1 ROS-analyse

Tiltakshaver skal:

- Identifisere uønskede mulige hendelser, vurdere risiko og sårbarhet og identifisere tiltak for å håndtere ev. risiko og sårbarhet i en ROS-analyse. Dette inkluderer vurdering av risiko for stormflo og høy vannstand knyttet til planlagt kaianlegg.
- Iskast og naturfare som ikke er dekket av kravene under tema «flom, skred og overvann» skal inngå i analysen.

Metode:

ROS-analysen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder for risiko- og sårbarhetsanalyser i planlegging etter plan- og bygningsloven utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB): Samfunnssikkerhet i samfunns- og arealplanlegging (DSB).

Veileder om havnivåstigning og høyde vannstander i samfunnsplanlegging fra DSB skal også benyttes i arbeidet: Havnivåveileder (DSB).

ROS-analysen vedlegges konsesjonssøknaden, og vurderingene fra analysen tas inn i relevante temaer i konsekvensutredningen.

4.11.2 Iskast

Tiltakshaver skal:

- Beskrive iskast fra vindkraft av den aktuelle turbinstørrelsen som generell problemstilling. Kort beskrivelse med illustrasjoner.
- Beregne og beskrive risikoen knyttet til iskast på den aktuelle lokaliteten. En spesifikk lokalitetsbeskrivelse skal gis. Det skal brukes relevante turbindimensjoner.
- Beskrive aktuelle ferdselsbegrensninger og varslingstiltak.

Metode:

Gi en konkret henvisning til hva som vil bli spesifisert i en detaljplan.

4.11.3 Naturfare (flom, skred og overvann)

Oppsettet forutsetter at reell skred- og flomfare utredes på detaljplannivå.

Tiltakshaver skal:

- Gi en bekrivelse av fare- og aktsomhets-områder innenfor influensområdet.

  - Statusen skal baseres på eksisterende farekartlegging av områder (faresonekart) der det finnes, hvis ikke brukes potensiell fare (aktsomhetskart) fra NVE Atlas/NVE temakart og aktiv innhenting av informasjon fra kommunen.
  - Nivå på utredning bør minimum tilsvare kravene som gjelder for kommuneplanens arealdel, se Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel
- Hvis det er planlegges inngrep innenfor aktsomhets¬- eller fareområder skal det gjøres en utredning av reell fare og dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet på et detaljnivå som viser at løsningen kan realiseres.
- Vurdering av hvorvidt tiltaket kan bygges med tilfredsstillende sikkerhet mot flom og skred og overvann, og uten å øke faren for tredjepart.
  - Krav i TEK 17 gjelder så langt det passer.
  - Tiltakshaver må begrunne valg av sikkerhetsklasse/tiltakskategori.
  - For nettanlegg fra og med transformatorstasjon og frem til tilknytningspunkt i regionalnettet skal naturfare utredes iht. kravene i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg - Naturfare og beredskap
  - Transformatorstasjon til vindkraftanlegg med samlet installert ytelse på minst 75 MVA eller minst 500 MVA og tilhørende kraftledning er hhv. i klasse I og 2 jf. kraftberedskapsforskriften.

Metode:

Kartlegging skal skje utfra følgende NVE-veiledere:

- «Flaum- og skredfare i arealplanar», NVE 2/2011
- «Sikkerhet mot skred i bratt terreng», , digital veileder på nve.no
- «Sikkerhet mot kvikkleireskred», NVE 1/2019
- «Sikkerhet mot flom», NVE 3/2022
- «Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar», NVE 4/2022

Øvrige krav:

- Eventuelle faresoner skal kartfestes for aktuelle tiltak og gjentaksintervall, senest ved innsending av detaljplan for anlegget
- Eventuelle risikoreduserende (avbøtende) tiltak skal beskrives
- Fagutredninger skal utføres av fagkyndige

4.11.4 Forsvaret

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt over aktuelle forsvarsanlegg i området. Forsvarsbygg skal kontaktes.
- Få bekreftet Forsvarets utsagn fra meldingsfasen om at det ikke skal være konflikter så lenge anlegg rapporteres og merkes forskriftsmessig. Skulle det komme opp hittil ukjente utfordringer skal virkningene utredes.

Metode:

Det er i utgangspunktet ikke konflikt med forsvarsinteresser slik tiltaket er skissert. Tiltakshaver skal holde Forsvarsbygg orientert hvis det gjøres vesentlige endringer i planene.

4.11.5 Klimatilpasning

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan tiltaket er utformet for å være tilpasset et fremtidig endret klima.
- Beskrive aktuelle tiltak for klimatilpasning for de ulike delene av tiltaket, herunder dimensjonering og plassering med tanke på fremtidige ekstremværhendelser.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for tredjepart av tiltak som er nødvendig for å tilpasse anlegget til et fremtidig endret klima.

Metode:

De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR) skal legges til grunn.

Se klimatilpasning.no for fylkesvise klimaprofiler etc. og Klimatilpasning - forberede oss på og tilpasse oss til klimaendringene - miljodirektoratet.no

Konsekvenser knyttet direkte til andre utredningstema (som reindrift) vurderes under disse hovedoverskriftene.

4.12 Infrastruktur

4.12.1 Elektronisk kommunikasjon

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt og utrede eventuelle virkninger i tråd med retningslinjene.
- Se «Avbøtende tiltak» i kap. **Error! Reference source not found.**.

Metode:

Gjennomføring etter Nkom og NVEs Retningslinjer for ivaretakelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging, gjeldende fra 01.10.2021.

Aktuelle ekom-aktører skal kontaktes for innspill.

4.12.2 Luftfart

Tiltakshaver skal:

- Beskrive lufthavner i influensområdet, herunder ut- og innflyvningsprosedyrer og hinderflater i restriksjonsplaner.
- Beskrive kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer som benyttes av luftfartsaktører i influensområdet.
- Vurdere eventuelle virkninger av forhold listet i første og andre kulepunkt.
- Vurdere om tiltaket vil gi ytterligere hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter.

- Beskrive den tekniske og juridiske muligheten for etablering av radarsystemer som begrenser bruken av hinderbelysning når det ikke er flytrafikk i området.
- Det skal oppgis hvilke eventuelle luftstrekk og/eller master som antas at skal merkes etter forskrift om merking av luftfartshinder, og hvordan dette vil løses.
- Se ellers «Avbøtende tiltak» i kap. 4.1

Metode:

Avinor AS, Forsvarsbygg og Luftfartstilsynet skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Aktuelle operatører av lavtflygende fly og helikopterselskaper skal også kontaktes, herunder ruteflyginger, luftambulanseflyginger, redningshelikoptertjenesten, politihelikopter samt annen næringsmessig flyging i det aktuelle området som reinleting, turistflyging mm.

4.12.3 Vær- og/eller kystradar

Tiltakshaver skal:

- Beskrive vær-/kystradarer innenfor 50 km fra planområdet.
- Innhente aktuelle designforutsetninger fra MET angående værradarene.
- Vurdere om tiltaket vil gi virkninger for vær-/kystradarer.
- Vurdere hvordan designforutsetningene påvirker vindkraftanlegget.

Metode:

Meteorologisk Institutt og Kystverket skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Vurdere avbøtende tiltak basert på METs høringsuttalelse til meldingen og NVEs kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft. Kostnader og andre ulemper av de avbøtende tiltakene skal også vurderes.

4.12.4 Annen infrastruktur

Tiltakshaver skal:

- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for veitrafikk, kai, adkomst på offentlig veinett etc.
- Vurdere virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur (f.eks. VA-anlegg, kaianlegg)
- Utrede om Langsundbrua kan benyttes for transporter som tiltaket krever.

Metode:

Relevante eiere av anlegg skal kontaktes for informasjon og vurdering av risiko og behov for tiltak, herunder Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunene.

4.13 Kommuneøkonomi, lokalt og regionalt næringsliv

4.13.1 Kommuneøkonomi

Tiltakshaver skal:

- Klargjøre hvilke kommuner som kan forvente inntekter fra tiltaket.
- Beskrive inntektsmulighetene for involverte kommuner. Spesifisere hvilke ordninger for inntekt fra vindkraft påvirker kommuneøkonomien.
- Beregne årlige forventede inntekter for kommunen over hele anleggets levetid. Skal spesifiseres for hvert år i anleggets forventende levetid basert på gjeldende eller konkret varslet regelverk på utredningstidspunktet.

Metode:

Kommunen skal kontaktes.

4.13.2 Lokalt og regionalt næringsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen.
- Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet, og vise viktige attraksjoner/områder for reiselivet på kart
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen, sysselsetting og verdiskaping.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes.
Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner, naturmangfold osv., skal utredningen bygge på informasjon fra de respektive temautredningene og suppleres med informasjon fra de lokale aktørene

Eventuelle synergieffekter knyttet til etablering av eventuelle kaier o.a. infrastruktur (jf. kap. 4.12.4) skal inkluderes.

Tiltakets betydning for planlagt næringsutvikling i kommunen, blant annet hydrogensatsingen, vurderes.

4.13.3 Landbruk

Tiltakshaver skal:

- Beskrive landbruksarealer og landbruksaktivitet i plan- og influensområdet.

- Vurdere virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet, herunder driftsulemper, tap av dyrka jord og dyrkbar jord, beiteareal, type skogsareal som berøres og virkning for produksjon.
- Beskrive tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen. Dersom vindkraftverket berører dyrka eller dyrkbar jord, skal alternativ plassering av komponenter og terrenginngrep vurderes og beskrives.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om nåværende og planlagt arealbruk til landbruksformål. I tilfeller der beitearealer blir berørt, skal beitebruksplaner benyttes i arbeidet med utredningen dersom slike foreligger.

Indirekte konflikter med reindrift på landbruksareal etter fortrenging fra deres tradisjonelle beiter på grunn av vindkraftanlegget, håndteres i reindriftsutredningen.

4.13.4 Mineralressurser

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet.
- Beskrive og vise på kart alle registrerte mineralforekomster, herunder uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, i plan- og influensområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente mineralressurser i influensområdet.
- Vurdere tiltakets påvirkning på viktige forekomster med mineralske ressurser, uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, herunder hvordan tiltaket påvirker tilgangen til ressursene.
- Beskrive hvordan tiltaket kan påvirke undersøkelsesvirksomheten, dersom tiltaket berører tildelte rettigheter om undersøkelser etter statens mineraler.

Metode:

Kommunen skal kontaktes. Oppdaterte databaser for grus og pukk, og industrimineral, naturstein og metaller skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører ressurser i kjente mineralforekomster, -registreringer, -prospekter og -provinser.

Datasett fra Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører masseuttak, bergrettigheter og gamle gruver. DMFs mer omfattende datasett med undersøkelsesrapporter skal benyttes ved særlig behov.

I områder med uttak i drift skal tiltakshaver kontaktes.

I områder med rettigheter etter minerallovens kap. 4 (undersøkelsesrett) og kap. 6 (utvinningsrett) skal rettighetshaver kontaktes.

I områder med nedlagt gruvedrift skal DMF kontaktes.

Ved vurdering av potensial for funn av mineralressurser skal det vurderes om eksisterende kunnskapsgrunnlag er godt nok for å identifisere eventuelle konflikter med mineralske ressurser, uten å gå videre med utdypende geologiske undersøkelser.

4.14 Klimagassregnskap

4.14.1 Klimaeffekt av produksjonen

Tiltakshaver skal:

- Vurdere klimanytten av vindkraftanlegget.
- Vurdere hvorvidt alternative lagringsteknologier som batterier eller hydrogen kan erstatte nettutbygging.

Metode:

En kort beskrivelse av om/hvordan vindkraftproduksjonen kan fortrenge fossil kraft, med referanse til aktuelle utslippsfaktorer

En kort beskrivelse av andre mulige nytteeffekter, for eksempel knyttet til elektrifisering av industri.

4.14.2 Klimagassutslipp

Tiltakshaver skal:

- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.
- Beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.
- Beregne forventede utslipp tilknyttet materialbruk, transport og anleggsgjennomføring.
- Beskrive tiltak som kan redusere mengde utslipp av klimagasser, og potensialet for bruk av nullutslippsteknologi i transport og anleggsgjennomføring.

Metode:

Beregningene av forventede utslipp fra arealbruksendringer skal gjennomføres med bruk av standard utslippsfaktorer i henhold til Miljødirektoratets mal for beregning av klimaeffekten av arealbruks-endringer

Omfanget av inngrepene skal baseres på en overordnet vurdering av karbonrike arealer i planområdet, og et utkast til layout for vindkraftverket.

Der det ikke foreligger konkret informasjon om lokalitetene, skal en legge til grunn en myrdybde på 2,0 meter. Der tiltak gir direkte inngrep begrenset til deler av et myrområde, må beregningene ta hensyn til om tiltaket kan senke vannspeilet og dermed påvirke eventuell myr som ligger utenfor tiltaksområdet. Dersom kun direkte berørte myrområder tas med i utslippsberegningen, må det beskrives hvordan tiltaket skal gjennomføres uten å påvirke tilgrensende myrarealer gjennom drenering etc.

Kjente feilkilder og tilpasninger av metodikk ut fra nevnte veileder skal beskrives.

Utslipp knyttet til materialbruk skal inkludere komponenter opplistet i oppsettet for investeringskostnader, jf. kap. 3.4.

Vindkraftverk følger vedlegg I, pkt 28

SAMMENDRAG

Konsekvensutredninger skal sikre at virkninger for miljø, naturressurser og samfunn ligger til grunn når forvaltningen tar stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, en plan eller et tiltak kan gjennomføres. Forskrift om konsekvensutredninger inneholder en rekke krav til utredninger. Klima- og miljødepartementet (KLD) ønsker mer kunnskap om hvorvidt innholdet i konsekvensutredninger er i samsvar disse kravene. Basert på en anbudsrunde ble Multiconsult Norge AS tildelt oppdraget.

Undersøkelsen innebærer en evaluering av hvordan konsekvensutredninger etterlever krav til forskriftens kapittel 5. Den omfatter kun tiltak som trenger tillatelse etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven og som er oppført i KU-forskriftens vedlegg I og II. Hovedforskjellen mellom tiltak oppført i vedlegg I og II er at det alltid skal utarbeides melding og utredningsprogram for førstnevnte, mens dette ikke er et krav for vedlegg II-tiltak. Undersøkelsen skal også ta for seg om etterlevelsen av regelverket varierer mellom ulike tiltaksområder og de ulike ansvarlige myndigheter. Det var til dels utfordrende å spore opp konsekvensutredningene. Datagrunnlaget for undersøkelsen omfatter til sammen 35 tiltak, hvorav 11 omfattes av vedlegg 1.

Undersøkelsen har vist svært variabel etterlevelse av KU-forskriften avhengig av tema og tiltaksområde. Konsekvensutredninger etter vedlegg II er jevnt over av dårligere kvalitet enn konsekvensutredninger etter vedlegg I. Temavise svakheter har i stor grad vært på tvers av tiltaksområder. Dette kan komme av at det ikke er utviklet tilstrekkelige veiledere utredningsprogram. Dette gjelder blant annet tema vannmiljø, forurensning, miljømål og økosystemtjenester. Svært få av utredningene vurderte dessuten virkninger som følge av klimaendringer. Videre er det i liten grad begrunnet hvorfor enkelte tema er vurdert som uvesentlige.

Utredning av samlede virkningene av tiltaket og andre gjennomførte eller planlagte tiltak er også sjelden vurdert. Generelt er virkningene i liten grad vurdert i forhold til 0-alternativet, og det skilles i for liten grad mellom midlertidige og varige virkninger. Videre er påvirknings- og konsekvensvurderingene ofte mangelfulle. Begrensninger i data-/kunnskapsgrunnlaget er heller ikke er tilstrekkelig beskrevet i mange utredninger.

Vi har vurdert etterlevelsen av KU-forskriften, og ikke etterlevelsen av KU-programmet. I så måte vil konsekvensutredningene kunne bli vurdert som mangelfulle eller dårlige selv om de eventuelt skulle oppfylle alle kravene i utredningsprogrammene/veilederne siden disse ikke nødvendigvis dekker alle relevante punkter i KU-forskriften. Kravet til omfang av utredninger varierer svært mye mellom ulike tiltaksområder.

Vi har valgt å trekke fram følgende anbefalinger på bakgrunn av vår evaluering (i uprioritert rekkefølge):

1. Det kan anbefales å etablere et sted hvor konsekvensutredningene skal registreres, eller en side som viser referanse til hvor disse er lagret.
2. Det er behov for å harmonisere sektormyndighetenes utredningspraksis slik at disse blir i tråd med KU-forskriften og EU-reglementet. Utredningsprogram for vedlegg I-saker bør være bedre i samsvar med KU-forskriften, og praksis for vedlegg II-saker bør gjennomgås nærmere. Det er også behov for å revidere sektorvise veiledere, retningslinjer og maler slik at de gjenspeiler krav etter KU-forskriften fra 2017.
3. Sørge for at vurdering av alternativer i en tidlig fase (før søknad/KU) følger saken videre, slik at man ser hvordan dette temaet er håndtert.
4. I større grad stille konkrete krav til omfanget av feltarbeid, enten i KU-programmene eller ved at utreder/konsulent utarbeider et forslag til undersøkelsesprogram som skal godkjennes av sektormyndighet, i samråd med Statsforvalterens miljøvernavdeling, før feltarbeidet gjennomføres. Kravene bør være i tråd med internasjonale standarder på området.
5. I større grad stille konkrete krav til utredernes kompetanse i sektorvise veiledere/retningslinjer/ maler/KU-program. Vurdere å Innføre en egen sertifiseringsordning for feltbiologer for kompetanse på ulike artsgrupper.
6. I større grad definere og stille krav om bruk av anerkjent KU-metodikk (jf. for eksempel håndbok V712) for etterlevelse av forskriften og tilrettelegge for opplæring i metodikken. Videreutvikle metodikk for

konsekvensutredning for tema vannmiljø, jf. vannforskriften, samt andre tema hvor det metodiske grunnlaget er begrenset.

7. Innarbeide krav til usikkerhetsvurderinger i alle konsekvensutredninger. Disse vurderingene må omfatte usikkerhet knyttet til selve utbyggingsplanene, områdets verdier/tilstand og kvaliteter (kunnskapsgrunnlaget) virkningen av tiltaket og hvordan usikkerheten kan påvirke bl.a. valg av utbyggingsalternativ og de endelige konklusjonene.
8. Stille krav om at virkninger av avbøtende tiltak og konsekvensgrad etter gjennomførte avbøtende tiltak skal inngå som en del av sluttvurderingen. Det er behov for å vise om tiltakene vurderes å ha en effekt.
9. I større grad gjennomføre etterkontroll av utredninger for å vurdere i hvilken grad verdi- og konsekvensvurderinger framstår som velbegrunnede og balanserte, og hvorvidt utredningene bygger på et tilstrekkelig datagrunnlag (herunder feltarbeid).
10. Vurdere revisjon av KU-forskriften for å innarbeide krav til sammenstilling av konsekvenser for sammenligning av ulike alternativer og en samlet vurdering av tiltaket basert på konsekvensene (jf. praksis i Håndbok V712).
11. Evaluere hvordan sektormyndighetene etterlever kravet om at tiltak som har vesentlige virkninger for natur og samfunn skal konsekvensutredes.

Enkelte av disse anbefalingene er imøtekommet gjennom lanseringen i desember 2020 av ny veileder for konsekvensutredning for klima- og miljøtema som hører inn under KLD sine arbeidsområder. Dette gjelder først og fremst punktene 6, 7 og 8. Veilederen beskriver også vurdering av alternativer (jf. punkt 3) for overordnede planer, og sammenstilling av konsekvenser jf. punkt 10. Det er imidlertid flere tema jf. KU-forskriftens § 21 som ikke omfattes av veilederen.

From: "Postmottak Grimstad"
Sent: Mon, 21 Jul 2025 08:51:34 +0200
To: "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Subject: VS: Norsk vind vil påvirke barn.
Attachments: 864964702_2010995_2_1.pdf
Categories: AH

Fra: Hanne-Eva Müller <hanneeva@gmail.com>
Sendt: tirsdag 15. juli 2025 16:55
Til: Postmottak Grimstad <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Kopi: Grimstad Adressetidende Redaksjon <red@gat.no>
Emne: Norsk vind vil påvirke barn.

Vedlagt følger en plan for hvordan Norsk Vind AS - tilakshaver for Omre vindkraftverk - skal inkludere/trekke barn og ungdom inn i dette.

Det er vel og greit at unge involveres, men spesielt fordi det er de unge må det som presenteres være noe alle er enige om at er korrekt .

I dette tilfellet skjønnmales situasjonen og helsefarlige forhold nevnes ikke, ei heller de mange og store naturinngrepene som må til, og fugler som kvestes ihjel av vingene. Videre er det ikke ! et "grått" område som skal benyttes, men i stor grad områder som idag er LNF.

Det bør f.eks. kanskje opplyses at Norsk Vind AS p.t. har nektet å gi informasjon om hvilke stoffer turbinbladene inneholder, til Mattilsynet. Sistnevnte får derfor ikke gjort undersøkelser mhp om det kan være meget farlige stoffer i de. Det er i andre rilfeller funnet giftstoffer som feks PFAS!

Det må i demokratiets navn være på sin plass at også andre sider av saken meddeles de unge, og ikke utelukkende de som skal tjene penger på dette.

Med håp om at også denne side kan få "innpass", ber vi om et møte med kommunen / skolesjefen straks over sommeren (feks uke 32).

Interesseorganisasjonen - 15/05/2025 - har idag over 250 medlemmer; hovedsakelig fastboende i nærheten av Omre herunder flere barn og unge som vil bli negativt berørt om vindkraftverket blir en realitet.

Med hilsen
Hanne Eva Müller
Styreleder i Grunneiere mot vindkraft på Omre

Jonsson, Stefan Sven Berne

Fra: Hanne-Eva Müller <hanneeva@gmail.com>
Sendt: søndag 28. september 2025 20:58
Til: Hanne-Eva Müller
Kopi: Lillesands-Posten Redaksjon; Postmottak SFAG; Baard Larsen; Per Knutsen; Per Bendixen; Postmottak Grimstad; Naturvernforbundet I. Agder; Tor Punsvik; Tove Rasmussen; Frk. Holtebu; John Fiskvik; ggg@motvind.org; Sveinulf A Vagene; Svennevig, Jan Petter; Ole Severin Bjellerås; bss@eggen-arkitekter.no; firmapost@vegvesen.no; postmottak@agderfk.no; Jonsson, Stefan Sven Berne
Emne: Høringsinnspill - Omre vindkraftverk
Vedlegg: 001 Statens Vegvesen.PDF; 003 Innsigelse fra Statsforvalteren.PDF; 005 Multiconsult sammendrag.pdf; 004 NVE Ytre Vikna.pdf; 002 Rapport fra el-fiske.pdf

Grunnet dataproblemer sendes dette på nytt. Beklager bryderiet.

Mvh Hanne-Eva Müller

280925 Innsendt høringsinnspill.pdf

Omre vindkraftverk:
Plan for medvirkning – barn og unge

Møte med Grimstad kommune
27.06.2025

Norsk Vind

Klimakutt **krever kraft**

- Det grønne skiftet skjer – men det **krever mye strøm**

- Rimelig og tilgjengelig kraft er helt nødvendig for å nå klimamålene og skape nye arbeidsplasser

- Ny kraftproduksjon må på plass **raskt**
- Havvind kommer først **etter 2032**

Naturtap **må reduseres!**

- Klimatiltak må balanseres mot naturinngrep
- Tiltakshierarkiet må følges:

- **Sambruk av areal** må prioriteres for å redusere nedbygging av natur

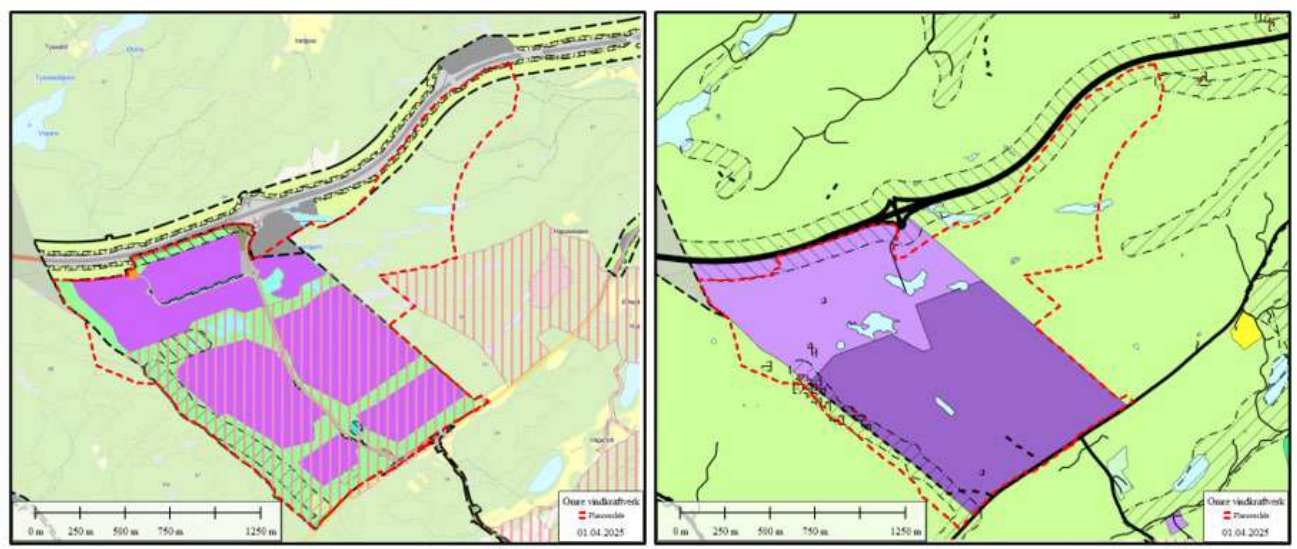
Omre vindkraftverk

Tett på **UiA Campus Grimstad** og **Fagskolen i Agder**

Bruk av **grå arealer** langs E18 motorvei

- **9 MNOK/år** direkte inntekter til Grimstad kommune
- **132 kV nett** som en katalysator for industriområdet
- **165 GWh/år** ny fornybar og utslippsfri energi

Planinitiativ godtatt av kommunestyret den 6. mars 2025

Figur 9 – Foreslått planområde lagt over gjeldende og omsøkte reguleringsplaner (venstre) og kommuneplanens arealdel (høyre)

Prosjekt **Springbrett**

5-9 vindturbiner á 5-8 MW

Kompetansesenter for havvindsatsingen

Nær UiA og Fagskolen i Kristiansand/Grimstad

Sandbox for akademia og næringsliv

- **Datatilgang** og -deling
- Plattform for **FoU og innovasjonsprosjekter**
- Langsiktige avtaler for **kompetansebygging**
- **Demoprosjekt** for undervisning og fagutdanning

Prosjektpartnere:

UiA

AGDER fylkeskommune

HavvindNO Nasjonalt kompetansesenter for havvind

MIL Mechatronics Innovation Lab

NORCE

NYMO

SOUTHWIND

VINJE INDUSTRI

Meventus Your partner in wind

origo SOLUTIONS

MOBYDO

RelyOn Nutec 360° Safety

Kommunen i førersetet!

- Vindkraft på land er nå underlagt behandling etter plan- og bygningslov
- Parallelle høringer med NVE og kommunen som myndighet

- Planprogram og utredningsprogram forventes på høring medio august
- Vi ønsker å fremme en plan for medvirkning for barn og unge med en høy ambisjon

Plan for medvirkning

Norsk Vind

Hvorfor dette møtet?

- Vi har et delt ansvar for å sikre god medvirkning
  Tiltakshaver skal legge til rette (pbl. §5-1, 1. ledd)
  Kommunen har særlig ansvar for utvalgte grupper (pbl. §5-1, 2. ledd)

- Vi ønsker å fremme et forslag til plan for medvirkning for barn og unge

Norsk Vind

Erfaringer

- https://sites.google.com/samfundet.org/lektor2?usp=sharing

Norsk Vind

Vårt forslag

Målsetting

- Informasjon om forslaget (Hva/Hvorfor?)
- Informasjon om saksgang (Prosess)
- Informere om mulighetene til å gi innspill (Hvordan)

Arenaer

- Ungdomsrådet i Grimstad kommune
- Eide skole (nærskole)
- Ungdoms- og videregående skoler i Grimstad kommune

Norsk Vind

Ungdomsrådet

- Informasjon og saksfremlegg til ungdomsrådet er normal praksis
- ...men ikke tilstrekkelig

«Det er viktig å være oppmerksom på at deltakere i ungdomsrådet ikke uten videre er representative for de ungdommene som er berørt av planen. Planleggere må i hver enkelt sak vurdere om deltakerne i ungdomsrådet vet nok om oppvekstmiljøet og levekårene til barn og ungdom i det aktuelle planområdet. Hvis deres bakgrunn vurderes som lite representativ for saken, bør det inviteres til medvirkning med bredere grupper.» (Barn og unge i plan- og byggesak, KMD, 2021)

Norsk Vind

Medvirkning i skolen

- Vi foreslår at:

  Skolene brukes som en ramme for medvirkning

  UiA - samfunnsplanlegging bidrar faglig (avklares)

- Prosjektet og problemstillingene rundt dette treffer godt på tverrfaglige læringsmål i læreplanen:

UiA Universitetet i Agder

Demokrati, makt og medborgerskap

Skolen skal stimulere elevene til å bli aktive medborgere, og gi dem kompetanse til å delta i videreutviklingen av demokratiet i Norge.

I samfunnsfag handler det tverrfaglige temaet demokrati og medborgerskap om at deltakerne videreutvikler kunnskaper og ferdigheter for å kunne delta aktivt i samfunnet og i demokratiske prosesser.

Kompetanse i naturfag gir grunnlag for å forstå og være kritisk til argumentasjonen i samfunnsdebatten, og er viktig for at elevene skal kunne være aktive medborgere og bidra til en teknologisk og bærekraftig utvikling.

Bærekraftige samfunn

Temaet rommer problemstillinger knyttet til miljø og klima, fattigdom og fordeling av ressurser, konflikter, helse, likestilling, demografi og utdanning.

I samfunnsfag handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at deltakerne forstår hvordan sosiale, økonomiske og miljømessige forhold påvirker livsgrunnlaget til natur og mennesker.

Naturfaglig kompetanse kan bidra til at vi finner løsninger for å begrense klimautfordringene, bevare biologisk mangfold og forvalte jordas naturressurser på en bærekraftig måte.

Norsk Vind

Plan for medvirkning

- Ungdomsrådet:
  Saksfremlegg og informasjon

- Medvirkning i skolen:
  Tilpassing av opplegg i dialog med rektor og evt. faglærere i samarbeid med UiA
  Form og innhold tilpasses hver enkelt skole
  Aktuelle forum for medvirkning:

Sak til elevrådet
Informasjonsmøte
Workshops med faglærere
Integrering i faglig opplegg (eks. Energioppdraget)

Norsk Vind

Norsk Vind

Jonsson, Stefan Sven Berne

Fra: Oddvar Kjekstad <okjekstad@gmail.com>
Sendt: mandag 15. september 2025 14:17
Til: Jonsson, Stefan Sven Berne; Tveitereid, Hans
Kopi: Omholt, Per Ketil
Emne: Miljøutfordringene i Engekilen - en oppdatering
Vedlegg: Høringsuttalelse fra Foreningen for Engekilens vel datert 13092025.pdf

Stefan Jonsson og Hans Tveitereid

Som leder av Foreningen for Engekilens vel har jeg nettopp hatt telefonsamtale med Per Ketil Omholt angående ny og urovekkende informasjon i ovenfornevnte sak. Dette som oppfølging av kontakt vi hadde i mars 2025 i forkant av vår oppstart av bobleanlegget i Engekilen. Omholt anbefalte at jeg ga dere to en oppdatering i saken.

Den nye informasjonen er som følger:

- Vannprøvetakingen, som foreningen vår har fått utført i sommer, har avklart at selve Amtedalsbekken leverer faretruende mye nitrogen til Engekilen. Dette ser vi nå som hovedårsaken til den store alge- og lurvutviklingen i kilen.
- Videre tyder undersøkelser, som vi har gjort, på at hovedkilden til det høye nitrogeninnholdet kan relateres til avrenning av restnitrogen fra fjellsprengning i pukkverket på Omre hvor det er tatt ut store mengder av fjell siden 2020.

Denne informasjonen setter det arbeidet foreningen vår gjør for å forbedre Engekilens vannkvalitet i en vanskelig og urovekkende situasjon. Her trenger vi assistanse fra både Grimstad kommune og fra Statsforvalteren for å få til et positivt utfall. Problemstillingen er reist og beskrevet i mer detalj i kopi av det vedlagte høringsdokumentet som Foreningen nylig har sendt til NVE i forbindelse med "Områderegulering for Omre vindkraftverk". I høringsdokumentet er ett hovedpunkt at Norsk Vind AS, i lys av erfaringen fra nåværende industri på Omre, må ta faren for nitrogenutslipp på det største alvor i sin videre utredning.

Mulige tiltak som Grimstad kommune kan gjøre for å forbedre situasjonen for Engekilen vil bli meget positivt mottatt av Foreningen.

Vi vil sette pris på at vedlagte høringsdokument ikke legges ut til åpen tilgang nå i tiden før høringsfristen 29. september utløper.

Med vennlig hilsen

Oddvar Kjekstad.
Leder av Foreningen for Engekilens vel, org 929 702 689
Telefon: 932 12 452

Vedlegg

Foreningen for Engekilens vel, v/Oddvar Kjekstad

Org no 929 702 689

Engeveien 11, 4888 Homborsund

e-post: okjekstad@gmail.com

NVE

Postboks 5091

Majorstuen, 0301 OSLO

Homborsund 13.09.2025

Høringsuttalelse til Områderegulering for Omre vindkraftverk delområde B5

Foreningen for Engekilens vel, heretter omtalt som «Foreningen» har mottatt brev fra NVE med anmodning om å gi høringsinnspill. Slik vi forstår planene til Norsk Vind AS, vil mesteparten av de planlagte tilførselsveiene og mastefundamentene bli liggende i nedbørsfeltet til Amtedalsbekken. Bekken fører alt av overflatevann ned i vannforekomsten Engekilen. Den har allerede et stort miljøproblem med høyt innhold av næringssalter i overflatevannet, og den tilfredsstiller ikke kravet til økologisk tilstand ifølge Vanndirektivet. Høyt innhold av næringssalter fører til stor alge oppblomstring i sommerhalvåret. Den 1.2 km lange kilen har begrensninger i vannutskiftning fra naturens side. Innløpet er smalt, og vanndybden er begrenset til 1.5m. Kilen er ved å gro til.

Vårt hovedanliggende er:

> *Planforslaget mangler en grundig analyse av hvordan det kan sikres at restnitrogen fra sprenging av fjell for anlegg av veier og planering for mastefundamenter ikke blir ført med overflatevannet til Engekilen, noe den ikke tåler, og som vil bli forklart nedenfor. Slik avrenning har ført til store negative konsekvenser for vannmiljøet ved mange byggeprosjekter i ulike deler av landet. Vi kjenner ikke til hva Norsk Vind A/S har i tanke om mulig kompenserende tiltak. Vi vet imidlertid at erfaringer fra byggeprosjekter andre steder i Norge viser at fullstendig rensing av nitrogenholdig overvann fra steinfyllinger er svært vanskelig.*
>
> *Miljømessige konsekvenser av nitrogenavrenning til vannmiljøet som følge av avrenning fra sprengt stein, har vi et ferskt eksempel på i vårt nærmiljø. Nylig analyserte laboratoriedata fra vannprøvetaking i Engekilen i sommer, hvor det også er analysert prøver av vannet nederst i Amtedalsbekken, viser at bekken har urovekkende høyt innhold av nitrogen. Tallene er titalls høyere enn verdiene målt i kilen. De høye verdiene kan med stor sannsynlighet ha sammenheng med sprenging av fjell ved Omre Pukkverk. I den 62 daa store tomten på industriområdet på Omre er det tatt ut fjellmasse siden 2020. Feltet har avrenning til Engekilen via Penndalsbekken/Amtedalsbekken.*

Miljøtilstanden i Engekilen

Foreningen, som ble startet av en gruppe beboere til Engekilen i 2022, har som mål å forbedre miljøtilstanden i Engekilen. Med midler fra Miljøverndirektoratet og faglig støtte fra NIVA (Norsk Institutt for Vannforskning) tok Foreningen initiativet til en grundig forundersøkelse av kilen. Den starten våren 2023 og fortsatte i 2024. Den ble gjennomført som et folkeforskningsprosjekt der feltarbeidene med målinger og vannprøvetaking ble gjort av medlemmene i foreningen. Den grundige forundersøkelsen avklarte følgende:

- Kilens økologiske tilstand er utilfredsstillende
- Den økologiske tilstanden (med referanse til Vanndirektivet) karakteriserte NIVA som «svært dårlig» angående oksygeninnholdet i bunnvannet.
- Med hensyn til innholdet av næringsstoffer i overflatevannet, ble tilstanden karakterisert som «moderat» til «dårlig».

Ifølge NIVA, er det oksygenfattige bunnvannet en kontinuerlig kilde til næringssalter som gir stor algevekst. VG valgte å trykke en fyldig reportasje etter besøk til Engekilen i deres avis 22.juli 2024. Grimstad Adressetidene har dekket undersøkelsene i kilen ved flere avisoppslag.

Tiltak i Foreningens regi

Basert på resultatene fra forundersøkelsen valgte Styret i Foreningen i januar 2025 å gå for et fysisk tiltak med å tilføre bunnvannet oksygen. Tiltaket består i å pumpe luft ned i det dypeste partiet av kilen ved et bobleanlegg. En trolig bedre og kostnadsbesparende løsning, anbefalt av NIVA, hadde vært å føre vann fra Amtedalsbekken ned i dypområdet på 10 m. Denne løsningen ble imidlertid frafalt av Foreningens styre på grunn av de mange lovverk som beskytter en fredet sjørretbekk mot fysiske inngrep. Sett i ettertid med det vi nå vet, hadde bruk av vann fra Amdalsbekken vært en dårlig løsning for kilen, ved at selve bunnvannet da ville blitt tilført ekstra mengder av uønsket nitrogen.

Etter en søknad til Miljøverndirektoratet, fikk Foreningen i mars 2025 innvilget midler til installering av et bobleanlegg. Midlene inkluderte kostnader for NIVAs oppfølging av målinger og laboratorieundersøkelser av vannprøver. Bobleanlegget med 3 diffusere på bunnen i det dypeste partiet, ca. 90 m fra land, ble installert og satt i drift tidlig mai. Det har siden vært i kontinuerlig drift uten problemer. Anslagsvis har anlegget pumpet inn 20 000 m ^{3} luft siden oppstart. Det er planlagt at bobleanlegget skal gå kontinuerlig gjennom vinteren.

På tiltakssiden har Foreningen også hatt en dugnad i juli i år med innsamling og fjerning av flytende algematter. Dette var et pilotprosjekt, støttet av Miljøverndirektoratet, for å vinne erfaring med hvordan lurv enkelt kan samles opp. Erfaringene kan ha nyttig overføringsverdi for andre kommuner på Sørlandskysten som sliter med oppblomstring av lurv.

Kontrollmålinger for oppfølging av tiltaket med bobleanlegg

Det er gjort profilmåling som bestemmer saltholdighet, temperatur, oksygenmetning og klorofyll i vannsøylen (1-10m) i dypvannsområdet 3 ganger gjennom sommeren 2025. Det er gjort vannprøvetaking hver 4 uke for å bestemme innholdet av nitrogeninnholdet i

overflatevannet i kilen og i kyststrømmen ved Kistevika. Disse dataene for 2025, sammenholdt med tilsvarende datasett fra målingene utført samme steder i 2023 og 2024, vil bli avklarende for å se om tiltaket virker. En foreløpig tolkning indikerer at surstoff forholdene i dypvannsområdet er blitt bedre. NIVAs analyse av årets måleprogram ventes å være klart i oktober/november. Styret er innstilt på at bobleanlegget trolig må gå et års tid før vi kan trekke konklusjon om virkningen.

Måling av nitrogeninnhold i Amtedalsbekken i 2025

Ved tolking av vannprøvene fra overflatevannet i Engekilen for årene 2023 og 2024 hadde NIVA og Styret vanskelighet med å forstå hvorfor nitrogeninnhold kunne være så høyt. Kystvannet ved Kistevika hadde et helt annet nivå på nitrogeninnhold. Styret fikk gjort en vurdering av mulige faktorer som kan ha bidratt til at nitrogeninnholdet i bekken er så høyt. Konklusjonen var at det ikke har skjedd en økning i tilsiget fra landområdene knyttet til menneskelig aktivitet de siste 5-6 årene. På jordene blir det nå dyrket gress som er lite næringskrevende i forhold til tidligere bruk av åkrene. Det er heller ikke kommet til flere boliger. Økt avrenning av næringssalter fra skog og udyrket mark på grunn av hyppige styrtregnperioder kan være medvirkende, men representerer trolig et marginalt bidrag. Terskeleffekten med det grunne og trange innløpet til kilen ble også vurdert til å kunne spille en mindre rolle.

I måleprogrammet for sommeren 2025 ble det valgt å teste ut om vannet fra Amtedalsbekken, kan gi noe av forklaringen. Vannprøvene, som ble tatt ca. 90m opp i bekken fra Engekilen i tiden mars til og med juni viser urovekkende høye verdier; i gjennomsnitt 475mikrogram nitrogen pr liter. Hvis vi legger til grunn at gjennomsnittsvannføringen i bekken er 104 liter/s (refr NIVA rapport 6648 fra 2014), kan bekken beregningsmessig levere 132 kg nitrogen pr mnd., For en 12 mnd. periode utgjør det 1.6 tonn. Disse verdien førte til mistanke om at Amdalsbekken kan være en hovedårsak til de høye nitrogenverdiene som måles i Engekilen.

Muligheten for at høyt nitrogeninnhold i Amtedalsbekken skyldes industri i Omre Industriområde

Foreningen har ikke full oversikt over industriaktiviteten i Omre industriområde bortsett fra informasjonen om det 62 daa store området hvor det er blitt sprengt ut stein siden 2020. Vi har prøvd overslagsmessig å tallfeste mulig utslipp fra det nevnte området ved å legge til grunn:

a) at Grimstad kommune ved et vedtak 30.09.2020 innvilget konsesjon til uttak av 100 000m3 fast fjell pr år, med en maksimal verdi på 740 000 m3 over 7-8 år,

b) at det i et oppslag i Grimstad Adressetidene 12.06.22 ble nevnt at det på dette tidspunktet var tatt ur 300 000 m 3 fast fjell, og

c) at NIBIO (Institutt for Bioøkonomi), som har en stor erfaringsbase hva angår nitrogenavrenning fra utsprengt stein, har som tommelfinger regel på generell basis at 1 million kubikkmeter av sprengt stein har potensiale til å gi en avrenning på 21-64 tonn.

Ved å benytte det laveste avrenningstallet (21), og et totalt uttakingsvolum på 740 000 m3, gir regnestykket et totalt potensielt utslipp på 15.5 tonn mengde av nitrogen. Det tilsvarer i gjennomsnitt 15.5/7.5 = 2.1 tonn pr år når vi antar at uttaket varer i 7.5 år. Talløvelsen og sammenligning med tall for verdiene av nitrogen målt i Amtedalsbekken, forsterker Foreningens tro på at pukkverket på Omre er en stor trussel for Engekilens miljøtilstand.

Videreføring av Foreningens tiltak

Miljøverndirektoratet har gjennom 2003, 2004 og 2005 gitt full støtte til Foreningens arbeid. Dette tror vi ikke er fordi Engekilen er spesiell unik i nasjonal sammenheng, men fordi det her ble lagt til rette for å skaffe et kunnskapsbasert grunnlag for å forstå utviklingen av lurv og hvilke tiltak som kan være relevante. Det kunnskapsbaserte grunnlaget vil uten tvil ha betydelig overføringsverdier for andre kommuner i Norge. Bruk av tung faglig kompetanse fra NIVA og gjennomføring som et folkeforskningsprosjekt kan også ha vært medvirkende til at Miljøverndirektoratet har støttet prosjektet med midler de siste 3 årene. Dette arbeidet ønsker Styret å følge opp, og vil fortsette de igangsatte tiltakene også i 2026. Det innbefatter god overvåkning med vannprøvetaking og jevnlig målinger fremover.

I vårt høringsdokument har vi brukt forholdvis mye plass på å beskrive et konkret eksempel på hvordan utsprengning av fjell i nærområdet vårt kan gi miljøproblemer i tilstøtende vannveier. Dette har vi valgt for å være konkret og til advarsel i forbindelse med det planlagte vindkraftverket.

Konklusjon

- **Nitrogenavrenning fra anleggsarbeidene knyttet til det planlagte vindkraftverket vil være en alvorlig trussel for Engekilen.**
- **Foreningen er imot bygging av vindkraftverket inntil det er dokumentert at anleggsarbeidene ikke vil gi nitrogenavrenning til kilen.**
- **Temaet «innvirkning og konsekvenser på vannmiljøet» i planforslaget til Norsk vind AS er meget ufullstendig behandlet, og mangler faglig grundighet.**
- **Norsk Vind AS må ta faren for nitrogenavrenning på største alvor i sin videre utredning.**
- **Lekkasje av nitrogen til Engekilen fra pukkverket på Omre truer kilens eksistens.**
- **Foreningen henstiller til Grimstad kommune og Statsforvalteren, i kraft av deres overordnet reguleringsmyndighet, å sikre og påse at utbyggingen i Omre industriområde skjer i henhold til Vanndirektivet. Dette gjelder for det planlagte vindkraftverket, masseuttak av fjell eller annen industri.**
- **Situasjonen er kritisk for Engekilen.**

På vegne av Styret

Oddvar Kjekstad, leder

Kopi til: Grimstad kommune, og Statsforvalteren i Agder

Naturvernforbundet i Agder (NNV-Agder) Kristiansand 16. september 2025

Til Norges Vassdrags- og energidirektoratet
Sendes nve@nve.no og via høringsportal
Kopimottagere framgår av kopiliste under

NNV-Agder sin uttalelse til melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk

Vi viser til brev fra 11. august fra NVE, Grimstad kommune og Norsk Vind AS av 11. august i år med melding om oppstart av områderegulering og høring på melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre Vindkraftverk. På NVE sine nettsider https://www.nve.no/konsesjon/konsesjonssaker/konsesjonssak?type=A-6&id=23640

Plan- og utredningsprogrammet omfatter mange fagtemaer, og Naturvernforbundet i Agder har valgt å konsentrere sin uttalelse til forhold direkte knyttet til naturmiljøet, friluftsliv og menneskelig helse og trivsel. NNV-Agder er svært kritisk til den rollen en seriøs kunnskapsbedrift som Universitetet i Agder har i å ensidig og ukritisk promotere og være faglig garantist for i et så kontroversielt prosjekt, Dette vil vi kommentere underveis.

Vi følger punktene slik disse framkommer i plan- og utredningsprogrammet, og der vi siterer fra programmet er det satt i *kursiv*.

2.2 Prosjekt Springbrett
NNV-Agder kan ikke se noen åpenbar forbindelse mellom et landbasert Omre vindkraftverk og kompetanse knyttet til havvindsatsing i Agder, og ser heller ingen faglig argumentasjon for det her. For øvrig har både Norsk Vind AS og Universitetet i Agder tidligere brukt prosjekt Springbrett i argumentasjon for Støleheia vindkraftverk, foreslått i Kristiansand. Det står mer enn 1400 landbaserte vindturbiner i landet, og i Agder er det mange vindkraftverk allerede tilgjengelige lærearenaer, og som vi som organisasjon har vært med å organisere åpne befaringer til.

Etter vår oppfatning er fokus på at Omre vindkraftverk skal kunne være en «*innovativ læringsarena*» for UiA et stråargument for å promotere et svært politisk kontroversielt vindkraftprosjekt, og dette skjer både skriftlig og verbalt. Det burde dessuten også klart framgått at det kun er teknologidelen ved UiA som her inngår, hvilket det ikke gjør verken høringsdokumentene eller på presentasjonsmøter. Vi har også lest intensjonsavtalen mellom UiA og Norsk Vind, og ser at det her bekreftes kun er den teknologiske delen av UiA som er involvert, og ikke inkluderer universitets øvrige brede og relevante fagmiljøer innen samfunns- og naturvitenskap, som kunne balansert denne ensidigheten. Vi mener UiA her ved å være påvirker i en tidlig politisk prosess helt klart bryter med sin samfunnskontakt som seriøs og politisk nøytral forsknings- og undervisningsinstitusjon.

2.6.2 Naturmangfoldloven
Naturmangfoldlovens bestemmelser kommer til anvendelse i konsekvensutredningen, blant annet i vurderingen om samlet belastning mv. (§§8 – 12).

NNV-Agder vil understreke betydningen av de krav som nevnte paragrafer stiller til kunnskap, og anvendelse av et «føre-var» prinsipp som skal komme naturen til gode ved tvil eller når kunnskap ikke anses god nok. Det å se «samla belastning» av flere negativer påvirkninger er viktig, siden mange av disse forsterker hverandre når de opptrer samlet.

2.6.4 Forurensingsloven

Erfaringsmessig oppstår det mye avrenning fra ulike former for forurensning. Vi savner en sammenstilling og evaluering av de erfaringene med forurensing fra vindkraftverk som foreligger. Loven omfatter:

1. tilførsel av fast stoff, væske eller gass til luft, vann eller i grunnen,
2. støy og rystelser,
3. lys og annen stråling i den utstrekning forurensningsmyndigheten bestemmer,
4. påvirkning av temperaturen

Erfaringsmessig er støy et stort problem ved vindkraftanlegg, og det hjelper ikke med fastsatte gjennomsnittsgrenser på 45 dbA når utslagene kan være langt høyere, og det i tillegg ikke registreres infralyd, bølger under 20 hertz som også anses som helseutfordrende.

Av hensyn til luftfarten må det stå sterke lys på toppen av mastene, som for folk framstår som blinkende lysorgel når det mørkner, og turbinbladene klipper lyset. Dette er innbefattet i lovens ramme, men disse plagsomme effektene vises eller omtales sjelden i konsesjonsprosesser.

Ellers viser vi til pkt. *5.13 Folkehelse* hvor temaet er utdypet.

2.6.5 Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag
Når det i *plan og utredningsprogrammet* står at det ikke forventes forekomster av anadrom laksefisk i planområdet er dette direkte feil. Under refereres fra en rapport utarbeidet av Naturvernforbundet i Lillesand og Sjøørret Sørlandet, etter nylig gjennomført e-fiske i tre av de aktuelle bekkene i området:
«**Resultater**. 4. Totalt observert individer, pr bekk. Nørholmsbekken: Sum individer: 147 Hasseldalsbekken: Sum individer: 123 Penndalsbekken: Sum individer: 189 Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer. 5. **Vurderinger**. Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del. Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer. Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca, 50cm). 6. **Konklusjoner**. Viktig gyte- og oppvekstområder for ørret. Ål registrert i lavt antall.»

I bekker av såpass begrenset lengde er det all grunn til å anta at det meste er sjøørret, og her inngår og en både nasjonalt og internasjonalt rødlisteført med status «sterkt truet», nemlig den katadrome europeiske ålen.

3.1 & 3.2 Om tiltaket og planområdet
Omre vindkraftverk planlegges etablert i randsonene til Omre industriområde, samt i områdene på sørsiden av E18 øst for det regulerte industriområdet…… Området består i dag i hovedsak av skog, med påbegynt grovplanering og masseuttak for industriområdet i de nordlige delene av det regulerte området. Områdene mellom masseuttaket og Røvarden er også preget av motorisert ferdsel, da det drives motorsport i dette området. Ved avkjøringen fra E18 er det etablert en rasteplass. Det finnes en sti langs Pennedalen, ellers er det noen mindre stier og skogbilsveier i og nær planområdet. Vindturbinene som planlegges etablert innenfor det regulerte industriområdet vil søkes lagt til regulert grønnstruktur i randsonene rundt arealene som er regulert til industri.

Søker argumenterer med at vindkraftanlegget skal etableres utenfor områdene som i utgangspunktet er regulert til industriformål, med andre ord bl.a. intakte naturområder.

3.5.2 Omre næringsområde (delområde BI6-BI9)
I den sørlige delen av områdeplanen for Omre industriområde foreligger det krav om detaljregulering. Planen har vært til førstegangsbehandling, men det forventes at det vil ta noe mer tid før planen fremmes for endelig behandling. Siden dette området p.t ikke har en

godkjent plan, vil nåværende naturtilstand ligge til grunn for nullalternativet, såfremt planen for Omre næringsområde ikke godkjennes i tilstrekkelig tid før planforslaget for Omre vindkraftverk fremmes.

Det er vanskelig for NNV-Agder å akseptere og forstå hvorfor et forslag til vindkraftverk kan fremmes uten at status for planen for industriformålet for Omre næringsområde er avklart.

3.6.1 Alternativvurdering

Grimstad kommune har i sitt planprogram til kommuneplanens arealdel (2024-2036) vedtatt at det som en del av arbeidet med kommuneplanens arealdel vil «åpnes opp for å vurdere områder til fornybar energiproduksjon, for eksempel vindkraft».

At kommunen her har foretatt en vurdering der 4 alternative områder for mulig vindkraftetablering som ble satt opp mot hverandre, rettferdiggjør etter NNV-Agder på ingen måte at Omre skulle være en taper i denne kommunale «stol-leken» mellom disse alternativene. Etter vår mening representerer denne vurderingen et helt uakseptabelt prinsipp for kommunal arealplanlegging, især når det her på ingen måte er kommunale behov som ligger til grunn.

5.1 Visuelle virkninger og landskapsvirkninger

I klarvær kan vindturbiner være synlige på opptil 40-50 km avstand, og gi tydelig visuelle virkninger på 15-20 kilometer. Noe avhengig av endelig høyde på vindturbinene vil vindkraftverket derfor være synlig over store deler av kommunen. Nærheten til sjøen gjør også at anlegget vil være synlig fra kystområdene mellom Lillesand og Arendal. Det forventes at anlegget vil medføre en viss endring av landskapskarakter for nærliggende kystlei, men avstanden er så stor at leia ligger utenfor vindkraftverkets «ytre visuelle dominanssone.

Dessverre vises det ikke til at roterende turbiner fanger folks blikk, og at når det er mørkt vil de kraftige lysene i mastetoppene bidra til at landskapet framstår som et svært forstyrrende lysorgel, og når turbinbladene passerer oppleves dette som blinkende lys. Det er kystområdene som gjør Sørlandet særlig attraktivt for friluftsliv, reiseliv og naturlig befolkning. Særlig tilreisende fra utlandet framhever opplevelsen av urørt norsk natur som viktige motiv for sine besøk.

5.3.1 Naturtyper

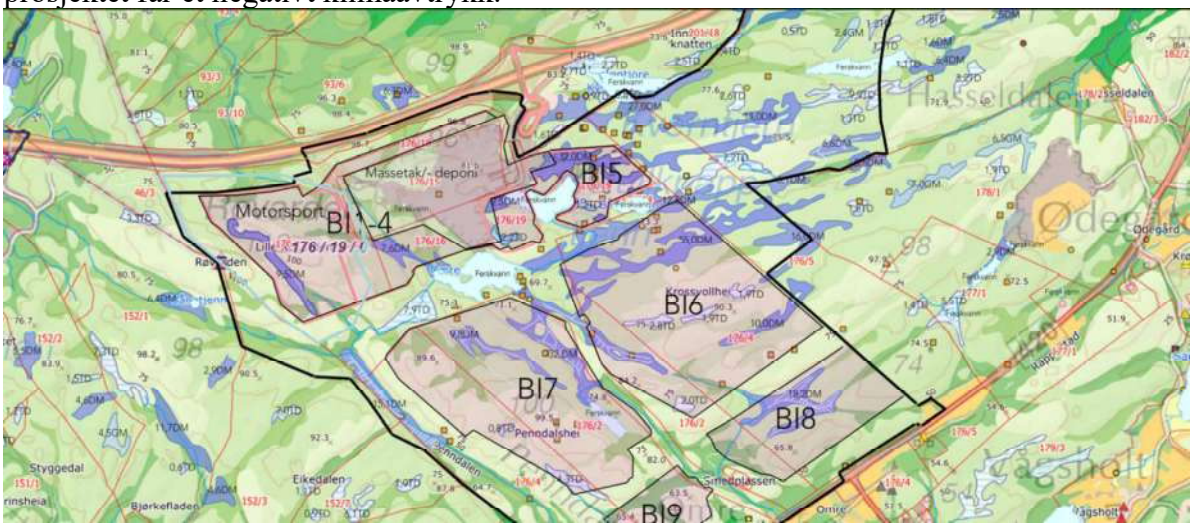
Det er gjort enkelte registreringer av «gammel furuskog» med «Stor» og «Svært stor» verdi, i tillegg til store områder med myr («Åpen myrflate i boreomoral til nordboreal sone» og «Flommyr») som ikke er verdisatt. Det vil være nødvendig med enkelte inngrep i myr, men ved god planlegging kan disse begrenses til enkelte kryssinger av myrdrag. …Etableringen av vindkraftverket vil medføre inngrep i naturen. Ved å gjennomføre gode registreringer kan tiltaket i detaljplanleggingen planlegges slik at inngrep i den viktigste naturen unngås og begrenses. …Eksempelvis vil enkelte inngrep i myr vil kunne være å foretrekke fremfor større inngrep i annen verdifull natur.

Regjeringen har for tiden ute på høring på forbud mot inngrep i myr, både av hensyn til naturmangfoldet, vannregulerende viktige funksjon og særdeles fokuserte klimafunksjon ved å lagre karbon og klimagasser.

I Regjeringens forventningsbrev til kommunene har denne formuleringen stått sentral både i år og i 2014: «Omdisponering og nedbygging av dyrka jord og karbonrike arealer, inkludert

myr, våtmark og skog, skal unngås så langt som mulig. Jordvern er også fremhevet som viktig for samfunnssikkerhet og beredskap.»

Omre inneholder langt høyere andel myr og våtmark enn omliggende arealer, og en forsiktig beregning i vindkraftprosjektets planområdevindkraftprosjekt gjennom NIBIO` Gardskart angir et myrareal på 330 da. Basert på den nasjonale veileder, og et anslag på gjennomsnittlig myrdybde på 2 meter, vil det slippe ut mer enn 111 000 tonn CO^2 til atmosfæren om disse dreneres ut som følge av vindkraftinngrep. NVE har erfaringsmessig ikke vektlagt dette momentet ved tidligere konsesjonstillatelser og har fått mye faglig kritikk, bl.a. fra autoriteter ved NTNU-Vitenskapsmuseet. Betydelige inngrep i Omres myrområder vil trolig gjøre at prosjektet får et negativt klimaavtrykk.

På NIBIO`s Gardskart framgår de omfattende myrer og våtmarker i planområdet. Her kan man også ta med at Penndalsmyra 3 og Penndalsmyra 4 som er store sammenhengende områder med dyp myr, er å finne midt i planområdet tiltenkt Omre vindkraftverk. Dyp myr på 32,0 daa i planområde BI5/ G.nr 176/19. Dyp myr på 55,0 daa er i planområde BI6.

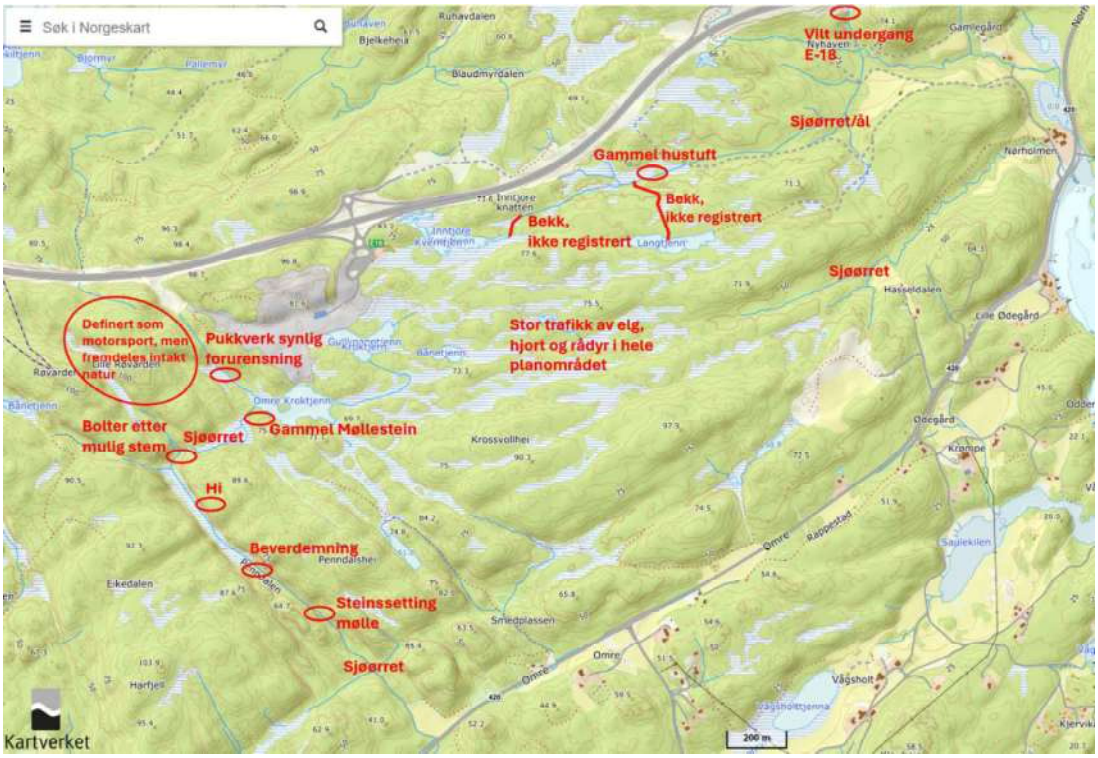
5.3.2 Fugl og flaggermus

I forbindelse med registreringene i 2018 ble det gjort enkelte observasjoner av rødlistede fugler i området. Det finnes også noen nyere registreringer fra mai 2025, bl.a. av sanglerke (NT), sandsvale (VU), granmeis (VU) og gulspurv (VU) som er observert innenfor plangrensen. Andre arter som kan være relevante er hønsehauk, musvåk, enkeltbekkasin, skogsnipe, nattravn, trelerke og hvitryggspett m.fl. Fugletrekk, herunder rovfugltrekket som forventes å følge kysten også i dette området, vil også 21 av 53 vurderes. Her kommer kunnskapen som er innhentet gjennom et femårig etterundersøkelsesprosjekt i flere vindkraftverk i Rogaland til anvendelse (se Ecofact, 2024). Utbyggingen forventes å kunne gi konsekvenser for fugl og flaggermus, både i form av direkte skade på enkeltindivider og gjennom fortrengning som følge av aktiviteten. En utredning av disse konsekvensene vil være sentralt i utredningsarbeidet. Det vil også vurderes hvorvidt det kan gjøres tilpasninger av vindkraftverket for å begrense virkningene.

I tillegg til de arter som her nevnes vil NNV-Agder framheve havørn som erfaringsmessig er en svært sårbar for vindkraft. Det er bl.a. registrert og dokumentert minimum 110 drepte havørner på Smøla i perioden 2006 – 2019. Siden den første registrerte havørnhekkingen i Agder i 2002, har bestandene økt kraftig, er grovt anslått på om lag 20 hekkende par. Av disse er også hekkinger påvist i nærheten av planområdet for vindkraftverket, og havørn registreres

regelmessig i Omre-området. Nettopp de omfattende myrer og våtmarkene i området antas å gjøre området insektrikt og dermed attraktive for en rekke fuglearter og flaggermus.

Under er vist et kart som er utarbeidet av lokale kjente og som annet blant viser kjente elgtrekk, sjøørretbekker og fornminner. I utkast vises det til et motorsportområde. Dette er tegnet inn og inneholder stort sett kun intakt natur, med enkel stier det kjøres på og som enkelt lar seg tilbakeføre.

5.3.6 Samlet belastning

Samlet belastning skal vurderes iht. naturmangfoldloven §10. Denne vurderingen tar sikte på å vurdere om tiltaket, sammen med andre eksisterende og planlagte tiltak påvirker økosystemet, og sikre at den totale belastningen ikke overskrider tålegrensen.

NNV-Agder savner her presentasjon av en troverdig metodikk som kan virkeliggjøre den ambisjonen som settes.

5.7 Vannmiljø, vassdrag, forurensing og drikkevann

Vindkraftverket vil i tillegg berøre et vannsystem som drenerer østover mot utløp innerst i Nørholmkilen som har god økologisk tilstand. Bekker og myrsystemene i dette vannsystemet løper i hovedsak utenfor de regulerte områdene i industriområdet. Statsforvalteren har rettet innsigelse til planforslaget for Omre industriområde delområde BI6-BI9 på grunn av risiko for at tiltakene i industriområdet kan medføre ytterligere reduksjon av den økologiske tilstanden i Engekilen. Dette vil i så tilfelle medføre at miljømålene i vannforskriftens §4 ikke oppnås….Det finnes imidlertid flere myrdrag, bekker og vann i området. Noen av disse kan ha stor verdi for naturmangfoldet….Vindkraftverk med tilhørende anlegg innebærer normalt liten forurensningsfare i anleggs- og driftsfasen, men uhell eller ulykker kan forekomme. I tillegg kan sprengning og massehåndtering medføre noe utslipp av nitrogen fra sprengstoff. Med god HMS og håndtering av masser samt god planlegging ved nærføring med åpne vannveier er det lite sannsynlig at etableringen av vindkraftverket vil påvirke vannforekomstene i området negativt.

Området på Omre har nedbørsfelt til flere vannforekomster av stor verdi. I lys av dette anser vi det som en vesentlig mangel at det ikke er gjort en konkret vurdering som sikrer miljømålene i vannforskriften. Det er en stor risiko for at en slik omfattende utbygging vil kunne utløse sulfid avrenning fra bergarter med syredannende gneis. Erfaringer fra flatsprenging av næringsområder i Lillesand tilsier at utbygging på Omre i denne størrelsesorden vil kunne medføre stor risiko for omfattende, langvarige og alvorlige miljøskader for vannforekomster nedstrøms. Det er heller ikke dokumentert at metoder og tiltak vil sikre at miljømålene for vannmiljøet blir nådd ved den planlagte utbyggingen.

Det er velkjent at store mengder mikroplast frigjøres fra turbinbladene og vil kunne tas opp i både omgivelsene og organisert liv. Uhell med utslipp av oljeprodukter nyttet i anleggende er heller ingen sjeldenhet.

5.8 Friluftsliv
«Vindkraftverket vil være synlig fra flere områder, spesielt de kystnære områdene, som er vurdert som "Svært viktige» friluftslivsområder.»

Et høyt ruvende og godt synlig vindkraftverk vil naturlig ha en sterkt negativ påvirkning på friluftsliv langt utenfor planområdet. Dette vil naturligvis være vanskelig å dokumentere, men et topografisk kart som viser synligheten av de høye turbinene i omgivende landskap.

5.9 Klimagassutslipp
En konsekvensutredning skal avdekke og dokumentere hvilke utslipp et tiltak kan føre til og hvilke konsekvenser det vil ha. En slik vurdering må både hensyn til de direkte klimagassutslippene etableringen av vindkraftverket bidrar med, inklusive bidrag fra arealbruksendringer, og samtidig de utslippene som unngås eller fortrenges som følge av etableringen. Klimaavtrykket til vindkraft er anslått å ligge mellom 9 og 14 gram CO2eq/kWh (NVE, 2023), mens kraften som vindkraften fortrenger fra det felles europeiske kraftsystemet i hovedsak vil være gass- eller kullkraft med utslipp på 600 – 1000 g CO2eq/kWh. Det vil benyttes anerkjente metoder for å beregne klimanytten av vindkraftverket. Det forventes en betydelig positiv klimanytte fra etableringen.»

NNV-Agder kjenner ikke til troverdige klimaregnskap som favner både produksjonen av de fysiske delene som inngår i anleggene, reising og drift av disse og ikke minst demontering og destruksjon av de fysiske strukturer etter produksjonsperioden er avsluttet. I tillegg vil det bli et betydelig klimaavtrykk av restaurering av landskapet i opprydningsfasen. I tillegg kommer at det må forventes et stort klimaavtrykk av forventede kraftig drenering av de mektige myrressursene i området. Påstanden fra utbygger om et forventet positivt klimaavtrykk av Omre vindkraftverk står derfor etter NNV-Agder ikke til troende!

5.13 Folkehelse
Folkehelsearbeid er samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, og arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen. Det er i dag ingen klare retningslinjer for hvordan helsemessige konsekvenser av et tiltak skal vurderes, men det er gjennomført ulike helsekonsekvensutredninger av vindkraftverk for å avdekke mulige virkninger. Det er mange faktorer som kan påvirke folkehelsen, eksempelvis støy, skyggekast, landskapsvirkninger, tilgang til områder for å utøve friluftsliv, mv. Samtidig er disse sammenhengene ofte komplekse.

I tidligere konsekvensutredninger knyttet til vindkraft har NNV-Agder aldri sett medisinsk kyndige inkludert i faggruppenes ansvarlige. Internasjonalt har negative helseeffekter av vindkraft lenge vært et sentralt tema, mens dette temaet i liten grad har vært vektlagt i norsk behandling av vindkraftkonsesjoner.

Det nærmeste vi har sett av et objektivt studium på helseeffekter i Norge er den som ble bestilt av Tysvær kommune og hvis rapport ble publisert tidlig i fjor. Fra rapportens sammendrag refereres:
«Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Det er mer vanlig blant beboerne med søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene å være plaget av dette daglig eller flere ganger i uken sammenlignet med innbyggerne på landsbasis. 4 av 10 svarer at de er plaget av støy fra vindturbinene, og det er også relativt utbredt å oppleve problemer med søvn på grunn av støyen fra vindturbinene. Totalt sier 31 prosent at vindturbinene påvirker deres helsetilstand.»

Et forhold som aldri fokuseres i konsesjonssammenheng, men som vi allerede har mye erfaring med i Agder, er hvordan lokalsamfunn splittes av vindkraftsaker, og dette er naturligvis en sterkt helsemessig tilleggsbelastning. I denne konkrete saken rammes også i stor grad en betydelig del av befolkningen i nabokommunen Lillesand i tillegg.

Et forhold som naturligvis forsterker de lokale motsetningsforholdene, og dermed folkehelsa negativt, er det store verdifallet på eiendommer som grenser til vindkraftverk, godt dokumentert i bl.a. Norge og Sverige som i; «Effekt på boligverdier ved etablering av Moifjellet vindkraftverk» mars 2025 Oslo Economics (for Statkraft), «Effekter av landbasert vindkraft på boligpriser i Norge» Samfunnsøkonomen, april 2024 Menon Economics og SSB, «Valuating the negative externality of wind turbines», Diva, 2022, Kungliga Tekniska Høgskolan (KTH), «The Socio-Economic Cost of Wind Turbines: A Swedish Case Study» MDPI, 2021.

Det er dessverre ikke gjort studier på hvordan folk påvirkes fysiologisk av vindkraft, men på NVE sine nettsider vises til omfattende studier gjort på den svært stedbundne arten grevling i England, som ble publisert i 2016. Grevlinger bosatt innen 1 km fra turbinene hadde opptil 3 ganger høyere nivåer av stresshormonet kortisol, enn de etablert på utsiden. Nye studier 3 år seinere viste i 2019 de samme høye nivåer, så her var det ingen tegn til tilvenning. Det er ingen grunn til å tro at ikke tilsvarende stresseffekter rammer andre pattedyr, inkludert folk.

5.16 Naturfare
Planområdet berører enkelte flomutsatte områder, blant annet øverst i Penndalen samt i området ved Betlehem. Endelig konsekvensutredning vil måtte finne gode løsninger for å unngå forverring av situasjonen i de aktuelle vassdragene.

Endringer i klimaet slår ut iblant annet ekstreme nedbørsmengder, og myrene og våtmarkene i Omre-området betyr svært mye for å demme opp for negative effekter av dette. Det er all grunn til å anta at de fysiske inngrepene som følger med et vindkraftverk, ikke minst veinettet, vil bidra til drenering av fuktområdene og dermed deres flomdempende effekt.

6.4.13 Folkehelse
Tiltakshaver skal: - beskrive dagens helsetilstand og påvirkningsfaktorer i berørte kommuner - vurdere sumvirkninger/samlet belastning som følge av tiltaket på befolkningens helse. Metode/gjennomføring: Kommunens og fylkeskommunens oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal benyttes for å beskrive dagens situasjon, jf. krav i forskrift om

oversikt over folkehelsen. Utredningen av sumvirkninger/samlet belastning skal ta utgangspunkt i de tematiske utredningene av konsekvenser som kan påvirke befolkningens helse som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, skyggekast, visuelle virkninger, friluftsliv, sammenhengene naturområder, lokalt næringsliv og sysselsetting. Virkninger for områdets attraktivitet og kvaliteten på bo- og nærmiljø skal også inkluderes i utredningen.

De ambisjoner som er løftes fram i første punkt er det vanskelig for NNV-Agder å forstå hvordan skal kunne gjennomføres. Her skal åpenbart befolkningen i nabokommunen Lillesand også inngå i studiematerialet. Vi savner metodikken som ligger til grunn for oversikten over helsetilstanden hos kommunen og fylkeskommunen, og undres over hvordan effektene av vindkraftanlegg skal kunne skilles ut fra andre påvirkningsfaktorer her. Etter vår oppfatning står ikke denne ambisjonen til troende, og vi tenker erfaringene rapportert og tidligere referert fra Tysvær kommune heller legges til grunn når forventede helseeffekter skal presenteres!

Oppsummering av NNV-Agder sin høringsuttalelse til plan- og utredningsprogrammet
Hovedpunkter:

- Under prosjekt «Springbrett» påpekes UiA sin etter vår oppfatning svært tvilsomme rolle i å promotere et så kontroversielt prosjekt, og uten troverdig kobling opp mot en havvindsatsing.

- Hvor stort areal som påvirkes utenfor det definerte industriområdet underkommuniseres, likeledes at endelig godkjenning av plan for industriområdet enda ikke foreligger.

- Det er feil som hevdet at det ikke forventes anadrom fisk i bekkene, da ferske undersøkelser viser betydelig tettheter, samt forekomster av den sterkt truede ålen.

- Planområdet inneholder mye myr og våtmark, og drenering av disse vil få store konsekvenser for klimaregnskap, det biologiske mangfoldet og flomberedskapen. At Regjeringen har forbud mot inngrep i myr på høring. viser hvor høyt verdsatt denne naturtypen er.

- Havørn hekker i nærheten, og opptrer regelmessig i planområdet, og er erfaringsmessig en svevende art som utnytter varmluft-strømmer, og er sårbar for å bli tatt av turbinblader.

- Effekter av vindkraft på folkehelse er etter vårt ikke seriøst dekt opp under tidligere konsesjonsbehandling av vindkraftprosjekter, og framstår heller ikke her med en troverdig ambisjon. Splittede bygder og kraftig reduksjon av eiendomsverdier er ikke omtalt her, og naturligvis temaer som bør være av største betydning for politiske og administrative vedtak.

- Friluftslivet vil bli påvirket veldig langt utenfor planområdet, og det i landets antatt mest attraktive område for utøvelse av friluftsliv, rekreasjon og reiseliv.

Et viktig forhold som ikke omtales i dokumentet er at et vindkraftverk skal fjernes etter konsesjonsperiodens utløp, og naturen så langt råd er skal tilbakeføres til opprinnelig stand. Dette har vi ingen erfaring med i Norge, og utbyggingsselskap som Norsk Vind AS er også

kjent for å «omsette» gitte konsesjoner til andre eiere. I dag er det stor dominans av utenlandske eiere i norsk vindkraftverden, også etablert i skatteparadis. Ved unnlatelse eller konkurs hersker det tvil om det er grunneier eller det offentlige (kommune/ stat) som vil kunne sitte igjen med en oppryddingsansvaret.

Naturvernforbundet i Agder vil på det sterkeste fraråde at det åpnes for å utrede store negative konsekvenser gjennom en KU for Omre vindkraft, Vi anbefaler prosjektplanene stoppes tidlig i planprosessen, og dermed sparer både innsatsressurser og vil dempe konflikter i lokalsamfunnene som berøres.

Med hilsen

Marie Kvalheim Nilsen
Fylkessekretær i Naturvernforbundet i Agder

Peder Johan Pedersen
Leder i Naturvernforbundet i Agder

Høringsuttalelsen er utarbeidet av Tor Punsvik, fagrådgiver for NNV-Agder

Adresseliste, sendt som epost
Grimstad kommune, Lillesand kommune, Statsforvalteren i Agder, Agder fylkeskommune, Aust-Agder bonde- og småbrukarlag, Aust-Agder Turistforening, Birdlife Norge, avd. Aust Agder, Eide sanitetsforening; FNF-Agder, Friluftsrådet Sør, Grimstad JFF, Grimstad næringsforening, Midt-Agder friluftsråd, Naturvernforbundet i Lillesand, Motvind Grimstad, Grunneiere mot vindkraft i Omre, Motvind Sørvest, Norges Naturvernforbund, Motvind Norge, Universitetet i Agder, Norsk Vind AS, Grimstad Adressetidende, Lillesandsposten, Agderposten, Fædrelandsvennen, NRK Sørlandet, styret i Naturvernforbundet i Agder, de politiske partiene representert i fylkestinget i Agder og medlemmer i kommunestyret i Grimstad

Samlet epost adresseliste:
postmottak@grimstad.kommune.no; postmottak@lillesand.kommune.no; sfagpost@statsforvalteren.no; postmottak@agderfk.no; agder@smabrukarlaget.no; aat@turistforeningen.no; leder@agderfugl.net; maiturid@hotmail.com; agder@fnf-nett.no; geir@frilufts-sor.no; kjellsan@gmail.no; hanne@grimstad-nf.no; post@midt-agderfriluft.no; lillesand@naturvernforbundet.no: holtebutrude@hotmail.com; hanneeva@gmail.com; appelrasmussen@gmail.com; naturvern@naturvernforbundet.no; John.Fiskvik@motvind.org; post@uia.no; john@vind.no; redaksjonen@agderposten.no; red@gat.no; tips@lp.no; tips@fvn.no; 03030@nrk.no; beto@nve.no; agder@hoyre.no; agder@arbeiderpartiet.no; agder@fremskrittspartiet.no; agder@krf.no; agder@sv.no; agder@rodt.no; agder@venstre.no; agder@konservativt.no; agder@sentrum.no; agder@senterpariet.no; agder@mdg.no; agder@inp.no; torpunsvik@gmail.com; beate.skretting@politiker.grimstad.no; kjetil.glimsdal@politiker.grimstad.no; oystein.moretro@politiker.grimstad.no; lisbeth.udjus@politiker.grimstad.no; eyolf.aleksander.bakke@politiker.grimstad.no; astri.lunde.wilmann@politiker.grimstad.no; hanne.bie-lorentzen.schultz@politiker.grimstad.no; per.oyvind.erlandsen@politiker.grimstad.no; marit.grefstad@politiker.grimstad.no; havard.roiseland@politiker.grimstad.no; stine.o.kocian@politiker.grimstad.no; anne.merete.holmberg@politiker.grimstad.no; erling.gustav.frydenlund@politiker.grimstad.no; frederick.helleland.birkenes@politiker.grimstad.no; dagfinn.floystad@politiker.grimstad.no;

Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no;
grace.synnove.torsoe.johansen@politiker.grimstad.no; anette.jakobsen@politiker.grimstad.no;
lene.langemyr@politiker.grimstad.no; borre.kvarv.githmark@politiker.grimstad.no;
jan.gisle.majors@politiker.grimstad.no; dan.borge.klungerbo@politiker.grimstad.no;
kathrine.ivsett.johnsen@politiker.grimstad.no; terje.gjosaeter@politiker.grimstad.no;
jorgen.dalaker@politiker.grimstad.no; gudveig.tonnesol.dalaker@politiker.grimstad.no;
arnt.gunnar.tonnessen@politiker.grimstad.no; vilde.haavik.tonnessen@politiker.grimstad.no;
paal.ove.sodefjed@politiker.grimstad.no; marlene.imre@politiker.grimstad.no;
tyra.felberg.valle@politiker.grimstad.no; bjorn.arne.engen@politiker.grimstad.no;
havard.tlak.eriksen@politiker.grimstad.no; vidar.ovland@politiker.grimstad.no;
per.osnes@politiker.grimstad.no; odd.neset@politiker.grimstad.no;
anne.midtlien@politiker.grimstad.no; eva.iselin.larsen@politiker.grimstad.no;

From: "Jan Hansen" <jan.hansen@truitte.com>
Sent: Sat, 20 Sep 2025 16:23:29 +0200
To: "Gundersen, Gunnar Edvard" <Gunnar.Edvard.Gundersen@politiker.grimstad.no>; "Johansen, Grace Synnøve Torsøe" <Grace.Synnove.Torsoe.Johansen@politiker.grimstad.no>; "Jakobsen, Anette" <Anette.Jakobsen@politiker.grimstad.no>; "Langemyr, Lene Dolly Bjerkan" <Lene.Langemyr@politiker.grimstad.no>; "Githmark, Børre Kvarv" <Borre.Kvarv.Githmark@politiker.grimstad.no>; "Majors, Jan Gisle" <Jan.Gisle.Majors@politiker.grimstad.no>; "Klungerbo, Dan Børge" <Dan.Borge.Klungerbo@politiker.grimstad.no>; "Johnsen, Kathrine Ivsett" <Kathrine.Ivsett.Johnsen@politiker.grimstad.no>; "Gjøsæter, Terje" <Terje.Gjosaeter@politiker.grimstad.no>; "Dalaker, Jørgen" <Jorgen.Dalaker@politiker.grimstad.no>; "Dalaker, Gudveig Tønnesøl" <Gudveig.Tonnesol.Dalaker@politiker.grimstad.no>; "Tønnesen, Arnt Gunnar" <Arnt.Gunnar.Tonnessen@politiker.grimstad.no>; "Tønnessen, Vilde Haavik" <Vilde.Haavik.Tonnessen@politiker.grimstad.no>; "Sodefjed, Paal Ove" <Paal.Ove.Sodefjed@politiker.grimstad.no>; "Imre, Marlene" <Marlene.Imre@politiker.grimstad.no>; "Valle, Tyra Felberg" <Tyra.Felberg.Valle@politiker.grimstad.no>; "Engen, Bjørn Arne" <Bjorn.Arne.Engen@politiker.grimstad.no>; "Eriksen, Håvard Tlak" <Havard.Tlak.Eriksen@politiker.grimstad.no>; "Øvland, Vidar" <Vidar.Ovland@politiker.grimstad.no>; "Osnes, Per" <Per.Osnes@politiker.grimstad.no>; "Neset, Odd" <Odd.Neset@politiker.grimstad.no>; "Midtlien, Anne" <Anne.Midtlien@politiker.grimstad.no>; "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>; "postmottak@lillesand.kommune.no" <postmottak@lillesand.kommune.no>; "Postmottak SFAG" <sfagpost@statsforvalteren.no>; "AFK.Postmottak" <postmottak@agderfk.no>; "agder@smabrukarlaget.no" <agder@smabrukarlaget.no>; "aat@turistforeningen.no" <aat@turistforeningen.no>; "leder@agderfugl.net" <leder@agderfugl.net>; "maiturid@hotmail.com" <maiturid@hotmail.com>; "agder@fnf-nett.no" <agder@fnf-nett.no>; "geir@frilufts-sor.no" <geir@frilufts-sor.no>; "kjellsan@gmail.no" <kjellsan@gmail.no>; "hanne" <hanne@grimstad-nf.no>; "post@midt-agderfriluft.no" <post@midt-agderfriluft.no>; "Hanne-Eva Müller" <hanneeva@gmail.com>; "appelrasmussen@gmail.com" <appelrasmussen@gmail.com>; "naturvern@naturvernforbundet.no" <naturvern@naturvernforbundet.no>; "John.Fiskvik@motvind.org" <John.Fiskvik@motvind.org>; "post@uia.no" <post@uia.no>; "john@vind.no" <john@vind.no>; "Redaksjonen, Agderposten" <redaksjonen@agderposten.no>; "red@gat.no" <red@gat.no>; "tips@lp.no" <tips@lp.no>; "tips@fvn.no" <tips@fvn.no>; "03030@nrk.no" <03030@nrk.no>; "beto@nve.no" <beto@nve.no>; "agder@hoyre.no" <agder@hoyre.no>; "agder@arbeiderpartiet.no" <agder@arbeiderpartiet.no>; "agder@fremskrittspartiet.no" <agder@fremskrittspartiet.no>; "agder" <agder@krf.no>; "agder@sv.no" <agder@sv.no>; "agder@rodt.no" <agder@rodt.no>; "agder@venstre.no" <agder@venstre.no>; "agder@konservativt.no" <agder@konservativt.no>; "agder@sentrum.no" <agder@sentrum.no>; "agder@senterpariet.no" <agder@senterpariet.no>; "agder@mdg.no" <agder@mdg.no>; "agder@inp.no" <agder@inp.no>; "Punsvik Tor" <torpunsvik@gmail.com>; "Skretting, Beate" <Beate.Skretting@politiker.grimstad.no>; "Glimsdal, Kjetil" <Kjetil.Glimsdal@politiker.grimstad.no>; "Møretrø, Øystein" <Oystein.Moretro@politiker.grimstad.no>; "Udjus, Lisbeth" <Lisbeth.Udjus@politiker.grimstad.no>; "Bakke, Eyolf Aleksander" <Eyolf.Aleksander.Bakke@politiker.grimstad.no>; "Wilmann, Astri" <Astri.Lunde.Wilmann@politiker.grimstad.no>; "lorentzen.schultz@politiker.grimstad.no" <lorentzen.schultz@politiker.grimstad.no>; "Erlandsen, Per Øyvind" <Per.Oyvind.Erlandsen@politiker.grimstad.no>; "Grefstad, Marit" <Marit.Grefstad@politiker.grimstad.no>; "Røiseland, Håvard"

<Havard.Roiseland@politiker.grimstad.no>; "Kocian, Stine M. Øygarden"
<Stine.O.Kocian@politiker.grimstad.no>; "Holmberg, Anne M."
<Anne.Merete.Holmberg@politiker.grimstad.no>; "Frydenlund, Erling"
<Erling.Gustav.Frydenlund@politiker.grimstad.no>; "Birkenes, Frederick Helleland"
<Frederick.Helleland.Birkenes@politiker.grimstad.no>; "Fløystad, Dagfinn"
<Dagfinn.Floystad@politiker.grimstad.no>
Subject: Hubro i Homborsund - Høringsinnspill Vindkraft på Omre
Categories: EO

You don't often get email from jan.hansen@truitte.com. Learn why this is important
Hei,
Jeg og andre har sett hubro i Homborsund i vinter. Jeg håper dere vil ta dette til etterretning i den videre prosessen. Følgende høringsinspill er sent NVE i dag:

I kommunene Grimstad og Lillesand er det tre kjente hubro lokaliteter som ligger registrert i databaser og som er godt dokumentert. Det er bare ett territorium som fortsatt er okkupert og hekker omtrent hvert år. I tillegg har det vært mange observasjoner av hubro i disse områdene vinterstid. Det kan være det faste paret og deres unger som bruker et meget stort område, spesielt vinterstid, opp til fem km fra reirområdet. Det kan også være hubro som holder til i innlandet, og som trekker ut til kysten vinterstid.

Denne vindparken vil komme i et leveområde for hubro og havørn. Det er viktig å ta vare på jaktområdene til disse artene. Det holder ikke bare å verne reirplassene. Det er også kjent at hubroen kan etablere nye reirplasser i pressområder med utbygging og mye menneskelig aktivitet selv om de gamle reir plassene har vært i bruk i flere hundre år.

Etter naturmangfoldloven er utbygger pliktig til å utrede status for hubro i et område som dette. Vindparken, adkomstveier, anleggsområder og helikopter traseer må være med i denne utredningen. Dette begrunnes med at det kan være ukjente hekkeplasser for hubro der det skal gjøres inngrep i naturen.

Konkrete hubro observasjoner i området (de jeg har gjort selv eller vet om)
i 2025 er:

Jan Hansen (undertegnede)
14.01.2025 kl 17:00 Under tur ved Hovekilen rundet jeg en kolle og sto plutselig 20 meter fra en hubro som satt i et tre kun fem meter over bakken. Den fløy avgårde i retning Kjekstadneset.

Anja Eline Espevig.
1: 26.02.25 kl 21:45 posisjon kryss Homborsundveien/Johan Markussens vei. Hubro fløy over veien i retning Jortveit.
2: 28.02.25 kl 22:15 posisjon Espevigveien/Buskjær. Hubro fløy over veien i retning Kjekstad.
Begge sett i skumring/gatelys

Mvh

Jan

--

Jan Hansen | **truitte.com**

M:+47 9168 4082

From: "Markus Johannes Palmgren" <mj.palmgren@proton.me>
Sent: Wed, 13 Aug 2025 18:41:27 +0200
To: "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Subject: Innsigelse – Omre vindkraftverk (erstatter tidligere uttalelse)
Categories: KS

You don't often get email from mj.palmgren@proton.me. Learn why this is important

Til Grimstad kommune, plan- og byggesaksavdelingen

Jeg viser til varsel om oppstart av områderegulering for Omre vindkraftverk og innsender herved en ny og fullstendig innsigelse, som erstatter tidligere innsendt uttalelse via Altinn.

Denne uttalelsen fremsettes som formell innsigelse etter plan- og bygningsloven §§ 5-4 og 12-8, og gjelder hele det varslede planområdet og tiltaket slik det er beskrevet i planprogrammet. Innsigelsen er omfattende, faktabasert og juridisk forankret.

Innsigelse til områderegulering for Omre vindkraftverk – Gnr/Bnr 172/274

Jeg eier eiendommen Johan Markussens vei 16, gnr/bnr 172/274, og fremmer på vegne av meg selv og min familie en formell og rettslig bindende innsigelse mot områdereguleringen for Omre vindkraftverk. Jeg anser meg som direkte berørt part etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e, jf. plan- og bygningsloven §§ 5-2 og 12-8.

1. Forholdet til naturmangfoldloven og mangelfull utredning

Tiltaket forutsetter inngrep i et område med dokumenterte og potensielle forekomster av truede, fredede og prioriterte arter. Planprogrammet og tiltakshavers vurdering av flere naturfaglige tema fremstår som mangelfull og ensidig, og tilfredsstiller ikke kravene etter forskrift om konsekvensutredning. Dette gjelder blant annet:

– utilstrekkelig redegjørelse for flaggermus, hekkefugl og trekkruter

– fravær av helhetlig vurdering av økologisk funksjonsområde og samlet belastning

– manglende avveining etter føre-var-prinsippet

2. Manglende ivaretakelse av friluftsliv og landskapsverdier

Planområdet har høy verdi for friluftsliv og rekreasjon, med eksisterende turløyper, jaktterreng og tilgang til sammenhengende naturområder. Tiltaket medfører irreversible inngrep i et urørt landskap, og planprogrammet gir ikke tilstrekkelig vurdering av tapte verdier eller alternativer.

3. Risiko for helsemessige konsekvenser

Tiltaket er ikke tilstrekkelig vurdert opp mot nyere forskning på støy, skyggekast og lavfrekvent lyd, herunder nevropsykologiske effekter dokumentert i internasjonale studier. Det foreligger stor usikkerhet, og tiltakshaver unnlater å redegjøre for føre-var-prinsippet.

4. Elektromagnetisk stråling og barns helse

I nærområdet finnes barnehager og boliger som kan bli utsatt for magnetfelt over anbefalte grenseverdier. Det foreligger ikke tilfredsstillende kartlegging av omfang eller forslag til avbøtende tiltak.

5. Manglende medvirkning og lokal forankring

Det er betydelig lokal motstand mot tiltaket. Folkemøtet arrangert på Eide skole av «Grunneiere mot vindkraft på Omre» (GMVO) samlet over 150 personer. Naturvernforbundet og lokale grunneiere har uttrykt alvorlige betenkeligheter. Tiltaket oppfyller ikke krav til reell medvirkning og lokal forankring.

Oppsummering og påstand

Jeg anser tiltaket som udokumentert, uforholdsmessig inngripende og i strid med både nasjonale og lokale mål for natur, helse og rettssikkerhet. Jeg krever at planarbeidet ikke videreføres og at områdereguleringen for Omre vindkraftverk avvises i sin helhet.

Dersom kommunen eller ansvarlig myndighet likevel velger å gå videre med planarbeidet, forbeholder jeg meg retten til å bringe saken inn for Statsforvalteren og eventuelt domstolene, med denne innsigelsen som grunnlag.

Med vennlig hilsen

Markus Johannes Palmgren

Johan Markussens vei 16

4888 Homborsund

mj.palmgren@proton.me

Høringsuttalelse 202509851

1 e-post

Bjarte Coward Larsen <bjacow@gmail.com> søn. 17. aug. 2025 kl. 12:08
Til: nve@nve.no

Jeg viser til melding om oppstart av områderegulering og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk (inntil 60 MW). I henhold til plan- og bygningsloven § 4-2 og forskrift om konsekvensutredninger vil jeg påpeke flere vesentlige kunnskapsmangler og metodiske svakheter som må adresseres for å sikre et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag.

1. Naturmangfold og hydrologi

Naturtypelokaliteter og myrdrag: Det foreligger indikasjoner på at planområdet berører eller ligger i tilknytning til naturtypelokaliteter og våtmarkssystemer. KU må inkludere full naturtypekartlegging etter Miljødirektoratets instruks, med fokus på rødlistede naturtyper og funksjonsområder for fugl og flaggermus.

Hydrologiske effekter: Tiltaket vil innebære vegutbygging, fundamentering og eventuelle dreneringsinngrep. Det må gjennomføres en hydrologisk konsekvensanalyse med modellering av endret vannbalanse, flomdynamikk og risiko for dreneringsindusert karbonutslipp fra organisk jord.

2. Klimaregnskap og karbonbinding

Standardiserte LCA-analyser (10–15 g CO_2/kWh) er utilstrekkelige dersom de ikke inkluderer økosystemtjenester. KU må derfor:

Kvantifisere tap av årlig karbonopptak i skog (ref. NIBIO og Miljødirektoratets referanseverdier).

Beregne initiale utslipp fra felling av biomasse og evt. torvdrenering.

Vurdere effekten på langtidige karbonlagre i jord.

Disse parameterne må innarbeides i et utvidet klimaregnskap for tiltaket, slik at reell netto klimanytte kan dokumenteres.

3. Avfallshåndtering og livsløpsslutt

Rotorblader utgjør flere hundre tonn kompositttmateriale (glass-/karbonfiber, epoksy) pr. park. KU må dokumentere konkrete resirkuleringsløsninger (f.eks. pyrolyse eller sementovnssamprosessering) og beregne miljøbelastningen ved deponering.

Mikroplast: Ny forskning viser at bladslitasje gir kontinuerlig utslipp av mikroplast til jord og vannsystemer. Dette må kvantifiseres og vurderes som en miljøpåvirkning på linje med støy og visuell dominans.

Fundamenter: Det må spesifiseres om betongfundamentene skal fjernes fullstendig ved dekommisjonering eller forbli i grunnen som permanente arr.

4. Samfunnsøkonomiske effekter

KU bør inkludere en kost-nytte-analyse der lokal verdiskaping (eiendomsskatt, grunneierinntekter) veies mot eksterne kostnader (tap av landskapsverdi, boligverdier, turisme, friluftsliv).

Metodisk bør man benytte økosystemtjeneste-økonomi for å tallfeste verdien av naturtjenester som går tapt (karbonlagring, rekreasjon, biodiversitet).

5. Alternativvurderinger

I henhold til forskrift om KU § 17 skal tiltakshaver vurdere reelle alternativer. Herunder:

Potensial for takmontert solkraft i Grimstad/Lillesand/Birkenes-regionen (kWh-potensial vs. Omre).

Energieffektiviseringstiltak som alternativ til ny produksjon.

Oppgradering av eksisterende vannkraftverk (turbineffektivisering, effektkjøring).

Nullalternativet må belyses, inkludert kraftbalansens utvikling i Sør-Norge ved ikke gjennomføring.

6. Helse og trivsel

Støyutredningen må følge Nordisk beregningsmodell for vindkraftstøy (Nord2000) og inkludere vurdering av lavfrekvent støy.

Skyggekast og lysforurensning må modelleres med worst-case scenarier, inkludert blinklys-intensitet.

KU bør inkludere en folkehelsevurdering av psykologiske effekter (stress, søvnforstyrrelser) hos berørte naboer.

Oppsummering

For å oppfylle kravene til et kunnskapsbasert og helhetlig beslutningsgrunnlag må konsekvensutredningen utvides på følgende punkter:

1. Full naturtype- og hydrologikartlegging.

2. Utvidet klimaregnskap med tapt karbonopptak og torvutslipp.

3. Dokumentert plan for avfallshåndtering og mikroplastproblematikk.

4. Samfunnsøkonomisk analyse som inkluderer økosystemtjenester.

5. Reelle alternativvurderinger, herunder solkraft og energieffektivisering.

6. Helse- og trivselsvurdering basert på anerkjente beregningsmodeller.

Jeg ber derfor Grimstad kommune og NVE om å påse at ovennevnte temaer inkluderes i planprogrammet, slik at KU blir faglig robust og i tråd med krav til miljørettet kunnskapsgrunnlag.

Mvh

Bjarte Coward Larsen
969 10 434

From: "K Lindberg" <lindbu@outlook.com>
Sent: Tue, 09 Sep 2025 15:11:34 +0200
To: "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Subject: Omre Vindkraftanlegg
Attachments: Underskrevet Høringsinnspill Klage på Omre Vindpark i Grimstad (1).pdf
Categories: EO

You don't often get email from lindbu@outlook.com. Learn why this is important

Kenneth Lindberg

Eideveien 46

4887 Grimstad

lindbu@outlook.com

Grimstad Kommune

På vegne a 4 husstander/Grunneiere "Have Vel", Sender vi denne underskrevne klage på planer om å anlegge Vindparkanlegg ved Omre i Grimstad Kommune

Se vedlegg med utfyllende klage fra berørte beboere og grunneiere.

Høringsinnspill 202509851 – Omre vindkraftverk, i Grimstad kommune
Tiltakshaver: Norsk Vind AS
Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og til Grimstad kommune
Vedrørende planene for etablering av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune

Klage fra berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad

Vedlegg: Referat fra folkemøte, med innspill.

Vi som underskriver dette dokumentet, fremmer med dette en formell og samlet klage på planene for etablering av vindkraftverk ved Omre i Grimstad kommune, fremmet av Norsk Vind AS. Klagen bygger på en rekke veldokumenterte og alvorlige bekymringer knyttet til naturinngrep, økologiske konsekvenser, manglende lokal forankring og systemiske svakheter i beslutningsprosessen.

1. Naturmangfold og økologisk skade

Det foreligger omfattende dokumentasjon på at vindkraftverk har betydelig negativ påvirkning på dyreliv og økosystemer:

- Over 100 havørner er dokumentert drept av vindturbiner på Smøla. Totalt er over 500 fugler registrert drept, inkludert kongeørn, jaktfalk, liryper og svaner.
- En rapport fra Nord universitet viser at hubrobestanden er redusert med over 40 % i områder med vindkraftutbygging.
- Planene for havvind på Utsira viser at trekkfugler risikerer massedød når turbiner plasseres i viktige migrasjonskorridorer.
- Vindkraftverk fungerer som insektsfeller, med konsekvenser for hele næringskjeden.
- Sprengning og anleggsarbeid fortrenger landlevende arter som hjortevilt, jerv og småvilt, og skaper økologisk fragmentering.

Disse konsekvensene er ikke hypotetiske – de er dokumentert gjennom forskning fra NINA, Nord universitet, Havforskningsinstituttet og Miljødirektoratet.

2. Risiko for forurensning og tap av naturressurser

- Vindkraftanlegg medfører risiko for forurensning av drikkevann, særlig i vanntilsigsområder. Kjemikalier brukt under drift og vedlikehold kan lekke ut i vannkilder.
- Fiskebestander påvirkes av støy, elektromagnetiske felt og endrede strømforhold.
- Tap av urørt natur og biologisk mangfold er irreversible konsekvenser som ikke kan kompenseres med teknologiske løsninger. (Flere gytebekker i vanntilsigsområdet ref. Kommuneplan.)

3. Menneskelig belastning og landskapsforringelse

- Støy, blinkende lys og visuell dominans fra vindturbiner skaper psykisk og fysisk belastning for lokalbefolkningen.
- Landskapet endres dramatisk, og opplevelsen av natur og tilhørighet svekkes.
- Flere innbyggere rapporterer om tap av trivsel, søvnforstyrrelser og stress i områder med vindkraft.

4. Systemisk bekymring: habilitet, uhildethet og tillit

Vi uttrykker sterk bekymring for den systemiske sammenblandingen av roller i vindkraftprosessen:

- Staten er pådriver for utbygging gjennom politiske føringer.
- Olje- og energidepartementet (OED) fungerer både som kontrollorgan og beslutningstaker.
- NVE godkjenner konsesjoner, fungerer som tilsynsorgan, pådriver og klageinstans – samtidig som de skal kontrollere konsekvensutredninger. (Disse er ofte ikke uavhengige)
- Tiltakshaver samarbeider tett med offentlige aktører, og det er uklart hvordan uavhengighet og habilitet ivaretas.

Denne strukturen svekker tilliten til systemet og skaper mistanke om at kortsiktige økonomiske interesser prioriteres over langsiktig naturforvaltning og lokal medvirkning.

5. Manglende lokal forankring og demokratisk underskudd

Planene for Omre vindkraftverk er fremmet **mot lokalbefolkningens vilje**. Det er ikke gjennomført reell medvirkning, og innbyggernes stemmer har ikke blitt hørt i tilstrekkelig grad. Dette strider mot prinsippene for demokratisk planlegging og lokal selvbestemmelse.

Konklusjon og krav

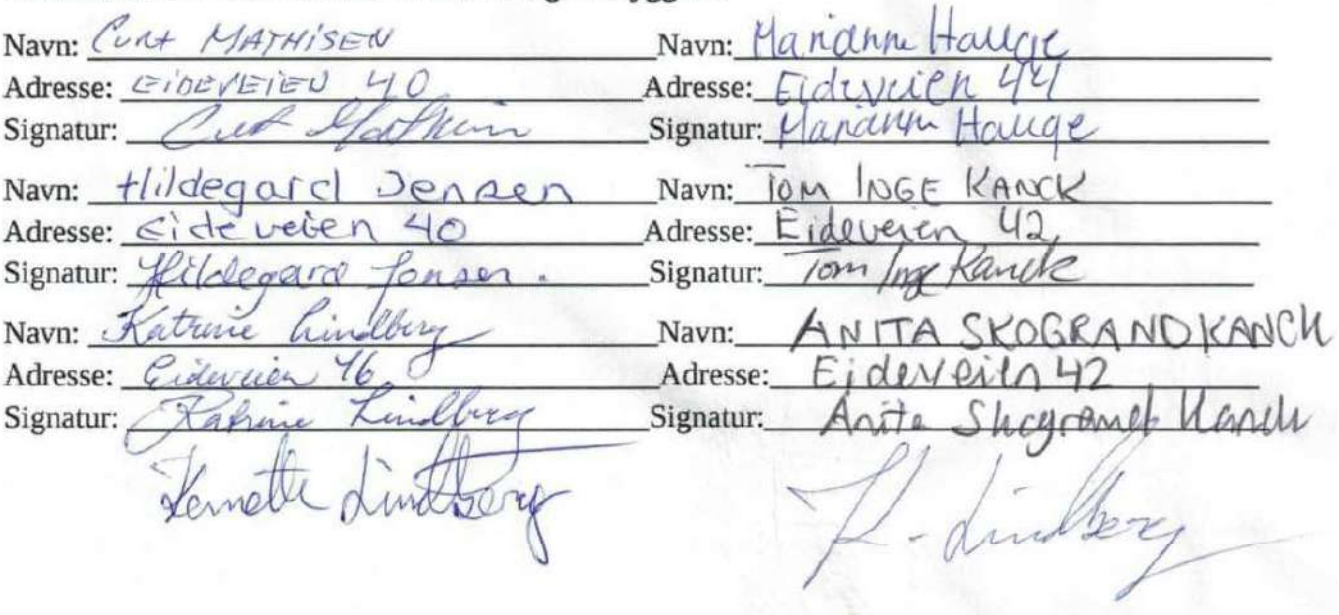
På bakgrunn av ovennevnte punkter krever vi:

- At videre utredninger og konsesjonssøknaden for Omre vindkraftverk avslås.
- At det gjennomføres en uavhengig vurdering av habilitet og rollefordeling i vindkraftprosessen.
- At lokalbefolkningens innsigelser og naturhensyn tillegges avgjørende vekt i videre behandling.

Vi ber om at denne klagen behandles med det alvor den fortjener, og at NVE og Grimstad kommune tar ansvar for å beskytte både natur, mennesker og tillit til forvaltningen.

Med vennlig hilsen, berørte innbyggere og grunneiere i Grimstad kommune

Underskrifter fra noen berørte naboer og innbyggere:

Er dette skrekkens bilde av en havørn, som fikk kappet av vingen sin da den fløy inn i en vindmølle, **«Grønn omstilling»???** Mørketallene er store. Vindmølleparker er rene drapsmaskiner !

«Fra NRK»

KUTTET AV VINGEN: Havørnen ble observert flyvende inn en vindturbin, og vingen ble kuttet av. Bildet er tatt i 2014 og hendelsen skjedde ved vindkraftverket på Smøla. Ørnen var fortsatt levende da bildet ble tatt.

FOTO: ULLA FALKDALEN

FNs miljøstatus for jorden viser til et samfunn der menneskelig aktivitet skader planetens økosystemer og biologiske mangfold, som et resultat av forurensning, klimaendringer og **tap av leveområder**. FNs bærekraftsmål 13, 14 og 15 er sentrale i arbeidet med å snu utviklingen ved å stanse klimaendringer, bevare havet og livet i havet, og **beskytte landøkosystemer og artsmangfold.** Til tross for global innsats, må verden, inkludert Norge, redusere forbruket og ressursbruken betraktelig for å oppnå en bærekraftig fremtid.

Referat fra folkemøte ved Eide skole i Grimstad 19.8.2025

Det var fullt "til randen" og høyt engasjement ved Eide Skole i Grimstad, da planene om vindmøllepark ved Omre skulle presenteres.
Lokalbefolkning berørte nabokommuner og folk utover det ganske land er engasjerte og opplyste, og har satt seg meget godt inn i saken.
Erfaringene er mange og grelle om konsekvens for alt levende.
Helse, tap av eiendomsverdi, trivsel eller mangel på sådan, fra steder hvor de folkevalgte har tredd dette ned over hodene på lokalsamfunn mot folkets vilje.

Naturkjensla, kjærligheten og forståelsen av verdien ved økosystemets samspill ligger dypt forankret i den Norske folkesjela. Bærekraft handler om flere aspekter.
Blant de mange innleggene som klart avviste vindmøller, var det to 17 årige reflekterte unge mennesker som gjorde størst inntrykk med sin lille, men vektige tale til påfølgende trampeklapp. De appellerte innstendig til å tenke seg om. «Fremtidige generasjoner ville ikke arve en rasert natur». De evnet å beskrive så inderlig godt hva naturen betyr også for unge mennesker.
Opplegget var "å informere om planer for bygging av 3 til 9 vindmøller med høyde fra 180 til 220 meter i et allerede besluttet utbygd industriområde ved Omre slik at dette ikke ville føre til ytterligere nedbygging og konsekvens for natur, folk, dyr og miljø."
Det var en mildt sagt diffus, tåkelagt fremstilling og seanse, **hvor antall vindmøller var fra 3 til 9, med høyde fra 180 til 220 meter.**
Plassering og full utbredelse var ennå ikke kartlagt ble det hevdet. Plankartet på NVE forteller sitt. Her strekker området seg fra Røvarden, like over Kaldvellfjorden til

verdenskjente Nørholm, ved Hamsun og ut til Omresletta. Det er mere enn 25% ekstra inngripen i uberørt natur slik det ble hevdet, skjønt 25% er katastrofalt nok i seg selv, om det mot formodning skulle kveruleres på det. (Veier og infrastruktur må også medregnes) De stygge brølende, skadelige monstrene må plasseres i betryggende avstand til industribygg, veier og infrastruktur. De må nødvendigvis plasseres i utkanten opp fra veinettet på begge sider. Både mot E18, Lillesands grense over Svennevig, innover i eksisterende tur/jaktområder, Omresletta mot Eide/Homborsund og like bort til Nørholm.

Kommunens folk, og beslutningstagere glimret med sitt fravær. Det vil si de var ikke selv "offisielt" til stede. Kun en representant fra planavdelingen "som ikke hadde noe med det", var sendt for å informere om videre saksgang og inspillsmuligheter (les mulighet for å klage).
Nabokommunen Lillesand, som også blir sterkt berørt, visuelt, støymessig, økonomisk eiendomstap og med forurensende avrenning, var ikke engang offisielt blitt invitert og varslet om møtet.
Området ligger midt i vakker natur med vid utsikt fra innseilingen til Kaldvellfjorden og like over den ærverdige Vesterlandske Hovedvei som er et flott kulturminne og ofte brukes til turopplevelser for undertegnede og av folk og familier på begge sider av kommunegrensene.
Det ble hevdet at støy fra rotorbladene, som kan nå skrekkelige 100 desibel ikke ville være av betydning utover 800 meters avstand. Trafikken som allerede går der støyer mye mere ble det sagt av representanten fra Norsk Vind. Godt kamuflert og innpakket ble det ikke nevnt at veier som oftest går nede i terrenget, er støyskjermet med gjerder, voller og topografi. Dette i motsetning til 100 desibels brølende monstre 220 meter opp i lufta med fri sikt og ingen hindre i 360 grader.
Forresten et psykologisk manipulerende navn, Norsk Vind, da realitetene viser at vindmølleparker ofte kjøpes opp av utlendinger med eierstrukturer godt forankret i skatteparadiser. En innspiller kom rett fra Arendalsuka med fersk info om at lobbyistene, aksjetraderne allerede var igang med å hente inn "risikofri kapital" til Omre Vindpark. Analysene fortalte at i sone 2 ville strømprisene være høye i overskuelig fremtid. Løp å kjøp var parolen, her er store sikre penger å tjene.

På forhånd hadde Norsk vind, som er et Norskt selskap eiet av en familiebedrift i Stavanger, gjort lobbyjobben sin med å "ta på seg timebasert undervisning ved UIA, og derved knytte til seg kontaktnett for forskning og innovasjon og snedig "innlemmes" i et allerede etablert program for Havvind og batteriteknologi, som oppsto i kjølvannet av Batterisatningen til Morrow.
Vi får se, men dette batterigreiene står allerede i fare for å bli til et reinspikka luftslott. Her var riktignok en representant fra Universitetet til stede, og la inn sine innspill om betydningen av lokal tilgang til data og «ren fornybar energi».

Med dette på plass var selvfølgelig veien og døren åpen til Grimstads folkevalgte politikere, med baklomma full av løfter om godt og vel årlige 9 millioner kroner til Grimstad kommunes sårt tiltrengte kommunekasse, og *det* uavhengig av overskudd eller ikke. Altså en garanti.
Her ble det besluttet at områdeplanen og prosjektet kunne jobbes videre med, på tross av tidligere tilsvarende runder med avvisning, etter mangfoldige rapporter , vurderinger, hensyntaging og massive protester.
Representanten fra Norsk Vind hadde stått på ansattlisten til UIA men var nå blitt fjernet, var det en skarp inspiller som opplyste ???
Staten og partiene møtte så stor motgang da de ved forrige runde hadde ansvar for vindmøllesaken, at det spøkte for makta i korridorene, så de overlot (lot i stikken) sitt ansvar til kommunene som stort sett er bunnskrapte ofre, og som derved lettere lar seg lokke og manipulere av lobbyisters åte, løfter om penger og arbeidsplasser.

Folk sto på utsiden og prøvde å få med seg det som ble sagt.
Kommet inn å fått borret seg frem gjennom folkehavet til en ståplass bakerst, merket man det med en gang. En underlig, **nei dette vil vi ikke ha** stemning lå tykt ladet i lokalet.
Alle velformede argumenter i motsatt retning skulle vise seg å prelle av som vann på gåsa.
Det norske folk har et sterkt behov og nær tilknytning til vår ubetalelige uberørte natur.
I dagens polariserte urolige verden har dette fått en ennå større verdi, også helsemessig for adspredelse fysisk og psykisk. Det å hente seg inn i kropp og sinn.
NVE (Norsk Vasskraft og Energivesen) var først ut og hadde tatt på seg "ordstyrer rollen".
Kamera går og det blir filmet ved presentasjonen, men ikke på slutten ved publikums innspill.
«La kamera gå også ved spørsmålstillinga ropte salen kontant og høylytt til klappsalver.
NVE har makta og er de endelige beslutningstagere for konsesjon, etter at "alle sider av saken er vektet" Er de uhildet ? For meg og mange fremsto det hele som et iscenesatt salgsmøte.

Konsekvensutredningene utføres vanligvis av konsulentselskaper **på oppdrag fra utbyggeren**, men de må følge kravene i forskrift om konsekvensutredninger. Statlige etater vurderer kvaliteten og innholdet i disse analysene før konsesjon gis. Her er føringene å bygge ut mest mulig fornybar energi fortest mulig. ??? (Bukken og havresekken)
Å ofre og nedbygge Norsk natur på kapitalismens alter, er et uopprettelig overgrep mot naturen selv, mot dyr, miljø og mennesker.
Bare synet av disse malplasserte roterende kolossene, kan få det til å gå rundt for noen og enhver. Mye av komponenter til vindkraft og batterier blir dessuten produsert i Kina hvor 60% av strømforbruket kommer fra fossile brensler. I tillegg må de fraktes langt.
Til deg som leser dette,vi vil du skal tenke igjennom et høyst relevant spørsmål.
Kan jeg selv tenke meg at det anlegges en vindmøllepark i nærheten av mitt barndomshjem, min bolig eller min fritidsbolig ?

Et studie gjort på grevling i og i nærheten av et slikt vindkraftanlegg viste økte forekomster av stresshormonet kortisol hadde en innspiller å fortelle. Det er hevet over enhver tvil at dette også gjelder for alle andre skapninger på planeten, deriblandt hos mennesker. Konsekvensene er alt fra økonomisk ruin, vantrivsel og følelsesmessige problemer viser all erfaring fra lignende prosjekter i Norge. Folk føler seg overkjørt. Dertil kommer støy som ikke kan høres, miljøstøy som lavfrekvendte eller høyfrekvendte lyder, som likevel oppfattes og medfører stress.

Grimstad, Lillesand, og Norges befolkning vil ikke ha skjemmende vindmølleparker.

<u>Jeg tillater meg å komme med noen konstruktive innspill og ideer til slutt (Et tenkt bilde)</u>

1. Oppgradering av vannkraft

- Øk produksjonen med 7,6–30 TWh uten nye naturinngrep
- Bruk pumpekraft og fjern grunnrenteskatt for bedre fleksibilitet og lønnsomhet (Stort potensiale for økt produksjon i små eksisterende vannkraftverk)

2. Egen forsyning før eksport (Styrkes ytterligere ved samkjøring av soner)

- Prioriter norsk behov før salg til utlandet (Utveksling = Balanse)
- Sikrer beredskap ved kriser og gir stabile strømpriser

3. Solkraft på bygg og boliger (Grønne lån, tilskudd, skattefradrag)

- Pålegg eller subsidier for solceller på tak på alle nye og eksisterende bygg
- Lokale mikronett gir effektiv bruk og mindre tap

4. Pilotprosjekt Ide: Vertikale vindmøller i høyspentmaster langt fra folk beskyttet mot fugl

- Utnytt eksisterende infrastruktur, strøm går rett ut i linja, batteribanker til utjevning/beredsk.
- Minimal visuell og økologisk påvirkning

5. Jordvarme som stabil energikilde

- Effektiv oppvarming med lavt naturavtrykk
- Øker lokal energiuavhengighet

Totalt potensial: (Bruk alle såkalte «grønne tilskudd» til noe som er bærekraftig)
24,6–111 TWh ny produksjon – nok til elektrifisering av transport og industri.
Hvorfor ikke store vindparker?

- **Skader natur, dyreliv og lokalsamfunn**
- **Skaper motstand og øker sårbarhet**

Konklusjon: Denne modellen:

- **Bevarer natur og biologisk mangfold**
- **Styrker lokal energiproduksjon og beredskap**
- **Skaper arbeidsplasser og økonomisk vekst**
- **Sørger for at det grønne skiftet blir genuint grønt – ikke grått eller svart**

From: "K Lindberg" <lindbu@outlook.com>
Sent: Wed, 13 Aug 2025 18:51:16 +0200
To: "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Subject: Vedrørende Vindmøller på Omre. Vennligst send kopi til alle kommunalt ansatte som har, eller kommer til å få befatning med saken

You don't often get email from lindbu@outlook.com. Learn why this is important
Hei. Vi på Homborsund og Eide, sammen med Grimstad og landets øvrige befolkning, reagerer sterkt på planer om bygging av vindmøllepark på Omre. Dette vil berøre oss beboere og grunneiere og gi meget negative konsekvenser.
Vi protesterer sterkt på beslutninger som taes over hodene på kommunens egne innbyggere om ytterligere nedbygging og rasering av natur og bomiljø.

Her følger en påminnelse om noen av de negative konsekvenser en slik utbygging , (les rasering) , fører med seg.

"Spørsmål
Mange er skeptiske til nedbygging av Norsk natur. Hvordan vil en storstilt utbygging av vindmølleparker berøre disse aspekter ?

Svar
Storstilt utbygging av vindmølleparker i norsk natur reiser betydelige bekymringer blant både lokalbefolkning, naturvernere og forskere. Her er noen sentrale aspekter som berøres:

🌿 Økosystempåvirkning og naturtap

Ifølge SINTEF krever vindkraftanlegg store arealer, ikke bare til selve turbinene, men også til veier, fundamenter og annen infrastruktur. Dette gir:

- Direkte inngrep: Fjerning av vegetasjon og terrengendringer som kan føre til tap av leveområder og endret artsmangfold.
- Indirekte påvirkning: Jordpakking, endringer i vannstrømmer og mikroklima som kan forringe økosystemets funksjon.

🐦 Fugleliv og artsmangfold

En studie fra NTNU viser at vindkraftanlegg har betydelig negativ effekt på fuglelivet:

- Kollisjoner: Spesielt rovfugler, sjøfugler og vannfugler er utsatt for kollisjoner med rotorbladene.

- Habitatforstyrrelser: Vindmøller skaper barrierer og støy som kan forstyrre hekkemønstre og føre til at arter trekker seg bort.
- Kumulative effekter: Mange utbygginger vurderes isolert, men summen av inngrep kan føre til større tap av biologisk mangfold enn antatt.

🏞️ Landskap og friluftsliv

- Visuell dominans: Vindmøller endrer landskapsbildet dramatisk, noe som kan redusere opplevelsesverdien av urørt natur.
- Redusert tilgjengelighet: Veibygging og inngjerding kan gjøre tidligere tilgjengelige områder mindre attraktive for friluftsliv.

⚖️ Samfunnskonflikter og tillit

- Lokal motstand: Mange lokalsamfunn opplever at beslutninger tas over hodet på dem, og at naturverdier ofres for nasjonale klimamål.
- Manglende helhetlig planlegging: Miljøkonsekvensutredninger har ofte ikke tatt tilstrekkelig hensyn til langsiktige og samlede effekter.

🌍 Klimamål vs. naturvern

Selv om vindkraft bidrar til å redusere klimagassutslipp, er det en økende erkjennelse av at det grønne skiftet må være bærekraftig også for naturen. Det handler ikke bare om å produsere ren energi, men å gjøre det på en måte som ikke ødelegger de verdiene vi forsøker å beskytte. "
Mvh Kenneth Lindberg
Eideveien 46
4887 Grimstad

From: "Frk. Holtebu" <holtebutrude@hotmail.com>
Sent: Wed, 10 Sep 2025 00:45:27 +0200
To: "Vige, Vegard" <Vegard.Vige@grimstad.kommune.no>; "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Cc: "sigurditas@hotmail.com" <sigurditas@hotmail.com>; "tonehh1@gmail.com" <tonehh1@gmail.com>; "iglandgj" <iglandgj@online.no>; "Tove Appel Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>
Subject: Sv: Folkehelse ifm vindkraft Omre
Categories: EO

You don't often get email from holtebutrude@hotmail.com. Learn why this is important

Hei.

Etterlyser svar på denne eposten. Det har nå gått 7 uker siden den ble sendt.

Mvh
Styreleder Motvind Grimstad
Trude Holtebu

Fra: Frk. Holtebu <holtebutrude@hotmail.com>
Sendt: torsdag 24. juli 2025 00:50
Til: vegard.vige@grimstad.kommune.no <vegard.vige@grimstad.kommune.no>; postmottak@grimstad.kommune.no <postmottak@grimstad.kommune.no>
Kopi: sigurditas@hotmail.com <sigurditas@hotmail.com>; tonehh1@gmail.com <tonehh1@gmail.com>; iglandgj <iglandgj@online.no>; Tove Appel Rasmussen <appelrasmussen@gmail.com>
Emne: Folkehelse ifm vindkraft Omre

Hei.

"Folkehelseloven § 4 sier at kommunene skal fremme befolkningens helse, trivsel og gode sosiale og miljømessige forhold. Dette innebærer at helsehensyn skal tas i betraktning i alle relevante planprosesser, inkludert de som omfatter vindkraftverk". Herunder; tap av rekreasjonsområder, støy, infralyd, lysforurensing, visuelle inngrep og potensielle helseeffekter.

Etter å ha lett igjennom kommunens postlister, er det så langt ikke å finne helsekonsekvensutredning fra kommuneoverlegens side i forbindelse med etablering vindkraft på Omre. Kommuneoverlegen som fagperson bør og MÅ være en aktiv part i planleggingsprosessen for å sikre at helsemessige hensyn blir godt ivaretatt i forbindelse med vindkraftutbygging. Vi er alle godt kjent med at antall berørte husstander og mennesker vil kunne være av stort omfang. Hvordan ligger det an i denne prosessen?

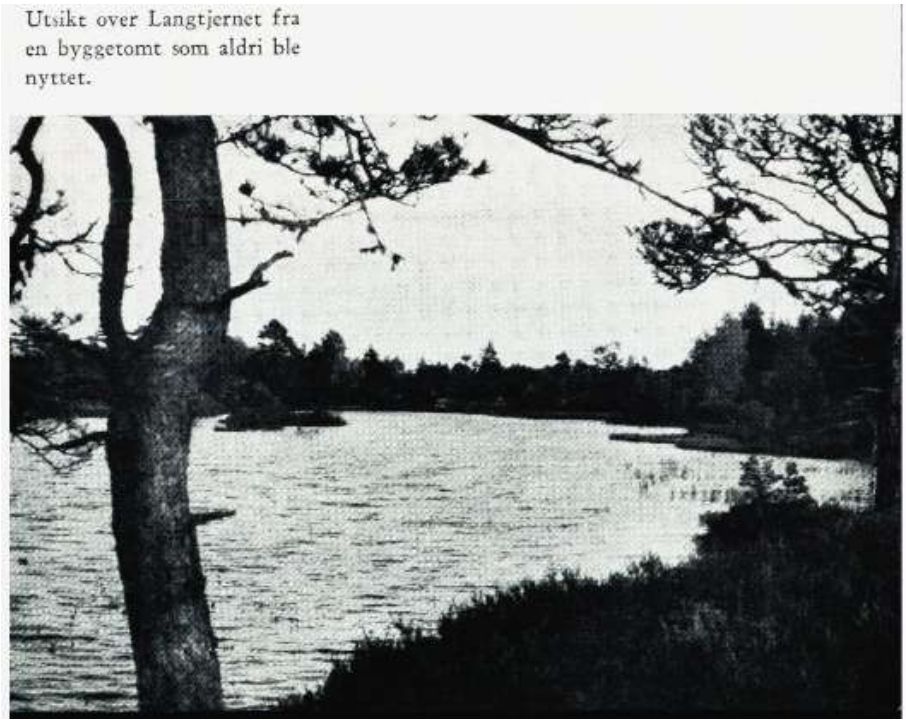
På vegne av styret i Motvind Grimstad
Styreleder Trude Holtebu

Hva ville Knut Hamsun sagt.... om vindmøller på Omre?

Grimstad er dikternes by, Henrik Ibsens og Knut Hamsuns by. Her finnes det fremdeles mange spor etter begge to – og Grimstad har satt tydelige spor i diktningen deres. Historien har tildelt Grimstad en særlig rolle og et betydelig ansvar for å ivareta og formidle kulturarven etter de to verdensberømte dikterne. I dette ansvaret ligger naturlig at dikternes historiske tilknytning til Grimstad må være en forpliktende del av kommunens plan- og utviklingsarbeid.

Knut Hamsun kjøpte gården Nørholm midtsommers 1918 og flyttet hit med familien i november samme år. Hamsun gikk straks i gang med grøfting, vegbygging og planting for å utvide jordbruksarealet til Nørholm. Oppe i skogen bygde han to utløer til slåtten på myrene. Da veiene ble anlagt oppover til myrene var det stykkevis ganske vidløftig muring og steinsetting av veikanten. Knut Hamsun hadde vært veiarbeider i sin ungdom og deltok selv i veibyggingen.

I 1961 ga Arild Hamsun ut boka «Om Knut Hamsun og Nørholm». I boka forteller Marie Hamsun bl.a:
«Oppe i Nørholmskogene ligger et tjern som heter Langtjernet. Vi gikk ofte dit når vi skulle se til myrene eller til plantingen som han hadde der i skogen. Det var mest kveldsvandringer etter endt dag ved skrivebordet.
Ved Langtjernet ser det ut som i min barndoms trakter i innerste innlandet. En skulle ikke tro at det bare er noen få meter over havet og at havet bare er en par kilometer borte.
Knut sa en dag: Hvis du vil kan vi bygge et ørlite hus her.
Et innfall som han glemmer, tenkte jeg. Men det ble fast bestemt med det huset. Når vi engang ble gamle og nestemann gammel nok til å overta, ville vi jo gi fra oss Nørholm, og da ville vi bo her oppe.
Tomten var særlig vakker, på en liten haug. Og tjernet lå like ved, brunt og lunkent under et teppe av vannliljer hele sommeren.
Hvordan vinteren ville arte seg her oppe for gamle folk, tenkte vi vel mindre på. Så gamle var vi jo ikke. Knut skrittet opp tomten: en stue, et kammers, et kjøkken».

Utsikt over Langtjernet fra en byggetomt som aldri ble nyttet.

Bildet over er hentet fra boka «Om Knut Hamsun og Nørholm» og viser utsikten fra tomta som Marie Hamsun beskriver.

Rusler du i dag gjennom Nørholmskogen og opp til Langtjern, er det ikke vanskelig å finne igjen stedet. Og det er fremdeles like vakkert her oppe som da Marie og Knut Hamsun ruslet sine kveldsturer. Med glissen furuskog ispedd gran og bjørk. Det dufter av pors fra myrene og på vannet lyser både gule og hvite vannliljer.

Bildene over viser utsikt fra «byggetomta» i dag. Bildet til høyre med utsikt østover (som bilder fra boka til Arild Hamsun). Bildet til venstre viser utsikten vestover langs Langtjern.

-

Nå vil Norsk Vind AS bygge vindmøller i området. Det meste av Langtjern ligger innenfor planområdet. Store vindmøller, med høyde opp til 220 meter, vil forandre og dominere landskapsbildet fullstendig.

Knut Hamsun var både dikter og bonde og skal man fortelle historier om både bonden og dikteren, er få steder bedre egnet enn på en rusletur gjennom Nørholmskogen. Her er fremdeles de gamle gårdsveiene med tørrmurte veikanter og forseggjorte broer og stikkrenner. Her er vakker natur med høstgule myrer, bekker og tjern og bekkedaler som om våren er kledt i et magisk dekke av hvitveis og vårkål.

Men skulle vindmøllene bli en realitet, vil området miste sin autentisitet og Grimstad vil i stor grad frata seg selv muligheten til å ivareta og formidle kulturarven etter den store dikterhøvdingen på Nørholm.

I 1928 skrev Knut Hamsun et essay hvor han reflekterer over framveksten av storbyer og industrialisering, på bekostning av jordbruk og gårdsdrift. Han avslutter essayet slik: *«Fremskritt – hva er det? At vi kan kjøre fortere på veiene? Nei, nei, gjør menneskene regnskapet opp efter den posteringsmåte vil de komme i underbalanse. – Fremskritt det er legemets nødvendige hvile og sjelens nødvendige ro. Fremskritt det er menneskets trivsel».*

-

Så jeg tenker nok at Knut Hamsun ganske sikkert ville gi en tydelig melding til kommunestyret om å si enstemmig nei til de planlagte vindmøllene. Motorvei og industriområde må være nok. Nå må resten av det vakre landskapet forbeholdes legemets nødvendige hvile og sjelens nødvendige ro.

Bjørn Kristian Pedersen
Homborsund
b-kpeder@outlook.com

AGDER fylkeskommune

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 25/20095-5
Saksbehandler Ingunn Dahlseng Håkonsen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	07.10.2025

Grimstad kommune - Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1) Fylkesutvalget stiller seg positivt til at Grimstad kommune ønsker å legge til rette for fornybar kraftproduksjon på en mer arealeffektiv måte.
2) Fylkesutvalget anbefaler at det redegjøres nærmere for hvilke synergier som kan oppnås ved samlokalisering av kraftproduksjon og industri.
3) Fylkesutvalget anbefaler at reduksjon av turbinenes høyde blir utredet som et alternativ i konsekvensutredningen.
4) Fylkesutvalget ber om en grundig utredning av konsekvensene av nettilknytning og kraftlinjetraseer, herunder behov for rydding, adkomst, nye master og andre inngrep.
5) Fylkesutvalget ber om at det ved valg av kraftlinjetrase tas særskilt hensyn til friluftsinteressene i det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen i Lillesand kommune. Tiltak her vil være avhengig av at det gis tillatelse til varig omdisponering av statlig sikret friluftsområde.
6) Fylkesutvalget anbefaler at tiltaket vurderes opp mot kulturmiljøverdiene ved Nørholm, og at det vurderes hvordan visuelle og opplevelsesmessig påvirkning skal reduseres.
7) Fylkesutvalget ber om at det utarbeides en helhetlig vurdering av beredskap og samfunnssikkerhet knyttet til plasseringen nær E18, inkludert konsekvenser ved ulykker, ekstremvær og teknisk svikt. Vurderinger knyttet til fremtidig fylkesvei innenfor Omre områdeplan og fv. 420 bør inngå i denne vurderingen.
8) Fylkesutvalget ber Grimstad kommune og NVE om å nyttiggjøre seg innspillene i saken og sikre bred medvirkning i den videre prosessen.

Vedlegg

Varselbrev fra NVE - Omre vindkraftverk
20250428 - Omre - v2_1 - melding med planprogram
Vedlegg 1 - Planavgrensing m nett (1_50 000)
Vedlegg 2 - Referat fra oppstartsmøte
Referat 12 juni planform - Omre vindkraftanlegg, Grimstad kommune
Grimstad kommunestyre- prinsippavklaring Omre_vindkraft

Sammendrag

NVE og Grimstad kommune har varslet oppstart av områderegulering og melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Planområdet omfatter Omre industriområde og tilgrensende arealer langs E18 i øst, samt ulike kraftlinjetraseer. Det er foreslått etablering av vindturbiner med høyde opptil 220 meter, samt ny transformator og nettilknytning.

Agder fylkeskommune er bedt om innspill til saken. Fylkeskommunedirektøren mener at det er behovet for grundig utredning av visuelle virkninger, nettilknytning, kulturmiljø, friluftsliv og samfunnssikkerhet. Ulike høydealternativer for vindturbinene må vurderes, og synergier mellom kraftproduksjon og industri må konkretiseres. Det pekes også på behovet for å vurdere konsekvenser for nærliggende boligområder og pågående boligplaner.

Fylkeskommunedirektøren understreker viktigheten av bred medvirkning og at berørte kommuners innspill til linjetraseer tillegges stor vekt.

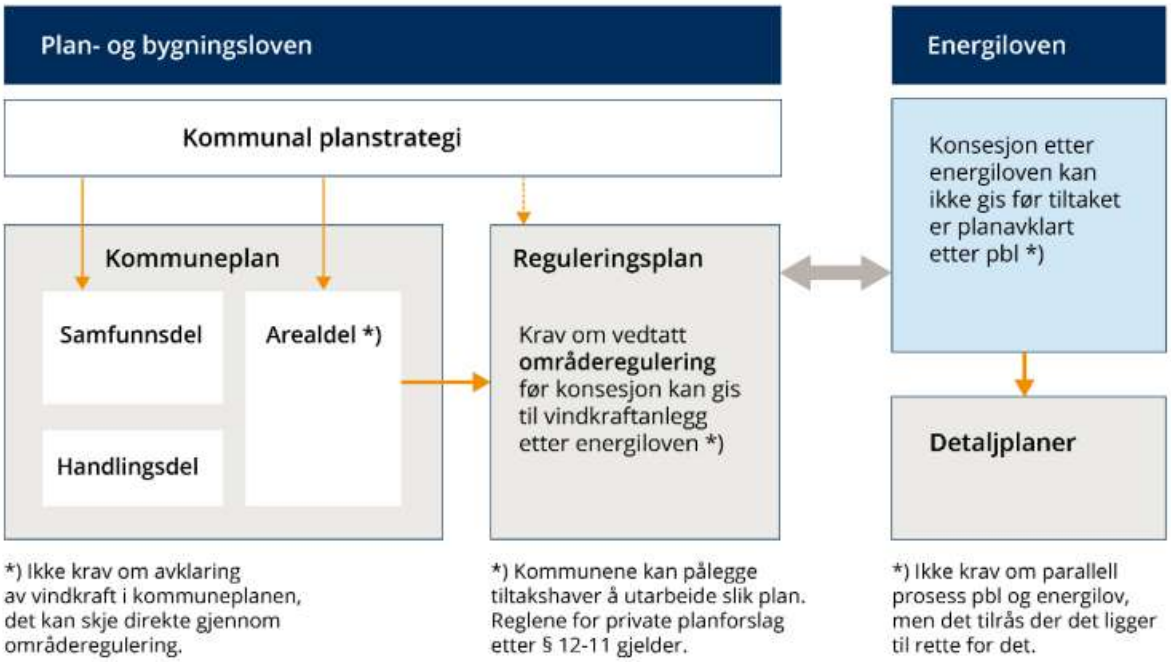
Saksopplysninger

Agder fylkeskommune har mottatt varsel om oppstart av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune og skal gi innspill til NVE med frist 9.oktober 2025.

Formålet med oppstarten er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. I tillegg til varslet planområde er det presentert 3 ulike traser for linjetrase tilkoblet ny transformator for nettilknytning til regionalnettet.

NVE behandler søknad (konsesjonsbehandling etter energiloven), mens Grimstad kommune har varslet oppstart av planarbeid for Omre vindkraft (etter plan- og bygningsloven). For å sikre god samordning mellom lokal og statlig behandling, legges det opp til at det utarbeides ett felles plan- og utredningsprogram. Kommunen har samtykket til at NVE håndterer oppstart og høring av planprogrammet parallelt med konsesjonsmeldingen i første omgang.

I det videre arbeid vil NVE fastsette utredningsprogrammet for konsesjonssøknaden og behandler konsesjonen, mens Grimstad kommune behandler områdereguleringen.

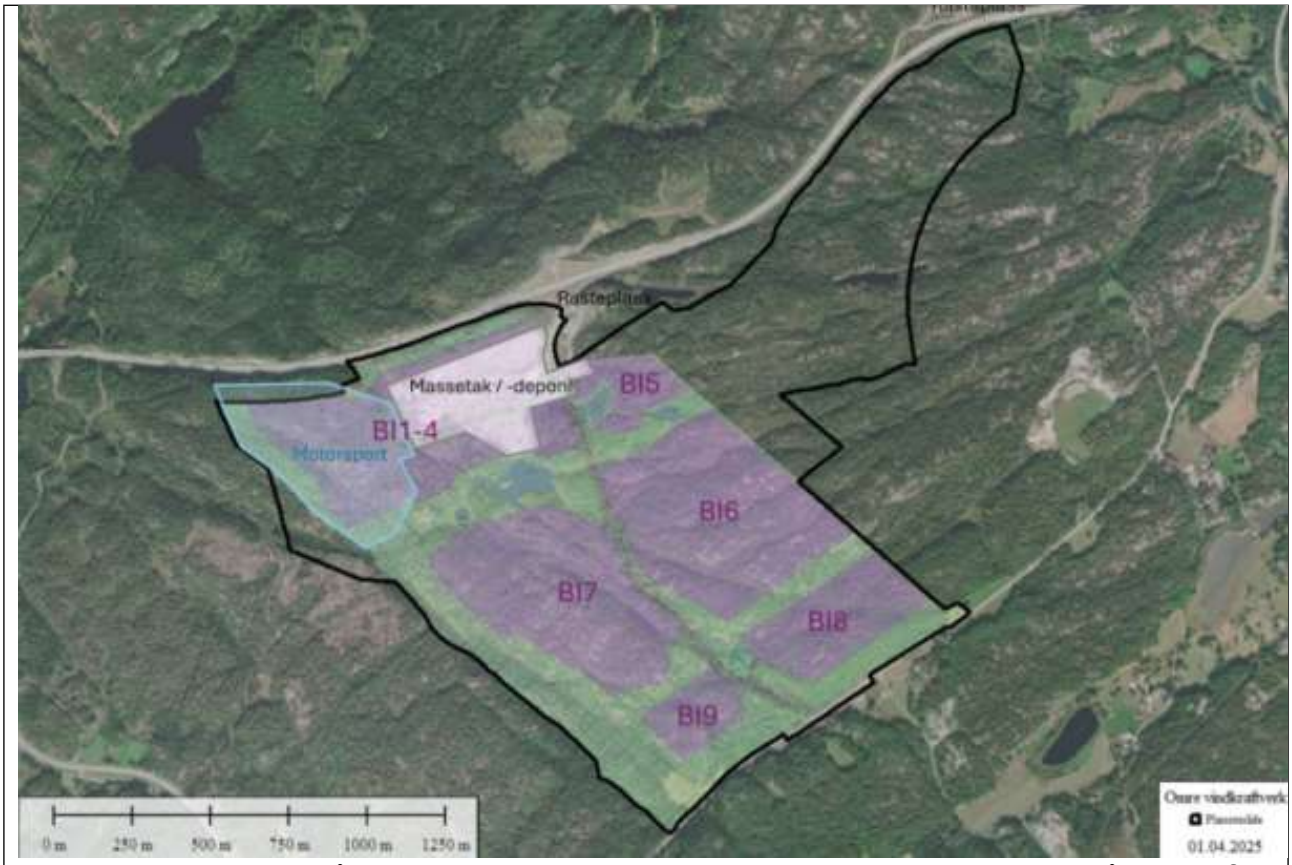
Figur 1 Illustrasjonen viser forholdet mellom Plan- og bygningsloven og Energiloven i denne saken. (Kilde: Veileder Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land - regjeringen.no s.7)

Tidlig dialog/møter
Saken har vært trukket opp til diskusjon i regionalt planforum 12. juni 2025 i forkant av oppstarten (se vedlagt referat).

NVE og Grimstad kommune inviterte til et eget orienteringsmøte for representanter fra fylkeskommunen, statsforvalteren og Statens vegvesen tirsdag 19. august 2025. Tiltakshaver og konsulent deltok også. NVE oppfordret alle aktører til å komme med innspill av ulik karakter, nettopp fordi dette er en type sak de har begrenset erfaring med. De ønsket bred belysning av mulige problemstillinger og perspektiver for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag.

Områdeplan for Omre vindkraftverk i korte trekk
Varslet planområdet på 2609 dekar omfatter eksisterende områdeplan for Omre industriområde (vedtatt i 2020) og en større uregulert strekning langs E18 mot øst. Det uregulerte arealet er avsatt til landbruk- natur- og friluftsformål i gjeldene kommuneplanens arealdel.

Områdene i sør, BI6–BI9, er under detaljregulering. Det ligger en innsigelse fra Statsforvalteren pr. dags dato tilknyttet disse arealene. Disse områdene er i dag uberørt og uten inngrep.

Figur 2 Viser planområdet markert med sort strek, sammen med vedtatt områdeplan for Omre Industriområde. I øst vises utvidelsen langs E18. (Skjermdump fra utredningsprogrammet s. 10.)

Innenfor områdeplanen er det foreslått følgende:

- Etablering av 3–9 vindturbiner med en samlet installert effekt på 30–60 MW.
- Turbiner med maksimal høyde på opptil 220 meter.
- Potensielt ny 132/33(22) kV transformatorstasjon.

Ved eksempelutbygging med 7 vindturbiner med samlet ca. 50 MW installert effekt, opplyses det at man da kan produsere opptil 165 GWh med kraft per år, det vil være tilsvarende årlig strømbehov for ca. 10 000 norske husstander.

Noen av argumentene som opplyses i saken for å etablere vindturbiner i dette område er:

- at det samlokaliseres med industriområdet for å redusere naturinngrep.
- sambruk av infrastruktur - adkomst skal skje via eksisterende rundkjøring og internveier i industriområdet.
- potensiale for lett tilgjengelig adkomst til vindturbin for innovasjon, utvikling og læring.

Tabell 1 Relevante interesser og temaer som berøres av arbeidet og vurderes utredet

Visuelle virkninger og landskapsvirkninger	Støy
Kulturminner og kulturmiljø	Skyggekast
Naturmangfold	Iskast og annen risiko
Sammenhengende naturområder	Fugler, artsmangfold
Vannmiljø, vassdrag, forurensing og drikkevann	Klimagassutslipp, klima
Friluftsliv	Luftfart
Land- og skogbruk	Elektronisk kommunikasjon og radarer
Mineralressurser (geologisk mangfold)	Samfunnssikkerhet
Folkehelse	Forsvaret
Lokal og regional verdiskapning	Naturfare

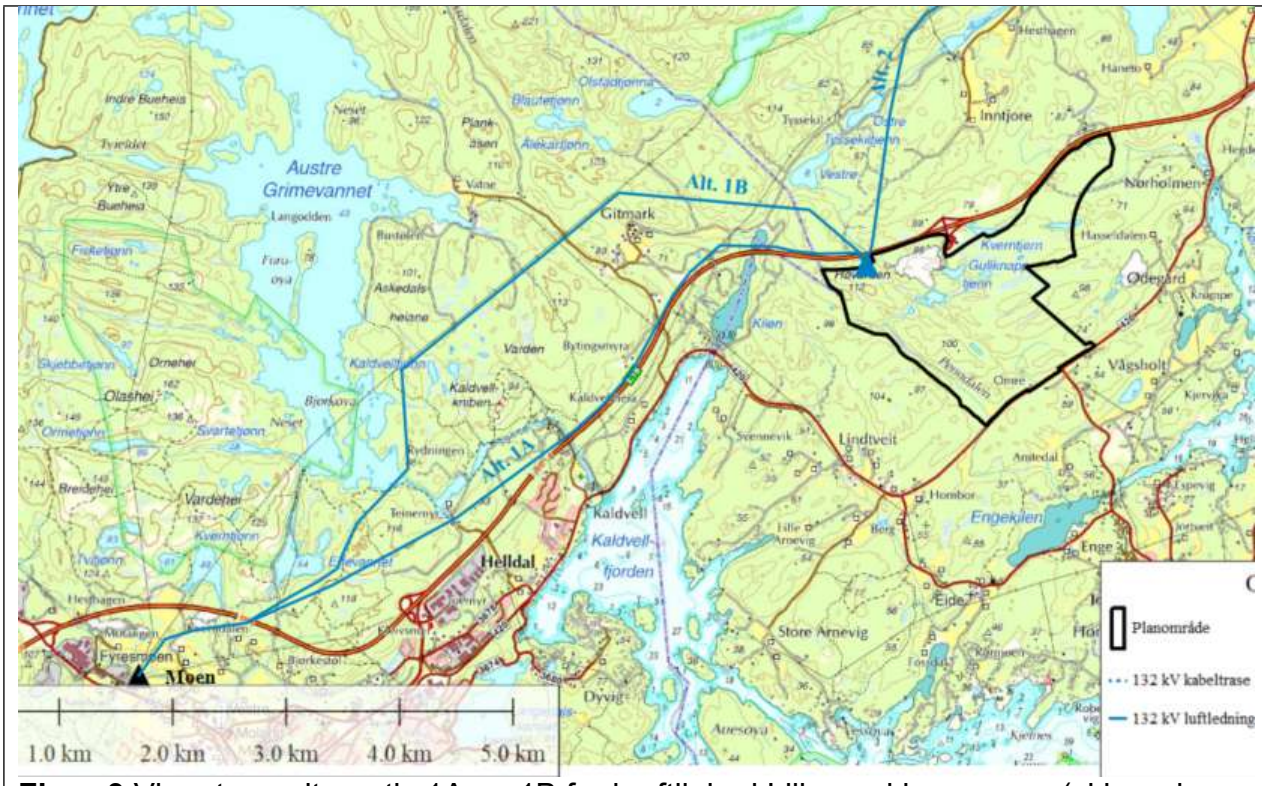
Det er uklart hvor vindturbinene skal plasseres, da dette er avhengig av vurderinger av konsekvenser tilknyttet flere temaer som skal utredes.

Alternative traseèr for kraftlinje

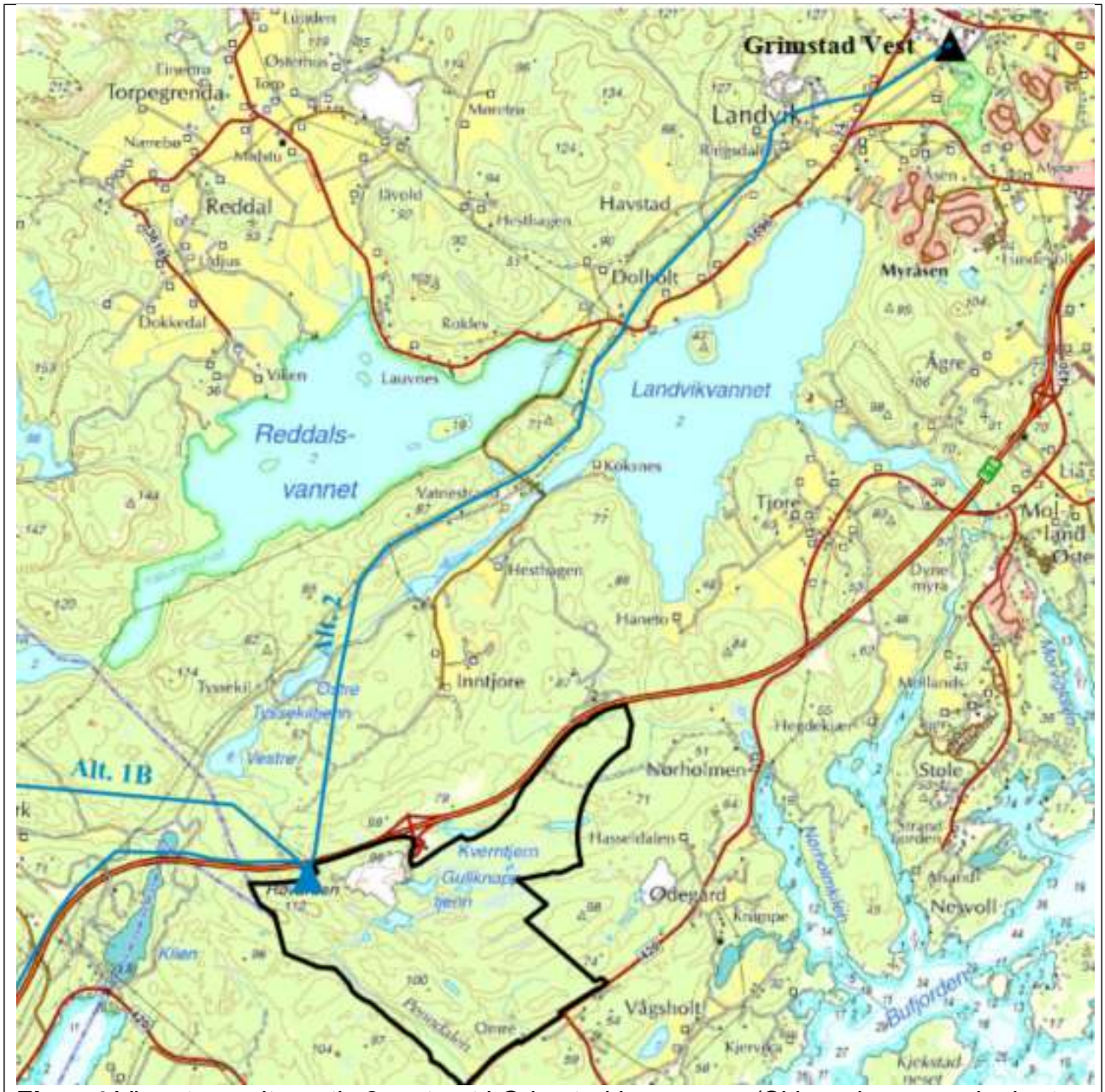
Tilknyttet ny transformatorstasjon er det foreslått 3 ulike traser for nye linjer. Dette omfatter alternativ 1A og 1B mot vest med kobling på Moen i Lillesand kommune, og alternativ 2 mot øst i Grimstad (se kart under). Det opplyses at eksisterende trase for dagens linje skal brukes i stor grad og der det er praktisk mulig, men dette er usikkert. Linjetrase vil være en del av konsesjonssøknaden, men ikke selve reguleringsplanen. Det er foreslått en kombinasjon av trase via luftlinje og nedgravd kabel for de ulike alternativene.

I forslag til utredningsprogram opplyses det at det ikke sikkert at anlegget vil trenge en ny 132 kV-transformatorstasjon – behovet for ny transformatorstasjon er betinget av den endelige utbyggingsløsningen og installert effekt.
Det vil si at:

- Ved full utbygging (ca. 50 MW) vil en ny 132 kV-transformatorstasjon er nødvendig.
- Ved mindre utbygging (under 30 MW) vil en tilknytning til eksisterende 22 kV-nett kan være tilstrekkelig.

Figur 3 Viser trasealternativ 1A og 1B for kraftlinjer i Lillesand kommune. (skjermdump av plankart for Omre vindkraftanlegg)

Figur 4 Viser trasealternativ 2 mot øst i Grimstad kommune. (Skjermdump av plankart for Omre vindkraftanlegg)

Innovasjon/forskningsprosjekt

Som en del av etablering av et slik vindkraftanlegg er det opprettet et prosjekt kalt «Prosjekt Springbrett». Det opplyses at dette skal gi mulighet for praksisnær utdanning og teknologiutvikling innen havvind, i samarbeid med UiA, Fagskolen i Agder og næringslivet. I saken viser tiltakshaver til at samlokalisering med Omre industriområde kan gi synergier mellom kraftproduksjon og industri, og kan styrke Grimstad som regionalt knutepunkt for grønn industri.

Vurderinger

Regionale føringer

Saken er vurdert opp mot Regionplan 2030:

- bærekraftig verdiskapning
- ivareta natur- og klimahensyn
- ta hele Agder i bruk og vi tar vare på det vi har
- beredskap og klimaendringer

Dette innebærer at nye tiltak må bidra til grønn omstilling, samtidig som de ivaretar naturverdier, er miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig og bidrar til lokal forankring. Beredskap er også høyst relevant for vurderingen, da tiltaket ligger tett mot E18, samfunnssikkerheten må ivaretas.

Vurdering av det regionale perspektiv

Forslaget om Omre vindkraftverk er et sammensatt tiltak med betydelige konsekvenser for natur, næring og samfunnsutvikling. Vindkraft kan være en viktig del av løsningen for det grønne skiftet, og det er behov for økt kraftproduksjon på Sørlandet. Dette må settes inn i en større regional sammenheng ut fra de muligheter etableringene gir både som leverandører til «den grønne omstillingen», samt de muligheter dette gir for landsdelen hva angår innovasjon og utvikling innenfor høyere utdanning.

Fylkeskommunedirektøren mener at det bør åpnes for å vurdere plasseringen av vindkraftverk. En utredning vil kunne gi klarere svar på om dette er riktig sted for et slikt anlegg. Forutsetninger er at tiltakene er godt tilpasset omgivelsene med minst mulig negativ påvirkning på natur og omgivelser. Utredningen må vise at det foreligger en reell balanse mellom nytte og belastning for lokalsamfunnet, og at samfunnsnytten klart veier tyngre enn de negative konsekvensene.

Intensjonen om samlokalisering med Omre industriområde fremstår som positiv og i tråd med ønsket om effektiv arealbruk. I planprogrammet er det signalisert at tiltak og lokalisering av vindturbinene planlegges langs E18 og innenfor arealer som allerede er berørt. Sambruk med eksisterende infrastruktur kan redusere naturinngrep og gi synergier mellom kraftproduksjon og industriell virksomhet. Samtidig er det knyttet betydelig usikkerhet til hvordan disse synergiene faktisk skal realiseres. Det er uklart hvilke bedrifter som vil etablere seg, hvordan de stiller seg til vindkraftverket, og hvordan samspillet mellom kraftproduksjon og industri skal organiseres. Dette er forhold som bør vurderes nærmere av kommunen i den videre prosessen.

Konsekvenser – størrelse på vindturbinene

Erfaringer fra Tonstad vindkraftverk viser at turbiner i denne størrelsesordenen har stor visuell påvirkning, også over lange avstander. Bildet under illustrerer størrelsen på vindturbinene av de dimensjonene som er foreslått i denne saken.

Figur 5 Viser etablerte vindturbiner på Tonstad med høyde på 220 m. (©Tonstad vindkraft-bildearkiv, https://tonstadvindpark.no/bildearkiv/)

Planområdet ligger i et landskap hvor eksisterende inngrep er begrenset til nordre del, nærmest E18. Det er massetak, motorsportområde, rasteplass, og adkomstveier i nord. Etableringen vil bli godt synlig fra lange avstander. Det må derfor vurderes hvordan tiltaket vil påvirke landskapet og visuell eksponering, både lokalt og regionalt, sammen med og uten realisering av industriområde. I områdeplanen for Omre er det satt høy utnyttelse av avsatte arealer. Påvirkning av høye vindturbiner, samt hensyn til intern trafikk av både harde og myke trafikanter og generelt trivsel på arbeidsplassen bør vurderes i det videre arbeidet.

Pågående planprosesser for boligutvikling på Vågsholt og Krømpe, samt eksisterende boligområder i nærheten, bør inngå i konsekvensutredningen som en del av nærmiljøet. Det er per i dag uklart hvordan disse områdene vil bli påvirket av etablering av et vindkraftverk i kombinasjon med et utbygd industriområde. Dersom hele Omre industriområde realiseres, vil store deler av terrenget bli planert og masser fjernet. Dette vil fjerne den naturlige skjermingen som i dag demper vind, støy og visuell eksponering. En slik endring kan få negative konsekvenser for bokvalitet og opplevelsesverdier i nærliggende boligområder, og bør derfor vurderes grundig i den videre prosessen.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler videre at det utredes hvordan ulike høydealternativer vil påvirke landskap, kulturmiljø, nærmiljøet og opplevelsesverdier. En slik vurdering bør være en del av utredningen med sikte på å begrense negative virkninger og sikre bedre tilpasning til omgivelsene.

Linjetrase - nettilknytning

Dersom Omre vindkraftverk blir bygget med færre turbiner med installert effekt på 10-30 MW, vil det være aktuelt å tilknytte seg eksisterende 22 kV nett. Vindkraftverket er for lite til å utløse investering i ny 132 kV infrastruktur, og de skisserte utbyggingsalternativene for traseer i meldingen vil ikke være aktuelle.

Tiltakshaver oppgir at Omre vindkraftverk er meldt inn til Glitre Nett AS og det gjøres for tiden en vurdering om anlegget er driftsmessig forsvarlig i eksisterende nett av Glitre og Statnett (DF-vurdering). Det opplyses at dagens nett allerede har utfordringer i forhold til kapasitet, inkludert flaskehalser blant annet i Brokke transformatorstasjon og eksisterende 132 kV ledning Senumstad- Lund. Det skal være meldt inn andre tiltak slik som solkraft og småkraft i samme nett som må sees i sammenheng med Omre vindkraftverk. Glitre Nett kommer ifølge meldingen høsten 2025 med en konseptvalgutredning for området.

Tiltakshaver oppgir å være villig til å tilknytte seg nettet på vilkår. Begrunnelsen er at vindkraftproduksjon i hovedsak skjer om høsten og vinteren, i perioder hvor belastningen på kraftnettet normalt er noe lavere i denne regionen. Det er uklart hvordan dette i praksis skal gjennomføres, om det finnes presedens for denne typen tilknytning av slike anlegg, eller om dette er en aktuell løsning for Glitre/Statnett. Eventuelt krafttap som følge av utkobling ved stor belastning må utredes nærmere.

De skisserte alternativene til trasé for nettilknytning innebærer alle innvirkninger på natur, friluftsliv, vannforekomster og mulig kulturminner m.m. Det er betydelig usikkerhet knyttet til tekniske løsninger for nettilknytning. Det opplyses at nye strømlinjer skal følge eksisterende traseer, men det er ikke redegjort for behovet for adkomst, rydding av skog, etablering av nye master eller bredere ryddebelter. Dersom det må etableres nye traseer eller ryddes bredt, vil dette medføre ytterligere naturinngrep som ikke er synliggjort i den foreløpige vurderingen. Dersom eksisterende master kan benyttes, vil inngrepene være mindre. Dette er ikke avklart.

Det understrekes at berørte kommuners tilbakemelding på de meldte alternativene bør ilegges stor vekt.

Friluftsliv:
Fylkeskommunedirektøren vil trekke frem at den foreslåtte kraftledningen sørover er planlagt gjennom et statlig sikret friluftslivsområde– Kaldvelleiendommen. Begge de foreslåtte alternativene, 1A og 1B, berører dette sikrede området, som også inngår i registrerte svært viktige friluftslivsområder. I tillegg er det registrerte turstier og dagsturhytta i Lillesand i dette området.
Dersom det skal etableres en kraftlinje gjennom et statlig sikret friluftslivsområde, kreves det samtykke til varig omdisponering fra Miljødirektoratet. Det gis kun slikt samtykk ved unntakstilfeller der tungtveiende samfunnstjenlige hensyn må prioriteres eller dersom en omdisponering vil kunne bedre de totale forholdene for utøvelse av friluftsliv i området. Søknad om omdisponering må følge saksgangen som beskrevet i Miljødirektoratets veileder:
https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/friluftslivsomrader/forvaltning-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/omdisponering-i-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/

Nyere tid:
Planområdet ligger helt inntil eiendommen Nørholm. Nørholm er opprinnelig en gammel adelig setegård og bærer en lang historie med skriftlige kilder helt tilbake til 1500-tallet. Den ble ervervet av forfatteren Knut Hamsun i 1918, og var hans hjem frem til hans død i 1952.

Eiendommens hovedbygning ble oppført i 1830 og senere ombygd i klassisistisk stil under Knut Hamsuns eie. Øvrige bygninger ble oppført av Hamsun, og gårdstunet er godt bevart slik det fremstod i hans tid. Diktestua som Hamsun tok i bruk som sitt arbeidssted, omtalte han som «Huset mitt». Bygget inneholdt hans store boksamling og ble nylig restaurert. Eiendommen er fremdeles i Hamsunfamiliens eie.

Det er ingen formelt vern over eiendommen i dag gjennom plan- og bygningsloven eller kulturminneloven. Kulturmiljøverdiene knyttet til gårdsanlegget på Nørholm og dets

tilknytning til Knut Hamsuns historie, vurderes å være av høy regional og nasjonal interesse.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at det foreslåtte vindkraftverket kan få negative virkninger på opplevelsesverdien knyttet til Nørholm og Knut Hamsuns historie, og hvordan konsekvensene vil være for gården som en helhet. Med hensyn til de kulturhistoriske verdiene av nasjonal betydning anbefales det ikke at det etableres vindkraftverk i området. Dersom det vil komme et vindkraftverk på Omre, er det viktig at vindturbinene og anlegget trekkes lengst mulig bort fra Nørholm og at omfang og høyde reduseres, slik at den negative påvirkningen reduseres i størst mulig grad.

Arkeologi
Deler av planområdet ble registrert i forbindelse med områdeplan for Omre Industriområde, uten nye funn. Utvidelsen av plangrensen fra Omre industripark mot øst er ikke tidligere registret. Det er behov for å foreta en registrering innenfor dette nye området. Det vil bli utarbeidet et budsjett og en prosjektbeskrivelse som vil bli sendt over til tiltakshaver i et eget skriv.

Fylkesvei
Fylkesvei 420 er omkjøringsvei for E18, og det er planlagt at veien gjennom områdeplanen for Omre industriområde kan bli fylkesvei i fremtiden. Plassering av eventuelle vindturbiner må ta hensyn til dette. Vindturbiner må plasseres slik at det ikke gir negativ konsekvens for de vegfarende når det gjelder skyggevirkning, iskast, brann, kollaps av vindmølle/ rotorblad og andre samfunnskritiske hendelser.

Fylkeskommunedirektøren forutsetter at det ikke etableres nye kryss/ avkjørsler langs fylkesvegen og evt. framtidig fylkesveg, og at byggegrensene langs nevnte vegnett ikke reduseres. Overvann og konsekvenser nedstrøms må behandles i planen. Langs fylkesveg 420 er overvannsledninger, stikkrenner, grøfter, kummer kun dimensjonert ut ifra gjeldene forhold den gang vegen ble bygget.

Ut fra planprogrammet er utbygger kjent med at krav knyttet til spesialtransport og utbedringer langs vegnettet kan føre til krav om utarbeidelse av reguleringsplan og gjennomføring av fysiske tiltak. Utbygger må i den forbindelse bære alle kostnader.

Når det gjelder tillatelse til å krysse fylkesvegnettet i luft og/eller grunn, behandles dette etter vegloven.

Vannmiljø
Målet med Regional plan for vannforvaltning (Agder vannregion - Agder fylkeskommune) og vannforskriften og er at miljøtilstanden i vann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Ifølge utredningsprogrammet skal tiltakets påvirkning for vann og vassdrag vurderes. Det er vannforekomst i planområdet, Amtedal-Penndalen bekkefelt (019-577-R). Vannforekomsten har «svært dårlig» økologisk tilstand, og miljømålet er god tilstand.

Fylkeskommunen vil gi råd om at vannforekomstene bevares og tiltak ikke medfører at miljømålet ikke oppnås. Dersom planen legger til grunn nye inngrep eller ny aktivitet i vannforekomster (innsjø, kystvann, vassdrag eller grunnvann) må det innhentes kunnskap om dagens tilstand i vannforekomster, og påvirkningsgraden av nye tiltak må anslås og vurderes.

Tiltakshaver er ansvarlig for at vannforekomstene ikke blir forringet, jf. miljømålene i vannforskriften § 4-7. Ved varig forringelse eller risiko for manglende måloppnåelse, må

vilkårene i § 12 være oppfylt for at tiltaket kan tillates. Økonomiske hensyn alene regnes ikke som overordnet samfunnsinteresse etter vanndirektivet.

Klimatilpasninger må også ses i sammenheng med vannmiljø. Statlige planretningslinjer for klima og energi er oppdatert i 2024, men kapittel 5 om klimatilpasninger er videreført fra tidligere (Statlige planretningslinjer for klima og energi - regjeringen.no).

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren mener at det i et regionalt perspektiv bør åpnes for å vurdere plassering av vindkraftverk på Omre.

Det er behov for nærmere vurdering av visuelle virkninger, alternative høyder på vindturbinene, nettilknytning, kulturmiljø, friluftsliv og samfunnssikkerhet.

Kristiansand, 22.09.2025

Tine Sundtoft	Kristin Tofte Andresen
Fylkeskommunedirektør	fylkesdirektør

From: "Tove Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>
Sent: Thu, 25 Sep 2025 14:27:50 +0200
To: "Frk. Holtebu" <holtebutrude@hotmail.com>
Cc: "nve@nve.no" <nve@nve.no>; "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>; "Gerd Jorun Igland" <iglandgj@online.no>; "Tone Hovet Helle" <tonehh1@gmail.com>; "sigurditas@hotmail.com" <sigurditas@hotmail.com>
Subject: Re: Høringsuttalelse 202509851
Attachments: Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851.pdf

Veldig bra!

Har sendt følgende høringsuttalelse på vegne av Motvind Sørvest.

Krysser fingre og tær!

Hilsen Tove

fre. 19. sep. 2025 kl. 16:37 skrev Frk. Holtebu <holtebutrude@hotmail.com>:

> Hei.
>
> Vedlagt ligger høringsuttalelse fra Motvind Grimstad med org.nr 925619752.
>
> På vegne av styret i Motvind Grimstad
> Styreleder Trude Holtebu

Fra Motvind Sørvest

Lillesand/Sandnes 25.09.2025

Til Norges Vassdrags- og Energidirektorat
nve@nve.no

og Grimstad kommune

Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851

Kommentarer til varsel om oppstart, melding om områderegulering og plan- og utredningsprogram

Det vises til varsel fra NVE datert 11.08.2025 med ref. 202509851-16.

Motvind Sørvest har vel 4.200 medlemmer i Agder og Rogaland og er regional organisasjon av landsdekkende Motvind Norge med totalt 24.000 medlemmer. Motvind Norge arbeider for å sikre at areal- og energiforvaltningen/politikken er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig. Motvind Grimstad er lokallag under Motvind Sørvest og sender eget høringsinnspill.

Oppsummering

Motvind Sørvest ber kommunestyret i Grimstad om å avslutte saken snarest, altså etter denne høringen - i forbindelse med fastsettelse av plan og utredningsprogram iht «Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land» (Kommunal- og Distriktsdepartementet/ Energidepartementet). **Hovedårsaken er at det allerede foreligger innsigelse fra Statsforvalteren i Agder vedr. regulering av Omre-området, at betydelige konsekvenser allerede er framkommet for naboer, natur og region – og at tiltaket møter omfattende motstand. Lillesand kommune ber også om at tiltaket avsluttes. Ulempene synes allerede nå å være klart større enn fordelene.**

Motvind Sørvest har følgende mer detaljerte kommentarer, innspill til selve planprogrammet kommer helt til slutt i dokumentet:

Oppstart områderegulering

I sak 25/29 med tittel «Prinsippavklaring vindkraft» fattet Grimstad kommunestyre den 06.03.2025 følgende vedtak:

> *«Kommunestyret aksepterer planinitiativet og gir mulighet for å melde oppstart for områderegulering. For å sikre en ryddig prosess avsluttes arbeidet med samme tiltak i kommuneplanens arealdel.»*

Det stilles spørsmål ved om prosessen har vært «ryddig», om det var god forvaltningsskikk – enn si lovlig ut fra følgende:

- Sakens tittel er misvisende ift innholdet og var tilgjengelig med svært kort varsel for allmenheten (vinterferie), selv om det måtte være kjent at tiltaket ville vekke reaksjoner
- Kommuneplanens arealdel var ikke ferdigbehandlet
- Arealbruken burde vært avklart i revisjonsarbeidet med kommuneplan før behandling av planinitiativ og oppstart av eventuelt reguleringsarbeid/områderegulering
- Vindkraftplanene omfatter nye LNF-områder
- Statsforvalteren i Agder har fremmet innsigelse mot forslag til reguleringsplan for Omre industriområde felt B16-B19 den 19.12.2023 ref 2022/7418. Innsigelsen er relevant for områderegulering Omre vindkraftverk.

  «Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12……»

Plan- og utredningsprogram

En rekke betydelige konsekvenser er allerede kjent, blant disse kan følgende nevnes:

- Ødeleggelse/forringelse av naturmangfold og vannøkologi i tjern, myr, bekker og Engekilen (ref også Statsforvalters innsigelser)
- Alvorlig forringelse av natur- og landskapsverdier i kyst- og heiområde, med stor betydning for identitet, trivsel, helse og reiseliv
- Vel 400 bolig- og fritidseiendommer kan bli berørt med forringelse av bruksverdi og redusert økonomisk verdi. Samlet mulig verditap kan beløpe seg til milliardbeløp. Dette tapet må innbyggere selv ta. Sånn sett vil vindkraftverket være en overføring av verdier fra privatpersoner til utbygger og stat, med «glassperler» til kommunen. Kommunale inntekter vil dessuten synke over levetiden pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid.
- Ødeleggelse av naturskog. Planområdet har områder med naturskog, hvorav også eldre naturskog (selvsyn og Miljødirektoratets kart)
- Ødeleggelse av karbonrik myr. Planområdet har mange karbonrike myrområder som vil bli ødelagt. Informasjonen er tilgjengelig i offentlige registere og kart.
- Forringelse av naturmangfold, økosystemer. Området har et rikt dyre- og fugleliv, hvorav kan nevnes at det fungerer som korridor nord/sør for E18 og som leveområde for blant annet elg. Det er jaktområder og rettigheter for elg i områdene Omre, Eide, Homborsund m.v.. Fylkesvei 420 er skiltet med «Stor elgfare» i Omre-området.
- Utrydningstruede arter vil bli rammet. Det er flere utrydningstruede arter i området, blant annet flere arter flaggermus (fire ulike arter?), noe utbygger selv har registrert. Det vises også til Artsdatabanken.
- Forringelse av kulturhistoriske steder. Her kan nevnes spesielt Hamsuns bolig Nørholm, Homborsund fyr, Saltholmen fyr og innseiling til trehusbyen Lillesand
- Konsekvenser for nabokommune Lillesand i form av ødelagt felles landskap, innbyggeres verditap og mulig tap av friluftsområder ifm nett-tilknytning – Lillesand varsler innsigelser

Fordeler som neppe finnes eller er mindre enn tidligere antatt

- Kommunale inntekter vil synke over vindkraftanleggets levetid pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid. Dessuten kan verdinedskriving av naboeiendommer som følge av vindkraft gi redusert inntekt til kommunen i form av eiendomsskatt.
- Det må forventes økt kommunal ressursbruk administrativt og politisk pga naboklager
- Risiko for kommune/grunneiere ift framtidig opprydding og tilbakeføring, vanlige konsesjonskrav er enda ikke prøvd i praksis og ved salg/konkurser
- Det er ingen regional eller nasjonal kraftmangel – og får vi, er det selvforskyldt. Norsk kraftproduksjon var i 2024 157,2 TWh, netto eksport var 18,4 TWh. 55 TWh (36%) av norsk kraftproduksjon skjer i NO2. Agder har ifølge «tall Strategi for kraftforedlende industri på Agder» 6–7 TWh kraftoverskudd. Morrows kraftbehov er muligens redusert. Men tilknytningskøen hos Statnett viser en rekke aktører med datasenterplaner og fortsatt plan for grønn ammoniakk tross sviktende marked. Det er opp til kommunestyrene å sikre oss mot sløsing av kraft!
- Klimautslippsreduksjoner får man neppe pga vindkraft på Omre grunnet at kraftetterspørselen domineres av næring som ikke kutter utslipp – og at utbyggingsområdet er karbonrikt
- Ny næringsetablering er ikke avhengig av vindkraft, men av nett (og bør ikke plasseres på Omre?)
- Anslagsvis 50 MW installert effekt (maks effekt i øyeblikk) er lite ift Tysklandskabelens 1400 MW (i tillegg kommer DK, UK, NL..). Produksjonen kan bli solgt ut av landet på et blunk. Skal vi ødelegge natur og private verdier for at noen skal tjene på strømeksport?
- Prosjekt Springbrett og UiA er ikke avhengige av Omre for FoU vedr havvind(!), det stilles også spørsmål ved gyldighet av evt avtaler dersom arealer som ikke er planavklart skulle inngå – og ved evt samrøre mellom UiA, Norsk Vind og Grimstad kommune

Kommentarer til selve utredningsprogrammet

Følgende forhold må legges til eller klargjøres i planprogrammet/konsekvensutredning:

- Målkonflikter mht kommunale og regionale planer for områder som innbyggeres trivsel, helse, bolyst og samhold må utredes
- Konsekvenser ift andre næringer (reiseliv, landbruk etc) må tydeliggjøres
- Helsekonsekvensutredning må omfatte alle helsekonsekvenser og må gjennomføres av helsefaglig personell, støykrav må tilpasses norsk topografi og ny kunnskap
- Verditap naboeiendommer må utredes ut til 10 km fra anlegget
- Effekt av støy fra E18 til nye områder pga terrengendringer og fjerning av skog må utredes
- Juridiske og økonomiske forhold knyttet til elgjakt og rettigheter må utredes
- Virkning av lysforurensing på trekkfugl, insekter og mennesker må utredes
- Tiltakets virkning på opplevelsen av Saltholmen fyr, innseilingen til trehusbyen Lillesand og Blindleia må utredes
- Tiltakets virkning på systemkostnader som belastes strømkunder må utredes
- Tiltakets virkning på vassdrag mht effektkjøring når vinden plutselig stilner må utredes
- **Avbøtende tiltak må være realistiske og forpliktende** (vi erfarer at avbøtende tiltak ofte er generelle, uforpliktende og tilsynelatende løser alt)

Motvind Sørvest

Tove Rasmussen
Styreleder

Sørlandets Hytteutleie AS

Grimstad kommune
Postboks 123
4891 Grimstad

Original per post
Kopi sendt postmottak@grimstad.kommune.no, sak 202509851

Kløfta, 26.09.2025

SAK 202509851 - VARSEL OM OPPSTART AV OMRÅDEREGULERING OG HØRING AV MELDING OG FORSLAG TIL PLAN- OG UTREDNINGSPROGRAM FOR OMRE VINDKRAFTVERK - KRAV OM ERSTATNINGPROSESSVARSEL

Innledning
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) og Grimstad kommune har i felles varsel datert 18.08.2025 varslet oppstart for områderegulering av Omre vindkraftverk og delområde B15 (gbnr.176/19) med høringsfrist 28.09.2025.

Deler av planområdet er eid av Grimstad kommune, org.nr. 864 964 702.

Sørlandets Hytteutleie AS har for salg 17 fritidstomter i Homborsund, Breivika, beliggende 2 kilometer fra planområdet.

Krav om erstatning
En vindkraftutbygging så nærme fritidstomtene i Homborsund vil gi en verdireduksjon på 15% ifølge en studie utført av Kristine Grimsrud, SSB, og Markus Lund Andersen og Henrik Lindhjem, begge fra Menon Economics, der de så på 230 000 boligtransaksjoner 30 kilometer eller mindre fra samtlige 61 vindkraftverk i Norge i perioden 2010-2022. Analysen er gjengitt i fagtidsskriftet Samfunnsøkonomen og er gjengitt den 22.04.2024 i Finansavisen med tittel: Vindkraft gir voldsomme verdifall.

BILAG 1 - Artikkel i Finansavisen.

Ved igangsettingen av områderegulering har skaden allerede skjedd med et verdifall som med utgangspunkt i studien og annonsert prisliste blir på til sammen kr. 44.565.000,-

BILAG 2 - Prisliste fritidstomter fra FINN-annonse.

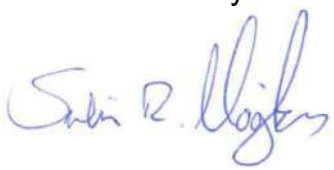
Sørlandets Hytteutleie AS

Prosessvarsel
Det er først og fremst ønskelig at saken løses ved at Grimstad kommune som grunneier kompenserer verdifallet ved å betale til Sørlandets Hytteutleie AS verdifallet på kr. 6.684.000,-

Fristen for å betale settes til 3 uker fra avsendelsen av dette brev.

Ved mislighold av fristen, varsles det med dette at Sørlandets Hytteutleie AS i henhold til tvisteloven § 5-2 vil gå til rettslige skritt for forfølgelse av kravet, og at stevning eller forliksklage vil kunne inngis uten ytterligere varsel. Ved forfølgelse av kravet vil omkostninger bli krevet dekket i henhold til tvistelovens regler. Grunnlaget for kravet er kr. 6.684.000,-

Med vennlig hilsen
For Sørlandet Hytteutleie

Svein Høgtorp
Mobil 92825018

Vindkraft gir voldsomme verdifall

Titusener av boliger i nærheten av vindkraftanlegg tar regningen: Prisfall på opptil 15 prosent.

Makro

Publisert 22. apr. 2024

FÅR REGNINGEN: Boliger i nærheten av vindkraftanlegg, som her ved Midtfjellet i Fitjar, selges med betydelige prisfall, viser studie. **Mer**

Det er ingen tvil: Boligeiere som får landbasert vindkraft i nærheten taper.

For første gang er det gjort en kvantitativ analyse av konsekvensene ved utbygging av vindkraft på det norske boligmarkedet. De som bor nært et vindkraftanlegg må tåle opptil 15 prosent lavere boligpris, eller rundt 450.000 kroner i gjennomsnitt.

Til nå er dermed alle vedtak om etablering av vindkraftanlegg på land gjennomført uten at noen har hatt noe grunnlag for å vurdere hva dette betyr for lokalbefolkningen og deres boligformue.

Avstand teller

Størst fall i boligverdiene får de som bor svært tett på vindkraftturbinene. Men selv så langt unna som 6 kilometer er den negative betalingsviljen signifikant, viser studien.

Det betyr at nesten 23.000 boligeiere har solgt sine boliger med en betydelig rabatt. De som ennå ikke har solgt, og studien angir ikke hvor mange boliger totalt som ligger mindre enn 5-6 kilometer unna, sitter med latente verdifall på flere hundre tusen kroner.

Og dette er ikke snakk om en forbigående ulempe under byggefasen. Tvert imot er den negative betalingsviljen større i nærheten av vindkraftverk i drift enn for vindkraftverk under bygging.

Prisrabatten er større nær anlegg med mange vindturbiner enn der det er relativt få turbiner.

61 vindkraftverk

Bak studien, som omtales i kommende nummer av fagtidsskriftet Samfunnsøkonomen, står Kristine Grimsrud, SSB, og Markus Lund Andersen og Henrik Lindhjem, begge fra Menon Economics.

De har sett på samtlige 61 vindkraftanlegg som er etablert på land i Norge. Analysen skjer på grunnlag av 230.000 boligtransaksjoner 30 kilometer eller mindre fra vindkraftverk, og dekker perioden 2010-2022.

Kjente negative konsekvenser for naboer til vindkraftanlegg er støy, iskast, visuell forurensning og skyggekast. NVE-undersøkelser påviser gjennomsnittsstøy gjennom døgnet på 45 desibel opptil 800 meter fra turbinene. WHO definerer at vindturbinstøy på over 40 desibel er assosiert med støyplage.

I studien sammenlignes omsatte priser på boliger, hvor man først tar hensyn til en rekke fysiske kriterier som hustype, størrelse, byggeår, modernitet, standard, garasje og lignende, og deretter ser på prisforskjellene avhengig av avstanden til kraftverket.

– Ingen kompensasjon

– Til nå har samtlige vedtak om bygging av vindkraftverk på land skjedd uten kvantifisering av økonomiske ulemper for dem som bor i nærheten. Hvordan vil du karakterisere en slik prosess?

– Det vi i hvert fall må konstatere er at det ikke finnes noen formalisert eller direkte form for kompensasjon til naboene av vindkraftverk, sier Markus Lund Andersen.

– Man har regler om blant annet støysoner, men de som bor i nærheten av vindkraftverk er i liten grad blitt hensyntatt. Og man har ikke tidligere hatt data over hvordan boligverdiene påvirkes av vindkraftverk, sier han.

– Men her kan det bli endringer. Det har vært sterk debatt om vindkraftverk, og en periode var det også stans i nye konsesjoner. Det ligger an til at man skal legge større vekt på eksternaliteter i fremtiden.

– Ved ren økonomisk kompensasjon?

– Det vet vi ikke ennå, men det er ikke særlig tvil om at de som bor i nærheten får redusert sine boligpriser på grunn av visuell forurensning, støy og de andre ulempene.

Verdioverføring

– Innebærer bygging av vindkraftverk en overføring av verdier fra berørte naboer til eierne av vindkraftverkene, som i stor grad er internasjonale selskaper?

– Det kan man argumentere for. Men gitt at man har riktig beskatning av vindkraftverket, er det ikke nødvendigvis en faktor om eierne er bosatt i utlandet. Denne studien argumenterer for at boligeierne i nærheten av vindkraftverk bør få kompensasjon, men gitt at de får det, bør det ikke ha noen betydning for dem om anlegget er eid fra Norge eller utlandet.

Tomt nr	Tomtestørrelse i kvadratmeter	Pris	Omkostninger	Totalpris inkl. Omkostninger	Kommentarer
1	649	kr 1 700 000	kr 43 842	kr 1 743 842	
2	680	kr 1 700 000	kr 43 842	kr 1 743 842	
3	745	kr 1 590 000	kr 41 092	kr 1 631 092	
4	732	kr 2 100 000	kr 53 842	kr 2 153 842	
5	861	kr 2 100 000	kr 53 842	kr 2 153 842	
6	999	kr 2 500 000	kr 63 842	kr 2 563 842	
7	877	kr 2 500 000	kr 63 842	kr 2 563 842	
8	674	kr 2 100 000	kr 53 842	kr 2 153 842	
9	827	kr 2 300 000	kr 58 842	kr 2 358 842	
10	610	kr 2 800 000	kr 71 342	kr 2 871 342	
11	813	kr 2 900 000	kr 73 842	kr 2 973 842	
12	909	kr 2 600 000	kr 66 342	kr 2 666 342	
13	942	kr 4 490 000	kr 113 592	kr 4 603 592	Selges med hytte
14	978	kr 3 000 000	kr 76 342	kr 3 076 342	
15	873	kr 3 000 000	kr 76 342	kr 3 076 342	
16	729	kr 3 000 000	kr 76 342	kr 3 076 342	
17	643	kr 3 300 000	kr 83 842	kr 3 383 842	
18	658	kr 3 100 000	kr 78 842	kr 3 178 842	
19	685	kr 3 000 000	kr 76 342	kr 3 076 342	
20	1014	kr 2 700 000	kr 68 842	kr 2 768 842	
21	644	kr 2 700 000	kr 68 842	kr 2 768 842	
22	662	kr 2 700 000	kr 68 842	kr 2 768 842	
23	846	kr 2 990 000	kr 76 092	kr 3 066 092	
24	731	kr 2 900 000	kr 73 842	kr 2 973 842	
25	719	kr 2 500 000	kr 63 842	kr 2 563 842	

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 26.09.2025
Vår ref.: 2025/7490
Deres dato:
Deres ref.: 202509851-16

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidrun Flognfeldt Andreassen, 37 01 78 50

Innspill til varsel om oppstart av reguleringsplanarbeid for områderegulering for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune samt offentlig ettersyn av forslag til planprogram

Vi viser til brev av 11.08.2025 fra NVE på vegne av NVE og Grimstad kommune, med melding om påbegynt reguleringsplanarbeid for områderegulering for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune.

Formål og planstatus
Formålet med planen er å legge til rette for et vindkraftverk med installert effekt på inntil 60 MW og årlig energiproduksjon på inntil 180 GWh. Antall turbiner som skal etableres anslås til mellom 3 og 9. I plan- og utredningsprogrammet er tre alternative traséer for nettilknytning presentert. Traséene går langt utover planens avgrensning.

I kommuneplanens arealdel er området avsatt til nåværende og fremtidig næring og LNF-formål. Store deler av området er regulert i områderegulering for Omre industriområde. For delområdene BI5-BI9 kreves ytterligere detaljregulering før områdene kan bygges ut.

Innspill fra Statsforvalteren
Mange tema og problemstillinger er belyst i oversendte dokumenter, herunder omtalt i plan- og utredningsprogrammet. Under kommenterer vi kun på forhold/tema/problemstillinger der vi vil understreke, utdype eller tilføye noe utover hva som omtales i melding med forslag til plan- og utredningsprogram.

Forhold til Omre industriområde
Planens avgrensning overlapper med arealer som inngår i forslag til detaljregulering for Omre industriområde, delområde BI6-BI9, som var på offentlig ettersyn i desember 2023. Statsforvalteren fremmet i brev av 19.12.2023 innsigelse til planforslaget. Denne innsigelsen er fortsatt uløst og omtales nærmere under avsnittene om naturmangfold og vannmiljø.

Det er uklart hvordan dette pågående planarbeidet er tenkt videreført.

I plan- og utredningsprogrammet, kapittel 3.9, står følgende:

«Vindkraftverket vil etableres som et industrivindprosjekt hvor sambruk av arealer minimerer behovet for inngrep i uberørt natur.»

Samtidig er det i innledende informasjonsmøter, herunder i planforum, redegjort for at det av sikkerhetshensyn må være visse minimumsavstander mellom vindturbiner og annen arealbruk. Det ble i disse møtene gitt noe ulike signaler om hvilke sikkerhetsavstander det var snakk om, og dermed i hvilken grad næring og vindkraft vil kunne samlokaliseres. Det er avgjørende at samlokalisering av næringsvirksomhet og vindkraft drøftes grundig, herunder hvilke sikkerhetsavstander som kreves mellom turbiner og annen bebyggelse eller aktivitet. I tråd med dette må planforslaget gi en realistisk vurdering av hvilket areal som reelt sett vil kunne benyttes til næringsformål.

Med bakgrunn i redegjørelsen over legger vi til grunn at hele området som inngår i planens avgrensning, reguleres samlet. Dette er nødvendig for å kunne vurdere samlede konsekvenser for miljø og samfunn, og for å kunne belyse hvordan ulike arealinteresser påvirker hverandre gjensidig.

Konsekvensutredning

Det aktuelle planområdet berører en rekke nasjonale og vesentlig regionale verdier som vil kunne påvirkes negativt av det aktuelle planforslaget. Vi viser i den forbindelse til tiltakshierarkiet, se illustrasjon i M-1941. Vi forventer at konsekvensutredninga for samtlige tema beskriver hva som er planlagt for å unngå, begrense, istandsette og om mulig kompensere (i denne rekkefølgen) vesentlige negative virkninger for miljø og samfunn, både i bygge- og driftsfase.

Vi minner om at konsekvensutredningen skal gjennomføres i tråd med føringene i M-1941 – «Håndbok for konsekvensutredning av miljøtema».

Planområdet inneholder naturmangfold av nasjonal og vesentlig regional verdi. Dette gjør at potensialet for store negative konsekvenser er betydelig. Vi har tidligere anbefalt at det vurderes et alternativ i en helt annen skala, eksempelvis basert på lokal energiforsyning gjennom småskala vind og solenergi integrert i næringsbebyggelse. Dette, eller et tilsvarende alternativ, er ikke omtalt i planprogrammet, noe vi finner uheldig.

Vi gir faglig råd om at det utredes et alternativ som representerer et vesentlig lavere inngrepsnivå og som i større grad tar hensyn til lokale og nasjonale miljøverdier.

Klimagassutslipp

Når det gjelder utredning av temaet *klimagassutslipp*, omtales dette i planprogrammet, kapittel 6.4.26 - *klima*. Det står der at tiltakshaver skal *«gi et generelt anslag over klimanytten i et energisystem-*

perspektiv» og at tiltakshaver skal *«beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.»*

M-1941, kapittel 6.1.4, omtaler hvilke utslipp som skal inkluderes ved konsekvensutredning av klimagassutslipp. Det slås der fast at utredningen som minimum skal inneholde direkte klimagassutslipp i influensområdet, altså i det geografiske området som vil påvirkes av tiltaket.

For type aktivitet som kan ha stor påvirkning på utslippene utenfor influensområdet, står det i M-1941 at disse bør beskrives. Dersom man i den aktuelle utredninga inkluderer slik påvirkning, må alle relevante utslipp inkluderes. Eksempelvis må da også utslipp som følge av energiforbruk ved produksjon, frakt og etablering av vindmøller også utredes. Utredning av utslipp utenfor influensområdet vil være innbefatta med stor grad av usikkerhet. For vindkraft vil det være krevende å med sikkerhet si noe om alle overnevnte aspekter. Dersom usikkerheten blir veldig stor, bør man vurdere om dette heller bør inngå i en tilleggsutredning fremfor å inkluderes i konsekvensutredninga. Gitt kompleksiteten i saken og da det fremdeles råder noe usikkerhet rundt metodikken, vil vi i denne konkrete saken henvise til Miljødirektoratet for ytterligere veiledning på utredning av det aktuelle temaet.

Nasjonale føringer

Tilrettelegging for fornybar energi omtales i *nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging 2023 - 2027*, vedtatt ved kgl.res. 20.06.2023, i statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet, vedtatt 24.01.2025, samt i statlige planretningslinjer for klima og energi vedtatt 20.12.2024. Oppsummert går det frem at kommuner, fylkeskommune og statlige myndigheter skal samarbeide for å legge til rette for fornybar kraftproduksjon, og det er uttalt at særlig samfunnsnyttige formål, som fornybar kraftproduksjon, skal vektes tungt ved konflikt med ønske om utbygging til andre formål.

Samtidig understrekes følgende i SPR for AM, kapittel 3.10

«Det skal tas hensyn til viktige arealer for friluftsliv og naturmangfold, samt karbonrike arealer, slik at disse arealenes kvalitet og evne til økosystemtjenester, karbonlagring og klimatilpasning opprettholdes. Muligheten for å bygge innenfor eller i tilknytning til eksisterende byggeområde skal kartlegges og utnyttes før det vurderes å ta i bruk områder avsatt til landbruks-, natur- og friluftsformål samt reindrift (LNFR-områder) og grøntområder til utbyggingsformål. Planlegging skal bidra til å nå målet om å redusere nedbygging av særlig viktige naturarealer.»

I de nasjonale forventningene er det videre presisert i punkt 32 at *«Det er viktig å sikre god balanse mellom mer fornybar energi og miljøhensyn.»*

Med bakgrunn i redegjørelsen over og gitt de kjente nasjonale og vesentlig regionale naturverdier som knytter seg til området, jamfør den uløste innsigelsen som knytter seg til forslag til detaljregulering for Omre næringsområde, delområde BI6-BI9, forventer vi at hensyn til natur, friluftsliv og karbonrike arealer veier tungt i de konkrete vurderingene.

Nettilknytning

Vindkraftverket med tilhørende industriaktivitet på Omre forventes å utløse behov for ny nettinfrastruktur. De alternative traséene for fremføring av nettilknytning berører blant annet flere områder kartlagt som svært viktige friluftsområder, inkludert et statlig sikra friluftsområde ved Kaldvell i Lillesand kommune. Videre ligger Olashei og Reddalsvann naturreservater nært henholdsvis alternativ 1.B og alternativ 2 for fremføring av nettilknytning. For Reddalsvann naturreservat er det registrert til sammen 127 fuglearter, og området er et svært viktig trekkområde for ender. Samtlige alternative traséer vil for deler av traséene komme relativt nær registreringer av sensitive arter. Vi legger til grunn at kunnskapsgrunnlaget vurderes, at det innhentes nødvendig ny kunnskap for et fullgodt beslutningsgrunnlag og at konsekvens for aktuelle arter utredes. Vi ber utreder kontakte Statsforvalteren for ytterligere informasjon rundt nevnte registreringer av sensitive arter.

Vi legger til grunn at konsekvensutredninga redegjør for den samlede belastninga av tiltaket, i form av at konsekvenser av all nødvendig infrastruktur tilknytta vindkraftverket inngår i konsekvensutredninga samt konsekvensene av all næringsutvikling innenfor planområdet. Vi viser til naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning. Slik vi forstår kapittel 5.17.1 i forslag til plan- og utredningsprogram vil det bli/er det utført feltkartlegginger for å kartlegge naturtyper, arter og økologiske funksjonsområder også innenfor influensområdene til de foreslåtte traséene for nettilknytning. Vi har lagt dette til grunn i vår vurdering.

Vi etterlyser at beskrivelse av de ulike traséene for nettilknytning i noe større grad beskriver de faktiske inngrep som tiltaket vil medføre, herunder at det følger illustrasjoner som viser mastehøyde, hogstbelte og lignende. Dette synes spesielt relevant med tanke på medvirkning og for å sikre et godt beslutningsgrunnlag.

Så lenge tiltaket åpner for energiproduksjon av et slikt omfang at dette utløser behov for ny nettinfrastruktur, forutsetter vi at konsekvensene av dette inngår i konsekvensutredninga av tiltaket for relevante tema.

Naturmangfold

Innsigelse til detaljregulering for Omre næringsområde

Innsigelsen av 19.12.2023 ble blant annet begrunnet med naturverdier av nasjonal verdi ville bli ødelagt/forringet og risiko for redusert økologisk tilstand i vannforekomster. Innsigelsen lyder:

«Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12. Vi finner at planforslaget må omarbeides/utbedres i vesentlig grad for å imøtekomme innsigelsen. Masse-

og overvannshåndtering, samlet konsekvens for naturmangfold, konsekvenser for vannmiljø, samt planlegging for en mer effektiv arealdisponering, er sentrale forhold som må utredes og omarbeides/utbedres for å løse innsigelsen.»

For de utvidede arealene, mot nordøst, avsatt til LNF-formål, er det utover de naturtyper som var grunnlag for deler av innsigelsen referert over, ytterligere to registreringer av trua eller nær trua naturtyper i form av naturtypen *åpen myrflate i boreonemoral til nordboreal sone*, med lokalitetskvalitet *høy* og *svært høy.* I henhold til rundskriv T2/16 som omhandler miljøforvaltningens innsigelsespraksis, når også de sistnevnte naturtyperegistreringene opp til innslagspunkt for når Statsforvalteren skal vurdere å fremme innsigelse til et planforslag.

Det redegjøres i planprogrammet for at gjeldende kunnskapsgrunnlag skal suppleres med kartlegging av arter og økologiske funksjonsområder. På informasjonsmøte 19.08.2025 ble det sagt at slik kartlegging har vært utført i felt-sesongen 2025.

Fugl
Allerede med bakgrunn i kjent kunnskap kan det slås fast at fugler av nasjonal og vesentlig regional verdi vil kunne bli negativt berørt av planforslaget. Flere av artene som er registrert innenfor planområdet og tilhørende influensområde, når opp til innslagspunkt for når innsigelse skal vurderes ved konflikt med planforslaget, jamfør T2/16, punkt 3.8, under overskrifta *arter*. Utredning av konsekvenser for fugl er derfor spesielt relevant for det aktuelle planarbeidet. Det må utredes hvilken påvirkning den faktiske drifta av vindturbinene vil medføre, eksempelvis i form av fare for kollisjon og forstyrrelser som følge av lysblink og støy. Samtidig må det utredes hvilken konsekvens ødeleggelse av økosystemer som følge av planlagte arealinngrep, vil ha for fugl.

Vannmiljø og massehåndtering
Som beskrevet i ovenfor refererte innsigelse, er det vurdert at områderegulering for Omre næringsområde, delområde BI6-BI9, kan medføre at økologisk tilstand for Engekilen blir redusert fra *moderat* til *dårlig*, noe det ikke er anledning til etter vannforskriften § 12. Vi viser til redegjørelsen i sin helhet under overskrifta *vannmiljø* i nevnte brev. Problemstillinga er aktuell også for dette planarbeidet, og på samme vis forventer vi dermed at det også i dette planarbeidet godtgjøres gjennom grundige faglige utredninger og med tilhørende krav til avbøtende tiltak, at Engekilen ikke får redusert økologisk kvalitet som følge av planforslaget. Avbøtende tiltak må sikres juridisk i plankart og/eller bestemmelser.

Vannmiljø og massehåndtering er hensyn som påvirker hverandre. For forsvarlig håndtering av masser, se Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027 pkt. 44. Miljødirektoratets veileder om massehåndtering anbefales. Vi legger til grunn at det også gjøres vurderinger rundt sulfid. Se ellers tidligere omtalte innsigelse hva gjelder temaet vannmiljø og massehåndtering.

Som utgangspunkt forventer vi at det ikke gjøres inngrep i vannforekomster og at det reguleres inn funksjonell kantsone for samtlige vannforekomster innenfor planområdet. Bredden på kantsoner må basere seg på grundige faglige utredninger. Vurderingene må gå frem av plandokumentene.

I planprogrammet kapittel 2.6.5 står følgende:

«Ettersom vassdragene i tiltaksområdet ikke forventes å føre anadrome fisk eller krepsedyr, vil Fylkeskommunen være ansvarlig myndighet.»
Det fremkommer ikke her entydig hva som menes med tiltaksområdet. Vi finner det derfor relevant å påpeke at Penndalsbekken, som inngår i planområdet, er registrert sjøørretførende for et lengre strekke. Vi utelukker heller ikke at også andre bekker innenfor planområdet fører anadrom fisk samt kan være leveområde for den rødlista arten ål. Fisk kan påvirkes av planforslaget, enten i form av direkte inngrep i vannforekomster, eller indirekte via avrenning, herunder sedimentering. Vi finner ikke at fisk er omtalt i planprogrammet.

Vi vurderer det som en mangel ved planprogrammet at det ikke går frem at konsekvens for fisk skal utredes. Vi legger til grunn at plan- og utredningsprogrammet utbedres på dette punktet før fastsettelse.

Vi minner om at prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 alltid skal vurderes jamfør krav i § 7.

Myrer
I planprogrammet kapittel 5.3.1 slås det fast at det i områdene der man ser for seg å etablere vindturbiner, er registrert store områder med myr. De negative konsekvensene ved nedbygging av myr har fått et økende fokus de siste åra. I juli sendte Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet et forslag om forbud mot nedbygging av myr på høring, med høringsfrist 1. november. I statlige planretningslinjer for klima og energi er følgende spesifisert i kapittel 4.3, punkt e)

«Omdisponering og nedbygging av karbonrike arealer, inkludert myr, tidevannssump og andre typer våtmark og skog, skal unngås så langt som mulig, slik at arealenes evne til lagring og opptak av karbon opprettholdes. Alternative arealer skal vurderes, og konsekvenser skal belyses.»

Med bakgrunn i overnevnte forventer vi at planforslaget utformes slik at behovet for inngrep i myrer minimeres.

Videre står følgende i planprogrammet, kapittel 5.3.1:

«Det vil være nødvendig med enkelte inngrep i myr, men ved god planlegging kan disse begrenses til enkelte kryssinger av myrdrag.»

Vi vil bemerke at også mindre inngrep i myrer kan føre til at de hydrologiske forholdene endres slik at også de deler av myra som ikke blir direkte berørt av tiltaket kan påvirkes. Slik vil også små inngrep i myrer potensielt kunne frigjøre store mengder CO2. Vi legger til grunn at utredningene rundt inngrep i myr, herunder utredninger knytta til CO2-utslipp, tar opp i seg dette aspektet.

Merk at T2/16 sier at innsigelse skal vurderes når planforslaget medfører «middels negativ konsekvens» i henhold til konsekvenstabell for klimagassutslipp i kapittel 6 i Miljødirektoratets veileder M-1941, uavhengig av kilde til utslipp.

Friluftsliv, landskap og støy

I tillegg til at området i seg selv har verdi for friluftsliv, vil vindmøllene bli synlige langt utover planens avgrensning, noe som tilsier at områder registrert som svært viktige friluftslivsområder i noe avstand fra planområdet vil kunne bli påvirket av tiltaket. Vi konstaterer at planforslaget skal utarbeide kart og illustrasjoner som viser dette. Vi minner om at hensynet til estetisk utforming skal ivaretas i planlegging, jamfør plan- og bygningsloven § 1-1, femte ledd.

Med bakgrunn i de friluftlivsinteresser som finnes i og nært planområdet er det viktig at støypåvirkning på friluftsområder utredes. Vi konstaterer at dette er omtalt i planprogrammet. Vi etterlyser at det i planprogrammet også stilles krav om at bygge- og anleggsstøy utredes. Videre etterlyser vi at det presiseres at det skal utredes hvordan fugler, flaggermus og andre relevante arter påvirkes av støy. Se retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging T-1442/2021.

Som del av arbeidet med å kartlegge friluftsliv, legger vi til grunn at også barns bruk av friluftsområdene blir vurdert.

Vi viser ellers til kommunens ansvar for folkehelsearbeid, jamfør jf. lov om folkehelsearbeid § 4.

Planforslagets utforming

NVE redegjorde på møte 19.08.2025 for at nøyaktig plassering av vindturbiner ikke reguleres i en områderegulering. Dette tilsier at det er desto viktigere at man regulerer områder der det ikke tillates oppført vindturbiner, dersom konsekvensutredninga tilsier at det er nødvendig for å ivareta nasjonale og vesentlige regionale hensyn. Konkret kan dette gjøres ved hjelp av valgt arealformål eller som hensynssoner eller bestemmelsesområder i kart med tilhørende bestemmelser.

Risiko- og sårbarhetsanalyse.

Det skal alltid utarbeides en ROS-analyse for planarbeid. Resultatet fra analysen skal innarbeides i plan og bestemmelser, jf. pbl. § 4-3. Veilederen «Samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging – metode for risiko- og sårbarhetsanalyse i planleggingen» (DSB/2017) anbefales. Klimaendringer/klimatilpasning skal også belyses i ROS-analysen, se i denne sammenheng bl.a. www.klimatilpasning.no.

Avslutningsvis vil vi oppfordre til at planen på ny drøftes i planforum når konsekvensutredninga er ferdig, og før endelig utforming av et planforslag.

Med hilsen

Gunnar Ogwyn Lindaas (e.f.)
miljøverndirektør

Heidrun Flognfeldt Andreassen
seniorrådgiver

Miljøvernavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Grimstad kommune	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Kystverket	Postboks 1502	6025	ÅLESUND

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi – Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Naturvernforbundet
Lillesand

Rapport fra el-fiske i 3 sjøørretbekker på Omre i Grimstad kommune.

Prosjekt/område: El-fiske i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.

Prosjektperiode: august og september 2025.

Ansvarlig: Erik Berglihn, Sjøørret Sørlandet.

Deltakere: Per Bendixen, Naturvernforbundet. Hjalmar Espevig, kjentmann.

1. Bakgrunn og formål.

El-fiske ble gjennomført for å kartlegge og dokumentere bestandene av ørret og ål i Nørholmsbekken, Hasseldalsbekken og Penndalsbekken.
Det var behov for å fremskaffe oppdatert kunnskap om tilstanden i alle de tre aktuelle bekkene.
Formålet var å vurdere rekruttering, bestandstetthet og habitatkvalitet.

2. Områdebeskrivelse.

Bekkene er en del av nedbørsfeltene nr 019.22Z og nr 019.220, ref NVE sin database REGINE.
Nedbørsfeltene er preget av mange småtjern og myrer, særlig høyest oppe i terrenget.

Nørholmsbekken:

Nørholmsbekken renner østlig og ut i sjøen, innerst i Nørholmskilen. Den er ca. 0,5 til 2,5 m bred og 0,3–0,6 m dyp ved normal vannføring.
Bunnsubstratet består av grus og stein med enkelte partier sand. Kantvegetasjonen er tett og variert.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført den 21.august 2025, fra kl 16 – 18.00 i den midtre del over en strekning på ca 400 meter. Det var lav vannføring , klart vann og lett å observere.

Hasseldalsbekken:

En smal bekk som renner gjennom Hasseldalen og munner ut i sjøen ved Nørholm. Bredden varierer mellom 0,5 –2 m, og dypet er sjelden over 0,4 m. Bunnen domineres av stein og grus.

Målepunkter.

El-fiske ble gjennomført 28.august fra kl 14 –16 fra den midtre til den øvre delen, over en strekning på ca 400 meter.

Det var lav vannføring og klart vann.

Penndalsbekken:

Penndalsbekken renner først vestlig i øvre del, men svinger så sørlig gjennom hele Penndalen. Her ses Omre Kroktjern:

Bekken fra Omre Kroktjern renner slagt ned via et lite tjern i myrlendt terreng. Vi konstaterte fisk helt opp til dette tjernet. Herfra går bekken ned til selve Penndalen, hvor den vider seg ut til 2–3 meters bredde i den midtre delen. Den er fra 0,5 til 2 meter helt ned til den nedre delen, ved FV 420. På nedsiden av FV 420 og til utløpet i sjøen kalles den Amtedalsbekken.

Substratet består hovedsaklig av grus og stein, med flere naturlige kulper og gyteområder. Kantvegetasjonen varierer mellom tett skog og mer åpne partier, hvor busker og høyt gress dominerer. Bekken er vurdert som svært viktig for lokal rekruttering.

Målepunkter.

Det ble gjennomført el-fiske i to omganger. Den første ble foretatt 28.august fra kl 13 – 14.30, på begge sider av FV 420, for å fange opp noe av den delen som kalles Amtedalsbekken. Det var da lav vannføring og klart vann.

Den andre ble gjennomført 2.september 2025 fra kl 14.30 til 18.00. Det ble el-fisket punktvis fra Omre Kroktjern og ned til RV 420. Det var normal vannstand og klart vann.

3. Metode.

El-fisket ble utført med utstyr fra Terik, model FA-55.
Alle fisk ble fanget med håv og satt tilbake i vassdraget.

4. Resultater.

Totalt observert individer, pr bekk.
Nørholmsbekken:
Sum individer: **147**
Hasseldalsbekken:
Sum individer: **123**
Penndalsbekken:
Sum individer: **189**

Totalsammendrag (alle bekker): Ørret 455 individer, Ål 4 individer, totalt 459 individer.

5. Vurderinger.

Nørholmsbekken: Sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del.
Hasseldalsbekken: Høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer.
Penndalsbekken: Svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm)

6. Konklusjoner.

Nørholmsbekken: Viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Ål registrert i lavt antall.

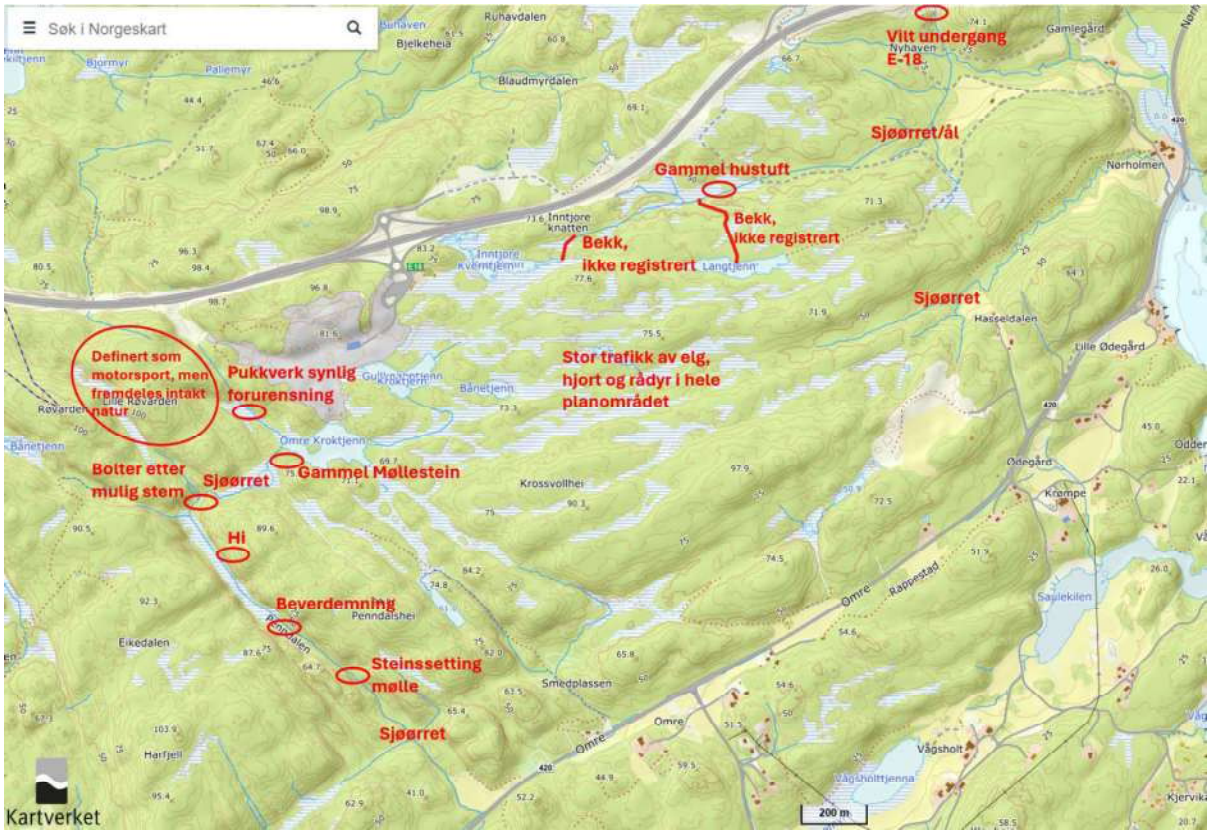
Hasseldalsbekken: Gyte- og oppvekstområde for ørret

Penndalsbekken: Nøkkellokalitet for både ørret og ål, med høy tetthet og gode habitatforhold.

Samlet sett: Penndalsbekken, et svært viktig vassdrag for begge artene, samtidig som vi opplevde en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser.

7. Vedlegg.

Kart over Omre, som viser alle bekkeløp og annen informasjon.

Statsforvalteren i Agder

Vår dato: 19.12.2023
Vår ref.: 2022/7418
Deres dato:
Deres ref.: 2022/6927

GRIMSTAD KOMMUNE

Postboks 123
4891 GRIMSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Heidrun Flognfeldt Andreassen, 37 01 78 50

Innsigelse og høringsuttalelse til offentlig ettersyn av forslag til reguleringsplan for Omre industriområde - felt BI6 - BI9 i Grimstad kommune

Vi viser til oversendelse datert 19.10.2023 fra Grimstad kommune med vedtak om å legge forslag til detaljregulering for Omre industriområde, delområde BI6 – BI9 ut til offentlig ettersyn. Vi viser videre til e-poster av 27.11.2023 og av 08.12.2023, der Statsforvalteren gis utsatt høringsfrist, sistnevnte til 19.12.2023.

Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget.

Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres.

Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra *moderat* til *dårlig*, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12.

Vi finner at planforslaget må omarbeides/utbedres i vesentlig grad for å imøtekomme innsigelsen. Masse- og overvannshåndtering, samlet konsekvens for naturmangfold, konsekvenser for vannmiljø, samt planlegging for en mer effektiv arealdisponering, er sentrale forhold som må utredes og omarbeides/utbedres for å løse innsigelsen.

Bakgrunn

Formålet med planen er å legge til rette for industri og lager med tilhørende kontorplasser.

Arealene er i områderegulering for Omre regulert til industri, andre typer bebyggelse og anlegg, naturområde, LNF-formål, infiltrasjon/fordrøyning/avledning samt til en rekke underformål under samferdsel og infrastruktur.

Innspill fra Statsforvalteren
Vi viser til Statsforvalterens uttalelse i forbindelse med varsel om oppstart av planarbeidet, av 01.09.2022. Vi minte der om at det i bestemmelsene til områdereguleringa § 3 ble stilt en rekke krav til utredninger, illustrasjoner, rapporter og planer som skulle følge detaljreguleringa. Denne bestemmelsen var en viktig forutsetning for Statsforvalterens vurdering av forslag til områderegulering. Ved gjennomgang av planforslaget ser vi at flere av disse kravene er skjøvet på ved at det stilles krav til at slik dokumentasjon / slike planer skal foreligge før rammetillatelse eller igangsettingstillatelse for de enkelte delfelt. Spesielt for tema som overvannshåndtering, vannmiljøundersøkelser og massehåndtering mener vi at det å skyve på dette vil kunne medføre / bidra til miljøskade som kunne vært unngått eller begrenset gjennom arbeidet med detaljregulering.

Under følger en mer konkret vurdering av de viktigste tema.

Naturmangfold
I arbeidet med områdereguleringa ble det utarbeida en temarapport for naturmangfold, datert 21.10.2018. Rapporten konkluderte med at det ikke fantes registrerte naturtyper innenfor planområdet. I planbeskrivelsen til forslag til detaljregulering, datert 18.10.2023, konstateres følgende: *«Det er ikke registrert verdifulle naturområder, viktige naturtyper eller stedegne og faste arter som vil kunne ta varig skade eller bli desimert som følge av tiltaket.»* Samtidig beskrives det på s. 25 at det for planområdet er registret noen naturtyper, men at det ikke er *«registrert utvalgte naturtyper, men noen områder som generelt har middels til stor verdi.»* For den sårbare arten, *ildsandbie*, følger egen rapport.

Etter utsjekk i Naturbase finner vi at det er registrert flere naturtyper innenfor planområdet av nasjonal interesse. Kartlegging ble gjort i juni 2018, og registreringene ble publisert i Naturbase i april 2019. Flere av naturtyperegistreringene faller inn under kriterier for når Statsforvalteren skal vurdere å fremme innsigelse, jamfør *rundskriv om nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet*, T2/16. Dette gjelder flere registreringer av naturtypen *gammel furuskog,* en naturtype som har sentral økosystemfunksjon. En av registreringene har *svært høy lokalitetskvalitet*, mens de øvrige har *høy lokalitetskvalitet*. Videre finnes en registrering av semi-naturlig våteng, med lokalitetskvalitet *moderat* og tilstand *dårlig.* 21.09.2023 ble forskrift om utvalgte naturtyper endret. Konkret innebærer endringa blant annet at nevnte registrering nå faller inn under utvalgskriterier for hva som er å regne som utvalgte naturtyper. Flere av de overnevnte naturtypene vil bli helt eller delvis ødelagt ved en utbygging i tråd med planforslaget.

Når det gjelder *ildsandbie* er dette en art med status sårbar (VU) på norsk rødliste over trua arter, og dermed en art av nasjonal interesse. Rapporten om ildsandbie sammenligner den påvirkning de ulike alternativene for atkomstvei (regulert atkomst i områderegulering versus nytt forslag i detaljregulering) vil gi for arten. Ved gjennomgang av nytt kunnskapsgrunnlag finner vi at det er

registrert naturtyper innenfor planområdet som vil kunne være av verdi for ildsandbie da vertsplanten blåknapp knyttes til den aktuelle naturtypen. Vi etterlyser at hensynet til ildsandbie vurderes i sammenheng med aktuelle naturtyper.

Naturmangfoldloven § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5.

Da planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse uten at oppdatert kunnskapsgrunnlag er benytta, og uten at det er vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres, finner vi ikke at den generelle aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven er oppfylt.

Arealdisponering

Planforslaget legger opp til nedbygging av store naturområder med til dels store naturverdier. Samtidig synes effektiv utnyttelse av arealene ikke å være sikret i planforslaget. Ut ifra illustrasjon synes det som at det planlegges for store arealer med parkering i dagen og bygg i én etasje. I plankart og bestemmelser stilles det ingen krav om at parkering skal legges i bygg, ingen krav om minimumshøyder, og det er heller ikke lagt inn krav om trinnvis utbygging. Effektiv utnyttelse av arealene er så langt vi kan se, ikke sikret i planforslaget. Uten krav om trinnvis utbygging kan potensielt store arealer sprenges ned uavhengig av behovet. Punkt 45 i *Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 – 2027* trekker frem arealplanlegging som reduserer arealbeslag som et bidrag til oppnåelse av klima- og miljømålene, og det poengteres i Veikart 2.0 *Grønt industriløft* at regjeringen vil at grønne industrietableringer skal være arealeffektive og at de ikke skal føre til unødvendig naturbelastning.

Vi forventer med bakgrunn i overnevnte at planforslaget endres slik at man sikrer en mer effektiv utnyttelse av arealene. Ved å redusere det samlede fotavtrykket av tiltakene gjennom en mer effektiv arealutnyttelse, vil naturbelastinga kunne reduseres tilsvarende. Dette vil også kunne være en del av løsninga for å sikre god overvannshåndtering.

Massehåndtering

Massehåndtering er lite omtalt i planforslaget, og kravet i områdereguleringas bestemmelser § 3, punkt g) 1-5 om å utarbeide en plan for massehåndtering skyves på til *«før det kan gis igangsettingstillatelse til grovplanering og sprengningsarbeid for opparbeidelse av industriareal og infrastruktur»* jamfør forslag til reguleringsbestemmelser § 3.2.3. Utfordringene ved å skyve på dette er kommentert av både Agder fylkeskommune og Direktoratet for mineralforvaltning i brev av henholdsvis 04.12.2023 og 01.12.2023. Vi støtter det som går frem av vurderinger i nevnte brev når det gjelder massehåndtering. Det er en nasjonal forventning, jamfør punkt 44 i nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023 - 2027, at helhetlig masseforvaltning skal avklares i regionale og kommunale planer. I denne konkrete saken finner vi at tidlige avklaringer rundt massehåndtering reelt vil kunne bidra til å redusere og avbøte negative konsekvenser ved planforslaget både når det gjelder hensyn til naturmangfold, vannmiljø, støy og støv.

Overvannshåndtering

I bestemmelsene til områdereguleringa § 3, punkt d) står det at det skal utarbeides en teknisk plan der det redegjøres for overvannshåndtering, flomveier, og hvordan vannmengden mot Penndalsbekken kan holdes mest mulig lik naturlig situasjon, samt tiltak for å rense vannet, både i anleggs- og permanent fase. Som del av planforslaget følger en «*beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering*» og en overvannsrapport, begge datert i 2023. Beskrevne mulige løsninger og strategier for overvannshåndtering er gode. Vi finner dog ikke at strategiene og løsningene som skisseres er sikret i plankart og/eller bestemmelser. Da gode løsninger for overvannshåndtering ofte er arealkrevende, bør slike arealer reguleres til dette formålet i plankartet. Med bakgrunn i overnevnte anbefaler vi at en plan for overvannshåndtering utarbeides og at løsninger sikres i plankart og bestemmelser.

Vannmiljø

I overnevnte rapporter gjøres enkelte vurderinger etter vannforskriften § 12. I *beskrivelse for vannmiljø og valgt overvannshåndtering* konstateres det på side 22 at «*ekstra nitrogen i en nitrogenbegrenset sjøvannsforekomst kan få eutrofieringseffekter*». Vi finner at vurderingene etter vannforskriften er noe mangelfulle. Dette knytter seg hovedsakelig til mangelfull vurdering av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og Bufjorden. Dette gjelder spesielt vurderinger rundt hvilken effekt nitrogen som vaskes ut av sprengstein eller føres til resipient via anleggsvann, vil ha på nevnte vannforekomster.

Engekilen er registrert med *moderat* økologisk tilstand, og det er kjent at det er dårlig vanngjennomstrømning i kilen. Vi er kjent med at det med bakgrunn i nevnte forhold pågår et prosjekt i regi av Engekilen vel for å bedre økologisk tilstand i vannforekomsten. Prosjektet er finansiert av midler fra Miljødirektoratet. Vi etterlyser at det gjøres grundige vurderinger av hvordan planforslaget vil påvirke Engekilen og hvorvidt planforslaget vil ha innvirkning på måloppnåelse i det pågående miljøprosjektet. Vi påpeker at eventuell tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep som innebærer forringelse av økologisk tilstand etter vannforskriften § 12 b), kun gjelder forringelse fra *svært god* til *god tilstand*. Det er ikke anledning til å gi tillatelse etter § 12 til en reduksjon av økologisk funksjon i Engekilen fra *moderat* til *dårlig*.

Jamfør redegjørelsen over og med bakgrunn i det store omfanget av sprengning som planforslaget åpner for, finner vi det overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli forringet og redusert fra *moderat* til *dårlig*. Vi viser til vår innsigelse, s. 1 i dette brevet. Som del av arbeidet som må gjøres for å kunne trekke innsigelsen, må det godtgjøres gjennom faglige utredninger og med tilhørende krav til avbøtende tiltak at Engekilen ikke får redusert økologisk kvalitet som følge av planforslaget. Avbøtende tiltak må sikres juridisk i plankart og/eller bestemmelser.

Det er krevende å gjøre fullgode vurderinger av påvirkning på vannmiljø all den tid varighet av anleggsarbeid er ukjent, og siden det ikke er stilt krav til rekkefølge for opparbeidelse av arealer. Som et minimum forventer vi at det stilles rekkefølgekrav til at renseløsninger for de enkelte delfelt skal være etablert før det gis igangsettingstillatelse for øvrige anleggsarbeider tilhørende aktuelt delfelt.

Slik vi forstår, skal et eksisterende tjern innenfor planområdet fylles igjen. Selv om det ikke er registrert rødlistede arter i tilknytning til tjernet, er slike tjern ofte av stor verdi for biologisk mangfold generelt. Vi minner om at igjenfylling av tjernet må vurderes etter vannforskriften §12 som del av reguleringsplanarbeidet, og i tillegg krever særskilt tillatelse etter både forskrift om fysiske tiltak i vassdrag og etter forurensingsloven. All den tid det er store tilgjengelige arealer innenfor planområdet og sett hen til våre merknader under overskrifta arealdisponering, ber vi kommunen gjøre konkrete vurderinger av hvorvidt det aktuelle tjernet kan ivaretas.

Støy og støv

Vedlagte støyutredning ble utarbeida i forbindelse med områdereguleringa og er datert i 2019. Den tar for seg veitrafikkstøy, støy fra industri og bygge- og anleggsstøy. Den konkluderer med at foreløpige støyutredninger viser at enkelte boliger langs fv. 420 vil kunne få overskridelser av anbefalte støygrenser fra tabell 2 og tabell 4 i T-1442/2021 – *retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging*, som følge av veitrafikkstøy og knytta til bygge- og anleggsstøy. Når det gjelder støy fra industri, konkluderes det med at denne virksomheten vurderes *«å ha liten negativ støymessig konsekvens for nærliggende boliger.*»

For å redusere belastning fra anleggsstøy anbefales det å tidsbegrense bygge- og anleggsarbeid innenfor de sørligste sonene som er foreslått regulert til industri. Dette er fulgt opp i forslag til bestemmelser § 2.4 ved at det er satt tidsbegrensninger for *«støyende anleggsarbeid»* tilknytta delområdene BI8, BI9a og BI9b. Vi finner at ordlyden *«støyende anleggsarbeid»* gir et stort rom for tolkning. Vi gir **faglig råd** om at nevnte tidsbegrensning i bestemmelsene gjøres gjeldende for alt anleggsarbeid. I støyrapporten anbefales det at *«det jobbes nordfra og sørover med planering»*. Bakgrunnen er at man slik lengst mulig vil opprettholde en buffersone som vil dempe støy mot boligområdet. Dette er ikke sikret i planforslaget, tvert om ble et tidligere krav om trinnvis opparbeidelse av området, fjernet fra bestemmelsene til områdereguleringa, ved en planendring etter forenklet prosess, jamfør pbl. § 12-14, annet ledd. Vi finner dette meget uheldig blant annet med tanke på støyhensyn, og gir **faglig råd** om at krav til trinnvis opparbeidelse av arealer tas inn igjen.

For vegtrafikkstøy er det i tråd med anbefalinger fra støyrapporten tatt inn bestemmelser om støysikring av boliger i § 2.4 og tilhørende rekkefølgekrav i § 3.2.2. § 2.4 knytter seg til *«eiendommer som får støynivå over ekvivalent nivå på 55 dBA utendørs ved bolig, og over 35 dBA inne i oppholdsrom»*. § 3.2.2 knytter seg til «bolig på gnr./bnr. 176/7». Vi ser ikke at det finnes faglige grunner til at kravet om støysikring kun skal knytte seg til sistnevnte gnr./bnr. Vi gir derfor **faglig råd** om at bestemmelsene § 3.2.2 justeres i henhold til å omfattes alle eiendommer som får støynivå høyere enn anbefalingene i T-1442, tabell 2.

For støy fra industrien som reguleres, anbefales det i støyrapporten at *«minst støyende industri plasseres i den sørligste delen av planområdet for å minimere støypåvirkning ved boligene nærmest planområdet i sør»* og at det bør *«vurderes å la terreng mot bebyggelse stå igjen for å danne en naturlig støyskjerming mot bebyggelse.»* Vi ser ikke at anbefaling fra støyrapporten referert over, er videreført i

de juridiske dokumentene. Vi gir **faglig råd** om at det i bestemmelsene styres at det innenfor BI8, BI9a og b kun tillates *«lett industri».* Vi ber videre om at det gjøres en konkret vurdering av om det som gjenstår av grønne arealer mellom boliger og BI8 og BI9a og b er tilfredsstillende med tanke på å opprettholde en funksjon som naturlig støyskjerming.

Jamfør tidligere kommentarer til at massehåndteringsplan skyves på, påpeker vi at en slik plan kunne vært et viktig verktøy også for å sikre tilfredsstillende forhold tilknytta støy og støv. I støyutredning fra 2019 redegjøres det for at bygge- og anleggsaktiviteten antas å innebære boring, sprengning, massehåndtering og bearbeiding/knusing av stein. Enkelte av aktivitetene, slik som aktivitet tilknytta knuseverk er mer støyende enn annen type anleggsvirksomhet. Vi gir **faglig råd** om at det som del av arbeidet med en plan for massehåndtering vurderes hvilke arealer som er best egna for denne typen meget støyende virksomhet, og at dette innarbeides i planens juridiske dokumenter. Som et minimum bør det låses i plankart og bestemmelser hvor dette ikke tillates. Ved slike tidlige vurderinger av hvor slik meget støyende virksomhet kan tillates, vil man eksempelvis kunne planlegge for å sette igjen terreng nær støykilden som naturlig støyskjerming. Vi minner om at pukkverksvirksomhet er meldepliktig etter forurensningsforskriften kap. 30. Mer informasjon samt meldeskjema kan finnes på vår hjemmeside (Forurensning fra produksjon av pukk, grus, sand og singel (kap. 30) | Statsforvalteren i Agder).

Når det gjelder støv, skisseres det i planbeskrivelsen, kapittel 5.9.2, enkelte konkrete tiltak for å begrense utfordringer knyttet til støvutvikling og den belastning dette vil kunne medføre for nærliggende boliger. Vi finner ikke at noen av disse konkrete tiltakene er sikret i planens juridiske dokumenter. Vi anbefaler at også denne type avbøtende tiltak sikres gjennom en massehåndteringsplan som gjøres juridisk bindende gjennom planbestemmelsene.

Medvirkning

I planbeskrivelsen står det at medvirkning er ivaretatt gjennom brev til offentlige og berørte parter samt gjennom avisannonse. Vi minner om at dette kun oppfyller plan- og bygningslovens krav til høring, jamfør § 5-2. Vi finner ikke at krav til medvirkning, jamfør § 5-1, er oppfylt. Vi ber kommunen gjøre en konkret vurdering av om medvirkning i tråd med sistnevnte paragraf, ville tilført saken beslutningsrelevant informasjon.

Energi

I forslag til reguleringsbestemmelser legges det til rette for at det kan etableres solfangere og solcellepaneler. Både nasjonalt og i Agder har det i den seinere tid dukka opp saker med ønske om å anlegge bakkemonterte solcelleanlegg. Dette er arealkrevende og går ofte på bekostning av naturområder. Å anlegge solceller på tak i forbindelse med eksisterende eller nye planlagte områder for næring vil være en mye mer arealeffektiv løsning som vil redusere behovet for inngrep i natur. Vi ber med bakgrunn i redegjørelsen over, kommunen vurdere om det bør stilles krav i bestemmelsene til etablering av solceller på tak for den aktuelle planen.

Veien videre

Grimstad kommune skal som del av arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel, se på hvorvidt det er avsatte utbyggingsområder som ikke er egnet til utbygging, som skal tas ut av

kommuneplanen. Gitt nytt kunnskapsgrunnlag i denne konkrete saken om naturmangfold av nasjonal interesse og de tilhørende negative konsekvenser som planforslaget medfører, utfordringer knytta til vannmiljø i Engekilen, og i lys av overnevnte, ber vi kommunen vurdere hvorvidt deler av området bør tilbakeføres til LNF-formål i kommuneplanen.

Med hilsen

Gina Lund (e.f.)
statsforvalter

Ingunn Løvdal
miljøverndirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Agder fylkeskommune	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)	Postboks 5091 Majorstua	0301	OSLO
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	Postboks 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Statens vegvesen	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER

NTE Energi AS - Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk – Nærøysund kommune, Trøndelag fylke

1 Prosess

Tiltakshaver skal:

- Sende konsekvensutredningen til NVE innen 2 år etter at utredningsprogram er fastsatt av NVE. Tiltakshaver kan søke NVE om utsatt frist. Behovet for utsatt frist må begrunnes.
- Videreføre den etablerte samrådsgruppen for arbeidet med konsekvensutredningen der vertskommunen, grunneiere, lokale organisasjoner og andre med relevant lokalkunnskap inviteres til å delta. I konsekvensutredningen skal samrådsgruppens medlemmer nevnes, og aktiviteter beskrives.

2 Begrunnelse for tiltaket

Tiltakshaver skal gi en begrunnelse for tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Behovet	Begrunne behovet for tiltaket. Beskrive viktige nytteeffekter av tiltaket.	Skal inkludere en overordnet vurdering av funksjonen av utbyggingen i et energisystem-perspektiv.
Valg av sted	Beskrive egnetheten til lokaliteten og de antatt hovedutfordringene knyttet til denne.	Tiltaket er i direkte konflikt med eksklusjonsområder i nasjonal ramme for vindkraft (2019). Det skal derfor begrunnes særskilt hvorfor området allikevel er valgt.
Alternative løsninger	Beskrive alternative utbyggingsløsninger i samme område, og eventuelle alternative lokaliteter hvis slike er vurdert.	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort begrunnelse for dette.

3 Beskrivelse av tiltaket

3.1 Tiltaket i korte trekk

Tiltakshaver skal gi en kortfattet beskrivelse av tiltaket og hvordan utbyggingen skal gjennomføres. Hoveddata oppgis i tabellformat. Dataene skal minst omfatte innholdet i de følgende tabellene:

3.1.1 Basisdata

	Enhet	Lavt anslag	Høyt anslag	Kommentar
Antall vindturbiner	antall			
Samlet installert effekt	MW			
Årsproduksjon	GWh			
Fullasttimer	antall			
Investeringskostnad	MNOK			
Turbinhøyde (til vingetippen)	m			
Tårnhøyde	m			
Vinger – lengde	m			
Transformatorer	antall			
Transformatorytelse (samlet)	MVA			
Internt nett – lengde	km			
Nettilknytning – lengde[1]	km			
Nettilknytning – spenningsnivå	kV			
Areal – vindkraftkonsesjon[2]	km^2			
Areal – direkte fysiske inngrep[3]	m^2			
Veilengde – internveier	km			
Veilengde – adkomstvei	km			

3.1.2 Stipulert arealbruk innenfor tiltaksområdet (mest sannsynlige anslag)

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Internveier m/skjæring og fylling	m^2			
Oppstillingsplasser	m^2			
Tekniske bygg og hjelpeanlegg	m^2			

[1] Nett frem til eksisterende punkt i nettet (den delen av nettet som behandles som del av vindkraftanlegget)
[2] Arealet for områdereguleringsplanen uten adkomstvei, når planen er spesifikk for vindkraftanlegget
[3] Sum av arealer spesifisert i kap. 0

Arealformål	Enhet	Før istandsetting	Etter istandsetting	Kommentar
Masseuttak/-deponier	m^2			
Riggplasser	m^2			
Annet[4]	m^2			

3.2 Planområdet, komponenter og gjennomføring

Tiltakshaver skal gi en beskrivelse av tiltaket i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Kartfesting[5]	Plassering i region og kommune	
Kartfesting	Omrisset og flaten for: ▪ Områdereguleringsplanen ▪ Konsesjonsarealet	Traséer for adkomstveier skal skisseres innenfor områdereguleringsplanen
Kartfesting	Forventet arealdisponering som er representativ for de mest aktuelle utbyggingsalternativene (f.eks. ulike turbinstørrelser).	Kartene skal inkludere vindturbiner med oppstillingsplasser, adkomst- og internveier, nettilknytning, transformatorstasjon, service-bygg, andre ev. bygninger, riggplasser, areal for mellomlagring av komponenter og/eller masse og andre hjelpeanlegg Det kreves omriss av aktuelle løsninger, men ikke data fra prosjekterte veitraséer etc. For massetak og massedeponi, som ikke tall- eller kartfestes i konsesjonssøknaden, skal det gis en beskrivelse av hvordan dette er planlagt, inkludert håndteringen av eventuelle midlertidige løsninger.
Kartfesting	Aktuelle ilandføringssteder (havner) for turbinkomponenter og tilhørende transportruter på offentlig vei	
Anleggsbeskrivelse	Aktuelle komponenter og inngrep	Skal illustreres med tegninger/skisser og bilder fra eksisterende vindkraftverk eller andre sammenlignbare utbygginger
Transport	Beskrive hvordan nødvendig transport er tenkt gjennomført og hvilket behov for oppgradering av veier, havner o.a. som forventes	Påvirkning på trafikale forhold i anleggs- og driftsfasen skal kort omtales, herunder trafikksikkerhet og behovet for avbøtende tiltak

[4] Annen arealbruk innenfor planområdet, inkluderer *ikke* adkomstvei, kaier etc.
[5] NVEs krav til kart kan hentes via denne lenken: Konsesjonssøknad nettanlegg: Vedlegg til søknaden

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Identifisering av parter som må involveres for tilgang til aktuelle fasiliteter, og en kort beskrivelse av hvordan disse har vært involvert
Avfall	Beskrive forventet type og mengde avfall og håndtering av dette under bygging, drift og avvikling.	Skal inkludere en vurdering av forventede resirkuleringsmuligheter ved nedleggelse.
Merking som luftfartshinder	Beskrive hvordan vindturbinene og eventuelle kraftledninger skal merkes.	Jf. forskrift om rapportering, registrering og merking av luftfartshinder
Alternative løsninger	Beskrive reelle alternativ for hele eller vesentlige deler av tiltaket	Hvis det ikke vurderes noen alternativer, skal det gis en kort forklaring på hvorfor dette er uaktuelt
Usikkerheter i prosjektutforming og gjennomføring	En generell beskrivelse av de største usikkerhetene i prosjektutforming og gjennomføring.	Spesifisere hvilke usikre forhold som forventes avklart i den videre konsesjonsprosessen og hvilke forhold som ***ikke*** forventes avklart før i en eventuell detaljplan
Tilbakeføring	Gi en kort beskrivelse av hvordan arealinngrepene av tiltaket planlegges tilbakeført etter endt konsesjonsperiode	

3.3 Nettløsning

Tiltakshaver skal beskrive nettilknytningen i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planlagte nettanlegg	Beskrive anlegg for tilknytning til eksisterende eller planlagt (meldt/konsesjonssøkt) nett. Permanente og midlertidige anlegg skal beskrives.	Beskrivelsen skal oppfylle kravene i kapittel 2 *Beskrivelse av planlagte anlegg* i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg Dersom flere tilknytningspunkt i overliggende/eksternt nett er aktuelle, skal disse beskrives kort og prioriteringen mellom dem skal begrunnes
Grensesnitt mot nettselskap og teknisk løsning	Det skal dokumenteres at det er enighet om grensesnitt og teknisk løsning med berørt nettselskap	Vedlegg til søknaden
Forsterkning av eksisterende nett	Beskrive tilgjengelig kapasitet i kraftnettet Beskrive eventuelle nødvendige forsterkninger i eksisterende nett	Skal dekke alle nettnivå

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		Dersom anlegget utløser behov for å bygge nye nettanlegg eller forsterke nettanlegg i eksisterende nett, må det også søkes om dette. Se NVEs nettsider: Til deg som vil søke om konsesjon for nettanlegg - NVE
Kraftsensitiv informasjon	Opplysninger som inneholder kraftsensitiv informasjon, må legges i vedlegg unntatt offentlighet	Se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon

3.4 Energiproduksjon og kostnader

Tiltakshaver skal beskrive teknisk-økonomiske faktorer i henhold til følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Vindressurser	Beskrive og dokumentere vindressursene i planområdet	Hvilken metodikk som ligger til grunn for evalueringen skal oppgis. Tiltakshaver skal dokumentere relevante parametere, som vindhastigheter, ekstremvind og turbulens. Vindmålinger, datasett og modellverktøy etc. skal legges ved søknad
Vindturbinklasse	Vurdere vindturbinklasse(r) som kan benyttes i planområdet og vise hvilke vurderinger som er gjort	Dokumentasjon iht. IEC 61400
Ising	Beskrive forventet konsekvens for produksjonen Beskrive behov for forebyggende tiltak og avisingssystemer. Hvis slike systemer ikke er relevante, skal tiltakshaver beskrive hvorfor	For vurdering av iskast, se kap. **Error! Reference source not found.** Dokumentasjon iht. IEC 61400-31
Kraftproduksjon	Beregne forventet årlig netto kraftproduksjon, oppgi forutsetningene for beregningen.	Faktorer som forventes å påvirke produksjonen skal beskrives og vurderes, herunder elektriske tap, ising, vaketap, planlagt- og uplanlagt nedetid Timesserie for estimert produksjon skal oversendes
Annen inntjening/ markedsdeltakelse	Beskrive hvilken andre inntjening som er aktuell utover direkte inntekt fra kraftsalg Beskrive markedsfunksjonen til eventuell batteridrift	Sertifikatordninger og opprinnelsesgarantier skal inkluderes Inntjening fra andre markeder som balansemarked, FCR etc. kan beskrives kvalitativt

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Levetid	Beskrive forventet teknisk levetid og mulige tiltak og kostnader for å forlenge denne	
Investerings-kostnader	Angi estimerte investeringskostnader	Investeringene skal settes opp med en totalkostnad og spesifiserte kostnads-elementer som følger: Turbiner m/alle nødvendige mekaniske og elektrotekniske komponenter, inkl. transport og installasjon Fundament m/materialbruk, sprenging, sikring etc. Bygg/Vei/Anlegg: Veier og oppstillingsplasser m/gravearbeider, massehåndtering, terreng-tilpasning/-oppretting, gjerder, bommer etc. Samt bygg med tilhørende utstyr Internt nett: Nettinfrastruktur fra turbiner til tilknytningspunkt mot eksternt nett inkludert intern nettstasjon Forsterkning av eksisterende nett: Vindkraft-verkets andel av kostnader til nødvendige oppgraderinger (jf. anleggsbidrag) Grunnerverv: Engangskostnader, ikke gjentakende leiekostnader Prosjektering, planlegging, administrasjon etc. som påløper etter investeringsbeslutning Prosjektkostnader før investeringsbeslutning; planlegging, prosessoppfølging, utredning, vindmåling etc. Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.
Andre kostnader	Estimerte kostnader for: Drift og vedlikehold Nedlegging/tilbakeføring	Kostnader for drift og vedlikehold skal angis som årlig kostnad på formatene øre/kW og mill. kr/år Følgende kostnader skal *ikke* inkluderes: ▪ Større investeringer/oppgraderinger ▪ Avgifter: elavgift, skatter etc. ▪ Avskrivninger ▪ Produksjonsrelaterte nettkostnader og punkttariffer/innmatingsavgift Disse kostnadstallene kan leveres i et separat dokument som behandles konfidensielt.

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Batteri	Dersom anlegget planlegges med batteri, skal tiltakshaveren beskrive oppsett og driftsmønster	En generell beskrivelse støttet av følgende informasjon: ▪ Energilagringskapasitet (MWh) ▪ Effektkapasitet for opp- og utlading (MW) ▪ Antatt levetid (år og sykluser) ▪ Investering og driftskostnader
Omkringliggende vindkraftverk	Vurdering av produksjonstap og mekanisk belastning på eksisterende Ytre Vikna vindkraftverk Hvis det er turbiner med forventet produksjonstap over 1 %, skal påvirkning på produksjonen estimeres for hele anlegget	Det skal tas stilling til: (1) Produksjonstap fra vake- og oppbremsingseffekter; (2) Ulemper knyttet til ekstra mekanisk belastning som følge av det omsøkte vindkraftverket

3.5 Andre planer og tiltak og annet relevant lovverk

Tiltakshaver skal beskrive forholdet til andre planer, tiltak og lovverk i følgende tabell:

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Planer og vedtak	Beskrive forholdet til vedtatte arealplaner i influensområdet	
Andre tiltak	Beskrive kjente energianlegg og større utbygginger/arealinngrep fra andre sektorer som ikke dekkes av vedtatte arealplaner	Den geografiske avgrensningen av hvilke andre tiltak som inkluderes skal knyttes til hvorvidt det er vesentlige overlappende og/eller samlede effekter av tiltakene
Verneområder	Arealer som er vernet, eller planlagt vernet etter naturmangfoldloven, kulturminneloven, plan- og bygningsloven, og vassdrag vernet etter Verneplan for vassdrag Hvis tiltaket er i strid med verneformålet, skal det vurderes hvordan tiltaket kan tilpasses vernet og opplyses om det er behov for søknad om dispensasjon fra vernebestemmelsene	Identifisering av kulturminner og kulturmiljø med vernestatus er utdypet i kap. **Error! Reference source not found.Error! Reference source not found.** Utredningskravet for arealer som er vernet etter naturmangfoldloven er beskrevet under naturmangfold i kap. 4.4 For vernede vassdrag i kategorien «referansevassdrag», skal beskrivelsen inkludere hele nedslagsfeltet
Annet lovverk	Angi nødvendige offentlige tillatelser og/eller dispensasjoner fra annet lovverk enn energiloven	Følgende liste er retningsgivende og ikke uttømmende: ▪ Forurensningsloven ▪ Kulturminneloven ▪ Sameloven

Stikkord	Innhold	Spesifisering
		▪ Reindriftsloven ▪ Naturmangfoldloven ▪ Vannressursloven ▪ Forskrift om fysiske tiltak i vassdrag ▪ Lakse- og innlandsfiskeloven ▪ Vegloven ▪ Havne- og farvannsloven ▪ Forskrift om elektriske forsyningsanlegg ▪ Forskrift om rapportering m.m. av luftfartshinder
Privatrettslige tillatelser	Beskrive nødvendige privatrettslige tillatelser, inkludert status for rettighetserverv, og andre avtaler av allmenn interesse	For rettigheter fra private grunneiere; bruk følgende veiledning fra konsesjonssøknader for nettanlegg: Forholdet til grunneiere og rettighetshavere

4 Konsekvensutredning

4.1 Generelle krav – gjelder alle tema

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Tiltaket	Arealet og alle komponenter beskrevet i kap. 3	
Utredningsomfang	Utredningene skal tilpasses det reelle behovet for behandling av prosjektet, og forenkles der det kan sannsynliggjøres at kravet i utredningsprogrammet ikke gir informasjon som er relevant for plan- eller konsesjonsbehandlingen	Dersom et krav i utrednings-programmet viser seg å ikke være relevant for tiltaket, skal dette begrunnes
Metode	Konsekvensutredningen (KU) skal oppfylle forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften) sine krav til bruk av anerkjent metodikk og bruk av relevant faglig kompetanse Miljødirektoratets (og Riksantikvarens) veileder M-1941 skal benyttes så langt denne dekker det aktuelle temaet	For fagtema som verken er dekket av M-1941 eller nærmere spesifisert metodikk i dette utrednings-programmet, kan Statens vegvesens håndbok V712 benyttes Se spesielt tilpasninger av metode for kartlegging av naturtyper under fagtema naturmangfold, kap. 4.4
Kartlegging	Med «kartlegging» menes systematisering av all informasjon innhentet fra litteratur, feltarbeid, utveksling med relevante kilder etc.	Merk viktigheten av kildeangivelse og registreringsdato av data som samles inn

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Influensområde	Identifisere det området som påvirkes vesentlig av tiltaket	Gi en overordnet beskrivelse og begrunnelse for avgrensning av influensområdet Beskrives og kartfestes under hvert utredningstema der det er relevant
Nullalternativet	Beskrive dagens miljøtilstand og den sannsynlige utviklingen i influensområdet dersom det omsøkte tiltaket ikke gjennomføres (referansesituasjonen) Inkluderes i konsekvensvurderingen for alle tema der det er relevant Nullalternativet som skal legges til grunn ved utredninger er dagens situasjon uten utbygging. Det skal i den videre utredningen ikke vektlegges at området er regulert til utbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.	I tillegg til aktuelle inngrep/tiltak skal beskrivelsen inkludere forventet utvikling når det gjelder bruk og brukere, og en beskrivelse av forventede klimaendringer
Alternative løsninger	Utrede alle reelle alternativ	Jf. kap. 3.2 Skal også inkludere de nettløsningene som inngår i vindkraftsøknaden Skal inkludere vurdering av behov for nytt servicebygg
Ny kunnskap/ feltarbeid	Innhente ny kunnskap for tema der det eksisterende kunnskapsgrunnlaget er for mangelfullt til å kunne vurdere virkninger av tiltaket	Feltarbeid gjennomføres til egnet tid på året og under egnede forhold for det enkelte fagtemaet For nye registreringer skal det oppgis befaringstidspunkt (datoer) og -rute, eller dekningskart, for undersøkte områder, hvem som har utført feltarbeidet og registreringer, og hvilken relevant kompetanse ressurspersonen(e) har. Kartleggingsomfang (tidsbruk i felt) og kartleggingsforhold skal også beskrives Dersom berørte områder utelates fra feltkartlegging, skal dette begrunnes Det skal tas bilder under feltbefaring som viser viktige miljøverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Erfaringer fra Ytre Vikna 1	Innhente erfaringer fra Ytre Vikna 1 vindkraftverk (Ytre Vikna 1) for tema der det er relevant	
Nasjonal ramme for vindkraft	Innhente bakgrunnskunnskapen fra analyseområde 27 https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/nasjonal-ramme-for-vindkraft/utpeking-av-omraader/	Informasjonen fra nve.no skal suppleres med basisdata gjennom en direkte forespørsel til NVE
Virkninger	Utrede positive, negative, direkte, indirekte, midlertidige, permanente, kortsiktige og langsiktige virkninger av tiltaket.	Varige virkninger legges til grunn for vurdering av konsekvens for det enkelte fagtema Midlertidige virkninger i anleggs- og ev. driftsfase beskrives separat Hvorvidt virkningene er permanente eller midlertidige, avhenger av hva som er påvirket og hvor lang tid det tar å gjenopprette den opprinnelige tilstanden, ev. hvor langt fra opprinnelig tilstand en forventer å komme
Separate tema	Utrede hvert tema separat. Temaenes innvirkning på hverandre skal omtales der det er relevant	Så langt det er mulig skal dobbelttelling av virkninger unngås.
Samlede virkninger	For hvert utredningstema, vurdere samlede virkninger i influensområdet av planen/tiltaket sett i lys av relevante tiltak som er gjennomført, vedtatt eller under planbehandling Vurderingen skal inkludere virkninger som følger av forventede klimaendringer for tema der dette er relevant Vurderingen skal inngå i fastsatt konsekvensgrad for den enkelte temautredningen, jf. M-1941	Se mer detaljerte krav under hvert fagtema samt kravene til utredning av samlet belastning for naturmangfold, jf. kap. 4.4.12 Virkninger som følge av klimaendringer skal vurderes på bakgrunn av Klimaframskrivninger - Norsk klimaservicesenter
Nasjonal/regional verdi	For hvert tema skal eventuelle verdier av nasjonal eller vesentlig regional interesse identifiseres og vurderes	Basert på Klima- og miljødepartementets innsigelsesrundskriv (T-2/16)
Usikkerhet	Drøfte usikkerhet som del av vurderingene for alle tema der det er relevant	Beskrivelse av utfordringer, tekniske mangler og kunnskapsmangler, samt viktige usikkerhetsfaktorer ved utredningen, herunder i datagrunnlaget Begrunnelse for ev. tilpasninger og avvik fra anerkjent metodikk

Stikkord	Innhold	Spesifisering
Avbøtende tiltak	Beskrive tiltak som kan bidra til å unngå, redusere eller kompensere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen	Det skal skilles tydelig mellom tiltak som planlegges gjennomført og som er lagt til grunn i konsekvens-utredningene, og potensielle tiltak som krever endring av planene Det skal komme frem om det er usikkerhet knyttet til faktisk effekt og gjennomførbarhet av tiltakene For omfattende tiltak skal det gjøres en grov nytte-kostnadsvurdering
For- og etterundersøkelser	Vurdere behov og skissere et arbeidsopplegg dersom for- og etterundersøkelser er relevant	Dersom konsekvensutredningen og annen eksisterende kunnskap ikke er et tilstrekkelig grunnlag for etter-undersøkelsene skal dette presiseres
Sensitiv og hemmelig informasjon	Der det er nødvendig skal det utarbeides en offentlig og en passordbeskyttet ikke-offentlig versjon av fagutredninger slik at sensitive opplysninger skjermes i tråd med retningslinjer for det enkelte tema	Dette gjelder bl.a. krav til maskering av sensitive artsdata jf. Miljødirektoratets retningslinjer for håndtering av sensitive artsdata (veileder M-606/2016) og kraftsensitiv informasjon jf. kraftberedskapsforskriften (se NVEs veileder for kraftsensitiv informasjon)
Prosjektbeskrivelse i fagutredninger	Separate fagrapporter skal inneholde en kort beskrivelse av tiltaket slik at rapportens innhold kan forstås av en leser uten tilgang til selve konsesjons-søknaden	
Kilder	Referanser i teksten og referanseliste/kildehenvisning	Referere og sammenstille alle kilder som er brukt i utredningen i en kildehenvisning eller referanseliste Datering av informasjon skal om mulig inneholde tidspunkt for både opprinnelig innsamling og uthenting
Rapportering av innsamlede data	Systematisere innsamlede data i samsvar med foreliggende standarder, og gjøre dem tilgjengelige for offentlige myndigheter eller legge dem inn i offentlige databaser der det er lagt til rette for dette	Databaser for vesentlige deler av disse dataene er beskrevet i Miljødirektoratets veileder M-1324; «Konsekvensutredninger: anerkjent metodikk og databaser for innlegging av data»

4.2 Landskap

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive landskap og landskapsverdier i plan- og influensområdet. Det skal presenteres et verdikart for definerte delområder. Beskrivelsene skal illustreres med fotografier.
- Utarbeide et teoretisk synlighetskart som viser vindkraftverkets synlighet inntil 30 kilometer fra planområdet.
- Utarbeide visualiseringer som gir et representativt inntrykk av tiltakets visuelle virkninger på nær avstand (opp til ca. 2-3 km) og midlere avstand (fra ca. 3-10 km). Utarbeide representative visualiseringer av kraftledninger og andre nettanlegg. Fotostandpunktene og -retning skal vises på et oversiktskart.
- Vurderingen skal dekke typisk påvirkning i det aktuelle terrenget fra turbiner, oppstillingsplasser og veier med skjæringer, fyllinger, massetak, trafo og drifts-/vedlikeholdssenter
- Beskrive og vurdere visuelle virkninger knyttet til gjeldende regler for lysmerking av vindturbinene (hinderlys). Løsningen skal sammenlignes med et alternativ der hinderlysene er aktive bare i perioder med aktivitet i luftrommet.
- Dersom noen luftspenn og master må merkes som luftfartshinder, må vurdering av påvirkning legge dette til grunn.
- Vurderingen skal inkludere visuelle virkninger fra andre vindkraftverk og kraftledninger i influensområdet.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk. Visuelle virkninger skal også vurderes for andre relevante temaer, som for eksempel kulturmiljø, friluftsliv og reiseliv.

Synlighet:

- Synlighetsmodellering for aktuelle layouter med spesifisering av synlighet på 1, 5, 10, 20 og 30 km avstand.
- Modelleringen skal gjøres ut fra totalhøyde på turbinene (til vingetuppen) og i tårnhøyde for å vise synlighet av hinderlys.
- Synlighet fra eksisterende Ytre Vikna 1 skal inkluderes i modelleringen og spesifiseres i illustrasjonene.

Visualisering:

- Visualiseringene skal utføres som fotomontasjer og/eller 3D-visualisering.
- Aktuelle fotostandpunkt kan være ved bebyggelse, ferdselsårer, friluftslivsområder, utkikkspunkt, turistattraksjoner og kulturmiljø der tiltaket kan bli synlig.
- Utreder skal velge ut representative fotostandpunkt etter dialog med kommunen.
- Tiltaket skal minimum visualiseres fra følgende steder:
    - Kai på Tjørnsøyvågen

  - Vågsenget
  - Husfjellet
  - Sør Gjæslingan
  - Nordøyan
  - Borgan
  - Garstad
  - Nærøya

  Flere fotostandpunkter kan komme til under arbeidet med konsekvensutredninger.
- Merkepliktige luftspenn med master skal visualiseres.

Konsekvensutredning:

- Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Riksantikvaren, og NVE veileder 1/2015 Veileder for vurdering av landskapsvirkninger ved utbygging av vindkraftverk.
- Klassifiseringen i NiN landskap skal brukes som referanse.
- Det skal presiseres med spesifikke illustrasjoner dersom en forventer særlig problematiske enkeltinngrep.
- For kraftledninger skal det vurderes hvordan omsøkt(e) mastetype(r) passer inn i landskapet.

Det visuelle inntrykket mellom nye turbiner og eksisterende Ytre Vikna 1 vindkraftverk med tanke på ulik turbinstørrelse og rotasjonshastighet beskrives i ord og visualiseres gjennom animasjon.
Dersom det fins relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.

4.3 Kulturminner og kulturmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Kartfesting og en kort beskrivelse.
- Beskrive og vise på kart kjente automatisk fredete, vedtaksfredete, nyere tids kulturminner og kulturmiljø i plan- og influensområdet.
- Vurdere kulturminnenes og kulturmiljøenes verdi, og utarbeide et verdikart.
- Vurdere potensial for nye funn av automatisk fredete kulturminner, og vise dette på verdikartet. Befaring av områder med stort potensial for funn og områder som forventes å bli direkte berørt av inngrepene.
- Systematisere eksisterende kunnskap og supplere med feltkartlegging utfra en vurdering av potensialet for funn.
- Skal sørge for at utredning for kulturminner og kulturmiljø viser viktige sammenhenger mellom konkrete kulturminner og en bredere forståelse av landskap og kultur (jf. tema-utredningene for «Landskap» (kap. 4.2), «Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk» (kap. 4.7).
- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941, og Riksantikvarens veileder Konsekvensutredning av kommuneplanens arealdel for tema kulturminner og kulturmiljø så langt denne passer.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke kulturminner/kulturmiljø direkte og indirekte.
- Visualiseringssteder må inkludere synsvinkler fra relevante kulturmiljøer og kulturminner, jf. krav i kapittel 4.2 «Landskap».

Metode:

Kontakte kulturminneforvaltningen for tilgang til eventuell kunnskap som ikke er gjort allment tilgjengelig.

Kartlegging:

- Omfanget og type feltarbeid skal vurderes ut fra de lovbestemte utredningskravene som kommer fra kulturminneforvaltningen (fylkeskommune og Sametinget).
- Arealene innenfor planområdet med høyt funnpotensial og størst sannsynlighet for inngrep skal ha høyest prioritet.
- Undersøke om det finnes informasjon om kulturminner (også immaterielle) hos lokale myndigheter, lokallag og foreninger.
- Kulturmiljøforvaltningen skal kontaktes for koordinering av eventuelt feltarbeid som ikke skjer på deres bestilling.
- Omfang og opplegg for gjennomføring av feltarbeid skal beskrives.
- Dersom det eksisterer relevante LIDAR-data for plan- og influensområdet, skal disse benyttes i utredningen.
- Hvis aktuelt med kartlegging av kulturminner under vann skal det tas kontakt med den regionalt ansvarlige institusjonen; NTNU Vitenskapsmuseet.

Konsekvensvurdering:

- Sammenstille informasjon fra tidligere rapporteringer, utredninger og arkeologiske registreringer
- Avgrense kulturmiljø
- Synliggjøre sammenheng mellom kulturminner og omgivelsene

Samiske kulturminner og immaterielle kulturminner skal inngå i samme utredning. Her skal det tas kontakt med Sametinget for oppdatert kunnskapsgrunnlag. Det opprettes kontakt med personer som har god kjennskap til den samiske bruken av området som kan bidra med oppdatert kunnskap.

De ulike typer kulturminner og kulturmiljøer sees i sammenheng og beskrives gjennom en historisk skisse av området som tar for seg utviklingen tilbake gjennom historien.

Utredningen skal benytte oppdaterte synlighetsmodeller, basert på nytt layout og nye turbintyper.

Basert på fotovisualiseringer vurderes virkningen på følgende kulturmiljøer (flere standpunkter kan komme til i arbeidet med konsekvensutredninger):

- Sør Gjæslingan –lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.
- Nordøyan – lage en visualisering for å vise visuell påvirkning på dette området.

4.4 Naturmangfold

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet naturfaglig beskrivelse av berørte naturområder, med vekt på naturgrunnlaget, hovedtyper av natur og andre karakteristiske trekk. Beskrivelse med

illustrasjoner og presentasjon av relevante kartgrunnlag (berggrunns- og løsmassekart, kart over kalkinnhold, fjernmålte naturtypedata, aktuelle og historiske flyfoto m.m.).
- Det skal avgrenses delområder for naturmangfold innen relevante registreringskategorier. Delområdene skal benyttes for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens etter KU-veileder M-1941. Se kap. 4.10.4 for naturmangfold i vann.
- Vurdere verdien, påvirkning og konsekvens for berørte delområder for naturmangfold (se kap. 4.4.1–4.4.8 for registreringskategorier).
- Gi en oversikt over forekomster av fremmede arter med stor risiko for å spre seg og påvirke biologisk mangfold negativt som følge av tiltaket.
- Presentere bilder fra området som viser viktige naturverdier, konfliktpunkter eller annen beslutningsrelevant informasjon.
- Beskrive tiltakets forhold til naturmangfoldloven §§ 4-5 og 8-12, inkludert en vurdering av usikkerhet og potensial for ytterligere naturverdier. Det understrekes at det er nødvendig å innhente informasjon om andre planer og tiltak som påvirker tilsvarende naturmangfold som grunnlag for en vurdering av påvirkning på forvaltningsmål for arter og naturtyper jf. naturmangfoldloven §§ 4-5, samlet belastning jf. naturmangfoldloven § 10, og samlede virkninger i influensområder jf. KU-forskriften § 21.

Metode:

Utredning av fagtema skal følge metodikken i håndbok M-1941, herunder skal kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens legges til grunn for alle registreringskategoriene under.

For samlet belastning (§ 10); et oppsummerende supplement til vurdering av samlet belastning for det enkelte utredningstema.

4.4.1 Vern og områder med båndlegging

Tiltakshaver skal:

- Vurdere hvilke direkte og indirekte påvirkninger og konsekvenser tiltaket vil ha for Kjønsøyhopen naturreservat og Kjønsøyhopen dyrefredningsområde, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen.

Metode:

Feltbefaring kan være nødvendig. Denne skal i så fall gjennomføres på hensiktsmessig tid av året og døgnet.

4.4.2 Naturtyper

Tiltakshaver skal:

- Gjennomføre feltkartlegging av naturtyper i planområdet og aktuelle traseer for adkomstvei.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke naturtyper, inkludert i aktuelle traseer for adkomstvei. Virkningene for naturtyper av nasjonal eller vesentlig regional interesse skal spesielt vurderes, jf. innsigelsesrundskriv T-2/16.

- Avgrense delområder med utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven § 52, derunder lokaliteter med kystlynghei med «svært høy», «høy», «moderat» eller «lav lokalitetskvalitet».
- Utrede tiltakets påvirkning på skjøtsel av kystlynghei. Kartlegge tilstanden til kystlynghei, vurdere konsekvenser inngrepene kan ha for kystlyngheiområdene, samt beskrive tiltak som kan redusere ev. negative virkninger i anleggs- og driftsfasen, inkludert ev. inngrepsfrie områder.
- Kartfeste og beskrive myr og annen våtmark som blir berørt av tiltaket.
- Dybdemåle alle myrområder over 250 m^2 som kan bli direkte berørt i tiltaksområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal og forvaltningsinteresse og ansvarsarter i plan- og influensområdet.

Metode:

Naturtyper kartlegges etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for NiN. Oppdragsgiver i kartleggingsoppdraget må melde inn området som skal kartlegges på forhånd. Kartleggingen skal skje ved bruk av NiN-app. Utredningen skal gjøre rede for skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for kartlagte naturtyper, og for naturområder som av ulike grunner ikke ble vurdert til å utgjøre naturtype(r), dersom det er relevant. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Myrområder kan avgrenses basert på satellittfoto og suppleres med informasjon fra feltundersøkelser. Verdi, påvirkning og konsekvens vurderes for myrområder som landskapsøkologiske sammenhenger iht. M-1941.

4.4.3 Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for arter

Karplanter, moser, laver og sopper

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge beslutningsrelevante arter, med hovedvekt på arter av stor og særlig stor forvaltningsinteresse og områder disse er avhengige av.
- Presentere et verdikart som viser funksjonsområder for beslutningsrelevante arter.

Metode:

Beslutningsrelevante arter i artsgruppene karplanter, moser, laver og sopper skal registreres som del av naturtypekartleggingen etter Miljødirektoratets instruks. Det skal avgrenses økologiske funksjonsområder som viser den sannsynlige eller mulige utbredelsen til beslutningsrelevante arter. Det er særlig viktig å kartlegge funksjonsområdene til arter med spesifikke habitatkrav eller med begrenset forekomst, men avgrensning av større funksjonsområder for alminnelige arter kan også gi beslutningsrelevant informasjon. Avgrensning av delområder og vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens følger M-1941.

Verdikartet skal vise funksjonsområder som polygoner, men beslutningsrelevante artsforekomster skal også kartfestes med punkt så langt det er hensiktsmessig.

Arter med overlappende økologi kan inngå i det samme økologiske funksjonsområdet.

4.4.4 Fugl

Tiltakshaver skal:

- Utarbeide en oversikt over fuglearter med økologiske (f.eks. hekkeområder) og/eller landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. trekkruter) i plan- og influensområdet som kan bli vesentlig berørt av tiltaket. Det skal spesielt fokuseres på arter av nasjonal forvaltningsinteresse, rovfugl, ugler, og ev. andre arter som er særlig sårbare for å bli påvirket av tiltaket.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke arter beskrevet i første kulepunkt. Herunder skal områdets verdi som trekklokalitet, fare for kollisjoner og redusert/forringet økologisk funksjonsområde vurderes.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre forundersøkelser av hubro og trekkende fugl i plan- og influensområdet. Hekkelokaliteter/territorier for hubro som overlapper med tiltaksområdet skal kartlegges.
- Benytte seg av kjent kunnskap/etterundersøkelse dersom dette foreligger.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes. Det skal foretas feltbefaring på hensiktsmessig tid av året og døgnet med hensyn til for eksempel trekksesong, leik- og hekketider.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.5 Flaggermus

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge tilstedeværelse av flaggermus i plan- og influensområdet gjennom to trekksesonger (vår og høst). Det skal fokuseres spesielt på områder med potensiale for høy tetthet av flaggermus og forekomst av arter av nasjonal forvaltningsinteresse.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av flaggermusarter i plan- og influensområdet, som ikke er fanget opp av kartleggingen.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke flaggermus, herunder områdets verdi som økologisk funksjonsområde.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Det skal benyttes detektor i felt. Undersøkelsene skal gjennomføres på egnet tid på sesongen og i egnede værforhold. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Fremkommer det informasjon som tilsier at området ligger i trekkruten til arter av nasjonal forvaltningsinteresse, skal det gjennomføres undersøkelser med bruk av lydopptakere som står montert gjennom to trekksesonger.

4.4.6 Fremmede arter

Tiltakshaver skal:

- Kartlegge forekomster av fremmede arter som (1) kan spre seg som følge av tiltaket inkludert anleggsarbeidene og (2) medføre risiko for negativ påvirkning på biologisk mangfold som følge av slik spredning

Metode:

Det skal fremgå om artene kan spres som en følge av anleggsarbeid eller drift av anlegget, og om og hvordan de kan skade naturmangfoldet.

Det skal gjøres en vurdering av om arter/slekter av fremmede arter listet i håndbok M-1941 kan finnes i plan-/tiltaksområdene.

Det skal gjøres en vurdering av behovet for nærmere kartlegging av fremmede arter i forbindelse med en detaljplan.

Se 1.2. Kunnskapsgrunnlaget - miljodirektoratet.no

4.4.7 Annet dyreliv

Tiltakshaver skal:

- Beskrive eksisterende registreringer av arter av nasjonal forvaltningsinteresse, ansvarsarter og deres økologiske funksjonsområder (f.eks. yngle- og beiteområder) og landskapsøkologiske funksjonsområder (f.eks. vandringsruter), om disse kan bli vesentlig berørt av tiltaket.
- Beskrive trekkruter for hjortedyr og annet vilt, og vurdere hvordan tiltaket påvirker deres leveområder.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse i plan- og influensområdet.
- Gjennomføre kartlegging i områder med potensial for hittil ukjent forekomster av arter av nasjonal forvaltningsinteresse og viktige jaktbare arter.
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke artene nevnt over og de økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområdene som følge av f.eks. arealbeslag, fragmentering, svekkelse/tap av landskapsøkologiske sammenhenger og forstyrrelser.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet. Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes.

Sensitive opplysninger skal merkes unntatt offentlighet og oversendes NVE som et eget dokument.

4.4.8 Geologisk mangfold

Tiltakshaver skal:

- Kartfeste rødlistede landformer (geotoper) samt geosteder og andre geologiske forekomster av internasjonal, nasjonal eller regional verdi.
- Vurdere tiltakets virkninger for slike områder.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet.

Kartfestes basert på eksisterende kartgrunnlag (f.eks. høydedata, fjernmålte landformer, berggrunns- og løsmassekart), supplert med feltkartlegging ved behov

4.5 Sammenhengende naturområder med urørt preg

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive gjeldende inngrepsstatus og vise på kart. Data hentes fra Miljødirektoratets kartdatabase «Inngrepsfrie naturområder i Norge»
- Avklare endring av inngrepsstatusen knyttet til det forslåtte tiltaket. Vurderinger utfra kartgrunnlaget for «inngrepsfrie naturområder» skal suppleres med konkrete vurderinger av faktiske inngrep og betydningen av disse for den reelle inngrepssituasjonen i området.

Metode:

Utredningen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende KU-veileder fra Miljødirektoratet. Beskrivelse, kartfesting og presentasjon i tabellform av arealtap i de aktuelle inngrepskategoriene fra Miljødirektoratets database.

4.6 Reindrift

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan Åarjel Njaarke Sijte /Vestre Namdal reinbeitedistrikt har vært involvert.
- Klargjøre, for hver relevant problemstilling under reindriftstemaet, hvordan innspill fra reinbeitedistriktet er håndtert.
- Gi en kort beskrivelse av reindriftens erfaring med Ytre Vikna 1.
- Gi en kortfattet oppsummering av eksisterende generelle kunnskap om de viktigste problemstillingene knyttet til forholdet mellom vindkraftverk og tamrein/samisk tamreindrift.

- Avgrense influensområdet med kartfesting av arealet der reindriften kan bli direkte berørt av inngrep og av aktivitet fra vindkraftverket, inkludert beitetap, unnvikelse og barriereeffekter. Eventuelle arealer som kun berøres i anleggsfasen skal spesifiseres.
- Beskrive og kartfeste reindriftsnæringens arealbruk og reindriftsarealenes tilstand basert på reindriftens arealbrukskart (NIBIO). Det skal tas kontakt med reindriftsforvaltningen og -utøverne for supplerende og oppdatert informasjon. Data for oppdatering av arealbrukskartene skal deles med reindriftsforvaltningen hvis det er endringer av betydning.
- Vurdere direkte virkninger for reindriften, herunder beitetap, barriereeffekter, unnvikelse, og driftsutfordringer, inkludert virkninger på de samme forholdene som følge av ev. økt menneskelig ferdsel. Eksempler på driftsutfordringer er iskastrisiko, økt ressursbruk fra reindriften til oppfølging av flokken og luftfartshindre for reinsamling med helikopter.
- Vurdere indirekte virkninger knyttet til årssyklusen for de reindriftsenhetene som berøres av tiltaket.
- Vurdere samlede virkninger av tiltaket sett i lys av allerede gjennomførte, vedtatte eller godkjente planer. Vurderingen skal sees i lys av situasjonen for reinbeitedistriktet gjennom hele årssyklusen. Eventuell vesentlig usikkerhet i den fremtidige situasjonen skal poengteres.

Metode:

Fagutreder må ha kunnskap om reindrift og sørsamisk, tilstrekkelig til å forstå stedsnavn og aktuelle begreper knyttet til reindrift, og kunne sette disse i system. Alternativt må fagutreder innhente bistand fra tolk eller annen samiskspråklig person.

Medvirkning fra reindriften:

- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt og reindriftsforvaltningen v/Statsforvalteren skal involveres i utredningene.
- De reindriftsutøverne i Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt som har aktivitet i det områderegulerte arealet, skal inviteres til minst én befaring under utredningen.
- Åarjel Njaarke Sijte/Vestre Namdal reinbeitedistrikt skal ha de delene av konsekvens-utredningen som bygger på deres medvirkning til gjennomsyn og kommentarer i tre uker før den ferdigstilles.

Innenfor arealet for områdereguleringen skal nullalternativet for reindriftsutredningene være dagens miljøtilstand. Nullalternativet skal m.a.o. ikke inkludere at deler av området er avsatt til vindkraftutbygging gjennom eksisterende reguleringsplan.

Innenfor det direkte berørte området (se over), skal det gjøres en så detaljert kartlegging at dataene kan brukes til konkret vurdering av konsekvenser for aktuelle funksjoner (beite, flytting, kalving etc.). For arealene med indirekte virkninger, skal vurderingen gjøres overordnet og rettet mot den generelle og samlede ressurssituasjonen, og med vekt på kritiske forhold i årssyklusen.

For problemstillinger der det ikke foreligger mer spesifikk veiledning skal utredningen bygge på metodikken i Vegdirektoratets Håndbok V712, herunder kriterier for vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens.

Tradisjonell og erfaringsbasert kunnskap fra reindriften skal inkluderes ved fastsettelse av influensområde, vurdering av verdi, påvirkning og vurdering av konsekvens.

Utredningen skal også bygge på relevant informasjon fra temautredningene for (samiske) kulturminner og kulturmiljø, arealbruk, friluftsliv, reiseliv og ev. andre.

4.7 Samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk

Tiltakshaver skal:

- Utrede virkninger for samisk kulturutøvelse og tradisjonell utmarksbruk basert på egne vurderinger og erfaring, tidligere meldinger om vindkraftverk og kraftledninger, og fra Sametingets retningslinjer for utmarksvurdering.
- Samisk næringsutøvelse som fangst, fiske, andre høstingsaktiviteter og utmarksbruk beskrives dersom den kan bli vesentlig påvirket.
- Tiltakets virkninger for næringsutøvelsen skal beskrives. Det skal framgå om tiltaket isolert, eller som følge av samlede virkninger, kan påvirke grunnlaget for næringsutøvelsen i nåtid og framtid i strid med FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter § 27.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan medvirkning med samiske interessenter er gjennomført.
- I utredningen skal det dokumenteres hvordan informasjonen fra samiske interessenter er håndtert i KU-en.
- Beskrive den historiske bruken av området og virksomhetens betydning som kulturbærer.
- Utrede tiltakets virkninger for samisk utmarksbruk innenfor planområdet.

Metode:

Utredningen skal bygge på informasjon innhentet hos lokale, regionale og sentrale myndigheter, organisasjoner og fra reinbeitedistriktet. Eksisterende informasjon og dokumentasjon vedrørende utmarksbruk og utmarksutøvelse, inkludert utmarksnæring i området, skal gjennomgås og kompletteres med samtaler/intervjuer med berørte samiske utmarksutøvere og andre relevante kilder. Kunnskapen må bl.a. hentes fra kilder som er representative for de samiske interessene i området.

Vurdering av virkninger for samisk næringsutøvelse skal sees i sammenheng med vurderinger som gjøres av fagtema «reindrift», «kulturminner- og kulturmiljø», «landskap» og «friluftsliv».

4.8 Friluftsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. Beskrive og kartfeste dette.
- Beskrive dagens bruk av influensområdet til friluftsliv gjennom hele året, inkludert høstingsbasert friluftslivsbruk inkludert jakt og fiske.
- Beskrive og kartfeste «Kartlagte friluftslivsområder», «statlig sikrede friluftslivsområder», «friluftslivets ferdselsårer» og turruter som finnes i Naturbase, Turrutebasen m.m.
- Alternative friluftslivsområder med tilsvarende aktivitetsmuligheter skal omtales kort.
- Kartlegging etter gjeldende metodikk skal gjøres for områder der dette mangler.

- Utrede etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og organisasjoner, samt personer med relevant lokalkunnskap, skal kontaktes for innhenting av informasjon. Kartlagte og verdisatte friluftslivsområder, og viktige turstier og andre ferdselsårer skal vises på kart.

Datainnhentingen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder fra Miljødirektoratet og Miljødirektoratets veileder M98-2013: Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Det skal gjennomføres befaring for å innhente kunnskap om friluftslivet i områder hvor kunnskapsgrunnlaget ellers er mangelfullt. Ev. ny verdisetting av friluftslivsområder skal bygge på eksisterende kommunale kartlegging. Manglende dekning skal så langt som mulig koordineres med kommunen.

Vurdering av friluftsliv skal også bygge på informasjon fra relevante temautredninger som har betydning for friluftslivsopplevelser eller -anlegg, herunder for arealbruk, naturmangfold, landskap, samisk kulturøvelse, kulturminner og kulturmiljø og støy. Konsekvensen for friluftslivet av iskastrisikoen for turgåere gjennom planområdet, skal inkluderes.

4.9 Nabovirkninger

4.9.1 Støy

Tiltakshaver skal:

- Gi en overordnet beskrivelse av støysituasjonen i nullalternativet.
- Utarbeide støysonekart til mest aktuelle layout for vindkraftverket (den mest belastende hvis det er flere relevante alternativ). Det skal kartfestes soner for 40, 45 og 50 L_{den} dBA. Bygninger med beregnet støynivå over L_{den} 40 dB skal angis på kartet. Det skal oppgis støynivå og avstand til nærmeste vindturbin for alle bygninger med et støynivå på over L_{den} 40 dBA.
- Beskrive støy fra kraftledninger, transformatorstasjoner og ev. andre installasjoner. Nye transformatorstasjoner som er del av vindkraftverket, skal inkluderes i støysonekartet.
- Beregne sumstøy inkludert Ytre Vikna 1 vindkraftverk og andre relevante støykilder, og vurdere hvordan dette kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere hvordan støy fra vindkraftverket og transformatorstasjoner, og ev. fra flere støykilder, kan påvirke støyfølsom bebyggelse og friluftsliv.
- Vurdere sannsynlighet for spesielle støyvirkninger, jf. NVE og Miljødirektoratets kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft.
- Vurdere avbøtende tiltak der støyfølsom bebyggelse kan få støy som overskrider grenseverdiene i T-1442.
- Legge til grunn den anbefalte minimumsavstanden fra støyfølsom bebyggelse på fire ganger vindturbinenes totalhøyde, minimum 800 meter, og gjeldende støygrense. Eventuelle avvik skal ha en god og konkret begrunnelse, inkludert en vurdering av avbøtende tiltak.

Metode:

Utredningen skal følge Miljødirektoratets krav og veiledning i Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442), Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (M-2061). Det skal redegjøres for metodebruk.

For transformatorstasjoner med rentoner skal det benyttes samme korreksjon som for industri med impulslyd, jf. Veileder om behandling av støy i arealplanlegging (Miljødirektoratet M-2061)

Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes.
I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.

4.9.2 Skyggekast

Tiltakshaver skal:

- Beregne og beskrive omfanget av skyggekast fra vindturbinene for mest aktuelle layout. Det skal utarbeides et kart som viser omfanget av skyggekast for berørte helårs- og fritidsboliger. Det skal oppgis tidspunkt og varighet for berørte helårs- og fritidsboliger, samt avstand til vindturbinen(e).
- Det skal redegjøres for, og om nødvendig beregnes, sumvirkninger av skyggekast fra tilgrensende vindkraftverk. Vurdere/beregne sumvirkninger av skyggekast for det eksisterende vindkraftverket på Ytre Vikna og det nye Ytre Vikna 2.0 samlet.
- Vurdere hvordan skyggekast fra vindturbinene kan påvirke bebyggelse, friluftsliv og eventuelle andre aktiviteter i plan- og influensområdet.

Metode:

Utredningen skal utarbeides i henhold til NVEs veileder Skyggekast fra vindkraftverk og NVEs oppdaterte kunnskapsgrunnlag for vindkraft på land (nve.no). Det skal redegjøres for metodebruk.

4.9.3 Elektromagnetiske felt

Tiltakshaver skal:

- Det skal vurderes om nettanlegg kan medføre at boliger, barnehager eller skoler (bygninger for varig opphold) får magnetfelt over utredningsnivået, 0,4 mikrotesla (µT).
- Dersom bygninger for varig opphold kan bli eksponert for magnetfelt over utredningsnivået, skal det utføres magnetfeltberegning.
- Vurdere tiltak for å redusere magnetfelt i de tilfeller der boliger, barnehager og skoler får magnetfelt som overstiger 0,4 mikrotesla i årsgjennomsnitt.

Metode:

Eventuell utredning skal gjøres iht. kravene i kapittel 5.12 «Elektromagnetiske felt» i NVEs veileder for konsesjonssøknader for nettanlegg

4.9.4 Folkehelse

Tiltakshaver skal:

- Gjøre en overordnet vurdering av antatte helsekonsekvenser for lokalbefolkningen.

Metode:

Utredningen skal ta utgangspunkt i de relevante tematiske utredningene av konsekvenser som er inkludert i dette utredningsprogrammet, herunder støy, visuelle virkninger, friluftsliv og sammenhengende naturområder.

Kommunen(e)s ansvarlige fagenhet for folkehelse skal kontaktes.

Siden mange av elementene under «folkehelse» dekkes også under andre tema, er det særlig viktig være våken på mulig dobbelttelling i konsekvensoppsummeringen.

4.9.5 Eiendomsverdi

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket. En kort beskrivelse.
- Beskrive eiendomsmarkedet i influensområdet. En kort beskrivelse.
- Vurdere kort hvordan tiltaket vil kunne påvirke eiendomsverdier i influensområdet
- Kartlegge og beskrive konsekvensene for barn og unge. Dersom det er arealer som er i bruk av eller egnet til lek, må det gjøres en vurdering av behov for erstatningsarealer.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for fremtidig bolig- og fritidsbebyggelse.

Metode:

Utredningen skal baseres på generell innsikt i forholdet mellom vindkraftverk og eiendomspriser. Denne forståelsen suppleres med en konkret vurdering av situasjonen i influensområdet

4.10 Vannmiljø, vassdrag, forurensning og drikkevann

4.10.1 Forurensning til vann og grunn

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive mulige forurensningskilder i anleggs- og driftsfase. Vurdere og beskrive sannsynlighet for og omfang av slik forurensning til (1) grunn og (2) vann. Vurdere sannsynlighet for forurensning for både utbyggings- og driftsfase.
- For mikroplast fra vindturbiner, utføre en generell vurdering av virkning basert på kunnskapsgrunnlaget om mikroplastslitasje fra vindturbiner. Kunnskapsgrunnlaget skal inkludere erfaringer fra Ytre Vikna 1.

Metode:

Utslipp til vann og grunn skal ses i lys av ROS-analysen, jf. kap. 4.11.1.

Aktuelle kilder til forurensning som det skal tas hensyn til er bl.a. (ikke uttømmende liste):

- Utslipp av olje og kjemikalier fra turbiner, transformator-stasjoner/koblingsanlegg, betongarbeid, tanklagring og tilhørende utstyr etc. Inkluderer utslipp fra ev. turbinhavari og demontering/fjerning
- Nitrogenavrenning fra sprengstein i deponier, veifyllinger etc.
- Partikler fra massehåndtering i anleggsfasen inkl. fra syredannende bergarter

Informasjon om dagens bruk av plan- og influensområdet og tiltaksplaner for vannområdene skal innhentes. Kilder som Vann-Nett, Miljødirektoratets kartløsning Vannmiljø og kommunens egen kartløsning kan benyttes.

4.10.2 Vannmiljø

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes. Berørte vassdrag skal vises på kart.
- Beskrive planlagte fysiske inngrep i/langs vassdrag og i sjø.
- Vurdere tiltakets virkninger på kvalitetselementer i vannmiljøene (jf. vannforskriften § 4).
- Vurdere hvordan tiltaket vil påvirke vassdrag inkludert naturtyper som berører vassdraget som myr.
- Vurdere om tiltaket kan forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse i henhold til vannforskriften som en følge av kjemisk forurensning og fysiske inngrep.
- For naturmangfold i vann, kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Og presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene
- Vurdere behovet for ytterligere feltundersøkelser før byggestart. Undersøkelsene skal danne grunnlag for detaljplanlegging av anleggene for å unngå å forringe vannforekomstene til en lavere tilstandsklasse eller påvirke miljømåloppnåelse.

Metode:
Legge den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksplaner og oversikter over tilstand for ulike vannforekomster, samt miljømålene som er satt for vannforekomster, til grunn for utredningene.

Vannforekomster skal klassifiseres der dette er nødvendig. Behovet skal vurderes utfra en risikobasert vurdering av hvilken påvirkning tiltaket kan forventes å få for det enkelte vassdraget. Valg om å unnlate klassifisering skal begrunnes.

Utredningen skal gi grunnlag for NVEs vurdering av om vannforskriftens § 12 kommer til anvendelse.

Behov for feltkartlegging skal vurderes der tiltaket berører vassdrag direkte, herunder ved kryssing/nærføring med vei.

Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

Kjemisk og økologisk kvalitet på vannet utredes i henhold til vannforskriften. Mattilsynet, kommunen, fylkeskommunen og evt. andre relevante skal kontaktes i forbindelse med utredningen. Kunnskap fra Vann-Nett.no kan med fordel benyttes.

4.10.3 Drikkevann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge alle vannverk, enkeltbrønner og avsatte reservevannkilder, med tilhørende nedbørsfelt, som kan påvirkes av eventuell forurensning fra tiltaket og vise disse på kart.
- Vurdere risiko for at olje og andre kjemikalier, mikroplast, partikler, nitrogenavrenning etc. forurenser drikkevann.
- Vurdere behovet for avbøtende tiltak, og beskrive aktuelle tiltak. Planlagte tiltak for å forhindre forurensning av drikkevann, herunder ev. etablering av alternativ vannforsyning, skal beskrives.
- Foreta prøvetaking av private drikkevannskilder før oppstart av anleggsarbeid.

Metode:
Kontakte eiere/drivere av vannverk, reservevannkilder og enkeltbrønner, kommunen og Mattilsynet. Kilder som NGUs Granada og kommunens egen kartløsning skal også benyttes.

Det skal innhentes informasjon om forurensning fra utredningen av forurensning vil vann og grunn.

Risikovurderingen skal også gjøres i lys av resultatene fra Vitenskapskomiteen for mat og miljø sin vurdering av risiko for forurensning av drikkevann ved etablering av vannkraftverk som etter planen skal ferdigstilles i desember 2025.

Tiltakshaver skal avklare med Mattilsynet hvor og hvordan prøvetaking av private drikkevannskilder skal foregå, og hva prøvene skal analysere for.

4.10.4 Naturmangfold i vann

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet. Influensområdet skal beskrives, begrunnes og kartfestes.
- Kartlegge og vurdere virkninger for:
  - Økologiske og landskapsøkologiske funksjonsområder for akvatiske arter av nasjonal forvaltningsinteresse
  - Akvatiske naturtyper jf. DN-håndbok 13
  - Presentere et verdikart som viser naturtypene og funksjonsområdene.

Metode:
Utredningen skal bygge på metodikken for «vannmiljø og naturmangfold i vann» i M-1941.

4.11 Samfunnssikkerhet

4.11.1 ROS-analyse

Tiltakshaver skal:

- Identifisere uønskede mulige hendelser, vurdere risiko og sårbarhet og identifisere tiltak for å håndtere ev. risiko og sårbarhet i en ROS-analyse. Dette inkluderer vurdering av risiko for stormflo og høy vannstand knyttet til planlagt kaianlegg.
- Iskast og naturfare som ikke er dekket av kravene under tema «flom, skred og overvann» skal inngå i analysen.

Metode:

ROS-analysen skal gjennomføres med anerkjent metodikk etter gjeldende veileder for risiko- og sårbarhetsanalyser i planlegging etter plan- og bygningsloven utgitt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB): Samfunnssikkerhet i samfunns- og arealplanlegging (DSB).

Veileder om havnivåstigning og høyde vannstander i samfunnsplanlegging fra DSB skal også benyttes i arbeidet: Havnivåveileder (DSB).

ROS-analysen vedlegges konsesjonssøknaden, og vurderingene fra analysen tas inn i relevante temaer i konsekvensutredningen.

4.11.2 Iskast

Tiltakshaver skal:

- Beskrive iskast fra vindkraft av den aktuelle turbinstørrelsen som generell problemstilling. Kort beskrivelse med illustrasjoner.
- Beregne og beskrive risikoen knyttet til iskast på den aktuelle lokaliteten. En spesifikk lokalitetsbeskrivelse skal gis. Det skal brukes relevante turbindimensjoner.
- Beskrive aktuelle ferdselsbegrensninger og varslingstiltak.

Metode:

Gi en konkret henvisning til hva som vil bli spesifisert i en detaljplan.

4.11.3 Naturfare (flom, skred og overvann)

Oppsettet forutsetter at reell skred- og flomfare utredes på detaljplannivå.

Tiltakshaver skal:

- Gi en bekrivelse av fare- og aktsomhets-områder innenfor influensområdet.

  - Statusen skal baseres på eksisterende farekartlegging av områder (faresonekart) der det finnes, hvis ikke brukes potensiell fare (aktsomhetskart) fra NVE Atlas/NVE temakart og aktiv innhenting av informasjon fra kommunen.
  - Nivå på utredning bør minimum tilsvare kravene som gjelder for kommuneplanens arealdel, se Kartbasert veileder for kommuneplanens arealdel
- Hvis det er planlegges inngrep innenfor aktsomhets¬- eller fareområder skal det gjøres en utredning av reell fare og dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet på et detaljnivå som viser at løsningen kan realiseres.
- Vurdering av hvorvidt tiltaket kan bygges med tilfredsstillende sikkerhet mot flom og skred og overvann, og uten å øke faren for tredjepart.
  - Krav i TEK 17 gjelder så langt det passer.
  - Tiltakshaver må begrunne valg av sikkerhetsklasse/tiltakskategori.
  - For nettanlegg fra og med transformatorstasjon og frem til tilknytningspunkt i regionalnettet skal naturfare utredes iht. kravene i NVEs veileder for utforming av konsesjonssøknader for nettanlegg - Naturfare og beredskap
  - Transformatorstasjon til vindkraftanlegg med samlet installert ytelse på minst 75 MVA eller minst 500 MVA og tilhørende kraftledning er hhv. i klasse I og 2 jf. kraftberedskapsforskriften.

Metode:

Kartlegging skal skje utfra følgende NVE-veiledere:

- «Flaum- og skredfare i arealplanar», NVE 2/2011
- «Sikkerhet mot skred i bratt terreng», , digital veileder på nve.no
- «Sikkerhet mot kvikkleireskred», NVE 1/2019
- «Sikkerhet mot flom», NVE 3/2022
- «Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar», NVE 4/2022

Øvrige krav:

- Eventuelle faresoner skal kartfestes for aktuelle tiltak og gjentaksintervall, senest ved innsending av detaljplan for anlegget
- Eventuelle risikoreduserende (avbøtende) tiltak skal beskrives
- Fagutredninger skal utføres av fagkyndige

4.11.4 Forsvaret

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt over aktuelle forsvarsanlegg i området. Forsvarsbygg skal kontaktes.
- Få bekreftet Forsvarets utsagn fra meldingsfasen om at det ikke skal være konflikter så lenge anlegg rapporteres og merkes forskriftsmessig. Skulle det komme opp hittil ukjente utfordringer skal virkningene utredes.

Metode:

Det er i utgangspunktet ikke konflikt med forsvarsinteresser slik tiltaket er skissert. Tiltakshaver skal holde Forsvarsbygg orientert hvis det gjøres vesentlige endringer i planene.

4.11.5 Klimatilpasning

Tiltakshaver skal:

- Beskrive hvordan tiltaket er utformet for å være tilpasset et fremtidig endret klima.
- Beskrive aktuelle tiltak for klimatilpasning for de ulike delene av tiltaket, herunder dimensjonering og plassering med tanke på fremtidige ekstremværhendelser.
- Vurdere eventuelle konsekvenser for tredjepart av tiltak som er nødvendig for å tilpasse anlegget til et fremtidig endret klima.

Metode:

De statlige planretningslinjene for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning (SPR) skal legges til grunn.

Se klimatilpasning.no for fylkesvise klimaprofiler etc. og Klimatilpasning - forberede oss på og tilpasse oss til klimaendringene - miljodirektoratet.no

Konsekvenser knyttet direkte til andre utredningstema (som reindrift) vurderes under disse hovedoverskriftene.

4.12 Infrastruktur

4.12.1 Elektronisk kommunikasjon

Tiltakshaver skal:

- Gi en kortfattet oversikt og utrede eventuelle virkninger i tråd med retningslinjene.
- Se «Avbøtende tiltak» i kap. **Error! Reference source not found.**.

Metode:

Gjennomføring etter Nkom og NVEs Retningslinjer for ivaretakelse av elektronisk kommunikasjon ved vindkraftutbygging, gjeldende fra 01.10.2021.

Aktuelle ekom-aktører skal kontaktes for innspill.

4.12.2 Luftfart

Tiltakshaver skal:

- Beskrive lufthavner i influensområdet, herunder ut- og innflyvningsprosedyrer og hinderflater i restriksjonsplaner.
- Beskrive kommunikasjons-, navigasjons-, radar- og overvåkingssystemer som benyttes av luftfartsaktører i influensområdet.
- Vurdere eventuelle virkninger av forhold listet i første og andre kulepunkt.
- Vurdere om tiltaket vil gi ytterligere hindringer for luftfarten, spesielt for lavtflygende fly og helikopter.

- Beskrive den tekniske og juridiske muligheten for etablering av radarsystemer som begrenser bruken av hinderbelysning når det ikke er flytrafikk i området.
- Det skal oppgis hvilke eventuelle luftstrekk og/eller master som antas at skal merkes etter forskrift om merking av luftfartshinder, og hvordan dette vil løses.
- Se ellers «Avbøtende tiltak» i kap. 4.1

Metode:

Avinor AS, Forsvarsbygg og Luftfartstilsynet skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Aktuelle operatører av lavtflygende fly og helikopterselskaper skal også kontaktes, herunder ruteflyginger, luftambulanseflyginger, redningshelikoptertjenesten, politihelikopter samt annen næringsmessig flyging i det aktuelle området som reinleting, turistflyging mm.

4.12.3 Vær- og/eller kystradar

Tiltakshaver skal:

- Beskrive vær-/kystradarer innenfor 50 km fra planområdet.
- Innhente aktuelle designforutsetninger fra MET angående værradarene.
- Vurdere om tiltaket vil gi virkninger for vær-/kystradarer.
- Vurdere hvordan designforutsetningene påvirker vindkraftanlegget.

Metode:

Meteorologisk Institutt og Kystverket skal kontaktes for vurdering av tiltakets mulige virkninger. Vurdere avbøtende tiltak basert på METs høringsuttalelse til meldingen og NVEs kunnskapsgrunnlag om virkninger av vindkraft. Kostnader og andre ulemper av de avbøtende tiltakene skal også vurderes.

4.12.4 Annen infrastruktur

Tiltakshaver skal:

- Vurdere om tiltaket kan medføre virkninger for veitrafikk, kai, adkomst på offentlig veinett etc.
- Vurdere virkninger for annen eksisterende og planlagt infrastruktur (f.eks. VA-anlegg, kaianlegg)
- Utrede om Langsundbrua kan benyttes for transporter som tiltaket krever.

Metode:

Relevante eiere av anlegg skal kontaktes for informasjon og vurdering av risiko og behov for tiltak, herunder Statens vegvesen, fylkeskommunen og kommunene.

4.13 Kommuneøkonomi, lokalt og regionalt næringsliv

4.13.1 Kommuneøkonomi

Tiltakshaver skal:

- Klargjøre hvilke kommuner som kan forvente inntekter fra tiltaket.
- Beskrive inntektsmulighetene for involverte kommuner. Spesifisere hvilke ordninger for inntekt fra vindkraft påvirker kommuneøkonomien.
- Beregne årlige forventede inntekter for kommunen over hele anleggets levetid. Skal spesifiseres for hvert år i anleggets forventende levetid basert på gjeldende eller konkret varslet regelverk på utredningstidspunktet.

Metode:

Kommunen skal kontaktes.

4.13.2 Lokalt og regionalt næringsliv

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet av tiltaket.
- Beskrive antatt behov for varer og tjenester, herunder nye arbeidsplasser, lokalt og regionalt i anleggs- og driftsfasen.
- Beskrive reiselivsnæringen i influensområdet, og vise viktige attraksjoner/områder for reiselivet på kart
- Vurdere hvordan tiltaket kan påvirke lokalt og regionalt næringsliv, herunder reiselivsnæringen, sysselsetting og verdiskaping.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes.
Der reiselivet er knyttet til landskap, friluftsliv, kulturminner, naturmangfold osv., skal utredningen bygge på informasjon fra de respektive temautredningene og suppleres med informasjon fra de lokale aktørene

Eventuelle synergieffekter knyttet til etablering av eventuelle kaier o.a. infrastruktur (jf. kap. 4.12.4) skal inkluderes.

Tiltakets betydning for planlagt næringsutvikling i kommunen, blant annet hydrogensatsingen, vurderes.

4.13.3 Landbruk

Tiltakshaver skal:

- Beskrive landbruksarealer og landbruksaktivitet i plan- og influensområdet.

- Vurdere virkninger for jord- og skogbruk og annen landbruksaktivitet, herunder driftsulemper, tap av dyrka jord og dyrkbar jord, beiteareal, type skogsareal som berøres og virkning for produksjon.
- Beskrive tiltak som kan redusere eventuelle negative virkninger i anleggs- og/eller driftsfasen. Dersom vindkraftverket berører dyrka eller dyrkbar jord, skal alternativ plassering av komponenter og terrenginngrep vurderes og beskrives.

Metode:

Lokale og regionale myndigheter og lokalt/regionalt næringsliv skal kontaktes for informasjon om nåværende og planlagt arealbruk til landbruksformål. I tilfeller der beitearealer blir berørt, skal beitebruksplaner benyttes i arbeidet med utredningen dersom slike foreligger.

Indirekte konflikter med reindrift på landbruksareal etter fortrenging fra deres tradisjonelle beiter på grunn av vindkraftanlegget, håndteres i reindriftsutredningen.

4.13.4 Mineralressurser

Tiltakshaver skal:

- Definere influensområdet.
- Beskrive og vise på kart alle registrerte mineralforekomster, herunder uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, i plan- og influensområdet.
- Vurdere potensialet for funn av hittil ukjente mineralressurser i influensområdet.
- Vurdere tiltakets påvirkning på viktige forekomster med mineralske ressurser, uttak i drift og områder med utvinningsrettigheter, herunder hvordan tiltaket påvirker tilgangen til ressursene.
- Beskrive hvordan tiltaket kan påvirke undersøkelsesvirksomheten, dersom tiltaket berører tildelte rettigheter om undersøkelser etter statens mineraler.

Metode:

Kommunen skal kontaktes. Oppdaterte databaser for grus og pukk, og industrimineral, naturstein og metaller skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører ressurser i kjente mineralforekomster, -registreringer, -prospekter og -provinser.

Datasett fra Direktoratet for Mineralforvaltning (DMF) skal benyttes for å undersøke om tiltaket berører masseuttak, bergrettigheter og gamle gruver. DMFs mer omfattende datasett med undersøkelsesrapporter skal benyttes ved særlig behov.

I områder med uttak i drift skal tiltakshaver kontaktes.

I områder med rettigheter etter minerallovens kap. 4 (undersøkelsesrett) og kap. 6 (utvinningsrett) skal rettighetshaver kontaktes.

I områder med nedlagt gruvedrift skal DMF kontaktes.

Ved vurdering av potensial for funn av mineralressurser skal det vurderes om eksisterende kunnskapsgrunnlag er godt nok for å identifisere eventuelle konflikter med mineralske ressurser, uten å gå videre med utdypende geologiske undersøkelser.

4.14 Klimagassregnskap

4.14.1 Klimaeffekt av produksjonen

Tiltakshaver skal:

- Vurdere klimanytten av vindkraftanlegget.
- Vurdere hvorvidt alternative lagringsteknologier som batterier eller hydrogen kan erstatte nettutbygging.

Metode:

En kort beskrivelse av om/hvordan vindkraftproduksjonen kan fortrenge fossil kraft, med referanse til aktuelle utslippsfaktorer

En kort beskrivelse av andre mulige nytteeffekter, for eksempel knyttet til elektrifisering av industri.

4.14.2 Klimagassutslipp

Tiltakshaver skal:

- Utredning etter Miljødirektoratets håndbok M-1941.
- Beregne forventede utslipp fra arealbruken/bearbeiding av karbonholdige masser.
- Beregne forventede utslipp tilknyttet materialbruk, transport og anleggsgjennomføring.
- Beskrive tiltak som kan redusere mengde utslipp av klimagasser, og potensialet for bruk av nullutslippsteknologi i transport og anleggsgjennomføring.

Metode:

Beregningene av forventede utslipp fra arealbruksendringer skal gjennomføres med bruk av standard utslippsfaktorer i henhold til Miljødirektoratets mal for beregning av klimaeffekten av arealbruks-endringer

Omfanget av inngrepene skal baseres på en overordnet vurdering av karbonrike arealer i planområdet, og et utkast til layout for vindkraftverket.

Der det ikke foreligger konkret informasjon om lokalitetene, skal en legge til grunn en myrdybde på 2,0 meter. Der tiltak gir direkte inngrep begrenset til deler av et myrområde, må beregningene ta hensyn til om tiltaket kan senke vannspeilet og dermed påvirke eventuell myr som ligger utenfor tiltaksområdet. Dersom kun direkte berørte myrområder tas med i utslippsberegningen, må det beskrives hvordan tiltaket skal gjennomføres uten å påvirke tilgrensende myrarealer gjennom drenering etc.

Kjente feilkilder og tilpasninger av metodikk ut fra nevnte veileder skal beskrives.

Utslipp knyttet til materialbruk skal inkludere komponenter opplistet i oppsettet for investeringskostnader, jf. kap. 3.4.

Vindkraftverk følger vedlegg I, pkt 28

SAMMENDRAG

Konsekvensutredninger skal sikre at virkninger for miljø, naturressurser og samfunn ligger til grunn når forvaltningen tar stilling til om, og eventuelt på hvilke vilkår, en plan eller et tiltak kan gjennomføres. Forskrift om konsekvensutredninger inneholder en rekke krav til utredninger. Klima- og miljødepartementet (KLD) ønsker mer kunnskap om hvorvidt innholdet i konsekvensutredninger er i samsvar disse kravene. Basert på en anbudsrunde ble Multiconsult Norge AS tildelt oppdraget.

Undersøkelsen innebærer en evaluering av hvordan konsekvensutredninger etterlever krav til forskriftens kapittel 5. Den omfatter kun tiltak som trenger tillatelse etter annet lovverk enn plan- og bygningsloven og som er oppført i KU-forskriftens vedlegg I og II. Hovedforskjellen mellom tiltak oppført i vedlegg I og II er at det alltid skal utarbeides melding og utredningsprogram for førstnevnte, mens dette ikke er et krav for vedlegg II-tiltak. Undersøkelsen skal også ta for seg om etterlevelsen av regelverket varierer mellom ulike tiltaksområder og de ulike ansvarlige myndigheter. Det var til dels utfordrende å spore opp konsekvensutredningene. Datagrunnlaget for undersøkelsen omfatter til sammen 35 tiltak, hvorav 11 omfattes av vedlegg 1.

Undersøkelsen har vist svært variabel etterlevelse av KU-forskriften avhengig av tema og tiltaksområde. Konsekvensutredninger etter vedlegg II er jevnt over av dårligere kvalitet enn konsekvensutredninger etter vedlegg I. Temavise svakheter har i stor grad vært på tvers av tiltaksområder. Dette kan komme av at det ikke er utviklet tilstrekkelige veiledere utredningsprogram. Dette gjelder blant annet tema vannmiljø, forurensning, miljømål og økosystemtjenester. Svært få av utredningene vurderte dessuten virkninger som følge av klimaendringer. Videre er det i liten grad begrunnet hvorfor enkelte tema er vurdert som uvesentlige.

Utredning av samlede virkningene av tiltaket og andre gjennomførte eller planlagte tiltak er også sjelden vurdert. Generelt er virkningene i liten grad vurdert i forhold til 0-alternativet, og det skilles i for liten grad mellom midlertidige og varige virkninger. Videre er påvirknings- og konsekvensvurderingene ofte mangelfulle. Begrensninger i data-/kunnskapsgrunnlaget er heller ikke er tilstrekkelig beskrevet i mange utredninger.

Vi har vurdert etterlevelsen av KU-forskriften, og ikke etterlevelsen av KU-programmet. I så måte vil konsekvensutredningene kunne bli vurdert som mangelfulle eller dårlige selv om de eventuelt skulle oppfylle alle kravene i utredningsprogrammene/veilederne siden disse ikke nødvendigvis dekker alle relevante punkter i KU-forskriften. Kravet til omfang av utredninger varierer svært mye mellom ulike tiltaksområder.

Vi har valgt å trekke fram følgende anbefalinger på bakgrunn av vår evaluering (i uprioritert rekkefølge):

1. Det kan anbefales å etablere et sted hvor konsekvensutredningene skal registreres, eller en side som viser referanse til hvor disse er lagret.
2. Det er behov for å harmonisere sektormyndighetenes utredningspraksis slik at disse blir i tråd med KU-forskriften og EU-reglementet. Utredningsprogram for vedlegg I-saker bør være bedre i samsvar med KU-forskriften, og praksis for vedlegg II-saker bør gjennomgås nærmere. Det er også behov for å revidere sektorvise veiledere, retningslinjer og maler slik at de gjenspeiler krav etter KU-forskriften fra 2017.
3. Sørge for at vurdering av alternativer i en tidlig fase (før søknad/KU) følger saken videre, slik at man ser hvordan dette temaet er håndtert.
4. I større grad stille konkrete krav til omfanget av feltarbeid, enten i KU-programmene eller ved at utreder/konsulent utarbeider et forslag til undersøkelsesprogram som skal godkjennes av sektormyndighet, i samråd med Statsforvalterens miljøvernavdeling, før feltarbeidet gjennomføres. Kravene bør være i tråd med internasjonale standarder på området.
5. I større grad stille konkrete krav til utredernes kompetanse i sektorvise veiledere/retningslinjer/maler/KU-program. Vurdere å Innføre en egen sertifiseringsordning for feltbiologer for kompetanse på ulike artsgrupper.
6. I større grad definere og stille krav om bruk av anerkjent KU-metodikk (jf. for eksempel håndbok V712) for etterlevelse av forskriften og tilrettelegge for opplæring i metodikken. Videreutvikle metodikk for

konsekvensutredning for tema vannmiljø, jf. vannforskriften, samt andre tema hvor det metodiske grunnlaget er begrenset.

7. Innarbeide krav til usikkerhetsvurderinger i alle konsekvensutredninger. Disse vurderingene må omfatte usikkerhet knyttet til selve utbyggingsplanene, områdets verdier/tilstand og kvaliteter (kunnskapsgrunnlaget) virkningen av tiltaket og hvordan usikkerheten kan påvirke bl.a. valg av utbyggingsalternativ og de endelige konklusjonene.
8. Stille krav om at virkninger av avbøtende tiltak og konsekvensgrad etter gjennomførte avbøtende tiltak skal inngå som en del av sluttvurderingen. Det er behov for å vise om tiltakene vurderes å ha en effekt.
9. I større grad gjennomføre etterkontroll av utredninger for å vurdere i hvilken grad verdi- og konsekvensvurderinger framstår som velbegrunnede og balanserte, og hvorvidt utredningene bygger på et tilstrekkelig datagrunnlag (herunder feltarbeid).
10. Vurdere revisjon av KU-forskriften for å innarbeide krav til sammenstilling av konsekvenser for sammenligning av ulike alternativer og en samlet vurdering av tiltaket basert på konsekvensene (jf. praksis i Håndbok V712).
11. Evaluere hvordan sektormyndighetene etterlever kravet om at tiltak som har vesentlige virkninger for natur og samfunn skal konsekvensutredes.

Enkelte av disse anbefalingene er imøtekommet gjennom lanseringen i desember 2020 av ny veileder for konsekvensutredning for klima- og miljøtema som hører inn under KLD sine arbeidsområder. Dette gjelder først og fremst punktene 6, 7 og 8. Veilederen beskriver også vurdering av alternativer (jf. punkt 3) for overordnede planer, og sammenstilling av konsekvenser jf. punkt 10. Det er imidlertid flere tema jf. KU-forskriftens § 21 som ikke omfattes av veilederen.

Fra Grunneiere mot vindkraft på Omre
C/o Hanne-Eva Müller ; hanneeva@gmail.com
Tjoreneset 1
4887 GRIMSTAD

Norsk Vassdrag- og energidirektorat
Pr. Epost: nve@nve.no
Kopiliste på slutten

Grimstad, 28.09.2025

Deres ref.: 202509851-16. Høringsinnspill til «Melding og forslag til plan- og utrednings-program for Omre vindkraftverk», fra Grunneiere mot vindkraft på Omre (org.nr. 935 534 240).

1. INNLEDNING

Undertegnede - Hanne-Eva Müller - er styreleder i Grunneiere Mot Vindkraft på Omre (Grunneierforeningen). Det vises til kunngjøring av høring med frist 28. september. Høringsinnspillet er med dette rettidig inngitt. Det sendes inn på vegne av våre medlemmer, som pr idag er ca 370 personer som i all hovedsak er bosatt eller har fritidseiendom i nærheten av planområdet. Med «kommunen» siktes det til Grimstad Kommune. En oversikt over innholdet:

- Temaer som tilsier at det allerede nå kan konstateres at ulempene ved tiltaket langt overgår de samfunnsmessige fordelene samt øvrige temaer som «drar» i samme retning. (Pkt. 2)
- Nærmere om de enkelte temaer under pkt. 2 a-e. (pkt. 3)
- Temaer som bør utredes/utredes bedre, dersom det blir vedtatt at konsekvensutredning m.v. (KU) skal gjennomføres (pkt. 4)
- Rettslige aspekter (pkt. 5)
- Oppsummering (pkt. 6)
- Avslutning (pkt. 7)

2. FORDELENE OVERGÅR IKKE ULEMPENE

Vi har følgende hovedtemaer som vi mener allerede nå - uten KU - viser at samfunnsfordelene ikke overgår ulempene, og at en KU ikke vil endre det på noen signifikant måte:

a) Inntektene til kommunen vil bli lavere enn det Norsk Vind AS estimerer.
b) Grunnet myrene i området kan man bl.a. risikere negativt klimaavtrykk
c) Omfattende irreversible inngrep i natur samt forurensning vil ødelegge viktige områder
d) Helseplager må påregnes for de som bor nærmest
e) Alene tapet i eiendomsverdier vil overstige Norsk Vind AS´ inntektseksempel på 9,5 MNOK
f) Statens Vegvesen fraråder vindkraftverk på Omre

I tillegg kommer en rekke temaer som også virker negativt inn og øker «tyngden på vektskålen» hva angår omfanget av negative virkninger. Disse vil bare kommenteres kort og kun i enkelte tilfelle underbygges ytterligere («pkt.» viser til punkter i meldingen fra Norsk Vind AS, tekst i kursiv er Grunneierforeningens merknad):

1. Pkt. 2.3 Etablering av kraftproduksjon i industriområder gir synergieffekter særlig mht vei og sparte naturinngrep andre steder. *Det vil være adkomstveier til turbinene som ellers ikke ville være nødvendig å lage, så det er ingen nevneverdig besparelse av naturen. De fleste av disse veiene vil være til selve turbinen og vil ikke benyttes av andre på området.*

2. Pkt. 3.1 Industri kan sameksistere med vindkraft innenfor planområdet. *Det vil neppe være plass til annen industri på planområdet, og om det skulle søkes å plassere arbeidsplasser der er det uvisst p.t. hvilke krav som vil bli stillet fra arbeidstilsynets side. Det må legges til grunn at sikkerhets-avstanden må gjelde både vis a vis E18 og FV 420, men også vis a vis næringsbygg og ny planlagt vei gjennom planområdet.*

3. Pkt. 5.18/6.4.10: Prosjektet vil gi arbeidsplasser. *Det er uvisst hvor mange arbeidsplasser anlegget vil gi, utover at det under selve anleggsfasen vil være behov for arbeidskraft. Videre er det et spørsmål om Norsk Vind AS da benytter norsk arbeidskraft eller utenlandsk.*

4. Pkt 2.2 Prosjekt Springbrett vil tilføre området innovasjon, særlig mhp havvind. *På folkemøtet 19.08.25 sa representanter fra UIA at Omre IKKE var nødvendig for deres prosjekt. I Agder er mange vindkraftverk allerede tilgjengelige for læring.*

5. Pkt 2.2 Vindkraft er helt nødvendig for å fremskaffe kraft til kutt av klimagassutslipp. *Norsk Vind AS sammenlikner etablering av vindkraft på Omre med at det vil bli mindre co2 utslipp fra fossil energi. Dette er naturlig nok ikke korrekt. Det er ingen planer om bygging av annen energitilførsel i området. Vi har mer enn nok grønn energi i og med vannkraften i området, og i Norge. Dette prosjektet bidrar forøvrig med et svært lite klimakutt, hvis ikke det faktisk vil være negativt .*

6. Pkt 2.2 Vindkraft opprettholder industriproduksjonen. *Vi har overskudd av energi i området og kan opprettholde industrien - og utvide - uten ny kraft i mange år fremover.*

Gjelder pkt 5 og 6: https://energiognatur.no/kan-vi-fa-overskudd-av-kraft-i-2050-uten-ny-vindkraft/

7. Pkt. 2.2 Vindkraft vil gi lavere priser. *Strømprisen reguleres av internasjonale forhold og algoritmer knyttet til forbruk og etterspørsel i Europa, og etablering av vindkraftverk på Omre vil ikke ha noen innvirkning i så måte. Vindkraftverket vil imidlertid med sikkerhet føre til økte systemkostnader og nettkapasitet, som vil medføre økt nettleie for forbrukerne.*

8. Pkt. 3.1 En full realisering vil medføre etablering av en ny 132 kV nettstasjon, som gir ny næringsvirksomhet mulighet for uttak av betydelige mengder kraft. *En ny 132kV nettstasjon på Omre tilpasset vindkraftverkets installerte effekt vil være overdimensjonert for industri på Omre. Man bør først definere hvilken industri man ønsker å etablere og dets kraftbehov. Det ligger i dag allerede 22 kV klart på Omre og det er etablert 2 transformatorer.*

9. Tap av læringsområder for elever på skoler i nærheten. Eide skole har i en årrekke benyttet området omkring Amtedalsbekken og andre arealer innenfor planområdet, til læringsarenaer mhp natur og klima, men også som turområde.

10. Kommunen satser stort på helårsturisme. Store vindturbiner vil imidlertid prege hele den vestlige delen av kommunen, også i sjønære områder. Dette er områder turister søker nettopp for sin intakte og vakre natur. Videre pekes det på nærliggende turistattraksjoner som Knut Hamsuns hjem, Vestlandske hovedvei, Reddalskanalen og vannene innover samt Homborsund Fyr, hvor anlegget i stor grad vil være synlig og til dels hørbart.

11. Norsk Vind AS´ medvirkningsplan for barn og unge i skolene, vil ikke være balansert og derfor ikke gi en reell innsikt i de fordeler og ulemper slike anlegg har. Dette kan være i strid med lovgivningen. Se mer om dette under pkt. 3.6.2.

12. Monopoliserende situasjoner som dette river bygda i stykker innenfra, og etterlater varige spor selv om prosjektet ikke skulle bli en realitet. Derfor er det viktig å stoppe dette så tidlig som mulig for å begrense slike effekter. Se mer om dette under pkt. 3.6.3.

I tillegg slutter vi oss til høringsinnspillene - med respektive argumenter - fra:

- Naturvernforbundet sentralt
- Naturvernforbundet avd. Lillesand
- Motvind Sørvest
- Motvind Grimstad
- Eide Sognelag v/Jan Petter Svennevig; særlig vedrørende kulturhistorie
- Eide Storvald; særlig vedrørende forvaltning av viltet i området
- Guri Linn; særlig vedrørende kulturbasert næring
- Lars Gunnar Heitmann; særlig vedrørende en del økonomimodeller
- Sølvi Ugland; særlig vedrørende Amtedalsbekkens betydning kulturelt og lokalt
- Inntjorebygda v/Øyvind Trevinius Olsen; særlig vedrørende mikroplast og lydsoner
- Engekilen Vel; særlig vedrørende forurensning av Engekilen
- Ingvild Udjus Hanssen; særlig hva angår forholdene i Strandfjorden og området rundt
- Adv. Kari Høgevold; særlig vedrørende forhold tett på anlegget v/Nørholmskilen
- Berørte innbyggere og grunneiere v/Kenneth Lindberg; særlig pkt.4 om systemisk bekymring
- Jon Haug; særlig mhp overgrep
- Anne Karin Mosaker; mht lokalt næringsliv i Homborsund
- Astrid Kvenild Eriksen; direkte virkning mhp helse og eiendomsverdi
- Eskild Bothner, vedr. flytrafikk og innflygning samt fugledød
- Jan Hansen, vedr. Hubro

3. NÆRMERE OM DE ENKELTE HOVEDTEMAENE

3.1 Prosjektets økonomi og gjennomføringsrealisme (pkt 2 a og f) ovenfor)

Norsk Vind AS viser til en eksempelutbygging med 7 turbiner som skal gi ca 165GWh/år.

Eksempelutbygging
50.4 MW
7.2 MW
7 stk
~135 meter
220 meter
Ca 165 GWh

Dette er igjen benyttet som et grunnlag for å gi en oversikt over potensielle inntekter til kommunen:

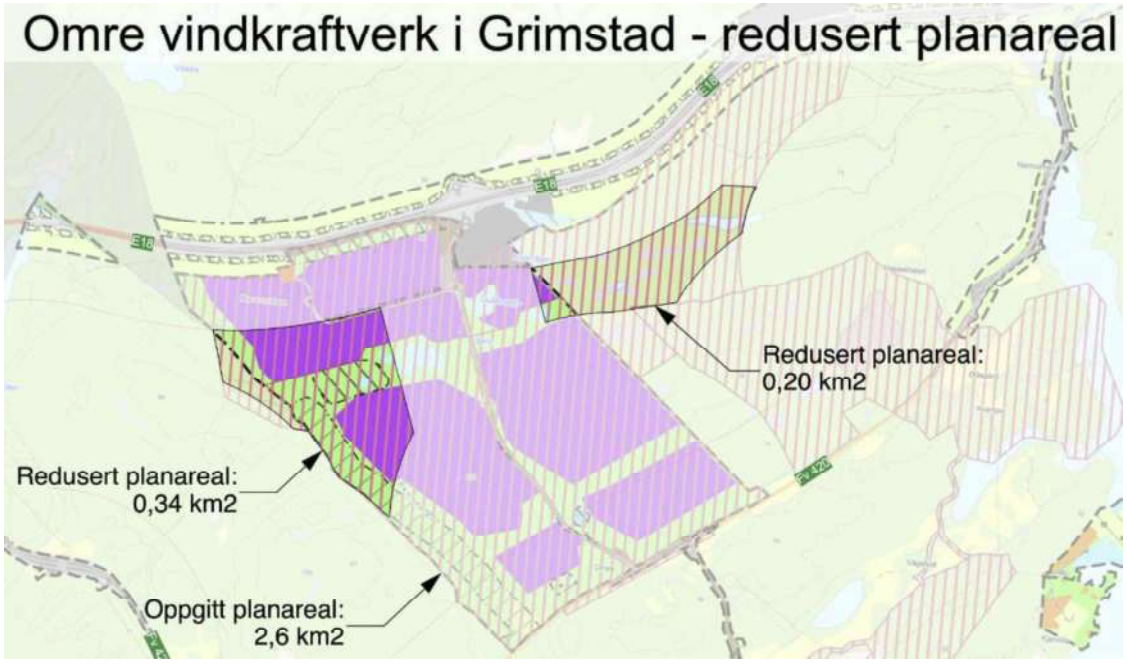
Tabell 6 - Oversikt over potensielle inntekter til kommune og lokale formål basert på gjeldende lovverk for grunnrenteskatt og eiendomsskatt

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering (750 MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	5.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 165 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	3.91 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.33 MNOK
Totale lokale inntekter		**9.5 MNOK**

Vi kan ikke se hvordan resultatet på 9.5 MNOK kan være oppnåelig og har satt opp et realistisk og optimistisk overslag, basert på følgende forutsetninger:

- Reduksjon av antall mulige installerte turbiner fra 7 til 3 basert på NVE´s anbefalte støy og sikkerhetssoner. Tre turbiner er forøvrig også et minimumsforslag fra Norsk Vind AS.

    - Reduksjon av tilgjengelig turbin område pga støysoner mot støyfølsom bebyggelse.
    - Reduksjon av tilgjengelig turbinområde pga sikkerhetssoner til vei.
    - Reduksjon av tilgjengelig turbinområde pga sikkerhetssoner til industri
      Basert på ca 300 m sikkerhetssone til vei og 880 m til støyfølsom bebyggelse.

Figur 32: Viser plankartet slik det fremmes i planforslaget.

Norsk Vind AS skriver i pkt. 5.4 : «*Det ligger også en fritidsbolig på Smedplassen innenfor det allerede regulerte industriområdet. Tomten er foreløpig avsatt til industriformål i områdeplanen for Omre industriområde.*»

I saksdokumentene for dette området, ligger Smedplassen utenfor industriområdet og er således tatt med som støyfølsom bebyggelse i illustrasjonen ovenfor.

Figuren her er hentet fra Detaljreguleringsplan for Omre Industriområde felt B16-B19, Grimstad kommune, planid. 362, side 33 figur 32. Markering av Smedplassen er inntatt av oss.

- NVE opplyser vindressurser på Omre til å være om lag 3000 timer. Reduksjon av utnyttelsesgraden av tilgjengelige vindressurser, settes optimistisk estimert til 0,90. Men etter all sannsynlighet vil den reelle reduksjonen være større, basert på følgende

    - Teknisk utnyttelsesgrad.
    - Ising og iskast
    - Skyggekast.
    - Vedlikehold
    - Undervisning UIA.

- Reduksjon av produksjon pga oppgitte flaskehalser i kraftsystemet om våren og tidlig sommer.

    - Beskjedent estimert til 4 uker (x 11/12)

Norsk Vind AS estimerer levert effekt til å bli ca 165 GWh/år, men vårt korrigerte overslag viser ca 53,46 GWh/år.

- 21,6 MW installert effekt (3 turbiner) x 3000 timer/år = 64,8 GWh/år
- 64,8 GWh/år x 0.90 Utnyttelsesgrad = 58,32 GWh/år
- Flaskehals vår/sommer 58,32 GWh/år x 11/12 = **53,46 GWh/år**

Investeringen Norsk Vind AS har lagt til grunn som eiendomsskattegrunnlag kan inneholde vesentlige unøyaktigheter, men vi har benyttet deres oppgitte grunnlag og korrigert fra 7 til 3 turbiner:
750 MNOK x 3/7 = **321 MNOK.**

Basert på ovenstående forutsetninger og optimistiske overslag, kommer vi frem til følgende potensielle inntekter til kommunen og lokale formål:

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering(750x3/7=321MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	2.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 53.46 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	1.27 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.11 MNOK
Totale lokale inntekter		**3.6 MNOK**

Utover dette er det ikke nevnt i forslag til plan- og utredningsprogram at turbinene må tilføres effekt for varme, kjøling, manøvrering osv. Dette gjelder både når de er i drift og når de står stille. Det har ikke lyktes oss å skaffe tilveie datablad for eksempelturbinene, men man kan estimere en tilført snitteffekt gjennom året på 150 kW, som for 3 installerte turbiner vil kunne bli i størrelsesorden 3,9 GWh/år. Veier man det opp mot vår årlige estimerte produserte effekt på 53,46 GWh/år, så blir totalresultatet om lag 49,5 GWh/år.

Vindturbinenes sikkerhetsavstand til motorvei er den eneste sikkerhetsavstanden som defineres i planprogrammet. Norsk Vind AS setter den lik vindturbinens høyde, mens NVE har to beregningsmetoder for anbefalt avstand som gir hhv 305 m eller 458 m som sikkerhetssone.
Det må forventes at sikkerhetsavstanden til bygninger og plasser der mennesker skal oppholde seg på industriområdet, må være minst like stor. Det står i planprogrammet at vindturbiner som planlegges etablert innenfor industriområdet vil søkes lagt til regulert grønnstruktur i randsonene rundt arealene regulert til industri.

Plankartet for områdereguleringen på Omre viser at alle grøntkorridorene på Omre industriområde er smalere enn 200 meter, grøntkorridoren langs østsiden og delområde BI5 er så smal som 13 meter. Det er derfor vanskelig å se for seg plassering av vindturbiner her uten at det beslaglegger store industriarealer eller uregulert natur. Støy fra vindturbinene, risiko for iskast og skyggekast tilsier også at de må plasseres en stykke fra industriområdet, for å sørge for et forsvarlig arbeidsmiljø.

I tillegg kommer Statens Vegvesens syn på saken i brev av 24.09.25 til Fylkeskommunen:

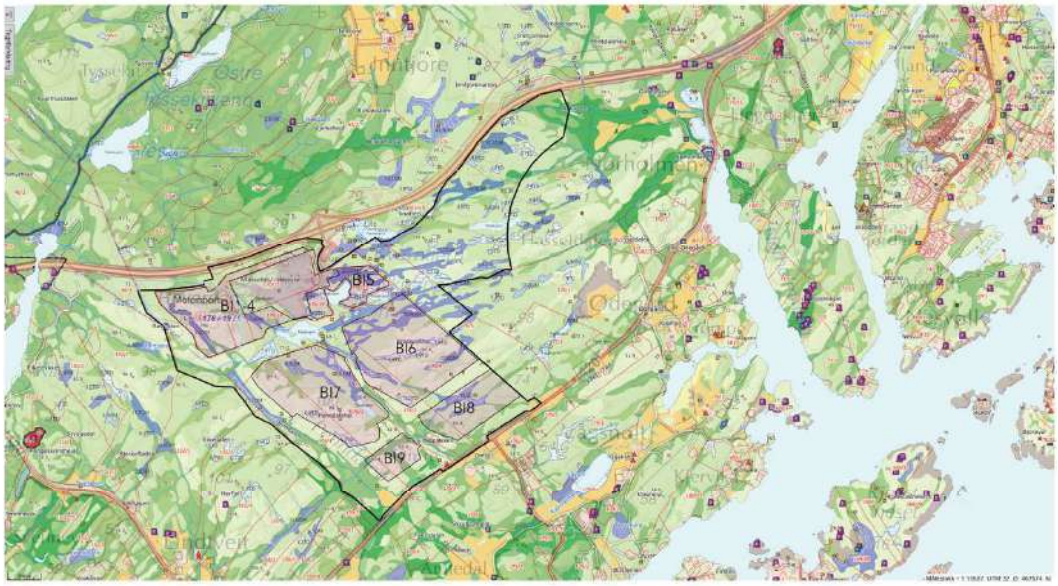
Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy årsdøgntrafikk. Iskast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m. På grunn av faren for iskast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.
Se vedlegg 1.

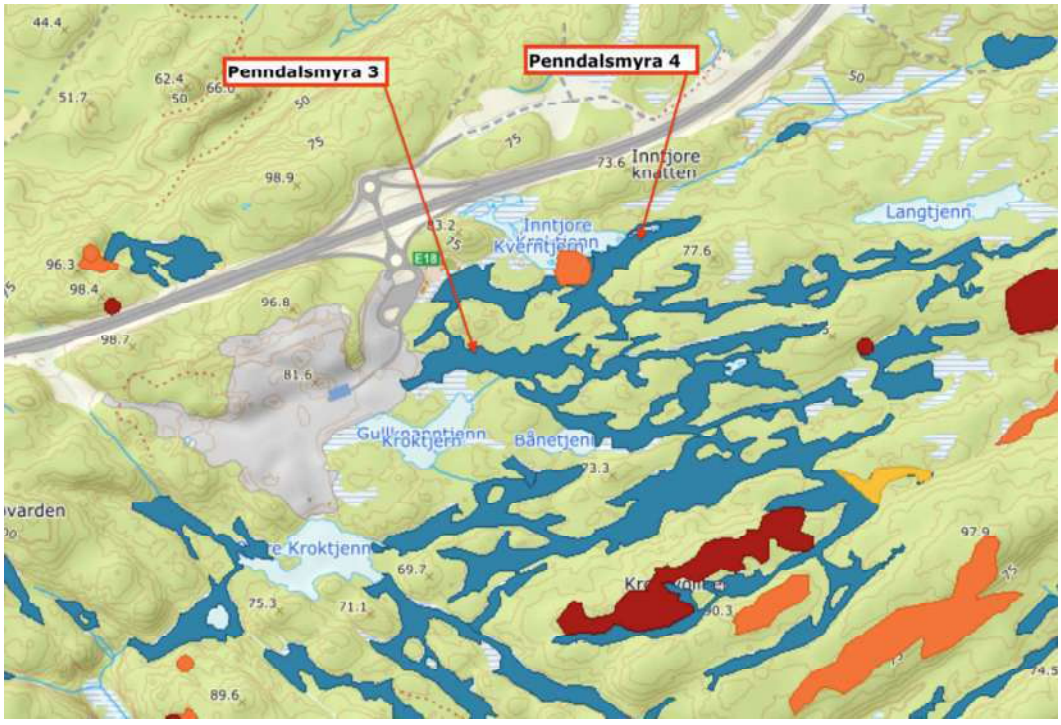
3.2 Risiko for negativt klimaavtrykk (pkt. 2 b) ovenfor)

3.2.1 Kart og beskrivelse av planområdet

Betydningen av myrene i området er omtalt også av Naturvernforbundet i en artikkel i Grimstad adressetidende: https://www.gat.no/meninger/i/Oo4bAk/viktige-myrer-trues-av-vindkraften

Planområdet inneholder langt høyere andel myr og sammenhengende våtmark (markert med mellomblått) enn omkringliggende arealer. Ovenstående kart benytter kartlag «AR5» fra Nibio Gardskart som utgangspunkt. Man har lagt over figur 4 på side10 fra «Melding med forslag til plan-og utrednings-program», og tatt hensyn til eiendomsgrenser, målestokk og E18/420. Kartet viser Omreområdet med myr, rødlistede arter og ferskvann, delområder og foreslått planavgrensning fra Norsk Vind AS.

Penndalsmyra 3 og Penndalsmyra 4 er store sammenhengende områder med myr, som er å finne midt i planområdet tiltenkt Omre vindkraftverk (kilde Nibio gardskart)

3.2.2 Co2 utslipp

"*Metoder for å beregne klimagassutslipp fra arealbeslag ANBEFALING 01.09.2022 (REVIDERT 28.09.2022) - Rapport fra et samarbeidsprosjekt mellom Statens vegvesen, Nye Veier AS, Bane NOR SF, Jernbanedirektoratet, Kystverket, Avinor AS og Miljødirektoratet"* anbefaler å bruke utregningen 337 tonn CO2 - ekv./daa i stedet for 201,9 tonn CO2-ekv./daa som er benyttet tidligere. 337 tonn er et estimat på gjennomsnittsdybde 2 meter dyp myr. En forsiktig beregning i vindkraftprosjektets plan-område gjennom NIBIO Gardskart, angir et myrareal på over 330 daa dyp myr. Basert på utregningen 337 tonn CO2 -ekv/daa. vil det kunne slippe ut mer enn 111 000 tonn CO2 til atmosfæren om disse myrene dreneres ut. Man finner b.l.a dyp myr på 32,0 daa (Penndalsmyra 3) i planområde BI5/ G.nr 176/19, og det er også dyp myr på 55,0 daa i planområde BI6. Dette er et forsiktig anslag, da man ikke har tatt med myrtypen Torvdjup ukjent dybde 71,7 daa innenfor planområdet i denne beregningen.

Utslipp av CO2 fra drenering av myrene i Omre vil være høyere enn vårt forsiktige estimat, da gammel myr kan være langt dypere enn 2 meter. Hvor fort dette slippes ut avhenger av hvor mange myrer som dreneres ut samtidig.

Regjeringen har for tiden ute på høring et forbud mot inngrep i myr, både av hensyn til naturmang-foldet, myrenes vannregulerende viktige funksjon, og særdeles klimafunksjon, ved å holde tilbake karbon og klimagasser. Inngrep i myr gir også betydelig større karbonutslipp enn fra andre naturtyper.

https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/2025/juli-2025/forslag-om-endring-av-plan--og-bygningsloven---forbud-mot-nedbygging-av-myr/

Betydelige inngrep i Omres myrområder vil trolig gjøre at prosjektet får et negativt klimaavtrykk. Det er derfor viktig at det ikke åpnes opp for drenering og utbygging av myr i dette store våtmarksområdet.

3.2.3 Andre konsekvenser

Drenering av disse myrene vil få store konsekvenser for det biologiske mangfoldet og flombered-skapen. Mange insekter yngler som kjent i myrområder, og området er blant annet også viktig for fugleliv og flaggermus. Drenering av myrene vil også kunne påvirke vannmiljøet negativt og forårsake yngeldød, fordi rester av torv vil kunne forurense vannet i bekkene nedstrøms (kilde: SABIMA).

https://www.sabima.no/nytt-lovforslag-en-mulig-storseier-for-den-norske-myra/

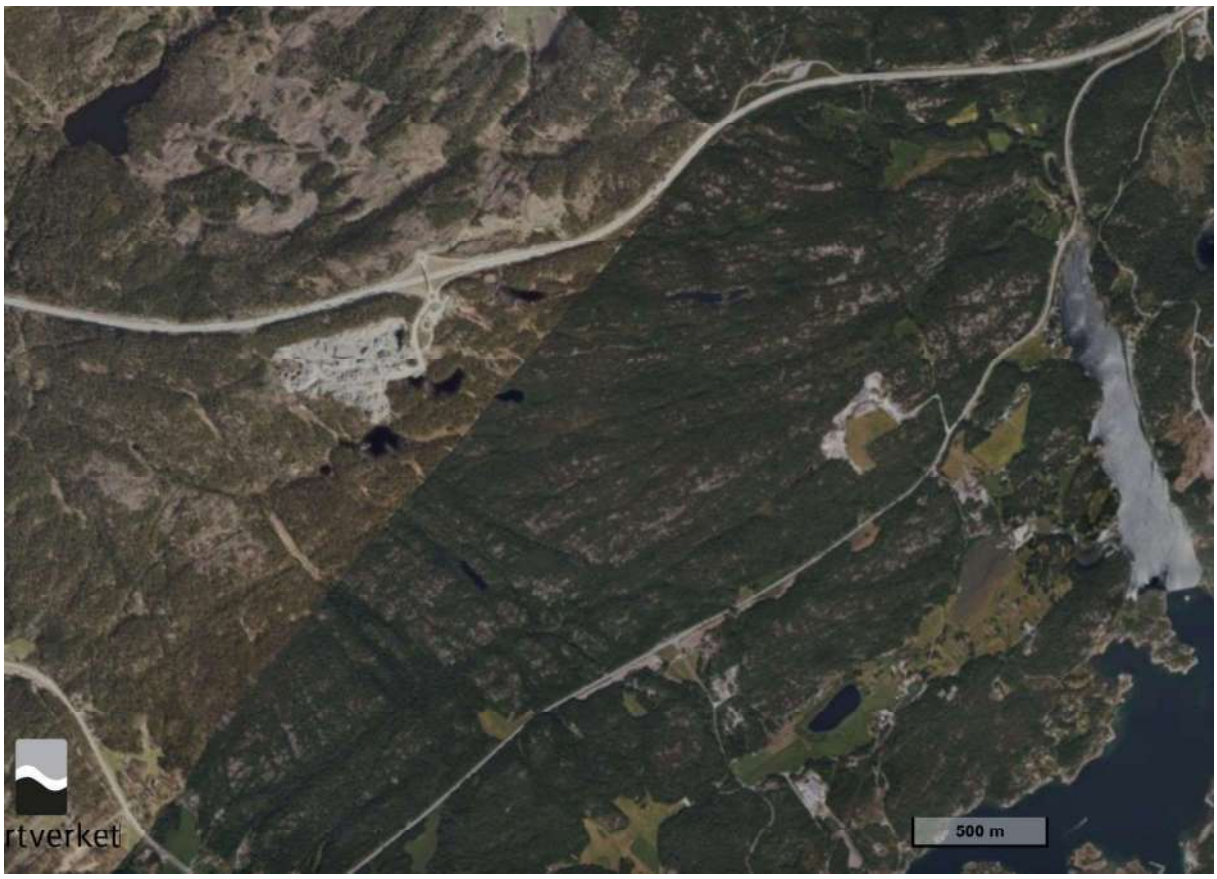
Dette kan lede til forurensning av Amtedalsbekken som renner ut i Engekilen samt Nørholmsbekken og Hasseldalbekken som renner ut i Nørholmskilen. Engekilen har allerede svært dårlig vannkvalitet og har mottatt midler fra Statsforvalteren til utbedring av dette.

3.3 Natur og forurensning, forhold ved området. Pkt. 2c) ovenfor

3.3.1 Plassering

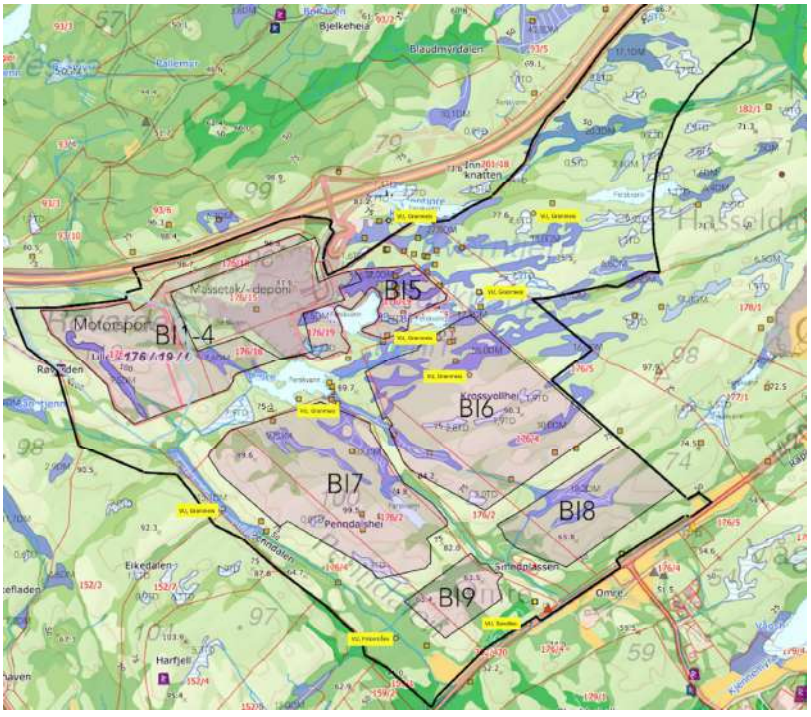
Norsk Vind AS argumenterer med at plasseringen av vindkraftverket er valgt fordi det er bedre å bygge nært E18 og på «grå» arealer. Altså områder som allerede er regulert til utbyggingsformål, men det fremgår ikke klart hvordan etablering av vindkraftverket kan foregå uten at det går på stor bekostning av uregulert natur eller regulerte industriarealer.

Planområdet inkluderer ca. 650 dekar uregulert LNF område. Dette er ikke «grått» areal. Det mangler god begrunnelse for hvorfor industriarealene og uregulert natur nå bør ofres for vindturbiner.

Flyfoto av planområdet og omgivelsene. Det fremstår å være hovedsakelig intakt natur.

3.3.2 Rødlistede arter VU.

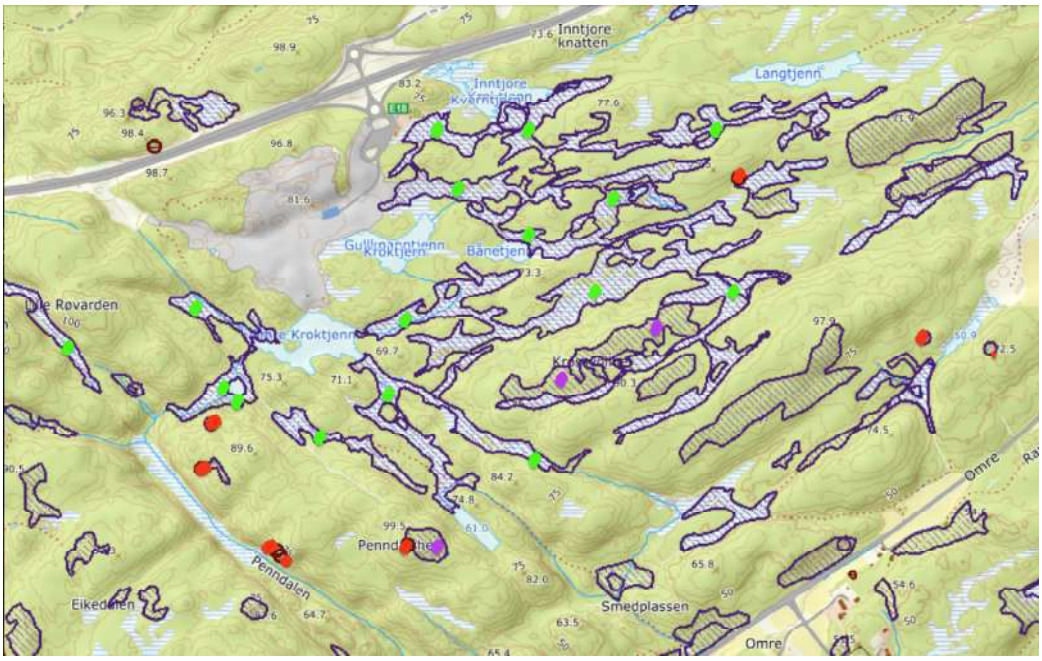

En art klassifisert som VU (sårbar) på Rødlista har en bekymringsfull utbredelse og/eller populasjonsstørrelse, og har derfor en høy risiko for å dø ut i Norge. Klassifiseringen understreker behovet for bevaringstiltak for å hindre at arten forsvinner helt fra Norge.

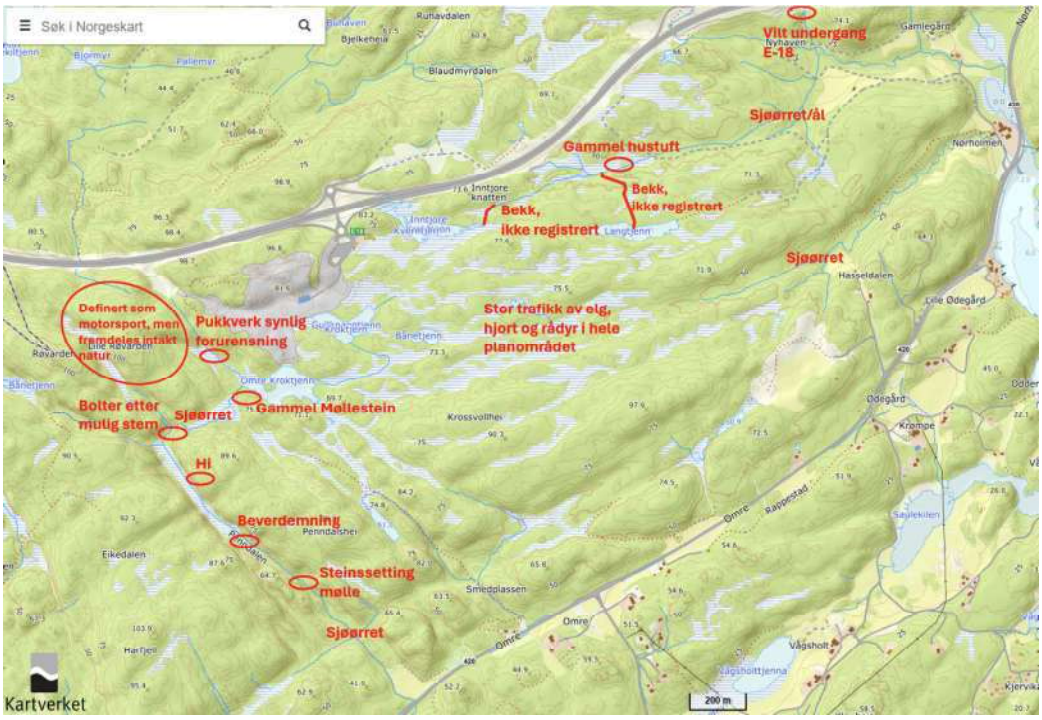
Innenfor planområdet er det allerede registrert 9 VU-registreringer.

3.3.3 Andre sårbare elementer

De røde punktene er hule eiker med en hensynssone i en radius på 15 meter fra stammen. I denne sonen skal man unngå å grave, bygge, kjøre med tunge kjøretøy, dyrke opp eller lignende. De grønne markeringene er åpen myr og er inkludert i bildet under pkt. 3.2.1. Lilla markering er gammel furuskog.

Annet i området:

De røde strekene markerer bekker (forlengelse) som man ikke fant på offentlige kart. Norsk Vind AS skriver i pkt. 2.5.6. at området ikke fører anadrome fisk. Dette er ikke korrekt.

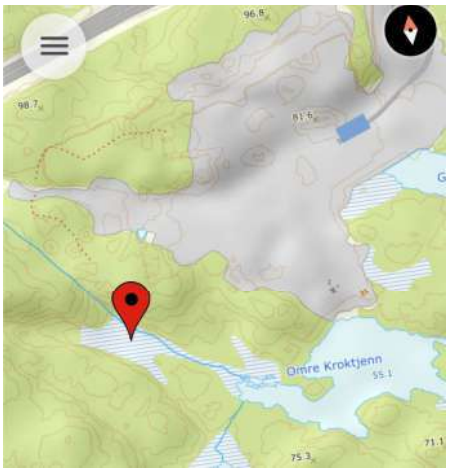
Erik Berglihn, fra Sjøørret Sørlandet har utarbeidet en rapport mhp fisk i området, for Lillesand Naturvernforbund. Han beskriver i sin rapport, se vedlegg 2, at Nørholmsbekken har en sterk bestand av ørret, med flere aldersklasser og god rekruttering. Ål forekommer i små antall, hovedsakelig i nedre del. Hasseldalbekken har en høy tetthet av ørret, bestående av små og store individer, og Penndals-bekken har enn svært høy tetthet av ørret og god aldersspredning. Her ble de også de største fiskene observert. Noe større ål ble også observert (ca 50cm) .

Han konkluderte med at «Området er et svært viktig gyte- og oppvekstområde for ørret. Det ble observert en vesentlig større tetthet av yngel og større fisk enn antatt på forhånd. Dette i flere årsklasser».

Steinsetting fra mølle, gammel hustuft og bolter etter mulig stem, kan være fornminner. Vi vil be Fylkeskommunen vurdere en undersøkelse av området, med henblikk på mulig registrering.

3.3.4 Forurensing - særlige områder
Engekilen Vel vil sende inn eget høringsinnspill som vi slutter oss til. Det vises også til Statsforvalterens innsigelse til områderegulering for industri, se vedlegg 3. Videre vises det til pkt. 3.2.3 her om forurensning som følge av torvjord som føres ut i forbindelse med drenering av myrer.

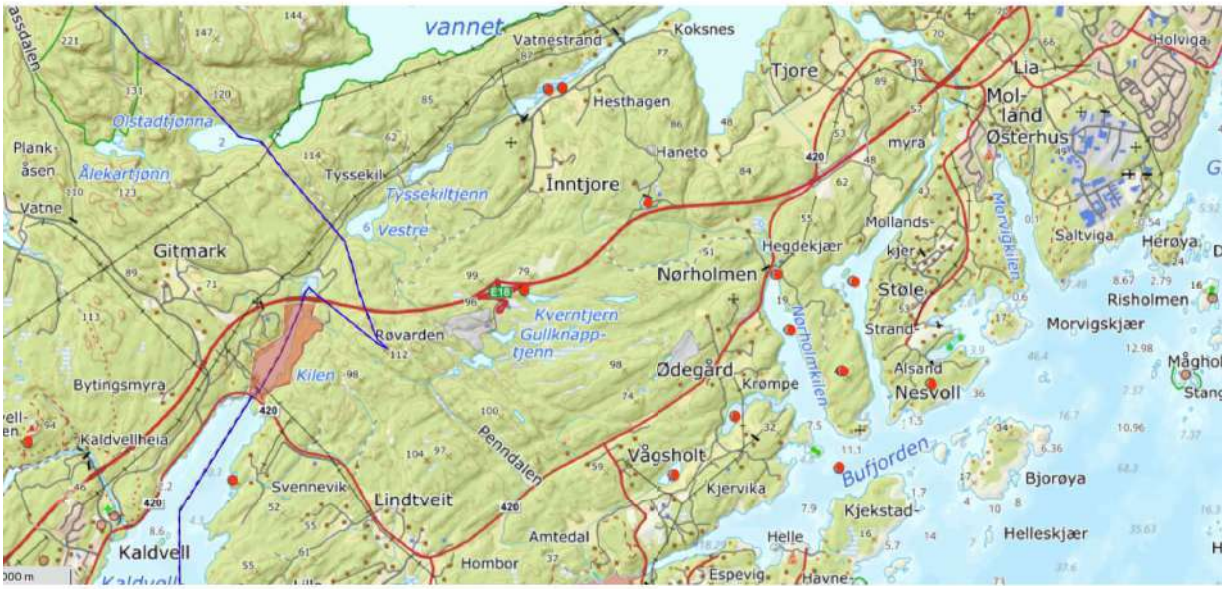

Dette er forøvrig et bilde av en myr, tatt i nærheten av pukkverket. Bildet er tatt der markeringen er. Det viser at støv fra pukkverket ligger som et lokk på en av myrene. Det er nærliggende å anta at pukkverket også har bidratt til Engekilens dårlige vannkvalitet. Det er nå gitt større beløp fra det offentlige til å utbedre Engekilen. Det fremstår da som underlig at det tillates tiltak som etter all sannsynlighet vil forurense området ned også til Engekilen.

3.3.5 Dyreliv

I meldingen fra Norsk vind står det i pkt 5.3.2: . *" I forbindelse med registreringene i 2018 ble det gjort enkelte observasjoner av rødlistede fugler i området. Det finnes også noen nyere registreringer fra mai 2025, bl.a. av sanglerke (NT), sandsvale (VU), granmeis (VU) og gulspurv (VU) som er observert innenfor plangrensen.»*

De røde markeringene representerer observasjoner av fiskeørn registrert i Artsdatabanken som VU. Det er korrekt at det ikke er observert fiskeørn **innenfor** planområdet men det fremstår svært tendensiøst at Norsk Vind AS ikke nevner dette. Observasjoner gjort tett inntil planområdet er jo bare et øyeblikks bilde. Disse registreringene viser at det er fiskeørn i området, og at de naturlig nok beveger seg over store avstander, og dermed også inn i planområdet hvor de mest sannsynlig vil bli drept før eller siden.

3.4. Helsevirkninger

3.4.1 Lyd, lys og skyggekast

Det er uomtvistet at mennesket påvirkes av lyd på ulike måter og at det kan lede til dårlig søvn. Det er også uomtvistet at også ulike former for lys - herunder blinkende eller blinkliknende lys - kan oppfattes som plagsomt og sjenerende, og også skape søvnproblemer. Videre er det uomtvistet at søvnvansker kan lede til ulike helseplager og redusert livskvalitet. Vi finner ikke grunn til å måtte dokumentere disse generelle påstander nærmere. Hva angår lyd så er det to vindkraftverk som har blitt underlagt nærmere undersøkelser om påvirkning på mennesker. Dette er Tysvær og Lista.

https://www.tysver.kommune.no/_f/p1/i9820ceda-3d74-4805-a06b-a76b09bd8b4a/rapport_helsekartlegging-blant-beboere-nar-tysvar-vindpark_20122023.pdf

https://www.toi.no/getfile.php?mmfileid=42058

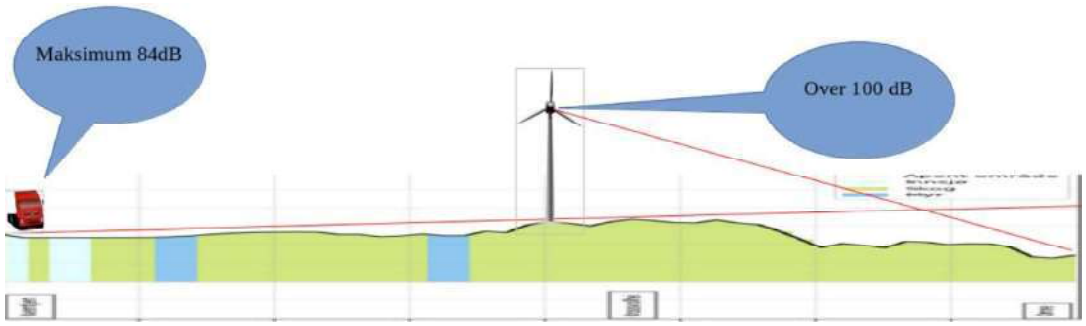
Beboerne med ulike helseulemper opplever plager mer hyppig enn befolkningen på landsbasis. Det er mer vanlig blant beboerne med søvnproblemer, muskulære smerter, svimmelhet og hodepine/migrene å være plaget av dette daglig eller flere ganger i uken sammenlignet med innbyggerne på landsbasis.

Befolkningen i nærheten av Lista og Tysvær vindkraftverk, har vist at lydplager strekker seg langt utover de 800 metrene som er minstegrensen for hvor nær man kan plassere en vindturbin en bolig. I tillegg kommer visuelle forhold som utsikt, lys fra turbintårnet og skyggekast. Transport Økonomisk Institutt fant i forbindelse med sin undersøkelse på Lista, at virkningskurver for støyplage utenfor bolig tilsier at støy fra vindturbiner oppfattes som 17-18 dBA verre enn støy fra vegtrafikk.

Vindturbiner avgir lavfrekvent støy, samt infralyd (lyd med frekvenser under 20 Hz), som er vanskelig å dempe og kan oppleves som plagsomt på grunn av dens evne til å bære langt og trenge inn i boliger.

Norsk Vind AS skriver i pkt. 5.4 i meldingen: «*Det viktigste tiltaket for å redusere støyvirkninger mot omgivelsene er å sikre tilstrekkelig avstand mellom vindturbinene og støyfølsom bebyggelse. Området er i dag i noen grad preget av støy fra trafikken på E18 og Fv420, samt fra aktiviteten i massetaket. I fremtiden vil det også være et bidrag av støy fra industriområdet. Ettersom grenseverdien for vindturbinstøy er satt 10 dB lavere enn tilsvarende grenseverdi for veitrafikk- og industristøy er det sannsynlig at* ***andre støykilder enn vindturbinene vil være dominerende i lydbildet.*** *« (vår uthevning)*

Dette er i beste fall en påstand med store modifikasjoner. Lyden fra trafikken ligger hva angår E18 lavt i terrenget. Lyden fra FV 420 ligger tilnærmet på havnivå. Lyden fra turbinene skapes høyt oppe i luften, og bærer derfor **over** terrenget, slik som illustrert på denne tegningen:

I den vedlagte skissen ser man profilen mellom avkjørsel fra motorvei til steinbrudd og ned til Omre gård. Profilen er trekt ned i høyde slik at det er samsvar mellom lengden i den horisontale streken og høydene. Vindturbinen er tilpasset høyden i terrenget slik at den også står i stil med profilens høyde. Lastebilen er alt for stor, hadde den vært i riktig skala ville den vært svært vanskelig å se. Den er der for å illustrere plassering av største støykilde på motorveien. Kilde: Dagfinn Topland

Fjerning av vegetasjon vil gjøre at støyen bærer lengre.

«Vindkraftsupplysningen» i Sverige opplyser at EU nå setter vindkraftbråk («vindkraftsbuller») på dagsorden, herunder infralyd. Fra innlegget hitsettes:

De framhåller att nuvarande EU-regler inte specifikt täcker vindkraftsbuller eller de hälsorisker detta innebär för boende i närheten. Detta är utan tvekan ett verkligt genombrott. För första gången erkänner både Europaparlamentet och EU-kommissionen behovet av bättre regler och rättssäkrare mätmetoder för vindkraftsbuller. Sverige spelar en viktig roll i det pågående arbetet. Professor Ken Mattsson vid Uppsala universitet har tillsammans med sitt team utvecklat SoundSim360, en unik simuleringsmodell för att mäta och beräkna ***lågfrekvent*** *buller och* ***infraljud*** *från vindkraftverk.*

https://vindkraftsupplysningen.se/debatt/vindkraftsbuller-upp-pa-eu-s-agenda-genombrott-i-europaparlamentet?fbclid=IwY2xjawNFpUFleHRuA2FlbQIxMABicmlkETBLQ0dmbUVtenFhTnRRZkc5AR5r-dItaBE7xe7KwLP8JPR4sBR8THmQZXQZ-yCYJk99cf_HESEl2a963jCVNg_aem_yxZwFlPJIaRYqxPggt_r-w

3.4.2 Friluftsområder

Ved etablering av vindkraftverk vil det måtte foretas omfattende naturinngrep og dette vil endre lokalbefolkningens mulighet til å benytte området til rekreasjon. Tap av rekreasjonsområder kan ha negative effekter på helsen. Også mulighetene for jakt og regulering av viltbestand vil bli mindre.

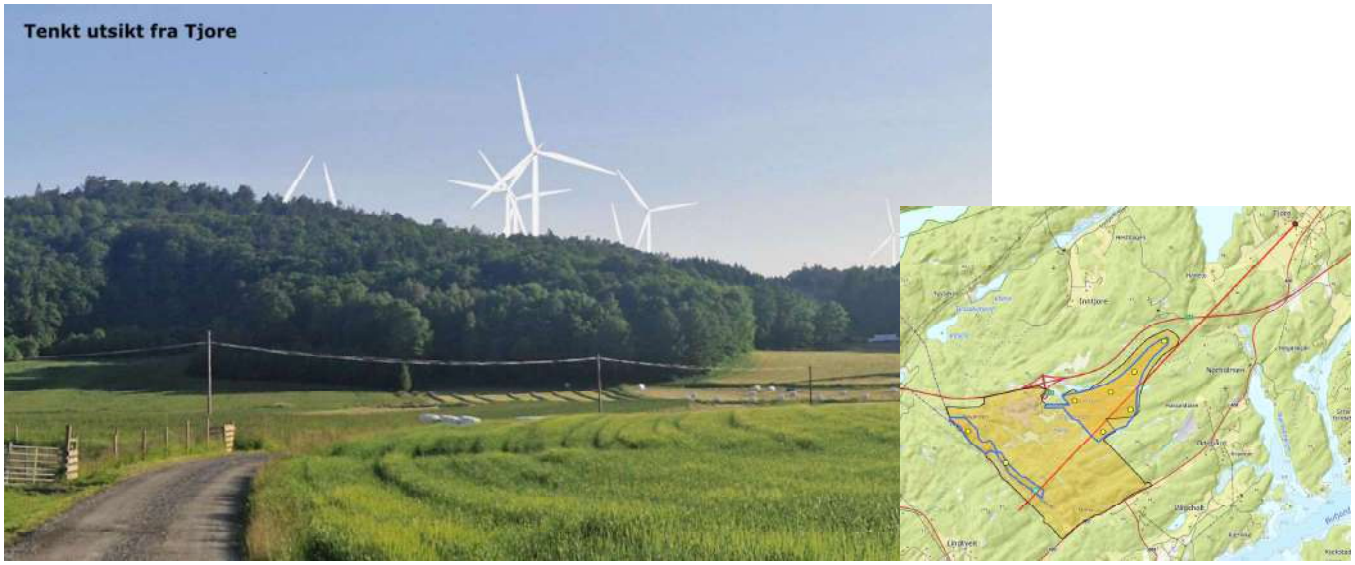
3.4.3 Visuell påvirkning

Evt. turbiner vil stå på ca 100 m over havet. Dvs at toppen av bladene vil strekke seg opptil 220 meter over dette, totalt ca 320 m over havet. Med veier på begge sider av planområdet og også inni planområdet, samt Omres nærhet til sjøen, vil dette være synlig fra alle kanter av området langt fra, og langt utpå havet. Det er hevet over enhver tvil at vindkraftverket vil ha stor visuell dominans fra viktige områder for friluftsliv og rekreasjon, samt turistnæring og ferierende. Homborsundbildet er tatt ca 6,5 km fra Omre:

3.4.4. Kommunens ansvar

Folkehelselovens § 4: *Kommunens ansvar for folkehelsearbeid. Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.*

Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

Vi vil igjen understreke kommunens selvstendige ansvar og at det å legge til grunn en KU - eller annen helsevurdering - uten grundig gjennomgang av de grunnlag og metoder den hviler på, etter omstendighetene kan lede til erstatningsansvar for kommunen.

3.5 Tap i eiendomsverdi

3.5.1 Tap som følge av å ligge nær et vindkraftverk

Det foreligger allerede en rekke undersøkelser fra Norge og Sverige om dette tema. NVE henviser til slike på sine nettsider. *https://www.nve.no/energi/energisystem/vindkraft-paa-land/kunnskapsgrunnlag-om-virkninger-av-vindkraft-paa-land/eiendomspriser/*

I de nevnte studiene NVE henviser til, beskrives det innvirkning på eiendomspriser så langt som 9 km unna vindkraftverket. I studiene ble prisreduksjonen på eiendom på grunn av vindturbiner funnet til å variere mellom 0,2–14,4 prosent. Størrelse på turbinene og antall turbiner gir utslag i eiendomsverdien. Faktorene som ser ut til å påvirke eiendomspriser er i stor grad støy, skyggekast og landskap. Det er derfor liten tvil om at et vindkraftverk på Omre vil få store økonomiske konsekvenser i form av reduserte eiendomspriser for omkringliggende boliger og hytter, så langt bort som 9 kilometer. Det er uforståelig at dette skal utredes ytterligere, all den tid det ikke finnes holdepunkter for at dette området skiller seg vesentlig ut fra de områder som allerede er undersøkt.

https://www.samfunnsokonomen.no/aktuell-analyse/effekter-av-landbasert-vindkraft-pa-boligpriser-i-norge/

3.5.2 Tapte muligheter for utbygging.
Eiendommer som ligger i en støysone med L_{den} 45 dB eller høyre, vil normalt ikke få anledning til å bygge nytt på eiendommen så som hytte, bolig til barna osv. Dette innvirker ytterligere på tapet for de eiendommer som ligger nærmest området.

3.5.3 Avveining
Det understrekes at punktet om tap i eiendomsverdi, ikke må undervurderes i forhold til avveiningen som skal foretas ml. fordeler og ulemper ved å etablere vindkraftverk på Omre. Om man likevel legger til grunn 9,5 mill i året i inntekt for kommunen utgjør det over 30 år ca 285 mill, mens eiendomstapet - selv med et meget forsiktig anslag - klart overstiger dette. Også her er det ikke en teoretisk mulighet at saken må finne sin løsning i rettsapparatet dersom vindkraftverket blir en realitet; det er en reell mulighet.

I tillegg kommer at kommunen vil tape eiendomsskatteinntekter og i noen tilfeller også formuesskatteinntekter. Nevnes må også det faktum at Lillesand kommune - grunnet lavere eiendomsverdi på eiendommer nær anlegget - også vil kunne gå glipp av eiendomsskatt og i en del tilfeller også formuesskatt, uvisst hvilken størrelse. Om de vil rette noe krav mot kommunen, er helt uvisst.

3.6. Annet

3.6.1 Andre uhell og gifter
Det vedlegges en rekke linker til avisutklipp hva angår uhell på Norske vindkraftverk. Det fremgår videre at det ofte ikke ryddes opp eller at det tar langt tid før det skjer. I mellomtiden lekker det ut ulike stoffer som kan være giftige, i naturen og videre inn i matkjeden til mennesker da dyrene kan få dette i seg. Det holder ikke å si at mange slike giftige stoffer allerede slippes ut i naturen og at de små utslipp fra et vindkraftverk ikke er nødvendig å ta hensyn til. Som kjent: mange bekker små gjør en stor Å.

https://www.nrk.no/trondelag/knuste-deler-ligger-urort-etter-flere-havari_-_-burde-vaert-fjernet-med-en-gang-1.17427594

https://www.nrk.no/innlandet/frykter-dagens-vindkraftpolitikk-kan-kan-skade-natur-og-stromproduksjon-1.16811308

https://mepex.no/wp-content/uploads/2024/02/Norske-landbaserte-kilder-til-mikroplast.pdf

https://www.motvind.org/post/nok-et-uhell-ved-s%C3%B8rmarkfjellet

3.6.2 Norsk Vind AS' medvirkningsplan i skolene
Vi ønsker å uttrykke sterk bekymring over at NVAS skal gis tilgang til å undervise skoleelever om vindkraft.

* Undergraving av skolens rolle
NV i skolen vil stille spørsmål om habilitet, påvirkning og skolens rolle som kritisk og objektiv formidler av kunnskap. At en privat aktør med sterke økonomiske interesser skal gis en rolle i undervisningen, bryter med prinsippet om **objektiv kunnskapsformidling** og skolens mandat.

Opplæringsloven (LK 20) forutsetter at undervisningen skal være faglig, kritisk og nøytral. Den overordnede delen av læreplanverket for alle fag forteller at elevene skal etisk bevissthet, evne til åb ulike perspektiv i en undervisningssituasjon som er kritisk, inkluderende, og åpen.
Den skal ikke være styrt av én sannhet. Dersom Norsk vind får slippe til med sin ensidige fremstilling, undergraves denne rollen.

* Nøytral undervisning
Norsk Vind med sterke økonomiske interesser i få etablert et vindkraft verk på Omre, er en utbygger som tjener på å få flere prosjekter godkjent, og kan ikke formidle en nøytral fremstilling, men en vinklet presentasjon fra en aktør som tjener penger på utbygging. Deres versjon og formidling vil alltid være farget av økonomiske interesser. Dette vil hindre kritisk tenkning, fordi kun en side blir hørt. Skolen blir et verktøy for industriens markedsføring, i stedet for et sted for objektiv læring. Det vil undergrave elevenes rett til uavhengig kunnskap.

* Sårbar gruppe
Barn og unge er en spesielt sårbar målgruppe. Å gi en kommersiell aktør tid til undervisning i klasserommet setter elevene i en svært utsatt posisjon. De har ikke forutsetning for å stille kritiske spørsmål eller vurdere alternative kilder på samme måte som vi voksne kan. Dette er noe de lærer gjennom flere år på skolen fordi undervisningen nettopp er nøytral. . Når en voksen står foran dem og underviser, kan barna lett oppfatte det som blir sagt som en "sannhet". De har ikke samme evne som oss voksne til å stille kritiske spørsmål, vurdere kilder eller gjennomskue om noe er skjult reklame.

*Naturen i skolen
Utdrag fra læreplanverket (2020) belyser at: "*Mennesket er en del av naturen og har ansvar for å forvalte den på en forsvarlig måte. Gjennom opplæringen skal elevene få kunnskap om og utvikle respekt for naturen. De skal få oppleve naturen og se den som en kilde til nytte, glede, helse og læring. Elevene skal utvikle bevissthet om hvordan menneskets levesett påvirker naturen og klimaet, og dermed også våre samfunn. Skolen skal bidra til at elevene utvikler vilje til å ta vare på miljøet".*

Kulturen og landskapet rundt oss er en uvurderlig del av undervisningen. Eide skole har i en årrekke brukt nærmiljøet som et levende klasserom. Det har blitt undervist i alt fra kystkultur, lokal historie, og økosystem. Lærere ved skolen har i en årrekke gått opp og ned stiene, formidlet kunnskap om ørreten som gyter, fiskelivet i sjøen og de rike dyrelivet vi finner på Omre, og omgivelsene rundt oss for øvrig. Dette er levende læring som tar utgangspunkt i barnas omgivelser.

* Hva lærer de unge ved å la Norsk Vind AS komme inn i skolen
I lys av læreplanverket og hvordan lærere ved skolen i en årrekke har tatt i bruk omgivelsene, ser vi et klart motsetningsforhold dersom Norsk Vind AS får slippe til i undervisningen. Barna lærer et samtidig motsatt budskap. De vil lære at det er nødvendig å ofre naturen i deres nærmiljø for å "redde miljøet". Det er dypt selvmotsigende å påstå at vindturbiner bevarer naturen når det innebærer sprengning, ødeleggelse og irreversible inngrep i nettopp de områdene lokalbefolkningen hittil har brukt til undervisning. Hva lærer barna da ? At alt vi hadde kan ofres for penger. Samtidig vil de både se og lære at naturen og økosystemene aldri kommer tilbake slik de var.

Eksterne kilder kan undervise, men undervisning om energi og miljø bør gis av uavhengige fagmiljøer ikke av de som selv står til å tjene penger på utbygginger. **Dersom Norsk Vind AS får slippe til i**

undervisningen, må også fagpersoner som er kritiske til vindkraft eller ideelle organisasjoner mot vindkraft, få like mye taletid.

3.6.3 Vindkraftprosessens påvirkning på lokalsamfunnet

Både empiri og forskning viser at selve prosessen om hvorvidt man skal ha vindkraft eller ikke, påvirker lokalsamfunnet. Det blir grupperinger av de få som kan øyne økonomiske fordeler vs de som ikke gjør det, samt de som vil tape både på eiendomsverdi, helse og natur m.v.

Slike polariseringer kan være svært vanskelig å lege i etterkant, uansett hva utfallet blir. I kommunen har vi allerede sett eksempler av hvordan mennesker som tidligere har hatt gode naboforhold og gode relasjoner til «hele» bygda, nå får utfordringer med å se hverandre i øynene når de treffes på gata eller møtes på butikken. Konfrontasjoner, mistenkeliggjøring og polarisering river felleskapet i biter. Skaden har allerede skjedd og jo lengre denne prosessen pågår, desto verre blir situasjonen og jo lengre tid vil det ta før samfunnet kan jobbe med å lege sårene. Det er derfor viktig at prosessen ikke pågår lenger enn høyst nødvendig og vi anbefaler en snarlig avslutning av saken. Vi vet allerede nok om vindkraft til å kunne si nei. Anbefalt lesing om påvirkning av vindkraft på lokalsamfunn skrevet av Sunniva Midthaug Solnør: https://ntnuopen.ntnu.no/ntnu-xmlui/handle/11250/3016982

Vi har innledningsvis sluttet oss til Jon Haug høringsinnspill. Han er spesialist i klinisk psykologi og Dr. Philos. Sitat tas med da dette er så til de grader «to-the-point»:

> *Dersom det etableres en vindmøllepark på Omre kan man ikke beskytte seg mot de langsiktige, helseskadelige konsekvensene som vil oppstå. I psykologisk forskning og klinisk praksis benyttes det ved denne typen påvirkning betegnelsen - overgrep.*

Begrepet «overgrep» beskriver veldig godt den følelsen mange av oss har nå; ingen mulighet til å vegre seg dersom vindkraftverket blir en realitet, maktesløshet overfor myndigheter og overveldende følelse av avmakt med henblikk på det omfattende materialet i saken og temaet. Nå får vi se hva høringen vil bringe, men hvis vindkraftverket blir etablert til tross for omfattende informasjon via de mange innspill, så er det nettopp det som skjer: et overgrep i mental forstand. Det vil også kunne svekke tilliten til kommunen og politikerne.

3.6.4 Agder Fylkeskommune: Forslag til planprogram, Regional plan for grønn industri og energi.

Formålet med planarbeidet er å søke regionale løsninger på fem sentrale spørsmål, som alle må sees i sammenheng, sitat i kursiv:

- *Hvilke prioriteringer er nødvendige for å sette kurs mot et lavutslippssamfunn?*
- *Hva må til for å sikre at kraftutbygging og industriutvikling skjer på naturens premisser?*
- *Hvordan bør vi legge til rette for verdiskaping og mer bærekraftig industri?*
- *Hva skal til for å sikre stabil og tilstrekkelig tilgang på energi i årene som kommer?*
- *Hvordan kan vi stå sammen om å løse utfordringene?*

Regional plan for grønn industri og energi, trekker frem flere vesentlige momenter som burde vært klarlagt i forkant av en avgjørelse om et vindkraftanlegg på Omre. Situasjonen for Omre er at Norsk Vind AS henvender seg til Grimstad Kommune med et ønske om å etablere et vindkraftverk og argumenterer ensidig for sin agenda som er en ustabil kraftproduksjon.

Regional plan for grønn industri og energi ønsker å løfte frem et kunnskapsgrunnlag om flere sider som må henge sammen; kraft produksjon, kraft forbruk, natur og klima. Noen punkter fra forslag til planprogrammet trekkes frem:

- *Med en ny regional plan for grønn industri og energi kan vi komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi.*
- *Agder har store fortrinn i det grønne skiftet gjennom høy andel fornybar energi og et betydelig kraftoverskudd.*
- *Det er ikke nok å vurdere om vi har tilstrekkelig energi – vi må også vurdere tilstrekkelig effekt for å sikre **stabil** forsyning av kraft når den trengs.*
- *Det er behov for en helhetlig tilnærming til arealbruk, med forståelse for hvordan utbygging påvirker naturen.*
- *Nedbygging av natur kan få konsekvenser utover selve planområdet der inngrepene skjer.*
- *Når naturområder blir delt opp, blir det vanskeligere for arter å bevege seg mellom leveområdene sine. I tillegg kan økt menneskelig aktivitet påvirke økosystemer og arter utenfor det berørte området*
- *bevaring av karbonrike områder som myr, tidevannssumper, våtmarker og skog, ved å unngå omdisponering og nedbygging*
- *Samtidig må vi ta vare på naturens evne til å ta opp og lagre karbon, slik som i skog og myr.*
- *Hva må til for å sikre at kraftutbygging og industriutvikling skjer på naturens premisser?*

Kommunen vedtok 25.09.25 å medvirke i dette viktige arbeidet; et kunnskapsgrunnlag som kan bli et nyttig verktøy for å balansere lokal naturforvaltning, klimaambisjoner og næringsutvikling. Det er da viktig at man ikke tar en forhastet beslutning om å etablere et vindkraftverk på Omre, en beslutning som i ettertid kan vise seg å være feil.

4 . DERSOM DET BLIR KU: TEMAER SOM BØR UTREDES/UTREDES BEDRE

4.1. Utredning av støy, rystelser og plager for naboer under anleggsfasen

Det må utredes grundig hva slags konsekvenser som kan forventes for de som oppholder seg langs de veier som vil bli benyttet under evt. oppføring av anlegget. Herunder hvilke boliger som vil bli berørt og grunnlaget for å angi disse. Videre må det foretas foranstaltninger slik at rystelser og evt skader/ setningsskader kan detekteres, og erstatning kan beregnes. Også varigheten av denne fasen må redegjøres for grundig og hvilke veier, sykkelstier osv. som vil være stengt over tid, og til hvilke tider av døgnet. Hvordan dette skal kompenseres må det også redegjøres for.

4.2 Lyd, lys og skyggekast

4.2.1 Vurdere lavfrekvent lyd, infralyd, strukturlyder, tilpasset lokale forhold
Hus er som resonanskasser og det kan gjøre at lyden inni, er høyere enn utenfor. Dvs at lyden må estimeres/måles i forhold til topografi og andre faktorer som innvirker på lydnivå, både utenfor og inni bygninger.

Infralyd, dvs lyd vi ikke hører (under 20 Hz), er ikke anerkjent i Norge av FHI som en kilde til ubehag/ plager hos mennesker. Imidlertid er det veldig mange rapporter og ulike undersøkelser omkring dette

som indikerer at dette er et problem for flere mennesker, om enn ikke alle. Videre pekes det på at det fra NVE´s side i sin oversendelse*) av Utredningsprogram for Ytre Vikna 2.0 vindkraftverk i Nærøysund kommune, Trøndelag kommune, til NTE Energi AS, i pkt 4.9 har skrevet:

«Strukturlyder og lavfrekvente lyder som ikke fanges opp ved ordinære beregninger, skal også vurderes. I vurderingen av spesielle støyvirkninger som unaturlig amplitudemodulasjon skal topografi og meteorologiske forhold sammenlignes med forhold ved vindkraftverk som opplever slik støy.»
*) det fremkommer ingen dato på dokumentet, se vedlegg 4

NVE legger her vekt på å få frem lyder som ikke er med i de vanlige beregninger. Videre legges det også vekt på å fange opp spesielle støyvirkninger som følge av topografien og meteorologien i det aktuelle området, og hvordan den kan påvirke omgivelsene. Her går NVE langt i å kreve at lydforhold undersøkes og beskrives ut fra **lokale** forhold. Vi mener det ved evt. KU må foretas samme grundige og lokalt forankrete undersøkelser.

Fra Fra M-2061 ; Veileder om behandling av støy i arealplanlegging siteres:
https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/for-myndigheter/veileder-om-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging/grenseverdier-for-stoy/anbefalte-grenseverdier-ved-nye-tiltak/

Det er ikke satt egne grenseverdier for lavfrekvent støy i den norske retningslinjen. Det finnes i dag mange studier på helse-effekter av støy i arbeidsmiljø og støy fra samferdsel, men det er forholdsvis få studier som dokumenterer hvordan spesifikt lavfrekvent støy påvirker mennesker. Forskning og faglig underlag (dose-respons-sammenhenger) som knytter eksponering for lavfrekvent støy til negative helse-effekter (skadelige virkninger) gir foreløpig ikke et tilstrekkelig grunnlag for fastsetting av internasjonalt anerkjente grenser. Det kan likevel være grunn til å være ekstra oppmerksom på lavfrekvent støy ved etablering av kilder som har et vesentlig innslag av lavfrekvent lyd, ettersom det særlig er tre egenskaper ved lavfrekvent støy som problematiske:

1. *Den lavfrekvente delen av støyen dempes mindre over avstand enn mellom- og høyfrekvent lyd. Dette betyr at all støy blir mer lavfrekvent etter hvert som avstand til kilden øker, noe som fører til at det lavfrekvente bidraget vil utgjøre mye av støyen på større avstander.*
2. *Vanlige yttervegg- og takkonstruksjoner har dårlige reduksjonssegenskaper for lavfrekvent støy. Det vil si at det kan være umulig å oppnå tilstrekkelig isolasjon mot lavfrekvent støy innendørs.*
3. *Tekniske utfordringer knyttet til måling av lave frekvenser innendørs, på grunn av lydens lange bølgelengder og rommenes begrensete dimensjoner.*

Flere land har etablert anbefalte grenseverdier for lavfrekvent støy. Disse er imidlertid ikke harmonisert seg imellom. Likevel tilsier det faktum at noen land har innført slike grenser, at det er behov for å ta hensyn til lavfrekvent støy i plan- og utbyggingssaker.

Ettersom det ennå ikke er fast satt grenseverdier for lavfrekvent støy i Norge, og det nærmest ikke finnes overkommelige bygningstekniske tiltak mot slik støy, anbefales en føre-var-tilnærming i saker med kjente lavfrekvente kilder. Dette fører blant annet til at avstand mellom kilde og mottaker er en avgjørende faktor.

Det må derfor utredes under hensyntagen til føre-var-prinsippet også for lyder som ikke fanges opp av de alminnelige modellene.

Skyggekast er en form for blinkende lys når turbinbladets bevegelse gir skygge for sola, og i mange tilfeller stanses vindturbinene nå dette oppstår. Det er derfor viktig at det nøye utredes hvor det vil oppstå slike skyggekast til de ulike tider av døgnet og året. Se pkt. 4.2.2 som også kommer inn på dette.

Lys fra turbintårnet står på døgnet rundt av hensyn til flytrafikken. Det må utredes nøye i hvilken retning disse lysene lyser, og hvilke eiendommer som i så fall rammes og hvor sterkt, samt hvilke avstander som i så fall gjør seg gjeldende.

Videre er det et motorsportområde vest for pukkverket. Det må utredes grundig hvilke risiki etablering av vindkraftverk på Omre vil ha for denne fritidsaktiviteten, og om det i det hele tatt er forsvarlig med slik aktivitet i dette området. Det vil ved etablering av vindkraftverk på Omre i så fall kunne innebære et tap av en fritidsaktivitet.

4.2.2 Skyggekasts virkning på kraftproduksjonen

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 6.4.7 Skyggekast. NVE beskriver skyggekast:«Når solen står lavt på himmelen kan de roterende turbinbladene kaste skygger som oppleves som sjenerende.»

Norsk Vind AS skriver*: «Denne virkningen vil kunne inntreffe i en avstand opp til ca. 1000-1500 meter fra vindkraftverket»,* mens NVE skriver: *«Den viser at skyggekast fra moderne vindturbiner kan nå mottaker inntil 2 km fra nærmeste vindturbin.» «Ved å stanse vindturbinen på tidspunkt hvor skyggekast inntreffer, for eksempel om morgenen og kvelden, kan virkningene for naboer og andre berørte reduseres.»*

I forbindelse med skyggekast ut til 2 km gjennom året og varierende solvinkler, må det utredes:

- Skyggekast bolighus og fritidseiendommer.
- Skyggekast industriområde.
- Skyggekast på vei, omfang, risiko og konsekvenser.
- Skyggekast jakt og friluftsliv.
- Skyggekast påvirkning dyreliv.
- Reduksjon i kraftverkets effektivitet pga stopp ved skyggekast.

4.2.3 Landskapsvirkninger

Konkrete punkter for visualisering og vurdering av opplevelseskvaliteten fra Kjekstadneset, Bufjord camping, Kalvehageneset, Homborsund fyr, Auesøya, Håøya, Hesnes, Eide, Flørenes og Stølevarden samt fra boligfeltene i Homborsund med og uten vindkraftverk må inkluderes. Det holder ikke at det lages 3D modeller, hvis påvirkningen på opplevelsen av disse viktige rekreasjonsområdene ikke beskrives i detalj.

I tillegg kan det nevnes at Homborøya er definert som et verdifullt og tilskuddsberettiget kulturlandskap i naturbase. Opplevelseskvaliteten av kulturlandskapet vil forringes med synlige vindturbiner, og dette må være eget tema i konsekvensutredningen. Nærområdet til Omre inkluderer i tillegg en rekke statlig sikrede friluftsområder nær kysten som vil få utsikt til vindkraftverket i tillegg til det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen som kan bli direkte berørt av luftledningen dersom man går for alternativ 1B (132 kV). Virkninger av dette må utredes.

4.3 Elektromagnetiske felt.

Det må gis en oppsummering av oppdatert kunnskap om mulige helseeffekter av elektromagnetiske felt og det må utredes/måles for de ulike avstander fra anlegget, herunder hensyntatt topografi, og vekslende årstider (meteorologi).

4.4 Tap i eiendomsverdier

Hvis det likevel skal konsekvensutredes må influensområdet defineres og det samme gjelder begrepet «generell innsikt». Det kan neppe være innsikt fra de foreliggende undersøkelser for da må vi kunne legge til grunn at Norsk Vind AS hadde skrevet det, så dette må forklares nærmere. Dertil må det redegjøres grundig for hvorfor foreliggende undersøkelser ikke kan legges til grunn i dette området. Hva er det her som gjør at dette området fraviker så vesentlig fra andre områder at det er påkrevet med egen tapsutredning ? Dette temaet vil alltid innebære et estimat med stor usikkerhet, særlig hva angår fremover i tid. Så en særskilt vurdering av Omre, har lite for seg når man har såvidt mye kunnskap fra før av.

I denne sammenhengen bør influensområdet være i en diameter på minimum 9 km rundt vind-kraftverket slik at eiendomspriser vurderes for eiendommene som blir berørt i de ulike avstander de befinner seg. Hvordan dette skal kompenseres må også beskrives.

Det må også tas med det tap som følger av å ikke kunne utnytte eiendommen mhp ny bebyggelse grunnet lyd over L_{den} 45 dB

4.5 Annet næringsliv

Det må vurderes hvilken innvirkning etablering av vindkraftverk vil ha på eksisterende og planlagt næringsvirksomhet i området, herunder virkningen for de som kommer til å ha eiendom under bygging i anleggstiden (adkomst for kunder med tap etc). Videre må det klarlegges hvordan anlegget vil kunne innvirke på byggeklare tomters verdi, samt hvordan turistnæringen påvirkes som sådan.

4.6 Kartlegging av mulig giftige og helsefarlige stoffer fra vindturbinanlegget

Mattilsynet opplyser at de for hvert eneste vindkraftverk som har vært satt opp i Norge, aldri har fått inn opplysninger de etterspør. Dette går på hva slags stoffer som er i turbinene og turbinbladene, og som kan forårsake giftutslipp. Dette medfører en ukjent risiko for dyr og mennesker som ikke kan aksepteres. Det må fremlegges nøyaktig informasjon slik at våre myndigheter, herunder helse-myndigheter, kan foreta en forsvarlig vurdering av risiki. Hjemmel for å få ut slik informasjon skal foreligge via Maskindirektivet, vedlegg VII.

4.7 Avklaring mhp konkurs, eierskifte og videreslag av konsesjon

Det må fremkomme klart hvordan kommunen skal forholde seg ved en evt konkurs og ved eierskifte. Det er kjent at Norsk Vind AS til tider selger konsesjonen til andre. Dette kan skape uklarheter som bør avklares i avtaleverket og ved konsesjon, før det tas en endelig beslutning.

4.8 Dokumentere prognoser for kraftforbruk og behov for nettutbygging knyttet til Omre.

Norsk Vind AS skriver i meldingens pkt.*«I årene som kommer vil kraftforbruket i Sør-Norge øke betydelig mer enn produksjonstilgangen.» « Etableringen av Omre vindkraftverk vil også gi muligheter for etablering av ny nettinfrastruktur til Omreindustriområde,»*

Både prognose for kraftforbruk og prognose for nettutbygginger som påstått ovenfor, må dokumenteres med data fra troverdige og uavhengige kilder. Dokumentasjonen må være inngående på hvert felt.

4.9 Meldingens Kapittel 6.2 Plan for medvirkning Strategi for å sammenstille og vekte motstridende hensyn (prissatte og ikke-prissatte konsekvenser).

Det er lagt opp til god opplysning/medvirkning i planprosessen, men det er uklart om medvirkningen får noen faktisk relevans eller betydning. Det oppleves som en stor mangel ved planprogrammet at det ikke står beskrevet hvordan ulike hensyn skal vektes mot hverandre, spesielt når det er mange utredningstemaer med potensielt motstridende hensyn; som naturmangfold, folkehelse, nærings-utvikling og landskap.

Det listes opp mange utredningstemaer i planprogrammet, men det mangler en overordnet strategi for hvordan disse skal sammenstilles og vurderes samlet. Dette er uforutsigbart for de som blir berørt og ikke minst for våre beslutningstakere i prosessen.

- Hvilke temaer anses som mest vesentlige for prosjektets gjennomførbarhet?
- Kommer det til å bli brukt en metode for å for å sammenligne konsekvenser på tvers av temaer?
- Hvordan vil man håndtere konflikter mellom f.eks. naturhensyn, næringsutvikling og folkehelse eller hensyn til berørte parter?

Hverken NVE eller Norsk Vind AS kunne svare på dette i folkemøtet på Eide skole 19.08.2025 da det ble stilt spørsmål om det. Det er forståelig at summen av virkninger vil avgjøre om området vurderes som egnet til vindkraftutbygging, men hvordan denne summen beregnes må fremkomme tydeligere.

4.10 Kartlegge tilgjengelig areal for turbiner basert på NVE sine støykrav og støysonekart.
Tillegg til Norsk Vind AS´punkt 6.4.6 Støy.

Norsk Vind AS planlegger for turbiner med høyde opp til 220 meter høyde, og opplyser en avstand på 800 meter som minsteavstand til støyfølsom bebyggelse. I følge NVE Støy - NVE er den anbefalte minsteavstanden til støyfølsom bebyggelse (bolighus og hytter), fire ganger turbinens totalhøyde. Dvs 880 m i dette tilfellet. (Det pekes på at NVE opplyser at i Tyskland gjelder en minsteavstand på ti ganger vindturbinens totalhøyde, noe som ville gitt en avstand på over 2 km). Utover dette er den anbefalte grenseverdien for støy oppgitt til L_{den} 45 dB og fastsettes ved beregninger. Man ser av beregninger gjort ved andre norske vindkraftverk, at en støysone på 880m ofte ikke er tilstrekkelig. I praksis kan avstanden være mellom 1000-1500m for å komme under støynivå grensen på L_{den} 45 dB.

Rundt Omre planområde ligger en rekke boliger og hytter i nær avstand; Lindtveit, Lillesand, Inntjore, Tjore, Nørholmen, Krømpe, Vogsholdt, Eide osv.

- Det må lages et kart med 880 meter avstand til all eksisterende støyfølsom bebyggelse 360 grader rundt planområdet som da tydelig viser tilgjengelige områder for turbiner.
- Det må beregnes og lages et støysone kart som viser støyens utbredelse mot støyfølsom bebyggelse og hvordan det kan føre til at området for tilgjengelig turbinplassering blir ytterligere innsnevret for å oppnå < L_{den} 45 dB.

    - Støysone kartet må også ta høyde for et verst tenkelig senario der for eksempel dagens støydempende vegetasjon er fjernet i forbindelse med hogst, skogbrann osv.
    - Et eget støysonekart må lages basert på den samhandlende og total støyøkningen fra vindkraftverket, eksisterende veitrafikk og potensiell fremtidig industri, med de verst tenkelig topografi endringer, slik at den totale støyen for omkringliggende områder klart blir vist.

- Det må beregnes og lages et støysonekart som viser støyens utbredelse i det planlagte industriområdet, der det fremgår hvilke begrensinger dette kan gi for potensielle industriformer og kontorbygg. Ref Norsk Vind AS*: «Støyvirkninger i Omre industriområde skal vurderes spesielt, og det skal utarbeides retningslinjer for tiltak som sikrer et arbeidsmiljø i tråd med gjeldende lover og forskrifter.»*

4.11 Kart og vurdering av sikkerhetsavstander til veier, industri og friluftsområder.

Norsk Vind AS planlegger for turbiner med høyde opp til 220 meter høyde, der enkelte turbiner kan tenkes plassert nært og høyt i terrenget i forhold til veier og industri.

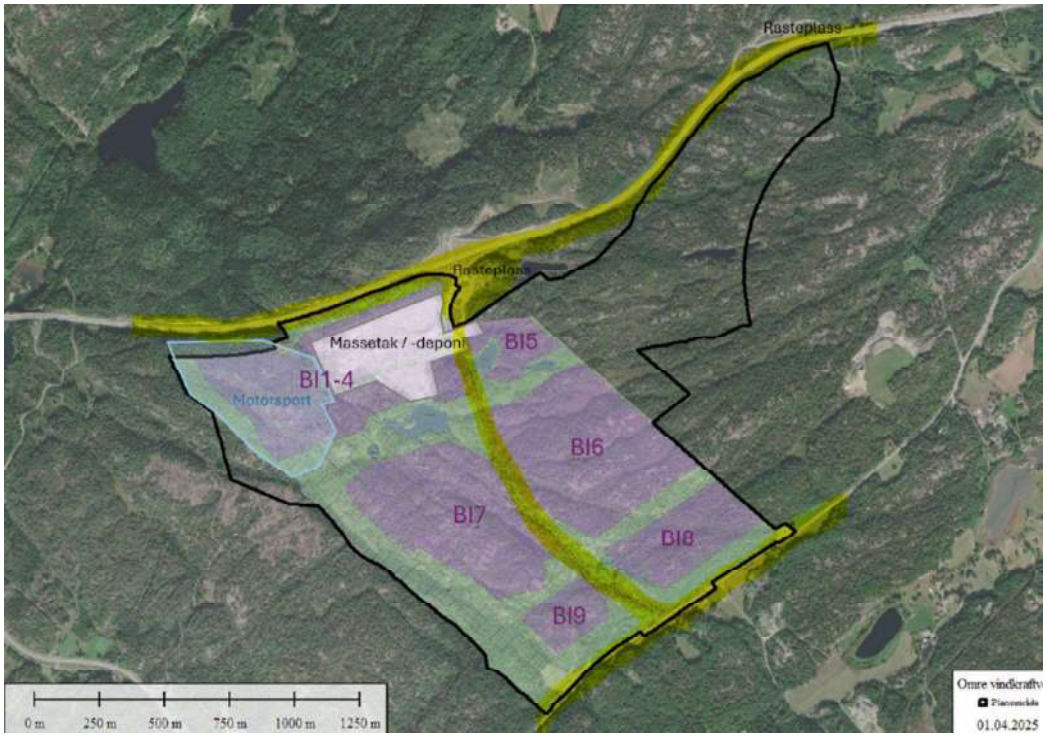
Norsk Vind AS beskriver: *«Vindturbinene vil plasseres i sikker avstand til motorvei, rasteplass og annen infrastruktur. Som et utgangspunkt antas det at en sikkerhetsavstand lik vindturbinens totalhøyde vil være tilstrekkelig for å ivareta sikkerhets- og beredskapshensyn langs motorveien. Sikkerhetsavstand mot øvrig infrastruktur og annen aktivitet i området vil kunne variere ut fra bruk, akseptabel risiko og andre faktorer. Etablering av gode rutiner for håndtering av risiko vil være viktig for å få til en god sambruk av arealene.»*

NVE beskriver sikkerhetsavstander sammen med iskast, altså fare ved at is som dannes på vindturbinene kan falle ned Iskast fra vindturbiner - NVE. Der er oppgitt to metoder:

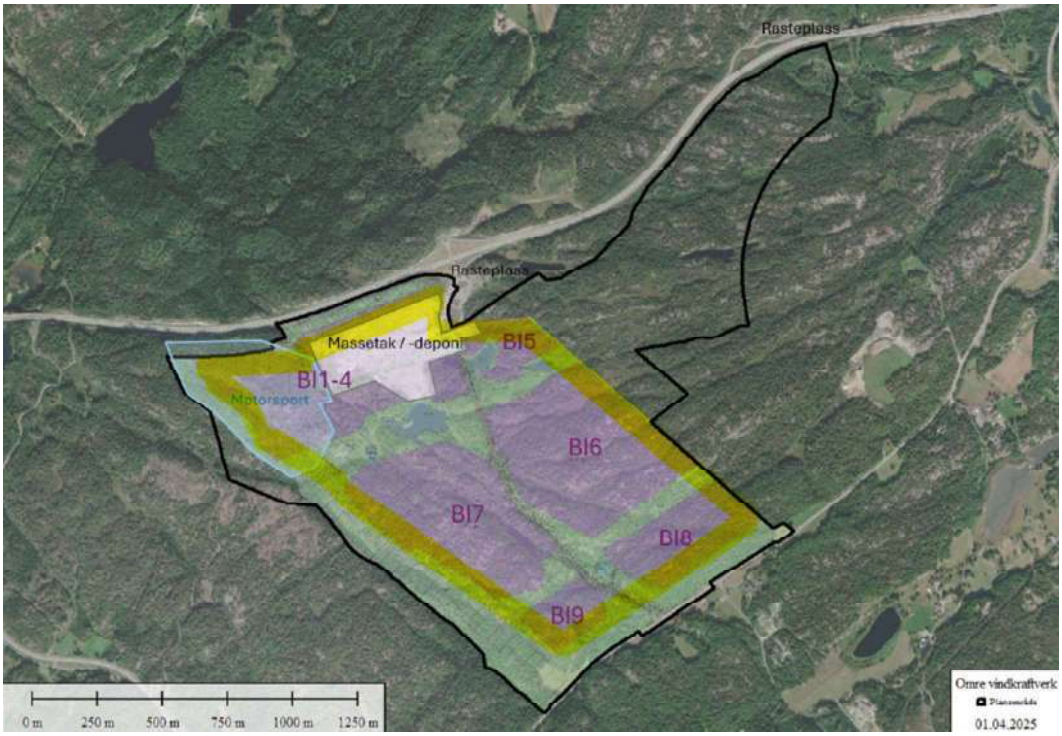
1. Seiferts formel (Rotordiameter + Tårnhøyde) x 1,5
   Norsk Vind AS Eksempel ((Norsk Vind AS 150-180) 170 meter + 135 meter) x 1,5 = **458 meter**
2. Rotordiamter + Tårnhøyde
   Norsk Vind AS Eksempel (Norsk Vind AS 150-180) 170 meter + 135 = **305 meter**

Begge metoder gir en vesentlig lengre sikkerhetsavstand enn den korte avstanden Norsk Vind AS foreslår på opp mot 220m (en turbinhøyde). Se også vedlegg 1 fra Statens Vegvesen.

Det må tas hensyn til tre trafikkerte veier i nærheten og gjennom planområdet, E18, FV120 og planlagt vei gjennom planområdet for å forbinde FV420 med E18. Høydeforskjellen mellom turbin topp og vei kan også bli vesentlig mer en vindturbinens høyde, da turbiner plasseres høyt i terrenget og enkelte veistrekninger ligger lavere.

Turbinplasseringenes nærhet til industri må tas hensyn til i forbindelse med bla. menneskelig ferdsel, infrastruktur, bygninger, biler, maskiner og et forsvarlig arbeidsmiljø. Resterende arealer, randsoner og LNF, blir benyttet til friluftsliv og jakt og ferdsel, og utnyttelse av disse områdene må tas med i konsekvensutredning.

Det må lages et kart med sikkerhetssoner rundt turbinene i hht NVE :

- Sikkerhetssone mot veier (E18, FV420 og vei mellom E18 og FV420).
- Sikkerhetssone mot industri område.
- Sikkerhetssone mot jakt og friluftsliv område.

Dersom valgte sikkerhetssoner kombineres med tiltak for å avbøte konsekvenser må dette utredes og beskrives:

- Avbøtende tiltak.
- Metoder for å gjennomføre avbøtende tiltak.
- Hvem kontrollerer at avbøtende tiltak blir utført.
- Reduksjon i kraftverkets el produksjon i forbindelse med avbøtende tiltak.

Norsk Vind AS skriver: «*Sikkerhetsavstand mot øvrig infrastruktur og annen aktivitet i området vil kunne variere ut fra bruk, akseptabel risiko og andre faktorer.»*

- Hva er akseptabel risiko og hva er akseptable konsekvenser, når man vet at det er 100% risiko for ising i vinterhalvåret, og der er 100% risiko for at is faller til bakken?
- Der er også risiko for andre typer havari og nedfall, hvor store er disse risikoene, og hvilke konsekvenser kan de gi?

4.12 Iskast perioder og annen risiko

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 5.6 og 6.4.1

Iskast NVE Iskast fra vindturbiner - NVE «*I alle norske vindkraftverk kan det dannes is på vindturbinene. Denne isen kan falle ned eller bli kastet fra vindturbinene. Iskast kan medføre skader på folk, dyr, biler, bygninger og veier i nærheten av en* vindturbin.» *NVE:« I Norge kan det hovedsakelig dannes is på vindturbiner i perioden november – april.»*

Grunneiere mot vindkraft på Omre bestrider dette og mener at forholdene på Omre kan føre til en lengre periode der is kan dannes. Fordi; eventuelle vindturbiner på Omre må nødvendigvis plasseres om lag 100 m over havet pga. de geografiske forholdene. Vindturbinenes høyde er planlagt til 220 m, noe som vil føre til at de øverste punktene vil være over 300 m over havnivå. Temperaturen synker 1 grad per 100 meter over havnivå, dvs. at i alle perioder der vi har lavere enn +3 grader Celsius ved havnivå og fuktighet i luften, ligger forholdene til rette for ising på turbinene. Dette kan inntreffe f.o.m. september t.o.m. mai. Det kan opplyses at i skrivende stund har de første frostnettene allerede satt inn, og da på havnivå.

NVE:«Isdannelse på vindturbiner gir også redusert kraftproduksjon og økt slitasje på vindturbinene.»

Norsk Vind AS: «Det vil kunne være aktuelt å drifte enkelte av vindturbinene slik at disse stoppes ved isingsforhold for å unngå iskast fullstendig. Isnedfall vil fremdeles kunne forekomme»
Norsk Vind AS: «Risiko for havari vil også vurderes.»

I forbindelse med iskast, havari og annen risiko må det utredes:

- Laveste temperatur på høyeste turbin punkt gjennom året for å gi en riktig isingsperiode.
- Omgivelsestemperatur der ising kan oppstå pga trykkforskjeller på turbinblader i drift, for å gi en riktig isings periode.
- Periode for mulig ising på maskinhus og turbinenes passive komponenter.
- Iskast soner ihht NVE anbefalinger uten avbøtende tiltak.
- Iskast soner ihht NVE anbefalinger evt med avbøtende tiltak.
- Statistiske opplysninger og risikovurdering for iskast, og konsekvenser.
- Ubalanse i nav pga varierende isingsforhold på turbinvinger
- Statistiske opplysninger og risikovurdering for havari og konsekvenser pga ubalanse.
- Statistiske opplysninger og risiko vurdering for nedfall av turbinkomponenter uavhengig av ising.
- Statistiske opplysninger og risiko vurdering for havari.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga ising, turbiner i drift.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga ising, turbiner stoppet.
- Tap i effektivitet og kraftproduksjon pga havari.

4.13 Potensiell kraft produksjon, vindressurser og begrensende faktorer

Norsk Vind AS har foreslått en eksempelutbygging på 50,4 MW som skal kunne gi ca 165 GWh/år. Dette gir en veldig optimistisk virkningsgrad for Omre Vindkraftverk på 37,4%. Tillegg til Norsk Vind AS punkt 6.3.3 Vindressurser, økonomi og produksjon.

Norsk Vind AS 3.1: *«Dette er et område med gode forutsetninger for utvikling av vindkraft, med gode vindforhold»*

Dette synes ikke å være korrekt da det av NVE Vindressurser (vi har benyttet brukstimer for turbinhøyde 120) kan estimeres opp mot 3000 vindturbintimer på Omre. Det er for lite vind på Omre til å oppnå 165 GWh slik Norsk Vind AS har i sitt beregningseksempel.

- Når turbiner er plassert i terreng må det opplyses korrekte brukstimer per turbin gjennom hele året.
- Det må utredes en utnyttelses faktor av de tilgengelig vindressurs per turbin basert på
    - Reduksjon i effektivitet pga redusert vindutnyttelse der turbinplasseringer påvirker hverandre.
    - Reduksjon i effektivitet pga redusert vindutnyttelse ved eventuelle topografiske faktorer.
    - Reduksjon i effektivitet pga teknisk virkningsgrad.
    - Reduksjon i effektivitet pga ising på vindturbin.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved iskast fare.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved skyggekast.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved vedlikehold.
    - Reduksjon i effektivitet pga stopp ved turbin tilgjengelig for UIA undervisning.
    - Reduksjon i effektivitet pga havari.

Norsk Vind AS påpeker at det er flaskehalser i kraftsystemet i denne regionen, vår og tidlig sommer, og at de er villige til å knytte seg til nettet på vilkår. Man kan av dette forstå at det i perioder av året ikke er mulig å levere kraft fra Omre vindkraftverk, selv om det blåser. Det må basert på disse opplysningene utredes:

- Et best og et verst tenkelig senario for tidsrom og lengder for disse flaskehals periodene, og en utregning for utnyttelsesgraden som går tapt.

Det planlagte anlegget, med turbiner må tilføres effekt igjennom året (varme, kjøle, auxillary, osv.), både når turbinene er i drift og når de er i standby:

- Det må utredes hvilke effekter og hvilken form for effekter som må tilføres anlegget totalt, og per turbin, når under drift og i standby.
- Det må opplyses teknisk datablad for valgte turbiner og nettstasjon.
- Det må utredes et troverdig regnestykke basert på turbinvalg og antall, med realistiske verdier der årlig levert effekt og virkningsgrad i % kommer klart frem slik at en eventuell samfunnsmessig nytte i forbindelse med levert kraft og økonomi, reelt kan måles opp mot de totale konsekvensene.

4.14 Utredning av realistiske og korrekte grunnlag for kommunens potensielle inntekt

Tillegg til Norsk Vind AS punkt 5.18.4 Inntekter til kommunen.

Tabell 6 - Oversikt over potensielle inntekter til kommune og lokale formål basert på gjeldende lovverk for grunnrenteskatt og eiendomsskatt

Årlige inntekter til kommune og lokalsamfunn		
Eiendomsskatt	• Ved 0.7% sats (kan vedtas av kommunen) • Skattegrunnlaget antatt lik investering (750 MNOK) • Bestemmes for 10-års perioder	5.25 MNOK
Produksjonsavgift	• Produksjonsavgift på 2.37 øre/kWh (2025) av 165 GWh • Fastsettes årlig av departementet (inflasjonsjustering)	3.91 MNOK
Avgift til lokale formål	• 0.2 øre/kWh til lokale formål • En del av grunnrenteskatten	0.33 MNOK
Totale lokale inntekter		**9.5 MNOK**

4,14.1Eiendomsskatt:
I følge Fornybar Norge Dette kan en vertskommune få igjen for kraftproduksjon vindkraft: *«Eiendomsskatten fastsettes av hver enkelt kommunene. Den kan være på mellom 1 og 7 promille av eiendomsskattegrunnlaget.»*

I følge NVE er der to metoder for å verdsette vindktraftsverkets verdi, eiendomsskattegrunnlaget Skatt - NVE: *«Det kan verdsettes til teknisk verdi, som skal tilsvare gjenanskaffelseskostnaden etter fradrag for slit, elde og eventuell utidsmessighet. Eller det kan verdsettes etter avkastningsverdi, hvis det best reflekterer verdien.»*

Norsk Vind AS har i sitt eksempel med 7 turbiner satt skattegrunnlaget lik investeringen (750 MNOK) Oppgitte inntekter for Eiendomsskatt synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger.

På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite, og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet.

- Det må utredes et realistisk og korrekt eiendomsskattegrunnlag.

4.14.2 Produksjonsavgift:
Oppgitte inntekter for produksjonsavgift synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet.

- Det må utredes en realistisk og korrekt effekt (GWh) for produksjonsavgiftgrunnlag.

4.14 3Avgift til lokale formål:
- 0,2 øre/kWh til lokale formål:

Oppgitte inntekter for Avgift til lokale formål synes å være villedende og kan gi kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse kan bli meget begrenset. Der er også en rekke faktorer som viser at produksjonen ikke kan bli som forespeilet

- En del av grunnrenteskatten:

Angående grunnrenteskatten så er det noen forbehold man må være klar over, og at denne posten kan i sin helhet bortfalle, anlegget må ha en viss størrelse og grunnrenteinntekten må være positiv.
Ref Skatteetaten Grunnrenteskatt på landbasert vindkraft - Skatteetaten:

- Det må utredes et realistisk og korrekt estimat over avgift til lokale formål, samt beskrivelse av begrensningene for hva denne inntekten kan benyttes til.

4.15 Avklaring av reell lokal/regional verdiskaping og forskjellen mellom industri- og vindkraft.

Tillegg til 5.18 og 6.4.10 Lokalt og regionalt næringsliv

Norsk Vind AS: *«Anvendes disse tallene på Omre vindkraftverk tilsvarer det om lag 140 millioner kroner i lokal og regional omsetning av en total investeringskostnad på om lag 750 millioner kroner.»*

Oppgitte omsetning for næringsliv og verdiskapning synes å være villedende og kan gi næringsliv og kommunen falske forhåpninger. På grunn av planområdets nærhet til bebyggelse blir tilgjengelig plass for turbiner lite og vindkraftverkets størrelse, samt investeringskostnaden, kan bli meget begrenset. I tillegg kommer det faktum at vindkraftverket er tenkt bygget sammen med planlagt industri område og mange av investeringskostnadene vil uansett bli del av en industriutbygging.

- Det må utredes en realistisk og korrekt fordeling av arbeid og verdiskapning i forbindelse med etablering, der man klart skiller mellom industrianlegg og vindkraftanlegg.
- Det må utredes en realistisk og korrekt oversikt over muligheter for tjenesteyting i driftsfasen.
- Angående Prosjekt Springbrett, så har UIA bekreftet at lokaliteten på Omre ikke er avgjørende.

4.16 Utredning av totale systemkostnader (nett, flaskehalser, reguleringskostnader) og hvem som bærer dem.

Vindkraft fører til økte systemkostnader bla pga oppgradering av eksisterende kraftnett for å kunne levere produsert kraft, og for å unngå begrensede nettkapasiteter og flaskehalser, samt systemkostnader ved innreguleringen av den ustabile vindkraften med stabil vannkraft. Omre vindkraftverk kan ende med en beskjeden utnyttelsesgrad pga vindforhold og reduserende faktorer, på tross av at nett og systemkostnader må dimensjoneres etter den installerte effekten.

- Det må utredes de totale systemkostnader som vil påløpe i forbindelse med en utbygning av Omre Vindkraftverk
- hvem som skal dekke disse kostnadene.
- Det må utredes systemkostnader utover den fysiske nettilknytningen som er vist i planforslaget.
- Det må utredes den negative effekten og kompleksiteten Omre Vindkraftverk kan ha for kraftnettet det tilknyttes, målt opp mot den årlige effekten anlegget kan produsere.

4.17 Analyse av produksjon opp mot ustabile strømpriser og fremtidig prisvolatilitet.

Vindkraft er en ustabil kraftkilde som bare har mulighet til å produsere når det blåser. På grunn av store variasjoner i strømpriser, vet man da ikke hvilken pris man kan få for det man leverer. Man forutser en økt prisvolatilitet i strømmarkedet tiden fremover, da det er planlagt delt opp i kortere perioder, 15 minutters marked. Det gir stabile kraftprodusenter og produsenter som har mulighet for å styre uttaket av sin tilgjengelige kraft, store fordeler, typisk magasin vannkraft. Tidspunktet for produksjon blir altså viktigere enn før, og aktører som ikke klarer å tilpasse seg raskt nok risikerer høyere ubalansekostnader.

Dette vil bli ugunstig for vindkraft, og dermed også for et vindkraftverk på Omre, da prisene vil svinge mer fra kvarter til kvarter, og gi en større økonomisk usikkerhet. Man ser eksempler på at når strømprisen og etterspørselen er lav så står vindkraftverk stille selv om det blåser.

- Det må utredes hvordan kraftproduksjonen og økonomien til Omre Vindkraftverk vil bli, basert på variasjoner i strømmarkedet og forventet økt prisvolatilitet i tiden fremover.

4.18 Kraft- og forsyningssikkerhet, risiko for sabotasje og angrep på vindkraftverket.

4.18.1 Kraft og forsyningssikkerhet:

Vindkraft, solkraft og elvekraft er alle kraftkilder i Agder, og dette er kraft som må utnyttes når den er tilgjengelig, den kan ikke spares i et magasin. Utfordringer kan, som Norsk Vind AS beskriver, være nettkapasiteter og flaskehalser, som i perioder kan føre til at kraft ikke kan utnyttes og går tapt. Dette problemet øker i takt med installasjon av flere nye anlegg.

- Det må utredes en total oversikt over den nåværende situasjonen, og den tenkte fremtidige situasjonen for disse utfordringene, for å konkludere med om Omre Vindkraftverk er mer eller mindre nyttig i forhold til andre prosjekter i vår region.

- Vindkraft er en ustabil væravhengig kraftkilde, som behøver samhandling med balansekraft/ vannkraft. Det må utredes om anlegget er et bidrag til vår forsyningssikkerhet i regionen, og hvilke innvirkning anlegget alene, og sammen med andre og fremtidige ustabile kraftkilder kan ha for vårt kraftnett.
- Det må utføres en risikovurdering for strømstans og hvilke konsekvenser det kan gi.
- Det må utredes hva man taper i «vann» beroende på at man må ha balansekraft tilgjengelig for raske svingninger i vind og kraftproduksjon på Omre.

4.18.2 Sikkerhet i krigstid:
Omre vindkraftverk med nettstasjon og nett tilkobling, vil bli et synlig og sårbart anlegg i forbindelse med sabotasje eller angrep. Det kan vises til erfaring fra krigen i Ukraina der vindkraftverk enkelt og raskt blir satt ut av drift. Kraftverket er også planlagt tilkoblet regionalnettet som ved angrep eller sabotasje lett kan gi følgefeil, slik at større deler av distribusjonsnettet kobles ut.

- Hvordan kan Omre Vindkraftverk forsvares i forbindelse med sabotasje eller angrep?
- Hvilke konsekvenser kan et angrep på Omre Vindkraftverk ha for kraftnettet?
- Hvilke konsekvenser kan et angrep på Omre Vindkraftverk ha for bebyggelsen, industrien og veiene lokalt

4.19 Annet ; utredning av veier, sprenging, drenering, CO_2-utslipp, forurensning og effekter på vann, fisk og dyreliv. Ny rapport kreves om vannmiljø .

4.19.1Vei, kabelgrøfter og fundamenter til turbiner.
Turbiner og nettstasjon er planlagt sammenkoblet med veier og kabelgrøfter i et sårbart naturområde. Det er mye myr og tilsig til vann og bekker, med bla. ål og anadrome fisk.

- Det må utredes en plan med kart for hvor i terrenget dette er tenkt utført
- Det må opplyses hvor dypt det skal sprenges og graves.
- Det må utredes hvor mye, og hvor dypt myr og bekkesystemer blir drenert.
- Det må utredes hvor mye myr som blir forringet, og fremtidige CO2 utslipp må synliggjøres
- Det må utredes aktuelle og potensielle forurensningskilder dette kan gi til vannsystemene i planområdet og utenforliggende områder det også kan påvirke, spesielt Engekilen, Nørholmskilen og Bufjorden
- Det må spesielt utredes hvilke negative effekter dette kan ha for fisk og dyreliv.

4.19.2 Vann- og grunnforrurensning
Det foreligger ingen oppfølgning på rapport fra mai 2024; *«Konsekvensutredning vannmiljø ved Omre industriområde Grimstad».* Med bakgrunn i funnene i denne rapporten stilles det krav om en ny omfattende rapport bygging av vindkraftverk.

I tilknytning til meldingens punkt 6.4.8 «Vann- og grunnforurensning» legges det til grunn at også drikkevannet til Lillesand kommune, kartlegges.

Videre legges det til grunn at bekker o.a. innen planområdet og områdene i nær tilknytning blir klarlagt. Dette må da omfatte alle 3 bekker i planområdet og deres vei ut til hhv Engekilen og Nørholmskilen.

4.19.3: Beredskap forøvrig
Det er ikke et spørsmål om **hvis**, men **når**, uhell vil skje. Kommunen må være forberedt på - og tilpasse beredskapen særlig mhp brann - at det vil skje uhell i vindkraftverket. Det må derfor utredes:

- hvilket utstyr og opplæring brannvesenet evt må ha for å kunne håndtere brann i anlegget
- hvordan og med hvilke kostnader opprydding etter uhell skal skje
- hvilke årsaker som kan ligge til grunn for uhell, feks om lynnedslag har noen betydning

4.19.4 Annet
- Tap av turistinntekter må klargjøres og vurderes, herunder helårsturisme
- Muligheter for «grønn turisme» må utredes, så som ørretfiske o.a som man har hatt stort hell med å innføre i naturområder i Danmark
- Det må utredes hvor mange arbeidsplasser prosjektet vil gi både under anleggstiden og ved ordinær drift, inkl. ordinært vedlikehold.
- Det må utredes hvordan spregningsstøv vil bevege seg i og utenfor planområdet, både under og i etterkant av anleggsfasen.
- Det må utredes om og i såfall hvordan svevestøv fra trafikken vil kunne forflytte seg når anlegget er i drift samt når vegetasjon er fjernet

5. RETTSLIGE ASPEKTER

5.1 Føre-var-prinsippet

Sentralt i de vurderinger Grunneiere mot Vindkraft på Omre (G) har gjort, er føre-var-prinsippet i Norsk rett. EU anvender føre-var-prinsippet ved mangelfull eller usikker vitenskapelig informasjon om potensielle skadevirkninger på miljø, mennesker eller dyrehelse. Føre-var-prinsippet har utviklet seg gjennom et samspill mellom norsk og internasjonal rett, og ble vedtatt på FN-toppmøtet om miljø og utvikling i Rio i 1992. Liknende hensyn til framtidige generasjoner og **plikt** til å utrede virkninger, finner man i selve Grunnlovens § 112. Den understreker at naturen er en ressurs som skal vernes for framtidige generasjoner. Dette prinsippet er altså godt forankret i Norsk rett og er sektorovergripende.

I Norge er prinsippet nedfelt i **Naturmangfoldloven § 9:** *Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.*

Føre-var-prinsippet er også et grunnleggende prinsipp - selv om det ikke er nedfelt i en paragraf - i vår forvaltning som krever at tiltak settes inn **før skade oppstår.** Hjemmelen for å gripe inn før vesentlig helseskade oppstår, finner man også i folkehelselovens bestemmelser om miljørettet helsevern.

Føre-var-prinsippet er ikke eksplisitt nedfelt i **forurensningsloven**, men er et viktig prinsipp innen norsk miljørett generelt som påvirker tolkningen og anvendelsen av loven.

Når det er usikkerhet om mulige skadevirkninger, må forvaltningen utrede disse og vurdere risikoen for skade. Mangelen på fullstendig vitenskapelig bevis for skade er ingen unnskyldning for ikke å handle, og det skal derfor iverksettes tiltak for å **forhindre** mulig skade.

5.2 Hvem skal anvende føre-var-prinsippet

I norsk rett er det **forvaltningsmyndigheten** som er ansvarlig for å utrede og anvende føre-var-prinsippet. Dette innebærer at myndighetene, når det foreligger vitenskapelig usikkerhet om mulige negative konsekvenser, skal vurdere og iverksette tiltak for å unngå eller minske skade, og ikke la manglende kunnskap være en begrunnelse for å unnlate handling.

I denne saken foreligger det en rekke temaer hvor dette prinsippet kommer til anvendelse. Det er tiltakshaver som skal forestå en vurdering av risiki ved prosjektet (konsekvensutredning o.a. undersøkelser/redegjørelser), og det er tiltakshaver som bestemmer hvem som evt. skal gjøre dette på deres vegne. Men dette kan ikke frita kommunen og/eller NVE fra å oppfylle sin selvstendige utredningsplikt der det hersker usikkerhet om virkninger. De må på et forsvarlig faglig grunnlag vurdere det tiltakshaver leverer. Kommunen/NVE kan ikke uten videre legge til grunn det som kommer frem i opplysninger fra tiltakshaver hva angår helse, natur og forurensning. De har et selvstendig ansvar som ikke kan delegeres, og unnlatelse av å utøve dette kan etter omstendighetene innebære et **ansvar** for kommunen og/eller NVE som i så fall må finne sin løsning i rettsapparatet.

Temaer hvor føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i denne saken er:

- helse alle varianter; lyd, lys, lavfrekvent lyd
- naturødeleggelser: arter som fordrives fra området, arter som står i fare for skader slik at de blir mer truet eller forsvinner helt samt reduserte habitater for stedbundne arter
- Forurensning både i og utenfor planområdet, dvs hvor langt forurensningen evt strekker seg , herunder til kilder, brønner og drikkevann i området, samt virkning på Engekilen og Nørholmskilen og andre bekker og vassdrag
- Farer som følge av iskast, nedfall fra turbinblader, brann i turbintårnet, giroljelekkasjer m.v.
- Ved arealplanlegging for nye tiltak som avgir lavfrekvent lyd: https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/forurensning/stoy/for-myndigheter/veileder-om-behandling-av-stoy-i-arealplanlegging/grenseverdier-for-stoy/anbefalte-grenseverdier-ved-nye-tiltak/ se også pkt 4.2.1 her.

Videre vil vi peke på NOU 2013:10 Naturens goder – om verdier av økosystemtjenester https://www.regjeringen.no/contentassets/c7ffd2c437bf4dcb9880ceeb8b03b3d5/no/pdfs/nou201320130010000dddpdfs.pdf

Sitat fra innlendingen:

«*Bakgrunn. Mennesker er avhengig av naturen Verdens små og store økosystemer leverer tjenester som vi mennesker er helt avhengig av, men som vi ikke alltid erkjenner eller reflekterer over. Økosystemene er grunnlaget for produksjon av mat, medisiner og en rekke materialer. De renser luft og vann, binder karbon, beskytter mot flom, ras, storm og erosjon, og de gir oss mulighet for både åndelige og fysiske opplevelser. Og ikke minst: ved en bærekraftig utnyttelse og forvaltning kan de fortsette å levere disse livsviktige tjenestene i overskuelig fremtid.*

5.3 Føre-var-prinsippet og bevisbyrde

Hovedregelen i norsk rett er at den som reiser sak også har bevisbyrden for det som anføres. Men i noen tilfeller kan føre-var-prinsippet innebære at **bevisbyrden** for å vise at en aktivitet er trygg, faller på de som tar til orde for det. Det vil si at de (tiltakshaver/kommunen/NVE) må vise at aktiviteten ikke vil føre til negative konsekvenser, for å unngå å ha brutt føre-var-prinsippet.

I dette prosjektet er det på flere områder stor usikkerhet om virkningene for mennesker, natur og dyr, og det taler for at bevisbyrden må snus og dermed påhvile tiltakshaver/kommunen/NVE.

Om planene blir en realitet, kan kommunen - evt også NVE - etter omstendighetene risikere erstatningskrav som følge av påførte tap. For god ordens skyld opplyses det at dette ikke er en teoretisk mulighet, men en reell mulighet.

5.4 Maskindirektivet

En vindturbin er en maskin som omdanner energi fra vind til elektrisitet. Den omfattes av Maskindirektivet som er et sentralt EU/EØS regelverk som stiller krav til sikkerheten for alle nye maskiner i EU/EØS-området, inkludert vindturbiner. Produsenter og importører av vindturbiner er ansvarlige for å utforme disse i samsvar med direktivets krav for å ivareta sikkerheten. Dette betyr at vindturbiner må oppfylle bestemte sikkerhetsstandarder før de kan tas i bruk, og disse kravene er likt formulert i ulike EU/EØS-land. Vi kan ikke se at dette er omhandlet i meldingen pr. nå.

Maskindirektivet fra EU er implementert i Norsk rett via «Forskrift om maskiner» av 20.05.2009 nr 544. https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2009-05-20-544 . Det er fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 20. mai 2009 i samråd med Justis- og politidepartementet og Miljøvern-departementet. Forskriften har en rekke vedlegg og andre aktuelle direktiver, i tillegg til de sentrale reglene og kravene som fremgår av selve forskriften.

Forvaltningsmyndigheten må også undersøke at reglene som utgår fra Maskindirektivet er fulgt opp/ blir fulgt opp. Det er en rekke bestemmelser som tar sikte på å sikre helse og omgivelser, det skal foreligge samsvarserklæring og CE merking, risiko vurderinger mhp selve produktet og risikovurdering mhp de faktiske omgivelser det skal virke i. All informasjon om «produktet» (les: vindkraftturbinen) skal være tilgjengelig for myndighetene i hht. vedlegg VII til forskriften.

6. OPPSUMMERING

6.1 Temaer som allerede nå viser at ulempene ved vindkraftverket langt overstiger de samfunnsmessige fordeler:

- Inntektene til kommunen blir vesentlig lavere enn estimert
- Inngrepet i myrområdet kan gi negativt klimaavtrykk/ubetydelig positivt klimaavtrykk
- Omfattende irreversible naturinngrep er ikke til å unngå
- Helseplager for de som bor i nærheten
- Tap i eiendomsverdi for både næringer og private
- Statens Vegvesen fraråder vindkraftverk på Omre

6.2 Temaer som må utredes/utredes bedre dersom det bli konsekvensutredning

- Lyd og forstyrrelser under bygging (pkt. 4.1)
- Lyd, lys og skyggekast (pkt. 4.2.1)
- Skyggekast og kraftproduksjon (pkt. 4.2.2)
- Landskapsvirkninger (pkt. 4.2.3)
- Elektromagnetiske felt (pkt. 4.3)
- Tap i eiendomsverdier (pkt. 4.4)
- Påvirkning på annet næringsliv (pkt. 4.5)
- Kartlegging av mulig giftige og helsefarlige stoffer fra vindturbinanlegget (pkt. 4.6)
- Avklaring mhp konkurs, eierskifte og videreslag av konsesjon(pkt. 4.7)
- Prognoser for kraftforbruk og nettinfrastruktur (pkt. 4.8)
- Kartlegge tilgjengelig areal for turbiner basert på NVE krav (pkt. 4.10).
- Kart og vurdering av sikkerhetsavstander (pkt. 4.11)
- Iskast og annen risiko (pkt. 4.12)
- Kraftproduksjon, vindressurser og begrensende faktorer (pkt. 4.13)
- Inntekter til kommunen (pkt. 4.14)
- Lokalt og regionalt næringsliv (pkt. 4.15)
- Systemkostnader (pkt. 4.16)
- Kraftproduksjon og økonomi målt mot ustabile strømpriser (pkt. 4.17)
- Samfunnssikkerhet, krig, terror o.a. (pkt. 4.18)
- Annet (veier, kabler, vann, grunnmorurensning mm; pkt. 4.19)

7. AVSLUTNING

Hvis det skal gjennomføres KU så er det verd å vite at Mulitconsult på vegne av Klima- og miljødepartementet i 2021 avga en *«Evaluering av konsekvensutredninger etter kapittel 5 i forskrift om konsekvensutredninger»* som dessverre ikke er så positiv. Det vil være en god idé å lese seg opp på denne før man foretar en vurdering av KU. Sammendraget fra rapporten følger her i vedlegg 5.

Skal et slikt tiltak se dagens lys så er det et minimumskrav at de samfunnsmessige fordelene overgår ulempene. Og vi mener det i så fall må være i vesentlig grad, fordi dette er irreversible inngrep for en stor del, selv om anlegget «kun» får konsesjon for 30 år. Det er for en stor del umulig å tilbakeføre etterpå.

I denne saken mener vi at det ikke kan herske tvil om at vi vil komme i en situasjon hvor ulempene er mye større enn de - til tider usikre - fordelene. Vi kan ikke se at en KU vil endre på dette i vesentlig grad. Avbøtende tiltak vil ikke kunne forhindre de tyngste konsekvensene.

Dertil kommer at slike vedtak skal forankres i **lokale forhold**. I dette tilfellet er det et mindre antall eiendommer/personer om i all hovedsak vil måtte bære ulempene; tap i eiendomsverdi, helsemessige plager, tapte rekreasjonsmuligheter, mindre mulighet for å utnytte eiendommen og skoleelever som mister et verdifullt læringsområde, og de vil være svært urimelig at noen få skal bære ulempene alene. Det klinger ikke godt i et sosialdemokrati.

Vi viser også til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. (vår uthevning) *«Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er **gode vindforhold og lokal aksept**». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.*https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veikart-2.0-gront-industriloft/id2996119/

Vi mener det i denne saken hverken foreligger gode vindforhold eller lokal aksept.

Videre så er det få fordeler for lokalbefolkningen for øvrig. Det pekes på behov for nye arbeidsplasser og nye bedrifter, men hva vindkraftverket gir av denslags er høyst uvisst. Vi stiller oss også tvilende til at det er mange som vil etablere seg rett i nærheten av vindturbiner. Det er ikke sannsynlig at kommunen vil få 9,5 MNOK i året, men selv om det skulle skje, så oppveier ikke det ulempene for lokalbefolkningen.

Så og si alle negative konsekvenser rammer de som bor i nærheten, mens kommunen får - alle forhold tatt i betraktning - et mindre beløp.

Et aspekt vi ikke har gått inn på er hvor inntektene fra disse anleggene ender. Det er i mange tilfeller utenfor Norge: https://www.nrk.no/norge/xl/enorme-summer-ut-av-landet.-her-er-vindkraftens-norske-tapere-1.17259452

Norsk Vind AS vil ganske sikkert hevde at det vi kommer med er «ubegrunnet» og kun frembragt i «skremselsøyemed». I så fall må Norsk Vind AS fremlegge **troverdig** dokumentasjon fra uavhengige kilder som viser det motsatte av hva som følger av de mange høringsinnlegg i saken.

Vi oppfordrer Grimstad Kommune til å gjøre som Lillesand Kommune har gjort; si nei!

Med vennlig hilsen
På vegne av medlemmene i «Grunneiere mot vindkraft på Omre»
Hanne-Eva Müller
Styreleder

Kopi pr. epost til : Medlemmene i «Grunneier mot vindkraft på Omre»
Statsforvalteren i Agder
Naturvernforbundet v/Tor Punsvik
Naturvernforbundet avd. Lillesand v/Bendixen
Motvind Grimstad
Motvind Sørvest
Motvind Norge
Fylkeskommunen
Statens Vegvesen
Eide Storvald
Eide Sognelag
Lillesandsposten
Grimstad Adressetidende
Lillesand kommunestyre

From: "Hanne-Eva Müller" <hanneeva@gmail.com>
Sent: Sun, 28 Sep 2025 12:58:19 +0200
To: "nve@nve.no" <nve@nve.no>
Cc: "Naturvernforbundet I. Agder" <agder@naturvernforbundet.no>; "Per Bendixen" <perbendixen@hotmail.com>; "Per Knutsen" <perknutsen452@gmail.com>; "Tor Punsvik" <torpunsvik@gmail.com>; "Tove Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>; "Frk. Holtebu" <holtebutrude@hotmail.com>; "Postmottak SFAG" <sfagpost@statsforvalteren.no>; "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>; "Baard Larsen" <baard@gat.no>; "Lillesands-Posten Redaksjon" <redaksjonen@lp.no>; "John Fiskvik" <John.Fiskvik@motvind.org>; "ggg@motvind.org" <ggg@motvind.org>; "Sveinulf A Vagene" <svagene10@gmail.com>; "Svennevig, Jan Petter" <JanPetter.Svennevig@nov.com>; "Ole Severin Bjellerås" <ole-severin@hotmail.com>; "bss@eggen-arkitekter.no" <bss@eggen-arkitekter.no>; "firmapost@vegvesen.no" <firmapost@vegvesen.no>; "AFK.Postmottak" <postmottak@agderfk.no>
Subject: Høringsinnspill vedr. Vindkraft på Omre, Deres ref.: 202509851-16
Attachments: 003 Innsigelse fra Statsforvalteren.PDF, 001 Statens Vegvesen.PDF, 005 Multiconsult sammendrag.pdf, 004 NVE Ytre Vikna.pdf, 002 Rapport fra el-fiske.pdf
Categories: KS

Fra Grunneiere mot vindkraft på Omre

Vedlagt følger vårt høringsinnspill i saken, med 5 vedlegg.

mvh Hanne-Eva Müller
Styreleder i "Grunneiere mot vindkraft på Omre"
(org.nr. 935 534 240)

280925 Innsendt høringsinnspill.pdf

Statens vegvesen

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/184711-12	202509851	28.09.2025

Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk - Grimstad kommune

Vi viser oversendelse i brev av 11.08.2025. Vi viser også til orienteringsmøte 19.08.2025 i Grimstad. Vi uttaler oss her om områdeplanen og forslaget til planprogram.
Denne uttalen oversendes også tiltakshaver Norsk Vind AS, som har oppstartvarsel for områderegulering og forslag til plan- og utredningsprogram av versjon 2.0 til høring.

Statens vegvesen forutsetter at arealplaner for kraftgater og transformatorer blir framlagt i egen plan. Vi har ikke tatt standpunkt til dette i denne uttalen.

Vi ser av forslaget at planområdet i utvidelsen av B15 foreslår endret formål til næring, kontor og forretning. Informasjon om at kommunen ønsker å åpne for forretninger i dette området, ble ikke framlagt i orienteringsmøte.

Angående vårt sektoransvar i klima- og areal problematikken i nasjonal satsing for kraftproduksjon, viser vi til regjeringens Grønt industri løft 2.0 og vårt brev av 24.09.25 til Agder FK sitt planprogram for Regional plan for grønn industri og energi.
Denne uttalen i brev av 24.09.2025 vedlegges.

Sammendrag

Statens vegvesen har søkelyset, først og fremst på å sikre trygg, forutsigbar framkommelighet på E18 og å ivareta drift av rasteplassen på Omre og hvileplassene på Omre (østgående godstrafikk) og i Trolldalen (vestgående godstrafikk).
Vi har ansvar for trafikksikkerheten på E18, FV.420 og det planlagte framtidige veg- og transportsystemet mellom E18 og FV.420.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

Ifølge våre utredninger av iskast fra framtidige kraftturbiner i Omre, vil disse komme i konflikt med veg- og transport systemet E18, på næringsarealene på Omre og FV.420, jvf. NVE Veileder Nr.5 / 2018.

Statens vegvesen anbefaler derfor at områdeplanen for Omre vindkraftanlegg innstilles.

Dersom Grimstad kommune går videre med Norsk Vind AS sine planer for etablering av vindkraftverk på Omre, vil Statens vegvesen gå til innsigelse på planen dersom veginfrastruktur blir liggende i fareområdet for iskast fra kraftturbinenes rotorblader, eller at andre forhold gjør at sikkerheten til E18 og veg-transport- mobilitet ikke er ivaretatt.

For at dette skal være ivaretatt må planområdet begrenses.

- Planområdet må trekkes tilbake, slik at grensa til områdeplanen for kraftverket legges i formåls grensa for næringsområde B14, B11 og B15 i gjeldende plan.
- Planområdet må begrenses slik at utvidelsen av B15 trekkes tilbake.

Planområdets formål for B15 til forretning-kontor-industri må trekkes tilbake. Det skal ikke åpnes for forretninger på næringsarealet. Det er i konflikt med ATP planen for regionen, Grimstads vedtatte nullvekstmål, regional plan for Agder, senterstrukturplanen for Agder og Statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR-AM) med mer.

Endelig planforslag må i plankartet vise anbefalt løsning for antall vindkraftturbiner, plassering og sikringssoner/ hensynssoner for fare for iskast. Kraftturbinenes utforming må framgå av reguleringsbestemmelser. Eventuelle avbøtende tiltak som regulering av ferdsel i området og varslingsprosedyrer, må innarbeides i reguleringsplanbestemmelser.

Planprogrammet må utrede:

- Nytt fagtema. Sikkerhetssoner med fare for iskast. Sikkerhetssonen bør være større enn NVEs minste beregnede (observerte) kastelengde. Kastelengde: 1.0 X (H+D), der H = tårn høyde og D =rotordiameter, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. Det følger av dette at Statens vegvesen avviser den sikkerhetsavstand på 200 meter som er foreslått i meldinga (planprogrammet).
- Nytt fagtema. Trafikksikkerhet. Faren for iskast. Faren for uoppmerksomhet på grunn av forstyrrelser fra blinkende lys på vindturbiner, roterende turbiner m.m.
- Nytt tema. Annen infrastruktur, veg og mobilitet. Her må utredes hvilke samlede konsekvenser kraftanlegget har på vegtransport, drift og vedlikehold av E18 og for mobilitet og all ferdsel. Konsekvensene for det internt vegsystem og på FV 420 inngår i dette tema.

Vi viser til faglige råd om innhold i de foreslåtte fagtema i planprogrammet, i omtalen.

Omtale

Det er flere grunner til at utvidelsen av B15 må trekkes ut av planområdet. Det er uaktuelt å legge næringsområdet nærmere E18 enn gjeldene byggegrense på 100 meter. Området er også uaktuelt for kraftturbiner, da E18, rasteplassen på Omre og hvileplassene på både

Omre og Trolldalen blir liggende innenfor disse kraftturbinenes sikkerhetssoner, med fare for iskast, etter de utredninger vi har foretatt i medhold av NVE Veileder Nr.5./2018.

Formålsendring for B15 til forretning-kontor-industri må absolutt trekkes tilbake. Vi har tidligere akseptert at vårt areal i reguleringsplanen for E18 anlegget, ble omregulert fra samferdselsformål til næring. Dette fordi næring fortsatt gir mulighet for veg serviceanlegg, holdeplass/kollektivknutepunkt som opprinnelig planlagt. Vi viser til begrunnelsen i sammendraget for at Omre næring/industriområde ikke skal åpnes for forretningsformål eller annen besøksintensiv virksomhet.

Statens vegvesens vegvesen legger fram følgende faglige anbefalinger til planprogrammet utredningene.

Det nye fagtema Sikkerhetssoner med fare for iskast må utredes i eget tema og da det er vesentlig for flere tema må det også omtales i disse. Det gjelder blant annet er;

Fagtema 6.4.1. Samfunnssikkerhet. Iskast utredes og vi foreslår at temaet inngår i ROS-analysen. Videre at hendelser som brann i turbiner blir utredet og konsekvenser dette får for stengte veier m.m.

Fagtema 6.4.6. Støy, skal utredes og her må akkumulert støy utredes. Dette er spesielt viktig for arealet med E18 hvileplasser og rasteplassen.

Fagtema. 6.4.7. Skyggekast på næringstomtene og på E18, rasteplassen og hvileplassen.

Fagtema. 6.4.10. Lokalt Næringsliv og regionalt næringsliv. Dette fagtema bør utvides til også å utrede hvordan iskast kan komme til å begrense ferdsel og mobilitet på næringstomtene. Videre om dette kan virke til å begrense etterspørselen etter næringstomter og føre til synkende tomteverdien.
Statens vegvesen viser til at arealer nærmest hovedruter for næringstransport, som E18, skal prioriteres til lager, logistikk, transportnæringer, samt industribedrifter hvor transport er en vesentlig del av virksomheten, If. Statlige planretningslinjer for areal og mobilitet (SPR-AM).

Fagtema 6.4.26. Klima. Klimagevinst ved etablering av kraftanlegget, bør dokumenteres med et areal- og klimaregnskap og inngå som del av Grimstad kommunes klima- og arealregnskap i revisjon av kommuneplanen. Klimautslipp og arealbeslag som følger av veg - og transport, som følger av etablering og drift av kraftanlegget og drift må også med i regnskapet.

Statens vegvesen forutsetter at vi blir kontaktet dersom det blir aktuelt med videre utredninger.

Med hilsen
Erling B. Jonassen
Seksjonsleder

Solveig Hellevig

Tekst for godkjenning settes inn ved ekspedering.

Vedlegg: 1

Kopi
AGDER FYLKESKOMMUNE, Postboks 788 Stoa, 4809 ARENDAL
Agder OPS Vegselskap, Postboks 793, 4666 KRISTIANSAND S
GRIMSTAD KOMMUNE, Postboks 123, 4891 GRIMSTAD
NORSK VIND AS, Postboks 8034, 4068 STAVANGER
NYE VEIER AS, Kjøita 6, 4630 KRISTIANSAND S
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL
Interkommunalt råd E18, Arendal kommune Postboks 123 4893 Grimstad

Statens vegvesen

AGDER FYLKESKOMMUNE
Postboks 788 Stoa

4809 ARENDAL

Behandlende enhet:	Saksbehandler/telefon:	Vår referanse:	Deres referanse:	Vår dato:
Transport og samfunn	Solveig Gunn Hellevig / 38121587	25/164166-2	25/13030	24.09.2025

Innspill ved høring og offentlig ettersyn av forslag til planprogram for regional plan for grønn industri og energi – Agder fylkeskommune

Viser til forslag til planprogram av 05.05.2025, oversendt i brev av 06.06.2025, planfaglig samling 16.06.2025 og regionalt planforum 29.08.2025.

Formålet med planen er, sitat; «En ny regional plan for grønn industri og energi kan komme til kjernen av utfordringene rundt forholdet mellom natur, klima, industri og energi. En godt forankret plan, med bred støtte i kommunen, kan fungere som et styringsverktøy for utviklingen videre og skape større forutsigbarhet. Planen vil bli et viktig verktøy i arbeidet med å håndtere samfunnsfloken: *redusere klimagassutslippene og sikre naturmangfoldet, samtidig som vi skal utvikle regionen med industri, næring, bolig, infrastruktur og produksjon av ren energi.*

Regionalplan Agder har som formål å utvikle Agder til et attraktivt lavutslippssamfunn med gode levekår. Vi viser til klimaloven av 16.06.2016 hvor stortinget har fastsatt at Norge i 2050 skal være et lavutslippssamfunn og med en reduksjon på 70-75 prosent fra utslippsnivået i 1990, innen 2035, jf. klimaloven av 16.06.2016. Det skal tas store klimakutt på veg- og transportsektoren.

Statens vegvesen er part i den «floken» som planprogrammet beskriver. Veg- og transport er både en del av dagens klima- og natur problem og samtidig en sektor som skal bidra til å løse problemene.

Statens vegvesen viser til plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024. Vi viser til regjeringens Veikart 2.0. Grønt industriløft,

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00

firmapost@vegvesen.no

Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Langsævn 4
4846 ARENDAL

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Fakturamottak DFØ
Postboks 4710 Torgarden
7468 Trondheim

lansert 28.09.2023 og vi forutsetter at de føringer som her er gitt, er lagt til grunn for Agders grønne industriløft.

Sammendrag.

Statens vegvesen er positiv til en regional plan for Agder som setter nye industri – og kraftverksplaner inn i en regional arealsammenheng og som skal bidra til at Agder er et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Statens vegvesen anbefaler at det i planprogrammet bestemmes at bedrifter som skal etableres i Agder og bidra til det grønne skiftet, som vindkraftverk og solkraftverk, må dokumentere at de faktisk oppnår en regional samfunnsøkonomisk klimagevinst ved etablering, Det må kreves dokumentert i et klima- og arealregnskap. Klimautslipp og arealbeslag fra veg- og transport, som følger av etablering og drift, må med i regnskapet. Nødvendig klimautslipp og areal for tilknytning og oppgradering av kraftnettet må også med i et samlet regionalt klima- og areal regnskap.

Statens vegvesen anbefaler at det fastsettes i planprogrammet at det skal utarbeides et regionalt plankart over Agders næringsområder og andre «grå arealer» som eksempelvis parkeringsplasser, som er til rådighet for de næringer planen omfatter. Det må framgå hvilke områder som allerede er opparbeidet. Det bør videre utarbeides et utbyggingsprogram for bruk av denne arealreserven på Agder. Et oppdatert klima og arealregnskap for hele Agder, bør følge plankartet og er viktigste kunnskapsgrunnlag for utbyggingsprogrammet, SPR-AM kap.6.1 og 6.3.

Det bør og settes vilkår om at hele verdikjeden blir utredet når det etableres sol- og vindkraft anlegg, slik at ikke regionen pådrar seg et framtidige avfallsproblemer. Sol og vindkraft installasjoner har en levetid på 20- maks 35 år.

Statens vegvesen gir en tydelig anbefaling om at den regionale planen skal ha planbestemmelser, alternativt retningslinjer for kommunene og kommuneplanene. Det er helt nødvendig å sette regionale rammer og gi styrende føringer, for å dempe konkurransen om etableringer kommunene imellom. Denne konkurransen er en hoved driver for arealforbruket og den naturnedbygging vi har i dag.

Statens vegvesen viser til at overordna planer i både fylkeskommune og kommuner, har vedtatt å følge ABC prinsippet for næringsvirksomhet, «rett virksomhet på rett sted». Lager, logistikk og transport bedrifter, samt industribedrifter hvor lager og transport er viktig del av produksjonen, skal etableres ved hoved transportårene, jf. SPR-AM Kap. 3.6. Dette må følges opp i regional plan for grønn industri og energi med bestemmelser.

Statens vegvesen fraråder å legge vindkraftverk på næringsområdene i motorveikryss, tett på riksveinettet eller andre veger med mye trafikk, høy års døgn trafikk. Is kast fra turbinene utgjør en fare for ferdsel og trafikk, jf. NVE Veileder Nr.5/2018. I tillegg vil støy og skyggekast redusere attraktivitet for tilgrensende virksomheter, inklusive samferdselsanlegg som holdeplasser, rasteplasser, hvileplasser m.m.

På grunn av faren for is kast legger vindkraftverk restriksjoner på all ferdsel og mobilitet på arealene i eget planområde og i tilgrensende områder. Vindkraftverk er derfor svært arealkrevende og vil fortrenge andre næringsetableringer i en vid omkrets til turbinene.

Statens vegvesen vil anbefale at Agder fylkeskommune utreder hvilke konsekvenser vindkraftverk, både på land og i Skagerak, vil ha for å nå målet om et attraktivt lavutslippssamfunn i 2030.

Videre at det gjøres en risiko- og sårbarhetsanalyse, hvor hendelser som eksempelvis brann i vindturbiner, er en risiko for samfunnssikkerhet og beredskap i Agder. Vi viser til SPR- AM, kap.3.11 og kap. 6.7.

Vi viser ellers til Grønt Industriløft 2.0. kap.2.1. Kraft: «*Regjeringen vil tillate utbygging av vindkraft på land der det er gode vindforhold og lokal aksept*». Kommunene har myndigheten i disse plansakene og det er avgjørende at kommunene har nødvendig kapasitet og kompetanse på dette fagfeltet.

Statens vegvesen anbefaler at planprogrammet fastsetter at planen utreder trafikksikkerheten ved etablering av vindkraftverk og nødvendig sikkerhetsavstand til fylkesvegnettet. Is kast utgjør en høy risiko for trafikantene. Videre vet vi at roterende turbiner og blinkende lys, tar oppmerksomheten til trafikantene og utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Statens vegvesen mener, på grunnlag av nåværende kunnskapsgrunnlag, at det kan være fordeler ved sambruk, ved at solkraftverk etableres med adkomst og i tilknytning til eksisterende vegsystem. Denne planen bør utrede muligheter og gi retningslinjer for solkraftverk i Agder. Etter nye bestemmelser er det kommunene som skal avgjøre etableringer og sette vilkår for solkraftverk under en viss størrelse, og den regionale planen kan gi viktige føringer for kommunene i disse sakene.
Solkraftverk bør, på lik linje med andre utbygginger, ikke etableres på dispensasjon fra kommuneplanens LNFR områder, men på arealer som er avklart i kommuneplanen.

Planprogrammet bør og beskrive dagens kraftnett og legge fram det som er dagens planer for opprustning av kraftnettet.

Omtale

Statens vegvesen mottar for tiden planinitiativ og meldinger om både sol- og vindkraftanlegg og om opprustning av kraftnettet i vårt geografiske område som er Agder, Telemark og Vestfold. Dette har sammenheng med de høye el- kraftprisene i Sør-Norge som gir grunnlag for økonomisk lønnsom drift for kraft foretak. Statens vegvesen tilrår kommunene å styre disse etableringer til egna næringsområder eller andre nedbygde arealer, gråarealer som eksempelvis parkeringsarealer. Agder har både ledige arealer for

næring og næringsarealer som kan fortettes. Vi fraråder å gi dispensasjoner fra LNFR formål og fortsettelse «bit for bit» nedbygging av naturområder.

Tilbake til den «samfunnsfloken» som Regional plan for grønn industri og energi i Agder har ambisjon om å avklare. Tre sentrale samfunnsutfordringer kan direkte adresseres til effektivere arealbruk; klimaendringene, naturtap og at areal er en knapphetsressurs.

Samfunnsutfordringene som er knyttet til demografi; mangel på arbeidskraft og aldrende befolkning, er indirekte knyttet til areal, da et lavutslippssamfunn må ha et veg- og transportsystem som gir alle innbyggerne en enklere reisehverdag, hvor de er mindre avhengig av personbil. Vi må bygge tettere og slik at avstanden til viktige velferds- og butikker blir kortet inn. Dette sparer miljøet og det fremmer sosial bærekraft når befolkningen blir mindre avhengig av person biltransport.

Vi viser til Grønt Industriløft 2.0, kap. 2.2. om areal og lokal infrastruktur: «*en forutsetning for å kunne etablere industriell virksomhet, er at det finne egnede næringsarealer tilgjengelig, som relativt raskt kan tilrettelegges for produksjon. Dette gjelder både for industriaktivitet på land og til havs.»*

Vi må utvikle et næringsliv som er økonomisk bærekraft. Bedrifter som fører til naturtap er ikke bærekraftige og om vi mister natur som er nødvendig for eksempelvis å ta unna store nedbørsmengder, blir vi sårbare for klimaendringene.

Det er erkjennelsen om at vi må stagge naturtapet, og det legger rammene for arealbruken som er lagt til grunn for plan- og bygningslovens oppdaterte statlige planretningslinjene for både areal- og mobilitet (SPR-AM) av 24.01.2025 og statlige planretningslinjer for klima- og energi (SPR-KE) AV 20.12.2024.

Statens vegvesen har følgende bærekraftstrategi for egen virksomhet: «**Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan og bygge nytt der vi må»**. Dette er en strategi vi mener bør legges til grunn for hele vegsystemet, også fylkesveger, kommunale veger og private veger.

Statens vegvesen erkjenner at vi i alt vi forbruker, også gir utslipp av klimagassutslipp, tap av biologisk mangfold og annen forurensing. Vi erkjenner for vår virksomhet at vi, i størst mulig grad, **går fra en lineær til en sirkulær økonomi.** I en sirkulær økonomi blir ressurser og materialer tatt vare på, reparert, gjenbrukt og til slutt resirkulert. Med en slik tilnærming reduserer vi både utvinning av materialer og produksjon av avfall.

Når det gjelder etableringer av vindkraftverk på næringsarealer eller på andre arealer tett på riksveinettet, så er planene for Omre vindkraftverk i Grimstad kommune et lærende eksempel, hvor Statens vegvesen har søkelys på å sikre trygg forutsigbar framkommelighet på motorveien og planlagt vegsystem for Omre industriområde tilknyttet fylkesvegnettet. Med Norges vassdrag og energiverks (NVE) sin veileder for is kast fra vindturbiner, NVE Veileder NR.5/2018 har vi trukket den konklusjon at vindturbiner på Omre er i konflikt med trygg transport på eksisterende veger E18 og FV 420 og planlagt ny snarvei vei gjennom

Omre industriområde. Vi har ikke hatt tid til å få utredet risikoen for trafikkulykker som følger av at roterende turbiner og kraftige lys i mastetoppene virker forstyrrende på trafikken.

Statens vegvesen har hvileplass for tungbilsjåfører på Omre. Videre en rasteplass med høy standard og det er opparbeidet tursti til et tjern i nærheten. Kan hende må vi også stenge anleggene, i perioder hvor det er fare for is kast. Skyggekast og støy fra vindturbinene vil ytterligere redusere dette tilbudet vi her har til trafikantene. Alt i alt er vår konklusjon, på grunnlag av den kunnskap vi nå har, at vindturbinene vil reduserer attraktivitet og bruk av våre samferdselsanlegg.

Sikkerhetsrisikoen for is kast vil gjelde for store deler av næringsområdene ved vindkraft turbinene. Vi antar at det vil utarbeides varslingsrutiner for nabo bedriftene som ligger i nedslagsfeltet for is kast. Dette vil sannsynligvis påvirke driften av industribedriftene på stedet og eiendomsprisene på næringstomtene. Vi kjenner ikke til hvordan sikkerhetsrutinene er i andre anlegg, og om det er aktuelt med driftsstans på turbinene.

Det er denne kunnskapen som er grunnlaget for at Statens vegvesen fraråder å etablere vindkraftverk på næringsarealer ved E18 og øvrig riksveinettet.

Erling B. Jonassen
seksjonsleder

Solveig Gunn Hellevig

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
STATSFORVALTEREN I AGDER, Postboks 504, 4804 ARENDAL

Fortidsminneforeningen
Aust-Agder lokallag

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

nve@nve.no

Dato: 28. september 2025

Deres sak: Høring 202509851

Høringssvar - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vind industrianlegg, Grimstad kommune

Det vises til altinn.no varsel av 11. august 2025 angående varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindindustri anlegg i Grimstad kommune. Høringsfrist er satt til 28. september 2025. Vi i Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag ønsker her å komme med våre innspill i saken.

Fortidsminneforeningen har som formål å arbeide for langsiktig bevaring av kulturminner og kulturmiljøer, samt å skape allmenn forståelse for verdien av disse. Vi jobber gjennom frivilligheten. Våre hovedoppgaver er blant annet å arbeide for god stedstilpasning og å styrke tradisjonshåndverket og bygningsvernet, engasjere oss i lokale vernesaker og påvirke kulturmiljøvernpolitikken i Norge.

Vår konklusjon:

Formålet med planarbeidet er i følge varslingsbrevet å legge til rette for et vindindustrianlegg i tilknytning til Omre industriområde, mens formålet med regulering av delområde B15 (gnr./bnr. 176/19), er å tilrettelegge for forretning-kontor-industri og tilhørende infrastruktur (vei, VA med mer.). Tiltakshaver er Norsk Vind AS.

Planområdet er i kommuneplanens arealdel avsatt til nåværende og fremtidig næringsvirksomhet, samt LNF (landbruks-, natur- og friluftsområde). Det meldes om at tiltaket vil kreve direkte inngrep fra 50 til 130 dekar og det sies i oppstartsmeeldingen at det ikke er registrerte kulturminner innenfor planområdet.

Det er snakk om tre (3) til ni (9) vindturbiner med rotordiameter på ca. 150-170 meter og totalhøyder på 180-220 meter, noe som vil få åpenbare store fjernvirkninger. Oppstartmeldingen sier at turbinene vil være synlig opptil 40-50 km og at de kan gi tydelig visuelle virkninger på

15-20 km. Nærheten til sjøen gjør også at anlegget vil være synlig fra kystområdene mellom Lillesand og Arendal. Det sies videre at det forventes at anlegget vil medføre en viss endring av landskapskarakter for nærliggende kystlei.

Fjernvirkningene fra områdene rundt slik som viktige kulturmiljøverdier ved Nørholmen, Homborsund området, Homborsund fyr, Lillesand, Inntjore, Tjore, Reddal, Landvik kirke, Rønnes, osv. nevnes ikke selv om dette åpenbart burde vært nevnt under kulturmiljødelen.

I perioden 2011-2015 foregikk det også tilsvarende planer om vindindustri i omsøkt planområde, da under prosjektet «E18 Vindpark» og delområde «E18 II». Tiltakshaver var den gang selskapet Havgul Clean Energy AS og hos NVE hadde planarbeidet saksnummer 201103352. Etter det som synes som stor skepsis ble meldingen trukket etter oppstart i brev datert 27. februar 2015 og prosjektet avsluttet.

I forbindelse med oppstart til dette arbeidet uttalte Riksantikvaren, den gang Aust-Agder fylkeskommune og Fortidsminneforeningen Aust-Agder avdeling seg.

Vi i Fortidsminneforeningen påpekte i brev av 20. september 2011 blant annet nærheten til Knut Hamsuns hjem (Nørholm) og mente da at vindindustrianlegget ville gi forstyrrende og uønskede virkninger for dette stedet. Videre bad man om at eventuell utbygging respekterer kulturverdiene i Nørholm, enten ved at reguleringsområdet trekkes lenger vest, eller ved at det gjøres vernebestemmelser for kulturlandskapet rundt Nørholm.

Aust-Agder fylkeskommune uttalte i brev av 30. september 2011 blant annet at tiltaket vil kreve omfattende konsekvensutredninger, blant annet innen kulturminner- og miljøer, samt visuelle virkninger for natur, landskap, kulturminner og kulturmiljøverdier i både planområdet og tilstøtende områder. De informerte videre om at det ikke var gjennomført systematisk registrering av kulturminner i planområdene, men at kulturminnevernet var kjent med en rekke kulturminner i og i nærheten til områdene. Fylkeskommunen uttalte videre at de ville komme tilbake til viktige regionale og lokale kulturminner etter at konsekvensutredningen og kml. §9 undersøkelser var gjennomført.

Riksantikvaren uttalte i brev av 24. oktober 2011 blant annet at det må legges vekt på verdier i tilknytning til kystlandskapet, og fremhever byene Lillesand og Grimstad som viktige deler av dette. Riksantikvaren skrev videre at det ved valg av metode for vurdering av landskap må tas utgangspunkt i en helhetlig forståelse av landskapet, inkludert det naturgitte, det kulturhistoriske og det rom-estetiske innholdet i landskapet.

Flere høringsuttalelser påpekte også tiltakets lokalisering i forhold til sørlandskysten og at man i tillegg måtte utrede virkninger tiltaket vil få for reiseliv og turisme.

Kulturminner og kulturmiljøer er en ikke-fornybar ressurs. De skal i utgangspunktet tas vare på der de er, som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk. Samtidig er de sårbare for både direkte og indirekte inngrep, og endringer i omgivelsene påvirker opplevelsen og forståelsen av dem.

Grimstad kommune har per i dag dessverre intet adekvat forhold til sine lokale kulturmiljøverdier i deres planverk, da de ikke har en kulturminneplan eller en eneste hensynssone kulturmiljø H570 i gjeldene kommuneplan. Siden dette ikke på noen måte er en realistisk situasjon må man i større grad forvente at det lyttes til andre som besitter denne fagkompetansen, slik som Riksantikvaren, Agder fylkeskommune sin kulturmiljøvernavdeling, Lillesand kommune som har nødvendig kunnskap om sine lokale kulturmiljøverdier eller frivilligheten innen kulturmiljøvernet.

I tillegg til Nørholm hvor Knut Hamsun hadde sitt hjem har kystens kulturmiljøverdier langs Sørlandskysten stor verdi. Homborsund er en uthavn og man har i Agder gjennom mange år jobbet hardt med å løfte disse kulturmiljøverdiene. Uthavnene er en type kulturmiljø som begge Agder fylkene har arbeidet med i flere år med tanke på at disse stedene bør inn på UNESCOs Verdensarvliste. Dette må få betydelig følger for det videre arbeidet med planen og disse kulturmiljøverdiene må derfor kunne sies å ha både regional til nasjonal verneinteresser.

Disse store kulturmiljøverdiene vil etter vår mening uten tvil bli påvirket negativt av vindindustrianleggene som planlegges. En utvikling her må skje skånsomt og med langsiktig forutsigbarhet. Vi mener at noen av de nevnte kulturmiljøverdier ikke vil tåle å bli liggende i nærheten av den type vindindustrianlegg som det her legges opp til. Selv skriver NVE på sine egne nettsider at «*Det foreligger foreløpig lite norsk og internasjonal litteratur om hvordan etablering av vindkraftverk påvirker på kulturminner og kulturmiljøer*.». En slik type forskning må forventes at blir tilgjengelig før arbeidet eventuelt skal få fortsette slik at man sikrer en godt opplyst sak.

Vi er derfor sterkt kritiske til omsøkt tiltak og fraråder sterkt tiltaket slik det er lagt opp til med dagens omfang og plassering.

Vi takker til slutt for at dere har inkludert oss i dette planarbeidet og vi ber om at vi blir varslet og får mulighet til å uttale oss videre i denne saken, frem til planarbeidet er avsluttet eller endelig områderegulering er vedtatt. Har dere spørsmål rundt våre merknader så er vi takknemlige for å bli kontaktet.

Beste hilsen,

Styret i Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag
v/Torgrim Landsverk
Styreleder

KOPI:
- Fortidsminneforeningen, Agder avdeling
- Agder Fylkeskommune v/Seksjonen for kulturminnevern og kulturturisme
- Statsforvalteren i Agder
- Riksantikvaren

Fortidsminneforeningen, Aust-Agder lokallag | Gamle Tollboden, Nedre Tyholmsvei 7 | N-4836 Arendal |
aust-agder@fortidsminneforeningen.no | www.fmfaustagder.no | Bankgiro 2801.57.16306 | Org. nr: NO 995 291 436 MVA

Fra Motvind Sørvest

Lillesand/Sandnes 25.09.2025

Til Norges Vassdrags- og Energidirektorat
nve@nve.no

og Grimstad kommune

Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851

Kommentarer til varsel om oppstart, melding om områderegulering og plan- og utredningsprogram

Det vises til varsel fra NVE datert 11.08.2025 med ref. 202509851-16.

Motvind Sørvest har vel 4.200 medlemmer i Agder og Rogaland og er regional organisasjon av landsdekkende Motvind Norge med totalt 24.000 medlemmer. Motvind Norge arbeider for å sikre at areal- og energiforvaltningen/politikken er sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig. Motvind Grimstad er lokallag under Motvind Sørvest og sender eget høringsinnspill.

Oppsummering

Motvind Sørvest ber kommunestyret i Grimstad om å avslutte saken snarest, altså etter denne høringen - i forbindelse med fastsettelse av plan og utredningsprogram iht «Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land» (Kommunal- og Distriktsdepartementet/ Energidepartementet). **Hovedårsaken er at det allerede foreligger innsigelse fra Statsforvalteren i Agder vedr. regulering av Omre-området, at betydelige konsekvenser allerede er framkommet for naboer, natur og region – og at tiltaket møter omfattende motstand. Lillesand kommune ber også om at tiltaket avsluttes. Ulempene synes allerede nå å være klart større enn fordelene.**

Motvind Sørvest har følgende mer detaljerte kommentarer, innspill til selve planprogrammet kommer helt til slutt i dokumentet:

Oppstart områderegulering

I sak 25/29 med tittel «Prinsippavklaring vindkraft» fattet Grimstad kommunestyre den 06.03.2025 følgende vedtak:

> *«Kommunestyret aksepterer planinitiativet og gir mulighet for å melde oppstart for områderegulering. For å sikre en ryddig prosess avsluttes arbeidet med samme tiltak i kommuneplanens arealdel.»*

Det stilles spørsmål ved om prosessen har vært «ryddig», om det var god forvaltningsskikk – enn si lovlig ut fra følgende:

- Sakens tittel er misvisende ift innholdet og var tilgjengelig med svært kort varsel for allmenheten (vinterferie), selv om det måtte være kjent at tiltaket ville vekke reaksjoner
- Kommuneplanens arealdel var ikke ferdigbehandlet
- Arealbruken burde vært avklart i revisjonsarbeidet med kommuneplan før behandling av planinitiativ og oppstart av eventuelt reguleringsarbeid/områderegulering
- Vindkraftplanene omfatter nye LNF-områder
- Statsforvalteren i Agder har fremmet innsigelse mot forslag til reguleringsplan for Omre industriområde felt B16-B19 den 19.12.2023 ref 2022/7418. Innsigelsen er relevant for områderegulering Omre vindkraftverk.

  «Med hjemmel i plan- og bygningsloven § 5-4, fremmer Statsforvalteren innsigelse til det samla planforslaget. Planforslaget vil ødelegge og/eller forringe naturmangfold av nasjonal interesse. Oppdatert kunnskapsgrunnlag er ikke benytta, og det er ikke vurdert hvorvidt miljøskaden kan unngås, begrenses, avbøtes eller kompenseres. Det er overveiende sannsynlig at planforslaget vil føre til at økologisk tilstand i Engekilen vil kunne bli redusert fra moderat til dårlig, noe det ikke er anledning til jf. vannforskriften § 12……»

Plan- og utredningsprogram

En rekke betydelige konsekvenser er allerede kjent, blant disse kan følgende nevnes:

- Ødeleggelse/forringelse av naturmangfold og vannøkologi i tjern, myr, bekker og Engekilen (ref også Statsforvalters innsigelser)
- Alvorlig forringelse av natur- og landskapsverdier i kyst- og heiområde, med stor betydning for identitet, trivsel, helse og reiseliv
- Vel 400 bolig- og fritidseiendommer kan bli berørt med forringelse av bruksverdi og redusert økonomisk verdi. Samlet mulig verditap kan beløpe seg til milliardbeløp. Dette tapet må innbyggere selv ta. Sånn sett vil vindkraftverket være en overføring av verdier fra privatpersoner til utbygger og stat, med «glassperler» til kommunen. Kommunale inntekter vil dessuten synke over levetiden pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid.
- Ødeleggelse av naturskog. Planområdet har områder med naturskog, hvorav også eldre naturskog (selvsyn og Miljødirektoratets kart)
- Ødeleggelse av karbonrik myr. Planområdet har mange karbonrike myrområder som vil bli ødelagt. Informasjonen er tilgjengelig i offentlige registere og kart.
- Forringelse av naturmangfold, økosystemer. Området har et rikt dyre- og fugleliv, hvorav kan nevnes at det fungerer som korridor nord/sør for E18 og som leveområde for blant annet elg. Det er jaktområder og rettigheter for elg i områdene Omre, Eide, Homborsund m.v.. Fylkesvei 420 er skiltet med «Stor elgfare» i Omre-området.
- Utrydningstruede arter vil bli rammet. Det er flere utrydningstruede arter i området, blant annet flere arter flaggermus (fire ulike arter?), noe utbygger selv har registrert. Det vises også til Artsdatabanken.
- Forringelse av kulturhistoriske steder. Her kan nevnes spesielt Hamsuns bolig Nørholm, Homborsund fyr, Saltholmen fyr og innseiling til trehusbyen Lillesand
- Konsekvenser for nabokommune Lillesand i form av ødelagt felles landskap, innbyggeres verditap og mulig tap av friluftsområder ifm nett-tilknytning – Lillesand varsler innsigelser

Fordeler som neppe finnes eller er mindre enn tidligere antatt

- Kommunale inntekter vil synke over vindkraftanleggets levetid pga nedskriving verdi/grunnlag for eiendomsskatt og forventet økt vedlikehold over tid. Dessuten kan verdinedskriving av naboeiendommer som følge av vindkraft gi redusert inntekt til kommunen i form av eiendomsskatt.
- Det må forventes økt kommunal ressursbruk administrativt og politisk pga naboklager
- Risiko for kommune/grunneiere ift framtidig opprydding og tilbakeføring, vanlige konsesjonskrav er enda ikke prøvd i praksis og ved salg/konkurser
- Det er ingen regional eller nasjonal kraftmangel – og får vi, er det selvforskyldt. Norsk kraftproduksjon var i 2024 157,2 TWh, netto eksport var 18,4 TWh. 55 TWh (36%) av norsk kraftproduksjon skjer i NO2. Agder har ifølge «tall Strategi for kraftforedlende industri på Agder» 6–7 TWh kraftoverskudd. Morrows kraftbehov er muligens redusert. Men tilknytningskøen hos Statnett viser en rekke aktører med datasenterplaner og fortsatt plan for grønn ammoniakk tross sviktende marked. Det er opp til kommunestyrene å sikre oss mot sløsing av kraft!
- Klimautslippsreduksjoner får man neppe pga vindkraft på Omre grunnet at kraftetterspørselen domineres av næring som ikke kutter utslipp – og at utbyggingsområdet er karbonrikt
- Ny næringsetablering er ikke avhengig av vindkraft, men av nett (og bør ikke plasseres på Omre?)
- Anslagsvis 50 MW installert effekt (maks effekt i øyeblikk) er lite ift Tysklandskabelens 1400 MW (i tillegg kommer DK, UK, NL..). Produksjonen kan bli solgt ut av landet på et blunk. Skal vi ødelegge natur og private verdier for at noen skal tjene på strømeksport?
- Prosjekt Springbrett og UiA er ikke avhengige av Omre for FoU vedr havvind(!), det stilles også spørsmål ved gyldighet av evt avtaler dersom arealer som ikke er planavklart skulle inngå – og ved evt samrøre mellom UiA, Norsk Vind og Grimstad kommune

Kommentarer til selve utredningsprogrammet

Følgende forhold må legges til eller klargjøres i planprogrammet/konsekvensutredning:

- Målkonflikter mht kommunale og regionale planer for områder som innbyggeres trivsel, helse, bolyst og samhold må utredes
- Konsekvenser ift andre næringer (reiseliv, landbruk etc) må tydeliggjøres
- Helsekonsekvensutredning må omfatte alle helsekonsekvenser og må gjennomføres av helsefaglig personell, støykrav må tilpasses norsk topografi og ny kunnskap
- Verditap naboeiendommer må utredes ut til 10 km fra anlegget
- Effekt av støy fra E18 til nye områder pga terrengendringer og fjerning av skog må utredes
- Juridiske og økonomiske forhold knyttet til elgjakt og rettigheter må utredes
- Virkning av lysforurensing på trekkfugl, insekter og mennesker må utredes
- Tiltakets virkning på opplevelsen av Saltholmen fyr, innseilingen til trehusbyen Lillesand og Blindleia må utredes
- Tiltakets virkning på systemkostnader som belastes strømkunder må utredes
- Tiltakets virkning på vassdrag mht effektkjøring når vinden plutselig stilner må utredes
- **Avbøtende tiltak må være realistiske og forpliktende** (vi erfarer at avbøtende tiltak ofte er generelle, uforpliktende og tilsynelatende løser alt)

Motvind Sørvest

Tove Rasmussen
Styreleder

From: "Tove Rasmussen" <appelrasmussen@gmail.com>
Sent: Sun, 28 Sep 2025 22:01:03 +0200
To: "Postmottak Grimstad" <Postmottak@grimstad.kommune.no>
Subject: Høringsinnspill Omre vindkraftverk fra Motvind Sørvest
Attachments: Høringsuttalelse Omre vindkraftverk - 202509851.pdf
Categories: KS

For info (kopi)

Vedlagte høringsinnspill er oversendt NVE via portal for høringsinnspill Omre vindkraftverk.

Motvind Sørvest ber kommunen avslutte saken snarest, da ulempene er klart større enn fordelene.

Vennlig hilsen
Tove Rasmussen
styreleder Motvind Sørvest

Sendt fra min iPad

Høringsuttalelse 202509851 - Omre vindkraftverk

Lars Gunnar Heitmann
Groosåsen, Grimstad

Konklusjon

For Grimstad vil vindkraft gi lite, ødelegge mye og sannsynligvis medføre store kostnader og **høy risiko** for både grunneier, kommune og innbyggere.
Bidraget til forsyningssikkerhet og energipris kan bli negativt når vi ser på totalbildet. Det samme gjelder for natur og klima.

Gevinsten for utbygger ligger i en betydelig fortjeneste på videresalg. Derfor “cherry picking” av fakta og rene eventyr de hverken kan eller planlegger å levere på.

Konsekvenser til vurdering

Søknad om utredning

Ikke et eneste vindkraftverk er meg bekjent stoppet pga funn i en konsekvensutredning. Eventuelle funn avbøtes med penger eller buffersoner. Det er også grunn til å nevne at disse konsulentselskapene i stor grad skriver om tall og tekst til fordel utbygger. Dette er godt dokumentert i programmet “Oppsynsmannen” på NRK.
Kommunen får derfor en positiv utredning på et par tusen sider som er startskuddet for utbygging - ikke en vurdering av **reelle** konsekvenser for helse, bolyst, forurensning, naturtap, CO2 utslipp, verditap på eiendom - og ikke minst: den økonomiske risiko kommunen pådrar seg.

Natur og klima

Tenker du at vindkraft er et klimatiltak? Det er en foreldet tanke å ofre natur for å berge klimaet. Hvorfor?

1. det kommer ikke til å virke
2. det vil bety slutten for oss

Klimakrisen krever handling som **ikke forsterker naturkrisen**. Den suverent viktigste formen for CO2-fangst og lagring er den naturen stiller opp med – helt gratis – hvis vi lar den i fred. Det er klare grenser for hva vi kan gjøre for å fikse klimaet. Enkelt forklart av professor Vigdis Vandvik: https://www.besteforeldreaksjonen.no/2022/07/klar-tale-om-natur/

Livsløp CO2-fotavtrykket til landbasert vindkraft viser seg å være langt høyere enn vindkraftbransjen gir inntrykk av. International Journal of Sustainable Energy's publisering fra

januar 2025 har brukt Irland som case. Konklusjonen er at det totale CO2 **livsløpsutslippet** fra vindkraft **tilsvarer europeisk gasskraft!**
Vindkraft bryter en rekke kriterier innenfor hver av de tre bærekraftdimensjonene. Det er derfor ingen gode argumenter for at en lavverdig og prisdrivende energi skal rasere norsk natur og naturmangfold!

Norsk natur er en klimahelt som lagrer CO2 hovedsakelig i bakken. Vindkraft i Agder vil derfor kunne gi negativ klimagevinst. Det er uansett umulig å si hva klimaeffekten av vindkraft vil være når myr ikke blir tatt med i beregningen.
https://www.nrk.no/klima/xl/vindkraft---ikke-sa-bra-for-klima-som-vi-tror_-1.15157461

Den boreale skogen (som Norge er en del av) er verdens største karbonlager. Den er viktigere for klimaet enn tropisk regnskog da nedbrytningen av plantemateriale går sakte og lagres i bakken.
https://www.nrk.no/innlandet/nve-har-mottatt-over-60-soknader-for-utbygging-av-solkraftverk--flest-er-i-innlandet-1.17055781

Myr vokser 1 mm i året. Graver vi 1m ned er vi 1000 år tilbake. Restaurering tar ditto lang tid.
https://www.nrk.no/ostfold/forsker-vil-ha-mer-midler-til-a-overvake-restaurert-myr-i-norge-1.17020687

FN vurderer naturkrisen som like alvorlig som klimakrisen. Vi skal derfor stanse tapet av natur med mål om **mer** natur innen 2030.
https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-starter-arbeidet-med-nasjonal-handlingsplan-for-natur/id2962229/
FNs klimapanel sier at vi ikke kan ofre en millimeter mer natur. Friske og sunne økosystemer suger opp og lagrer mye mer CO_2 enn noen teknisk CO_2-fangst kan klare. Å redde resten av verdens natur er en forutsetning for å bremse oppvarmingen og tilpasse oss klimaendringene som uansett kommer

Og til slutt fra vår anerkjente biolog og professor Dag O. Hessen: "***Det viktigste er ikke å restaurere naturen, men å la være å ødelegge den***".

Ellers er naturverdiene vi kan tape for fugl, flaggermus og fisk godt beskrevet av Naturvernforbundet Agder.

Godt vi har langt bedre alternativer enn vindkraft - se "Alternativer" lengre ned.

Eierskap og skatt

Hva har Europas største svindelsak på 519,2 milliarder NOK med vindkraft å gjøre? https://www.nrk.no/urix/norge-rammet-av-europeisk-skatteskandale-1.14253588.

Anbefaler å se denne Dansk/Tyske serien på NRK https://tv.nrk.no/serie/andre-folks-penger. Den gir et godt og skremmende bilde av svindel på kildeskatt ved utenlandsk eierskap som selvfølgelig også pågår i Norge.

27 av 30 vindkraftanlegg har helt eller delvis utenlandsk eierskap hvor over 40% er knyttet til skatteparadis. https://www.taxjustice.no/artikkel/skatteparadis-i-norsk-vindkraft

Eksempel:
Buheii Vindkraftverk i Kvinesdal eies av Australske Macquarie Group som er dømt i denne omfattende skattesvindelen. Macquarie Group har pantsatt Buheii for svimlende 3,9 milliarder kroner for å realisere kapital.
Eierskapet kan like godt ende opp hos kinesere eller russiske oligarker.
Dessverre har vi ikke gjort som Danmark og satt **krav om nasjonalt eierskap**.

Dagens Næringsliv har i en artikkelserie avdekket hvordan norske myndigheter i dag ikke en gang har rett til informasjon om eierskap. Uansett er det svært krevende.

Dette er en sak fra TV2 om hvor lite som blir igjen av verdier lokalt og i Norge for vindkraft. Ikke nødvendigvis ulovlig, men vi tappes for store verdier
https://www.tv2.no/spesialer/longread/vindparadiset

Ønsker virkelig Grimstad denne type eiere inn i lokalmiljøet?

Risiko og kostnader - en ny Terra-skandale?

I konsesjonen stilles det krav til demontering av turbiner, avhending og at landskapet skal tilbakeføres til naturlig tilstand. Konsesjonæren skal sette av midler til tilbakeføring fra 12. driftsår, men det finnes allerede eksempler i Norge på at dette ikke gjøres av konsesjonæren. NVE har ikke kapasitet til å følge opp denne type avsetninger eller eierskap.

Grunneier er uansett ansvarlig for sikkerheten på egen eiendom, noe som også gjelder alle tidligere miljøsynder. Kostnaden for demontering av turbiner, avhending og restaurering av natur blir stor, spesielt med Agder's topografi.

Det er naivt å tro at eiere med skattemotivert adresse i utlandet vil rydde opp når fortjenesten er ute - eller når konsesjonæren er konkurs, hvis det i det hele tatt er mulig å finne eierne. En konkurs kan selvfølgelig inntre lenge før år 12.

Lehtirova vindkraftspark med sina 40 turbiner i Norrbottens län, är en av de anläggningar som år efter år gått med förlust. Foto: Bilbo Lantto

Jeg tenker det er sannsynlig at vi snart ser konkurser i Norge. I Sverige frykter man nå en konkursbølge da 9 av 10 vindkraftverk går med underskudd. Det er kun politisk vilje og overføringer som holder dette i gang, men det kan fort snu.
Årsaken er enkel. Værsystemene i Nord-Europa er de samme og det produseres allerede for mye vindkraft på samme tid. Strømprisen blir lav når produksjonen er høy. Når det er kaldt og vindstille er prisen god, men da er det lite eller ingen ting å selge.
Vindkraft i et mettet marked er derfor en elendig forretningside. Blir det havvind, forsterkes effektene ytterligere.
https://youtu.be/UZAWDGYL_c0?si=vIowko8nPavrsotY

Når vi kjenner grunneier og kommunens juridiske ansvar, eierstruktur og sannsynligheten for konkurs så blir dette en **STOR** økonomisk risiko som kan inntre tidligere enn fryktet.
Grunneiers konto vil fort tømmes og kommunen overtar ansvaret. Da kan kommunen håpe

på støtte fra staten, men det er politisk betinget og høyst usikkert. Dette kan fort bli en ny Terra-skandale for kommunenorge.

Avfallshåndtering

Har vi plass på Østerhus? Skal vi overlate problemet til et fattig land? Kanskje Østlandet har jordsmonn nok?
Rotorblader er utslitt etter 10 til 20 år, noen langt tidligere. De kan ikke resirkuleres og må i hovedsak graves ned i enorme deponier. Vindkraftbransjen har snakket om løsninger i flere tiår uten troverdig resultat som kan skaleres for disse enorme mengdene spesialavfall med vanskelige stoffer.
https://www.vg.no/nyheter/utenriks/i/wAv0bA/texas-her-ligger-vindmoellenes-kirkegaard

Iskast

Livsfarlig iskast fra rotorblader er årsaken til at vindturbiner må plasseres i naturen i Norge. Her godt illustrert fra Sverige
https://www.facebook.com/groups/1379511478940601/permalink/4136420739916314

I Norge blir derfor vindkraftområdet med sikkerhetssoner et industriområde stengt og utilgjengelig for mennesker ved fare for frost, typisk fra november til mars.
Turbinene kan derfor heller ikke plasseres langs E18, slik det gis inntrykk av.

Hvordan Omre samtidig skal brukes til annen næring er også vanskelig å forstå.

Helse og livskvalitet

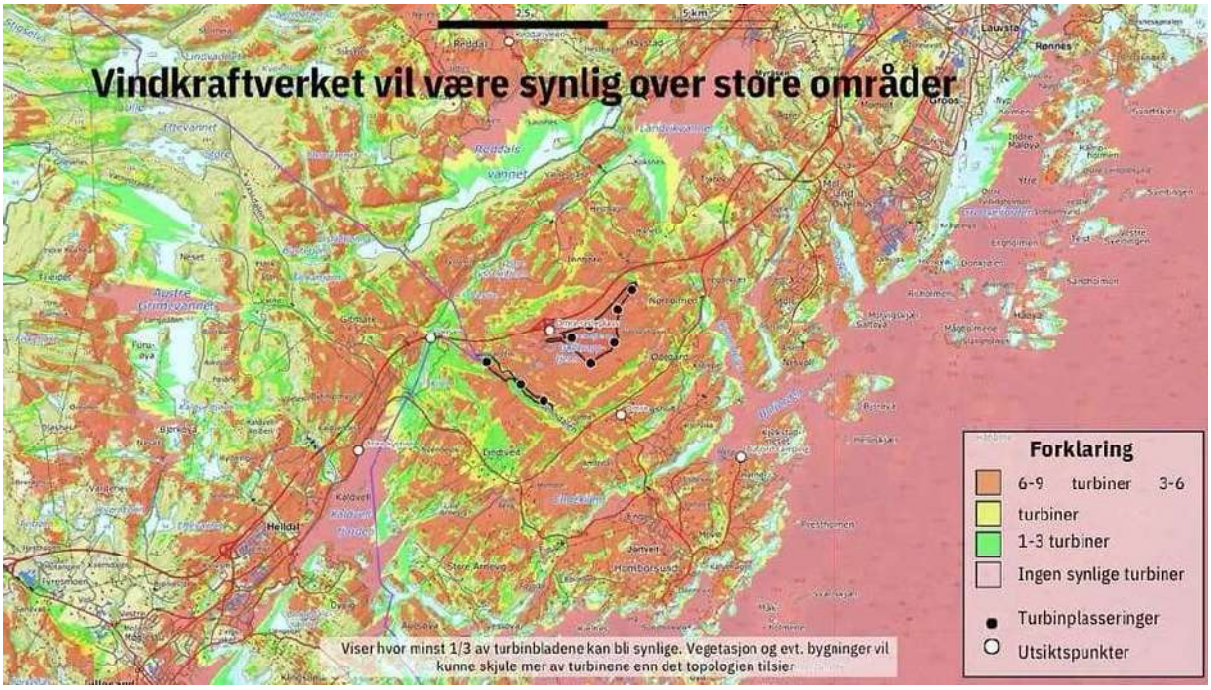

Utbygger trekker frem veistøy fra motorvei som argument for at støy fra vindkraften ikke vil gjøre støy-situasjonen verre for naboer. Det stemmer neppe da det er fri sikt fra vindturbinene i 150m høyde til bebyggelse i store områder av Grimstad og Lillesand. Støyen fra vindturbiner er også vesentlig kraftigere og inkluderer også infralyd.

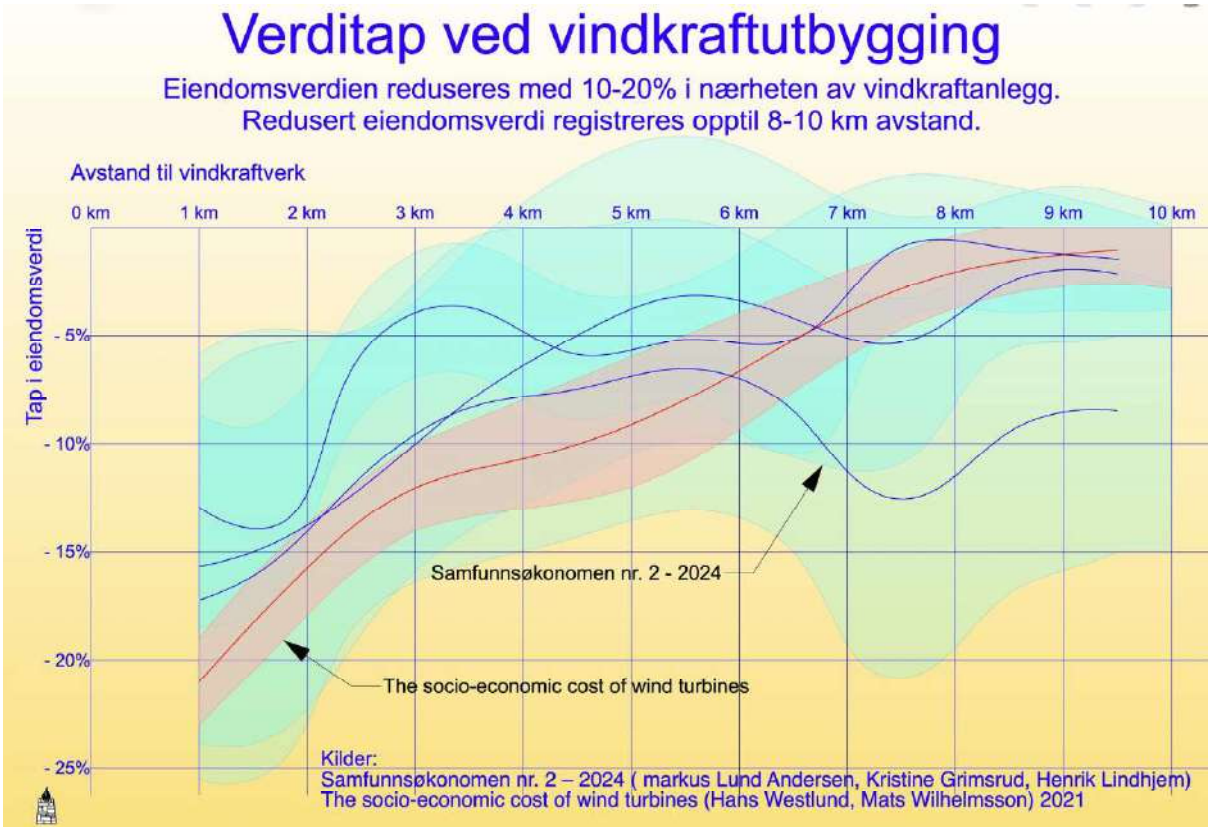
Kommunen er støy- og helsemyndighet. Stadig flere naboer til vindkraftverk opplever helseproblemer på grunn av støy, skyggekast, blinkende lys, store roterende bevegelser og tap av natur. Slike helsekonsekvenser er blant annet knyttet til søvnmangel, migrene, hodeverk, hjerteforstyrrelser, økt blodtrykk, svimmelhet, utmattelse, stress og depresjon. Konsekvensen av tapt eiendomsverdi kan fort medføre at du ikke har råd til å flytte - uansett helseproblemer.

Grimstad kommune bør også inkludere Lillesand kommune i sine helsevurderinger.

Eiendomsverdi

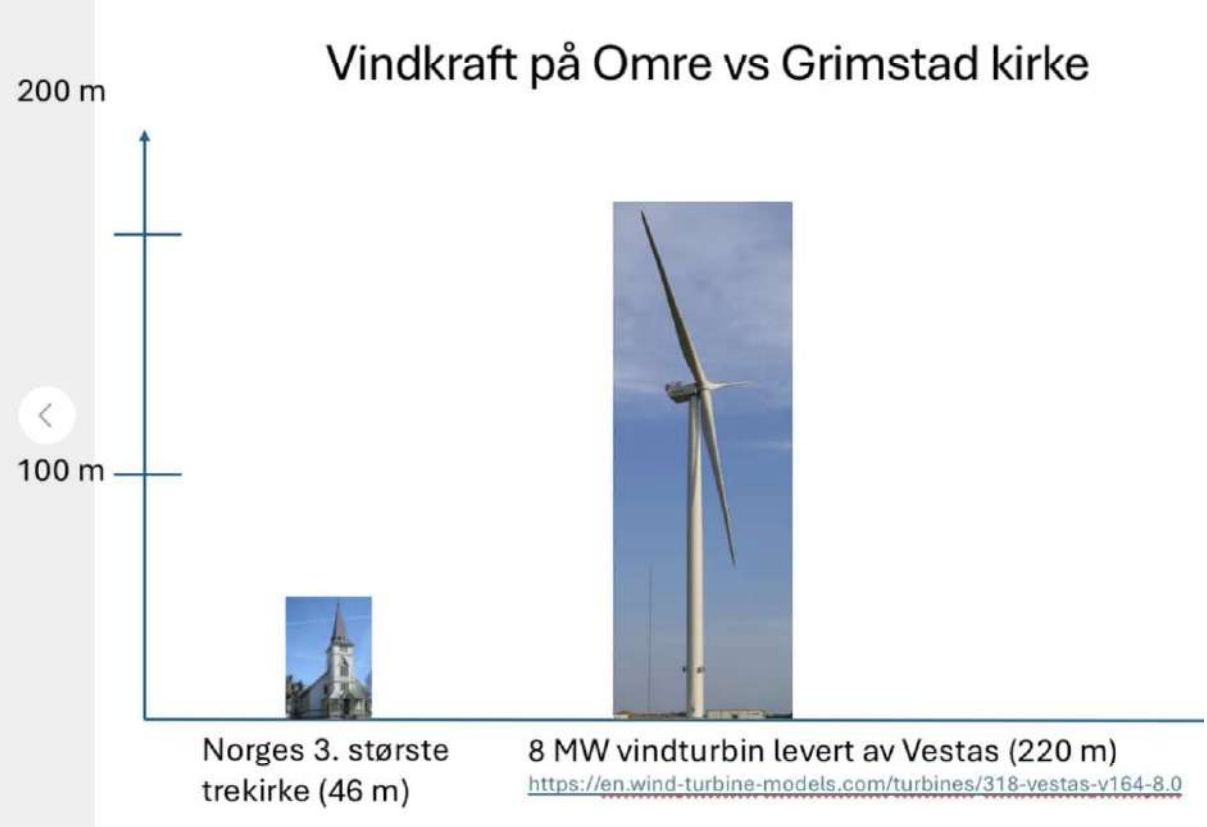
Turbiner på 200m+ plassert på Grimstads topper vil ruve langt mer enn Eiffeltårnet i Paris på 324m. Landskapet vil endres og blinkende lys og støy vil prege store deler av Agder avhengig av vindretning og topografi. Grimstad er en arealmessig liten kommune og berørt areal blir STORT. Eiere av boliger og hytter kan bli tvunget til å bli boende når verdien av eiendommen raser.

Det er rimelig at eiere av boliger og hytter får redusert eiendomsskatt og formuesverdi på sine eiendommer opp til 10 km fra nærmeste turbin. Dette vil ikke dekke tapene, men kommunen kan ikke ensidig sitte med inntektene.

Dette gjelder også nabokommunen Lillesand som akkurat har kjempet sin egen kamp mot vindturbinene.

Splittet lokalmiljø

Noen få tjener penger - det store flertallet taper. Erfaring viser at lokalmiljøet blir splittet og ødelagt i flere tiår. Det finnes dessverre mange eksempler, også i Agder. Denne type konflikter stikker dypt og kan gi varige utfordringer for Grimstad og omkringliggende kommuner.

Ordføreren i Åmli har et godt poeng: vindkraft ødelegger livet for mange.

Omdømme

Ordsky laget av Norges Miljøvernforbund med de 68 mest brukte ordene om landbasert vindkraft. Det er en massiv og økende motstand i Norge, så dette er nok representativt for flertallet av innbyggere i Grimstad også.

Grunnet naturavtalen er det sannsynlig at det om kort tid blir helt utelukket å ødelegge så mye natur som vi gjør i dag.
Kommuner som nå legger til rette for vindkraft kan derfor framstå som "taperkommuner" som kunnskapsløst ødela sine nærområder. Jeg tenker at etisk ansvarlige kommuner vil stå sterkt i kampen om ressurssterk arbeidskraft som ønsker nærhet til natur.

UiA og Havvind

Det virker merkelig og søkt at vindturbiner på Omre skal ha noen synergieffekter for havvindsatsingen på UiA. Det finnes dessverre 1400 andre turbiner å titte på over hele landet. Dette fremstår useriøst av UIA å fremsnakke et så kontroversielt prosjekt. Er dette en

kampsak fra en enkeltperson i UIA - som til og med har tilknytning til prosjektleder i Norsk Vind som tidligere ansatt?!

Konsekvensutredninger og habilitet

Dessverre utføres ikke konsekvensvurderinger av en uhildet tredjepart. Den kjøpes av utbygger.
Utbygger vil naturligvis velge tilbyderne som gir minst problemer i forbindelse med realisering - les: avdekker minst konsekvenser. Det er derfor vanskelig å stole på resultatet av slike "bukken og havresekken" bindinger som grunnlag for beslutninger.
https://www.nrk.no/klima/xl/utbyggere-kjoper-konsekvensutredninger-_-naturen-kan-tape-1.15212845

Hva gjør du som kommunepolitiker når den positive utredningen på tusenvis av sider foreligger? Ber om mer informasjon siden du ikke helt stoler på innholdet?

Forurensing

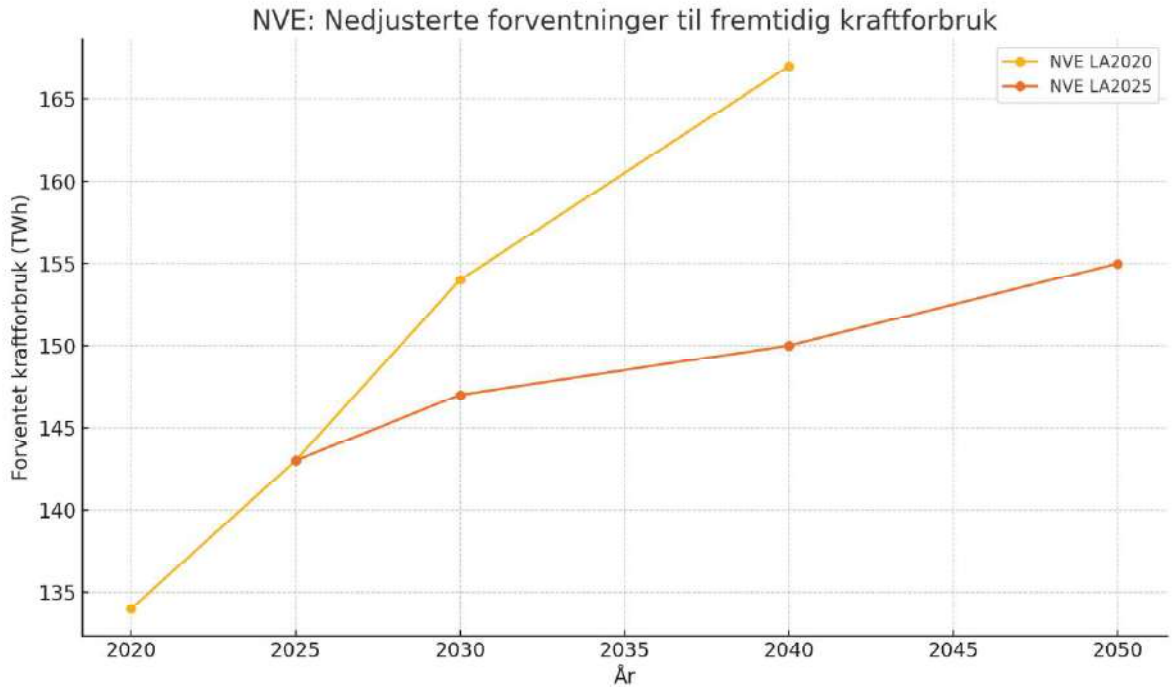
Vindturbinblader er polert med et belegg som består av PFAS og vingen består av epoksy som inneholder ca 30% bisfenol A (BPA). Både PFAS og BPA er "evighets" miljøgifter som er svært skadelige for både barn og voksne når det havner i natur og drikkevannskilder. Miljødirektoratet foreslår forbud mot PFAS.
Forskning fra Skottland viser betydelig slitasje på turbinvinger, mens vindkraftbransjen marginaliserer problemet.
https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/9zqmap/fant-mikroplast-i-luft-og-vann-norge-rundt-miljoedirektoratet-bekymret

Det er 1-2000 liter gear og hydraulikkolje i hver turbin. Havarier av vindturbiner skjer og kan ha store konsekvenser for naturen i nærmiljøet. Grenseverdien for hydrokarboner i drikkevann er 0.
https://www.itromso.no/nyheter/i/GQE4Qg/mattilsynet-om-forurensning-risikerer-at-drikkevannet-er-odelagt-i-lang-tid

Lydforurensning fra vindkraft er ikke bare et folkehelseproblem, men har store konsekvenser for dyr, fugler, flaggermus og insekter.

Lysforurensning fra sterke strobelys gjør at stjernehimmelen blir borte. Forskere internasjonalt advart om at lys påvirker planter, insekter, fugler og fisker og andre dyr
https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/o3vKOm/lysforurensing-oedelegger-stjernehimmelen

Behovet for kraft

NVE har nedjustert forventet kraftforbruk betydelig i sin siste rapport.

Vi vasser i kraftoverskudd og NVE spår ingen kraftkrise nasjonalt (lokalt kan være en annen sak grunnet nett). Årsaken er at "Grønne" kraftslukkende luftslott som hydrogen, ammoniakk og batterifabrikker faller fra en etter en. Datasentre veier så langt ikke opp, men her trengs helt andre tiltak enn vind og solkraft, spesielt med tanke på kravene til kunstig intelligens.

Eksempel: Hydro Aluminium frykter ikke kraftunderskudd for aluminium, MEN som kraftprodusent ønsker de å tjene mer penger på salg av strøm.
Hydro er derav tjent med dagens prismaksimerende strømpolitikk. Derfor krav om utbygging av vindkraft ved Jotunheimen nasjonalpark (Årdalsfjellet).
Jeg synes Hydro som samfunnsbygger har blitt en grisk og ødeleggende virksomhet.
https://www.tu.no/artikler/en-byrakrat-slar-tilbake/561378

Naturlig nok blir behovet for kraft overdrevet av de som tjener penger på strøm.

Vi sløser

Som samfunn må vi prioritere bruk av strøm da det er en begrenset ressurs - det er også natur. All strømproduksjon vil ha et fotavtrykk i naturen.

Etter min mening har vi en meningsløs sløsing ved elektrifisering av sokkelen (totalt **20 TWh**). Gassen som da ikke brukes til produksjon (1-2%) selges og svis av i Europa utenfor norsk klimaregnskap, men klimaet er som kjent globalt https://youtu.be/WI-L7EriiGw

Et annet eksempel er datasentre for utvinning av kryptovaluta. Bare bitcoin overstiger på verdensbasis hele Norges kraftproduksjon - eller 17 ganger mer enn google!

Vi har en enorm sløsing av strøm i norske bygg med en foreldet bygningsstandard. Investeringer i Enøk kan gi oss opptil 45 tWh konfliktfri energi - en tredjedel av Norges totale forbruk!

Alternativer til vindkraft

Norsk kraftforbruk var i 2024 **138,7 TWh**. Produksjon var **157,2 TWh**. NVE sier forbruket vil øke med **10 TWh** de neste 5 årene og ser ingen kraftkrise.

5 alternativer til vindkraft - nærmest uten konflikt

1. **-30 TWh** - prioritere bruk av strøm (kutt av krypto og elektrifisering av sokkelen)
2. **-45 TWh** - enøk i bygg (halvering av dagens forbruk innen 2050)
3. **+4-20 TWh** - utnytte eksisterende vannkraft (estimatene varierer)
4. **+66 TWh** - solenergi på eksisterende bygg (pt. mindre enn 0,4 TWh)
   https://www.tu.no/artikler/studie-avdekker-stort-potensial-for-solkraft-i-norge/521550/
5. **-33 TWh** - magasinere varme (geotermos). Fjell skole i Drammen har nærmest ingen strømutgifter til oppvarming
   https://www.nrk.no/norge/denne-skulen-har-sommarvarme-pa__termos_-1.16117889

Optimistisk og teoretisk sett kan vi øke produksjonen 4 ganger behovet til **+194 TWh** - uten å ødelegge natur og klima.
Det er selvfølgelig ikke realistisk eller gir kost/nytte-verdi, men å dekke behovet for kraft er ikke problemet. Utfordringen er at noen er økonomisk interessert i å gjøre dette til et problem.

Ytterligere 3 alternativer

1. **Kutt av eksport** (ikke overskuddskraft) gir i snitt ytterligere **15 TWh.**
   Dette krever reforhandling av dagens Acer/EØS-avtale som kun er en viljesak. Naturvern, naturressurser, landbruk og fiskeri er allerede utelatt fra EØS-avtalen da de anses som viktige for Norge. Strømeksport fra Norge har store konsekvenser for Norge, men betyr ingenting for EU når man kjenner størrelsene = en viljesak.

2. **Kjernekraft**. 4. generasjons små kjernekraft gir stabil og trygg kraft med minimale utslipp og naturødeleggelser. De drives på normaltrykk, kan gå på restavfall fra eksisterende reaktorer eller drives med thorium, et råstoff Norge har mye av.
   I motsetning til vindkraft gir kjernekraftverkene mange lokale, varige og godt betalte jobber. Sverige skal ha både storskala og SMR klare fra 2035 og utover.
   https://www.universitetsavisa.no/energi-jan-emblemsvag-kjernekraft/mer-fornybarenergi-er-ingen-losning-pa-energikrisen-i-europa/359924
   https://www.tu.no/artikler/kjernekraft-betyr-ogsa-arbeidsplasser/542484

3. **Storskala termisk jordvarme** gir CO2-fri og stabil elproduksjon ved å benytte kompetanse fra oljesektoren er også et fremtidig alternativ.

https://www.sintef.no/siste-nytt/2021/vi-er-et-steg-narmere-verdensrekord-i-jordvarme/

Behovet for stabil og regulerbar kraft

Planlagt vindkraft i Grimstad vil binde opp kraft tilsvarende 3 ganger Bøylefoss.

Vindkraft produserer 0 når vi trenger det mest (kaldt og vindstille), og ellers i snitt ca 30% av tiden. Vi er derfor avhengig av stabil støttekraft i resterende 70%.
Stabil kraft må derav bygges ut og dimensjoneres for å takle toppene (les kostbart og høy risiko). Vi opplever allerede nå at systemkostnadene til nett og regulering har økt dramatisk.

Vi vet også at Norsk vannkraft ikke er bygd for å effektkjøres etter behov fra ustabil vindkraft. "Jojo-kjøring" betyr økt belastning og kortere levetid for vannkraftverket, samt at livet i vannet nedenfor degraderes ytterligere.

Texas opplevde vinteren 2021 en blackout som tok hundrevis av liv og grillet det meste av elektronikk når nettet gikk "bananas". Årsaken var deregulering (privatisering) av nettet og bygging av mye ustabil kraft (vind/sol) https://en.wikipedia.org/wiki/2021_Texas_power_crisis
Tyskland har hatt tilsvarende hendelser og sannsynligvis også Spania i sommer, selv om konklusjonen sitter langt inne og selvfølgelig tåkelegges av de med økonomiske interesser.

Også i Norge har vi allerede strukket strikken langt med ustabil vindkraft
https://www.nettavisen.no/okonomi/sjokkrapport-fra-nve-og-statnett-vi-kan-mangle-strom-nar-vi-trenger-den-aller-mest/f/5-95-688831

Strømpriskrisen

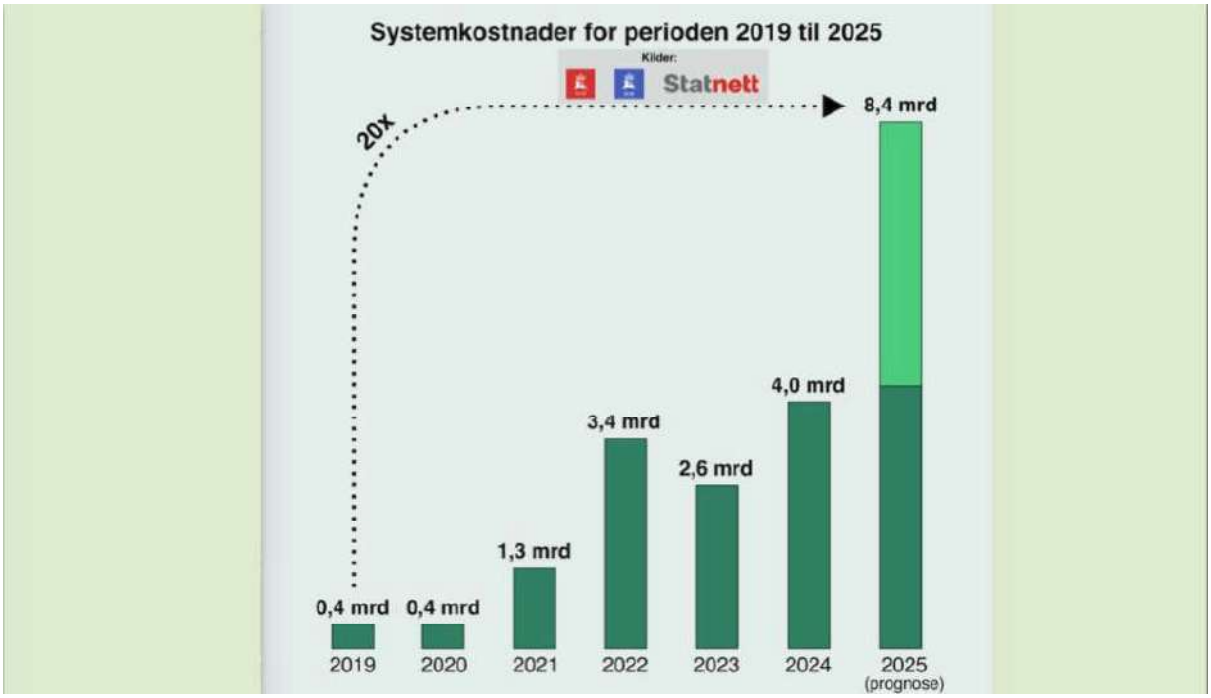
De siste fire årene har folk og bedrifter i Sør-Norge betalt 200 milliarder kroner mer for strømmen.
https://www.nettavisen.no/nyheter/stromprisene-ekstraregning-pa-200-milliarder-kroner-for-moms/s/5-95-2550482

Strøm selges på børs i Europa til høystbydende. Marsordren til energibransjen er å maksimere egen fortjeneste. Kraftprodusentene regulerer selvfølgelig magasinene for høyest mulig pris. Derfor har vi til tider Europas dyreste strøm.

Energibransjen påstår at vi må produsere mer kraft for å få ned prisen. De siste årene har vi produsert ca 19% mer kraft enn vi bruker, men allikevel har vi rekordpriser. Årsaken er at prisen settes på børs i Europa med et totalt energibehov på **21.430 TWh**. En årlig netto eksport på i snitt **15 TWh** er et "musepiss" og endrer ikke europeisk pris.

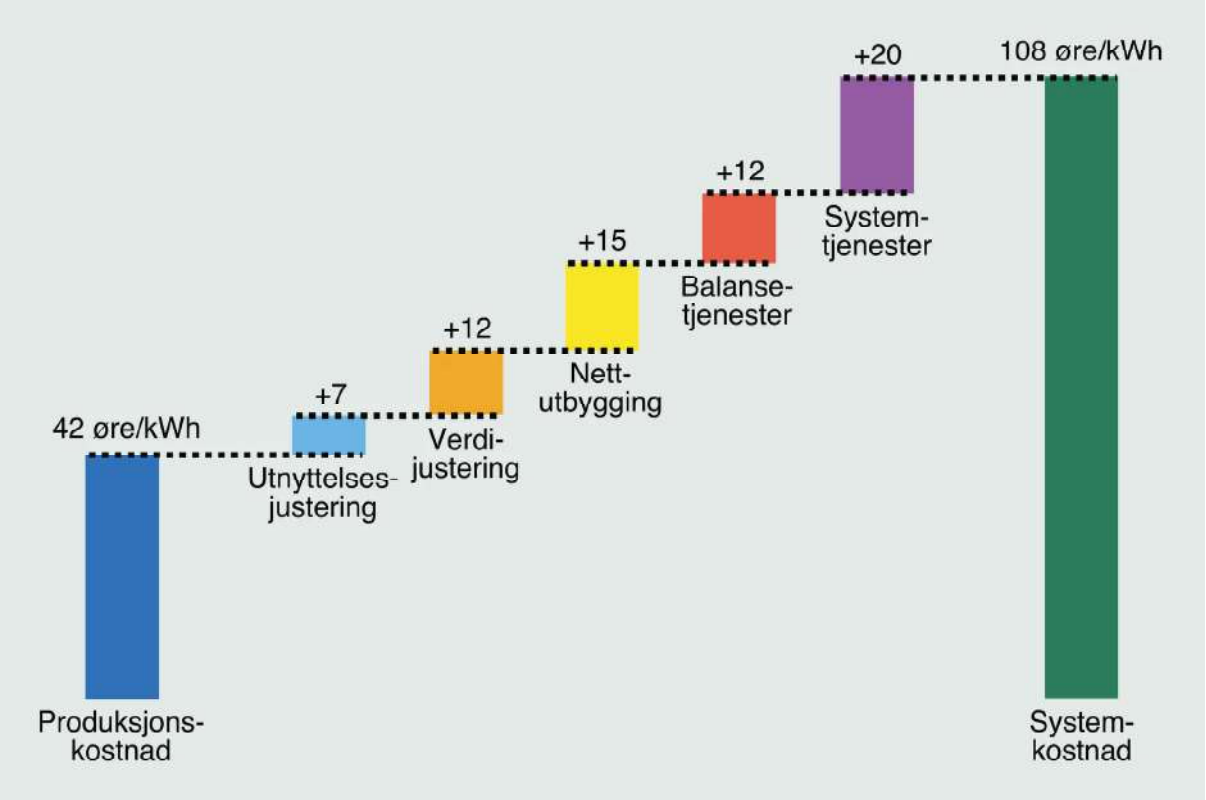
Derfor vil bygging av ny kraft i Norge i liten grad påvirke strømprisen. Det er kort sagt ikke mulig å produsere så mye kraft at det påvirker europeisk pris - og blir forskjellen stor mellom Norge og EU (innestengt kraft) er vi forpliktet via Acer til å utbedre eksportkapasiteten.

Nettleien og systemkostnader

Vindkraft medfører store utgifter på områder som ikke gjenspeiles direkte i strømprisen - såkalte systemkostnader. Dette er investeringer i nett, bygging trafostasjoner, enheter til regulering og utvikling av styringssystemer for ustabil kraft. Dette betales av strømkundene med økt nettleie og blir gjerne dyrere enn selve produksjonskostnaden.
Samtidig er ustabil vindkraft verdiløs uten støttekraft. Vindkraftprodusenter selger som det er stabil strøm, men betaler ikke for investeringer gjort i regulerbar vannkraft bygget over generasjoner.
Derfor er både systemkostnader og støttekraft skjulte subsidier av vindkraft, mens det kun er produksjonskost som nevnes av vindkraftbransjen. Bare linjenettet for Fosen kostet 5500 millioner!

Her er en illustrasjon/estimering av kostnadene ut over produksjonsprisen for landbasert vindkraft

I tillegg kommer kostnader som er vanskelig å sette en pris på: naturtap, konsekvenser for klima, forurensing, folkehelse, bolyst, mm.

Konsekvensene av høye energikostnader i Norge har vi bare sett starten på. Når industriens langsiktige kontrakter skal reforhandles vil prisen bli en helt annen. Bærekraftig og grønn norsk industri vil flyttes til kullfyrte steder som Kina.
Vi ser også at industrien i økende grad ser seg tjent med å selge kraft fremfor å produsere.

Husk også at høye energipriser går ut over nasjonal konkurranseevne, rente, inflasjon, osv. Det er nok å vise til Tyskland for å forstå hvor alvorlig dette er.

Norgespris retter ikke opp i dette - tvert i mot. Regningen skal uansett betales tilsier uttak av 10 tall milliarder i skatter og avgifter, i verste fall opp mot nivået til valgkampens store snakkis: formueskatten på totalt 34 milliarder!
Støtteordningen vil trigge økt forbruk på samme tid, som igjen gir behov for økt nettutbygging da pris som viktig driver for å tilpasse forbruket etter produksjonen blir nærmest borte.

Forsyningssikkerhet

Norge er verdens mest elektrifiserte land - noe vi skal være stolte av. Derfor er vi også langt mer avhengig av strøm enn alle andre land i Europa.

Regulering og forsyningssikkerhet håndteres i stor grad av EØS/Acer og EU´s overnasjonale kontrollorgan RME.
https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/eu-advarer-norge-kutt-i-krafteksporten-er-i-strid-med-reglene/15055030/

Vi ser en nærmest hjelpeløs regjering som mangler handlingsrom. Tiltak som virker er vanskelig med inngåtte avtaler. Konsekvensen er et helt folk og næringsliv på midlertidige støtteordninger ingen ønsker.

Husk at målet for Acer er lik strømpris i hele Europa. Får vi lavere strømpris i Norge enn i EU skal **Acer/energipakke 3** sørge for at flaskehalsinntektene til Statnett brukes til å bygge økt eksportkapasitet (utenlandskabler). Dette overvåkes av RME.

Med **Acer/energipakke 4** fra EU vil vi få ytterligere mindre styringsrett på magasiner og forsyningssikkerhet og en større andel av kabelkapasiteten skal reserveres til EU.

Europa kan sikre sin energiforsyning og pris ved å magasinere gass etter beste evne, uten restriksjoner, mens Norges kraftreserver styres av konkurransehensyn overvåket av EU.

Det er vanskelig å kalle dette en robust og sikker energiforsyning.

NVE
Norges vassdrags- og energidirektorat

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår dato: 26.09.2025
Vår ref.: 202516628-2 Oppgis ved henvendelse
Deres ref.: 202509851

Saksbehandler: Maria Solem/
22959764/maws@nve.no

NVEs innspill - Varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk

Vi viser til brev datert 11.08.2025. Saken gjelder varsel om oppstart av arbeid med områderegulering og høring av melding til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Formålet med planarbeidet er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. Formålet med reguleringen av delområde BI5 (gnr./bnr. 176/19), er å tilrettelegge for forretning-kontor-industri og tilhørende infrastruktur.

Om NVE

NVE som høringsinstans etter plan og bygningsloven
Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er nasjonal sektormyndighet med innsigelseskompetanse innenfor saksområdene flom-, erosjons- og skredfare, allmenne interesser knyttet til vassdrag og grunnvann, og anlegg for energiproduksjon og framføring av elektrisk kraft. NVE har også ansvar for å bistå kommunene med å forebygge skader fra overvann gjennom kunnskap om avrenning i tettbygde strøk (urbanhydrologi). NVE gir råd og veiledning om hvordan nasjonale og vesentlige regionale interesser innen disse saksområdene skal tas hensyn til ved utarbeiding av arealplaner etter plan- og bygningsloven (pbl).

NVE som konsesjonsmyndighet etter energiloven og vannressursloven
NVE behandler søknader og gjør vedtak i saker om vindkraft på land etter energiloven (enl.)

Ved inngrep i vassdrag, og i nedbørsfeltet til verna vassdrag, vil NVE vurdere om tiltak er konsesjonspliktige etter vannressursloven (vrl.) Gjennom konsesjonsbehandlingen vurderer NVE hvilke konsekvenser et vassdragstiltak kan få for allmenne interesser, og gjør vedtak etter vrl.

NVEs innspill til planprogram

Samordning av plan- og konsesjonsprosessen

I områdereguleringen i vindkraftsaker skal konsekvensutredningene for miljø og samfunn være på et overordnet nivå. Utredningene skal begrenses til de forholdene som er relevante for kommunens beslutning om arealbruk for vindkraftverket.

Områdereguleringen skal angi arealbruksgrenser for vindkraftverket og adkomstveger. NVE, kommunen og tiltakshaver skal avklare om hjelpeanlegg som ikke ligger i eller i direkte tilknytning til planområdet, bør behandles som en del av områdereguleringsplanen og konsesjonssaken.

Kommunen kan også fastsette planbestemmelser om relevante overordnede forhold som:

- synlighet av vindturbiner
- maksimal turbinhøyde
- avgrensing av inngrepsfrie områder (som hensynssone eller redusere planområdet)
- andre overordnede krav som for eksempel hensyn til natur- og friluftsliv

Plassering av internveger, turbinpunkter, maksimal installert effekt (samlet og per turbin), antall turbiner, dimensjoner på disse og andre detaljer behandles i konsesjon og detaljplan etter energiloven.

Videre arbeid med aktuelle nettløsninger vil diskuteres og avtales nærmere med Glitre Nett AS i prosessen. Herunder teknisk løsning, nettkapasitet, DF-vurdering, samt fremtidig driftsskille og eierskap. Planen for Omre vindkraftverk må også sees i sammenheng med Statnett sin gjeldende områdeplan for Sør Rogaland og Agder (Statnett, 2023) samt Glitre Nett sin gjeldende kraftsystemutredning (Agder Energi, 2022).

Nettanlegg, herunder vindkraftverkets transformatorstasjon med tilhørende nettilknytning, er unntatt bestemmelsen om planavklaring, og vil således kun bli behandlet etter energilovens §3-1.

Naturfarer
I henhold til pbl. § 4-3 Samfunnssikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyse, er det for planer for utbygging krav om utarbeidelse av ROS-analyse som viser alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for planområdet.

Utbygging av energianlegg og adkomstveger må legges til trygge områder. Det er ikke krav til å avklare reell fare i områdereguleringsplaner for vindkraft. Reell fare skal senest avklares i forbindelse med konsesjonsbehandling etter energiloven. Naturfare skal være utredet slik at det kan dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet for selve tiltaket og for tredjepart i henhold til sikkerhetskravene i TEK 17 kapittel 7.

Aktsomhetsområder og faresoner for flom og skred avmerkes i plankartet som hensynssoner med tilhørende bestemmelser.

For ivaretakelse av naturfare viser vi til relevante veiledere:

- NVE Veileder 1/2019 Sikkerhet mot kvikkleireskred
- NVE veileder - Sikkerhet mot skred i bratt terreng - Kartlegging av skredfare i reguleringsplan og byggesak
- NVE Veileder 3/2023: Sikkerhet mot flom. Utredning av flomfare i reguleringsplan og byggesak

Naturfare er beskrevet på en god måte i planprogrammets kapittel 6.3.6, 6. 3.7 og kapittel 6.4.1.

Overvann
Fortetting og økt utbygging uten å ta hensyn til at vannet trenger plass, kan øke problemene med overvann. Klimaendringene er forventet å gi flere og mer intense nedbørshendelser, og i utbygde strøk kan dette gi skade på byggverk, infrastruktur og helse og miljø. Det er derfor viktig at det i planarbeidet er høy bevissthet rundt hvilke arealer som kan være utsatt for skade fra overvann. De generelle sikkerhetskravene i byggteknisk forskrift (TEK17) § 7-1 gjelder for overvann. Kommunen må bestemme hva som er tilstrekkelig sikkerhet eller bruke NVEs anbefaling, se kap. 4.1.2 i NVE Veileder 4/2022. For mer informasjon om hvordan kommunen kan ivareta tilstrekkelig sikkerhet mot fare og skade fra overvann i arealplanleggingen viser vi til NVEs veiledere 2/2023 – Kartlegging av fare fra overvann og 4/2022 – Rettleiar for handtering av overvatn i arealplanar.

Overvann er beskrevet i planprogrammets kapittel 6.3.6 og 6.3.7

Vassdrag
Det planlegges å etablere vindturbinene i området som i gjeldende områdeplan er regulert til grønnstruktur i randsonene rundt arealer regulert til industri. Grønnstrukturene i gjeldende områdeplan ligger i tilknytning til vassdrag. Det er viktig at grønnstruktur og vassdragene blir bevart. Ellers vil planlagte vindturbiner legges i LNFR- områder øst for gjeldende områdeplan. I dette området er det flere vassdrag og vann som må ivaretas i det videre planarbeidet, og vi anbefaler at utbyggingsområder trekkes vekk fra vassdragene.

Planområdet har et stort nettverk av bekker og innsjøer. Bygging av vindkraftverk med adkomstveier, internveier, turbinpunkter, fyllinger og andre inngrep vil berøre vassdragene. Samtidig vil internveier for adkomst til turbiner krysse vassdrag. Det gjelder særlig adkomstveger med kryssing og nærføring til vassdrag. Krysningspunkt må etableres slik at de ikke er til hinder for toveis vandring av eventuell fisk, eller er til hinder for andre økologiske funksjoner.

Vannressursloven skal ivareta hensynet til allmenne interesser i og ved vassdrag. Vannressursloven § 8 sier at det ikke skal iverksettes vassdragstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for allmenne interesser uten konsesjon.

Dersom det er tvil om et tiltak i forbindelse med vindkraftanlegg er konsesjonspliktig etter vannressursloven, skal tiltakshaver sende en melding til NVE om konsesjonspliktvurdering etter vannressursloven § 18. Konsesjonspliktige vassdragstiltak behandles etter vannressursloven § 8 i forkant av eller samtidig med konsesjonsbehandling etter energiloven. Konsesjonsvedtak med vilkår følges opp av NVE i detaljplan.

Kommunen kan avsette hensynssoner langs vassdrag som kommunen mener er viktig å ivareta for eksempel grunnet friluftsliv.

Planprogrammet kapittel 6.4.8 gjelder vann- og grunnforurensning. Vi gir råd om at det vurderes om tiltakene vil kunne påvirke vassdragene fysisk, og hvordan kantvegetasjon, fordrøyning og vassdragsnatur vil bli ivaretatt. Viktige virkemidler kan være byggegrense mot vassdrag, bevaring av kantsone, tydelige krav i reguleringsplanen om at det ikke tillates inngrep i vassdrag m.m.

Generelle råd
For å få en fullstendig oversikt over hvordan dere kan ta hensyn til våre tema i reguleringsplanen anbefaler vi dere å bruke våre internettsider for arealplanlegging. Her er informasjonen og veiledningen lagt opp etter plannivå. Vi vil særlig vise til Kartbasert veileder for reguleringsplan. Veilederen leder dere gjennom alle våre fagområde, og gir dere verktøy og innspill til planarbeidet. Den som utarbeider planen, har ansvar for at disse interessene blir vurdert i planarbeidet.

Meld inn fareutredninger
Naturfareutredninger som er bestilt etter 01.01.2025 skal meldes inn til NVE i henhold til pbl § 2-4 og Forskrift om pliktig innmelding av grunnundersøkelser og naturfareutredninger. Vi ønsker også å få inn naturfareutredninger bestilt før denne datoen. Geotekniske grunnundersøkelser skal leveres inn til NGU via NADAG. Informasjon finnes her: Meld inn naturfareutredninger - NVE.

NVEs oppfølging av planarbeidet
Dersom planen berører NVEs saksområder, skal NVE ha tilsendt planen ved offentlig ettersyn. I plandokumentene må det gå tydelig fram hvordan de ulike interessene er vurdert og innarbeidet i planen. Alle relevante fagutredninger innen NVEs saksområder må være vedlagt planer som sendes på høring til NVE. Vi ber om at alle plandokument blir sendt elektronisk til NVE.

Ta gjerne kontakt på e-post eller telefon ved konkrete spørsmål om NVEs saksområder.

Med hilsen

Øyvind Leirset
Seksjonssjef

Maria Solem
Senioringeniør

Dokumentet blir sendt uten underskrift. Det er godkjent etter interne rutiner.

Mottakere:
NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Kopimottakere:
Grimstad kommune
STATSFORVALTEREN I AGDER

AGDER
fylkeskommune

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Dato:	09.10.2025
Vår ref:	25/20095-21
Deres ref:	202509851-16
Saksbeh.:	Ingunn Dahlseng Håkonsen
Tlf.	

Grimstad kommune - Innspill til varsel om oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til planprogram for Omre vindkraftverk

Viser til oversendelse datert 11.8.2025 samt øvrig korrespondanse i saken.

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 07.10.2025 sak 81/25 og vedtatt følgende:

1) Fylkesutvalget stiller seg positivt til at Grimstad kommune ønsker å legge til rette for fornybar kraftproduksjon på en mer arealeffektiv måte.
2) Fylkesutvalget anbefaler at det redegjøres nærmere for hvilke synergier som kan oppnås ved samlokalisering av kraftproduksjon og industri.
3) Fylkesutvalget anbefaler at reduksjon av turbinenes høyde blir utredet som et alternativ i konsekvensutredningen.
4) Fylkesutvalget ber om en grundig utredning av konsekvensene av nettilknytning og kraftlinjetraseer, herunder behov for rydding, adkomst, nye master og andre inngrep.
5) Fylkesutvalget ber om at det ved valg av kraftlinjetrase tas særskilt hensyn til friluftsinteressene i det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen i Lillesand kommune. Tiltak her vil være avhengig av at det gis tillatelse til varig omdisponering av statlig sikret friluftsområde.
6) Fylkesutvalget anbefaler at tiltaket vurderes opp mot kulturmiljøverdiene ved Nørholm, og at det vurderes hvordan visuelle og opplevelsesmessig påvirkning skal reduseres.
7) Fylkesutvalget ber om at det utarbeides en helhetlig vurdering av beredskap og samfunnssikkerhet knyttet til plasseringen nær E18, inkludert konsekvenser ved ulykker, ekstremvær og teknisk svikt. Vurderinger knyttet til fremtidig fylkesvei innenfor Omre områdeplan og fv. 420 bør inngå i denne vurderingen.
8) Fylkesutvalget ber Grimstad kommune og NVE om å nyttiggjøre seg innspillene i saken og sikre bred medvirkning i den videre prosessen

Agder fylkeskommune viser til saksprotokoll og saksfremstilling som ligger vedlagt.

Med hilsen

Ingunn Dahlseng Håkonsen
Rådgiver

Brevet er godkjent elektronisk.

Kopi til: STATSFORVALTEREN I AGDER
GRIMSTAD KOMMUNE
STATENS VEGVESEN
NORSK VIND AS

AGDER fylkeskommune

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 25/20095-5
Saksbehandler Ingunn Dahlseng Håkonsen

Grimstad kommune - Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	07.10.2025	81/25

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 07.10.2025 sak 81/25

Møtebehandling
Det var 14 stemmeberettigede under behandling av saken.

Representanten Sølvi Gjerdal Thomassen (SV) fremmet følgende forslag:
Fylkesutvalget anbefaler at det ikke starter opp områderegulering for forslag til og plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Representanten Andreas Arff (FrP) fremmet følgende forslag:
Fylkesutvalget i Agder stiller seg negative til etablering av vindkraftverk ved Omre industriområde og tilgrensende arealer. Området ligger nært eksisterende og planlagte boligområder, og vindturbiner med høyde opptil 220 meter vil medføre betydelige visuelle inngrep, støyplager og redusert livskvalitet for beboere i nærheten.
Fylkesutvalget i Agder vil jobbe for at ny kraftproduksjon kommer fra kilder som gir stabil og god kraftproduksjon gjennom hele døgnet og året slik som vannkraft, gasskraft og alternativt kjernekraftverk.

Votering
- Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak fikk 8 mot 6 stemmer og ble vedtatt.
- Forslaget fra FrP fikk 3 mot 11 stemmer og falt (FrP).
- Forslaget fra SV fikk 5 mot 9 stemmer og falt (Andreas Arff (FrP), Steinar Andersen (FrP), SV, Sp, V).

Fylkesutvalget - vedtak

1) Fylkesutvalget stiller seg positivt til at Grimstad kommune ønsker å legge til rette for fornybar kraftproduksjon på en mer arealeffektiv måte.
2) Fylkesutvalget anbefaler at det redegjøres nærmere for hvilke synergier som kan oppnås ved samlokalisering av kraftproduksjon og industri.
3) Fylkesutvalget anbefaler at reduksjon av turbinenes høyde blir utredet som et alternativ i konsekvensutredningen.
4) Fylkesutvalget ber om en grundig utredning av konsekvensene av nettilknytning og kraftlinjetraseer, herunder behov for rydding, adkomst, nye master og andre inngrep.
5) Fylkesutvalget ber om at det ved valg av kraftlinjetrase tas særskilt hensyn til friluftsinteressene i det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen i Lillesand kommune. Tiltak her vil være avhengig av at det gis tillatelse til varig omdisponering av statlig sikret friluftsområde.
6) Fylkesutvalget anbefaler at tiltaket vurderes opp mot kulturmiljøverdiene ved Nørholm, og at det vurderes hvordan visuelle og opplevelsesmessig påvirkning skal reduseres.
7) Fylkesutvalget ber om at det utarbeides en helhetlig vurdering av beredskap og samfunnssikkerhet knyttet til plasseringen nær E18, inkludert konsekvenser ved ulykker, ekstremvær og teknisk svikt. Vurderinger knyttet til fremtidig fylkesvei innenfor Omre områdeplan og fv. 420 bør inngå i denne vurderingen.
8) Fylkesutvalget ber Grimstad kommune og NVE om å nyttiggjøre seg innspillene i saken og sikre bred medvirkning i den videre prosessen.

Grimstad kommune - Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1) Fylkesutvalget stiller seg positivt til at Grimstad kommune ønsker å legge til rette for fornybar kraftproduksjon på en mer arealeffektiv måte.
2) Fylkesutvalget anbefaler at det redegjøres nærmere for hvilke synergier som kan oppnås ved samlokalisering av kraftproduksjon og industri.
3) Fylkesutvalget anbefaler at reduksjon av turbinenes høyde blir utredet som et alternativ i konsekvensutredningen.
4) Fylkesutvalget ber om en grundig utredning av konsekvensene av nettilknytning og kraftlinjetraseer, herunder behov for rydding, adkomst, nye master og andre inngrep.
5) Fylkesutvalget ber om at det ved valg av kraftlinjetrase tas særskilt hensyn til friluftsinteressene i det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen i Lillesand kommune. Tiltak her vil være avhengig av at det gis tillatelse til varig omdisponering av statlig sikret friluftsområde.
6) Fylkesutvalget anbefaler at tiltaket vurderes opp mot kulturmiljøverdiene ved Nørholm, og at det vurderes hvordan visuelle og opplevelsesmessig påvirkning skal reduseres.
7) Fylkesutvalget ber om at det utarbeides en helhetlig vurdering av beredskap og samfunnssikkerhet knyttet til plasseringen nær E18, inkludert konsekvenser ved ulykker, ekstremvær og teknisk svikt. Vurderinger knyttet til fremtidig fylkesvei innenfor Omre områdeplan og fv. 420 bør inngå i denne vurderingen.
8) Fylkesutvalget ber Grimstad kommune og NVE om å nyttiggjøre seg innspillene i saken og sikre bred medvirkning i den videre prosessen.

Vedlegg

Varselbrev fra NVE - Omre vindkraftverk
20250428 - Omre - v2_1 - melding med planprogram
Vedlegg 1 - Planavgrensing m nett (1_50 000)
Vedlegg 2 - Referat fra oppstartsmøte
Referat 12 juni planform - Omre vindkraftanlegg, Grimstad kommune
Grimstad kommunestyre- prinsippavklaring Omre_vindkraft

Sammendrag

NVE og Grimstad kommune har varslet oppstart av områderegulering og melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk. Planområdet omfatter Omre industriområde og tilgrensende arealer langs E18 i øst, samt ulike kraftlinjetraseer. Det er foreslått etablering av vindturbiner med høyde opptil 220 meter, samt ny transformator og nettilknytning.

Agder fylkeskommune er bedt om innspill til saken. Fylkeskommunedirektøren mener at det er behovet for grundig utredning av visuelle virkninger, nettilknytning, kulturmiljø, friluftsliv og samfunnssikkerhet. Ulike høydealternativer for vindturbinene må vurderes, og synergier mellom kraftproduksjon og industri må konkretiseres. Det pekes også på behovet for å vurdere konsekvenser for nærliggende boligområder og pågående boligplaner.

Fylkeskommunedirektøren understreker viktigheten av bred medvirkning og at berørte kommuners innspill til linjetraseer tillegges stor vekt.

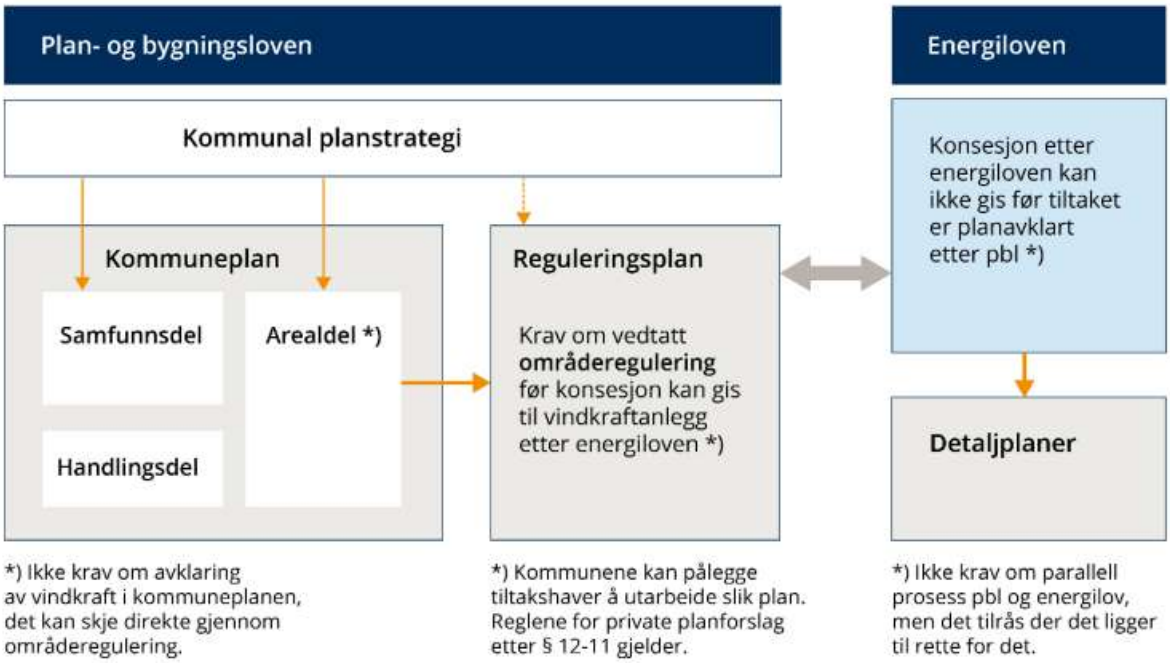
Saksopplysninger

Agder fylkeskommune har mottatt varsel om oppstart av Omre vindkraftverk i Grimstad kommune og skal gi innspill til NVE med frist 9.oktober 2025.

Formålet med oppstarten er å legge til rette for produksjon av vindkraft i tilknytning til Omre industriområde. I tillegg til varslet planområde er det presentert 3 ulike traser for linjetrase tilkoblet ny transformator for nettilknytning til regionalnettet.

NVE behandler søknad (konsesjonsbehandling etter energiloven), mens Grimstad kommune har varslet oppstart av planarbeid for Omre vindkraft (etter plan- og bygningsloven). For å sikre god samordning mellom lokal og statlig behandling, legges det opp til at det utarbeides ett felles plan- og utredningsprogram. Kommunen har samtykket til at NVE håndterer oppstart og høring av planprogrammet parallelt med konsesjonsmeldingen i første omgang.

I det videre arbeid vil NVE fastsette utredningsprogrammet for konsesjonssøknaden og behandler konsesjonen, mens Grimstad kommune behandler områdereguleringen.

Figur 1 Illustrasjonen viser forholdet mellom Plan- og bygningsloven og Energiloven i denne saken. (Kilde: Veileder Planlegging og konsesjonsbehandling av vindkraftanlegg på land - regjeringen.no s.7)

Tidlig dialog/møter

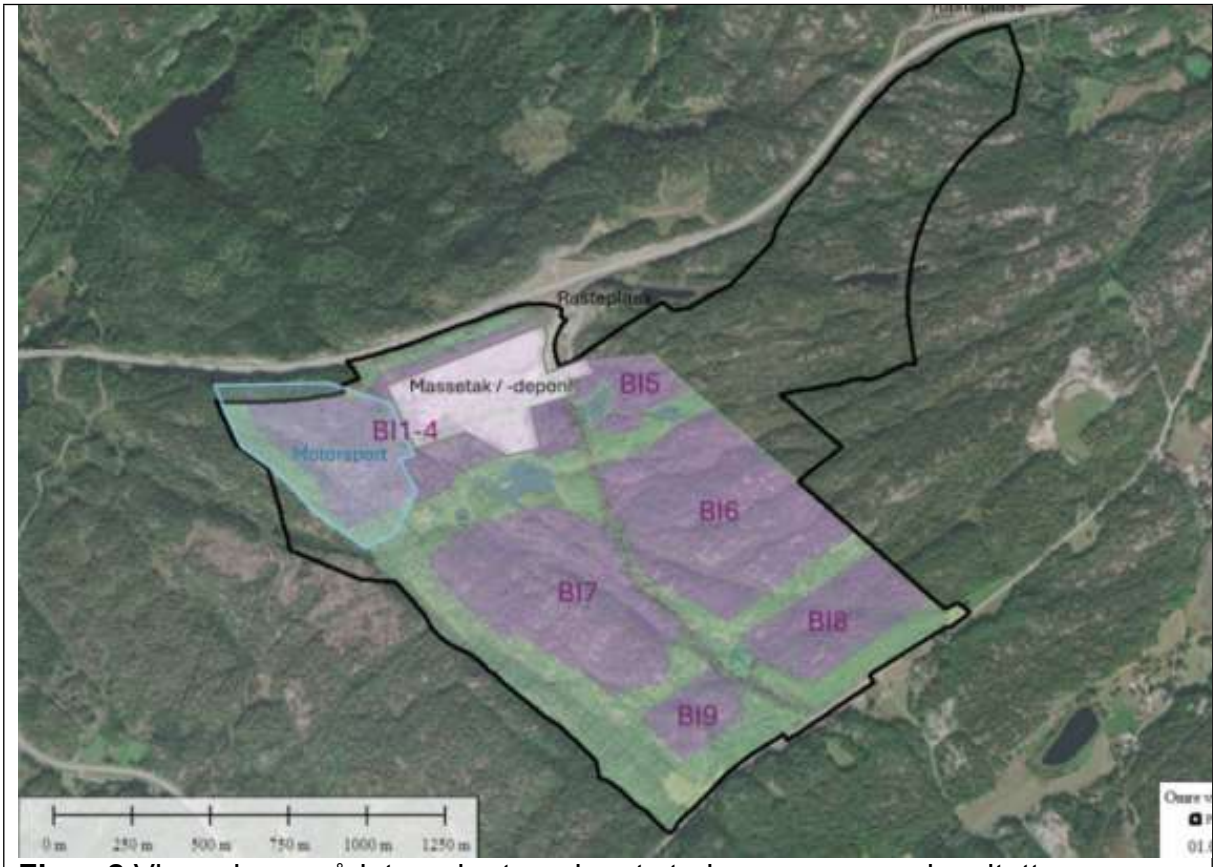
Saken har vært trukket opp til diskusjon i regionalt planforum 12. juni 2025 i forkant av oppstarten (se vedlagt referat).

NVE og Grimstad kommune inviterte til et eget orienteringsmøte for representanter fra fylkeskommunen, statsforvalteren og Statens vegvesen tirsdag 19. august 2025. Tiltakshaver og konsulent deltok også. NVE oppfordret alle aktører til å komme med innspill av ulik karakter, nettopp fordi dette er en type sak de har begrenset erfaring med. De ønsket bred belysning av mulige problemstillinger og perspektiver for å sikre et best mulig beslutningsgrunnlag.

Områdeplan for Omre vindkraftverk i korte trekk

Varslet planområdet på 2609 dekar omfatter eksisterende områdeplan for Omre industriområde (vedtatt i 2020) og en større uregulert strekning langs E18 mot øst. Det uregulerte arealet er avsatt til landbruk- natur- og friluftsformål i gjeldene kommuneplanens arealdel.

Områdene i sør, BI6–BI9, er under detaljregulering. Det ligger en innsigelse fra Statsforvalteren pr. dags dato tilknyttet disse arealene. Disse områdene er i dag uberørt og uten inngrep.

Figur 2 Viser planområdet markert med sort strek, sammen med vedtatt områdeplan for Omre Industriområde. I øst vises utvidelsen langs E18. (Skjermdump fra utredningsprogrammet s. 10.)

Innenfor områdeplanen er det foreslått følgende:

- Etablering av 3–9 vindturbiner med en samlet installert effekt på 30–60 MW.
- Turbiner med maksimal høyde på opptil 220 meter.
- Potensielt ny 132/33(22) kV transformatorstasjon.

Ved eksempelutbygging med 7 vindturbiner med samlet ca. 50 MW installert effekt, opplyses det at man da kan produsere opptil 165 GWh med kraft per år, det vil være tilsvarende årlig strømbehov for ca. 10 000 norske husstander.

Noen av argumentene som opplyses i saken for å etablere vindturbiner i dette område er:

- at det samlokaliseres med industriområdet for å redusere naturinngrep.
- sambruk av infrastruktur - adkomst skal skje via eksisterende rundkjøring og internveier i industriområdet.
- potensiale for lett tilgjengelig adkomst til vindturbin for innovasjon, utvikling og læring.

Tabell 1 Relevante interesser og temaer som berøres av arbeidet og vurderes utredet

Visuelle virkninger og landskapsvirkninger	Støy

Kulturminner og kulturmiljø	Skyggekast
Naturmangfold	Iskast og annen risiko
Sammenhengende naturområder	Fugler, artsmangfold
Vannmiljø, vassdrag, forurensing og drikkevann	Klimagassutslipp, klima
Friluftsliv	Luftfart
Land- og skogbruk	Elektronisk kommunikasjon og radarer
Mineralressurser (geologisk mangfold)	Samfunnssikkerhet
Folkehelse	Forsvaret
Lokal og regional verdiskapning	Naturfare

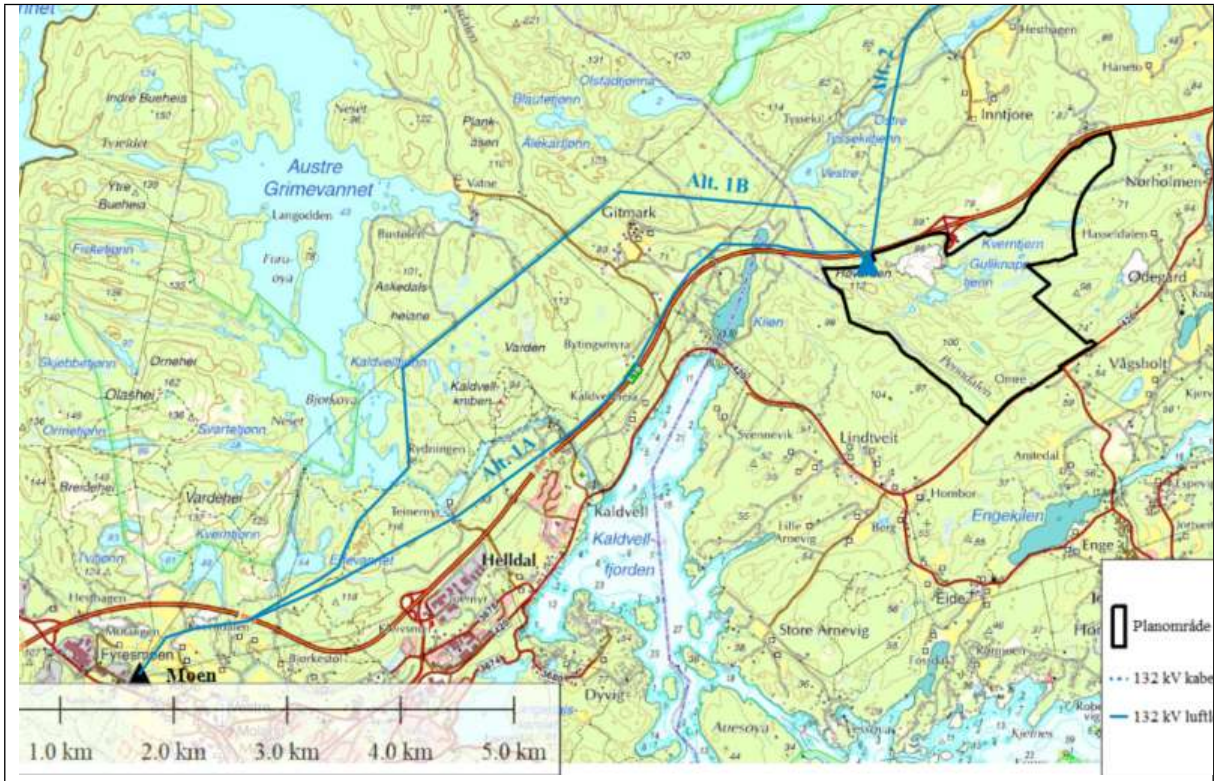
Det er uklart hvor vindturbinene skal plasseres, da dette er avhengig av vurderinger av konsekvenser tilknyttet flere temaer som skal utredes.

Alternative traseèr for kraftlinje

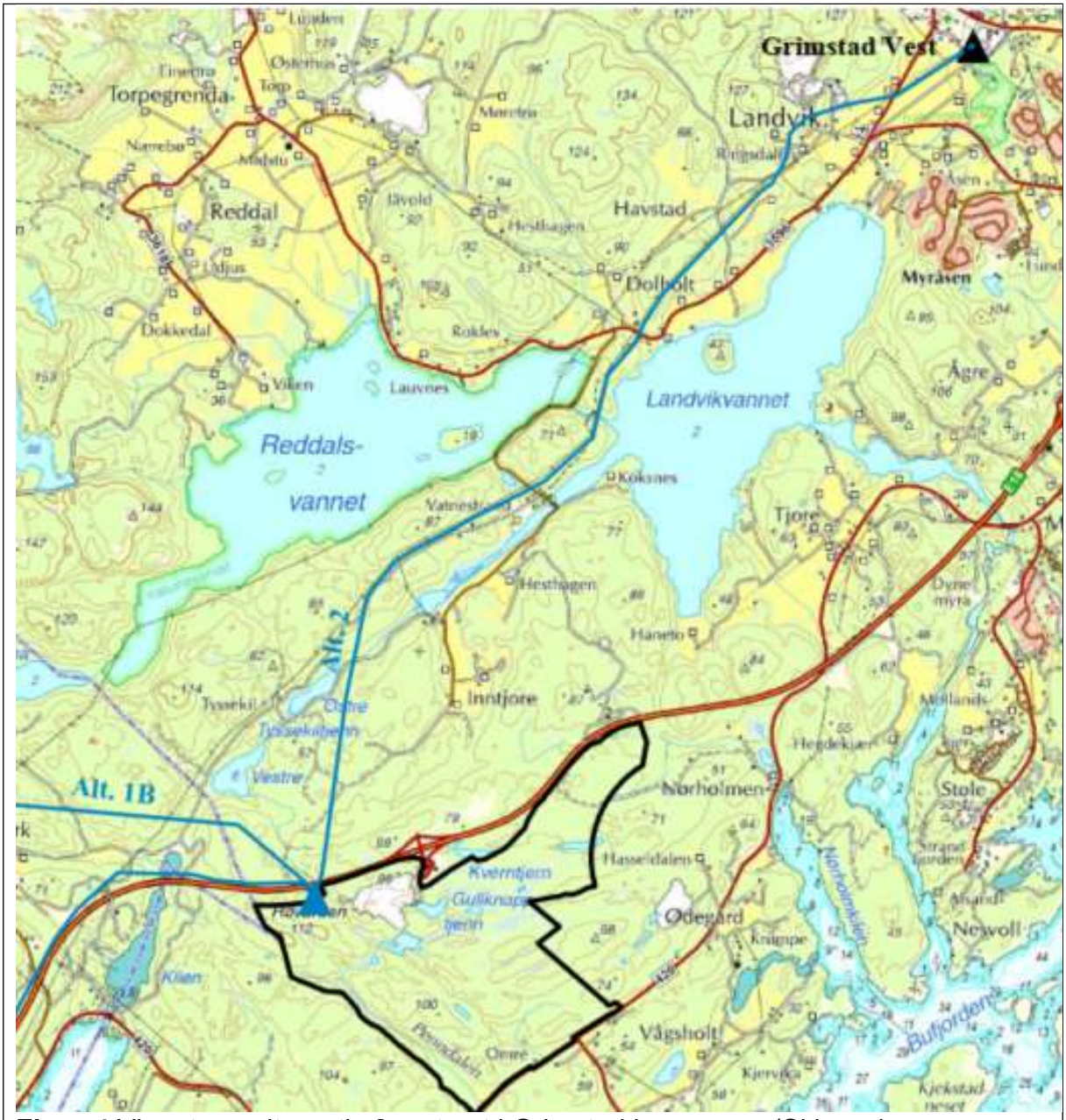
Tilknyttet ny transformatorstasjon er det foreslått 3 ulike traser for nye linjer. Dette omfatter alternativ 1A og 1B mot vest med kobling på Moen i Lillesand kommune, og alternativ 2 mot øst i Grimstad (se kart under). Det opplyses at eksisterende trase for dagens linje skal brukes i stor grad og der det er praktisk mulig, men dette er usikkert. Linjetrase vil være en del av konsesjonssøknaden, men ikke selve reguleringsplanen. Det er foreslått en kombinasjon av trase via luftlinje og nedgravd kabel for de ulike alternativene.

I forslag til utredningsprogram opplyses det at det ikke sikkert at anlegget vil trenge en ny 132 kV-transformatorstasjon – behovet for ny transformatorstasjon er betinget av den endelige utbyggingsløsningen og installert effekt.
Det vil si at:

- Ved full utbygging (ca. 50 MW) vil en ny 132 kV-transformatorstasjon er nødvendig.
- Ved mindre utbygging (under 30 MW) vil en tilknytning til eksisterende 22 kV-nett kan være tilstrekkelig.

Figur 3 Viser trasealternativ 1A og 1B for kraftlinjer i Lillesand kommune. (skjermdump av plankart for Omre vindkraftanlegg)

Figur 4 Viser trasealternativ 2 mot øst i Grimstad kommune. (Skjermdump av plankart for Omre vindkraftanlegg)

Innovasjon/forskningsprosjekt

Som en del av etablering av et slik vindkraftanlegg er det opprettet et prosjekt kalt «Prosjekt Springbrett». Det opplyses at dette skal gi mulighet for praksisnær utdanning og teknologiutvikling innen havvind, i samarbeid med UiA, Fagskolen i Agder og næringslivet.

I saken viser tiltakshaver til at samlokalisering med Omre industriområde kan gi synergier mellom kraftproduksjon og industri, og kan styrke Grimstad som regionalt knutepunkt for grønn industri.

Vurderinger

Regionale føringer

Saken er vurdert opp mot Regionplan 2030:

- bærekraftig verdiskapning
- ivareta natur- og klimahensyn
- ta hele Agder i bruk og vi tar vare på det vi har
- beredskap og klimaendringer

Dette innebærer at nye tiltak må bidra til grønn omstilling, samtidig som de ivaretar naturverdier, er miljømessig, sosialt og økonomisk bærekraftig og bidrar til lokal forankring.
Beredskap er også høyst relevant for vurderingen, da tiltaket ligger tett mot E18, samfunnssikkerheten må ivaretas.

Vurdering av det regionale perspektiv

Forslaget om Omre vindkraftverk er et sammensatt tiltak med betydelige konsekvenser for natur, næring og samfunnsutvikling. Vindkraft kan være en viktig del av løsningen for det grønne skiftet, og det er behov for økt kraftproduksjon på Sørlandet. Dette må settes inn i en større regional sammenheng ut fra de muligheter etableringene gir både som leverandører til «den grønne omstillingen», samt de muligheter dette gir for landsdelen hva angår innovasjon og utvikling innenfor høyere utdanning.

Fylkeskommunedirektøren mener at det bør åpnes for å vurdere plasseringen av vindkraftverk. En utredning vil kunne gi klarere svar på om dette er riktig sted for et slikt anlegg. Forutsetninger er at tiltakene er godt tilpasset omgivelsene med minst mulig negativ påvirkning på natur og omgivelser. Utredningen må vise at det foreligger en reell balanse mellom nytte og belastning for lokalsamfunnet, og at samfunnsnytten klart veier tyngre enn de negative konsekvensene.

Intensjonen om samlokalisering med Omre industriområde fremstår som positiv og i tråd med ønsket om effektiv arealbruk. I planprogrammet er det signalisert at tiltak og lokalisering av vindturbinene planlegges langs E18 og innenfor arealer som allerede er berørt. Sambruk med eksisterende infrastruktur kan redusere naturinngrep og gi synergier mellom kraftproduksjon og industriell virksomhet. Samtidig er det knyttet betydelig usikkerhet til hvordan disse synergiene faktisk skal realiseres. Det er uklart hvilke bedrifter som vil etablere seg, hvordan de stiller seg til vindkraftverket, og hvordan samspillet mellom kraftproduksjon og industri skal organiseres. Dette er forhold som bør vurderes nærmere av kommunen i den videre prosessen.

Konsekvenser – størrelse på vindturbinene

Erfaringer fra Tonstad vindkraftverk viser at turbiner i denne størrelsesordenen har stor visuell påvirkning, også over lange avstander. Bildet under illustrerer størrelsen på vindturbinene av de dimensjonene som er foreslått i denne saken.

Figur 5 Viser etablerte vindturbiner på Tonstad med høyde på 220 m. (©Tonstad vindkraft-bildearkiv, https://tonstadvindpark.no/bildearkiv/)

Planområdet ligger i et landskap hvor eksisterende inngrep er begrenset til nordre del, nærmest E18. Det er massetak, motorsportområde, rasteplass, og adkomstveier i nord. Etableringen vil bli godt synlig fra lange avstander. Det må derfor vurderes hvordan tiltaket vil påvirke landskapet og visuell eksponering, både lokalt og regionalt, sammen med og uten realisering av industriområde. I områdeplanen for Omre er det satt høy utnyttelse av avsatte arealer. Påvirkning av høye vindturbiner, samt hensyn til intern trafikk av både harde og myke trafikanter og generelt trivsel på arbeidsplassen bør vurderes i det videre arbeidet.

Pågående planprosesser for boligutvikling på Vågsholt og Krømpe, samt eksisterende boligområder i nærheten, bør inngå i konsekvensutredningen som en del av nærmiljøet. Det er per i dag uklart hvordan disse områdene vil bli påvirket av etablering av et vindkraftverk i kombinasjon med et utbygd industriområde. Dersom hele Omre industriområde realiseres, vil store deler av terrenget bli planert og masser fjernet. Dette vil fjerne den naturlige skjermingen som i dag demper vind, støy og visuell eksponering. En slik endring kan få negative konsekvenser for bokvalitet og opplevelsesverdier i nærliggende boligområder, og bør derfor vurderes grundig i den videre prosessen.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler videre at det utredes hvordan ulike høydealternativer vil påvirke landskap, kulturmiljø, nærmiljøet og opplevelsesverdier.

En slik vurdering bør være en del av utredningen med sikte på å begrense negative virkninger og sikre bedre tilpasning til omgivelsene.

Linjetrase - nettilknytning
Dersom Omre vindkraftverk blir bygget med færre turbiner med installert effekt på 10-30 MW, vil det være aktuelt å tilknytte seg eksisterende 22 kV nett. Vindkraftverket er for lite til å utløse investering i ny 132 kV infrastruktur, og de skisserte utbyggingsalternativene for traseer i meldingen vil ikke være aktuelle.

Tiltakshaver oppgir at Omre vindkraftverk er meldt inn til Glitre Nett AS og det gjøres for tiden en vurdering om anlegget er driftsmessig forsvarlig i eksisterende nett av Glitre og Statnett (DF-vurdering). Det opplyses at dagens nett allerede har utfordringer i forhold til kapasitet, inkludert flaskehalser blant annet i Brokke transformatorstasjon og eksisterende 132 kV ledning Senumstad- Lund. Det skal være meldt inn andre tiltak slik som solkraft og småkraft i samme nett som må sees i sammenheng med Omre vindkraftverk. Glitre Nett kommer ifølge meldingen høsten 2025 med en konseptvalgutredning for området.

Tiltakshaver oppgir å være villig til å tilknytte seg nettet på vilkår. Begrunnelsen er at vindkraftproduksjon i hovedsak skjer om høsten og vinteren, i perioder hvor belastningen på kraftnettet normalt er noe lavere i denne regionen. Det er uklart hvordan dette i praksis skal gjennomføres, om det finnes presedens for denne typen tilknytning av slike anlegg, eller om dette er en aktuell løsning for Glitre/Statnett. Eventuelt krafttap som følge av utkobling ved stor belastning må utredes nærmere.

De skisserte alternativene til trasé for nettilknytning innebærer alle innvirkninger på natur, friluftsliv, vannforekomster og mulig kulturminner m.m. Det er betydelig usikkerhet knyttet til tekniske løsninger for nettilknytning. Det opplyses at nye strømlinjer skal følge eksisterende traseer, men det er ikke redegjort for behovet for adkomst, rydding av skog, etablering av nye master eller bredere ryddebelter. Dersom det må etableres nye traseer eller ryddes bredt, vil dette medføre ytterligere naturinngrep som ikke er synliggjort i den foreløpige vurderingen. Dersom eksisterende master kan benyttes, vil inngrepene være mindre. Dette er ikke avklart.

Det understrekes at berørte kommuners tilbakemelding på de meldte alternativene bør ilegges stor vekt.

Friluftsliv:
Fylkeskommunedirektøren vil trekke frem at den foreslåtte kraftledningen sørover er planlagt gjennom et statlig sikret friluftslivsområde– Kaldvelleiendommen. Begge de foreslåtte alternativene, 1A og 1B, berører dette sikrede området, som også inngår i registrerte svært viktige friluftslivsområder. I tillegg er det registrerte turstier og dagsturhytta i Lillesand i dette området.
Dersom det skal etableres en kraftlinje gjennom et statlig sikret friluftslivsområde, kreves det samtykke til varig omdisponering fra Miljødirektoratet. Det gis kun slikt samtykk ved unntakstilfeller der tungtveiende samfunnstjenlige hensyn må prioriteres

eller dersom en omdisponering vil kunne bedre de totale forholdene for utøvelse av friluftsliv i området.
Søknad om omdisponering må følge saksgangen som beskrevet i Miljødirektoratets veileder:
https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/friluftsliv/friluftslivsomrader/forvaltning-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/omdisponering-i-statlig-sikrede-friluftslivsomrader/

Nyere tid:
Planområdet ligger helt inntil eiendommen Nørholm. Nørholm er opprinnelig en gammel adelig setegård og bærer en lang historie med skriftlige kilder helt tilbake til 1500-tallet. Den ble ervervet av forfatteren Knut Hamsun i 1918, og var hans hjem frem til hans død i 1952.

Eiendommens hovedbygning ble oppført i 1830 og senere ombygd i klassisistisk stil under Knut Hamsuns eie. Øvrige bygninger ble oppført av Hamsun, og gårdstunet er godt bevart slik det fremstod i hans tid. Diktestua som Hamsun tok i bruk som sitt arbeidssted, omtalte han som «Huset mitt». Bygget inneholdt hans store boksamling og ble nylig restaurert. Eiendommen er fremdeles i Hamsunfamiliens eie.

Det er ingen formelt vern over eiendommen i dag gjennom plan- og bygningsloven eller kulturminneloven. Kulturmiljøverdiene knyttet til gårdsanlegget på Nørholm og dets tilknytning til Knut Hamsuns historie, vurderes å være av høy regional og nasjonal interesse.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at det foreslåtte vindkraftverket kan få negative virkninger på opplevelsesverdien knyttet til Nørholm og Knut Hamsuns historie, og hvordan konsekvensene vil være for gården som en helhet. Med hensyn til de kulturhistoriske verdiene av nasjonal betydning anbefales det ikke at det etableres vindkraftverk i området. Dersom det vil komme et vindkraftverk på Omre, er det viktig at vindturbinene og anlegget trekkes lengst mulig bort fra Nørholm og at omfang og høyde reduseres, slik at den negative påvirkningen reduseres i størst mulig grad.

Arkeologi
Deler av planområdet ble registrert i forbindelse med områdeplan for Omre Industriområde, uten nye funn. Utvidelsen av plangrensen fra Omre industripark mot øst er ikke tidligere registret. Det er behov for å foreta en registrering innenfor dette nye området. Det vil bli utarbeidet et budsjett og en prosjektbeskrivelse som vil bli sendt over til tiltakshaver i et eget skriv.

Fylkesvei
Fylkesvei 420 er omkjøringsvei for E18, og det er planlagt at veien gjennom områdeplanen for Omre industriområde kan bli fylkesvei i fremtiden. Plassering av eventuelle vindturbiner må ta hensyn til dette. Vindturbiner må plasseres slik at det ikke gir negativ konsekvens for de vegfarende når det gjelder skyggevirkning, iskast, brann, kollaps av vindmølle/ rotorblad og andre samfunnskritiske hendelser.

Fylkeskommunedirektøren forutsetter at det ikke etableres nye kryss/ avkjørsler langs fylkesvegen og evt. framtidig fylkesveg, og at byggegrensene langs nevnte

vegnett ikke reduseres. Overvann og konsekvenser nedstrøms må behandles i planen. Langs fylkesveg 420 er overvannsledninger, stikkrenner, grøfter, kummer kun dimensjonert ut ifra gjeldene forhold den gang vegen ble bygget.

Ut fra planprogrammet er utbygger kjent med at krav knyttet til spesialtransport og utbedringer langs vegnettet kan føre til krav om utarbeidelse av reguleringsplan og gjennomføring av fysiske tiltak. Utbygger må i den forbindelse bære alle kostnader.

Når det gjelder tillatelse til å krysse fylkesvegnettet i luft og/eller grunn, behandles dette etter vegloven.

Vannmiljø
Målet med Regional plan for vannforvaltning (Agder vannregion - Agder fylkeskommune) og vannforskriften og er at miljøtilstanden i vann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og god kjemisk tilstand. Ifølge utredningsprogrammet skal tiltakets påvirkning for vann og vassdrag vurderes. Det er vannforekomst i planområdet, Amtedal-Penndalen bekkefelt (019-577-R). Vannforekomsten har «svært dårlig» økologisk tilstand, og miljømålet er god tilstand.

Fylkeskommunen vil gi råd om at vannforekomstene bevares og tiltak ikke medfører at miljømålet ikke oppnås. Dersom planen legger til grunn nye inngrep eller ny aktivitet i vannforekomster (innsjø, kystvann, vassdrag eller grunnvann) må det innhentes kunnskap om dagens tilstand i vannforekomster, og påvirkningsgraden av nye tiltak må anslås og vurderes.

Tiltakshaver er ansvarlig for at vannforekomstene ikke blir forringet, jf. miljømålene i vannforskriften § 4-7. Ved varig forringelse eller risiko for manglende måloppnåelse, må vilkårene i § 12 være oppfylt for at tiltaket kan tillates. Økonomiske hensyn alene regnes ikke som overordnet samfunnsinteresse etter vanndirektivet.

Klimatilpasninger må også ses i sammenheng med vannmiljø. Statlige planretningslinjer for klima og energi er oppdatert i 2024, men kapittel 5 om klimatilpasninger er videreført fra tidligere (Statlige planretningslinjer for klima og energi - regjeringen.no).

Konklusjon

Fylkeskommunedirektøren mener at det i et regionalt perspektiv bør åpnes for å vurdere plassering av vindkraftverk på Omre.

Det er behov for nærmere vurdering av visuelle virkninger, alternative høyder på vindturbinene, nettilknytning, kulturmiljø, friluftsliv og samfunnssikkerhet.

Kristiansand, 22.09.2025

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Kristin Tofte Andresen
fylkesdirektør

Saksprotokoll

Grimstad kommune - Innspill til oppstart av områderegulering og høring av melding og forslag til plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk

Arkivsak-dok.	25/20095
Saksbehandler	Ingunn Dahlseng Håkonsen

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	07.10.2025	81/25

Her kopieres Innstilling fra Protokoll

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 07.10.2025 sak 81/25

Møtebehandling
Det var 14 stemmeberettigede under behandling av saken.

Representanten Sølvi Gjerdal Thomassen (SV) fremmet følgende forslag:
Fylkesutvalget anbefaler at det ikke starter opp områderegulering for forslag til og plan- og utredningsprogram for Omre vindkraftverk.

Representanten Andreas Arff (FrP) fremmet følgende forslag:
Fylkesutvalget i Agder stiller seg negative til etablering av vindkraftverk ved Omre industriområde og tilgrensende arealer. Området ligger nært eksisterende og planlagte boligområder, og vindturbiner med høyde opptil 220 meter vil medføre betydelige visuelle inngrep, støyplager og redusert livskvalitet for beboere i nærheten.
Fylkesutvalget i Agder vil jobbe for at ny kraftproduksjon kommer fra kilder som gir stabil og god kraftproduksjon gjennom hele døgnet og året slik som vannkraft, gasskraft og alternativt kjernekraftverk.

Votering
- Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak fikk 8 mot 6 stemmer og ble vedtatt.
- Forslaget fra FrP fikk 3 mot 11 stemmer og falt (FrP).
- Forslaget fra SV fikk 5 mot 9 stemmer og falt (Andreas Arff (FrP), Steinar Andersen (FrP), SV, Sp, V).

Fylkesutvalget - vedtak

1) Fylkesutvalget stiller seg positivt til at Grimstad kommune ønsker å legge til rette for fornybar kraftproduksjon på en mer arealeffektiv måte.
2) Fylkesutvalget anbefaler at det redegjøres nærmere for hvilke synergier som kan oppnås ved samlokalisering av kraftproduksjon og industri.
3) Fylkesutvalget anbefaler at reduksjon av turbinenes høyde blir utredet som et alternativ i konsekvensutredningen.
4) Fylkesutvalget ber om en grundig utredning av konsekvensene av nettilknytning og kraftlinjetraseer, herunder behov for rydding, adkomst, nye master og andre inngrep.
5) Fylkesutvalget ber om at det ved valg av kraftlinjetrase tas særskilt hensyn til friluftsinteressene i det statlig sikrede friluftsområdet Kaldvelleiendommen i Lillesand kommune. Tiltak her vil være avhengig av at det gis tillatelse til varig omdisponering av statlig sikret friluftsområde.
6) Fylkesutvalget anbefaler at tiltaket vurderes opp mot kulturmiljøverdiene ved Nørholm, og at det vurderes hvordan visuelle og opplevelsesmessig påvirkning skal reduseres.
7) Fylkesutvalget ber om at det utarbeides en helhetlig vurdering av beredskap og samfunnssikkerhet knyttet til plasseringen nær E18, inkludert konsekvenser ved ulykker, ekstremvær og teknisk svikt. Vurderinger knyttet til fremtidig fylkesvei innenfor Omre områdeplan og fv. 420 bør inngå i denne vurderingen.
8) Fylkesutvalget ber Grimstad kommune og NVE om å nyttiggjøre seg innspillene i saken og sikre bred medvirkning i den videre prosessen.